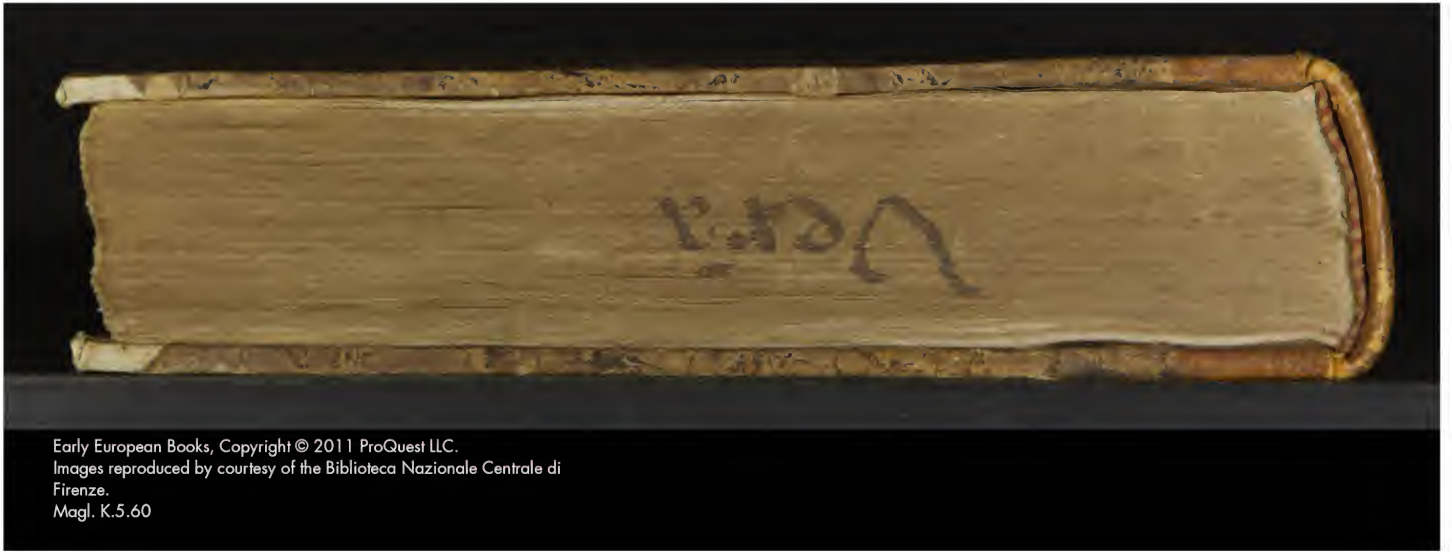

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. K.5.60

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. K.5.60

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. K.5.60

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. K.5.60

K.5.60

167 1447 (I)

dy

Hec est tabula omnium sermonum contentorum in hoc volumine.

Dñica in. 10.	De facilitate bonorum operum. sermo. i.	folio 1
Feria secunda.	De gl'itate p'ditionib' seu regula bonorum operum. sermo. 2.	6
Feria tertia.	De bis q' mouē habēt p'ctōres ad obediēdū deo. f. 3.	9
Feria quarta.	De infinita misericordia dei. sermo. 4.	13
Feria quinta.	De cōplacētia dei qñ p'ctōres p'uertūt ad p'niaz. f. 5.	16
Feria sexta.	De inflāmato 7 ardētissimo amore dei erga p'ctōres. f. 6. 18	
Sabbato. 20. in. 60.	De dilatione penitentie. sermo. 7.	21
Dñica in. 60.	De fructuoso 7 utili verbo dei. sermo. 8.	23
Feria secunda.	De verbo dei 7 eius audicione. sermo. 9.	27
Feria tertia.	De seueritate diuine iusticie. sermo. 10.	29
Feria quarta.	De seueritate diuine iusticie p'tra origenistas. f. 11.	32
Feria quinta.	De grauitate p'ne dānatorum. sermo. 12.	35
Feria sexta.	De grauitate p'ne dānatorum. sermo. 13.	38
Sabbato. 20. in. 50.	De grauitate p'ne dānatorum. sermo. 14.	40
Dñica in. 50.	De potentia dei sermo. 15.	44
Feria secunda	De timore dei. sermo. 16.	46
Feria tertia.	De ieiunio. sermo. 17.	48
Feria quarta cinerū.	De ieiunio. sermo. 18.	50
Feria quinta.	De vsu 7 laudibus sanctissime oratiōis. sermo. 19.	54
Feria sexta.	De p'ditionib' que requirūt in orōne. sermo. 20.	57
Sabbato. i. 20. in. 40.	De impedimentis orationis. sermo. 21.	58
Dñica. i. in. 40. in mane.	De tpe bene dispensando. sermo. 22.	60
Post prandium.	De vita hominis. sermo. 23.	63
Feria secunda.	De veritate tremendi iudicii. sermo. 24.	65
Feria tertia.	De formidabilibus iudicii signis. sermo. 25.	67
Feria quarta.	De ordine 7 p'ditionibus iudicii. sermo. 26.	69
Feria quinta.	De necessitate sanctissime confessionis. sermo. 27.	71
Feria sexta.	De sanctissima confessione. sermo. 28.	73
Sabbato. 20. 2. in. 40.	De fructuosa 7 utili cōfessione. sermo. 29.	77
Dñica. 2. in. 40. i mane.	De fetidissimo luxurie vitio. sermo. 30.	80
Post prandium.	De execrando adulterij vitio. sermo. 31.	84
Feria secunda.	De fuga peccati. sermo. 32.	88
Feria tertia.	De superbie vitio. sermo. 33.	90
Feria quarta.	De periculoso ambitionis vitio. sermo. 34.	94
Feria quinta.	De vitio vane glorie. sermo. 35.	98
Feria sexta.	De inobedientia. sermo. 36.	101
Sabbato. 3. 20. in. 40.	De vitio contentionis. sermo. 37.	104
Dñica. 3. in. 40. i mane.	De ira dei. sermo. 38.	105
Post prandium.	De discordie vitio. sermo. 39.	109
Feria secunda.	De diuitijs. sermo. 40.	113
Feria tertia.	De execrando symonie vitio. sermo. 41.	115

Feria quarta.	De cogitationibus malis vitandis. sermo. 42.	ii1
Feria quinta.	De religioso votoꝝ emissionē. sermo. 43.	ii9
Feria sexta.	De misericordia. p̃mis exhibenda. sermo. 44.	iz2
Sabbato. 4. in. 40.	De simulato adulationis vitio. sermo. 45.	iz5
Dñica. 4. in. 40. in mane.	De sacro cultu dierū festozum. sermo. 46.	iz6
Post prandium.	De pietate defunctis exhibenda. sermo. 47.	iz9
Feria secunda.	De purgatorio ⁊ atrocissimis ei⁹ penis. sermo. 48.	iz3
Feria tertia.	De iudicio curioso ⁊ temerario. sermo. 49.	iz5
Feria quarta.	De sacratissimis ecclesie indulgentijs. sermo. 50.	iz1
Feria quinta.	De viduitate seruanda: ⁊ eius laudib⁹. sermo. 51.	iz0
Feria sexta.	De diuinitate dñi nostri ihu xpi. sermo. 52.	iz1
Sabbato. 10. de pas.	De aduentu antixpi. sermo. 53.	iz4
Dñica de pas. in mane.	De honore parentum. sermo. 54.	iz6
Post prandium.	De maledictionib⁹ diuersarū creaturaz. sermo. 55.	iz9
Feria secunda.	De inuidie vitio. sermo. 56.	iz1
Feria tertia.	De retractionis vitio. sermo. 57.	iz3
Feria quarta.	De periurij vitio. sermo. 58.	iz5
Feria quinta.	De Maria magdalena. sermo. 59.	iz1
Feria sexta.	De horrendo homicidij vitio. sermo. 60.	iz9
Sabbato 10. palmar.	De sacratissima cōmunionē. sermo. 61.	iz1
Dñica palmarum.	De contemptu mundi. sermo. 62.	iz4
Feria secunda.	De mysterijs sacramenti eucharistie. sermo. 63.	iz0
Feria tertia.	De veritate sacramenti eucharistie. sermo. 64.	iz3
Feria quarta.	De sacramēto eucharistie. sermo. 65.	iz6
Feria q̃nta in cena dñi.	De exemplis a xpo nobis exhibitis. sermo. 66.	iz8
Feria q̃nta in cena dñi.	De missa. sermo. 67.	iz0
Feria q̃nta in cena dñi.	De baptismo. sermo. 68.	iz3
Feria sexta in pasceue.	De passiōe dñi n̄ri ihu xpi: ⁊ ei⁹ dolorib⁹. sermo. 69.	iz0
Sabbato sancto.	De morte dñi n̄ri ihu xpi. sermo. 70.	iz2
Dñica resurrectionis.	De ipsa resurrectionē dñi n̄ri ihu xpi. sermo. 71.	iz5
Feria secunda.	De refrectib⁹ dñi t̃p̃alitate q̃litate. ⁊ c. ser. 72.	iz1
Feria tertia.	De resurrectionē gn̄ali omnium defunctorū. sermo. 73.	iz0
Sermo in festo annūciationis virginis Marie.		iz5
Sermo de predestinatorū numero ⁊ damnatorum.		z21
Sermo de catenīs.		z24
Sermo de spe bona.		z32
Sermo de virginitate.		z35
Sermo de iudicio pestilentie.		z36

Sacre theologie magistri necnon sacri
eloqui pconis celeberrimi fratris Ro
berti episcopi Aquini ordinis minoru
professoris opus quadragesimale per
utilissimum: quod de penitentia dictum
est: feliciter incipit.

Dñica in septuagesima de facilitate
tonozu operu seu bene operandi ppter
quā peccatores ad pñiam redire debet.
Sermo. 1.

Multi sunt

vocati pauci pō ele
cti. habent hec ver
ba Math. 20. c. 1 i
euangelio hodierno
propt̃ nimā carita

tē suā q̃ diligit de rōnale creaturā non
resinit vocare miseros peccatores post la
psū atq; ruinā peti vt ad eū redeant per
pñiam. Monet eos et expectat blande
multifariā multisq; modis attrahit: et
allicit illos vt nō desperet: s̃ currat cō
fidenter ad fontē elemētie sue. Pleriq;
pō negligit renuñtq; obire voci eius
suauissime existimātes opa bona i qui
bus penitētes exerceri oportet nō solū
difficilia et dura: sed oīo impossibilia.
Quo errore firmato i eoz mēte licētiā
in malo pseuerandi suscipiūt: in dieq;
reiores fiunt. quā ppe existimauit rem
fructuosissimā facē si apuero quāta sit
ad bene opādū recteq; viuēdū facilitas
et suauitas. vñ i b̃ p̃mone ad excitāda
corda dura peccōp quos de vocat ut p
pñiaz electoz numero ascribāt de faci
litate tonoz operū ero p̃ba factur⁹: qm̃
sapiētissim⁹ mūdi redēptor in thēmate
iam pposito explicat māfeste tarditatē
penitētiū qbus salus eē nō pōt: asserēs
m̃ltos fore vocatos: paucos pō electos
q̃a pauci sūt fortes aio ad virtutū opa
aggrediēda: qbus facilitatē actū vir
tuoz ostēdēdā duxi maxime ppe tria
p̃. propter causam originalem.

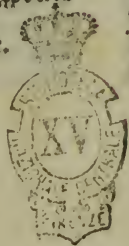
2. propter adiutoriu diuinale.

3. propter premiū eternale.

De facile est vnicuiq; opari bonū ppter
cūm originālē que est hoīs volūtas lu
tera que nō cogit. Caplm. 1.

Primo ostēdo facile eē vnicuiq;
opari bonū ppter eāz originālē.
Nam si recte cōsiderem⁹ vnde ē
q̃ aliq; bonū aliq; mali sint. nōnulli recte
nōnulli pō pnciosissime viuāt. iuenie
mus pfecto id. puenire ab vniuscuiusq;
libero arbitrio et spōtanea volūtate. hoc
asserūt oēs sapiētes siue phi siue sancti.
In Ar. 5. et bi. c. 1. ait. Iustum opari
eē volūtariū ē. Et in 3. et bi. c. 3. Virtus
volūtariū est. et nihilomin⁹ et malicia
volūtariū ē. Et ibidē. Bt̃is inq̃t null⁹
nolens est. Et Sen. li. 7. de moribus ait
De pñi actio est volūtaria. et idē ad
Lucillū. Valentior oī fortūa anim⁹ est
et i vtrūq; pte ipse res suas duci: b̃tēq;
ac misere vite sibi causa ē. et Salust⁹ i
iugurtino. Dux atq; impator vite mor
taliū anim⁹ est. Hinc Aug⁹ li. 5. de ci.
dei. c. 10. Sūt n̄re volūtates in nobis
et ipse faciūt quicq; volēdo faciūt siue
bonū siue malū. In li. 10. de libero ar
bitrio. pñi asserit vsq; adeo fore volū
tarium q̃ si nō eēt volūtariū nullū esset
pñi. qd̃ dictū etiā sacri canones sept⁹
p̃fiter. sicut p 3. 4. 5. dis. c. de iudeis. 7. 15.
q. i. c. merito. c. illa. c. nō est. 7. 33. q. 5. c.
sic enī. 7. 23. q. 4. c. Habuēdo donosoz
vbi dicis. Nāq; ire nūq; deus redderet
interitū si nō spōtaneū inueniret bō ha
bere pñi. Et idē b̃tē de snia excoica. c.
cū volūtate. 50. dis. c. si qua femina. c. si
q̃s. c. quātū. c. bi qui. c. sepe ptingit. 7. C
ad. l. corneliū de sicarijs. l. 1. 7. ff. de
furtis. l. q̃ i iure. i pñ. 7. b̃ retulit Lull⁹
in. 2. rethor. noue inq̃ens. Volūtatē
i oibus reb⁹ spectare puenit. 7. Sen. ad
Lucillū. Actio ait recta nō erit nisi re
cta fuerit volūtas. Ad hoc enim auctor
Bratian⁹ insup cōfirmat qd̃ dicim⁹ de
pe. dis. 2. c. si. n. 5. liberi arbitrij. Nec
ad p̃tutē nec ad vitia necitate trah. n̄
s̃ volūtate. Hieronym⁹ aut̃ i qd̃m̃b⁹ ad
Helvidiā sic pulchre loquit. Doies suo
arbitrio de relictis sunt. neq; enim bonū

a 3

necessitate faciūt: s̄ volūtate ut creden-
tes coronā accipiāt. increduli supplicij
mācipē. 7 iter ibidē ait. Deus eq̄li cū
ctos forte gnāuit 7 tēdit arbitrij liber-
tatē vt faciat vnusq̄sq̄ qd vult siue bo-
nū siue malū. Intēitū autē tēdit boibus
libertates vt rex impia disputet contra
creatore: s̄ suū: 7 cū volūtatis illi per-
scrutef. h̄ ille. que oīa sapiēs breui hūa
collegit Eccl. 15. c. vbi ait. Deus ab ini-
tio p̄stituit boiem 7 reliq̄t eū i manu cō-
siliij sui. 7 paulo p̄ subdit. Apposuit ei
bi ignē 7 aquā: ad qd volueris p̄rige
manū. Quid autē hō liberi sit arbitrij. pbat
scūs Tho. 1. p̄t. s̄. q. 83. qm̄ nisi sic
eēt frustra essent cōsilia exhortatiōes 7
p̄cepta. phibitiōes p̄mia 7 pene. Insup
idip̄sū colligat a sufficiēti agentū diui-
sione. Quedā enī sūt q̄ agunt absq̄ iū-
dicio sicut lapis mouet reorū absq̄ co-
gnitione. Quedā agūt i iudicio sed non
libero sicut aialia bruta. Iudicat q̄dez
ouis videns lupū eū esse fugiendū nāli
iudicio 7 nō libero. q̄a nō ex collectione
s̄ ex nāli instinctu. Et si licet est de q̄libz
brutoz aialū. S̄ hō agit iudicio: q̄a p
vīm cognoscitiuā iudicat a iqd esse fu-
giendū vel p̄sequendū. Et q̄a iudicium
illud nō est ex nāli instinctu i p̄culari
opabili: s̄ ex collectiōe rōnis. ideo agit
libero iudicio potens in diuersa ferri.
Ratio q̄ppe circa p̄tingētia habet viam
ad opposita: ut p̄z in dialectiq̄ syllogis-
mis. 7 r̄toriq̄ p̄nātibz. Particu-
laria autē opabilia sūt quedā p̄tingētia
7 id circa ea iudicium rōnis ad diuersa
se habet 7 nō est tēminate ad vnū. Et
p̄ tanto necesse q̄ hō sit liberi arbitrij eo
ip̄so q̄ ē rōnalis. t̄c Tho. Que p̄o sit
dr̄a int̄ liberū arbitriū hoīs aut āgelorū
uel teatorū siue ip̄sū sūm̄ rei. nō ē
p̄positi n̄ri cū intendā t̄m̄ clare patefacē
cūctis: qd pbatū est p̄ iā dicta: videlicet
q̄ q̄ volūt bñ opari 7 boni esse id facile
p̄nt: q̄a ex eoz volūtate id tēp̄det. Qui
p̄o mali sūt 7 mala facē nō formidant
id sic faciūt: q̄a sic volūt. 7 ex p̄sequenti
si p̄pter p̄tā dānant mali: 7 p̄t iusticie

opa saluant boni. nulli dānant neq̄ sal-
uat inuit. S̄ si i merito p̄t ea q̄ dicta
s̄ circa tria dubitare p̄git. p̄ circa libi
arbitrij violētā. 2° circa liberi arbitrij
excellētā. 3° circa liberi arbitrij p̄niam
P̄o dubitat circa liberi arbitrij vio-
lētā. vtrū scz liberū arbitriū cogi pos-
sit aut violētari. Et q̄busdā videt q̄ sic
p̄a p̄p̄riā. 2° ab alia creatura. 3° a
creatrice diuina essentia. P̄mo v̄
tē q̄busdā nō bene intelligētibz q̄ li-
terū arbitriū i q̄busdā cogi possit vio-
lētari ab eoz p̄p̄riā nā p̄pter v̄temētes
q̄dā passiōes 7 nālē p̄cupiaz q̄bus q̄si
vident impelli ad maliciā i volūtarij sic
patet de q̄busdā q̄ nulla disciplina: nul-
la correctiō: nulla monitiō: timore pu-
nitōne castigatiōeq̄ emēdant. Quare
vident talibz adeo ānēra vitia 7 p̄tā
vt etiā si v̄lunt abstinē nō possint. Ego
p̄o dico cū Biraldo q̄dōm sup 3° t̄bi.
q̄ nulla nālīs p̄cupia quānticūq̄ intē-
sa p̄ natiuitatē uel p̄ etatē necessitat uel
cogit boiem ad eē malū 7 vitiosū inuo-
luntarie eo q̄ p̄ rōnez vnusq̄sq̄ sup̄are
p̄t quascūq̄ passiōes etiā potētissimas
inclinātes ad malū. Et h̄ p̄t nō solū
ex scripture sacre testimonijs s̄ etiā ex
dictis atq̄ exēplis moralū p̄boz. Sūt
Gene. verba ad Lucillū. d. Erras enī
si exstimas nobiscū vitia nasci. supue-
nerūt. ingesta sūt. nlli nos vitio nā p̄ci-
liat. nos illa itegros ac liberos genuit.
h̄ ille. Quale autē bi qui maliciosissimi
vident esse si volūt boni fieri p̄nt oñdit
Valer. marim. li. 6° de mutatiōe mor-
7 fortune. Ibi. n. de Lucio sylla sic loq̄t
Luci. sylla vsq̄ ad questure sue comi-
tia vitā libidine vīno ludicre artē amo-
re inq̄natā p̄duxit. Quapp̄. C. mariuz
p̄sulē moleste tulisse tradit q̄ sibi asper-
rimū in africā tellū gerenti tā delicat
questor sorte obuēnisset: Ciusdez v̄rit
q̄si p̄ruptis 7 disiectis neq̄tie q̄ obsidebat
claustris castrenas Jugurte inecit ma-
nibus: Nitridatem cōpescuit: sociales
telli luct. rēp̄sit. Ibi dē narrat de Tho-
mistocle p̄bo qui adolescens tāta fuit

pollatus infamia q se ab eo pater ab
 dicauit 7 mat ppter filij turpitudinem
 laqueo se suspēdit. Euasit deinde robu
 stio: et etate pbs clarissim? 7 athenaruz
 pnceps. Apparet g 7 clarū est ab hoie
 volēte supari posse cōz malā inclinatio
 nem prauāq pfectudinē. 2° videtur
 alijs nō recte sapientibus q literū ar
 bitriū cogi possit atqz compelli ab alia
 creatura. ut puta ab influentia celestiu
 corpoz: siue a malicia demonū. Sed
 de corpozib? celestib? quē admodū nihil
 possint sup? literū arbitriū ad illud co
 gendū diffusi? suo loco dicā. nūc audi
 re sufficiat qd de diabolō sit tenendum
 Possit nāq qd dicere q qñcūq aliq
 potēs 7 sapiēs phas cū rebili 7 insipienti
 q de necessitate vincat 7 supat illū. 7 p cō
 sequēs cogit 7 violentat eū iuxta dictū
 pbi. 2° etbi. Qui habiles sūt igenio na
 turalitē sūt dñi. qui nō lubrica corpe na
 turalitē sunt serui. s diabolus potētior 7
 sapiētior hoie impotēte tēptat illuz vt
 mala faciat. g sequē q de necessitate hoiem
 vincat 7 super. eiū supato atqz deuicto
 vim inferat ac violētū. De sapia siq dē
 siue astutia hostis antiq Aug? loqē in
 li? de nā demonū. d. diabolū habē mille
 nocēdi modos. Qd etiā notat i de cret
 26. q. 4. i. c. sciēdi. De prāte etiā ci? lo
 quit? Job. 41. c. d. Nō est ptās sup straz
 que cōpēs ei. qd Job. Apoc. 12. de cla
 rauit cū dixit. Ne terre 7 mari qā descē
 dit ad vos diabol? balēs irā magnā. i.
 prāte. De importuna aut 7 frequēs sit
 ptra nos eius pugna Petr? aplox pñ
 cept. i. epia. c. 5. clamans audiat. So
 brij estote 7 vigilate: qā aduersari? re
 ster diabol? tñq leo rugiēs circuit qres
 quē reuoret. g vñ q null? etiā volēs ca
 uere sibi possit a malo 7 opari bonum
 cū diabol? indistincte cōs oppugnet. His
 ita nūdeo q diabol? nō tēptat hoiez qñ
 potētū scit: 7 qñ vult. s qñ a deo
 nobis benigno pmittit. At ut gētiū do
 ctor Pan. i. Cor. 1. c. meminit. fidelis
 deus ē q nō patit vā tēptari sup id qd
 potestis: s facit cū tēptatione puentum

vt possitis sustinere. Propēa rebilis ē
 hostis 7 nō vincit nisi volētē. 3° instāt
 aliq q libez arbitriū cogi possit ab ipā
 creatrice dīna essentia. ex eo q Job. 6.
 scribit. Nemo pot venire ad me nisi pā
 q misit me traxerit illū. s tract? est mor?
 violentus ut dic pbs. g liberū arbitriū
 violētā. 7 pñ. 20. habet. Sic diuisio
 nes aqñ: ita cor regis in manu dñi q
 cūq voluerit imutabit illud. Sz talis
 imutatio ē quedā coactio. g te? cogit
 liberū arbitriū. p. Deus potēt oīa facē
 qā est oīpotēs. g pot 7 cogere ac violē
 tare libez arbitriū. Propē h de clarāda
 notāda sūt tria fm dñm Bon. i. 2. di.
 25. pñndū q de libero arbitrio pos
 sum? loq dupliciter. s. qñ ad actū extio
 rem. 7 qñ ad actū intiozē. Si loqmur
 p modo respectū talis actus pot inuēire
 coactio. pot enī qd cōpelli ut ipō nolēte
 genua corā idolo flectat. si at loquam
 qñ ad actū intiozē: ē quis. est velle el
 gere 7 cōsentire. sic nullo mō pot cogi
 nec ab agente creato: nec a deo creato
 re. 2° notādū q cū dicat literū arbi
 triū a deo nō posse cogi. dupliciter pot in
 telligi. aut ita q deus nō possit auferre
 libertatē 7 supinducē coactionē. 7 hoc
 falsū ē. qā p imensitate potentie sue non
 solū pot pditionem mutare nāe: s nām
 ipsā creatā in nihilū etiā rētere. Alio
 mō pot intelligi q deus nō possit liberū
 arbitriū cogē salua ppritate libertatis
 7 eius nā. 7 h mō verū ē q impossibile
 est reū liberū arbitriū violētare posse p
 eo q implicat in se duo pdictorie oppo
 sita. ex hoc enim q liberum est si aliquid
 vult libere vult. 7 ex h q voluntariū est si
 aliqd vult voluntarie vult. 7 seipso mo
 uente vult. qā fm Arj. 3. etbi. c. 3. Vo
 luntariū vñq videt ēē cū pncipiū in
 ipso est. Ex h aut q libez arbitriū cogit
 si qd vult seruiliter vult 7 si qd vult iui
 te vult. 7 si qd vult ab alio vult. qā iux
 sniam Arj. 3. etbi. c. 3. Violētū est cū
 pncipiū est extra tale existēs in q nihil
 pferit opans vel patiens. g libez arbitriū
 a deo cogi nō est aliud q actū eius sit 7

semel esse liberū et seruile. esse volūtariū
et nō volūtariū. eē a se et nō a se. si igitur
impossibile quod claudat in se vtrāque prem
dictōis. nō tūc est impossibile creature si
ipsi optio reo. quia illud posse nō ē posse.
Et sic rīdendū ē ad tertiū obiectū. 3.
nōndū quod differt dicē volūtate induci
volūtate mutari. et volūtate cogi. Tūc. n
iduci dī quā aliq̄ persuasio ei sit quod disponit
ut ad aliq̄d appetibile inclinet. quā si valde
itēsa ē nomē coactōis fortit̄ quā nō sit
p̄a coactio. Tūc autē volūtas mutat quā
ipsa nolente vniū potenti p̄tute affectio
imittit ei in p̄tariū. et ne nolente sit vo
lens: ita quod vna affectio expellit et dīa
inducit: sic cū deo amator ē tpaliū facit
tpaliū p̄tēptorē. et de hō dīc David i ps.
Nec mutatio vertere exēlli. et hō dīc eē
quedā cōpulsio et tractio dīa. Tūc hō
volūtas et cogi quā intelligit ipsaz iuitā
aliq̄d velle: et repugnāte actu volūtas de
liberatiuo aliena p̄tute mouēte et repu
gnantia manēte ad aliq̄d inclinari nō
lendo. Volūtas igitur induci pōt ab agēte
creato. mutari hō ab alio nō pōt nisi ab
agēte increato. et p̄ hac mutatiōe sumit
tractio illa re qua dictū est opponendo
cogi aut volūtas a nullo pōt. et hō Bern
tenuit i libro de libero arbitrio cū dixit.
Volūtas p̄ingenita sui nobilitate nul
la cogit necitate. 2. dubitat circa li
beri arbitrij excellētiā: quā hoc quod hōi cō
cessū est ab opifice sumo ad decorem et
gloriā qdā p̄bare nūc ei cedere ad dā
nū de decus et vtrīmetū. Arguit quē
sic. Optimū ē optima queq̄ facē ut ait
Dio in li. de diu. no. si deus est optimus
igitur debuit hōiem optimū facē. si in p̄tibi
litate arbitrij nō fecit cum optimū: quā
melius eēt hōi peccare nō posse quā peccā
di facultates habē. igitur deus rectū mīme
p̄didit hōiez. His ergo rīdeo fm Alex.
de ales. 2. p̄te su. et d. Bon. di. 23. se
cundi libri. quod optimū dupliciter dī. scz
simpliciter et in ordine. reus oīa quā fece
rat vidit et erant valde bona. i. optima
Bern. p̄. Ad simpliciter si in ordine et i cō
panone ad totū vniū in quod nībil ē su

pfluū: nībil dīminutū: nībil quod iordina
tum. Formica optima est non simpliciter
et in se: quia leo melior est illa atq̄ nobi
lior in genere aīaliū brutorū et irrōna
bilū. si in cōpatide fm ordinē vniūersi
sicut leo optimus est: quo tū dignior ē
hō. sic homo optimus est: quā tū dignior est
angelus in sua nā. oīa tū ista et cūcta que
fecit deus fm ordinē p̄siderata optima
sūt: et optima eē dīcī. Scdm hunc igitur
ordinē reus cōdidit hōiem optimū quā
ei libertatē redit arbitrij: eo quod finis ho
minis est ipsa bītudo. ad bītudinē hō
psequēdā voluit deus hōiez dīspōitū fore
aliq̄ suo merito inueniēte ut sic hō bī
ficabilis ampliore glīa resulgeret et rei
liberalissimi iusticie satisficeret. Accedit
itaq̄ liberi arbitrij p̄ditio ad rei vniū
p̄conū: quā iuste saluat bīfaciētes et de
linquētes cōnalit punit. Facit et ad ho
minis laudem quā potuit mala facē et nō
fecit. ex quo Lact. in 6. li. di. inst. ait.
Nulla laus ē nō facē quod facē nō possis.
Hieronymus hō diffusi cōprobat ea quā
dico i epla ad Demetriādā. quā sic al
loq̄. Jam p̄uidendum ē ne forte illud
remor deat te in quod temere impitū vulg
offendit. ut id nō vere bonū factū hōiem
putes eo quod is facē malum pōt: nec ipsa
nā astringat ad imutabilis boni neces
sitatē. nā si diligēter rem tractes et ad
subtiliorē intellectū aīuz cogas hic tibi
melior ac sup̄bior hōis stat apparet: vñ
putas inferior. in h. n. gemini itiner
discrimie. in hac vtriusq̄ libratīs parte
rōnalis aīe reus positū est. hic inquaz
totus nāc nīe bono: p̄sistit. hic dignitas
hic p̄miū. hic teniq̄ optimi quāq̄ laudē
merent. nec esset hōis vīa p̄tus i bono
p̄seuerātis si is ad imā trāsire nō posset.
hēc ille. 3. dubitat circa liberi arbitrij
p̄niam. vtrū. sp̄ctōres cōs quā diu i statu
sūt vie ad p̄niam possint redire: quod si nō
faciāt an suo libero arbitrio et volūtati
male sit iputandū. Et rīdeo fm p̄tate
rei affirmatiue quod sic. ad quod iduco Aug
doc. egregij sniaz ininabile quod i li. de li.
ar. exempla affert i mediū Pharaonis

7 Habuc. d. Habuchodonosor pñiam
meruit fructuosam. nōne p' innumeras
impietates flagellat? rēp' iste vere peni-
tuit? regnū qd p'diderat rursus accepit
Pbarao autē ip̄s flagellis durior ē ef-
fect? 7 perijt? hic mihi rōne reddat q
diuinū p'siliū nūmū alto 7 sapiēti corde
diūdicat: cur medicamētū vnus me-
dici manu pfectū aliū ad interitū. aliū ad
vitā valuerit? salutē nisi qā xpi tonus
odor alijs ē odor vite i vitā alijs odor
mortis in mortē? Quātū ad nām āto
hoies erāt. q'tū ad dignitatē āto reges
q'tū ad cām ambo captiui rei populū
possidebāt. q'tū ad penā ambo flagellis
clementer admoniti. Quid g' fines eoz
fecit ē diuersos nisi q' vnus manū rei
sup se sentiēs in recordatione. pprie in-
q'tatis ingenuit. alter p'o litero p'tra rei
misericordissimā p'itatē pugnauit arbi-
trio? hēc ille. Et notat. c. supi? alle. Ha-
buch. 23. q. 4. in qd? p'bis inuit Aug.
q' Pbarao a reo p'cussus deē plagis
būiliare se noluit. 7 suo arbitrio pñiaz
sp'ruit. Habuchodonosor p'o vt d' Da-
niel. 4. p' septennē sui castigatiōis qua
fuit mutat? q'si in testā leuauit oculos
ad celū 7 se reo humiliās 7 p' suis in-
q'tatibus ingemiscens pctōz veniā fm
Pico. de lira. 7 regni fastigiū simul ade-
ptus ē. neq' alia cā potuit assignari q're
ad reū p'uerit cor suū nisi qā voluit. vo-
lens Habuch. 7 nō inuitus p' pctm sa-
lutē est affecutus. volēs Pbarao mentē
indurauit 7 perijt. Sūt filia exēpla di-
scipuloz xpi. Petri negātis. 7 p'ditoris
iude. quoz alē p' pctm flendo 7 lachry-
mando xpi misericordia inuenit 7 i apo-
stolatū restituit? fact? est aploz pnceps
regni celozū clauiger: 7 i empyreo celo
dign? assistere ihsu xpo filio rei. Alter
autē. f. Judas respatione victus laq'o se
suspēdit. Quis eū ad respationē ad sus-
pendiū 7 suimet crudelē occasionē idu-
xit nisi eius pp'ia volūtas? Sz penituit
in q'es Judas: ut pz i euāgelio Matth.
21. vbi d' q' pñia ductus retulit tri-
ginta argenteos p'ncipib? sacerdotū 7

senio: ib? d. Peccaui tradēs sanguines
iustū. g' v' q' dānari nō debuit. Sz Jo.
os aurcū. re. pe. di. 3. i. c. Judas. rādēs
d. Judas penituit s' male. qā laqueo se
suspēdit. dicit etiā in. c. nemo. re. pe. di. i.
Nemo potest bñ agere pñiaz nisi sp'auē-
rit indulgentiā. Hunc Leo papa i f'mē
quodā Judā sic alloquit. Secleratioz
oibus o' Judā 7 infelicioz extitisti. quē
nō pñia reuocauit ad dñm: s' respatio
traxit ad laqueū. Fuit itaq' falsa pñia
Iude quā p'secuta ē respatio. nec dubiū
est q' si ad pedes dñi cucurrisset inenit-
setq' eū siue i medio verisozū 7 p'cuen-
tū te corā faciē eius accipit angelicis
spiritibus tremebundū siue colūne in-
terentē 7 in ea dure ligatū ac p' flagel-
la terrā suo sanguine madescentē siue
inter duos latrones pendentem i cruce
nudatū vulneratū 7 totū cōfusu: 7 bu-
mili corde indulgentiā postulasset nūq'
ei fuisset negata. Paratissim? erat xps q
p pctō: ib? panebat. p pctō: ib? sangui-
nem suū fundebat. p pctō: ib? moriebat
in cruce Judā si pñiam verā agere vo-
luisset ad se pio amore suscipe: 7 indul-
gere gratiāq' imp'tiri. Est re b' dictum
Bratiani. re. pe. di. i. c. bis p'tatis. vbi ait
Arbitroz q' etiā Judas potuisset tāta
misericordiē dñi nō cōcludi a venia si peni-
tētiā nō solū apud iudeos. s' apud xpm
agē voluisset. q're volūtatē c' ascribenda
est respatio illa que sup oia pctā displi-
cet misericordissimō reo. Quid Petri
aiuz mouit vt p'tam grāde pctm ab eo
cōmissū nō resparet. s' p'fideret in boni-
tate incarnati rei dulcissimi sui m'gri?
Certe grā et? fuit quā ipse Pet' volens
acceptauit. volens nō recusauit. Egres-
sus inqt euāgelista foras fleuit amare
Luc. 22. Quid flebat? qd dicebat? qd
cogitabat in corde? qd sonabat i ore?
Hūde o aia mea 7 p'fidera Petrū flentē
7 lachrymantē: qā negauerat xpm bu-
mano timore reuictus. dicebat forte. o
quāta est inq'tas mea. o q' graue pctm
negavi me scire ihm quē vidi quē ama-
ui. q' me dilexit. vidi eū sup aq's ābulare

mortuos suscitare. cecos illuminare. ⁊
 mandare leprosos: ⁊ iure iurando diri
 me cum nō nouisse. heu me magister mi
 dulciss. me negauit nosse te quem asperi
 oculis. p̄p̄is trāfigurati i mōte: ⁊ ca
 ptus pulchritudine ⁊ splēdore claritatē
 tue diri: faciam? hic tria tabernacula
 O p̄p̄issime saluator mūdi. o fons ide
 ficiens ois mālitudinis. tu me ad tuā
 societate vocasti. tu mihi reuelasti secre
 ta tua. tu mihi familiare te ⁊ affabilem
 exhibuisti. tu lauisti hūilē pedes meos
 exemplū humilitatis me docēs. tu inu
 mera mihi bñficia ptulisti ⁊ ego nega
 ui te. O bone ih̄u peccauit inique egi. tu
 p̄o misericors indulge petis meo: ⁊ nō
 me respicias penitente. O q̄ litem p̄
 percut ei x̄ps cui tñ nullā intulit violē
 tiā. Surge ⁊ tu peccatrix aia exēplū. ⁊ si
 uolueris cū Petro gratiosū tibi p̄p̄itūq̄
 dñs ih̄m x̄pm hēbis. Si p̄o petā tua di
 mittere nolueris: tuā dāna tuā accusa
 durissimā uolūtate. Intellexit h̄ Aug⁹
 postq̄ ad lucē gr̄e dei uenerat q̄ in libro
 p̄fess. dicebat ad eum. Locasti me ⁊ non
 erat q̄ rīderet tibi dicenti mihi. Surge
 q̄ dormis ⁊ exurge a mortuis. ligat. n.
 erā nō alieno ferro sed mea ferrea uolū
 tate. O quātus est numer⁹ peccatū q̄ ca
 ptena diaboli trahūt ad iferna uolētes.
 o miseri. o negligētes. o uobisipsis cru
 delissime belue. surgite a mortuis. sol
 uite vincula uictorū uestroū ⁊ ad reus
 reuertimini. nec uos terreant opa bona
 q̄ facile est exercere dūmodo adsit ipsa
 uoluntas.

// O facile est opari bonus. p̄pter auri
 lū dīuine gratie q̄ adiunat oēs illā uo
 lentes: licet nemiñ cogat. Caplm. z.
Secūdo oñdo facile ē vniciq̄
 opari bonū. p̄pter adiutorū dīui
 nale. Parat⁹ ei dē re⁹ ē adiuna
 re gr̄a sua oēs uolētes ⁊ cupiētes facē
 bene. Meritū solent pleriq̄ re ipsa gr̄a
 bñdicta dubitare hoīes adiunāte maxie
 circa tria. 1. circa necessitatē. 2. circa li
 teralitatem. 3. circa impecabilitatem
 // p̄ dubitant aliq̄ re gr̄a ipsa circa nō

cessitatē. utrū sit necessaria uoi ad bene
 opandū ita q̄ absq̄ illa nō possit opari
 bonū. Et p̄ vna pte stat snia t̄x ologoz
 q̄ in secūdo sniarū attribuit oēm motū
 uolūtatis ⁊ liberi arbitrii ad bñfaciēdū
 gr̄e: dānantq̄ pelagianos hereticos q̄
 dixerūt liberū arbitriū solū ⁊ p se suffi
 cere uoi ad opa bona. hinc ⁊ magister
 sniarū. z8. di. z. li. iducit Aug⁹. li. i. re
 tractationuz. d. heretici pelagianī sic li
 berū asserūt uolūtātē arbitriū: ut gr̄e dei
 nō relinquāt locū quā p̄m merita n̄ra
 dari asserūt. At ⁊ p̄refat⁹ Aug⁹ in ple
 risq̄ locis pelagianos uiriliē expugnat
 oñdens gr̄e necessitatē. vñ ad Bonifaciū
 papā. d. Non pōt hō aliqd boni uelle nisi
 iuuēt ab eo q̄ malū non pōt uelle. Et in
 li. re p̄destinatione scōp. Prius inq̄t est
 cogitare bonū q̄ credē. ⁊ ipsū cogitare
 bonū ex reo est. Et idē i libro re corre
 ptione ⁊ gr̄a. Sine gr̄a dei nullū prius
 siue uolendo siue agendo faciunt boies
 bonū. ⁊ idē ad Valentiniū. Cogitare ul
 agere p̄m dei nulla rōe siue gr̄a dei pos
 sumus. ⁊ idē in Ench. Gratia p̄uenit
 ut uelimus bonū. Et idē in li. re ecclesia
 stic. tog. Moner adq̄ redū salutē liter
 tas arbitrii: h̄ mouēte prius reo. ⁊ idē
 i soliloquijs ad deū loquēs. Nulle etiā
 qd bonū est nō possū nisi tu uelis. h̄ idē
 dicit Bern. in li. re li. ar. cū ait. Triā in
 nobis opat⁹ deus cogitare. s. bonū. uelle
 ⁊ p̄ficere. primū siue nobis. secūdū no
 biscū. tertū p nos. Ad idē est illud J̄h̄
 dei in li. d̄fariū. Gratia est diue mīe do
 nū p qd bone uoluntatis est eritus. ⁊ h̄
 magister i textu sic scribit. Bona uolū
 tas comitat⁹ gr̄am nō gr̄a uoluntatem.
 Et docet⁹ gentiū Paulus. z. Cor. 3. c.
 eandē sniam approbās inq̄t. Nō sumus
 sufficientes cogitare aliqd a nobis q̄si
 ex nobis. Ex qbus oib⁹ colligim⁹ vsq̄
 adeo gr̄am fore necessariā ad explenda
 p̄tutis opa. ut etiā siue illa nec cogita
 re nec uelle ea q̄s possit. Ex pte altera
 p̄m ostendi potest ⁊ rōne ⁊ exp̄nento
 Rōne sic. Magis se ualeat vnūquodq̄
 ad illud ad qd nātali ē ordinatū q̄ ad

illud ad qd nāliter nō est ordinatū. s. hō
nāliter ad bonū ordinatū est: nō aut nā-
liter ad malū. g. magis se habz hō ad bo-
nū q. ad malū. si itaq. potest facē malū
p. se: poterit etiā facere bonū p. se. g. g. a
nō est necessaria ad h. q. opes bonā. In
super ois creata nā pōt in suū actum 7
illū educē absq. adminiculo grē: sicut
ignis lucet: 7 calefacit. canis latrat. ce-
lū mouet. aque fluūt. 7 cetera bi. i. q. b.
g. a nō est. g. aut hō potest absq. g. a p.
nām i suū actū 7 illū educere. aut prior
p. ditionis erit q. cetera creature. s. hoc est
falsū. g. p. nām pōt hō suū actū educere.
sed actus eius est viuē fm rōnē rectā: 7
opari bonū. ut patz ex p. et bi. g. v. q. g. a
nō sit ei necia. Expimēto hoc adhuc cla-
rissimū est. q. qd inuēti sūt tot gētiles
idolatre 7 infideles q. p. utis opa miro
mō sūt. p. secuti. q. neget bonā fuisse iu-
sticiā Brutī. fidelitatez Marcī regulī.
p. stantiā Nucij. paup. tatē Alarij pu-
blicole. p. tinētiā Scipidiōis. 7 phoz mo-
rales ac. Non op. nūc est eoz recen-
sere gesta. de qbus tū i histo. iis multa
legim. laudabilia 7 memoratu digna.
Opa sūt illi opa bona plurima: 7 tū
in eis nulla erat g. a. p. eo bui. difficul-
tatis solutiōe affertā in mediū rōsionez
dñi Boni. qui in 2. smariū di. 28. di-
stinguit triplex bonū qd hō pōt operari.
p. mū moralis p. ditionis. scāidū dispositi-
onis. tertiū ordinatōis. P. mū bonū
est cū actus trāsit sup mām rebitā. non
tū ordiat ad finē vltimū ad sūmū bonū
ad bēitudinē siue ad ipsū deū. sicut euz
q. nō p. p. teruz nec ut p. ceptis ei. oie.
diat. s. tantū q. a rō dictat. subuenit mise-
ro 7 indigēti. fidelit. seruata restituit. iu-
sticiā inferioribus administrat. 7 b. ut
testat p. b. in li. pol. d. q. homo ē aial po-
litici: q. a indiget diuersaz opationū. iō
nā p. misit nos sūt habitare ut alē alteri
subueniret. 7 iō diē. P. Solitari. hō aut
ex aut bestia. Ad talia bona pōt liberū
arbitriū absq. g. a exire coop. āte sibi deo
sic coop. āte alijs creaturis. nā sine p. mo
agēte nullū agēs pōt agere. P. Secūdu

bonū dē dispositiōis. 7 est illud qd sit. p.
amore dei: licz extra caritatē. qd qdē de
p. gruo disponit ad finē vltimū: vt dicef
insequēti sermone. In tale bonū nō pōt
liberū arbitriū absq. minē gratie. grat
date p. qd illuminet dirigat 7 excitet ut
velit aliquid facere quod sit deo placitū
Tertiū bonū dicit ordinatōis: qd
scilicet ordinat in finē 7 sit in caritate. 7
i. h. nō potest liberū arbitriū lapsū absq.
auxilio gratie gratū faciētis. Ex hac g.
distinctiōe respōdeo ad obiecta in p. riu
q. licz hō possit opari bonū morale. sicut
fecerūt gētiles 7 p. b. absq. g. a dei. non
tū bonū meritoziū siue sit meritoziū me-
rito p. grui siue merito p. digni. Et sic etiā
soluēt rōnes oppositē q. p. cludūt de to-
no morali non meritoziō. 2. nōnulli
dubitāt de gratia ipsa circa liberalitatē
v. t. s. reus det gratiā ipsam faciēt qd
est i se ex necitate aut ex liberalitate. Et
q. ex necitate arguēdo possit ondi sic. p.
qa Aug. sup illō. 2. ad Abi. 2. Negar
re lapsū nō pōt. ait. Cū sit iustus nō pōt
negare suā iusticiā. g. cū sit bon. 7 misē-
ricors nō pōt negare suā bonitatē 7 mi-
sericordiā: q. p. mior est ad largiēdū re-
mīa 7 bonitatē q. ad puniēdū de iusti-
cia. si g. nō pōt suā iusticiā negare faciē-
tibus malū. mltō magis nec suā mīam
illis q. requirūt eā. Sed q. facit qd in se est
requirit bonitatē eius 7 mīaz. g. de necita-
te dat illi. 2. qa Aug. sup illud Ro. 5.
Justificati ex fide pacē habeam. ait
Deus recipit p. fugientes ad se. aliter in
eo ēēt iniquitas. g. impossibilē ē q. nō reci-
piat fugientes ad se: q. a impossibilē ē q. in
eo sit iniquitas. s. faciēs qd in se ē p. fugit
ad ipsū. g. necē est q. ipsuz recipiat. S.
ipsū recipe est p. infusione grē. g. 7c. 3.
impossibilē ē sūmā veritatē mētiri s. ne-
cessē bz implē illud qd dicit. s. dicit q. cō-
uertenti ad ipsum pueriet se. Sacha. p.
Cōuertimī ad me 7 ego p. uertar ad vos
ergo cū faciēs qd in se est p. uertat ad
ipsam p. itatē p. mīa. necesse ē q. reus cō-
uertat ad illū. s. h. nō ē nisi p. g. az g. 7c.
Soluēt hec qd fm Alex. i. 3. volumine

sume. q̄ reus dat grām suā sola libali-
tate. 7 cū pcludit ex his q̄ dicta sunt q̄
dat illā re necessitate. distinguēda est du-
plex necessitas. Prima vocat coactionis 7
p̄bitionis: qua aliq̄ res cogit uel p̄bi-
tetur eē uel nō eē. 7 hec nullo mō cadit
in reo. Secūda necessitas d̄r inmutabi-
litas que reo puenit. 7 sic dicim⁹ necē
est reū eē imortalē. nō q̄ aliq̄ vis cogat
eū esse imortalē: 7 necesse ē nō eē iustū
nō q̄ aliq̄ vis p̄bitat eū eē iniustū. sed
qm̄ nulla res p̄t facere ut nō sit imorta-
lis seu ut sit iustus. nō dat igit̄ re⁹ grāz
re necessitate coactionis 7 p̄bitionis. q̄a
reus nō p̄t cogi. s̄ bñ re necessitate imu-
tabilitatis. q̄a inmutabilē se h̄z dīna bo-
nitas ad donū gr̄e oī volēti recipe faciē-
do qd̄ in se est. sicut sol inmutabiliter dat
lumē suū oī volēti suscipere. s̄ disposito ad
hoc 7 se h̄nti i recta dispositiōe ad solē.
que oīa reducūt ad illā affluentissimāz
liberalitatē rei q̄ q̄tū ex se est creature
rōnali coop̄at ut bona sit: ut bñ opetur
ut reniq̄ salua fiat. **D** inefficiens p̄la-
gus caritatis dīne q̄ tāta est ut oībus
se offerat. neminē abiciat nisi eā nolētē
7 respuentē. **H**inc **Cyprian⁹** in epla ad
Donatū sic suauissime loq̄r. **P**rofluēs
largiter spūs null⁹ finib⁹ p̄mit. nec ullis
cohercētib⁹ claustris intra certa metap̄
spacia refrenat. manat iugiter: exuberat
affluēt. nostrū tñ p̄ct⁹ sitiat 7 pateat.
q̄tū illie fidei capaq̄ afferim⁹: tātū inde
gr̄e inundātis haurim⁹. hec ille. **Q**uā ḡ
excusationē habē poterūt q̄ bene opari
nolūt: qm̄ reū sciūt ad se adiunādū pa-
ratū. **Q**d negari nō p̄t cum in p̄mptu
sint tot scōz exempla q̄ carnē suā cruci-
fixerūt cū vitijs 7 p̄cupiscētijis. ieiunā-
do. orando. vigilādo. oberrādo in solū-
tudinib⁹: 7 ferocissimos cruciat⁹ etiam
vsq̄ ad mortē ferēdo. **H**oies fuerūt mar-
tyres. hoies p̄fessores. hoies etiā 7 reli-
cate p̄gines que scip̄as mūdū ac tyrā-
nos oēs 7 dira tormēta sup̄are potuerūt
Eiūsdē n̄e erant cui⁹ nos sum⁹. tñ q̄a
obtulerūt corda sua dñō: iuenerūt ad
iutorū abūdātis gr̄e eius q̄ mediāte 7

assistēte illis reliquerūt postis tot vī-
tutū exēpla. **Q** vere dānabilis multorū
malicia q̄ suā fragilitatē accusant ex q̄
recusant opari bonū: sup̄addētes q̄ re⁹
saluat quos vult sine aliq̄ eorū dispō-
sue cōsensu. s̄ audiāt **Aug⁹** in li. re li.
ar. d. **Q**ui fecit te sine te nō saluabit te
sine te. nec p̄ria sūt eiūsdē p̄ba q̄ i eodē
libro scribit cū asserit. **V**irtutē re⁹ i nob
sine nobis op̄at. q̄a s̄m **Alex. re ales**
Unus idēq̄ sensus cōtinet i oībus. nā
cum **Aug⁹** d. **D**e op̄at p̄tutē 7 ē. notat
duo ad salutē hoīs p̄currētia. **C**ausam
effectiuā que ē ipsa gr̄a rei: 7 cām susce-
ptiuā seu dispositiuā: que ē ipsa volūtas
p̄sentis 7 nō repugnās. vñ p̄ba **Aug⁹**.
sic exponit. **V**irtutē re⁹ in nob p̄sentē-
tib⁹ op̄at sine nob efficiētib⁹. **I**ds̄ p̄sū
cōplectit̄ p̄mū dictū: qd̄ sic expōit. **Q**ui
fecit te sine te efficiēte nō saluabit te sine
te p̄sentēte. 3. alij dubitāt circa ip̄e-
cabilitatē. utrū ex p̄ntia gr̄e possit hō in
hac vita eē sine p̄ctō. **E**t s̄m **Aug⁹**. i li.
re p̄fectione iusticie. heretici quidā ar-
guebāt. d. **A**ut reus vult nos esse sine
p̄ctō aut cū p̄ctō. non vult q̄ sum⁹ cum
p̄ctō: q̄a hoc incōueniēs est. s̄ vult q̄ si-
mus sine p̄ctō in p̄nti vita. s̄ aut possu-
mus eē sine p̄ctō: aut reus vellet aliqd̄
qd̄ nō posset eē. qd̄ ē incōueniēs magnū
Et p̄ mltā recitata p̄fat⁹ doctor **Aug⁹**
firmē. d. q̄ nullus in hac vita p̄t esse
sine p̄ctō veniali re cōi lege. 7 s̄ p̄e for-
mitē p̄cti q̄ est inclinat⁹ ad malū 7 auer-
tens a bono. p̄pter qd̄ exclamabat apls
Rō. 1. dicēs: Qd nolo malū hoc ago.
7 iterū. **V**ideo aliā legē i mēbris meis
repugnātē legi mētis mee. **A**d dictum
p̄o hereticoz r̄ndet idē **Aug⁹** q̄ tō p̄t
esse sine p̄ctō mortali i vita ista p̄ gr̄az.
p̄t etiā eē sine p̄ctō in gl̄ia. **Q**uātū p̄o
ad p̄ntē statū licz posset q̄s vitare p̄ctā
venialia in p̄ticulari: 7 p̄ aliq̄ inēu allo-
tpis. nō tñ in vniuersali nec oī tpe. ideo
Jo. l. cano. c. i. in q̄t. Si dixerimus quia
p̄ctū nō habem⁹ ipsi nos seducimus 7
veritas i nob nō ē. **E**t. sapiens. p̄p̄. 2. o.
Quis p̄t dicere: mūdū est cor meum

Et Ro. 3. Est autē deus verax: ois autē
homo mendax. Et Greg⁹ in pastoralī.
Nemo est q̄ ita viuat ut aliquaten⁹ nō
delinq̄t. Et in autē. de monach. S. triēnij
humana nā labit ad delicta. S. p. o.
pterea nō ē diffidēdū de bōitate dei. q̄
eternalia p̄tā caritatem nō excludūt: et
grā ab aīa nō eiiciūt: neq̄ ianuā clau-
dūt regni celozū. De quozū qualitate et
p̄ditiōe in tractatu de p̄ctis plen⁹ eri-
mus dicturi. nūc vero satis esse debet q̄
de bñdictus tantā grā nobis cōfert
quanta sufficit ad p̄tā mortalīa re-
nendū et euitandū: quātq̄ necē ē ad
p̄tuosos act⁹ exerceēdos. id salubre est
p̄siliū vtileq̄ remediū et cōmētū ut p̄
sepe inuocemus deum ei⁹ mentes offe-
ramus intentione recta.

Et facile debet esse vnicuiq̄ opari bo-
nū p̄pter indeficiens premiū eterne vite
q̄ datur beneficientibus. Caplm. 3.

Mertio ostēdo facile ēē vnicuiq̄
opari bonū p̄pter p̄miū etēnale.
Promittit etenī oib⁹ bñ opanti-
bus p̄miū eterne vite: et q̄ q̄q̄s i trib⁹
accidit dubitare. p̄m p̄dignitate. 2° i
difficultate. 3° in supioritate. p̄solet
dubitari i p̄dignitate. Utz. f. aliq̄s pos-
sit de p̄digno mereri vitā etēnā. Et q̄ nō
videt p̄. q̄a ap̄s Ro. 8. ait. Nō sūt con-
digne passioēs b⁹ t̄p̄is ad futurā gl̄iam
q̄ reuelabit in nob. Et idē ad Titū. 3. c
Nō ex opib⁹ iusticie q̄ fecim⁹ nos s̄ fm
suā mīam saluos nos fecit p̄ lauacrum
regenerationis et renouatōis spūs sci
quā effudit in nobis abūde p̄ iīm xpm
saluatozē nrm ut iustificati grā ipsi⁹ he-
redes sim⁹ vite etēne. 2° arguit p̄ dictū
glo. Ro. 6. sup illo p̄to grā dei vitā etēnā
que sic inquit. Posset recte dicē: Stipē-
diū iusticie vitā etēnā. s̄ maluit dicere
gratia dei vitā etēnā. ut itelligerem⁹ tēū
i etēnā vitā. p̄ sua miserationē nos pducē
non meritis nris. Et his p̄bis appet q̄
bō nō mereat ex p̄digno vitā etēnā. quia
illud q̄ ex p̄digno q̄s meret nō ē ex mi-
seratione dei. 3° obijcit: q̄a illud meri-
tū videt ēē p̄dignū q̄ equat mercedi. s̄

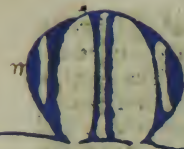
null⁹ p̄ntis vite act⁹ p̄t equari vite etēne
q̄ cognitionē et desiderū nostrū excedit
Excedit etiā caritatē uel dilectionē vie
q̄ nō p̄t bō mereri vitā etēnā de p̄digno.

In oppositū adhuc posset dici: quia
illud q̄ reddidit fm iustū iudiciū videt
ēē merces p̄digna. S. vitā etēnā reddidit
a deo fm iustū iudiciū. in illud ap̄li. 2.
Timoth. 4. In reliq̄ reposita est mihi cor-
ona iusticie: quā reddet m̄ dñs in illa
die iust⁹ iudex. Ergo videt q̄ bō mereat
vitā etēnā ex p̄digno. Rñdeo ad istā. q̄.
fm 1° in. 2. q̄. vlt. q̄ op⁹ meritozū
bois dupliciter p̄siderari p̄t. Alio⁹ fm q̄
p̄cedit ex libero arbitrio. Alio⁹ fm q̄
p̄cedit ex grā spūs sci. Si p̄sident fm lib⁹
opris: et fm q̄ p̄cedit ex libero arbitrio
sic nō p̄t ēē p̄dignitas. p̄p̄ maximā in-
equalitatē: s̄ est ibi cōgruitas. p̄p̄ quā
dā equalitatē. p̄portionis. Videt enī cō-
gruū ut bō opanti fm suā p̄tutē re⁹ re-
cōpenset fm excellentiam bonitatis sue.
Si at loquamur de ope meritorio fm
q̄ p̄cedit ex grā spūs sci: sic ē meritorū
vite etēne ex p̄digno: q̄a tūc valor me-
riti attēdit fm p̄tutē spūs sci mouētis
nos in vitā etēnā. fm illud Job. 4. Fiet
in eo fons aque salientis in vitā etēnā.
Attendit etiā p̄ciū opis fm dignitatē
grē p̄ quā bō p̄sors fact⁹ dñe nāe ado-
ptat in filiū dei cui debet hereditas ex
ipso iure adoptiōis. fm illud ap̄li Ro.
8. Si filij et heredes. Ad p̄mā ḡ au-
ctoritatē ap̄li dicēdū q̄ loq̄ de passiōi-
bus scōz fm eoz libam. Ad auctorita-
tē et ad dictū glo. rñdeo q̄ intelligunt
p̄tū ad primā cām pueniēdi ad vitā
etēnā que ē miseratione dei. Meritū autē
nrm ē cā subsequēs. Ad tñū dicēdū
q̄ grā spūs sci quā in p̄nti habem⁹ et si
nō sit equalis gl̄ie i actu: ē tñ equalis i
p̄tute: sicut ē semē artoz in quo est p̄
ad totā arborē. Sillr p̄ grā in habitat
boiez spūs scūs q̄ ē sufficiēs cā vite etēne
vnde dñr pign⁹ hereditatis nre. 2. Cor. 1.
2° solet dubitari de p̄mio vite etēne
in difficultate. Atq̄ qui cū maiori diffi-
cultate operat bonū magis mereatur et

ampliore dono glorie remuneret a deo
 Et omiffis obiectionib⁹ q̄ p vtraq; pte
 fieri poffent dico cū voc. feraphico. **B**onū
 in libello quodā qui apologia pauperū
 aduerfus calūniatorē intitulat ab ipfo
 q̄ triplex ē difficultas. Prima ex gñe
 opis. ficut difficult⁹ ē oia vendē 7 pau
 perib⁹ erogare q̄ mimū aut minutū de
 fuis bonis erogare paupib⁹. Et diffici
 lius ē pati mortē. p̄pō q̄ absq; ipa q̄
 cunq; alios latores. Talis difficultas
 simplicit̄ auget meritū q̄a magis meret̄
 q̄ mai⁹ opat bonū. Et ex hac dicit hiero
 ad Erupantiū hec ſba. Audū xpm nu
 dus sequere durū grāde difficile: ſ ma
 gna ſūt p̄mia. Secūda difficultas ad
 bonū opandū ē ex circūſtantiā extrinſeca
 originē trahēs. ficut difficult⁹ ē abſtinē
 a cibis 7 ieiunare vbi multi ſūt p̄uiuā
 tes 7 comedētes q̄ in ſolitudine. Et hec
 difficultas p accidēs auget meritū: qū
 ſ. q̄s tales occaſiōes ab abſtinētia retra
 hentes euitare nō pōt. S3 ſi q̄s bi⁹ tem
 ptatiōes declinare nollit. nō p̄p̄ea q̄a
 difficult⁹ opat bonū: magis mereret̄. Hinc
 hiero⁹ adūſus Vigilantiū q̄ ei dicebat:
 cur p̄gis ad heremū? r̄ndit. ut te nō vi
 deā: ut te nō audiā ut tuo furore nō mo
 uear: ut tua bella non patiar: ne me ca
 piat ocul⁹ meretrici⁹: 7 pulcherrima ad
 illicitos reducat amplex⁹. R̄ndebis. ſ
 nō eſt pugnare: ſ fugē. Sta in acie. ad
 uerſarijs armat⁹ obſiſte. fateor imbecil
 litatez meā. nolo ſpe pugnare victorie
 ne p̄dā aliquā victoriā. ſi fūgero gladiū
 euitauī. Tercia ē difficultas ex vitio
 p̄ſone agēti. pueniēs. ſic difficult⁹ ē ſua
 re caſtitatez ei q̄ diu libidini deſeruiuit
 q̄ illi q̄ p̄tinentē vixit. 7 talis difficultas
 meritū nō auget. qd hiero⁹ exp̄ſſe teſtat̄
 i epla ad Euſtochiū ad quā ſic ſcribit.
 Soror tua Bleſilla etate maior: ſ. p̄pō
 ſito minor: ſeptimo mēſe p̄ acceptū ma
 ritū viduata ē. D̄ infelix bñana p̄ditio 7
 futuri neſcia. nā p̄ginitatē coronā 7 nu
 ptiarū p̄didit voluptatē. 7 q̄q̄ ſecundū
 pudicitie ḡdū teneat q̄s illā exiſtimas p
 momēta ſuſtinē crucez ſpectatē q̄ttidie

in ſorore qd i ſe videt amiſſiſſe: 7 cū diſ
 ficilius expta careat voluptate: minorē
 tū p̄tinentē balere mercedē. hec ille. 3.
 dubitari ſolet circa bonū etne vite i ſu
 perioritate: an ſup⁹ ſit copioſi⁹ 7 affluē
 tius bonū q̄buſlibet tpalib⁹ bonis. 7 q̄a
 re illo diſfuſi⁹ tractaturi erim⁹ loco ſuo
 p̄ p̄nti ſufficiat audire ſic dicētē Breg.
 in omel. Si p̄ſiderem⁹ fr̄es cariffimi q̄ 7
 quāta ſūt que nobis p̄mittūt i celis vi
 leſcūt aio oia q̄ batē i terris. Terrena
 nāq; ſba ſupne felicitati cōpata pond⁹ ē
 nō ſubſidiū. tpalis vita etne vite cōpata
 mors ē pot⁹ dicēda q̄ vita. Ipſe. n. q̄
 tidian⁹ deſecet corruptiōis qd eſt aliud
 q̄ quedā p̄licitas mori⁹. Que aut lū
 gua dicē uel q̄s intellet⁹ cape ſuffici
 illa ſupne ciuitatis quāta ſint gaudia
 angeloz eborez inſeſſe. cū bñſſimis ſpi
 ritibus glie p̄ditiōis aſſiſtē. p̄ntem dei
 vultū cernē. incircūſcriptū lumē videre
 nullo mortis metu affici. incorruptio
 nis p̄p̄tue munē letari? hec ille. D̄
 bonū deſiderabile: bonū amabile: bonū
 q̄erū: bonū p̄fectū: bonū ab oī malo ſepa
 rātū qd re⁹ p̄iſſim⁹ parat laborantib⁹. p ſuo
 amore. D̄ bonū indeficiens. bonū exce
 tens quecūq; tpalia cōmoda: q̄libz b⁹
 ſeli blandimēta qd negligētes p̄ctōres
 7 miſeri p̄ momētanea b⁹ tpis breuiſſi
 mi. p̄p̄tate amittūt. Quid dici pōt ma
 gis ingratū q̄ dei iugū refugē ad quod
 ſeq̄t tā copioſa merces? D̄ ſurdi. o ſtul
 ti 7 tardi corde ad credendū. nō ſit volū
 difficile opari bonū. nō vos terreat ac⁹
 virtutū. Eſtote fortes. eſtote cōſtantes
 ad benefaciendū 7 audite voces benigni
 iſu clamātis in euāgelio Math. 5. c.
 Merces v̄ra copioſa ē i celis. Ad quā
 nos perducit ipſe filius dei: qui cū pa
 tre 7 ſpiritu ſancto viuiter regnat p̄ eter
 na ſeculorum ſecula. Amen.

¶ Feria ſecunda poſt dñicam in. 10. re
 qualitate conditionibus ſeu regula to
 norum op̄rū quibus peccatores ſcien
 tes quid eos oporteat facere ad peni
 tentiam animantur. Sermo. 2.

Molti sunt

vocati pauci vero electi iterū ubi s. Estimamus neciūz eē his q̄ volūt bñ facē scire q̄lit̄ habeāt in bonis opib⁹ regulari: qm̄ dubia ⁊ perplexitates q̄ sup id possent oriri faciunt qñq̄ ignozātes viā dñi ⁊ salutis pprie a cepto pposito bono tēficē. Quare in pñti sermōe de pñtiōib⁹ bonoz opz dīcerē statui: ut sic null⁹ excusare se possit d. nescire qd sibi eēt agēdū. Declarabimus itaq̄ q̄ opari bñ volētib⁹ expediat noscē ut ex b magis excitef vnusq̄sq̄ ad opa p̄tūq̄ amplectēda: qm̄ ad illa vocat rē p̄tōres q̄ nisi nouerint illoz ordi nē. tē electoz numero eē mine pñt. Id circo ad tria p̄siderāda de bonoz opzū necessitate ⁊ q̄litate sermo ē extendēdus. Prīmū dē extrinseca operatio. Secūndū exemplaris imitatio. Tertīū caritatiua informatio.

De ad bene opandum cum facultas adest necessarius ē actus extrinsec⁹ nec sufficit intentio sola. Caplm. 1.

Primo p̄siderādū circa regulaz necessariā bonoz opz dē extrinseca operatio. Pro cuius declaratiōe q̄rit. Itē ad bñ opādū necessari⁹ sit act⁹ extrinsec⁹. Et videt q̄ nō. ⁊ q̄ sola intētiō bñ opandi sufficit ad salutem pbat p scōp dē. Inq̄t. n. Breg⁹ i omel. Rūq̄ vacua ē man⁹ a munē euz archa cordis repleta fuerit bona volūtate. Et Bern. tē b ait. Intētiō sufficit ad meritū: boni actio requirit ad exēplū. Et glo. sup illud ps. Dixi p̄fitebor adūsū me. vōtū. p opatiōē iudicat. Et Aug⁹. i. 4. q. 5. c. si qd. De⁹ interrogat cor nō manū. Et Job. Criso⁹. 22. q. 5. c. q̄ piurare. De⁹ nō ex opib⁹ iudicat s ex cogitationib⁹ ⁊ ex corde. Et tē p. di. i. c. si cui. s. sequenti. Volūtās remunerat nō op⁹. Et. i. 5. q. 6. c. si a sacerdotib⁹. Magi inspector cor⁹ dīs ē tē q̄ opis. ⁊ volūtās. p facto reputat. sic p̄ i. c. homicidior. i. c. ois. in. c. nūqd. i. c. noli. i. c. homicidū. ⁊ i. c. si p̄t

ea. tē p. di. i. c. his ⁊ sibi⁹ auctoritatib⁹ qdā interētes dicūt nō eē hōi expēdiēs ut laboret i actib⁹ extrinsec⁹ bonoz opz s sufficit bñ cor bonū ⁊ mētē bñ dispōsitā. S; in p̄tū induci pñt alia dicta scōp. Aut. n. Jac. 2. c. fides sine opib⁹ mortua ē. Et Amb⁹ i li. de officiis. Nō satis ē bñ velle s etiā bñ facē: nec satis iterū bñ facē nisi id ex fonte bono pcedat. s ē ex bona volūtate. p̄ficiscat. q̄ vrbā notat. 86. di. in. c. nō satis. Et Paul⁹ ad Gal. 5. Dñi tēp⁹ habem⁹ opem bonū Et Apō. 22. inducat rē iudex oīz. d. Ecce venio cito ⁊ merces mea mecū est dare vnicuiq̄ s m opa sua Et Apō. i. 4. dī tē bonis. Opa. n. illoz sequūt illos. Et Math. 16. c. Reddet vnicuiq̄ scdm opa sua. Ex q̄b⁹ oib⁹ colligit q̄ astrigūt cōs salutē volētes acq̄rē nō soluz ad bñ volēdū intrinsec⁹: s etiā ad bñ opandū extrinsec⁹. Insup pñs euāgelii explicat manifeste q̄ opariis tñ dñs mercedē tribuēda resigt. Pro b⁹ qōnis solutiōe notāda ē hñia. d. Boni. dī. 4. v. secundi ubi ait. q̄ volens opari bonū aut p̄t in actū extrinsecū: aut nō p̄t. Si nō p̄t: volūtās reputat. p facto. ⁊ intētiō bona sufficit ad ei⁹ meritū: q̄a ut dī. ff. de re. iu. l. impossibiliū. Ad impossibile nemo tenet. ⁊ b attestat Breg⁹ in omel. sup. a Math. Estimationē regnū tēi nō bz. tñū valet quātū habes q̄tū potes. Si nō q̄s dīc se velle opari bonū ⁊ potēs illō nō opat credēs. p̄ficē recipit seipsū: q̄a tal' volūtās semiplena ē ⁊ pigra: nec rō nē p̄tūq̄ bz nisi dūcat ad op⁹. Q̄t sūt tali errore delusi q̄ cū admonēt ut bñ faciāt rñdē solēt. sufficit nob intētiō nra sic dīc vsurari⁹ valēs vsuras restituē ⁊ nō restituēs. sufficit m̄ intētiō mea: scio q̄ bonā habeo volūtātē. ⁊ tñ illā nō exequūt i re. Sic faciūt adulei. sic fornicatores. sic ⁊ alij p̄tōres q̄ plimi. Q̄ miserabile erroē ē q̄ sit ut insensati ⁊ stupidi suas infirmitates sanare nō curāt.

De volētes bñ opari tēbēt seq̄ rfm in gnālī. s. q̄ ad obseruatiā dinoz p̄ceptoz ex debito. ⁊ p̄silioz tē consilio. Cap. 2.

Secundū cōsiderādū circa regu-
lam necessariā ⁊ q̄litate bonorū
operū dicat exemplarū imitatio.
Ubi dubiū nō imerito declarandū oc-
currit. Aliū. s. necessariū sit volenti bene
facere sequi xpm in opibus bonis eafa-
ciendo que ipse fecit. Et p vna pte. pto
q sic p dicta scōz. Inq̄t enī Petr⁹. i. ca/
no. z. c. Xps passus est p nobis: vobis
relinquēs exemplū ut sequamī vestigia
eius. Et Job. i. cano. z. c. Qui dicit se
in xpm credere debet quō ille ambulauit:
⁊ ipse ambulare. Et Aug⁹ in li. de do-
ctrina xpiana. Ex sacro vñctōis xpia/
norū omnīū vocabulū descendit ⁊ nomē
qđ nomē ille frustra sō: ut q xpm mime
imitat. Et Greg⁹ i omel. Qui vestigia
xpi redignant se q̄ qua temeritate sperāt
ad ei⁹ claritatis gaudia cōtueda pue/
nire? Et in. c. cū venisset. ex de sacra vn/
ctione. A xpo xpiani dicūt. tanq̄ vñcti
deriuant ab vñcto ut oēs currāt i cō/
rem vnguentorū illi⁹ cui⁹ nomen oleū est
effusū. Et Job. 8. xps ipse dicebat. Ego
sū lux mūdī: qui seq̄ me nō ambulat in
tenebrī: s̄ habebit lumē vite. Et Job. 13.
Exemplū enī tedi vob ut quemadmo/
dū ego feci ita ⁊ vos faciatis. Ergo per
auctoritates p̄dictas pcludē possumus
homines de necessitate teneri ad seruādā
opa xpi. ⁊ sic cū xps fuerit paup ⁊ mul/
ti sint diuites. xps p̄ginitatē seruauerit
multi sint p̄iugati. xps p noctes oraue/
rit: multi in suis lectulis dormiant. xps
sine calciamentis inceserit: multi calcia/
mēta referāt. xps passus fuerit ⁊ mor/
tuus in cruce violēta morte atq; terri/
bili: ab oībus derelict⁹: multi moriant⁹
morte nālī inēman⁹ ⁊ amplex⁹ caro: nū.
Ergo tales ⁊ oēs alij q vitā suā aliter
ducūt q̄ xps salui eē nō p̄nt. Et ex p̄nti
sequere q̄ dānabit tot⁹ mūd⁹. ⁊ q nec
sci eēt in paradiso: q̄a nec ipsi fecerunt q̄
fecit xps. Nō fuit ad calūniā flagellat⁹
Paul⁹? ut xps. Nō spinis coronat⁹ Pe/
trus. Nō clavis p̄figus Paul⁹ p̄m⁹ be/
remita. Nō nudus p̄ndēs i cruce inter
duos latrones magn⁹ Antoni⁹. Non

felle ⁊ aceto potat⁹ Hiero⁹. Nō verisus
a transeūtib⁹ Aug⁹. Igī cū ipsi ⁊ alij
aliū modū in suis opib⁹ alijq; regulas
tenuerit q̄ xps nō sūbtrudine assēcuti
si auctoritates ad hāc pte inducte alie
sant⁹ nō exponāt ⁊ itelligāt. Pro altera
pte arguere possum⁹ q nō sit necēssz ad
salutē seq̄ xpm ibm. neq; teneam⁹ opa
ei⁹ facē. Et arguo sic. Unusq; tantū
opari bonū meritorū p̄t quātū coicac
ei grā. S; nulli coicac tanta grā quāta
coicacata fuit aie xpi. Ergo null⁹ tenerur
imitari xpm: q̄a illud impossibile eēt. Ad
solutionē b⁹ difficultatis induco dñm
Boñ. d. in apologia pauperū. q in xpo
cōtingit rep̄e triplices acē. Primi res/
piciūt dignitatē excellētie. Secūdi cō/
descensionē misericordiē. Tertiū infor/
mationē vite p̄fecte. Primi acē respi/
ciunt dignitatē excellētie ut illi in q̄b⁹
appet sua potētia: sicut opa miraculosa
uel sapia: sic reuelatio secretorū cordis
uel seueritas iudiciū: sic ei⁹cē vendētes ⁊
emētes de templo: dura increpatōe ar/
guere pontifices. uel auctoritas officij:
sic sacm cōficē ⁊ man⁹ imponē acrela/
rare p̄tā: q̄ oia xpo pueniūt: quia ipse
erat de⁹ oip̄tēs. erat tō. ⁊ ex grā vñctōis
oia sciēs. erat iudex ⁊ erat sacerdos. In
bi⁹ opib⁹ velle sequi xpm fatuū eēt ⁊ te/
merariū nisi ab ipso q̄s uel ab aliq̄ a xpo
auctoritatē habēte ad talia exequenda
foret reputat⁹. Nū si q̄s dicat: volo mi/
racula facē: q̄a sic xps fecit: p̄suptuos⁹
censend⁹ eēt nisi ab ipso ihu xpo p̄tātē
hāc accepisset sic apli. de q̄b⁹ dī Math
20. Cōuocatis ihs. iz. discipulis suis
redit illis potestātē spiritūū imūdoz ut
ei⁹cerēt eos. ut curarēt eīm languorē ⁊
eīm infirmitatē. Sitr nō licēt alicui re/
uelare secreta cordiū ⁊ futura p̄tingen/
tia q̄ nesciret: q̄a ⁊ si xps id egit sciebat
illa. Nec recte facēt si q̄s p̄ficē velle sa/
crāmētū q̄a ⁊ xps id egit: nisi ad h. ordi/
nat⁹ eēt uel a xpo sic apli uel ab alijs q̄s
xps designauit ⁊ reputauit. Nū ut bre/
uiter dicā. xps nō ē sequēd⁹ in opib⁹ ex/
cellētie ⁊ dignitatis nū. put est ta cū.

Secundi actus in xpo respiciunt cō-
 telcētiāz mīficio: dic. ut nuptijs intesse
 inter boies familiarē puerfari. in domo
 pbi Magdalene et Marthe Marthe
 publicā et Zachari publicanoz pncipis
 comedē et bibē cibaria et pocula coia q̄
 sibi dabāt. tunicā icōfutilē nō bispidā
 rudēqz referre et bōmōi. que oia facere
 voluit nō ut sensualitati pareret: cui⁹ i
 eo nulla p̄dictio iueniebat nō ut volu-
 ptati reseruiret cor: pūqz suū nutrire i
 delitijs q̄ p nobis oibus pati venerat: s̄
 ut i talibus exēplis cōdescēdēt ipfectis
 Quoniā si oēs act⁹ ei⁹ q̄tū ad apparen-
 tiā extitissent pfecti facile potuissent be-
 retici asserere passim et indistincte ad p-
 fectiōis opa oēs teneri. sicqz dānassent
 piugū: dānassent ciuile vitā: dānassēt
 tpales dignitates: dānassent artificum
 officia: dānassent possidētes diuitias:
 dānassent teniqz oēs q̄ pfectiōis vitam
 nō obseruaret. Verūm aduertēdū ē qd
 licet act⁹ ipfectiōis q̄ fuere i xpo viderēt
 ipfecti q̄tū ad apparentiā: erat tamē
 pfecti pfectiōis act⁹ q̄tū ad existentiā
 qm̄ sicut bonū dicitur triplici⁹ et malū tri-
 plici⁹: et pfectū triplici⁹: ita et ipfectū di-
 citur triplici⁹. s̄ bonū dicitur triplici⁹: qā
 est bonū ex gnē sicut act⁹ trāsies sup te-
 bitam mām. ut ire ad eccliam. ieiunare
 orare. et similia. Est bonū ex circūstātia
 sicut act⁹ circūstātijs rebitis info: ma-
 tus. ut occidē boies qā lex ita iubet. Est
 et bonū s̄z se: qd nullo mō pōt fieri male
 sicut diligē teū ex caritate. 2. malū dī
 triplici⁹. s̄ est aliqd malū ex gnē ut act⁹
 trāsies sup mām indebitā. ut occidē bo-
 minē. Est et malū ex circūstātia. sic dare
 elemosynā diuiti: paupib⁹ fame pīre p-
 missis. et ieiunare p inanem glīam. Est
 etiā malū fm se: qd nullo modo pōt fieri
 bene. sicut odire teū et re factio mortaliē
 peccare. 3. pfectū dicitur triplici⁹. Est eni
 quoddā pfectū ex gnē. ut act⁹ difficilis
 et excellēs. sicut oia relināre et religiōz
 intrare. Est quoddā pfectū ex circūstātia
 sicut est act⁹ rebitis circūstātie pfectio-
 nibus informat: sicut fugē mortē non

ex infirmitate et timore s̄ p meliori bo-
 no siue q̄tū ad teū: siue q̄tū ad primū
 Est quoddā pfectū fm se. sicut inf blādi-
 tias et vana pmissa acerbitatēqz penas
 rum forti et leto aio mortē subire. p xpo
 4. ipfectū dicitur triplici⁹. Est quoddā
 ipfectū ex genere. ut est act⁹ facilis ad
 quē humana infirmitas coiter iclinat
 ut possidere pecuniā. habē vxorē s̄z suū
 statum. vti vestib⁹ delicatis. et filia. Est
 quoddā ipfectū ex circūstātia. sicut di-
 mittere vestē illā violēter acipienti. ppe
 fugā maioris iurie. Est et quoddā ipfec-
 tū fm se: qd nullo mō pōt stare cū euā-
 gelica pfectiōe. sic fugē paupratē. Bo-
 nū ē fm se nullo mō pōt eē malū et ecō-
 uerso. neqz pfectū fm se pōt eē ipfectū
 et ecōuerso. Sed bene bonum ex gnē pōt
 eē malū ex circūstātia. sicut si aliqz uret
 ad eccliam uel facit elemosynā ut pla-
 ceret boibus et nō deo. Et malū ex gnē
 pōt eē bonū ex circūstātia. sicut si iudez
 maleficos iuxta legū sanctiones occi-
 deret. Ita etiā pfectū ex gnē pōt eē ip-
 fectū ex circūstātia. sicut intrare religio-
 nem cā alicui⁹ cōmodi tpalis psequēdi
 Ipfectū adhuc ex gnē pōt pfectū fieri
 ex circūstātia. sicut facit aliqd opus ad
 rebitū finē caritatē ordinatū: ex radice
 intīme caritatis. pcedēs. sicut declinare
 mortē nō ppe timorē s̄ ppe maius bonū
 et magis necessariū: quē a dmodū Paul⁹
 fecit qm̄ euitauit etiā fugiēs furozē iu-
 deozū: et a frīb⁹ p murū submissus fuit
 i spora. s̄ mō xps bñdicit⁹ oia pfectū
 me fecit: et oēs actus illius i quib⁹ ap-
 paret aliq̄ ipfectio pfectissimi erāt ex
 circūstātia caritatē sue. Quo fit ut ma-
 ioris pfectiōis fuerit in ipso cib⁹ et pot⁹
 q̄ in Jobe baptista illoz abstinentia: ma-
 ioris pfectiōis in eo puerfatio cum
 boibus q̄ solitudo Jobanis in heremo
 qm̄ hec et similia. pueiebāt ex fonte sue
 ardētissime caritatis. nā sicut humanā
 assumēdo naturā in nris qdē fact⁹ ē bu-
 milis s̄ in ppijs remāsit excelsus. sic ex
 sūme caritatis dignatione ad act⁹ qdā
 nostre imbecillitati et ipfectiōi pformēs
 b

reprimis et a summe perfectionis rectitudine
 non curat. et ideo talia opera in ipso perfecta
 fuerunt. neque acceptanda est finis falsa illo-
 rum qui dicunt quod perfectio et imperfectio dif-
 ferunt sicut duo propria. ut rectitudo et di-
 stinctio. iusticia et peccatum. gloria et ignominia.
 vita et mors. si bene videtur quod magis differunt
 sic magis bonum et minus bonum. magis me-
 ritorium et minus meritorium. ideo nullo modo
 valet consequentia. virginitas est comen-
 dabilis. et infirmitas vituperabile. Vir-
 ginitas est bona. et infirmitas est malum.
 quia hoc duo non differunt sicut bonum et malum
 sed sicut bonum et melius. ideo Augustinus in li-
 bro de bono coniugali ait. Bonum erat quod
 Martha faciebat occupata circa mi-
 nisterium sanctorum: sed melius quod Maria ei
 soror. Bonum Susanne in coniugali casti-
 tate laudamus: sed tamen ei bonum videtur Anne
 ac multo magis Marie virginis ante-
 ponimus. Bonum erat quod faciebatur qui de
 substantia sua pro et eius discipulis mi-
 nistrabat: sed melius quod faciebatur qui cum
 substantia dimiserat ut pro expeditis
 sequeretur. hoc ille. Tertius autem in pro re-
 spectum in informatione vite perfecte: sicut
 virginatē et paupertatem extremam seruare
 et filia. In his operibus non tenemur pro
 sequi: nisi vel in quantum volumus: sicut si vo-
 to nos astringeremur ad obseruationem diui-
 norum preceptorum: vel in casu quo extrema
 necessitas extolleret: velut si aliquis
 morte patēret ut non negaret pro. ad circo-
 mali iudices sunt qui ex operibus perfectionis
 in pro aut scis eius consideratis: eos la-
 cerant in quibus talia opera non relucet.
 Si. n. videtur sacerdotē aut clericū vestes
 sibi puenientes ferentē. prout susurrā-
 tes illū redarguunt et dicunt. non sic fecit
 pro. Si videtur plebanū suū sui gradus di-
 gnitate honorata familia associatū. prout
 tinus asserunt. non fecit sic pro nec Petrus.
 Si videtur religiosū apposita sibi cibaria
 licet quicquid relicta: nec pro sue regule aut
 statutorum suorum prohibitionē comedētē seu
 vestimenta sibi peccata habētē aut equatē
 inueniente legitima causa statim clamāt:
 Non sic fecit Dominus. non Benedicere. non

tenique ipse Franciscus. Reputant et his
 malos et danandos platos clericos re-
 ligiosos tales dominos ciues nobiles et
 artifices omnes qui non faciunt quod pro fecit et
 sancti. Rudes intellectus o arida in-
 genia. o temerarii danabileque iudicia
 quod diui hieronymi verbis confunditur
 Inquit. n. ipse ad hunc. s. scribit. Pro-
 bitent mala: precipiant bona: concedunt
 media: suadet perfecta. In duobus primis
 et peccati peludis. reliqua pro in nostra po-
 sita sunt parte ut aut tenetur concessis ac-
 lictis. aut ob maius primum ea qui nobis
 promissa sunt respuamus. hoc ille. Dicendum
 igitur quod tenemur sequi pro in generali non in
 particulari. i. ut beneficiamur seruantes ma-
 data dei quod ipse docuit quando adolescentulo
 cum interrogati et dicenti. magister bone quid
 tibi faciam ut habeam vitam eternam? Respondit
 Si vis ad vitam ingredi serua mandata.
 ideo in quolibet statu volentes seruire dei
 mandata poterunt obtinere vitam eternam. Hoc
 dico te regibus. s. de principibus. s. de mili-
 tibus. s. de mercatoribus. hoc te religiosis.
 s. de secularibus. s. de virginibus. hoc te con-
 gatis. hoc te omnibus tenique mundi hominibus.
 Quod semper bonum debet benefacere etiam si
 sit extra caritatem. et te vtilitatem bonorum
 qui sunt in peccato mortali. Capitulum 3.

Tertium considerandum circa regulam
 necessariam qualitate bonorum operum
 dicat caritativa informatio. So-
 lent enim quidam trepidare et in seipsis non
 perfidētes. quia faciles se cognoscunt ad
 ruendum in peccata: ne benefaciendo latore
 et tempore amittant. Pro quibus in hac vlti-
 ma parte disputandum est. Vtrum bona facta in
 mortali peccato sint alicuius valoris. Et
 argui posset quod non. per s. v. Greg. in
 omel. Nec habet aliqd vinitatē tam
 boni operis si non manserit in radice caritatis
 et quia Ap. ait. et Cor. 13. Si linguo
 hominum loquar et angelorum. caritatem autem
 non habeam: factus sum velut es sonans aut
 cimbaliu tinniens. Et si habuero prophetiam
 et nouerim mysteria omnia et cetera sciam. et
 si habuero ceteram fidem ita ut montes trans-
 feram. caritatem autem non habuero nihil sum.

7 si distribuero in citos paupꝝ oēs fa-
cultates meas. 7 si tradidero corpꝝ meū
ita ut ardeā. caritatē autē non habuero
nihil mihi pdest. Et ad idē ē textꝝ. i. q. i.
c. vide. 7 i. c. teneamꝝ. 7 ē tritū vñtatūqꝝ
dictū. Opa in pctō mortali facta ad ni-
bil eē pficiua. Sed i oppositū est au-
toritas Aug. in li. de li. arb. d. Nullū
malū impunitū: nullū bonū irremune-
ratum. Pro huiꝝ dubij declaratiōe tria
sūt vidēda. Prīmū qd dicit qd extra
caritatē eē in statu pcti. Secūdu qd est
bonū in caritate factū eē meritorū vite
etne. Tertiū an illi q sūt in statu pcti ad-
hortādi sūt ut bñficiāt. Prīmū vidē-
dū qd dicit qd eē in statu pcti 7 eē
caritatē. Et i bñd pauci solēt grauter
errare tenētes q p pctū mortale com-
missū vsqꝝ ad pñfessionē sequētē semp hō
pctō: sit extra caritatē. Sz ego dico q
p pctū mortale vsqꝝ ad cōfessionē se-
quentē hō ē i statu pcti. ita q si vnꝝ nūc
peccet. 7 bñc ad vnā borā: uel ad vnā
diē: uel ad vnū annū: uel ad plures nō
pctat: qd dū nō pñfessio semp est eē grām
7 caritatē: 7 bona p eū facta i pctō fieri
dicunt. Si qd pō p mortale cōmissū
stati aut paululū p eē pcti 7 a cōfessi-
tione vsqꝝ ad cōfessionē sequētē vñ vsqꝝ
ad aliqd aliqd pctū mortale p eū nouit
pctatū bona aliq facēt illa eēnt facta
in caritate. Quāliē aut p pñfessionē aīa
iustificet 7 qre cōfessio ultra illā sit ne-
cessaria plenꝝ dicit in sequētibꝝ. Se-
cundū vidēdū ē qd est bonū in caritate
factū eē merito: iū etne vite. 7 dico q
cū i bñtudine scōꝝ tē gradꝝ: qā nō oēs
eqñt illā pñpiūt. quāto plura qā i ca-
ritate opaf bona tāto plures illꝝ bñtu-
dinis gradꝝ meref. utputa si aliq opaf
tece in bona caritate: possibile est ipsū i
bñtudine sublimari ad eqñtatē āgeloz
Si idē supaddēt alia tece bona possēt
equari glie archangeloz. 7 quātomag
in bono pficēt. 7 bonis bona addēt. tāto
altꝝ pñcedēt ad aliorē bñtudinis statū
De illo g q in pctō mortali opaf bonuz
dico q nihil meref de pñgino qdum ad

meritū vite etne. vñde posito q aliq in
statu pcti opatus eēt tot bona quot oēs
sci simul. si ad pñiam rediens ppter illa
moriat i statu salutis. nihilominꝝ ex opu-
bus illis nullū gradū bñtudinis obri-
nebit. 7 licz in statu pcti fecerit illa tōa
q fecerūt illi q meruerūt eē cū angelis:
aut illi q meruerūt eē cum archangelis
aut illi qui meruerūt eē cū pñtibꝝ do-
minatōibꝝ pñcipatibꝝ pñtibꝝ thronis
cherubin 7 seraphin. tñ ppter illa talis
nō merebit eē etiā in infimo angeloz
loco 7 ordine. Et hoc mō bonū in pctō
mortali factum dicit nihil esse: nihilqꝝ
pdesse. s. q ad meritū etne vite. Tertiū
vidēdū an illi qui sūt in statu peccati
mortalis monēdi sūt 7 adhortandi ut
bñ opent 7 bñ faciāt. Et dico q sic dū
mō opent bona aio 7 intentē honorādi
reū: ciqꝝ ac eiꝝ ecclie ote diēdi. qā talia
bona semp vñtia sūt sempqꝝ fructuosa.
nec panf de liber alissimꝝ inanē eē labo-
rez qñcūqꝝ opantiū tene. qñimo ut pꝝ
i fñmone pñcedēt. c. 2. Ipse ē q obstina-
tos 7 duos sua grā gratis data monet
ut relint 7 opent bonū. A teo ē a teo o
pctō: res nequissimꝝ. Si qñ vobis firmā-
tibus mentē in aliq vño relicto: te quo
emēdari nō vultis: veniat i corde ut fa-
ciatis aliqd bonū: ut ieiunet: ut oretis:
ut visitetis ecclias: ut elemosynas pau-
peribus erogetis. 7 filia: Audite voces
dei 7 facite qd imittit in aio vño. non la-
borabit etiā i pctō bñficiēda absqꝝ mer-
cede. Et ut id clariꝝ videat oibus assi-
gnabo nouē vñtates q pueniūt ex bo-
no facto in mortali pctō que ponūt ab
Alex. reales. l. 4. volumē sūme. Prīma
dñ relectatōis. 2. satisfactōis. 3. dimi-
nutōis. 4. augmētatiōis. 5. libatōis
6. dispositōis. 7. pñuatiōis. 8. alle-
uiatiōis. 9. glificatiōis. Prīa vñlitas
q puenit ex bono scō i pctō mortali dñ
relectatōis Valet nāqꝝ tale bonū ad re-
lectatōē 7 iocūditatē mētis. Dñc Ar.
ait i. 4. etibꝝ. Nullꝝ ē q nō gaudeat bonis
opatiōibꝝ Et i. 2. etibꝝ. Bñficiē bñ pa-
ti relectabilissimꝝ ē fñ nām. Et. 9. etibꝝ.

nota

b z

Boni opatio studiosa delectabilis est
fm seipsam. Et Lullus ille de senectute
Cōscia bñ acce vite mltorūq; bñfactor
recorda? iocūdiſſima ē. Secūda utili
tas pueniēs ex bono qd fit i pctō mor
tali dicat satisfactio. p illud qdē satisfit
pceptis rei et ecclie. et inole diētie pctm
vitalē. nā si qd in pctō mortali existens
teneſ officiūz dñi dicē si illud omittit
mortalitē peccat. si pō illud pſoluit satisf
facit pcepto. Sicut etiā si laic⁹ obligat
dieb⁹ festiuis audire missam licz i pctō
sit si illā ex cōtemptu omittat aliud pec
catū mortale incurrit. si pō audiat pce
ptum impleuit: et sic de reliq; est dicen
dū. Tercia utilitas dicat diminutio.
Valeat bonū i pctō mortali factū ad di
minutionē tpalis pene. Merentē siqdē
pctōres qñq; nō solū puniri cōnaliter s
tpaliter flagellari: S; ppter bona q fa
ciūt reus tpalis pene mitigat seuerita
tē. qd putam⁹ eē sodomitas. vsurarios
et sacrilegos. homicidas. puros. blas
phemos. et secleratiſſimos hoies quos
nisi fu arēt bona q faciūt: exēniaret re
tra potentissim⁹ re⁹. sed eos suffert: eos
tolerat: eisq; q mala i pñti vita mererēt
suspēdit. iō quāto magis qd volūtatē
suā sentit ad pñiam min⁹ dispositā. tāto
magis conari debet facē aliqd bonū: ut
sic saltē vitare possit eribilia iudicia rei.
Quarta utilitas dicat augmētatiōis
Adauget siqdē re⁹ bis q i pctō morta
li aliq; sua pcepta huare pñdūt tpalia
bona qbus dat salubrē aciem. ferules
agēs. armēra fecūda. vberes fruct⁹. letā
familiā. amicorū copiā. sanitatē leticiā.
bonorū excellētiā. et alia hñia. Proptēa
dicat re⁹ pctōribus oibus illud Ysa. i.
Si volueritis. s. adhuc i pctō exñtes be
nefacere et audierit me: bona tēre come
detis. Quinta utilitas dñi liberatiōis
Liberat. pfecto bonuz a pctōrib⁹ opera
tū a ptate diabolica. quāto enī qd mag
abūdat peccatis: tāto maiorē auctori
tatē sumit diabol⁹? S; enī. et fm multitu di
nem pctōp ita iusto rei iudicio pmittit
retare et molestare malos aīaz et cor⁹p

simul qñq; ledēdo: s; cum inter tot pctā
interferit aliqd op⁹ bonū piſſim⁹ reus
restringit audaciā ei⁹: tamq; magna ē
opis boni vis etiā in pctōrib⁹ ut nō solū
diabolo resistere: s; illū vincere valeat et
expugnare. Est de h exemplū Greg. in
dia. li. de iudeo illo nō baptizato q nō
cturno tpe existēs sub quodā antiquo
recto: et in lxximo sito idolis cōsecrato
signo crucis tm cōmunit⁹ temdes oēs
q ibidē cōuenerāt terruit atq; fugauit.
cui demones ipsi ppe signū crucis tm
nullā molestiā inferre potuerūt. Se
pta utilitas dñi dispositio. Valeat adhuc
bonū factū a pctōrib⁹ ut mag⁹ dispositi
sint ad suscipiēdā grāz rei vocat⁹ et eos
illuſtrātis ad pñiam. vnde de eo q non
est parat⁹ pctā dimittere Greg⁹ ait de
pe. di. 5. i. c. falsas. Nec tñ despet et inte
rim quicqd poterit boni facē hortamur
ut faciat. ut oī pñes re⁹ cor illi illuſtret
ad pñiaz. hñc Alex i 4. volumie sume
pſulit bis q nō sūt parati sua pctā relin
quere ut semel in āno fm ecclie statutū
sacerdoti se repñent ei⁹ dicāt: oīa p
me ad reū pater qā tale pctm habeo qd
dimitte nō ppono. Ex h inqt ipse possi
bile eē ut qui credebatur ppositū malum
mutare nō possit. tāū a reo alleq; grām
ut mutet in alterū virū et re nō contri
to fiat cōtritus. Sic et Ric. in. 4. dis. 20.
cū querit. an valeat exñtib⁹ in mortali
indulgentie sacre et relaxationes quas
facit ecclia. rñdit q pñis nō possit fieri
remissio pene manēre culpa et ex conse
quenti existentes i mortali indulgentiā
nō psequatē. tñ si faciūt illud qd cōtineſ
in forma indulgentie prudētē faciūt: qā
bona facta i mortali pctō pctōrē re cō
gruo disponūt ad pñiam et illa mediāte
ad susceptionē grē et remissiois pctōrū
per diuinā mīam. h Ric. Et qd ipse do
ctissime loq; Marie egyptiace pecca
trici exemplū roborat et cōfirmat q ex
alexandria vbi. i. ānis libidini publi
ce reſeruierat discessit ut iret h ierosoly
mam cū bis q ibant ad adorādū crucē
xpi nō eo. pposito ut a turpitudine sua

resisteret s̄ tñ ut modicum illud bonū
ip̄a cū alijs oparef. In itinē nauigādo
nauē suū cor̄p̄ p̄stituit. cū tandē biero
solymā aduenisset terq̄ tēptās ingredi
tēplū 7 tñq̄ mētr̄ repulsi passi a dño
tacta se puertit ad lachrymas peccata
reflere cepit q̄ iā coḡsebat illa abhorre
bat illa testabatur illa ampli⁹ non p̄seq̄
cōfirmabat clamabat ad dñm Misere
mei q̄a peccauī nimis. clamabat ad vir
ginē matrem. Succurre 7 tu m̄ clemen
tissima genitrix rei. Ecce iā etiā ingredi
volui ecclesiā ut adorare cruce filij tui
in qua p̄pedit p̄ me peccatrice 7 virili
ut mereor eiecta sum. Succurre tu mibi
o fons pietatē. o misericordie speculū. 7
audiuit vocē d̄ celo dicēte sibi. Si trāsi
eris Iordanē salua eris. Quā voce p̄for
tata iterū ad ecclesiā accessit ac eā libe
itrauit absq̄ p̄dictiōe. 7 cū lachrymis 7
p̄pūctiōe cordis teosculata cruce foras
p̄diit: affuitq̄ illi p̄sona q̄dā venerabil
tot nūmos illi afferēs q̄t ad tres panes
emēdos sufficere potuē. Quib⁹ emptis
trās Iordanē p̄t̄it. ibi. i. annis orōni
p̄tēplandi 7 reuorōi iustis tres tñ illos
panes p̄sūpsit. Multiplicabātesq̄ de ex
miraclo rei ita q̄ toto illo tpe illā cibā
r̄it. Ibi etiā. i. alijs ānis supuixit sine
cibor̄ potu ḡra dei 7 cibo celesti recreata
Ibi abbatē Iosimā de fta p̄currētē spū
p̄phetico nouit. noie. p̄p̄rio eū vocauit:
b̄ndictionē ab eo p̄t̄it 7 vitā suā illi re
uelauit: postulauitq̄ ut scō dñice resur
rectiōis die ad ripā Iordanis sc̄ssimū
sacrm̄ dñi ferret ibiq̄ illum expectaret.
Distabat loc⁹ ille a Iordanis flumie p̄
dietas trigita. Recessit Iosimas fecitq̄
q̄ Maria humiliter p̄terierat. 7 ipsa die
palce stās i ripa Iordanis vidit eā ve
nientē 7 scō crūd signo sup aquā siccis
p̄dib⁹ ambulātē. Et cū p̄uenisset ad eū
reuerētissime coione suscepta p̄ eādē viā
rediit ad locū vnde recesserat. Eadē eni
die p̄ angelos deportata fuit p̄ cōspaciū
illud quo distabat loc⁹ ad quē rediit a
Iordane. Sequēti p̄o āno ad locū illū
Iosimas p̄uenit viditq̄ i terra Mariā

iacentē cor̄pusq̄ ei⁹ exanime. ad caput
s̄o scripturā quā dā dicēte: Sepeli Ios
sima Mariē cor̄pusculū q̄ die palce q̄
a te sacrm̄ venerabile suscepit migravit
ad dñm. itelleritq̄ q̄ nō nisi āgeli porta
uerant eā qñ per. 30. dietas vna die iter
p̄fecit. Et cū de sepultura ei⁹ sollicitus
Iosimas cogitaret: nec haberet modū
effodiēdi crā vidit leonē ferocissimū ad
se gradiētē q̄ fortit̄ cepit fodē sepulc̄q̄
locū p̄ueniētissime p̄parauit. In q̄ recō
dito cor̄pe scē leo viā suā tenuit. 7 Ios
imas ad suā cellā rediit in dño cōsolat⁹.
Admirabilis bonitas pat̄i nostri rei
que nō respicit p̄ctā vni⁹ cū redeūt ad
p̄nias. nō negligit etiā p̄ctōres ad p̄nias
illustrare si 7 ip̄i bonis opib⁹ se adiuua
re voluerint. Septima vtilitas dicif
p̄tinuatio. Malet bonū in mortali p̄ctō
factū ad p̄tinuādū 7 p̄seuerādū in bona
vita. facili⁹ enī p̄t p̄seuerare in bono q̄
b̄nfacē p̄seuit q̄ q̄ b̄nfacē nūq̄ didicit
sicut diffusi⁹ dñi in tractatu re p̄tutib⁹
finaē. i. c. z. hinc sapiēs Eccl. i. z. c. ait.
Non est ei bene qui assidu⁹ est in malo.
Octaua vtilitas dicif alleuiatio. Pos
sito. n. q̄ q̄s i p̄ctō mortali faciēs bonū
p̄pter suā ip̄enitētā eēt dānal⁹: virtute
illī boni penā fortit⁹ sustineret leuiorq̄
ei fieret. vñ Aug⁹ i ench. ait. Tale bonū
facit ut tolerabilior fiat dānatio. No
na vtilitas dñi gloriificatio. Nā si p̄ctō
p̄ p̄niam moriāf in statu salutis 7 p̄ illā
obtineat vñ tñ gradū britudinis. i. eo
gradu erit cū āpliori gaudio accidētali
p̄pter bonū qd in p̄ctō mortali fecit q̄ si
illud omisisset. Animent⁹ ḡ cōs 7 iusti 7
p̄ctōres ad bona opa. p̄t q̄ p̄ssim⁹ de
puocat 7 ip̄e etiā p̄ctōres cōnimit ferre
eūq̄ sua b̄nficia innumera iptiri largiēs
h̄ ḡraz 7 i futuro gloriā i q̄ viuūt 7 reḡt
per infinita secula seculor̄. Amen.

¶ Feria tertia post dominicā in septu
agesima de his que mouere habent pe
nitentes ad obediendū de o. 7 qualiter
oēs hoies studere debent ad seruandū
p̄cepta altissimi. Sermo. 3.

Multi sunt

vocati pauci pro electi. iterum ubi. s. Data est ab omnipotenti deo suo digito conscripta lex mandatorum ad quam obser-

uanda omnes homines prouocauit. sed paucissimi repugnantes quod ut decet tam excelso et gloriosissimo domino obedire velint. nec recte excusare se possunt dinorum preceptorum transgressores. Quia omnes voces scripturarum excitantes inuitant ad obedientiam dei. Et quia ut promissum est in fine precedenti. merces eterne vite non dabit nisi seruantibus dei mandata. idcirco in hoc sermone de his qui merito inducuntur nos ad ferendum iugum obedientie digne eroditur ut sic hi qui ad patriam redire se disponunt magis animentur ad frequenda opera bona et esse valeant de numero illorum paucorum qui electi erunt. Memorabimus tria esse illa que nos ad dei obedientiam precipue et principaliter debent animare.

Primum est legis excellentia.

Secundum dei reuerentia.

Tertium obedientie efficacia.

De excellentia moysayce legis. et quare non seruatur a nobis nisi quo ad precepta moralia. Caplm. i.

Primum quod nos animare et inducere debet ad obedientiam dei dicitur legis excellentia. Mandat quidem nobis et inuigilat seruare legem excellentissimam continentem precepta salutaria. ut dicitur Alex. de ales in. 3. volumine summe. Sed per clarioris intelligentiam bonis patris tria erunt dubia declaranda. Primum utrum lex dinorum preceptorum sit a bono deo data. Secundum utrum lex Moysi sit a nobis prouenient obseruata. Tertium utrum in preceptis decalogi sit regula salutis sufficienter assignata.

Primum dubium declarandum utrum lex dinorum preceptorum sit a bono deo data. quia lex illa est ea quam Moyses dux populi hebreorum tulit et promulgauit. Et statim offerunt se heretici asserentes illam legem esse non a deo sed a principe tenebrarum. Et arguebant finem quod Augustinus dicit in libro contra aduersarium

legis et prophetarum dicentes. Dei perfecti sunt opera. sed lex Moysi erat imperfecta. habebat enim nihil ad perfectum adduxit lex. quod non erat opus dei. Sed sanctus Hieronymus libro. i. 2. quod 88. respondit quod lex illa per illo tempore bona erat et optima licet imperfecta sit respectu temporis euangelij et legis gratie. De autem fuerit a bono deo. probatur tripliciter. per Moysi scitatem. et ex christi auctoritate. et ex legis bonitate. per probatur ex Moysi scitatem. Ipse equidem legislator scissimus et amicus dei fuit amator veritatis et iusticie sanctior. Summa propositio qui secundum Hieronymum. 6. et bimol. leges redit romanis. et foroneo qui grecis. et Mercurio Thermegisto qui egyptijs. et ipso Vergilio qui leges tulit Lacedemonijs. de quibus omnibus est. c. Moyses. dist. 1. de rectoribus. De scitatem pro Moysi loquitur sapiens Eccl. 45. cum de eo dicit. Diligit deo et hominibus cuius memoria in benedictione est. Similem illum fecit in gloria secundum. et magnificauit eum in timore inimicorum: et in rebus suis monstrum placuit. Glorificauit eum in conspectu regum. et vixit illum coram populo suo et ostendit illi gloriam suam. In fide et lenitate ipse semel fecit illum et elegit eum ex omni carne. Audiuit enim vocem ipsius et induxit illum in nubem. Et redit illi cor ad precepta et legem vite et discipline. et Numeri. 12. c. de eo dicitur. Erat Moyses vir mitissimus super omnes homines qui morabantur in terra. Et Exo. 34. recitatur historia que Moyses ieiunando. 40. dies et 40. noctes legem accepit a domino. Et Act. 7. Stephanus leuita accusantibus eum quasi male sensisset de lege et de Moysen respondit. d. Moyses fuit gratior deo et eruditior in omni sapientia egyptiorum potens in verbo et in operibus suis. et infra. hic est Moyses de quo dixit deus filiis israel. Propheta vobis suscitabit de fratribus vestris quem meipsum audivitis. Et infra. Accepistis legem in dispositione angelorum. Et Gal. 3. apud inquit. Lex data est per angelos in manu mediatoris. et probatur quod lex Moysi a bono deo fuerit data ex christi auctoritate. nam Matth. 5. dixit. Non veni soluere legem sed adimplere. Si igitur fuisset lex a principe tenebrarum non impleuisset eam. Et Luc. 2.

dñi. Postq̄ impleti sūt dies purgatiōis
 Marie fm̄ legē Moysi tulerūt illū in
 hierusalē ut sisterent eū dñō sic scriptū
 est i lege dñi. Et Luc. 18. Hñt Moysē
 7 pphas audiant illos. Et Luc. 24. c.
 Necesse ē ipleri oīa q̄ scripta sūt in lege
 Moysi 7 pphetis 7 psalmis de me. Et
 apli sciētes volūtate xp̄i de lege Moysi
 eis predicata illā cōmendarunt. Unde
 Paulus ad Ro. 1. ait. Lex qdē sancta
 7 m̄datū sc̄m̄ est. Et. i. Tbi. p. Scim⁹
 autē q̄a bona est lex si q̄s ea iuste vtaf.
 3. pbat q̄ lex fuerit bona ex legis bo
 nitate: quia lex illa boēs ordinabat ad
 bonū illud precipiēdo 7 malū p̄bitēdo
 nō enī diabolus legē tulisset p̄ quā boēs
 fierent boni 7 diabolus ipse esset cōsum
 dendus. Secūdum dubium de cla
 randum erat. vtrū lex Moysi sit a nob
 puenienter obseruata. Et videt q̄ non
 quia nos illius legis sum⁹ manifestū
 violatores. nā in lege illa multa dant
 precepta que non obseruantur a nobis
 utputa preceptū de sc̄ificatione sabbati
 Exo. 20. de celebratiōe scenopie gie pa
 sce p̄tecoles. 7 de usu agni pascalis. de
 lapidatiōe filij inobedientis. mulieris
 adultere. 7 violatiōis sabbati. ac de alijs
 oibus. de q̄bus bates in li. Leuit. Mu
 nerozū. 7 Exo. in pluribus caplis. Si
 lex illa bona erat. 7 xps illam impleuit
 ea faciens que 7 iudei faciūt pseuerāe
 quō p̄nt ea xp̄iani dimitte absq̄ pctō?
 Ad hāc difficultatem ego rñdeo scdm̄
 Alex. de ales. in. 3. volumie summe. Et
 Tho. in. 2. q. 99. q̄ in lege Moysi tria
 erant gñā p̄ceptor. Judicialium. Ceri
 monialiū. Moralium. p̄ in lege illa
 erāt p̄cepta iudicialia quib⁹ p̄lectebāt
 relinquentes 7 puniebant rei. Sz seueri
 tas taliū p̄ceptorū finē habuit i aduē
 tu ihu xp̄i redēptoris p̄ quē facta ē par
 inter deū 7 boēs pctōres. Et h̄ inquit
 Hiero⁹ ad Damasiū papā de filio prodit
 go. Lex quippe iusticie tenax clementiā
 nō habebat: h̄ quicq̄s adulē fraudator
 homicida. 7 ut breuiter dicā mortali cri
 mine retinebat nulla venia p̄nie laxa

batur a crimine. oculū p̄ oculo. tentes
 p̄ tente. aiam p̄ aia videbat exoluere. h̄
 misit reus filiū suū natū ex muliere fa
 ctum sub lege q̄ austeritatē legis euan
 gelij gratia tempauit. vñ apls ecclesijs
 scribēs. Gratia inq̄ vobis 7 pap̄a deo
 p̄re 7 dñō ihu xp̄o gratia que nō ex me
 rito retributa ē s̄ ex donatē p̄cessa. Pax
 s̄o qua deo recōciliati sum⁹ habentes
 p̄pitiatores dñm nrm̄ ihm̄ xp̄m: 7 ipse est
 p̄pitiatio p̄ pctis nris. h̄ ille. Jō dicēdū
 q̄ p̄ xp̄m dñm literati sum⁹ ab onere iu
 dicialiū p̄ceptor 7 a timore p̄nāz legē
 que nō obligabāt q̄ tū ad lex cūsi vlsq̄
 xps venisset qui adultere dixit. Job. 8.
 c. Nec ego te p̄dēnabo. vade 7 amplius
 noli peccare. 2. in lege erant p̄cepta
 ceremonialia. de q̄bus scribit Exo. 24. c.
 Esto p̄p̄o i his que ad deū sūt. oñdasq̄
 ei ceremonias 7 ritū colendi. hec p̄cepta
 p̄tinebāt oīa ad rei cultum p̄nētia. de
 quib⁹ in tractatu de legibus deo dante
 tractato distinge. Ideo nūc sufficit de
 clare quare illa obseruare p̄termittim⁹
 Et dico quia id facimus rōnabiliter 7
 absq̄ pctō qm̄ oēs ceremonie vetis legē
 ymbra erant 7 figura eoz q̄ p̄ xp̄m erāt
 gerenda. id adueniēte p̄tate cessat figu
 ra. vnde ap̄lus ad Heb. 8. dicebat. Um
 brā bñs lex futuroz tonozū nō ipsam
 imaginē rerū. Umbra siquidē min⁹ ē q̄
 imago. tāq̄ imago p̄tineat ad nouā le
 gem. ymbra ad veterē. Et iterū Col. 2.
 Nemo vos iudicet in cibo aut in potu:
 aut in pte diei festi. aut neomenie aut
 sabbatozū q̄ sūt ymbra futuroz. Et
 Aug⁹ i. 1. li. de ciui. dei. c. 32. de hac re
 sic pulchre loq̄. Dēs enī nō solū p̄phie
 que in verbis sunt nec tm̄ p̄cepta vite q̄
 mores hominū pietatemq̄ conformāt
 atq̄ illis litteris continēt: verū etiam
 sacra sacerdotia taternaculū sine tem
 plum ceremonie 7 dies festi 7 oīa alia
 que a deam religione p̄tinent que deo
 debetur 7 grece p̄prie latia dicuntur ea
 significarūt 7 p̄nūciarūt que p̄p̄etnā
 vitā fidelium impleta in xp̄o credimus
 impleri cernim⁹ 7 iplēda p̄fidim⁹. h̄ ille

b 4

Sed extra arguere possumus: quia ceremonie veteris legis non cessauerunt in christi aduentu. per quod Baruch. 4. dicitur. hic est liber mandatorum dei: et lex quod est in eternum. sed ad legem pertinebant ceremonie. quod durature erat in eternum. 2. ob hoc quia oblatio legis mundati ad legis ceremonias pertinet. sed etiam in euangelio precipitur leproso mundato ut huiusmodi oblationes offerat. quod ceremonie legis veteris non cessauerunt christo veniente. 3. ob hoc quod ex eo quod circumcisio erat instituta in signum fidei Abrahę. obseruatio autem sabbati ad recolendum beneficium creationis. et alie solennitates legi ad recolendum alia dei beneficia. sed fides Abrahę est semper imitanda etiam a nobis et beneficium creationis et alia dei beneficia semper sunt recolenda. quod ad munus circumcisio et solennitates legis cessare non debuerunt. Responso ad hoc omnia secundum Theodosium. i. 2. q. 103.

Ad primum quod lex veteris dicitur esse in eternum secundum moralia quidem simpliciter et absolute secundum ceremonialia pro quantum ad veritatem per ea figurata. Ad secundum dicendum quod mysterium redemptionis humani generis completum fuit in passione christi. unde tunc dominus dixit. Consummatum est. Ioh. 19. id tunc totaliter debere cessare legalia iam veritate eorum consummata. in cuius signum in passione christi velum templi scissum est. Mat. 27. et idem annum passionem christi predicare et miracula faciente currebat lex et euangelium. quia iam mysterium christi erat inchoatum sed nondum consummatum. et propter hoc mandauit dominus annum passionem suam leproso ut legales ceremonias obseruaret. Post passionem vero christi versus ad tempus euangelii diuulgati legalia cum euangelio currebant. non de necessitate: sed ex quodam congruitate ne scandalizarent iudei. ideo Paulus circumcidit Timotheum quod ex matre iudea erat. Titum vero quia simpliciter erat gentilis circumcidere noluit: ut in circumcissione Timothei ostenderet sancta legalia non debere danari. et in hoc quod Titum circumcidere noluit ostenderet ea non esse necessaria. per diuulgatum autem euangelium sunt omnia prohibita et mortifera. Concordat bis Alex. i. 4. volumine summe. et Ric. in. 4. vii. Ad

tertium obiectum sic respondit Theodosius. quod fides Abrahę fuit commendata in hoc quod creditur diuine promissioni de futuro semine in quo benedicerent ceteris gentes. et idem quod diuinitus erat futurum oportebat pretestari fidei Abrahę in circumcissione. sed postquam iam hoc est perfectum oportet alio signo declarari. sed baptismum qui in hoc circumcissioni succedit. secundum illud apostoli Col. 2. c. Circumcisi estis circumcissione non manifesta. sed in circumcissione christi persepulti ei in baptismo in quo et resurrexistis per fidem operationis dei. hoc ille. De sabbato autem quod significabat primam creationem dicimus quia mutatum est in diem dominicum in quo commemoratur noua creatura inchoata in resurrectione christi. Similiter aliis solennitatibus veteris legis noue solennitates succedunt. quia beneficia illi populo exhibita significantur beneficia nobis per christum concessa. vnde festo pasce succedit festum passionis christi et resurrectionis. festo pentecostes. in quo data fuit vetus lex succedit festum pentecostes. in quo data fuit lex spiritus vite. festo neomenie succedit festum beate virginis in quo primo apparuit illuminatio solis. id est christi per copiam gratie. festo tubarum succedit festa apostolorum festo expiationis succedit festa martyrum et persequentium. festo tabernaculorum succedit festum consecrationis ecclesie. 3. in lege Moysi erant precepta moralia. de quibus dicitur Eccl. 1. 1. Addidit illis disciplinam et legem vite benedixit illis. vbi glo. ait. Disciplina est eruditio morum. Talia ergo precepta moralia quod nobis obseruari debent que Exo. 20. c. commemorantur. Et hec duratura erunt versus ad completum numerum electorum. Tertium dubium declaratum erat. videlicet in preceptis decalogi sit regula salutis sufficienter assignata. nam ex. 20. c. exodi colliguntur tamen decem mandata. videlicet. Primum. Non habebis deos alienos. Secundum. Non assumes nomen dei tui in vanum. Tertium. Memoro ut diem sabbati sanctes. Quartum. Honora patrem tuum et matrem tuam ut sis longeuus super terram. Quintum. Non occides. Sextum. Non mechaaberis. Septimum. Non furum facies. Octauum. Non loquaris contra proximum tuum falsum testimonium. Nonum. Non

edcupisces domū proximi tui. Decimū
 Non desiderabis vxorē eius. In qbus
 pceptis plene continentur oia p que possit
 bō etnā salutē accipere. Qm ut iqt Bon.
 in. 3. dis. 31. Ois lex mādāt iusticiā que
 coiter dicta nil aliud est nisi ut bō sit ad
 teū 7 ad primū ordinatus. vñ Lud. r.
 7 Mart. 22. xps dixit. Diliges do. d. t
 7 p. t. sicut teipsū. in bis duob' pceptis
 tota lex pēdet 7 ppe. Ex b' Moysi da-
 te fuerūt due tabule lapidee. in quaruz
 pma continent mādātā ad teū nos ordi-
 nantia. in secūda mādātā nos ad pri-
 mū ordinātia. Sufficiētia pō man-
 datorū pme tabule sumi pōt tripliciter.
 ex pte obiecti. ex pte subiecti. ex pte act'
 mediij. p sumit ex pte obiecti sic. nam
 cum in deo sint tres psonae. 7 tria appo-
 priata. 7 triplex genus cāe fm q' cōpaf
 ad creaturā triplex ē pceptū fm q' crea-
 tura rōnalis ordinari habet ad deum.
 nam fm rōnē maiestatis que appropaf
 patri 7 cōuenit deo fm q' ē cā efficiens
 creature ordinat p illud pceptū. Non
 habebis deos alienos. fm rōnēz xitatis
 que appropaf filio 7 puenit deo fm q'
 ē cā formalis 7 exēplaris creature or-
 dinatur p illud. Nō assumes nomē rei
 tui i vanū. fm rōnē bonitatis q' appro-
 priat spiritui scō. 7 conuenit deo fm q'
 ē cā finalis ordinat bō p illud pceptum
 Memō ut diē sabbati scifices. ita ut
 plectria subiaceat sūme maiestati. cre-
 dat sūme veritati: 7 adhereat sūme bo-
 nitati. 2. sumit sufficiētia ex pte sub-
 iecti ordinabilis: qd est aia rōnalis i q'
 est triplex vis motiua fm quā bz i reuz
 ordinari. videlicet rōnalis. cōcupiscibil'
 7 irascibilis. Mādātū de adoratione re-
 spicit ipsam irascibilē. mādātū vero
 secūdū ipsam rōnalē. 7 mādātū tertiu'
 de scificatiōe sabbati respicit ipsam con-
 cupiscibilē. 3. sumit sufficiētia ex pte
 actus mediij. Triplex enī est actus fm
 quē bz bō in deū ordinari. videlicet co-
 dis. oris. 7 opis. Penes actū opis at-
 tendit primū mādātū de adoratione.
 Penes actū oris attendit secūdū man-

datum quo phibet falsa iuocatio nois
 diuini. fm actū cordis attendit tertium
 mādātū: in quo pcpit scificatio mēti.
 7 sic mandata ad deum nos dirigētia
 sufficētissime tradita esse pstat. Suf-
 ficiētia autē mādatorū secūde tabule
 haberi potest ex pte act' mediij. nam ad
 primū ordinari habemus fm bñfici-
 tiā 7 fm innocētiā. i. ut ei bñficiam'
 7 illi nō noceam'. que sūt duo precepta
 iuris nāe. de qbus dicit dis. i. de cretozū
 cā. Jus nāle ē qd in lege 7 in euāgelio
 ptime: quo qsqz iust' alij facē que sibi
 vult fieri: 7 phibetur alij inferre qd sibi
 nō vult fieri. Nū xps in euāgelio. Oia
 q'cūqz vultis ut faciāt vob' boies 7 vos
 facite illis. h' est enī lex 7 ppe. Scdm
 bñficiētiā igit ordinat bō ad primū p
 illud pceptū. Honora ptem tuā 7 infem
 tuā. fm innocētiā nō necesse ē triplicē
 ordinē obseruare. s. opis. oris. 7 cordis
 i. ut primo nō noceam'. nō ope. nō ore
 nō corde. Hoc autē qd pōt primo suo
 triplicē ope. Aut in psona ppiā. 7 hoc
 phibet p illud pceptū. Nō occides. Aut
 in psona pūctā. 7 p hoc ē illud pceptū
 Nō mechaberis. Aut in possessiōe trena
 7 p hoc est aliud pceptū. Nō furtū facies
 2. pōt proximo nocumētū inferri ore.
 7 ad id reprimendū dat illud pceptū
 Non loquaris p primū 7c. 3. fm actū
 cordis primus ledi pōt. Aut cōcupiscē-
 do eius vxorē. 7 sic ē illud pceptū. Non
 cōcupisces vxorē eius. Aut inordinate
 desiderando eius bona spalia. 7 de hoc
 dat vltimū pceptū. Nō cōcupisces rem
 proximi tui. 7 sic p sufficiētia mādatorū
 Sz statū ē q' obijciat 7 dicat. q' cū septē
 sint capitalia pctā 7 nō nisi de duobus
 fiat prohibitio. s. luxuria 7 auaritia. ni-
 bilqz dicat de supbia de accidia de gu-
 la de inuidia 7 de iracundia. Aut ergo
 ista nō sūt pctā aut regula pceptorum
 reficiet: qā illa pōt phibet. Rūdet dñs
 Bon. q' oia hec pctā phibet in pceptis
 decalogi implicite. Nā supbia phibet
 in adoratione rei. Inuidia 7 ira in su-
 ga homicidij. Accidia in sanctificatiōe

sabbati. 7 gula in detestatione luxurie.
 Luxuria aut 7 auaritia phibent expli-
 cite ppter maiore punitate qua ad illam
 ois vniuersalis habet. Et ppter dicta as-
 serit Bon. q. in oibus pceptis qñ deus
 explicite aliqd phibet implicite precipit
 et 7m. 7 qñ aliqd explicite precipit: im-
 plicite phibet et 7m. Est igit pceptor
 de calogi regla cõpeditiosa brevis 7 sua
 vniuersa continet oia ad salutem spectantia
 Ab et obligatione nulli excipit s ois
 illa seruare tenet. Merita tolenda puto
 de xpianor igitur ignozantiaq multor
 q no pcepta dei transgrediunt. vñ etiã
 illa scire no curant. Hi sũt q si interrogat
 que 7 quot sũt legis pcepta rñdẽ mune-
 scient. Vere detestabilis cecitas. o re-
 prehensibile malũ. o dñabilis teniq
 negligentia. Merita certe in talibus
 illud dñe. 4. d. Audite verbũ dñi filij
 isrl. qã iudiciũ dñi cũ habitatorib ẽre.
 nõ est pñtas nõ est mĩa 7 nõ ẽ scia dei in
 terra. Maledictũ eni 7 mendaciũ: bo-
 micidiũ 7 furtũ 7 adulteriũ iudauit.
 Sanguis sanguine tetigit. ppter h luge-
 bit tñra. 7 infirmabit ois qui habitat in
 ea. h ille. Que eni cõfusiõ qã vrecãdia
 inesse debet igitur saluti sue regulã cũ
 sciã tot cãtilenas vanas: tot iutilia 7
 curiosa. 7 illud qd dei seruitiũ respicit
 dei honore veiq obiam addiscẽ nolũt.
 Qd ois tenet pñpto aĩo fuare pcepta
 dei ob reuerentiã dñe maiestatis. 7 quare
 de hoies obligauit ad illa. Cap. 2.
Secundũ qd nos aiat 7 inducit
 ad obiam dei dicẽt dei reueren-
 tia. Dictat eĩdẽ ipsa nã reueren-
 tiam exhibẽdã fore sũmo impatori celi
 ẽre angelor 7 hoĩuz oĩuzq creaturaz
 Hoc aut maxime fit cum eius madata
 seruans ad que ipse hoies ligauit rdnã-
 biliter maxime ppter tria. ppter auri-
 liationẽ. 2. ppter iustificationẽ. 3. ppter
 bumiliationẽ. ppter rdnabiliter obli-
 gauit hoies ad obseruantiã mandatoĩ
 ppter auxiliatiõẽ. vt sic auxiliũ haberet
 literũ arbitriũ qd pferat a tono reficere
 7 i malũ declinare. Qm ut inqẽd hieo

ad Demet. p. Aliusq nos posse voluit
 optim creator: s facẽ tñ qd ipauit. Et
 si obijcẽt q obligatio repugnat libtati
 Et ut Aug. dicit sup Ben. ad litteram
 Meliores iudicauit hoies q ei libaliter
 reseruirent. Si g a pñcipio deus reliqẽ
 hoĩem i manu pñlij sui dãdo ei libtatez
 arbitrij. videt q nullo mō debuerit ad-
 dere obligationẽ pcepti. Rñderi pōt fm
 Bon. q obligatio ad bonum nõ repu-
 gnat libtati simplici: s repugnat libtati
 peccãdi. Quãto aut qd magis inte-
 ret pñtib 7 ciuitat petã: tanto literior
 esse censet. qd plene oĩdi in sermã. p. de
 pñtib. Et h expĩse asseruit Tullius in
 padoris. Dictũ inq ẽ ab eruditissimis
 neminẽ nisi sapientẽ literũ eẽ. nã cũ ser-
 uitus sit obia fracti aĩ atq abiecti 7 ar-
 bitrio suo carentis qd neget ois leues:
 ois cupidos: ois teniq imptos eẽ ser-
 uos: h ille. 2. de rdnabiliter obligauit
 hoies ad obseruantiã pceptor. ppter iustifi-
 cationẽ. Decẽs nãq ẽ iustũ iudicẽ fm
 merita retribuẽ. s meritũ 7 remeritum
 nõ habet locũ vbi nulla cadit obligatio
 legis. qre pñciẽs fuit ut de hoĩem cui
 ptulerat literũ arbitrij s fm iusticiã re-
 muneraret. Qd si obijcẽt q maioris
 libalitatĩ dare est aliqd sine merito q
 cũ merito 7 de ẽ libalissimus. s videt
 q debuit hoĩ dare bñtudĩ sine merito
 7 pñs sine madata obligatiõẽ. Dici
 pōt q licet hoc verũ sit ex parte dei dñis
 bñtudĩ sine merito. nõ tñ ẽ tante glie
 7 excellẽtie ex pte suscipiẽs. Et qm dñs
 in pferendo pñmũ nõ tñ attendit sue li-
 teralitatis manifestatiõẽ imo etiã 7 glie
 nre. pñmõnes. hinc ẽ q maluit nobis
 dare etnã bñtudĩ p impletionẽ man-
 datoĩ 7 meritũ obie q nullo merito
 pcedẽte. neq pñea merita nra terogãt
 dñe libalitati: qã de remunerat vltra
 pñdignũ. Ob qd hieo 7 qñib ad bel-
 bidiã exclamat. d. Quãta bñtudo. p
 paruis mag recipẽ. etnã p breuibz p
 morituri sp viuẽtia. 7 hẽ reũ rebitorẽ.
 Et idẽ ad Celantiã inq. Quid tã ingĩt
 quid tam supbũ videri pōt q aduersus

eius viuere voluntatē qđ aliqd impat
ut causas hēat remunerādi? Neq; enī
obsequi nři te indiget. s̄ nos illi indi
gemus impio. hec ille. 3. rōnabiliter
te obligauit boies ad obseruāda man
data, ppter humiliationē. Decēs nanq;
erat ut hō teū cognosceret supior: et dñm
suū. se aut seruū 7 inferiorē. Et si ad ei
famulatū cūcta mouē ei q; obediūt ut
insensibilia elemēta. terra. aq. aer. ignis
planete. herbe. arbores. 7 pecora campi
fontes. flumina. maria. volucres celi.
piscēs maris. sol. luna. stelle. 7 celestia
corpa: quāto magis hō sui creatori im
perio parere debet. Sed lexu lexu qđ i o
dine creaturaz nulla ē tam p̄nata tam
p̄sumptuosa tamq; temeraria ad p̄tem
nendū teū qđ in gratissimū hō. Quia ut
ait Aug. ad heremitas. Ad nutū dei
sol sua via nō reuiat. nō luna. nō stelle.
Campi te corant florib. frondib. cri
spatur silua. in nūmoze cytharizat au
cula. Insensibilia 7 irrōnabilia obediūt
deo. solus hō rei uolūtatē resistit. hec ille
Expgiscimini itaq; o p̄cōres 7 audite
loquētē teū. Deut. 4. c. dicētemq;. Cu
stodite mādata mea qđ ego p̄cipio vob.
7 te s̄ p̄p̄s te noster Job. 14. dicebat:
Si diligis me mandata mea seruate.

De deo est obediendū: qđ p obediē
tiam assequitur homo bona temporalia
spūalia 7 eterna. Caplin. 3.

Tertū qđ nos inducere debet ad
ad obediendū deo est obediētie
efficacia. Est quidē obia efficax
cissima ad ipetrādū maxime tria bona.
Primū tpale. Secūdū spūale. Tertū
eternale. s̄ obia est efficax ad ipetrā
dū bonū tpale. s̄. p̄speritatē 7 rez tpaliū
abundantiā. Qđ immortalis te? Leuit.
26. sic declarauit. d. Si in p̄ceptis meis
ambulaueris 7 mādata mea custodier
itis 7 feceritis ea: dabo vob pluuias tē
porib. suis. Terra gignet germē suū 7
pomis arbores replebit. Apprehendet
messiū triturā vindemiā: 7 videmia oc
cupabit semētē. 7 comedet panē vřm i
saturitate. 7 absq; pauore habitabit in

tra vřa. Dabo pacē in finibus vřis. do
mētis 7 nō erit qđ extreat. Auferā ma
las testias 7 gladius nō trāsibit finios
vřos. Persequi inimicos vřos 7 corrūet
corā vob. Persequēt qñq; de vřis cētū
alienos 7 cētū ex vob decē milia. Cadēt
inimici vři i d̄spēū vřo gladio. Respiciā
vos 7 crescēt faciā 7 multiplicabim. Et
firmato pactū meū vobiscū. Comedet
vetustissima veterū: vřa nouis supue
nientib. p̄p̄iet. Donā tabnaculū meū
in medio vři 7 nō abiciet vos aia mea
Ambulato in vřis 7 ero vř reus vřsq;
eritis popul. me. s̄ ibi. hec sūt. p̄missio
nes q̄s audiui. a deo factas in quib.
tpalia bona offerūt possidēda obfuan
tib. rei mādata. Sz ecōtra in obediē
tibus dicto. c. sic te? oip̄tēs cōminat
d. Si p̄p̄ueritis leges meas 7 iudicia
mea p̄tēpseritis: ut nō faciāt ea qđ a me
p̄stituta sūt: 7 ad irritū pducatis pactū
meū: ego s̄ quoq; faciā vobis. Thūato
vos velocitē egestate 7 ardore qđ cōficiat
oculos vřos 7 p̄sumat aias vřas. fru
stra seretis sementē: qđ ab hostib. teu o
rabit. Donā faciē meā s̄ vos 7 corrūet
tis corā hostib. vřis 7 subiciemini his
qđ oderūt vos: fugietisq; nemine p̄sequē
te. Sin aut nec sic obediētis mihi. addā
ad corruptiōes vřas septuplū. p̄p̄etā
vřa: 7 p̄terā supbiā duritiē vře: daboq;
vob celū desup sic ferrū 7 trā eneā. Cō
sumet i cassū labor vř. nō p̄feret trā ger
men suū. nec arbores poma p̄tebūt. Si
ābulaueris ex adūso in nec volueris au
dire me. addā ad plagas vřas vřsq; i se
ptuplū. p̄p̄etā vřa. Immittā i vob be
stias agri qđ p̄sumāt vos 7 pecora vřa 7
ad paucitatē cūcta redigant: deserteq;
fiāt vie vře. Qđ si nec sic volueris recipe
disciplinā s̄ ābulaueris ex adūso in: ego
qđ s̄ vos incedā 7 pcutiam vos septies
p̄p̄etā vřa: inducāq; sup vos gladiū
vltorē federis mei. Cūq; cōfugeritis in
vltos mittā pestilētiā i medio vři 7 tibi
2. obediētia est efficax ad impetrā
dū bonū spūale rei. s̄. grām. amicitiam
7 teniūolentiā. hec fuit illa te cora p̄p̄

ppter quā Abrahā meruit audire an-
 gelū sibi. d. Per memetipsū iuravi dīc-
 tōis: qā fecisti rē hāc et nō pepisti filio
 tuo vnigenito: ppter me bñdicam tibi et
 multiplicabo semen tuū sicut stellas celi
 et velut arenā q̄ ē i litore maris. Post-
 sūdebit semen tuū portas inimicōz suo-
 rū. et bñdicent in semine tuo cēs gētes
 tē. qā obedisti voci mee. Brāde admī-
 randūq; obsequiū teo p̄stuit Abrahā
 ut ei obediret: s̄ maior a p̄secutō ē dīne
 libalitatīs bñficia. Reptauit siquidēz
 de illū. sicut scribit Bēn. 22. id ē expe-
 rientiā fecit s̄m Rico. 22. lira. nō p̄ se
 sed ppter alioz exēplū: ut filiū suū dile-
 ctum et vnigenitū imolaret in mōte: qd
 vtiq; gūissimū erat imperiū. p̄ qā iun-
 gebat ei ut re sibi carissima se priuaret
 2. qd filium suū occidi et mori violēta
 morte pateret. 3. qd ad hoc exequendūz
 et cōmūtādū suis p̄p̄is manib⁹ astrin-
 gebat. 4. qā fili⁹ ill⁹ vnigenit⁹ erat neq;
 aliū ex litera vxore filiū habebat. 5. qā
 miraculose illū genuerat senex iā centū
 annoz cū vxore vetula et sterili. 6. quia
 magna p̄missio facta erat Abrahāe re
 ipso. 7. qā ipse Isaac solatius erat m̄ri
 sue: et baculus senectutis p̄ris. 8. qā re-
 lebat eū non solū occidē s̄ etiā in igne
 vrere. 9. qā noluit deus eū statim audito
 p̄cepto illud p̄ficere: s̄ triduo p̄seuerare
 quousq; veniret ad montem ad quē po-
 tuissent citi⁹ p̄perare. S; id teo volēte
 vsq; in etiā diē ibidē nō pueniret ut sic
 mag⁹ luceſcēt firmitas volūtātis Abrahāe
 s̄m Rico. 22. lira. Unde et glo. Bēn.
 22. ait. Non ē iussus Abrahā statim
 occidere filiū: s̄ p tridū ducē ad imo-
 latōis locū: ut longitudine t̄pis tēpta-
 tio augeret et crescentibus curis p̄ctna
 viscera cruciarēt. Accepto itaq; p̄cepto
 t̄ā difficili Abrahā nō se excusauit nec
 p̄cepti eā interrogauit. neq; i ei⁹ execu-
 tionē filij blādētis dulci p̄ntia mutat⁹
 est a p̄posito. Ibant simul erātq; cū eis
 duo famuli domus q̄ ligna inciderāt. p
 holocausto. et die tertio remanētib⁹ illis
 cum asino tulit Abrahā ligna et impo-

suit sup Isaac filiū suū q̄ s̄m Iosephū
 agebat tūc annū. 25. Ipse s̄o Abra-
 ham portabat in manib⁹ suis ignem et
 gladiū. Qd reuerēter cū pgerent duo
 siml dicebat Isaac p̄ri suo. Ecce ignis
 et ligna vbi est victima holocausti? Qd
 q̄ ardent rñdebat ei p̄ seipsū superans
 seipsū vincens. Dñs. p̄uidebit sibi victi-
 mā holocausti fili mi. voluntate sensua
 litatis forte secū tacite colloquēte atq;
 dicēte. Tu es victima quem ego p̄p̄is
 manib⁹ interficiā quē adurā sup altare
 ut satisfaciā teo n̄ro. Qd le spectaculū
 o quale stutis exēplū mēte inspicere
 illos postq̄ venerūt in montē. postq̄ ibi
 p̄struxerūt altare: postq̄ teniq; sup illud
 ligna cōposuere. Inq̄t enī Iosephus in
 p̄ antiquitatū li. qd Abrahā aīq; filiū li
 gasset aduocauit illū ad se dīxi qd illi.
 O puer quem inumeris votis optauī a
 teo mibi p̄ferri. et dū puenisses ad vitā
 nihil est qd. p alimēto tuo nō feci. Neq;
 me feliciorē magis arbitrabar qd cū te
 ad hāc vidēre etatē successorē mei p̄n-
 cipatus relinq̄re. Cōgaudebam qā dei
 volūtate tuā p̄ sū facit. renuo s̄m eius
 placitū te reponā. Hanc fortē p̄cta di-
 cationē. Deo nāq; te cedo q̄ mibi p̄ oia
 placidus fuit et suffragator. Hāc ergo
 morere nō cōi mō hac vitā egrediens:
 s̄ a p̄re p̄prio oblat⁹ cunctoz ob legiti-
 mū sacrificiū. Reor enī qā te dignū iu-
 dicauerit non egritudine nec bello: nec
 qualibet alia passiōe q̄ solet hoib⁹ ac-
 cidere: hac vitā libare. s̄ cū igni et sacri-
 ficijs tuā aiām suscipe et apud se retinē
 Critq; te ceto mei curā hīs senectutē
 regēs q̄ grā te maxime nutriebā. Audi-
 tis his Isaac humili voce p̄ri rñdit. Qd
 p̄r mi colendissime rē audio grandē ac-
 durā. Asseris te p̄rem meū velle me. p̄
p̄p̄is manib⁹ interficē et igne adurē ut
 oleas deo. Doleo nē p̄ gūissime iuue-
 tutis mee flores amittē. doleo p̄ris mei
 me diligētis expiri in me gladiū seuicē.
 Doleo insup tali mō referere dilectam
 matrē et te patrē meū cui paraueram i
 hac senectute sua in oib⁹ subuenire.

O care genitor. o pat' amantissime cre-
debā me esse baculū senectutis tue et ecce
mibi dicis ut fortis ferā mortē p te mibi
inferendā. O inaudita res. o admirādū
nouū quo viscera mea cōmouētur aīa
turbatur et cor vndiq; vexat angustia.
Verūtm p' mi dulcissime: qā sic placet
tuo ita fiat. Et si nunq' h fieri ille man-
dasset et tu tm interes ad huc p'mptissi-
mus obedire. nō fugiam a tua p'stia.
nō me defendā. et huiusmodi p'bis p'stra-
uit se in trā patrēq; ad huc alloquebat.
d. Habet me filiū tuū ad vota p'r: strige
man' meas et pedes meos fimb' in-
fice me sicut tibi et teo nro placet. Qd
erat videre venerandū senē illū mirādo
feruore ligare manus et pedes filij: ele-
uantēq; eu agiatū gladiū ut illū p'mē.
O inaudita obedientia patris et filij. o
vtriusq; ardētissima volūtas ad obse-
quēdū teo. O teniq; imensa vine lar-
gitatis bñficia cisdem collata. Multo
qdē suscepit āto āplioz dona a libe-
ralissimo teo q' fuerit illoz ad obedi-
dum cōmendabilis feruor voluntatis.
3° o'bediētia est efficax ad impetrandū
bonū cōuale. dīximus enī in p'cedētib'
sermonib' quēadmodū te' bñdic' lar-
gitur et ne vite p'miū oib' seruantib' ei'
mādata. sed tāta est humana nequitia
q' magis boies diatolo obedire volunt
q' teo. Clamat te'. Nō habebis teos
alienos. Et diabol' dicit. Sint tibi dī
tui tpalia bona q' magis q' teū diligas.
Noli scripturis credē. Noli rebita vota
cōplere. sup'stitiones incārtatiōes et di-
uinationes sectare. Cultū rei negligas
et cōtemnas. Sacris locis atq; p'sonis
reuerentiā nullā exhibeas. Ecclesiasti-
cas leges atq; cēsuras respicias vociq;
mee obedias ut teū mine colas. Cla-
mat teus. Nō assumes nomē rei tui in-
uanū. Et diabol' d. Sis piurus. blas-
phēma sepius. maledic nomē sc'm rei et
oīuz scōz suorū ac m'is ei': nomenq;
meū i oib' tuis opib' frequētius cōme-
mora et rei nomē iturpibus cātulenis
admisce. Clamat teus. Sabbata scifi-

ces. Et diabolus. d. Dieb' festiuis nlla
sit in te memoria rei: nulla recordatio
salutis. p'ie et eternoz bonoz. Ecclias
fugas et p'dicatos euāgelij: ad quas si
acceffer' nullā modestiā serues. Nāno
aspectu mulieres et viros circūspice. et
stibus inhonestis illis dieb' vtere. ludo
choreis atq; tripudijs temp' expendas
et p' lucro tpali si qd operis facē poteris
facias. Clamat te'. Honora p'rem et c.
Et diabol' dicit. Parentib' tuis infest'
sis. disciplinā eoz et correctionē fuge.
pietate reuerentiā et o'bediētiā eis tene-
ga. ptumelijs illos affice. et si potes ver-
bis verbera adde: atq; te domo illos ex-
pelle. Clamat te'. Nō occides. Et dia-
bolus. d. Iniuriā noli sufferre. sume te
iūmias vīdictā. da locū ire. p'cute. inf-
fice. et q' nō potes manu p'sequere corde
Clamat te'. Nō mecbaberis. Et dia-
bol' dicit. Nullū sit p'atū qd nō p'rāseat lu-
xuria tua. Nō erubescas adulterari for-
nicari incestū molliciē sacrilegiū et sodo-
miā nefandissimā et inoiabile p'petrare.
Clamat te'. Nō furtū facies. Et dia-
bol' dicit. Rape te predare furare q' nō potes
Nulla sit tibi p'scia. p'p' lucra te piurijs
te mēdacijs te fraude te simulatiōib'
te iniusticia te vsuris te extorsionibus
te malis p'tractibus et te excoicantiōib'
Clamat te'. Nō dices falsū testimoniū
p'ra. p'imiū tuū. Et diabol' ait. Loq're
sine mēsurā in te de' alioz. retrate vi-
cinis extraneis sacerdotibus religiosis
platis dñis virginibus viduis et cōiu-
gatis. Clamat te'. Nō p'cupisceas vxorē
p'imi tui. Et diabol' dicit. Dēs mulie-
res quas vides p'cupisce et voluptuosa
mente desidera. Clamat te'. Nō p'cupi-
sceas rem p'imi tui. Et dia' dicit. Ap-
pone cor tuū ad alioz bona. desidera
mortē p'inquozū tuozum ut eoz bona
ad man' tuas pueniāt. Et tñ sine com-
patione magis audis vox diatoli q' rei
O extrema temētia. o stulticia p'nicio-
sissima seruire diatolo p'cinis incēdijs
et relinq're teū liberalē et munificentis-
simū q' seruis et amicis suis pollicetur

gaudia paradisi ad quod nos pducatur per te
filius qui vivit et regit per infinita secula Amen.

Feria quarta post dominicam in septuagesima.
De infinita misericordia dei qua ipse pater
piissimus dulcissime vocat animam ad peni-
tentiam: omnes etiam pessimos peccatores
permittens eis liberaliter indulgentiam
et remissionem.

Sermo. 4.

Uxor dilecti

mei pulsans. Aperi
mibi soror mea spou-
sa. Aie peccatrix ad
penas redire disposita
verba sunt ista orige-

naliter Cant. 5. c. 'Piissimus' dicitur per te
offert peccatoribus ut occasione habeant
ad eam revertendi uterrimum fontem et inde
ficientem et inbauribilem misericordie sue. Neque
vix tam gradibus peccatorum invenit et quod ad eam
perfugere volens non fuerit benigne miseri-
cordissimaeque suscepit. Hec est illa misericordia quae
fiduciam prestare debet cunctis peccatoribus ne
vix desperent. Hec est illa recordatio et forma
sa regina quae sepe assistit a vertice dei in vestitu
reaurato circumdata varietate. Hec est quae
blandam vocem humiliter finem relinquentes
admonet ut ad fontem aquae vitae veniant
perpetuum atque benignum currant finientes. Et
quoniam multorum corda molliori nolunt et du-
riora sapientia in dies obstant in malo:
statui in hoc sermone verba facere de iocun-
dissima voce misericordiae dei qui ipse dilectum aiarum
spiritus illas in peccatis errantes liberalissime
ad vocat: ut de erratis componente veniam
et indulgentiam suscipiant. Quod bene sensit
anima peccatrix disposita tam preterita ma-
la corrigere et de cetero a futuris canere
deum. in verbis nonis in thymate. Nos dilecti
mei qui creavit me: qui me fecit: qui me rede-
mit: qui mihi pollicetur gaudia paradisi pul-
santis per intrinsecas inspiraciones: per ex-
trinsecas monitiones: per spirituales illumi-
nationes: per sacrorum dispositionem. Aperi
mibi. soror tuus o soror mea. o anima mea
ad meam imaginem et similitudinem facta. O
sponsa mea quam respondi mihi in fide
cum sacrum suscepisti baptismum. et ego tibi

meam gratiam suam largitur. Aperi quia mihi
ut audias me exhortante te quatenus penam
agas et peccatorum tuorum veniam indulgentiamque
a misericordia mea abunde suscipias. In quibus
verbis te voce misericordiae dei animam vocatis tria
mysteria proponimus contemplanda.
Primum dicitur revelationis.
Secundum ampliationis.
Tertium accelerationis.

De preconijis et laudibus misericordiae dei quae
peccatoribus demonstrantur in scripturis. figu-
ris et exemplis. Caplin. 1.

Primum mysterium contemplandum
dicitur revelationis in quo exquirere
licet qualiter dei misericordia quae peccatores
afficit revelata et preconizata est. Et ad hoc
dico quod misericordia ipsa maxime manifestatur in
tribus. primum in scripturis. secundum in enigmatibus
et figuris. tertium in exemplis. primum manifestatur
et revelatur per conium misericordiae dei in scripturis quod
videtur esse littere quasi quaedam familiares
et domesticae ex cancellaria celi ad miseri-
corum peccatores ex parte viventis dei misse ac
restituae. Idem reveretur atque iocunde illarum
lectio a cunctis est audienda. Dicant igitur
prophetae et sancti quod fecerunt de misericordia dei. Moyses
ad deum loquens Exo. 34. inquit sic. Domine
tor domine deus misericors et clemens patiens
et multe miserationis. Et Deut. 4. Re-
verberis ad dominum deum tuum et audies vocem
eius: quia deus misericors dominus deus tuus. Et
sapienter Eccl. 2. Pius et misericors est deus
et remittit in die tribulationis peccata. Et c.
et. Quia magna misericordia domini et propitiatio illius
convertentibus ad se. Et c. 18. Quis adhuc
enarrare misericordiam eius? Et sic. Letetur anima
vestra in misericordia eius. Et Sap. 11. Misereris
omnium quoniam omnia potes. Et c. Tu autem domine
suavis et verus es patiens et in misericordia dispo-
nens omnia. Et per Ysa. 55. dominus ait. Dere-
linquat impius viam suam et vir iniquus. co. s.
et re. ad. d. et mi. e. et ad. d. n. q. m. est ad
ignoscendum. Et c. 58. Invocabis et dominus
exaudiet. clamabis et dicet. Ecce adsum
quia misericors sum dominus deus tuus. Et c. 54.
In misericordia sempiterna misericors sum tui deus
redemptor tuus dominus. Et Job. 2. Converter-
timini ad dominum deum vestrum: quia benignus est

misericors est patiens et multe mie et p-
stabilis sup malicia populi. Et Jonas
4. Scio inqt qd tu de clemēs et miseri-
cors es patiens et multe misandis. Et
David. ps. 99. Laudate nomen ei qm
suavis ē dñs i cñu mīa ei. Et ps. 29
Magnificata ē usq ad celos mīa tua
Et ps. 85. Tu aut dñe suavis et mi-
sericors oib inuocantib te. Et ps. 50
Misere mei de fmi magnā mīaz tuā
Et ps. 129. idē bates. Et Petr. i. cplā
i. c. Bñdictus de et p fmi nri i bu xpi q
fmi magnā mīam suā regenerauit nos
i spē uiuā. Et Pau. Eph. 2. c. De diues
est in mīa. Et 2. Cor. 13. Bñdict⁹ deus
7. p. d. n. i. f. p. m. 7. d. t. cō. q. cō. n. in. o
tri. nra. Et cytharista spūs sci pgo glo-
riofissima Luce. 2. Et mīa ei a pgeie
in. p. n. eū. 7. Lud. 5. Estote misericordes
sicut et p fmi celestis misericors est. Et
Hier. 2. de pe. dist. i. c. Quia dimitatis
nā ait. Dinitatis nā clemēs ē et pia ma-
gisq ad indulgētiā pna q ad vindictā
q nō vult mortē peccōis. s. ut magis cō-
uertat et uiuat. Et idē Hier. 2. in. c. vide
de pe. di. i. Lide benignū dñm mīam cū
seueritate miscēt. Et Ambro. li. de pe.
De mīam suā oib pmissit. 7. relaxandū
licētā sacerdotibus suis sine vlla excep-
tione peccat. Et 2. 6. q. 5. c. bis q. Mi-
sericordie dñi nec mēsuras possum⁹ po-
nere: nec tpa diffinire. Et qbus o. bus
appellēdū? deū nrm benignū esse mi-
sericordē et piū. 2. manifestat et reue-
latur pcomū mīe rei i enigmatib⁹ et si-
guriis. Quābas sepe dñs ibs in patolis
fmi morē palestinos: ut dicit. Nicolā
d. lra. Quā sic clari potuit fitas eluce-
scere maxime idiotis et rudib⁹ p ut re-
stat Dio. i. c. cele. bicar. et nō ad suā et
p fmi ei mīaz notificādā vsus ē triplici
enigmatē seu metaphora i pabola p cū
dicta. Prima fuit de egroto patiente
de q Math. 9. c. vbi audies murmura-
tiones phar. q ei retrahēbant qd cū pu-
blicanis et peccōrib⁹ māducarēt ait. Nō
est op⁹ valētib⁹ medic⁹ s. male bñtib⁹
cūtes aut discite: qd ē mīam volo et nō

sacrificiū. Nō enī veni vocare iustos s.
peccōres. Secūda pabola ē de pastore
pditā ouē reqrente. de qua Luc. 15. scri-
bitur. q. dimissis. 99. alijs ouib⁹ in re-
serto sollicit⁹ pastor: oberrantē vnā ouē
i. de peccatrice aiām pqsuit diligenter
inuentāq custodiuit intactā ipsūq
sup humeros suos gaudens remittēdo
s. sibi penitēti potentia sua oia peccā atq
relicta. Tertia pabola ē de filio. p d-
go ad p fmi postq oia dissipauerat re-
uertēte. p quē ut Hier. inqt ad Dama-
sum papā de filio. p dgo. peccō: hō vere
penitēs intelligit. quē cū vidisset a lōge
p mīa mor⁹ occurrit illi cadēq sup a
collū illi osculat⁹ ē cū mbil illi inpe-
rauit: nō tristem vultū aut turbulentā
faciē ostēdit: nō aspis xbis cōtristauit: s.
q leatē in tomū cū intro duxit. affert
seut vestimēta et anulū. pūmū solenne
pauit. choraleq cant⁹ et sonorū melo-
dias in tomo cē iussit: qd recuperat
filiū mo: tuū p ditiū: p quē intelligim⁹
peccō: cōpunctū cui de se gnosissimū
exhibet. 3. manifestat et reuelat pco-
mū mīe rei i exēplis. Quotq. n. inuēti
sūt peccōres q ab illo veniā postularunt
omnes fuerunt exauditi sicut patet in
veteri et nouo testamēto. David equidē
p penitētiā adulteriū simul et homicidiū
a misericorde deo veniā impetravit. De
cuius penitentiā Hieronym⁹ ad Sabi-
nianū diaconē lapsū ita scribit. Totā
penitentiā ostēdit psalmus. 50. quando
ingressus est David ad vxorē Eliē et a
Matthan. ppleta corrept⁹ rñdit dicens
Peccau. statimq meruit audiri. et dñs
abstulit peccm tuū a te. Adulterio enī
iunxerat homicidiū et inde cōuersus ad
lachrymas. Misere ait mei de fmi ma-
gnā mīam tuā. Magnū enī peccm ma-
gnā indigebat mīa. vnde iungit et dicit
Multū laua me ab iniquitate mea et a
peccō meo mūda me. qm iniquitātē meam
ego cognosco et relictū meū p me ē sp.
tibi soli peccau. Rex enī aliā non tūne-
bat. et malum coram te feci ut iustificer
in fmiomb⁹ tuis et vincas cū iudicari.

Conclufit te oia sub pctō vt omnibus
miferet. tātūq. pfectū ut dudū pctō: 7
penitēs trāferit in magiftrum ut dicat
Docebo iniquas vias tuas. hec ille. Et idē
ad Oceanū de Dauid loqns inq. Da-
uid ſci 7 manſuetiſſimi viri homicidiū pē
7 adulteriū ſeptē diez emēdauit fames
Iacebat i ēra volutabat in cinē. 7 obli-
tus regie maietatis. lumē q̄rebat in te-
nebris. illūq. tñ reſpiciens quē offer-
terat lachrymabili voce dicebat: Tibi
ſoli peccaui. 7 malū cor. 3 te feci. 7 redde
mibi leticiā ſalutarē tui. 7 ſpū pnapali
pfirmā me. Atq. ita factū eſt ut qui me
docuerat pntib. ſuis quō ſtans nō ca-
terē doceret p pniām quō cadēs reſur-
gerē. h ille. Que oia notā. 2. Reg. 12.
c. Eſt 7 de nimis exemplū: de quib.
habet li. Jone per totū. 7 te p. di. i. i. c.
Niniuite. vbi dicat. Niniuite quos dñs
in euāgelio cōmēdat pniām egerunt in
p̄dicandō Jone. 7 et mīa dñi indulgē-
tiā pſecuti ſubuerſiōis interiū ſubter-
fugere meruerūt. hec ibi. Et ut breuiter
pſtringā exempla adduco illud dictuz
Bern. ſermonē. 22. ad ſbū de ſua mīa
loquētis vbi ait. Dio. ppter māſuetudī-
nē q̄ te te p̄dicat curren. p. te dñe ſbū
audiētes q̄ pauperē nō ſp̄nas: pctōrez
nō horreas: nō horruisti pſitentē latro-
nem: nō lachrymātē peccatricē: nō cha-
nancā ſupplicātē: nō te p̄dē ſaz i adul-
terio: nō ſedentē in theſonco: non ſup-
plicantē publicanū: nō negātē discipu-
lū: nō pſecutorē discipuloz: nō ipſos
cruciſixos tuos. h ille. Ergo ſciminī
igif. o peccatrices aie. Audiuitis o pec-
catores vocē dei q̄ mīam ſuā infinitam
vobis declarauit. Nolite obdurare cor-
da v̄ſtra deponite pctā atq. relicta. Ac-
cedite ad eū 7 veniā obtinebitis: q̄a ip̄e
eſt reus mīarū q̄ p̄ Ezechielē p̄lētā. c.
18. inq. Si autē impius egerit pniām
ab oibus pctis ſuis q̄ opatus eſt 7 cu-
ſtodierit oia p̄cepta mea 7 fecerit iudi-
ciū 7 iuſticiā vita viuet 7 nō moriet.
oīz iniquitatū eius q̄e opatus eſt nō re-
cordabor. In iuſticiā ſua quā opatus ē

viuet. Nunq̄ voluntatis mee eſt mors
impij? q̄ſi dicat nō. 7 infra. Nolo mori-
tem morientis. ſ. peccatoris: ſ. ut p̄ſtat
7 viuat. Reuertimini 7 viuetis.

De amplitudine 7 magnificētia mīe
dei q̄ remittit oia pctā grauiā replicata
7 antiq̄ta pctōn. penitētib. Cap. 2.

Secundū myſteriū cōſeplandū
circa mīam dei pctōres vocātis
ad pniām dicat ampliatio. in q̄
patefaciendū eē duri quō ampla lata p-
fūda ac copioſa ſit ipla mīa dei bñdicti
q̄ licet in ſe ſit infinita: q̄a ſit nihil aliud
q̄ ipſe deus eſt. ſm illud Aug. de fide
ad Petrū. Quicq̄ eſt i teo eſt ipſe deus:
tñ etiā i ſuo effectu pſiderata tā grādīs
inuenit q̄ oia noſtra ſuperat pctā atq.
vincit. Tria enī ſūt in peccatis horrēda
7 timēda valde: que tamē a mīa dei ſu-
perant. Prīmū grauitatis p̄ditio. Se-
cundū frequēs iteratio. Tertū diuſna
reſentio. Prīmū qd in pctis pſiderat
horrēdū dicat grauitatis p̄ditio. quādo
ſ. pctm ex ſua cōditione 7 ex ſuo genere
grauē ē nefandū. Verū tāta eſt mīa
dei q̄ nulluz eſt pctm adeo eſecrandū
de quo ſi q̄s pniām egerit indulgentiaz
nō recipiat. Quinimo clemētīſm. de
mīa ſua illud penitenti plene remittit.
hinc Crifo. de p. di. 3. in. c. Talis. ait.
Talis mihi crede talis ē erga hoies dei
pietas q̄ nūq̄ ſpernit pniāz ſi ei pure 7
ſimpliciter offerat. etiā ſi ad ſumū q̄s per-
ueniat malozū: 7 inde tñ reuerſi velit.
ſuſcipit. n. reus illū libet 7 amplectit.
Et hoc eſt qd dicat de p. di. i. c. in actōe
Cor. p̄trūz humiliatū reus nūq̄ ſp̄nit
Sed circa b̄ dubitat de pctō in ſp̄m
ſc̄m. virū reus miſericors remittat illud
penitētib. Et videt q̄ nō. q̄a pctm in
ſp̄m ſc̄m eſt irremiſſibile. Nū Aug. in
li. de fide ad Petrū ait. Hi qui peccāt in
ſp̄m ſc̄m: neq. hic neq. in futuro remiſ-
ſionē pctōz accipiūt. Et idē in libro de
ſermone dñi in monte. Peccare in ſp̄m
ſanctū eſt p maliciā 7 inuidiā fraternā
impugnare caritatē p̄ acceptā ſpūs ſci
grām: qd pctm neq. hic neq. in futuro

remitti dicim⁹. Hoc ipsu magister suaz
cōfirmat. 43. di. 2. li. 5. videt q^{uod} rei mīa
nō supat cō pētū. Rūdet ad b. Aller.
de ales in 2. 7 in 3. sūme vbi tractat de
irremissibilitate peccati. Ade. q^{uod} peccatū
tripliciter dicit irremissibile. s. negatiue.
priuatiue. contrarie. Negatiue dicitur
irremissibile q^{uod} nullo mō potest remitti:
sicut pētū luaseri aliozūq^{ue} dānatozū.
Priuatiue dī irremissibile pētū q^{uod} non
babet aliqd dignuz ut remittat. 7 sic cō
pētū mortale est irremissibile: q^{uia} nullū
pētū mortale habet aliquid per quod sit
remissione dignū. Contrarie pō dicit
irremissibile: q^{uia} habet pētū dī dispositionē
ad grāz sine qua pētū nullo mō potest
remitti. 7 sic est irremissibile peccatū in
spū scī: q^{uia} directe est 3 effectū spū
scī qui quidē dicit grā pñialis. Sunt
autē hui⁹ pēti sex spēs ut patet p. Aug. i
Ench. 7 de fide ad Petrū. 7 de sermone
dñi in mōte. 7 de baptismo paruuloz. s.
desperatio. psumptio. inuidētia fraterne
grē. obstinatio. finalis impenitentia. 7
impugnatio vītaz agnīte. quarū spēs
numē⁹ p. m. Boñ. in di. 43. 2. li. sic allū
gnat. Dē pētū in spū sanctū est cōtra
pñiale grām. tunc enī aut est pētia ipsaz
rōne sui. aut rōne antecedentiū. aut rōne
subsequentiū. Si rōne antecedentiū cū ad
pñiam antecedit tanq^{uam} due mole spes
7 timor. 3 timor est psumptio. pētia spem
est desperatio. Si rōne psequentiū cum
ad pñiam psequat emēdatio q^{uod} pñit in
duob⁹. videlicet in vīra pessione 7 bona
satisfactione. sic sumū⁹ due spēs: quarū
vna est ipugnatio vītaz agnīte. altera
decectatio boni. Si rōne sui sic est obsti
natio que pñhendit etiā finatē ipñiam.
Dicit g^o peccatū in spū scī irremissibile
magis q^{uam} alia peccatoz genera: q^{uia} pñ
magistrum. vīr aut raro aut difficulter
remittit. p eo q^{uod} non tñ repugnat grē s
etiā dispositioni ad veniā 7 grām susci
piēdā. Remissibile pō ē pñ Boñ. tum
rōne dīne potentie remittētis. tñ q^{uia} hō
pōt de illo penitē excepto finalis impnie
que etiam dupliciē sumit. Ano modo. p

peccatū
in 6. rōne

apposito nō penitēdi. Alio mō. p pñia
pmanētia i malo. Impnia p mō sūpta
ē pētū irremissibile pñe nō negatiue eo
q^{uod} claudit vīā ad grātā 7 ipedit igressū
spūs scī. tñ possibile ē ut de illa hō peni
teat 7 remissibilis fiat. Impnia 2. mō
dicta nullo mō pōt remitti. Nec autē ne
mini ē attribuēda vsq^{ue} ad illud instās
in quo dīa de aliq^{uod} posset q^{uod} finaliter sit
impenitēs. Hinc Leo papa de p. di. 1. c.
Nemo. ait. Nemo desperandus est dum
in hoc corpe cōstitutus est. Idem dicit
32. q. 2. c. Anallam 7. 2. 4. q. 3. c. Co
ripiant. Patet g^o omne pētū per pñiam
liquefieri ad pñectū misericordie dei q^{uod}
nihil tantū abhominat quāntū impñiam
7 desperatiōē. Hinc Hiero⁹ ad Rusticiū
monachū ait. Nihil sic offendit teū sic
cor impenitēs. Solū desperatiōis crīmē
ē q^{uod} veniā cōseq^{ue} nō pōt. Secūdu q^{uod} i
pētis pñiderat horrendū 7 piculosum ē
pētōz frequēs iteratio. qñ. s. frequenti⁹
iterant. Tācū tāta ē mīa dei q^{uod} si quis
incipit peccare a pñia hora diei: 7 pacto
pētō statim pñiam ageret: 7 pñia facta
subito latere⁹ 7 post lapsū iteq^{ue} surgeret
7 post surrectionem iteq^{ue} caderet 7 post
caluz renuō pñitionē habēt sp^{iritu} teū im
mobili⁹ pñitiū iueniret ad remittendū.
Hinc Aug⁹ de p. di. 3. i. c. ad huc instāt.
ait. Quoniā qñtidiana ē offēso oportet
q^{uod} qñtidiana sit remissio. Cur docuisset
dñs ozantes dicē. dimi⁹ te nobis debita
nostra. nisi ipse nobis misericors pñeue
raret qui nos ab hac pñitione nō vult
desicē. 7 Leo papa de p. di. 1. c. Multi
plex mīa rei. inq^{uit}. Multiplex mīa dei
ita lapsibus humanis subuenit ut non
solū p baptisimū grātā: s. etiā pñie medic
cinā spes vite reparet eterne: ut qui re
generatiōis rōna violassent. pñio se iur
dicio pñēnantes ad remissionē criminū
pvenirēt. Et laet. it⁹ in li. di. insti. ad g.
sic loq^{uit}. Nemo pōt esse tam circūspēct⁹
tam prudens q^{uod} nō aliqñ labat. idcirco
de⁹ imbecillitate nostrā scīs apuit boi
portū salutē. ut huic necitati cui fragili⁹
tas nra subiecta est medicina penitētie

c

subueniat. Et Hieronymus ad Rusticum monachum de pe. di. 4. c. septies. ait. Septies in die cadit iustus et resurgit. Si iustus quod cadit? si cadit quod iustus? Sed iusti vocabulum non amittit quod per penitentiam semper resurgit. Et non solum septies: sed septuagies septies relinquentis si uertat ad penitentiam peccata non ante. Hoc Christus Petrus docuit Mar. 18. c. Sed nonnulli heretici temere asseruerunt duo falsa et merito reprobanda. Primum quod si homo cadat a penitentia quod non se penituit. Contra quod dictum Alex. de ales. i. 4. voluit summe adducit distinctionem de veritate penitentiae. d. quod dupliciter potest sumi. Uno modo ut penitentia vera dicatur quod verba habet futuris actibus quod est testamentum malum promissum et pro illo tempore nullum committere et proponere non promittere de futuro. in quo statu si quis recedat saluus esset. Et ab hac potest cadere et in peccata labi. Alio modo ut dicatur penitentia vera que perducit in finem: ut finalis et permutata. et ab hac non est cadere. Sed adhuc heretici ad sui erroris robur auctoritates et dicta scripturarum adducunt. Et per illud Ambrosii in sermone quadragesime. d. Penitentia est mala perita plangere. et plangenda iterum non promittere. qui iterum peccat veram penitentiam non fecit. 2. ad idem allegant Gregorius sic. d. Qui ita alia peccata reprobat ut tamen alia promittat adhuc penitentiam agere aut ignorat aut dissimulat. Insuper ad hoc propositum habet Isidorus in libro de summo bono sic loquens. Irasor est non penitens qui adhuc agit quod penitet. nec videtur teum posset subditi? si sublinare super. Et his concordat Augustinus in libro soliloquiorum. quando dicit. Inanis est penitentia quam sequens culpa inquitur. Que auctoritates et alie siles habent in de cret. de pe. di. 3. de quibus per solutionem Gratiani ibidem in. s. si verba. ait. Quia illa verba auctoritatum non ad diuersa tempora sed ad idem tempus referuntur. ut. scilicet eo tempore quo quis conflet mala que commisit et penitentiam facit non peccet et scelera non committat. Quia autem in diuersis temporibus possit quis facere penitentiam veram: et post illam iterum possit peccare. probatur ratione eo quod penitentia habet esse in libero arbitrio secundum statum vite. quod inabile est et potest a bono

in malum: et a malo in bonum sepius exire. Hoc etiam apparet euidenti exemplo. nam iniunite propter veram penitentiam gratiam persecuti sunt: sed post ad vomitum redeuntes tamen pro uocantur ad iracundiam et corporis ciuitas ut Herodotus scribit a rege medorum subuersa est. apud hebreos regnante Josia. Est et hoc exemplum perueniens peccatis David qui penitentia quam fecit de peccato mortis Urie tamen sibi placabile fecit. et tamen post peccauit iterum in numerando populum. per ut bates. 2. Reg. c. penult. Quare sileant heretici et presumant. Secundum falsum quod ipsi predicant est quod tamen non nisi semel peccata dimittit. Quibus et si obstat auctoritates allegant in penitentia pro huius secunde periculis: tamen ipsi curiose suum errorem confirmare conantur dicentes. Quod si baptismus non iteratur. ergo nec penitentia. Ad quod dicit Bonifacius in 4. dist. 14. sic respondet. d. quod penitentia potest iterari. baptismus autem non. per quia in baptismo imprimatur character qui est indelebilis. in penitentia non. 2. quia baptismus est per morbum non iterabile quod est morbus originalis. Sed penitentia contra morbum iterabile quod est morbus peccati actualis. Et medicina debet aptari morbo. et ideo baptismus non iteratur. penitentia pro iteratur secundum quod voluntas nostra peruenit et reuertitur. Concludimus ergo quod tamen benedictus misericordie dei subuenit nostre fragilitati. Quisnam non nisi impie de illo perquerit? De peccator negligens. o peccator obduratissime disrumpit uicula colligationis agnosce blandientem tibi dominum qui non tamen semel sed millies nullum et toties quoties postulatueris indulgentiam tibi confert in defesse. Tertium quod in peccatis considerat horredum dei diuturna retentio quam peccata diu retenta sunt ita ut de illis penitentiam quis differat usque ad decrepita senectutem extremumque tempus vite. et licet periculosum sit sic differre. posito tamen quod aliquis excedat annos Mathusalem quis expendit in iniuriam dei: propositus in animo nunquam bene facit. cum anima tamen a corpore egreditur vere ingemiscit et dolet. tanta est dei misericordia quod ei liberalissime parcat. Hic Hieronymus ad Paulum de dormitione Blesille. Secura esto omni Blesilla. Confidimus probantes vera esse que dicimus nunquam est sera conuersio. Nos si

p̄mū in latrone tēdicata ē. Amen dico
tibi: hodie mecū eris i paradiso. Et idē ad
Damasiū papā 7 ponit de pe. vi. 3. c. Im-
portuna. Xpus de cruce in paradisu la-
trone tulit: 7 ne q̄s aliq̄n serā puerificēz
putaret: fecit homicidiū penā martiriū.
Et Iulij papa. 2. 6. q. 6. c. Si p̄elbyē.
Vera enī p̄fessio i vltimo tpe p̄t esse. q̄a
dñs nō solū t̄pis s̄ etiā cordis i spectro:
est. sic latro vni⁹ momenti p̄nia meruit
esse i paradiso in hora vltima p̄fessiois.
Et Celestin⁹ papa i. c. cognouim⁹ eadē
cā. 2. q. ait. Perdidisset latro in cruce
p̄mū ad xpi dextera p̄ndēs si illū hore
vni⁹ p̄nia nō inuisset. Cū esset i pena pe-
nituit: 7 p̄ vni⁹ p̄fessioe p̄mōis bitaculū
paradisū eo. p̄mittēte p̄meruit. Vera g̃
ad tēū p̄uersio i vltimis p̄positoꝝ mente
p̄t: ē estimāda q̄ tpe p̄p̄ba hoc taliter
asserēt. Cū p̄uersus igemuerit tūc salu⁹
eris. Et ad idē facit illud dictū Cyprani
in epistola 2. ad Demetrium. In isto
mūdo manenti p̄nia nulla sera ē: patet
ad idū gētiā rei adie. 7 querentib⁹ atq̄
intelligentib⁹ p̄tate facilis est accessus
D̄ aplissima mīa rei. O largissima car-
tas sumi creatoris: que tāta ē ut si daret
bō viator secū ferēs p̄tā oia q̄ diaboli
p̄miserūt 7 cōs volēs q̄ in iudicio d̄āna-
bunt. imo quorū sūt in celo stelle 7 i mari
aq̄ gutte. in nemore frondes. 7 i p̄ratis
lilia 7 de illis p̄niaz facēt ac bñli mēte
tēū exoraret. p̄ vīa sp̄ audiret benigne.
De tēū remittit penitentib⁹ p̄pter mīam
suā p̄tā sine dilatiōe. 7 de iustificatiōe
imp̄ij accius cōdinōib⁹. Caplm. 3.

Tertium mysteriū cōtemplandū
circa misericordiā dei dicitur acce-
lerandiōis. Nō enim differt deus
remittere p̄tā penitentib⁹. non
temp⁹ aliq̄d interponit. Videt q̄ si sūt
salutē peccatoꝝ quib⁹ q̄p̄mū fuerint
contriti ul⁹ p̄p̄cti statim eis parat illosq̄
iustificat. De ipsa p̄o p̄ctōis 7 imp̄ij iu-
stificatiōe solet a doctoꝝ dubitari
maxime circa tria. p̄ circa tēporis cir-
cūstantiam. 2.º circa op̄is excellētiā.
3.º circa miraculi relucētiā. p̄ solet

dubitari circa t̄pis circūstantiā. vtrū. s.
imp̄ij iustificet i iustā. Et ad h̄ intell̄
gēdū notāda sūt tria. Prīmū notādū
fm̄ Tho. p̄ma. 2. q. 112. q̄ iustificatiō ē
qdā mot⁹ q̄ aīa mouet a reo a statu cul-
pe i statu iusticie. Iusticia autē d̄ tripl̄.
1.º mō. put imp̄ortat rectitudinē or-
dinātē actū hoīs in p̄p̄tate ad aliū sin-
gularē hominē. 7 sic ē iusticia p̄iculari
7 virt⁹ p̄icularis: 7 virtus cardinalis.

2.º mō d̄. put ip̄ortat rectitudinē ordi-
nantē actū hoīs in p̄p̄tate ad bonū cōe-
multitudinis. 7 sic dicit iusticia legal̄.

3.º mō dicit iusticia fm̄ q̄ ip̄ortat recti-
tudinē ordinātē actū hoīs i cōp̄tate ad
bonū. p̄p̄tū. cū hō subiiciat deo 7 vires in-
feriores aīe subdūc rōni. Et hāc iusticiā
p̄bus. 3. et̄bi. appellat metaphoricā.

Ab hac igitur iusticia tertio mō sumpta
sumit iustificatiō passivē accepta. s. pro
fici iustū nō. p̄ facē iustū. Et hoc etiam
nō p̄ modū simplicis generandiōis: quia sic
posset p̄p̄tē ei q̄ nō esset in p̄ctō dū iusti-
ciā accipit a deo sicut Adam i p̄ncipio
accepit iusticiā originālē. Et adhuc nō
bateret p̄ctū. S3 sumit. put h̄ iustifi-
cariō i hoīe includit rōnē mot⁹ de p̄rio i
p̄riū. s. iusticia ad iniusticiā. Secūdū
notādū q̄ ad iustificatiōē ip̄ij p̄currūt
q̄tuor p̄ ordinē. Prīmū ē ḡe ifusio. De-
cūdū mot⁹ liberi arbitrii p̄ fidē firmatā
i tēū. Tertū mot⁹ libi arbitrii i tēstā-
tiōē peccati. Quartū ē remissio culpe.

Tertū notādū fm̄ Ric. i. 4.º di. 1.º. De
iustificatiōe imp̄ij q̄tū ad ea q̄ sūt de ei⁹
eēntia. s. q̄tū ad remissioē p̄ctōꝝ 7 ḡe
ifusioē sic iustā. q̄a fm̄ glo. Act. 2. c.
sup̄ illo p̄to. Facit ē rep̄tē de celo son⁹
tāq̄ adueniēs sp̄s vltimē. Nescit tar-
da molimīa sp̄s sci ḡa. 2.º cōtingit
dubitare de iustificatiōe ip̄ij circa op̄is
excellētiā. vtrū sit maxīmū op⁹ rei. Et
videt q̄ sic. nā i psal. d̄. Misericōs ei⁹
sup̄ oia opa ei⁹. Et eccl̄ia cātāt. De⁹ qui
oipotētiā tuā p̄ctōe marie 7 miserādo
māifestas. Et Aug⁹ exponēs illū Job.
14. Maior a lex faciet. ait. Mai⁹ est ut
ex impio iust⁹ fiat q̄ creare celū 7 terrā

c 2

Sed in contrariū arguere possumus. p
 qa per iustificationē impij cōsequit ali
 quis gratiā vie. sed p glorificationē cō
 sequit aliqis gratiā patrie q maior est.
 q glorificatio angeloz ul' hoīz ē mai
 opus q impij iustificatio. 2° argui
 mus qm iustificatio impij ordinat ad
 bonū particulare vnius hoīs. sed bonū
 vniūsale. i. vniuersū est maius q bonū
 vnius hoīs ut pz in p'etbi. q maius op
 est creatio celi 7 t're q iustificatio impij
 Rñdet Tho. p. 2. vbi. s. q op' aliqd
 pōt dici magnū dupliciē. Vno modo ex
 pte modi agēdi. 7 sic maximū est opus
 creationis in quo ex nihilo fit aliquid
 Alio mō pōt dici magnū aliquid ppter
 eius magnitudinē qd fit. 7 fm h' mai
 opus est iustificatio impij q terminatur
 ad bonū eternū dīne participationis q
 creatio celi 7 terre que terminat ad bo
 nū nature mutabilis. Unde Aug' cuz
 dixisset: q maius ē ut ex impio fiat iu
 stus 7 c. subiūxit. Celi enī 7 terra trās
 ibit. p'edestinatorū autē salus 7 iustifi
 ficatio pmanebit. Ad primū aut ar
 gumentū qd inferē. q glorificatio an
 geloz 7 hoīz est mai' op' q impij iu
 stificatio. dicendū q aliqd magnū di
 citur dupliciē. Vno mō fm q'itatē ab
 solutam. 7 hoc mō donū gl'ie est maius
 q donū gratie iustificantis impiū. Et
 fm hoc glorificatio iustoz ē mai' op'
 q iustificatio impij. Alio mō dicē ali
 qd magnū quāitate pportionis: sicut
 dicē mons paruus 7 milū magnum.
 Et hoc mō donū gr'e iustificantis impiū
 est mai' q donū gl'ie b'ificāris iustū
 qa plus excedit donū gr'e dignitatē im
 piū qui erat dignus pena q donum gl'ie
 dignitatē iusti: qa ex h' ipso q ē iustifi
 catus est dign' gl'ia. 7 id Aug' vbi. s.
 dicit. Iudicet qui potest vtrū maius sit
 iustos angelos creare q impios iusti
 ficare. Certe si equalis est vtrūq potē
 tie. hoc maioris est misericordie. Ad
 secūdū dicendū q bonū vniuersū ē mai'
 q bonū particularis vni' si accipiatur
 vtrūq in eodē genere. s. bonū gr'e vni'

est maius q bonū nature totū vniuersū
 3° ptingit dubitare de iustificatione
 pctōris. Vtrū sit miraculosa. Et dicūt
 Ric. 7 Tho. q iustificatio impij 7 si fiat
 p potētiā sup' naturalis agentis: tamen
 miraculosa non ē loquēdo p'rie de mī
 raculo eo q nāliter aia est gratie capax
 Eo enī ipso q facta est ad imaginē dei
 capax est dei p grām. ut Aug' dicit. 14.
 de tri. Si pō deus qūq tam vehēmēter
 aiam moueret. ut statim quādā pfectio
 nem iusticie assequerē: sicut fuit in cō
 uersione Pauli. adhibita etiā exterius
 admirabili vīsiōe 7 prostratiōe alijsq
 cūcūstantijs miraculosis: tūc valis iu
 stificatio miraculosa dicerē. Id pūssio
 Pauli tanq miraculosa in eccl'ia com
 memorat celebrē. Quare pō deus nō
 pcurrat sp ad iustificādos impios cuz
 s'ilibus signis nō infest nra diu dicare.
 Nobis satis esse debet: qa p' facinora 7
 delicta postq inuefata mala qñcūq pro
 luerimus gratiā ei' 7 caritatem nobis
 p'cilare semp ad vota illū iueniem' pa
 ratū nō differre aiam peccatiōē: si eam
 cōpunctā viderit iusta facere. Redite q
 p'uaricatores ad cor 7 cognoscite mi
 seriā aīaz v'raz. Videte picula inferni
 que vobis imminēt. cogitate clementiam
 māsuetudinē pietatē 7 mīam oīpotentiā
 dei. 7 exuentes veterē hoīem reuertimī
 ad illū 7 agite pniām ut sic obtineatis
 grām in p'nti 7 i futuro eēnā gl'az. Am

Feria qnta p' officia in septuagesima
 de cōplacencia quā balat deus quādo
 pctōres reuertūt ad pniām. Sermo: 5

U De dilecti
 pullantis. Api mibi
 soror mea spōsa. Jte
 rī vbi s. Ecce cogitat
 creator noster deus
 semp homines saluos
 facere: nō solū iustos: s. pctōres si eorū
 malicia nō obstat. Quos 7 si vocet cū
 mīa ut dicūt est i p'cedēti sermō excitat
 ad huc ut ad pniām reuertant cū voce

cōplacencie. Ostendit enī signis mani-
festissimis summā habere cōplacenciā
de cōuersione peccōz. nam nō solū illis
peccā remittit: s̄ ad huc copiosa bñficia
illis clementissime tribuit. Quāobrē
in pñci sermone colligere volo qui sint
effectus diuine complacencie q̄ sequunt̄
pñiam aie audientis vocē dilecti sp̄s̄i.
Et notato tres principales effectus.

Primus dicat bonorū restitutio.

Secundus angelorū lenificatio.

Tertius peccatorū exaltatio.

Deus restituit peccatoribus peniten-
tibus ppter complacenciā quā habet
de illorū cōuersione oia bona q̄ fuerāt
p petm̄ mortificata. Caplm̄.

Primus effectus q̄ cōstquit̄ ad
cōuersionē peccatoris i q̄ relu-
cet cōplacenciā dei dicat bonorū
restitutio. Scdm̄ enī doctrināz t̄xolo-
gorum Ric. de media villa. dñi Boni.
7 aliorū. di. 4. q̄rti li. Deus restituit peni-
tenti opa p culpā mortificata q̄ antea
viva fuerant. Ad quod clarius intelli-
gendū notāda sunt tria. Primo no-
tandū q̄ oia opa bona i caritate facta
adueniente mortali culpa mortificant̄
7 depūnt̄. fm̄ illud Eccl̄. 18. Si auer-
terit se iust⁹ a iusticia sua 7 fecerit iniq̄-
tatē fm̄ dñs abominationes quas opa-
ri solet impius nunq̄d viuet? Dñs ius-
ticie eius quas fecerat nō recordabit̄.

Secundū notādū q̄ cū dicat in scri-
pturis deū nō recordari: ut in prefata
auctoritate. aut nescire ut Mat̄. 23.
Nescio vos. sic est intelligendū q̄ non
recoꝛdet̄ aut nesciat illos quos nō ap-
probat ut remuneratione dignos. naz
ut inq̄ dñs Boni. in p̄. di. 39. Duplex ē
scientia in deo. Una que dicat simplicis
noticie q̄ cognoscit oia bona 7 mala. in
quā nulla cadit ignorātia. Alia vocat̄
scia approbationis ut dicat scire aliqd
qñ illud approbat: 7 nescire cū repbat.
Sic enī nō recoꝛdari dicat nō q̄ obli-
uio cadat i eo: s̄ q̄a nō recoꝛdat̄ malorū
que quis fecit: 7 de illis penituit ut ea
punit. nec recoꝛdat bonorū q̄ quis fecit 7

p petm̄ ab illis cecidit ut ea remuneret

Tertū notandū q̄ si q̄s añ peccatū
ppter bona p eum in caritate facta me-
ruisset esse re secūdo aut re tertio ul' re
ultimo ordine angelorū: 7 postea peccō
adueniente tale meritiū pdidisset 7 talis
ad pñiaz rediret reuiviscit ei bona pre-
terita que fuerāt mortificata eo q̄ i tali
statu meriti est in q̄ erat anteq̄ caderet
utputa si erat i merito pueniendi ad se-
cundū ordinē bñorū ad pñiam veniens
in tali merito se recipet. 7 sic de omnib⁹
gradibus britudinis. Quod expresse
saluator noster inuit i patola re filio
pdigo Luc. 15. Quē cū vidisset pater se-
minudū vestes laceratas habēre 7 dñs
calciatū. i. ppter suā culpā priuatū me-
rito pcedēti. dixit ad seruos suos. Cito
proferte stolā primā 7 induite illum 7
date annulū in manu ei⁹ 7 calciamenta
in pedes eius. p que oia pcedēs meritiū
deperditū p petm̄ bonitate rei penitētib⁹
restitutū verissime intelligit̄. Sed p hoc
nōnulli arguūt p quoddā Argonis di-
ctū. Nemo inq̄t in sp̄e correctionis pec-
care debet: quia qd̄ semel amittit ipsum
ampli⁹ nō recuperat. Ad s̄ rñdet Boni.
vbi s̄ q̄ dictū Argonis intelligit̄ de illo
ope bono qd̄ homo potuisset facere uel
fecisset illo tpe quo peccauit: qd̄ quidē
nō recuperabit: q̄a si alio tpe vlit facere
qd̄ omisit perdit opus qd̄ deberet facere
p illo tpe. Et si adhuc instet p illud qd̄
Hiero⁹ ait in. c. Quicūq̄. di. 50. Reuēti
in pristinū gradū difficile est. Possū⁹
rñdere q̄ Hiero⁹ loquit̄ ibi de gdu tpat̄
dignitatis: aut sp̄ialis 7 eccl̄iastice. sic
patet i s̄bis eius 7 in p̄. l̄isq̄ capitulis
pcedentibus 7 psequētib⁹. nos autē
loquimur de statu eterne salutis 7 me-
rito triumphantis ecclesie.

Deus facit angelos letari in puer-
sione peccorū. 7 de augmento gaudiū in
angelis beatis. Caplm̄. 2.

Secundus effectus q̄ psequitur
cōuersionē peccatricis aie in q̄
reducet cōplacenciā dei dicatur
angelorum lenificatio. facit vtiq̄ reus

angelos omnes iubilare et exultare cum peccator puerit ad penam. *2us Lud. 15* dicitur pro christi. Gaudium est angelus dei super uno peccatore penam agente. Ad quod intelligendum non dicitur secundum Bonaventuram. *2us di. 2. 1. 2.* li. quod gaudium angelorum crescit. potest intelligi dupliciter. Aut extensivum. aut intensivum. Extensivum dicitur crescere quoniam quod de pluribus gaudet. Intensivum pro quoniam affectus eius de aliquo copiosius gaudet. Si ergo loquimur de incremento gaudij secundum primum modum. sic verum est. et doctores coiter sentiunt quod ipsis beatis angelis accrescit gaudium ex salute peccatorum: quia de pluribus gaudent secundum quod plures saluantur. Si autem loquimur de incremento gaudij secundum primum ad intensivum. sic est distinguendum. nam gaudium dupliciter est. Quoddam est gaudium in quo persistit primum stabile. et illud est gaudium de bono in creato: quod angelus habet de deo. et est in deo. Est iterum gaudium quoddam accidentale et illud est gaudium quod angelus habet de bono in creato siue proprio siue alieno. De hoc pro gaudij augmento triplex fuit opinio.

Prima eorum quod dixerunt quod in angelis beatis accrescit utrumque gaudium intensivum: quia non dicitur fuisse perfecte beati quousque sint confirmati in gratia. Sed hec opinio falsa est. quoniam perfecta beatitudo in visione persistit divine essentie. Et *Matth. 18.* dicitur. Angeli eorum semper vident faciem patris mei qui in celis est. Secunda opinio fuit eorum quod dixerunt quod neutrum gaudium crescat in angelis intensivum sed solum extensivum: sicut caritas eorum non est maior quam fuit ab initio quamvis plures nunc diligant quam tunc. Sed istud non videtur probabile: quia si angelis accrescit materia gaudij accrescit et ipsum gaudium. Tertia opinio catholica et secuta est eorum quod tenent quod in angelis nullo modo accrescit gaudium in quo persistit primum continentiale quia quantum ad illud perfecte sunt beati. Sed gaudium in quo persistit primum accidentale accrescere potest non solum extensivum verum etiam intensivum: et ratione boni proprii: et ratione boni communi. quia ministrando alijs bona opera faciunt in quibus primum accidentale meretur. et quia etiam precibus suos ad beatitudinem perdu-

cunt super quibus pergratulantur. Quod vigilerant itaque atque solliciti debent curare peccatores miseri de suis peccatis penam facere quos expectant omnes angelici chori quos invitant angeli ad paradisi velutinas. Venite inquit peccatores feridi venite ad possidendam civitatem omnium bonorum libertate refertissimam. Venite per sanctas penam ad cenam magni dei. Quid queritis male operando cum tenebrarum principibus? quid cum commercio demonum? qualem premium de peccatis et malis commissis spectare potestis? Stipendia inquit apostolus peccati mors est. *Ro. 6.* Mostra sit vobis grata societas ut simul convivamus in felicissimo regno dei. O peccatores duri. o peccatores obstinati. vos expectamus ut agamus penam: que tantum placet deo nostro ut et nos velit etiam in vestra conversione letissimos fieri atque iocundos.

De re etiam in ecclesia militanti exaltat et sublimat ad dignitates spirituales peccatores si reuertantur ad penam. *Capitulum 3.*

Mertius effectus qui consequitur conversionem peccatoris dicitur peccatorum exaltatio. Voluit quidem deus ostendere quod gratum sibi est cum peccatores ad penam puerit eos mirum in modum sublimando et exaltando in utraque ecclesia militanti. scilicet et triumphanti. Et licet secundum rigorem discipline quicquid factum sit ut ab ecclesiasticis dignitatibus propter crimina nonnulli caderent ad quos etiam per pactas penam non liceret redire. ut scribitur. *Jo. 1. c.* Ut constitueretur. *7. c.* Si lapsus. *7. c.* Qui semel. *7. c.* Presbiter. *7. c.* Miro: *7. c.* Clericus. *7. c.* Clerico. *7. c.* Si episcopus. *Leuiticus* hoc non dicitur ex respectu indulgentie. Quinimo inveniuntur quod plures qui post lapsus per penam restituti sunt ad spirituales ordines et ecclesiasticas dignitates. fuit princeps apostolorum Petrus restitutus per penam ad apostolatum et principatum apostolorum non obstante precedenti peccato. sicut scribitur. *Jo. 1. c.* Ponderet. *7. c.* Considerandum. *7. c.* Fidelior. *In. c.* pro si post ordinationem. *S.* Si alia peccatorum penitentium inducant exempla. Dicitur. *n. ibi* sic. Maria soror:

Aaron postq̄ lepra percussa est: quia in Moysen murmurauerat acta penitencia a peccato mundata est: et pristinam gratiam implendi recepit. Aaron p̄ conflatum vitulū in summū sacerdotē consecratus est. Dauid post adulterium et homicidiū prophetie spiritum recepit et i p̄prio gradu permansit. Achab quoq̄ post mortem Naboth viri sanctissimi p̄pniam humiliatus in regia sede remāsit. Et ut pretereamus multa exempla veteris testamēti Petrus negauit xpm: et postea p̄nceps ap̄loz factus ē. Paul⁹ Stephanū lapidauit: et tamen a deo in ap̄lm est electus. Multi q̄q̄ ab heresi ad unitatē fidei catholice reuertētes in suis ordinibus sūt recepti. Alij p̄o ad episcopale etiā gradū sunt promoti ut p̄ter Aug⁹ et alij plurimi. Recibi. Verū tñ inter omnes p̄ctōres p̄ penitentiam restitutos ad precedentes gradus siue ad alios aliquos de nouo eis collatos efficaciorē nobis fiduciam et animū prestant tres illi nequissimi viri. Paul⁹ superbissimus. Dauid luxuriosissimus. Matheus vero cupidissimus et auar⁹. Horum tamen voces magis q̄ aliorū voluit spiritus sanctus in ecclesia resonare. Licet enī scripserint euāgelia Iohannes Lucas et Marcus. tamē frequentius legē euāgelizū sūm Matb. Et licet inueniant psal. aliorū multorū non solū illi quos Dauid cecinit. tamē ecclesia illos Dauid sepi⁹ recantat. licet etiam Petrus Iacobus et Iohannes ac Iudas Thadeus suas epl̄as canonicas scripserint: tñ epl̄e Pauli magis in diuinis officijs habent in vsu. quod ideo factū esse credendū est ut omnes percipiant q̄ cara deo sit cōuersio peccatorum quos tam sublimiter per penitentiam in ecclesia sua dignatus est exaltare. Quanta autē erit talīū in regno celorum gloria a redemptore mūdi dictum est Matb. 21. Meretrices inq̄ et publicani p̄cedent vobis in regno celorum. Et hoc exemplo monstratū ē in Tharsi meretrice pulcherrima et formosa

sa que postq̄ multorū animas illaqueauerat redissetq̄ multis occasionem se ipsos interficiendi. accedēte ad eā Panutius sanctissimo viro contritionem et compunctionem suorum scelerum habuit adustisq̄ omnibus vanitatibus in platea publica ut daret exemplum his cum quibus peccauerat: i cellula quadam parua se inclusit in qua per se nestrā paululum panis et aque quibus sustentaret die qualibet accipiebat. Cum ergo tribus annis fuisset inclusa profectus Panutius ad abbatem Antonium cui multa reuelabant a deo ut ab eo inquireret si ei deus sua peccata remississet. Narrata causa sanctus Antonius conuocatis discipulis p̄cepit ut illa nocte oraret. statiq̄ abbas Paulus maior discipulus Antonij vidit i celis lectum speciosū ac preciosū vestibus ornatū quem tres virgines sacre facie clara custodiebāt. Cūq̄ Paulus diceret gloriam illam esse Antonij audiuit vocem dicentē sibi. Non est Antonij sed Tharsis meretricis. Quō cum mane audisset Panutius cū gaudio discessit. et cum illa eduxisset de cella quindecim diebus superuixit post q̄ meretrice penitens quieuit in domino. Audiuimus igit ex tribus effectibus enarratis q̄ summa est in deo complacentia ut peccatores reuertant ad illū et tamē cum ipse hac voce melius inuocet omnes nescio vnde fiat nisi ex humani cordis duritia ut non audiatur. O infelix anima peccatrix. o seua imanis et crudelior omni belua. desine iam male facere. impone finē relictis tuis. quere dominū deū tuū dum iueniri pōt ut accipias ab eo gratiā i presenti et in futuro perpetuam gloriam. Amen.

// Feria sexta post dominicā in septuagesima. de inflammato et ardentissimo amore dei quē ipse elementissim⁹ pater peccatoribus exhibet et ostendit ut illos ad se trahat ac reuocet et inducat ad penitentiam. Sermo. 6.

Amore lan

gueo. habent s̄ p̄ba
in p̄sona p̄p̄i t̄i et lo
minis salutē p̄cōrū
ficientis originaliter
Cant. 5. c. Si cogi
tarēt excecari p̄cōres quāta dilectōe
p̄lectis illos p̄issimus deus p̄fecto oi
studior et vigilantia reposita relictorum
sarcina ad diligētē se p̄pararēt. Neq̄
enī inueniri quis p̄tā p̄t non pater non
mater nō frā nō soror nō filia nō fili
nō teniq̄ domesticus q̄libet amīc̄ siue
p̄pinquus q̄ tantū diligit eos quātum
amat ipse intissim⁹ pater celestis. Qd̄
cōsiderans Ego in li. de arra sponse sic
alloq̄tur aiam peccatricē. Sponsū ha
bes et nescis. pulcherrimū oīuz: et faciē
ei⁹ nō vidisti. Ille te videt. q̄a nisi te vi
disset nō te diligeret. Noluit adhuc se
ipsum tibi p̄sentare: s̄ munera misit:
arram dedit pign⁹ amoris. hec ille. Est
utiq̄ aīe legitimus et immaculatus spon
sus deus dei filius q̄ in cruce exaltatus
clamat grandi et amorosa voce dicitq̄
aīe p̄pter p̄cā p̄cunat: et ad inferna cur
renti aliud dicere. z. Tu autē fornicata
es cū amatoribus multis: t̄i reuertere
ad me: et ego suscipiā te. Quidnā dulci⁹
qd̄ suauius q̄dūe clemēt⁹ p̄t audiri?
Ostēdit nempe multis diuersisq̄ modis
rex regū deus noster q̄ hominē diligit
cuiusq̄ salutē etiā p̄ p̄cā et nebanda
facinorā ardentissime sinit. Quā p̄p̄ ut
euigilent somnolēti peccatores et expe
riscant ad vocē tenuolētie sūmi dei in
p̄tū sermone de amore quē deus p̄cō
rib⁹ exhibet nōnulla erunt videnda. ut
verificet in corde oīuz qd̄ dictū est i t̄e
mate in p̄sona illi⁹. q̄a. s. amore lāgueo.
In q̄b⁹ p̄bis de amore illo tria myste
ria p̄ncipaliter p̄ponū⁹ declaranda.
Prīmū de ipsius veritate.
Secundū de eius voluntate.
Tertiū de illius copiositate.
Qualiter de⁹ ex amore malis et pec
catorib⁹ copiosissima b̄nficia sua lar

gitur. Et quid est amor siue dilectio dei
Rūmū mysteriū / Caplm. 1.
reclanduz de amore quo de⁹
p̄cōres diligit dicit p̄tā. Nā
posset nō imerito aliquis dubitare. an
verū sit q̄ deus p̄cōres diligit. Qm̄ si
dicere q̄ sic. statim occurrerēt dicta scri
pture sacre q̄bus insinuari videt p̄tū.
vnde i p̄sona dei. p̄p̄. 8. c. dicitur. Ego
diligentes me diligo. Et Job. 14. Xps
dixit. Qui diligit me diliget a p̄e meo
et ego diligā eū. s̄ p̄cōres nō diligunt
deū. q̄ nō deus diligit illos. Et Eccl. 12.
sapiens inq̄r. Altissimus adio bz p̄cō
res. Et Iudith. 5. c. scribit. Deus p̄cō
ruz odit iniquitatem. Et Aug⁹. 12. li. de
ci. dei. c. 3. ita asserit. Dicunt in scripturā
inimici dei c̄s qui eius aduersant im
perio: nō natura sed vitijs. nūbil ei no
cere valentes sed sibi. Inimici enī sunt
ptate nō resistendi: s̄ voluntate ledēdi
Et idē Aug⁹ in li. de p̄nia refert: qd̄ etiā
ponit de p̄. di. 3. m. c. Sūt plures. Scio
dñm inimicūz oī criminoso. Et David
in psal. ad deū sic loquit. Vidisti omnes
obseruantes vanitates. i. p̄cā. Et Sap
14. c. similiter dicit. Sūt teo odio impi⁹
et impietates eius. Si itaq̄ inf̄ teum et
p̄cōres est inimicitia et odium. q̄ t̄est
amor. qm̄ simul ista stare nō possūt. Sz
p̄ est dictū sapientis Sap. 2. c. qui teo
dicit. Diligis oīa que sūt. et nūbil odisti
eorū que fecisti. Pro huius dubij de cla
ratione notanda est finis dñi Boñ. di.
32. tertij. li. que talis ē. Qd̄ de⁹ nō dicit
creaturā diligere ratione affectōis aī:
s̄ rōne coicationis alicui⁹ boni. Ita q̄
dilectio dei dicit potius esse dilectio ef
fectus q̄ affect⁹. Coicatio autē tonitrag
dine si attēdat q̄tū ad effectū gr̄e non
se extendit ad p̄cōres. ideo. p̄pter huius
boni subtractionē dicitur illos odire. et
sic intelligit auctoritates sup̄ius alle
gate. Sz coicatio aliorū b̄nficioz et
bonis et malis eadez est. ob qd̄ et malos
etiā diligit. nō ut malos: s̄ sua illis b̄n
ficia tribuēs ut boni fiant. Sūt autem
inter cetera tria beneficia p̄cōrib⁹ a teo

collata. Primum creatibz. Secundum gubernationis. Tertium sociandis. Primum beneficium quod deus peccatoribus confert ex dilectione et amore dicitur creationis. Quisnam estimat quantum bonum est esse in numero creaturarum non quantum quibus rationabilibus? Nullo quidem precio enim posset unum ex oculis uel alijs membris nostris: multo magis nec aliqua potentia anime. et quod est quod reddit animam cum potentijs: et corporum tam bonis quam malis nisi deus? Et cur reddit nisi ex mera caritate et liberalitate sua? Hoc est quod Lactantius in libro 2. de divinis institutis ait. Deum veri patris officio functus est. ipse corpus effinxit. ipse animam qua spiramus infudit. Illius est totum quicquid sumus. Et Bernardus in sermone. Patrum ne tibi videbatur loqui cogita qualis te fecit. Nempe secundum corpus egregiam creaturam. secundum animam magis imagine creatoris insignem. rationis principem: beatitudinis eterne capacem. Porro ambo sibi colere fecit artificio in corpore christibili et sapientia inuestigabili. Nec hoc autem praeiudicium qui ante non fuit. nec spes retributionis fuit. quoniam bonorum nostrorum non eget. Hoc ille. Sed quod non recte de deo sentiunt te et beneficij ingratissimi conqueruntur. dicunt etenim quod licet magnus bonus sit esse quod per creationem peccatores acceperunt a deo: tamen cum te perfruerentur eos futuros malos atque damnandos cur illos creauit. Quibus sic respondet Augustinus. libro 2. de ciuitate dei. capitulo 18. Neque enim deus ulli non dico angelorum sed uel hominum crearet quem malum futurum esse praesisset nisi pariter nosset quibus eos bonorum uisibus commodaret atque ita ordinem seculorum tam pulcherrimum carnis et quibusdam quasi antitribus honestaret. Antitribus enim que appellantur in ornamentis elocutionis sunt recentissima que latine appellantur appositae: uel quod expressius dicitur perapposita. Non enim est apud nos uetus uocabuli consuetudo. cum tamen eiusdem ornamentis elocutionis etiam sermo latinus utatur. imo lingue omnium gentium his antitribus. et Paulus apostolus in 2. epistola ad Corinthios. illi locum suum explicat ubi dicit. Per arma iusticie a terribili et a

nostris per gloriam et ignobilitatem. per infamiam et bonam famam. ut seductores et ueraces. ut qui ignoramur et cognoscimur quasi morientes et ecce uiuimus. ut terribiles et non mortificati. ut tristes semper autem gaudentes. sicut egentes multos autem locupletantes. tanquam nihil habentes et omnia possidentes. Sicut enim ista contraria contrarijs opposita sermonis pulchritudinem reddunt. ita quadam non fortiori sed rerum eloquentia contrariorum oppositione seculi pulchritudo componitur. hec Augustinus. Et si adhuc arguerent impij et maligni quod secundum Augustini verba uideretur quasi necessarium fore: ut aliqui mali essent ut sic seculi pulchritudo perficeretur. Ego dico quod licet deus secundum Augustinum in libro 2. de ciuitate dei. articulo 18. nouerit ex quo oculis malo bonum eligere: tamen si nullus unquam peccasset siue angelus siue homo adhuc uniuersum perfectum esset nihilque quod ad eius ornatum spectaret siue de corpore inueniret diminutum. Neque propterea culpandus est sapientissimus artifex deus qui creauit illos qui damnari debent. quoniam non propterea damnantur qui sunt creati: sed quoniam per creationem sua voluntate facti sunt mali. Quinimo in hoc maxime relucet immensa bonitas dei quod tam grande beneficium conferre dignatus est etiam illis quos praesciebat futuros ingratos et malos. Secundum beneficium quod deus peccatoribus confert ex dilectione et amore dicitur gubernationis. Indiget equidem homo auxilio omnium creaturarum celi. et terre celestium inferiorumque corporum sine quibus uiuere nullo modo posset. Omnia tamen ista dei sunt. de quo in psalmo dicitur. Deus est terra et plenitudo eius. oritur. et ueni. qui habet in eo. Nihilominus ex clementia largiuitur et affluentiissima sua litere donat fructum bonum omnium etiam impijs et malis. Inde Ugo in libro 2. de arboribus spiritus ait. Respice uniuersum mundum istum et considera si aliquid in eo sit quod tibi non seruiat. Vis namque ad hunc finem dirigat cursu suum ut obsequijs tuis famuletur et utilitati reseruiat tuisque oblectamentis puer et necessitatibus secundum affluentiā indeficiente occurrat. Hoc celum

hoc terra hoc mare hoc aer cū his q̄ sūt
in eis vniuersis expleri nō cessant. hec
ille. Et xpus in euāgelio Math. 5. ait.
Pluit sup iustos 7 iniustos. 7 solē suū
oriri facit sup bonos 7 malos. Ter-
tiū beneficiū qd̄ deus erogatz largitur
ex dilectione 7 amore ipsi peccatorib⁹
dicē sociatib⁹. Magnū q̄ppe bonū est
ut vnusq̄sq̄ bateat sociū angelū. Hinc
m̄r in iariū. di. 2. secūdi li. allegat hie-
ro. sup Math sic. d. Magna dignitas
aīaz ut vnaqueq̄ ab oriū natiuitatis
sue in sui pfectū 7 custodiā bateat an-
gelū specialiter delegatū. Ex q̄ auctori-
tate fm̄ docto. theo. colligū tria catho-
lica documēta. Prīmū documētum fm̄
Aler. re. ales in. 2. volumine summe. 7
Archidia. canonistā. sup. c. firmissime.
re. p̄e. di. 4. q̄ duplex ē hoīs natiuitas
s. in vtero 7 ex vtero. Prīma est qm̄ aīa
creatur simul 7 infundit̄ corpi. Secū-
da nō quādo erit ex ventre m̄ris. An-
gelus aut̄ reputat̄ hōi a p̄manatiuitate
s. in vtero. Ratio aut̄ q̄re nō debeat ante
infusionē aīe angelus reputari ad cu-
stodiāz corpis fm̄ Bon. in. 2. di. xi. in
re. claratione littere. est q̄ illa custodia
principalius respiciat spiritū q̄ corpus
Et ideo nō debet sp̄aliter angelū ad suā
custodiā habē ante q̄ sp̄s infundatur
Nō debet etiā differri vltra aīe infusio-
nem. q̄a ex tunc defendē pōt 7 adiunare
Aīrū autem q̄ diu paruul⁹ caret rōnis
vsu aliq̄ occultū effectum bateat cu-
stodia angeli q̄ tuz ad habitationem 7
directionē i bonū. assignare est difficī-
le. s. negare nō est tutū. Secundū do-
cumentū ē q̄ angelus bt̄s. p̄p̄ custo-
diam hoīs non est hoīe inferior viatore
neq̄ indignior: cum id fiat ex dulcedi-
ne sumi dei. Tertiū documētū est q̄
angelus non deferit obstinatū in p̄tis
vsq̄ ad mortē. Ratio ē fm̄ Bon. quia
p̄rior ē bonus angel⁹ ad iuuādū q̄ ma-
lus ad perdendū. Si ḡ malus angel⁹
nō derelinquit vsq̄ ad mortē hominem
etiā quātūcūq̄ sanctū. nec bonus hoīez
quātūcūq̄ sceleratū dimittit vsq̄ i finē

Sz p̄ra hoc instāt nōnulli. qm̄ glo. sup
illud hie. si. Curauit⁹ babylonem
7 nō est curata: derelinquam⁹ eam. ait
Medici sunt angeli q̄s a nobis repelli-
mus dū eoz cōsilio nō acquiescimus.
Itē Dama. d. q̄ anti p̄s carebit ange-
lico p̄sidio. Et q̄bus colligi posse videt̄
q̄ angelus q̄nq̄ subtrahit ab hoīe p̄p̄
p̄etā custodie b̄ficiū. R̄ndet ad h̄ dñs
Bon. qd̄ coiter tenet a docto. b̄ sacre
scripture. q̄ āgel⁹ nō oīo deferat obsti-
natos q̄ diu sūt viatores: nec tñ iō di-
ligenter custodit bonos aut mediocriē
malos. Ideo coiter dicit q̄ quodāmo
referit 7 quodāmodo semp custodit.
Explicatio aut̄ huius p̄r diuersimode
fieri. Nam aliq̄e custodiū ab angelo
p̄r dupliciter intelligi. uel fm̄ habituz
uel fm̄ actū. Voluerūt ḡ aliq̄ dicere q̄
angelus obstinatū fm̄ actū custodiēdi
relinq̄t pro eo q̄ ipse custodiēti angelo
nō obedit imo p̄ra monita mentē obfir-
manit. q̄ tum nō ad habitū non referit
q̄a semp. p̄mp̄ est ei subuenire si quo
modo ip̄suz ad viam p̄tatis videat in-
clinari. Sz hic mod⁹ dicēdi nō sufficit
q̄a nullus ē adeo malus 7 perversus qm̄
angelus bonus possit ei aliq̄ b̄ficiū
custodiendo largiri. Ergo si semp est ei
promptus facē bonū videt̄ q̄ nūq̄ sub-
trahat cōm actū. Et ideo ē secūdi⁹ mod⁹
dicēdi. s. q̄ duplex ē custodie angelice
actus. vn⁹ respectu corpis. alter resp̄cū
spiritus. vnus p̄sistit in repulsiōe hostis
ne opprimat corpa. alter arcendo ip̄sū
ne puerat aīas. prim⁹ actus efficacia
est in angelo. secūdi⁹ nō nō solū est i an-
gelo sed etiā in nobis. Quātū ad p̄mū
actū bonus angel⁹ hoīem vsq̄ ad mor-
tem nō derelinquit. q̄a nō patit̄ ipsum a
remone opprimi uel occidi nisi quādo
aliter epigit fieri sentētia diuini iudiciū
Quātū nō ad secūdiū actū. q̄a illi⁹ effi-
cacia nō tñ est in angelo: s. etiā in nob
subtrahit custodie b̄ficiū ab his circa
quos videt se frustra exerceri: utpote ab
excecatīs 7 obstinatīs. qui nec recipiūt
instructionē nec exhortationē. Sed cū

custodia magis respiciat aias q̄ corp⁹
ad huc nō videt oīo. p̄babile q̄ angel⁹
omnē actū custodiē subtrahat respectu
aie. Et ideo adhuc est terti⁹ mod⁹ dicē-
di. p̄babilior istis. s. q̄ effect⁹ angelice
custodie est respiciē boni ⁊ mali. respectu
boni cōseruandi uel acquirendi uel au-
gendi. respectu p̄o mali discernendi uel
euitandi uel diminuendi. bonus ḡ an-
gelus obstinatos non deserit. Q̄tum ad
actū custodiē q̄ respicit malū : q̄a semp
retrahit hoies ne labant in prius. q̄tuz
p̄o ad actū q̄ respicit bonū obstinatos
deserit ⁊ antixpm nō custodiet. h. Boni

Considera nūc aia peccatrix quanta
fecit tibi reus ⁊ euz admiratione dic ei
illud Job. 1. Quid ē hō q̄a magnificas
eū: aut filius hois: q̄a reputas eū: ⁊ q̄re
apponis erga eum cor tuū? Cur o ma-
gne reus creare voluisti hoīem paulo
minus ab angelis minoratū q̄buslibet
alijs a te creatis conditisq̄ naturis ex-
cellentiorē imagine tua decoratuz pre-
toratūq̄ insignib⁹ potētis aie rōnalis
quē p̄scibas tibi futurū retellē atq̄ cō-
trariū? Cur tot beneficia innumera crea-
turarū tuarū prestat bis q̄ te fugiunt.
qui te respiciūt. q̄ te contēnt? Bran-
dis. p̄fecto numer⁹ est eozūz q̄ te dereli-
querūt ⁊ nā aquarū uiuentiū. Dereli-
querūt inquā te ⁊ auerterūt se a te q̄ es
via recta omnes infideles. idolatre. uir-
rei. heretici. schismatici. ⁊ p̄piani diabolici
cis opibus seruientes. excoicati. sacri-
legi. p̄ditores. seditiosi. iracundi. odiosi
crudelēs. retractores. murmuratores.
bilingues. falsarii. cursores. periuri. re-
ceptores. mendaces. cupidi. raptōres.
fures. rursarii. forni legi. malefici. incā-
tatores. elati. superbi. hypocrite. ambi-
ciosi. arrogantes. inanis glorie cupidi
gloriosi. blasphemii. lusoies. fornicato-
res. adulteri. sodomite. ⁊ alijs scelerib⁹
nep̄bādissimis inuoluti. Et tñ tu reus
meus imperasti terre ut sustineret illos
p̄duceretq̄ fruct⁹ q̄bus sustentare se pos-
sent. Iussisti soli lune ⁊ stellis ut suos
mor⁹ exercerent ad illozū utilitatē. mā-

dasti q̄s omnib⁹ que in celis terrisq̄ re-
periunt ut se coicent p̄noctatis inimicis
tuis. Cur insup ⁊ angelos euz talibus
conuiuē etiā vsq̄ ad mortē ad illozū
custodiā disposuisti? Cur ita blandi-
ris tu reus iustus ⁊ rect⁹ p̄tōrib⁹ ⁊ ini-
quis? D̄ p̄tōra dura. o ferreas mētes
o sarea ⁊ adamantina corda eozū qui
intelligere noliūt q̄ ardens sit amor dei
etiā ad p̄tōres quib⁹ ut tactū est bñ-
ficia sua gratiosissime impartit: ut sic oc-
casionē habeāt cōfidentē ad illū redire.
Qualiter re⁹ q̄tū de se est uellet cōs
p̄tōres esse saluos. ⁊ quare si sic uult
nō omnes saluantur. Caplm. 2.

Secundū mysteriū declarandū
de amore quo reus p̄tōres di-
ligat dicat de ei⁹ uolūtate. Nē-
let enī reus ex caritate sua cōs homines
nō solū bonos sed etiā malos saluos
fieri. fm illud apli. i. Tibi moq̄. 2. Dēs
hoies uult saluos fieri ⁊ ad agnitionē
uenire. Nēritamē ex h. apli dicto p̄ple-
ra poterit cē dubiaq̄ mens nō multuz
recteq̄ intelligētū. Mā si reus uult cōs
hoies saluos fieri. ḡ omnes hoies salua-
bunt. Quia ut inquit psal. Dia q̄cūq̄
uoluit fecit dominus i celo ⁊ in terra in
mari ⁊ i omnibus abyssis. sed non oēs
homines saluabuntur. igitur non uult
reus omnes homines saluos fieri. Sol-
uitur h. c. difficultas p̄ doc. sacros qui
apostoli auctoritatē tripliciter expone-
re solent. Prima expositio est Augi.
quam inducit in gr̄ in tex. dis. 45. p̄mi-
li. q̄ dictum apostoli potest intelligi ut
in eo sit distributio accommodata: sicut
cum dicim⁹. omnis homo timet in ma-
ri. scdm cōmunem modum loquēdi in-
telligendum est qui est in mari. Simi-
liter si dicatur. magister iste docet om-
nes pueros huius ciuitatis. intelligi-
tur q̄ docet eos qui addiscūt. Nullus
enim docetur nisi per ipsum. Sic i pro-
posito potest esse sensus: q̄ reus uult
saluos fieri omnes homines qui salua-
tur. quia nullus saluatur nisi uelit re⁹.

Secūda expositio est magistri in tex.

q̄ dicit q̄ ibi est distributio p̄ generib⁹
singulorū ⁊ nō p̄ singulis generū. sicut
cū dicit. Omne aīal fuit in archa noe:
q̄a de oībus generibus aīaliū fuerunt
ibi aliqua indiuidua. Et sic deus de oī
genere vult aliq̄s saluari. de grecis. de
latinis. de iudeis. de prelat⁹. de subdit⁹
de alijs. Tertia expositio ē scdm̄ Jo.
Dama. d. q̄ de⁹ vult cōs homines saluos
fieri volūrate aīcedente nō p̄sequente.
Volūtas aīit aīcedēs fm̄ eundem re-
liquosq̄ t̄x o. est q̄ q̄s vult aliq̄d abso-
lute. Volūtas vō p̄sequēs est q̄ quis
vult aliq̄d cōsideratis circūstācijs. Vo-
lūtas ergo aīcedēs in deo ē volūtas
resp̄cū eius. p̄pter qd̄ deus hōiem facit ⁊
est irrefragabiliter bonoz. Volūtas cō-
sequēs est qua vult aliq̄ fm̄ p̄scia ⁊ me-
ritoz nō que sequit̄ merita. Prima. s.
aīcedens dicit̄ a magistris volūtas cō-
dition̄ illis siue volūtas qua deus vult
q̄rū in se est. Secunda aīit. s. p̄sequens
dicit̄ absoluta. Differentia aīit in hāc
volūtatē ⁊ illā nō est fm̄ diuersitatem
affectiōis siue modi volēdi qui sit i deo:
s̄ fm̄ rōnē cōnotādi ⁊ intelligēdi. put
enī deus dicit̄ velle oīuz salutē q̄rū in
se est: ⁊ aīcedenē cōnotat i oīb⁹ hōibus
ordinabilitas ad salutē: tūm ex parte
nāc date: tū ex pte gr̄e oblate. Dedit. n.
deus nām fm̄ quā possent hōies cogno-
scere illū ⁊ cognitiū querē ⁊ q̄ritū inue-
nire ac inuēto inherere ⁊ p̄ hoc salutem
obtinē. B̄: am̄ sicut obtulit dñ filium
misit cur⁹ meritū oīuz salutis sufficit. Le-
ges ⁊ mādāta salutis tribuit ⁊ ostēdit.
Ipse etiā p̄sto est oīb⁹ inq̄rentib⁹ ⁊ iuo-
cantibus eū. Velle ḡ hōiem aīcedēter
saluare ē ordinatū ad salutē facē ⁊ sal-
uari volenti non deesse. Unde velle aī-
cedenter saluare nō cōnotat salutē sed
ordinabilitatē ad salutē. Velle aīit cō-
sequēt siue absolute saluare est velle
dare salutē ei quē p̄scit ad salutē puen-
turū p̄ suū auxilium ⁊ grām. ⁊ cōnotat
salutis euentū. Et sic nō ē dicē q̄ deus
velit cōs hōies saluos fieri. Et h̄ tertia
expositio magis efficac̄ est ad clare in-

telligēda aplī vba. Ex quib⁹ elicitur q̄
amozosus de⁹ nec in minimo deest ad
succurrendū subueniendū fauendūq̄
p̄cōrib⁹ ut saluent. Qui si nō saluāt
ipsi soli sunt accusandi meritoq̄ rep̄e-
tendendi qui bibere noluerūt aquam
fontis indeficientis amoris diuini.

Qualiter deus ostendit amorē suū
p̄cōrib⁹ illos supportando vocando
⁊ offerendo filium suū vnigenitum ac
sanguinem eius. Caplm̄. 3.

Tertū mysteriū contemplandū
de amore quo de⁹ p̄cōres dili-
git dicit de ipsius copiositate.
Nam p̄ter ea q̄ dicta sunt in p̄mo ⁊ se-
cundo mysterio p̄cedentib⁹ inuenio ad-
huc p̄cipue tria signa exprimentia co-
piosissimū amplissimūq̄ amorē diuinū
erga p̄cōr salutē. Primū dicit̄ supporta-
tio. Secūdū vocatio. Tertiū oblatio.
Primū signū dicit̄ supportatio. Sup-
portat equidē de⁹ ⁊ expectat patienter
p̄cōres: qui p̄ cōmissa p̄cā iuste meri-
toq̄ puniri possēt. Dis enī q̄ p̄cā facit
⁊ mortaliter peccat meret̄ subito p̄uari
q̄bulit̄ b̄ficijs cor: p̄ualib⁹ ⁊ sp̄ualibus.
Meret̄ adhuc tescēdere vī-
uens in infernū. Et qd̄ est q̄ deus hūc
rigorē iusticie p̄ p̄cōres nō exercet. qm̄
imo differt vltionē nō solū p̄ dies sed p̄
mēses ⁊ ānos? Quot repiunt̄ in hac
mortalī vita q̄ p̄. x. aut. 20. aut. 30. aut
plures ānos sp̄ in p̄cā dormierūt: ⁊ tū
illos nō exēminauit de⁹. An forte pu-
tamus id factū ē: q̄a sibi p̄cā non dis-
plicet̄ uel q̄a iust⁹ illa punire negligat
uel q̄a ignorās illa nō videt: aut impos-
tēs facit̄ illa vindicare nō valet? Ab-
sit ut ista cogitem⁹ de deo magno ⁊ im-
mortalī q̄ optim⁹ abdoiat̄ cū maluz iu-
stusq̄ nullū relinq̄t ipunitū. sapiēs oīa
videt. oīa noscit. oīa p̄scrutat. cur⁹ potē-
tie nulla creatura resistere possit. Cur ḡ
tā diu punire p̄cā dissimulat nisi quia
lāguet amore? Vincē q̄ p̄cā. 2. ep̄la
c. 3. aut. Dñs patienter agit nolens ali-
quos perire sed omnes ad penitentiam
reueri. Et Salomon Sap. xi. c. dicit.

Misereris omnium dñe qm̄ oia potes ⁊
dissimulas pctā loīuz ꝑꝑe pñiaz. Se-
cundū signū exprimes copiosissimum
amorē diuinūz dicis vocatio. Apparet
vitiis q̄tū vult reus pctōrū salutem qm̄
nō solū illos nō punit ⁊ suffert. vꝑ etiā
multipliciter inuitat ⁊ vocat. Quid nā
sūt tot rei bñficia pctōribus collata re
quib⁹ paulo ante memoriā fecim⁹ nisi
voces blande ipsos pctōres alliciētes?
Quid sunt scripture sacre? qd̄ sanctoz
exempla? qd̄ doctoz tam diffusa dicta
qd̄ promissiones? qd̄ cōminatiōes? qd̄
pcepta legi? qd̄ ecclie sacra? qd̄ remqz
vive voces tot p̄dicatoz ⁊ bñ? Oia si-
quidē ista clamor quidā sūt ad pctōrū
aures foriter sonās. ⁊ tandem ab alto
crucis auditur vox illa nō puigendē da-
pendentis in ea crucifixi ibi. Sitio. si-
tio sitio. Sinebat. n. ut Bern. ⁊ Aug.
erponūt nostrā salutē. An ⁊ Bern. ait.
Ascendit i altū crucis ut ab oibus vi-
deret. voce magna clamauit ut ab oī-
bus audiret. clamor i lachrymas addi-
dit: ut homo ei cōpateret. Qui ad ei⁹ cla-
morem nō excitat ad vocē nō cōpungit
grauior est t̄ra. durior petra. ⁊ fetidior
sepulchro. Tertiū signū in q̄ relucet
erga nos amor diuin⁹ dicitur oblatio.
Pro salute nāqz pctōz obtulit reus p̄
vniuentū filiū suū illūqz misit i mūdū.
An Job. 3. Sic reus dilexit mūdū ut
filiū suū vniuentū daret: ut ois q̄ credit
in illū nō pereat: s̄ b̄ateat vitā eternā
Ipse p̄o rei filius incarnat⁹ seipsū ob-
tulit in ligno crucis holocaustus ⁊ ho-
stiam sanguinē ꝑꝑrium fundēs i remis-
sionē pctōz q̄ tante fuit efficacie ut sus-
ficere posset ad salutem infinitoz loīuz
si tot darēt. An Apoc. 5. dñ. Dilexit nos
⁊ lauit nos a pctis nris i sanguine suo
Sanguinē itaqz illū passim ⁊ indistincte
offert oibus pctōribus. Offert inquaz
de capite suo spinis pungētib⁹ corona-
to. de facie sua de corā alapis dure per-
cussa. de manib⁹ ⁊ pedib⁹ clavis in cru-
ce infixis. de toto corpore ad colūā cru-
celiter flagellato. ⁊ de latere suo lancea

aperto ⁊ vulnerato. Propter que oia re-
uotus Bern. sermone. 22. sup. Cant. ait.
Ad cumulū pietat⁹ tradidit i morte
aiam suā ⁊ de ꝑꝑrio latere. ptulit p̄ciuz
nre satisfaciēdis. An ad se p̄ficulū illū
trahit. Apud dñm mīat⁹ copiosa apud
eū redēptio. O amor vere incōpabilis
o amor incogitabilis. Stat i cruce rei
filius ⁊ pctōribus dicit. si saluari cupi⁹
si salutē queritis. ⁊ ego ꝑ vobis ut sal-
uemini patri meo sanguinē innocētēqz
vitā offero. Sed tāta ē humani cordis
duritia ut paucissimi inueniā q̄ velint
sua pctā corrigere ⁊ ois sūmo bono fir-
miter inherē. Qui autē redire nō negle-
perint saluabunt pñiam ⁊ clementiā
illius qui est benedictus in secula secu-
lorum. Amen.

Sabbato dñice sexagesime. de dila-
tione penitentie. ⁊ quare multi tardant
seu differunt ad penitentiam redire au-
dientes rei benignū sic misericorditer
ipsos vocantem. Sermo. 1.

Omnem tem-
pus habemus opemur
bonū. Doctoris gen-
tium ꝑba sūt ista ori-
ginaliter Gal. 6. ca.
Cuz audiūt pctōres
q̄ plurimi ea q̄ dicta sūt de benignitate
teniolentia ac dilectiōe rei vocantis ⁊
inuitantis illos ad pñiaz: statuūt i aio
suo oio ad illam redire: Sed diabolica
fraude recepti interponunt tpm spacia
asserentes se pñiam facturos nō i pñi
sed in futuro cū uel infirmitas aliqua
uel languor grauis aduenerit uel cum
senectā iam seculi reliquias ample⁹ non
gustabit. Talibus autē sic opinantib⁹
videt tutā ducere vitā esseqz in statu sa-
lutis ⁊ gr̄e. Verūtū q̄ piculosissime er-
rent i h̄ sermōe apire censui in q̄ de di-
lacione pñie aliq̄ pulchra ⁊ vtilia deo
duce ꝑcurr. i: qm̄ nō ē ꝑcrastinandū ut
beneficiamus fm̄ apli documentū. qui
dicit in verbis in thēmate nro ꝑpositis:
Dū tēpus habemus. s. nūc ⁊ nō postea

hodie et non cras opemur bonis ad deum
per penam reuertentes. Ubi de dilatione
penitentie seu prolongatione tria myster-
ia occurrunt declaranda.

Primum dicitur causalitatis.

Secundum fatuitatis.

Tertium iniquitatis.

Quia multi differunt penitere seducti a
diabolo aut per timorem aut propter pudor-
em aut propter spem aut desperationem.

Primum mysterium / Caplm. 1.
dicitur causalitatis. In quo exquirere
licet que est causa cum peccatores
efficaciam et necessitatem penite cognoscere
illam differre volunt. Et potest assignari prin-
cipaliter quatuor cause penissime ac principa-
les quibus homines peccatis inuoluti per astu-
tiam non penitere. Prima dicitur timor. 2. pu-
dor. 3. spes. 4. despectio. Prima cum di-
citur timor. Timet enim multi ad penam
redire quia cogitant laboriosum esse de suis
culpis atque peccatis satisficere. Sed his tria
remedia ad timorem repellendum dari possunt
Primum est consideratio penite pene facilitatis.
Secundum consideratio penite pene modicitatis.
Tertium consideratio penite pene breuitatis.
Primum remedium est consideratio facilitatis
et possibilitatis pene quam exigit satisficere
non de qua tria dico non danda secundum Theodosium in
4. dist. 15. Primum notandum quod licet penam
infructuosa sit sine satisficere: tamen aliud
est facere equalens aliud possibile. Deus
non erigit a peccatoribus equalentes uel equales
quia hoc est impossibile. Nam secundum philosophum in ethicis
in his bonis quod sunt ad deum et ad parentes
non tenetur homo ad equalentes sed ad possibile
le. id tenetur homo satisficere secundum possibilitatem
suam. Unde apostolus ad Titum 3. Non ex
operibus iusticie que fecimus nos. Secun-
dum non dandum quod quilibet homo totum posse suum
releat deo non tamen exigit de necessitate
ut totum quod possit faciat quia hoc est impos-
sibile secundum statum penite vite cum oporteat
hominem circa multa sollicitum esse. Ter-
tium non dandum quod facere aliquid acceptum deo potest
intelligi dupliciter. Aut scilicet propria et sic
nullus potest satisficere de peccatis in rebus commis-
sis aut scilicet alterius et sic unusquisque

merito christi potest satisficere quod est instanti.
Et si obijceretur quod christus liberauit nos a pe-
na debita pro peccatis nostris iuxta illud. i.
Pet. 2. c. Peccata nostra ipse protulit in corpore
suo super lignum. Quod exponens magister
seniarius in 3. dist. 19. ait. Peccata portare est
penam illorum exolvere. et ad hoc est dictum Ysa-
33. Vere languores nostros ipse tulit. et do-
lores nostros ipse portauit. Et nulla satis-
factio penalis erit necessaria. uel si erit
necesse non plene christus satisfecerit pro nobis.
Respondetur potest secundum Bonum. i. 3. dist. 19. quod pas-
sio christi liberauit nos a pena penite quoniam est
de se quia secundum quod dicit magister in libro in ba-
ptismo omnis pena que per peccatum debetur penitus
relaxatur. Sed cum homo peccatum iterat reddit se
indignum tanto beneficio. Et per passionem non
remittitur ei tota pena: sed minoratur secundum quod
dicit magister in libro quantum tenet et expe-
dit salua diuina iusticia. Est ergo possibilis
facilisque pena satisfactoria. quam ut scri-
bitur. ff. de re. iur. l. impossibiliu. ad im-
possibile nemo tenetur. Et ut Augustinus dicit
in sermone. De seruis pignus non daretur
si ea que nullo modo fieri poterant imparet

Secundum remedium contra timorem
satisfactionis est consideratio modici-
tatis ipsius pene. Quis etenim pena temporalis
modicum est et quasi nihil respectu future pene
non solum inferni: sed etiam purgatorii. de cuius
guiltate suo loco disputabitur. Tertium
remedium contra timorem est praestatum est consideratio
breuitatis pene satisfactorie. Nam sic bre-
uis est vita ita breuis est penam per quam salui
esse ualemus. Quare nullo timore penam
est differenda. Secunda causa quare plerique
differunt penam agere dicitur pudor siue re-
recidia. Erutescit enim et uerecundantur
beneficere. quam solent ut plurimum homines mali
quorum multi est numerus uolentes beneficere
suaque mala uitae emendari in terris ualeri
Sed ad probationem erroris huius tripliciter
pudor est nomine retemus. videlicet. Primus
dicitur comendabilis. Secundus uitupabilis
Tertius abtodiabilis. Primus pudor seu
uerecundia dicitur comendabilis. cum scilicet quis
erutescit male facere. nam secundum Iohannem Damascenum
Uerecundia est timor alicuius turpitudinis

Qd Ar. explicauit in 3. et bi. Qui timet
 recēs 7 verēcūdius ē. q aut nō timet in-
 uerēcūdius. Et de verēcūdia loq̃t Na-
 ler⁹ li. 4. d. Verēcūdia ē parēs oīs bo-
 nesti p̃siliij. tutela solēmū officiorū. ma-
 gūtra innocētie. cara. primis. accepta
 alienis. oī loco oī tpe fauorabile p̃e se
 ferens. uultū. Et sapiens Eccl. 32. ait.
 Ante grādine p̃ibit coruscatio: 7 ante
 verēcūdiā p̃ibit grā. Hec verēcūdia re-
 frenat sens⁹. moderat gest⁹. librat p̃ba
 ponderat p̃moneo. ornat senes. de corat
 iuuenes. magnificat reges. libuat lib-
 ditos. extollit p̃latos. 7 mores deaurat
 qm̃ q̃ erutescētiū sūt hac erutescētia 7
 rubore declinat mala. Sed de mūdo a
 scādalis qm̃ rarissima ē hec erutescētia
 iter hoies rep̃auatos. nā nō erutescūt
 publice plasp̃hemare. ludere. rapere. fe-
 nerari. piurare. lasciuia verba 7 scurrilia
 nō solū dicē s̃ cātare. ibnesta vestimē-
 ta deferre. 7 p̃cipue mulieres p̃ec⁹ colla
 brachiaq̃ nudātes: 7 ornatu meretrice
 corā hoibus exēntes. 7 turpissima
 scelera adulterij fornicatiōis stupri so-
 domie 7 sacrilegij p̃petrare. Secūda
 pudor dicis vitupabilis. cū. s. q̃s omittit
 p̃uofos act⁹ enā ad salutē necessarios
 ne mali irrideāt eū. certū enī ē q̃ displi-
 cet malis vita bonoz. Nā sapiens. p̃p̃.
 21. ait. Nā impij desiderat malum. Et
 29. c. idē ait. Abboian⁹ impij eos q̃ in
 recta sūt via. Et. 14. c. Ambulans inq̃
 recto innere 7 tūmēs tēū respiciat ab eo
 q̃ infami gradit⁹ via. Et. 13. c. Detestant⁹
 stulti eos q̃ fugiūt mala. Et h̃ id est q̃a
 ut dicis Job. 3. Dis qui male agit odit
 lucē. Qd p̃bū ponit. 18. q. 2. i. c. p̃ncipio
 sum. Nerūtū fatui sūt 7 abboiābiles q̃
 ne irrideant a malis maloz focij effici
 patiunt⁹. Qñ cteni mali irridēt eos qui
 boni sūt. idē est ac si ceci irridēt eos q̃
 vidēt aut claudī eos q̃ recte ambulant
 aut laceratas vestes bñtes illos q̃ regio
 bitū sunt amicti. Terti⁹ dicis pudor
 abboiābilis qm̃. s. quis ad p̃niam redire
 recusat eo q̃ sua p̃ecata turpic cōmissa
 p̃fiteri p̃fundit. De isto p̃o pudore lati-

us dicā i tractatu de p̃fessioē. Tertia
 cā q̃re multi p̃niam in longū p̃trabūt
 dicis spes. hec aut triplex ē. Prima diu
 viuendi. Secunda t̃palia degustandi.
 Tertia mīaz p̃sequēdi. Prima ē spes
 diu viuendi. de qua innumerabiles recē-
 piunt. p̃mittētes sibi p̃sīs longitudinez
 dierū. Nam ut inq̃t Cicero in li⁹ de se-
 nectute. Nemo ē enī tā senex q̃ se no pu-
 tet annū viuē. Et Hiero. ad Beruntia.
 Nemo ē tā fractis virib⁹ 7 tā de crepitate
 senectutis ut nō se putet adhuc annū pos-
 se sup̃uiuē. Nā subreptit obliuio p̃ditio-
 nis sue: ut t̃renū aial iam tāq̃ solucēdū
 erigat in sup̃biū 7 aio celū teneat. Ne-
 rūtū sic quātūcūq̃ excogitare q̃s velit
 diuturna vita sp̃ breuis erit. Nā 7 Ja-
 cobus. 4. c. ait. Que ē vita n̄ra? Nāp̃
 ad modicū parēs 7 t̃inde ext̃minabit⁹.
 De vite aut breuitate plene scribā i ser-
 mone de vita hois 7 p̃ceptu mūdi. 7 in
 p̃mone de tpe. 7 i tractatu de p̃tutibus.
 Secunda spes ē t̃palia degustandi.
 Sperāt enī diligētes mundū mūdānis
 bonis p̃ libito posse diuiti⁹ iocūdari. Et
 tñ exp̃ientia docet q̃ cūcta b⁹ sēli falsa
 7 desiderata bona caduca sunt 7 vana
 nullā i se stabilitatē firmitatēq̃ retinē-
 tia. hūc Sene. ad Lucillum ait. Noli
 huic trāq̃llitati cōfidē. Memēto mare
 euerit⁹ ut eodē die vbi luserūt nauigia
 foritē. Propterea a dño ihu x̃po ppul-
 chra dicta ē p̃bola quā Lucas scribit
 12. c. hois inq̃t cuiusdā diuitis vltres
 fruct⁹ ager attulit. 7 cogitabat in se. d
 Quid faciā: q̃a nō habeo q̃ p̃gregē fru-
 ctus meos? Et dixit. h̃ faciā: Destruam
 horrea mea 7 maiora faciā: 7 illuc con-
 gregabo oia q̃ nata sūt in 7 dicā aie mee
 Nā mea habes multa bona posita i an-
 nos plūmos. Requiesce. comedē. bibe 7
 epulare. Dixit aut illi dñs. Stulte hac
 nocte aiaz tuā repetēt a te. Que at pa-
 rasti cur⁹ erit? Sic est qui sibi thesauri-
 cat: 7 nō ē i dño diues Tertia ē spes
 mīam p̃sequēdi. nā pleriq̃ veliter it oē
 suū tēp⁹ in iniuriā creatoris sui expōnē
 7 tandē ab eo misericordiā impetrare.

Hanc spem refrenat sapiēs : cum dicit
Eccl. 5. Ne dixeris : peccavi. 7 qd mihi
accidit triste. Altissim⁹ est patiens reddi
tor. 7 piciatu peccatorū noli esse sine me
tu neq; adicias peccatū sup peccatū. Et ne
dicas Miseratio dñi magna est. mul
titudinis peccatorū meorū miserebit. Mā
eni 7 ira ab illo cito. primat 7 i peccatores
respicit ira eius. Ne tardes cōverti ad
dñm. Subito eni venit ira illi⁹ 7 in tpe
vindicte disperdet te. Quarta cā qre
peccatores pñiam retardat dicit respicio:
ad quā inducunt ppter tria. videlicet. p
pter peccatū magnitudinē. 7 ppter pec
catū multitudinē. 7 ppter peccatū vicis
situdinē. Sz p pcedentia que dicta sūt
in p̄mone de mīa rei oīa ista dissoluūt.
Nō sūt itaq; p̄acte cāe sufficētes 7 ne
cessarie ad retinendū peccatores ne cōuer
tantur ad reum.

Q̄ fatue agunt q̄ differūt pñiaz. ppe
impedimenta que pñt differendo pue
nire ppe que exponūt se piculo maximo.
Secundū mysteriū / Caplin. 2.
reclandum de dilatione pñie
dicit fatuitas. Qui eni sic diffe
rūt q̄ druplici fatuitate laborāt. Prima
dicit p̄clatationis. Secūda abbrevia
tionis. Tertia ruinatōis. Quarta ces
sationis. Prima fatuitas dicit p̄v
clatationis. q̄ illi q̄ pñiam nō faciunt
cū pñt exponūt se piculo nō facere illaz
posse cū credunt. Hinc Hiero⁹ ad Sal
uinū de Hebridio 7 viduitate sic ait.
Cauendū est vuln⁹ qd piculo 7 dolore
curat. Aliud est integra navi 7 saluis
mercantijs portū intrare salutis. aliud
nudū herendo tabulis 7 crebris cursi
bus fluctuū ad asprima saxa collidi. h
ille. Pōt equidē euenire ut post diutur
nā peccatū p̄suetudinē malus habit⁹ nō
ita de facili amoueatur. sicq; peccat⁹ impe
nitens fiat. Unde 7 Job. 20. c. de tali
sic loquit. Oīa ei⁹ implebūt vitij⁹ ado
lescētie sue: 7 cū eo i puluere dormient
Et sapiēs. pp. 22. ait. Adolescēs am
bulā s iux viā suā etiā cū senuerit nō re
cedet ab ea. Et Hiero. 13. c. inqt. Si mu

tare pōt etbiops pellē suā 7 pardus va
rietates suas. sic vos poteritis bñfacē
cum didiceritis malum. Et hoc ē qd pec
catū ex p̄suetudine cōmissū mortū La
zari cōpat. Propt̄ qd Aug⁹ de pe. di. 2.
c. sicut. ait. Sicut tribus gradib⁹ ad pec
catum puenitur suggestiōe relectatiōe
p̄sensu. ita ipsius peccati tres sūt differētie
s. in corde. in facto. 7 i cōsuetudine. tāq;
tres mortes. Quā q̄si in domo id est cū
in corde cōsentit libidini. altera quasi
plata iam extra portam cum in factum
procedit assensio. tertia cū in vitio con
suetudinis male tanq; mole crena pre
mitur animus q̄si in sepulchro iam pu
tens. Que tria genera mortuorum dñs
resuscitasse quisq; euāgelii legit agno
scit. lxxviii. In glo. pō pñt bi versus
sup v̄rto tāq;. Mens mala mors int⁹
malus actus mors foris vsus. Tuba
puella puer lazarus ista notant. Hanc
p̄bo hunc motu lachrymando suscitāt
illum. Xps 7 in medico nascit eger bō.
In Lazaro autē resuscitando quattuor
erant p̄ditōes. Prima q̄a fetebat. Se
cunda q̄a lapis erat ei⁹ sepulchro sup
positus. Tertia quia ligatos habebat
pedes 7 man⁹. Quarta q̄a sudario ve
lata erat facies eius. Job. xi. c. Sic re
periunt spiritualiter ista quattuor i pec
catore qui longo spacio peccatū retinuit.
p̄ fetet deo angelis 7 hominib⁹. 7 est ei
lapis suppositus id est mala p̄suetudo.
Unde glo. Job. xi. ait. Dñs fremuit 7
lachrymat⁹ ē 7 clamauit voce magna.
q̄a difficile surgit quē mola male p̄sue
tudinis premit. h est qd Iuuenal. pul
chre recantat li. 3. satyra. i. Cōsuetudo
mali tener insanabile vuln⁹. Et Mar
cialis cocus. Mens assueta malo fir
mius heret ei. Et Quidi⁹ de arte amādi
Fac tibi cōsuecat nil p̄suetudine mai⁹
Rō ē. q̄a fm Aq. li. de memo. 7 remi
niscen. Cōsuetudo est altera nā. Et. li.
1. etbi. Consuetudo natate assimilaf.
Et li. p. retho. Similis ē cōsuetudo nāe
ppe eni qd sepe ei qd sepe ē. Est autem
nā ei⁹ qd sp̄ p̄suetudo ei⁹ qd sepe. lxxviii

Tertio balat man⁹ et pedes ligatos: quia impotens facit est p⁹ p⁹ctū ad bene opandū. 4° p⁹ctōz balat facie velatam sudario: quia ex quo in tenebris p⁹ctōz fuit spūale vīsiū amisit. De talib⁹ nanq⁹ p⁹ctōrib⁹ inq⁹ Sop⁹hōias. i. e. Ambula⁹ būt ut ceci q⁹ dñs peccauerūt. 7 Sap. 2. c. sapiēs ait. Eccecauit illos malitia eoz. Quare piculosū ē frequētare p⁹ctā 7 p⁹niaz plōngare. 2° fatuitas illoz q⁹ differūt p⁹nti ad p⁹niām dicat abbrevia⁹ tiōis. q⁹ cū tēp⁹ breue sit nō curant sibi de salute necessaria p⁹uidere. Fatuus nāq⁹ nō imerito reputari posset si quis iter cepisset ad locum aliquē ad quem longa esset via 7 vir ibi ambulans per totā diem vsq⁹ ad noctē p⁹uenire vale⁹ ret. 7 tñ post ceptū iter stans quiesceret dicēs: hora vespertina uel hora cōpleto⁹ rij perficiā iter meū. Sic fatuus est qui ad regnū celo⁹z debet accedere horā tardā p⁹stolās qua se ad p⁹niām cōuertat. 3° fatuitas eoz q⁹ differūt p⁹niaz facit dicat ruinandōis. qm̄ p⁹ctā nō reponens facile ad alia trahit. Et quāto peccata magis multiplicant. magis grauat aīam 7 ex p⁹sequēti cū maiori difficultate resurgit. Ideo legūt in vitis pat⁹ri. Ne viciat v⁹ ad beatū Arseniū. d. Egredere 7 oīdā tibi opa hōiuz. Et egress⁹ vidit ethiopē nigrū cedentē ligna securi 7 facientem grandē sarcinā 7 temptabat leuare eā s⁹ p⁹re magnitudine non poterat. Et itez cedebat alia ligna 7 addebat sarcine: Innitēbasq⁹ adhuc leuare illā 7 min⁹ q⁹ p⁹ri⁹ poterat. Quā reponēbat 7 iterū cedēs alia ligna sarcine adiungebat 7 fatigabat sicut p⁹us illā leuare 7 p⁹pter mai⁹ p⁹nd⁹ maioreq⁹ g⁹uitatē nequibat illā mouere. Fuit bec visio sibi exposita sic. Qz qui cedebat ligna 7 addebat sarcine homo p⁹ctōz ē q⁹ p⁹ctis onerat⁹ sepi⁹ illa leuare nō sufficit s⁹ sup⁹addēs 7 alia intra se dicit. Postq⁹ p⁹gregaui mltā p⁹ctā plura p⁹o⁹ib⁹ tūc illa leuabo 7 de illis p⁹niām faciā. 4° fatuitas dicitur cessatiōis. Cessat equidē multotiens 7 reficit illud q⁹ fuerat homo p⁹meditat⁹

P⁹meditati nāq⁹ fuerāt multi mori in senectute 7 mortui sūt i iuēctute. 7 mori i domo 7 mortui sunt extra domū. mori inter suos 7 mortui sunt inē extraneos. mori loquētes 7 mortui sūt lingue vsu p⁹uati. mori in diuitijs 7 mortui sunt in egestate. mori cum p⁹niā 7 mortui sunt obstinati. O vita fallax. o vita fragilis o vita mutabilis cui⁹ exituz null⁹ p⁹scire mortaliū p⁹st. In sapiens Ecclesiastes 9. c. ait. Nescit hō finē suū s⁹ sicut p⁹scēs capiūt bamo 7 aues p⁹stendūt laqueo sic capient⁹ homines in tēp⁹re malo cū eis ex templo superuenerit.

De iniqui sunt q⁹ p⁹niām tardāt 7 cō⁹ uerti ad dñm. 7 agūt p⁹ reū 7 angelos 7 p⁹ seipsos 7 p⁹ cōm creaturā. Caplm. 3. **T**ertiu⁹ mysteriū p⁹teplādū circa p⁹nie dilationē dicat iniquitas. Peccator nanq⁹ qui penitentiā differt iniquus ē quadruplici iniquitate. Prima est cōtra reum. Secunda cōtra angelos. Tertia p⁹tra seipsū. Quarta p⁹ cōm creaturā. Prima iniquitas est p⁹tra reū cui apponit fel in escam. iuxta illud psal. Dederūt in escā meā fel 7 i siti mea potauerūt me aceto. Velut. n. esca dñi ē opus bonū. q⁹ in eo dñs relectat tanq⁹ inē flores. fm̄ illud Cant. 2. c. Pascitis inē lilia. i. inē mūda opa. Ecce ergo dñi fel apponit q⁹ bonis operib⁹ q⁹ agit ama⁹ ritudinē p⁹cti admiscet p⁹niām 7 refugit. Talis etiā q⁹ senectutē ad p⁹niaz agēdā expectat deteriorē p⁹te vite sue reo refer⁹ nat 7 meliorē diabolo imolat. Secūda iniquitas est i angelos. Impenitentes utiq⁹ p⁹ suo modo quātū re se ē angelos affligere nō erubescūt. Nam licz angeli bñ impassabiles sint 7 oī iocūditate re pleni: tamē ut dixim⁹ in p⁹cedentibus re maloz puerfici. gaudiū aliq⁹ accidēta le suscipiūt. Hoc nō eis deesse necesse ē cū p⁹ctōres nō p⁹uertūt. Tertia iniquitas peccatiū aīe ipenitēis ē in seipsaz. Nam dñi p⁹ctōz differt cōuerti vult pot⁹ habē se malū q⁹ bonū infirmū q⁹ sanū seruū q⁹ lib⁹z in statu latronis q⁹ in statu regū mibil habentē q⁹ oīnz bonozum ecclesie

pticipe inutile q̄ multū valentē. Petri
nempe facit hoiez malū ifirmū mortuū
seruū. latronē: q̄s furat tona rei. pau
perē 7 inutilem. Quarta iniquitas est
in omne creaturā. q̄a p̄p̄ duritiā hoiez
p̄ctōrū creature irōnabiles quodā mō
puniūt. Obscurat̄ ē enī sol tpe passio
nis. p̄pter iudeoz crudelitātē. Perierūt
in diluuiū tot aialia 7 volucres celi. p̄
pter p̄ctā hoiez. Maledicta fuit terra
p̄pter p̄ctā primoz parentū. Ex p̄giscu
m in ḡo p̄ctōres tardi. ecce nūc temp̄
acceptabile inq̄t ap̄ls. 2. Cor. 6. Ecce
nūc dies salutis. Memini dātes vllam
offensionē nec teo nec angelis: nec vo
bismetipsis: nec etiā creaturis p̄ tardi
tātē p̄uersionis vīe 7 sic facientes acci
piet̄ hic a teo gr̄as 7 i fuso gl̄iaz. Amē
Hūica in sexagesima de fructuoso 7
vtili p̄to rei q̄ mediātē cōs gētes credi
tērūt in xpm saluatore nīm. Sermo. 8

Semen est
verbū rei. Scribunt
hec p̄ba Luq. 8. c. 7 i
euangelio todierno
p̄ntis dñice. Nihil tā
efficax eē p̄t ad p̄u
sionē cuiuslibet p̄ctōris. 7 cuiuslibz vir
tuosi p̄fortationē sic deuota 7 frequēs
auditio p̄bi dñi. Scim̄ etenī p̄ p̄dica
tionē euāgelij mūdū totū ab idolatrie
errore reuocātū. Nā antea cōs gentes
vna excepta ppli iudeoz teos falsos cū
dānatissimis sup̄stitionibz excolebant
At ubi vox euāgelij audita ē in oī tra
ois error ab ei⁹ p̄spectu fugat⁹ est tanq̄
si tenebre a lucis radijs fuisset repulse
Et hoc inq̄t Eusebius p̄mphilii. li. i. de
euāgelica p̄paratiōe. Nō enī perse q̄ xpm
secuti sūt m̄res suas ne p̄bādīs nuptijs
cognoscūt. nō humanis rescunt carni
bus scyt̄e qm̄ ad eos vsq̄ p̄dicatio xpi
peruenit. nec carissimos falsa religione
ipulsi filios iugulāt. Hec certe ac talia
pene infinita hoiez quondā vita vexa
bant. Massagete ac verbes tradunt

ppinquos atq̄ affines suos q̄ senectū
te p̄ficiēbant miserrimos putasse. ac iō
imolatas carnes eozū q̄s plurimi fece
rant deuorabant. Libareni viuos se
niores suos p̄cipitarūt. Hyrcani rapa
cis generis auibz ac canibus p̄icere
soliti. Que qdē cuncta irreligiosissime
faciebant. nūc p̄o sola euāgelica p̄tute
vn diez truculentissima h̄ pestis expul
sa est. hec ille. Et ut plenī intelligat̄ ab
oibz quāta sit virtus dñi verbi. in h̄
sermone de ipso puenienter tractabim⁹
eo q̄ saluator oīz in p̄bis allegat̄ in
diximate dixit p̄bū rei fore semē. s. spūa
lium carissimātū 7 donozū. In q̄bus ver
bis tria mysteria sunt declaranda.

Primū ē de p̄bi rei p̄dicati dignitate.
Secundū de predicantis p̄bū q̄litate
Ternū de auditionis eius vtilitate.

De q̄nq̄ sūt egregie 7 excellentissime
dignitates p̄bi rei 7 officij p̄dicandi.

Primū mysteriū / Caplm. i.
de clarandū est de dignitate p̄bi
rei p̄dicati seu officij p̄dicandi.

Et ad h̄ intelligēdū subnotabim⁹ q̄nq̄
excellēcias de dignitate ei⁹. p̄ dī xpi
exercitatio. 2. ap̄loz electio. 3. mira
culozū conuulsio. 4. p̄dicatozū re
fensio. 5. ecclie sublimatio. Prima
excellēcia p̄bi dñi 7 officij p̄dicandi
dicit̄ xpi exercitatio. Dñs quidez ihus
teus rei filius p̄dicare voluit 7 p̄dica
tionis officij exercē. Nā Math. 4. dī
Cepit ihs p̄dicare 7 dicē p̄niam agite.
Et Luq. 8. de ipso dī. Iter faciebat per
ciuitates 7 castella p̄dicans 7 euāgelij
cans regnū rei. Et ut colligit̄ ex dictis
euāgelistaz. p̄cipue Joh 8. 7. i8. c. sepi⁹
docebat p̄dicādo in tēplo 7 i synagoga
Nerūtū nō imerito q̄rē q̄s p̄t. Ntrum
xps debuit solū iudeis 7 nō gentilibz
p̄dicare. Ad qd̄ rñdet Lco. 3. p̄e. q. 4. 2
De pueniēs fuit p̄dicatiō xpi tam p̄r
ap̄los q̄ p̄ ipsū a p̄ncipio solis iudeis
exhiberi triplici rōne. p̄ rōne impletiōis
2. rōne ordinatiōis. 3. rōne triūphatio
nis. Prima rō dicit̄ impletiōis. Pre
dicauit enim xpus iudeis ut impletet

promissiones factas antiq̃s p̃ribus. nō aut̃ gentilib⁹: qm̃ p̃plus ille iudeorū tm̃ viuebat lb̃ rei veri cultu. **Uñ** apls **R. o.** **i. s.** ait. **Dico** xpm̃ fuisse ministrū circūcisionis. i. p̃dicatōis iudeorū. p̃p̃t veri- tate rei ad p̃firmādas p̃missiōes patrū. Et ut etiā h̃iero⁹ dic̃ sup̃ illud **Matth.** **x.** **In** viā gentiū ne abieritis. **Op̃or-** bat p̃mū aduētū xpĩ nūciari iudeis ne iustā haberēt excusationē. dicētes ideo se dñm̃ reiecitē q̃a ad gentes transierit. **Verūtū** sic nō debuit a p̃ncipio indiffe- renter suā doct̃inā gentib⁹ coiccare. ita etiā nō debuit gentiles oīo repellere ne spes salutis eis precluderet. Ideo aliq̃ gentiliū p̃ticulariē sūt admissi. sicut sa- maritana **Job. 4.** **et** ebananea **Matth.** **i. s.** p̃propter excellētiā fidei **et** deuotiōis earū. **Secūda** rō q̃re xps̃ tm̃ iudeis **et** nō gentib⁹ p̃dicauit dic̃t ordinatio- nis. **Erige**bat nāq̃ rebir⁹ ordo ut iu- deis q̃ erat p̃p̃iniores p̃fide **et** cultum vni⁹ rei p̃us doct̃ina xpĩ p̃poneret **et** p̃ eos trāsmitteret ad gentes: sicut in cele- sti hierarchia p̃ sup̃iores āgelos ad in- feriores dīne illuminatiōis pueniunt. **Uñ** h̃iero⁹ sup̃ illud **Matth.** **i. s.** **Hō** sū missus nisi ad oues q̃ p̃terit dom⁹ isrl̃. **Hō** inq̃t hoc dic̃t quin ad gētes missus sit. sed q̃ p̃mū ad isrl̃ missus ē. Et hoc p̃dixit **Ysaia. vi. c.** **Mittā** ex eis qui saluati fuerūt s. ex iudeis ad gentes. in mare in africa in lydiā tenētes sagittā. in italiā. an greciā. ad insulas longe ad eos q̃ nō audierūt de me. **et** nō viderunt gloriā meā **et** annūciabūt gloriā meam gentib⁹. **Tertia** rō quare xpus voluit iudeis **et** nō gentib⁹ p̃dicare dic̃t trāsp̃bationis. ut oñderet triūpbū **et** victoriā crucis **et** passiōis sue p̃ quā meruit potestate **et** dñius sup̃ gentes. fm̃ illud **Matth. vi. c.** **Data** est mibi oīs ptās in celo **et** in t̃ra. **Maiores** siq̃dē ptātis **et** p̃tutis oñsiū sūt p̃ passionē suā p̃ aplos reducē gētes q̃ si añ passionem ipse p̃sonaliē eis p̃dicasset. **Secūda** excellētiā vbi dñi **et** officiū p̃dicandi dñi aplos electio. **Ad** h̃ siq̃dēz illos elegit

xps̃ ut ad p̃dicādū illos mitteret. **Unde** **Job. i. s.** dicebat eis. **Ego** vos elegi de mūdo ut eatis **et** fructū afferatis **et** fructus ṽr̃ maneat. **P̃** passionē ṽo suā **et** resurrectionē dicit̃ eis illud **Mar. vi. c.** **Euntes** in mūdu vniūsu p̃dicare euangeliū oī creature. Et illud **Matth. vi. c.** **Eūtes** docete cōs gentes. **Qd̃** ipsi p̃fecerūt de q̃bus dñi xps̃. **In** om̃. ter. ex. so. eo. **et** in fi. or. ter. ṽ. eo. **Ipsa** ṽo expien- tia docet q̃ ex eorū doct̃ina mūdos tot⁹ illuminat⁹ est. **Sed** hic queri ab aliq̃ p̃r. **Verū** apli ex dīne gr̃e p̃ntia aut ali- qua vi seu arte p̃p̃ia p̃dicādo p̃p̃orum corda mentesq̃ attraxerūt ad xpm̃. Et dico q̃ nō potuissent tam cito euāgelii oībus gentib⁹ cū illo p̃ emēdatiōē p̃di- care nisi eis affuisset p̃tus dīna **et** sp̃s sci gr̃a. fm̃ illud **Marci vi. c.** **P̃dica-** uerūt vbiq̃ dño coopante **et** sermones p̃firmāte sequētib⁹ signis. **Uñ** tria sunt illa que p̃ nām uel artē hoīes inducere p̃nt ad aliquid credendū uel opandūz q̃ tñ in aplis xpm̃ p̃dicantib⁹ non sunt inuenta. **Prīmū** est dialētica **et** loicālis argumentatio. **Secūdu** est r̃toricāta p̃suasio. **Tertiū** ē bonorū p̃p̃aliū p̃missio. **Prīmū** est dialētica **et** loicālis argu- mentatio. **Argumentū** nāq̃ ut loici tra- dunt est rō rei dubie faciēs fidem. **His** argumentis cōmoti sunt pleriq̃ ad se- quendū **Platonē**. aliq̃ **Ari.** aliq̃ **Pytha-** gorā. aliq̃ reliquos p̃hos. **et** eorūz disci- puli facti. **Similibus** insup̃ argumen- tationib⁹ **Arrius**. **Apollinaris**. **Ma-** nicxus **Valentinus** **Clerintus** **For-** tinus. **hebion**. **Paulus** **Samositanus** **Carpocretes** **Appelles** **Marcion**. **Hermogenes** **Mouatus** **Macedonius** **Florianus** **Tertulianus** **Pelagi⁹** **He-** storius. **et** ceteri aliq̃ suarū heresū vne- na pestifera disseminauerūt: q̃bus cō- taminati fuere **et** ppli **et** natiōes. **Se-** cundūz qd̃ potest homines inducere ad aliqd̃ credendū uel opandū dic̃t r̃toricāta p̃suasio. **Inq̃t** enī **Sen.** ad **Lu-** cillū. **Incredibile** est q̃ facile magnos viros dulcedo oratiōis abducit ad vero

Et idem de consolatione ad Paulinū ait. Pōt eloquētia que parua sūt approbare. p magnis. rursum magna attenuare 7 ad ima reducere. Et Tullius li. 2. de oratore sic loquitur. Quid admirabili? quod res splendore illustrata sit? Tantā vmbabet illa que recte a bono poeta dicta est vox atque nimirū regina rerum oratio ut nō modo inclināte erigere aut stāte inclinare: sed etiā aduersantē atque repugnantem ut impator bonus ac fortis capere possit. Itē ille. Sūt ad hoc pposituz exempla. Nam recitat Valerius quanta sit vis eloquētie. Et Tullius in quōlibus tuscūl. quod Egēsius Cyrenaicus pbus quidā cyrene ciuitatis egypti adeo copiose diserebat de bono mortis mala vite plenissime demonstrando quod multi auditis illis sibi inferebāt mortē. quā ppter a rege Ptolomeo pbitus ē illa amplius edocere. Refert adhuc Valerius d studio 7 idustria. quod Cato censorinus tam eloquēs fuit quod nūq̄ ab aliq̄ grauatus p aliū defendi voluisset. Et ut Plinius dicit in li. de viris illustribus quod dragesies quater accusatus p se solum cām dixit optimeque fuit absolutus. Et ut Tullius in i. quōniam tuscūlanaz scribit fuit in eo tanta eloquētia quanta illis tibus dici potuisset. De Tullio insup sic ait Lactantius li. 3. di. insti. Tullius sum pbs secrete acadēmicē pfectus orator sua eloquētia corda hominū in manibus suis habuit ut quicquid usq̄ eloquiū p latino rum alueos fluxit: ab hoc fonte pgressū est. Quāta aut vis dicendi fuerit in eo apte ponit Plutarchus vitā eius describens. Dicit enī. cum Cicero venit Rōmā ad Apolloniūz Milonis clarissimū oratorē. 7 Possidoniūz pbm gloriosū. tradit Apolloniū cū esset ex persē latine lingue rogasse Ciceronē ut grece aliquid declararet. quod Cicero libens fecit. Ex illa declaratione omnes i stuporem versi nō poterāt saturari de laudibus Ciceronis. Sed 7 Apollonius venit in tantā admirationē quod velut per extasim tractus non intelligebat. 7 per

multā morā tacitus sedit. dixit tandem Te nēpe Cicero laudo 7 admiro. Sed me fortuna grecoz misit ut videā eruditionē 7 eloquētiā que sola bonorum nobis relicta erat p te Rōmā accessisse. Subdit 7 idem Plutarchus de faciēdia Ciceronis. quod dum orauit apud cesarē p Quinto ligario quod ex aduersariis cesaris erat. tanta grā admirabilis fuit ut cesar i plurimos colores vultū vertit. manifestūque fuit quod animus cesaris mutabatur. Pbarsalicū tū pugnam cum orator attingeret cesar velut amēs cor porē ac mente alienus est: quosdamque e manibus suis fluxisse libellos dicit. Quare cesar dulci oratione victus cum crimine liberauit. Tertium quod potest vides inducere ad aliquid credendū uel opandū dum dicit tpalium bonorū pmissio. Sic Manneb demulsi aures diuz eoz quod ipsū colunt 7 venerant. Promisit eis diuitias. cōcessit lasciuias. 7 ad omnē voluptatē libere laxauit batenas. Quid igitur de aplis pdicantibus euangeliz tendū est? An ipsi dialectici aut rhetorici uel forte tpalia pmittentes? Absit de illis eteni ait Augustinus li. 22. de ciui. dei. c. 5. Ineruditos liberalibus disciplinis 7 oio quibz ad eoz doctrinas attinet impositos nō pitos grāmatica non armatos dialectica nō rhetorica inflatos piscatores ipsi cum retibus fidei ad mare boni seculi paucissimos misit atque ita ut ex omni genere tā multos pisces 7 tanto mirabiliores quanto rariores etiā pbs cepit. Itē ille. Neque insup t pale aliqd pollicebatur apli pdicando: quāquam 7 ipsi aspiciant tpalia cūcta spernendaque pro eterna immortalis vita clamabant. Fuerunt igitur ipsi tute spūs sci supno munere dei ad officiū pdicandis deputati. Tertia excellentia pbi dei 7 officiū predicandi dicit miraculorum coruscatio. Cōcomitas quippe septuaginta uerbi dei claritas miraculorum. nam sūm Lxx. 2. 2. q. 18. de facit miracula marine ppter tria. ppter scitatis alicuius demonstrationē. 2. ppter

fidei approbationem. 3° ppter veritatis predicatē cōfirmationē. Primo facit reus miracula ad ostendendā scitatē alii cui⁹ quē p merito vite vult pponē alijs in exemplū p̄tutis: sicut fecit de magno Antonio Machario et alijs. 2° facit reus miracula ut fidē approbet. vñ glo. sup illud ps. Et ret illis hereditatē gentiū. ait. Hec fuit intentio miraculorū ut crederēt gentes. 3° facit reus miracula ad cōfirmandā p̄tutē p̄dicatam. Et sic facta sunt miracula et signa p̄dicantib⁹ apostolicis et p̄tutis. Quisnā explicet quot signis claruit cōfessor dñi gloriōsus scūs Antoni⁹ de ordine minor⁹ p̄dicatoz egregi⁹? Referā ex multis qd in eius legēda magna cōtineat. Dū enī quadā die in ciuitate Bituricensi p̄p̄lo p̄dicaret. tā ingēs multitudo ad eū audiendū puenit: qā null⁹ locus ciuitatis illā capere posset: vnde canonici ciuitatis p̄fessionaliē ciuitatē exeuntes cū p̄p̄lo ad quoddā pratu⁹ latissimū pueniunt. Dū autē bñs Antonius p̄dicare cepisset subito tēp⁹ surrexit et tēp̄stas valida adeo qd cōs timere ceperūt tā de pluuia futura q̄ de coruscationibus et tonitruis. et sic ceperunt fugere et velle abire. Qd cernens beatus Antoni⁹ dixit eis. Ego p parte dñi n̄ri ihu xpi vobis dico. q null⁹ vestz aliqd mali balebit. scitis firmi et nō timeatis Qui eius verbis fidentes immobiles ad audiendū p̄dicationē ei⁹ steterūt. Et cū grando grossissima descēdisset sup eā: circa audientes nec grando nec pluuia descendit: cū tñ grando ex nimietate ad altitudinē magnā eam locū ambiisset. Quo viso miraculo cūcti grās deo reuerunt. Et b̄ miraculū sculptū est in lapide i frontispicio ecclie maior⁹ bituricensi. Quid dicā de scō Petro martyre? Quid de scō patre n̄ro frāisco? Quid de scō Dominico? Quid deniqz de scō Bernardino? Longū certe esset singulatim eoz miracula p̄p̄firmatiōe euāgelij diuinitus facta enarrare. Quarta excellentia dñi p̄bi et officij p̄dicandi

dicij p̄dicatoz defensio. Defendit eadē illos reus q nomē eius p̄dicant marie a tribus. p̄ ab emulis. 2° a diabolis.

3° a piculis. Primo defendit re⁹ p̄dicatores ab emulis. Nā ut scribit. 2. q. 3. in. c. Quicūqz. Quicūqz p̄tristauerit doctore⁹ p̄tutis. peccat in xpm. et p̄rem diuz exacerbat eū: ppter qd et vita earebit. Hic legit i vita bti Amadi ep̄i qd cū p̄dicaret. quidā ioculator irridebat eū q arreptus a diabolo iniuriā factā scō ex p̄bis eius fatebat: et se discerpēs et lacerās vnguibus et dentib⁹ expirauit. Legit adhuc de b̄to frāisco q dū p̄dicaret in castro Citerne. quedā mulier supueniens cū cymbalo pulsabat et eius p̄dicationē irridebat: et a sancto Francisco p̄monita ut resisteret noluit obedire. Tandē scūs Franciscus dixit: Tolle tolle diatole qd tuuz est. Et statim capta est mulier misera et i aerē leuata ac reinceps amplius nō visa. 2° defendit re⁹ p̄dicatores p̄bi sui a diabolis. Legim⁹ enī de b̄to Antonio de padua q ultima q̄dragesima ante obitum suū vacans p̄dicationib⁹ et p̄fessionib⁹ audiendis in p̄ncipio ipsius quadragesime a diabolo temptat⁹ ē suffocari. Qui nomē virginis Marie de uote inuocās et crucis signū fronti imp̄mens totam cellā lue diuino circūfusa p̄spexit et diabol⁹ statim aufugit. 3° defendit reus p̄dicatores a piculis: sic patz i Paulo q de seipso dicit in epla hodierna. q fuit in piculis fluminuz. piculis latronum piculis ex gnē. piculis ex gentibus etc.

Quinta excellentia p̄bi dei et officij p̄dicandi dicij ecclie sublimatio. Sublimat enī ecclia scā officij p̄dicandi tripliciter. p̄ mulierū exceptiōe. 2° laicoz p̄hibitione. 3° p̄latozū obligatiōe. p̄ ecclia excipit mulieres ab officio p̄dicandi. iux illud. 1. Cor. 14. Mulieres i ecclia taceāt. Et. 1. Timot. 2. Docē mulieri non p̄mitto. Et de con. vi. 4. c. mulier. Mulier quis docta et scā viros in p̄uentu docē uel baptizare aliqz nō p̄sumat. Ad idē facit. c. mulierē. 33. q. 5.

Et. c. mulier. 23. di. Ratio autē qre mulierib⁹ interdictū act⁹ p̄dicādi. fm̄ Tho. 2. 2. q. 111. p̄t esse triplex. Prima p̄t cōditionē sexus feminei cui p̄pter p̄tē puenit subijci viro. Docere autē publice nō p̄tinet ad subditos: s̄ magis ad p̄latos. 2. ratio ē ne ai vni⁹ alliciant ad libidīnē. qm̄ ut ait sapiēs Eccl. 9. c. Colloquū mulieris q̄si ignis exardescit. 3. ratio assignat q̄a ut coiter mulieres sūt insipientes 7 nō sunt in sapiētia p̄fecte ut eis posset puenire publica doctrina cōmitti. Priuatē tñ p̄nt mulieres docē que sciūt. 2. ecclia magnificat officiū p̄dicandi laicor⁹ p̄bitat: q̄a p̄bitet laicis oib⁹ publice p̄dicare. An̄ Breg. nonus archiep̄o mediolanensi ait illud qd nō extra te bere. c. sicut i vno. Cū nōnulli laici p̄dicare p̄sumāt: 7 verendū existat ne vitia s̄b sp̄e p̄vitiū occulte subintrēt: Hos attēdētes q̄ doctor⁹ ordo ē quasi p̄cipu⁹ i ecclia dei: mōdam⁹ quaten⁹ cū alios dñs ap̄los dederit alios p̄bas alios nō doctores infēdicat⁹ laicis vniuersis cuiuscūq̄ ordinis cēscat officiū p̄dicādi. Ad h̄ p̄positū diffuse loquit. c. cū ex iuncto. extra. c. Rō autē assignat i glo. sup. d. c. Cū ex iuncto. q̄a singula officia singulis reb̄t cē p̄missa. sic etiā apte pater. 89. di. c. singula. Et nō solū de p̄dicatōe s̄ etiā de q̄buslibz alijs negotijs ecclasticis se intrōmittē laici non reb̄t sicut pater ēt de iudi. c. recrimin⁹. 7 de reb⁹ ecclē. nō alie. c. Cum laicis. 7 de arbi. c. Cōtingit. 7 de cōsti. c. Ecclia. 7. 95. di. c. Bñ qdē. 3. ecclia magnificat verbū dei 7 sublimat illud p̄latorū obligatōe. Obligat enī p̄latos ut re p̄dicatōe sollicitā curā habeāt. Vñ ēt re offi. iudi. o. d. c. inter cetera. sic habetur Inter cetera q̄ ad salutē spectāt populi xp̄iani pabuluz s̄bi dei p̄marie sibi nō scit necūz: q̄a sicut corp⁹ mālī: sic aīa sp̄uali cibo nutrit. eo q̄ nō i solo pane vivit: s̄ i oī p̄lo qd p̄cedit re ore dei. An̄ cū sepe p̄tingat q̄ ep̄i p̄pter occupa tiōis multiplices uel inualitudines cor⁹

porales aut hostiles incursus seu occasiōes alias. ne dicam⁹ defectū scie qd in eis reprobandū ē oīo nec re cetero tolerandū. p̄ seipsos nō sufficiūt ministrare p̄bū dei p̄lo marie p̄ amplas dyocēses 7 diffusas: gnālī p̄stitutiōe sancim⁹ ut ep̄i viros idoneos ad scē p̄dicatōis officiū salubrit̄ exequēdū assumāt potētes in ope 7 sermone q̄ p̄letes sibi cōmissas vice ipsor⁹ cū p̄ se idē nequerint sollicitē visitātes eas p̄bo edificet 7 exēplo q̄b⁹ ipsi indignerint cōgrue necessaria subministrēt ne p̄ necessarios defectu p̄p̄lant resistēt ab icepto. lx. c. ibi. In clemē. p̄o. dudū. re sepulē. aplica auctoritate p̄cedit p̄dicatōrib⁹ 7 minorib⁹ ut i cor⁹ ecclēsie locis 7 plateis oib⁹ p̄lo 7 clero libē valeāt p̄dicare ea bora dūtāt ex cepra qua ipsi ordinarij locor⁹ p̄ se p̄dicarēt aut corā se facerēt solēnt p̄dicari nisi contrariū ex eor⁹ volūtate maneret. Arbitro: autē 7 ego dispōne spūs sancti actū esse ut p̄fata licētia p̄dicādi minorib⁹ 7 p̄dicatōrib⁹ imparet. qm̄ nisi ipsi ceteriq̄ medicātes excolerent vineā dñi. sabaoth: vrtice re pres 7 spine iā iplerēt illā: cūctaq̄ errorib⁹ multiplicib⁹ 7 heresib⁹ essent maculata. Hi paupes frēs resudāt studijs litteraz ut p̄dicatōnū suar⁹ fulgore orbem illuminēt.

Q̄ qnq̄ sūt p̄dicatōes necessarie i vno quoq̄ qui vult bene fructuose 7 vtiliter p̄dicare verbū dei. Caplm. 2.

Secundū mysteriū declarādū est re qualitate seu p̄ditōe p̄dicat⁹ p̄bū dei. Et notabim⁹ qnq̄ p̄cipuas p̄ditōes quas habē debet q̄ officiū p̄dicatōis exeret. p̄ma dicat scia. 2. mūdicia. 3. sapia. 4. caritas. 5. p̄tētia. Prima p̄ditio que i vnoquoq̄ p̄dicatē inueniri debet dicat scia. Ubi aduertēdū est fm̄ Alex. re ales. i. 3. v. o. lumie sūme q̄ triplex est doctrina. p̄ simplicis exhortatōis. 2. asūpte professōis. 3. p̄dicatōis. Prima est doctrina simplicis exhortatōis qua potest vni⁹q̄sq̄ fraterna ad monitōe corrige 7 docere proximū suū. 7 bec cois ē oīz

Fin quā oēs scire tenent symbolū: orationē dñicā: pcepta decalogi: pētā capitalia: opa misericordie: et ecclesie sacra.

Secūda doctrina dicitur assumpte pfectionis. Et fin hāc vnusq̄s scire debet ea que p̄tinent ad facultates suā ad minus cōpetenter. Sic medici scire debent regulas medicine. et nō iuriste. Iuriste s̄o scire debēt finas legū et nō medicine. et sic de alijs. Tercia doctrina dicitur p̄dicationis. cuius ministri. i. p̄dicatores scire tenent nō tñ credēda: s̄ etiā expositiōes p̄ceptorū. ita ut saltē cōpetentē docti possint alios instruere et docē. Nā est d̄ heret. c. et inūcto. dicitur. Scia valde necēsa ē sacerdotib⁹ ad doctrinā: quā iurē p̄bū p̄phetici labia sacerdotū custodiūt. i. custodire debēt sciām. fm glo. Que p̄ba etiā notat. 43. di. Si rector. et. 8. q. i. c. Oportet. ubi sic habet. Oportet eū q̄ docet et instruit aīas rudes esse talē ut p̄ ingenio discētiū semetipsum possit aptare. et p̄bi ordinē p̄ audientiū capacitātē dirigē. Debet ḡ apprimē esse erudit⁹ et doct⁹. Et. 16. q. i. c. Sic viuē. et. c. Si clericus. dicitur. Multo tpe discet et postmodum doceas. Et. 38. di. c. Ignorantia. Sacri p̄ciliū inq̄t. Ignorantia māt cūctorū errorū maxime i sacerdotib⁹ vitanda ē q̄ docēdi officiū in p̄p̄o rei suscepit. Sacerdotes enī admonē legere sanctas scripturas: Paulo ap̄lo dicēte ad Timotheū. Attende lectioni exhortationi et doctrinē. Et ad hoc facit. c. Si i laicis. et. c. Nulli sacerdotum. et. c. Si i iurta. et. c. Qui ca. p̄fata di. 38. Et. 39. di. c. Ordinatos. di. Qui minime litteris opam reddit p̄ceptor eē non potest litterarū. Et Hiero. ad Nepotianū ita scribit. Diuinas scripturas sepius lege. imo nunq̄ de manib⁹ tuis sacra lectio repnat. Sermo sacerdotū scripturarū sale conditus sit. Nolo te reclamatorē esse et fabulū garrulū: s̄ ministerij p̄tium et sacramentorū rei tui eruditissimū. Verba voluē et celeritate dicendi apud impitū vulgus admiratīonem sui facere indoctorum hominū

est. Et quibus omnib⁹ colligit q̄ null⁹ predicare debet nisi sit doctus: ita ut saltem in eo sit medicus scientia: et si nō multū eminens: ut b̄ extra. de elect. c. Cū nobis. S3 ut Hiero. inq̄t ad Paulinū. Quod medicorū est promittunt medici. tractāt fabrilia fabri. Sota scripturarū ars est quā sibi omnes passim vendicant. Scribimus indocti doctiq̄ poemata passim. Hanc garrula anus: hanc velirus senex: hanc scophista p̄tosus: hanc vniuersū p̄sumunt lacerant docēt ante q̄ discant. Alij adducto supercilio grandia verba trutinantes in mulierculas de sacris litteris philoſophantur. hec ille. Sed nonnulli imperiti illiterati et idiote p̄sumptionis vanto tumefacti scientiam damnat: studia litterarum sacrarum vituperant. Laudant vere ignorantiam et rusticitatem. asserūt enim p̄m humilimos piscatores scilicet apostolos ad predicandum misisse. Quod Paulus. i. Cor. 2. c. ap̄ probat dicēs. Que stulta sūt mūdi elegit deus ut p̄fundat sapientes. Si igitur apostoli omnino rudes ad predicationem euangelij sunt electi. non videtur rationi consonū dicere scientiam fore predicationibus necessariam. Talibus sic arguētib⁹ rēspōdet Hiero. ad Paulinū. Sacra quippe rusticitas solū sibi p̄rodest. et quātū edificat ex vite merito ecclesiā xp̄i: tantū nocet si destruat nō resistat Malachias. p̄ba. imo p̄ Malachias dñs inērogat sacerdotes legē. i. rātū sacerdotis officiū ē inērogatū rētere de lege. Et i Deut. legim⁹. Inēroga patres tuos et ānūciabit tibi. seniores tuos et dicēt tibi. In ps̄ q̄3. us. Cantabiles mibi erāt iustificatiōes tue i loco peregrinationis mee. Et in rescriptione viri iusti cū eum artozi vite Dauid que est in paradiso comparet in cēcas stultes hoc etiā intulit. In lege dñi voluntas eius. et in lege eius meditabit die ac nocte. Daniel in fine sacratissime visionis iustos ait fulgē quasi stellas. et intelligentes. i. doctos quasi firmamentū.

Nides q̄m inter se distant iusta rustici-
 tas ⁊ docta iusticia. Alij stellis. alij ce-
 lo cōpanf. Quāq̄ iuxta hebraicā veri-
 tatē utrūq̄ de eruditio possit intelligi.
 Ita enī apud eos legim⁹. Qui autem
 docti fuerint fulgebunt q̄m splendor fir-
 mamenti ⁊ qui ad iusticiā erudiūt mul-
 tos quasi stelle in ppetuas eternitates.
 Cur dicie Paulus apl⁹ vas electōis ⁊
 nēp q̄a vas legis ⁊ scripturarū scāp
 armariū erat. Pharisei stupēt in doctri-
 na dñi: ⁊ mirant in Petro ⁊ Iohanne
 quōd legē sciāt cū nō didicerint litteras
 Quicquid enī alijs exercitatio ⁊ quoti-
 tidiana ilege meditatio tribuere solet. h
 illis spūs scūs suggerebat ⁊ erāt. iuxta
 qd scriptū est docibiles teo. hec ille. Er-
 cui⁹ vobis clare tēpēndim⁹ q̄ licz apli
 scientiā nō habuerit acq̄sitā: tñ illā ha-
 buerunt infusam. Similiē ⁊ pāc noster
 franciscus ex dono spūs sci tantā ple-
 nitudinē grē ⁊ scie accepit ut predicans
 omnes in stuporē puerteret audientes
 Hū dñs Bon. 3. pte legēde maioris re-
 eo sic ait. Erant eloq̄a ei⁹ nō iania nec
 risu digna: s̄ p̄tute spūs sci plena. erant
 medullas cordis penetrantia ita ut in-
 vellementē stuporē audietes puerteret.
 Et in 12. pte legēde inq̄t. Erat verbū
 eius velut ignis ardēs penetrās intima
 cordis. oīzq̄ mētes admiratiōe reple-
 bat cū nō humane inuentiōis ornātū
 p̄tenderet: sed diuine reuelatiōis afflatu
 redoleret. Secūda cōditio quā p̄di-
 cator b̄re debet dicā mundicia. Debet
 enī eē mund⁹ ⁊ immaculat⁹ nō solū in se
 s̄. primis exēplo tono illos edificans.
 q̄a ut inq̄t Breg⁹ in omel. Cui⁹ vita de-
 spiciat restat ut eius p̄dicatio cōtemnas.
 Et hiero. ad Neptianū ait. Nō cōfū-
 dant opa tua f̄monē tuū. ne cū i ecclia
 loqueris. tacit⁹ q̄s r̄ndeat: Cur ḡ que
 dicis ipse nō facis? Delicat⁹ magister
 est: qui ventre pleno re ieiunijs dispu-
 tat. Et Iohes Criso⁹ di. 40. c. Multi.
 ait. Si bñ vigeris ⁊ bñ docueris: pplm
 instruis. Si bñ docueris ⁊ male vigeris
 tui solius p̄demnator es. nā bñ viuēdo

⁊ bñ docēdo pplm instruis quōd debeat
 viuere. Bñ aut docendo ⁊ male viuē-
 do pplm instruis quōd te debeat p̄denare.
 Ad h̄ p̄positū etiā Lactan. in. 4. li. di.
 insti. ait. Hoies malūt exēpla quā p̄ba
 qm loqui facile ē p̄stare difficile. Utinā
 quidē tā multi bñ facerēt. q̄ multi tene
 loquūt. Et idē in 3. li. inq̄t. Qui docent
 tñ nec faciūt: ipsi p̄cep̄ suis retrahūt
 pondus. h̄ ille. Nec sufficit extrinsecus
 exēplū bonū p̄tere. nisi ⁊ mens ipsa
 p̄dicatoris intrinsecus fuerit munda.
 q̄a ut inq̄t Breg⁹ sup Ecceh. Sermo
 dulcedinē nō habet quē infra p̄scientiā
 vita reproba remordet. Tercia p̄di-
 catio predicatoris p̄bi rei dicat sapia siue
 prudentia. Debet nāq̄ prudēt doctri-
 nam coicare. ita ut nō sp̄ oia dicat: nec
 semp oia taceat. s̄. p̄loco ⁊ tpe f̄m q̄ vi-
 terit auditorū utilitati melius puenire
 Hinc Breg⁹ in pastorali ait illud quod
 ponit. 43. di. c. sit rector. Sit rector di-
 scretus in silentio: vultis in p̄to. ne aut
 tacenda. p̄ferat aut. p̄ferenda reticēcat
 Nam sicut incauta locutio in errorē. p̄-
 trahit. ita indiscretū silētiū eos q̄ erudi-
 ri poterāt i errore tērelinq̄t. Septē nāq̄
 rectores impuidi humanā grāz amittē
 formidantes loq̄ libere recta p̄mescūt
 hec ille. Et licz in quolibet officio publi-
 co erigat. p̄udentia: ipsa tñ multuz est
 necia his q̄ p̄dicāt p̄bū rei. ita ut locis
 p̄sonis ⁊ t̄pibus suos sciant aptare ser-
 mones. nā f̄m aplm. Sapiam loq̄mur
 inter p̄fectos. paruulis aut lac damus
 in p̄tū. Tertū p̄sep̄ p̄rui fieri videm⁹
 ab insipientibus. P̄dicauit quidā tpe
 meo corā vetulis. 1. uel. 8. re ludo alea-
 rum. ⁊ ebdomada sequenti de vitio so-
 domie. Alter p̄o in die spūs sci coram
 ingenti multitudinē doctorū viroz. lau-
 des narrauit sci Bernardini: ⁊ similia
 m̄lta omitto. ne videar p̄tos p̄fēs velle
 corrigē. Illud tñ silētiū nō ē p̄tereūdiū
 q̄ quidā q̄ seruētes s̄ vere pot⁹ furētes
 vocari p̄nt gliañ sub sp̄e detestationis
 vitioz. talia publice tāq̄ sordida ⁊ ob-
 scena spurcissimāq̄ p̄ba fantur. qualia

minus q̄libet bistrio ioculator satyra
7 fetidissimus leno loq̄ erutesceret. Ex
quoꝝ imprudenti doctrina q̄ plures ne
dū pctā quedā q̄ ignorabāt didicerunt
verū etiam 7 illa ppetrare conati sūt. O
rephensibiles. o vitiosi. o teniqꝝ nephā
di vitioꝝ corruptores. Audite bti frā
alci p̄siliū in regula sic. d. Doneo q̄s
7 exhortor frēs meos i dño ihu xpo. ut
in p̄dicatione quā faciūt sint exaiata 7
casta eoz eloq̄a. ad vtilitatē 7 edifica
tionē p̄sili. anūciādo eis vitia 7 p̄tutes
penā 7 gl̄iam cum breuitate sermonis.
Adnulli gl̄iant populū induxisse ad ri
sum 7 truffas. Cōtra q̄s Hiero^o ad Re
potianū ait Zachryme auditorū laudes
tue sint. h̄ ille. Tales aut magis dicēdi
sunt truffatores q̄ p̄dicatores: q̄ q̄bus
dam gesticulatōibus 7 truffis conant
p̄sili in risū vertere. Iḡi q̄ prudens est
vitia h̄e rephensibilia de q̄bus diximus
vitare curat. Quarta p̄ditio p̄dicato
riū dē patia. Euenire q̄ppe solet ut in
multos q̄ laudāt p̄dicatores inueniāt
nonnulli detractores qd̄ dīna aḡi dū
pensatione ut pondē detractōriū fumus
reprimat inanis gl̄ie. qui oriri possēt ex
p̄bis blanditiū. Hinc Greg^o. 6. q. i. c.
Sūt plurimi. inq̄t. Sūt plurimi q̄ vitā
tonoz ampli^o q̄ tēter laudāt. 7 ne qua
elatio de laude subrepat: p̄mittit oīpo
tens de malos in obrectatōē 7 obiur
gatione proumpere: ut si q̄ culpa ab ore
laudantiū in corde nascit: ab ore vitu
perantiū suffocet. h̄c ille. Patientē itaqꝝ
7 equo aio ferēdi sūt rumusculi plebis
nec curandū ē de oib⁹ q̄ dicūt. nisi talia
essent p̄pter q̄ si nō cōfutarent. infamia
notabilis in p̄iudiciū aīarū oriri posset
Nū Hiero^o ad Repotianū ait. Caue ne
hoīus rumusculo aucuparis 7 offensam
dei p̄p̄loꝝ laude cōmutes. Per infamiā
7 tonā famā xpi miles gradit. nec lau
re extollit. nec vitupatōē frangit 7 leta
p̄tēit 7 tristia. Per diē sol non vrit cū
neqꝝ luna p̄ noctez. h̄c ille. Et vere nisi
p̄dicatoꝝ patēs extiterit. multā sentiet
amargitudineꝝ. qū qd̄ vñ laudat alter

vitupat. Laudāt docti subtilitates 7 p
funda dubia scripturarū. vitupāt ista
vulgares 7 ignorātes. Extollūt igno
rantes 7 muliercule vulgaria qd̄a ep̄e
pla sine patolas. 7 de illis viri p̄iti q̄ nō
habēt deuotionē risū suscipiūt. 7 sic p
p̄tate audientiū varia est opinio: va
riusqꝝ appetitus vnoquoꝝ s̄m suū mo
dū referente. Quia p̄ditio p̄dicato
ris euangelij nūcupat caritas. h̄c fa
cit p̄dicatores querē nō q̄ sua sūt: s̄ q̄
ihu xpi. Et. i. Cor. 13. 7. x. capitulis do
ctoꝝ gentiū ait. Nō querēs quod mihi
vile est. s̄ qd̄ multis: ut salui fiāt. Que
runt que sua sūt q̄ p̄dicant: aut cupidi
tate gl̄orie: aut appetitu ambitionis bo
noris 7 dignitatis: aut amore lucri 7
s̄p̄ quest^o. aut teniqꝝ resp̄cū cuiuslibet
cōmodi tp̄alis. Nō stant ista cū carita
te que teū diligere facit p̄pter se: 7 pro
p̄riū p̄pter eum.

De q̄nqꝝ fructibus 7 vtilitatib⁹ p̄bi
rei. 7 q̄re vile ē oib⁹ illud audire libentē
Tertū mysteriū / Caplm. 3.
de clarādū ē de vtilitate audie
tiū p̄bi rei. Et 3 multi sunt fru
ctus 7 vtilitates deuote audientiū p̄bi
rei. tñ nos i p̄ntiaz tñ q̄nqꝝ explicabi
mus q̄tenus his fructib⁹ excogitatis
vnusq̄sqꝝ animet ad libentē 7 deuote au
diendū illud. 1. dicit illuminatio. 2.
p̄fortatio. 3. fortificatio. 4. relecta
tio. 5. exēplatio. Prima vtilitas p̄bi
rei dicit illuminatio. Illuminat q̄ppe itel
lectū hoīs. sicut sol illuminat mūdū. Et
h̄ inq̄t Dauid i ps. Declaratio s̄monuz
tuoz illuiat: 7 intellectū dat puulis. Et
iterū. Lucerna pedibus meis p̄biū tuū
7 lumē semitis meis. Illuminat siquidē
mēs atēte audientiū 7 cū vtilitate. p̄ re
spectu credēdoꝝ ut sciāt fidei rudimen
ta. 2. resp̄cū colēdoꝝ ut teū colāt crea
torē. 3. resp̄cū abhorēdoꝝ ut vitia ab
horreāt 7 vitēt. 4. resp̄cū acceptādoꝝ
ut virtutes acceptēt 7 insequāt. 5. re
spectu sp̄nendoꝝ ut mūdū sp̄nent 7 ei⁹
bona. 6. resp̄cū angeloz ut opa agant
que mādant in lege. 7. resp̄cū timēdoꝝ

ut penas inferni timeant. 8. respectu de-
siderandorum ut beatitudinem eternam desideret
nam nisi hoc ei in huiusmodi populo predicaretur
omnes velut ceci varijs involuerent erro-
ribus. Secunda utilitas quam consequuntur
populi dei audientes dicitur confortatio. Nam
licet multi faciant bona que operari tenentur
et mala a quibus sibi cauere debent. tamen quicquid
nec bona faciunt nec mala fugiunt reuerti
quodam tepiditate uel potius sensu alitute
et relectatione horum ipsorum. Alij etiam quibus
sciunt penas inferni fore timendas re-
siderandisq; celum propter passionem re-
flendam. tamen cor habet insipidum sine timore
sine desiderio et sine ulla pietate. Cum
vero tales audiunt populi dei frequentem confor-
tantur ad reponendam eam tepiditatem. ad
amplectendas virtutes. ad surgendum a
peccatis. ad copandam deum Christo passo. ad time-
dos gehene cruciatum. et ad desiderandum
regnum dei. Quia ut Hieronymus ait ad Pau-
linum. Habet nescio quid latentis energie
vive vocis actus. et in aures discipulorum
doctoris ore transfusa fortius sonat. Nam
et Deschines cum Rhodi exularet et legisset
illa Demosthenis oratio quam aduersus eum
habuerat mirantibus cunctis atque laudan-
tibus suspirans ait. Quid si audieris
ipsam testam suam per se resonare? hoc ille.
Quarta autem sit vis in populo dei predicato
apparet vndique ex mirandis exemplis tam
apostolorum quam aliorum. Petrus namque post susceptum
spiritum sanctum vna predicatione tria milia animarum
conuertit ad Christum Act. 2. c. Quid fecit
Paulus vas electionis? quod reliquos omnes apostoli
et discipuli Christi? Et diebus nostris vnde quasi
renouata videtur religio Christi sustentata ec-
clesia et peccatores ad penam animarum nisi ex
auditu predicationis? O populi dei benedicti
omnes salutes. o predicatio secundissima
o instrumentum salubre. quo commoueri possunt
mentes dure ad agendum penam et corda
oia ad virtutes sectandas. Tertia uti-
litas audientium populi dei dicitur fortifica-
tio. Fortificat enim eos qui boni sunt ut in-
melius proficiant et perseuerent. ita quod ex populo
dei quasi conseruantur et nutriuntur. sicut plan-
tula que ut viriditate facit irrigatur aqua.

Ideo ipse ait Matth. 4. Non in solo pa-
ne viuit homo: sed in omni verbo quod procedit de ore
dei. Quarta utilitas dicitur relectatio.
Delectat etenim populi dei et recreat spiritualiter
audientes. nam omnes animae bona letantur audire
magnalia summi imperatoris celorum. et qui-
cumque aliquem diligit de ipso libenter loquitur.
et libenter audit bene de illo loquentes. Sic
qui deum amant et ex ipso sunt perba eius
audiunt. ut dicitur Job. 8. c. Et Maria
magdalene quem dilexit multum Luc. 7.
saturari non poterat audiendo perba meli-
tissima Christi. Luc. 8. c. Quinta utili-
tas dicitur exemplatio. Prebent namque au-
dientes populi dei exemplum bonum proximis
suis. nam sepe contingit ut hi qui infirme
sunt perditionis videntes viros sanctos. ut puta
religiosos. viros doctos. nobiles et ho-
nestos cives ad predicationem fluunt. ami-
nentur et ipsi ad eam audiendam diligenter
Ergo ut finem huic sermoni faciam cum
tam grandia tamque mirifica sint prui-
legia verbi diuini omnes aduoco. cunctos
inuito. singulisque clamo: Venite et audi-
te ut audiendo populi dei acquirere possi-
tis eius gratiam. et deinde peruenire ad beatam
gloriam in qua Christus benedictus viuit et
regnat in secula seculorum. Amen.

Feria secunda post octauam in sexagesima
de populo dei et eius auditione. Sermo. 9.

In corde
bonorum optimo audi-
entes populi retinent et
fructum afferunt in pati-
entia. Verba sunt Christi
saluatoris origi-
naliter Luc. 8. c. Quia multa dicta sunt
in superiori sermone de predicatione populo dei. res-
tant tamen adhuc de eius auditione aliquid dis-
serenda. Opus enim est profutare illos qui vel
audire respondit. vel negligenter audiunt.
aut audientes non custodiunt verbum. Et re-
uera satis superque necessaria est hec preba-
latio ut inducant homines ad audiendum populi
diuinum cum affectu. et utilitate salutis sue.
Nam non resunt diaboli recrementa ad

remouendas mētes ab auditu spūalis
doctrinē. cū ipsa sit quasi sagitta vulne-
rans astutiā eius. Idcirco de auditio-
ne verbi dei dicere volentes: notabim⁹
in hoc sermone principaliter tria myste-
ria declaranda.

Prīmū dicitur inductio.

Secundū modificatio.

Tertiū obligatio.

Qualit̄ cōs inducunt ad audiēdum
vrbū dei a scriptura a nā ⁊ ab exēplis.

Primū mysteriū / Caplm. j.
deklarandū de auditioe vrbū dei
dicat inductio. Ad illud eteniz
audiendū inducimur ppter tria. ppter
nām. 2. ppter scripturā. 3. ppter ex-
empla. Primo inducimur utilitenter
audiamus vrbū dei ab ipsa nā. Nam ut
Sen. ad Lucillū ait. Docibiles nā nos
edidit. Et fm Ciceronē i sua rhetorica
Is vocalis est: qui vult attente audire.
Et ut idē Cicerō i qd. tuscul. ait. Inest
mentib⁹ nostris insatiabilis quedā cu-
piditas rerū videndi. Qd in p. re offiā.
pfirmat. d. Dēs trahimur ⁊ ducimur
ad cognitiōis ⁊ scie cupiditatē. in qua
excellere pulcherrū putam⁹. Et hoc ipsū
Ar. explicauit i. i. metba. i. quies. Dēs
hoies nā scire desiderāt. Et in. 3. etbi. ⁊ i
ir. pte. pbleumatū asserens. Addiscere
quidē facile ⁊ delectabile nā oibus est.
Cū q̄ q̄si incredibilis sit numer⁹ igno-
ratiū viā dñi. ⁊ p̄dicatores illā doceāt:
natura ipsa mouere debet oīz aīos ad
illos audiendū. Nec valet quorūdā re-
se supba p̄sūptio: q̄ se credunt omnia
scire: qm̄ ut ait sapiēs p̄p. i. Audiens
sapiēs sapientior erit. Quinimo null⁹
est adeo p̄tius qui p̄tior fieri nō possit.
Hinc Lactan. de ira dei. de Socrate ait
Socrates cū esset oīz p̄horū doctissi-
mus. ut ceterorū argueret insatiā q̄ se
aliquid tenere arbitrabant⁹ ait se nihil
scire nisi vnū. q̄a nihil sciret. Et Mer-
curi⁹ t̄hermegist⁹ p̄b⁹ magim⁹ dicebat.
Marina p̄s eoz q̄ scim⁹ ē minima pars
eoz q̄ ignoram⁹. Jō nōnda valde sunt
hiero. vba q̄ ad Palmachiū ⁊ Oceanū

ita scribit. Dñ cēm iuuentis nimio ferue-
bā amore discēdi. nec iux quorūdā p̄-
sumptionē ipse me docui. Apollinarez
audiui Antiochie frequē ⁊ colui. Jā
canis sp̄gebat caput: ⁊ magist⁹ pot⁹ q̄
discipulū docebat. Perrexi tñ Alexan-
driā. audiui Didimū. i. mult⁹ ei gratias
ago. q̄a qd nesciui didici. qd sciebā illo
docete nō p̄didi. Putabāt me hoies finē
fecisse discēdi. Veni rur⁹ hierosolymā
⁊ tethlē. q̄ labore quo p̄cio. Baraniā
nocturnū habui p̄ceptorē. Timebat. n
iudeos. ⁊ alterū m̄ t̄b̄lebat Nichode-
mū. hec ille. Si itaq̄ tant⁹ doctor luce
scie p̄dixit⁹ audire ut addisceret nō cru-
tescebat. q̄ p̄sūptio illa ē eoz q̄ ul' igno-
rantes uel parū docti sūt dicētiū se p̄di-
cationē nō velle audire q̄a illa nō egēt.
p̄o p̄ tales vtiq̄ Sen. li. d. trāq̄llitate
ai ait. Puto multos ad sapiam venire po-
tuisse si non putassent se puenisse. 2.
inducimur ut p̄mpte audiam⁹ vrbū dei
ab ipsa scriptura. Cōcordāt q̄ppe voces
oīz scripturaz nedū dinaz. x̄p̄ etiā ⁊
moralīū p̄hor. q̄ vnusq̄sq̄ sollicit⁹ esse
d̄z ad discēdū. Nñ Ar. p. etbi. ait. Qui
neq̄ ipse intelligit. neq̄ aliū audiēs in-
aio p̄it. h̄ iutilis nat⁹ ē. Et Macrobi⁹
li. 2. saturnaliū. Sine doctrina vita ē q̄si
mortis imago. Et Tullī. li. 2. q. tuf.
Ut ager q̄uis fertilis sine cultura fru-
ctuosus ēē nō p̄t. sic sine doctrina anim⁹
Et idē li. i. de oratore. Nō ignoro ea q̄
bona sunt meliora fieri posse doctrina.
Et iuris cōsultus. ff. de fidei cōmis. lib. i.
apud iulianū. in q̄t. Cupiditas discēdi
ē optima rō vinēdi. Nñ Julian⁹ dixisse
ferf. Et si aliter p̄dē i sepulchro bāterē
ad hoc discē qd velle. hic ē q̄ etiā sapiēs
Ecq̄. 5. ait. Si inclinaueris aurē tuā acci-
pies doctrinā: ⁊ si dilexeris audire sapiēs
eris. ⁊ iō. p̄p. i. 2. Qui diligit disciplinā
diligit sciāz. ⁊ p̄p. i. 1. Qui curat discē-
re incidit i mala. ⁊ p̄p. i. 9. Suscipe di-
sciplinā ut sis sapiēs i nouissimis tuis
Et i. 2. abidē. Inclina aurē tuā ⁊ audi
vba sapiētū. Sūt ⁊ alie h̄ scripturaz
voces q̄si innumerabiles: ⁊ p̄t. ites hoies

ut p[ro]mpto a[ut]o audire velint v[er]ba docto[rum]
 7 sapientu[m] ut 7 ip[s]i p[er] exercitiu[m] discipline
 docti euadere possint. 3. inducunt ad
 audiendu[m] eos q[ui] docent b[on]i b[er]eque vivere
 ab ex[em]plis. Scribit. n. Valer[ius] marin[us]
 Ru. de studio 7 industria. q[uo]d etiā refert
 Tull[us]. li. de senectute. q[uo]d Solon p[ri]us si-
 gnificavit p[ro]p[ri]is se quod cotidie senescere
 aliq[uo]d discere. Sup[er]mo p[ro] die vite assu-
 stentib[us] amicis quedāq[ue] inter se p[er]ferē-
 tibus satis iam p[ro]p[ri]u[m] caput crexit inter-
 rogatusq[ue]: quia ip[s]e id fecisset. r[es]p[on]dit ut
 cum istud quicquid est de quo disputatis
 p[er]cepro moriar. At 7 hiero. ad Paulu[m]
 num inducit multo[rum] p[ro]p[ri]o[rum] ex[em]pla qui
 auiditate discendi nullū timuerunt la-
 to[rum]. Legimus inq[ui]t in veterib[us] histo[ri]is
 q[uo]sdā lustrasse pu[n]cias. nouos adisse
 ip[s]os. maria trāsisse. ut eos quos ex li-
 bris nouerat corā q[ui]s videret. Sic Py-
 thagoras in p[ro]p[ri]os vates. sic Plato
 egypti. 7 Archita tarentinu[m]: eāq[ue] ora
 italie que quondā magna grecia dice-
 batur laboriosissime peragravit. ut qui
 Athenis magister erat 7 potēs: cuiusq[ue]
 doctrinas Achademie gymnasiap[ro]p[ri]o
 nabant fieret p[er]grinus atq[ue] discipul[us]:
 malens aliena verēcūde discere. q[uam] sua
 imprudens ingerē. Deniq[ue] cū l[ib]rās q[ui]si
 toto fugiētes orbe p[er]sequi cap[er]et a pira-
 tis. venundatus tyranno crudelissimo
 paruit captiuus vinctus 7 seruus. Tū
 q[uo]d p[ro]p[ri]us maior emēte se fuit. Ad Titu[m]
 liuū lacteo eloquentie fonte manantē
 ex vltimis hispanie galliarūq[ue] finibus
 quosdā venisse nobiles legimus: 7 q[ui]s
 ad sui cōtēplationē Roma nō traxerat
 vnius hominis fama p[er]duxit. Habuit illa
 etas inauditū oib[us] seculis celebrādu[m]
 miraculū: ut v[er]te[re] tantā ingressi aliud
 extra v[er]te[re] quererēt. Apollon[us] ille ma-
 gus ut vulg[us] loq[ui]t[ur] siue p[ro]p[ri]us ut Pytha-
 gorici tradūt. intravit p[er]sas. p[er]trāsiuit
 caucasū albanos scythas massagetes
 opulentissima indie regna penetrauit:
 7 ad extremū latissimo p[ro]p[ri]son amne
 transiisso puenit ad brachmanas ut
 Hyarcham in throno sedentē aureo: 7

de tantali fonte potantē in paucos di-
 scipulos. de natura. de morib[us]. de cursu
 dierū 7 siderū audiret docentē. Inde p[er]
 belamitas: babylonios: chaldeos: me-
 dos: assyrios: partios: syros: fenices:
 arabes. palestinos. reuersus alexandriā
 p[er]rexit ethiopiam: ut gymnosophistas
 7 famosissimā solis mensam videret in
 sabulo. Inuenit vir ille ubiq[ue] q[uo]d discēt
 7 semp[er] p[ro]ficiens: semp[er] se melior fieret.
 Scripsit sup[er] hoc plenissime octo volu-
 minibus p[ro]p[ri]ostratus. hec ille. Et idē
 Hiero. ad Neptianū cōmendās sapie-
 studiū ait de Demosthene. Sapiens vir
 ille grecie Demosthenes cū expletis cō-
 tum septē annis se mori cerneret dixisse
 fert se tolerare q[uo]d tūc egredere[re] e vita cum
 sape cepisset. his igit[ur] ex[em]plis dānari
 p[ot]t temeritas illo[rum] qui se existimāt oia
 scire. oia sape. oia deniq[ue] intelligē. Quo
 fit ut p[re]dicatores doctos nō solū audire
 recusent. verū etiā 7 p[ro]uipendant sepe 7
 asp[er]nent. Et dictis tū clarissime cōstat
 nūl vnicuiq[ue] tātū puenire posse q[uam] tū au-
 dire disciplinā 7 eruditionē. Itā ex eius
 auditu fructū nō medio cre[de]re suscipiunt
 viri 7 mulieres. senes 7 paruuli. boni 7
 mali. docti pariter 7 indocti.

De p[ro]p[ri]o rei ē audiendū cū sollicitu-
 dine deuotio[n]e 7 humilitate. Cap. 2.
Sciendū mysteriū p[re]tēplādu[m] dicis
 modificatio. in q[ui] ap[er]ire licet q[ui]libet
 p[ro]p[ri]u[m] rei sit ab oib[us] audiendū ut
 in oib[us] seruet ordo reb[us] 7 mēsurā. Et
 ad h[oc] intelligēdu[m] dico q[uo]d p[ro]p[ri]u[m] rei d[icitu]r au-
 diri tripliciter. p[ri]mo sollicitate. 2. deuote. 3.
 humiliter. p[ri]mo p[ro]p[ri]u[m] rei ē audiendū sollicitate
 ut q[uo]d fructū ei[us] b[er]e cupit. conet a p[ri]nci-
 pio intesse sermoni. nā sūt nōnulli q[ui] ad
 p[re]dicationem p[er]fluūt: s[ed] tū ob pigrinā 7
 somnolentiā raro integrā illam audiūt.
 Alij p[ro]p[ri]o auaricia victi. dieb[us] ferialib[us]
 nolūt p[re]dicatores audire. timētes amittē
 tēp[us] 7 lucra. Quib[us] ego dico q[uo]d nō b[on]i
 faciūt. q[uam] si audiret q[ui]nginta p[re]dicati-
 ones nō expendēt i illis audiedis triuz
 dierū spaciū. Et tū maius esset lucrum
 aie quod inde euenire posset. q[uam] lucruz

omniū tpaliū bonorū. Sz si aliq̄s tan-
 ta necessitate constringeret q̄ nisi labo-
 rando victū acquirere non posset. tunc
 illum ad audiendū p̄bū rei nō compul-
 lerē. qm̄ ut ait Arj. 3. topicor. Meli⁹ ē
 p̄biloſophari q̄ vitari. sed nō indigēti
 necessarijs. 2. est audiendū p̄bū rei
 deuote. Et hoc dico aut p̄pter eos qui in
 p̄dicatione dormiūt aut p̄pter illos qui
 inter se confabulant. aut p̄pter alios q̄
 deambulando cū suo strepitu 7 irue-
 rentia predicatorē ipsū 7 audientes tur-
 bant. aut p̄pter lasciuos 7 vanos iuue-
 nes. leueſq̄ mulierculas. qui dum p̄di-
 catur mutuo ſeſe iocando: p̄cupiſcēdo
 ridendoq̄ conſpiciunt. In quib⁹ nulla
 eſt cōpūcio. nulla fides. nulla religio.
 Et p̄bis oibus facit illud dictū Aug⁹
 i. q. i. c. Interrogo. ſic. d. Vos fr̄es uel
 ſorores dicite mibi: quid plus eē videt
 vobis corpus xp̄i an verbū xp̄i? Si ve-
 rum vultis r̄ndere hoc dicere deſens:
 quia nō ſit minus verbū rei q̄ corpus
 xp̄i. Et id quāta ſollicitudine obſerua-
 mus quādo nobis corp⁹ xp̄i miniſtra-
 ne ex ipſo de manibus noſtris aliqd in
 terrā cadat: tanta ſollicitudine obſer-
 uemus ne p̄bū dñi qd nobis erogatur
 dum aliud cogitamus aut loquimur:
 de corde puro reſereat: q̄a non minus
 reus erit qui p̄bū rei negligēte audie-
 rit: q̄ ille qui corp⁹ xp̄i ſua negligentia
 in terrā cadere p̄miſerit. Ille. Archi-
 ſo ſup hoc. c. d. q̄ cōp̄atio corpis xp̄i 7
 p̄bi p̄dicati nō ſit reſpectu dignitatis
 7 excellentie. ſed reſpectu efficacie. qm̄
 non minore efficaciā p̄ſequit̄ qui cū re-
 uotione audit p̄bum rei. q̄ q̄ cū reue-
 rentia ſuſcipit corp⁹ xp̄i. Unde glo ſup
 dicto p̄bo. d. Verbū id eſt p̄dicatio que
 plures conuertit: 7 plus facit cōpungi
 hoies ita ut oia pctā p̄ eam tollant. Sz
 p̄ corpus xp̄i tollit venialia. ut de p̄ſe.
 di. 2. c. Iterat. 3. eſt audiendū verbū
 rei humiliter. Conſiſtit aut̄ humilitas
 in auditoze ut bñ interpret. 7 in tonam
 partē ſuſcipiat ea que p̄dicant. Nam
 repiunt 7 quidem plurimi qui vellent

oia ſim appetitū ſuū dici. nec cogitāt q̄
 in p̄dicatione ſatiſficiendū eſt tot varie-
 tatibus p̄ſonarū. Alij aut̄ ſi nō ſentiant
 euangelij textū de p̄bo ad p̄bū explicari
 ſtatim retrahūt murmurāt arguunt. d.
 xp̄m miſiſſe ap̄los ad p̄dicandū euang-
 gelium. Et tñ quicqd̄ reduciſ ad rei 7
 p̄imi caritatē. quicqd̄ inducat homines
 ad deum colendū timendū 7 diligendū.
 quicqd̄ deniq̄ ipſos a vitijs retrahit 7
 ad virtutes hortat recte euangelij dicat.
 Cū Hiero. i. eplaz ad Bal. ſcribit illud
 qd̄ p̄miſ. i. q. i. c. Marchion. Marchi-
 on 7 Baſilides 7 cetere hereticorū ſecte
 nō habent rei euangelij: q̄a nō habent
 ſpiritū ſc̄m ſine quo humanū fit euang-
 gelij qd̄ docet. Nec putemus in p̄bis
 ſcripturarū eſſe euangelij: ſed in ſenſu
 nō in ſupficie ſed in medulla. nō in ſer-
 monū folijs ſed in radice rōnis. Ite ibi
 Nonnulli inſuper egre ſerūt ſi q̄nq̄ vitia
 reprehendant: eo q̄ 7 ipi vicioſi ſūt. nec
 de ſuis vitijs corrigi patiunt. Pro q̄b⁹
 eſt illa Hiero. ſinia ad Nepotianuz. Me-
 minē ſpecialiter meus ſermo pulſauit.
 Generalis de vitijs diſputatio ē. Qui
 mibi prius itaq̄ iracū voluerit. ipſe de
 ſe q̄ talis ſit p̄ſitebitur. Ite ille. Cōclu-
 ſio igitur dicendo omnib⁹ illud Jac. i.
 In manuſuetudine ſuſcipite inſitū verbū
 quod ſaluare poteſt animas vſtras.
 Oz obligant hoies pro loco 7 tpe au-
 dire verbū rei. 7 memoriter retinere ac
 opere implere. Caplm 3.

Tertij myſterij declarādū dicat̄
 obligatio. Obligant ſiquidem
 hoies circa auditionem p̄bi rei
 maxime ad tria. 1. ad illud audiendū.
 2. ad retinendum. 3. ad faciendum.
 Primo obligant hoies ad verbū rei
 audiendū. Qd̄ accipi p̄t: tñ q̄a vnus
 quiſq̄ ſuaz ſalutē reſiderare velit quā
 aſſequi p̄t p̄bo rei mediante: tñ q̄a ad
 hoc inducit ſcriptura ut ſupius viſū eſt
 Sz queri p̄t. cur nō p̄cepit ecclia au-
 dire diuinū p̄bū ita exp̄reſſe ſicut 7 miſſas
 cū tante vtilitatis ſit audire p̄dicatōes
 Et dicimus q̄ hoc ſit p̄pter tria. 1. p̄pter

obligationē curatorū. 2. ppter paucitatem p̄dicatorū. 3. ppter incommoditatē p̄loz. Prima rō ē ppter obligatiōez curator. Nā q̄ curā aiariū habet : tenet suo p̄lo p̄dicare. sicut p̄z in. c. supi. all. i f̄mone p̄cedēti. inf. ceta. de officio iudicis or. di. Et. 35. di. c. Ecce. Et. 15. q. 1. c. Adijcimus. c. Ecce. Si q̄ plati obli. ganē suo p̄lo p̄dicare. q̄ p̄li. p̄ loco 7 tpe p̄dicatiōez tēt audire. Nā de p̄se. di. i. c. Sacerdote. d̄r. Sacerdote verbū i ecclia faciēte : si q̄s egressus fuerit re auditorio excoicet. Et in. c. c̄s fideles. d̄r. Omnes fideles q̄ pueniūt in solenitatibus sacris ad eccliam. 7 scripturas ap̄loz 7 euangelii audiat. 2. nō obligant ecclia ad audiendū p̄buz rei retermiate sic ad audiendū missas. p̄p̄ paucitatē 7 raritatē p̄dicatorū : q̄a rari sūt q̄ p̄dicēt. 7 multi q̄ celebrāt missas. 3. rō ē ppter incommoditatē p̄loz. Nā multi sūt rurales 7 i mōtib⁹ habitātes 7 i alijs locis q̄b⁹ difficile ēēt sic audire p̄dicaciones sicut 7 missas. Nō tamen excusant b̄r. p̄ loco 7 tpe addiscē p̄ ali. quā viā q̄ sūt f̄m statū suū eis necia ad salutē. 2. obligat hoies ad p̄bū rei retinendū. Debet nāq̄ vnusq̄sq̄ facē qd̄ in se est : ut si nō oīnz qui p̄dicāt saltē aliqua memoriter teneat. Ad qd̄ multū p̄desse p̄t domestica confabulatio 7 coicatio cū vxore filijs aut amiq̄ de his que p̄dicata sūt. 3. obligant hoies ad p̄bū rei faciendū. Nā ut d̄r Luc. xi. c. B̄ti q̄ audiūt p̄bū rei 7 custodiūt illud Et Matb. 1. xpus intulit. Dis q̄ audit p̄ba mea 7 facit ea. assil. al. viro sapiēti q̄ edificauit domū suā supra petram : Et descendit pluuia 7 venerūt flumina 7 flauerunt venti : 7 irruerūt in domū illam 7 nō cecidit. f̄m data enī erat sup̄ firmā petra. Et oīs q̄ audit p̄ba mea 7 nō facit ea : similis est viro stulto q̄ edificat domū suā supra arenam : Et descendit pluuia 7 venerūt flumina. 7 flauerunt venti 7 impigerunt in domū illā : 7 cecidit 7 fuit ruina eius magna. D̄ne etiā 7 Jacobus. p̄. c. alt. Estote factores p̄bi

7 non auditores tantū fallētes volinet ip̄os : q̄a si q̄s auditor ē p̄bi 7 nō factor hic compabit viro p̄sideranti vultū naturitatis sue in speculo. Cōsiderauit enī se 7 abiit. 7 statū oblit⁹ ē qualis fuerit. Ergo seruēt oīa que tacta sunt de auditione p̄bi rei. ut sit semē cadēs in bonā terrā nō secus viā. nō sup̄ petra nec inter spinas. offerēs fructū p̄ur saluator tenign⁹ i lectidē euāgelica explicatione. quā 7 p̄posuit p̄ similitudinē loquens indeq̄ illā exposuit : sicut patz in t̄x. sapienter cōcludēs. q̄ bono corde reuotag mēte rei p̄bū audiunt. fructū i presentī suscipiūt gr̄e. 7 i futuro pennis glorie in qua xpus saluator ouīs sedet ad dexterā p̄ris : cū quo uiuit 7 regnat in secula seculorū. Amen.

Feria tertia post d̄micā in sexagesima de seueritate d̄ine iusticie q̄ mouet debet p̄ctōres ad p̄niz. Sermo. x.

Eddetuni
cuīq̄ f̄m merita sua. D̄ni n̄i ihu xpi verba sunt ista originaliter Matb. 15. c. Et ante plurimi i malis suis neq̄ de illis penitentiā agē ullo pacto p̄ponūt. qm̄ nō arbitrāt tēū p̄ctōz suoz vltorēz : Quinimo falso sibi bladiūt 7 p̄suadēt nullā p̄ hanc vitā obstinatis p̄ctōrib⁹ penā a iusto iudice fore patā. Quo fit ut i d̄ies reiores f̄iāt : 7 ad vitā q̄libz sine timore labāt. Quā p̄p̄ in p̄nti f̄mōē aliq̄ de d̄ine iusticie seueritate dicere statui : ut per eius tremendam p̄siderationē dura p̄ctōz corda mollescant : q̄b⁹ ofidē q̄ seue si se nō correp̄erit puniēt a deo. qm̄ ipse ut p̄ba p̄posita dicūt : reddet vnicuiq̄ f̄m opa sua bonis. s. gaudia paradisi. 7 malis gehenne cruciatū. In q̄b⁹ p̄bis de d̄ine iusticie seueritate tria mysteria sūt p̄sideranda Primū d̄icis punitio. Secundū restrictio. Tertiū p̄missio.

Qualiter deus punit malos p^o hanc
vitā si se nō correperint. Et eos qⁱ dicunt
non esse aliud malū neq^{ue} bonū q^{uam} illud
quod experimur in p^{re}sentia. Cap^{itulum} 1.

Primū mysteriū p^{ro}viderandū de
seueritate diuine iusticie dicat^{ur} pu
nitio. In q^{uā} declarāda est falsitas
etronica snia et opinio eor^{um} q^{ui} dicūt non
expe^{re} dire p^{er} dōrib^{us} ad p^{er}nam reuer^{ti}: q^{uia}
p^{ro} hāc vitā nullū ampl^{ius} sentiet malū.
Cōtra tales ē t^{er}o logi sacri sic p^{ro}tētis
sime arguūt. Abicūq^{ue} est sūma iusticia
ibi d^{icitur} ē iusta meritor^{um} retributio. Sed
cū nō punit malos in hac vitā. q^{uod} pu
niet illos p^{ro} hāc vitā. Maior p^{ro}positio
p^{ro}stat ex dictis Tullij in eplā de casu rei
publice. d^{icitur}. Iusticia est p^{ro}stans et p^{er}petua
volūtas ius suū unicuiq^{ue} tribuēs. et hec
est diffinitio iusticie q^{uod} b^{ea}t^{us} ff. de iusticia et
iure. I. iusticia. et Instituta de iusticia et
iure. I. iusticia. Probare etiā de tem^{por}aria
q^{uod} p^{ro}uenit iⁿ rōne p^{re}acta. p^{ro} iusticie diuine
p^{ro}ritatē. 2° malos in hac vita ipunita
tem. 3° p^{ro} ipsos rigidā asp^{er}itatē. P^{ro}io
pbare de tem^{por}aria diuine iusticie p^{ro}ritatē. Et
ad h^{oc} sūt scripture sacre copiosissima d^{ic}ta.
A^{ut} d^{icitur} David i ps. 100. ait. Iust^{us} d^{ominus}
et iusticia dilexit eq^{ui}tatē vidit vult^{us} eius
Et ps. 18. Iusticie d^{ominus} i. l. e. Et ps. 30.
In iusticia tua liba me. Et ps. 39. An
nunciaui iusticiā tuā in ecclesia magna
Et ps. 10. Memorator iusticie tue so
lūis. Et ps. 84. Iusticia a^{ut} eū ābula
bit. Et ps. 41. Iusticia d^{ominus} plena ē t^{er}ra
Et ps. 88. Iusticia et iud. p. se. t. Et ps
110. Iusticia eius manet in sc^{ilicet} s^{ecundum} s^{an}cti. Et
Ysaie. 51. dicit d^{ominus}. Iusticia mea nō de
ficiet. Et Ysa. 59. Indur^{us} est iusticia ut
lorica. Et Baruch. p. d^{ominus} deo nostro
iusticia. Et Hier. 12. Iust^{us} quidē tu es
d^{ominus}. Et i. Abinoz. 2. In reliq^{ue} rep^{re}sentata
est mihi corona iusticie quaz reddet m^{ihi}
d^{ominus} iⁿ illa die iustus iudex. S^{ed} aliq^{ui}s
p^{ot} arguē q^{uod} in deo nulla sit iusticia. p^{ro}
q^{uia} s^{ecundum} p^{ro}ph^{etam}. 5. ethicor^{um}. c. 2. d^{icitur} ad ser
uū nō ē iusticia. q^{uia} iusticia in q^{uā} dā eq^{ui}li
tate ad alte^{rum} p^{ro}stet. s^{ed} deus ē d^{ominus} oīz
q^{ui} in ipso nō ē iusticia. 2° arguē. quia

iusticia respicit rebitū. de^{us} aut nulli rebi
tor est. q^{uia} in ipso nō ē iusticia. Hāc. q. sol^{us}
uit Ric. de media villa. 46. di. 4. d. De
iusticia p^{ot} accipi. p^{ro} rectitudine volūtas
qua vult aliq^{ui}s reddere unicuiq^{ue} in di
stribuendo vel cōmutādo q^{uod} ei debetur
et s^{ecundum} h^{oc} duplex ē iusticia. s. distributua
qua aliq^{ui}s vult oībus qui sūt de coitate
distribuere bona coia s^{ecundum} rebitū. p^{ro}por
tionis equalitatē. Et cōmutatiua qua
aliq^{ui}s in cōmutādo vult seruare rebitū
equalitatē s^{ecundum} q^{uā}ritatē. Cōmutatiua
iusticia p^{ro}p^{ri}e loquēdo in deo nō est: q^{uia}
nulli est rebitor ex legis necitate. et de
bono retribuit vlt^{ra} meritū. et de malo
cit^{ra} demeritū. Iusticia p^{ro}o distributi
ua i deo ē. Oīb^{us} enī distribuit bona sua
s^{ecundum} rebitū. p^{ro}portiois equalitatē. Ad
primū ergo argumētū dicēdū q^{uod} licet
d^{ominus} ad seruū nō sit iusticia cōmutatiua
s^{ecundum} plenā rōnē eiusdē. q^{uia} int^{er} d^{ominum} et ser
uū nō est equalitas eo q^{uod} oīa que sunt
serui sūt d^{ominus}. t^{amen} d^{ominus} ad seruos p^{ot} ē iu
sticia distributua q^{uod} nō requirit equa
litate p^{ro}ritatis. s. p^{ro}portionalitatis: que
est equalitas duar^{um} p^{ro}portionū q^{uod} cōsistit
in hoc q^{uod} seruis p^{ro}portionalit^{er} retribuit
s^{ecundum} merita sua. Ad secūdu^m dicēdū q^{uod}
etsi deus nulli creature sit rebitor ex re
cepto: t^{amen} rebitor ē ex p^{ro}missio. Nulli enī
est rebitor nisi cui vult. Si aut querat^{ur}
quare vult: nō respondeo nisi q^{uia} vult
q^{uia} voluntas sua est prima cā. hec Ric.
Ergo quis de^{us} nihil patiat^{ur} ex p^{ro}ccat^{is}
cōmissis n^{on} bilq^{ue} ei^{us} infinite bonitati ad
augeat ex bonis cōmissis. t^{amen} malos pu
nire: bonos premiare ex iusticia distri
butua debet: quoniam sic ipse promi
sit. Dixit enim p^{er} p^{ro}phetam psal. 36.
Qui malignantur exterminabuntur.
Et Ap^{ostolus}. 20. Ecce venio cito et mer
ces mea mecum est dare unicuiq^{ue} s^{ecundum}
opera sua. Propter hoc dicit sapiens
p^{ro}ph^{eta}. 50. Iniquitates sue capient impi
um: et funibus peccatorū suoz con
stringetur. Et P^{ro}uerbioz. xi. Simp
licitas iustozum dirigit eos. et sup
plantatio p^{er}uersozum vastabit illos.

Et p. 13. c. Peccatores psequerentur malum
et iustis retribuunt bona. Et p. 14. Do-
mus ipiorum delebitur: tabernacula iusto-
rum germinabunt. Et Job. 34. Opus
hominis reddet illi deus: et iuxta vias singu-
lorum restituet. Et Paulus Gal. 6. ait.
Que enim seminauerit homo: hanc et metet. Et
1. Cor. 3. Unusquisque propriam mercedem ac-
cipiet secundum suum laborem. Et Eph. 6. Unus-
quisque quodcumque fecerit bonum percipiet.
Que auctoritates et sanctorum dicta ius-
ticiam distributivam summi dei narrant.

2. probare volumus peccatum impunitum
tem. scilicet quod in hac vita non omnes peccatores re-
suis malis puniuntur. Et ad hoc est auctori-
tas Job. 12. d. Abundant tabernacula
predonum. Et Hier. 17. c. 12. quod sic reus alio-
quitur. Quare via impiorum prosperatur
bene est omnibus qui prevaricantur et inique
agunt? Plantasti eos et radicem miserunt
perficiunt et faciunt fructum. Et Abacuc
idem. d. i. c. Quare non respicis super iniquos
agentes et taces deorum ante ipso iustio-
rem? Et ne multa dicam? experien-
tia omnium rerum magistra docet qualiter
multi iniqui in via sua mala prosperant.

3. probare volumus quod illos sic prosperan-
tes paratam esse post hanc vitam rigidas
severitatem penarum horribilem damnatio-
nis eterne. Et ad hoc propositum sic. d. Aug.
20. li. de civi. dei. c. 2. Nunc autem et mala
ferre equo animo discimus quod patiuntur
et boni. et bona non magnipendere quod ad-
piscuntur et mali. Nec per hoc etiam in his rebus
in quibus non apparet divina iusticia sa-
lutaris est divina doctrina. Nescimus
enim quo iudicio dei bonus ille sit pauper:
malus iste sit dives. iste gaudet quem
per suis perditis moribus cruciari debuisse
meroribus arbitramur: contristetur ille
que vita laudabilis gaudere debuisse
verum etiam damnatus innocens aut iniqui-
tate iudicis pressus: aut falsis obre-
testimoniis. e contrario scelestus adulari
eius non solum ipunitus: verum etiam vindica-
turus insultet. Impius optime valeat
pius languore taleatur. Atrocineatur

sanissimi iuvenes: et qui nec propter quod
ledere potuerunt diversa morborum atroci-
tate affligantur infantes. Utiles rebus hu-
manis imatura morte rapiantur. et qui videtur
non nasci debuisse diutissime in superbiat.
Plenus criminibus sublimetur honoribus
et hominem sine querela tenebre ignobi-
litate abscondant. et cetera huiusmodi quod quis
colligit quod enumerat? Que si haberent
in ipsa velut in obscuritate constantia:
ut in hac vita in qua homo sicut sacer psal-
mista loquitur. Vanitati similis factus est et dies
eius velut umbra pretereunt. non nisi mali
adipiscerentur transitoria ista bona atque
terrena: nec nisi boni talia paterentur
mala. posset hoc referri ad iudicium iustum
dei: siue etiam benignum ut qui non erant alii
secuturi bona eterna que faciunt beatos
temporalibus decepti: vel pro malicia sua
vel pro dei misericordia consolarentur bo-
nis. et qui non erant passuri eterna tor-
menta temporalibus: vel per suis quibuscumque
vel quantumvis peccatis affligerentur: vel
propter implendas virtutes exercerentur
malis. hoc ille. Et idem in psal. 72. c. 1.
ait. Placuit quippe divine providentie
preparare in posterum bona iustis quibus non
fructus iniusti: et mala impiis: quibus non
excruciantur boni. Ista pro temporalia bona
et mala utrisque voluit esse coia: ut nec
bona cupidius appetant que mali quocumque
habere cernunt: nec mala turpiter cuitent
quibus et boni plerumque afficiuntur. Inest
autem plurimum qualis sit usus vel earum
rerum que prospe: vel earum que dicuntur aduer-
se. Nam bonus temporalibus nec bonis extol-
litur: nec malis frangitur. Malus autem
huiusmodi infelicitate puniatur: quia felici-
tate corrumpitur. Ostendit tamen deus sepe etiam
in his distribuendis evidentem operatio-
nem suam. Nam si nunc esse peccatum manifesta
plecteret pena. nihil ultimo iudicio re-
servari putaret. Rursus si nullum peccatum
nunc puniret aperte eius divinitas. nulla esse
divina providentia crederetur. Similiter in rebus
secundis si non eas deus quibusdam preteritis
evidentissima largitate concederet. non ad
eam ista pertinere diceretur. Item si omnibus

ea pteutibus daret nō nisi ppter talia
premia seruendū illi eē arbitrarē: nec
pios nos faceret talis seruī: sed poti⁹
cupidos ⁊ auaros. Ite ille. Non letent
pctōres ⁊ inimici dei q̄b⁹ blandus est
mund⁹: si psp̄ra viderint sibi cūcta suc
cedere: q̄a nō est abbreviata m. in⁹ dñi
qui pctā que nūc impunita relinqt stri
ctius puniēda reseruāt p⁹ hanc vitā.
O p̄fidi pctōres ad vos clamo vobisq̄
dico. nolite p̄fidere i iniquitate. nolite in
ebriari dulcedine tonoz bui⁹ mūdi: q̄a
oia ip̄alia cito deficiēt. ⁊ illorū gaudiū
q̄d in presenti gustatis vobis cōuertet
in luctum. Non p̄stent in sup̄ bi qui
deo seruīūt si in p̄nti aliq̄d patiant latro
riosum: q̄a p⁹ labore calamitates ⁊ erū
nas subsequet quies ⁊ pax: oīzq̄ vo
rorum affluētia in reprimissa felici ac
teata vita.

De p vno solo pctō mortali iust⁹ re⁹
damnat eternale aīaz. nec sufficit pnia
re omnib⁹ alijs si vñū solum retineat.

Secundū mysteriū. Caplm. 2.
de claranduz re seueritate dīne
iusticie dicat restrictio. In quo
disputādū ē ptra nōnullos qui multa
pctā relinquentes aliq̄d tamē sibi in q̄
delectent reseruāt p̄fidentes per talē pe
nitentiā posse saluari. Querit ḡ vtz
tam restricta tamq̄ arcta sit rei iusticia
ut ppter vnā solū pctā mortale dānare
velit cum q̄ re oībus alijs pniāz egerit
illo solo reseruato puniens illū ⁊ p illo
⁊ p oībus alijs. Et rñdeo q̄ sic ita q̄
si vnus mille pctā mortalia cōmīssisset:
⁊ pro illis oībus tandē vno duntaxat
excepto longā fecisset pniāz moreretq̄
cuz illo pctō mortali dānat⁹ vtiq̄ foret
⁊ puniret p illo ac p alijs re q̄b⁹ pniāz
egerat illo vno stante. Probat autē hoc
q̄d dicimus tripliciter. p auctoritate.

2. rōne. 3. exēplis. Primo aucto
ritate. Unde sapiens Eccl. 19. ait. Qui
i vno peccauerit multa bona perdet. Et
Jac. 2. c. habet illud q̄d p̄f̄ re re. inq̄.
c. re fleat. Qui totā legem seruauerit:
offendat autē in vno facit⁹ ē oīz reus.

Et re pe. dis. 3. c. pniā agere. ppe. c. si
apls. Greg⁹ ait. Quid enī pdest si pec
cata lurrīe q̄s re fleat. ⁊ tñ ad huc aua
ritie estibus anxietatē. Et Aug⁹ in li. de
penitentiā inq̄t illud q̄d p̄f̄ re pe. di.
3. c. sunt plures. Sūt plures quos pe
nitet peccasse: sed nō oīno: reseruantes
sibi quedā i q̄bus delectēt. nō aiaduē
tentes dñm mutū simul ⁊ surdum a re
monio literasse p hoc docens nos nūq̄
nisi re oībus posse saluari. Si enī vellet
pctā ex pte reseruari. habentē septē re
monia p̄ficere poterat sex expulsis. Ex
pulsit autē septem ut oia crimina simul
eicienda doceret. Legionē autē ab alio
eiciens neminē reliquit re omnib⁹ q̄ li
beratū possiderent ostēdens q̄ si etiā pec
cata sint mille oportē re oībus penitere

2. pbat rōne q̄ reus nec penitentiā
acceptat illoz qui sibi aliq̄d pctā reser
uat: nec si eos dānat illozū penā remitte
rit. Et est prima rō dñi Boni. ⁊ Ric. re
media villa in. 4. di. 15. Quia cō pctā
mortale contrariat ḡre gratū facienti:
sine qua peccata remitti non possunt. ⁊
quia in aīa non p̄t esse simul peccatum
⁊ gratia p̄dicta vno pctō mortali tñ
buic gratie p̄trariante. non p̄t re alijs
venia impetrari. ⁊ dicat ratio ista p̄tra
riationis. Secunda rō dicat falsifica
tionis quā tangit Tho. in. 3. pte. q. 85.
Nam reus pctā non dimittit sine pnia
vera. Sed pnia que est in aīa ad huc ul
actu uel voluntate peccante mortaliter
est pnia falsa. ḡ reus p talem pniāz fal
sam minime peccata dimittit. Ideo ait
Ihsidorus. re pe. di. 3. c. irrisor. Irrisor
est ⁊ nō penitens qui ad huc agit quod
penitet. nec videt reū p̄scere subditus:
sed subfannare supbus. ⁊ re pe. di. 5. c.
fratres nostros. dicat. Falsam pniā
esse constat cum sp̄etis plurib⁹ re vno
solo pnia agit. Tertia rō fm p̄fatos
theologos dī p̄fectionis: q̄a reus p̄fec
tissimus nihil facit imp̄fectū. Cū ergo
iustificatio imp̄i sit opus rei re tet esse
opus perfectum. Aut ḡ nihil dimittit
fm ordinem sue iusticie: aut totum fm

p̄descensione sue infinite m̄ie. Et h̄ in q̄t
 Aug⁹ in p̄alleg. c. sunt plures. Quedā
 impietas infidelitas ē ab eo q̄ iustus. ⁊
 iusticia ē dimidiā sperare veniam. Nec
 p̄pterea tñ resp̄andi sunt pctōres qui de
 multis p̄niam agūt vno reseruato. cuz
 facili⁹ possunt ad gratiā ⁊ veram p̄niam
 redire si multa pctā uel aliqua licz nō
 oia repon. it. 3. p̄bat q̄ tam arcta sit
 rei iusticia ut p̄pter vñū solū pctm̄i mor
 tale d̄inet eū qui cū illo ex hac vita m̄i
 grauerit. manifestis exemplis. Narrat
 q̄dē Greg⁹ i. 4. dial. li. Qd fuit i mona
 sterio quodā monach⁹ vñ q̄ cū apperet
 vir. p̄bus ⁊ tot⁹ religiosus exteri⁹ longe
 alie q̄ apparebat fuit. Nā cū se ieiunare
 cū fratrib⁹ tēdōstraret. occulte mādū
 care p̄sueuerat. Corpis aut supueniēte
 molestia ad vite extrema p̄ducit ē. Qui
 cū iam esset in fine fratres cōs ad se qui
 erant in monasterio vocari fecit. At illi
 p̄ntabāt viro moriēte magnū qd ac te
 lectabile se ab eo audire. Quibus ipse
 afflic⁹ ⁊ tremens p̄pullus est. p̄dere cui
 hosti tradit⁹ cogebat exire. Nam dixit
 qñ me vobiscū ieiunare credebāt̄ occul
 te comedebāt. ⁊ ecce nūc ad deuorandū
 draconi suz tradit⁹ q̄ cauda sua genua
 mea pedesq̄ colligauit. caput p̄o suum
 intra os meū mittēs sp̄m meū ebrens
 abstrahit. Quib⁹ dictis statim defunct⁹
 est atq̄ ut penitendo liberari potuisset a
 dracone quē viderat expectat⁹ nō ē. qd
 nimir⁹ cōstat. q̄a ad solā audientū vñ
 litatē viderit. Ad idē est exemplū quod
 recitat Cyrill⁹ scribēs ad Aug⁹ de tran
 situ Hiero. Nepos inq̄t qdē me⁹ Rufus
 noie vtroq̄ p̄uat⁹ parēte a teneris ānis
 ad meas tēuenit man⁹ q̄ vtinā ex vtero
 nō exisset ne illi qd sustinet contigisset.
 quē tāta diligētia enutruui ut a plurib⁹
 a me genit⁹ putaret. Crescēs itaq̄ ifelix
 puer etate quidē nō sapia : ingenti pul
 chritudine corpis teozatus s̄ nō aie :
 a cunctis dilectione supflua colebatur
 Is n. 3. 18. etatis sue anno ibecallis ⁊
 miserrim⁹ expirauit. de cui⁹ morte tant⁹
 ab oib⁹ insonuit luc⁹ q̄ vix p̄ mēsez po

tuit quietari. At ego nimie ei⁹ incūbens
 dilectiōi pluries rogauī gl̄iosū Hiero.
 ut mibi qd acciderat nepoti meo reuela
 ret. Quātiāt m̄ die qdā hora nona tāt⁹
 affuit fetoz q̄ nullatenus potui susti
 nere. ⁊ dū tacit⁹ mirarer vnde tāt⁹ fetoz
 esset sup̄ meū p̄tice: eleuatis oculis in
 felice nepotē meū vidi terribili visione
 ita q̄ visum in eū imprūnē nō audebā.
 nā catenis igneis circūligat⁹ flāmas
 fetidissimas ei⁹ iūpebat. Ad hāc terribile
 visionē subito me tāt⁹ timor inuasit ut
 dū plurimū loq̄ vellē formare vocē pe
 nit⁹ nō valerē. Postremo aliquātulū ad
 me rediēs si meus erat nepos voce cepi
 perquirere tremebūdā. Ad hec inq̄t ille
 vlulatib⁹ ⁊ suspirijs. Utinā nō esse ne tā
 diris essez cruciatib⁹ reputat⁹. nā scias
 me p̄ptuis t̄pib⁹ mansionib⁹ tartareis
 p̄māsurū. Heu qd dicā: His dice⁹ tant⁹
 mibi dolor affuit ut p̄plures sim mira
 tus quō e vita p̄tin⁹ nō recessi. Long⁹
 aut expletis colloquijs ab eo sciscitat⁹
 fui: cur ita dīnam mīam p̄diderat cum
 tot p̄tutib⁹ videret⁹ pollere. Pro nulla
 inq̄t me scias causa fore dānatū nisi q̄a
 i ludis maxie telectabar. Atq̄ i morte
 volūtariē postposui cōfiteri. Quib⁹ dice⁹
 disparuit: ⁊ tant⁹ fetoz remāsit ut i locū
 illū per magnū spaciū nullus ausus sit
 introire. Hec Cyrill⁹. Ne igit̄ his q̄ cū
 talia uel legunt uel audiūt nō timēt nō
 mutāt nō p̄uertūt ad dñm reū suū. Nā
 si p̄ vno pctō solūmō hoīem rei iusticia
 eternalit̄ dānat. quid faciet p̄ multis.
 O somnolenti pctōres. o pegrini velo
 cissimi ⁊ aduene in hoc seculo p̄siderate
 q̄ v̄tura sūt: ⁊ cognoscite quāta vobis
 impenitentib⁹ ⁊ in peccatis obstinatis
 dīna iusticia p̄minat mala. Nec sufficit
 aliq̄ pctā relinquere: ut patet ex dictis
 nisi oia pariter relinquant.

Qualiter re⁹ iusto iudicio permittit
 eos q̄ p̄niam differunt vsq̄ ad extremū
 vite impugnari varijs impedimentis.
Ertū mysteriū / Capitulū. 3.
 cōtemplandū de seueritate dīne
 iusticie p̄ peccatores ipenitētes

nota & amplius

dicat pmissio. Consueuerunt namque in peccatis suis aliqui esse securi pmittentes sibi in extremo vite penam se facturos. Verum iusticia dei seuerat quod frequenter pmittit tales impugnari maxime a tribus quibus eorum penitentia impeditur. Primo a passionibus. 2° a demonibus. 3° a parentibus. Primo permittit tales peccatores impugnari a passionibus. Nam ut inquit Scotus in 4. Solet euernire quod in extremo vite quando peccatores infirmant in sensitua parte adest maxime dolor et maxime timor. Dolent relinquere mundum quem cum suis bonis magis dilexerunt quam deum. Timet mortem que puat eos oī terreno bono et vita temporalī quam pposuerunt eterne. Quātus labor eorum corda mentesque occupat. Altera ex his passionibus ratio: quia secundum Augustinum passiones instabiles plerumque rationē suffocant quod delectabiles. Inde fit ut ipsi miseri qui pposuerunt malefaciendo in extremo vite ad penam venire: nihil de deo cogitent: nullaque propria salute memoriā habeant: quia ut Augustinus sermone de innocentibus ait: Percutit hac aduersione peccator ut moriens obliuiscatur sui qui dum uiuere oblitus est dei. Sūt et huiusmodi exempla clarissima. Nam et ego vidi quendam in extremis laborante qui ditissimus erat et diuitias non sine peccatis congregauerat. Cumque moneretur ut iam aie salutē quereret: male libenter audiebat huiusmodi verba. Quinimo in lectulo in quo iacebat se volens suspirabat gemebat imo rugiebat. d. Quāntū laboraui ut exsauriscarē: et alij gaudebūt de thauris meis. o diuitie mee. o pecunie mee. o iocalia mea: quod vos possidebit et quod vos relinquā? Et i his et similibus retinens cor et animū miserim expirauit. In ciuitate etiā Spoletana puella quedā formosa fuit quā vanitatibus spiritus intēta nil de futura vita cogitabat. Nec infirmitate percussa monitiōes et hortamēta salutis abhorrebat sicut mihi retulerūt qui viderūt et audierūt illā. Tandē inualecente morbo cum cerneret infelix iuuentula de primo sibi imminere mortē rogauit instantē matrem

ut eam vestiret et preciosis indumentis quod ferre consueuerat ornaret poliretque illā tamquam si ad nuptias esset accessura. Annuit ei mater fecitque quod filia volebat. O terribile iudiciū. o stupendū et admirabile dictū. Sic ornata sic induta suspirando clamare cepit iuuentula vana deū quā moriar ego sic pulchra. moriar ego sic decora. moriar ego itam tenera etate. Dicebāt illi circūstantes. Comitte te deo filia: quia benignus et clemens est. At illa magis lamentabiliter respondēbat. Et quid mihi cum deo? veni tu diuole suscipe tu animā meā. Inter que verba expirauit damnata et desperata. 2° permittit deus impugnare peccatores impenitentes in extremo vite a demonibus. Ipsi etenim spiritus maligni etsi a circūstantibus non videant: apparent tamen his qui moriuntur aspectu horribilissimo temptantque infestant ac conā durissimo certant: ut de misericordia desperent. Unde Beda refert de gestis anglo-rum. quod rex quidam anglie Adouerendus nomine habuit militē in armis probū: sed corruptū in moribus. Cum autē iprouisa infirmitate ferretur a rege visitatus et moneretur ad penam. quod renuit. d. quod videret huiusmodi faciem ex timiditate cordis. Cum pro ad mortē reducere timor ite rex visitauit eū confortans ut pmitteret. At ille. O dñe mi rex tarda hora est cum iudicatus sim et damnatus. Nā paulo ante quod bucintrares ingressi sunt duo clarissimi iuvenes: quorum vnus sedit ad pedes lecti mei: alter ad caput: et dixerunt. Iste ad iudicatus est mortis: videamus si aliquid habemus in eo. et vnus extraxit librum speciosissimū: sed valde puellū de sinu suo litteris aureis et fulgentibus scriptū: in quo legens vidi aliqua parua bona que feceram in iuuentute mea antequam mortaliter peccassem. Et cum miro modo exultare iuisione horum: ecce duo teteri imi demones intrauerunt: et attulerunt vnu magnū librum litteris nigris scriptū in quo vidi omnia peccata mea. Et dixerunt demones angelis qui ibi erant.

e z

Quid hic facitis cū in eo nullum ius habeatis: et liber vester nihil valeat: sed noster? Et rēderunt angeli q̄ verū est et recesserūt. et bi duo demones cruciā: me. Quibus dictis infelicissimus ex- pirauit. Est ergo molestus diabolus mo- rientibus nō solū impijs atq; pueris: sed etiā scis et amicis rei. Scribit enī Cyrillus ad Aug. in trāsitu Hiero. q̄ Eusebius vir scissimus quōdā Hiero. gl̄iosissimi discipul⁹ cū esset de hac vita migratur⁹ adueniēte die q̄ se ex Hiero. reuelatione migrare sciebat. die tertio p̄eunte labore febrium p̄cussus valde se sup̄ trā magistri non imemor nudū re- ferri fecit a fratribus et a singulis oscu- lum accipiēs benigna eos cōsolatione p̄fortauit: ut i scō manerēt p̄posito. De- inde sacculū quo opiebat gl̄iosus Hiero. de ferri et sup̄ra se poni fecit: ordinauitq; s̄m iustar m̄grī sui Hiero. gl̄iosi extra ecclesiā in q̄ iacebat scī Hiero. corpus sepeli. post hēc corpore sacratissimo dñi se muniens reor beato Hiero. deuote se cōmendauit: et sic p̄ tridū locutiōe cor- porali ac vitione p̄uatus circūstātib⁹ fratribus psalteriū ac passiōē dñi ac alia scā legētib⁹. Die p̄o quo moritur⁹ erat ante brē aie exitū p̄ duas horas ve- nerabilis Eusebius cepit ita terribiles actus pagere q̄ circūstantes monachi pauore p̄teriti velut amētes in trā iac- cebāt. Nā qñq; trāuersis oculis mani- bus simul iūctis voce dira facieq; terri- bili clamabat: Nō faciā. nō faciā. Mē- tiris. mentiris. Post hēc ad terrā rediēs faciē in terra firmabat q̄ruz p̄eāt cla- mans: Adiuuate me frēs ne peream. Nō monachi videntes lachrymantib⁹ oculis cum interrogauerūt qd esset. Ad quos ille. Nōne videtis demonū agmi- na q̄ me deuorare cupiūt Et illi. Quid te facturū volebāt cū dicebas. Nō faciā mentiris. At ille. Conabā nāq; ut no- men rei blasphemarez: et ego hēc nolle facē acclamabā. Dicebant insup̄ ut de- rei mia resperare eo q̄ essem dānatus. Quib⁹ ego rēdebā q̄ mentirent. Ab-

secondebā autē faciē meā ne viderē eorū aspectus qui tā terribilis est ut sustineri non possit. Si ḡ hic te i amice? tā durum p̄liū a demonibus sensit qd faciet p̄cō- res ne p̄bādūsimi q̄ tā diu diatolo fūie- runt? 3. p̄mittit reus p̄cōres impēni- tentes ipugnari i extremo vite a paren- tib⁹ a domesticis et p̄p̄inquis. Ipsi equi- tem sūt q̄ egrotātib⁹ p̄fessionem noiare nō audēt. sacerdotes et religiosos noia- re volētes indignat⁹ expellūt. notarios si cōparuerint ut testā p̄ficiāt turpē ei⁹ ciunt. Amici carnales o iūmici aiarū carorū vestroz. te vobis dī Matb. x. c. Inimici hoīs domestici eius. P̄op̄ea salubriē p̄uissus ē p. c. cū infirmitas. te p. et re. Dicit enī sic. Cū infirmitas cor- poralis nō nūq̄ ex p̄cō. pueniat dicēte dño languido quē sanauerat. Nade et amplius noli peccare ne reuīs tibi cō- tingat. p̄nti te creto statuimus et distri- cte p̄cipimus medicis corp⁹ ut cūz eos ad infirmos vocari p̄tulerit ipsos ante oīa moneāt et inducāt ut medicos aduocent aīaz. ut postq̄ infirmo fuerit de sp̄iali salute p̄uissus ad corp̄alis me- dicine remediū salubrius p̄cedat. cum cessante cā cesset et effect⁹. hec ibi. Sed p̄mittente te o ad puniendā negligentā impēnitentū. nec ipsi medici statutūz b̄ saluterrimū ecclie obseruāt. Timendū igit est oībus p̄cōtib⁹ ne seuiat in eos iusticia rei. Id i tpe opportuno sine di- latione studeāt ad p̄niam redire ut illa mediāte faciāt se dignos ḡrāz p̄sequēti brā gl̄ia i q̄ viuūt de⁹ i scā scēloz. Amē.

Feria q̄rta p̄ dñicā in sexagesima re- seueritate dñe iusticie. S. origenistas q̄ dicūt in fine oēs diabolos ac homines fore saluandos. Sermo. xi.

Edderuni-
cuiq; secū dñi opera sua
Sapientissimi filij rei
verba sunt ista Matb.
16. c. originaliter scri-
pta. Offert se nobis ex

omni parte magis ac magis tremenda
iusticia dei q̄ nō respicit psonas hoīuz:
nō curat angeloz dignitatē: sed oībus
peccantibus ⁊ de pēdō nō penitentibus
cōminat indifferēter dānationē eternā.
Sūt tamē origeniste qdā pīnacīe asse-
rētes q̄ i fine tē. lapsis angel ⁊ dānāz
veniā dabit q̄ infideles cōs reuoca-
bunt ad celū. ⁊ q̄ xpiani q̄libet bitabūt
i paradiso ita q̄ dei mīa supabit cōm rigi-
ditatē iusticie eius. Contra tales i pīni
sermō dicere statui ofidēre q̄ fortis ⁊
aspera sit dīna iusticia ptra peccatores
quoscuq̄. Ad qd̄ intelligendū p̄sidera-
damq̄ illā pponim⁹ ex triplici pte.

1^a ex pte angeloz maloz.

2^a ex pte infidelīū exccatoz.

3^a ex pte xpianoz faloz.

Qua alie errant Origenes circa sal-
nationē maloz āgeloz. ⁊ quō t. i. c. error
p sacras scripturas roborat. Caplm. i.

Primo pponim⁹ p̄siderandā dei
iusticiā terribilē ⁊ severā ex pte
angeloz maloz. Nā eos ex cel-
lēstissimos nobilissimos p̄fectissimosq̄
i donis nāe multos ⁊ q̄si innumerabiles
ppter vnū solū pccm supbie a paradiso seu
empyreo celo eiectos efualitē p̄dēnauit.
Nex p clariozī noticiā h̄ p̄tis tria du-
bia emergūt disputanda. Prīmū vtz
Origenis opinio fuit q̄ mali angeli sal-
uabūt. Secūdū vtz mali angeli sūt i
inferno. Tertiū vtz p scriptas p̄bari
posset q̄ āgeloz maloz pena nūq̄ finiret.
Circa p̄mū dubiū ē triplex mod⁹ dicēdi
Prīm⁹ ē quozūdā q̄ Origenē excusare
volūt. d. nūq̄ eū falsa aut rep̄bensione
digna nō solū scripsisse: sed nec docē po-
tuisse: sed inuidie quozūdā attribuunt
oīa q̄ tē Origenē erronea ⁊ bētica p̄e-
dicat. Inuidi aut talia Origeni ut illū
criminarēt ip̄suerūt. Mouent aut isti
defensores Origenis ad sic tenendū: tū
ppter eius scimōiā: tum ppter pfundā
sciam: tū ppter feruētissimū celū. Nā ut
colligit ex dictis Eusebii in historia ec-
clesiastica. ⁊ Hiero. i. li. de virg. illustrib⁹
Origenes habuit patrē Leonidā xpia-

nū ⁊ martyre: p̄ cui⁹ martyriū cū reb⁹
p̄monialib⁹ ob p̄fessionē nois xpī esset
p̄uat⁹: cū matre vidua ⁊ sex frīb⁹ paup̄
terelic⁹ batēs ānos circiter. i. etatis
studio litteraz intent⁹ se matrē ⁊ frēs tē
eo qd̄ docens lucrari poterat sustētabat
⁊ sepius martyr migrasset ad dñm nisi
mater ei⁹ pia fraude nocte vestes ei⁹ sur-
ripuisset. Cōsecut⁹ tandē est a deo scie-
gram: eratq̄ potētissim⁹ in grāmatica ⁊
oībus secularib⁹ litteris: in oī q̄q̄ p̄bia ⁊
nālī eruditōe p̄fect⁹: s̄ instruct⁹ maxie
in lectione ⁊ doctrina dīnoz voluminū.
Nū p incredibili scie sue p̄rogatiua do-
ctor ecclīe alexādrine a Demetrio ip̄si⁹
loci ep̄o institut⁹ est cathedrāq̄ doctor
p̄ Pārtheriū ⁊ Clementē tertū obtinuit
Cui⁹. s. Clementē ip̄se auditor exortat.
Nbi dū p̄bū dñi doceret palā: tū viros
q̄ feminas instruit. Et ut oīs maledicti
turpis occasione infidelib⁹ tollerēt qdā
mūn⁹ p̄fecti sent⁹: s̄ feruētē fidei castitatē
op⁹ exercuit. Nā illud euāgelicū atten-
dens: Sūt eunuchi q̄ se castrauerūt p̄p̄
regnū celoz. mox illud in se cōpleuit.
Nūq̄ nulla aduersarijz tetrabēdi oco-
casia relicta vigilanē doctine ⁊ p̄dica-
tiōi vacauit i abstīnētia plurima i ieiū-
nijs in vigilijs. Ex eius p̄o audito: n̄
m̄lti martyres s̄ effecti. Et nūq̄ p̄misit
ea q̄ in ecclesijs differebat a notato: n̄
excipi nisi q̄n sexagesimū etatē sue annū
agēs multo vsu ⁊ latore plurimū i p̄bo
rei fiducie acceptat. Iūdo⁹ autē. s. ethi-
li. sic tē ip̄o ait. Origenes i scripturā
latore tā grecos q̄ latinos op̄zū suoz
magnitudie supauit. Demq̄ Hiero⁹ sex
milia libroz ei⁹ se legisse fatec. P̄opter
hec oīa q̄ nō videt q̄busdā ut dixim⁹ q̄
Origenes tā grauē potuerit errare ut
diceret etiā dānatos angelos fore sal-
uandos. Sed bis ego r̄ideo q̄ nullus
est tā sanct⁹: tā iust⁹: tā doct⁹ in lege dñi
tāq̄ exerceat⁹ i via ei⁹ ut cadē nō possit
p̄m cōm legem. Sapiētior certe mun⁹
diorq̄ ip̄o Origenē erat in celo empy-
reo lucifer: ⁊ tū ppter peccata expulsus
est inde. Quare aut reus p̄mittit ruere

cos q̄ diu in p̄tutibus p̄seuerarūt peni-
tus ignoram⁹: q̄a iudicia rei abyssi
multa. Secūda⁹ mod⁹ dicēdi de Ori-
gene est aliorū q̄ tenēt ipsū errasse: s̄ p̄
errorē ad p̄niam venisse. Quidam autē
placitū quēdā qui ascribit Origēni
placitū ille in apoc̄ipbas scripturas
anumerat. ut p̄z. 15. di. c. scā ro. ecclesia.

Terti⁹ mod⁹ dicēdi de Origēne ē q̄
in p̄tate errauerit. Nū Aug⁹. 21. li. de
ci. rei. c. 1. uel. 21. aut. Nūc iā cū miseri-
cor. dib⁹ n̄ris agēdū eē video: 7 pacifice
disputandū q̄ uel oib⁹ illis hoib⁹ quos
iustissim⁹ iudex dignos getēne supplicio
iudicauit: uel q̄busdā eorū q̄ nolūt cre-
tere p̄nā sempit̄nā futurā: s̄ post certi-
tis metas p̄ cuiusq̄ p̄ti quātitate lō-
gioris siue breuioris eos inde estimant
liberādos. Qua i re misericor. dior. p̄fe-
cto fuit Origēnes qui 7 ipsū diabolū
7 angelos eius p̄ grauioza p̄ meritis
7 diuturnioza supplicia ex illis crucia-
tib⁹ eruendos 7 faciēdos scis angelis
credidit. Sed illū p̄ hoc 7 p̄ alia nō
nulla nō imerito reprobaui ecclesia. hec
ille. Et Hiero⁹ ad Palmachii inq̄t. Si
mibi creditis origēnistā nunq̄ fui: 7 si
nō creditis nūc eē cessauī. Male sentit
de filio: prius de spū scō: aiarum de celo
ruinā impie. ptulit: verū ton⁹ carnis re-
surrectionē negauit. Et idē ad Deside-
rium ait. Origēnes melior i lōis prior:
in malis fuit: cui⁹ hereses in libris p̄ri-
archon quos ipse cōposuit maxime iue-
niri dicūt. Et idē adūsus Higlānū sic
loq̄t. Op̄is mei ē 7 studiū multos legē
ut ex plurimis diuersos flores carpm
nō tam p̄batur⁹ oia q̄ q̄ bona sint ele-
ctur⁹. Assūmo multos i manu mea: ut
a multis multa cognoscā. Origēnes he-
reticus q̄d ad me: q̄ illū in plerisq̄ he-
reticū eē nō dubito. Errauit enī de dia-
boli p̄nā: errauit 7 de aīaz statu: 7 q̄d
bis tēterius ē p̄fem 7 spm scm in com-
mentarijs. Ysaie seraphin eē testat⁹ est.
Si errasse nō dicerē: 7 hec quotidie nō
anathematizārē eē erroris illi⁹ soci⁹.
Neq̄ enī ita telemus illi⁹ bona suscipe:

ut mala quoq̄ suscipe videam⁹. At idē
in multis scripturis bñ interpretatus ē
p̄pharū obscura disseruit: 7 tā noui q̄
veteris testi reuelauit maxima sacra. s̄
ille. Secūda⁹ dubiū erat utrū malī
angeli sint i inferno. Et ad h̄ r̄idet dñs
Hōi. di. 6. z. li. d. cū Alexādro de ales
in. 2. volumine sūme. q̄ loc⁹ demonūz
p̄ lapsū vsq̄ ad diē iudiciū nō ē locus
subterrane⁹ quē vocam⁹ infernū: s̄ aer
caliginosus in quo gnālē demonū ba-
bitat m̄t̄itudo. Utrū autē aliqui retru-
si sint i infernū: s̄ ego nescio nec iuenio
retermiatū a scis. hoc autē bene credo q̄
aliqui rescēdēt ad torquēdas aīas fm
q̄ habēt inter se reputata maledictiōis
officia. Si etiā in isto aere puniāt pena
ignis diuersi sentiūt diuersa. Quidam
dicūt q̄ sic. licz minus intēse q̄ p̄ iudi-
ciū. Alij autē dicūt q̄ talis pena differt
eis usq̄ ad iudiciū. 7 interim grauē pe-
nā suscipiūt: ex eo q̄ sūt in isto aere ca-
liginoso: q̄a locus i quo cōditi sūt erat
celum empyreū quod est luminosū 7 est
eis locus nālis ad quē nō p̄nt ampli⁹
reuerti. Tertiū dubiū p̄positū ē utrū
p̄ scripturas p̄bati possit q̄ nūq̄ diaboli
saluabunt. Et ad h̄ Aug⁹. 21. li. de ci.
rei. c. 23. inducit duas auctoritates.
Una est Job. Apō. 20. d. Diabolus q̄
seducebat eos: missus est i stagnū ignis
7 sulphuris: vbi testia 7 pseudo p̄pbe
cruciabūt die ac nocte i sella sc̄loz. Alia
est auctoritas xpi qui Mat̄. 25. ait.
Ite maledicti i ignē eēnū: qui paral-
est diabolo 7 angel⁹ ei⁹. Et q̄b⁹ sic Aug⁹
d. q̄ hic d̄r in eēnū: ibi d̄r in sella sc̄loz.
Quib⁹ p̄bis scriptura dina nihil aliud
significare p̄suevit: nisi q̄ finē tēporis
nūq̄ bz. Id Aug⁹ audacter i li. de fide
ad Petrū sic loq̄t. Firmissime crede dia-
bolū 7 angelos eius i ignē eēnū a xpo
eē mittēdos vbi nūq̄ carebūt p̄a quā
eis p̄pauit dina iusticia. Si igit⁹ tā
dure puniūt angelos q̄a peccauerūt 7
i malicia sua obstinati p̄māserūt. quō
securi sūt trāsgressores lōies diuinorū
p̄ceptoz? O re p̄bi offensores maiestat⁹

vg baho orig

diuine. o pſumptuoſi ⁊ temerarij execu-
tores oīz malarū affectionū: cur non
timetis? cur nō paneſcitis? cur veniq;
nō cōpūgimini ad cōminatē vocē ſūmi
rei? Ipſe qdē ut in ſermone pcedēti pz
ad vos clamat. Niſi pueri fueritis ſic
angelis nō ppci nec vobis parca. ſicut
angelos a ſedib⁹ celi eieci ita ⁊ vos ei;
ciam. ſicut illos ppetuo cruciandos dā-
nauit: ita ⁊ vos dānato. Tremēda iu-
ſticia rei cui reſiſtere null⁹ pōt: nō voies
nō angeli ſpūs potentiſſimi.

Qualiter iuſticia rei dānabit cōs in-
fideles. ⁊ qd ſentiendū ē re paruulis. re
pbi⁹ ⁊ alijs infidelibus. Caplm. 2.

Secundo pponim⁹ pſiderandas
terribilē iuſticiā rei ex pte inſi-
deliū pccōz. q̄s cōs quorūq; fue-
rūt quot ſūt uel erūt cū infidelitate mo-
rientes damnationi ppetue reputauit.

Sciendū tñ q triplex ē infidelitas. p⁹

puuloz. 2⁹ pbozū. 3⁹ malicioſorum.

Prima eſt infidelitas puuloz: ⁊ h⁹ di-

citur ſm purā negationē: ex hoc ſolo q

puuli nō batēt fidē. Et h⁹ ſm Lxx. 2. 2

q. r. nō babet rōnē pccī: ſ⁹ magis pene.

q̄a talis ignorātia dīnoz ex pccō pmoz

parentū ſecuta ē. Jō q cum tali infide-

litate moriūt dānāt quidē nō ppter in-

fidelitatis pccm: ſ⁹ ppter originālē culpā

ab illis ptractā: ita q cōs puuli ſine ba-

ptiſmo morientes: ⁊ in lege veteri ſine

alijs remedijs ptra pccm originale ad-

hibitis erant re numero dānatoz. Ne-

rūtū re illis dubitari ſolet utrū puniē-

di ſint pena mālīs ignis: qñ Aug⁹ re

ſide ad Petrū ait. Firmiſſime tene puu-

los q ſine ſacō baptiſmatis re hoc ſcō

trāſeūt eterni ignis ſupplicio ſempieno

puniendos. Et idē in Ench. cōtrariuz

videt dicere. Mititima inq̄t ſane eozū

erit pena q pccē pccm qd originālē cō-

traferūt nullū inſup addiderunt. ſed ſi

puniēnt pena ignis: nō eſſet mititima

Jō dicit. d. Boñ. i. 2. diſ. 33. Quidā

atrēdentes rigore dīne iuſticie ac ſniaz

qua reus loīez p vno modico mortali

in quo momētanea ⁊ qñ nulla fuit re-

lectatio cruciat cōnaliter dicūt q puuli
cremabunt igne mālī. longe tñ minus
q̄ illi qui peccauerūt pccō actuali. ⁊ hoc
dicūt ſenſiſſe Aug. cum dixit in Ench.
penā puuloz eē mititima. Et i li. d. ſide
ad Petrū ait. Paruuli cruciabūt cōno
ſupplicio. Mititima enī illā vocat non
absolute: ſ⁹ reſpctū alioz. Sed cū valde
durū videat q reus tā dure tam aſpe-
rat cum puulis ſic recedentib⁹. id alia
ertat poſitio mīto: que magis pccō dat
pietati fidei ⁊ iudicio rōnis. Q̄ q̄a par-
uuli recedētes cū originali culpa carēt
iuſticia ⁊ ſpūs ſcī grā que eſt pign⁹ be-
reditatis eterne priuāt in cōnū viſiōe
rei. Quia nō in carne fuit ſeditas: ideo
ponēt in loco vili utpote infernali. Sz
q̄a nō habuerūt i ſe actualē relectatē
pccī nec in ſpū neci carne: id nō ſentiūt
pene ignis acerbitatē. Et huic opimōi
interet magiſter i lra ⁊ in tex. Ad dictū
Jō Aug. pall. in li. re ſide ad Petrū
dicere poſſum⁹ q ipſe ſic locut⁹ ē nō in-
tendens dicē q puuli ſenſibiliter cru-
ciant: ſ⁹ pti⁹ manifeſtare voluit penam
eoz q̄tū ad carētiā viſiōis rei ⁊ q̄tū
etiā ad vilitatē loci. Et h⁹ valde abun-
dant expmūt plus dicēs ⁊ min⁹ volens
intelligi. Nec ſine cā ſic loq̄t. Facit enī
h⁹ ad extirpandā illā herēſim q dicebat
puulos nulla pena puniri. Unde ſicut
in morib⁹ documentū eſt: q qui vult ab
vno extremoz puenire ad mediuz relet
reclinare ad aliud extremuz ſicut docet
p̄b⁹. 2. eth. c. 9. Ad puniēd⁹ q puuli pēa
ſenſus ⁊ māl ignis: ſ⁹ pēa dān⁹ carētia
viſiōis dīne. Atq̄ at iſt eis aliq̄s dolor
inſio: ſatis apud doctos dubiū ē. Qui
dā. n. voluerūt dicē q carebūt cognitōe
⁊ dolore. Cognitōe qdē erigēte rei iuſti-
cia: ⁊ dolore erigēte mīa dīna. Juſticia
nāq; erigit ut nō reſ eis p⁹ bācūtā donū
aliq̄d cognitōis qd i bācūtā nō habue-
rūt. Nō ſic caruerūt cognitōe fidei ⁊ oī
gnē cognitōis itellectiue illi q mortui
ſūt añ vſū rōnis ſic etiā carebūt p⁹ bāc-
ūtā nec diuſinitate t̄pis addiſcēt. Nō a
erigit ut nō hēant penā actualē dolorē cū

non habuerint maculā actualis culpe.
 7 ideo iusto suo iudicio priuat eos de
 oi eozū cognitione q̄ pnt eis inferre do-
 lorē. Meli⁹ ē enī talia ignorare q̄ scire
 Sz q̄a difficile ē intelligere q̄ aia sepa-
 nō habeat vñ rōnis: 7 non cogſcat ea
 saltē quoz cognitio ē ei nāliter inserta
 cū ex pte corpis impedimentū nō habeat
 Jō aliq̄ aliē opinant. s. q̄ aie paruulorū
 7 habeant cognitionē: 7 habeant dolo-
 rem. Sciēt enī ppter qd̄ facte sūt: 7 sciēt
 se ab illo tono merito originalis culpe
 esse priuatos: 7 tñ nō habeant dolo-
 rem q̄ mereat dici ximis q̄a nō habeant re-
 morū q̄ pdiderint illud bonū ppe ppiā
 negligentia 7 pceptū. Et p tanto dolo-
 eozū erit multo mitior q̄ dolo- adul-
 torum. Sed opinio ista bene stare non
 pōt: tñ ppter h q̄ dolo- ille ē absq̄ spe. 7
 ita cū murmure 7 despatioe: tñ etiā q̄a
 dolo- aie redundat in carnē. Et si talis
 dolo- ex reſideratōe procedit non videt̄
 ē absq̄ actuali obligatione. Propterea
 est tertius mod⁹ dicēdi. pbabilior 7 cō-
 muni⁹. Sz aie puuloz carebūt actua-
 li dolo- 7 afflictione: nō tñ carebūt co-
 gnitiōe. 7 h pōt saq̄ rōnabilē intelligi p
 hūc modū. Decedētes enī in solo origi-
 nali mediū tenēt in bñtes grām 7 cul-
 pam actualē. Et qm̄ stat⁹ retributiōis
 dz rñdere statui vite pñtis: in tali statu
 debēt aie puulozū poni: ut q̄si mediū te-
 neant inter brōs 7 cōnis ignib⁹ crucia-
 tos. Qm̄ ḡ bñi carent malo pene sensibi-
 lis: 7 cū hoc habēt dei visionē. dānari
 ecōtrario sūt in tenebris 7 puniūt pena
 sensibili. Paruali fm̄ ordinē rectū dīne
 equitatis debēt coicare in vno cū dān-
 natis 7 in alio cū bñis. Sed nō possunt
 coicare cū bñis in bñdo diuinā pñtiam
 q̄a tñc in nullo coicārēt cum dānatis.
 Pñtia enī visionis dei non stat cū pena
 sensibili. Jō cū bñis coicant in h q̄ ca-
 rent oi afflictione extiori 7 infiori. cuz
 dānatis pō in hoc q̄ priuāt visionē dei
 7 lucis corporalis. Paruali igit sic dīno
 iudicio inter brōs 7 simpliciter miseros
 quasi in medio pstituti h nouerunt. Et

cum ex vna pte pſideratio generet reſo-
 lationē. ex altera cōſolationē: ita equa-
 lance dīno iudicio eoz cognitio 7 affe-
 ctio librant 7 in tali statu ppetuant ut
 nec tristitia deiſciat nec leticia reficiat.
 Et in h mirabilis ostendit̄ ordo diuine
 sapie que cuncta nouit suis locis dispo-
 nere 7 ad suā gloriā ordinare. Nā sicut
 in bñis potissime manifestat̄ mīa 7 i dā-
 natis iusticia: ita i istis mīa simul 7 iu-
 sticia. 7 ex hoc patz q̄ nō facit de⁹ aias
 frustra quas nouit de corpe ante susce-
 ptionē baptisma⁹ egressuras. Dia enī
 facit deus ad suā gloriā manifestandā.
 Nā si tu queras quid puuli faciūt vtz
 addiscant uel pferāt uel aliqd op⁹ exer-
 ceant. breuiter ego rñdeo q̄ diuine iusti-
 cie eq̄tas 7 imutabilitas in eodē statu
 q̄tum ad corpa 7 q̄tū ad aias siue ad
 cognitū. 7 quo ad effectiū ppetualē
 eos pſolidat: ut nec pſiciāt: nec deſiciāt
 nec letent: nec tristent: s. sp̄ sic vniformi-
 ter maneāt: ut sint matia laudādi dīnū
 iudiciū: qd̄ sic equū 7 iustū ē ut nulluz
 malū relinq̄t ipunitū 7 nullū bonū ir-
 remuneratū 7 pfectissime teneat mediū
 inē supflūū 7 diminutū. Ecce Bñi. Ego
 aut dico q̄ difficile ē assignare puuloz
 dānatoz q̄litate 7 pditionē. Nobis tñ
 sufficere debet q̄ dei iusticia eos ppetuo
 pdēnabit. Et in h redarguende sūt libi
 diuine matres fornicarie 7 adultē imo
 filicide quarū culpa fit septennumero ut
 ul' in vco ul' extra vterū puuli ineficiāt
 O nepbādissimū scel⁹. o deſectādū ma-
 lum q̄ fit ut aie sit 7 corpa permant.
 Sz infidelitas ē moralīū phoz q̄ fm̄
 rōnis regulā viterūt extollētes p̄tutes
 vitia pō repbātes: tñ fidē nō habuerūt
 nec implicatā nec explicatā. Qui pfecto
 cōs ex diuina iusticia cū dānatis sūt repu-
 tati. Nec durū videri dz ista sentire de
 sapiētib⁹ bñi scti. Qm̄ ut inq̄t Paul⁹ ad
 Ro. i. Inexcusabiles sūt q̄a cū cogni-
 sent deū nō sic deū glificariūt aut grās
 egerūt: s. euauerūt i cogitatiōib⁹ suis
 7 obscuratū ē insipies cor eoz 7 dicen-
 tes se ēē sapiētes stulti facti sūt. 3⁹ est

infidelitas malicioſoz: que ſm **Ab.** z
z. q. f. eſt p p̄trietatem ad fide: qñ. ſ.
aliq̄s repugnat auditui fidei uel ipſam
p̄tēnū. 7 in b. p̄prie p̄ficiat rō infidelitatē
q̄ p̄ctū eſt mortale. Et i bac implicati
ſūti iudei idolatre mactometani: 7 alij
p̄dicentes xp̄iane fidei quoz p̄cbdoloꝝ
gr̄adis ē numer⁹: cōſp̄ dei iuſticia dam
nabit ad inferos etiā ſi alia p̄ctā nō ba
terent. Nec valet opinio illoꝝ q̄ dicunt
vnūquēq̄ in ſua fide uel lege ex q̄ credit
eam bonā poſſe ſaluari: q̄ ut ſcribit̄ eſt
de ſūma tri. 7 ſi. ca. vna eſt fidelit̄ vltis
ecclia extra quā null⁹ oio ſaluaf. Et re
bac Cyprian⁹. z. 4. q. i. c. loquif. hanc
vnā eccliaz in cāctico cācticoꝝ ſpūs ſcūs
ex p̄ſona xp̄i dñi reſignat. d. **Ma** ē co
lumba mea: forma mea. hāc ecclie
vnitatez 7 b̄tūs Paulus docet 7 ſac̄m
vnitatis oñdit. d. **Unus** re⁹ vna fides
vnū baptiſma. vnū corp⁹. 7 vnus ſpūs
vna ſpes vocatiōis n̄re. Ad idē ē. c. qm̄
re⁹. z. 4. q. i. 7. c. aliud. de p̄ſe. di. 4.

Qualit̄ iuſticia dei dānabit omnes
malos xp̄ianos ſine penitētia moriens
tes. 7 q̄re pena eoꝝ ḡuios erit alioꝝū.

Tertio pponimus. Caplm. 3.
p̄ſiderandā acerrimā iuſticiam
dei ex pte xp̄ianoꝝ falſoz quos
cū diabol⁹ 7 infidelib⁹ ſi in p̄ctō moriāt̄
p̄dēnabit. Et ad b̄ clari⁹ intelligēduz
re illoꝝ dānatōē nōbūmus tria. p̄ v̄
rificatiōē. 2. rōnē. 3. grauatiōem
Primo nōbūm⁹ verificatiōē. **Quā**. ſ.
verificari p̄t q̄ xp̄iani mali cū imp̄nia
moriētes ſaluari nō poſſunt. Ad b̄ ſuffi
ciat audire Aug⁹. li. d̄ fide ad Petz. d.
Firmiffime tene 7 nullaten⁹ dubites: nō
cōs q̄ intra eccliam catholicā baptizaf
accepturos eē vitā eternā: ſi eos q̄ per
cepto baptiſmate recte viuūt. i. q̄ abſti
nuerūt ſe a vitijs 7 p̄cupiſcētijs carnis
Regnū enī celoꝝ ſicut heretici infideles
atq̄ ſaiſmatici nō habebūt: ſic catholici
criminoſi poſſidē nō p̄uerūt. Et ſic ani
moſe locutus ē Aug⁹. p̄pter p̄ba xp̄i. d.
Matth. 1. **Nō** ois q̄ dicat mihi dñe dñe
intrabit in regnū celoꝝ. Multi dicent

enī illa die dñe: nōne in noīe tuo p̄ph̄a
uimus: 7 in noīe tuo demonia eiecim⁹
7 in noīe tuo p̄tutes multas fecimus?
Et tunc p̄ſiteboꝝ illis: q̄a nūq̄ noui vos
Diſcedite a me omnes q̄ opamini iniqui
tatem. 2. notabim⁹ rōnē q̄re. ſ. bapti
zati xp̄iani damnabunt. cū **Mar.** vlt̄.
dicat. Qui crediderit 7 baptizaf fuerit
ſaluus erit. Et ad hoc r̄idet **Jacob⁹.** z.
c. q̄ fides ſine operibus mortua eſt. **Jō**
notāda eſt illa **Amb⁹.** ſinia q̄ p̄mif. z. z.
q. 5. c. **Cauete fr̄es.** **Cauete** inq̄t fratres
mendaciū: q̄a oēs qui amant mēdaciū
filij ſūt diaboli. **Mēdaciū** nāq̄ ē xp̄ia
nū ſe dicere 7 opa xp̄i nō facere. **Mē**
daciū nō ſolū in falſis p̄bis: ſi ſumus
lat̄is conſiſtit opibus. Et ut **Aug⁹.** dic
in. 4. re doctrina xp̄iana. Ex ſac̄ro vn
ctiōis xp̄ianoꝝ oīuz vocabulū reſcen
dit 7 nomē: qd̄ nomē ille fruſtra ſortit⁹
qui xp̄m minime imitat. Quid mirum
igit̄ ſi p̄ malos xp̄ianos ſeuiet iuſticia
diuina qm̄ 7 ipſi criminoſi flagitioſi vi
tioſiſſimi repiunt. **Deu** lex nō ſoluz re
infidelibus: ſi 7 re xp̄ianis dici p̄t illud
p̄bete. **Corrupti** ſunt 7 abominabiles
facti ſūt in ſtudijs ſuis. nō eſt qui faciat
bonū. nam baptiſmate dūtatat ex cepto
epibus iſtis reteriores ſūt i malis mo
ribus xp̄iani q̄ iudei ſiue gentiles. **Nō**
eſt in eis hoc eſt p̄ maiori pte in plurib⁹
fides: nō religio: nō pietas: nō reuerētia
nō timor: nō amor dei: nō celus: nō iu
ſticia: nō ſimplicitas: nō rectitudo: non
veritas: nō innocentia: nō cōpaſſio: nō
libalitas: nō humilitas: nō m̄ſuetudo
nō modestia: nō cōtinentia: nō ſobrie
tas: non pudicitia: nō caſtitas. **Quin**
imo vb̄q̄ regnāt vitia ſtria: hereses: ſu
p̄ſtitōes erronee: crudelitates: irrecuere
tia ad ſacra: p̄ſcriptio: amor ſclī: tepiditas
tas: iuſticia: duplicitas: fraudulētia
falſitas: nequitia: auaritia: ſymonia: ſu
perbia: inuidia: odiū: incōtinētia: laſci
uia in omni abominatiōe: blaſphemie
ſacrilegia 7 bi⁹. **Q** xp̄iani tñi noīe 7 nō
re. o xp̄iani oī dolo 7 malignitate pleni
quo itis. quo itis? quoue ſpatia ire cū

mēdaciū

tanta mole vicioꝝ vꝛoꝝ? certe vobis di-
co qꝫ nisi redieris ad pꝛutū semitā ⁊ ad
pniaz habitabiꝝ i inferno qm̄ ut dictū
ē sic erigit dina iusticia. ⁊ nōbimꝰ de
dānate xpianoz fallox gūationē. Nā
ceteris paribꝰ gūiꝰ i inferno punientur
xpiani falsi qꝫ ifideles dānati. qd̄ pstat
exemplo Macharij alexādrini in cuiꝰ
vita legiꝰ qꝫ dā dte dñi ipse teābularet
i heremo cepit caput cuiusdā refūcti: ⁊
dū oꝛasset: inērogauit cuiꝰ caput illud
fuerit. ⁊ rñdit se fuisse pagani cuiusdā.
Dixit ei Mach. Vbi ē aia tua? Rñdū
in inferno. Cūqꝫ reqꝛeret si multuz i pꝛ-
fundo eēt. rñdit qꝫ tantū quātū distat ce-
lum a tꝛa. Cui Macharij. Sūt ne ali-
qui pꝛfūdioꝛes? Cui ille. Pꝛfūdioꝛes
sunt oībus falsi xpiani qui xpī sanguie
redempti. ⁊ sacro baptisinate mundati
tot bñficia puiꝑendunt. Sollicite gꝫ cu-
remus oīs errata corrigē te pꝛtis que
cōmisimꝰ dū facultas adest: dū tempꝰ
dā vꝛā agere pniam: ut sic euadamꝰ
mortē getēne a qꝫ nos literet bñdictus
teus dei filiꝰ xpꝰs ihs: qui est bñdictꝰ
in secula seculozū. Amen.

Feria quinta pꝰ dñicā in sexagesima
te grauitate pene dānatoꝝ. contra
illos qꝫ dicūt leui cruciatu terreri dān-
natos.

Sermo. iij.

Cruciabū-
tur die ac nocte l se-
cula seculozū. Scri-
bunt lxxvba Apod.
20. c. Satis dura ⁊
isensibilia sūt corda

illoꝝ qꝫ nō pauescūt: nō timēt neqꝫ mo-
uent ad vocē tribilis iusticie dei cui pꝛ-
fecto nulla pꝛtus creature resistere nec
immo qd̄ pōt. Nā licz in supioꝝibus
m̄lta dicta sunt de illa: tñ adbuēdū nul-
la occurrūt de clarāda qꝫ merito com-
pūgi dꝫ vniuscuiusqꝫ pꝛdꝛis mens ex-
cecata. Nō lo qm̄ somniū nō recitamus
fabulas cū narramꝰ seueritatē iustissimi
⁊ oīpꝛtēis dei qꝫ oīnz inqꝫtatū asprimꝰ
vltor: ē. Idcirco cū timore audicēda sūt

cloqꝫ dinarū scripturay qꝫ p emēdaticē
nꝛa manifestant nobis qꝫ gūis ⁊ dura
erit dānatoꝝ pena te qꝫbus dicat i tꝛe-
mate. Qꝫ cruciabunt in penis atrocissi-
mis p infinita secula. In qꝫbꝰ verbis de
gūitate pene dānatoꝝ assignabimus
triplicem rationem

Prima dicat localitatis.

Secunda horribilitatis

Tertia eternitatis.

Qꝫ grauiſſima erit dānatoꝝ pena pꝛ-
horribiles pꝛdꝛicēs inferni. ⁊ de inferni
veritate ⁊ qualitate. Caplm. i.

Prima rō quare gūissima ē dā-
natoꝝ pena dicat localitatis.

Nā pcludet in loco satis lepto
l. in inferno. in qꝫ tres sūt penales pꝛdꝛi-
ones videlicet. pꝰ dicat vililitatis. 2te re-
nebroſitatis. 3te paupꝛatꝰ. Prima pꝛ-
nalis pꝛdꝛio inferni ⁊ loci dānatoꝝ dꝛ
vililitatis. Est infernꝰ locꝰ vilissimus in
cētro tꝛe velut carcer dānatoꝝ a deo sa-
pientissimo ordinatꝰ. Neqꝫ fictio est sic
Tullꝰ inuēctiuarū i Catilinā. li. 4. vi-
teſ asserē. Et inqꝫt aliqua formido im-
pꝛobis eſſet poſita apud inferos. antiqꝫ
ſupplicia impꝛis pſtituta eē voluerunt.
In qꝫbꝰ pꝛbis qꝫsi videt inuere qꝫ ad tꝛo-
rem ipſoꝝ ſapiētes fice de inferis ſunt
locuti. Sz talem erroꝛē elimināt ⁊ re-
ſtruit maxime tria qꝫbꝰ pbaſ inferni ve-
ritas merito cū timore excogitāda. Pri-
mū eſt tꝛe ologicalis rō. Secūdu ſcri-
pture pſfirmatio. Tertiu fidei cōfeſſio.

Primū qd̄ oñdit inferni pꝛtatem eſt
tꝛe ologicalis rō. nā ut colligif ex dicē
ſci Ato. Ric. de media villa. ⁊. d. Bon.
in. 4. di. 4. 4. Sicut ſe babꝫ m̄ia dei ad
electos: ita ſe bz eius iusticia ad repro-
bos ⁊ malignos. S m̄ia dei pꝛpauit elec-
locū relictioſū ⁊ amenū. celū. ſ. empyreū
in qꝫ cēnaliter pmanebūt. Ergo iusticia
pꝛpauit re pꝛbis ⁊ malignis locū vilissi-
mū ⁊ horredū in quo cēnalit cruciabūt
Ista rō ſūdaſ ſup dicē Aug. q. 49. li. de
ci. rei. ci. 3. ait. Qꝫdo ē parū diſpariūqꝫ
rerū ſua cuiqꝫ loca tribuens diſpoſito.
Et li. 5. ibidē. c. 9. d. De nūbil ioꝛdina

Secunda p[ar]tio penalis inferni dicit[ur]
 tenebrositas. Est eni[m] infern[us] locus te-
 nebrosus ⁊ totus obscur[us]. **Adh**
 zz. dicit rex de nō habēte vēstē nuptia-
 lē. Mittite eū in tenebras exteriores. ⁊
 Job. x. Dimittite me inq[ui]t ut plangā pau-
 lulū dolorē meū anteq[uam]. u. ⁊ n. r. ad. t. t.
 ⁊ op. m. c. t. m. ⁊ t. u. v. m. m. ⁊ nullus or-
 b. s. horroz inhabitat. Mōdū fm Ric.
 in. 4. di. 15. q. lumē p se est delectabile. p
 accidēs pōt esse tristabile. inq[ui]tū alv
 quid ostendit qd displicet. ⁊ qā infern[us]
 locus est omnis tristicie: id simpliciter lo-
 cus tenebrosus est in q nō ē aliqd pur
 lumē qd visū delectet. Est tñ ibi aliqd
 lumē obscuritati pmutū quo dāmati
 vidē possint vnde delectāt. ⁊ h inq[ui]t Breg
 9. li. mor. vrsus finē. d. Ignis inferni
 q[ui]s ad p[er]olationē nō luceat: tamē ut
 magis torqueat ad aliqd luceat. Nam
 sequaces q[ui]sq[ue] suos secū i tormētō rep[er]-
 bi flamma illustrante visuri sūt: quorū
 amore reliquerūt. hoc ipsū in finia dicit
 Isidor[us] 11. i. de sūmo bono. Ignē gelēne
 ad aliqd lumē habē: ad aliquid pō nō
 habere: hoc est habē lumē ad dānatiōē
 ut videāt impij vnde delectāt. ⁊ nō habē
 ad p[er]olationē ne videāt vnde gaudeāt
 Apta fuit p[er]p[et]ratio de camio triū pueroz
 ad exemplū ignis gelēne. Nā sic ignis
 ille nō arsit ad triū pueroz supplicū: ⁊
 arsit ad cōburēda ligamīa viculor[um]: ita
 ignis gelēne lucebit miserj ad augmē-
 tū penarū: ut videāt vnde delectāt: ⁊ non
 lucebit ad cōsolationē ne videāt vnde
 gaudeāt. Inter hui[us] vite ⁊ future infe-
 licitatis miserā multa discretio ē. Illic
 eni[m] miseria est p[ro]pter cruciationē dolorū
 ⁊ tenebre p[ro]pter lucis auersionē: q[ui]tū vnū
 in hac vita est. i. miseria. ⁊ aliud nō est.
 in inferno aut vtrūq[ue] est. hec ille. Sim-
 pliciter q[ui] locus inferni tenebrosus erit
 ad quē sol nō expandet lumen suū. nō
 luna nec stelle in quo nihil videbit nisi
 qd habet incutē t[er]rore. sic Exo. x. d[icitu]r de
 tenebris egypti. Facte sūt tenebre horri-
 biles i vniuersa t[er]ra egypti trib[us] dieb[us].
 nemo vidit frēm suū. nec mouit se d[omi]n[us]

co in q[ui]o erat. Sup[er] que p[er]ba. d. Aico.
 de tira. q. tenebre ille ideo dicunt horri-
 biles: qā inter illas videbant egyptij vi-
 sione imaginaria fantasinata quedā ⁊
 figuras turpes que nō parui eis inge-
 rebant timores. Ita ⁊ in inferno erunt
 horribiles tenebre: qā dāmati in illas
 ⁊ vere videbūt se mutuo in tormētōrū
 angustias laborantes. ⁊ visione imagi-
 naria inspicēt malignos spūs q[ui] dā-
 natis diuersis modis ⁊ figuris horren-
 dissimis apparebunt. Q[ui] tolenda erit
 hora illa qua miser p[er]dō intrabit infer-
 num nūq[uam] visurus lucē per tot annorū
 milia ⁊ p[er] iudiciū p[er] infinita secula. Q[ui]
 quātus timor tunc cor eius inuadet cū
 videbit noctē sine diē tam longissimā
 sibi factā. Nam si hoc in mūdo viderēt
 hoīes noctē p[er]trabi vsq[ue] ad mensem uel
 annū cūcti clamarēt ad sidera: mīam.
 Inq[ui]t. **Thirg** p[er] georgico: tū te obscurato
 sole p[er] Cesarj mortē. Ille etiā extincto
 miserratus Cesarē romā. Cū caput ob-
 scura nitidū ferrugine texit. Impiaq[ue]
 eēnā timuerūt secula noctem. Que igit[ur]
 mens qualisue anim[us] fiet dāmnatis in
 tenebris inferni vbi nō solū p[ri]uati erūt
 in eternū oī splendor: ⁊ luce delectabili
 v[er]o etiā ut dicim[us] quicqd vidē poterūt
 accedet eis ad merorē ⁊ luctū? **Ter-**
 tia penalis p[ar]tio inferni d[icitu]r p[er] paupertatis
 Des quidem ibi habitantes paup[er]tate
 affligent[ur] ⁊ egestate nimia. ⁊ q[ui] in h[uius] mū-
 do affluebāt diuitijs: abū dabāt t[em]p[or]alib[us]
 bonis: possidebāt thesauros: ⁊ impabāt
 alijs: induebant purpura ⁊ bysso: do-
 miebāt in lectis eburneis: nutriebāt ca-
 nes: ⁊ pascebāt aues celi: gaudebant in
 sonis canticis ⁊ choreis: ⁊ letos duce-
 bant dies. oibus his in inferno p[er]nitus
 expoliati guttam aque concupiscunt: ⁊
 illam habere non poterūt p[ro]ut exp[er]isse
 redemptor noster aperuit Luc. 16. c. al-
 serens de diuite Epulone q[ui] instanter
 rogabat Abrahā quatenus mitteret
 Lacaz ut intinctū in aquā digittū: non
 totum: sed extremā partē ad eum refer-
 ret: oriq[ue] ei[us] iponeret: nec fuit exaudīt[us].

226

De quo Breg. in omel. dicit. Buttam
aque petijt q̄ micas panis Lazaro ne-
gavit. Id̄ audiet flebilis vox diuituz ⁊
potentiū in inferno sic lamentantiū. ut dī
Sap. 5. Errauimus a via vitas. ⁊ iu-
sticie lumen nō luxit nobis ⁊ sol intelli-
gentie nō est ortus nobis. Lassati sum⁹
in via iniquitatis ⁊ pditionis: ⁊ ambula-
uimus vias difficiles. viā autē dñi igno-
rauim⁹. Quid nobis pfuit supbia nra:
aut diuitiaz iactantia qd cōtulit nob⁹?
Transferūt oia illa tanq̄ vmbra ⁊ tanq̄
nunci⁹ pcurrēs: ⁊ tanq̄ navis q̄ ptra-
sit fluctu ante aquā: cuius cū ptraſierit
nō est restigiū inuenire neq̄ semitā ca-
rine illius i fluctibus: aut auis q̄ trās-
uolat in aere nullū inuenit argumētuz
itineris illius: s̄ tñ sonitus alarū pte-
rans leuē ventū ⁊ scindēs p vim itineris
aerem cōmotis alis trāsuiolauit: ⁊ post
hoc nullū signū itineris inuenit illius:
aut tanq̄ sagitta emissā i locū destina-
tum diuisus aer cōtinuo in se reclusus
est ut ignoret trāsitus illi⁹. Sic ⁊ nos
nati cōtinuo desinimus eē ⁊ p̄tutis qdē
signū nullū valui⁹ ostēdere. In ma-
lignitate autē nostra p̄supti sum⁹. h̄ ibi.

De grauissima erit damnatorū pena
p̄ lamēta ⁊ blasphemias q̄ sūt i infer-
no ⁊ p̄ societatē demonū. Caplm. 2.
Secunda rō quare grauissima
erit damnatorū pena dicitur horri-
bilitatis. Max̄ inter cetera q̄bus miseri
illi afficiēt dolore tria erūt maxime hor-
ribilia. Primū horribilis lamentatio.
Secūdū horribilis blasphematio. Ter-
tiū horribilis sociatio. Primū horri-
bile erit lamentatio. Ibi inquit x̄ps erit
fletus ⁊ stridor dentū. Scdm̄ p̄o Ric.
in 4. di. 50. Nō erit ibi corp̄alis fletus
in q̄ntū est quedā resolutio corp̄aliū la-
chrymarū: q̄a talis resolutio tunc non
erit. sed pertinet ad corruptibile statuz:
tñ erit ibi maxim⁹ dolor in̄ior: q̄ signifi-
cabit p̄ signa i facie ⁊ oculis cū turba-
tione ⁊ motu capitis. ⁊ cū stridore den-
tiuz vultusq̄ tristitia. Quisnā explicet
quātus meror erit in cordibus dāna-

torum inter illos strepitus vlulat⁹ atq̄
querelas? O bti qui nunc lugent. ut ait
x̄ps Math. 5. qm̄ ipsi cōsolabunt. Et
Luc. 6. Ne vobis q̄ nūc ridetis: q̄a lu-
gebitis ⁊ flebitis. Secūdū horribile
erit blasphematio. p̄o despiciēt vtiq̄
blasphemabunt dānati scip̄os p̄ntes
suos: deū ⁊ angelos ⁊ oēm creaturam
In Apoc. 16. Ioh. ait. Blasphemaue-
runt deus celi p̄ doloribus ⁊ vulnerib⁹
suis. Ad h̄ est exemplū qd legi⁹ i sūma
re septē tonis. Cū quidā vsurari⁹ infur-
maret ad mortē: nec sacerdos vellet ei
sacrā p̄ferre nisi restitueret uel cautionez
faceret: allegrecusaret. hortab. āf ad hoc
fili⁹ ne ad infernū descenderet moriens
Ille p̄o rīdebat. Nescitis qd p̄tatis.
Si vellem mala ablata restitueret: relin-
queret vos paupes ⁊ egenos. meliusq̄ ē
se cōmittē mīe dei q̄ mīe hominū. ⁊ i hac
p̄tinacia mortuus est vsurarius ille ac
in inferno sepultus. Et fili⁹ autē eius
duobus dixit alter ad alterū. Pater n̄
damnat⁹ est nō imitemur eū retinendo
vsuras p̄ illū extortas: s̄ reddam⁹ cre-
ditorib⁹ ut saluari possim⁹. At ille re-
spōdit. Ego meā partē retinebo nec illā
restituē curo. Si p̄ noster vsuras fecit
⁊ nō restituit. apse nō ego penā portem.
Alter ergo portionē suā restituit ⁊ se-
culum deserēs dei obsequio se totū tra-
didit. Dum autē qui in seculo remāserat
mundanis se immergeret. infirmatus ad
mortē: nec penitēs secut⁹ est p̄rem. Qd̄
frater audies rogauit deū ut p̄ris ⁊ fr̄is
eius statū ei dignaret ostēdere. Una igi-
dierū cum oraret: vidit trā aprā: ⁊ i in-
ferno patrē i flāmis penitus sepultū: ⁊
filiū eius fratrē suū iacentē sup eū. ma-
ledicebatq̄ p̄ filiū dicens. Maledicta
sit hora in qua te genui fili: tu sis ma-
ledict⁹ q̄a p̄pter te feci vsuras: nec vo-
lui restituere ne te paupem relinquerē:
⁊ p̄pter h̄ erucior i hac flāma. Et fili⁹
rīdebat. Maledictus sis tu pat⁹ ⁊ ma-
ledicta dies i qua me genuisti: q̄a exem-
plo tuo docuisti me fenerari: ⁊ vsuras
extortas nolui reddere. p̄opter quod

crucior i inferno. Et p^o ambo piter eu-
lantes blasphemabant cuncta creata ⁊
creatorem illorū. Qd cernēs ille seru⁹
rei grās teo egit qui cū libāuit te tāto
malo. Tertū horribile erit sociatio.
Erunt nāq³ socij damnatorū neq³simi
spūs ⁊ maligni diaboli. Quantū enī sit
eorū societas dira atq³ molesta pōt co-
gnosci p effect⁹ pēlētēs quos exercēt
in illis quos teo pmitēte obsidēt i hac
vita. Nam adeo illos turbāt ⁊ sic gūē
vexant: ut qūq³ sic obsessi muti aut sur-
di fiant: qūq³ manib⁹ p^orijs seipsos la-
cerēt ⁊ discerpāt. qūq³ nisi cathenis cō-
stringerent etiaz domesticos ⁊ amicos
conēf opprimere. Quid igit faciēt dia-
boli cū illis quos in inferno volēte teo
p libitū suo vexare poterūt: si talia agūt
hic cū his q³ te eoz manib⁹ ⁊ p^ote pūt
penitus libari? Null⁹ pfecto aut cogi-
tare aut dicere pōt q³ importabilis erit
dānatis miseris societas diabolorū.

De rōnabiliter punit teus dānatos
pena eēna seu infinita p durationē licz
actus pēi fm se sit finitus ⁊ temporal.
Tertia ratio quare? Caplm. 3.
gravissima erit dānatorū pena
dicēf eternitatē. Duratura qūpe
in scripturis scīs ponit⁹ pena dānatorū
i eēnū. ut pz ex dicēf. Merūtū ut Aug⁹
dicit. 2i. li. de ci. rei. c. xi. Quidā iustus
putāt ut pēis quātūlibz magnis pu o
s. tpe ppetrat⁹ pena q³q³ dānet eēna q³i
ullius id vnq³ iusticia legis attēdat: ut
tanta mora tps q³q³ puniat quāta mo-
ra tps vnde puniret admittit. Oeto ge-
nera penarū in legib⁹ eē scribit Tull⁹
Dammum. vincula. verbera. talionem.
ignominiā. exilium. mortem. servitutē.
Quid horū est qd in breue tempus pro
cuiusq³ pēi celeritate coaptet⁹ ut tanta
vidicet morula: quāta de p^obediē ppetra-
tum nisi forte talio? Id enī agit ut hoc
patiat⁹ q³q³ qd fecit. In illud est legis.
Oculū p oculo ventē p vente. fieri enī
pōt ut tam breui tpe q³q³ amittat oculū
severitate vindicare q³ tulit ipe alteri im-
pbitate pēi. Porro aut si aliene semie

osculū infixū rōnis sit ptere vindicare:
nōne q³ illud pūcto tps fecerit incōpabi-
li torarū spacio pterat⁹ ⁊ suauitas volu-
ptatis eriguit diuturno dolore puniē?
Quid in vinculis? Nūq³ tam diu q³q³
iudicādu ē in illis eē dehere q³ diu fecit
vnde meruit alligari? Hec Aug⁹ Qui
etiā de dāno ignominia exilio ⁊ fuitute
ptendit q³ plerūq³ infligunt p momē-
taneo quasi relicto lōgo tpe duratura
que id eterna eē non pūt: quia p^osvita
nō pōt eē eterna. Quanto magis q³ ap-
probanda est rei seuera iusticia q³ pēi
punit eterna penalicz i tpe sint cōmissa
Merūtū ut tante veritati melius anim⁹
acquiescat ex dicēf scōz tres pncipales
rōnes aptissime pducūt qbus liq³do cō-
stat iuste teū facere cum punit malos
eēno supplicio. p^o rō ē p^o voluntatem.
2^a p^o obiectū. 3^a p^o cōtemptum.

Prima rō est ppter voluntatē. Nā si
p^osiderem⁹ in pēi voluntatē iustū est ut
pēi dānatorū eterna pena puniat⁹: q³
eē pēi tāti graue est: quātū voluntas
ad illud ardent⁹ se inclinat. Et q³ vo-
luntas malorū q³ diu in hac vita sit ita
se inclinat ad pēi q³ semp velit peccare
Ergo iustus iudex q³ cor aspiciit magis
q³ op⁹ v^oz eos pena ietū duratura pu-
nire. Quidnā est q³ tā multi se sentiunt
morituros: ⁊ tū peccare non desinūt?
Veniūt ad ianuās mort⁹ ⁊ de pēis nō
volēt nisi q³ sp⁹ peccare vellent: qd vtiq³
ipse teus scrutator cordiū oculo sapie-
sue clarissime intuet⁹. Hanc rōnē tangit
Breg⁹ 4. li. dial. vbi Petrus interrogat
eū ⁊ dicit. Scire vellem quid iustū est ut
culpa q³ cū fine ppetrat⁹ sine fine pūiat⁹.
Et Breg⁹ rōdet. Hoc recte Petre dicēf
si iust⁹ iudex non cor da hōiū sed facta
pensaret. Iniq³ enī id cū fine reliquerūt
q³ cū fine vixerūt. Nā voluissent vtiq³
si potuissent sine fine viuere. ut potu-
issent sine fine peccare. Ostendūt enī q³
in pēi sp⁹ viuere cupiūt q³ nūq³ desinūt
peccare dū viuūt. Ad magnā q³ iusticiā
iudicātis p^oinet ut nūq³ careant suppli-
cio: qui in hac vita nūq³ voluerūt carē

petō. h. ille. Que p̄ba etiā habent de pe.
dis. i. c. voluissent. Et ad B facit illud qd
scribit. 93. di. c. Diaconi sūt. vbi sic b̄r.
Moderatio rei ac pietas solū nostruz
reditū qrit ac nos cupit longa tonitate
sua saluari. Si nō conuertimur. si duri
colli sumus. si in pctis vsq; ad mortem
illicite p̄duramus. assidue peccatiuz nō
miseret̄ deus. Ad idē est. c. Legar. i. 4.
q. 2. Aug. insup de pe. di. 1. c. vlt. in fi.
ait. Qui impenitēs morit̄. oio morit̄ ⁊
eternaliter cruciat̄. Qui aut̄ impenitēs
finit̄. si sp̄ viueret semp peccaret. Se-
cunda rō quare de iuste cēnalit̄ dānat
⁊ punit iniquos. ē. ppter obiectū. Que-
libet enī offensa p̄siderat nō solū resp̄cū
actus: s̄ resp̄cū dignitatis illi. q̄ offē-
ditur. Quāto etenim p̄sona q̄ offendit̄
dignior ē: t̄sto culpa i illā cōmissa gra-
uior. ⁊ p̄ p̄is pena dz esse durior. Sic
q̄ regē offendit̄ ḡuius punit̄ q̄ q̄ offē-
dit suū famulū uel aliq̄ r̄sticiū. Qui
ḡ mortaliter peccat: tēū q̄ est infinituz
boni offendit. ⁊ caritatē p̄ quā ē socie-
tas b̄tōz. ḡ tam visione dei q̄ b̄tōz so-
cietate cēnaliter p̄uari debet ⁊ eterna
pena punit̄. Bernard. 7̄ ar sup Cant. d.
q̄ q̄ mortaliter peccat vult nō esse tēū.
qd sic pbat. Qui vult tēū aut impoten-
tem aut iniustū aut insipientē esse vult
tēū nō ēē. S̄ q̄ mortalit̄ peccat vellet tēū
aut sua pctā nescire: aut vindicare non
posse: aut vindicare nolle. ḡ vellet reuz
nō ēē tēū. ⁊ q̄ vult tēū nō ēē tēū: merito
puniendū ē eterno supplicio. 3. rō q̄re
iuste de malos cēnalit̄ dānat. ē. ppter cō-
tēptū. Pctōres nāq; p̄tēnūt īfinitū bo-
nū ⁊ cēnū gaudiū qd potuissent eligē: ⁊
q̄a volūtariē elegerūt eternū malū iuste
illis cēna supplicia cōdonat̄. Nū Aug.
21. li. de ci. dei. c. 12. inq̄. Fact̄ est malo
dign̄ eterno qui in se p̄mit bonū qd ēē
posset cēnū. h. ille. Audiat siqdē pctōres
scripturas clamātes. p̄mittentesq; tā fe-
licissima ⁊ copiosa bona atq; iocunda
in regno celoz amicis dei. ⁊ ipsi de his
nō curāt. Vocat eos deus p̄ dicta scōz
p̄ tortamenta. p̄pharū: p̄ instructiones

doctoz: p̄ terrores cōminationū: p̄ sua
uitatemq; b̄nficiozū. Venite inquit ad
cenam magnā: ad iocunda gaudia: ad
paradisi delicias: vbi bonū absq; malo
⁊ leticia est absq; merore. Et tamē im-
pij sic blandientē tēū nolūt audire. qm̄
imo ipsū q̄tū possunt suis malis op̄ri-
bus impugnāt ⁊ p̄sequūt̄. O benedicti
dei ordinata iusticia que malos cēnis
cruciatibus reputasti. null̄ p̄fecto te
te conqueri p̄t. O miserabilis dānato-
rum conditio que tantā exp̄it̄ seuerita-
tem: ut finem illorum pena nunq̄ susci-
piat. Durus esset hominī sanop diem ⁊
noctem assidere lecto: ⁊ i eius mollitie
volitari. Durū esset cuiq; dissoluto iu-
ueni p̄lōga spacia cū formosis iuuen-
culis puellisq; ornatissimis choricare.
Duz esset muliercule cuiq; corporis
ornamēta nō reponere. Et ut exp̄ientia
docet h̄ ⁊ bi. q̄ solatiose ⁊ relectabiliter
fieri solēt fastidium inducūt assiduitate
sui. Heu inq̄ heu cur dōmūt pctōres?
Cur nō euigilāt? Cur nō corrigūt ma-
lā vitā? Cur nō p̄siderāt q̄ eis pati sūt
in inferno cruciat̄? tōrēdi? Et tū semp
ibi h̄itabit̄ p̄ cētū ānos: p̄ mille: post
milia milia: imo nūq̄ pena ipsoz termi-
nabit̄. O aia sterilis. o aia dura. o aia
insensata. o aia vitiosa qd agis? quo-
ue tendis iter. quare ad infernū. p̄peras
ut ibi in cēnū infeliciē viuas? Reuertē
ḡ ad d̄m tēū tuū q̄ te liberet a piculis
dānatidīs. ⁊ tibi p̄cedat grām in p̄iti ⁊
in futuro gl̄iam: in q̄ viuūt ⁊ regnat de-
⁊ infinita secula seculo: nū. Amen.

Feria sexta post d̄nicā in sexagesima
de grauitate pene dānatozū. cōtra illos
qui plus timent mala vite presentis q̄
future. Sermo. 12.

Quasiabitur
die ac nocte i secula scōz.
Apo. 20. Magna p̄ofe-
cto ret: stabilisq; est crude-
litas eozū q̄ cōḡscētes. p̄t̄ sua pctā imi-
nē sibi īfinitū dānatidīs cēne nō timent̄: n̄
formidant: nō corrigūt suā vitā malā.

Quidnā mag' vnusq̄sq̄ p̄mescē rebz
q̄ cruciatus acerbissimos. atrocēs pe-
nas ac luct' intolerabiles inferni? Li-
ment pleriq̄ in hac vita exsistēs labores
angustias. paupertatē. egritudines. illa-
tas p̄tūmelias. damna. fuitutē. exilia.
carceres. tēpestatē geris. vltimētiā ven-
toz. aliq̄ p̄cula q̄b' v̄tari solet mor-
taliū gen'. Sed reuera si recte sagerent
magis timē tēterēt ad inferna descēdē
vbi labores. angustie. tormēta. calamita-
tas. luctus. gemit'. suspiria. clamores
lāmēta. blasphemie. fames ⁊ sitis. igno-
minia. ⁊ ardor ignis ⁊c. quib' dānati
molestabūnt ⁊ nūq̄ deficiēt. Et qm̄ nō
parū p̄desse p̄t vncuiq̄ talia cogitāti
ad contritiōē ⁊ tēlitiōem p̄cōz: idē
circo adhuc in p̄nti sermone de graui-
tate pene dānatoz aliquid p̄sequemur.
Et notabim' tres rōnes p̄cipuas q̄b'
intelligere valemus dānatoz penā fore
grauissimam.

Prima rō dicit' cognitionis.

Secunda contritionis.

Tertia desperationis.

De grauissima est dānatoz penā eo
q̄ nihil cognoscēt p̄ter illud q̄ p̄tristari
p̄nt. ⁊ de illorū scia. Caplm. 1.

Prima rō ostendens grauitatē
pene dānatoz dicit' cognitionis:
q̄a nihil cognoscūt aut cognos-
cere p̄nt nisi ea vnde tolerare possint atq̄
p̄tristari. Ad qd̄ plen' intelligēdū tria
dubia pponim' declaranda. Prīmū est
de dānatoz scia. Secūdū de nra distā-
tia. Tertiū de bōnū glia. Prīmū du-
biū est de dānatoz scia. Vtrū. s. dān-
nati vtant' scia i hoc mūdo acq̄sita. Et
arguit' q̄ nō. p̄. q̄a i vsu scie magna est
delectatio. vñ p̄bus. 4. etbi. c. 8. Vides
inq̄t p̄bia magnas delectationes habē
⁊ Lacq̄. in. i. li. di. insti. Nullus est sua-
uioz aie cibus q̄ cognitio p̄ritatis. sed
damnati nullā habēt delectatiōē sicut
nec b̄ri tristitia. q̄ nō vtunt' aliqua scia.

2. arguit' ex illa maxima p̄bi. Si de
quo minus vides inesse ⁊ inest. q̄ ⁊ de q̄
magis. sed p̄ aliquas penas b̄ri mūdi

que minime sūt respectu penarū inferni
p̄ditur vsus scie. q̄ multo forti' deficiet
ad penas inferni que maxime p̄dicant'.

3. arguit'. q̄a dānati magis possent
cogitare de reo q̄ de quocunq̄ alio in-
telligibili: q̄a p̄pinq̄ior est intellectui
eorū. Sed sicut dicit magister sniaz in
4. di. 50. dānati p̄ iudiciū in p̄fundo:
ribus tenebris erunt vbi nullā lucē rei
videbunt. q̄ multo minus de quocunq̄
alio intelligibili cogitabunt. Sed 3.
argui p̄t. p̄ q̄a Luc. 16. b̄r q̄ Abzabaz
dixit diuiti dānato. fili recordare q̄a re-
cepisti bona i vita tua. qd̄ sibi nō dixit
set nisi ille vti potuisset scia acq̄sita in h̄
mundo. 2. arguit'. q̄a dānati odiunt
reū. sed nullus odit illud de quo nō co-
gitat. q̄ dānati de reo cogitant. ⁊ a sibi
p̄nt de alijs cogitare. 3. arguit'. quia
dānati habēt remorsū p̄ sciez v̄remem. s.
p̄ scia nō remordet nisi de p̄ctis que co-
gnoscent'. q̄ in dānatis est vsus scientie
R̄ndent ad hāc. q. Ric. de media villa
7. d. Bōn. in. 4. di. 50. q̄ dānati vtunt'
scia acq̄sita i hoc mūdo maxime q̄tū
ad aliq̄. Considerāt enī mala q̄ fecerūt
⁊ bona opa que omiserunt. ut hic vsus
scientie sit ad maiore eozū afflictionez.

Ad primū q̄ argumētū in oppositū
ē dicēdū q̄ q̄mis vsus scie sit p̄ se tele-
ctabilis: tñ p̄ accides p̄t eē tristabilis
In dānatis enī p̄ iudiciū erit eozū nā
ita plene cōp̄tēnta tristitia ut oīo sint
indispositi ad aliquā delectationē. Et
q̄a sicut dicit p̄bs. 2. de aia. Act' acti-
uozū sunt in patiente b̄n disposito. ideo
vsus scie nullā i eis delectationē p̄nt
generare. Mōnduz tñ q̄ demones ante
iudiciū possūt habere ⁊ interdū b̄nt ali'
quas modicas delectationes vanas ⁊
multū resp̄sas amaritudine. Aie autēz
dānate nullā penit' vñq̄ habebūt de-
lectationē. Ad secūdū argumētū dicē-
dū q̄ q̄uis ille pene sint maiores q̄ iste
tñ nō ita poterūt auferre dānatis vsū
scie: sicut p̄nt aliq̄e pene tōibus in hoc
mūdo: q̄a organa corpōz illorū ex vo-
luntate rei seruabunt' incorruptibilia

ad maiore afflictione. Que organa hic
p. vehementia penarū aliqui ptingit cor-
rumpi. Dammati tamē multo min⁹ erūt
apti ad vñ sciē nisi respectū eorū quorū
p. sideratio erit ad augmentū sue tristitie.

Ad tertium argumentū dicendum qd
quis de⁹ sit p. p. quior intellectui eorū
p. essentia q. alia obiecta: nō tñ lb rōne
obiecti nisi inq. tñ est puniēs. 7 sic de eo
marie cogitās: nō ex amore s. ex odio.
Inq. tñ autē est dulcis 7 misericors mi-
nime de eo cogitant. Secundus du-
bium ē de nostra distantia. vñ videlicet
dānati distantes a nobis cognoscāt ea
que circa nos fiūt. Et videt q. sic ut bñ
Luc. 16. Dixit ille diues damnatus ad
Abraham se qñq. fratres habere. ergo
sciebat adhuc illos superuivere. In
p. riu est auctoritas Aug. in li. de cura
p. mortuis agenda. que p. nif. 13. q. 2. c.
Fatēdū. vbi ait. Fatēdū est nescire qdē
mortuos quid hic agat. Rñdēt q. fm
Ric. in. 4. di. 50. q. d. anatos cognoscē
que circa nos fiūt p. intelligi tripliciter
Per sciaz. Per p. dicturā. p. reuelationē

Primo mō nō cognoscūt ea q. circa
nos fiunt. q. cognoscere sic nō possent
nisi accipiendo similitudines a rebus: ad
quas accipiendas requir. p. portionata
p. p. quitas intellectus ad ipsam rem.
Quis autē distantia nō impediāt cog-
nitionē intellectus respectu rei cui⁹ iam
habet speciez: tñ p. portionata distantia
q. lis est inter aias q. sūt in inferno 7 ea
que circa viuos fiunt in hoc mūdo im-
pedit cognitionē intellectus: resp. cū rei
cuius nō habet spēm. q. p. biter sp. i ac-
quisitionē. 2. mō dānati cognoscūt
multa que circa nos fiūt. Ex statu enī
p. rito in quo hoies viderūt postea cō-
iecturant multa que accidūt circa eos.
Et sic cognoscebat ille diues dānāt⁹
qñq. frēs suos adhuc viuere: q. a secum
in tormentis illos nō videbat: nec cum
requeſcentibus in sinu Abrahæ. tamē nō
erat cognitio certa: q. a mortui ex sp. ali
p. uilegio qñq. p. niam faciūt in locis in
q. bus peccauerūt. 3. mō cognoscunt

aliqua que circa nos fiūt: uel p. reuela-
tionem demonū: uel aliarum ad eos re-
scendentū. Sed nūq. fit eis aliqua re-
uelatio nisi talis vnde tristēt. Et sic p. 3.
solutio ad obiecta. Tertium dubium est
de sanctorū gloria. vñ. s. dānati videāt
scōrū glia i celo. Et ad bñ rñdēt Ric.
vbi s. q. dānati gloriā scōrū nō vidēt
q. a visio est cognitio intuitiua 7 clara
p. p. re loquēdo de vñ. Sic enī nō pos-
set videri glia bñd. quin viderent beatū
7 ipse deus. Cum q. gloria i p. fecta corp.
p. iunctioe cū deo p. sūt. Nō enī p. t videri
iūmediate 7 clare p. iunctio aliquorū
quin videant ipsa p. iuncta. In generali
tñ 7 prim in sp. ali cognoscūt gliaz bñd.
quasi arguendo. Nullū enī vidēt dā-
nati q. tenuerit fidem 7 bonos mores.
Unde cogit intellect⁹ eorū assentire q.
vera ē sacra scriptura: 7 ex p. nti q. boni
habent ea que ipis in sacra scriptura p.
mittunt. Et q. a bñtudo i sacra scriptu-
ra p. mittit iustis non solū in gnali sed
etiā partim in sp. ali: inq. tñ est bonū trā-
scendēs oia t. p. alia bona: Id dānati co-
gnoscunt gloriā bñd. nō tñ in gnali
sed partim i sp. ali. De hac p. o cognitioe
dānati tristēt. p. p. inuidiā felicitatē
aliene. 7 carentiā bñtutinis p. p. re. p.
iudiciū tñ dānati eo q. ad p. p. nas p.
nas qñ totalit eorū cognitio reflectet:
cognitionē istā nō habebūt nisi forte in
esse gnālissimo: q. a p. cōplemētū doloris
intellectus eorū p. dicte argumentandi
nō vacabit. Quāta igit erit in dānati
angustia: quāta amaritudo: quāta ue-
tristitia: quādo cognoscēt distincte oia
pectā p. illos cōmissa. quātus dolo: qñ
cognoscēt bona que facē potuerunt. qñ
cognoscēt mala que patiē. quando
reuelabunt eis ea que in hoc mūdo fiūt
ut displicentiā habent. qñ cōsiderabunt
q. boni 7 amici rei sūt in p. xmi gloria
Propter hec 7 huiusmodi omnis eorū
cognitio erit eis dolo: oſa.

Qualiter grauissima erit dānato-
rum pena. eo q. illorū desiderium nūq.
implebitur. 7 quid est qd ipi appetunt.

Secundatio / Caplm. z.
ostendēs gravitatē pene dam-
natorum dicis cōtrariationis.
fertur namq̃ eorum voluntas ad desi-
terandum ea quorum contrariū sem-
per eueniet. Primum est beatitudinis
participatio. Secundum peccati tele-
ctatio. Tertiū sui annihilatio. Pri-
mum quod damnati appetunt est bea-
titudinis participatio. Nam fm Ric.
in. 4. dis. 50. cū peccatus ut Augustin⁹
dicit. i. g. de ciuita. telic. iz. delere non
possit extrema nature restigia: in dam-
natis remanet aliqua naturalis cogni-
tio ⁊ appetitus naturalis. Cum ergo
primus motus naturalis appetitus sit
respectu finis in generali. quia fm phi-
losophū. 1. et bicoz. c. iz. finis ē prin-
cipiū in appetibilibus ⁊ agibilibus. se-
quitur q̃ damnati naturaliter appetūt
finem in generali. Sed vltimus finis
est beatitudo. sequitur ergo q̃ natura-
liter appetunt beatitudinem in generali
q̃uis appetitu rebili ⁊ erili. Sz hic na-
turalis appetitus in his ex reuerentiā
voluntate quo ad hoc peruertitur: quia
bonū quod naturaliter appetūt sub cir-
cūstantijs malis appetunt. Nec est iste
appetitus ad corū completionē: sz magis
ad afflictionē. Naturaliter enī appetere
q̃d appetens videt se nō consequi posse
magna ē afflictio appetens. Scdm autē
Tho. z. z. q. 11. In damnatis nulla est
spes beatitudinis consequēde: quoniam
sicut de rōne beatitudinis est ut in ipsa
quietet voluntas taliter q̃ beati sciant
certitudinaliter se nunq̃ beatitudinem
amissuros. Ita de ratione damnationis
est ut in ipsa molestet voluntas sicut dā-
nati certitudinaliter sciant se nunq̃ bea-
titudinem adepturos. Secundū quod
damnati appetūt est peccati telectatio.
Vellent enī se non peccasse: ⁊ illud est
impossibile. Hieronim⁹ dicit dñs Bona.
dis. 50. quarti li. q̃ mala voluntas di-
citur dupliciter. scilicet actus ⁊ habitus. Li-
mor ergo seruilis damnatis nō aufert
habitū male volūtatis: sed aufert actū

Iste enim non vult luxuriari quia ty-
met puniri. ⁊ ipsa tamē voluntate ha-
bitum nō aufert: quia si separet impu-
nitas vellet utiq̃ luxuriari. Sic est in-
telligendū in dānatis. q̃ doloꝝ penalis
aufert ab ipsoꝝ voluntate actū volen-
di peccare: quia reuera dānati nō ap-
petunt luxuriari nec dominari propter
penas quas ex illis actibus sentiunt se
incurrisse. Valent tamē habitum male
voluntatis p̃ quā appeterent peccare si
nō crederent ex hoc puniri. Damnati g̃
vellent se non peccasse: non ppter hoc q̃
peccatus eis displiceat: q̃a iniustū: sed
quia displicet eis pena iusta. Et idē ma-
lam habent voluntatem hoc volendo: ⁊
ideo adhuc viuunt in eis voluntas peccā-
di: licet doloꝝ penarū impediāt ne ex-
eat in actum suū. Tertiū q̃ dānati
appetunt est sui annihilatio. Et circa h̃
varie opinati sunt etiam magni docto-
res. An. scilicet dānati vellent nō esse. Quidā
namq̃ dicunt q̃ dānati nō possit velle
non esse: quia hoc nō est appetibile nec
p accidens: nec p se. ⁊ allegāt Aug. in
libro de libero arbitrio. d. Si quis di-
ferit nō esse q̃ miserū esse me mallet:
respondeo: metiris. Insup ⁊ An. in. z.
de anima. d. Omnia appetūt esse ⁊ illi⁹
causa agunt quicq̃d agunt fm naturā
Et idem Aug⁹ libro de libero arbitrio.
Cōsidera q̃tum bonū ē esse quod ⁊ bñ
⁊ miseri volunt. Et idem. xi. li. de ci. dei.
c. z. i. inq̃t. Ita p̃o quadā vi naturali
ipsum esse iocundū est: ut nō ob aliud
⁊ bi qui miseri sunt nolint interire. Et
Paulo iferius ait. Quid animalia oīa
⁊ irrationabilia quib⁹ nō est data ista
cogitare ab imensis draconibus vsq̃
ad exiguos vermiculos. nōne se esse vel-
le atq̃ ob hoc interitū fugere omnibus
quibus possunt motibus indicāt? Est
adhuc in promptu ratio talis. q̃ pe-
ctio presupponit electionem. Sed non
esse nō est eligibile: q̃a omne eligibile bz
apparentiaz boni. sed ipsum nō esse non
habet apparentiam boni: quia q̃d appa-
ret bonū apparet esse. ergo ⁊c. Alij autē

doctores ut doctor subtilis. Ric. de me-
dia villa. 7 dñs Boet. vi. si. qrti. dicit
q̄ damnati vellent nō esse nō voluntate
naturali: quoniam id velle nō possunt. q̄a
esse in pena melius est q̄ nihil esse: cum
in nihilitate nulla penitus sit tonitas.
Et sicut dicit phis. 2. de generatione
In omnibus in quibus est esse: melius
est desiderare naturā. loquendo de me-
lioritate naturali. Volunt ergo dam-
nati se non esse voluntate deliberatiua:
nō p se: sed p accidēs. in q̄tum. s. ad nō
esse sequit̄ carentia p̄ne quā p se appe-
tunt. Vident enī ex suo esse q̄ nō possunt
consequi relectationē nec vtilitatē. nec
p suis esse vident posse acquirere aliq̄d
bonū: ideo non est mirū si tali esse vellent
carere ut malis que essendo patiuntur
carerent. Nam non tñ bonū est p se ob-
iectum voluntatis: sed etiam carentia
mali q̄uis non pmo. Quia ppter dicit
5. et vi. c. 6. q̄ in boni ratione sit minus
malū ad maius malū quia minus ma-
lum magis ē eligibile maiori. Et rōne
huius carentie mali nō esse p esse appre-
hensū potest esse dānate voluntatis ob-
iectum. Et quibus colligimus hāc se-
cundā opinionē sequētes: q̄ tanta pe-
na dānati v̄pant̄ ut si possibile esset vel-
lent non esse. Et hoc est quod Job. dixit
Apod. 9. In diebus illis querēt boies
mortē: 7 nō inuenient eam: desiderabūt
mori 7 fugiet mors ab eis. Et Aug. li.
de miseria huius mundi dicit. O mors
q̄ dulcis es quibus tam amara fuisti.
Le solam desiderant qui te vehementer
oderūt. Et si querat̄ cur deus damna-
tos esse nō priuat 7 ad nihilum redigit
respondet Tho. i. 2. q. 81. ar. 4. in solu-
tione primi argumenti q̄ hoc est p tres
causas. Prima est quia redigi i nihilū
eum qui peccat nō conuenit diuine ius-
ticie: q̄a repugnat p̄p̄tuitati p̄ne que
est scdm diuinam iusticiam. Secunda
est quia esse p̄supponit ad meritum 7
remeritū. Tertia ratio ē q̄a p inordina-
tionē peti esse nō tollitur ul' corrūpitur
7 ideo priuatio esse non potest esse pena

debita alicuius culpe. Dicit tamen me-
taphorice in nihilum redigi. scdm illud
ps. Ad nihilū reductus est in cōspectu
eius malignus. q̄a. s. spiritalib' tonis
priuatur. Unde 7. i. Cor. 13. Si cari-
tatem nō habuero nihil sum.

De grauissima erit pena dānatorū
eo q̄ erūt respati. nec suffragia ecclesie
p̄nt eis pdesse aut coicari. Caplin. 3.
Tertia ratio ostendēs grauita-
tem p̄ne dānatorū dicit de-
speratio. Nam inter tot asperri-
ma mala hoc eis vniū supadditum ad-
auget ipso: rum dolorem: quia videlicet
desperati sunt scientes 7 exp̄ientes nul-
lo ecclesie suffragio eorum penam posse
mitigari. Nam si colligerēt in vniū cōs
lachryme: omnes orationes: omnia te-
lunia: omniaq̄ pietatē op̄a quorūcūq̄
iustorum qui in hoc mundo placuerūt
deo. 7 offerret̄ pro vno dānato nihil
ei prodesse. Et licet quidam canonice
dixerint q̄ suffragia ecclesie licet nō
pro sint dānatis q̄tum ad liberatio-
nem a pena: pro sunt q̄tum ad aliquam
mitigationem siue alleviationē. Con-
tra eos est sententia theologorum. 45.
vi. q̄ru libri. dicentū q̄ suffragia ecclesie
nullo modo p̄sunt dānatis eo q̄ sūt
extra caritatem: 7 cum non sint ad vi-
tam ordinati: nec possunt beatitudine
participare nō sunt ex caritate diligen-
di. Caritas autem est que facit suffra-
gium acceptabile: ob quod suffragia
ipsis nihil pro sunt. Hec Ric. Ideo dicit
13. q. 2. c. pro obtinentibus: Pro obtinen-
tibus quippe consuluisset cognosceris: si
liceat pro eis oblationes offerri. San-
cta sicut tenet ecclesia ut q̄sq̄ p mortuis
vere catholicis offerat oblationes atq̄
p̄elbyter memoriam eorum faciat. Et
quis omnes peccatis subiaceam? cō-
gruit ut sacerdos pro mortuis catho-
licis memoriam faciat 7 intercedat:
non tamē pro impijs quis christiani
fuerint tale quid agere licebit. hec ibi.
Et idē ponit in. c. Cuz arce. de cele. mis.

f z

Sed p̄tra hāc opinionē inducunt aliq̄
exemplū Traiani. de quo legiſ in vita
beati Greḡ. q̄ cū quodā die ipſe feſtina-
ret ad bellū: vidua quedā occurrit ei. d
Obſecro ut ſanguinē filiū mei inoçēter
pempti vindicare dignerſ. Cūq̄ Traia-
nus ſi ſan⁹ reuenteret dixiſſet ſe vindi-
care: vidua dixit. Et q̄s mihi h̄ ſiſtabit
ſi tu in p̄clio mortuus fueris? Traia-
nus r̄ſidit. Ille qui p̄ me impabit. Cui
vidua. Et quid tibi proderit ſi alter in
iuſticiam fecerit? Traianus dixit. vtiq̄
nihil. Et vidua. Nonne inq̄t melius eſt
ut tu mihi iuſticiā faciās q̄ alteri hanc
trāſmittas? Tunc Traianus pie com-
mot⁹ de equo deſcēdit: et vidue iuſticiā
miniſtrauit. Ferſ nāq̄ q̄ dñ fili⁹ Trai-
iani p̄ vrbem equitando nimis laſciue
diſcurreret filiū vidue inſemit. et Trai-
ianus filiū ſuū qui hoc fecerat vidue lo-
co filiū ſui deſuncti tradidit: et magnifi-
ce ipſam totauit. Dum igit quādā vice
deſuncto Traiano Greḡ. p̄ forū Trai-
iani trāſſiret: et ei⁹ māſuetudinis recoz-
datus fuiſſet: ad ſci Petri baſilicam p̄-
uenit: et ibidē p̄ eius errore amariffime
flevit. Tunc ſibi diuinit⁹ r̄ſū eſt. Ecce
petitionem tuā cōpleni et Traiano p̄-
nam eternā p̄p̄i. De cetero autē caue ne
p̄ dānato aliquo preces ſūdas. Dama-
ſcenus aut in quodā ſuo ſermone dicit
q̄ Greḡ. audiuit vocē eū diuinit⁹ allo-
quentē. Vocem tuā audiri et Traiano
venia dō. Patet ergo ex hoc exemplo q̄
oſo Greḡ. p̄fuit Traiano dānato. Sz
ſup h̄ diuerſi diūſa ſūt opinati. Aliqui
enī dixerūt q̄ Traianus fuit reuocat⁹
ad vitā vbi grām p̄ſecutus ē: et veniam
meruit: et ſic gloriā obtinuit. Alij autē
dixerūt q̄ aia Traiani nō fuit ſimpli-
citer a reatu pene eterne absoluta: ſ; ei⁹
pena vſq̄ ad rēp̄. ſ. vſq̄ ad diē iudicii
fuit ſuſpēſa. Alij at inq̄unt ſic ē Iobes
diaconus q̄ vitā beati Greḡ. reſcripſit
q̄ nō legiſ oralle: ſ; fleuiſſe. et frequen-
teus miſere p̄cedit qd hō q̄nis deſide-
rans petere nō p̄ſumit. Id aia Traiani
nō fuit ab inferno literata et in paradi-

ſo reposita: ſ; tñ ab inferni cruciatibus
facta exempta. P̄t enī aia et in inferno
exiſtere: et inferni cruciat⁹ p̄ rei miſiam
nō ſentire. Alioz tñ opinio cōmunior
eſt et verior. q̄ Traianus et a pena libe-
ratus: et ad gloriā ſit aſſumpt⁹ ofone
beati Greḡ. Qd nō eſt factū ſm cōm le-
gem: ſ; ſm diſſeſationē diuine ſapiētiē
q̄ p̄uidens Greḡ. oraturū p̄ Traia-
no nō dānauit ipſū p̄ diſſinitūā ſniaz.
Et id nō eſt dicēdū ex illo exēplo vno
et ſingulari: q̄ dānatis p̄ diſſinitūam
ſniaz ecclie ſuffragia. p̄ſint: cū nec i mi-
nimo poſſint fauere. Quinimo audiē-
dum eſt ſalubre documētū et obſeruā-
dum ſapientis Eccleſiaſtes. 9. Qd cūq̄
inq̄t p̄t man⁹ tua facere: inſtāte opare
q̄a nec opus nec rō nec ſcia nec ſapien-
tia erūt apud inferos quo tu p̄peras. Q
igit dolenda dānatorū pena q̄ mitigari
et adiuuari nullo mō poterit: nō p̄p̄is
viribus: nō lachrymis: nō diuitijs: nō
amicorū ſuffragijs: nō amicorū potētia
nō teniq̄ aliqua oīz creaturaz indu-
ſtria. Q timenda vindicta rei ad cui⁹
conſpectū velut cera ante faciem ignis
p̄tōres eliqueſcēt. Q p̄tōres inebriati
dulcedine bonoz but⁹ ſeculi. fugite irā
rei et nolite pugnare euz oipotentī reo:
qui dānatis ut dictū eſt tam tremenda
cōminat mala: a quib⁹ nos ipſe p̄ ſuā
clemētiā literet: cui ē honor et ois laus
et gl̄ia p̄ infinita ſeculoz ſecula. Amē.

Sabbō p̄ dñicā i ſexageſima. re gūi-
tate pene dānator ad frōrē icorrigibi-
liū et obſtinatoz. Sermo. 14.

Quicquid in die ac nocte i ſe-
cula ſeculoz. Apod.
20. c. Cum mēte re-
uoluo quātē erūt in
inferno anguſtie re-
probōz: admirari plurimū cogo: cur
tā diu p̄tōres diſſimulat agere p̄niam
Et certe ſi te bis malis re q̄bus loq̄m̄:
aut nunq̄: aut poſt longiſſima ſpacia

temporū traherēt aliquale de sua ipen-
tētia excusationē haberēt. Sed cū tam
exiguū velocissimūq; sit hī labilis vite
temp⁹: p⁹ qd mali incorrigibiles rescen-
dunt ad tartara. nescio quid ipsi dicere
possint. Reprehensibiles quidē sūt: 7 pro
sua tarditate merito redarguēdi. Et hī
in pcedentib⁹ explicauerim multa que
duras mētes domare sufficiūnt: nūc ad-
duc de grauitate pene dānatorū nōnulla oc-
currūt cōsiderāda: quoz cōsideratione
diligēti molliant pīnaces mētes obsti-
natorū pctōz. Dicem⁹ q⁹ grauiſſima ē
7 satis acerba pena damnatorū ad-
buc triplici ratione.

Prima dicit⁹ cōbustio.
Secūda dicit⁹ supatio.
Tertia dicit⁹ priuatio.

Qualiter dānati patiūt⁹ acerbissimā
penā ppter ignē inferni. 7 de illi⁹ ignis
terribilissimis pāitōib⁹ Caplm. 1.

Prima rō q⁹ oñdē gūitas pene
dānatorū dicit⁹ pbusio. Tradē
nāq; dānati mīlere cōnis igni⁹
bus pburēdi. Et hoc colligit⁹ ex scriptur⁹
sacris. Nū Job. 20. dicitur. Deuorabit
eos ignis qui nō succēdet. Et Judith
vlt. c. Dabit ignem 7 vermes in carnes
eorum. Et Abacuc. c. 2. c. Laborabunt
populi in multo igne. Et Ysa. vltimo. c.
Vermis eoz nō moriet⁹. 7 ignis eoz nō
extinguet⁹. Et Dauid i ps. 10. Pluet sup
pctōres laqueos ignis. Et Eccl. 22.
In igne ire mee psumpsi eos. Et Apoc.
18. In vna die veniēt plage eius: mors
7 luctus: 7 fames: 7 igni cōburetur. Et
Apoc. 20. Qui nō est inuent⁹ i libro vite
scriptus: missus est in stagnū ignis. Et
Math. 13. Erubunt angeli 7 sepabunt
malos de medio iustoz: 7 mittent eos i
caminū ignis. Et Math. 7. Dis artoz
que non facit fructū bonū excide: 7 in
ignē mitte. Et Math. 18. Bonū ē tibi
cū vno oculo in vitam intrare q⁹ duos
oculos habētē mitti in gebennā ignis.
Et Math. 10. Cū timete q⁹ habet pātē
corpus 7 aiām perdere in gebennā. Et
Math. 25. Ite maledicti i ignē eternū.

Verū de hoc igne dubitat⁹ circa tria.
p⁹ circa veritatem 2° circa pātē. 3°
circa qualitātē. Primo ptingit dubi-
tare de inferni igne circa veritātē. An. s.
sit ignis verus habens formā 7 naturā
7 specē ignis. Et responder⁹ Ric. in 4.
sentētiā q⁹ quorūdā opinio fuit q⁹ ille
ignis non est corporeus sed est quedam
spūalis pena: que ppter suū acūmē me-
taphorice dicit⁹ ignis: qā ut ipsi dicunt
Cum dina potētia reproboz possit cru-
ciare sufficiēter spūali pena: superflūū
fuisset in inferno ponere corporeū ignē
Et ad hoc adducit illud Lud. 15. de vi-
uite q⁹ dicebat linguā suā cruciari i hac
flāma. Cū enī consistat aiām illi⁹ diuinitis
linguā corporeā non habuisse videt⁹ q⁹
sicut scriptura ibi de linguā loquit⁹ me-
taphorice aliqd spūale vocans linguā:
ita aliquam penam spūalē metaphorice
vocet ignē. Sed opinio ista falsa est 7
ptra scripturā que distinguit inter ignē
7 dānatorū penā spūalē: que vocat⁹ noie
vermis. Unde Eccl. 1. Maledicta carnis
impij ignis 7 vermis. Id coīter docto-
res cōscludūt. 44. di. qrti. q⁹ i inferno
est ignis corporeus a pncipio mūdi cū
alijs creaturis product⁹ 7 ordinatus
ad reprobos cruciandū. Et hoc asserit
Aug⁹ in li. de mirabilib⁹ sacre scripture
Et idem i li. 2. de ci. re. c. 10. ait. Belē-
na illa qd 7 stagnū ignis 7 sulphuris
dicit⁹ corporeus ignis erit. Cui psonat
illud Breg. i 4. dial. li. 5. Ignē gebēne
corporeū esse non ambigo. Et fm tix o-
logos. ignis ille q⁹ tuz ad illud quod in
eo est de essentia ignis ē eiusdem speciei
cū igne elementalī: qā sicut oīs aqua oī
aque est eadē spē fm pīm p tix. ita oīs
ignis omni igni est idē spē. Diuersificat⁹
tū quo ad dispositionē 7 opationē: quia
sibi cōpērit aliqua actio q⁹ igni elemen-
tali nō cōuenit. Nam ignis i aliena mā
multū diuersificat⁹ in opationib⁹ suis:
fm exīgētā dispositionis materiē. Qd
apte patet in fulgure: vbi ignis respectū
babet ad diuersas mās: fm diuersitatē
celestis. influentie in materia corpore.

Unde aliquando non ledit animam mollem
et dissolvit duram. et e converso. quique cale-
facit et non comburit: et e converso. Ali-
quando opinatur quod in inferno sit ignis in materia pri-
vata: quod quis ibi non luceat nisi ad modicum
et satis imperfecte. Patet ergo quod in inferno verum
est ignis ad malorum cruciatum dispositus et
reputatus. et contingit dubitare de igne
inferni circa potestatem. Arz. s. possit
in corpore angelos et spiritus separatos
cruciare. Et ad istam questionem multi
multipliciter responderunt. Nam quidam
dixerunt spiritus separatos igne non affligi
nisi per privationem boni considerati. Et quod
privatio tanquam quodam malo presenti
in eis vehemens tristitia generatur. Et
hec fuit opinio Algazelis. 6. li. philosophicoz.
Sed contra hanc sunt dicta scorum. d. spiritus
in corpore eos posse pena corporalis ignis
affligi: sicut aperte. d. Gregorius. 4. li. dial.
Et Augustinus. 21. li. de civi. dei. c. 18. Sed alij
dicunt spiritus separatos cruciari igne cor-
poris in quantum videtur ipsum preparatum
ad hoc ut eo cruciatus in corporibus suis
sicut latro suspendendus patibulo ipsum
videndo cruciatus antequam suspendatur in eo.
Et hec opinio non sufficit: quia nullo modo
potest ad angelos malos applicari: quod
tamen illo igne in perpetuum cruciabantur.
Quidam autem alij dicunt quod cruciabantur
igne corporis in quantum eorum intellectui
imprimetur superexcellens illius ignis
similitudo. Sed hoc dictum reficitur: quia
secundum philosophum 3. de anima. Non sic excellentia
intelligibilis ledit intellectum sicut ex-
cellencia sensibilis ledit sensum: quia per
excellens sensibile sensus impeditur in
sentiendo: sed intellectus post excellens
intelligibile non minus intelligit in se-
ma sed magis: quia sensus apprehendit
per organum corporis. intellectus autem non.
Nonnulli insuper tenent quod spiritus separati
igne corporis cruciatus: non in quantum ipsum
apprehendunt apprehensione simplici:
sed cum firma estimatione quod est prius
sue nature: quod est estimatio falsa sit. Unde
Augustinus. 9. meth. loquens de dispositione
animarum a corporibus separatarum dicit

sic. Anime male videtur pena quam imaginaverant
in hoc mundo et affligunt in ea. Forma enim imaginata non est debilius
sensibilis: sed est maior impressio et claritas: sicut videmus in somniis. Fortasse
enim somnium maius est per modulum suo
quam sensibilis. tunc quanto magis illud quod est
in alio seculo est fortius quam quod est in somniis
propter paucitatem impedimenti et ex-
positionem anime et claritatem recipientis. Sed hanc
opinio inconveniens videtur: quia secundum philosophum spiritus
non paterentur ab igne corporeo: sed a sua
falsa estimatione. Preterea non videtur
probabile quod demones qui subtilitate in-
genij vigent: illum ignem estimarent sue
nature stratum et lesivum nisi ita esset in
re. Alij ad hoc dicunt quod spiritus patitur
ab igne corporeo non per virtutem illius
ignis absolute: sed in quantum est instrumen-
tum divine iusticie. Videmus enim res
multas habere actiones in virtute prin-
cipalis agentis que eis non competere
absolute. Verbi gratia. calor naturalis in
virtute anime puerit nutritum et carnem.
Lumen solare a luna receptum et cum virtute
lune ab eo derivatum in virtute lune ge-
nerat humiditatem et fantasma in virtute
luminis intellectus agentis movet intel-
lectum possibile. Corpora celestia cum in-
animata sint. tamen in virtute intelligentiarum
motricum generant in his inferioribus vitam
ut patet in generatione per putrefactionem. Secun-
dum in virtute motoris scindit arborem. Te-
nendo ergo quod ignis affligat spiritus in quantum
est instrumentum divine iusticie. adhuc perquirendum
est magis in spirituali per quem modum dicunt
alij quod supernaturaliter impressa est ignis in-
fernali quedam spiritualis virtus: per quam spiritus
affligitur naturali virtute ignis ad hoc non
cooperante nec disponente: quia ut dicunt
non est possibile ut aliqua virtus naturalis
cooperetur in supernaturali actione. cum per se ad eam
nullo modo nec complete nec incomplete pos-
sit attingere. Pro tanto ergo ille ignis affli-
gere debet spiritus: quia supernaturalis virtus existens
in eo sicut in subiecto illos affligit: sicut
alij liba supernaturaliter reprobata posset dici
visum disgregare. Sed hec opinio in tribus

deficit. Aliud est qd fm ea ignis nō affligit illos spūs ut in istm: qd oportet qd i infrio sit aliq nālis aptitudo ad illam actionē ad quā applicat a virtute motoris: ut pz in secun respectu actus scin tendē: t i malleo respectu actus pterēdi. Aliud est qd nō videt pprobabile virtutez spūalē ēē immediate in re corpali sicut in subiecto: ita ut lit manēs t nō in fieri: sicut ponit opimo pdicta. Tertiū est qd videmus nāle lumen rōnis p qd solū intellectus nullo mō pōt attingere ad visionē rei. cooperari cū lumie glorie ad illā visionē. Ierūm qd i actide sup nāli que a deo nō ē mediate finita stit: testē tūmō immediate: ut creare: nō pōt cooperari virtus supnālis. Ideo dicit Ric. qd ignis ifernalis nō obstatē qd sit corporeus: spūs sepatoz affligit mq tū est dīne iusticie in istm: eos affligit afflictione ad quā dīpōnit nālis virtus illi? ignis: nec tū quāleciqz afflictionē pōt causare i illis spiritibz? nisi i pte ierēate iusticie pncipalit illos spūs puniēz mouētis t dirigētis illū ignē ad illos? spiritūz cruciatū. In illo enī igne ē nāl aptitudo ut ei? spūs recipiat i intellectu spūs sepati. s qd p tale modū in illo itelle ctu impmas t viderētia tal qd ita ad se reuocat sen puerit intētiōē ei? spūs qd p h ita nō bilie impediāt in illaz rerū p sideratiōē s suā voluntatē t qd tale impediētū sit sibi p graui onere: hoc ē p pte iusticie indite. In illo etiā igne ē nālis aptitudo ut i ipso sit spūs sepatoz sicut in loco diffinitive. Sed qd spūs sepatoz retineat s suā voluntatē ita cōuenit i pte iusticie indite. Illa autem inuolūtaria retētiō est ipsi reprobo spiritui inexplicabilis cruciat. spūs etiā ille ignis sua virtute nāli tūm nō pōt ēē spūs sepatoz causare dispositōēz repugnātiōem illi dīpōsitioni que cōueniet ēē spūs fm rebitū statū sue nāe: tamē i ei? causatiōe cooperatur pte indite iusticie in qd tū est in istm eius. Ex app: elenficē autē pdictē dispositiōis que dīa est bono statui nāe: generat in ipso reprobo spū

cruciatus expimentalis. **Alī** **Beg.** 4.
dia. d. q. aia nō solū vidēdo: sed etiam
experiedo incediū patit. Per p̄ctm aut
in spū est dispositio ut igni infernali mō
p̄dicto in patiēdo subdat. Et sic p̄z q.
deo volēte poterit ignis affligē spiritus
sep̄atos. 3. p̄tingit dubitare te igne i
ferni circa q̄ritates seu p̄petuitate. **Alī**
serit q. p̄ ḡnālē resurrectionē corpōz
dānatōz i illo igne p̄petuo patiet̄ 7 nec
ignis deficiet: nec corpō illa cōsumēt.
Et licz possint multa dici: tñ p̄ncipalis
rō est ordo dīne iusticie. Et enī inquit
Ric. ille ordo erigit illa corpōz in cēnis
supplicijs fore p̄māsura. 7 iō assistente
influentia dei generaliad b̄ ut ignis ille
infernalis illa corpō forte calefaciat 7
affligat. nō adest tñ ad b̄ ut consumat.
Sicut aut creatura nō p̄t manē in esse
suo: nisi in sup̄posita influētia dei ḡnālī
fm̄ q. d. **Aug.** 4. sup. **Bēn.** ad lra. Et
cōmētat: sup. p̄ma p̄positiōe te causis.
sic dico q. actiōz sua b̄re nō p̄t nisi i la
influentia ḡnālī assistēte: sicut patet in
passiōe ihu xp̄i qñ fuerūt tenebre super
vniūsam terrā: nō sup. et̄ i ludo: sup. tñ
ut aliq̄ sentiriūt male. Euidēs aut sol̄
q̄ ad vniūsu orbe nō potuisset cē p̄ solaz
inpositiōe lunc. yñ cū interpositiōe
lūe p̄t alia cā. s̄ q̄a influētia ḡnālīs
cūne fuit tñ cō. affligit soli ad irradiādū
Et sicut hēc influētia adesse p̄t ad hoc
ut res sit 7 nō op̄et. ita aliqñ adest ad b̄
ut creatura b̄atē ad vnā sui actiōz: 7 nō
aliā. Et hēc ē p̄ncipalis rō quare ignis
infernalis calefaciet dānatōz corpōz
7 affligat nec tñ cōsumet. hēc **Ric.** **Aug.**
p̄o. 21. li. d. ciui. dei. omnes huiusmodi
opatiōes ignis infernalis attribuit vo
lūtati 7 potētiē dei a quo sūt te nībilo
in esse cūcta. p̄ducta: diuersisq̄ nature
sue p̄prietatibz 7 legibz regulata. **Un.** c.
z. eiusdē li. ait. Ostendā vnde quincā
increduli possē hūana corpō aiata atq̄
viuētia nō solū nūq̄ morte dissolui: s̄
i cēnoz q̄z igniū durare to: mētis. **Mo.**
lūt. n. b̄ ad oipotēz nos referre potētiā
s̄ aliq̄ exemplo p̄suaderi sibi flagitant.

Quibus si rñdebimus esse aialia pfe-
cto corruptibilia q̄a mortalia : que tñ i
medijs ignibus viuant. nōnullū etiā
genus vermū in calidarij aquarū sca-
turigine repiri : q̄rū feruorē nemo im-
pune p̄trebat. Illos aut nō solum sine
vlla sui lesione ibi esse : s̄ ex ēē nō posse
Aut nolūt credere si ostēdere nō vale-
m⁹ : aut si valuerim⁹ siue oculis remō-
strare res ipsas : siue per testes idoneos
edocere : non satis esse ad hoc exemplū
rei de qua questio est : eadez infidelitate
p̄tendent. Quia hec aialia nec semp vi-
uunt : 7 i illis feruoribus sine dolorib⁹
viuūt. sue quippe nature puenientibus
vegetant illis : nō cruciant elemētis. q̄si
nō incredibilius sit vegetari q̄ crucia-
ri talib⁹ rebus. Mirabile est enī dolere
in ignibus 7 tamē viuē : s̄ mirabilius i
ignib⁹ nō dolere. Si aut h̄ credūt : cur nō
7 illud ? Et. 4. c. dicti li. adē ait. Quid
adhuc a nobis rerū poscūt erēpla qui-
bus doceamus nō ēē incredibile ut ho-
minuz corpa sempiterno supplicio puni-
torū 7 in igne aiam nō amittant. 7 sine
retinēto ardeāt : 7 sine incitū doceāt.
Habebit enī nūc ista corpi s̄ba q̄litatez
ab illo inditā : qui tam miras 7 varias
tot rebus indidit quas videm⁹ : ut eas
quia multe sūt nō miremur. Nam sicut
scripserunt q̄ naturas aialiū curiosius
indagarūt. Salamādra in ignib⁹ viuūt
Et quidē notissimi sicilie mōtes q̄ tāta
tpis diurnitate ac vetustate vsq̄ nūc
ac reinceps flāmis estuāt : atq̄ integri
pseuerāt : saḡ idonei testes sūt nō omne
quod ardet absumi 7 oīo indicāt : non
ēē qd̄ dolere pōt posse etiāz mori. Quis
enī nisi de⁹ creator oīuz redit carni pa-
uonis mo : tui ne putresceret. Qd̄ cum
auditu incredibile vidēē : euenit ut apud
carbāginem cocta nobis apponeretur
h̄ aus. de cui⁹ p̄ctore pulparū quantū
visum est decerptū seruari iussim⁹. Qd̄
p⁹ dierū tantū spaciū quantū alia caro
quecūq̄ cocta putresceret perlātū atq̄
oblatū nihil nostruz offendit olfactum.
Itēq̄ repositus p⁹ dies amplius q̄ tri-

ginta. idem quod erat inuētū ē. idemq̄
post ānū : nisi q̄ aliquātulū corpu en-
tie siccioris 7 contractionis fuit. Quis
palee redit uel tam frigidā vim ut ob-
rutas niues seruet : uel tam feruidā ut
poma imatura maturet ? De ipso igne
mira quis explicet ? quo queq̄ adusta
nigrescūt cū ipse sit lucidus. 7 pene oīa
q̄ ambit 7 lambit colore pulcherrimo
re colorat atq̄ ex pruna fulgida carto-
nem teterrimū reddit. Neq̄ id quasi re-
gularit̄ diffinitū est. Nam ecōtrario la-
pides igne candente decocti 7 ipsi sūt
cādidi. 7 q̄uis magis ille rubeat illi al-
tescant. congruit tamē luci qd̄ albū est :
sicut nigrū tenebris. Cū itaq̄ ignis in
lignis ardeat ut lapides coquat. Prius
babet nō in cōtrarijs rebus effect⁹. et si
enī lapides 7 ligna diuersa sint. p̄traria
tñ nō sunt sicut albū 7 nigrū : q̄rū vnū
in lapidibus alterū facit in lignis. clar⁹
illos clarificans s̄ obfuscās : cū i illis
deficeret nisi in istis viuēt. Quid i car-
bonibus ? Nōne miranda est 7 tāta in-
firmitas ut ictu leuissimo frangā s̄ p̄ssu
facillimo cōterant. 7 tanta firmitas ut
nullo humore corruptā nulla erate
vincāt : vsq̄ adeo ut eos s̄sternē soleāt
qui limites figūt. ad p̄uincendū litiga-
torē : quisq̄s p⁹ tpa quātalibet extiterit
firūq̄ lapidē limitē nō esse cōtenderit ?
Quis eos i terra humida infossos vbi
ligna putrescerēt tādiū durare incorru-
pabiliter posse : nisi rerū ille corruptor
ignis efficit ? Intueamī etiā miraculū
calcis : excepto eo d̄ quo iam satis dixi-
mus : q̄ igne candescat quo alia terra
reddunt. etiā occultissime ab igne ignē
cōcipit : cumq̄ iam gleba tangentibus
frigida tam latēt seruāt ut nulli nostro
sensui p̄orsus appareat : s̄ cōp̄t⁹ expe-
rimento etiā dum non apparet sciatur
esse sopitus. p̄pter qd̄ eam viuā calcē lo-
quimur : velut ipse ignis latens : anima
sit inuisibilis corpi. Jam h̄o q̄ miruz
est q̄ cū extinguit tunc accenditur. Ne
enī occulto igne careat aqua infundit :
aq̄ ue p̄fundit. 7 cū ante sit frigida. inde

feruescit unde feruentia cuncta frigescent.
velut expirante q̄ illa gleba discedens
ignis q̄ latebat apparet: ac t̄inde t̄āq̄
mortua sic frigida est ut adiecta vnda
non sit arsurā. 7 quā calcē vocabamus
viuā vocemus extinctā. Quid est quod
huic miraculo addi possē videat? 7 t̄m
addit. Nā si nō adhibeas aquā s̄ oleū
quod magis fomes est ignis: nulla ei
perfusionē uel infusionē feruescit. Hoc
miraculū si te aliquo indico lapide le-
geremus siue audiremus 7 in n̄m ex-
perimentū venire nō posset: p̄fecto aut
mendaciū putarem? aut certe grandē
miraremur. Quare p̄o rerū aī nostros
oculos quotidiana documēta versantē
non genere minus mirabili: s̄ ipsa assi-
duitate vilescent: ita ut ex ipsa india que
remota ē pars orbis a nobis disierim?
nōnulla mirari: que ad nos potuerunt
mirāda p̄duci. Adamantē lapidē mlti
apud nos habent: 7 maxime aurifices
isignitores gēmarū. qui lapis nec ferro
nec igne nec alia vi vlla p̄hibet p̄ter
birino sanguine vinci. S̄ qui eū h̄nt
atq̄ nouerūt nunq̄ ita mirant: sicut hi
quibus primū ostendit potentia eius?
Quibus autē nō ostendit fortasse nec cre-
dunt: aut si credūt incepta mirant. 7 si
p̄tigerit exp̄iri adhuc q̄dē mirant inso-
lita. S̄ assiduitas exp̄iendi paulatim
subtrahit admirationis incitamentum.
Magnetē lapidē nouimus mirabiles
ferri esse raptorē: q̄d eū p̄mū vidi vete-
menter inhorruī. Quippe cernebā a la-
pide ferreū anulū raptū atq̄ suspensū
Deinde t̄āq̄ ferro q̄d rapuerat vim t̄-
disset suā cōem̄s fecisset: idēq̄ anulū
admo? ē alit̄ eū dēq̄ suspēdit atq̄ ut ille
p̄or lapidi sic alit̄ anulū p̄ori anulō co-
herēbat. accessit eodēq̄ mō tertiū. accessit
sit 7 q̄r? iāq̄ sibi p̄mutua circū nexis
nō implicatorū intrinsec? s̄ extrinsecus
adl̄xerūt q̄ catena p̄p̄derat anulor.
Quis istā vim lapidis nō stupeat q̄ illi
nō solum inerat. verū etiā p̄ tot suspensa
trāsibat 7 inuisibilib? ea vinctulis subli-
gabat? S̄ multo ē mirabili? q̄d a frē

7 coeḡo meo Seucro Milcuitano te
isto lapide cōperi. Se ipsi nāq̄ vidisse
narravit: quē admodū Batbanarius
quidā comes africe cū apud eū cōuiuā
ref̄ eḡs eundē p̄tulerit lapidē: 7 tene-
rit s̄ argēto: ferrūq̄ sup argētū posue-
rit. t̄inde sicut subē mouebat manū q̄
lapidem tenebat ita ferrū t̄sup moue-
bat. atq̄ argēto medio nibilq̄ patiente
cōcitātissimo cursu 7 recurſu infra la-
pis ab hoīe sup ferrū rapiebat a lapide.
Dixi q̄d 7 ipse p̄p̄xi. dixi q̄d ab illo au-
diui: cui tanq̄ ipse videri credidi. Quid
etiā te isto magnete legerim dicā. Quā
iuxta eū ponē adamas nō rapit ferrū.
7 si quādo rapuerit: ut ei p̄p̄inqua-
uerit mor̄ remittit. India mittit hos lapides
s̄ si eos iam cognitos nos testim? ad-
mirari: quāto magis illi a q̄b? veniūt?
Et. c. s̄. idē ait. Agrigentīnū sicilie salē
p̄hibet cum fuerit admo? igni velut in
aqua fluere. cum p̄o ipsi aque: velut in
igne crepitare. Apud Baramantas
quēdā fontē tā frigidū dieb? ut nō bi-
bat: tam feruidū noctib? ut nō tangat.
In Epiro aliū fontē in quo faces ut in
ceteris extinguit accēse: s̄ nō ut i ceteris
accendunt extincte. Albeston arcadie
lapidē p̄p̄ea sic vocari q̄ accēsus semel
iam nō possit extingui. Lignū cuiusdā
ficus egyptie nō ut ligna cetera i aquis
natāre: s̄ mergi: 7 q̄d est mirabilius cū
in imo aliquandiu fuerit: inde ad aque
supficiē rursus emergere q̄n̄ madefact?
rebuīt humoris pondere p̄grauari. Hec
Aug?. Que p̄ba ob sui p̄licitatē nō sūt
textualiter recitanda: s̄ t̄m vulgariter.
Ex q̄bus manu ducimur q̄ oīp̄otentia
rei cui? p̄tute facta sūt oīa 7 mouentur:
dānatos in inferno cēnis ignib? faciet
cruciari. O q̄ vrens. o q̄ ardens. o re-
niq̄ q̄ laboriosa ē illa flāma i q̄ miseri
lugebūt. clamabūt. suspirabūt: 7 nō ex-
audient. O si possibile esset ut aures ad
os p̄ncrem? inferni: audirem? p̄fecto
diuinit̄ Epulonez. imo secū cēs auaros
cēs sup̄tos. cēs luxuriosos. cēs tēnias
p̄ctōres clamo: oīs vocib? lamentātes

atq; dicētes. Heu heu q̄ ardens est ista
 flamma. Quis dabit nobis ad refrige-
 riū guttulū aque? Quis nos libabit a
 cruciatib⁹ gehēne? Quis nos p̄solabit
 ut tot merorib⁹? Et ubi sunt amici? ubi
 tenuoli. ubi diuitie. ubi rīr. ubi potē-
 tia? O vita nostra plena oī dolore oīq;
 āgustia. o vita restituta oī auxilio oīq;
 solatio. Credite credite o incorrigibi-
 les p̄ctōres. Non parceret vobis iusticia
 dei nisi p̄ctā repositueris: q̄nimo vos p̄ij-
 ciet in ignē et̄nū. Qd̄ erit eē i igne illo
 q̄n ad modicū sustineri nō pōt coctura
 candele? Et ut Ysaia. 33. dicit. Quis
 poterit habitare te vob cū igne tei orāte?
 Quis habitabit te vobis cum ardoribus
 sempiternis?

Qualis pena dānatorū supat omnes
 aliā penā seu purgatoriā seu p̄nitē que i
 hac vita haberi pōt. Caplin. 2.

Secūda rō q̄ oīdīf grauitas pe-
 ne dānatorū dī supatio. Sup̄-
 rat enī omnē aliā penā. Qd̄ ut
 melius intelligat triplicē pena ē distin-
 guēda. p̄ est pena mūdi. 2ª pena pur-
 gatoriū. 3ª est pena inferni. Prima pe-
 na est mūdi q̄ in hac vita sentit̄. Et licet
 multiplex sit ut expiētia docet: tñ tribil
 fuit illa quā p̄ p̄po sci sustinuerūt: de q̄
 bus dicit̄ Heb. xi. Ludibria et p̄tera ex-
 p̄rti sūt: insup et vicula et carceres. La-
 pidati sūt: secti sūt: tēptati sūt: i occisiōe
 gladij mortui sūt. Circueiūt in melos
 et in pellibus capnis egētes. angustia
 afflicti. Quisnā explicet q̄t tormētōrū
 gnā exq̄sierūt tyrāni q̄b⁹ cruciari man-
 dabāt martyres scōs? Quis enarrare
 sufficiat: q̄t disciplinis: ieiunijs: et oīo-
 nibus carnē suā amici dei crucifixerūt
 cū vitijs? Et tñ oīa ista mīma sūt et q̄si
 nihil in cōpatione pene dānatorū. Ideo
 Breg. i. 3. moral. li. ait. Ecce aut̄ dum
 dei Job vulnera cruciatulq; cōsidero
 rep̄te mētis oculos ad Jobez reduco
 et nō sine grauissima admiratiōe p̄fēdo:
 q̄ ille p̄p̄etie spū intra matris vterē re-
 p̄let: atq; ut ita dixerim anteq̄ nascēē
 renatus. Ille amic⁹ sp̄sū ille q̄ inē na-

tos mulierā maior nemo surrexit. Ille
 sic p̄pha et plus q̄ p̄pha: ab iniquis i carce-
 mitat: et p̄ puelle saltu capite truncat.
 Et vir tante sobrietatis p̄ rīsu turpius
 morit̄. Aliqd̄ credim⁹ aliqd̄ fuisse i eius
 vita qd̄ illa sic respecta mors tergeret?
 Sed q̄n ille uel in alto peccauit: q̄ locu-
 stas soluminō et mel siluestre comedit?
 Quid teo uel de q̄litate sui tegmis reli-
 quit: qui cameloz pilis co: p̄ operuit?
 quid de cōuersatiōe sua offendē potuit
 q̄ de heremo nō recessit? qd̄ illū loq̄cita-
 tis reatus polluit q̄ disiuēt longe ab
 hoib⁹ fuit? q̄n illū uel silentij culpa at-
 tingit q̄ ad se venientes tā vehemēt in-
 crepauit dicēs: Benimīa viperā quis
 docebit vos fugē ab ira ventura? Quid
 est q̄ Job tei testimonio p̄feret: et tñ
 plagā vsq; ad sterq̄liniū sternit? Quid
 est qd̄ Job. tei voce laudat: et tñ p̄ te
 mulētis vobis i saltatiōis p̄mū morit̄?
 Quid est q̄ ops tei sic vehemēt in h
 sclo respicit quos sic sublimē aī sc̄la
 elegit: nisi h̄ q̄ pictati fidelū patz: q̄n
 idcirco sic eos p̄mit in infimis q̄s videt
 quō remunerēt i sūmis? hic q̄ vnusq; q;
 colligat qd̄ illic passuri sūt q̄s repbat:
 si hic sic cruciat q̄s amat? Aut quō fe-
 rienti q̄ i iudicio arguēdi sūt: si hic corū
 vita p̄emū q̄ ipso iudice teste laudat?
 hec ille. Et ad idem est illud Hiero. ad
 Palmachū et Oceanū. d. Job sanct⁹ in
 temptatiōe ad gl̄iaz suā reuor⁹ sic i suo
 dolore clamabat: Quid p̄dest i tormē-
 to meo lux. Et quid mihi iuncta sūt ge-
 nua? Et qd̄ vtera supi? Cur nō i vtre
 mris mortu⁹ sū et mor ut te vtero exui
 nō p̄tin⁹ odiū? Si h̄ tei amic⁹ dicebat i
 luce qd̄ ab inimicis ei⁹ diceb̄ in teneb⁹?
 Si ille tolet genua sibi fuisse cōiuncta
 cui⁹ pedes i tei timore semp cucurrerūt
 qd̄ dicitur⁹ ē cui⁹ nūq̄ i p̄tate steterūt?
 Si ille ingemiscit quē febris vrebāt qd̄
 dicitur⁹ ē quē gehēna p̄sumer? Displicet
 et illi q̄ nat⁹ ex vtero virit: q̄ bñ virit: q̄a
 illū vermis moritur⁹ edebat: qd̄ faciet
 q̄s ignis et̄nū et p̄mis nūq̄ moritur⁹
 expectat? Secūda ē pena purgatoriū

de qua suo loco dicemus. Tertia est pena inferni cui omnis alia pena tam mundi quam purgatorii non est comparabilis.

De grauius erit damnatorum pena propter carentiam visionis diuine et differentiam pene sensus et pene damni. Caplm. 3.

Tertia ratio quod ostendit grauius esse penam damnatorum dicitur priuatio. Priuabuntur siquidem damnati in eternum visionem dei. Et ut dicitur Ric. viij. di. 4. li. Inne penas damni carētia visionis dei est maxima et tristitia causata est illa carētia apprehensa ut pueniens est actuali malicia proprie voluntatis est maxima inter penas sensus: quia quod uis damnati non appetat videre deum propter amorem sue bonitatis: tunc reuerentissime illud appetunt propter resistendum propter relectationis: eo quod credere firmiter compelluntur est illa visio maxima relectatione in vidēte causari. Carētia enim visionis illi apprehensa ut est actuali malicia proprie voluntatis pueniens: maior est pena quam pena sensus. In puulis tamen minor est pena damni. quia ipsas apprehendunt non esse eis causatam est actuali malicia sue proprie voluntatis. Procuraret ergo peccatores duos tempus et facultas daret ad veram redire penitentiam: quoniam ut tactus est in precedenti irreparabilis erit inferni iactura: in qua non semel sufficit introisse. Semel quippe dampnat malos deus. semel suam irremediabilem perfert. Quod amara erit illa dies: imo illa hora quam peccatrix anima terrenum habet corpus derelinquens preterit etiam inuita et nolens coram maiestate summi dei: suscipietque punitionem et penam relictorum suorum. Iohannes dico quod non expectanda: sed potius timeoda dies illa. Ergo conuertimini peccatores et agite penitentiam ut deus misereatur vestri: qui est benedictus in secula seculorum. Amen.

Domnica in quinquagesima de potentia dei propter quam humiliari debet peccatorum corda ut ad penitentiam redeant. Sermo. 15.

Omnis plebs ut vidit redit laudem deo. Valens hoc

44
Iohanna Luc. 18. et in euangelio patris domice Et miraculo ceci illuminati per christum. de quo Luc. meminit in euangelio hominibus commoti fuere vniuersi qui rem tam grauem viderunt magnificare omnipotentem deum cuius solius potestate cecus ille potuit illuminari. Clamat inquit euangelista: Iesu fili David miserere mei. Et ad vocem christi d. sibi: Respice fides tua te saluum fecit. subito videndi beneficium obtinuit et accepit. Neque alia vis quam increata diuinalis talē potuisset effectum producere. Iohannes admirantes illi qui habent inspererunt deum extollendo laudabant. Nos vero qui non solum habemus vnum sed tot dei miracula et videmus et audimus magis ac magis laudibus eius debemus insistere. Quod utique plene exoluimus cum ob eius reuerentiam timorem pariter et amorem per se relinquimus potestatem intercedo. Et quoniam ad id faciendum satis efficax est consideratio altissime potentie dei Iacirco in presenti sermone de illa erimus tractaturi quatenus illam commemorantes ad penitentiam reuertamur. et eo de compuncti cum plebe pariter collaudemus immortalē deum. De cuius potentia tria mysteria principalia ponimus contemplanda.

Primum dicitur vniuersalitas.

Secundum qualitas.

Tertium claritas.

Deus deus possit non solum esse possibile sed etiam esse impossibile agenti creato dummodo illud non dicat imperfectionem. Caplm. 1.

Primum mysterium preterit ad potentiam dei dicitur vniuersalitas. In qua disputandum est. Num deus sit omnipotens et affirmata est confessio fidei.

Ma in utroque symbolo patrum. scilicet et apostolorum: deum omnipotentem deum cantamus. Et hoc colligitur ex vtriusque testamenti pagina. Num Gen. 1. dixit deus ad Abrabam. Ego sum deus omnipotens a bula coram me. Et Gen. 35. dixit deus ad Jacob. Ego sum deus omnipotens cresce et multiplicare. Et Gen. 4.4. quia Jacob remisit filios in egyptum. ait deus meus omnipotens faciat cum vobis placabilem. Et Ego. 15. Omnis nomen eius. Et Tobie. 13. Non est alius deus

oipotens preter eū. Et Judub. 16. De
oipotēs tradidit Holoferne in man⁹ fe
mine 7 cōfudit eū. Et Job. 13. Ad om
nipotentē loquar 7 disputare cum deo
cupio. Et 23. Deus molliuit cor meuz
7 omnipotēs perturbauit me. Et Hester.
13. Mardocheus orans dixit ad deū:
Dñe rex oipotēs i dñicē tua cuncta sūt
posita: 7 nō ē qui possit resistere volūtati
tue. Et sapiēs Eccl. 8. Alius ē altissim⁹
creator: oīuz op̄s rex 7 metuendus ni
mis. Et Apoc. 1. c. Ego sū alp̄a 7 ome
ga. principiz 7 finis. dicit dñs deus q̄
est 7 qui erat: 7 qui venturus ē omni po
tens. Et Apoc. 4. Clamabāt quattuor
aialia: Scīs scīs scīs dñs deus op̄s
Et Apoc. 15. Magna 7 mirabilia sunt
opa tua oipotens dñe de⁹. Et 16. Au
diuī alterū angelū dicentē: Etiam dñe
deus oipotens vera 7 iusta sunt iudicia
tua. Sed p̄ra bāc veritatē instari pōt
tripliciter. p̄ quia deus nō potest omne
possibile. 2° quia nō pōt quodlibet im
possibile. 3° quia i deo nihil est defecti
bile. p̄ instat q̄ deus nō sit oipotens
ex eo q̄ nō pōt omne possibile. Nā mul
ta sunt possibilia agenti creato: ut posse
pati. posse currē. posse peccare. posse mo
ri. posse mentiri: que tamē nullo mō pōt
deus. ergo nō est omnipotēs. Ad h̄ rñ
det dñs Boñ. di. 42. p̄mi. q̄ fm pl̄i
sniam: quedā sunt que dicūt potentiam
q̄tum ad modū dicendi. dicūt tñ impo
tentia a pte rei: ut posse mori: posse cor
rumpi. Nam si interrogarē aliquē quid
magis eligēt. an potentia habē morien
di: aut illa priuari. rñdēt protin⁹ mag
velle potentia illa carere. Propt̄ hoc in
telligendū nōndū est. q̄ quedā sūt que
posse est potentie simpliciter 7 pfecte: ut
posse intelligere diligere 7 opari. Que
dam sūt que posse est potentie tñ ipse
ut currere 7 ambulare. Isti enī actus
dicūt simul actionē 7 passionē siue de
fectū in agente. Quedā que posse ē im
potentie simpliciter: ut priuari: ut pos
se peccare: posse mori. 7 bi⁹. Scdm h̄ in
telligendū q̄ cū potentia rei sit potentia

perfectissima: illa pōt deus p se 7 in se que
sunt potentie simpliciter ut intelligere 7
opari. Illa s̄o que sūt imperfecte potētie
potest quidē nō in se: sed p se potest. Ex
hoc qd̄ est ibi pfectiōis in se nō pōt. ppter
illud quod est ibi ipotētie 7 imperfectiōis
que in eo nō cadunt. Illa autē que sunt
simpliciter impotētie nec pōt in se nec p se.
p se non pōt. q̄a nihil est a deo qd̄ nō sit
a deo p se 7 immediate. Hoc autē qd̄ ē de
fectus nō pōt esse in deo nec a deo: quia
deus nō deficit in essendo nec in agēdo
Ideo Aug⁹ ut recitat magister in tex.
remouet a deo q̄tuor. s̄. mori. falli. mī
seri esse. 7 mentiri. q̄a ista dicūt defectū
ipsius hoīs. Nam quadruplex est actus
7 quadruplex est potētia. Prima est po
tentia viuificatiua: 7 bui⁹ act⁹ ē viuē.
7 p̄ hunc ē defect⁹ mori. Secūda est co
gnitiua: cui⁹ actus ē noscere. 7 p̄ra hūc
est defectus falli. Tertia ē potentia af
fectiua: 7 bui⁹ act⁹ ē velle siue amare 7
delectari. 7 p̄ hūc ē miserū eē. Quarta
ē potētia opatiua. 7 bui⁹ act⁹ est agere.
7 p̄ hūc est vinci 7 supari. Ex his autē
quattuor genera actū remouēt a deo.
s̄. co: pales siue instrumentales: ut currē
7 ambulare. actus culpabiles: ut pe
care 7 mētiri. act⁹ passiui: ut vinci 7 su
perari. act⁹ defectiui: ut mori 7 falli. Et
tales actus habēt potentia priuata de
fectui. Et sic p̄ solutio obiectiōis p̄me
2° instat 7 obijciat q̄ de⁹ nō sit omni
potens: q̄a nō pōt cū impossibile. Nā im
possibile dicūt tripliciter. uel fm naturā
ut de ceco fieri videntē. uel fm temp⁹: ut
te nō fuisse ex quo fuisti. uel fm discipli
nam: ut idē esse nigrū 7 albū: q̄a omnis
scia supponit illud p̄ncipiū qd̄ duo op
posita nō p̄nt eē simul vera. Sed deus
nō pōt impossibile fm nām: q̄a ut dicit
Aug⁹ in li. de vera innocētia. De⁹ ita
est oipotens ut nunq̄ rōni siue instituta
euellat. Et idē Aug⁹ sup Beñ. ad lra³
Tam nō pōt de⁹ facē p̄ nām quā tonaz
istituit: q̄ nō pōt facere p̄ volūtate suā.
Nō pōt etiā deus facē impossibile scdm
temp⁹: q̄a ut inq̄t Hiero. ad Eustochiū

Cum cetera possit reus non potest de corrupta facere virginem. Quod dictum non est intelligendum: quoniam reus possit reparare claustra: sed quia que corrupta est impossibile est non fuisse corrupta. Item non potest reus impossibile secundum disciplinam. scilicet ut duo opposita sint simul in eodem subiecto ut pater omnibus sapientibus. sed sequitur quod reus non sit omnipotens. Respondet dominus. Bonum quod nos iudicamus aliquid impossibile quadrupliciter. Uno modo per limitationem naturalis potentie ut virginem parere. Alio modo per limitationem nature intellectiue ut duo corpora esse simul in eodem loco: uel idem corpus esse in diuersis: uel magis corpus esse in minori loco. que nullo modo possumus capere: cum nostra imaginatio semper dicat oppositum. Unde etiam quando reus sic facit in sacramento altaris necesse est ut ratio supra se eleuetur et credat. 3. modo iudicamus aliquid impossibile propter proportionem omnis existentie secundum omnem comparisonem. scilicet principij. medij. et ultimi: ut preteritum non fuisse preteritum. Omnis enim potentia que intelligitur aliquid facere respiciat ens uel in ratione principij uel termini uel utroque modo. Unde reus potest facere de ente non ens et de nihilo aliquid: et de uno aliud. Sed non potest de uno ente facere non ens: quia hoc nullius est potentie. Quarto modo iudicamus aliquid impossibile secundum illustrationem veritatis eterne et ordinem diuine sapientie. Nam quod duo opposita insint eisdem et secundum idem: hoc ipsa veritas eterna eo ipso quod veritas est indicat et illustrat ut iudicet impossibile: sicut duo et tria non esse quinquaginta. Quoniam ergo dicitur quod reus non potest quodlibet impossibile quia non potest impossibile per limitationem naturalis potentie. Respondemus quod hoc est falsum sic experientia docet in operibus miraculosis Et ad illud quod obijcit ex dictis Augustini dicendum quod duplex ordo nature. specialis et generalis. Ordo nature specialis transmutari potest et destrui: quia potest in alteram differentiam res relabi. Sed generalis non sic. Specialis ordo attenditur secundum potentiam nature specialis. Generalis ordo

secundum potentiam obedientie que est generalis Contra hunc ordinem non facit reus sed contra alium. Quia ut Augustinus in 19. li. de ci. dei. ait. Illud est unicuique rei naturale: quod de ipsa facere disposuerit omnipotentis uoluntas. Et de hoc diffusius dixi in sermone de miraculis in questione. Atque potentia dei in miracula faciendo sit propria nature. Id sufficit nunc concludere quod reus potest omne impossibile secundum limitationem nature. quia potentia dei non est limitata sed infinita. et id supra naturam. 2. potest reus quodlibet impossibile per limitationem nostre intelligentie: quia potentia eius superat nostram intelligentiam. Ideo Basiliius dicit et Hilarius. Plura potest reus facere quam intellectus possit intelligere. Quod Paulus etiam ad Eph. 3. confirmat. dicens. Potens est omnia facere superabundanter quam petimus aut intelligimus. Impossibile deo fieri modo non potest reus: quia illud facere est nihil facere Et ideo cum preteritum nihil sit: reus non potest facere preteritum non fuisse preteritum. Impossibile etiam quarto modo non potest reus: quia illud esset posse inordinatum a proprio ordine sapientie sue. Et quoniam reus sic est omnipotens ut nihil possit nisi quod suam potentiam recet: non reus ordinat sapientiam: Ideo hec impossibilia non potest. 3. instat quod reus non sit omnipotens: quia in eo nihil est resectibile. Si potentia esset in eo tunc esset aliquod imperfectum. quia secundum Aristoteli. 9. meth. Qualiter potentia melior est ei actus. Nam forma melior est materia: et actio quam potentia actiua. Est enim finis eius. Sed nihil est melius eo quod est in eo. ergo nulla potentia sibi erit attribuenda. Ad hoc respondet Thomas. 1. 2. q. 25. quod duplex est potentia. actiua. scilicet et passiua. Prima est principium agendi in aliud Secunda est principium patendi ab alio. ut per 3. meth. Potentia passiua non est in deo sed actiua tantum: eo quod sibi maxime competat esse principium actiui: et nullo modo pati. Id ad auctoritatem Aristoteli dicendum est quod quando actus aliud est a potentia oportet quod actus sit nobilior potentia. Sed actio dei non est aliud a potentia eius: sed est

utrumque essentia diuina: quia secundum Augustinum libro de fide ad Petrum. quicquid est in deo est ipse deus. Conuenit igitur omni potentia ipsi deo secundum fidei sancte et scripturarum sacrarum dogmata. Et id in stantie preterite cum tam sint solute et iudicare non possunt.

Qualiter omnipotentia dei est incommunicabilis: et tamen ab illa dependet omnis alia potentia. et ipsa nunquam deficiet sed durabit in eternum. Caplin. 2.

Secundum mysterium contemplandum de potentia dei dicimus qualitates. In quo notabunt tres eius qualitates seu passionis. Prima dicimus incommunicabilitas. Secunda principalitas. Tertia durabilitas. Prima qualitas seu conditio potentie dei dicimus incommunicabilitas. Nam licet de multa de deo tam angelis quam hominibus tamen nunquam coicauit omnipotentiam suam. Nam ut dicitur. d. Boetius. dist. 14. tertio li. Omnipotentia coicari non potest alicui creature: quia omnis creatura eo ipso quod ex nihilo est: reficit a sua stabilitate: unde non existit per se ipsam. reficit a summa simplicitate: unde non agit per se tota. reficit a summa imenitate: unde distare potest in ipsa virtute a substantia. et quoniam per se non subsistit nec in se nisi sustentetur a diuina potentia: quoniam non potest se ipsam sustinere. Ideo impossibile est ipsam esse omnipotentem. Rursus quoniam ex se ipsa tota non agit: non potest in tota rei substantiam: et ideo non potest esse omnipotens cum non possit totum producere. Postremo quia potentia eius distat a substantia. tantum potest elongari quod oio reficiet. unde non potest in oia. Sicut ergo soli deo conuenit summa stabilitas summa simplicitas summa imenitas: sic etiam omnipotentia que necessario requirit hec tria. Sed dubium est de anima christi an ei communicata fuerit omnipotentia: quoniam uidetur quod sic ex verbis eius. Mattheus. 28. Data est mihi inquit omnis potestas in celo et in terra. Ubi glossa. hoc non de coeterna patris deitate sed de assumpta di-

citur humanitate. Et iterum glossa super illud Luc. 10. hic erit magnus. d. Non quod ante partum virginis magnus non fuerit: sed quia potentia quam dei filius naturaliter habet: homo ex tempore erat accepturus. Verum tamen Ric. de media villa in. 3. dist. 14. concordans cum Boetio. ceterisque theologis dicit quod anima christi non est omnipotens: quia omnipotentia includit actiuam potentiam infinitam intensiue. In anima autem christi cum sit creatura non est nec esse potest actiuam potentiam infinitam intensiue. quia cum nunquam agat secundum quod est in actu: et patiat in quantum est in potentia: quantum res habet de actiuam potentiam tantum habet de actualitate. Ergo potentia actiuam infinitam includit actualitatem infinitam in habente illam potentiam. Actualitas autem infinita in nulla creatura esse potest: quia omnis actualitas creature cum passibilitate mixta est. Possumus tamen dicere quod anima christi communicata sit omnipotentia eo modo quo communicatur ei nomen et existentia deitatis: hoc est per communicationem idiomatum: quod ortum habet ex personali unionem. Sicut enim possumus dicere quod homo est deus: ita possumus dicere quod homo est omnipotens. Et sic intelligunt glossa superius allegata secundum. nullum modum loquendi quo idiomata communicantur. Secunda conditio seu qualitas potentie dei dicimus principalitas. Ipsa enim una sola principalis et singularis est potentia que a nullo dependet. a qua sunt omnes alie. Unde ipse in euangelio Ioh. 19. dixit Pilato. Non haberes in me potestatem nisi tibi datum esset de super. Et Paulus Rom. 13. Non est inquit potestas nisi a deo. Que uerba ponitur. 23. q. 1. c. Quid culpae. Ideo nihil potest creatura nisi quod deus iulet uel sinit. Et tam diu poterunt homines et poterunt dominari quam diu sibi placuerit. Tertia conditio diuine potentie dicimus durabilitas. Ipsa quidem est que semper durabit et non deficiet. Unde Daniel. 7. Potestas eius potestas eterna que non auferet: et regnum eius quod non

corrumperetur. Et reuera ita est qñ oia regna mudi que potētissima olim fuere ad nihilū reuenerē: re quibus latē di- cemus cū tractabimus de contemptu mundi.

De potentia dei cognosci pōt p crea- tionē 7 cōseruationē rerum ac p puni- tionem omniū malorū tam angelorū 7 hominū. Caplm. 3.

Tertiu mysteriū contemplandū de potentia dei dicitur claritas. Nam licz sit infinita: tamē ma- gnitudo eius i triplici effectu nobis re- claratur. Primus dicit creatōis. Se- cundus cōseruationis. Tertius puni- tionis. Prim⁹ effect⁹ i q reclarat nobis potētie dei magnitudo dicit creatōis. Nam totum hunc mūdum cōstat eius virtute esse factum. Ipse enim deus po- tentia sua cūcta creauit de nihilo i quo admirari cogimur ineffabilem potētia 7 eius. Nam si omnes philofophi omnes viri docti: omnes huius seculi sapiētes omnes deniq reges 7 principes terre: quot quot fuerūt vsq in hanc horam: 7 quot sūt etiam 7 quot erūt vsq ad cō- summationē mūdi pgregarent in simul 7 reliterarent sine penderent de nouo in esse producere vñū minimū flosculū campi: aut minimū vermiculum terre: vel pisciculū aque: aut auculam celi: profecto laborarēt in vanū. Et quis est qui creauit oia: qui fundauit terrā: qui mari eam circūdidit: qui cōdidit celos sois 7 lunā: 7 cūcta sidera que sūt i eis qui angelos 7 hoies fecit ad bñtudinē 7 ordinatos? Nempc rei potētia. O ma- gne deus tibi nō in merito loquit⁹ David in ps. d. Potens es tu 7 veritas tua in circuitu tuo. Tu dñaris prāti maris: motū aut fluctuū eius tu muiigas. Tu sūt celi: 7 tua est terra: orbē tē 7 plenu- dinē eius tu fūdisti: aqilonē 7 mare tu creasti. Secundus effect⁹ in q reuclat potētia dei dicit pseruatio. Nam ut inq̄t Greg⁹. Cuncta in nihilū tenderēt nisi manus p̄toris pseruaret. Que verba ponūt in tex. a magistro. di. 31. z. li. Et

sicut creaturas in eē pseruauit: cū vult illaz p̄rietates imurat. Ipsa eqdē po- tentia dei dimisit mare rubz i diuisiōe Ero. 14. c. Ipsa fuit q tot signa ostēdit populo iudaico i deserto. ut p3 Ero. in capitulis sequētib⁹. Ipsa tēpauit ignē ut nō vzeret pueros positos in fo: in ace- babylonis. Daniel. 3. c. Ipsa teniq su- perna potētia dei qscunq miraculoso 7 effectus supnāliter est opata. Tert⁹ effect⁹ in q reclarat nobis magnitudo di- ne potētie dicit puni- tio. Punxit sp equidē qñ voluit re- oēs iimicos suos 7 null⁹ vnq inuēt⁹ est q valuerit se ab illo defendē. Nō āgeli nō hoies q p̄fide- bant 7 gloriabāt in p̄tute sua. Et q̄s an- gelos malos de celo empyreo 7 de illa deliciosa bitatiōe puatos oī bñtudine exire fecit: Potētia dei. Quis a f̄estri paradiso p̄mos hoies q ipabāt au. b⁹ celi pisab⁹ maris 7 testis tē ad b. ac vallē lachrymarū eiecit? Potētia dei. Quis gigantes potētissimos 7 robustos sub- merisit i aq̄s diluuij: potētia dei. Quis tot reges 7 tyr. inos: tot malos homies crudeles 7 impios: q̄t i mūdo sepi⁹ fuere ut Senactenb. Pharaō. Holofernes. Antioch⁹. Nero. Domitian⁹. Julian⁹. Anton⁹. Seuer⁹. Cesar. Pōp⁹. Han- nibal: 7 reliq̄s exēmiavit de t̄ra? Potē- tia dei. Quis oēs hoies mūdi stare cogit aī tribunal iudicij rōnē de suis opib⁹ reddituros? Potētia dei. Omīi mor- tales. o f̄miculi. o p̄sumptuosi pctōres an p̄fidi i virib⁹ v̄ris? An i grātis q̄ magna sit potētia dei n̄rī? Et cur illum p̄tēntis? Cur ei p̄ceptis nō oteditis? Cur ei monitis nō acquiescitis? Cur a pctis q sibi displicēt nō abstinej? hu- miliami inq̄t Petr⁹. i. eplia. i. c. s. b. potēti- māu dei ut eos exaltet: qm q se bñliat exaltabit: 7 q se exaltat bñliabit. Ergo ut finis sit hui⁹ f̄mōis id agē v̄rasq̄s o3 ut p̄siderata potētia dei reuertat ad p̄ntiam: 7 cū plebe collaudet illū q pat⁹ est penitentib⁹ liberaliter indulgere: cō- cedens b̄ grām 7 in f̄aso gl̄iam. in q vi. 7 reg. d. p infinita secula seculorū. Amē

Feria secunda post octavam in quin-
quagesima. de timore dei qui est effica-
cissima medicina ad puercedū peccatores
ad penitentia. Sermo .16.

Dominus ple-
bs ut vidit redit laudē
reos Lug. 18. b. pba scri-
bunt. Que dicta sūt in
pcedētib' mouere debēt
oīz hominū corda ad

deum omnipotentē ut illū timeāt et ve-
reant. Qm̄ aut pauca sūt qui eius
timorē hūc sanctū habeant. Idcirco in
hoc sermone de ipso erimus tractaturi.
Ipse etenim deū optime laudat qui eum
ut recet timet ac colit. Nam vbi timor
est ibi et fuga mali siue peccati: q̄a ut dicit
Aug. super .io. c. Job. Timor est fuga
mali spūalis ne perdat homo qd̄ amat
Utrig' plenam de ipso habeamus no-
ticiam tria principalia mysteria pponi-
mus declaranda.

Prīmū dicit ratio.

Secundū distinctio.

Tertium duratio.

Cur deus q̄ sūme bonus est ac totus
suauis et dulcis timeri debeat et possit
a nobis. Caplin. 1.

Primū mysteriū declarandum
dicit ratio. In quo disputandū
est cur deus timeri debeat. Nam
videt quibusdā id nullo pacto puenire
eo q̄ obiectū timoris est malū. Unde
Ar. 2. rhetor. Illa inquit timemus ex
quib' nobis mala pueniūt. Sed de' ē
sūmū bonū a quo nō egrediūt nisi bona
sūm Dionysiu in li. de di. no. q̄ deus nō
potest esse timoris obiectū. et p pñs non
erit timendus. Sed in pñariū ē omnia
scriptura q̄ ut deū timeam' amplissime
cōmēdat et clamat. Al. Deut. 4. deī vi-
uentis hec sunt pba ad Moysen. Con-
grega ad me populū ut audiat sermōes
meos: et discat me timere omni tēpore.
Et ibidem. 5. c. Dominū deū tuū timeb'
et illi soli seruies. Et Josue. 23. Time

deū et fuite illi corde pfecto. Et. i. Reg
iz. Time deū et seruite illi soli in ve-
ritate. Et Tobie. 4. Multa bona ha-
beamus si timuerim' deū. Et Judith.
15. Qui timeat te magni erūt apud te p
omnia. Et David ps. 2. Seruite dño i
timore. Et ps. 5. Adorabo ad templū
scm̄ tuū in timore tuo. Et ps. 118. Con-
fite timore tuo carnes meas. Et sapiēs
Eccl. 1. Timor dñi gloria et gloriatio et
leticia et corona exultatiōis. Et ibidem
Time deū tene erit in extremis: et i die
refunctiōis sue bñdicet. Et iterum ibi.
Initium sapientie timor dñi. Et. 2. c.
Fili accedens ad seruitutē dei sta in ius-
ticia et timore. Et. c. 1. Gloria diuini
honoratorū et pauperū timor dei est. Et
19. Da locū timori altissimi: q̄a omnis
sapientia timor dñi. Et. 23. Nihil meli'
q̄ timor dei. Et. 25. Beat' vir cui da-
tum est habere timorem dñi. Et. p. 14.
Timor dñi fons vite ut declinet quis a
ruina mortis. Et. 24. Time deum fili
mī regē. Et Malachie. 1. Siego dñs
vbi timor meus? Et. 1. 1. Quare nō
ambulat in timore dñi? Et. 1. 1. Non
est filius tui dñe. magnus tuus et ma-
gnū nomen tuū in fortitudine. quis
nō timebit te o rex gentiū? Et Michae
6. Salus erit omnibus timētib' nomē
tuū. Et. 2. Cor. 5. Scientes timorem
dñi hoibus suademus. Et. p. 1. Math.
1. Cum timeat qui habet pñtē corpus
et aiam p̄dere in gehēnā. Et. ppter h' oia
Job. Apd. 14. ait. Vidi alterū angelū
volantē p mediū celū habentē euāgelū
eternū ut euāgelicaret sedentib' super
terrā et sup omnē gentē tribū et linguā
et populū dicens magna voce: Time deū
et date illi gloriā et honorem. Et bis
auctoritatib' apparet q̄ de' est timēd'.
Et. p solutiōe obiectiōis facite notandū
est sūm Abo. 2. 2. q. 19. q̄ timor duplex
obiectū habere p̄t: quorū vnū est ip̄s
malū qd̄ homo refugit. Aliud autē est
illud a quo malū puenire p̄t. Primo
mō deus qui est ip̄s bonitas obiectum
timoris esse nō potest. Secūdo autē mō

47
potest esse obiectū timoris inquit ab ipso uel p cōpationē ad ipsū nobis pōt aliqd maluz iminē. Ab ipso quidē pōt iminē malū pene: quod nō ē simpliciter malū: s̄ fm quid bonū aut simpliciter: cū bonū dicat in ordine ad finē. maluz aut ipōtat b̄ ordinis puationē. Illud aut est malū simpliciter qd excludit ordi: nē a fine ultimo: qd ē malū culpe. malū aut pene ē qd ē malū in q̄tū puat aliqd p̄ticularē. est tū bonū simpliciter in q̄tūz repēdet ab ordine ultimi finis. Per cōpationē aut ad teū potest nobis malū culpe p̄uenire si ab eo sepemur. Ideo dicere possum q̄ triplici ratione reus merito sit timend⁹ a nobis ⁊ ab omnib⁹ hoib⁹. Primo rōne sepatiōis. 2. ratiōe flagellatiōis. 3. ratiōe damnationis. Primo timend⁹ ē te rōne sepatiōis q̄a licet ipse sit bon⁹: grāde tū malū ē ipse aie cū ipse suā culpā ab illo sepat. mar⁹ eteni malū est p culpam sepati a deo q̄ sine illa cōs atrocissimas penas sustinē. Unde Ansel. in li. de similitudinib⁹ ait. Si hic cernerē peccati pudorē ⁊ ibi inferni horrozē ⁊ necessario vni eozū b̄terē mergi p̄t: me in infernū mergere q̄ in me peccatū dūmterē. malle enim pur⁹ ⁊ in oēs gehennā intrare q̄ sorde polue⁹ ⁊ sorde induc⁹ celestia regna tenere. hec ille. Et nimirū ita ē q̄ cō dānū in cōpabile est sepatiō ab ipso deo. Qd cōsiderās David post cōmissionē p̄ti dicebat. fuerūt mibi lacryme mee panes die ac nocte dū dicit mibi quod die ubi est de⁹ tu⁹? Cognoscebat se quippe a deo sepatū ⁊ dolebat. cōsiderabat dānū ⁊ tristabat. audiebat suā p̄ciam sibi dicētē. Ubi est de⁹? Ubi fons ois boni? Ubi q̄ te creauit ut sui p̄cipē in eterna gloria faceret? ⁊ tūc amarissime flebat. Deu me q̄a pdidi illū: perdidi iquā qm p p̄ctm ab illo discessi ⁊ me sp̄te sua grā puauit. O flendū malū. o dolēdū dānū pdidisse teū. O peccatū. o vana creatura cur peccare non times qm certissima eē potes p p̄ctm puari deo? Times perde ip̄alia hec ⁊ caduca bona: cur nō

times pdere teū celi? Timēd⁹ ē itaqz ut dictū est de⁹ ne p p̄ctm aia sepe ab illo.

Secūdo timend⁹ est de⁹ ratiōe flagellatiōis. Ipse eqdē ē q̄ ⁊ sepe ⁊ multipliciter p̄t p̄ctā p̄ctōres flagellat. Multa inq̄t ps. flagella p̄ctōus. Ab illis autē nullus ut in supiori sermōe tractatū est se defendē valet. Ad valuit se defendere Senacherib cū centū octuaginta qm millib⁹ armatorū: qm vna nocte angel⁹ dñi cōs illos infecit. ⁊ filij ipsi⁹ Senacherib iudicio rei p̄cusserūt euz gladio: ⁊ interfecerūt i tēplo: ut dicit. 4. Regū 19. c. Ad valuit se defendē Antiochus cū oī potētatu suo quem supbia repletū ignē spirātē i iudeos man⁹ rei horribili plaga p̄cussit ⁊ de curru cecidit. Isq̄ q̄ sibi videbat etiā fluctib⁹ maris impare sup humanū modū superbia repletus ⁊ montiū altitudines i statera appendere humiliat⁹ ad terrā in gestatorio portabat: manifestā rei virtutē in semetipso p̄testans ita ut de corpore impij vermes scaturirēt ac viuētes in dolorib⁹ carnes ei⁹ effluerēt: odoze etiā illi ac fetore exerceat⁹. Guaref. Et q̄ paulo añ sidera celi tāgere arbitrabat: cū nemo poterat ip̄e intolerantiā fetoris portare. In dolorib⁹ etiā suis dicebat. Iustū est subditū esse deo ⁊ mortale non paria sentire te deo. Igit̄ homicida ⁊ blasphem⁹ pessime percussus: ⁊ ut ip̄e alios tractauerat p̄gre in mōtib⁹ miserabili obitu vita defūct⁹ est ut habet. 2. Machab. 9. Ad valuit se defendē p̄ra teū Herodes agrippa cū suis relitijs: de quo refert Eusebi⁹ i. 2. eccle. hystorie li. ⁊ Joseph⁹. 9. li. antiq̄tatu. q̄ cū regnasset trib⁹ ānis i imperio iudeoz: venit Cesareā ciuitatē q̄ prius Turris stratōis appellabat: vbi in bonorē Cesaris spectacula omnib⁹ edidit. Ad quā ciuitatē maria nobiliū ciuiūqz multitudo cōuenerat. Secūda p̄o spectaculoz die indur⁹ veste fulgētī mirabilē auror argēto p̄erta: incipēte die p̄cedit ad theatru: vbi cū primos solis radios argēte vestis gremio suscepisset rep̄cussio splendor duplicatā spectantib⁹

lucē fulgor metalli vibrantis effudit: ita ut intuitib⁹ pstringeret acie terroris aspectus. ⁊ p hoc pl⁹ aliqd re eo q̄ humana nā est artifex arrogātia mētiat. Ilico q̄ adulātis vulgi pcepāt voces bonorē sonātes hinc atq; illinc vñ acclamant. Post paululū p̄o mortifer. i. corde passionē suscipiēs ⁊ vehementer vteri dolore percussus cū festinatē a suis ad regalia portat. quos ipse respiciēs dicebat. Veni ego vester re⁹ ducor ad mortē. p̄ q̄nq; p̄o dies nimio ventri dolore pfect⁹ vita puat⁹ est. Quid dicam te herode ascalonita? Quid te Dioclitiano ⁊ Maximiano? Quid te Dmiciano? Quid te herode? Quid teniq; de omnib⁹ psumptuos⁹ ⁊ arrogantib⁹ peccatorib⁹ q̄s te iman⁹ humiliavit? Longū certe esset singulorū exēpla recēdere. Idcirco null⁹ i seipso p̄fidere debet. nō i delicijs: nō in pulchritudine: nō in fortitudine: nō in dñio: nō vtiq; i q̄cūq; tpali p̄sidio. Ab oib⁹ timēdus est re⁹: q̄a p̄t aēs etiā tpaliē aspa disciplina castigare. Tertia ratio quare timend⁹ est re⁹ dicit dānationis. Ipse nāq; ut dixim⁹ in supiorib⁹ dānabit iiquos etnis ignib⁹ cruciādos. Et licz dānatio iiquorū mala sit eis q̄s affligit: verūtū bona est i q̄tū provenit a iusticia rei ordinata ad malos puniendos. Iō utrōnes p̄acte bñ cōcludūt re⁹ mento est a nobis timendus.

De multiplici timore ⁊ sufficiētia ei⁹ ⁊ q̄lter p̄t homo in timore deficere aut proficere peccare uel mereri. Caplin. 2.

Secūdu mysteriū declarādū dicitur distinctio. Ut enī colligit ex dictis magistri i. 3. dī. 34. triplex timor p̄t distingui. p̄ dicit naturalis. 2⁹ vitiosus. 3⁹ dicit virtuosus.

Prim⁹ timor dicit natural. q̄ orit ab ipsa natura: quo q̄lter timet naturalē quelibz ōria atq; nociua. Qui timor nō est merito: nec re merito. Hic timor fuit in xpo re quo dicit Math. 26. Cepit ille p̄t pauere ⁊ tēdere ⁊ mēte esse.

Secund⁹ timor dicit vitiosus. q̄ nascit a cōcupiscētia. ⁊ h̄ duplici: q̄a aut

a cōcupiscētia sui. aut a cōcupiscētia suorū. Si a concupiscētia sui dicit timor human⁹. si a cōcupiscētia suorū vocat timor mūdā⁹. Timor human⁹ est cū aliquis timet plus debito corpori suo. Hic p̄obit Math. 10. ex p̄o xpi d. Nolite timere eos qui occidūt corp⁹. Et Job. 12. Qui amat aiam suā p̄det eam. Et sumit ibi aia p̄ vita. sicut etiā sumit Math. 2. Job. 10. ⁊ in plerisq; scripture sacre locis. Pro h̄ timore cōbitendo. d. Jo. Criso. xi. q. 3. c. Nolite timere. Nolite timere eos qui occidunt corpus ne forte propter timorē mortis nō libere dicatis que audistis. Ideo nō excusant qui veritatē quam predicare tenent tacent timore reuicti. Non excusat Petr⁹ qui tali timore negavit dñm xpm. Non excusant teniq; qui peccant p̄pter timorē alicuius personalis nocuimenti: quia ut dicit Aug⁹ in li. re ciui. rei. ⁊ ponitur. 32. q. 3. c. a. ne. Potius debet q̄s quelibz mala tolerare q̄ malo cōsentire. Et re hoc dicit. 31. q. 2. c. Lottarius. Nec etiā occisores corporis sūt timendi cōtra iusticiā boies impellētes. Sunt re hoc exempla martyru ⁊ virgī nū aliorūq; amicorū rei qui pot⁹ mori elegerunt q̄ negare xpm aut facere cōtra bonos mores. Sic Susanna passā ē potius falso crimine accusari condēnariq; ad mortē: q̄ libidinosis semibus in adulterio cōsentire. ut batet Daniel. 13. c. Sic sancta illa vidua tēpore Antiochi p̄legit euz septē filijs quos ipsa ad martyriū monuit ⁊ induxit crudelē vitā finire q̄ contra legē carnes māduicare porcinas. Sic Katherina: sic Lucia: sic Cecilia: sic Agnes: sic relique tādē p̄gines magis elegerūt ad mortē tendere q̄ a suo sponso xpo viuetes discedere. Nequā ⁊ subdola excusatio eoz q̄ mortalitē peccāt asserētes id facē p̄pter humanū timorē. Nūquid euz dei adiutorio nō p̄t a volētib⁹ supari? Eiusdē q̄ppe nase cū ⁊ nos sum⁹ fuerūt scī ⁊ scē i q̄b⁹ human⁹ timor locū nō habuit. Est alius timor q̄ dicit mūdā⁹

nus qui nascit a concupiscentia suorum
Et est quando aliquis nimis timet re-
bus suis. quo fit ut magis q̄s velit p̄dē
reum q̄ hēc mūdia bona. Iste timor
fuit i iudeis cū occiderūt xpm. Dicebāt
enī ut scribit Iob. 12. Si dimittim⁹ eū
sic omnes credēt in eū ⁊ venient roma-
ni ⁊ tollent locum nostrum ⁊ gentem.

Tertius timor dicitur virtuosus qui na-
scit a gratia. Et si a gratia gratis data
dicitur timor servilis. Si a gratia inchoa-
ta dicitur timor initialis. Si a gratia cō-
summata dicitur timor filialis. Timor ser-
uilis est ut ait Aug⁹ cum ppter timorē
gehēne homo abstinēt a p̄cō. Et de hoc
timore dicit. d. Bon. di. 34. tertij li. q̄
est donū spūs sci. q̄a ut dicit Aug⁹ quē
allegat magister in lra. Bon⁹ est timor
servilis ⁊ utilis p̄ quē fit paulatim con-
suetudo iusticie. Insuper sicut donum rei
est nosse siue credere penas futuras p̄
eo q̄ est ibi quedā cordis illuminatio ⁊
directio: sic donū rei ē illas p̄as cōnas
refugē ⁊ timere. p̄ eo q̄ ex tali dono est
quedā cordis illuminatio ⁊ flux⁹ con-
cupiscentialis restrictio ⁊ in hoc quedā
rectificatio. Sed posset aliquis p̄tra h̄
objicere sic. Omne donū spūs sci potest
stare cum spiritu sancto: quia spūs scūs
non repugnat suis donis. h̄ qm̄ spiritus
sanctus infundit tūc timor servilis ex-
pellit. sicut dicit Aug⁹ quē magister al-
legat in textu. Ergo timor servilis non
est donū spūs sancti. R̄ndet. d. Bon. q̄
don a spirit⁹ sancti sūt in multiplici dis-
cretia. Quoddā namq̄ donū est a spū
sancto sed nō cum spiritu sancto: quia
preparat ad spiritū salutis. ⁊ tale donū
est timor servilis. Quoddam donū est a
spū sancto ⁊ cum spū sancto: q̄a p̄ ipsū
consecrat habitaculū spūs sancti. sicut
est donū caritatis. Quoddā p̄o ē donū
quod est a spū scō ⁊ aliquādo cum spū
sancto. ⁊ aliquādo sine spiritu sancto
sicut donū quod est ad spūs sci manifeste-
stationē. ⁊ est ordinatū nō solū ad p̄o-
p̄iam sed etiā ad alienā utilitatez. sicut
donū p̄phetie ⁊ donū scientie: que aliq̄n

in bonis: aliquādo i malis reperiri ba-
lent. Cum ergo dicit q̄ donū spūs sci
compatit̄ secū spm̄ sc̄m. dicēdū q̄ istud
babet instantiā in secundo dono: q̄d or-
dinat ad habitationē spūs scō p̄parādā

Est alius timor pueniens a gratia in-
choata qui dicitur initialis: qui ē cū p̄-
fecta caritate: quia p̄ hūc timorez timet
puniri aliq̄s. ⁊ timet a deo separari quem
iam amat. sed timor separationis p̄inci-
palior est. Alius est timor filialis qui
est cum caritate p̄fecta quo quis cauet
offensam patris celestis: sicut bon⁹ fili⁹
etiam si sciret ex illa offensa nihil mali
sibi accidere. Sed utinā boies munda-
no ⁊ humano timore postposito modi-
cum de illo servili timore tenerent. Sed
de mundo a scandalis: quia nō ē timor
rei ante oculos hominū. nō filialis: nō
initialis: nō utiq̄ servilis. Perpetrant
quippe mala letātes ⁊ gloriātes: riden-
tes: ⁊ p̄pendentes tribula iudicia rei
Quis aiunt iodie populi p̄cōres p̄cō-
nos offendē? Quid nob⁹ mali aut no-
cumēti potest evenire? Et si quādo au-
diūt p̄cōres cōminatē irā ⁊ indignatio-
nē rei videt̄ eis audire insomniū aut fa-
bulā. O fatuitas replēibilis. o p̄sumptio
retestabil⁹ nō timē reū. Nam i diluvio
periere gigātes eo q̄ reū timē noluerūt

De usu timoris q̄ est in p̄ia. qui dicitur
timor reuerentialis. Caplm. 3.

Tertium mysteriū declarādū dicitur
duratio. Quidēdū nāq̄ ē si i p̄ia
ybi sci vivūt i p̄petua pace quiete
securitate ⁊ leticia erit aliq̄s timor rei.
Et h̄ p̄ p̄ba p̄be. d. Timor dñi scūs
p̄manet i. s. l. Et om̄ssis obiectidib⁹ au-
diēda ē snia. d. Bon. q̄ p̄fata. 24. di. 3.
li. dic q̄ timor ē facē tria. videlz. Penā
ut fugiat. Offensionē ut ipsam caueat.
Maestātē sūmā ut illi subiaceat. et bi-
beat debitā reuerentiā. Et sūm⁹ triplex
ē doni timoris dīa. Un⁹ timor ē q̄ p̄n-
cipaliē respicit penā. ⁊ iste est servilis ut
supi⁹ dictū est. Alius p̄o q̄ ynū oculū
habet ad penā: sed tñ p̄ncipalior ē babz
ad offensam vitādā. Et hic ē initialis.

Tertius autē qui vñū oculūz habet re-
spectu offēse vitandē: aliū respectu re-
uerentie exhibendē. Et hic est filialis.
Cuius rñ vsus sit in refugiendo ut se
paret a reo: excellētiōr tamē 7 magis
p̄cipuus vsus est in reuerendo deū 7 in
resiliendo a summa maiestate p̄ p̄piaz
p̄auitatē. Et hic quidē vsus fuit i x̄p̄o
de quo dicit Ysa. xi. Requiescet sup eū
spiritus timoris dñi. Et est in sanctis
angelis: 7 erit in oibz beatis. q̄ etiam
noiari p̄t timorē reuerentialis. Et q̄tū
ad istum oculū 7 vsus manet donuz ti-
moris i patria. Quātū p̄o ad alios in-
feriores tollit: q̄a isti p̄p̄tū ei fm statū
imp̄fectiōis. Quia p̄o remanet ei vsus
p̄ncipalis: hinc est q̄ nō dicit euacuari
sed magis p̄fici 7 saluari. h̄ Boni. Ergo
ut inq̄t ps. Beatus vir qui timet dñm:
q̄a timor dñi exp̄llit p̄ctū Eccl. p̄. c. Et
qui timēt dñm p̄p̄abunt corda sua: 7 in
cōspectu illius sc̄ificabūt animas suas
Eccl. z. c. Et q̄ timet deum faciet bona.
Eccl. i. c. Et ut Hiero. inq̄t i eplis. Ti-
mor p̄tutū custos ē securitas ad lapsū
facilis. Ergo p̄curet vnusq̄sq̄ timē deū
ut sic illū collaudet 7 b̄ndicat q̄ timen-
tibus se largit in p̄nti gr̄az 7 in futuro
glor̄iā: in qua oēs sc̄i exhibebunt ei euz
gaudio timorē 7 reuerētiā p̄ infinita
secula seculorum. Amen.

Feria tertia post dñicam in q̄nqua-
gesima. de ieiunio: ad quod penitentes
debet animari. Sermo. i. 7.

Qonuerti
mini ad me i toto cor-
te vestro: i ieiunio 7
fletu 7 planctu. Dei
viventis ad p̄cōres
p̄ba sūt ista origina-
liter Job. l. z. c. Prope iam ē sancte q̄
drageſime reuocissimuz temp̄ in q̄ sc̄a
mater ecclesia cunctos fideles inducit
ad p̄niam hortaturq̄ maxime ut com-
missas culpas ieiunādo abluant 7 ex-

purgent. Quātū ut Hiero. d. ad Pal-
māchiū 7 Oceanū. Quorūz deus venē
est cultū nolūt amare ieiunū. Sūt nō
nulli q̄ ieiunia sp̄nāt: ieiunare nolunt
irridēt ieiunātes: 7 q̄ bis veterius est
de ieiunio falsa p̄dicāt 7 loquūt. Quāt
enī ad nihil fore vtile ieiunū: neq̄ de o
gratū stomachū affligē fame abstineās
a cibis quos deus creauit ad vtendum
neq̄ sapientis est: aut boni viri eē dicūt
ut se fame macerando cor p̄ velit p̄imē
ante temp̄: Quia p̄pter in hoc sermone
de ieiunij laudibus verba facere arbi-
tratus sum putile ac necessariū. Nā ad
illud p̄ os p̄p̄he Ioh̄elis iūitāt nos spi-
ritus sanctus. ut p̄z i p̄bis p̄missis in
ex̄mate. In quibz de ieiunio tria my-
steria p̄ponimus p̄templanda.

Primū dicit dñificatio.

Secundū institutio.

Tertiū cōmendatio.

De multiplici ieiunio. 7 quid est iei-
niū prout est pars penitētie siue actus
satisfactionis. Caplm. j.

Primū mysteriū p̄templandum
de ieiunio dñi dñificatio. At enī
potest colligi ex dictis Alex. in
4. volumine sūme. 7 Ric. in. 4. di. i. 7. tri-
plex est ieiunū. Primū dicit naturale.
Secundū generale. Tertiū sp̄ale. Pri-
mū est ieiunū naturale cū quis nō co-
medit in nocte nec mane cū statim sur-
git de lecto: nec in loco aut tpe quo eadē
nō licet nisi vrgēte necessitate. Tale iei-
unū nō est meritorū: q̄a in bis q̄ insūt
a natura nec laudam̄ nec vitupam̄: ut
p̄z ex. z. etibi. Secundū est ieiunium
generale: q̄ñ. s. abstinemus a p̄ctis 7 ab
offensione dei. Et de hoc inq̄t Aug. sup
Job. 7 p̄ntē de cōse. di. j. c. Ieiunium.
Ieiunū magnū 7 gn̄ale est abstinē ab
iniquitatibus 7 ab illicitis voluptatibus
seculi. Et de hoc loquit̄ Pius papa. de
p̄se. di. j. c. nihil. d. Nihil p̄dest hōi iei-
nare 7 orare 7 alia bona religiois agē
nisi mens ab iniquitate 7 ab obrectatio-
nibus lingua cobiteat. Blo. p̄o sup. d.
c. in p̄to p̄dest. dicit ad vitam eternam

ut de pe. di. z. c. Opponit. c. Si quis at.
Tñ 7 nos declarauim⁹ ad qd valēt to-
 na opa i pctō moztali facta. De ieiunio
 etiā isto gnāli Amb⁹ in omel. di. 86. sic
 loq̄r. Quid pdest ieiunare visceribus 7
 luxuriari venatibus. abstinere a cibis 7
 errare pctis? An putat illum ieiunare
 frēs q̄ pmo diluculo nō ad ecclesiā vi-
 gilant nō beatorū martyz scā loca perq̄rit
 sed surgēs conuocat seruulos disponit
 retia canes pducit saltus syluasq̄ plu-
 strat? De h̄ siquidē sic loquit Breg⁹ in
 omel. q̄dragesime. In cassū caro atterit
 si a prauis voluptatib⁹ anim⁹ nō refre-
 nat. Hiero. etiā de h̄ sic scribit. Tūc pda-
 ra est apud deū abstinētia corpis cum
 anim⁹ ieiunat a vitijis. Tertiū est ie-
 iuniū spāle. Qd sic Alex. diffinit in. 4.
 sūme. Ieiuniū ē abstinētia a cibo 7 potu
 fm formā ecclesie intuitu satisfaciēdi:
 uel vitādi pctm: ul acq̄rendi vitā etnā.
 Et q̄ diffinitā habet qmāle i ieiunio ē
 abstinē a cibo 7 potu fm formā eccle-
 siæ. Formale p̄o ut id bono aio 7 recta in-
 tentiōe fiat. Prop̄ea ieiunātes cū intē-
 tiōe corrupta 7 vitiosa 7 reprobata dā-
 nāt a p̄o q̄ ait Math. 6. c. Cū ieiunat
 nolite fieri sic bypericite tristes. ex t̄minat
 enī facies suas ut ap. ho. ie. Amē dico
 vob: q̄a receperūt mercedē suā. Tu. a. cū
 ie. vi. ca. tu. 7. f. t. la. ne. vi. ho. ie. 6. p. t. q̄
 est i ab. Et. p. t. q̄. vi. i ab. red. t. Ieiuniū
 ē byperitaz infructuosū est: q̄a reficit
 in eo rō formalis p̄tuoſi ieiunij. Ieiunā-
 nātes p̄o cū intētiōe recta ad rep̄mēda
 vitia carnis: 7 ad satisfaciēdū deo vir-
 tuose facē p̄probant. qm fm Abo. z. z.
 q. 141. Abstinētia h̄ modo p̄siderata ē
 pars subiectiua temperantiē: 7 habet
 rationē timoris.

De institutiōe ieiunij quadragesimal⁹
 7 q̄tuor tēporū aliorūq̄ ieiuniorū.
Secūdū mysteriū / Caplm. z.
 p̄ncipale dicat institutio. Possu-
 mus enī distinguē triplex ieiun-
 niū ab ecclesia institutū. videlz. Prīmū
 dicat quadragesimale. Secūdū tem-
 porale. Tertiū p̄ticulare. Prīmū ē

ieiuniū q̄dragesimale qd cōgrue insti-
 tutū est ad huc triplici rōne. p̄ ratione
 t̄pis. 2. numeri. 3. termini. Primo
 quidē ratiōe t̄pis q̄dragesimale ieiuniū
 est p̄ueniēter t̄pe x̄ris institutū. p̄ ratiōe
 trāsgressiōis primorū parētū q̄ peccarūt
 in x̄re fm Alex. in. z. volumie sūme. Et
 si dicēt vnde p̄bari posset q̄ tēp⁹ x̄ris
 fuit illud in quo peccauit Adam. Ego
 rñdeo q̄ hoc colligi p̄t ex quadā histo-
 ria quā memi me legisse Rome in qdā
 Isidori etbi. li. 8. existente i bibliotheca
 de ara celi. Qd ideo dico: q̄a in alijs li-
 bris eiusdē Isidori h̄ nō videri. Dicat
 ibi. q̄ p̄ ascensionē dñi saluatoris ap̄li
 occupati in p̄dicatiōe euāgelij nihil de
 obseruātia pasce. q̄. s. die celebrari vete-
 ret tradere potuerūt. Cū p̄o ipsi ex hoc
 mūdo trāssissent p̄ vniuersū orbē diūsa
 introducta fuere ieiunia 7 ois Ballia
 vnus diē anni idest octauo kal. aprilis
 pasca tenebat. Orientales p̄o sicut bi-
 stozia Eusebij cesariensis narrat q̄cūq̄
 diē mēsis martij luna. 14. venisset pasca
 celebrabant. In italia autē alij plenos
 q̄draginta dies ieiunabāt. Alij viginti
 Alij dicebant octo dies i quib⁹ mūd⁹
 p̄cludit sibi sufficē ieiunare. Alij q̄a dñs
 q̄draginta dies ieiunasset: alij q̄dragita
 horas abstinē telerent. Cū te tales ob-
 seruatiōes p̄ singulas puincias tenerēt
 Rome mero: erat sacerdotibus ut vbi
 erat vna fides dissonarēt ieiunia. Tūc
 papa victor: Romane vrbis ep̄s direxit
 ut daret auctoritatē ad Theophilum
 Cesaree Palestine ep̄m: q̄a tūc i biero
 solyma ecclesia metropolis dicebat ut
 inde pascal ordinatio pueniret: vbi p̄s
 in carne fuisset versatus. Accepta itaq̄
 auctoritate Theophil⁹ tantū opus sibi
 iniūctū p̄siderans nō solū sue patrie: s̄
 7 aliaz puiciarū q̄ plures ep̄os 7 viros
 sapiētes ad p̄aliū p̄uocauit. Cūq̄ grā-
 tis illa mltitudo eruditissimorū viroz
 fuisset i vñū collecta p̄tulit Theophil⁹
 ep̄s auctoritatē ad se directā: 7 qd erat
 sibi iniūctū patefecit. Tunc pariter cōs
 illi viri docti dixerūt: Prīmū nobis dic

quid a nobis petis. **Alexophilus** dixit eis
 Quē diē primū credi i mūdo creatū?
 Et pcorārit cōs re dñico. **Alexophilus**
 ep̄s dixit. Quōd h̄ pbare potestis? Rñ
 derūt illi. Et auctoritate dñe scripture
 que ait. Factū ē mane 7 vesp̄e dies pri
 mus. 7 inde. 2. 7 inde. 3. 4. 5. 6. 7 septi
 mus in q̄ q̄uit re? ab oī ope suo. quem
 diē sabbatū appellauit. Cū ḡ sabbatū
 dies sit nouissim⁹ q̄s p̄t ēē p̄or nisi dñi
 cus? At **Alexophilus** acceptauit. S3 ite
 rū interrogauit. De tpe qd vobis videt?
 Quattuor enī tpa i āno accipiūt. Ver
 estas autūnus 7 hyems. Qd ḡ temp⁹
 credim⁹ p̄mū factū? Ep̄i rñderūt. Ver
Alexophilus. d. p̄obate qd dicitis. Et illi
 habem⁹ scripturā q̄ ait: Berminet ēra
 herbā virentē 7 afferentē semē fm gen⁹
 suū: lignūq; pomifex faciens fructū. 7 h̄
 tpe veris videm⁹ fieri. **Alexophilus** dixit.
 Verū ē. tū qm̄ trib⁹ mensib⁹ veris tēp⁹
 accipit. q̄ loco mūd⁹ cepit ēē i principio
 medio uel in fine? Ep̄i rñderūt. In eq̄
 noctio. i. octauo kal. apl. **Alexo.** dixit.
 pbate qd dicitis. At illi. Et scriptura
 dicēte: fecit re? lucē 7 vocauit diē. fecit
 tenebras: 7 vocauit noctē. 7 diuisit re?
 lucē a tenebr̄. **Alexo.** dicit. Ecce re die
 7 tpe pbatis: re luna qd vobis videt?
 Quōd dicitis fuisse creatā crescentē: an
 plenā: an minuetē? Ep̄i rñderūt. plenā
 d. scriptura: fecit re? duo luaria ma
 gna 7 posuit ea in firmamēto celi ut lu
 cerēt sup̄ ērā. Lumiare ma⁹ ut p̄cesset
 diei: 7 lumiare min⁹ ut p̄cesset nocti. Et
 cū tali inuestigatiōe i illo p̄alio statue
 rūt pasca nō debere celebrari aū. xi. kal.
 aprilis. Multaq; alia ordinauerūt ad
 pasce celebratē ptinētia. Quare clare
 p3 q̄ p̄mi p̄etes tpe x̄ij i p̄ncipio mūdi
 q̄ i paradiso ērestrī fuerāt collocati diuī
 nū cōtēpserūt p̄ceptū. Et id tali tpe x̄ps
 mortu⁹ ē 7 i carne cū hoibus p̄uersatus
 7 tēp⁹ veris pueniēs fuit q̄dragesi
 mali ieiunio: q̄a tūc maxime insurgunt
 7 inualescunt mo⁹ carnales. Tertia rō
 ē. p̄pter memoriā dñice passiōis q̄ cele
 brat in vere. Nā ut inqt **Aug⁹**. i8. li. de

ciui. rei. c. 55. Mortu⁹ ē x̄ps. 8. kal. apl
 7 ieiunū q̄dragesimale ē pueniēte
 institutū rōne numeri dicz. Nā numero
 q̄dragenario institutū ē: q̄a reo tenem⁹
 reddē re cinas. 7 re cima ps dicz anni
 sūt. 36. dies. 7 q̄a tenemur satisfacē p̄o
 trāsgressione re calogi fm iordinatiōē
 q̄ttuor affectionū: supaddūf. 4. dies ad
 resignādū ieiunū purgatiū ēē iordi
 nationis q̄ttuor affectionū. Et oia hec
 colligūt ex dictis **Breg.** in. c. q̄drage
 sima. re p̄se. dñf. 5. Propt̄ea numer⁹ ille
 q̄dragenari⁹ ē p̄nalitatis 7 afflictiois.
 Quadraginta enī diebus 7 q̄draginta
 noctib⁹ pluit re? aq̄s diluuii i penā mū
 dane cor̄ruptiois. ut p3 **Ben.** 1. c. Qua
 draginta ānis p̄desertū vagauerūt fili
 isrl. vbi mali afflictī sūt 7 mortui: 7 ali
 p̄ illā pegrinationē meruerūt. ut patz i
 li. Numeroz. Quadraginta dieb⁹ ieiū
 nauit **Moyles** ut legē dñi mereret ac
 cipe. sic scribit **Ero.** 24. Quadraginta
 dies dati sūt **Minuitis** ad penitēdū. sic
 nōf **Jone** 3. Quadraginta dieb⁹ **Helias**
 pegrinat⁹ ē vsq; ad montē rei **Oreb**
 3. **Reg.** 19. Quadraginta dieb⁹ x̄ps ie
 iunauit in deserto **Matth.** 4. Quadra
 ginta dieb⁹ stetit p⁹ resurrectionē aūq̄
 celos ascēdēt. **Act.** 1. c. Id fm hūc nu
 merū q̄dragenariū dicz q̄dragesimale
 ieiunū ē institutū. De q̄ sic cātar ecclesia
Alex 7 p̄p̄e p̄mit⁹ h̄ p̄tulerūt p̄moduz
 x̄ps sacrauit oīuz rex atq; factor tēpoz
 3. ieiunū q̄dragesimale fuit pueniēte
 institutū rōne t̄mini: q̄a in ēp̄olam nō
 cōtinuū. re t̄minatū ad tēp⁹ nō p̄petuū.
 Qd factū est fm **Alex.** in. 4. tū p̄p̄e bu
 mane infirmitatis re bilitationez: cum
 p̄p̄e fastidiū p̄tinue afflictiois: tū p̄pter
 am̄bulationē re uotiois. nā p̄tinuū ieiū
 niū 7 p̄petuū re bilitas hoīs sustinē non
 posset: h̄ illū discrimini disponēt. Fasti
 diū afflictionis nūmī fatigaret 7 im
 patientiā inducēt: 7 re uotio ieiunandi
 p̄iret. Si aut̄ q̄reret q̄re diē dñica nō
 ieiunam⁹. Rñdet **Alex.** q̄ h̄ fit in me
 moriā leticiē dñice resurrectionis. Dicat
 enī in re creto. c. Ieiunium. re p̄se. dñf. 3.

Ieiunium dñice dici 7 ante ferie nemo celebrare debet. ut inter ieiunium xpiano- rum 7 gentiliū 7 veracis credentium 7 in- fidelium atq; hereticorū vera 7 nō falsa discretio habeat. lx c ibi. Tempore tñ q̄ dragesimali dieb⁹ dñicis abstinemus a carnib⁹ 7 lacticiis ut ieiunium nostruz pforme sit ieiunio xpi q̄ tñ pgruit. 2. pncipaliter institutū fuit ieiunium tpale. s. quattuor tpus ab ecclia. de quo sic. d. Calist⁹ papa. 15. dī. in. c. Ieiunium. Dō ter i anno apud nos celebrare didicisti puenientius nūc per quattuor tpa fieri decernimus. ut sicut annus p quattuor voluit tpa: sic nos quaternū solēne agamus ieiunium p quattuor anni tempora. Assignat pō a doctozibus rō quare in istis quattuor tpius ieiunam⁹ videlz ut emēdem⁹ q̄ istis q̄tuor tpius pctā cōmūsimus. Et sunt p tres dies ut satisfaciamus in die qd reliquim⁹ in mēse. 7 sunt in feria quarta: qā tñc dñs a Iuda traditus fuit. In sexta qā crucifixus In sabbato qā iacuit i sepulchro 7 tristes fuerūt apli de nece dñi. 3. institutū est ab ecclia ieiunium pnculare. s. i vigilijs quarūdā festiuitatū. Nam ut scribit Iohes Beletb. Mos fuit antiquitus ut in spapuis festiuitatib⁹ scōrū boies cū vporibus 7 filiab⁹ ad eccliam venirent 7 ibi cū luminarib⁹ pnoctarēt: s. quia multa adulteria in bis vigilijs fiebant: statutū fuit ut vigilie i ieiunia puerterent. Romē tñ antiquū retentuz est: qā nō ieiunia s. vigilie appellant.

De laudibus ieiunij: qd verbis 7 exemplis cōmendat ab oib⁹ scis tā veteris q̄ noui testamēti. Caplm. 3.

Mertū mysteriū ptemplandū de ieiunio dicat cōmendatio. Naz licz multa sint qbus ieiunium 7 abstinentia cōmendari possēt: tñ laudes eius accipiem⁹ a trib⁹. p a gentilibus 7 phis. 2. a pribus 7 apbis. 3. a doctozibus 7 scis. p accipim⁹ laudes ieiunij 7 abstinentie a gentib⁹ 7 phis. Ipi eteni suo modo abstinentiā magnificare studuerūt. In Valeri⁹ marim⁹ cō-

mendat mulieres romanas q̄ abstinebant a vino. Inquit enī li. 2. Fuit antiquorū illa simplicitas in cito capien- do humanitatē simul 7 cōtinentie inde certissima. Nam marimis viris pādere 7 cenare in ppatulo nō erat verecundie quia nec illas epulas batebāt q̄s ocul⁹ populi subijcere erutescerēt. Nūc vsus olim romanis feminis ignor⁹ fuit: ne. s. in aliquod dedecus platerēt: qā prim⁹ a libero pfe in ppatie grad⁹ ad mēces sam venerē cē p̄suevit. Diccarch⁹ ut ait Hiero. 3. Iouinianū i li. antiq̄ratū lau- dat aurea secula Saturni. qm̄ cū tunc oia hum⁹ fundēt null⁹ comedebat car- nes: s. vniuersi viuēbāt pomis 7 herbis q̄ tra spōre gignebat. Xenocrates phs de Triptolemi legib⁹ tria tñ pcepta in templo Eleusine residere scribit. Venerandos vtos: honorandos pntes: car- nibus nō vtendū. Tull⁹ in. q. tus. com⁹ memorat qd Zacedemonij magis par- simonia relectant. Hui⁹ rei Xenophō Alexophrast⁹ 7 pene cēs greca scripto- res testes sūt. Cheronon hystoricus vir eloquentissim⁹ narrat de vita antiquorū egypti sacerdotū q̄ oib⁹ mūdī curis p- positis sp̄ dñi i templo fuerūt 7 rerū nās cāsq; ac rōnes siderū pteplati sūt nūq̄ se mulierib⁹ miscuerūt nūq̄ cognatos seu p̄pūqs ac liberos qdē viderūt ex co tpe quo cepissent dīno cultui deſuere: 7 carnib⁹ 7 vino sp̄ abstinuēre. Pane raro vtebāt ne oneraret stomachū. 7 si qñ comedāt tunc pter bisopū sumebāt in cito. ut escā gūozē illi⁹ calore de coqrēt Eutol⁹ q̄s q̄ hystoriā Nitridas mult⁹ volumib⁹ explicauit: narrat apud phas tria cē magoz gnā: q̄z pmi q̄ sūt doctis- simi 7 eloquentissimi. excepta farina 7 olere nihil ampli⁹ in cito sumebāt. Euripides i creta Iouis pphas nō solum carnib⁹ s. coctis cibis abstinuēre refert Barcafrines vir babylonicus in duo gnā apud indos gymnosopistas diui- dit: quoz vnū appellat Bragmanas: alterū Samaneos q̄ tante p̄uētie sūt ut pomis arborū inf̄ gangē fluuiū alaf-

De Bragmanis etiā scribit Didym⁹ in
ep̃la ad Alex. q̃ pura 7 simplici vita vi
uunt. nullis rez capiūf illecebris. nihil
appetūt amplius q̃ nature rō flagitat.
Nulla apud eos morboz genera. null⁹
medicīne vsus: q̃a p̃simonia ē illis me
dicina. Si g̃ tāti gētiles boies abstine
bāt ut mūdā sapiam acq̃rerēt: quid
nos agere debemus ut in vera sapiētia
pficiam⁹? Audiūm⁹ enī quanti apud
illos habita sit abstinentia. 2° accipi
mus laudes ieiunij a patrib⁹ 7 p̃p̃etis
veteris testamēti apud quos nō paruz
celebre est reputatū. In ps. 34. David
ait. Humiliabā in ieiunio aiām meam.
Et Joh̃el. i. Sefificate ieiunū. 7 Zbo
bie. 12. Bona ē oīo cū ieiunio. Et Ju
dith. 4. dī te filiis isrl̃ qñ timebāt ipetū
holofernīs. humiliauerunt aīas suas
in ieiunijs ipsi 7 mulieres eoruz. Et re
Judith. 8. c. dī. Ieiunabat oībus dieb⁹
vite sue: p̃ter sabbata 7 Neomenias 7
festa dom⁹ isrl̃. Et. i. Reg. 1. qñ filij isrl̃
p̃liaturi erāt cū philisteis: ieiunauerūt
in q̃t scriptura i die illa 7 dixerūt: Tibi
peccauim⁹ dñe. 3° accipimus laudes
ieiunij 7 abstinentie a docto: rib⁹ 7 sanct⁹.
Dēs nāq̃ doctores ecclie abstinentiā 7
ieiunū miris efferūt laudib⁹ q̃rū dicta
elegātissima adducunt in sequēti finē
cū dicef te fructib⁹ ieiunij. Nūc p̃o tñ
cōtemplari sufficiat scōz exempla q̃ ie
iunādo 7 orādo carnē suā crucifixerūt
cū vitijs 7 p̃cupiscētijs. Refert Eusebi⁹
i 4. li. eccl̃. historie. q̃ inē scōs egyptios
quos cū āgelista Mare⁹ instituit vinū
aut carnes nemo gustat. tñ aqua ē eis
potus: 7 panis cū sale 7 bisopo cibis.
Itē Hiero. ad Eusebiū. cū vitā cōmen
dasset cenobitarū q̃ apud eos viuunt
pane leguminib⁹ 7 oleribus. subiungit
Ad tertū genus veniā q̃s anachoritas
vocant. q̃ te cenobijs exeuntes excepto
pane 7 sale ampl⁹ ad deserta nihil p̃fe
rūt. Hui⁹ vite auctor Paul⁹: illustrator
Antoni⁹ 7 ut ad supiora p̃scendā prin
ceps Joh̃. baptista fuit. Et idē scribēs
vitā Pauli p̃mi bēnīte sic inq̃t te illo.

Dē in oīonib⁹ i solitudine durit eta
tē. Cibū 7 vestimētū ei palma p̃tebat.
Qd ne cui ip̃sibile videat. ibm testor:
7 sanctos āgelos viāsse me monactos
e quibus vnus p̃r. 30. annos pane oz
deaceo 7 aqua lutulenta vixit. Quid
dicemus de abstinentia oīum cōfesso: rū
p̃p̃i Marionis. Agathonis. Amonis.
Serapionis. Basilij. Būdicti. Fran
cisci oīumq̃ alioz? Null⁹ enī inuēt⁹
est qui in relitij seruierit reo. Ideo p̃z
p̃ oīa exēpla tā xp̃ianoz q̃ iudeoz siue
etiā gentiliū q̃ abstinentia sublimadā ē
7 nō spernenda. habemus exēpla auiū
que famet abstinentia amīcābles fuit
hoibus 7 familiares. Ergo p̃m intētiō
nem sp̃s sc̃i scām eccliaz diligētis dis
ponam⁹ mentē 7 aīuz ut inchoemus b̃
sacratissimū quadragesimale ieiunij
quo mediāte obtinebim⁹ hic grām 7 in
futuro gloriā quā nob̃ largiat clemen
tissimus reus cui est honor 7 gloria p̃
infinita secula seculorū. Amen.

Feria quarta cinerū. re ieiunio: ad
quod maxime tali die ecclia cōuocat 7
inuitat fideles. Sermo. 18.

Thesauri
gate vob̃ thesauros i
celo. Verba s̃c̃ salua
toris nr̃i originaliter
Matth. 6. 7 in euan
gelio hodierno. Ecce
aduenerūt dies p̃nīe ad redimēda p̃ctā
ad saluādas aīas. Hodie nāq̃ incitū ē
sacri q̃dragesimal⁹ ieiunij d̃ quo cantat
ecclia. Paradisi portas ieiunij rēp⁹ nob̃
apuit: idcirco cuz oī sollicitudine 7 re
uotione vigilare debem⁹ ad ieiunia re
neranda: qm̃ p̃ ipsa acq̃rim⁹ thesauros
regni celozū. Et qm̃ sapientissim⁹ oīum
magister in x̃bis. allegatis in themate
puocat nos ut de fusa vitā nob̃ p̃uide
am⁹. ideo in hoc f̃mōe fideles xp̃i ad ie
iunij reuerentiā p̃cipuā merito iducem⁹
Nidebimus autē te ip̃so ieiunio ad huc

tria mysteria principalia.

Primum dicitur conditionis.

Secundum obligationis.

Tertium fructificationis.

De cibis a quibus abstinendum est ieiunio. et de tempore sine hora comedendi diebus ieiuniorum. et quare non est determinata quantitas cibi sicut vicissitudo comedendi.

Rimum mysterium / Caplm. j.

videndum de ieiunio dicitur peditio.

Secundum enim ecclesie ordinationem triplex peditio ponitur de ieiunio. primum dicitur qualitas. 2. temporalitas. 3. quantitas.

Prima peditio dicitur qualitas. quia ieiunio secundum formam ecclesie abstinendum est ab aliis cibis: ut puta carnibus ovibus et lacticiis. Quia pro et lacticia interdiciuntur ieiunantibus in quibus sunt orta ab animalibus carnes habentibus: sicut per di. 4. c. tenique. Mendum tamen quod ieiunio quod dragefime interdiciuntur vniuersaliter omnia supradicta. si non de pre. di. 3. c. 11. oportet. Peditio tamen usus ut sit infirmitatis solacium non ut luxurie pariat incertum pcedit. Et 3. est a marinis beluis abstinendum: tamen de consuetudine est tolerandum. quoniam quod nimis emigrit elicit sanguinem. ut per in. d. c. tenique. In aliis vero ieiuniis abstinencia a carnibus semper precipitur. Ab ovibus autem et lacticiis non nisi secundum consuetudinem prece. Nam dicit Hiero. 16 di. c. 11. et ex sepulchris. c. Certificari. Unaquodque patria abundat in suo sensu Concordat bis Ric. in. 4. 7. Lbo. 2. 2. q. 14. 7. ar. 8. in responsione ad. 3. ar. Sed dubitari potest cur ieiuniorum tempore non precipitur abstinencia ab usu vini cum de illo tot mala dicantur. Nam sapiens per. 20. ait. Luxuriosa res vinum. Et Eccl. 31. Multos exterminavit vinum. Et Paulus Epistolae. 5. Nolite inebriari vino in quo est luxuria. Et Hiero. ad Eustoch. Hoc moneo hoc obtestor ut sponsa Christi vinum fugiat. per veneno. Et idem ad Faria. O filia si apertius castigavit corpus suum et in fuitute redegit: quod tu iuvenula adhuc in fervore iuventutis posita dapibus et vino plena poteris esse de castitate ura? Ideo insuper inter ceteras sancti Pauli laudes bene ipse

enumerat singulariter. quia scilicet a vino abstinencia fuit. Inquit enim in descriptione eius vite. Sic referam quod expressus sum. Mense iulio ferventissimis estibus incidit in ardore febris. et per respirationem cum respiraasset et medici suaderent ob refectionem corporis vino esse opus tenuit pro ne aqua bibens in hydropem preteresset. et ego clam beati Epiphanius papa rogarem ut eam moneret imo compelleret vinum bibere ut erat prudens et solertis ingenij statim sensit insidias et subridens inimicum esse quod ille diceret intimavit. Quid plura? Cum beatus pontifex per multa hortamentera exisset foras querenti mihi quid egisset: respondit. Tamen profeci ut seni homini per ne persuaserim ne bibat vinum. Similiter ad laudem abstinence multorum sanctorum vita inducit quod vinum non gustaverint. Ergo si tam celebris est illa abstinencia videretur quod salubriter fuisset preceptum ut ieiunantes vinum non bibererent. Respondet ad hoc Alex. in. 4. sume. 7. Ric. di. 15. q. 1. quod usus carnis magis commovet concupiscentiam quam vini potus: quia cum ad incitationem concupiscentie concurrat tria scilicet abundantia caloris et spirituum et seminis Ex usu carnis multiplicatur semen: quia in eis est multum de nutrimento: et ideo ex carnis usu maxime multiplicatur superfluitas etie digestionis quam seminis est materia. Ex usu vero foris multiplicatur abundantia grossorum spirituum. Ex potu vini abundantia caloris. Et abundantia seminis magis est incertum concupiscentie quam abundantia caloris maxime causati ex potu vini: quia illa cito evanescit. et calor in semine manet. Licet ergo vinum provocatum sit ad libidinem non tamen sic carnes. Ideo ecclesia iniungit abstinencia a carnibus et non a vino. Et si adhuc queratur quare non a vino. dicit Alex. quod hoc factum est propter infirmorum renovationem: quia multi fuissent ob hoc preceptores: cum tolerabilius sit a carnibus quam a vino abstinere. Etiam sic institutum est propter necessitatem digestionis. Multum etenim habet rebus stomachum quibus necessest sarius est usus vini propter digestionem perficiendam. Secunda peditio ieiunij dicitur temporalitas. Nam secundum Lbo. 2. 2. ubi s.

Jeunantibus assignat tempus comedendi hora none. Cum enim ieiunium ordinetur ad deletionem et prohibitionem culpe oportet quod aliquid addatur super eam consuetudinem. ita tamen quod ex hoc non multum grauetur. Est autem debita et cois consuetudo hominibus comedendi circa horam sextam: tum quia iam videtur esse completa digestio nocturno tempore naturali calore interiorem reuocato propter frigus noctis circumstantis. tamen etiam quia tunc natura corporis humani indiget iuuari. Et si ieiunantes aliquam afflictionem sentiant. proueniens eis tamen hora nona quod proueniens est mysterio passionis Christi que completa fuit hora nona quam inclinatio capite tradidit spiritui. hora autem illa determinat finem grossam estimatam. Si proinde dicatur quod statim veteris testamenti est preceptum quod noui. Sed in veteri testamento ieiunabant a vespere diei precedenti usque ad vespere diei sequentis. ut patet Leviticus. 23. Ergo sic debet fieri in nouo testamento. Rursum Alio. quod statim veteris testamenti contra preceptum noctis. statim pro noui contra preceptum diei. secundum illud Romanorum. 13. Non precessit dies autem appropinquat. Id in veteri testamento ieiunabant usque ad noctem. non autem in nouo. Notandum tamen finem Alex. quod hora nona non est in precepto: uel si sit in precepto: quia habet magnam latitudinem non est determinata: ideo si quis proueniat uel plunge causa necesse uel rationabili non est si ieiunans peccat mortaliter. An quisque religiosus possent ita mane surgere et tantum fatigari ante horam sextam quod ex dispendio ordinis possent anticipare horam nonam. De plangente autem hore: quia ex commestione per horam nonam non auferit pena: sed potius augetur et magis supererogare quam a debito reficitur. Sicut quod nulla hora comedit non reficitur. sed magis supererogat. Item Alex. 3. ordinio ieiunij de quantitas. Ordinatur enim ecclesia quod semel comedat in die non aut pluribus et quilibet vice parum. quia non potuit determinare in ieiunio quantitatem potestatis cum vni finem nature sue qualitatem magis cito indigeat quam alius. sed bene quantitatem vicissitudinis. Excessus autem in quantitate laqueum minuat meritum: non tamen soluit ieiunium. nisi esset nimis et imoderat ut si aliquis excederet in quantitate cibi nota

biliter multiplicando fercula comedendo varia cibaria deuorando: usque ad summum ventris. ut retineat tempus ne affligat. Talis inquam soluit ieiunium et recipit se ipsum. An Aug. in fine de quadragesima ait. Sunt quidam obseruatores quadragesimo religiosi potius quam religiosi quod vasa in quibus coctae sunt carnes tam imunda horrentes reuocant: et in sua carne ventris aut gutturis luxuriam non formidant. Ieiunant autem non ut soluta ieiunando minuant edacitatem sed ut imoderate differendo augetur auaritia. Artificialis et pegrinis condimentorum diuersitatibus gula irritat tantumque capiunt manducando quantum digerere possunt non ieiunando. Et Hiero. ad Furia ait. Nonnulli vitam pudicam appetentes in itinere medio corrumpunt dum carnis abstinentiam ieiunium putant: et stomachum leguminibus onerant. Via tamen intelligenda sunt cum discretionem: quia ut scribitur. i. q. s. c. prout. Discretio mater est omnis prout. Quod ideo dixerim quia multi in discretas ieiuniorum regulas considerantes quoniam nimis arcta imo eis impossibilia sumunt ieiunia. Pro quibus querandis statim illa Hiero. ad Rusticum monachum. d. Balneum fomente non querat quod calorem corporis ieiuniorum frigore cupis extinguat. quod et ipsa moderata sint ne nimia debilitet stomachum et refectionem maiorem postetia erumpat in cruditate quod parum libidinis est. Et idem ad Nepotianum de vita clericorum ait. Tamen tibi ipone ieiuniorum quantum ferre potes. Sint pura: casta: simplicia: moderata et non suppositiosa ieiunia. Et idem ad Demetriadem. inquit. Neque pro imoderata tibi ipam ieiunia et enormem ciborum abstinentiam quibus statim corpora delicata franguntur et ante egrotare incipiunt quam se prouidendo possint iacere secundum dametia: sed horum quod finis est moderatas esse prout. Et idem ad Rusticum monachum ita scribit. Sunt quod humore cellulorum imoderatisque ieiuniis tedio solitudinis ac nimia lectione dum diebus ac noctibus auribus suis personant: vertunt in melancoliam ut Hippocrates magis fomētis quam nostris indigeant monitis. Idcirco

sera ada est regula Fulgentij q̄ ita scri-
bit ad Probū. Ieiunij sic est adhibēda
tempies ut corp⁹ n̄m neq̄ saturitas ex-
citet: nec inedia immoderata debilitet.
Saturitas facit ut in cassū ieiunem⁹:
debilitas p̄o ne ieiunare possim⁹. h̄ ille.

De obligantur hoies ad ieiuniū uel
p̄p̄ceptū ecclie uel p̄p̄ ip̄osita p̄niam
uel p̄p̄ indictionē ep̄oz. Caplm. z.

Secundū mysteriū videndūz re-
ieiunio dicit obligatio. Oblī-
gant h̄q̄dē hoies ad ieiunia sub
pena p̄cti maxime p̄p̄ tria. p̄ p̄p̄ ecclie
p̄ceptionē. 2. p̄p̄ p̄nie ac votū imple-
tionē. 3. p̄p̄ ep̄alē indictionē. p̄ ob-
ligant ad ieiuniū p̄p̄ ecclie p̄ceptionē:
q̄a sc̄z ecclia p̄cepit ut aliq̄ ieiunia a s̄u-
relib⁹ obseruent. q̄a ut scribit. i. q. i. c.
q̄s̄q̄s. Quisq̄s p̄ceptis nō ob̄tēpat re⁹ ē
7 debitor pene. Et parūz p̄ inferi⁹. Qd̄
p̄cipit imp̄at: 7 qd̄ imp̄at necē est fieri.
Et di. i. z. c. p̄ceptis. d̄. p̄ceptis aplīd̄
nō dura supbia resistat: s̄ p̄ obediētiā
q̄ a sc̄a romana ecclia 7 ap̄lica aucto-
ritate iussa sūt saluifere impleātur. Et
eadem di. c. nō t̄cet. Calist⁹ papa ait.
Sic fili⁹? rei uenit facē uolūtātē p̄rio: sic
7 uos implete uolūtātē m̄ris v̄re q̄ ē ecclē-
sia. Ad idē ē. c. Sic c̄s. i. g. di. vbi sic d̄r
Sic c̄s ap̄lice sedis s̄acti c̄s accipiēde
sūt tāq̄ ipsi⁹ d̄ina uoce p̄etri formate.
7 idē h̄r i. c. in memoriā. i. c. eniuero. 7 i
c. nulli p̄bas. eadez di. Et h̄ colligit ex
p̄to x̄pi. d. Matb. i. g. Qui eccliam non
audierit sit tibi sic et b̄m? 7 publican⁹.
Sc̄a ḡ m̄r ecclia instituit ieiunia q̄daz
sub p̄cepto fidelib⁹ obseruāda. Et p̄ in-
stituit ieiuniū q̄dragesimale de q̄ supi⁹
dixim⁹. Cleric⁹ at̄ q̄buscūq̄ iūctū ē ieiū-
niū a q̄nq̄gesima. sic p̄z di. 4. c. statuim⁹
7. c. teniq̄. h̄ p̄siliū ē nō p̄ceptū s̄m glo.

2. p̄cipit ieiuniū q̄tuor t̄puz. sic nōf
16. di. c. ieiuniū. c. p̄statuim⁹. 7. c. de ieiū-
mo. 3. p̄cipit ieiuniū in oib⁹ uigilijs
ap̄loz p̄philippi 7 Jacobi. 7 Joh. euā-
geliste duntaxat ex̄ceptis. ut apparet ex̄
de obseruatione ieiunioz. c. consilium.
4. p̄cipit ieiuniū in uigilia natiuitatē

dñi. q̄ si uenerit feria sexta bi q̄ nec voto
nec regula ad abstinentiā carniū astric-
ti sūt tali die carni b⁹? ut p̄nt s̄m p̄suetu-
dinē ecclie gnālē. nō t̄m rēp̄hēdēdi sē bi
q̄ ab eis ob̄ reuotionē uoluerit abstīnē
ex̄ re obseruatione ieiunioz. c. explicari.

5. p̄cipit ieiuniū i uigilia p̄enē. 16. di.
c. nosse credo. 6. p̄cipit ieiuniū in vi-
gilia assūptiōis p̄gis Marie. ex̄ re ob-
f̄naticē ieiunioz. c. i. 1. p̄cipit ieiuniū
in uigilia Joh. baptiste 7 b̄ti Lauren-
tij. Et hoc re cōsuetudine approbata q̄
ligat 7 tenet. ut p̄z di. i. c. Cōsuetudo. 7
di. xi. c. eccliaz. 7. c. i. bis. Mā s̄m Alst̄p
i sūma sua. Si i aliq̄ regioē uel dio. s̄.
aliq̄d ieiuniū p̄suetū: qd̄ t̄m nō ē p̄ceptū
p̄ius scriptū: n̄bilomin⁹ ab ep̄nib⁹ ubi
tē ē ob̄f̄uādū. Nec h̄ puto intelligēdū
p̄ illis t̄m q̄ i loq̄ illis domiciliū h̄nt: s̄
etiā. p̄ alijs for̄sib⁹ 7 p̄grinis q̄ eo t̄pe
ibi se repirēt. Lū Aug⁹. i. z. di. c. illa at̄
ait. Mā mea mediolanū me secuta i
uenit eccliam sabbō nō ieiunātē cepat
fluctuari quid agēt. Tūc ego p̄sului re
bac re b̄tissime mēorie Ambrosiū c̄pm
At ille ait. Cū romā x̄io sabbō ieiuno
cū mediolani sū nō ieiuno. Sic 7 tu ad
quā forte ecclia uenerit? morē sua si n̄
ris relinque cūq̄ scādaliū nec quēq̄ ē
hec cū m̄ri renūciassē lib̄tē āplera ē.
Blo. p̄o i. d. c. sup̄ p̄to ueneri⁹ diē. N̄iato
res tenēf seq̄ p̄suetudinē loci ad quē uē-
niūt. Et h̄ idē colligi uidet ex̄. c. q̄ p̄ mo-
res. di. 8. i. ter. 7 i glo. 7 i. c. q̄s̄. 41. di.

8. p̄cipit ieiuniū i uigi⁹ sc̄i Bartholo-
mēi. q̄ fuari d̄z s̄m p̄suetudinē festi. d. c.
p̄siliū. ex̄ re obser. ieiū. Ieiunia aut̄ triū
dierū rogationū añ ascēsiōis dñi q̄ po-
nūt re p̄se. di. 3. c. rogatōis. f̄z glo. ibidē
sē d̄ p̄silio nō re p̄cepto nisi ubi cēt d̄nū
re p̄suetudie app̄bata. S̄l̄r ieiuniū ad-
uēt⁹? si ē i p̄ria d̄ p̄suetudie ē p̄ceptū. aliē
nō s̄m h̄of̄. l̄z h̄of̄tū sit q̄ ieiunēt elici
7 maxie p̄sbi. In re cret̄ etiā iuenit q̄
sit ieiunandū feria q̄rta. s̄f̄. 7 sabbō. re
p̄se. di. 3. c. ieiunia. 7. c. sabbō. Tū istud
p̄siliū ē nō p̄ceptū. nisi d̄ p̄suetudine ap-
p̄bata. In dieb⁹ t̄m sabbatis a carni b⁹

abstinēdū ēē dicit. c. Quia dies. de pte.
di. 5. Et b̄ vtiq; p̄siliū ē nisi ad huc p̄riū
videre p̄ p̄suetudinē. In oibus p̄o vi
gilijs festoz que secūda feria veniūt ie
iunandū est i sabbato. ut patz in. c. Ex
pte. 7. d. c. Cōsiliū. extra de obseruatice
ieiunioz. Nōndū tū q; a p̄cepto ieiunij
excusant 7 absoluti qui legitimā cām
habēt siue necessitate ut nō ieiunent. q; a
ut scribit in sepe allegato. c. cōsiliū. Ne
cessitas legi nō subiacet. 7. i. c. remissio
nem. Necessitas nō habet legē. i. q. i. S; c
caucat vnusq; se ne recipiat seipsū: qm̄
si quis posset ieiunare p̄ vno floreno lu
crando: posset etiā ieiunare ut impleteret
ecclesie p̄ceptū. P̄nt tū aliq; rōnabili
excusari a ieiunio. Et p̄ excusant pueri
q; fm̄ l̄bo. 7 Ric. p̄pter debilitatem nāe
indigēt frequēti cibo nō m̄lto simul sū
pto. Indigēt multo nutrimento p̄pter vir
tutē augmētū. Ideo vsq; in finez tñj se
ptennij. id ē. z. i. āni ieiunare nō obligā
Et p̄ bis ē dictū illud Hiero. ad arletā
Ante ānos robuste etatis piculosa est
tenerj abstinentia 7 grauis. Tū pueniēs
ē ut ante dictū etate inducāt boies ad
ieiuniū: tū p̄pter generalē cōmonitionē
7 m̄ie dei impetrationē. sicut dī Jozel.
z. Coadunate senes: p̄gregate puulos
7 suggētes vbera. Tū etiā p̄pter vitioz
refrenationē: q; ut plurimū 7 maxime
temporibus his iuuenes sunt lasciuī 7
dissoluti. Ego p̄o dico 7 teneo q; cōsi
derata malicia q; in multis supplet etas
tem. 7 corruptela detestabili ne p̄hādīs
simoz facinoz que p̄petrant tā a ma
sculis q; a feminis. q; tales nō solū in
ducendi sūt ieiunare imo stringēdi sūt
quos valētes onus ferre ieiunij etiam
aū. z. i. ānū. ad illud credo fore obliga
tos sub p̄tute p̄cepti. 2. excusant a p̄
cepto ieiunij paupes q; nō h̄nt ad come
rendū in vna cōmestide sufficiē. 3.
excusant p̄grinantes q; p̄pter latozē nū
miū cōmode ieiunare non valent. Nec
obstat si dicat q; p̄ceptū p̄silio nō ē post
ponēdū. Cū q; ieiunare sit i p̄cepto: p̄
egrinari p̄o ad indulgētias ē de p̄silio.

q; nō videt q; p̄pter p̄grinationem sunt
soluēda ieiunia: q; ut dicūt Ric. 7 l̄bo
Intētio dātis p̄cepta de ieiunijs exclu
dere non sunt alias p̄as 7 necessarias
cās. Secus tū est de p̄ceptis legis nāe.

4. excusant senes 7 debiles. 5. ifirmi
6. mēse nobiliū seruitores. de qbus. d.
Ric. q; si ex cā necia p̄ueniūt aliquātū
lū comedēdi hōzā ex toto uel modicum
p̄bitēdo ne seruicōo deficiāt: 7 b̄ faciāt
iā positīs mēsis uel modici ante ita q;
p̄pter t̄pis p̄tinationē vna mensa h̄eat
reputari: nō peccāt. sicut nō peccāt qui
surgunt de mēsa ut p̄ vino vadant. uel
enxenia deferant: 7 iterū reuertētes ad
mēsa p̄tinuāt. 1. excusant laborātes q;
diētim viuūt. nec p̄nt laborare s̄l 7 ieiu
nare. 8. excusant mulieres p̄gnātes: 7
que lactāt filios 7 gnālīs cōs q; legiti
ma ad sūt impedimēta. De dispēsatice tū
ieiunij fm̄ Alex. nōndū ē q; si euident
cā sit p̄t statū hō p̄ seipsuz statuti obser
uatiā p̄terire: p̄terit si nō possit de facili
habē recurrū ad supiozem. Si aut cā sit
dubia d; hō ad supioz ē recurrē q; aucto
ritatē bāter in talib; dispēfare. 2. ob
ligāt boies ad ieiuniū p̄pter p̄nie uel voti
impletionem. qñ. s. q; teneret ieiunare
cum sibi fuisset inuēctū. p̄ p̄nia. aut voto
se obligasset. 3. obligant boies ad ie
iuniū p̄pter ep̄alē indictionē. qñ. s. ep̄us
in sua dioc. indicēt aliq; gnāle 7 distri
ctū ieiuniū puta. p̄ pace: pro serenitate
aeris. p̄ pluuia postulāda 7 hui; modi:
tūc cōs eius cure subiecti obedire tenēt
ut exp̄sse ponit de p̄se. di. 3. c. p̄nūciandū
7 dis. 5. c. Jeiunia. vbi dicat. Jeiunia in
ecclia a sacerdotib; p̄stituta sine necita
te rōnabili non soluant. hec ille.

De ieiuniū fructuosū ē 7 vtile ad bōa
tp̄alia 7 bona corp̄alia 7 ad bōa sp̄alia
Certū mysteriū / Caplm. 3.
vidēdū de ieiunio dī fructifica
tio. Possūm; nāq; triplicē eius
fructū ānotare. p̄ dī corp̄al. 2. tp̄al
3. sp̄ialis. Prīm; ieiunij fruct; dicit
corp̄al. Ipsi eteni corp̄i. p̄dest triplr. p̄
refrenādo. 2. sanādo. 3. fornicādo

Primo ieiunium pdest corpi ipsius frenando. Nam nullum remedium est ita efficax ad reprimendum carnis rebellionem ad spiritum: sicut macerare et affligere illam et potissimum per ieiunium. Et quis non indigeat tali medicina quam oes pungunt et rancet et agitant stimulo carnis? Ideo Paulus. 2. Cor. 9. c. dicebat. Castigo corpus meum et in servitutem redigo. Et beatus Hieronymus ad Rusticum monachum inquit. Nas electionis in cuius pectore spiritus sonabat: macerat corpus suum et subiicit servituti. et tunc cernit nales carnis ardorem sue repugnare finit: ut quod non vult agere compellatur. et quasi vinum patiens vociferatur. et dicit. Miser ego bonis me liberabit de corpore mortis huius? Et tu te arbitraris absque lapsu et vulnere posse transire: nisi ois custodia servaueris cor tuum? Et idem in epistola ad Furium de viduitate seruanda. Apostolus inquit macerat corpus suum: et aie subiicit impio ne quod alijs precipit ipse non seruet: Et tu adolescentula feruente cibis corpore de castitate secura es? quod non. Et idem in epistola ad Eustochium. et ponit in. c. Si Paulus. 32. q. 5. Si Paulus inquit apostolus vas electiois et prepatum in euangelio christi ob carnis aculeos et incentiua vitiorum reprimat corpus suum et in servitutem subiicit ne alijs predicans ipse reprobus efficiatur et tunc videt aliam legem in membris suis repugnantem legi mentis sue et captiuam ante se in lege peccati: Si post nuditatem ieiunia fame carceres flagella supplicia in semet reuerfus exclamat: Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius? tu te putas securam esse debere? In epistola pro ad Saluinum de nebridio et viduitate idem Hieronymus sic loquitur. Sicut irasci hominum est et ira non perficere christiani: sic ois caro concupiscit quidem ea que carnis sunt et quibusdam illecebris ad mortiferas aie voluptates trahit. Sed nostrum est voluptatum ardorem maiore christi amore restringere et lasciuens iumentum frenis inedia subiugare: ut non libidine: sed citos querat ac desideret et seorsum spiritum sanctum moderato atque composito portet incessu. Quorsum

ista? Et hominem te esse noueris et nisi carneas passionibus humanis subiacere. De eodem cuncti facti sumus luto huiusmodi compacti exordijs. et in serico et panis carum libido dominatur. Nec regum purpuras timet nec medicorum spiritus squalorem: meliusque est stomachum te tolerare quam mentem impare corpi quam seruire gressu vacillare quam pudicitia. Et in epistola ad Demetriadem. idem. d. Ignita sunt diabolici iacula que simul vulnerant et inflammant: et a rege babilonis tribus pueris precepit: si quod ibi quartus spiritum habens filij dei interfectos mitigat ardorem sic in aie originali rore celesti et ieiuniorum frigore puellaris calor extinguitur: et humano corpori angelorum puerfatio prepat. Item in epistola ad Eustochium sic refert. Sollicite prouidendum est ut quos saturitas a paradiso expulit effusurios reducat: non quod reus intestinorum inferorum relectet rugitus: sed quod aliter pudicitia tuta esse non possit. Propterea et ipse Hieronymus in seipso ostendit quod alijs predicauit. Cuius precepta sunt ad Eustochium loquens. Quoties in heremo constitutus et in illa vastata solitudine que exusta solis ardoribus horridum monachis prestat habitaculum putabam me romanis interesse relictis: secebam solus: quia pleniora amaritudine horrebant sacco membra reformi. et squallida cutis situz et biopisse carnis obduererat. Quotidie lachryme atque tidie gemitus. et si quando repugnante somnus imminens oppressisset: nuda humo vix ossa terentia collidebam. De cibis pro et potu taceo cum etiam languentes monachi aqua frigida utantur. et coctum aliquid accepisse luxuria sit. Ille igitur ego qui ob gelene mentis tali me carceri danaueram. scio: pionum tamen socius et ferarum. sepe clavis intererum puellam. pallebat ora ieiuniorum. et mens desiderijs estuabat. et in frigido corpore sicca iam carne per mortuo sola libidinum inedia bulliebat. Itaque ois auxilio restitutus ad ihesum iacebam pedes. rigabam lachrymis et crine tergebam. et repugnante carne ebdomadarum inedia subiugabam. Non erutesco confiteri infelicitatis mee

miseriam. quoniam potius plago non est quam quod fueri.
 Memini me clamare die crebro iussisse
 cum nocte. nec prius a pectoris cessasse
 vertibus quam rediret domino impante tra-
 quillitas. Ipsam quoque cellulam meam quasi
 cogitationum mearum presciam pertimescebam.
 Et mihi metus iratus et rigidus solus de-
 ferta penetrabat. Sicubi coeava vallium
 aspecta montium rupium praecepta cernebam
 ibi mee orationis locus. Et ut mihi testis
 est dominus. per multas lachrymas post celo
 oculos inherentes nonnumquam videbar mihi
 interesse agminibus angelorum. hec Hiero.
 Sed quid de alijs oibus scis dicam. Adone
 per abstinentiam afflictionemque ieiuniorum
 superauerunt luxuriam. Et ut de alijs taceam
 dicam tamen quod de beato Francisco scribit in
 sua legenda. d. Bonum. Inquit enim sic. atten-
 dens illud apostoli scriptum. Qui autem sunt propter
 carnem suam crucifixerunt cum viris et concu-
 piscunt. Ut crucis armatura iugiter
 suo ferret in corpore tanta discipline rigi-
 ditate sensuales appetitus arcebat ut vix
 necessaria sumeret sustentandi naturae. Diffi-
 cile namque fore dicebat necessitati corporis
 satisfacere et penitenti sensum non parere. Pro-
 pter quod cocta cibaria sanitatis tempore vix
 admittebat et raro. Admissa vero autem co-
 ficebat cinere aut condimenti saporē ad-
 mixtione aque ut plurimum reddebat in-
 sipidum. De potu vini quid dicam cum de aqua
 dum sitis estuaret ardore vix ad sufficien-
 tiam biberit. Patet ergo quod per ieiunium cor-
 pus anime inimicum maxime refrenatur.
 2. prodest ieiunium corpori ipsum sanando.
 nam visum est per experientiam quod magis prodest
 sanitati corporis abstinentia moderata quam
 nimis et excessus ciborum usus. Quinimo
 ut plurimum ex gula omnes egritudines eve-
 nire solent. Unde de pse. di. 5. c. Ne tales. dicit.
 Morbi saturitate nimia concitantur. Et
 Seneca ad Lucillum sic ait. Medicina
 quondam paucarum scia fuit herbarum quibus
 sifteret fluens sanguis vulnera coiret
 paulatim. Deinde in hac pervenit tam mul-
 tiplicem varietatem. Nec enim mirum tunc illam
 minus negotij habuisse firmis adhuc
 solidisque corporibus et facili cibo nec per arte

voluptatibus corrupto quam postquam cepit non
 ad tollendam sed ad irritandam famem quare
 inuente sunt mille praeputura quibus adhibitis
 excitaretur. Quae desiderantibus alimentis
 erant onera sunt plenis. Inde pallores et
 nervorum vino marcentium tremor et misere-
 rabilius ex cruciatibus quam ex fame ma-
 cies. Inde incerti talentius pedes et spiritus
 quasi in ipsa ebrietate titubatio. Inde et in
 tota cute humor admissus distentusque
 venter dum male assuescit plus capere quam
 poterat. Et tandem percludit multos mor-
 bos multa fercula fecisse. Et Iohannes os
 aureum. de pse. di. 5. in. c. Nihil. hoc ipsum
 confirmat. d. Abundantia morbum facit et
 molestias ingerit et egritudines generat.
 Iohannes Hiero. Jo. Iovinianum ait. Egotanti
 tibi non aliter sanitas restituit nisi tenui
 cibo victusque castigato quae dicta dicitur
 Et idem Hiero. in. c. Legimus. de pse. di. 5.
 Legimus quodam morbo articuli et podagra
 gre humoribus laborantes per scriptam to-
 norum ad simplicem mensam et pauperes ci-
 bos redactos convaluisse. Caruerunt enim
 sollicitudine dispensande domus et epularum
 largitate quam et corpus frangit et aia. 3.
 prodest ieiunium corpori ipsum fortificando.
 Nam moderata ieiunia ex penitus corpora
 magis sana et magis robusta reddunt.
 Et si dicat non esse verum quoniam per ieiunia
 debilitantur corporis vires. Item illud pse.
 Senua nostra infirmata sunt a ieiunio. Rursus
 vere possumus quod Paulus dicebat. 2. Cor.
 11. Cum infirmos tunc fortior sum eo quod infir-
 mitas et debilitas corporis reddebat cum
 forte et promptum ad rei obsequia. Secundum
 ieiunium fructus dei temporalis prodest enim adhuc
 tripliciter temporalis. 1. per placandum. 2. per libe-
 randum. 3. per impetrandum. 1. prodest temporalis
 placandum deum quoniam iratus propter peccata populi
 temporalis flagello eos percutere comminatur. sic
 per 3. Ione lib. 2. per totum de Iovinianum. de quibus
 ita ait Hiero. li. 2. Jo. Iovinianum. Annue
 civitas magna iram dei ieiuniorum misere-
 ratione reuertit. quam vitiis Sodoma atque
 Gomorra placassent si penam agere la-
 chrymasque penae fundere ieiunio patro-
 cinare dei percellere voluissent. Missus

liquidē fuit ad Minuitas Jonas ⁊ au-
dierūt illi vocē eius ⁊ timuerūt eum ⁊
ieiunātes ⁊ orantes irā ei⁹ placauerūt
⁊ pdest hō ieiunū tpalie literādo. s.
a piculis ⁊ aduersitatib⁹ bui⁹ scilicet sic pz
d mult⁹ q ieiunātes ob reuerētiā pginis
⁊ alioz scōrū literati sūt a mult⁹ picul
celi tpe ⁊ mariū. 3. pdest ieiunū tpa-
liter impetrādo. s. tpaia bñficia ut plu-
uā tpe siccitatis. sanitatē tpe ifirmitat⁹
serenitatē tpe imbrū. pacē tpe guerraz
⁊ siliā. Tertio fruct⁹ ieiunij dī spūalis
pdest enī spūaliter triplicie. p clari-
ficando. 2. cibādo. 3. gloriificando
pdest clarificādo. Mā ad pspicaci-
tatē ⁊ puritatē ofonis ⁊ cōtēplationis
miro mō disponit. Mōne lectio ofo pdi-
catio ieiuno stomacho meli⁹ capūtur ⁊
epercentur ⁊ hinc dīcro. 3. Iouinianū
ait. Daniel atqz tres pueri interpretat⁹
somniaz ieiunio reuelant pastiaz legu-
minib⁹ prudentiores ⁊ pulchriores in-
ueniunt. hēc ille. Iobi euāgeliste i insu-
la patibmos ieiunāti reuelata sūt secre-
ta celestia. Apli ieiunantes spūs sci lu-
mine sūt illustrati. Act. 2. 2. pdest
ieiunū spūaliter cibādo. Cū enī mens
fuerit illuminata ⁊ dīne pteplatiōi in-
tēta. ex pñti telectatiōe spūali inebriat
3. pdest ieiunū spūaliter gloriificādo
qā p illud introducimur in brām vitaz
sicut delias p ieiunū rapē est in celū
3. Reg. 2. In bui⁹ autē mysteriū p iei-
unū qdragesimale statū resurrectōis ce-
lebraf glia. Ergo aio feruēti vnusqz
fm facultatē suā hodie ieiunū incipiat
ut sic i sine adipiscat etnā gloriā. Amē

Feria qnta post diē cinerū de vsu ⁊
laudib⁹ scilicet ofonis. 3. eos q dicunt
nō esse orandū neqz p bonis acqrendis
neqz p malis euitandis. Sermo. 19.

Accessit ad
eū Centurio rogans
eū. Notant hēc verba
Matth. 8. c. ⁊ i euan

gelio hodierno. Promptissim⁹ reus sp
est ad liberalie exhibēdū nobis bñficia
sua. q id sepe nō accipim⁹ qā negligētes
sumus ad fiducialie postulandū. Mā q
petit accipit: ⁊ q qrit inuenit: ⁊ pulsanti
apicet. ut dīr Luc. xi. Et vtiqz satis claz
est in hīstoria sci euāgelij die hodierno
recitati in q cōmemorāf sanitatis donū
a xpo collatū puero Centurionis pa-
litico ⁊ male habētī. Qd vtiqz xps fecit
cōmor⁹ fidelib⁹ p cib⁹ Centurionis bu-
militer cū reprecatōis. Quā at apud ali-
quos incredulos ⁊ induotos ofonis
vsus vilis ⁊ inutilis reputat: idcirco in
pñti sermone de cōmēdatiōe ⁊ laudib⁹
ofonis erim⁹ tractaturi: ut sic ois vere
penitēs audeat cū Cēturione clamare
securi⁹ ad dñm ibm xpm. Notabim⁹ 3
tria p que pncipalīe oñdem⁹ vsū ofonis
cōmēdabilē ēē. ⁊ i hac vita oib⁹ puenire.
Primū dicāf p rariozū reuilitas.
Secundū dicāf scōrū dignitas.
Tertū dicāf omniū indigentia.
Confutatio reuilū rōnū qz pleni⁹
adducere solēt ad ostendēdū q sit sup-
fluum orare. Caplm. 1.
Primū q oñdīf cōmēdabil⁹ vsus
ofonis dīr 3. oiz reuilitas. Mā
q dicit nō ēē orandū neqz p bonis
acqrendis neqz p mal⁹ amouēdis as-
sumūt ad defensicē erroris sui triplicē
rōnē. videlz. p est dīne puidētie. 2.
dīne permanentie. 3. diuine clementie.
Primarō est dīne puidētie. Dicunt
enī q facta nra ⁊ ista oia inferiora nō
regūt a puidētia rei. ⁊ ex pñti pspira ⁊
adūsa bona ⁊ mala ab ipso nō puenire.
Sī at introgēf a q gūta gubnāf. aliq
rīdebat q a fato. aliq q a fortūa. aliq
q a nulla puidētia: s veniūt sic. Primi
dicūt q oia ista q i h mūdo sūt: ⁊ que
boib⁹ accidūt veniūt a fato. noie fati in-
telligēdo influētiā celi ⁊ planetarū fm
quā asserūt oia regulari. Et b⁹ opinio-
nis fuit Quid⁹ q i li. de tristibus dixit.
Rō fatū vincē nulla valet. Idē p firma-
uit Scī. i. tgedijs. d. f. aq agim⁹ credite
fat⁹: qēqd agit mortale gen⁹ vīt ex alto

Et de consolatione ad Paulinū. d. Mu-
tare fata nō possumus. stant dura et inex-
orabilia. Et Lucanus. li. 6. inq̃t. Pre-
ceps agit oīa fatū. Nec mediū dirimunt
morbi vitāq; necēq;. Et Iuuenalis li. 3.
satyra. i. Scruis regna dābūt captiuis
fata triūphos. Et Tullius li. i. de diuin-
natiōe. Fato oīa fiunt. Et Quintilianus
in re clamandib; . Fato viuim; languē-
mus cōualescim; morimur. Medici-
na qd p̃stat nisi ut vita nemo desperet?
Inde est qd quidā astrologi ingerunt se
ad iudiciū de futuris euentib; hominū
de vita et morib; regū. d. pace et guerris
populorū. de diuitijs et paupertate. de fe-
cunditate et sterilitate ṽporū. de honori-
bus et dignitatib; acq̃rendis. et similib;
q̃si ista oīa dependētia habeāt sicut a cā
necessaria: ab influentia planetarū et ce-
lestium corporū. Et ex hoc p̃sum est in pro-
uerbiū inter vulgares: qd nō iuuat ora-
re deū cū iam diffinitū sit: qd vnusq;sq;
aut boni habere aut mali pati habeat.
Cōtra quos Aug; li. 5. de ciui. dei. c. i.
sic ait. Pro:us diuina p̃uidētia regna
p̃stituit humana. q̃ si p̃pterea q̃sq; fato
tribuit qd ipsam dei voluntatē uel p̃tātē
fati nō appellat: s̃iam teneat linguā
corrigat. Cur nō hoc p̃imū dicit: quod
dicturus est cum ab illo quisq; q̃sierit
quid dixerit fatū? Nam id homines q̃n au-
diūt vsitata loquēdi p̃suetudine nō in-
telligunt nisi vim positionis siderū q̃lis
est q̃n q̃s nascit siue p̃cipit. qd aliq; a dei
voluntate alienant. aliq; etiā ex illa bec-
pendere p̃firmāt. Sed illi q̃ sine dei vo-
luntate decernere op̃inā s̃ sidera qualis
quisq; sit id bonorū habeant malorū ue-
patamur: ab aurib; oīū repellēdi sūt
nō solū corū qui verā religionē tenent:
sed qui reorū qualūcūq; volūt eē cultor-
res. Nec enī opinio quid agit aliud nisi
ut nullus oīo colat aut roget deus? Et
paulo inferi; subdit. Quale reūde iū-
diciū de hominū factis deo relinquit qd;
celestis necessitas adhibet euz dñs ille
sit et siderū et hominū: tēc ille. Si q̃s vero
obijceret qd astrologi p̃sept vera dicūt:

audiat Aug; p̃fati. li. c. 1. d. Ad inmerito
credis cū astrologi multa vera respōdēt
occulto instinctu fieri spiritū nō bonorū
quorū cura est falsas et noxias opinio-
nes de astralibus fatis inferere huma-
nis mentib; atq; firmare. Id friuola ē
mathematicorū s̃ia qui nos nostrosq;
successus astris subdē molūt. Secū-
di asserūt oīa ista inferiora moueri ad
imperiorū fortune et disponi. In Plu-
tarchus. li. de remedio ire. d. et inducit
Euripidē sic loquētē. Deus magna re-
git: parua p̃o i fortune manib; tē relin-
quit. Hanc fortunā rudes homines et ido-
latre gentiles team quādā eē putau-
runt. In Lacti. li. 3. Crediderūt inq̃t po-
puli fortunā quādā team esse res bu-
manas varijs casibus illudentē: quia
nesciebāt unde sibi aut bona aut mala
venirēt. Hos tñ sic op̃inātes Aug; li.
4. de ciui. dei. c. 18. sic tendet. Fortuna
te a putat et colit? Certe cōs teos vtri-
usq; sexus et si serū batē nō nisi bonos
estimare tebem? Hoc Plato dicit. B̃ ali;
pbi. B̃ excellētes reipublice populorūq;
rectores. Quō g̃ te a fortuna aliquādo
bona est aliq̃n mala? An forte quando
mala est te a nō est: s̃ in malignū temo-
nem repente p̃uertit? S; Arj. li. 2. pbi.
dicit fortunā eē cām p̃ accidēs in agē-
tibus s̃m p̃positū. Et tūc ut dicit Lbo. i.
2. sūme p̃ gentiles. Et. d. Bon. di. 31.
secūdi li. Licet aliqd sit casuale uel for-
tuitū respectu agētis p̃ticularis: utpote
p̃ticularis nature et intellect; creati: ni-
hil tñ est casuale aut fortuitū respectu
p̃uidētie dei: a qua omnia p̃euisa sūt
et p̃ordinata. Tertij p̃tendūt. p̃uidētiā
dei nullā esse circa ista inferiora et hominū
facta: s̃ oīa currere sic sine vlla p̃uide-
tia regulāte. Qui error p̃micinosissim;
est et dānā tñ rōne: tñ auctoritate. Et
licet multe rōnes ad h̃ possent induci: tñ
dicā eam quā Lbo. p̃mit in. 3. p̃ gētiles
c. 63. Aut enī sic. Impossibile est qd aliq;
nō cognoscētia finē op̃is p̃pter finem
et ordinatē p̃ueniāt in ipsū nisi sint mo-
ta ab aliquo habēte finis cognitionem

sed oia corpora nãlia mouentur et opantur
 propter finem licet illi non cognoscant. Ergo
 oportet quod tota operatio nature ab aliqua
 cognitione ordinetur. Prefea oia que sunt
 nã distincta in vnu ordinem non pueniunt
 nisi ab vno ordinare colligantur in vnum.
 In vniuersitate autem res sunt res distinctas
 et prius nã habentes que tñ in vnu ordinem
 pueniunt. Ergo oportet quod vnus sit
 vniuersorum ordinator et gubernator. Sicut
 ad hoc etiam scripture sacre auctoritates
 Aut. n. sapiens Sap. 14. c. Tu autem sapia
 tua gubernas oia. Et Ecclesiastes. 5. Ne
 dicas coram angelo tuo non est prouidentia
 Et Math. 6. repledes spiritus immoderatam
 sollicitudinem eorum qui diffidunt gubernari
 posse a deo. ostendit qualiter ipse prouidentia
 sua decorat terram floribus: pascitque aues et
 volucres celi. Ioh. Lactan. li. i. di. insti. 3.
 dei prouidentia negantes sic pulchre loquitur.
 Suscepto igitur illustrandis officio
 non putavi adeo necessarium ab illa questione
 initium sumere que videtur prima esse nã sit
 ne prouidentie que rebus omnibus consulat an for
 tuitu uel facta sint oia uel gerantur. Cuius
 finis auctor est Democritus confirmator
 Epicurus. quos tñ ceteri philosophi ac maxime
 stoici acerrime retulerunt docentes: nec
 fieri mundum nec constare nisi summa ratione po
 tuisset. Sed et Marcus Tullius quis achas
 remice discipline defensor esset de prouiden
 tia gubernatrice rerum et multa et sepe dis
 seruit: quod facit tñ in omnibus philosophis sue libris:
 tum maxime in his que sunt de natura deorum.
 Nec difficile sane fuit paucorum hominum
 praua sententiam redarguere mendacia
 ceteris philosophis in hac vna re non dissidentibus.
 Nemo enim est etiam tam rudis tam ferus
 moribus qui oculos suos in celum tollens
 tametsi nesciat cuius prouidentia dei regat
 hoc omne quod cernit non aliquam tñ esse intel
 ligat ex ipsarum motu magnitudine pul
 chritudine utilitate reparatione nec fieri
 posse quin illud quod mirabili ratione constat
 consilio aliquo maiore sit instructum. Hoc ille
 dicimus quod catholice tenemus quod oia re
 guntur secundum prouidentiam dei que bona uel mala
 hominibus iuste distribuit secundum quod iudicat me

lius puenire. Secunda ratio que dicitur
 aliqui non esse orandum. est diuine permanencie
 Dicit enim quod licet oia fiant secundum diuinam prouiden
 tiam cum ipsa nihil aliud sit quam ipse deus:
 et deus sit immutabilis. secundum illud Numeri
 23. Non est deus qui homo ut mutetur neque ut
 filius hominis ut mutetur Et Malachie. 3.
 Ego dominus et non mutor. Et Iacob. i. Apud
 quem non est transmutatio. Et Augustinus in. li.
 de nã boni. Solus deus immutabilis est. Ergo
 si disposuit bene facere hominibus indigentibus
 absque oratione illorum illud implebit. Et si
 relinquit mala aliquam impetiri. non propter
 orationes cessabit. Sed pro istis est auctori
 tas Hieronimus. 13. ubi deus sic loquitur. Repente
 loquar aduersum gentem et aduersum regnum
 ut eradicem et destrua et disperdam illud. Si
 penam egerit gens illa a malo suo: quod
 locutus sum aduersum eam: agam et ego penam
 super malo quod cogitavi ut facerem ei. Et
 subito loquar de gente et de regno ut edifi
 ficem et plantem illud. Et iterum Ezechiel
 33. deus. d. Si dixerit iusto quod vita uiuat
 et posuerit in iusticia sua fecerit iniuriam:
 ceteris iusticie eius oblivioni tradens et in
 iniuriam suam quam operatus est morietur. Si
 autem dixerit impio morte morietur et ege
 rit penam a peccato suo: vita uiuet et non mo
 rietur. Et hoc est quod dicitur. 22. q. 4. c. Anus
 quisque. Ipse dominus frequenter suam mutat sententiam
 Et in. c. incommutabilis. idem beatus Thomas et per.
 di. i. c. nouit. Nouit deus mutare sententiam si
 tu noueris emendare delictum. Ex quibus
 verbis patet quod secundum quod nos mentem nostram et
 voluntaria opera siue in bonum siue in malum
 dirigimus. ita et ipse sententiam suam aut reuocat
 et immutat aut exequit sine sui immutatione
 Nam ut dicit Augustinus. 8. philosophi. 7. xi. metaph. b.
 Deus est mouens oia imobilis. Et Boetius
 Stabilis est inanes das cuncta moueri
 Ioh. dicit. d. Boni. di. 8. primi li. quod diuina
 ecentia est immutabilis. Nam non mutat loco
 quia ubique est. non tempore: quia eternitas simul est. non
 forma: quia pure actus est. Nam mutationem
 secundum formam tollit simplicitas. secundum tempus
 tollit eternitas. secundum locum tollit imensitas.
 et ideo in deo est summa stabilitas: et inde omnis
 morum celeritas. Sine sui itaque mutatione
 b

producit deus in tēpore mūdū : sine sui
mutatiōe carnē nostrā assumpsit. Sine
sui etiā mutatiōe petentib⁹ ⁊ orantib⁹ sua
dona largit⁹. Nā ut inquit *Act. 2. 2. q. 83.*
Et diuina prudentia nō solū dispo-
nit q̄ effectus fiant: sed etiā ex quibus
causis ⁊ q̄ ordine pueniāt. Inter alias
etenī cās sūt etiā quorūdā effectū cāe
actus humani. Nā oportet boies agere
aliq̄ nō ut p suos actus dīnā dispositi-
onē imutent: s̄ ut p actus suos impleāt
quosdā effect⁹ s̄m ordinē a deo disposi-
tum. Et idē etiā est i naturalib⁹ causis.
Nā neq̄ qui plantat est aliqd̄ neq̄ q̄ ri-
gar: s̄ qui incrementū dat ⁊ ut dicit⁹ i. c.
Cū nō sit in boie. extra te decimis. ⁊ tū
si hō nō plantat aut nō seminat. ⁊ non
dat incrementū. Simile ē te orōne. Nā
enī ppter h̄ oram⁹ ut dīnā dispositionē
imutem⁹: s̄ ut illud ipe tēnt⁹ quod deus
disposuit mediātib⁹ oratiōib⁹ nob̄ dona-
re. ut *Breg. d. i. dial. li. 3.* rō quā assu-
mūt negātes ⁊ dānantes orandis vsū
est diuine clementie. Deus inquit cle-
mentissim⁹ est ⁊ liberalissim⁹: ideo
cū noscat oīa quib⁹ indigem⁹ non opus
est orandib⁹ ab illo ea petē: quia ut inq̄t
Seneca. Nulla res cari⁹ emī q̄ q̄ pre-
cibus empta est. Ideo sūme liberalitati
eius nō cōuenit bñficia p̄stare rogat⁹.
Ad hoc rādet *Aug⁹* ad p̄bū. de orādo
reū. Qz ⁊ multa nobis ex sua liberali-
tate p̄stat nō petita. S̄ q̄ aliqua vult
p̄stare nobis petentibus hoc est ppter
nostrā vtilitatē ut. s̄ fiducia quādam ac-
cipiam⁹ recurrēdi ad reū ⁊ ut recognosca-
mus eū esse bonor⁹ nostror⁹ actorē. Et
sic interim⁹ cōs obiectiōes supradicte
quib⁹ orōnis vsus ipugnabat. q̄a reb⁹
les sūt ⁊ nulli⁹ roboris aut momenti.

Qz vsus orōnis p̄mēdat auctoritate ⁊
exemplo scōp̄ veter⁹ ⁊ noui testamenti ⁊
p̄cipue dñi nr̄i Iesu xp̄i. *Capl. m. 2.*
Secundum quo cōmendabilis
orandis vsus dicit⁹ est sanctor⁹
dignitas. Dēs etenī sancti p̄bo
parit⁹ ⁊ exemplo orare nos docuerunt.
Nā *Dauid* in ps. 31. orationē p̄mēdās

ait. Subdit⁹ esto dño ⁊ ora eū. Et ps. 5.
Qm̄ ad te orabo dñe mane exaudies
vocē meam. Et ps. 33. Exquisiuit dñm ⁊
exaudiuit me: ⁊ ex omnib⁹ tribulatiōib⁹
meis eripuit me. Et sapiens *Ecd. 35.*
Dō humiliani⁹ se nubes penetrat. Et
Tobie. 12. Bona ē orō cū ieiunio. Et
hier. 33. Clama ad me ⁊ ego exaudia-
te. d. dñs. Et i. p̄ct. 3. Dēs vnanimēs
i orōne estote. Et *Iac. 5.* Orate p̄ iuicē
ut saluemī. Et doctor gentiū *Paulus*
Ro. 12. Sp̄s gaudentes i tribulatione
patiētes orandī instantes. Et i. *Cor. 1.*
Iaceti oratiōi. Et *p̄bil. 4.* Nihil sol-
liciti sitis: s̄ in oī oratiōe ⁊ obsecratiōe
cū gratiā actiōe petitiōis vestre inote-
scant apud reū. Et *Col. 4.* Oratiōi in-
state vigilātes i ea. Et i. *Abi. 2.* Volo
viros orare in oī loco leuantes puras
man⁹. Et i. *Testa. vlt.* Sine intermī-
sione orate. Et xps i euangelio *Luc. 21.*
Petite ⁊ accipietis. q. ⁊ in. p. 7 ap. vob.
Et *Luc. 18.* Oportet semp orare ⁊ non
desicere. Et *Luc. 22.* Et *Mat. 26.*
Vigilate ⁊ orate ne intretis i tēptatiōē
Et *Mat. 24.* Orate ne fiat fuga ves-
tra hyeme uel sabbato. Et *Marci. 13.*
Vigilate ⁊ orate. Et qd̄ docuerūt
sancti verbis opere compleuerunt atq̄
orando amplissima rei munera ipe tra-
uerunt. Nā *Ben. 25.* *Isaac* reprecatur⁹
est reū pro vxore sua *Rebecca* eo q̄ eēt
steril. qui exaudiuit eū: ⁊ de dit *Rebecca*
conceptū. Et *Exo. 8. 9. ⁊ 10. c.* Orauit
Moyse pro amotione plagarum ab
egypto ⁊ exaudi⁹ est. licz illi mali eēt.
Et *Exo. 17.* In bello quod habuerunt
fili⁹ isrl̄ contra *Amalechitas* plus fecit
Moyse orando q̄ *Iosue* pugnando.
Et *Exo. 32.* Post adorationem vituli
qū videbat dñs velle telere populum:
Moyse per orōnis instantiā obtinuit
veniam. Et *Numeri 21.* Per orationem
Moyse absorptus est ignis qui reuora-
bat castra murmurantiū. Et *Numeri 21.* Per ora-
tionē etiā *Moyse* literatus ē popul⁹

a serpentibus. Et. i. Reg. i. Anna que
sterilis erat orauit dominū et concepit
et peperit filium et vocauit nomen eius
Samuel eo qd a domino postulasset eū
Et. i. Reg. 1. Orante Samuele filij isrl
detellarunt philisteos. Et Tobie. 6.
Raphael angelus monuit Tobiam
iuniorē ne demones haberent potesta-
tem in eū ut oraret. Et Judith. 4. Tem-
pore persecutionis Holofernis filij isra-
el orabant eum ut visitaret populum
suum. Et Judith. 13. Armis orationis
munita illa mulier vidua caput ampu-
tauit Holoferni. Et Ysaie. 38. Orantes
cū lachrymis Ezechiam exaudiuit de-
us et addidit diebus eius annos. 15. et Da-
nielis. 13. Susanna per orationem libe-
rata est a criminatione falsa et damna-
tione mortis. et Ione. 2. De ventre pi-
scis per orationem ad litus maris ad-
ductus est Jonas. Et. i. Machabeorū.
videns Jonathas qd omnes exce-
ptis paucis dereliquerunt eum pugnā-
tem contra alienigenas: scidit vestimē-
ta sua et rogauit dominū et postea mise-
ricordiam obtinuit et victoriam. Et. 2.
Machabeorū. 3. Onias summus pōti-
fex orauit p Heliodoro diuina virtute
grauiter flagellato eo qd voluerat era-
rium expoliare. Deus autē illi vitā do-
nauit. Quid referā de orationibus apo-
stolorum aliorumq; sanctorū: qd oran-
do tot mira fecerūt? Sed omnibus di-
missis breuitatis causa ad xpm est re-
ueniendus. De ipso siquidē dicit Mat. 1.
p. Abijt in desertū locum ibiq; orabat.
et Luc. 5. Erat pnoctans in orōne dei.
et Luc. 5. Facta ē dum oraret spēs eius
altera. et Luc. 23. et Mat. 26. legitur
ad patrē orasse. Et ad Hebr. 5. de ipso
dicitur. Cum clamore valido et lachry-
mis exaudīt est p sua reuerētia. Sed
circa hoc nōnulli dubitāt cur xps ora-
uit: cum Aug. dicat li. de correptione et
grā. Nemo querit ab alio qd per se pōt.
sed xpus oīa poterat p se. ergo nihil de-
tebat ab alio petere nec orare. Ad hoc
rūdet. d. Bona. di. 17. tertij li. q. recens

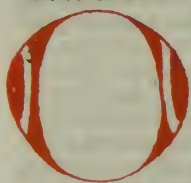
fuit et pueniens orare xpm propter tria.
ppter meritum. 2. ppter exemplū
3. ppter argumentum. Primo p-
pter meritum. quia sua petitiōe et postu-
latione merebatur nobis qui min⁹ ido-
nei eramus ad susceptionē beneficiorū
dei. 2. orauit propter exemplum. s. ut
in seipso inuicaret nos ad oratiōis stu-
dium. in cuius exercitio maxime supat
aduersari⁹. 3. orauit ppter argumen-
tum. ut ostenderet se esse verū hominem
et vere a deo missū. Petere ē et orare cō-
petit xpo fm naturam assumptā. Et sic
soluit quod dicebat in pteritiū. Cōclu-
tenda est ē hēc secunda pars principal
nostri sermonis in qua probatū est per
exēpla et auctoritates sanctorū qd orō-
nis exercitiū apprime est cōmendabile.
Or omnes indigēt auxilio dei ad ac-
quirendam beatitudinem ad vitanda
pericula et ad bona tēpalia impetranda.
Tertiu quo ostendit Caplm. 3.
temus ad orationē omnes ob-
ligari debere dicitur indigentia
Omnes etenim cuiuscūq; stat⁹ gradus et
conditionis existant egent a deo adiu-
uari maxime qm ad tria. p qm ad
beatitudinem acquirendā. 2. qm ad
pericula vitanda. 3. qm ad tēporalia
bona impetranda. Primo indigēt cōs
a deo adiuuari qm ad beatitudinem
acquirendam eo qd nullus illā viribus
pprijs aut virtute valet adipisci. Ideo
vnusquisq; orare debet cum Petro. d.
Domine salua nos. quia ut iquit psal.
Braz et gloriā dabit dñs. 2. indigēt
cōs a deo adiuuari ppter picula cuius
da quibus fragilis nostra peditio subie-
cta est. Et de his sic eleganter loq̃ Aug.
22. li. de ci. dei. c. 22. Sed ppter pueri-
les penas sine quibus disci non pōt qd
maiores volūt: qui vir aliqd vili⁹ vo-
lunt: quot et quantis pnis gen⁹ agitef
hūanū que nō ad maliciā neq̃tiāq; im-
quor: s. ad cogniticiē p̃tinet miseriāq;
cām quis vllo sermone digerit? Quis
vlla cogitaciō cōprehēdit q̃tus ē met⁹
quanta calamitas ab orbitantib⁹ atq;
b z

luctu a damnis 7 a dānationib⁹ 7 de ce
ptionibus 7 mēdacijs hoīuz a suspicio
nibus falsis : ab oībus violentijs faci
noribus 7 sceleribus alienis : qñquidē
ab eis 7 dānatio 7 captiuitas 7 vicula
7 carceres : 7 epilia 7 cruciat⁹ 7 āputa
tio mēbrozū : 7 puatio sensuū : 7 oppres
sio corpīs ad obscenā libidinē opprimē
tis explendā : 7 alia multa horrenda sepe
extingūt : Quid ab innumeris casib⁹ qui
forinsec⁹ corpi formidat⁹ estib⁹ 7 frigo
ribus : tēpstatib⁹ imbrib⁹ illuuiomb⁹
coruscatione tonitruū gradine fulmie
motibus hiatibusq⁹ trarū oppressib⁹
ruinarū : ab offensib⁹ 7 pauore : uel
etiā malicia iumētoz a tot venenis fru
ctuū aquarū auraz bestiarūq⁹ ac feraz
nō tñmō molestis : s̄ etiā mortiferis mor
sibus a rabie que ptingit a rabido cane :
ut etiā a blandā amica suo dñō bestia
nōnūq⁹ uelociter 7 amar⁹ : q̄ leones
dracōnesq⁹ metuāt : faciatq⁹ hoīem quē
ptaminauerit ptagione pestifera : ita ra
biosū ut a parentib⁹ filiis 7 piuge per
oi bestia formidet⁹ : Que mala patiūtur
nauigātes : Que trena itinera gradiē
tes : Quis ambulat vbiq⁹ nō inopi
natis subiacēs casib⁹ : De foro qdā to
mū rediēs sanis pedib⁹ suis cecidit pedē
fregit : 7 ex illo vulnere finisuit hāc vitā
Quid videt sedente securi⁹ : De sella in
q̄ sedebat hely sacerdos cecidit 7 mor
tuus est. Agricole inopio oēs hoies q̄t
7 quātos a celo 7 terra uel a piculosis
aialib⁹ casus metuūt agrozū fructib⁹ :
Solēt tñ de frumētis tandē collectis 7
reconditis esse securi. Sed qbusdā qd
nouim⁹ puentū optimū frumētoz flu
uius improuisus fugientib⁹ hoib⁹ : de
horreis eiecit atq⁹ abstulit. Cōtra mille
formes demonū incurfus q̄s in inocē
tia sua fidit : Quāquidē etiā puulos ba
ptizatos qbus certe nihil ē inocentius
aliqñ sic vepant ut in eis marie deo ista
sinente monstretur vitē flenda cala
mitas 7 alterius desideranda felicitas.
Jam p̄o de ipso corpe tot exēit morbo
rum mala : ut nec libris medicorū cūcta

cōprehēsa sint : in quoz plurib⁹ ac pene
oībus 7 adiūmēta ipsa 7 medicamenta
tormenta sūt : ut hoies a penarū exētio
penali eruant auxilio. Et licz i prefata
auctoritate multa dixerit Aug⁹ ppter
que nullus viuē secur⁹ tētet nisi q̄ pfi
dit in deo. Nos tñ dieb⁹ nris tāta vidē
mus euenisse q̄ merito fatuus reputari
posset q̄ p oīones ad dñi auxiliū nō cō
fugit. Tempore nāq⁹ iubilei anno dñi
1450. regnāte Nicolao quinto pōtifice
marimo hora .23. cū ingens multitudo
ppli eunq⁹ 7 redeunq⁹ pgregata ēēt apud
pontē sub castro sci angeli adeo int̄ sese
extētes ibi cōpressi sūt ut illis exceptis q̄
in flumie cadētes submersi sūt ducētoz
7 septē hoīuz suffocatozū i ponte p̄dicto
corpora sunt inuēta. Tpe Alfonsi regī
aragonie 7 vtriūsq⁹ sicilie ex nocturno
7 repentino tēre motu in ciuitate Nea
politana alijsq⁹ ciuitatib⁹ regni 7 terriis
ruentibus ex improuiso domib⁹ 7 edificij
cijs multa milia hoīuz p̄iere. Anno dñi
1465. in dominica de passide in ciuitate
Venetiāz p̄ter morē in lacunis illis
nauicule plurime submersę sūt : multisq⁹
vtriūsq⁹ sexus parē naufragiū passis.
Noui 7 ego ep̄m Burien. q̄ morfu ca
niculi sui quē in camera retinebat post
40. dies in rabie p̄sus extinct⁹ ē. Noui
ego nō vnū sed plures quos fulgur de
celo veniēs ex improuiso vita p̄uauit.
Nidi tot 7 tāta picula q̄ si illa enume
rare vellem longissimā p̄fecto temporū
spacia occupare. O vita labilis. o vita
innumerabilibus periculis circūdata. o
vita misera 7 latoriosa i qua null⁹ secu
rus esse pōt : nō ppter diuitias : nō ppter
celitudinē gradus : nō ppter amicorū co
piam : nō ppter acutā prudētiā. Ideo s̄
vnū nobis tētet esse singulare refugium
ut oīātes recurramus ad deū. 3. in
digent hoies a deo adiuuari q̄ tñ ad bo
na tpalia impetrāda : que est tanq̄ p̄n
cipalia p̄tenda nō sint. ut Aug⁹ inquit
ad p̄obā. postulari tñ possūt tāq̄ qdā
adminicula quib⁹ adiuuamur ad ten
tendū ad beatitudinē inq̄tū. s. per ea vita

corpalis sustentat: et inquit nobis organice deservit ad actus virtutum. ut etiam plūs. d. in peribicor. Cetero etiam oravit p. salute pueri. et exaudir est. Accedamus ergo et nos cum ipso orantes deū omnipotentē et omnib⁹ insistentes ut dignetur nobis salutē aie: deinde si ei placuerit corpis impartiri pcedēs hic gratiā suā et in futuro gloriā. Amen.

Feria sexta p. die cinerū. de pditionibus que requirunt i. omnibus ut debito modo fiant. Sermo. 20.

Orate. Clerba se dñi nri ihu xpi i eu. gelio bodierno Mathei. 5. c. Puto multos et bis q. audiē crūt cōsiderauerūtq.

diligenter ea que diximus i sermōe pcedenti iā deliter alle re cetero feruentius solito orōni vacare. S. scire vellent qualiter orandū est ut orō ipsoz nō sit inanis et infructuosa. Ea. ppter bodier. na die de modo orōnis aliq. et quidē necessaria redarare curato. Nam audim⁹ xpm saluatore in xbis in tēmate allegatis ad orōnē nos exhortantes. Ut g. vocat⁹. p. mptiore aio vnusq. se pareat et obediat: triplicem modū in oratione obseruandū ostendimus.

Primus modus dicitur expressionis. Secundus modus dicitur attentionis. Tertius modus dicitur ordinationis. Qualiter in orōne necessaria est vocal expressio ut in plurib⁹. et quare nō sufficit orare tñ mentaliter. Caplm. j.

Primus modus qui seruand⁹ ē in orōne dicitur expressionis. q. a. debet orans exprimere voce quod gerit in corde. fm illud ps. Voce mea ad dñm cla. voce mea. d. de p. cal. sum. Effundo in cōspectu ei⁹ orōnē meam et tribulationē meā ante ipsū. p. nūcio. Et Mat. 6. Xps docuit orātes voce dicē Pater nr. et c. Et ad inflāmandū fidelū

corda que rerū varietate satis mouent scā ecclia vltra orōnē dñicā: hymnos: ps. et alias dñas laudes in officiis in quibus oratur deus statuit recantari. Sed p. hoc argui pōt q. orō nō debet esse verbo aut voce expressa. Sūt ad B. auctoritates scōz doctoz. Nñ Ambrosi⁹ li. de sacris. Qñ oras inq. noli verbis clamare. Et glo. Mat. 6. In fide interiori orat⁹ de⁹ nō strepitu labioz: sed deuotione x. tutū. Et Isidorus li. de sūmo tono. Oro cordis est nō labioz. um. Nñ enī p. ba deprecantis re⁹ attendit: s. orantis cor inspicit. Et Aug⁹ in li. de sermōe dñi in monte. Nos aut cū orat⁹ introite i tabernacula v. ra. que sūt ipsa corda. Et iterū ibidē ait. Claudendū ē hōstii. i. corpali sensui resistēdū ut orō spūalis dirigat⁹ ad patrē que fit i bymnis cordis vbi pat⁹ orat⁹ in abscondito. Et iterū ibi. Agē de tē. apud deū: nō p. bis: sed reb⁹ quas aio gerimus cū deuotē pura et simplici affectu. Et Aug⁹ ad Probū. Multū loq. in orādo ē rem necessariā supfluit agē p. bis. Et Greg⁹. Cleric⁹ orare est amarus in cōpūctiōe gemit⁹ nō cōposita p. ba resonare. Ergo fm tantoz doctoz documēta nō videt⁹ i orōne vox fore necia. Rñdent ad hanc difficultatē tollendā Alex. de ales. i. 4. volumine summe. et Ric. in. 4. dis. 15. et Tho. 2. 2. q. 83. q. duplex ē orō. P. ra est cois que. s. fieri bz p. ministros ecclesie in p. sona totius ppli q. ad horas dicēdas obligant. ut in. c. p. s. br. de cele. m. s. Et talis orō d. inotescē p. lo. p. q. offert⁹ ut excites ad deuotionē. Id clerici qui obligant⁹ ex statuto ecclesie et religiosi q. tenet⁹ ex voto regle aut statutoz vigore dicere horas debet illas voce exprimere et si qñ ptingat ut extra chorū p. se illas p. soluāt: tā alte debet p. ba p. ferre ut ipsi salte intelligāt qd loquūt⁹. Et in. c. dolētes. reprehēdunt illi qui sine cop. ando et sine deuotione diuinū officiū celebrāt. Secūda est orō singularis. s. q. offert⁹ ab hōie inq. tū est singularis p. sona: siue orat. p. se siue pro alio. Et quis non sit

necessariū talē orōnē esse sensibili voce:
tū vox ei adiungit triplici rōe. p̄ rōne
reuerētiōis excitāde. 2. rōne reuerētie
exhibēde. 3. rōne affectiōis explicāde.
p̄ rōne reuerētiōis excitāde. ut. s. p̄ vocē 7
p̄boz sonū cor: excitet ad teū magis ti-
mendū colendū diligendū siue desiderā-
dum. Ex quādā enī nālī vnione aīe ad
corpus motus corpis diuersimode aīe
affectiōes excitāt. 7 affectiōis aīe ma-
xime si sint fortes diuersas mutationes
faciūt i corpore. Jō cū qñq; 7 qñ sepi⁹ p̄tin-
gat q; orare volētes: 7 p̄ponā carnīs:
7 p̄pter occupatiōes seculi: 7 p̄pter dia-
boli temptamēta mentē habeant aridā
insipidā debile 7 de teo parū cogitantē
aut certe nihil adiungēda est taliū ora-
tioni vox uiua in q̄ noīat magn⁹ 7 ex-
cellus bon⁹ pius clemens misericors 7
b⁹. ut p̄ talē platiōē euigilet qñ sens⁹
interiores. Idē dico de genuflectiōib⁹
replatiōē ad terrā de tūsiōib⁹ pecto-
ris. 7 similib⁹. Nō indiget his qui oīz
corda scrutat 7 videt: s̄ ideo fuit ut per
tales mot⁹ gestusq; corpis torpor mentē
excitet: 7 mens magis inflāmata effica-
tius p̄ orōnē vnīat deo. 2. adiungit
vox orōni rōne reuerētie exhibēde. ut. s.
de reuerētiā ipendam⁹ nō tū corde: s̄
etiā lingua. qm̄ ut ait Jō. dama. in. 4.
li. q̄a ex duplici nā cōpositū sum⁹ intelle-
ctu ali. s. 7 sensu ali duplicē bonorē rebe-
mus deo offerre. s. spūalē 7 corpale. Si
tū in casu adeo q̄s esset in p̄tēplatiōe
p̄fectus q; vocalis oratiō remitteret in-
teriorē seruorē: tunc non esset vocaliter
orandū oratiōē singulari. 3. adiungit
vox orōni rōe affectiōis explicāde. Nā
ex abūdātia cordis os loq̄t. ut dicitur
Matth. 12. Quis ita seruet interi⁹ aīa
itaq; inflāmat in rei amore aut buni-
tate i ei⁹ timore aut obligat in ei⁹ reco-
datione bñficiōz q; qñ vim patiens in
verba p̄cipere cogit. Sicut legit de bñd
francisco quē semel audiuit bñs frat̄
Leo cū soci⁹ 7 p̄fessor p̄ longū spaciū
in oratione eleuātū a fra clamantem 7
dicentē. Quis es tu 7 qui sum ego? Et

dū hec eadē verba sepi⁹ replicaret suspi-
rabat lugebat: 7 tot⁹ videbat liquefact⁹
amore. Nā ut ipse postea interrogātī cū
fratri Leoni p̄dicto q̄ cū explorauerat
renulit p̄dicta s̄ba ideo sic dixisse: qm̄ i
corde suo tā pfunda s̄labat sui cogni-
tiō sue. s. spūitatis 7 rei magnitudinis a
q̄ ipse puul⁹ 7 minim⁹ tā copiosa bñfi-
cia suscepit spabatq; se vterioza susce-
pturū q; ex velermentia animi cū admī-
ratiōe teū cōpellebat laudare 7 bñdicē
dicēdo sibi. Quis es tu reus meus qui
nullo indiges in q̄ est cō bonū. 7 q̄ sum
ego q̄ nihil boni habeo nec habē possū
nisi tu de⁹ meus dederis? q̄s es tu qui
teipsū etiā mibi dare p̄mittis? Et mltā
alia bulliebāt i corde ei⁹ p̄pter q̄ verba
p̄dicta ingemiabat. Similit̄. d. Ber-
miles 7 doctoz de afflitiōe qui fuit p̄m⁹
quem sanctus Francisc⁹ traxit ad p̄m
anteq; mūdū reliq̄ssit iuitassetq; quādā
sero in domo sua pauperē Franciscū cū
in p̄ma vigilia noctis obseruasset eum
qd̄ faciebat. audiuit eū in orōne posit⁹
cū suspiriis 7 lachrymis sepi⁹ replicātē
de⁹ meus 7 oīa: de me⁹ 7 oīa. In q̄bus
s̄bis ut ipse postea de clarauit domino
Ber. p̄fūssimē p̄tēplabat excessū ma-
iestat⁹ dīne 7 infinitā bonitatē sūmi dei.
De in orōne necessaria ē attentio p̄m
vim p̄me interiōis. 7 q̄lit hoc mō orō
est fructuosa lz nō sit per oīa attenta.

Secūda mod⁹ q̄ seruā / Cap. 2.
dus est i orōne dicat attentīōis
Delet nāq; orō quantū fieri pōt
esse attenta. qm̄ ut. d. Hiero. 7 p̄mē de
p̄se. di. 5. c. Nō mediocrit̄. Nō verbis tū
s̄ corde orād⁹ est re⁹. Quia p̄pter melior
est qñq; psalmoz de cantatio cū cordis
punitate ac serenitate 7 spūali bilarita-
te q̄ psalterij modulatiō cum angustate
cordis atq; tristitia. Et ad hoc facit. c.
māq; de p̄se. di. 5. 7. c. qñ. de p̄se. di. i. Et
ad idē sunt aplī s̄ba. i. Cor. 14. dicentē
Nam si orē lingua spūs me⁹ orat: mēs
nōt mea sine fructu ē. Quid ē ē? Ora-
bo spū orabo 7 mēte. S̄z satis durū ē
videt qñ etiā 7 sci viri orantes mentis

euagationē patiunt. fm̄ illud ps. Cor
meū dereliquit me. Quō g̃ qui inspecti
sunt poterūt orando sp̄ esse attenti? Et
si orō sine attētiā infructuosa ē. q̄s po
terit orādo mereri? Idcirco ad B̄ clare
intelligēdū tria sūt notāda. fm̄ Ric. Tho
1 Alex. vbi s̄. Primo nōndū q̄ si ad
sit intētiō debita 7 actualis in principio
orōnis vocalis q̄uis postea nō cōcomi
tet: tñ orō vocalis ē meritoria 7 imp
tratiua p̄ p̄tutē p̄me intētiōis nisi inter
rūp̄at postea p̄ intētiōē p̄trariā. sicut cū
aliq̄s ex bona intētiā incipit pegrinari
uel elemosynā dare. totus act⁹ sequens
meritori⁹ ē virtute p̄me intētiōis q̄uis
cesset sua intētiō actualis. Secūdu
notādū q̄ triplex ē orōnis effect⁹. p̄m⁹
merendi. 7 ad hunc effectū nō ex necē
tate requirit q̄ attētiō adsit orationi p̄
totū: sed vis p̄ime intētiōis sufficit ut
dictū est. Secūda effect⁹ ē impetrādi.
7 ad hunc etiā sufficit intētiō ut i p̄mo.
Terti⁹ effectus ē sp̄ialiter delectandi:
in q̄tū orās sp̄iali delectat cōtēplatiōē
dei. 7 ad talē effectū necessaria ē attētiō
7 q̄to maior est tāto maiorē delectati
onē 7 sp̄iale gustū sentit ille qui orat.
Si tñ aliq̄s hoc gustu bona intentione
orās eo q̄ nō esset attentus etiā contra
volūtātē suā gauderet. non propterea
tāq̄ infructuosas orōnē relinquere de
bet. qm̄ rarissimi sunt q̄ orādo sp̄ possint
mētē attentā habē. Id dicit in legenda
sci. Berni. q̄ qdā vice cum ipse eq̄tans i
itinere cuidā rustico obuiaisset: m̄a sic se
offerente de cordis instabilitate i orōne
Berni. cōquestus est. Quod rustic⁹ au
diens mox eum respexit 7 in oratiōib⁹
suis cor fixum 7 stabile dixit se habere.
Volens autē Berni. cū p̄uincere 7 a sua
temeritate coercere dixit. Sequestrare
parūp a nobis 7 tota qua poteris atten
tione orationē dñicā inchoato. quam si
sine aliqua cordis euagatione finire po
teris equum cui insideo. p̄culdubio tibi
dabo. Tu autē mihi in fide tua sp̄o deas
q̄ si aliquid ibidē cogitaueris: hoc ali
quatenus nō mihi celabis. Etas ille 7

tāq̄ se lucrātū iam reputans audacē
secedit. Et seipsum recolligens orōnem
dñicā dicere ichoauit: vir autē oratiōis
expleuit dimidiū: 7 ecce impo: tuna co
gitatio de sella cor: di suo se ingerit vtrū
balere eam debeat cū iumēto. Quod ille
aduertens concitus ad Berni. redijt: 7
qd in ipsa oratione solliate cogitauerit
idicauit: 7 de se ut pri⁹ temere nō p̄sum
psit. Tertiū notādū q̄ triplex ē at
tentio que orōni vocali pōt adhiberi.
Una quidē q̄ attendit ad verba ne quis
in eis erret. Secūda q̄ attendit ad sensū
verborū. Tertia qua attendit ad finem
orōnis. s. ad deū 7 ad rē. p̄pter quā orat⁹
que est maxime necessaria. 7 hāc habē
possūt etiā idiote. Quicūq̄ g̃ ad orōnē
accedit ea intētiā ut honoret deū 7 se q̄
orādo sibi subiiciat 7 cōmendat. si volēs
7 male p̄tent⁹ mētē patit vagationē nō
pōt orōnis fructū q̄rū ad effectū meri
ti impetratiōis. lz p̄uel effectū delectatiōis
Idcirco reponēdi sūt scrupuli 7 extreni
tates p̄scie q̄b⁹ nōnulli diabolo istigan
te reuicti ab orōne desistūt existimātes
eo q̄ attenti nō sūt i vanū orōni vacare
De ordine in orōne seruando. 7 q̄liē
possum⁹ rogare scōs tāq̄ intercessores
7 aduocatos nostros. Caplm. 3.

Tertius mod⁹ in orōne seruand⁹
dus dicitur ordinatiōis. Deter
orō esse ordinata ut orās itēdat
ipetrare a deo omne donū qd postulat:
qa ut inquit ps. Bratiā 7 gloriā dabit
dñs. Sanctis p̄o p̄ces sunt porrigēde
tāq̄ intercessorib⁹ 7 aduocatis nostris
apud deū. Nam ut inquit Bon. di. 45.
q̄rili. Deus instituit 7 voluit q̄ scōs ro
garem⁹ tripliā ex cā. p̄. p̄pter nostram
inopiam. 2. p̄pter dei reuerentiā. 3.
p̄pter sanctorū gloriā. Prima propter
nostrā inopiam: siue in cōtēplando siue
in amādo siue i merēdo. Sum⁹ inopes
i p̄tēplando sūmā lucē q̄ ipse de⁹ ē. Su
mus iopes i amādo: qa miser hō magis
q̄q̄s sentit se affectū ad vnū sc̄m q̄ ad
ipsū deū. Sumus inopes i merēdo eo
q̄ exigua sunt 7 parua merita nostra.

b 4

Ideo deus voluit nos rogare scōs ut in
 ipsis eū ptemplemur. ut p ipsos fiducia
 habeamus et p eoz merita indigentiam
 nrā suppleamus. Secūda cā est. ppe
 rei reuerentiā. ut lō pctor ad deū quasi
 p reuerentiā nō audens pfugere implo
 ret auxiliū amicor eius. Tertia cā ē
 ppter scōz gloriā. ut ipse deus glorificet
 i scis suis quoz amore deuotē eoz grās
 dona et bñficia plurima dignat cōferre
 Neqz audiendi sūt illi q dicūt supfluo
 esse ad scōs p orōnes pfugere qñ ecclia
 scis orōnes pōrigē pfuevit. Quinimo
 quotidie expimur quantus pdest nob
 deuotionē scis dei exbitere. et quibz or
 in ps. A euani o cu. m. i. m. vii. x. aut. m.
 Pñs nāqz scōz pñibus et pñpue pñinis
 glōse liberati sūt multi a pñulis maris
 Alij ab vlcibus et egritudinibus te
 spatissimis sanati. Alij a diaboli tēpta
 tionibus pñit mundati. Alij ab infā
 mijs et criminibus falsis plene purgati
 Alij a varijs diuersisqz tribulationibz
 et angustijs ad quietē et tranquillitatē
 pduci. Narrēt ista q expti sunt. Dicant
 deuoti sci Nicolai. sci Francisci. sancti
 Antonij. sci Bernardini. sci Petri mñs
 et alior scōz quid acceperunt quid obti
 nuerunt illos inuocando. Clamēt pñs
 sime virginis fideles deuoti qm muna
 rei ad inuocationē nois Marie abun
 danter ipetrauerūt. De qua Berni. ait.
 In pñulis in angustijs Mariā cogita
 Mariā inuoca. Ergo sim? pñpti et fi
 ducialiter orando inuocemus sanctos
 quoz pñocio obtinere poterimus bñe
 grām et futuro gloriā in q uiuit et tri
 nus et vn? p infinita scēla scōz. Amen.
 Sabbato pñ die cinerū. et impedi
 mentis pñarijs orōni ppter que orātes
 nō exaudiuntur. Sermo. zi.

Rat enim
 ventus pñarius eis.
 Scribūtur hec verba
 Marci. 5. c. et in euā
 gelio hodierno. Con
 querūt plurimū et qui

rem absqz vlla rōne q in suis orōnibz
 nō exaudiūt a deo: nec impetrāt orādo
 quod volunt. Sed non intelligūt q ut
 Aug? inq. 15. q. i. c. recime. Bñfacere
 deus semp est pñpt? et hōiuz malicia
 pñit. Cessante q ex pte hōiuz defectu
 nō est correpta ad dandū man? oipotēz
 dei libalissima. Querit nāqz ipse ut sua
 bñficia erogat mētes nrās bñ dispositas
 Nā naufragiū timētibz discipul? in na
 uicula pñit? sicut in euāgelio hodiern
 no legīt? pñs dixit. Cōfidite. Nā ppter ea
 iminebat eis pñculū et cōtrarietātē venti
 qā erat cor eorū obsecatū: nec ut tece
 bat pñidebāt in pñute magistri sui. Sic
 et orātibz euenire solet q qñqz nō exau
 diunt: qñ nō orāt cum ea spe et fiducia
 quā habet de hōi? i tenigūssimo deo. Ne
 rūt ut mag? qetel anim? eoz q tolēt q
 eoz pñes de? nō implet: in pñti sermōe te
 impedimētis orōnis erimus tractaturi
 videbimuscqz qñlia sint impedimenta que
 pñariant orāntibz ne exaudiant: sicut
 venti pñarietant in mari discipulis. et
 uotabim? tria principalia impedimēta.
 Prīmū dicat iniusticia.

Secundū dicat iniquitas.

Tertiū dicat impatientia.

Et ppter iniusticiam uel orantis uel
 orōnis uel eoz p quibz orat qñqz deus
 orōnes nō exaudit. Caplm. i.

Primū impedimētū qñ multo
 tiens deus nō exaudit orantes
 dicat iniusticia. que triplex ē pñt

Prima est ex pte orātis. Secūda ex pte
 orōnis. Tertia ex pte eius p quo orat.

Prima iniusticia ē ex parte orātis: qñ
 orans adeo est iniustus ut exaudiri non
 mereat. Sz p clariozi noticia queritur
 vtrū pñtores impetrēt aliqd a deo suis
 orōnibus. Et arguit q nō ex pñbis scri
 ptur. Scribit nāqz Ysaie. i. Cū extēde
 ritis man? vestras auertā oculos meos
 a vobis. et cū multiplicaueritis orōnes
 nō exaudiā. man? enī vñ sanguine ple
 ne sūt. Et Ysa. 59. Ecce nō ē abbrevia
 ta manus dñi ut saluare nequeat neqz
 aggravata est auris ei? ut nō exaudiat

s iniquitates v're diuiderunt int' vos et res
 vestras: et peccata v'ra absconderunt faciem ei?
 a vobis ne exaudiret. Manus enim v're
 sanguine plene sunt et digiti v'ri iniquitate.
 Labia v'ra locuta sunt mendacium et lin-
 gua v'ra iniquitate satur. Et dicere. Tre-
 nor. 3. c. Nos inique egimus? et ad iracu-
 diam provocauimus? te idcirco tu es ierox a-
 bilis. Et David i ps. Iniquitate si asperi
 in corde meo non exaudiet dominus. Et ps.
 28. c. Qui declinat aurem suam ne audiat
 legem orationis eius erit execrabilis. Et Job.
 9. Scimus quia peccatores te? non exaudis.
 Et Criso. sup. Matth. Qui orat et pec-
 cat non orat te: sed te eludit. Et ps. 13. Ad-
 ge est dominus ab impijs et orationes iustorum
 exaudiet. Ad id est auctoritas Criso. qui
 sic glosat dictum xpi Luc. 11. Omnis qui
 petit accipit suum iustum suum peccator. Et ad
 idem Aug. sup. Job. ait. Si peccatores non
 exaudiret te? frustra publicanus dixisset
 Deus. propitius esto mihi peccatori. Rindeo
 p' huius dubij solutionem sequendo Alex.
 in. 4. volumine summe. quod orantes voces in
 triplici varietate prout inueniri. Nam aliq-
 uis valde pauci iusti sunt. i. sine peccato
 mortali. et orationem potentissima est ut
 ostendimus in sermone de usu orationis i ipso
 Moyse. Et idem Jac. 5. dicit. Multum enim
 valet reprecatio iusti assidua. Aliqui
 sunt peccatores obstinati qui diuini in malo
 perseuerantes non se voluerunt corrigere. a te o
 vocati non se voluerunt emendare. obdura-
 uerunt corda sua spernantes dei iudicia.
 Hi cum quicquid propter suam duriciam dei ma-
 nus eos castigantem sentiunt. in tribulatione
 positi clamant. Domine domine. et dominus auertit
 faciem suam ab eis. quibus dicit illud. ps.
 107. Vocavi et renuistis. extendi manum
 meam et non fuit qui aspiceret. respexistis
 et consilium meum et increpationes meas ne-
 glexistis. Ego quoque iterum v'ro ride-
 to et subornato vos cum vobis quod timebatis
 aduenient: cum irruerit repentina cala-
 mitas et interit? quasi tempestas ingruerit:
 quando venerit super vos tribulatio et angustia
 tunc inuocabunt me et non exaudiam: mane-
 bunt sursum et non inuenient me: eo quod exosum

habuerint disciplinam. Alii qui orantes sunt
 peccatores humiliati: quia licet quicquid pec-
 cent non tamen semper retinentur officium male vo-
 luntatis. humiliantur deo. timet illi: ob cuiusque
 reuerentiam aliqua bona opera faciunt. Hi
 in suis necessitatibus orant te: suamque im-
 plorent clementiam. Confortandi sunt cer-
 te tales ut sperent in domino qui est misericors:
 dona sua eos audit: nec in uanum orare per-
 mittit. quoniam ut Aug. inquit in. c. adhuc in-
 stant. re. pr. di. 3. Cur docuisset dominus ora-
 tes dicere. Dimitte nobis debita nostra
 nisi misericors ipse nobis perseueraret
 qui ab hac petitione non vult nos reficere
 hille. Peccator erat publicanus. et hu-
 miliatus exauditus est Luc. 18. Pecca-
 tor Eccebias. et oratione eius propter
 humilitatem exauduit deus. Peccatores
 nimium. et orantes et ieiunantes dei iu-
 dicium euaserunt. Iohannes qui peccatores sunt
 dummodo non sunt obstinati et obdurati in
 malicia sua fiducialiter orant ad deum
 Auctoritates autem in peritiam allegare
 intelligende sunt de peccatoribus obstinatis
 aut de illis qui petit aliquid a deo sine reser-
 uatione peccati. Quis de aliquo ex multis non audit
 quicquid non ex vindicta exaudire permittens
 eos amplius ruere in peccata: quia ut dicit
 Aug. Deus quendam negat propitius que
 preceps iratus. Secunda iniusticia est
 ex parte orationis. quoniam. scilicet oratio non habet rationem
 Nam ut dicit Boetius. di. 1. tertium li. In qua
 libet oratione duo sunt consideranda. materia
 scilicet et forma. Materia orationis respicit re-
 siderium petentis. Forma vero respicit di-
 scretionem proponentis quoniam. scilicet ille qui orat com-
 mittit omnia voluntati diuine sicut faciebat
 Christus quoniam orans dicebat ad patrem. Pater si
 pro. e. t. a. m. ca. iste. verum non in. v. si. sed
 tua. Qui sic orat et si non semper impetret quod
 petit et desiderat: non quod tamen orat sine meri-
 to: quoniam sic orando deum honorat. qui quicquid
 tenegat temporalia ista bona petentibus: quia
 videt illa aie salutem esse propria. Et hoc legimus i
 vita sancti Petronille quam sanctus Marcellus
 scripsit quod cum ipsa filia esset Petri apostoli et
 speciosa nimis deo volente febribus laborare
 cepit. Discipuli autem Petri dixerunt

ad eū. Cum cōs a te sanent infirmi. cur Petronillam iacere permittit? Quibus Petrus rōdit. Quia sic expedit ei. vñ tñ ne putes impossibilitas sanitatis ei? in noie ibi xpi illam sanato. Dixitq; ei Surge petronilla velocius ⁊ min stra nob. Que statim sanata surrexit ⁊ ministravit eis. Completo aut ministerio Petrus dixit ei. Petronilla redi ad lectū tuū. Que statim rediit ⁊ ut prius febribus laborare cepit. At vbi in rei amore cepit esse pfecta: eam pfecte sanauit. Simile est qd legim in vita sci Tho. can tuarici. Cū eni quidā quem scīs Tho. dum viuebat valde dilexerat grauitate infirmaret: iuit ad eius tumbā ⁊ p sanitate rogauit impetravitq; illā ad libitū Sed dum sanatus rediret cogitare cepit q illa sanitas forsan aie sue nō expēdret. Nō itē ad sepulchrū rediens orauit ut si nō esset vtile aie sue p̄tinuo ipsa infirmitas rediret: statimq; rediit sicut prius. Propterea dicim⁹ q q bene orare volunt oia tandē cōmittere debēt voluntati diuine. Tertia iniusticia ē ex pte eius p quo orat. fiunt eni qñq; orōnes p aliquib⁹ q nō merent bñficia que postulāt p ipsis. Nō deus dixit ad hierē. de populo iudaico pessimo ⁊ indurato. Tu noli orare p populo h: nec assumes p eis laudē ⁊ orōnē ⁊ nō ob sistas mibi: qā ego nō exaudia te. Sed ad hoc facit exemplū sci Bartholomei: te quo in sua legēda sic habet. Anno dñi. 301. sarraceni Sicilia inuadentes Liparitanā insulam vbi corpus sancti Bartholomei quiescebat vastauerunt ac eius sepulchrū pfringētes ossa ipsi⁹ disperſerūt. Apparuit aut scīs cuidā de notissimo dicens: Surge collige ossa mea que dispa sunt. Cui ille. Qua rde colligere aut aliqū tibi bonorē erhibē te tem? cum releri p̄miseris nec auxiliū nobis impēderis? Cui ille. Per multū temp⁹ meritis meis dñs hunc ipso p̄percit: s corū p̄cis nimīū inualeſcētib⁹ ⁊ ad celum clamātib⁹ iam p eis nō valui vniā ipetrare. Sz ex his dubitari

solet an p omnib⁹ i hac vita existentib⁹ sit orādū. Et rōdet Tho. vbi s ar. 1. in rōsione ad tertiū argumentū. Qd p peccatoribus orandū ē ut puerant. qā sic nulli p̄diu hic viuūt subtrahēdū ē cor reptionis bñficiū: quia nō possum⁹ distinguere p̄destinatos a reprobatis: ut Aug⁹ dicit. li. de correptione gratia: ita etiā nulli est negandū orōnis suffragiū. Pro iustis etiā est orandū ut p seuerent ⁊ pficiant ⁊ ut nō supbiāt dū p̄siderant se aliorū suffragiis indigere. Qd sepe deus nō exaudiat orantes: qā ipsi vniā p̄tentib⁹ dare nolūt aut crueles sunt pauperibus aut diffidentes de deo. Caplm. 2.

Secundū impedimentū p̄trariū orantibus ne exaudiant dicif iniquitas. quādo inueniūt in eis potissime tres iniquitates videlz. p̄ or irremissibilitas. ⁊ dicif crudelitas. ⁊ dicif infidelitas. Prima dicitur iniquitas irremissibilitatis. qñ orātes nolūt primis suis qui eos leserūt vniā p̄tentibus indulgere ⁊ offensas remittere. Id or Eccl. 28. Relinque proximo tuo nocenti tibi: tunc rep̄canti tibi p̄cā soluent. Xps aut in euāgelio Math. 5 orari iussit p psequētib⁹ ⁊ calūmiantibus. Sz circa hoc satis in dubio versatur anim⁹. p̄ qā i sacra scriptura inducūt multe imprecatiōes i inimicos. Dicif eni in ps. Erutescāt ⁊ cōturbent cōs inimici mei. Et alibi. Erutescāt ipi ⁊ reducant i infernū. muta fiant labia dolosa. Et alibi. Cōfundant ⁊ reuerſant inimici mei ⁊c. ⁊ qā vindicari de inimicis in malū inimicorū cedit. s sancti vīdictā de inimicis petunt. sicut patet Apoq. 6. vbi martyres xpi inducunt. d Usquo nō vindicas sanguinē nostre bis qui habitant i terra. Et helyas rogauit ut ignis descenderet de celo q consumeret duos principes quinquagenarios. ⁊ exauditus est 4. Reg. 1. 3. qā opatio hominis ⁊ eius oratio nō deberet esse cōtraria. sed homines qñq; lite impugnant inimicos altoquin oia

tella essent illicita. Ergo videt qd nō sit
p inimicis orandū. Rñdet Tho. ubi. s.
De eo modo quo tenemur diligere ini-
micos tenemur 7 p eis orare. Diligim⁹
enī i eis naturā nō culpā. Diligere etiā
inimicos in generali est in precepto. nō
aut in speciali. ut. s. homo fm p̄pationē
anīni sit paratus etiā specialiter ini-
micum diligere 7 eum iuuare in neces-
sitaris articulo: uel si veniā peteret. Sz
in speciali inimicos diligere absolute 7
eos iuuare pfectionis est. Similiter 7
necessitatis est ut a cōmuni⁹ nris ofo-
nibus quas p alijs facimus inimicos
nō excludamus. Qd aut specialiter ore-
mus pfectionis est nō necessitatis nisi i
aliquo casu speciali. Ad primū qd di-
cendū qd imprecationes qd in sacra scri-
ptura ponūt quadrupliciter possunt in-
telligi. Uno mō fm qd p̄pbe solent figu-
ra imprecātis futura p̄dicere. ut Aug⁹
dicit in li. de sermone dñi in monte. 2°
modo. put quedā tpalia mala pctōrib⁹
quādoq; a deo ad correptionē mittit. 3°
mō intelligunt petere non p̄tra ipsos
homines: s̄ cōtra regnū pcti. ut. s. cor-
reptione hominū peccatū destruat. 4° mō
pfirmādo voluntatē suam diuine iustī-
cie circa damnationem pseuerantiū in
pctō. Ad secūdū dicendū qd sicut in
eodē libro Aug⁹. ait. Vindicta sanctorū
est ppter diuinā iusticiā. qd ut iquit ps.
Retabitur iustus cum viderit vindictā
Ad tertium dicendū qd licitum est
impugnare inimicos ut compescantur
a peccatis eo qd cedit in bonū eorū. Et
sic etiā licet orando petere aliq tpalia
mala inimicorum ut corrigant. Et sic
oratio 7 operatio non erunt contraria
Secūda iniquitas dicit crudelitatis
quando orantes deum liberalem inue-
nire volunt 7 ipsi proximis suis auari
sunt 7 crueles. Ideo Thobie. 12. dicit
Bona est oratio cum ieiunio 7 elemo-
sina. Tertia iniquitas dicit infidelitatis
Orant multi sine fide. sumēdo fī-
dem pro fiducia siue confidentia. Ideo
dicitur Jacobi. i. Si quis idiget sapia

postulet illam a deo. postulet autē i fide
nihil leuitans. Nam ut inquit psalmi-
sta ps. 32. Oculi domini in eis qui spe-
rant sup misericordia eius. Et ps. 30.
Clypeus est dñs sperantibus in se. Et
Eccl. 2. Respicite filij 7 scitote nantes
dominū: quia nullus sperauit in deo 7
confusus est.

De deo quādoq; nō exaudit oran-
tes ppter illorum impatientiam. 7 qlic
orandum est pseueranter. Caplm. 3.

Tertium impedimentū cōtrariū
orantibus ne exaudiat dicitur
impatientia. Sunt enim multi
qui si statim non exaudiant cum orant
efficiuntur impatientes murmurant de
deo 7 ad deum amplius redire nolunt:
deum esse durum tenacem 7 auarū. d.
Quib⁹ sonare tētet vox euangelica xpi
d. Luce. xi. Quis vestrum habebit ami-
cum 7 ibit ad illum media nocte dicēs
Amice accomoda mibi tres panes: qd
amicus meus venit de via 7 non habeo
quod ponam ante illū. Et ille reuertus
respondens dicat. Noli mibi molestus
esse. Jam clausū est ostiū: 7 pueri mei
sunt in cubili nō possum surgere 7 dare
tibi. Et ille pseuerauerit pulsans. Dico
vobis 7 si non dabit illi surgens eo qd
amicus eius sit. p: opter importunitatē
tamē eius surget 7 dabit illi quotquot
habet necessarios. Et ego dico vobis.
Petite 7 dabitur vobis. Ubi ps docet
nos pseueranter orare: quia pseueran-
tia cōtinua in quolibet opere arduo sa-
prodest. Ideo ait Quidiū libro. 2. de
ponto. Percussu crebro saxa cauantur
aq̄s. Et libro. 4. dicit. Butta cauat la-
pidem non vi sed sepe cadendo. Et. li. i.
de arte amandi. Quid magis ē durū
saxo? quid mollius vnda? Dura tamē
molli saxa cauantur aqua. Et Job. i. 4.
Lapides excuant aq̄. 7 allumide pau-
latim tra psumit. Nec p̄pterea qd repli-
catīs vicib⁹ de⁹ vult exorari illiteratis 7
iurban⁹ ē cēsend⁹ qd id q̄q; sua bñficia
rogat⁹ differt cōferre ut nos humiliter

ut corda nostra magis inflāmet ut bñ
ficia sua sapidiora reddat. Amoueant
ergo impedimenta predicta ⁊ erit tran
quillitas in aia orantis: Cui xpus hic
dabit gratiam ⁊ postea gloriā. Amen.

⁊ Dñica p̃ma i quadragesima i mane
te tpe bñ dispensando. Sermo. 22.

Ecce nunc
tempus acceptabile.
Doctoris gentiū ver
ba sūt ista. 2. Cor. 6
⁊ i epla p̃ntis dñice.
Ponderāda sūt p̃ba

apli que te tpe dicit i lectiōe occurrentē
epla. qm̃ nulla grauior piculosoꝝ ta
ctura q̃ p̃ditio t̃pis. Illud nāq̃ datum
est nobis a deo ut possim⁹ mereri regnū
eternū. Si tñ defecerit sine merito de fi
ciet etiā spes nre salutis. Dicim⁹ enī in
p̃cedentib⁹ sermonib⁹ de iusticia dei q̃lic
bi qui in inferno sūt extra oēm statum
oꝝq̃ temp⁹ merendi volent se eē positos.
Solertiter itaq̃ vnusq̃q̃ studē debet ut
tēp⁹ sibi cōcessū fructuose dispense. qd̃
quia pleriq̃ negligūt idcirco i presenti
sermōe de tpe erimus locuturi de q̃ p̃n
cipaliter tria mysteria pponim⁹ p̃tēplāda
Primū dicis conditio.

Secundū dicis notatio.

Tertiū dicis obseruatio.

De trib⁹ p̃ditionib⁹ t̃pis. s. breuitate
mobilitate ⁊ irreuocabilitate. Cap. 1.

Primū mysteriū p̃templandum
de tpe dñi cōditio. In quo attēte
p̃siderare debem⁹ quot sūt p̃nci
pales t̃pis cōditioēs. Et reducim⁹ illas
ad tres videlicet. 1. dicis breuitas. 2.
mobilitatis. 3. irreuocabilitas. Pri
ma p̃ditio t̃pis dicis breuitas. q̃a ut in
q̃t Paul⁹. 1. Cor. 7. Temp⁹ breue ē. Et
hoc tripliciter. p̃ respectū sui. 2. respectū
dei. 3. respectū nostri. Primo tempus
breue est respectū sui. q̃a incepit esse ⁊ ter
minet eē. De temp⁹ incepit esse p̃ p̃dicta
doctor. Vñ Cassiodor⁹ sup̃ ps. 54. ait.

Temp⁹ tunc cepit qm̃ mundus sumpsit
iniciū. Et Origenes li. 1. sup̃ Gen. 1.
pus nō erat aq̃ mund⁹ nō esset: s̃ esse
cepit. Et Isidoꝝ. li. 1. de sumo bono. Nul
la ante p̃ncipiū mūdi fuerūt t̃pa: quia
cum ipsū sit creatura in p̃ncipio mundi
factū eē credendū ē. Et Aug⁹. li. 5. de tri.
Temp⁹ nō cepit in tpe. Ad enī erat tē
pus anteq̃ eēt temp⁹. Et si diceret q̃ eē
qd̃ cepit eē: aut cepit eē in tpe: aut i eter
nitate. Si q̃ temp⁹ cepit eē ⁊ nō cepit eē
in eternitate. q̃ cepit esse i tpe. Rñder. d.
Bon. 2. di. secūdi li. in declaratiōe lrē.
De fm̃ Aug⁹. differt dicē aliqd̃ fieri ex
tpe ⁊ in tpe ⁊ cū tpe. Qd̃ enī importat
ordinē ip̃ortat cōtingentiā cū importat
simultatē. ⁊ id̃ nihil factū est in tpe nec
ex tpe: nisi qd̃ excedit a tpe. Quia ergo
temp⁹ ⁊ ea que in primordio t̃pis crea
ta sūt a tpe nō excedunt: ideo. d. Aug⁹
ea esse creata cū tpe nō in tpe nec ex tpe
Scdm̃ autē Bedā: quē magister iducit
i textu quattuor fuerūt a p̃ncipio crea
ta. s. materia p̃ma. angelica natura. ce
lū empyreū. ⁊ temp⁹. Dicit tñ. d. Bon.
q̃ temp⁹ accipi p̃sueuit in scriptur⁹ scōꝝ
quadrupliciter. s. cōmuniissime. coiter.
pprie. ⁊ magis pprie. Cōmuniissime tēp⁹
dicit mēsurā cuiuslibet duratiōis crea
te. ⁊ sic accipit illud Beda. Coiter dicit
mēsurā cuiusq̃q̃ mutatiōis: siue illi⁹
que est de nō esse in esse: siue alteri⁹ q̃ est
de vno esse i aliud esse. Et sic accipit tē
pus Ric. de scō Lictore in glo. sup̃. i. c.
Gen. vbi dicit. Omne qd̃ cepit ex tpe ce
pit. Tertiū mō accipitur p̃pprie. Et sic
dicit mēsurā variatiōis successiue: siue
sit successiua successiue regulari ⁊ cōti
nua siue non. Et sic. d. Aug⁹ ad horoz
suū q̃ affectiōes varie angeloz mēsu
rantur tpe ⁊ ois variatio rep̃. Quarto
mō accipit magis pprie. ⁊ sic dicis men
sura motus siue variatiōis successiue
cōtinue ⁊ regulate fm̃ regulam motus
octaue spere. ⁊ sic consueuit accipi ab
Aristotele ⁊ cōmentatore. 4. phisicoꝝ.
Et ista ē coaretata temporis acceptio.
Et sicut temp⁹ cepit esse ita desinet esse

61
Cū Apo. r. Job. ait. Angel⁹ quē vidi
stantē sup mare et sup terrā leuauit ma-
nū suā ad celū: et iurauit p̄ uiuentē i se-
cula seculorū q̄ creauit celū et ea que in
ea sunt. q̄ temp⁹ ampli⁹ nō erit. Quē
admodū autē cessante motu celi cessabit
etiā et temp⁹: plen⁹ dicam in finem re-
temptu mūdi. 2° temp⁹ est breue re-
spectu dei. nam tē⁹ ē cēnus sine tpe sine
successiōis mēsurā: qm̄ ut inq̄t Ar. 4.
pbi. Ea dicū^r tpe mensurari q̄ p̄ncipiū
et finem hnt. Est autē regire p̄ncipiū et
finem i omni eo qd̄ mouet. qd̄ p̄o ē oio
imutabile: sicut nec successiōe ita nec
p̄ncipiū nec finē hnt p̄t. Ideo cū tē⁹ sit
maxime imutabilis. sibi maxime p̄petit
ut sit cēnus: q̄a tē⁹ ē suū esse vniforme.
Cū sicut est sua essentia ita est sua cēni-
tas. Et hoc expressit Aug⁹. d. ad Mar-
cellinū. Deus sol⁹ ē qui exordiu nō bz.
S3 q̄ soli tēo nō cōpetat cēnitas. pba-
re possit aliq̄s p̄ dicta scripture. Unde
Daniel. 12. dī. Qui ad iusticiā erudiūt
multos fulgebunt q̄si stelle in p̄petuas
eternitates: s3 si solus tē⁹ esset etern⁹ nō
essent plures cēnitates. Et Dauid i ps
montes vocat cēnos. Illuminās inq̄t
tu mirabilē a montib⁹ cēnis. Et Deut.
33. colles vocat eterni. Et Mat. 25.
Ignis inferni ad huc noīat cēn⁹. Ergo
nō ē solus tē⁹ cēnus. Rndet Tho. pre. i
sūme. q. r. q̄ eternitas vere et p̄prie i solo
tēo ē eo q̄ p̄seq̄ imutabilitatē ut dictū
ē. Sol⁹ at tē⁹ ē oio imutabil⁹. Scdm̄ tñ
q̄ aliq̄ ab ipso imutabilitatē recipiūt:
fm̄ h aliqd̄ cēnitatē ei⁹ p̄cipiāt. Que-
dā p̄o q̄ tū ad h imutabilitatē sortiūt a
tēo: q̄a nūq̄ resinūt eē. Et sic dī Ecce-
siastes. i. Terra p̄o i cēnū stat. Quedā
etiā cēna in scripturā dicū^r p̄p̄ diutur-
nitatē duratiōis: 13 corruptibilia sunt
sic in p̄bis allegat^r dicū^r cēni mōtes et
colles. Quedā ampli⁹ p̄cipiāt tē rōne
eternitatis inq̄tū hnt intrāsmutabili-
tatē uel fm̄ esse ut ignis inferni uel fm̄
suā opationē sicut angeli et bti vidētes
deū. i. quib⁹ nō erit q̄tū ad visiōē bti-
ficam volubiles cogitationes ut docet

Aug⁹. 4. de trinitate. Unde dicū^r hnt
vitā eternā. fm̄ illud Job. 11. hec ē vita
etna ut cognoscāt te verū dēū. Multe
ē eternitates sūt: q̄a multi sūt p̄cipi-
tes cēnitatē ex ipsa dei p̄emplatiōe. Di-
cimus q̄ q̄ sicut solus tē⁹ ē ton⁹ p̄ suā
essentiā. ut. d. Boet⁹ in li. de ebdoma-
dibus. Sicut oia alia sūt tona p̄ p̄ci-
pationē ita solus tē⁹ est etern⁹ p̄ suā
cēntiā. Alia p̄o dicū^r eterna p̄ p̄cipa-
tionē. 3° temp⁹ est breue respectu nri.
Quid enī tē tpe dicā ad vitā p̄ntē nob⁹
p̄cesso? Audiam⁹ sapientiū scōrūq̄ vo-
ces. Inquit enī Job. 8. c. Sicut vmbra
sūt dies nri sup terrā. et. 13. hō natus de
muliere breui viuēs tpe replet⁹ multis
miserijs. Qui. q. fl. cō. et. f. u. vmbra. Et
14. Breues dies hoīs sūt. Et Breg. 15.
li. moral. Vis longitudo tps vite p̄nt
punctus eē cognoscit cū fine terminet⁹.
Et Isidor⁹ li. i. soliloquior. Quotidie
dies vltim⁹ appropinquat quotidie ad
finē tendim⁹ ad mortē quotidie p̄pera-
mus. Et Jacobi. 4. Que est vita nra?
Napor est ad modicū parens: et reūde
extermīnabit⁹. Et Seneca ad Lucillum
Punctū ē cū qd̄ viuim⁹ et ad huc puncto
minus. Et iterū ad eundē. Quotidie
morimur quotidie remit aliq̄ ps vite:
et tūc q̄z cū crescimus vita recreat⁹. Et
idē tē p̄solatiōe ad Martiā. Dia bñā
na breuia et caduca sunt et infiniti tps
nullā p̄t occupantia. Et idē i tgedijs.
Estate fructu mobili cursu fugit. Et idē
in qōnib⁹ nālibus. fugit tēp⁹ et auidis-
simos suos reserit p̄undo. Eleganter
lelio cuidā dicēti. sexaginta ānos hato
hos inq̄t sexaginta dieis q̄s nō hato.
Et Quidi⁹ li. 3. de fastis. Tempora la-
bunt⁹ tacitūq̄ senescim⁹ annis. Et celer
admissis labit ann⁹ equis. Et in. r. me-
tha. Labit occulte fallitq̄ volat⁹ etas.
Et nihil ē annis veloci⁹. Hinc sapiēter
p̄bs quidā quāsdā sibi qōnes p̄positas
soluit. Inrogat⁹ etenī. Cū q̄b⁹ socijs ē
bō. rñdit. Cū septē qui euz assidue mole-
stant. Hi sunt fames sitis calor frigus
lassitudo ifirmitas et mors. Inrogat⁹

ubi est homo. Rñdit in bello multiplici
7 diuerso. Intra se habet bellū mordē
pñcie. In pprio corpe bz bellū quattuor
elementorū q̄ secū pugnāt ad inuicē per
ptarias q̄litates. Extra se habet bellū
rerū cōcupiscibilū 7 diabolice tempta
tionis. Inrogat⁹ tñio quō se bz homo:
Rñdit ut lucerna ad vñā q̄ cito extin
guitur: ut scintilla in mari que cito ab
vndis absorbetur: ut spuma gracilis que
cito a pcella disp̄git: ut fum⁹ q̄ cito dis
fundit. Inrogat⁹ quarto cui sili⁹ ē hō
Rñdit aceruo niuis: q̄a aceruus niuis
modico calore cito in aquā re q̄ fuerat
resoluit. Sic hō genit⁹ re putredine mo
dica infirmitate i eā reuñt. Silis ē etiā
hō rose matutine. q̄ dum colligit mane
pulchra videt: i sero pō marcida iuenit
Sic homo in iuētute apparet floridus
in senectute pō marcescat. Silis ē etiā
pomo nouo qd dū i arbore pendens ad
crementū rebitū puenire credit: modū
co tñ verme interius exorto corrodit 7
subito corruēs efficit iutile: Sic homo
in pueritia sua aut i adolescētia sepius
subita infirmitate puenit morit⁹ 7 iuit⁹
efficit. Inrogat⁹ qnto qd ē hō. Rñdit:
Mancipiū mortis hospes loci viator
transiens. Mancipiū dicit⁹ q̄a manum
mortis nequit euadere. Hospes loci: q̄a
recipit cū gaudio: s cito obliuīdi ēdit.
Viator pō transiens vocat⁹: q̄a dormiēs
aut vigilās sedēs aut abulās: uel q̄cqd
aliud faciēs semp ad mortem pperat.
Absoluit q̄ pñs optime dicta sua ostē
dens vite humane tolendā breuitatem
Et quid prodest esse i relicijs possidere
diuitias sedē i throno regni florē i iu
uētute letari pulchritudine 7 q̄buscūq̄
tpalib⁹ bonis pfrui qñ tā cito vita cessa
bit? Aut quō n crūt iustitiae digni q̄ reū
relinquētes i illa pñdūt? hic Aug⁹
i li. de mseria h⁹ mūdi exclamās ait. O
vita pñs q̄ multos recipis q̄ dum co
gnosceris nihil es: dū exaltat⁹ sum⁹ es.
Sapientib⁹ amara es. insipientib⁹ dulc
es. Qui te querūt nō te cognoscūt. q̄ te
cognoscūt ipsi te fugiūt. Jō Paul⁹ bñc

breuitatē vite pñsiderās. i. Cor. 1. c. di
cebat Qui habet vxor: es tāq̄ non ha
bentes sint. 7 q̄ emūt tāq̄ nō possidētes.
7 q̄ flent tāq̄ nō flentes. 7 q̄ vtūt hoc
mūdo tāq̄ nō vtūt. 7 q̄ gaudēt tāq̄
nō gaudētes. Preterit. n. figura h⁹ mū
di. Secūda cōditio tñs dñ mobilitas
Semp enī tēp⁹ ē mobile 7 nūq̄ q̄scit:
Sic 7 pñditio nra mutabil⁹ ē 7 mouet sp
cū tpe. Jō Job dicebat. i. c. loquēs re
boic. Nunq̄ i eodem statu pmanet. Et
Quid⁹ li. 15. metba. i. q̄. Nec spēs cuiq̄
manet rerūq̄ nouat⁹. Et alijs alias
repat nā figuras. Nil eādē cōstare diu
ib⁹ imāgie eādē credideri. Et i Antē.
re nō alie. s. ut autē. dñ. Quid ē stabile
int⁹ hoies 7 ita immobile ut nullaz patiat
imutationē cū ois noster stat⁹ sub ppe
tuo motu pñstat. Et C. re vñi iure enu
cleando. l. 2. s. sed q̄a dñ. humani iur⁹
pñtio sp i infinitū re currit. 7 nihil ē in
ea qd stare ppetuo possit. Et Cassiodo
rus. li. 3. eplariū. humane res mutabi
litate patiūt. Jō Seneca ad Lucillum
ppulchre sic loq̄t. Noli huic trāq̄llitati
pñdere. Domēto mare euertit. 7 eadē
die vbi luserūt nauigia forlēt. Quidē
oia ista quotidie p expientā reficē: ex
primurq̄ oia vanitati fore subiecta. 7
tñ cōm opam adhibem⁹ ad h⁹ tpalia bo
na assequēda. Pro celesti autē mercede
que in cēnū est duratura: nec i minimo
latozare sum⁹ pati. Tertia pñtio tñs
dicit⁹ irreuocabilitas. Perditū nāq̄ tē
pus adeo irreuocabili euolat: ut āpli⁹
recupari non possit. Nū Quid⁹ in. 3. re
arte amandi. Nec q̄ pñt iure lora redire
pōt. O q̄ pñt iure est tēp⁹ cū quo lucrari
possum⁹ cñitatē. Jō Sen. ad Lucillum
dicebat. Dia mi Lucille aliena sūt. tēp⁹
tñi nostrū est. Et B. Hiero. sic scribit ad
Eustochiū. O tēp⁹ in q̄ te meliorem
non senseris cristima pñdidist. Et Ber.
vidēs ociosorū incredibilē numerū. i. li.
re pñtū mundi sic loq̄t. Heu heu nihil
preciosius tempore: nihil bodie vilius
reputatur. hec ille.

De triplici vocabulo expressivo tps. s.
nunc tunc et olim. Caplm. 2.

Secundū mysteriū cōtemplan-
dum de tpe dicitur notatio seu ex-
pressio. Nam fm Lxx. i scripto
sup. 3. et bi. 7 sup. 5. pbi. Temp⁹ triplici
vocabulo exprimi 7 notari solet. Primū
vocabulū est nūc. Secundū vocabulū
est tūc. Tertiū vocabulū ē olim. Pri-
mū vocabulū quo temp⁹ exprimitur dicitur
nūc. in quo signat temp⁹ pñs seu pñtis
vite: quādo possum⁹ dūtarat opari to-
nū. Nam in inferno opatio bona nulla
erit: vbi aīe sunt irrevocabiliter pdeni-
nate. In paradiso nulla erit operatio
laboriosa necessaria: vbi anime sūt bti-
ficatē. In purgatorio etiā nulla pōt ēē
opatio meritoria: s̄ tñ pena satisfactoria.
Ideo cum audimus nūc evigilare
debemus 7 intelligere q̄ tñ pñs temp⁹
ē opportunū ad agenda pñiam. Et qui
futurū expectat mūdi allece⁹ dulcedine
grandi se exponit periculo. Ideo dicit
scñs Barlaā q̄ q̄ relectationes corpora-
les desiderant: 7 in pñti dissimulat agē-
pñiam 7 puidere sibi de futura vita: si-
miles sunt cuidā homini qui dū a facie
ynicomis ne ab eo reuozaret⁹ velocius
fugeret: in q̄ddā baratriū magnū cecv-
dit. dum autē caderet manibus arbuscu-
lam quādam apprehendit 7 base qua-
dam lubrica 7 instabili fixit pedes. Re-
spiciens p̄o vidit duos mures: vnum
album 7 alium nigrum incessanter ra-
dicem arbuscule quam apprehenderat
corrodentes: 7 iam ppe erant ut ipsam
abscinderent. In fundo autē baratri vī-
dit draconē terribilē spirantem ignem
7 aperto ore ipsum reuozare cupientē.
Sup basem p̄o vbi pedes tenebat vidit
quattuor aspidum capita inde pdeun-
tia. Eleuans autē oculos vidit erigunz
mellis in ramis illius arbuscule: obli-
tusq̄ piculi in quo positus erat se ipsum
totum ad mel comedēdū puerit. Anī-
comis mortis tenet figurā que loiem
semp psequit. Baratriū p̄o mundus

est omnib⁹ periculis plenus. Arbuscu-
la vnusquisq̄ est vita q̄ per horas dici
7 noctis quasi p murem album 7 nigrū
incessanter consumitur. 7 incisioni ap-
propinquat. Basis quattuor aspidum
corpus est ex quattuor elementis com-
positum: quibus inordinatis corporis
compago dissolvitur. Draco terribilis
est os inferni cūctos reuozare cupiēs.
Dulcedo ramusculi relectatio fallax
mundi qua multi decipiunt⁹ retinentesq̄
ne i pñti dū temp⁹ adest 7 facultas dā-
clament ad dñm 7 toto corde pueriant⁹
ad illū. Secundū vocabulū q̄ temp⁹
exprimitur dicitur tūc. 7 significat illud qd
est remotū a pñti. 7 p̄cipue futurū. In
scripturis p̄o diuinis septem tunc nob
se ingerunt iugiter meditanda. Primū
tunc horribilis visionis: quādo. s. dā-
nati miseri iudicem omnīū i sua maie-
state videbunt. Et de hoc sic dicit Aug.
21. Tunc videbūt filiū hoīs venientē in
nube cū p̄tate magna 7 maiestate. Se-
cundū tūc est gnālis lamentationis qñ
cōis erit 7 infructuosa lamentatio dam-
nādorū. Et de h̄ dicit Math. 24. Tūc
plangent se cōs trib⁹ t̄re. Tertiū tūc est
iocunde associationis. de quo d̄ Sap.
5. c. Tūc stabūt iusti i magna pstantia
aduersus eos q̄ se a. 7 q̄ abstu. la. cor.
Quartū tūc est timende locutionis. de q̄
Dauid in ps. 2. ait. Tunc loquetur ad
eos in ira sua: 7 i furore suo p̄turbabit
eos. Quintū tunc est dulcis reatōis
qñ vocabunt electi ad possidendū glo-
riosissimū regnū dei. Et de hoc Math.
25. Tūc dicet rex his q̄ a dextris eius
erūt. Venite benedicti patris meī p. r.
parati. v. a. cō. mundi. Sextū tunc est
eterne damnationis. de quo Math. 25
Tunc dicet 7 his qui a sinistris erunt:
Discedite a me m. in ignē eternū: q̄ parat⁹
est diabolū 7 angelis eius. Septimū
tūc ē plene beatitudinis. de quo Ysa. 60.
Tunc videbis 7 afflues 7 mirabitur 7
dilatabitur cor tuū. Si quis igitur h̄
septem tunc sepius mēte reuoluēt: bñ⁹
mundi fallacijs pfecto nō decipietur.

Terriū vocabulū quo temp⁹ exprimit^r dicit^r olim. qd⁹ p^resertim p^rerita nobis h³ remotare. Int^r oia autē significare nob³ debet bⁿificia dⁱ que suscepim⁹ ex quib⁹ ad pⁿiam inducimur in pⁿti. Ideo x^ps dicebat Math. xi. Ne tibi Chorozaum re tibi Bethsaïda: q^a si in tyro 7 sⁱdo ne facte eēnt p^rutres que. f. s. in vob³ olim in ci. 7 cili. p. egissent.

De triplici obfuitatē t^pis. s. naturali supstitiosa. 7 virtuosa. Caplm. 3.

Terriū mysteriū contemplandū de t^pe dicit^r obseruatio. Nam a multis diuersimode tēp⁹ obseruat^r. Ideo triplex ei⁹ obseruatio notari p^ot. p^o dicit^r nālis. 2° supstitiosa. 3° virtuosa. Prima est obseruatio nālis. qⁿ quis comedit bibit dⁱmit suaq⁹ ne g^ocia facit t^pe debito. Sic agricole seruant temp⁹ frumēta serendo t^pe autūnali nō estiuo. Naute seruant temp⁹ nauigando cū venti adsunt secundi. Medici f^uat tēp⁹ egrot⁹ medicinas t^pe oportuno mīstrādo: q^a Ecclⁱastes. 3. dⁱ Dia temp⁹ habet. Et Quidā li. i. de remedio amoris. Temp⁹ribus medicina valet. data t^pe p^rsunt. Et data nō apto t^pe vna nocent. Secūda t^pis obseruatio dⁱ supstitiosa. de qua loq^r Aug⁹ in Ench. 7 ponit. 26. q. 1. c. Quis existimet. Quis existimet inq^r q^u magnū peccatum sit dies obseruare 7 mēses 7 annos 7 t^pa. sicut obseruāt q^u certis dieb⁹ siue mētib⁹ siue ānis volunt uel nolūt aliquid id^eare eo q^u f^uim varias dⁱctri⁹ nas boiuz fausta uel infauista existimēt t^pa. Similit^r replendit^r obseruatio t^pis supstitiosa eadē cā. 7. q. i. c. nō licet. in. c. si quis. 7 in. c. nō obseruet^r. Quia inq^r apl⁹us: siue mādūcat⁹ siue bibitis siue aliqd⁹ aliud facitis in noie dⁿi n^ri ille su c^risti facite: in quo viuim⁹ mouemur 7 sum⁹. Modernis p^o t^pibus exaspā⁹ di maxime sunt astrologi qdā q^u omniū boiuz facta f^uim astrozū regulā iudicāt esse regulanda. Quos Aug⁹ li. 5. de ci. rei. c. 1. deridet sic exclamādo. Dⁱngularem stulticiā. Eligis dies ut ducatur

v^oro: Credo p^rterea: q^a p^rin diem nō tonū nisi eligat^r incurri 7 infelicitē duci. Ubi est q^u nascēti iam sidera de creuerunt? An p^rob⁹ qd⁹ ei iaz p^rstitutū ē dici electione mutare? Et qd⁹ ipse in eligēdo diē cōstituerit nō poterit ab alia p^rate mutari? Et paulo infer⁹ sequit^r Aug⁹. Si autē p^rterea valent ad has res dies electi: quia t^renis oibus corpibus siue aiantib⁹ f^uim diuersitates t^paliū momētorū siderū positio dⁿat. p^riderēt q^u inumerabilia sub vno t^pis puncto uel nascant^r uel moriant^r uel inchoent^r: 7 tā diuersos exitus habeāt ut istas obseruationes cuius puero ridēdas esse p^rsuareant. hec ille. Et reuera q^u oia inchoanda aut agenda p^rsuadēt f^uim mathematicozū dogmata. nō solū peccāt: verū etiā 7 sepius inueniūt se delusos. Nā 7 ego ipse noui astrologū quendā in ciuitate Camerini: qui vix domuz exire volebat ablsq⁹ ānotatiōe cursus siderū 7 planetarū. Hic ut a fide dignis in p^rfata ciuitate mihi relatus ē oblatas sibi v^orores p^r plures ānos respuit: qⁿ f^uim suā astrologiam non videbat sibi temp⁹ salubre: tandē ut ipse dicebat f^uim astrozū fauorem vnā accepit: illāq⁹ duxit cui p^rdicabat diu secū in leticia victurū. S³ vix p^r ebdomadā steterunt simul 7 statim rite discordicq⁹ pestilentissime e^porte sūt in ipsuz 7 v^orore. 7 modico post t^pe elapsos v^oro in infirmitatē cecidit 7 mortua ē. Astrologo p^oo mentita ē vis siderē. Idē etiā societate quādā cū mercatoribus quib⁹sdā fecit: 7 septingētos florenos ad negocianduz p^r parte sua deputauit. Emerūt autē mercatores maximā q^uritatez croci. Qd⁹ cū vellēt Venetias destinare noluit astrolog⁹ mulos onerare: tunc vidit p^r suā artē sibi astrablandiri. fatebatsq⁹ copiosū lucrū ex croco illo sibi ac sociis puenturū. Merūtū cū ex ancona naus quedaz croco p^rdicto alijsq⁹ mercib⁹ onusta discessisset flātibus p^rtrarijs ventis tēpestatēq⁹ inalesecente naufragiū passa est. Quod cum audisset astrolog⁹ nūq⁹ reinceps astris

credere voluit. Ideo abstinendum est a talibus observantibus: et in omni opere nostro dominum est implorandum auxilium et invocandum nomen domini nostri ihesu christi. quoniam ut dicitur. 26. q. 2. Qui sine salvatore salutem vult habere: et sine vera sapientia existimat se prudenter fieri posse. non sanus: sed eger: non prudens sed stultus: in egritudine assidua laborabit: et in cecitatis notitia et temeraria permanebit. 3. observantia temporis dicitur virtutiosa. cor. 1. qui considerantes ea qui dicti sunt cogitavit tempus visitationis sue. Unde si quando dum illud habet contra operari bonum audientes vocem dei. de qua Paulus in epistola dicit. Tunc accepto exaudiui te. et in deo salutem audiui te. Ecce nunc. si in presenti vita tempus acceptabile orandi ieiunandi pegri nandi plangendi et lachrymandi. per relictis aliena restituendi considerandi peccata satisfaciendi deo et primo virtutibus accepi aggrediendi propter que consequi valebimus et in hoc seculo dei gratiam et in futuro eius leticiam in qua cum christo regnabimus per omnia secula seculorum. Amen.

Dominica prima in quadragesima infra diem. de vita hominis secundum triplicem statum considerationem. Sermo. 23.

Non in solo pane vivit homo. Verba sunt redemptoris nostri originaliter Matthei. 4. c. et in euangelio hodierno. Naturale est aiantibus cunctis ut super omnia se vitasque suas tueant. Iohannes Boetius in 3. de consolacione ait. Omne namque animal tuum salutem laborat: mortem penitensque devitat. Idem autem quippe vita ab hominibus rationabilibus carior ac preciosior cunctis rebus. Pro illa etenim conservanda nullum laborum refugit: quolibet alia mala patienter tolerant: et sollicitissime omnia opportuna remedia ipsam vitam adjuvantia excogitant et inveniunt. Verumtamen nullo ingenio nulla vi: nullaque arte fieri potest ut non finiat et terminet. Ea propter elaborandum est ut illa acquirat vitam: quoniam in eternum erit dura

tura. quoniam ut dicit salvator noster in verbis promissis: Non in solo pane vivit homo. quia non solum sola vita est quae sustentat mali panem: sed et alia longe felicio: longe melior: longitudo diuturnior quae reficit beatam vitam dei. Cum ergo paucissimi repiant quod ad illam reverendam suam mentem inflammet: propterea in hoc sermone de vita hominis erimus verba facturi. quam considerandam proponimus secundum triplicem statum videlicet.

1. secundum statum nature condite.

2. secundum statum nature lapsae.

3. secundum statum nature beate.

De vita hominis secundum statum eius ante peccatum quod erat sine passione sine labore: et sine moriendi necessitate et obligacione. Capitulum. 1.

Primo consideranda proponit hominis vitam secundum statum nature condite siue innocentie vel originalis iusticie: ante. scilicet quam primi parentes peccassent. Et in tali statu repimus triplicem conditionem bene vivere. 1. perditio dicitur impassibilitatis. 2. tranquillitatis. 3. immortalitatis.

Prima illius vite conditio dicitur impassibilitatis. quia vivebat tunc homo sine passione: nullumque periculum eum ledere poterat. Unde Iudas in li. de trinitate. quem magister. id est. secundum li. allegat. sic inquit. Si homo in paradiso innocentem vivit nec ignis eum videret: nec aqua mergeret: nec aeris absentia suffocaret: nec omnia que nocent mortalibus impedirent. Et Augustinus 14. li. de ci. dei. c. 26. ait. Vivebat itaque homo in paradiso sicut volebat: quod diu hoc volebat quod deus iusserat. vivebat fruens deo ex quo bono bonus erat. Vivebat sine ulla egestate: semper ita vivere habens in potestate. Cibus aderat ne esuriret. potus ne sitiret. lignum vite ne illi senectus dissolveret. Nullum corruptiois in corpore vel ex corpore ullas molestias: ullis ei sensibus ingerebat. Nullum internum morbum: nullus ictus metuebat extrinsecus. Summa in corpore sanitas erat: in animo tota tranquillitas. h. Augustinus. Sed pro ista instare possumus et arguere multipliciter. per sic. Nulla deus corporis gloriosi propter poterat corpori non glorioso sed corpori primorum parentum non erat

gloriosi: quia corpus efficitur gloriosum per
 redundantiam anime beate. Et anima primo
 penitus non erat beata: quia non videbat essen-
 tiam dei. Ergo corporibus illis non potuit
 competere aliqua deus corporis gloriosus. Sed
 impassibilitas ut docent theologi. 4. 9.
 di. quarti. deus est glorificator corporum.
 Sed deus talis in primis penitus esse non potuit
 et arguitur. Quia sentire et intelligere
 est quoddam pati. Sed in statu innocentie
 homo sentiebat et intelligebat. Sed patie-
 batur. 3. arguitur. quia esse molle naturale
 passibile est a duro. Ergo si corpus hominis
 primi obiectum fuisset aliquid durum patere-
 ab eo. et sic fuisset passibilis. Ad pri-
 mum argumentum respondet Scotus. dist. 19.
 secundum li. quod impassibilitas sumitur dupli-
 citer. Quedam est que priuat et potentiam et
 actum patiendi. Et hec deus est corporum
 glorificatorum que nec patiuntur nec pati possunt.
 Et hec non fuit in penitus primis. Que-
 dam vero est impassibilitas que priuat
 actum et non potentiam. et hec non est deus que
 fuit in hominibus predictis. quoniam licet possent pati
 tamen quod diu diuinitus seruassent imperium non quod
 passi fuissent. Ad secundum obiectum
 respondet sanctus Thomas. parte. i. q. 91. quod passio
 dicitur dupliciter. Uno modo proprie. et sic pati
 dicitur quod a sua naturali dispositione remouetur.
 Passio enim est effectus actionis. In re-
 bus autem naturaliter diuina agunt et patiuntur
 ad inuicem: quorum unum remouet alterum a
 sua naturali dispositione. Et sic. d. Damascenus. quod
 passio est motus preter naturam. Alio modo
 dicitur passio coiter secundum quancumque imuta-
 tionem etiam si princeps ad perfectionem nature.
 et sic intelligere et sentire et beatus quod ordinatur
 ad bonum nature largo modo dicitur passibilis.
 Cum autem dicitur quod erat homo impassibilis. in-
 telligendum est quod homo non patiebatur passionem
 primo modo dicta. Ad tertium argumen-
 tum respondet prefatus doctor. quod in illo statu
 poterat homo perseruare corpus ne patere ab
 aliquo duro: primum quidem per propriam rationem
 per quam poterat vitare nocivum: partem etiam
 per diuinam providentiam que sic ipsum tuebatur
 ut nihil ei occurreret ex improviso a quo
 lederetur. Actus ergo cuiuscumque agentis con-

trarii in corpus hominis fuisset impeditus
 ne illud lederet a potentia dei. Ipsa equidem
 suspendit vim ignis ut non offenderet non
 vreret nec calefaceret tres pueros mis-
 sos in fornacem succensam nimis iussu
 Nabuchodonosor. ut patet Daniel. 3. Si-
 militer scissima rego Agnes flammis in-
 iecta nihil nocumendi passa est. Et Iohannes
 evangelista iussu Domitiani crudelissi-
 mi Rome in voluam feruentis olei missus
 diuina se protegente gratia illesus exiit.
 Quibus exemplis et similibus manuductum
 ut vera esse indubitanter credamus ea que
 dicunt de impassibilitate hominis in statu
 innocentie. Secunda predictio vite hominis
 in statu nature predictae dicitur tranquillitatis.
 Vivebat equidem in tranquillitate in quiete
 absque aliquo penali labore. Non erat ei
 opus fodere terram. serere campos. colere
 agros. plantare vineas. construere domos
 pagrare. puincias. navigare maria. te-
 rere linum aut lanam. uel alia facere: que
 cum sudore a nobis fiunt ut vita nostra mi-
 sera sustentetur. Habebat in paradiso deli-
 ciarum. ut inquit Damascenus. li. 2. Et Augustinus
 i. 4. de ciuitate dei. ubi aeris puritas et sere-
 nitas aderat ubi bimus sponte suos fru-
 ctus gignebat ubi animalia et volucres celi
 homini reo obediunt obediunt. Et si dicetur
 quod Beatus. 2. dicitur quod deus posuit eum in para-
 diso voluptatis ut operaretur. Sed posset dici quod
 posuit eum ad laborem. Respondet Augustinus super
 Beatum. quod operatio illa non laboriosa: non
 tediosa: sed solatiofara et relectabilis erat
 qualis nunc esse solet in his qui plan-
 tulas quasdam irrigant: aut flores colli-
 gunt. Tertia predictio vite hominis in statu
 nature predictae dicitur immortalitatis. Erateni
 absolutus homo ab obligatione mortis quam
 propter peccatum in otientie incurrit. Unde
 Augustinus in. q. 6. no. 7. re. te. inquit. Deus
 hominem fecit qui quod diu non peccaret immor-
 talitate vigeret. Et li. 13. de ciuitate dei. c. 3.
 ait. fatendum est primos homines ita fuisse
 institutos ut si non peccassent nullum genus
 mortis experirentur. Sed eosdem primos
 patres ita fuisse morte mulctatos: ut
 quicquid eorum stirpe esset exortum. eadem pena

tenet obnoxiū. Pro magnitudine quippe
culpe illius naturā damnatio mutauit
in prius: ut quod penaliter precessit i peccā-
tibus primis hominibus. naturaliter sequeretur i
nascantibus ceteris. Si autē diceretur
quod poterat corpus illud ex elementis
extrinsecis compositū indissolubile permanere
cum compositū ex extrinsecis naturaliter sit
dissolubile. quā ut dicit Auicenna Con-
traria semper appetunt ire in regionē contrarias
Respondet Ergo li. re. factis. d. q. in paradiso
celesti homo potest non peccare et non potest
peccare. potest non mori. et non potest mori: quā
ibi est peccandi et moriendi omnimoda im-
possibilitas. Et in mundo potest homo peccare:
et non potest non peccare. potest mori et non potest
non mori: quā est ibi peccandi et moriendi
necessitas. In paradiso vero terrestri homo
potuit peccare et potuit non peccare. potuit
mori et potuit non mori. ita quod in eo fuit
moriendi et peccandi possibilitas sine ne-
cessitate. Scimus autē Lib. i. pte. q. 91. dicere
quod aliquid potest dici incorruptibile triplici-
ter. Uno modo ex parte materiae. eo scilicet quod non habet materiam
sicut angelus: uel habet materiam quae non est
in potentia nisi ad unam formam: sicut
corpus celeste. et hoc dicitur incorruptibile
secundum naturam. Alio modo dicitur aliquid in-
corruptibile ex parte forme. quā scilicet rei cor-
porali inheret aliqua dispositio per quam
totaliter a corruptione prohibetur. et hoc dicitur
incorruptibile secundum gloriam. quia ut dicit
Augustinus in epistola ad Dioscorum. Tam potest
tamen natura fecit deus animam: ut eius beatitu-
dine rediret in corpus plenitudo sani-
tatis et incorruptionis vigor. Tercio
modo dicitur aliquid incorruptibile ex parte
causae efficientis. Et hoc modo in statu in-
nocentiae fuisset incorruptibilis homo et
immortalis. quia ut Augustinus dicit in quodam libro
nouo et veteri testamenti. Immortalitas
illa erat secundum rationem quādam supernalem in anima
residentem: non autem per aliquam dispositionem
corporis inherentem. ita quod mors et corruptio
hominem non nocuisset: quā re? ita statue-
rat. Ideo dicit adhuc Augustinus in libro de ba-
ptismo puerorum. fiebat ordo iusticie ut
sicut anima domino suo: ita corpus ei obediret.

Damnosa transgressio. o grauis in-
obedientia primorum parentum qua et ipsi et
nos cum eis illi? stat? oia iura perdidim?.

De uitae hominis secundum statum eius per lapsum
et qualiter plangata fuit uita hominis ad
multos annos: et ante et post diluuiū et
modo abbreviatur. Capitulum. 2.

Secundo consideranda propositio hominis
uita secundum statum nature lapsae. Et
primum ad propositum spectat: tria
de illa inquirere debemus. Primum dicitur
plangatio. Secundum dubitatio. Tercium
abbreviatio. Primum de uita hominis inque-
rendum dicitur plangatio. Nam licet post
peccatum data sit plena promissa herede morti
ut cunctos homines uita periret: tamen de mul-
tis legitur quod longissimis annis uixerunt
Ubi Beatus Hieronymus habet quod Adam uixit annis
nongentis triginta. et Seth nongentis
duodecim. et Enos nongentis quinquaginta. et
Caynan nongentis sexaginta quinquaginta. et Ja-
reth nongentis sexaginta duobus. et Ma-
thusalē nongentis sexaginta nouē. Sed
de his annis apud plerumque satis dubi-
tatum est. An tales fuissent quales et nunc
sunt anni nostri. Nam ut inquit Augustinus. libro. ii. re.
cui rei? Plinius secundus cum audisset ho-
mines ad tot annos peruenisse. de cunctis
in scientia temporum uenisse est arbitrat?
inquiens quosdam tamen asse annū estate
alios hyeme. Archades triū mensium
annos habuisse. Egyptios quattuor.
Lauinius tredecim. Alcarnanas sex. Et
hoc quidam dicere uoluerunt quod de cem
anni illius temporis accipiunt. per uno anno
nostro. uolentes quod nongenti anni ex illis
essent ex nostris nonaginta. Clericamē
falsum esse constat. quā ut ex codicibus be-
braicis colligitur centū triginta annorum
erat Adam quando tertium filium genuit
qui anni secundum illos tredecim ex nostris
essent. Et hoc tredecim annorum non po-
tuit filios generare. Sed omittamus
Adam qui fortasse etiam quā creatus est
potuit. Quid de Seth qui secundum hebreos
erat centū quinquaginta annorum quā genuit Enos.
ac per hoc nondum habebat undecimū annū?

Enos vero septuaginta annorum erat quando genuit Malalelex et sic erat septem annorum. Quis vero septennius generat: si tunc anni septuaginta nuncupantur quod septem fuerunt? Egipterea dicuntur cum prefato Aug. quod tales erant tunc anni quales et nunc. quod probari potest via triplici videlicet. per auctoritatem. 2. rationem. 3. experientiam. Primo per auctoritatem. Item. 14. prefati. li. Aug. inducit scripturam dicentem. Sexcentesimo anno vite Noe mense secundo die septimo decimo mensis: rupti sunt omnes fontes abyssi magne. Et iterum Gen. 8. Requirit archa mense septimo. 21. die mensis super montes Armenie. At pro aequae ibant et crescebant usque ad decimum mensem. Et per subdit. Sexcentesimo anno vite Noe primo mense prima die mensis imminute sunt aque super terram. Ex quibus verbis apte reducat quod inter sexcentisimum annum et sexcentisimum primum vite Noe fluxerunt menses duodecim. 2. probat quod anni illi tales erant quales sunt nostri. rationem. Iosephus enim in per antiquitatum li. asserens Hieronymum egiptium. Berossium chaldeum et Manetan in libris quos de antiquitate scripserunt de annis illis concordare nobiscum. inducit rationes quasdam persuadentes homines antiquos potuisse tam diu vivere. Et has rationes assumpsit sibi Nicolaus de lira super. 5. c. Gen. Prima ratio sumitur ex bonitate complexionis primorum parentum qui fuerunt a deo immediate formati et per primum optime complexionati: et sic ad longioris vitam dispositi. Et illa bonitas complexionis magis venit ad homines propinquius illius temporis: quam ad remotos temporis mortui. Secunda ratio sumitur ex modo temperate vivere. Et enim diximus in sermone de ieiunio. Licet sobrius facit ad corporis sanitatem. et per primum ad preservationem et prolongationem longioris vite. Tertia ratio sumitur ex bonitate nutrimenti. quia ante diluvium terre nascencia fuere meliora quam postquam inundatio diluvii fuit per maiorem partem ex aquis oceani salis: que inducunt sterilitatem terre: et per primum reddunt peiora et renascencia ex quibus brevitas vite bonio.

Quarta ratio sumitur ex perfectione scientie. Ade quod cognovit et tunc fructum herbarum lapidum preciosorum et omnium rerum naturalium que faciunt ad preservationem sanitatem: et vitam prolongandam. et tunc hoc docuit homines illius temporis. Quinta ratio sumitur ex bono aspectu siderum super regionem illam in qua manebant qui aspectus multum facit ad longitudinem vite. Sed per motum celi primum mutatus est tempore. Secunda ratio sumitur ex dispositione divina bene ordinata ut per longam vitam hominum multiplicaret genus humanum. 3. probat quod illi anni tales erant quales sunt nostri. experientia. Nam ut inquit Aug. 8. c. li. 15. de ci. dei. Noe potuissent tot homines ex uno adducere vivente per ordinata progenia et honestarimoniam multiplicari: nisi illius vita fuisset diuturna. Et enim dicit magister historiarius super. 1. c. Gen. Probilo. in li. quodam. super Gen. narrat quod ex tribus filiis Noe adducere vivente per diluvium nati sunt. 24 milia virorum et centum exceptis mulieribus et parvulis. Dixit quippe Noe per diluvium annis trecentis quinquaginta. et fuerat etiam anni vite eius nonaginta quinquaginta. ut per Gen. 9. c. Dicit etiam Aug. ubi dicit. De ex vno Abrabam non multo amplius quadringentis annis numerositas hebreorum gentis tanta. precreata est: ut in exitu eiusdem populi ex egipto sexcenta milia hominum fuisset referat bellice iuventutis. Secundum inquitendum de vita hominis lapsi dicat dubitatio. Dubitant namque quidam verum per diluvium vixerint homines ultra centum et viginti annos. propter verba que Gen. 9. dixit de ad Noe. Noe permanebit inquit spiritus meus in homine: quia caro est. Erantque dies illius etiam 20. annorum. Et respondet Aug. 8. c. 24. li. de ci. dei. superius allegati. De iste non fuit terminus humane vite per diluvium: sed terminus assignatus ad penam bis quod in diluvio erant peccati. Et ut testatur magister in historia scolastica de dixit illa verba ante annos. 20. quam cepisset archa fieri. quam legimus facta in centum annorum spacio. Item per Strabonem anno dixit de verba illa quod cepit archa fieri. Sed quia in malicia

plenerauerunt autem preficti terminum. .i. an-
no centesimo delecti sunt. Quod etiam per dilu-
uium vixerunt homines super centum et .xx. an-
nos per scriptura. Et enim habet Beati-
ficatus. c. Sem centum annorum erat qui genuit
Arphaxat biennio per diluuium: et per vi-
xit annis quingentis quinquaginta quatuor.
Abare vixit annis ducem quingens. Et Beati-
ficatus. 25. habet quod Abraham vixit annis centum
septuaginta quingens. Isaac etiam vixit annis
centum octuaginta. ut per Beati-
ficatus. 35. Et sic inuenti sunt quod plures alij qui per diluuium
vixerunt ultra centum viginti annos. Ter-
tiu inquirendum de vita hominis lapsi dicat
abbreviatio. Nam omnis illorum tempus
que preterierunt additionibus considerari
re debemus quod fragilis quod debilis quod
brevis sit vita hominis. Quisnam non videat quod
repit e mille qui centenarium imo octo-
genarium aut sexagenarium numerum attin-
gat annorum. Deficit neque ut in pluribus ni-
mis repente vita. Quisnam non videat quod
quotidie infantes: quot pueri: quot ado-
lescentuli robustissimi iuvenes et decore
puelle cum luctu et lacrymis ducant
ad sepeliendum? Quod vana spes. o receperit
fiducia eorum qui confidunt in iuuentute. in
diuitiis. in magnificentibus et silibus bono-
ribus dominij et solatiis. Pretereunt
namque omnia ista velut umbra. Quis vita
breuissima est. Faciunt homines quicquid velint
ut ad senectutem attingant: et in etate de-
crepita moriantur: adhuc satis angustum
satisque breue videbitur sapientibus omne
tempus vite huius.

De vita hominis in breuitate que erit
cum plena satietate absque admixtione
cuiuscunque contrarij et cum perpetuitate.
Tertio consideranda. Caplm. 3.
est vita hominis secundum statum nature bre-
uium tandem illa sola consideranda
est: illa amabilis: illa tenique omni studio
perquirenda. Pro illa sollicitatissime est
cogitandum quod vere vita est. In qua potis-
sime tres conditiones excellentissime re-
periuntur. per dicat satietas. 2. puritas
3. eternitas. Prima excellentissima
conditio vite breui dicat satietas: quia in illa

et plena omnium bonorum participatione plene
satiabitur animus. secundum illud psalmi. Sati-
abitur: cum apparuerit gloria tua. Et de hac sa-
tietate copiosius disseremus in sermone
de breuitate in libro de fortibus. Sec-
cunda conditio excellentissima vite breui
dicat puritas: quia pura erit et munda ab
omni malo siue ab omni peccato. Unde Iohannes. Apoc.
21. de beatis sic ait. Abstergetur deus omnia
lachryma ab oculis eorum et mors ultra non
erit neque luctus neque clamor neque dolor
erit vltimus. Et. 1. c. idem ait. Non esuriet neque
sitiet amplius: neque cadet super illos sol
neque ulla estus. Tertia conditio ex-
cellentissima vite breui dicat eternitas. Li-
ta namque illa durabit in eternum et non defi-
ciet: propterea sic pulchre in scripturis
sanctis nominatur eterna. Unde. 2. Ma-
thae. 20. 1. c. Rex mundi defunctos nos
per suis legibus in eterne vite resurrectione
suscitabit. Et Sapientia. 5. Iusti autem in perpe-
tuum viuunt. Et. 1. Petri. 5. Deus omnis gratie
vocauit nos in eternam gloriam suam. Et 2. c.
i. Abundanter ministrabit nobis in uitam
in eternum regnum domini nostri: et saluatorum
spiritus. Et ad Galatas. 6. Qui seminat in spiritu
metet vitam eternam. Et Iob. 3. spiritus. d.
Sic deus dilexit mundum ut filium suum
unigenitum daret: ut omnes qui credunt in illum
non pereant: sed habeant vitam eternam. Et. 6. c.
Hec est voluntas patris mei quod misit me:
ut omnes qui vident filium et credunt in eum non
pereant: sed habeant vitam eternam. Et. 7. c. Quis
mee vocem meam audiuit: et ego agnosco
eas: et sequitur me. et ego vitam eternam do eis
Et Mattheus. 19. Omnis qui reliquit domum
vel fratres aut sorores: aut patrem: aut
matrem: aut uxorem: aut filios: aut agros
propter nomen meum centuplum accipiet et vitam
eternam possidebit. Et Mattheus. 25. Ibi sunt
in supplicium eternum: iusti autem vitam eternam
Miri certe cur tanta sit multorum rectorum
omnia imo insipientia: qui tam mira tam alta
tamque locusta audientes de beata vita ad
eam peruenire non cogitant. Nam si tanta
faciunt per seruationem vite presentis. cur etiam
eadem et silia facere recusant per adeptum de
future vite? Hec vita laboriosa est. illa

deliciosa. hec inq̄eta. illa tranquilla. hec
instabilis. illa firma. hec piculosa. illa se-
cura. h̄ dubia. illa certa. h̄ piculis ple-
na. illa picula nō formidans. hec cōmu-
nis bonis 7 malis. illa pp̄ia tñ bono-
rum. hec tandem breuissima momēta-
nea 7 caduca. illa x̄o ut dirim̄ p̄petua
7 sempiterna. Digis dānabil̄ rep̄etens
bilisq̄ imprudētia huius hui⁹ seculi: q̄
tātū pcurat panē ut viuāt: viuāt iquā
ad modicū 7 q̄si nibil: 7 nō q̄rūt virtu-
tes: nō p̄niam: nō bona opa p̄ que viuē
possint vita illa b̄tā p̄am. Inquit x̄ps:
Non in solo pane viuūt hō. q̄a nō hec so-
la vita est magnificienda cui panis est
necessarius: s̄ alia exquirēda in q̄ de-
p̄ntia sue claritat̄ pascit inuentiū oīus
tam angelozū q̄ hōiuz desideria 7 appe-
titus. vbi c̄s parit̄ collaudabim⁹ ipsū
teū fontē bonoz oīuz: qui sit b̄ndictus
p̄ infinita secula seculoz. Amen.

✓ Feria secunda post p̄mā dominicā in
quadragesima. de veritate tremendi iu-
dicij contra eos qui de illo male sentiūt

Sermo. 24

Quom uene-
rit filius hoīs in maie-
state sua 7 c̄s angeli
eius cū eo: tūc sedebit
sup̄ sedē maiestatis sue
7 cōgregabūt ante eū
c̄s gentes. Saluatoris nostri p̄ba sūt
ista originaliter Mat̄. 25. c. 7 in euā-
gelio hodierno. Diem t̄ribulē vltimi iu-
dicij p̄siderantes satis sup̄q̄ timere de-
bemus: ne simul cū dānatis 7 diabolis
p̄nciamur in ignē eternū. Sūt tñ multi
qui letant̄ cum male faciūt: 7 reum nō
timēt ac hoīes nō verē qui credē nolūt
q̄ filius hoīs v̄tur⁹ sit ad iudiciū c̄s
rōnēs ab oībus exigendā. Ea p̄pter ut
ait Aug⁹. li. 20. de ci. dei. c. 1. De die vlti-
mo iudicij dei qd̄ ipse donauerit locu-
turi: eūq̄ asserturi aduersus impios 7
incredulos tanq̄ in edificij fundamēto
prius ponere tele m̄ testimonia diuina

hec ille. In h̄ itaq̄ sermōe resudabim⁹
omni ingenio vincere curiosos: incre-
losq̄ p̄fundē: q̄b⁹ p̄ritatē iudicij p̄ sc̄rū
scripturariū sacrozūq̄ doctoz dicta di-
lucida oīdem⁹. Et ut ordinate veniam⁹
in campū: notabim⁹ in h̄ sermōe triplex
testimoniū q̄ p̄batur futurū vniuersale
iudiciū.

Prīmū ē patrū 7 p̄p̄barum.

Secundū x̄pi 7 ap̄lozū.

Tertiū ecclesie 7 doctozū.

De c̄s p̄res ac p̄p̄be veteris testi di-
uinit⁹ inspirati p̄dixerūt x̄pm eē venturū
ad iudiciādos viuos 7 mortuos. Cap. 1

Primū testimoniū q̄ p̄bat futurū
iudiciū vniūsale dicat̄ pat̄ 7 p̄-
phetaz. Et licz Aug⁹. 5. c. p̄fati
li. 20. de ciui. dei. dicat̄ p̄us eligēda esse
testimonia noui testi q̄ v̄tis: qm̄ q̄uis
v̄ta priora sint tpe. noua tñ anp̄nēda
sūt dignitate. Verū in h̄ dicendi gnē m̄
pl⁹ satisfaciūt ut a v̄tis testi pagina su-
mā originē. Id audiam⁹ qd̄ ibi ponit̄ de
iudicio. Ben. 15. c. De⁹ ad Abrahā lo-
quēs. ait. Ego iudicabo. Et deut⁹. 32.
Iudicabit dñs ip̄sm suū 7 i seruis suis
miscerebit. Et Job. 19. Fugite a facie gla-
di: q̄a vltor iniquitatū gladi⁹ ē. 7 scitote
eē iudiciū. Et. i. Reg. 2. Dñs ascēdit in
celos 7 intonuit 7 ipse iudicat orbē ter-
rarū. Et ps. 9. Parauit in iudicio thronū
suū. Et ps. 11. Iudicabit paupes po-
puli 7c. Et ps. 109. Iudicabit i natiōi-
bus implebit ruinas 7c. Et p̄p̄. 22. Iu-
dicabit dñs. Et. 29. A dño egreditur
iudiciū singuloz. 7 Ecclesiastes. 3. Iustū
7 impiū iudicabit dñs. 7 temp⁹ oīs rei
tunc erit. Et Sap. 3. Fulgebunt iusti 7
tāq̄ scintille 7c. Et Iudith. 16. Ne gēti
insurgētī sup̄ gen⁹ meū. dñs enī oīpotēs
iudicabit in eis: in die iudicij visitabit
illos. Et Isa. 3. Stat ad iudiciū dñs 7
stat ad iudiciādos ip̄los: dñs ad iudi-
cium veniet cuz senatorib⁹ populi sui 7
p̄ncipib⁹ eius. Et. xi. c. Ad fm̄ visionem
ocloz iudicabit neq̄ fm̄ auditū aurū
arguet: s̄ iudicabit i iusticia paupes: 7
ar. i equi. p̄ m̄. t̄re. 7 p̄ciet frā virga

ois sui. Et. c. 13. Ecce dies dñi vñet cru-
telis 7 indignatōis plen⁹: 7 ire furo-
risq; ad ponēdā terrā i solitudine: 7 pec-
catores eius cōterendos de ea. Et. si. c.
Brachia nra populos iudicabunt. Et
Ezech. 1. Iudicatio te iuxta vias tuas
7 Daniel. 1. Iudiciū sedebit. Et Jobel
2. Cōturbent cōs hitatores terre: quia
venit dies dñi: q̄a ppe ē dies tenebrarū
7 caliginis: dies nebulę 7 turbinis. Et
Michx. 4. Iudicabit p̄p̄los multos: 7
corripiet gentes fortes. Et Sophonic. 1.
Iuxta ē dies dñi magn⁹: iuxta 7 velox
nimis. Dies ire dies illa dies tribulatio-
nis 7 angustie: dies calamitatis 7 mi-
serie. dies tenebrarū 7 caligis: dies ne-
bulę 7 turbinis: dies tute 7 clangoris
sup ciuitates munitas 7 sup āgulos ex-
cellsos: 7 tribulatio hoies: 7 ambulabūt
ut ceci: q̄a dño peccauerunt: 7 effundet
sanguis eoz sicut hum⁹: 7 corpa eoz ut
sicut stercoza. Sed 7 argētū eoz 7 aur⁹
eoz nō poterit literare eos i die ire dñi.
In igne celi eius reuorabit ois t̄ra: q̄a
p̄sumationē cū festinatione faciet cūcūq;
habitantib⁹ t̄rā. Scdm aut Aug. tēp⁹
iudicij aliquādo dies iudicij: aliquādo
dies dñi nuncupat. Hūc p̄o vltimi iu-
dicij diuini diē dicim⁹ nouissimū tēp⁹.
Nam p̄ quot dies b̄ iudiciū tendat in-
certū est. Sed scripturaz more dies so-
let poni p̄ tpe. Si p̄o aliq̄s obijceret q̄
autozitates p̄dictas quib⁹ iudiciū
asseritur. q̄ aliter essent intelligende eo
q̄ ut bates Naum. 1. Non iudicabit de⁹
bis in idipsum. Sed nūc reus iudicat
de singulis opibus hoiz: cum cuilibet
post mortē retribuatur penā uel gloriā.
ergo iterū eos nō iudicabit. Respondet
Ric. 4. di. quarti. De iudiciū quo nūc
iudicat reus cuiuslibet p̄sone singulari
nec est omnibus manifestū: nec tribuit
totū premiū nec totum supplicij: quia
punit aias nō in corpibus: 7 similiter
premiat de cōi lege. Illud aut iudiciū
quod futurū est erit omnū simul 7 oib⁹
manifestū: 7 reddet cuilibet sui premiij
7 sui supplicij cōplementū. 7 cōpositū ex

anima 7 corpe iudicabit. Sic ergo p̄z
q̄ nō iudicabit bis in idipsum: quia penā
quā aiabus ante infligerat iterum non
infliget: q̄d reerat sup addet. Hic Aug⁹
li. 2. de ci. rei. c. 1. ait. Iste dies iudicij
proprie iam vocat eo q̄ nullus ibi erit
imperite querere locus cur iniustus ille
sit felix. ille iustus infelix. omnū nanq;
tunc non nisi bonozū vera 7 plena feli-
citas. 7 oium non nisi malozū digna 7
sūma infelicitas appebit. h̄ ille.

De x̄p̄s 7 eius apostoli p̄dixerunt
aperte vniuersale iudiciū esse futurū q̄
omnes boni 7 mali congregabūt ante
tribunal iudicij. Caplm. 2.

Secundū testimoniū quo pbat
futurū iudiciū est x̄p̄i 7 ap̄lozū
Ipse nanq; saluator: cū obiur-
garet ciuitates in quibus virtutes ma-
gnas fecerat neq; crediderant. Math.
xi. ait. Ne tibi Corozaim. ne tibi Beth-
saida: quia si in Tyro 7 Sidone facie-
essent virtutes que facie sūt olim in vo-
bis: i iudicio 7 cinere penitentia egissent.
Verūtū dico vob: Tyro 7 Sidoni re-
miss⁹ erit q̄ vob i die iudicij. Et Math.
iz. Viri Ninuite surgēt i iudicio cū ge-
neratione ista 7 p̄dēnabūt eā: q̄a p̄nias
egerūt i p̄dicatōe Jone. Nōndū tñ p̄ in-
telligētia istoz p̄loz fm Ric. i. q̄ro. di.
4. 1. De extendēdo nomē iudicij. q̄nq;
modis p̄t alicui puenire iudiciū. p̄ ex
ordinaria p̄tate. 7 sic iudicabit tota tri-
nitas. 2. delegata p̄tate. 7 sic iudicabit
filij. 3. x̄p̄s in q̄ntū hō. Job. 5. p̄t ē iudiciū
re dicit filio. Et Daniel. 1. Aspiciebā
donec throni positi sūt: 7 antiqu⁹ dierū
sedet. Et infra. Aspiciebā i vñct nocē:
7 ecce cū nubib⁹ celi q̄i filij hois vñebat
7 vsq; ad antiquū dierū puenit 7 i p̄specū
ei⁹ obtulerūt eū: 7 re dicit ei p̄tātē 7 hono-
rē 7 regnū: ut cōs trib⁹ ppli 7 lingue ipsi
seruierēt. 7 p̄tātē p̄tātē et̄na q̄ nō aufe-
ret. 7 regnū ei⁹ q̄d nō corrūp̄t. 3. asse-
soria dignitate. 7 sic iudicabūt viri p̄fē-
eti qui erūt p̄fectiōe meritorū suozū
assistentes iudici. Nā de ap̄lis Luc. xi.
x̄p̄s ipse dixit. Jō ipsi iudices vñ erunt.

Et Matth. 12. aplis ipis rettulit. Amē
dico vobis q' vos q' secuti estis 7c. 4.
approbatione. 7 sic iudicabūt cōs electi
Dēs enī approbabit iudiciū sententiā.
Nūc Apd. 19. Job. ait. Audiui quasi
vocē tubarū multarū in celo dicentium
alleluia. Laus gl'ia 7 f'ctus deo nro: q'a
vera 7 iusta sūt iudicia eius. 5. cōpatē
q'a min' mali iudicabūt mag' malos.
7 sic sumit iudiciū in auctoritate palle
gata de Minuitis. Predicauit insuper
xps futurū iudiciū. Matth. 13. vbi post
parabolā de bono semine i agro seminato
7 ciqan'is exortis tandem illā sic expo
suit. Qui seminat bonū semē est fili' bo
minis. Ager autē est mundus. Bonuz
p'o semē bi sūt filij regni. ciqania at sūt
filij nequā. Inūit' autē q' supsemiauit
ea ē diabol' mellis p'o p'sumatio sc'li ē.
mellores angeli. Sicut q' colligent ci
qania 7 igni cōburunt: sic erit in cōsu
matione sc'li. Mittere fili' boīs angelos
suos 7 colligēt de regno ei' oia scādala
7 eos qui faciūt iniquitatē 7 mittēt eos i
caminū ignis: ibi erit flet' 7 stridor: tē
tium. Tunc fulgebūt iusti sicut sol i re
gno patris eorū. Qui habet aures au
diendi audiat. Et autē scribit Aug'. 6.
c. 20. li. de ciui. dei. xps in hac auctori
tate iudiciū qdē ul' diē iudiciū nō noia
uit: s' cū multo clarius ipsis rebus ex
pressit. 7 in fine seculi futurū esse predi
xit. In eodē etiā loco euāgelij xps iudi
ciū fatef. q'n sequit: Simile ē regnū cel
lorū sagine missē in mari 7c. vsq' ibi. 7
stridor ventū. Et ut breui' hāc p'itatē
futuri iudiciū p' xpm p'dicam accipia
mus: adest lectio sci euāgelij hodierna:
in qua nō solū de futuro iudicio: s' 7 de
modo de quo in sequētib' p'monib' di
cemus sit specialis mentio. Apli insup
hoc iudiciū p'nūciauer. Nūc Petrus. 2.
ep'lā. 3. c. ait. Veniēt i nouissimis dieb'
in deceptione illudores in p'p'ias
p'cias ambulantes 7 dicētes: Ubi ē p'
missio aut aduentus ei? Ex q' enī p'f'es
dormierūt oia sic p'seuerāt ab initio crea
ture. Latet enī eos hoc volentes q' celi

erant prius 7 terra de aqua 7 p' aquam
cōsistens dei p'to: p' que ille nūc mūdus
aqua inundatus perijt. Celi autē q' nūc
sūt 7 t'ra eodē p'to repositi sūt igne refer
uandi in diem iudiciū 7 perditionis im
piorū hoīuz. Nūc p'o b' non lateat vos
carissimi: q'a vn' dies apud dñm sicut
mille anni: 7 mille anni sicut vn' dies
Nō tardat dñs p'missionē suam: sicut
quidā existimāt. Aug' autē hāc aucto
ritatē. 18. c. 20. li. de ciui. dei. exponēdo
dicit. Celos istos aereos intelligimus
quorū locū ac spaciū aq' diluuij crescē
do supauit: nō autē illos sup'mos vbi sol
7 luna ac sidera p'stituta sūt. Et Jacq. 5.
ait. Patientes estote frēs vsq' ad aduen
tū dñi. Ecce agricola expectat p'ciosum
fructū terre: patienter ferens donec acci
piat t'p'aneū 7 serotinū. Patientes esto
te 7 vos 7 p'stimate corda v'ra: qm ad
uentus dñi apponinābit. Et Paulus
2. Cor. 5. sic ait. Dēs enī nos manife
stari oportet ante tribunal xpi ut refer
rat vnusquisq' p'p'ia corp'is. put gessit:
siue bonū siue maluz. Quid dicent am
plius increduli vbi tam validissima 7
fidedigna de venturo iudicio audiunt
testimonia? D' p'naces p'ctores. o ver
miculi rebilissimi credite credite. Non
sūt locuti p'p'he: nō apli: nō veniq' xpus
p'ba mendaciū qui p'itatē tantope dile
xerūt: ut p'illa etiā mori nō recusarent.
D' somnolēti. o pigri 7 carnales hoīes
reordemini de primo aduentu ibi xpi
filij dei: de quo p' tot annorū milia accla
matum est. Veniet veniet ad redimēdū
populū 7 ad saluandas gentes: 7 tādē
venit. 7 que p'dicta fuerāt de ipso i scri
pturis plene cōpleuit. De secūdo modo
aduentu scriptura sacra. p'clamat ois 7
loquit. Id firmū est tenendū q' oio ve
niet. Veniet in quā for' 7 terribilis ex
cellus 7 gl'iosus in maiestate 7 gl'ia ad
humiliandos sup'tos: ad reprobandū
luxoriosos: ad arguendū auaros: ad
cōdemnādū tandē eternis cruciatibus
cū corpe 7 aia quoscuq' miseros p'ctō
res. D' anima sterilis qd agis? Quid

domis? Cur venturū iudicē tā seue tibi
pmināre nō times? quare pctā tua nō
corrigis non dimittis non emendas?
Quō cū illis cōparare corā iudice au-
tebis tam equissimō? Propterea Job
Apo. 14. audiuit angelū voce magna
clamantē. Time teū et date illi glām
et bonorē: qā venit hora iudiciū eius. O
plati et magni viri ecclē. o impatores
o reges. o principes. o barones o duces.
o milites. o doctores. o iudices. o phi.
o eloquentes oratores. O delicati iu-
venes. o formose puellē. o ānosī senes
o solliciti mercatores. o artifices. O iu-
dei. o gentiles. o xpiani. o p̄gines. o vi-
due. o cōiugati. Time teū time teū
time teū: qā veniet et nō tardabit.

De cōs doctores ecclē scē loquantē
terribilia et tremenda valde de futuro
iudicio generali. Caplm. 3.

Tertiu testimoniu quo pbatu
futurū iudiciū dicat ecclē et sa-
crozū doctoz. Ipsa nāq ecclā
in vtroq symtolo tā aploz q patrum
venturū xpm ad iudiciū p̄fitef. Et h est
septimus articulus fidei. ut dicit glo. c.
i. de sūma tri. et fi. ca. sup p̄to venturus.
Jō Aug. c. i. z. o. li. de ciui. dei. ait. Le-
net ois ecclā dei veri xpm de celo eē x-
turū ad iudicādos viuos et mortuos.
Insup de hoc iudicio clare et sepius lo-
quuntē sacri doctores. Quā Berū. i. qdā
ep̄la ait. Veniet dies illa qn plus vale-
bunt pura corda q astuta verba. p̄ficia
bona q marsupia plena: qm̄qdē iudex
ille nō flectet donis nec fallet p̄bis. Et
Hierō ad Sabinianū diaconū lapsū.
Parce queso aie tue et crede rei futurū
iudiciū. Et idē ad Asellā de fictis ami-
cis. Ante tribunal xpi stabim. ibi pa-
tebit qua mente qs vixerit. Et idem ad
Heliodorū de p̄temptu mundi. Veniet
veniet dies illa qua cor̄ruptiūm hoc et
mortale induat incor̄ptionē et imor-
talitatē. Btūis seru? quē inuenerit dñs
vigilantem. Tūc ad voces tute pauebit
cra cū iplis. Tu gaudebis cū iudicatu
ro dñs. lugubris mūd? imuglet et trib?

ad tribus p̄ctoza ferient. Potentissimi
quondā reges nudo latere palpitabūt.
Exibebit cum prole sua Menere tunc
ignit? Jupit. Adducef et cū suis stult?
Plato discipul. Aristotelis argumen-
ta nō p̄oderūt. Tūc tu rustican? et pau-
per exultabis gaudebis ac dices: Ecce
crucifixus deus me. Ecce iudex q ob-
uolat? pannis i p̄sep̄io vagit. hic est
oparij ac questuarie fili. hic m̄fis ge-
status sinu hoīem deus fugit in egyptū.
hic vestitus coccino. hic sentib? coroz
natus. hic magus temoniuz bñs et sa-
marites. Cerne man? iudee qs figeras
Cerne latus romane qd foderas. Li-
tete corp? an idē sit qd dicebaris clam
nocte sustulisse discipulos. hec ille. Et
idē ad Palma. et Oceanū. Aderit illa
dies in qua facta nra qñ i quadā tabu-
la depicta monstranda erūt. O quātis
in die illa exp̄disset si et sensu corpis et
viscerū vigore caruissent. quātī pasto-
res p̄bis: quātī rustici oratozib?: quātī
electes et muti argutijs preferendi sunt
Ciceronis. Et Greg. omel. 39. P̄ntis
tpis si q est ita est agēda leticia: ut nūq
amaritudo sequentis iudiciū recedat a
memoria. Quis p̄radicē p̄t q̄s audeat
qs telet tā p̄batissime p̄tati? Ecce iā
audiuim? tā p̄clarissimas voces q pec-
catozib? tribile rei iudiciū cōmināf fu-
turū. Ad letēf nō securi viuāt: si nō pu-
niunt in hac vita. Non sūt vane voces
scripturarū q re p̄ctoib? et malefaciē-
tib? nūciāt. Ne ait sapiēs Eccl. 2. dis-
solutis corde. Et. 4. Ne vobis viri ipi
qui dereliquistis legē dñi. Et Isa. i. Ne
gēti peccatrici. Et. 3. Ne ipio i malo su-
is. Et. 45. Ne q p̄dicat factori suo. Et
Apo. 18. Audiui vocē vni? aqle volāz
p̄ mediū celū voce magna clamantis et
dicētis. Ne v̄ v̄ habitātib? in cra. id est
iniqs p̄ctoibus et malis hoib?. O hu-
mana p̄sumptio. o te testabilis et picu-
losa p̄fidentia eozū q in sua mala vita
rei iudiciū nō formidāt. O insensati
p̄cto: es cogitate diligēt qd acturi erit
et qd r̄nsuri i extremo iudiciū die. et dñ

cognoscitis nullā esse in vobis astutiā
nullāq; virtutē quib⁹ iudiciū cetero pos-
sitis obfistere reuertimini ad pñiam ut
sic esse valeatis de numero electoꝝ: um q̄
p̄cipient regnū etñū. in quo tēus cū oī-
bus scīs viuit ⁊ regē i sc̄la sc̄loꝝ. Amē
Feria t̄cia secūde ebdomade in q̄dra-
gesima. ⁊e formidabilib⁹ iudicij signis
Sermo. 23.

Dicebat om-
nes cientes ⁊ vendētes
de templo. Math. 21. ⁊
in euangelio hodierno.

Quē terribilis apparebit i
iudicio x̄ps clare oñdit nob̄ sacra cuā
gelica lectio hodierna: in q̄ narrat cele-
bre ⁊e famosū iudiciū ⁊ signū p̄t̄is
que erat in x̄po q̄ solus potuit flagello
facto ⁊e funiculis grandē multitudinē
foras tēplū eiꝛe. Cōuenerāt quideꝫ
ibi ut solet fieri ppli in magno numero:
neq; inuēt⁹ ē quisq; q̄ potuerit resistere
p̄tuti q̄ erat i vno solo hōie ihu x̄po. p̄p̄-
late nrē ei⁹ dinitatē. Ipse ḡ ut potuit eiꝛ-
cere adhuc in nr̄a humilitate cōsistens
c̄s vendētes ⁊ emētes ⁊e tēplo: ventur⁹
est in maiestate sua ad segregādū a cō-
sortio iustoz cūctos p̄dōres impenitē-
tes. An tñ aduentū ei⁹ p̄cedēt tribilia
signa q̄ in h̄ sermone merito p̄templari
retem⁹ ut p̄ illoꝝ recordationem reum
timentes ⁊ ad pñiam redeūtes: nō iue-
niamur i numero illoꝝ q̄s x̄ps tā acrit̄
a sua facie eiecit ⁊ et̄nalit̄ cōdemnabit.
De ipsis ergo signis iudicij tria myste-
ria principalia erūt ⁊e claranda.

Prīmū dicis conditio.

Secundum ratio.

Tertium cōclusio.

Quē imminēte iudicij tpe mlt̄a signa fiēt
in sole luna stellis i celo ⁊ i t̄ra: i angel⁹
⁊ q̄si in oib⁹ alijs creaturis. Caplm. 1.

Primū mysteriū cōtemplādū ⁊e
signis dicis p̄ditio. In q̄ videre
retem⁹ qualia erūt ⁊e cui⁹ cōdi-
tionis signa iudicij. An Ric. i q̄rto 48
di. inducit Hiero. qui i ānalib⁹ iudeoz

scribit se legisse. 15. signa q̄ sūt h̄. p̄ die
oīa maria exaltabunt. 15. cubitis supra
c̄s mōtes. 2. die oīa cāra p̄sternēt i
p̄fundū ita ut vix possint videri. 3. die
redigēt i statū antiquū. 4. c̄s telue q̄
mouēt i aq̄s p̄gregabūt ⁊ eleuabūt sup
aq̄s mugiet. 5. oīa volatilia celi p̄gre-
gabūt i cāpis ⁊ n̄ gustabūt neq; bibēt: s̄
emittēt voces q̄sdā q̄si flebiles. 6. fla-
mina surgēt ab occasu solis ignea ⁊ fa-
ciem firmamētū vsq; ad ortū currentia.

1. oīa sidera erratica ⁊ fixa sugēt ⁊e se
ignecas comas sicut comete. 8. magn⁹
tremor⁹ erit ita ut oīa alta edificia pro-
sternant. 9. c̄s lapides scindēt ⁊ vna
petra collidit aliā. 10. c̄s plante fluent
sanguine i roꝛē. 11. c̄s mōtes ⁊ colles
⁊ edificia i puluerē redigent. 12. oīa
aialia veniēt ad cāpos ⁊e siluis ⁊ mon-
tibus rugiet ⁊e nihil gustātia. 13. oīa
sepulchra ab ortu solis vsq; ad occasū
patebūt cadauerib⁹ ad resurgēdū. 14.
hōies d̄ hitaculis suis recedēt discurrē-
do attoniti ⁊e amētes ⁊ nō audētes
loq̄. 15. c̄s hōies moriēt ⁊ resurgēt cū
mōtuis lōge añ reuicē. Et q̄uis icc-
tū sit vtrū talia siḡ sūt p̄cellura iudiciū
cū Hiero⁹ ea nō affirmer: s̄ tñ legisse se
asserat: tñ ex euāgelico tertū tria signa
ifallibilē ⁊ certitudinalit̄ colligūt. Pri-
mū d̄ corporū celestū imutatio. Se-
cūdū angelicaz p̄tuti cōmōtio. Tertū
signi redeptoris apparitio. Primū si-
gnū b̄ Math. 24. ubi d̄. Sol obscu-
rabit ⁊ luna nō dabit lumē suū: ⁊ stelle
cadēt d̄ celo. Et Luc. 21. Erūt signa in
sole ⁊ luna ⁊ stell. Et b̄ p̄ditit Isai. 13. c
Stelle celi ⁊ sp̄l̄ēdoꝝ earū nō exp̄dent
lumē suū. obtenebrat⁹ ē sol i ortu suo: ⁊
luna nō splēdebit i lue suo. Et Apoc. 8
Quart⁹ angel⁹ tuba cecinit ⁊ p̄cussa ē
t̄cia ps sol: t̄cia ps lune: ⁊ t̄cia ps stella-
rū ita ut obscuraret t̄cia ps eaz. Circa
obscuratiōē solis notādū ē p̄m Alex.
13. p̄te sūme: ⁊ Ric. q̄ sequit̄ mḡm. 48
di. q̄rti li. Quē solē ⁊ lunā obscurari p̄t
intelligi uel in ipso aduentu iudicij. ⁊ sic
dicis obscurari nō sui lumis p̄uatiōe

h supueniēte maioris luminis claritate
Et h pdiric Isaias. 24. c. Erulescet lu-
na 7 pfundec sol cū regnauerit dñs ex-
eratuū in mōte syon 7 in iūlm. 7 i con-
spectu senū suoz fuerit glorificat. Pōt
etiā intelligi solē 7 lunā obscurari ante
iudicis aduētum. 7 sic patiens eclipsim
supnālic: qm si pateret p nām nō opo-
teret h pmi inf signa. cū multoties loc
acciderit. Sz credēdū ē q p nāz patiet
sil eclipsim ad tōzē hōiuz. Per nām eni
ipossibile esset q sil pateret eclipsim. qā
nāl eclipsis sol causat p inēpōitionem
lune inter aspe ctū nīm solisq. Et nālis
eclipsis lune p inēpōitionē ēre diame-
traliē inē solē 7 lunā. De illa g eclipsi sic
pbatit Jobel. 2. c. Sol pter tenebras
7 luna i sanguinē: anq̄ veniet dies ma-
gnus dñi 7 horribil. De casu etiā stella-
rū fm Aug. 2. o. de ci. xi. c. 24. creden-
dū ē q tropica sit illa locutio q dī stel-
las cadē te celo eo q pprie loquēdo ve-
rificari nō posset. qā corpa celestia non
sūt gūia nec corruptibilia. ut. d. An. i.
te celo 7 mūdo. Jō dicunt cadē te celo
q videbūt lumie suo p ari supueniēte
claritate maio: i. Al pōt itelligi q stelle
cadēt d celo qm ad appitēz qā inflā-
mati vapores i tāta mltitudine rescedēt
q videbūt aspiciētib q sint stelle te celo
cadētes. Secūdū signū erit angelicaz
pūtū cōmotio. De q Math. 24. Vir-
tutes celoz mouebūt. Et h fm doctores
pfatos pōt duplt itelligi. aut p ordine
pūtū q fm Dio. li. d an. hierar. ē medi-
in media hierarchia. aut p oib celestib
spiritib. p mō p tāto pūtū celoz cōmo-
uebūt. qā angeli illi ordinis qz officii
ē circa mūdū regimē gerē: faciēdo aliq
facta isolita ad reuocādū mētes hōiuz
i tēū: p modicū tēp an ppi aduentū fa-
ciēt fca maior admiratiōis q vnq̄ āre
fecerit. Et i ipso ppi aduētū mouē celsa-
būt corpa celestia. Accipiēdo nō p tu-
tes. p oib angel bñs dicāt moueri fm
māim nō metu dñatōis uel aliq ptur-
batiōe pauor: sed qdā admiratiōe corū
q videbūt. Et sic itelligit illud Job. 26

Colūne celi pauēt 7 ptemiscūt ad nu-
tū ei. Tertū signū dī signi redēptorū
appitio. d q i enāgelio. Tūc appebit si-
gnū filij hois. qd multipl pōt itelligi fm
Alex. i. 3. Uno signū illd pōt dici signū
crud. te q cātat ecclia. hoc signū crucis
erit i celo: cū dñs ad iudicādū venerit.
Et Criso. Crux apparebit sole lucidior
etñs. 2. mō pōt dici signū passiōis in
carne xpi. iux illud Jacb. 12. Videbūt i
quē trāsiterūt. Et Apoc. 1. c. Videbit
cū ois ocul: 7 q cū pupugerūt. 3. mō
pōt itelligi signū crud iūpōitū mētib fide-
liū. Hec sūt signa q colligūt ex euāgelio
Tū ut Lucas addit. in tēris erit pssura
gētū pre pfusiōe sonit mar 7 fluctuū
vlsq vniūso o: bi. Jō nō ē dubitandū q
an diē iudiciū videbūt tēribilia signa nō
solū i sole luna 7 stell: vxp etiā i aere. in
auiib. i tēra. in arto: ab. i mari. in aialib
in aq. i fluminib: 7 i oib abyssis.
De signa pdcā i pcedēti capitulo sient
ad significādū tēribilitatē iudic. 7 ad ac-
cusandū pctā uel qsi ad cōpanēdū suo
modo miferis damnatis. Caplm. 2.
S Ecūdū mysteriū ptemplādū dī
ratio In q pssiderare te tem qre
pdcā sig fiet an diēz iudiciū. Et
dici pōt q pōt tres rōnes. p. dī oñsidis
2. accusatiōis. 3. cōpassiōis. p. rō dī
oñsidis. ad oñdēdū q tēribil erit aduēt
filij dei iudiciū. qñ creatē sue tān tōzē
icutēt hoib. Jō Breg. i omel. d. Mltā
tēt mala pcurrē ut malū valeāt sine
sine mīciāe. Mā si timēt hoies isolita sol
obscuratēz: sic tēra. d. i. geoz. Ille etiā
exticto mīat celare romā. Cum caput
obscura nitidū ferrugie tēxit. Impiaqz
etnā timuēt sēla noctē. Si timēt nō cō-
suetas tenebras. sic egyptij. te qd dicit
Exo. 1. f. f. tenebre horribiles i vni-
ūsa tēra egypti. trib dieb nemo vidit fra-
trē suū nec mouit se te loco i q erat. Si
timēt tremotū si vtoz vltimū si noct
nos strepit si deaconū aut spētū sibilos
leonūq rugit 7 br: qto mag timebūt
tremēdā vocē seuerissim iudic dñi. 7
exprobrāt malos. 2. rō illoz sig pōt

accusatiōis. Dēs enī fere create imu-
tabunt parate ad vindictam ꝑ pctōres
iuxta illud Sap. 5. Armabit creaturā
ad vindictā inimicōz suorū. Nam cuz
teus oēs creaturas fecerit ad boīs vri-
litatē: ꝛ cōs deo obedierint boī seruient
eo: ipse ꝑo homo rebellis ꝛ inobediens
creatori suo extiterit: ideo accusabunt
eum quasi ingratū. Clamabit nāqꝫ suo
modo celum. O teus oīpotens ego boī
ministravi cū planetis meis influendo
sup terrā ꝛ alia opādo que iussisti. ipse
ꝑo te offendit. ꝑ vindica iustissime iu-
tex. Clamabunt sol ꝛ luna ꝛ stelle. O
teus magne nos redim ꝑ pctōribꝫ lucē:
ut tuū ꝑsequeremur imperiū. Illi ꝑo in
oibꝫ te cōtemperūt: fac ergo vindictā.
Clamabit hoc modo aer. clamabit terra
clamabūt aque ꝛ oīa que in eis sūt. Jd
Algo te scō. Sic. ait. In die illa vltiōis
nihil habebit qđ rēdere possit hō pctōr:
vbi celū ꝛ tēra: sol ꝛ luna: dies ꝛ noctes
ꝛ totus mūdꝫ stabit aduersū nos ite-
stimoniū pctōrū nostrorū. Tertia rō
illoz signoz dicit cōpassiōis. Moue-
bunt vtiqꝫ quasi quodā affectu pietatē
ꝛ cōpassiōis cōs creature ad cōpatiē-
dum dānatis miseris. Qu Crisoꝫ super
Matth. ait. Patrefamilias moriēte do-
mus eius turbat: familia plangit ꝛ ni-
gris se vestibꝫ induit: Sic humano gnē
circa finē ꝑstituto celi misteria lugent
ꝛ candore ꝑposito tenebris induūtur.
Plangit ꝑ sol dānationē boīz: plāget
luna: plangent stelle: plangent oīa ele-
menta: ꝛ vniuersa que creata sūt. O ꝑ
durus es o tu pctōr ꝑ ferreus: ꝑ tibi
ipsi crudelis qui te dānandū cōspicis ꝛ
morti sempiternē adiudicandū: ꝛ tamē
nō plozas. Plange qđ sol te plāget: plā-
ge qđ plangit te luna: plange qđ plan-
gent te stelle. Sed melius plange ut nō
plangas. plange qđ offendisti reū ut tibi
indulgeat. Plange ꝑ ꝑtritiōē ꝛ ꝑstu-
la veniā. plange ꝑ timorē ut sic ꝑnam
effugias. O sapienti ꝑccā. o adamantinū
cor: o insensibilis mens ꝑccatrici aie
que audiēdo ea qđ dicimꝫ nō cōmouet:

nō cōpūgit: nō exultat: nō ꝑponit ꝑctā:
nec reuertit ad dominū reum suum.

¶ O terribilꝫ erit vox tube vocantis mor-
tuos ad iudiciū. ꝛ ꝑ ꝑctus diuina erit
cā efficiens reformationis corpꝫ ꝛ re-
surrectionis mortuorū. ꝛ vox tube erit
causa instrumentalis. Caplm. 3.

Tertiuꝫ mysteriū ꝑtemplandū de
signis iudiciꝫ dicit conclusio.
Cōcludent nāqꝫ oīa signa tro-
ris in illo vno ꝑauescendo: qđ erit vox
tube. ꝛ qua. i. Cor. 15. Canet enī tuba ꝛ
mortui resurgent incorrupti: ꝛ nos im-
mutabimur. Scđm autē Ric. di. 4. 3. qđ ti-
bi. Vox tube nō erit cā efficiēs reforma-
tiōis corpꝫ ꝛ vniōis aīarū ad illa: sꝫ
ꝑctus diuina. Erīt tñ cā instrumenta. Jd
i. Act. 4. In iussu ꝛ in voce archāgeli
ꝛ i tuba dei rescedet d celo. Vbi ponū-
trīa que ꝑcurrent ad resurrectionē mor-
tuorū. Primū erit iussio. Scđm refo-
rmatiō. Tertiū sonatiō. Primū erit
iussio: qđ ꝑꝑs iubebit pulueres seu ꝑctē
qđ scūqꝫ corpꝫ mortuorū recolligi ꝫ mi-
nisteriū āgelicū. Et h nōuit apłs cū. d.
In iussu. Scđm erit reformatiō.
ꝑꝑcipiet etiā ꝑꝑs ex illꝫ pulueribꝫ recol-
lectꝫ corꝫa reformari ꝛ reformatꝫ aīas
viri. que duo fient ꝫ ꝑctūte diuinā. Et
istud notat ab apło cū. d. In tuba dei.

Tertiuꝫ dicit sonatiō. Archangeli. n.
qđ fuerūt custodes ꝫ uinciarꝫ i ꝫ uincijs
qđ custodierūt. clamabūt fortē ꝛ sen-
sibilē sono articulato: ꝛ mediante aliqꝫ
sensibili creatura formata. clamabunt
inquā ꝫ cōs corā iudice cōpareāt diffi-
nitūā sūiam ꝛ irrevocabile audituri.
Et h nōuit apłs cum dixit. In voce ar-
changelī. De hac autē sonoroza tuba sic
inqđ Crisoꝫ sup Matth. Vbi vox magꝫ
vox tube erit cui oīa obedirūt elemēta
qđ ꝫ petras scidit. iferos apit. portas tarta-
reas frāgit. vicula mortuorū dissipit. ꝛ
d ꝫ profundo abyssi aīas corpꝫ suis affi-
gnat. Hec autē oīa antꝫ cōsumat i oꝑe ꝫ
sagitta transit in aere. dicente apostolo
In momento in ictu oculi i nouissima
tuba. Et dīcro. sup Matth. sic loquitur

Quotiens diem iudicii cōsidero: toto
corpe p̄tremisco. Siue enī comedā siue
bibam siue aliquid aliud faciā sp̄ videf
illa tuba terribilis ī sonare aurib⁹ meis
Surgite mortui venite ad iudiciū. Et
idē ad Cromatū r̄ Heliodorū. Ego ī sce
lerū meorū latēs sepulchro r̄ p̄ctōz vīn
culis colligat⁹ q̄tidie dñiciū illū clamo
rē expecto. Hicō. v̄i foras. Ego veniq̄
oīa tuta timeo. Quid audis peccator?
Quid Hieronym⁹ dicit? Ecq̄ ip̄e erat
Hōne scūs? Hōne probus r̄ p̄tuosus?
nōne a curis terrenis penit⁹ absolut⁹?
nōne p̄nia macerat⁹? nōne in dñi opere
assiduus? Et tñ clamat: ego timeo. Et
cur nō times tu o amator seculi? Ne
gligens in viā dñi? D̄ p̄ctōz neq̄stine
p̄tremisce r̄ p̄cutiāf viscera tua: repone
satiūtatē mētis tue q̄ sit ut nō timeas:
r̄ sepius mente reuolue Hiero. p̄ba. d.
Ego timeo. Ad h̄ facit exemplū quod
Barlaā dixit de Josaphat. De rex qdā
magnus xp̄ianus tñ r̄ reuotus ut plu
rimū mestus oib⁹ appebat r̄c. O ama
raro. o dura. o tediosa p̄ctōib⁹ oibus
q̄m dicef cis. Surgite r̄ venite ad iudi
cium. Ergo p̄uideam⁹ ut dū tempus
adeft r̄ facultas daf: p̄ p̄niaz recōcilie
mur deo quē offendim⁹ ut bonitate sua
ipse absoluat nos a p̄ctis: ānumeretq̄
societati scōz: p̄cedens h̄ nobis gratiā
r̄ in futuro gloriā qui sit benedictus
p̄ infinita secula seculorū. Amen.

Feria quarta secunde ebdomade in
quadagesima. de ordine r̄ p̄ditionib⁹
iudicii generalis. r̄ de snia cōtra dāna
natos ferenda: ac de suauī uocatione
electorū. Sermo. 26.

Tri Mini

uite surgent ī iudicio.
Verba sūt ista dñi n̄f
ībū xpi Mat̄. 12. c.
r̄ in euangelio bodier
no. Commemorabat

frequent⁹ saluator n̄f dilectissimi diez

iudicii: q̄m n̄bil terribilius p̄ctōib⁹ p̄t
dici. Quisnā tā temēs tā stultus: tāq̄
obstinatissimus eē p̄t ut cum audit se
iudicandū dño iudicio referuari time
re nō debeat? Iudicabit deus c̄s hoīes
c̄s angelos q̄ p̄ccauerūt: r̄ p̄tra eos
sniam p̄feret irrenocabilē. Qm̄ tñ p̄fē
ea que dicta sūt d̄ futuro iudicio gnālī:
nō parū vtile ē meditari r̄ p̄siderare ea
q̄ in illo iudicio fienda sūt: idcirco in
p̄nti sermone adhuc de ipso erim⁹ aliq̄
tractaturi. De quo tria mysteria adhuc
p̄ponimus contemplanda.

Prīmū dicaf ordinatio.

Secundū reuelatio.

Tertū prematio.

De ordine iudicii tā fm̄ locū q̄ mo
dum. r̄ qualiter ab oib⁹ siue bonis siue
malis videbitur xps in maiestate sua.

Primū mysteriū / Caplm. 1.
p̄templādū de iudicio generali
dicaf ordinatio. Ordinabit etenī
fm̄ voc. p̄tum ad tria. 1. p̄ q̄tū ad locū
2. p̄ q̄tū ad modū. 3. p̄ q̄tū ad aspectū.
p̄ordinabit p̄tū ad locū. de q̄ aliqui
dicē voluerūt q̄ erit vallis Josaphat
p̄ter p̄ba Jobelis. 3. c. d. Adducā c̄s
gētes ī valle Josaphat r̄ disceptabo cū
eis. Sed magister sniarū. 48. vi. q̄rti li.
quē etiā ceteri theologi subsequēf rep̄
bendit illos qui dictū illud p̄phicūz vo
lunt intelligi. q̄m c̄s hoīes in valle illa
cōprehendi nō possent. Et p̄pterea ē po
tius intelligēdū mystice r̄ sp̄ualiter: co
q̄ vallis Josaphat interpretaf vallis
iudicii. Dicit ergo magister q̄ xpus re
scendet ad iudicādū supra montē Oli
ueti de quo in celū ascēdit: r̄ sedebit in
aere in loco alto: r̄ forte circa locū illū
in quo apli r̄ s̄c̄r̄t̄ ipsūz corporaliter vi
dere q̄m ascendebat in celū. Hoīes autē
congregabuntur in valle Josaphat qui
p̄minet mons oliueti. Et quot in illo
poterūt capi tot erūt ibi. Alij circa vale
lem. quidā p̄p̄inquus: quidā p̄o remo
tius. Electio p̄o existētib⁹ ad repte
ram iudicis nō in terra sed in aere. Iux
tā illud. 4. Ab̄s. 4. Rapiemur cūz illis in

nubibus obuiā xpo in aera. Si enī nō
raperent in aera nisi p^o iudiciū qñ cum
iudice ibunt in celū. nō dicerentur rapī
obuiā xpo: s^o p^o xpm. Viri tamē perfecti
magis eminentius 7 ppe iudicem erūt.
Magis aut congruū erit q^o xps veniat
ad iudicandū in aere sup montē oliueti
q^o sup locū i quo passus est: qā passus
est in forma infirma 7 iudicabit in for-
ma gloriosa sicut in gloriosa ascendit.
2° ordinabit iudiciū qñ ad madū
De simis nāq^o celozū descendet fili^o rei
cum pte magna 7 maiestate cuz oib^o
angelic^o choris. 7 sua gloriosissima mfe.
Deferent ante eum angeli passionis in-
strumenta ex miraculo reformata. vi-
delicet colūā. coronā spineam. crucez
clauos. spōgiā 7 lanceam. Et omnes
electi reassumptis corp^oib^o. pcedent ei
obuiam. Quozū pcessionē 7 ordinem
pic contemplari possumus fm q^o Job.
i Apoc. describit. Ait enī. 1. c. Audiui
numerū signatorū centū quadraginta
q̄ttuor milia signi. Ex tribu Juda. iz.
milia signati. Ex tribu Ruben. iz. mi-
lia signi. Ex tribu Gad. iz. milia signi.
Ex tribu Aser. iz. milia signati. Ex tri-
bu Neptalim. iz. milia signati. Ex tribu
Manasse. iz. milia signati. Ex tribu
Leui. iz. milia signi. Ex tribu Syme-
on. iz. milia signati. Ex tribu Isachar
iz. milia signati. Ex tribu Zabulon. iz.
milia signi. Ex tribu Joseph. iz. milia
signati. Ex tribu Benjamin. iz. milia
signati. Post h^o vidi turbā magnā quā
dinumerare nemo poterat ex oibus gē-
tib^o 7 tribubus 7 linguis 7 pplis: stan-
tes ante thronum in p̄spectu agni ami-
cti stolis albis: 7 palme in manib^o eo-
rum. Et clamabāt voce magna dicen-
tes: Salus deo nro qui sedet sup thro-
no 7 agno. In qua visione ponit Job.
numex electoz accipiēdo more scripse
scribendo illū p noia tribuū filioz isrl:
p que mystice designāt status illoz q^o
erunt saluandi. Prim^o ergo status ex
tribu iuda: qui interpretatur confessio

compebit in iudicio. 7 signat cōs pccōres
omnesq^o peccatrices q^o post multa sceler-
ra 7 pccā cōmissa redierūt ad pñiam. de
quibus xps dicit. Meretrices 7 publi-
cani pcedent i regno celoz. Secūd^o
status cōpebit ex tribu Ruben: qui int^o
pretat filius visidīs. 7 signat cōs viros
doctos 7 illuminatos scia qui deum in
omnib^o magnificauerūt. Terti^o stat^o
cōpebit ex tribu Gad: qui interpretatur
accinctus latrunculus. 7 signat quosli-
bet piugatos: qui in scō mīrimo cum
rei timore 7 obediētia vixerūt. Quar-
tus status compebit ex tribu Aser: qui
interpretat bñis uel diuitias habens. 7
signat omnes sacerdotes diuites q^o mi-
nistri sūt sacramētoz. Quintus stat^o
cōparebit ex tribu Neptalim: qui inter-
pretat p̄sentio mea. 7 signat cōs reli-
giosos. quī dilatant nō solū ppter deū
q̄stionanda pcepta: s^o etiam consilia.
Sextus stat^o apparebit ex tribu Ma-
nasse: q^o interpretat obliuio. 7 signat cōs
monachos 7 solitarios: q^o obliuī cuius-
cunq^o cure spalis: etiā actionis spūal^{is}
p̄templatiuā vitā deo placere studue-
runt. Septim^o status cōpebit ex tribu
Symeon: qui interpretat obediētia. 7
signat omnes filios qui mortui sunt
sub cura parentum quibus in vita fue-
runt obediētes. Octau^o stat^o cōpebit
ex tribu Leui: qui interpretat assumptus
7 signat cōs platos ecclie q^o assumūtur
ad regimē aiarū. Nonus stat^o cōpebit
ex tribu Isachar: q^o interpretat vir mer-
cedis. 7 signat mechanicos 7 artifices
oēs q^o laborant p mercede. Decimus
stat^o cōpebit ex tribu Zabulon: qui in-
terpretat p̄pugna culuz fortitudinis. 7 si-
gnat cōs impatores reges principes 7
alios q̄scūq^o dños: qui ob rampublicā
defendendā augendā tyendāq^o habue-
runt primatū. Undecim^o stat^o compe-
bit ex tribu Joseph: qui interpretat au-
gmētū. 7 signat cōs bonos mercatores
qui sua industria sollicitudine 7 labore
ciuitatū bona multiplicāt 7 augmētāt.
Duodecimus stat^o compebit ex tribu

Beniamin: qui interpretat continentia.
 7 signat oēs continentēs qui vitia carna-
 lia maxie sūt delectari. P^o q̄s veniēt oēs
 martyres confessores 7 apli 7 p̄stabūt
 se coram altissimo imperatore dño ihu
 xp̄o laudātes 7 b̄ndicentes cum leticia
 nomē sanctū eius. Et alio p̄o latere
 dānati omnes reassumptis co:poribus
 suis vna cū diabolis compebūt. Pri-
 mi erūt omnes desperati: quoz capita-
 nei erunt Cayn qui interfecit fratrem:
 7 Judas qui vendidit xp̄m. Secundi
 erunt omnes viri docti qui fuerunt sa-
 pientes ut facerent mala: bene autē facē
 nescierunt. Ibi erūt inflati theologi: ibi
 erunt curiosi 7 vani phi. ibi arrogātes
 iuriste. ibi pcuratores 7 aduocati do-
 lost. ibi notarij falsi. ibi oratores men-
 daces: 7 adulationibus veritatē respi-
 cientes. Tertij erūt omnes vxorati q̄
 matrimonij federa violauerūt. ibi erūt
 qui cōtraxerūt in gradibus prohibitis
 aut cum ordinibus sacris: aut p^o conti-
 nentie vota. ibi erūt mulieres adultere
 que de bonis virozum nutrierūt filios
 alienos. Quarti erunt omnes mali
 sacerdotes qui curā aliarum acceperūt
 cum essent insufficiētes. qui nō dixerūt
 officiū ad qd̄ tenebāt. qui celebrarūt in
 mortali pctō. qui tenuerūt secreta ul' pu-
 blice p̄cubinas 7 sacra pro precio ven-
 diderūt. Quinti erūt omnes mali re-
 ligiosi qui nō seruauerūt regulas suas
 quas p̄miserūt deo obseruare q̄ priores
 fuerūt in morib⁹ q̄ stipendarij. superbi
 p̄sumptuosi. hypocrite. inuidi. maliuoli
 iniqui. p̄sipelles. dolosi. retractores. su-
 rrones. bilingues. mēdaces. sacrilegi
 excoicati. 7 quidā damnabiles heretici
 Sexti erūt oēs mali monachi 7 solita-
 rij. ociosi. pigri. comedētes b̄n. parū lo-
 quentes cū deo 7 min⁹ cū hōibus. stan-
 tes in solitudine. ppter gloriā mūdi. ple-
 ni fantasijs 7 cogitaciōib⁹ etiā 7 factis
 turpissimis 7 pre verecundia talia con-
 fiteri omitterentes. Septimi erunt oēs
 supbi filij q̄ penitibus suis inobediētes
 eos spreuerunt affligerūtq: 7 molesta-

uerunt p̄umelijs cōuitijs improprijjs
 7 q̄nqz verberibus. nec debitā impende-
 runt reuerētiā. Octavi erūt omnes
 lupini prelati qui nō intrauerūt p̄ bo-
 stium in ouile neqz vocati fuere a deo:
 sicut Aaron: s̄ munere precio arte volo
 importunitate tp̄aliquz fauore: 7 alijs in-
 debiqz modis eccl̄asticos rapuerūt bo-
 nores: 7 bona eccl̄iarū nō paupib⁹ q̄rū
 sūt: sed p̄pinqz 7 amicis: 7 qd̄ prius est
 lenonib⁹ 7 meretricib⁹ distribuerūt 7c.
 Noni erūt oēs mali mercatores frau-
 dolenti. falsarij. simulati. piuri. recepto-
 res 7 vsurarij. Decimi erūt oēs tyr. ini-
 7 mali dñi qui seip̄os deificātes nō ti-
 muerūt deū. 7 suos subditos grauārūt
 iniuste. Undecimi erūt oēs artiste neqz
 q̄ suas artes cū iniusticia 7 aliorū dāno
 exercuerūt. Duodecimi erūt oēs incō-
 stātes 7 luxuriosi 7 oēs aliq̄ pctōres q̄ a
 pre sinistra p̄stabūt corā iudice clamā-
 tes ac dicētes. Heu heu cur nati sum?
 Q̄p̄ amara ē dies ista. o miseri nos q̄
 trahim⁹? Ne nob̄ q̄a p̄gim⁹ ad rigorosū
 iudiciū. 3° ordinabit iudiciū q̄ntū ad
 aspectū. Scdm̄ enim Alex. in. 3. Ric. 7
 Bos. di. 48. q̄rti li. Boni 7 mali visuri
 sūt iudicē viuoz 7 mortuoz. Mali in
 forma q̄ fili⁹ hoīs ē: s̄ tñ in claritate q̄
 iudicabit. nō i infirmitate q̄ iudicat⁹ ē.
 Fiet eni p̄tute dīna sup̄nālīe: ut videāt
 formā gloriā corp̄is xp̄i ad āpliorē illo-
 rū pfusiōē. q̄a q̄libz eoz tristabit ac cō-
 fūdet vidēdo gliaz ei⁹ quē vltimē adit
 dānati. n. vltimē adit deū nō s̄b rōne
 q̄ ton⁹ ē: s̄ s̄b rōne q̄ eos punit. Cognō-
 scēt insuper damnati diuitatē xp̄i non
 per clarā visionē: sed p̄ effectus. Boni
 p̄o videbunt gloriā corp̄is xp̄i cum
 gaudio 7 leticia oculo corp̄ali: 7 gliaz
 aīe oculo mētali: 7 etiā clare videbunt
 diuinitatē. Fietqz adhuc sup̄naturalīe
 ut ita cum videant 7 audiant qui sūt a
 remot⁹ sicut xp̄in⁹. Tūc sicut dicit Criso-
 sup Mat̄. plangent iudei vidētes vi-
 uentē 7 iudicantē quē q̄si boiez mortuū
 existimabant: 7 conuincētes se corpe
 vulnerato scelus suū negare nō poterūt

Plangent et gentiles qui vanis disputacionibus recepti phosum irrationabilem stulticiam putauerunt esse teum colere crucifixum. Plangent se christiani peccatores: qui magis dilexerunt mundum quam christum. Plangent se heretici qui purum hominem crucifixum dixerunt: cum videant ipsum esse iudicem in quem iudei transfugerunt. hec ille. Quanta erit etiam in damnatis afflictio: quando scilicet merito cum videbunt multitudinem electorum. Tunc ut scribitur Sap. 5. stabunt iusti in magna constantia aduersus eos qui se angustiauerunt et qui abstulerunt latrores eorum. Videntes turbabuntur timore horribili et mirabuntur in subitatione in spate salutis dicentes intra se penam agentes et panguntia spiritus gementes: hi sunt qui aliquando habebant iustitiam et in se impio. Nos insensum vitam illorum estimabamus in se infamem. illos sine bono. Ecce quod copulatur sunt in se infamem et inter sanctos foris illorum est.

Qualiter accusabuntur in die iudicii et nota fiet peccata omnium. nec poterit quis defendere se aut excusare. Caplm. 2.

Secundum mysterium premeditandum de iudicio vocatur reuelatio. Reuelabuntur quippe omnia damnatorum peccata: tam publica quam secreta. Circa quam reuelationem occurrunt tria. Primum dicitur accusatio. Secundum testificatio. Tertium arctatio. Primum accusatio. Stabunt namque tres accusatores pro peccatores. Primus erit diabolus qui dicet: Equissime iudex iudica istum esse meum qui noluit esse tuus. Tuus erat penitus meus est factus per suam maliciam. Tibi in obediens mibi obediens. Iudica ergo istum esse meum mecumque damnandum. Cognoscet enim tunc fatui peccatores: qui grauiter errauerunt ac quiescere diabolicis suasionibus quando videbunt omnes demones contra illos clamantes. Secundum accusator erit proprium scelus. Nam ut inquit Ric. in. 4. dis. 43. In iudicio cognoscet quilibet hominem peccata que fecit tam iusti quam reprobi. Mali enim cognoscuntur ut ex illa afflictione amplius crucientur. Boni vero quia ex cognitione remissionis et indulgentie amplius consolabuntur

et diuinam misericordiam collaudabunt. Non solum autem ipsimet: sed singillatim unicuique manifesta erunt omnium bona et mala. Sed notitia illa et diuulgatio peccatorum que fecerunt electi: non generabit eis penam nec ignominiam nec confusionem. quoniam cedet ad eorum gloriam propter penitentiam quam fecerunt. Et hoc dicit Breg. 4. moral. 1. vltus finis qui autem exponens illud ps. Miserere cordias domini in eternum cantabo. Quod misericordias domini cantat in eternum: qui miserum se ignorat fuisse? Et si misericordiam transactam non meminit: unde largitori misericordie laudes reddit? Manifestatio ergo peccatorum quantum ad reprobos non quantum ad iustos erit accusatio. Tertium accusator erit totus mundus. Vnde Crisostomus super Mattheum. In illa die ultionis nihil est quod non deamus: ubi celum et terra aqua sol et luna dies et noctes et totus mundus stabunt aduersum nos in testimonium peccatorum nostrorum.

Secundum quod occurret in reuelatione peccatorum erit testificatio. Tres enim testes habebit tunc contra se peccator. Unum supra se scilicet teum. Secundum intra se scilicet conscientiam propriam. Tertium iuxta se scilicet proprium angelum homini ad custodiam reputatum: qui tanquam conscius omnium que homo fecit contra eum testimonium perhibebit. Vnde Job. 20. Reuelabunt celi id est angeli iniquitatem eius. Tertium quod occurret in reuelatione peccatorum: non erit arctatio. Arcte enim erunt tunc et stricte vie omnium peccatorum quoniam non poterunt negare: non excusare: non appellare: non fugere: non impetrare veniam: non habere refugium. Quod quod debilis erit tunc damnatorum predictio. Non valebunt eis preces: non clamores: non gemitus: non parentes: non amici: non tenique quicquam aliud. Vnde Crisostomus super Mattheum. Non erit tunc resistendi virtus contra teum: nec fugiendi facultas ante faciem eius: nec penitus locus nec satisfactionis tempus. Et Breg. in omel. inquit. Quod quod anguste erunt tunc vie reproborum: superius erit iudex iratus: inferius horrendum chaos: a reprobis peccata accusantia: a sinistris infinita demonia ad superplicium trahentia: intus conscientia vrens: foris mundus ardens: miser peccator sic

71
 p̄tensio q̄ fugie: 7 latē erit ip̄sibile:
 appere itolerabile. hec ille. Poterit tūc
 vnusq̄s dicē illud p̄s. Quo ito a sp̄i
 tuo 7 q̄ a fa. t. f. Si ascē. i. ce. t. al. co. si te.
 i. infer. ades. Si sū. p̄. m. di. 7 ba. i. exte.
 ma. Etenī il. m. t. redu. me. 7. t. m. te. tu.
 Quā aliter in iudicio p̄s alloquetur
 electos blāde atq; benigne. malos vero
 aspe satis 7 dure. 7 quō imp̄i sepabūt
 a iustis

Capitulu. 3.

Tertiu mystēriū p̄templandū re
 iudicio dicat p̄mano. Circa qd
 adhuc tria relem? attentissime
 p̄tēplari. Primū d̄ electoz alloquē.
 Secūdu d̄ anatoz p̄ritatio. Tertiu
 oīuz sepa. Primū d̄ electoz allocu
 tio. Quā nāq; x̄ps electz suis tria sua
 uisima p̄ba. Primū p̄bū erit dulcis
 uocationis: qm̄ facie leta 7 vultu blari
 ad repterā p̄tem se vētēs aspiciet suam
 dulcissimā matrē 7 cēfos electos 7 scōs
 poteritq; dicē hēz in euāgelio nō ponat
 O genitrix mea. o venerāda 7 dignissi
 ma regina celoz: ecce iā tēp̄ est ut cūcti
 hoīb? qui fuerūt in mūdo inotescat gl̄ia
 tua. videantq; cēs merita tua. Tu nēpe
 es illa que humilitate caritate ceterisq;
 p̄tūb? ad tuū vterū me inclinaasti. Tu
 me nouē mētib? i venter tui tabnaculo
 tenuisti. Tu me natū teū boiem ip̄sepio
 adorasti. inuoluisti pannis: 7 lacte tuo
 mellitū me paviisti. Tu cū lachrymā
 tē me cernebas lachrymabar. Cū vigi
 late vigilabas: cū panēte panebar. Tu
 me i brachijs sepe portasti. 7 corde ope
 semp̄ meū fuisti. Necū pre dolore cū
 crucifigebat in cruce crucifigebat i aia
 Et cū a toto mūdo elisem derelictus: tu
 sola firma in mea fide māstisti. Iunxisti
 volūtate tuā volūtati mee. Scā humil
 7 deuota celestia sp̄ considerasti. En iam
 toto mūdo pariter cōgregato: 7 ego ex
 celiam gloriā tuā quam tibi dare volui
 patēter mōstrabo. Postmodū p̄o aplis
 referet. Quos discipuli mei filij 7 fratres
 dilecti: qui reliq̄stis oia p̄p̄e nomē meū
 7 paupes 7 pegrini p̄ terrā: o tē fidelitē
 laborastis: 7 tandē patientē mortē susti

nūstis. Et p̄ martyrib? dicet. Vos fer
 uētes martyres: q̄ pro meo amore tor
 mēta 7 penas horribilissimas sustinui
 stis: 7 mori potius q̄ me negare elegistis
 Deinde alloquet p̄gines. Vos p̄gines
 mūdi q̄ scām illibataq; castitatē tātope
 amastis. Et vos o sancti p̄fessor: qui
 corpa vestra arcissima p̄nia macerastis.
 Vos cēs sancti religiosi q̄ abnegastis
 p̄p̄iā volūtate. Veniq; vos q̄ mie opa
 p̄p̄iis vestris exhibuistis. Esurui eū 7
 redistis mī māducare. Sicut 7 redistis mī
 bibē. Hospes erā 7 collegistis me. Quā
 erā 7 coopulistis me. Infirmitas erā 7 visi
 tastis me. Venite ad me vos diligētem
 Venite ad me fontem oīuz bonoz. Ad
 me summū gaudiū. Ad me sumā pul
 chritudinē. Ad me sumū solatiū. Veni
 o cara genitrix. Venite o cēs electi. O
 dulce venite. o vos dulcior super mel 7
 māna. Ecquid facient tūc d̄. in. at q̄ nō
 vocabunt. Audiēt tūc x̄pm̄ vocātē ele
 ctos suos. Percutient p̄fecto pectora:
 clamabūt 7 dicent. Ne nobis cur nati
 sumus? Ne q̄a vocati sūt illi. 7 nos nō
 vocamur. 7 nob̄ nihil dicat. Quinimo
 expectātes sum? audire sniam horribil
 d̄anatiōis. Secūdu p̄bū suauissimū
 qd loquet x̄ps electz suis d̄ b̄ndictiōis
 Quā p̄ uocationē subiūget eis b̄ndictiō
 nē suā: dicetq; ut pie credo p̄mo matri
 sue. B̄ndicta sis tu: b̄ndicta sit aia tua:
 b̄ndictū sit cor p̄ tuū: b̄ndicti sūt cēs la
 tores tui. Deinde dicet 7 ceteris. Bene
 dicti sitis vos cēs electi mei. O q̄ grata
 erit b̄ndictio illa o b̄ illis. O q̄ gravis
 ipsis d̄anatis q̄ tūc intelligēt qm̄ p̄fuit
 b̄nfacē amare teū 7 odire p̄ctm̄. Ter
 tiū p̄bū suauissimū qd loquet x̄ps electz
 suis dicat remuneratiōis. qm̄ subiūget:
 Possidete paratū vob̄ regnū a cōstitu
 tione mūdi. Regnū in quo est ois iocū
 ditas: ois plenitudo bonoz: ois suauit
 tas: ois trāquillitas: ois pax: ois cōcor
 dia: ois leticia: ois quies: cēs diuinit.
 ois satietas: cē veniq; bonū. Nullū in cō
 modū. nulla tristitia: null? dolor: null?
 labor: nulla infirmitas: nullū fastidiū.

k

nullus mero: nulla discordia: nullus
 deniq; malū. **P**ctōres insensati. cur
 nō conamini ⁊ vos regnū illud acq̄rere
 cui totus mundus cū oib; bonis suis
 cōpari nō pōt? **S**ecundū p̄templādū
 dicē dānatoꝝ p̄tristatio. **N**ā p̄ oia que
 sup̄dicta sūt vehement̄ pctōres p̄trista-
 bunt p̄pter tria. p̄pter exprobrationē
 Acriter nāq; x̄ps exprobrabit illos. d.
 illud nel simile qđ Criso⁹ sup̄ Math.
 ait. Ego p̄pter vos homo fact⁹ sū: alliga-
 tus ⁊ verisus: cesus ⁊ crucifixus. **U**bi
 est tantarū iniuriarū mearū fruct⁹? **E**cce
 precii sanguis mei quē dedi p̄redem-
 ptōe aiarū v̄strarū. **U**bi est seruic⁹ v̄ra
 quā mibi p̄ precio sanguinis mei dedi-
 stis? **E**go sup̄ gloriā meam vos habui
 cum ec̄m tē apparēs homo. ⁊ viliozem
 me oib; reb; v̄ris fecistis. **N**am oēm
 rem vilissimā terre amplius dilexist⁹ q̄
 iusticiā meā ⁊ fidē. **H** Criso. **O** scelera-
 ti ⁊ ingrati pctōres: qđ mali feci vob;
 Quid p̄ v̄ra salute facē debui quēd nō
 feci? **V**idete caput meū splēdidū. **H** est
 illud qđ p̄ vobis spinis fuit coronatū.
 habui faciē meā nūc sole lucidiorē: se-
 tidissimis spuris p̄ vob; t̄turpatā. **C**or-
 pus **H** gloriosum qđ inspicitis p̄ vobis
 fuit dure flagellatū ⁊ in cruce confixū
Ecce signa. aspiciate loca clauoz. aspici-
 te manus. aspiciate pedes. aspiciate latus
Inq̄t enī Criso⁹. **V**eniet x̄ps i iudicio
 nō solū vulnera: s̄ exprobratissimā mor-
 tem ostendēs. **2°** p̄tristabunt pctōres
 p̄pter cōtrariationē. **I**n tantis enī an-
 gustijs p̄stituti cōs scōs p̄rios habebūt
3° p̄tristabunt p̄pter sentētiationē: qñ
 audiūt tonitruū illud grande ⁊ formi-
 dabile. vocē. s. ihu x̄pi indignantē ipsis
 d. **I**te maledicti in ignē eternū qui par-
 est diabolo ⁊ angelis ei⁹. **T**ertiu p̄te-
 plandū dī oīuz separatio. **S**i vellemus
 p̄templari qñ sepabunt iusti a p̄fortio
 iustoz ⁊ a visicō tē: quāta erit illoꝝ la-
 mentatio q̄ flebiles voces: p̄umpem⁹
 certe i lachrymas. **I**būt quidē ipsi dā-
 nati ciulantes ⁊ querelantes in ignem
 ec̄nū. **I**usti autē i vitā ec̄nā: in q̄ regna-

bunt cū x̄po p̄ infinita sc̄la sc̄loꝝ. Amen.

Feria q̄nta secūde ebdomade i qua
 dragesima. de necessitate sanctissime cō-
 fessionis. contra eos qui dicunt super-
 fluū esse aut inane confiteri peccata
 sua sacerdoti. **S**ermo. 21.

A **E**ccedentes
 discipuli eius rogabant
 eum. d. **D**imitte illā: qā
 clamat post nos **M**ath.
 15. c. ⁊ i euāgelio bodier⁹
 no. **O**rdinauit cbristus
 sacerdotes suos mediatores fore futu-
 ros inter ipsum ⁊ pctōres penitentes:
 voluitq; ut absolundis bñficiū ipsi sa-
 cerdotes p̄ p̄fessionē sacramētālē largi-
 rent. **Q**đ mystice inuit in euāgelica le-
 ctione in qua narrat quēadmodū apli
 p̄ quos significant sacerdotes supplica-
 bunt x̄po. p̄ **C**hanaee filia: sanitate po-
 stulante. p̄ quā peccatrix aīa tenotat.
Quā p̄o apud nōnullos curiosos extat
 opinio quedā falsa: qua asserit nō fore
 opportunū imo sup̄fluū ⁊ iane sacerdo-
 tibus cōfiteri pctā. **I**dcirco in p̄nti ser-
 mone de necessitate cōfessionis tractare
 curabim⁹: quā necessariam esse cunctis
 penitentibus ostendem⁹ triplici rōne.
Prima ratio p̄pter doctorū ⁊ scripturarū
 testificationem.

Secūda p̄pter x̄pi institutionem.

Tertia p̄pter ecclesie preceptionem.

Que p̄ dicta scōrū doctorū p̄bari p̄uicet
 qualiter p̄fessio pctōꝝ sit penitentib; ad
 salutem necessaria. **C**aplm. 1.

Prima rō qua ostendit qđ cōfes-
 sio sit necessaria ad salutem est
 p̄pter doctorū ⁊ scripturarum
 testificationē. **E**t anteq̄ inducā testifi-
 monia. p̄mittenda ē de p̄fessione distin-
 ctio quedā quā ponit **A**lex. in. 4. volu-
 mine sūme. ⁊ **L**iv. 2. 2. q. 3. q̄ dicit qđ
 triplex ē cōfessio. p̄ eozū q̄ sūt fidei. ⁊
 ista est p̄p̄ius actus fidei de q̄ **P**aulus
Rom. ait. **O**re autē p̄fessio sit ad salutē.

2ª est confessio grāu actionis sue lau-
dis. 7 est actus latrice: q̄a ordinat ad ho-
norē reo exteri⁹ exhibendū. de q̄ David
in ps. Confitemi dño qm̄ bon⁹. 3^a ē cō-
fessio sacralis q̄ fit sacerdoti. Et de hac
Ray. ait. in sūma. de pe. Confessio ē corā
sacerdote legitima p̄p̄iozū p̄cōzū re-
claratio. Et de hac sci dicūt. q̄ loco 7
tpe expediat ad salutē. **Uñ** de pe. di. i. c.
non p̄t. inducūt Ambro⁹ li. de paradiso
sic loquens. **Nō** potest q̄sq̄ iustificari a
p̄cō nisi p̄cū fuerit ante confessus. Et
idem Ambro⁹ in sermone quadragesi-
me inq̄t. Ecce nūc temp⁹ acceptabile in
quo confessio a morte animam liberat.
Confessio paradisi ap̄t. Confessio sp̄m sal-
uandi tribuit. **Uñ** scriptura dicit. Dic
tu iniquitates tuas: ut iustificeris. Item
Job. os aureū. i. c. p̄fecta. In corde cō-
fessio. in ore p̄fessio. in ope tota humil-
tas: hec ē fructifera p̄nia. Et idē de pe.
di. i. c. nō p̄t. Non p̄t quisq̄ grām vite
celestis accipe: nisi purgat⁹ fuerit ab oī
sorde p̄cī p̄ p̄nie p̄fessionē. Et Aug⁹ li.
de p̄nia. Agite p̄niam qualis agis i ec-
clesia ut oret. p̄ vobis ecclesia. Nemo sibi
blādatur 7 dicat: Occulte ago apud
teū ago. Nouit reus qui imbi ignoscit
q̄ in corde ago. Ergo sine cā dictuz est:
Que solueritis i t̄ra erūt soluta 7 i celo
Ergo sine cā clauēs date sūt eccl̄ie rei?
q̄si dicat. nō. Et idē i eodē li. Quē p̄ni-
ret oīo peniteat. dolozē lachrymis oñ-
dat. preseniet vitā suā reo p̄ sacerdotē.
p̄ueniat iudiciū rei p̄ p̄fessionē. Et Aug⁹
in li. de p̄nia. Confessio ē sal⁹ aiariū. diffi-
patit vitiorum. oppugnatrix remonū
Quid pla? Obstruit os inferni 7 portas
ap̄t paradisi. Et de pe. di. i. c. Multiplex
mīa rei. Leo papa inq̄t. Mediator rei
7 hoīuz sp̄s ihs: bāc p̄positus eccl̄ie tra-
didit p̄tātē: ut p̄fiteb⁹ p̄nie satisfactiōz
darent: 7 eadē salubri satisfactiōe pur-
gatos: ad coionē sacramētoz p̄ ianuā
reconciliatiōis admitterēt. Et idē in ser-
monib⁹. **Nō** remanet in iudicio condē-
nandū qd̄ fuerit p̄fessione purgatū. Ex
q̄bus colligit⁹ q̄ penitentes ad p̄fessionē

sunt obligati. Sed cōtra posset quis
arguere. Primo quia nullus tenet ma-
nifestare inbonesta corporis sui. q̄ mul-
to minus nec anime. Secūdo quia ut
dicit Ambrosius sup̄ Lucam. Petrus
doluīt 7 fleuit: q̄a errauit ut homo. Non
iuenio quid dixerit: scio q̄ fleuerit. La-
chrymas lego: satisfactionem non le-
go. Et Criso⁹ ait. Lachryme lauāt te:
licitum quod voce pudor est confiteri.

Tertio arguit. quia si esset necessariū
homines confiteri sacerdoti. hoc nō vi-
deretur esse nisi ad taxandam emendā
peccati. Sed homo potest sufficiēter ta-
xare emendam pro peccato suo. q̄ videt⁹
q̄ confessio nō sit necessaria. Rūdet
ad hec Ric. in. 4. di. i. r. dicēs ad p̄mū.
De inhonesta corp̄is expedit aliquādo ma-
nifestare medico ad sanitatē p̄sequēdā
iuxta illud Boetij. Si opa medicantis
expectas oportet ut vuln⁹ retegās. Sic
etā inhonesta aīe manifestāda sunt sa-
cerdoti tāq̄ medico spirituali. Ad se-
cundū sō dicit Ric. q̄ multa facta sūt
que scripta non sunt. Et q̄ dicit q̄ la-
chryme lauāt relictū. excluditur p̄fessio
publica: non aut̄ secreta que cum ip̄s
lachrymis intelligit⁹. Ad tertū isup
argumentū. d. Ric. q̄ ille qui est nimis
familiaris vni p̄ti. iudex nō debet esse in
illa causa. ut notat⁹ ex de officio 7 pote-
state iudic⁹ re. c. insinuāte. Quia dicit
glo. ibidē. familiaritatis affectio p̄tātē
imp̄dire solet. hō autē nimis familiar⁹
est carni sue. 7 ideo non est rationabile
q̄ sit iudex in illa cā in qua agendū ē de
punitione carnis sue: q̄ vis illa punitiō
sit ad aīe correctionē. Multi insuper si
seip̄os indicare debēt: de grauissimis
peccatis sibi p̄scientiā nō facerēt: rep̄-
rentq̄ vsurarij q̄ vsuras nō p̄denarēt:
raptores 7 fures qui restitutionē non
approbarent: adulteri 7 fornicatores q̄
luxuriā excusarēt. 7 b̄u⁹ medi. Qua-
re oportune prouisum est: ut in foro
p̄scientie. aliq̄. talēz sacerdotes de pe-
ccatis nostris quando illa p̄fitemur ba-
teant iudicare.

k z

De confessio ē de necessitate salutis eo
q̄ tpe legis gratie fuit instituta a dño
ihu xpo. 7 quō intelligit q̄ sit de iure na
ture. 7 q̄ sit in lege scripta fuit figurata.

Secunda rō qua / Caplm. 2.
ōndit q̄ confessio sacramental sit
ad salutē necē. est ppter xpi in
stitutionē. Instituta quippe fuit p̄fessio
in lege gr̄e a dño ihu xpo fm Ric. vbi
ē. implicite 7 explicite. Implicite in fi
gura cū dixit leproso mūdato. Matb.
8. Vade 7 ostende te sacerdoti. Et etiā
explicite sine figura. in hoc q̄ nō tm̄ po
testatem iudicādi i foro exteriori redit
discipulis accipiendā ab alijs mediāte
Petro: cui eam promissit ante passionē
cuz sibi dixit illud qd scriptū ē Matb.
16. Tibi dabo claves regni celoz. Et
redit p̄ resurrectionē cum dixit Job.
21. Pasce oves meas: Sed etiam redit
eis p̄tatem iudicandi in foro p̄cie: nō
tm̄ apl̄is quoz sūt ep̄i successores: sed
etiā alijs discipulis quoz sūt successo
res inferiores sacerdotes. Et illā p̄tātē
oibz immediate redit p̄ seipsū. cuz p̄ re
surrectionē suā dixit eis: Quoz remi
ssis p̄cā remittunt eis. Quibz autē
dat p̄tās iudicādi de aliqua cā. dat eis
p̄tās cognoscendi de illa. Null⁹ enī p̄t
iudicare 7 esse bonus iudex de his que
ignorat. Sacerdos aut non p̄t coḡscē
sufficiens facta p̄cōris p̄cie: nisi p̄cōr
ei p̄fessione p̄ciez aperiat. Alex. aut in
4. sūme dicit q̄ duo sunt in confessione
Unū formale 7 cōpletivū. 7 hoc est ab
solutio uel potestas absoluedi uel me
dicandi. Et hoc dñs instituit qui p̄tātē
clauis p̄cessit. Et p̄nes h̄ residet p̄rus
Aliud aut ē materiale. 7 h̄ ē detectio pe
cati siue morbi. Et hoc dñs nō instituit
h̄ insinuauit. q̄a sufficit egroto exponere
medicū 7 medicinā. In Aug⁹ li. 8. de
pn̄a. 7 p̄m̄ d̄ p̄. di. 1. Quē p̄nit. La
carū aut de monumēto iam resuscitatū
ēbulit discipulis soluendū xps p̄ hoc
ostendēs p̄tātē soluendi sacerdotibus
fuisse concessam. Et h̄ queri p̄t. utrū
p̄fessio instituta fuerit in lege nature 7

in lege scripture sicut in lege gratie. Et
de lege nature dicere possum⁹ fm Bos.
in. 4. di. 1. q̄ dupliciter sūt aliqua de
dictamine iuris nāe. s. aut in gnālī. aut
in speciali. In spālī ut bonozare p̄ntes
In gnālī xpo dicitur nā ea que sup̄addit
lex euangelica. Intelligendū ē q̄ est
confessio de peccato mentalis 7 vocalis
Mentalis p̄fessio ē recognitio peccati 7
offense rei. 7 hoc ē de dictamine nature
in spālī: fm q̄ cognitio offense est de di
ctamine nature. Cognitio autē offense
humane ē de dictamine nāe p̄ se fm q̄ ē
rōnalis. Sz cognitio diuine offense ē
de dictamine nāe adiute aliquo mō per
fidem. Quō autē scit homo se offendisse
reū quē nō videt: nisi p̄ aliquē radium
fidei h̄ cognoscat. Cū ḡ reū cognoscat
homo se p̄ p̄uocationē in honozare:
natura dicit q̄ ab ipso mīa ē humiliē
petenda. Et h̄ nūq̄ est nisi recognoscat
culpa. Vocalis xpo confessio est duplex
s. que fit de o. 7 que fit de i. Vocalis con
fiteri deo dicitur nā nō simpliciter: s. i casu
nrputa qñ de⁹ erigit. sic exegit ab Adā
7 Cayn. de q̄b̄ scribit sic d̄ p̄. di. 1. s. re
m̄q̄. p̄. c. voluissent. Deniq̄ ut p̄spicue
appareat neminē sine confessione a p̄cō
mundari. ab ipso humani generis prin
cipio sumam⁹ exordiu⁹. Peccati trans
gressiōis p̄mi parentes corrupti a dño
sūt requisiti de culpa: ut p̄cōm qd trans
grediendo cōmiserāt p̄tendo telerent.
Serpens aut de culpa requisitus non est
q̄a p̄ confessionē nō reuocabat ad veniā
Cayn quoq̄ cū p̄me p̄uocationem fra
triciū addidisset: similiter a dño de
culpa est requisitus cum ei dicit. Ubi est
Abel frater tuus? Sed q̄a sup̄b̄ capiti
suo p̄cōm suū p̄fiteri noluit: potius mē
daciter negando dñm suū fallere co
natus est. d. Nunq̄a custos fratris mei
sum ego? indign⁹ venia iudicat⁹ ē. Nū i
respationis profundū merus est dum
ait. Maior est iniquitas mea q̄ ut veniā
merear. 7 vagus 7 pfugus erit a facie
rei. significās eos qui p̄cōm suū p̄fiteri
dissimulāt: respectu diuine miserandis

indignos haberi. hec ibi. Localiter vero
cōfiteri vōiō dicitur nā nisi i gnali. Di-
ctat eni oibus malis recōciliari oportē
re o quib⁹ ipse statuit. Id natura dicitur
q si reus arbitrum pstatueret inter se ⁊
pctōrē: q ipsi eēt culpa reuelāda. ⁊ ita
dictat i gnali. De lege autē scripture dicit
Boñ. q duo pncipaliter sūt in pfectiōe
ppter que oportuit ⁊ educiētes fuit pfecti-
ōne institui. Prīmū ē. ppter declaratio-
nem pcti ⁊ manifestatiōis. ⁊ ille ē finis
pfectionis in se. Secundū finis est ppter
recōciliationē faciendā reo ⁊ ei⁹ ecclie
Primo q fit ppter pcti reuelationē. Pec-
cator eni dum mala agit odit lucē. ⁊ iō
in reuersione ad iusticiā oportet redar-
gui instructuosa opa tenebrarū. Que autē
arguunt a lumine manifestant. h autē ē
p pfectionē. Et ideo debuit in ea lege in-
stitui cōfessio in qua ē manifestatio ve-
ritatis. In qua verbum caro factū est: ut
intelligibile fieret sensibile ⁊ manifestū.
hec quidē est lex gratie. Ideo q̄tum ad
p̄mū finē sibi cōpctit cōfessiois institutio
Alius finis ē ad reconciliationē faci-
endā humano arbitrio mediāte. Ideo
fit tōi ut homo sit iudex ⁊ arbiter inter
pctōrē ⁊ reum. Arbiter autē talis dē-
esse: q possit apponere manū in verumq;
Talis autē nō potuit eē quousq; de⁹ fact⁹
est homo. Et tunc homo reificat⁹ datus
est nobis mediator ⁊ arbiter xps: q po-
tuit arguere ⁊ manū ponere in utrūq;
Hic reliquit in ecclia successores quos
arbitros cōstituit ⁊ rectores ecclie: qb⁹
cōmisi auctoritatē recōciliādī. Et qm
hec auctoritas p̄ fuit in xpo ⁊ in nullo
potuit esse aq̄q; veniret. iō tñ in lege no-
ua reuēnit institui pfectio. Cōfessio ergo
p ut sacramentū nō fuit in lege scripta
nisi in figura. p̄cessit autē in h q sacer-
dotib⁹ data erat ptās ⁊ auctoritas dis-
cernendi in lep̄ā ⁊ nō lep̄ā: sanctū ⁊
ppbanū. Sed hec quidē erant corpalia
⁊ non spiri ualia.

De hoc obligantē re necessitate con-
fiteri: nō solū ppter primā institutionē
s etia ppter pceptū ecclie a quo null⁹

et capit: nisi q eēt absq; pctō. Caplm. 3.
Tertia rō qua ostendit q cōfessio
sit necessaria ad salutē est. ppter
ecclie pceptionē. P̄cepit nāq;
ecclia ut hoies p̄fiterent. in. c. ois. extra
de pe. ⁊ re. vbi dicit. Omnis vtriusq; se-
rus fidelis postq̄ ad ānos discretiōis
puenerit: oia sua solus pctā saltē semel
in āno fideliter cōfiteat. p̄prio sacerdoti
⁊ iniunctā sibi p̄nam studeat p virib⁹
adimplere. P̄opter que vba. d. Boñ.
q cōs siue boni siue mali obligant ad
cōfessionē saltē semel in āno. Teneri
quidē ad cōfessionē est dupliciter. Vel
e p institutione p̄ma: q̄a instituta est sub
p̄cepto ut patuit. Vel institutiōe sup-
addita que est a generali cōsilio in. c. p̄.
all. ois. Rōne mandati p̄me institutio-
nis qm instituta est directe p mortale
pctm: tenebāt cōs qui p⁹ baptisimū pec-
cauerūt mortalit. Rōne p̄o secūde insti-
tutionis tenent omnes saltē ad semel i
anno. Rō autē bñi⁹ institutiōis triplex
est. Prīma est vltis indigentia. Omnes
eni peccauerūt ⁊ cōs egent grā rei. ideo
quilibet debet reū glorificare cōfitando
se pctōrē. Qui eni pctōrē se p̄fiter: reū
glorificat: ostendēs se reū offendisse. ⁊
eius mīa se indigere. Secunda ratio
fuit sacre coionis reuerētia: q̄a omnes
tenent in pasca coicare tā pfecti q̄ im-
pfecti. Et tūc q̄a agnus pascalis man-
ducand⁹ est cum solennitate. ut mundi
essent manducātes ⁊ digni: oportuit p̄
mitti remediū purgationis ⁊ pbatōis
⁊ hoc ē in pcti cōfessioe. Tertia rō fuit
discretio gregis p̄nici: ne lupi abscon-
derent in grege q̄ manducaret agnos.
Ideo instituta est ut vultus p̄ciarum
suarū sacerdotibus ostēderēt: ⁊ ne he-
retici innocētā palliarēt. ⁊ sub pelle in-
nocētē se absconderēt. Nñ si q̄s nullū
haberet pctm mortale: cōfiteri debet ve-
nialia: nō q̄ homo obliget illa p̄fiteri re-
se ut re clarabit inferi ppter vinculum
pcti. s ppter obligationē p̄cepti. Si autē
aliquis diceret q nō haberet remorsus
pcti venialis. Dicit Boñ. q impossibile

ē fm statū viatorū ut aliq̄s vnū diē uel
 septimanā trāseat sine remorū venial̄:
 tñ q̄ totū annū trāseat illud magis est
 impossibile ut vix credat q̄ fuerit dō-
 nū in aliquo nisi in xp̄o 7 eius matre.
 Et ideo vnusq̄s uel habet p̄sciam de
 venialib⁹ uel debet habē. 7 ois hō p̄tē
 debet: Dimitte nobis debita nostra. Alij
 enī est homo in vita ista sine veniali: tñ
 p̄pter ignorātiā: q̄a in multis venialib⁹
 peccamus 7 ignoramus 7 nō cōsidera-
 mus: tñ p̄pter aduerentia. qm̄ venialia
 ista magne sunt aduerentie. Et idē q̄tū
 cunq̄ aliq̄s sit p̄fect⁹ debet recognoscē
 7 ope p̄fiteri se p̄ctōres. Si tamen quis
 rep̄ret q̄ nō habēt venialia p̄ctā p̄p̄ su-
 p̄ abundantiā gratiā: talis non tenet ad
 illud mandatū: q̄a solis p̄ctōrib⁹ 7 via-
 toribus datū est. ipse nō iam habitat i
 celis qui venialib⁹ nō peccauit. h̄ Bon̄.
 Addit his Ric. q̄ regulariter oēs tam
 fideles q̄ infideles tenent ad p̄fessionē
 faciendā sacerdoti xp̄iano in q̄tū istud
 p̄ceptū est p̄ceptū dei q̄ p̄tātē bz vni-
 uersaliter sup̄ oēs: 7 p̄ceptū vniuer-
 saliter dedit. Si autē nō eēt p̄ceptū nisi
 ab eccl̄ia: ad eius obseruationē non te-
 neret nisi illi q̄ sacm̄ baptisimi suscep-
 runt. Quia vicario xp̄i nō fuit cōcessa
 directe p̄tās sup̄ illos q̄ sacm̄ baptisimi
 nō suscepērūt: quod ē ianua q̄ intratur
 in eccl̄iā militantiē. Et t̄te obligatio-
 nis ē p̄ceptū de p̄fessione ut si q̄s nō p̄t
 loqui: confiteri debeat nutu ul̄ signo eo
 modo quo p̄t. put̄ notat. 2. 6. q. 6. c. qui
 recedūt. Istud enī p̄ceptū cū sit euā-
 gelicū q̄tū ad institutionē: q̄tum vero
 ad circūstantiā sit de iure positū: p̄t a
 papa dispensari q̄tū ad circūstantiā. Sz
 q̄ aliquis nullo mō teneat p̄fiteri: papa
 nō p̄t: q̄a nō p̄t dispensare p̄tra euā-
 gelicū. In Urban⁹ papa. 2. 5. q. 1. c. sunt
 quidā. ait. Sūt quidā dicētes romano
 pontifici sp̄ licuisse nouas condere le-
 ges: qd̄ 7 nos nō solū nō negam⁹: s̄ etiā
 valde affirmam⁹. Sciēdū p̄o sūm ope ē
 qm̄ 7 ide nouas leges cōdere p̄t: vnde
 euāgeliste aliqd̄ nequaq̄ dixerint. Ubi

nō ap̄t dñs uel eius ap̄lī 7 eos sequē-
 tes sci p̄res snialiter aliqd̄ diffinierunt:
 ibi nō nouā legē roman⁹ pontifex dare:
 sed potius qd̄ p̄dicatū ē: vsq̄ ad aiām 7
 sanguinē p̄firmare debet. Si enī qd̄ do-
 cuerunt ap̄lī 7 p̄p̄e testrū ē: qd̄ ab sit ni-
 teret. nō sniam dare: s̄ magis errare cō-
 uincere. Ite ille. Idē vsq̄ nūc i hoc p̄ce-
 pto nō ē dispensatū: nec q̄tū ad institu-
 tionē: nec q̄tū ad circūstantiā. Ego autē
 dico q̄ i hoc p̄cepto: licet male: tñ aliq̄s
 disp̄savit. Nā vidim⁹ p̄terosq̄ stetit p̄
 1. 2. 0. aut. 30. ānos sine p̄fessōe. Et q̄s
 disp̄savit cū istis? Ad dē. nō āgel⁹. nō
 papa. nō legat⁹ a latē. nō ep̄s. nō sacer-
 dos: nec q̄s alius cleric⁹. Sed q̄s fuit
 ille disp̄sator? R̄ndēat ipsi. Sic inquā
 mibi o infelix xp̄iane q̄ p̄ tot ānos sine
 p̄fessōe stetit. Quare nō es cōfessus?
 q̄s disp̄savit tecū? Et statim dicet. Ego
 nō p̄fiteor p̄p̄ luxuriā. Alē dicet. Ego
 p̄pter auaritiā. Alter p̄pter discordiā.
 Ergo cū his 7 silib⁹ disp̄sat diabolus.
 Cū luxuriosis diabol⁹ luxurie. cū auar-
 is diabolus auaricie. cū odiosis diabo-
 lus riray 7 discordie. O iniqua cōditio
 malo: tñ xp̄ianorū. o p̄tinacia dānabilis-
 sima. o venenata synagoga inferni. Cur
 tam diu o fatui vestra salutē negligit⁹?
 Expgiscūni igit 7 p̄fitemi p̄ctā v̄ra: ut
 p̄ p̄fessionem in p̄nti efficiami digni dei
 gr̄a: 7 in futuro eterna gloria. Amen.

feria sexta secūde ebdomade i q̄dra-
 gesima. de p̄fessōe scissima. Sermo. 28

Respondit
 ei languid⁹. Dñe bo-
 minē nō habeo ut cū
 turbata fuerit aqua
 mittat me in piscinā.
 Job. 5. 7 in euāgelio
 hodierno. Egebat adhuc auxilio hois
 ut ponēt i piscinā infirm⁹ 7 lāguid⁹ q̄ si
 ibi descedisset. nō hois: s̄ dei p̄tute san-
 tatē fuisset p̄secutus. Et mystice innuat
 q̄ lz de⁹ cū sit efficiēs p̄ctōp̄ n̄rōp̄ sani-
 tatē: tñ opportunū ē ad eā assequendā

ministerium sacerdotum. Ipsi equidem ex auctoritate sibi concessa peccatores penitentes per absolutionem adiuuant ut saluentur. Quam autem in precedenti sermone multa diximus propter que nonnulli sua peccata confiteri disposuerunt: ut etiam feruentius animentur ad suum propositum frequendum. idcirco hodierna die adhuc de confessione erimus dicturi: De qua tria mysteria proponemus contemplanda. videlicet.

Primum dicimus temporalitas.

Secundum qualitas.

Tertium integritas.

Qualiter excusant aliqui si non confiteantur semel in anno. et an per peccatum necessarium sit confiteri. Caplm. 1.

Primum mysterium declarandum de confessione dicimus temporalitas: in quo videre debemus quoniam sit confitendum. Circa hoc autem triplex tempus subdistinguemus. Primum dicimus tempus assignatum. Secundum festinatum. Tertium definitum. Primum tempus dicimus assignatum. de quo fit mentio in. c. omnis. de pe. et re. quando dicimus. semel in anno. Ex quo colligitur quod de iure canonico saltem semel in anno omnes homines confiteri tenentur. Notandum tamen quod ab istius precepti obligatione aliqui excusantur: aut propter infatuationem: aut propter locutionem: aut propter sacerdotis priuationem. Primi excusantur propter infatuationem: cum essent fatui aut mente capti: qui in eo statu non possunt mereri nec temerari. Sed sunt in eo statu siue donationis siue saluationis: in quo reperiuntur quando perdiderunt sensum. ut dicitur extra de baptismo et eius effectu. c. maiores. in fine. Obligantur tamen tales ad confessionem quoniam habent lucida intervalia. Secundi excusantur propter locutionem: quia sunt muti: aut ignorant idioma patrie in qua morantur. tales confiteantur eo modo quo possunt. per signa aut per interpretem si potest inueniri. et tunc interpretem et sacerdos pro una persona computantur. Tamen dicit Ric. in. 4. dist. 11. et videtur aliquibus. quod confiteri per interpretem non est constitutum iure diuino

nec positum. et cum confiteri sit multum difficile non videtur tutius plus artare confessionem quam artes per ius diuinum vel positum. Ut enim dicimus per penult. et dist. 4. c. tenig. Qui nimis emungit elicit sanguinem. Tertii propter priuationem seu absentiam sacerdotis excusantur: quem tamen debent penitentes diligenter requirere. ut dicit magister in. 4. dist. 1. c. nunc prius. Et illud dictum magistri videlicet Si defuerit sacerdos. primo vel socio facienda est confessio: exponendum est de congruitate: non de necessitate secundum Ric. Utrum pro absente sacerdote penitens debet ei per litteras confiteri. Dicit Ric. quod non. quia hoc non inuenitur institutum. Et quia immineret periculum ne esset defectus in examinatione peccatorum: quod facere debet sacerdos ut possit salubria prebere remedia. et ne reuelarentur peccata alicuius. Uterque enim facilius possunt perire. et periculum maliciose apiri: aut per nuncios ignorantiam tradi illis quibus non mittuntur: qui eas apirent. et etiam quia alias maliciosus sacerdos posset contra penitentes agere ostendendo scripturam suam. Secundum tempus circa confessionem dicimus festinatum. Pro quo dubitari solet. an peccator statim teneatur confiteri habita opportunitate sacerdotis. Et circa hoc sunt varie opiniones. Prima est Innocentii super. c. omnis. de pe. et re. et Archidiaconi super. c. ille rex. de pe. dist. 3. qui videntur dicere quod omnis qui cecidit in peccatum mortale: teneatur precipue poterit ex debito necessitatis confiteri. Idem dicit Hostiensis in summa sua. li. 5. titulo. de pe. et re. quoniam confitentur. Cui opinioni quidam inherentes dicunt quod c. omnis. non subuenit negligentibus ut non obligentur ad confessionem nisi semel in anno: sed potius punit negligentiam illorum qui sic saltem non confitentur. Ratio autem est. quia quoniam cum sit aliquod preceptum absque determinatione temporis debet impleri precipue commode fieri potest. Cum ergo homo obligetur ad confessionem post peccatum mortale ex precepto diuino. ergo precipue confiteri tenetur.

k 4

remissio. Quandoq; eni nō cōterit ho-
mo ante cōfessionē: 7 cōfitendo pctā sit
cōtritus 7 remittunt ei. Octaua vti-
litas est pctōrū euitatio. Propter fre-
quentē eni p̄fessionē melius euitantur
pctā. Nonā utilitas est rei glorifica-
tio. quia quotienscūq; q̄s sua pctā i spe
venie cōfiteat. reum clementissimū 7 mi-
serico: dē glorificat. Quare laudabile
est ut qui frequēter peccāt. nō tñ semel i
anno: s; frequēter etiā cōfiteant. Ter-
tiū temp⁹ qd notat in cōfessione dicitur
determinatū. In quo videndū est. qua
etate determinate obligat quis ad cō-
fessionē. Et ad hoc dixerūt aliqui. q; in
etate. 1. ānozū. quia in glo. in. c. ois. sup
p̄bo. discretio. dī. Anni discretionis
dicunt euz quis est doli capax. q̄a tunc
pōt peccare. Et idem habet. C. si aduer-
sus relictū. l. i. Et. C. si minor se maio-
rem dixerit. l. 3. Et glo. sup. verbo. gran-
diusculis. c. de relictis puerorū. c. pue-
ris grandiusculis. dicit. i. doli capax
videlicet. 1. ānoz. Tales eni mentiri 7
verū dicere 7 fateri 7 negare pōt. ut dīc
Aug⁹ in eplā ad Romanos cpm. ut habet
in glo. sup. c. puuli. de cōf. dī. 4. Hosti.
pō in sūma sua. li. 5. de pe. 7 re. Doli in-
quit capax est cum quis est proxim⁹ pu-
bertati. ff. de actō. 7 obli. l. i. Et fm etiā
li. 4. sūme ti. de respon. impu. Pubertas
incipit i muliere i. 12. āno. In masculino
vero i. 14. Sed addit Hosti. q; quādo
quis ē doli capax in exteriora vir bon⁹
estimabit. Nō extra de p̄sum. in. c. ex stu-
dijs. dicit. Et studijs suis cognoscitur
puer. Inueniē nāq; in li. dial. q; qdam
puer. 5. ānozū iurans 7 blasphemans a
diatolo raptus fuit. Sed in illo scdm
Hosti. li. 5. de relict. pue. malicia supple-
bat etates. Si g; pueri nō sūt doli capa-
ces. nō tenent cōfiteri. Tales enim fu-
riosus comparant. quia eoz etas quic⁹
quid videt ignorat. ff. de acquirē. pos. l. i.
§. furiosus. Et. C. de falsa moneta. l. i.
in fi. Nec tamen in pueris ante .x. uel
i. 4. annū negandū est peccatū. eo q; pec-
care nō pōt carnaliter. quia preter car-

nalia peccata reperiūt 7 alia. Unde in
c. i. de relict. pue. dī. Pueris grandiu-
sculis peccatūz nolunt tribuere quidā
nisi ab annis quattuordecim cum iam
pubescere ceperunt. quod merito credere-
mus si nulla essent peccata nisi que mē-
bris genitalibus cōmittunt. Sed quis
audeat affirmare furta mēdacia 7 per-
iuria non esse peccata? At his plena ē
puerilis etas: quis non ita in eis ut in
maioribus puniēda esse videat. h. ibi.
S; lex p̄bdolor. quid referā? Tāta
ē hodie in pueris 7 puellis malicia: ut
etiā in pctā carnis ante ānos pulterat⁹
libidinosis me inardescant. Quare so-
lerti cura a parentibus ad cōfessionē
sunt inducendi.

Qualiter sacerdos audiens cōfes-
sionem reter habere auctoritatē: sciam
7 tonitatem. 7 quis dicatur proprius
sacerdos. Caplm. 2.

Secundum mysteriū declaran-
dum de cōfessione dicit q̄litas.
In quo notande sunt qualita-
tes seu conditiones que requiruntur in
sacerdote: cui peccator p̄fiteri debet. Et
colligunt maxime tres. Prima dicitur
p̄tās. Secunda sanctitas. Tertia cla-
ritas. Prima cōditio cōfessōis dicit
potestas. Nam fm Durādū in sūma li.
i. p̄t. i. dī. i. Ad absoluēdū i foro p̄nie
tria requirunt. Primū q; confessor ha-
beat auctoritatē clauis. Secundū q;
habeat auctoritatis executiōē. Tertiū
q; executio sit litera non ligata. Et ip̄e
h. dicit in. c. ois. de pe. 7 re. q; vnusq;sq;
d; cōfiteri p̄prio sacerdoti. q̄a sibi inest
hui⁹ modi p̄tās. S; notādū fm Ric.
di. i. 1. q̄rti. q; p̄prio sacerdos pōt accipi
multiplicit. Uno mō ē. p̄prio sacerdos
alicuius batens sup ipsū iurisdictionē
ordinariam in foro p̄nie: modo tamen
inferiori. 7 sic est p̄prio sacerdos ille
qui coiter vocat p̄elbyē parochialis.
Secundo mō dicitur proprius sacer-
dos habens iurisdictionem ordinariā
modo principali. 7 sic ep̄s ē. p̄prio sa-
dos omniū existentū in suo episcopatu

Nota tamē q̄ archiepi non habent auctoritatē absolūendi subditos suffraganeorum suorum excepto casu: q̄si visitat provinciam. extra de censibus. c. ppetuo. li. 6. 3. modo dicitur p̄prius sacerdos habens iurisdictionē mō principalissimo Et sic papa est p̄prius sacerdos omnium xpianorum. 4. modo dicitur p̄prius sacerdos habens iurisdictionē delegatā ab aliquo istorum vel a legato dñi pape. 5. modo dicitur p̄prius sacerdos habens iurisdictionē ex cōiunctione iuris. Et sic sūt p̄prii sacerdotes illi quos episcopi et abbates exempti sibi eligunt in confessoribus. Talibus enī p̄mittitur ex lege cōiungere sibi discretum et providū cōfessorē. extra de p̄. et re. c. ne p̄vocatione. Sic etiam ē p̄prius sacerdos illi quē quis audit p̄stitutū in articulo necessitatis. in quo casu quilibet sacerdos potest hominem absolūere. sicut patet. 26. q. 6. c. si p̄sbyter. et c. sequenti. Et est de furtis. c. fures. Hoc etiā modo est p̄prius sacerdos vagabundorum quocūq; p̄sbyter parochialis: in cuius parochia voluerint confiteri: q̄a tales nunq̄ habent domicilium propriū. ff. ad municipales. l. lateo. Similiter dico de illis q̄ domicilio relicto navigant: vel iter faciunt querētes quo se trāsserant. Nam et tales sine domicilio sunt. ff. ad municipales. l. eius. §. celsus. Et similiter s̄m Juno. super. c. omnis. Scholares p̄nt confiteri illi quem elegerint in loco in quo student si moram ibidem contraxerint: vel cōtrahere intendant p̄ unum annū. Accipiēdo ergo propriū sacerdotem p̄ sacerdotem habente iurisdictionē aliquo p̄dictorum modorum: qui sibi confiteatur cōfiteri dicitur p̄prio sacerdoti. Sed hic oritur dubiū Num illi qui confitentur alicui habenti p̄tatem et auctoritatē audiendi confessiones ab episcopo: teneant illo eodē anno cōfiteri suo p̄sbytero parochiali Et aliquibus videtur q̄ sic. quia ut p̄bat r. q. i. c. p̄uēit. Si uenit uis episcopo iurdictio et p̄tās nō seruatur: ecclesiasticus ordo cōfunditur. ergo similiter si non ser-

uatur p̄sbytero parochiali. Insuper s̄m Bern. li. 3. de consideratione. c. 13. Ecclesiastica hierarchia est ad exēplar angelice hierarchie. Et in angelica hierarchia id quod uenit angelis alicuius ordinis ex officio nunq̄ cōmittit̄ angelis alterius ordinis. Et similiter fieri debet in ecclesia. R̄spondet Ric. vi. §. q̄ ep̄s habet ordinariā iurisdictionē sup̄ subditos sacerdotum parochialium. Illud autē quod cōuenit alicui ex ordinaria iurisdictione: ipse potest cōmittere alii habenti ordinem cōuenientem ad illud officium exequendū. extra de p̄s. eccle. c. aliqua. Illi ergo qui cōfitentur legitime habenti potestatem ep̄i: cop̄i: et absolūunt̄ ab eodem: uere sūt absolūti. nec eadem p̄tās in numero tenent̄ suis p̄sbyteris parochialibus cōfiteri. Unde ep̄s cōfiteus p̄tatem alicui audiendi cōfessiones nō aufert curato iurisdictionē: sed sibi seruat dans ei coadiutorē. et sic soluitur primum argumentū. Ad secundū s̄o de similitudine ecclesie ad angelicā hierarchiam: r̄spondendū est. q̄ in h̄ nō est simile. q̄a angelus sufficit plene ad exequendū actus cōuenientes officio suo. Nō sic autē uere potest dici de quolibet inferiore curato. Secunda cōditio p̄fessoris dicitur sanctitas. Ut enī dicit Durandus in sūma ubi s̄. Tanta debet habere confessor habilitatē affectionis ut sit dignus xpi minister. Unde de p̄. di. 6. c. qui uult confiteri. dicitur. Sacerdos cui omnis offert p̄tās: ante quē statuit̄ omnis languor in nullo sit iudicandus que in alio promptē ē iudicare. Iudicās enī aliū qui est iudicandus: cōdemnat se ipsum. Cognoscat s̄ se et purget in se: qd̄ alios uidet sibi asserre. Et quib⁹ uerbis sumis argumentū s̄m Durā. q̄ existēs in mortali p̄tā: peccat mortalit̄ absolūendo: nisi prius peniteat. Nec solū debz cē sanct⁹ cōfessor: s̄ i scitate solidus et firmatus: p̄pter ea que audiunt̄ i cōfessionē. Ideo Bern. sup̄ cantica sermone. 18. ait Tu frater cui firma caritas nō dū est: s̄ adeo tenera et arūdinea: ut omni cedat

flatui: qua fronte aliena vulnera cura-
 re aut ambis aut acquiescis? Noli esse
 nimis iustus. Sufficit tibi si diligis, p-
 rimū sicut teipsū. Non enī salutē primi
 debet querere: in salutis pprie retribu-
 tum. hec ille. Caueat tñ qui cōfiteri vo-
 lunt ne fiant cōfessorū iudices curiosi
 sed eis tñ sufficiat nō cōspicere malam
 vitā expresse. Tertia cōdino p̄fessor
 dicat claritas. Detet utiq; habere clari-
 tatē cognitiōis et scientie. ut dicit. in. c.
 omnis. S. sacerdos. Et in glo. in dicto
 c. sup. p̄bo sacerdoti. Et in glo. sup. p̄bo
 prouidum. in. c. ne. p. dilatione. te. p. et
 re. Ideo dicit te. p. di. S. in. c. qui vult
 p̄fiteri. Caueat spiritalis iudex: ut sic
 nō cōmiserit crimē nequitiē: ita nō careat
 munere scie. Oportet enī ut sciat cogno-
 scere quicquid debet iudicare. Iudiciaria
 nō p̄t. as expostulat ut qd dō iudicare
 discernat. Diligens ergo inq̄sitor: subtilis
 inuestigator sapiens et q̄si astute inter-
 roget a p̄tore qd forsitan ignorat uel
 verēcūdia vel it occultare. hec ibi. Opor-
 tet q̄ ut cōfessores sciant discernere qd
 debet iudicare. sicut in veteri lege iudi-
 cabant de lepra et nō lepra. Leuit. i. 4.
 Hinc ē qd Breg. li. i. pastor. al. c. i. ait.
 Nulla ars doceri p̄sumit: nisi prius in-
 tenta meditandē discat. Ab imperitis
 q̄ pastorale magisteriū qua temeritate
 assumit: cū sit ars artū regimē aiari?
 Facit ad B. c. Cum sit. de etate et q̄litate
 ordinandoz. Cōfessor ergo fm Durā.
 quotiens se ingerit ad cōfessiōes au-
 diendas: totiens offert se ad rñdendū
 de peccatis mortalibus et p̄ceptis. de
 contractib⁹ et usuris. de restitutionib⁹.
 Detet itaq; habere sciam saltē cōpeten-
 tem. Locat aut cōp̄tēs que necessaria
 est ad executionem cuiuscūq; ordinis.
 Unde inq̄tū sacerdos reputat⁹ est ad
 omniū officiū celebrandū: tenet tñ scire
 de grāmatica q̄ sciat p̄ba p̄ferre: et q̄
 intelligat saltē lraliter ea que legit. In-
 q̄tū p̄o est minister sacroꝝ: tenet scire
 que sit rebita mā uel forma cuiuslibet
 sacri. et modū recte singula disp̄fandi.

Inq̄tū doctor est: tenet scire saltē fidei
 rudimenta. Et inq̄tū ē iudex in foro
 cōscie: tenet scire discernē inter leprā et
 nō leprā: saltē in his p̄ctis que sūt oib⁹
 notiora. In alijs p̄o te quibus etiā sa-
 pientes dubitat sciat dubitare: et querē
 supioꝝ cōsiliū. Detet scire que sint mor-
 talia: que capitalia saltē in cōr: et que
 venialia in genere. Detet etiā scire cano-
 nes p̄niales: nō tñ prop̄ hoc ut p̄nias
 iungere: cum p̄nē hodie sint arbitra-
 rie. ut dicit in sequenti sermone: sed ut
 p̄ hoc sciat culparum p̄nias agnoscere.
 hec Durandus. Ego tamē credo q̄ p̄t
 quis dum nō est nimis p̄ritus: in trib⁹
 casibus sine piculo cōfessiōes audire.
 Primus est quādo piculū mortis im-
 neret p̄nitenti: nec ali⁹ posset haberi. Tūc
 quilibet potest et debet audire. p̄pter effi-
 caciā sacramēti ne ea priuet. Secūda
 est quādo cōfiteus est p̄ritus sufficienter
 ita q̄ ipsū cōfessore docet. Tertius q̄
 p̄fiteres sunt p̄sone spiritaliter viuē-
 tes et crebro confitentes que non cōsue-
 uerunt habere nisi venialia.

Qualiter cōfessio debet ēē integra ut
 penitens confiteat oia p̄ctā mortalia et
 circūstantias trahentes i aliud genus
 p̄cti. et in casu venialia. Caplm. 3.

Tertū mysteriū de p̄fessione re-
 clarandū dicit integritas. Mā
 ut dicit. c. ois. sepius allegatur
 De oibus p̄ctis cōfessio ē faciēda vni
 sacerdoti ut integra sit et nō diuisa. Sz
 in hoc solet dubitari q̄tum ad tria. p̄
 q̄tū ad p̄ctoz differentiā. 2. q̄tum ad
 eoz circūstātiā. 3. q̄tū ad p̄ctā venia-
 lia. p̄ solet dubitari q̄tū ad p̄ctozum
 differentiā. Utū necesse sit differentiā
 omnis p̄cti mortalis siue latentis siue
 manifesti. siue sit cordis. siue sit oris cō-
 fiteri. Et rñdet Bon. di. i. 7. quarti. q̄ sic
 Et de p̄ctō manifestō dicit q̄ necessariū
 est ut dicat in cōfessio. duplici ex causa
 Una ex pte audientis. alia ex pte confi-
 tentis. Ex pte audientis. q̄m sic ē i iudi-
 cio forensi q̄ iudex aliqd nouit ut pri-
 uata persona: qd tñ non nouit ut iudex

nec pcedit ad sententiā quāq; inotēcat
ei ut iudici. qā ut dicit. 3. q. 1. c. iudicet.
Iudex dicit iudicare sū allegata. Sic ē i
iudicio pñali. qā pctā pñlica q̄uis sint
manifesta sacerdoti sic hōi: nō tñ sūt ma
nifesta sic rei vicario. ad sunt cōfitenda.
Secūda rō ē ex pte pñtentis. qā p suā
humilē cōfessionē bz iustificari. Lñ te
pe. di. i. §. alij. Dic tu prius iniquitates
tuas ut iustificer. Dñ ḡ pctōr cōfitef:
oia mortalia secreta 7 publica que fecit
rebet dicere sacerdoti. 7 si non recorda
ret oīz pcedēte sufficiēti pñatiōe. suffi
cit ei q; in genere doleat 7 cōfiteat se in
multis offendisse quoz nō recordat. qā
ut scribit in glo. sup. c. porrecta. et de
confir. uti. uel inuti. Et. C. de veteri iure
enucleādo. l. ij. §. si qd aūt. Oīz habē
memoriā 7 i nullo penit? oberrare di
uinitatis est potius q̄ humanitatis. Si
aūt pctōr recordet 7 nolit dicere ul' nō
dat opam ut recordet: pñfessio sua infru
ctuosa ē. ut colligi pōt ex dictis in. c. frēs
nros. te. pe. di. §. 2. soler dubitari q̄ tñ
ad pctōr circūstantias. Aliū circūstā
tie sint pñtēde. Et dicit dñs Boni. pñfata
i. di. q̄rti q; tria sūt circūstantiaz gnā
quedā sūt alleuantes. quedā aggrauā
res. quedā ad aliud genus trahentes.
Prūne circūstantie alleuāt pctm̄: ut si
q; peccasset euz muliere ab ipsa tñ tem
ptatus 7 puocat? 7 bi? has circūstā
tias pñteri nō ē bonū nisi pñf h ut sanis
faciat aliene inq̄sitioni: uel ut pñdeat
cius scādalo 7 pturbationi: utpote si ti
meret pñfessōrē ex h accipe occasiones 7
exēplū malū uel si tān circūstātia mi
nuat pctm̄ ut sit in genere venialis aut
nullū pctm̄. sicut comedere carnes i q̄
dragesima. ppter infirmitatē. h̄ excepto
pctōr nō debz tales circūstantias refer
re. qā in cōfessione habet se accusare nō
excusare. Secūde circūstantie dicūt
aggrauātes q̄ aggrauāt pctm̄: nō tamē
trahūt in aliud genus uel i aliā speciez
pcti. ut si quis lusisset ad tapillos mul
tum libent. 7 fuisset fornicatus cū mul
ta relectatione: uel cōmīssisset aliqd pec

catum ex pñia malicia nulla tēptatiōe
pcedente. 7 tales circūstācias nō est de
necessitate pñteri s; de pgruitate. Ter
tie circūstantie dicunt ad aliud genus
trahentes eo q; trahūt in aliud genus
uel in aliam spēm pcti. 7 bas pñteri est
necessariū. Scdm̄ pñ dicta scōrū octo
s; tales circūstācie. p̄ pñone. 2. loci. 3.
modi. 4. t̄pis. 5. numeri. 6. qualitatis.
7 inductionis. 8. cōsequētie. Prima
circūstantia dicit pñone. Notificanda
nāq; ē pñona cū qua uel pñra quā pctm̄
ē cōmīssū. Aliud enī ē peccare cū vna
moniali. aliud cum vna seculari. aliud
cum soluta. aliud cū cōiugata. aliud cū
psanguinea. aliud cum extranea. aliud
pñtere laicū. aliud clericū uel sacerdo
tem. 7 bi? Secūda circūstātia dicit
loci. Nā si pctm̄ cōmīssat i loco sacro
iduat aliā spēm pcti qd dicit sacrilegiū
sic nōt glo. te. pe. di. §. c. cōfidef. Ter
tia ē modi. Posset enim q; tali mō pec
care q; pctm̄ traheret in aliā spēm. ut si
q; cū muliere peccaret cōtra naturam.

Quarta ē t̄pis. qñ enī pctm̄ cōmīssit
in die festo inducit aliā spēm. s. trasgres
sionē tertij pcepti ut dicit Rico. te lira
sup 20. c. Exodi. Jō pctā i festis com
mūta cū t̄pis circūstantia sūt pñtenda.

Quinta dicit numeri. qā quotiēs bō
peccat totiēs distincta 7 plura peccata
cōmīssit. pñterea oportet dicere quotiēs
pctm̄ ē cōmīssū. Et si q; nō recordetur
dicat numerū quē pōt estimare sūm pro
babilē opinionē. 7 si nō pōt estimare nu
merum estimet quāto tpe in pctō steterit.

Sexta dicit qualitatis. Oportet enī
pñteri qñ pctm̄ eet publicū: qā inducēt
aliā spēc h̄ est scādalu pñfumi. Se
ptima dicit inductionis. qñ aliq; non
solum ipse peccauit: s; alios induxit ad
peccandū: dans cōsiliū: auxiliū uel fa
uorem. Octaua dicit pñsequētie. De
bet peccator etiā dicere pctā que conse
quūtur ad alia pctā: utputa qā in vno
peccato occurrerent mendacia. pñuria
adulatiōes. receptiōes. 7 similia que in
pñfessione nō sūt omittēda: s; pñpalanda.

Tertio dubitari solet quidum ad peccata venialia. an expedit illa confiteri. Et de hoc. d. Bon. ubi s. d. confiteri venialia non est preceptum. eo quod absque confessione multipliciter remittantur. Et per dignam eukaristie sumptionem. de precepto. d. i. c. cum omne crimen. 7. c. si quoniam scilicet. 2. per aque benedictionem aspersionem. ut patet de precepto. d. i. c. aqua sale conspersam. 3. per ieiunia et per elemosinarum largitionem ut beatus Bernardus. 82. dist. c. prelati. Et de precepto. d. i. c. medicina. 7. c. quod obrem. 7. di. 3. c. sane cavendum. 4. per ducam orationem. de precepto. d. i. c. de quietudine. 5. per deuotionis peccatoris confessionem. de precepto. d. i. c. tres actus. 7. di. 2. c. si est inquit. 6. per gratam confessionem in ecclesia factam ut de precepto. d. i. c. de quotidianis. In causa tamen contingit quod homo teneat venialia confiteri. siue propter dubium. siue propter ecclesiasticum statutum. Propter dubium tamen quando quando probabiliter de aliquo peccato dubitat verum sit mortale uel veniale: quia peccator sine peccato nitet de illo sicut de mortali. discrimini se exponit. Et ideo debet confiteri. Similiter propter statutum prebitenda sunt venialia: sicut dictum est superius de necessitate confitendi semel in anno: uel de religiosi. Quia pro multi hoc audiētes scrupulosi satis efficiunt dubitantes nescire confiteri sua peccata ut debet. Ego dico et teneo quod si quis cum voluntate se emendandi et proposito bono ad confessionem accedit faciens quod in se est ut bene confiteatur. et nulli peccata recordaretur et nullam diceret circumstantiam et multa omitteret que ad confessionem necessaria esse dicunt: considerata voluntate bona et pensata humana infirmitate vel ignorantia talis fructus confessionis minime priuaretur. Ergo cum bona ad rem fiducia disponat se ad peccatores. putaverunt et sciunt peccata sua confiteri: et a christo sanitate et salutem simul cum languido quem sanauit in euangelio firmiter obtinebunt. hic per gratiam et in futuro per gloriam: in qua uiuit in eternum uerus qui est benedictus. Amen.

// Sabbato secunde ebdomade i qua

dragesima. de fructuosa et utili confessione peccatorum. Sermo. 29.

Ecce filius

Hmeus dilectus? et quid mihi bene coplacui: ipsum audite Mathe. 11. et in euangelio hodierno. Seruanda sunt christi precepta aio leuato et litenti corde: que uerum dei credimus saluatores nostri. Et scilicet namque euangelium hodiernum qualiter christus transfiguratus est in monte a deo patre et spiritu sancto vestimentum diuinitatis accepit. Ipse quoque nobis viam salutis aperuit: penamque post commissam peccata illam esse predicauit. Ipse sacerdotibus clauis ecclesie consignauit quibus possent peccatoribus aperire ianuam regni celorum. Ipse sanguinem suum offert omnibus: quibus merita propria non sufficiunt: ut illi merito veniam assequantur et remissionem. Quia pro homines saluare sic uoluit per gratiam suam: ut etiam ipsi faciant quod in se est: et precipue peccata sua sacerdotibus confitendo: Idcirco unusquisque illi audire debet. Vox enim eius est Mathe. 4. d. Penitentiam agite. Et quia hec penitentia confessionem includit: Idcirco preter ea que in precedentibus dicta sunt: adhuc in hoc sermone tria mysteria ponemus preceptanda. Primum dicitur humilitationis. Secundum occultationis. Tertium iterationis.

Quod peccator debet humiliter confiteri. per examinando peccata. 2. accusando peccata. 3. suscipiendo iniunctam sibi penitentiam a sacerdote. Caplm. 1.

Primum mysterium de confessione declarandum dicitur humilitationis. Qui enim confitetur confiteri debet cum humilitate: que precipue consistit in tribus. 1. in diligenti examinatione. 2. in peccatorum accusatione. 3. in penitentia suscepta per humilitatem penitentis et diligenti examinatione. Nam quod humilis est. ante confessionem in aliquo secreto loco examinet seipsum: cogitans beneficia que a deo

accepit: bona q̄ omisit. 7 mala que cō-
 misit. d. illud Jac. 38. c. Recogitatio ē
 cōs annos meos i amaritudine anime
 mee. S3 multi sūt q̄ ad p̄fessionez acce-
 dūt in deuoti ip̄meditati: sine vlla cō-
 punitione: sine cogitatioe aliq̄ aut re-
 cordatiōe pctōz suoz: q̄bus p̄fessores
 q̄n̄ cos tales inueniūt: p̄suadere debent
 ut prius se p̄parēt: 7 p̄ ea redeāt ad p̄-
 nitendū. qui monēdi sūt ut p̄ recē cōsi-
 derationes discurrendo conent sua pec-
 cata colligere. p̄ p̄fessio est status
 in q̄ pctōr est. 7 in q̄ fuit. puta p̄ginitatē
 viduitatis. aut m̄monij. 2° ē etatis in
 qua pctōr est 7 in q̄ fuit. 3° est fortune
 p̄spe ul' aduerse. 4° officij artis seu ex-
 ercij. 5° societatis cōmemorando sol-
 cios uel socias cū q̄bus hō p̄uerfat^r est.
 6° est locoz in q̄bus hō fuit. 7° tēpōz
 puta pacis guerre aut solennitatū aut
 diez ferialū. 8° cordis. speculādo sub-
 tilitē qd̄ p̄ tēū 7 p̄mū ē corde cōmissū.
 9° est p̄boz notant in seipso qd̄ i p̄bis
 male loquēdo potuerit errare p̄siderās
 10° ē factorz 7 op̄ez. his modis discurre-
 rēdo pōt hō m̄lta pctā q̄ fecit ad memo-
 riā reuocare. 7 p̄p̄ q̄ in sua cellula aut
 camera sic sol^r ex̄is p̄cet^r suū p̄cūtiēdo
 dicere d3 cū publicano Luc. 18. Deus
 p̄piti^r esto m̄ pctōri. Et cū filio p̄digo
 Luc. 15. Pater peccauit in celū 7 corā te.
 Et cū David. Miserē mei reus. s. m. in
 tuā. Et q̄tū pōt conet^r testari pctōrū
 suoz magnitudinē turpitudinē 7 mul-
 titudinē: reprecās oīpotentē deū ut di-
 gnet^r p̄ vulnera sui filij idulgere sibi re-
 licta sua. Sicq̄ cū tali dispositiōe reuer-
 tatur ad sacerdotē. Sacerdos p̄o vbi
 videt illū deificē: diligēt adiuuet 7 ex-
 aminet. 2° p̄sistit humilitas in pctōz
 accusatione q̄n̄ pctōr licet cum rubore:
 tū h̄tere 7 manifeste accusat pctā sua.
 Nā ut dī de pe. vi. i. c. qui domū suā. La-
 citurnitas pcti ex supbia nascit^r cordis
 Jō enī pctū suū celare quisq̄ desiderat
 ne iniquitas sua alijs manifesta fiat. ne
 talis reputet^r apud hoīes foris quāliter
 se tam tūdū exhibuit dīno conspectui:

qd̄ ex fonte supbie nasci nullū dubiū ē
 Sp̄s supbie est se velle iustū videri qui
 pctōr ē. Sed excusāt se 7 maxime mu-
 lieres. d. Nolle p̄fiteri pctā nō. p̄p̄ sup-
 biā. s. p̄p̄ verecundiā. p̄ quib⁹ Ber. ait
 Dīfānia nimia hoīuz. pudet abluī 7
 nō pudet inq̄nari. pudet sordes abster-
 gere. 7 nō pudet p̄tere. abstergit^r caliga
 7 cōtemnit aīa. P̄op̄ istos etiā de pe.
 vi. i. c. nūc aut. ait Crisost⁹. Nūc aut si re-
 corder^r pctōrū tuoz: frequēt ea in cō-
 spectu dei. p̄nūciās. 7 p̄ eis clemētiā ei⁹
 deprecet^r: citius illa te leuabis. Si at nūc
 obliuiscer^r pctōz tuoz: tūc coz reco-
 daretis nolens q̄n̄ in toto mundo pu-
 blicabunt^r 7 in p̄p̄cū p̄ferent^r oīuz tam
 amicoz tuoz q̄ inimicoz 7 scōz ange-
 loz celestīuz spiritūū. hec ibi. Nulla ḡ
 verecūdia multo min⁹ nec supbia tace-
 da sūt i cōfessione pctā. q̄nimo illa bu-
 militer 7 tolent^r sacerdoti sūt reuelāda
 sine duplicitate. sine mēdacio. sine excu-
 satione. Nec enī incipiēdū est ut multi
 faciūt a p̄pria laude asserētes: Ego ie-
 iuno. do clemosynas. adiuuo pauperes
 nō sū blasphem⁹ aut homicida. l3 q̄n̄q̄
 ut homo carnalit^r peccē 7 bi⁹. Nō pura
 est nec deo accepta talis p̄fessio. Dicēda
 etiā sūt pctā p̄pria nō aliena. ut dicit. c.
 oīs. de pe. 7 re. Mōndū tū sū Ric. i. 4.
 dis. 21. q̄ exp̄ssio aliene p̄sone seu alieni
 pcti: aut est necēia ad exp̄ssionē pctōrū
 aut nō. Si sic. tenet^r ea exp̄ssionē p̄fessori
 Nā mulieri cū q̄ p̄cubuit frater ei⁹ non
 sufficit dicē q̄ vñ vir cōcubuit cū ea s
 d3 exp̄ssionē q̄ ille est frater ei⁹. Et si nō
 habeat nisi vñ frēm: tūc scit sacerdos
 q̄s ē ille. Et si ē religiosus: d3 exp̄ssionē
 q̄ est religiosus. Et si ē laic⁹ 7 ē p̄iugat⁹
 tet exp̄ssionē 7 sic de alijs. Si autē ex-
 p̄ssio p̄sone nō ē necessaria ad exp̄ssio-
 nē quātitatis pcti. tūc distinguit^r. Quia
 aut ē vtilis ad correctionē illi⁹ uel p̄e-
 suationē a recidino. aut nō. Si sic. tūc
 credo q̄ penitēs bñ facit si extra p̄fessi-
 onē h̄ dicit alicui p̄sone: que illi pctōri
 possit 7 velit p̄dēse 7 nō obesse. S3 pro
 alia cā noiare ipsū i p̄fessioē nō exp̄dit

nec oportet. q̄a p̄ talē noiationē p̄fessor
nō posset pcedere ad correctionē illius
Si autē noiatio illa nō ē utilis ad illius
correctionē. tunc subdistinguit. Quia
aut p̄t ēē utilis ad p̄servandū a reciduo
aut nō. Si sic. tūc bonū ē 7 expedit peni
tenti ut illā p̄sonā exp̄mat p̄fessor. p̄t
enī cōtingere q̄ confessor p̄ cognitionē
p̄sone sciet iniūgere penitenti p̄niam talē
7 talia dare documenta 7 tales facere
monitiōes q̄ meli⁹ 7 securi⁹ penitēs po
terit a reciduo p̄servari. Si autē noia
tio p̄sone nō ē utilis ad magnitudinis
peti exp̄pressionē: nec ad alterius cor
rectionē: nec ad p̄servandū a reciduo pe
nitentē. tunc credo q̄ penitēs teneatur
p̄sonā celare. Quiliter enī tenet nō ge
nerare malā opinionē de primo suo in
corde alteri sine rōnali 7 utili cā. 3°
p̄sistit humilitas ad huc in humili p̄nie
susceptā. Ut enī dicit Criso. de pe. di. 3.
c. p̄fecta. Perfecta p̄nia cogit p̄ctō: ē oīa
litet sufferre. S3 dubiū ē utrū penitēs
teneat tētiā necessitatē acceptare 7 ex
plere p̄nias sibi iniūctā a sacerdote. Et
rūdet Ric. di. 18. q̄ti. Q̄ sacerdos aut
iūgat p̄nias rōnalē 7 discretā. aut non.
Si secūdo mō. penitēs nō tenet eā reci
pere nec complē. q̄a sacerdos indiscre
tas p̄nias iniūgēdo abutit̄ clauē scie 7
ptate. Si p̄mo mō. dico q̄ tenet tētiā
necessitatis eā recipere. 7 p̄ virib⁹ adim
plere. q̄a talē p̄niam iniūgēdo clauib⁹
vtilē recte. Quiliter autē tenet sui iudicis
iustā sūam seruare. Nū si penitēs tales
p̄nias sciēt 7 ex deliberatione implere
omiserit. mortali⁹ peccat cū facit absq̄
legitima cā. Sedm̄ enī hosti. in sūma
de pe. 7 re. pro quolibet p̄ctō mortali re
gulariter teleret p̄nia septēnis imponi.
ut p3. 33. q. 2. c. hoc ipsū. 2. §. sequenti.
et. 22. q. 1. c. predicandū. Et est rō vna
quā deus precepit Mariam sororem
Aron lepra p̄cussaz poni extra castra
p̄ septem dies. 7 sic accipit̄ dies. p̄ anno
Alia rō est. ut sicut p̄ctō: p̄ petiū septi
formē spūs sancti grām amisit: sic per
septennē p̄niam recuget. Tū p̄t sacer

dos in penitentijs disp̄sare cōsideratis
criminis quantitate 7 qualitate. 7 p̄sone
dignitate. p̄ditione. seru. officio. paup
tate. infirmitate. rebilitate. cōsuetudine
cōplexione. societate. causa. animo. vo
luntate. 7 sic. p̄ arbitrio p̄nias taxare 7
ipondere. ut. p̄bas plene extra de pe. 7 re.
c. significauit. 7. c. is qui. 7. c. omnis. §.
sacerdos. 7 extra de homicidio. c. sicut
dignum. 7 extra de eo qui co. p̄san. vpo
ris sue. c. transmissit. et. xi. q. 3. c. absit. 7
15. q. 6. c. Si a sacerdotibus. et. 26. q.
1. c. tempore. et de pe. di. i. c. mensuram.
et de cōse. di. 3. c. de penitentibus. Ideo
dicat penitenti sacerdos. Carissime fra
tu cōmisisti tot 7 talia peccata pro q̄b⁹
teletes pro q̄libet sic penitere. S3 for
e vita tua ad h̄ agēdū tān nō extēderet:
Iniungo tamen tibi talem p̄niam pro
omnibus. 7 elemosynas quib⁹ peccata
redimunt. 7 omnia alia bona que fecer
7 mala que pro christo sustinueris: ac
cepta loco penitētiē. 7 q̄ profint tibi in
remissionē p̄ctōrū tuorū. Et si interim
moriaris: auctoritate dei 7 b̄tōrū apo
stolorū Petri 7 Pauli 7 sancte ecclesie
7 nostre absoluiamus ab omnib⁹ bis
que confessus es. 7 ab alijs de quibus
non recordaris in q̄tum possum⁹ 7 te
lemus. Et si quid purgandum reman
serit in purgatorio purgetur iuxta mi
sericordem dñi voluntatem. Caueant
autem sacerdotes q̄ sic arbitrentur ne
vilis fiat auctoritas ecclesie. 7 potestas
clauium contemnatur. Unde di. 50. c.
absit. dicat. Absit a romanā ecclesia ri
gorē suū tam p̄pbana facilitate dimit
tere. 7 nervos seueritatē fidei auersa ma
iestate dissoluere: ut cum adhuc nō tñ
iaceant in peccatis: sed etiā cadant
euerforū fratrum ruine: properata
nimis remedia communicationū vtiq̄
nō profutura prestent. Quomodo enī
poterit penitentie medicina prodesse: si
etiā ipse medicus intemptata penitētiā
indulget periculis. hoc non est curare:
s3 si verū dicere volumus: occidere. Et
extra de vi. 7 bone. cle. dicitur. Facilitas

venit tribuit incentiuū relinquendi. Et ad hoc facit. c. cum iusta. 23. q. 4. Et. c. loci. 35. q. 8. Et. c. puenit. 90. di. Et. c. si quis ppostera. di. 50. Studeat etiā sacerdos ut pcedi penitenti sp in contrarium puiam imponat: ut supto inuigat humilē osonē: auaro elemosinarū largitionē: accidioso pegrinatioē: guloso ieiuniū: luxurioso carnis macerationē maledico bñdictionē 7 bñ. hec hosti. Addit Ric. vbi s. q. si penitēs sentiat puiam sibi nimis grauē 7 ad obseruandū puiam sibi nimis graui: sua infirmitate pensata tētet ad illū cōfessorē cui confessus est uel ad alium si illum habere non potest recurrere: 7 alleviationem uel cōmutationē petere. Et cōfessor tētet pcedere etiā si videat q. puiā alleviata nō sufficiat plenarie ad emendā pēti: sed post eā inceptū ad huc remaneat aliqd i purgatorio purgandū. Tutius enī ē referuare purgatorio penitētem puniendū q. ipsū exponere piculo cadendi i mortale pētm. ppter puiā transgressionē iniūcere. Hec Ric.

Qualiter confessio tētet esse secreta respectu circūstātiū: respectu cōfessoris 7 respectu pcedis. Caplm. 2.

Secundū mysteriū declarandū de confessione dicit occultatio. Dētet cōfessio esse occulta atq. secreta triplici occultatione. p^o est q. tū ad circūstantes. 2° q. tū ad cōfessores 3° q. tū ad cōfidentes. Prima occultatio est q. tū ad circūstātes. ut cōfessio fiat in secreto nō in publico nec coram alijs. Rō at ē fm Bōn. di. 17. q. 1. p. 1. ma. q. a in confessione manifestant pētiā sacerdoti. nō ut manifestet: s. ut tele. 7 occultet. q. a caritatis confessio opit multitudinē pcedis. Secūda rō. quia manifestat sacerdoti ut teo: ad testimoniū cōscie iternē. Et id ut hō totā pscia reuelat hōi tanq. teo nō tētet alius admitti s. sacerdos q. teneat locū xpi. 3° ratio. q. a publicare peccatū corā alijs ēēt onerosū 7 ignominiosū. Nū si oportet

publice cōfiteri nemo auderet confiteri pētiā suā. 4° rō. q. a si cōfessio fieret corā alijs: infinita mala orirent. 7 rixē 7 discordie: ac infamie. hec Bōn. S. ista occultatio intelligēda est respectu psonē nō respectu loci. Nam ego nescio laudare illos qui audiūt pfectiones mulierū in locis secretis. in cellulis. in cameris. i angulis latebrosos. in q. bus etiā q. n. 7 sepe qui tōni 7 iusti credunt ad enorissimā sacrilegia 7 vitupabiles dissolutiones labunt. 2° tētet cōfessio ēē occulta quātū ad cōfessores. q. a ut ait Breg. 7 bñ. i. 4. sen. di. 21. p. nullo scando ē cōfessio reuelanda. Et magister ibi. d. Caueat sacerdos ne pētiā penitētiū alijs prodar: alioq. n. reponat. Et te. di. 6. c. sacerdos. dicit d. cōfessore reuelante pētiā. q. reponat. 7 oibus dieb. vite sue ignominiosus pegrinādo ppat. In. c. p. ois. te. p. 7 re. scribit sic. Qui pētm in puiāli iudicio sibi tēctū pētiū pētiū reuelare: nō solū a sacerdotali officio reponendū tēcernim. vñ etiā ad agendā puiam in arcū monasteriū retrudendū. Id omnes theologi in. 4. di. 21. pueniūt. d. q. in nullo casu licet sacerdoti reuelare pfectionē siue pfitēs peniteat: siue nō siue pfitat pētm i ope ppetratū siue ppetradū: siue sit pētm in fide siue in moribus. Hec rō est. q. a si licitū ēēt reuelare cōfessionē. p cōfessio vilis redderet in ppo. 2° pps a re sibi necessaria retraheret. 3° via fraudib. apiret. q. a cum multū credat hōi in sua pfectione: multi mali se i pfectionē iustos ostēderēt: ut a sacerdote pca laudaret ut sic possent promoueri 7 honorari. 4° reuelans mentiret. q. a eadē psona fm naturā vere affirmare pōt aliquid i psona alterā loquēs: q. d. vere negat loquēs in psona ppta. Unde angelus loquēs Moysi in psona xpi vere dixit: Ego sum dñs tuus qui eduxi te de terra egypti. Ego. 2. o. quod vere negasset in psona ppta loquēs. q. a simili hō repñtās xpi psonā in foro pfectionis: vere aliqd pōt affirmare: q. d. extra forā cōfessionis q. n.

loq̃ ut psonā ppiā gerens vere neg u.
 Bernū g̃ dicit negādo se audisse ul i care
 que ad noticiā eius non reuenerūt. nūi
 inq̃tū eis representabat psonā rei. Ergo
 extra forū p̃fessiois dicēdo se illa audi
 uisse uel scire mentis. Sz p̃tra h̃ instat
 multipliciter. 7 arguit p̃. quia Bern. in
 li. de p̃cepto 7 dispensatiōe. c. 4. ait. Inu
 quū pculdubio foret si statuta p sola
 caritate cōtra caritatē tenerent. Cum g̃
 celatio cōfessiois instituta sit p sola ca
 ritate. si aliq̃n esset vtile aie cōfiteris : ut
 eius cōfessio reuelaret. g̃ iniquū esset si
 celaret. Respondet ad hoc Ric. q̃ 7 si
 aliq̃n esset vtile cōfiteri ut sua confessio
 reuelaret. tñ nūq̃ p̃t esse vtile cōi vtili
 tati cui⁹ bonū p̃ncipaliter respicit cari
 tas q̃ p̃sone singulari bonū. iuxta dictū
 1. q. 1. c. scias. Plurimorū vtilitas vni⁹
 vtilitati p̃ferēda ē. 2. arguit. q̃a vnus
 quisq̃ tenet obedire pape. Ergo si papa
 p̃cipret alicui q̃ reuelaret p̃fessionē. ille
 deberet ei obedire. R̃ndet Ric. q̃ sacer
 dos nō tñ tenet celare p̃fessionē p̃cepto
 ecclie: s̃ iure nature 7 diuino. Papa autē
 7 si sit supra omne ius positium: non tñ
 est supra ius nāle uel diuinū. Ideo in
 tali casu pape nō est obediendū. 3. ar
 guit q̃ eēt possibile ut sacerdos haberet
 aliqd̃ p̃ctm mortale: de quo non posset
 p̃fiteri q̃n reuelaret illi cui⁹ p̃fiteret con
 fessionem sibi factam. g̃ in tali casu licet
 reuelare cōfessionē. R̃ndet Ric. q̃ non
 7 q̃ tali casu durante sacerdos non dz
 illud p̃ctm p̃fiteri: sed sufficit sibi de illo
 p̃teri cum voluntate 7 p̃posito p̃fiteri
 q̃n hoc facere poterit sine reuelatiōe illi⁹
 p̃sone que sibi p̃fessa est: sine quocunq̃
 p̃iudicio sigilli cōfessionis. fortiori eni
 vinculo obligat p̃fessor ad celandū q̃
 p̃nitēs ad p̃fiteridū. 4. arguit. p̃nē
 do casū q̃ aliquis in cōfessione audiat
 hereticū nolentē resistere ab heresi 7 uo
 lentē corrūpe alios: tñ videt q̃ magis
 sacerdos tenet seruare fides xpo q̃ ipsi
 heretico. g̃ magis dz p̃fessionē illi⁹ de
 tegere q̃ p̃mittat eū gregē dñi corrū
 pre. R̃ndet Bon. 7 Scotus. q̃ p̃p̃ea

sacerdos nullo mō dz illius p̃fessionē
 reuelare. potest tñ sine reuelatiōe p̃fessio
 nis supior dicere: Vigila sup gregem
 quia lupus querit inuadere. 7 tñ cōfi
 tenti 7 teo seruaf fides. Ex hoc Scotus
 improbat versiculū illū. Est heresis cri
 men. qd̃ nec p̃fessio celat. 5. arguitur
 ponendo casū videlicet. Si duo cūteas
 cum suo sacerdote ordinassent ipsū oc
 cidere in nemore p qd̃ eēt transitū fa
 cturi. 7 parū ante nemoris introitū vn⁹
 pnia ductus sacerdoti hoc in cōfessione
 reuelaret. tunc licitū videret tali se sub
 trahere ab ingressu nemoris: q̃a aliē cor
 pali mortē se exponēt 7 daret ali⁹ oppo
 tunitatē crimē cōmittendi. Sz subtra
 hendo se crimen sibi cōfessum suo socio
 reuelaret. g̃ in tali casu licet reuelare cō
 fessionē. R̃ndet Ric. q̃ in tali casu sa
 cerdos posset renuere intrare nem⁹ cuz
 illis. s. pretendendo aliquā causam ne
 cessariā. Si tñ p̃neret casus q̃ oportet
 ret sacerdotē aut mortē subire aut re
 uelare cōfessionē. tenet mortē subire ne
 confessionē reuelet. 6. arguit ponēdo
 casum aliū. s. q̃ aliquis prior te ordi
 monachorū p̃fiteri abbati 7 q̃ diu est in
 prioratu habet occasionem trahētes ad
 peccatū a quo nō vult resistere. Si pla
 tus ergo habet curā aie sue debet illum
 inde amouere: s̃ amouendo innotescit
 ipsum peccasse. ergo videtur q̃ cōfessio
 possit aliq̃ mō reuelari. R̃ndet Bon.
 q̃ abbas debet p̃suadere tñ priori vo
 luntariā p̃fessionē 7 q̃ ipse p̃trat absol
 ui ab onere officij. Qd̃ si nō vult facere
 debet eum sustinere nisi sit talis religio
 i qua subditi trāsmutari 7 trāsseri p̃nt
 sine nota infamie. 7. arguit q̃ mul
 tociens posset esse q̃ p̃nitēs licentiaret
 p sua vtilitate p̃fessorē ut cōfessionē re
 uelet. ergo in tali casu nō esset peccatū.
 R̃ndet Ric. 7 Bon. q̃ sacerdos de li
 centia p̃fiteris p̃t licite p̃ctm sibi p̃fessū
 ali⁹ reuelare q̃ sibi necessari⁹ ē ul vtilis
 ad p̃ficiendū que requirūt ad illud for
 q̃a q̃ diu hoc pendet ad huc gerit psonā
 vicarij rei. Sed de licentia cōfiteris b

reuelare alij pſone nō licet niſi ille q̄ cō-
feſſus ē hoc iterū diceret cōfeſſori extra
confeſſionē. Sed q̄tūcūq; penitēs hāc
licentiā det pſeſſori. cōfeſſor tamē val-
de debet vitare ſcandalū. ſ. ne fractio ſi-
gilli reputet. 7 q̄a ſi dicat ſe licenciātū a
penitēte q̄ de peccatis eius poſſit loqui
7 penitens negat: pſeſſori incumbit p̄-
bare q̄ p̄dictā licentiā a penitēte habue-
rit. qd̄ ſi probare nō poſſet tanq̄ reuelar-
to: confeſſiōis puniret. Q̄ā p̄o cōfeſſor
aliquid nouit extra cōfeſſionē 7 poſtea
illud audiuit in cōfeſſione pōt illud re-
uelare alteri: ita tamē q̄ modus ſciēdi
p̄ cōfeſſiōe ſp̄ maneat i occulto. Quia
tamē poſſet ex hoc ſcandalum generari
maxime apud penitēte 7 apud alios: de
bono 7 equo maḡ debet celare cōfeſſor
q̄ vnus alius. Et id̄ p̄t uitandū ſcan-
dalū penitētis debet ei p̄ſtari in con-
feſſione quōd nō debet illud celare: non
q̄a p̄ illā p̄ſtationē acq̄rat ius reue-
landi: ſ. q̄a p̄mo auferet nota ſcādali.
Debet etiam cōfeſſor p̄ctā illa reuelare
p̄pter neceſſitatē nō p̄pter ſuā voluntatē
Et ſic patet quāta eſt vis ſigilli p̄feſſio-
nis. Addit etiā Ric. q̄ ſub ſigillo p̄feſ-
ſionis cadit etiā pſona cuꝝ qua penitēs
conſiteſ ſe peccaſſe. Ratio eſt. quia cuꝝ
pn̄a ſit ſacramentū ſacerdos tenet cel-
lare omne illud quod neceſſariū eſt ad
integritatē ſacramēti. Sed penitēs non
poſſet ſufficienter exprimere aliquando
peccatū ſuū niſi notificādo pſonā cum
qua peccauit. ſ. cum cognouit filiā ſuā
7 niſi q̄ habuit niſi vnā. 7 ſimilia. Inſup
tenetur ſacerdos celare oē illud ſibi di-
ctum in confeſſione quo cōſitens poſſet
prodi uel mala ſuſpicio de illo generari
i co:diū alioꝝ. Sz q̄nq; retegēdo per-
ſonā cū qua penitēs peccauit proderet
p̄ſitens: q̄a ſi retegeret filiā cōcubuiſſe
cū patre ſuo. p̄deret pater q̄ cōfeſſus eſt
p̄cubuiſſe cū ea. Adhuc licitiū nō ē facē
aliqd̄ qd̄ ſit occasio retrahēdi hoīes a re
ſibi ad ſalutē neceſſaria. Sed reuelatio
pſone cum qua penitens cōſiteſ ſe pec-
caſſe eſſet occasio retrahēdi hoīes a re

neceſſaria. ſ. a p̄feſſione: quia nō tñ q̄s
retrahitur a re aliqua p̄pter timorē le-
ſionis p̄prie fame: ſ. etiā pſone ſibi cō-
iuncte vinculo amicitie. Quarta rō
ſubſequit. q̄a dicēs extra forū p̄feſſiōis
ſe audiſſe crimen de pſona ſibi i p̄feſſiōe
accuſata qd̄ nullo mō audiuit extra cō-
feſſionez mentiret. ut p̄z ex dictis. P̄ctā
q̄ ipſius penitētis in relatiōe ad ipſum
cadunt ſub ſigillo cōfeſſiōis de neceſſi-
tate 7 abſolute 7 p̄mo 7 directe 7 expli-
cite. 7 ex omnib⁹ cauſis. pſona aut̄ cum
qua cōſitens p̄ſiteſ ſe peccaſſe cadit ſub
ſigillo p̄feſſionis de neceſſitate 7 abſo-
lute. nō p̄mo: ſ. ex p̄nti 7 indirecte 7 im-
plicitate. nec ex omnib⁹ cauſis: ſ. ex aliq̄-
bus. Peccata enī ipſius penitētis non
referendo ea ad pſonā determinatā: ſic
cum aliquis dicit: Ego audiui tale qd̄
qd̄ tñ nō audiuit niſi in p̄feſſione: cadit
ſub ſigillo cōfeſſionis de neceſſitate. nō
tñ abſolute: ſ. ſub cōditione. ſ. ſi ex pla-
tione talia p̄to: ſi p̄ ſe uel p̄ accidēs di-
recte uel indirecte aliqua verecūdia uel
confuſio uel ſuſpicio mala: uel aliquod
aliud nocumētū illi q̄ p̄feſſus ē poſſet
p̄uenire. Ea p̄o q̄ penitēs inſerit nō cō-
feſſione q̄ nō ſunt p̄ctā nec circūſtantię
p̄cti: nec que reducūt in manifeſtatiōē
p̄ſitētis. utpote ſi interſerāt i p̄feſſione:
In tali ſra ſūt blada 7 bi⁹. non cadunt
ſub ſigillo cōfeſſionis niſi de p̄gruitate
Si in dicēdo illa nō dāt intelligere cō-
feſſori q̄ talia velit celare. An cōfeſſor
de ſe talia audiuiſſe mendax nō eſt. quia
p̄ cōpationē ad ea nō rēſentantur per-
ſonā rei: ſ. hoīs. Similit̄ 7 ſi aliq̄s ali⁹
a cōfeſſore audiret aliqd̄ ab aliq̄ dum
p̄ſiteſ debet illud tenere ſecretuz ex lege
nāe q̄ dicit: Qd̄ tibi nō viſi fieri: nō fa-
cias alijs. 3. cōfeſſio debet eē occul-
ta q̄tū ad cōſitentē: ut non reuelet ea q̄
ſibi p̄ ſua ſalute in confeſſione uel dicta
uel impoſita ſunt: ex quoz reuelatione
ſcandaluz oziret. De pn̄a aut̄ impoſita
dicit Ric. q̄ aut penitēs manifeſtando
pn̄iam ſibi iniunctā a cōfeſſore faceret
p̄iudiciū abſq; vtilitate: aut p̄prie fame

aut cōfessori q̄ forte talē inīgit p̄niam
pro qua si sciret incurreret alicuius ul'
aliquorū malū olentiā. utpote q̄a inuī-
rit mulieri ut abstinere a familiaritate
alicuius viri piculosa. Aut penitēs ma-
nifestando suā p̄niam: nec fame pprie
nec p̄fessoris: nec alicui p̄iudiciū gnāret.
In primo casu penitēs teneat p̄niam suā
celare. et in secūdo sile. Si enī illud qd
p̄fessor sibi inūgit seu cōsultat bona fide
p̄ salute aīe suē secreto aliq̄ reuelaret in
p̄fessoris p̄iudiciū: crimē p̄ditionis in-
curreret et sigilli secreti fractionem. In
tertio casu nō teneat tacere nec dicere: s̄
de hoc irreprehensibilē p̄t facere quod
illozū duozū sibi melius placuerit.

De confessio est reiteranda q̄n quis
male cōfessus fuisset p̄pter suam negli-
gentiam: aut quādo fraudulenti diuīsit
p̄fessionē. uel quādo cōfessus est cū re-
literatione peccandi. Caplm. 3.

Tertū mysteriū cōtemplandū
de cōfessione dicit iteratio. Est
enī q̄nq̄s necessariū reiterare cō-
fessionē p̄cedūz alias factā: et dicit illa
eadem p̄tā in numero que quis fuisset
p̄fessus. maxime p̄pter tria. p̄pter ne-
gligentē electionē. 2^a p̄pter cōfessōis
diuisionē. 3^a p̄pter malicie p̄inuatiōē
p̄ est necessariū reiterare p̄fessionē p̄pter
negligentē electionē. Q̄n quis ē negli-
gens querere sacerdotē p̄itū et absolūē
di auctoritatē habentē: et p̄fessus fuisset
alicui q̄ cū aut nesciuit aut non p̄t ab-
soluē: talis p̄fecto q̄ primū sibi p̄stat
de impitā et facultate sacerdotē cui cō-
fessus est. et de negligentia ppria q̄ magis
sufficiētē querē noluit: teneat eadē p̄tā
in numero cōfiteri sacerdoti discreto et
euz absolūē valēti. Propterea d̄r de pe.
di. 6. e. cui aūt. Qui vult cōfiteri p̄tā
sua ut inueniat grām: querat sacerdotē
sciētē ligare et soluere ne cū negligēs
circa se cōfiterit: negligat ab illo qui cū
misericorditer monet et petit. ne ambo in
fouēā cadāt. 2^a iterādā ē cōfessio rōne
diuisionis. Q̄n enī qd fuisset cōfessus
aut p̄ maliciā: aut p̄ verecūdiā p̄tē pro

catorū vni sacerdoti et partē alteri. cū a
nullo sit absolūē: nec talis cōfessio fuit
fructuosa: debet si vere vult p̄fiteri eadē
p̄tā in numero vni t̄m sacerdoti se ac-
cusando narrare. Nam ut scribit de pe.
di. 5. c. cōsideret. Cautus sit penitēs ne
verecūdia dūct⁹ diuidat⁹ apud se p̄fesi-
sionē: ut diuersa diuersis velit sacerdo-
tibus manifestare. Quidā enī vni celāt
que aliq̄ manifestanda cōseruāt. qd ē se
laudare et ad hypocrisim tēdere et semp
venia carere ad quā frustra putāt totā
p̄uenire. lx c. ibi. S3 dubitat vtrū con-
fiteas alicui sacerdoti omnia p̄tā sua
de quibus est memo: si diu p̄ acceptaz
remissionē recordet alicuius p̄cti mor-
talis de quo nō fuerit cōfessus qd ante
suam cōfessionē cōmiserat: teneat ten-
tione necessitatis illud peccatū cōfiteri
illi eidem sacerdoti. Rūdet Ric. di. 1. r.
quarti. d. Mibi distinguendū videt. qd
aut tempore confessionis penitens ad-
bibuit rebitā diligentia put de lege cōi-
humana p̄mittit fragilitas ut memoria
baberet omnīū suozū p̄ctozū mortaliū.
Aut fuit negligens et ignorās ignorā-
tia affectata uel crassa. Si secūdo mō.
credo qd recta ratio erigit ut illud idē
p̄ctū cōfiteas eidē sacerdoti si illū cō-
mode p̄t inuenire: et nō sit illi sacerdoti
postea interdicta absolūendi potestas:
aut p̄dictū peccatū et omnia alia pec-
cata mortalia priori sacerdoti confessa
put potest recolē cōfiteas aliq̄ sacerdoti
Si primo modo. nō credo qd priori sa-
cerdoti teneatur tentione necessitatis il-
lud peccatum cōfiteri. Teneatur tamē
illud peccatum cōfiteri absq̄ aliorum
confessione aliq̄ sacerdoti. Q̄uis enī de
isto fuerit absolūus q̄tū ad iudiciū
eccl̄ie triumphantis et militantis: quia
sacerdos absolūere potest de cōfessis et
de p̄dicto modo oblitis. tamen q̄a ab-
solutio de oblitis debet intelligi s̄ hac
condicione. ut. s. quādo reducta fuerint
ad memoriā dicant illi sacerdoti i con-
fessōe qui ab illis p̄t absolūere: teneat
illud p̄fiteri p̄ eius remota obliuionē.

3° necessarium ē iterare p̄fessionē p̄pter malicie p̄tinuationē. q̄m̄. s. p̄fessus ē peccata sua semel aut pluries t̄m̄ ut faceret q̄d ecclesia mandat: Cōtinuādo tamē p̄positū male volūtat̄is. q̄m̄ nō erat disposit⁹ ab aliq̄ p̄ctō se corrigere ⁊ emendare. Talis etenim ad verā p̄niam reuersus si rebite vult cōfiteri oīa eadē p̄ctā que p̄a⁹ fuerat cōfessus debet reiterare. Sūt tamē aliqui scrupulose. d. Quid si q̄s i p̄ctō mortali existēs cōfiteat̄ sacerdoti accusans malā volūtatē suā. ⁊ p̄fiteas oīa alia p̄ctā q̄rū recordat̄ ex quo pat⁹ ē ⁊ p̄rompt⁹ adhuc peccare: sic p̄fiteōdo peccat mortaliter: q̄a q̄tū in se est facit irreuerentiā sacramēto: ⁊ sine sacri contemptu esse nō videt̄. Sed 3° istos est. c. q̄ quidā. re. p̄. ⁊ re. vbi dicit̄. Quidā ad cōfessionē de criminib⁹ veniūt ⁊ q̄uis p̄fiteri velint: se t̄m̄ assensū abstinere non posse: p̄sultandū t̄ue taliē t̄m̄dem. q̄ eorū p̄fessionē recipere debet ⁊ eis de criminibus cōsiliū exhibere. q̄a licet non sit vera illa p̄nia: admittenda ē tamē eorū p̄fessio. ⁊ crebris ⁊ salubris monitis ē p̄nia inducēda. hec ibi. Dicit t̄m̄ Ric. q̄ tales absolūendi nō sūt. Unde si absolūtiā nō recipiant: nō cōtemniet̄ sacm̄ nec a p̄fessore nec a cōfesso. Si autē cōfiteas in p̄ctō mortali attritus ē de p̄ctō suo ita ut p̄babiliter possit p̄sumere se eē disposit⁹ nō peccat absolūtionē recipiēdo imo frequēt virtute clauis p̄ susceptiōnem absolūtionis format̄ sua attritio. hec Ric. Dent igit̄ opam cōs p̄ctōres ut bene cōfiteant̄. q̄m̄ cōfiteantib⁹ largit̄ deus in hoc seculo gratiam ⁊ in futuro gloriam: in qua ipse viuit ⁊ regnat per eterna secula. Amen.

¶ Dñica secūda in q̄dragesima i mane de fendissimo ac perniciosissimo vicio luxurie q̄ q̄m̄ maxima p̄s virozū ac mulierū remergit̄ in infernū. Sermo. 30

Luceat lux in te et sanctificatio tua ut abstineas

vos a fornicatione. Doctoris gentiū verba sūt ista. i. Alex. 4. c. 7 in epla p̄ntis dñice. Cogitanti imbi q̄ multa milia milia hominū p̄cipit̄ in infernū ob feci⁹ dissimū luxurie vitiū: statim venit i mentem aureū illud dictū ⁊ notabile Aug⁹ doctoris magni in li. de agone xp̄iano. Inter oīa xp̄ianorū certamina duriora sūt p̄lia castitatis: ubi quotidiana pugna ⁊ rara victoria. hec ille. Maximū autē in eo p̄ctō piculū est. q̄m̄ cū grauis sine ledat aīam non sentit̄. q̄nimo vsq̄ adeo q̄ plures facti sūt ceci ut ipsi turpissimi ⁊ abhominabiles dicere nō erubescant aut nullū aut satis leue p̄ctm̄ esse illudq̄ deo aut nihil aut satis modicū displicere: sicq̄ cū tali falsissima damnataq̄ opinione corrupti sūt ⁊ abhominabiles facti in studiis suis. Quā p̄p̄ aduersus eos q̄tuz p̄terimus modeste ⁊ sine auditorū offēdē de ipsa luxuria in generali p̄ba faciemus. de q̄ loquit̄ ap̄ls in themate p̄allegato monēs oēs ut illā euitēt. De ipsa ergo tria myste⁹ ria erunt cōtemplanda.

Primū dicit̄ offēnsio.

Secundū conditio.

Tertium punitio.

Consutatio illoz errorū q̄ dicūt luxuriā nō eē p̄ctm̄. quib⁹ contrariū p̄ auctores: rōnes ⁊ exempla tā scōp̄ q̄ etiā p̄borū ostendēt. Capl^m. 1.

Primū mysteriū cōtemplādū de luxuria dñ offēnsio. In quo de clarandum est q̄ graue p̄ctm̄ q̄ue p̄niciosū sit ip̄a luxuria qua deus offēdit ⁊ aīa maculat̄. Quidē autē hoc tripliciter videlicet. p̄ auctoritate. 2° rōne. 3° exemplis. Primo ostēdimus luxuriā esse p̄ctm̄ graue aut mortale auctoritate. Inq̄t enī Sene. i. p̄xmio de clamationū. Nihil tā mortiferū ingenijs q̄ luxuria. Et idē i tragedijs. Luxuria est pestis blanda. Et idē ad Lucillū. Nanas fuge voluptates breues ⁊ penitendas. Et idē li. 2. de clamationū. Adolescens luxuriosus peccat senex luxuriosus insanit. Et Tullius. p̄

81

de officiis. Lururia euz oi etati turpis sit senibus tñ fetidissima est. Et idē. i. re officiis. Si cōsiderare volumus que sit in natura excellētia 7 dignitas: intelligem? q̄ sit turpe defluere lururia 7 delicate atq; molliiter viuere quāq; bonum parce cōtinentē seuerē 7 sobrie. Et Valerius maximus. li. 9. Blandū malum lururia. Et Tobie. 4. c. Attende fili mi ab omni fornicatione. Et ut dī 32. q. 1. c. nō solus. Dis imunda pollutio fornicatio dicit: q̄uis q̄sq; diuersa turpitudinis voluptate p̄lituaf. Et ad Heb. 13. c. fornicatores 7 adulteros iudicabit deus. Et. i. Cor. 6. c. Nesciū q̄a iūqui regnū dei nō possidebūt. Nolite errare. neq; fornicari: neq; idolis seruientes: neq; adulteri: neq; molles: neq; masculorū cōcubitores regnū dei possidebunt. Et i. eodē. c. fugite fornicationē. Omne enim pctm qd̄cūq; fecerit homo extra corpus est: q̄ aut fornicat i corp? suū peccat. An nescitis qm̄ mēbra v̄ra tēplū sūt spūs sci? Et Ep̄s. 5. Dis fornicator aut imund? aut auar? 7c. non habet p̄tē in regno xp̄i 7 dei. Et Bar. 5. Manifesta aut sūt opa carnis: que sūt fornicatio. imundicia. lururia. ipudicitia 7c. que predico vobis sicut predixi: qm̄ q̄ talia agūt regnū dei nō cōsequētur. Et Petrus. i. eplā. c. i. Obsecro vos tāq̄ aduenas 7 pegrinos abstinate vos a carnalib? desiderijs que militant aduersus aīam. Et Ap̄c. 21. Timidis 7 incredulis 7 excecatis 7 homicidis 7 fornicatorib? 7c. erit pars illoz in stagno ardenti igne 7 sulfure. Et Aug? in li. de cōflictu vitiorū. Q̄ p̄ qua concubitus hora p̄ qua p̄ditur eterna vita. Et Ihs. torus in pall. c. nō solū. 32. q. 1. Int cetera septē vitia vitii fornicationis maximū sceleris ē: quia p̄ carnis imundiciā dei tēplū violat. Ex cuius p̄bis colligitur q̄ lururia vniū est de septē vitijs capitalib?. Q̄ etiā pz. 22. q. 1. c. p̄dicandum. Et. 25. di. c. vniū ozariū. 5. alias. Qm̄ Claudian? ait. Lururies p̄dula malū q̄ redita semp. Corpis arbitrijs

et etat caligie sensus. Et hiero. ad Sulfannam. Q̄ acerbus ē lururie fructus amarior felle 7 crudelior gladio. Et Greg? 32. li. moral. Diaboli p̄prie corporis sunt qui suggestionū turpiū blandimentis cepti ei p̄ lururie fluxū succumbūt. Et hiero. ad Damascū papaz de filio prodigo. Lururia inimica teo inimica p̄vitiis p̄dit cōm l̄baz patris 7 a patris voluntate relirans futuram paup̄tatē cogitare nō sinit. Et idem ad matrē 7 filiam in gallijs cōmorantes. Qui lururias viuens etiā mortuus est ferreas mētes libido tomāt. Quid ad tot dicta 7 moralū p̄bōz 7 scōrum dei carnales poterūt rīdere? Quō amplius suaz lururiā poterunt excusare? Sed ut fortius p̄vincant. rōnes sup̄addant. 2^a ostendimus lururiā esse peccatū mortale. rōne. Nam multi qm̄q; dicere solent lururiā nō esse peccatū: q̄a actus eius est naturalis 7 ad illuz natura inclināt. Pro quibus triplicē rōnem assignabimus quare lururia peccatū ē. p̄¹ dicitur cōtemptus. 2^a excessus. 3^a damni. Prima ratio dicit cōtemptus. Vbi enī est cōtemptus 7 transgressio mādatorū dei ibi ē pctm. ut dicemus die sequenti. Sed in lururia est cōtemptus dei 7 transgressio mādatorū eius. q̄ ibi est peccatū. Mandauit nāq; deus homini. d. Ero. 20. Ad me habetis. Et ut dī ab Aug. 32. q. 4. c. Meretrices. Profecto noīe meretricis oīs illicite p̄cubitus atq; illoz mēbroz nō legitimus vsus. p̄bivus debet intelligi. Secūda rō dicit excessus. Nam fm̄ l̄bo. 2. 2. q. 153. ideo lururia pctm est: q̄a modū rōnis excedit circa venerea: in quibus ordo rōnis ē ut causa procreande prolis 7 fornicationis evitande vir habeat vxorē suaz ut dicit. i. Cor. 7. 7 mulier habeat virū suum. Omnis q̄ actus qui non est fm̄ legē matrimoniij circa venerea reficit a rōne. id est pctm. Tertia rō est quare lururia est pctm. damni. Ut enī inquit Ric. 33. di. q̄rti. Cōcubitus p̄cubinarius seu fornicarius ē p̄tra legē naturalem

nō a natura generis s̄ sp̄i. Naturalis
enī rō dīcat carnalē p̄cubitū nō vetere
fieri in p̄iudiciū 7 dānū boni prolis.
Sed cōcubitus cōcubinari⁹ seu forni-
carius ē in notabile p̄iudiciū 7 dānū
boni plis. Sicut enī dicit Aug⁹. 9. sup
Ben. Bonū prolis ē ut amanter susci-
piat: benigne nutriet: religiose edocet.
quo bono ut in plurib⁹ caret proles ge-
nita per cōcubitū concubinariū. Nam
p̄mo bono caret sepissime eo q̄ nō susci-
piat. Quisnā explicet que fornicatores
7 adulterātes sacrilegi 7 incestuosi ne
detegat eorū malicia proli genite aut ge-
nerāde inferāt mala? Audiam⁹ Hiero-
nymū ad Eustochiū sic. d. Pudet dicē
q̄t quotidie v̄gines ruant: quantas de
suo gremio perdat mater ecclesia: super
quot sidera sup̄bis inimic⁹ ponat tibi: o-
nū suū: quot petras excauet ut habitet
coluter i foraminib⁹ earū. Videas ple-
rasq; viduas anteq̄ nuptas 7 infelices
cōsciam mentita tantū veste p̄tegere q̄s
nisi tumor vteri 7 infantū p̄diderit va-
gitus erecta cervice 7 ludentibus pedib⁹
dubus incedūt. Alie p̄o sterilitatē p̄e-
sent. 7 nōdū nati v̄bis homicidiū faciūt
Nōnullē cū senserint cōcepisse de scelere
a v̄tuo venena meditantē 7 frequēter
etiā ipse cū mortue fuerint triū criminū
ree ad inferos pducūt: xpi adultere. sui
homicide: 7 nōdū nati filij parricide.
Iste sūt que solēt dicere oīa mūda mū-
dis. Sufficit mihi p̄scia mea. Cor mū-
dum desiderat reus. Cur me abstinence
a cibis q̄s de⁹ creauit ad vtendū? Et si
quādo limpide 7 festiue videri volūt 7
se vino iurgitauerint ebrietati sacrile-
giū copulātes aiunt: Absit ut me a xpi
sanguine abstinē. Et si quā viderit tri-
stem atq; pallentē: miserā 7 manicāz
vocat p̄sequēter. Tali enī p̄posito ieiū-
niū teresio est. De sunt q̄ p̄ publicū nu-
ptialiter incedunt: 7 furtiuis oculorū
nutibus adoleſcētū gregē p̄ se trahūt
que semp audiūt p̄pham. facies mere-
tricis facta est tibi. hec ille. Si honestas
patere⁹ ut oīa possent dici: multa que

dieb⁹ meis eueniūt scandala aperire:
sed melius ē silentio p̄terire. Quid refi-
ram quidue dicā de mōasterijs? Quid
de puellis in domo parentū? Quid de
viduis vanis atq; lasciuis? q̄d de alijs
que sanctū nomē p̄fite⁹: 7 quotidie cū
patrib⁹ spiritualib⁹ colloquūt? Taceo
que scio. Certe si ponerent aures in la-
trinīs i fluminib⁹ in hortis in foueis 7
cauernis terre: audirent voces ibi cla-
mantū puulorū incēptorū 7 occisorū
a crudelissimis matribus. O libidinose
mulieres. o lasciuē 7 incōtinētes telue.
o ipse matres domite carnez: refrenate
libidinē: si nō vultis ut vterus intume-
ſcat. De sodomitis autē quo sermōe im-
pietate loquemur? O inimici humani
generis. o abhominabiles p̄cōdores. o pessimi
hoies vbi sunt filij v̄ri? Perierūt. certe
perierūt. Et cur perierūt? Ne ac itēp v̄ vob⁹
q̄a perierūt p̄pter iniquitatē v̄strā. Similit̄
ples si nascat aliūde q̄ de legitimo tho-
ro: ut in plurib⁹ negligēt nutrit. 7 ad
p̄tutes raro disciplinat. Et si q̄n p̄ius
apparet: illud ē satis rarū. Et ut scribit
ff. de leg. l. nam ad eā. Nō solū ius scri-
ptum: sed etiā naturale adaptat potius
ad ea que ut in plurib⁹ q̄ ad ea q̄ raro
eueniūt. Sūt 7 alia mala que incurru-
proles genita ex adulterio: que cā bre-
uitatis omitto. Naz ut scribit. 30. dī. c.
vnde cūq; dicat. Indecūq; hoies nascāt
si parentū vitia nō sectat̄ honesti 7 salui
erūt. Et ea. dī. c. nūq̄. ait Criso. Nunq̄
de vitijs erutescam⁹ parentū. Ad idem
est. c. nasci. ea. dī. 3. oīdū luxuriā
eē p̄ctū exemplo. Ob nullā nāq; cām
ſci corpa sua duris flagellatōib⁹ casti-
garūt nisi ut luxuriā superaret. Elegit
siq̄dē Susanna falso criminari 7 accu-
sari poti⁹ q̄ i p̄ctō p̄sentire. Daniel. 13. c.
Et Joseph passus ē criminari ab vxore
p̄butifar p̄ncipis eunuchorū p̄barao-
nis q̄ peccare cū illa. Ben. 2. 9. Et Be-
nedict⁹ ut carnis temptationē suparet:
inter pungentes spinas. piccit se nudū
ut refert Beeg. 2. dial. li. Et Hiero. in
vita Pauli p̄mi tereinte recitat qualē

feruente psecutione Decij et Valeriani quidam iuuenis etate florens in amissimos hortos ē adductus ibiq; i lectulo inter candētia lilia et rubentes rosas ligat manib; ē collocat. Quo cū recedētib; cunctis meretrici speciosa venisset cepit relicta strigē colla amplexb; et qd dictu ē scelus ē: manib; cōtrectare virilia ut corpore in libidinē exercitato secū meretrici impudica supiaceret. Incipiebat voluptas iuuenē molestare Tandē celie inspirat pascam mordēs linguā in osculantis se facie expuit ac sic libidinis sensu succedens dolor inagnitudo supauit.

Qualiter luxuria infatuat hominē et obdurat cor ei; et iducit scādala ac mala plurima. Caplm. 2.

Secundum mysterium contemplandum de luxuria dicitur conditio. Est enī illius peccati pessimi triplex cōditio mala p quam eius grauitas reclaratur. Prima dicitur infatuatio. Secūda obduratio. Tertia scandalizatio. Prima mala conditio testabilis luxurie dicitur infatuatio. Ex ipsa etenim infatuatur anima ut nec reum timeat nec homines vereatur. Unde Hieronymus contra Iovinianum inquit. Amor forme rationis obliuio est et insanie primus. Et Quidam in eplis. Quid te ceat non videt vllus amās. Propterea apud antiq; impudicus amor cec; tepigebat. Et a Bregi 31. moral. prima luxurie filia pñit cecitas mentis. Et de h exemplū bātem Salomonis. de quo ait Bregi 32. q. 4. c. Salomon. Salomon quippe imoderato vsu atq; assiduitate mulieruz; et ad hoc vsq; pductus ē ut templū idolis fabricaret. et qui prius deo templū pstruerat: assiduitate libidinis etiā perfidie subtractus idolorū cōstruere tēpla non timuit. Et de eo Hiero. ad Eustochiuz inquit. Rex enī erat Salomon. aliū nō timebat. qui disputauit a cedris libani usq; ad bisopū que exiit p parietē. a dño

tū recessit: qā amatoz mulierā fuit. Nā ut bates. 3. Reg. xi. Auertēnt mulieres cor eius. Cūq; iam cēt senex teprauatū est p mulieres cor eius ut sequerē reos alienos: nec erat cor eius perfectum cū dño deo suo: sicut David patris eius: si colebat Salomō Astariben reā sidiōnorum. et Chamos reum moabitā: et Moloch idolum āmonitarū. Edificauitq; Salomon phanum Chamos deo et idolo Moab in monte qui ē ptra hierusalem. et Moloch idolo sermoz Amon et ibi. Sz hic occurrit dubiū quomodo Salomō dicat senex quādo teprauatus fuerat p mulieres. qā dicit Rabbi Salomon. q erat tñ. 12. annozum quādo regnare cepit. Et in text. biblie in fine. c. pallecati. dicit q regnauit. 42. annis. Ipse autē teprauat; fuit p mulieres ante mortē suā. p. 6. annos uel circiter. quia edificauit p teprauationem templa idolorū in quoz edificatione fluxerunt plures anni. Et sic qñ fuit teprauatū cor eius non videt habuisse vltra. 46. annos uel circiter. Et tali pte etate nullus dicit pproprie senex. Ad docendū magister i. bistorijs. d. q Salomon regnauit. 80. ānis. et allegat Iosephū hoc dicentē. Scriptura tñ regni sui tacet ānos. 40. sic dñ de Saule i. Reg. 13. q duob; annis regnauit sup israel. s. bene et innocenter. et tacet. 18. anni. in quibus male se habuit. Sed de dicto magistri bistoriarū parum est curandum qui cōtradicit sibi ipsi et etiam scripture. Dicit enī q Salomon. xi. annozum genuit Roboam. Et q Roboā mortuo patre fuit. 41. anni. Et 3. Reg. 14. c. dicitur q 41. anni erat Roboam cum regnare cepisset. Et sic reuertitur pñū dictū scilicet q Salomon vixit tñ. 52. annis. Si autē diceret q Roboā regnauit viuēte patre quadraginta annis ita q principium regni sui computatur ab illo tempore quo pater suus incepit teprauari: sequitur q mortuo patre fuit. 81. anni. quod est contra dictum magistri et etiam scripturam que

12. c. 3. Reg. dicit. q. Hierotōā audita
 morte Salomōis reuersus ē de egypto
 et venit cū alijs in sicten vbi cōgregat^r
 fuit ppls ad constituendum Rotōā re-
 gē. Et quo videt q. nō regnauit viuēte
 pte. Insup dicit de Rotōā q. re relicto
 consilio senū ad hēsit cōsilio iuuenū q.
 nutriti erant cū eo. Et q. p. q. tūc Ro-
 toam erat adhuc iuuenis. qd nō potest
 dici de hōie balente. Si. annos. Ideo. d.
 Nico^r de lra. q. Salomon postq. 40.
 ānis regnauerat mortu^s est. et successit
 ei in regnū fili^s eius Rotōam balēs. 41
 annos sicut dicit scriptura. S. quādo
 Salomō incepit regnare scriptura nō
 exprimit: sed tū exprimit annos regni
 sui. Habuit g. 20. uel plures annos in
 pncipio regni sui. Et sic qm mortuus
 fuit. 60. ānos habuit ad minus. Et sic
 puenienter potest dici q. p. 50. ānos etas
 sue repzabat^r fuit p mulieres. Et iam
 tūc poterat dici senex: q. et leuite cōple-
 to anno. 50. etatis sue seruire cessabant
 in tabernaculo tāq. senes. ut b. Leuit.
 9. c. S. Rabbi Salomon arguit ptra
 q. 3. c. 3. Reg. Salomon dixit in prin-
 cipio regni sui: Ego sum puer paruul^s
 ignorans epitū et introitum meū. Ergo
 tunc erat. 12. annorū. R. h. d. Nico. q.
 p. b. illud Salomonis intelligēdū est
 respectu tanti regiminis sibi ipositi. Nā
 Exo. 33. c. dicit. Josue fili^s Nun puer
 nō recedebat de tabernaculo. et tū tunc
 erat. 42. annorū. Preterea. 2. c. 3. Reg.
 dicit David Salomoni. Vir sapiēs es
 Vir aut nō dicit pte nisi balēs ānos
 30. uel circā. Et si adhuc dicit q. Hiero
 in epla ad Nitalem p. b. yterū videat
 dicere q. Salomon. xi. annorū genuit
 Rotōam. et q. 12. āno etas sue accepit
 regnū. Dicendū q. Hiero. nō loquit^r ibi
 assertiue. ut p. ex fine eiusdē eplē. hec
 de Salomōe sufficiāt. Quid dicem^r de
 alijs luxuriosis et carnalib^s? nonne ipsi
 isaniūt nūc corrigādo nūc cantādo nūc
 cōpnēdo vestes: nunc caput eleuando
 ad fenestras muliercularū: nūc vana et
 ociosa loquēdo. et b. Quid oia qd ali-

ud dixerim q. fatuitates et infanias fal-
 sas? Inuētus siq. dē est aliquis noctu-
 ope p longū spaciū sub quadā fenestra
 stetit ibiq. p. sperisse gattā quādā quā
 suā credebatur amasiā. loq. b. illi. et illa
 nō r. fidebat. Suspirabat. languebat. ge-
 mebat. et anxiebat. Tandē petruillam
 quandā proiecit sup^r: quā pteritū aial
 mie mie clamās au fugit. O p. ditio t. p. is
 o de p. uatio sensus. o cecitas fatue mētē.
 Quid dicaz de illis mulieribus stultis
 quas poete siue gentiles extollunt eo q.
 amore victe seipsas interfecerunt? O
 fatua et libidinosa Medea: cur tibiūp. si
 mortē intulisti? Clamant poete tui. p. p.
 amorē Jasonis qui te rapuit: q. te edu-
 xit a patria: qui te recepit et reliq. O
 damnable amorē q. ad tantā temen-
 tiam te p. duxit. ut vno momento corp^s
 filⁱ et aiam interimeres. Et tu o Cleo-
 patra egypti regina quāta scelera p. p.
 trasti pro amore Marci Antonij tui?
 Scribit nāq. Plutarchus i vita eiusdē
 Marci Antonij. q. sepius i alexādria
 Marcus Antonius noctu famulorū
 vestibus indut^s p. v. tē ibat: domos po-
 pulariū obsidebat illudebatq. homines
 et reportabat q. s. p. lera. S. et Cleopatra
 sequebat^r referens ancille vestimēta. Et
 oū tellū nauale cōmitteret inē Mar-
 cum Antoniū et Octavianū: Cleopa-
 tra affuit ibi i aurea puppi et purpureo
 velo. Et post multas fatuitates de uicto
 Antonio et a seipso pempto gladio: ex
 merore Cleopatra prolapsa ē i febrim
 et tādē repulsis oibus preter duas sibi
 amicissimas mlieres ianuās claudi fe-
 cit acceptoq. aspidē nudū sibi brachiū
 reddidit cuius morsu atq. veneno mortua
 est. O q. lileter hec fatua exempla a fa-
 tuis amatoribus audiūt. S. vere si cogi-
 tarent q. vana et trāsitoria imo et picu-
 losa atq. noctua sint oīe ista: tēū dilige-
 rent sup. omnia. sicut sapienter sanctissi-
 ma illa Agnes dicebat qm a filio p. fecti
 qui eā diligebat spalia pollicebat^r: Di-
 scede a me pabulū mortis: fomes peti-
 nutrimētū facinoris. quia iam ab alio

amatoze preuenta sum qui longe te nobilioz est genere ⁊ dignitate: cui⁹ mater virgo est: cuius pater feminā nescit: cui angeli seruiūt: cuius pulchritudinē sol ⁊ luna mirant: cui⁹ opes nūq̃ deficiūt. Si consideraret ista muliercule leues nō ita desuali crederent ruffianis: nec ita cito tangerent in corde ad aspectum cuiuscunq̃ speciosissimi aut formosissimi iuuenis. Secunda cōditio inuolūte luxurie dicit obduratio. Et nullo si quidē pctō ita obdurantē corda multoz sic ex maledicta luxuria: p̃p̃ illā sūt incantationes veneficia ⁊ diabolice artes. Unde. 32. q. 4. c. in eo. dicitur. Per vitia fornicationis marie demones incolunt. p̃pter illā legunt libri in q̃bus blasphemaf ⁊ in vanū assumit scissimū dei nomē. Hoc autē tpe i domib⁹ nobiliū ⁊ dñoz magnoz ad instructionē ribaldam ut sic dicam ⁊ meretricale nobiliū filiarū batenf sonneti Petrarche. p̃pter luxuriā multi nō cōfiteant. Alij p̃o fite p̃fiteant. ⁊ celebrant aut coicant cū pctō mortali. Et ut omittā reliqua. p̃pter luxuriā multi heretici fiunt nō credētes infernū. negantes padisū ⁊ bñ. Quinimo p̃ maiori pte dēs hereses aut ortuz batenf ab ipsa luxuria: aut terminātur ad illam: sicut factū ē diebus nostris in illis qui dicebātur vel Barilecto. ⁊ in illis de anima simplici: ⁊ i fraticellis. de opinione quoz pessimi mores ⁊ nefanda opa honestius tacent q̃ referantur. In clementina etiā. ad nostrā. de hereticis dicit de begardis ⁊ beginis mulieribus que fuerūt i alemania: ⁊ p̃ multas hereses de quib⁹ ibidē fit mentio: dicebāt carnalē actū nō esse peccatū. De vere de flendū malū quo vexat humanū gen⁹. Paucissimi etenim sūt q̃ animose velint luxurie vitii expugnare. Tertia p̃ditio erecrande luxurie dicit scandalificatio. Sequit⁹ quippe ex ipsa scandala pluri⁹ ma ⁊ piculossima. Almon. p̃pter violentiam Abamar sororis sue ab Absalōne fratre in p̃uicio occisus est. sicut p̃ 2. Reg. 13. c. Dicit m⁹ Emor cū omni

pp̃lo suo. p̃pter violentiā Dine filie Jacob a filiis Jacob occisi sunt ⁊ i captiuitatem ducti. Gen. 34. c. Semiramis regina p̃ morte viri in libidine exardescēs a pp̃io filio cognita. p̃pter horrorem facinoris ab ipso tandem occisa ē. p̃out recitat Paulus Orat⁹. Troia magna ut scribit Phrygius vates. p̃pter raptū Helene post bellum decennale: in quo ex vtraq̃ pte tā troianoz q̃ grecorū multa milia hominū gladio corruerūt: in cēdio prixi interfectis Priamo ⁊ Hecuba regina alijsq̃ innumerabilib⁹ mulieribus atq̃ viris. Hos insup videm⁹ quotidie odia rixas scādala dissensionē ⁊ homicidia que nō nisi. p̃pter luxuriā eueniunt.

Qualiter deus acriter punit luxuriā p̃ aquas diluuij: ⁊ p̃ incendij ignis: ⁊ punit q̃tidie p̃ palia flagella. Cap. 3. **T**ertiu⁹ mysteriū contemplandū d luxuria dicit punitio. Punit namq̃ deus oipotēs acerrime luxuriā in hominib⁹: sicut p̃ in triplici punitio. p̃ generalis. 2. p̃ specialis. 3. p̃ pestilentialis. Prima punitio generalis fuit tpe diluuij: quādo ex cepto hoc ⁊ vxore sua: Sem Chā ⁊ Japhet cum vxoribus suis qui saluati sunt in archa: cōsumpta est omnis caro q̃ mouebatur sup̃ terram: nō tm̃ hominū: sed etiā ex ceptis illis animalib⁹ ⁊ volucribus que introierūt i archā: omnium volucrum animātū bestiarū: omniumq̃ reptilium que reptant sup̃ terrā: vniuersi boies ⁊ cuncta in quib⁹ spiraculuz vite ē in terra mortua sūt. ut dicit Gen. 1. c. O terribile iudiciū. o aspera vindicta ⁊ crudelis que seuit in tam innumerabile multitudinē hoīuz ⁊ aialū ac volucris celi. Et dicit Rico. de lira. q̃ interfecta sūt aialia t̃re ⁊ aues celi: nō autē pisces: ad testanduz pctā hominū que facta fuerūt i terra ⁊ i acre: nō aut in aquis. Que vero fuerint illa pctā facile ex scriptura colligi p̃t. Dicitur nāq̃ Gen. 6. Videntes filij dei filias hoīuz q̃ essent pulchre acceperūt sibi vxores ex oib⁹

quas elegerat re. que ponunt ibi. Que
 exponendo Rico. de lira. d. q. quorundam
 opinio fuit. ut p. filios rei intelligerent
 demones incubi qui dicunt filij rei. p. p.
 naturam spirituale. et isti in specie huma-
 na commiscuerunt se cum mulieribus et inde
 nati sunt gigantes. Et propterea indigna-
 tus deus inundavit diluvium. Sed hec
 expositio non est rationabilis: quia di-
 luvium non fuit in pena demonum: sed hominum.
 Alij vero dixerunt sicut Rabbi Salomon
 q. filij rei accipiunt. p. filijs iudicij aut
 potentij qui quando videbant filias subditorum
 pulchre ornari. et quando dabant ad nuptias
 accedebant ad ipsas eas cognoscendo
 carnaliter antequam mariti illas cognosce-
 rent. Sed hic intellectus reficitur. quia ut
 dicitur in scriptura. Dis caro corrumpat
 viam suam super terram. propterea dicit Rico.
 de lira. q. filij rei intelligunt illi qui fuerunt
 orti de Seth et ab eo rescenderunt: qui a
 patre suo fuerunt instructi in cultu dino:
 p. filias hominum intelligunt mulieres resce-
 dentes de Cain que erant lubrice lasce-
 ve et dissolute. Et de illis precepit Seth
 de voluntate dei filiis suis ut non contra-
 herent cum eis. Et ipsi precedente tempore fe-
 cerunt pirarij. Et postquam usque adeo hoies fa-
 cti sunt dissoluti quousque ad peccatum fornicationis
 et adulterij ac contra naturam. ut dicit
 Rico. de lira et sanctus Methodius mar-
 tyr. Aggravabant autem hoc peccatum. quia non
 fiebant ex passione tantum: sed ex certa mali-
 cia et cum persequutione et pseuerantia sine
 hominum verecundia et absque rei timore. pro-
 pterea dicitur q. multa malicia hominum erat
 super terram. et quia cuncta cogitatio cordis
 intenta erat ad malum omni tempore. et quia illi po-
 tentes erant a seculo viri famosi. id est male
 fame qui gloriabantur in malicia sua. O
 inuincibilis manus omnipotentis dei. o po-
 tentissimum brachium. o insuperabilem cetera
 Post fabricatam arcam et prenucliatum dilu-
 vium per centum annos cum illi pseuerarent in
 iniquitate sua submersi sunt in aquis. Nidiffes
 tunc repente mutari celum: obscurari aerem
 sonare ventos: tonare fulgura: et nubes
 celi et cataractas spirituum et aquas abun-

dantissime fluere super terram. Nidiffes
 attonitos cunctos tremantes atque pal-
 lentes. Nidiffes manducantes masticando
 ruminare et non posse cibum. precipere aut
 reglutire. Nidiffes corripentes et luru-
 rantes omnes panore perterritos. Nidiffes
 et post eam ciulati et clamores virorum
 mulierum. senum. iuuenum et puulorum mortem
 expectantium clamantium et dicentium: Heu leu-
 re nobis. Ad quid devenimus? ut peam?
 in aquis? Quid erat inspicere inde ad
 modicum illos ab aquis sublato et ibi
 extinctos. in brevi omnes propter reletum sunt
 et propter luxuriam graviter sic puniti. Se-
 cunda punitio fuit spiritualis: quoniam indigna-
 tus deus Sodomam incendio destruxit.
 Et enim dicitur Gen. 19. Pluit dominus super So-
 domam et Gomorram sulphur et ignem de ce-
 lo. et subvertit civitates et omnem circa re-
 gionem: universos habitantes urbium
 et cuncta videntia terre. Secundum vero ma-
 gistrum hystoriarum spiritualiter etiam punitum
 fuit luxurie vitium in sodomitis in nocte
 natiuitatis christi in qua omnes subita mor-
 te perierunt. Unde Hieronymus super illud Ysa. 9.
 Habitantes in regione umbre mortis
 lux orta est eis. ait. Lux illa omni isto vitio
 latrozantes extinxit ne namquam sumperat
 tanta immundicia sedaretur. Tertia puni-
 tio dicitur preteritialis. Et enim colligitur
 ex glo. i. c. flagitia. 32. q. 1. Et in autem.
 ut non luxuriet contra naturam. peccatum luxurie
 et precipue sodomie tempestates et pestil-
 tias inducit. Et reuera ob nullam aliam
 causam credo igitur istis tam crebro itali-
 am peste fore vexatam nisi propter luxuriam. et ma-
 xime sodomiam. O horrendus facinus. o
 fetidissimum malum. o execrandum flagitium
 quod pueri facti sunt meretricule. et ubi ratione
 etatis tenere iueneri debet puritas et in-
 nocentia: iam replendenda et obiurganda
 se offert turpitudine ignominiosissime so-
 domie. Et quod testem habeamus temerolam no-
 bisque semper propterea immunditie et puritati va-
 cem? abhorreamusque et euitemus? damna-
 tissima peccata luxurie: Sicque merito obi-
 tinebimus in hac vita dei gratiam et in futu-
 ro sempiternam gloriam: in qua regit christus

rei fili? cū p. 7. s. sp. cēta sp. sēla. Amē.
Dñica secunda in quādragesima p.
prandii. de exorcando pctō adulteri q
maculata est magna pars 7 multitudo
coniugatorum. Sermo. 31.

Ec enim

ē volūtas rei sancti-
ficatio v̄sa ut absti-
neatis vos a for-
nicatione. Item vbi s
Cōquerebat dōlēs
biere. c. 23. 7 dicebat. Cōtritiū ē cor me-
um i medio mei. 7 tremuerūt oīa ossa
mea. Factus suz quasi vīr ebrius 7 q̄si
bō madidus ayino a facie dñi 7 a facie
p̄torū scōrū eius: q̄a adulterijs repleta
est terra. Qd̄ p̄fecto v̄rificari p̄t tpe
isto quo m̄rimonia q̄si p̄ maiori pte ab
adulteris siue viris siue mulierib⁹ pol-
luta sūt 7 fedata. Quā p̄p̄ in b̄ sermōe
p̄tra adulteros aliqua tēclarabim⁹ ut
intelligat ipsi miserabilē statū 7 dāna-
bilē cōditionē in q̄bus sese repiunt. De
adulterio igit̄ tractaturi tria p̄ncipalia
mysteria p̄ ordinē p̄ponim⁹ tēclaranda
7 anōranda videlicet.

Prīmū dicē diffinitio.
Secundū abominatio.
Tertium punitio.

Quid sit adulteriū 7 quōd sumit mul-
tiplicē 7 q̄lū multa credūt se i statu esse
m̄rimoniū q̄ sūt p̄t̄ adulteri q̄ p̄iugati

Primū mysteriū de / Caplin. 1.
adulterio notādū d̄r diffinitio
in q̄ qd̄ est adulteriū tēclarem⁹
Et dñs hosti. i. summa sua. li. 5. ti. de adul-
terijs. ait. Adulteriū ē alieni t̄pori vio-
latio vel p̄p̄ij tēturpatio. Que p̄ba su-
mi p̄nt ex his q̄ dicunt. 36. q. i. c. lex. i. s.
cū g. Pro q̄rū p̄tor p̄leniore itelligētia
nōndū q̄ adulterius p̄t sumi tripl̄r. Et
b̄ triplici rōne. p̄ i m̄p̄p̄ie. 2. p̄ p̄p̄ie. 3.
p̄ p̄p̄ie. p̄ sumit adulteriū i m̄p̄p̄ie
inē virū 7 vxorē. p̄ rōne p̄riatōis. 2.
rōne iordinatōis. 3. rōne modificatōis
p̄ d̄r adulteriū inē virū 7 vxorē rōne
p̄riatōis q̄ sūt inē eos ipe dimēta p̄ria

pp̄ter q̄ m̄rimoniū stare nō p̄t. Et p̄mū
impedimētū ē votū solenne. p̄ qd̄ si q̄s
p̄traheret esset excoīcat⁹ q̄n facēt illud
sciētiē. 7 m̄rimoniū nullū esset. ut i cle.
eos. de p̄san. 7 affi. Sec⁹ aut̄ d̄ m̄rimo-
nio p̄tracto p̄ votū p̄tinētiē simplex. Hā
ut dic̄ Ric. in. 4. di. 38. Qui p̄trahit p̄
votū simplex p̄tinētiē peccat mortaliter
p̄trahēdo 7 etiā p̄sumādo. Tñ m̄rimo-
niū tenet. Quō aut̄ solenniētiē votū. Et
qd̄ sit votū simplex aut solēne sp̄at̄ dicā
i sermōe de votis. Secūdū impedimē-
tū ē o:do sacer. de quo nō fm̄ Ric. vbi s
q̄ ordines minores nō ipe diūt m̄rimo-
niū p̄trahēdū nec dirimūt p̄tractū. nec
ipe diūt v̄sū ip̄i m̄rimoniū nisi p̄trahētes
essent religiosi p̄fessū tacite uel exp̄sse.
Et l3 p̄trahēs cū vnica 7 p̄gine clerici⁹ i
miorib⁹ retineat p̄uilegiū clericale si v̄-
stes 7 tonsurā tēferat clericales. ex̄ de
cleri. p̄u. li. 6. c. 1. Hō tñ retinet b̄ficiū
ecclesiasticū. nec p̄t recipē. Ordines aut̄
maiores. s. subdiaconatus diaconat⁹ 7
p̄sbat⁹ siue sacerdotiū ipe diūt m̄rimo-
niū p̄trahēdū 7 dirimūt p̄ctū: q̄a matri-
moniū nullū ē sic p̄z. 32. di. c. si q̄s eoz
7. c. exultē. Rō ē. q̄a sic ordinat⁹ i sa-
cris tenet suare p̄tinētiā. eo q̄ o:do sa-
cer loquēdo de o:diē maiori b3 ip̄licitū
votū solēne ex̄stitutiōē eccle. Tñ Pe-
trus de Salude. i. 4. di. 31. dic̄ q̄ etiā si
q̄s ante ānos discretiōis ordinaret in
sacris q̄ talis obligat ad cōtinentiā ex̄
statuto ecclesie. licet nō voto suo. Jo. p̄o
an. in nouella. dic̄ q̄ greco cui licitū est
v̄ti p̄tracto: illicitū est i sacris p̄stituto
p̄trahere. Tñ ista ē d̄ria inē cōstitutos i
sacr̄ eccle. occidentalis 7 eccle. oriental
Hā p̄m̄s nō licet v̄ti cōtracto an̄ susce-
ptū ordinē: secūdis p̄o licet. Et q̄ p̄tra-
bit in sacris ē excoīcat⁹. in cle. eos. ex̄ de
cōsan. 7 affi. Sciendū tñ q̄ q̄uis o:do
sacer p̄cedēs p̄ctū m̄rimoniūz dirimat
illud. si tñ o:do sequit̄ p̄ctū m̄rimoniūz
nō dirimit. ut i ex̄uagare Job. 22. Et
si sciēte vxore 7 assentiēte ordinat⁹ ē
i sacris tenet ad p̄tinētiā v̄terq̄ ita. q̄ etiā
p̄ mortē viri nō p̄t p̄trahē. Intelligit̄

enim tacite cū viro cōfessa cōtinentiā.
Si autē ordinatus est. v̄roze inuita uel
sciēte factuz sed ius ignorante ipso tñ
sciēte ius: debet cogi p iudicē ad ingres-
sum religionis si nōdū ē cōsumatū m̄-
moniū ut sic illa possit cū alio p̄trahere
Et si ad hoc cogi nō pōt uel cōsumatū ē
m̄imoniū debet exutus bñficio cleri-
cali restitui v̄roze etiā si esset episcopus
imo 7 papa. Et intelligit si v̄roz cū p̄-
tit. Ipse tñ erigere nō pōt debitū sed red-
dere tenetur. *h. c. l. v. 7 p. de palude. i.*
4. vbi s. Tertiu impedimentū ē ma-
chinatorio mortis. quādo aliquis machi-
natur i mortē viri alicuius ut possit cū
v̄roze eius p̄trahere: aut aliq machina-
retur in mortem v̄rozis alicuius ut v̄z
eius acciperet si mors fuerit subsecuta.
Et si sic machinantes cōtraxerint m̄i-
moniū nullū ē. Et tales sunt separandi
quia sunt in adulterio siue fornicatiōe.
ut nōf. 31. q. 1. c. Si quis viuēte marito
Et licz Ric. teneat hoc esse verū cū inter
eos precessit adulteriū dū p̄mū stabat
piugū. Tñ Inno. 7 d. ost. tenet q̄ sola
machinatorio cū effectu dirimit tam cō-
tractū q̄ cōtrahēdū. R d aut ē ne adul-
teri p̄pter adulterarū amorē essent p̄ni
ad interficiendos maritos earū ut eas
haberent v̄rozes 7 ec̄duerso. Tamen si
adulter interficit virū adultere nō hac
intentione ut habeat ipsam v̄roze: s̄ ex
alia causa 7 occasione: uel postea p̄tra-
bit cum ea m̄imoniū tenet. ut extra de
puerione infidelium in. c. laudabile. Et
extra de eo qui duxit in m̄imoniū quā
polluit p̄ adulteriū. c. sup. eo. i. glo. V̄roz
etiā p̄curans maritū interfici p̄ infide-
lem cum quo adulterata est qui p̄ h̄ p̄
eius studiū ad fidem p̄uertit: nō pōt cū
illo contrahere. Et si postea p̄trabat di-
rimendū est matrimoniū. q̄a ut. d. Ric
35. di. q̄rti. Tale dānū tali lucro ecclia
recōpensare nō vult. extra de puer. infir-
te. c. laudabile. Sed quō dicemus
de Dauid q̄ cōmisit adulteriū cū Ber-
sabee. 7 p̄ea machinatorius ē mortē viro
eius 7 duxit eam in v̄roze. ut b̄atē. 2.

Reg. r. c. Ad qd̄ m̄deo fm̄ illud quod
scribit. 31. q. 1. c. si q̄ vidua. §. s̄ obijct.
q̄ in v̄ci testō multa p̄mittebant. p̄pter
infirmitatē: que in euangelij p̄fectione
eliminata sūt. Quartū impedi-
mentū est adulteriū. Et eni. d. Ric. Si ad-
ulter dat fidem adultere viuente mari-
to de cōtrahēdo cum ipsa: sciens ipsam
habere maritū tpe quo contrahit cū ea
uel dat sibi fidem de p̄trahendo post ei⁹
mortē: nō poterit eā ducē in v̄roze. Et
si p̄ mortē mariti eam de facto duxerit
separandi sūt. sicut nōf. 31. q. 1. c. relatu⁹
Et extra de eo qui duxit in m̄imoniū
quā polluit p̄ adulteriū. c. si quis v̄roz ē
hui⁹ rō ē ne adulter uel adultera p̄ni
essent ad interficiendū maritū adultere
ut postea possent m̄imonalit̄ copulari
Si autē adulter ignorat illā habere v̄z
potest cum ipsa cōtrahere p̄ mortē ma-
riti. Sic est de muliere cōtrahēte cū vi-
ro quē ignorabat v̄roze habere. extra
de eo qui dux. in ma. quam polluit per
adul. c. veniens. Tñ si vir dat mulieri
fidē de p̄trahēdo viuēte illius marito
quā nec aīte nec p̄ cognouit viuēte suo
marito: si p̄ illius mortē duxerit illam
in v̄roze nō sūt sep̄andi. eē de eo q̄ dux.
in ma. quam polluit p̄ adul. c. si quis.

Quintū impedimentū ē aliud matri-
moniū. q̄n. s̄. quis haberet v̄roze 7 su-
meret aliā. Et nota diligēt q̄ illa aut
scit istū b̄re v̄roze: aut nō. si bñ p̄trabit
cū ipso: 7 scit illū habere v̄rozes nō pōt
stare m̄imoniū: etiā si mortua p̄ma v̄ro-
re de nouo p̄trabat. Et idē iudiciū est si
nesciuit q̄n cōtraxit. si postea ipsa prima
v̄roze illius adhuc viuēte scit: 7 p̄mi-
sit se cognosci ab eo cum quo de facto
cōtraxerat. Si p̄o ab initio q̄n p̄traxit
nesciuit illū habere v̄roze 7 semp̄ stetit
in ista nescientia vsq̄ ad mortē v̄rozis
illius: s̄ p̄ mortē eius scit: est in p̄tate
illius ignorantis m̄imoniū ratificare
ul' diuortii petere. Ita tñ q̄ si postq̄ sci-
uit se p̄misit cognosci: nō poterit diuortii
petere. eē de eo qui dux. in matri. quam
polluit p̄ adulteriū. c. i. 7. c. veniens.

7 de cōiugio sermoñi. c. pposuisti. 7. 34.
q. 2. c. si pgo. Alias poterit petē si vult.
Et qd dicitū ē de viro ducente secundaz
vxoze. idē intelligit de muliere ducente
secundū maritū. Si autē inde mortua
prima vxore vir nō cognoscat illā ad
ulterā secundā carnalitē que secū ignorat
p̄trahat. sed ipse ducat tertiā fm host.
debet remanere cum tertiā: quia etiā p̄
ea cognoscat secundā: qā p̄ma viuente
cōsensus habitus cū secunda null⁹ fuit
7 sic nō impediuit cōsensū tertiē. Quin
etiā si p̄ mortē p̄ime cognouit earna
liter secundā que fuit ignoras istū habē
vxozē: 7 nūc etiā ignoras est: 7 ipse vir
p̄trahat cū tertiā: adhuc remanebit cū
tertiā. Dicit autē mulier fm host. inscia
qn̄ habet iustā causā ignorandi: ut
qā vir de remotis veniens: assererat se
nō habere vxorem. c. de spon. c. cū ad
publicum. Ideo autē inscia nō cōmittit
adulteriū: qā nō cōmittitur sine dolo. ut
p. 33. q. 2. c. in lectū. Sicutū impedi
mentū est affinitas que fm Ray. ē p̄o
rimitas p̄sonaz ex carnali copula. pue
niens oī carens parentela. Contrahit
autē nō solū p̄ copulā cōiugālē: s̄ etiā
per copulā fornicariā. ut not. 35. q. 4. c.
nec eam. Et de eo qui cognouit cōsan
guineā vxoris sue. c. discretionē. Hec
affinitas opat q̄ oēs p̄sanguinei vxorū
Petri sunt sibi affines in eodē gradu in
quo sunt cōsanguinei vxoris. Similitē
omnes cōsanguinei Petri sunt affines
vxoris sue in eodem gradu in quo sunt
sibi cōsanguinei. Et qd dicit de vxore
idem intelligas de quacūq; muliere car
naliter cognita. Sed cōsanguinei Petri
nō sūt affines cōsanguineis vxoris sue
nec inter eos p̄bitet matrimoniū. extra
de cōsan. 7 affi. c. sup̄ bis. Quā germani
p̄nt cōtrahere cum duab⁹ mulieribus
germanis. Et pater 7 filius p̄nt p̄trahē
cū matre 7 filia. Et relicta viri qui fuit
germanus vxoris mee vxore mea mor
tua p̄t eē vxor mea. Qui ergo cōtrahit
scīenter i aliquo gradu affinitatis vsq;
ad quartū gradū est excoicatus. ut b̄

c. de p̄san. 7 affi. i. de. eos. Septimū
impedimentū est cognatio siue nālis q̄
dicit p̄sanguinitas. siue spūalis q̄ dicit
compateritas. 7 legalis que dicit ad
optio uel arrogatio. Quelibet horū ip̄
dit 7 dirimit m̄rimoniū. Qualiter autē
id fiat: qā longū esset hic ponē: Et que
sint alia m̄rimoniū ip̄dicentia: reuelinq;
p̄ticulariter exp̄licanda audiētib⁹ cō
fessis: qui si p̄nti sūt ut recet nō debēt
talīa ignorare. 2° sumitur adulteriū
improprie rōne inordinationis: qñ. s.
inter virū 7 vxorē inordinat⁹ est amor
7 adulteriū. de q̄ sic loquit⁹ hiero. 32.
q. 4. c. origo. d. Origo qdē amoris erat
bonesta: s̄ magnitudo reformatis. Quā 7
Sextus pythagoricus i sententiis ait.
Adulter est in sua vxore amator ardē
tior. In aliena quippe vxore oīs amor
turpis ē. in sua nimius. Sapiens debet
iudicio amare cōiugē nō affectu. s. libi
dinis. Non regnet i eo imper⁹ voluptas
nec p̄ceps ferat ad coitū. Nihil ē in
felicius q̄ vxorē amare qm̄ adulteram.
hēc ille. P̄t autē amor viri ad vxorē 7
econtra turpis 7 adulteriū vocari: aut
rōne intentionis. aut rōne modi. Rōne
intentionis fit turpis cū q̄s cognoscē
do vxorē suā mente 7 cogitatione exp̄
tminos matrimoniū aliam cogitādo 7
appetendo uel ita q̄ vellet facere etiā si
nō eēt sua vxor. Quā Bon. in. 4. di. 31.
d. q̄ si quis cognoscit vxorē p̄pter tele
ctationē finalē: aut mouet i relectatio
nem tanto impetu ut cognoscat vxorē
tāq̄ meretricē hoc est si ita cognoscit ac
si nō eēt vxor: qā tūc p̄nt telectationē
finē vltimū. secus autē si vult in ea re
lectari qā vxor. ita q̄ nullo mō eam co
gnosceret si vxor nō eēt: qā tūc nō ē oīs
moda inordinatio ē p̄ctm̄ veniale: quia
excusat p̄ bonū m̄rimoniū ut nō sit mor
tale. Concordat Ric. in. 4. di. 31. Rōne
etiā modi amor dicit turpis qñ piuges
modū 7 regulā honestatis excedunt uel
pretermittūt. Quōd p̄nt hēc turpia absq;
recedūdia narrari? Quot inē plerosq;
fiunt illiciti tactus? quot bestialia? q̄t

solatia inbouesta? Et nefandissima scelera? Bonū est certe edificare domū ad habitandū: s̄ inconueniens videt̄ ut in fundamento ponat̄ rectum. ⁊ ecōuerso. O coniuges adulteri. quot crimina. Et scelera p̄petraat? Non expedit illa clare loqui. Ideo Amb. i li. de patriarchis. ⁊ notat. 32. q. 4. c. nulli. ait. Brauius est crimen vbi celebrati cōiugij iura tē ingrant ⁊ v̄oris pudor soluit. t̄c. ibi. Talis autē adulterini amoris signa cuz vir plus q̄ debet ad vanitates apit manum. cum eam vanis oculis aspicit in honestisq̄ verbis alloquit. cū p̄p̄ eas parentes respicit. ⁊ eam ociosam in domo esse nō curat. 3. sumit adulterium improprie inē virū ⁊ v̄orē rōne modificationis: q̄n cōiuges ⁊ cōtrahendo ⁊ p̄sumando m̄monij modū ⁊ regulas honestatē excedūt: aut p̄termittūt. Pro quibus dicit angelus Ab̄ie: q̄n timebat Sarā accipe in v̄orē eo q̄ tradita fuerat successiue septē viris ⁊ demoniū occiderat illos. ut d̄ Ab̄ie. 6. Audi me ⁊ ostendā tibi qui sūt quib⁹ p̄t̄ p̄ualere demoniū. In eos q̄ cōiugia ita suscipiūt: ut tēu a se ⁊ a sua mēte excluānt: ⁊ sue libidini ita vacēt: sicut equ⁹ ⁊ mulus quib⁹ nō est intellect⁹: bz p̄t̄ rem demoniū. Tu autē cū accepis v̄orē ingressus cubiculū p̄ tres dies cōtinēs esto ab ea: ⁊ n̄b̄ aliud nisi orationib⁹ vacabis cū ea. Hic Petr⁹ de palude. i. 4. ait. q̄ p̄trahētes i p̄tō mortali si p̄trahant p̄ verba de p̄t̄i peccāt mortaliter n̄ cōfiteāt̄. Quia ut Aug⁹. d. Sacra talia fiunt vnicuiq̄ cum quali conscia accedit ad ea. Et ut idē dicit. In omni susceptione sacri p̄ baptismū necessaria est vnicuiq̄ cōfessio si credit se peccasse. Ideo reprehensibiles sunt qui sine v̄llo timore dei: sine v̄lla deuotione m̄monia cōtrahunt. Magis autē reprehensibiles q̄ p̄ cōtractū m̄monij ea exerceēt que exercere nō licet. Nec expedit talia clare loqui. Qui habet aures audiendi audiat. Hic Amb. i li. de p̄iarchis ait Brauius ē crīmē ⁊c. vbi. 6. ⁊ p̄t̄est

fumi adulterij p̄p̄ie. cum. s. aliq̄s v̄oratus accedit ad aliquā p̄sonā solatā uel aliqua cōiugata miscet se cum aliq̄ litero ⁊ soluto. Sed ut in plurib⁹ plus in hoc deficiunt viri q̄ v̄ores. Et tamē quidam adeo fatui sūt ut existimēt virū ad p̄t̄m nō imputari si sic adulterētur. Cōtra quos est dictū Inno. pap. 32. q. 5. in. c. Ep̄iana religio adulterij in v̄roq̄ sexu pari rōne cōdemnat. Et de s̄ Hiero. ad Oceanum ait. Qd nō licet feminis: eque nō licet viris. ⁊ eadez seruitus pari rōne censet̄. Et Amb. 32. q. 4. c. nemo. Nec viro licet qd mulieri nō licet. Et eadem a viro que ab v̄ore debet castimonia. Et Aug. 32. q. 6. c. si dicturi. Si dicturi estis v̄orib⁹ v̄ris seruate vos. Quales vultis eas iueneritales ⁊ ipse vos iueniāt. Quis iuuenis est qui nō velit castā ducere v̄orē? Et si acceptur⁹ est virgine: q̄s nō intactam desiderat? Intacta queris intactus esto. purā queris purus esto. Nō enī illa p̄t̄ si tu nō potes. S3 bis rō. ad di p̄t̄. q̄a s̄m aplm. i. Cor. 1. Mulier nō habet p̄t̄em corporis sui: sed vir. ⁊ vir nō habet p̄t̄em sui corporis: s̄ mulier. S3 arguit multi de plurib⁹ veteri testi. qui habuerūt cōcubinas. ut Ab̄ahaz ⁊ Jacob. Ab̄ahaz enī habuit filium de ancilla. ut dicit B̄es. i. 6. ⁊ Bas. 4. Et Jacob habuit duas v̄ores ⁊ duas cōcubinas. ⁊ tñ nō fuit illis imputatū ad peccatū. R̄ndet B̄on. dis. 33. q̄ri li. q̄ istud factū est ex dispensatione diuina q̄ cōueniens fuit p̄pter quattuor. 1. p̄pter congruitatem. 2. p̄pter necessitatem. 3. p̄pter utilitatem. 4. p̄pter honestatē p̄pter congruitatem. Congruū qdē fuit. qm̄ tempus illud erat figure. ⁊ q̄a x̄ps generare debebat liberos ⁊ filios p̄ baptismū in ecclesia catholica ⁊ in hereticis diuerculis: Ideo i figura debuit precedere generatio ex libera ⁊ ancilla. Et rursus qm̄ inter illos qui ab hereticis baptizant quidā heresim sequūt̄. quidā ad ecclesiā reuertūt̄. Id v̄triusq̄ figura precessit. Primi in H̄isamael de q̄ dictū

est. Eijce ancillā 7 filiū eius. Secundi in ancillis Jacob: quarū filiū sūt inter literos computati. ut bates ab Aug. i li. de baptismo puulor. 7 ab eodē super Job. 7 notat. 32. q. 4. c. recurrat. 2° fuit pueniens dispensatio illa. ppter necessitatē. Pauci nāq. erant tēū colētes 7 ne cultus diuinus periret necesse fuit ut filios multiplicarent. 7 ptingit q. vxo res steriles batesbant: ideo necesse erat ipsos plures habē uel vxores uel pcutinas. 3° fuit illa dispensatio pueniens ppter vtilitatem. q. filij erudiebantur a parentib. 7 ut plurimū mores patruz seruabant. Et ideo quāto plures tanto dei cultus celebrior. 4° fuit cōueniens ppter bonestatem. quia nō affectu libidinis: sed casto. nō affectu adulteri: sed mariti concubinas cognoscebant. **Uñ** Amb. in li. de patriarchis de Abrahā ait. Non ardore aliquo vage successus libidinis. nō petulantis forme capti. 7 core ancille contuberniū p. habuit tiorum: sed studio querende posteritatis 7 p. pagande sololis. Ad idē. c. ob. cūf. 32. q. 4. Non sunt itaq. antiqui patres in h. imitādi. quomā alia fuit illi. 7 p. q. nostri cōdino. Reipiuntur tū 7 nunc pleriq. adulteri peccatum excusare volentes. ppter vxorū sterilitatē 7 appetitū habendi filios. Cōtra q. Aug. 32. q. 4. c. Sic. ait. Sic nō sūt faciēda adulteria etiam voluntate filios generādi: quēadmodū nec furta voluntate pascēdi paupes scōs. Et idē. 32. q. 5. c. si quis. Si quis vxorē bateat sterile siue corpore reformē siue membris debiles uel cecam uel claudā uel surdā: uel si quid aliud siue morbis siue laboribus doloribusq. confectū: 7 quicqd. excepta fornicatiōis causa cogitari pōt. vehementer horribile. p. fide societateq. sustineat. h. ille. **Malū** ergo ē 7 rephensibile si vxorem quis relinq. ob eius sterilitatē uel infirmitatē uel deformitatē: 7 alteri adterreat. Sed pessimū est. 7 iniquū si pulchram vxorem. si fecundā. si bene natā. si moribus rectorā. si virū amantē: ipse

condemnat pro quacūq. alia psona. Audi queso o vir infatuare quid ad te sapiens loquit. p. 5. Letare inq. cum muliere adolescentie tue. i. cū vxore. Et Eccl. 1. Noli discedere a muliere sensata 7 bona quā fortitus es in timore dñi. **Bra** enī verecundie eius sup. aurū. **Li** diego plures venerabiles honestas puellas formosas māuetas benignasq. vxores ab ingratīs maritis relictas ipsosq. amatores factos turpissimarū meretricū. **O** p. ditor. 7 viri. o remētes 7 stulti. nōne vxores vfe corona sūt capitis vfi? **Nullū** vtiq. ornāmētū tpa. le potest ēē in domo: qd vxori bone comparet. **Nō** vasa argentea. nō aurea. nō eburnei lecti. nō late porticus. nō regie aule. nō alia queq. rectora. **Nā** omnia ista sūt quasi stelle 7 luna in domo sua. **Sz** p. tuosa cōiunt est q. sol. **Uñ** Eccl. 21. dicat. Sicut sol oriens mundo: sic mulieris bone species in ornāmētū domus sue. **Ipsa** est que data est in adiutoriū viro. nō cōcubina. **Cōsidera** nāq. mulieris bone in cunctis diligētē solertiam. Hec enī blada 7 frumenta ordinat 7 gubernat: tuctur oleum. fassas carnes in domo esse pcurat: pannos laneos ne a tineis corrodantur ventilat. **Linos** quoq. pro necessitate procurat 7 lauat. dissipata 7 q. cōsumpta resartit. **Pygiles** oculos mentēq. prudentē ad cōm substantiā domus batet. **Colūna** viri 7 filior. **Si** marit. languet cū infirmo infirmas. cibū p. dolore nō sumit. somni oblita q. cē nescit. **Erudit** filios 7 omnes familiā in timore dei: 7 bonis morib. instruit. **Sz** qd p. cubina facit? **Verba** certe loquit blanda s. venenosa fingit se plus amare q. amet. nūc mēsta facit. nunc leta. **Aliquid** sp. q. rit. **Si** in domo ei. vxore absente ingredit: q. cqd. pōt rapere rapit. **Si** sibi in amicitie 7 fidelitatis signū aliqd. adulē seruādū tradiderit: aut p. didisse se mētice: aut pro caciūma ip. oportunitate p. borū ad se arripit. **Euacuat** bursam: 7 enigrat famā 7 ad peccatum ligat animā amatoris.

hinc ē qđ sap. eno. p. 5. c. ait. Ne inten-
teris fallacie mulieris. Fauus eni stil-
lans labia meretricis. 7 nidi? oleo gutt
cius. Nouissima aut eius amara quasi
absinthiu 7 lingua eius acuta qđ gladi?
Pedes ei? rescendunt in mortē 7 ad in-
feros gressus illi? penetrāt. Per semita
uite nō ambulāt: vagi sunt gressus ei?
7 inuestigabiles. Nūc ergo fili audi me
7 ne recedas a verbis oris mei. Longe
fac ab ea viā tuā 7 ne appropinques fo-
ribus domus eius. hec ille. Docet itaq;
sapiens qualiter vnusq; cognoscē v?
mulieris fornicarie fraudē 7 doli. Sz
v mūdo a scandalis: quia viri pleriq;
his scelestior: a nefandioraq; cōmittunt
hi sūt qđ ppter pueros 7 masculos abhor-
rent vxores. Pessimū. o dān animum
genus hominū. Quid turpi? qđ abhomi-
nab. lius qđue sedius dici pōt audiri uel co-
gitari? Tales siquidē sunt ppter quos
venit ira dei in filios diffidentie. 3° pōt
sumi adulteriū ppter inuicem. cū. s. piugat?
accedit ad piugatā. qđ p cū ē gūssimū
scdm. 2. cor. 2. q. 14. eo qđ fit iniuria
tam ppter vxori qđ etiā viro adultere.

De abhominandū est adulteriū eo qđ
contrariā tōno matrimonij 7 inducit
scandala multa 7 implicat adulteros
multis laqueis. Caplm. 2.

Secūdu mysteriū ptemplandū
de adulterio dicit abhominatio.
Abhominandū qđē fugiendūq;
7 detestandū ē adulteriū malū maxime
ppter tria. p. ppter cōtrariationē. 2°
ppter scandalizationē. 3° ppter implica-
tionē. p. ppter cōtrariationē. qđ ptra-
riā oī tōno mīmonij. Scdm. n. Aug.
in li. de tōno piugali. 7 nōf. 2. 1. q. 2. c.
omne. Tria tōna inueniūti mīmonio
s. fides. proles. sacm. Quorū sufficiētia
fm. Altesanū in summa. li. 8. ti. 9. sumi
pōt a causa instituēte uel efficiente. Nā
vno mō mīmonij ē a dictamine nāe.
ut. s. vir cohereat cū muliere ad nature
pseruationē. 7 sic ē bonū prolis. Alio^o
a dictamine rōnis recte. s. ut vir cohe-
reat cum vxore sua nō cū aliena. 7 sic ē

tōnū adē. 3^a a dictamine gracie. 7 ligē
vniō dīne nāe 7 humane. 7 sic ē bonū
sacramenti. Adulteriū g. p. nāf bono fir-
tei. qđ p illud frangit fides qđ quidē i b
attēdit qđ vir cū alia: nec mulier cū alio
cōmisceat. ad quaz fidē se mutuo obli-
gant corde ore 7 ope. Corde cuz a viro
annulus imponit digito vxoris. Unde
Isidor. 2. 30. q. 5. c. femine. ait. In pms
annulus a sponso spōse dat. fit nimirū
ppter mutue dilectionis signū. Vel ppter
id magis ut pignoze eoz corda iūgāt.
Unde 7 quarto digito annulus inferit
eo qđ in eo vena quedaz ut fert sanguis
ad cor vsq; pueniat. hec ibi. Ore se obli-
gant. quia ore uel signo capitis vbi est
os exprimit cordis cōsensus. Ope se
obligāt cum sibi mutuo consentiūt in
copulā carnalē. ex quo int. eos cōstāo
debet esse fides cordis oris 7 opis. 3° qđ
facit adulteriū. Cōtrariā etiā adūlte-
riū tōno. plis. Nam sollicitudo nālis ē
pōis ut de ple sua certitudinem habeat
Sed p adulteriū talis certitudo bñ nō
pōt. Et mltā ex hoc mala. plē subsequē
ut dictū ē in pcedēti sermone. Cōtra-
riā adūlte-riū tōno sacm
quia mīmonij significat responsatē
ppter cum ecclia: quā nūq; dimisit. Sz p
adulteriū vxor dimittit eo qđ apls epl.
5. ait. Viri diligite vxores vras sicut 7
spēs ecclia. 2° abhominandū ē adul-
teriū ppter scandalizationem. Inducit
siqđē ad multa piculossima scandala
adulterātes. e quib? vñū referā. Retu-
lit mibi quidā frater fide dign? qđ i ciui-
tate Alsij fuit quedaz adultera que ut
suū amatoz ē in virū posset habere ordi-
nauit cū eo ut maritū interficeret. Et sero
quodā cum vir istius domū ingrederet
ab vxore sua statim capis 7 stricte am-
plexans illū tā diu tenuit donec adnē
qui latebat ibi exiens cuz securi percussit
caput eius 7 occidit. Quo facto clam
seplexerūt corp? i domo quadaz vetusta
Nāne autē surgens mulier visitauit
ecclias asserens virū suū nocte recess-
sisse a domo 7 versus sanctum Jacobū

te galicia t'er arripuisse. mirabāf sui b
audiētes tam maf q' reliqui q' nūb
rettulisset te pegrinatione sua. Elapsis
aut quibusdā diebus mulier t'ec virici
da in tomo sua plorando eiulare cepit
Deu vir mi dilecte. t'eu me ifelicē 7 mi
serā. Ad quā pueniētes vicini causam
p'terunt meroris sui. Que tūc q' vir
suus mortuus erat in via: quia sic ac
ceperat a quodā pegrino qui de scō Ja
colo reuertebat: sibi tū incognito. Qd
cū puenisset ad aures parentū viri: sta
tim suspicari ceperūt te malina mulier
Ad que etiā v'ementius mouebātur
p'pter nīmā adulteri sui familiaritatem
cū illa. Recurrentes autē ad officiales
indicauerūt factū. qui ordinauerūt ut
mulier illa maligna poneret in tozurā.
Qd cū factū fuisset veritatē cōfessa est.
Qua te re territ' amicus eius fugā p'e
tijt extra ciuitatē. Et mane quodā data
fina mulier t'ec pessima igni adiudicata
est. Et dū cōbureret: ille epistens extra
ciuitatē sup montē quēdam vnde vidē
poterat spectaculū respiciebat 7 adeo i
fauitūte versus est q' sponte sua redijt
ad locū in quo sua fuerat dilecta com
busta. Unde cū noller discedere etiā a
multis monitus captus ē 7 die sequēti
in eodem loco recapitatus. 3° abbo
minādū est adulteriū p'pter implicatio
nem. Implicat enī i multos errores in
quib' difficile est: imo impossibile con
sulere 7 prouidere. Quot nā filij illegi
timi matre sciente succedūt in t'editar
tem? Quot vxores adulteras cū q'bus
adulterabāt alijs maritis viuētib' p'
illoz mortē retinēt cū pctō: licz sub co
lore 7 noīe mīmonij? Reperi ego in
vna italie ciuitate vōiez qui ex alterius
vxore tres habebat filios: que tū adul
tera duos alios habebat de viro p'prio
qui credebat oēs simul esse filios suos
Adulteri autē cū diu fil' familiaritatē
habuissent. l'z secrete. t'ereuerūt vix in
terficere. Qd cū fecissent accepit eam in
vxorem 7 bona omnia viri p' quāq' filijs
quoz tū duo legitimi erant dispēfabat

Quot vinctis erat iste ligat'. peccau
erat adulterando: peccauerat in p'tra
bendo mīmonij: peccauerat i p'tractio
p'sistendo: peccabat etiā bona coicando
duozū filioz viri interfecti alijs tribus
qui erant ex adulterio.

Quas leges tam diuina q' ecclesia
stica q' etiam ciuili puniunt grauitur
adulterium. Caplm. 3.

Teritū mysteriū notandum de
adulterio dicit punitio. Punit
adulteriū quic fm triplicē legē
p' fm legē diuinā. 2° fm legē ecclia
sticā. 3° fm legē ciuile. p' fm legē
diuinā. Nam Leuit. 20. scribit. Si q's
mechatus fuerit cum vxore alterius 7
adulteriū p'petrauerit cū iuge p'rimi
sui: morte moriāf 7 mecb' 7 adultera.
Sed quero an liceat viro p'pter adulte
riū interficē vxorē. Ad qd rōdet Ric.
in. 4. di. 31. q' occidē vxorē p'pter adul
teriū pōt intelligi dupliciter. Aut quia
ipsam cōuictā 7 p'dennatā p iudiciū
vir p'curat occidi a iudice. Et hoc viro
licitum est amore iusticie 7 nō libidine
vindictē. hoc tū non licet fieri in iudicio
ecclesiastico: s' ciuili vbi lex talis posita
est p illū qui eam punire de iure potuit.
Aut quia eam occidit extra iudiciū.
Et b nūq' facere licuit fm legē diuina
licz in aliquo casu p'mittat fm legē bu
manā. Id m'gr sniārū. di. 31. quartū li.
ait. Scā ecclia mūdānis nūq' stringit
legibus. gladiū nō hz nūq' spūales. Qd
etiā ponit. 33. q. 2. c. res. Scōz pō Ric.
in. 4. Si p'traissent nō semp dirimēdū
est mīmonij p'tractū. 2° punit adul
teriū fm legē eccliaistica q' illud punit
p separationē. Scdm aut Ric. in. 4. di. 35
sepatio pōt dupliciter intelligi. aut q' tū
ad vinctū. aut q' tū ad cōbitationē 7
thorū. p' modo vir nō pōt separi ab vxore
p'pter adulteriū: sed bene secundo mō. an
penā mulieris que fidē fregit 7 in fauo
rem viri qui fidē seruauit. Excipiuntur
tū casus septē in quib' nō licet viro p'p'e
adulteriū vxorē dimittere. Prim' est
si ipse fuerit fornicarius. Et t' b Aug'
m

in li. re. sermōe dñi i mōte. Et. 32. q. 5. c. nihil. ait. Nihil iūq. q. cā fornicatōis dimitte vxorē si i ipse puincit fornicari. Occurrit eni illud. In q. alterū iudicas teipsū p̄demnas. Eadē eni agis q. iudicā. Quapropt̄ q̄s cā fornicationis vult dimittere vxorem p̄us debet esse a fornicatione purgat. Secūd⁹ casus si vxor vi oppressa fuit. p. q. facit. c. ita ne 32. q. 5. Cui⁹ rō ē: q̄a ut scribit. 34. q. 1. c. cū p. tellicā. Nullo mō ad opprobriū malevolūtatē trahit qd̄ p̄ditio necitatē extorsit. Tert⁹ casus si credebatur maritū eē mōrtuū 7 p̄traxit cū alio. q̄a tal p. ignoz. antiā. p̄babulē excusaf. ut dicit in p̄fato. c. cū p. tellicā. Quart⁹ cas⁹ si alter sub sp̄e mariti cognouit eā. 7 tal p. ignoz. antiā excusaf. 34. q. 2. c. in lectū.

Quint⁹ casus si marit⁹ tradidit eam adulterandā p̄sertim inuitā. c. de eo q. cognouit p̄san. vx. sue. c. discretionē. q̄a in illo casu adulterium magis imputat viro q. vxori. Sext⁹ casus si marit⁹ p. adulteriū cognouit eam 7 tolerauit. q̄a crimē p. recōaliatēz dimissū ampli⁹ obijci nō debet nisi recidiuum sequatur.

Septim⁹ cas⁹ ē si m̄rimoniū vtriusq. in infidelitate cōtracto vir dedit vxori libellū repudiij 7 vxor alit nupsit. Tūc eni si vterq. reuertat ad fidē vir tenetur eam recipere. extra de diuoz. c. gaudem⁹. Cui⁹ rō ē q̄a cū dedit sibi libellū repudiij qd̄ facē illicitū erat fm̄ iudiciū dei. inēpretatiue tradidit eam adulterandam. Aliqui addūt octauū casū. s. si vir p̄tra volūtatē vxoris abstinēdo ei occasiōēz adulterandi dederit. Aliq. tñ dicunt q. p̄pter h. nō excusaret mulier adulterās. Nōndū tñ fm̄ Ric. q. dimittere vxores p̄pter adulteriū ordinat ad correctiōēz adultere. Aut q. mulier que adultera ē est correcta uel p̄ata se corrigē aut p̄babulē p̄sumit incorrigibilis. Si correcta ē nō tenet eā dimitte: q̄a nō ē pena corrigens vbi correctio iā p̄cessit. Similit̄ si parata ē se corrigere ut iustū ē nō tenetur eam dimittere: q̄a nō ē necessariū apponere penā grauiorē ad corrigendū

relictūz qm̄ mitiori mō p̄t expiari. Si aut̄ p̄babuliter p̄sumit incorrigibilē tūc credo q. eam tenet dimittere ne suo crimini videat cōsentire dū correctionem nō app̄dit. Tñ Criso⁹ sup. Mat. et. 32. q. 1. c. sicut crudelis. Sicut crudelis est 7 iniquus q. castā dimittit: sic fatū ē 7 iniquus q. detinet meretricē. Patronus eni turpitudinis ē q. celat crimē vxoris. Presumit aut̄ tunc vxor incorrigibilis aut qm̄ p̄tinaciam se corrigē renuit: aut qm̄ emendationē p̄mittens ex p̄suetudine labit. Sciendū insup. q. q. tū ad separationē a thoro. p̄t vir dimittere vxorem. p̄prio arbitrio statim cū scit ipsam adulterasse. Nec tenet reddē debitiū exi⁹ genti nisi per eccliam cōpulsus. Sed sic reddendo nō p̄iudicaret sibi qm̄ posset agere ad diuortii maxime si p̄testationem p̄misit q. ad illā copulam accedet nō ut velit cedere iuri suo: sed tñ ne sit ecclie inobediēs. Tñ fm̄ aliq. ecclia nō debet ipsaz cōpellere nisi cognouerit de cā 7 diffinierit. Si aut̄ loq̄mur q̄tū ad separationē a cōbitatiōe. tūc distingo. Quia aut̄ m̄rimoniū est clandestinū 7 absq. testib⁹. 7 tūc licet p̄t vxorē dimittere: aut cōtractū in facie ecclie uel saltem corā testib⁹. 7 tūc nō licet dimittere eā sine iudicio ecclie. Et sicut vir potest ab vxore adultera separari: ita vxor a viro adultero. Tñ in separatiōe duo cōsiderant. ut. d. Ric. s. ipsa dimissio cōiugij 7 accusatio que ē via ad hāc dimissioēz. Quātū ad primū vir 7 vxor iudicāt ad paria. q̄a sic vir p̄t vxorē dimitte p̄pter adulteriū: ita ecōuerso: q̄uis ad h. iudicent ex ineqli cā. Nec est h. p̄ iusticiā q̄a minor de illis causis sufficit q̄tū ad illū effectū. Sicut videm⁹ q. duo latrones quorū vnus plus furat⁹ ē q. alit iudicant ad suspēdiū. 7 ita ad eandē penam ex ineqli cā: q̄a ille q. min⁹ fuit furatus meruit hāc penā. Quātū ad secūdum vir 7 mulier nō sūt equalis cōditionis. Fauorabil⁹ eni recipit accusatio viri p̄ vxorē q. ecōuerso. Tū q̄a vir est caput vxoris. Tū q̄a mulier adultera magis

profundit virū q̄ eoduerso. Tū q̄a adul-
terū mulieris magis ledit m̄moniu
q̄a causat leuitudinē. plis. Et hac rō-
ne grauius ē adulterū in muliere q̄ in
viro dīc3 fornicatio simplex gūio: sit in
viro eo q̄ in ipso magis viget vsus rō-
nis. 3. punit adulterū lege ciuili pena
mortis. C. de adul. l. q̄uis. Ex q̄b3 oib3
appet tati pcti gūitas. qd cōiugati cui-
tare velēt ut bātāt in h̄ seculo tēi grāz
7 i futuro tēatū gloriā: in qua viuūt be-
nedicti tē3 p infinita sēla scloz. Amen

¶ Feria secūda secūde ebdomade i q̄dra
gesima. tē fuga pcti qd magis fugiendū ē
q̄ quelitet bui3 seculi mala. Sermo. 32

In peccato
vestro moriemini. Ver-
ba sūt redemptoris n̄ri
originalit3 Job. 8. c. 7 in
euāgelio hodierno. Ad
oñdendū q̄ gūe maluz
sit eē in statu pcti replicauit saluato: n̄r
loquēs pbarisēis pctō: b3 p eadez p̄ba
eandēq̄ s̄niam. s. q̄ in pctis morerēt. ut
sic cognita infirmitate atq̄ piculo solli-
citi essent querē salutē 7 medicinā: qm̄
nihil ē qd magis retineat in pctis alliga-
tas aīas q̄ erronea cogitatio eoz q̄ ar-
bitrāt pctm̄ aut nihil aut paruz obesse.
Jd Seneca ad Lucellū dicebat: Nō est
extrinsec3 malū n̄rm. int̄ nos ē. i. visceri-
bus n̄ris sedet. iō difficilē ad sanitates
venim3: q̄a nos egrotare nescimus. Et
Aug3 sup ps. 50. Nemo ē insanabilior
eo q̄ sibi san3 videt. p̄pterea in h̄ sermōe
de fuga pcti dicēdū ē. tē q̄ sapiēs Eccl.
2. i. dicebat. Quasi a facie colubz iuge
pctm̄. Assignabim3 aut triplicē princi-
palem rōnē quare pctm̄ ē fugiendum.
Prima rō d̄r cōplacētie.
Secunda nocētie.
Tertia displicētie.

¶ Q̄ pctm̄ ē fugiendū eo q̄ placet dia-
bolo. 7 q̄lter ipse in directe cā est pctōz
7 quō leticia uel delectatio potest esse in

temonibus.

Capitū. 1.

Prima rō q̄re pctm̄ ē fugiendū
d̄r cōplacētie. Placet enī multū
iūmicissimō n̄re salutis diabolō
De q̄ circa tria dubitare p̄tingit. 1. circa
causalitātē. 2. circa gnālitatē. 3. cir-
ca iocunditatē. 1. p̄ contingit dubitare
circa causalitātē. Utrū diabol3 sit dire-
cte cā pcti. Et videt q̄ sic. q̄a pctm̄ dire-
cte p̄sistit i affectu. S3 Aug3 dicit i. 4.
d̄ tri. Diabolus sue societati malignos
affect3 inspirat. Et Beda sup act3 aplo-
rū. Diabol3 aīaz i affectū malicie trahit
Et Isidor3 li. 2. de sumo bono. Diabolus
corda hoīuz oculūq̄ cupiditatib3 replet
q̄ videt q̄ ipse sit cā pcti. S3 d̄ est qd
Aug3 pbat i p̄ 7. 3. tē li. ar. q̄ nlla alia
re mēs sit sua libidis nisi p̄pā volūta-
te. q̄ cā pcti nō ē diabol3. S3 p̄pā volūtas
R̄ndet Tho. i. 2. q. 80. q̄ cuz oē pctm̄
volūtariū sit. nihil p̄t directe eē cā pcti
nisi qd p̄t mouē volūtātē ad agendū.
Volūtas āt a duob3 p̄t moueri. Uno:
ab obiecto. sic dicit q̄ appetibile appete-
lēū mouet appetitū. Alio3 ab eo q̄ in-
teri3 inclināt volūtātē ad volēdū. h̄ aut
nō ē nisi uel ipsa volūtas uel reus. Deus
aut nō p̄t eē cā pcti. q̄a ut. d. Aug3 li. 3.
q. Deo auctore nō fit hō deterior. Relin-
quit3 q̄ ex hac pte sola volūtas hoīs sit
directe cā pcti et3. Ex pte āt obiecti p̄t
intelligi q̄ aliqd moueat volūtātē tri-
pliciter. Uno mō ipsū obiectū. p̄positū. sic
dicim3 q̄ cib3 excitat desiderū hoīs ad
comedēdū. Alio mō ille q̄ p̄ponit bui3
mādi obiectū. Tercio mō q̄ p̄suadet ob-
iectū. p̄positū h̄re rōnē boni: q̄at h̄ aliq̄-
liter p̄ponit. p̄p̄tū obiectū voluntati: qd
est rōnis bonū verū uel apparēs. p̄ mō
res sensibiles exteri3 apparēs mouēt
volūtātē hoīs ad peccādū. 2. mō. 7 3. mō
uel diabol3 uel etiam hō p̄t incitare ad
peccādū uel offerēdo aliqd appetibile
sensui: uel p̄suadēdo ratione. S3 nullo
istorū triū maloz aliqd p̄t esse cā pcti:
q̄a volūtas nō mouet ex necessitate ab
aliquo obiecto nisi ab ultimo fine. Nō
nō est sufficiēs causa peccati. Neq̄ res
m 2

exterius oblata neq; ille qui eas pponit
nisi qui pſuadet. Ideo cum diabolus ſug-
gerendo uel aliqua appetibilia pponen-
do inducat in affectu pecti. nō est directe
cauſa pecti: ſed ſolus p modū pponentis
uel pſuadentis appetibile. Et ſic p3 ad
obiecta ſolutio. Ex quibus colligimus
q nullus pōt ſi peccat de diabolō cōqueri
ſed ſi ſeipſus debet inculpate uel accu-
ſare eo q cō pectū: ut pbatū eſt in pmo
ſermone huius opis: eſt voluntarium.
3° ptingit dubitare circa generalita-
tem. vtz oia pectā hōiuz pueniāt ex dia-
bolica ſuggeſtione. Et q ſic videt. quia
dicit Dio⁹ in li. de diu. no. Multitudo
demonū eſt cā omniū maloz ſibi7 alijs
Et Dama. d. Dis malicia 7 ois imuni-
dicia a diabolō ſūt excogitata. Sed p
eſt illud qd dicit Aug⁹ in li. de eccleſiaſti-
cis dogmatibus. Ad cōs cogitationes
male a diabolō excitant. ſ. aliquotiens
ex motu liberi arbitrii emergunt. Rñdet
Lbo. i. pte. q. iij. Et. i. z. vbi ſ. q aliqd
dicit cā alicui dupliciter. vno mō directe
alio mō indirecete. Indirecete qdez ſicut
cum aliquod agens cauſat aliquā diſ-
poſitionē ad aliquē effectū dicit eſſe oc-
caſionaliter 7 indirecete cā illius effectus
ſicut ſi dicat q ille qui ſecat ligna ē oc-
caſio cōbuſtionis ipſoz. Et h mō dicē-
dum ē q diabolus eſt cā oīuz pectōrum
noſtroz. qā ipſe inſtigauit primū hōiez
ad peccādū ex cui⁹ pectō pſecuta ē i to to
humano genere quedā pōnitās ad oē
peccatū. Et p hūc modū intelligēda ſūt
pba Dio. 7 Dama. Directe autē dicit eē
aliqd cauſa alicui⁹ qd opat directe ad
illud. Et h modo diabolus nō eſt cauſa
omnis pecti. Ad enī oia pectā cōmittunt
diabolō inſtigante: ſed quedā ex corru-
ptione carnis 7 libertate arbitrii. qā ut
Origenes dicit. Si diabolus nō eēt ad-
huc hōies haberent appetitū cibi 7 uene-
ritatē. Verū demones poſſunt in aliquo
iocūdari. Et videt q ſic: qā Aug⁹ ptra
manictos dicit. Prātē batet i eos qui
rei pcepta cōtemnūt 7 de cauſa infelici

letat. Itē p p. 13. dicit. Deſideriū ſi com-
pleatur relectat aīam. Sed ipſi multa
mala reſiderāt que eueniūt. ergo i illis
relectat. Preterea pbs. r. etbicoz. c. 8. d.
q pbia bz mirabiles relectationes pu-
ritate ſimilitate. ſed mali angeli multū
ſciunt de pbia. ergo batēt magnas re-
lectationes. Sz p arguit. pmo. qā dicit
idē Ar. p. etbicoz. c. 18. Delectatio ſi ſit
fortis expellit omnē triſticiā 7 que ſibi
prraria eſt 7 que contingens. q a ſimili
triſticiā ſi ſit fortis expellit omnez tele-
ctationē 7 que ſibi prraria eſt. 7 q ptingens.
Sed triſticiā maloz angelozū eſt
valde fortis. q nullā cōpatit ſecū i eis
relectationē. Itē in angelis bonis leti-
cia nullā cōpatit triſticiā. q a ſimili nec
triſticiā i angelis malis cōpatit leticiā.
Item in nobis nō pōt ſimul eē leticia 7
triſticiā. quia leticia eſt cum dilatandē
cordis 7 triſticiā cum quadā cordis cō-
ſtrictione. Conſtrictio autē 7 dilatatio
motus ſunt cōtrarij. ergo a ſimili in an-
gelis non pōt eſſe leticia ſimul 7 triſticiā
ſed ſemp habēt triſticiā. q nullā habent
leticiā. Rñdet ad bāc. q Ric. in. z. di. 6
q de pena maloz angeloz cōtingit loq
aut p ſtatu ante iudiciū. aut p ſtatu p
iudiciū. Primo mō ad huc pena eoz nō
ē completa q uis ſit grauis 7 multa. id
capaces ſunt alicuius vni gaudiij p-
uenientis ex euentu maloz q reſiderāt.
Unde Aug⁹ de ciui. rei. li. 4. Prava ro-
cent. turpibus gaudent. Loquēdo vtro
de pena eoz. p ſtatu p iudiciū ſic nō cō-
patit ſecū in eis aliquod gaudiū: quia
tūc pena eozū eēt cōpleta. Et iō natura
eozū eſſet ita indiſpoſita ad ſuſceptionē
gaudiij q nullū agens creatum habebit
pportionalē virtutē ad cauſandū tele-
ctationē in ſubiecto indiſpoſito. Agēs
autē icreatū ex ingēte ſua iuſticia nullū
cauſabit in eis gaudiū. Preſea Aug⁹
14. de ci. rei. c. 11. ait. Elationis vitium
in rei aduerſario qui ē diabol⁹ maxime
dñari ſacris ſris edoceſ. Sz ſm pbm. 3
etbi. c. 9. Qualis ē vnusqſq tal 7 finis
eius. Unde q diabolus ſinem ſuum

stituit in excellentia. Cum g^o fm p^o b^o m
 s. et b. c. s. fines sint p^oncipia opabiliū
 quicqd malus angelus appetit p^o p^o ex
 cellentiā appetit. Sed p^o iudiciūz nihil
 eueniet de quo p^osequat^r excellētiā nec
 verā nec estimatā. Cū g^o ex euentu rei re
 siderate nullū pueniat gaudiū si reside
 rans nō psequit^r finē ppter quem illud
 desiderabat nihil eueniet post iudiciū
 ex cuius euentu aliqd in eis gaudium
 oriat^r. Ad primū argumētū dicēdū
 q^o ante iudiciū nō ē malorū angelorū
 tristitia ita fortis q^o expellat omnē tele
 ctationē et magnā et puā. Ad secūdū
 dicēdū q^o angeli boni eo q^o ita sūt cō
 iuncti cū diuina volūtate ut nihil eue
 niat ptra eorū voluntatē absolutam. et
 q^o habent substantialis glorie comple
 mentū: ideo in eis nulla pōt eē tristitia.
 Sed in angelis malis nō est ad huc to
 ta pena completa quā ppetuo habituri
 sūt p^o iudiciū: ideo interdū in eis ē ali
 qd gaudiū. Haudēt enī de malis eue
 ntibus que euenire desiderāt. Ad ter
 tium dicēdū q^o cū itōie simul ē tristitia
 et leticia tūc ē p^ostricō cordis i vna pre
 et dilatio i alia. Ad pōt dici q^o si leti
 cia maior ē q^o tristitia cor dilatabit^r mi
 nus ppter tristitiā. Si āt tristitia ē ma
 ior q^o leticia eēt ecōuerso. Si pō eqrēf
 tunc cor nō pstringeret pbitēte leticia:
 nec dilataret pbitēte tristitia. h^o Ric.
 Rōndū tū fm L^o b^o pte. i. q. 64. q^o dolor
 et gaudiū fm q^o sūt passioēs in demoni
 bus eē nō pōt. Sic enī sūt p^orie appetit^r
 sensitiui q^o ē p^otus i organo corporali. S^o
 fm q^o noiant simplices act^r. sic pōt esse
 in demonib^o. et sic dolor nō est aliud q^o
 recursus ad illud qd est uel nō ē. Mul
 ta enī vellent nō eē ut cōs boies fore dā
 natos q^o tū sūt: q^o multi saluāt. id ē
 eis est dolor. et q^o multos vellent p^occare
 et eorū desiderii implef. id ē eis ē gaudiū
 eo mō quo supius est dictū. Cū g^o p^octm
 diabolo sūme sit gratū: que temētia est
 illi complacere p^occādo? An nescitis o
 ex cecati p^octōres q^o ipse vos qrit p^ode cu
 pitq^o b^oā vita p^oatos secū trahere i m^o

fernū? Infelices aīe peccatrices cōsi
 derate quid faciāt cū diabolo obtēperat^r
 p^ofecto cōtentatis: letiq^o faciāt hostē
 p^ostilentissimū: q^o nullo placat obseq^o:
 quinimo seruientes magis crudeliusq^o
 torquebit.

De p^octm est fugiēdū eo q^o p^ouat boiez
 dina grā et sp^o ei est ānexus cruciatus et
 pena ac inficit ipsam aīam. Cap^o m. 2.
 Ecūda rō q^ore p^octm et relictū ē
 fugiēdū d^o nocentie. Hocet s^o
 qdē boi plus q^o cetera mala q^o
 dici aut cogitari pōt. potissimū p^o p^o tria
 p^opter priuationē. 2° p^opter cruciatū
 3° p^opter interfectionē. p^o p^octm nocet boi
 p^opter priuationē eo q^o p^oriuat illū tono
 nature qd p^ominet cūq^o bonis fortune.
 hoc dicit Aug^o in. 3. et 1. cōfessionū. et
 in li. de fide ad Petrus. Sed p^o pōt
 quis ar guere. q^o d. Dio^o in li. de di. no.
 q^o bona nature in demonib^o manēt in
 tegra p^o p^octm. S^o p^octm boi nō ē gra
 uius p^octō demonis. g^o p^opter illud nō d^o
 p^oriuari tono nature. Rūdet L^o b^o i. 2.
 q. 85. q^o bonū nature bumāe pōt dici tri
 pliciter. p^o ip^osa p^oncipia nature ex q^obus
 natura p^ostituit et p^orietates ex his cau
 sate: sicut potētie aīe et h^o. 2° dicit^r
 bonū nature donū origialis iusticie qd
 fuit in primo boie collatū toti humane
 nature. 3° d^o donū nāe nālis boi di
 gnitas que ē q^o bō sit rōnis p^oiceps. fm
 quā bz nālē inclinationem ad p^outes.
 Primū bonū nature neq^o tollit neq^o di
 minuit p^o p^octm. Secūdū totalit^r ē abla
 tū p^o p^octm primi parētis. Tertū pō di
 minuit et aufert p^o p^octm. q^o ut inq^o p^o.
 hō cū in bonore eēt nō intelletit: cōpa
 ratus ē iumentis insipientib^o et similib^o
 factus ē illis. In h^o eqdē q^o bō rōnalis
 est dignior cunctis volucib^o celi: et no
 bilior testijs terre et piscib^o mar^o. merito
 reputat^r. In eo pō q^o p^occādo rationem
 subijcit sensualitati: viuitq^o more b^ou
 toz ip^osis recte iusteq^o cōpat^r. Propterea
 loquēs de^o ad aīam peccatricē dicit. 2.
 c. ait. Q^o vilis facta es nimis iterās vi
 as tuas. Similiter ip^o aīa nālē inclinatio

ad virtutē diminuit p pccm. Nam ex hoc
q aliquid inclinatur ad vñū pccm di-
minuit inclinatio ei⁹ ad aliud. In cu⁹
pccm sit pccm virtuti ex h ipso q bō pcc-
cat diminuit bonū nature qd ē inclina-
tio ipsa ad virtutē. Per septē qppe grad⁹
pccia diminuta bone nāe ruit in pccm
pccm. In pmo gradu pccm ē importa-
bile. Mōs enī inuicta pccis cū peccare
incipit appet ei adeo importabile onus
ut videat viuens esse in inferno. In 2⁹
gradu pccm est graue. Nam lapsu tps
ppter pcedens pccm iterū peccare nō
iam videt importabile sed tñ graue. In
tertio gradu pccm est leue. Qd enī pma
vice fuit importabile. in secunda graue
in tertia fit leue. In quarto gdu pccm
est insensibile eo q iam onus ei⁹ nō sen-
titur nec ei⁹ grauitas estimat. In qnto
gradu est relectabile eo q cū maximo
studio ppter eius relectationē cōmittit.
In sexto pccm est desiderabile: qā post
diuturnaz in illo pseuerantiā adeo ad
ipsū inclinatur volūtas ut sine ulla tem-
ptatione carnis aut diaboli queratur
desideret ut posset committi. In septimo
pccm fit desensibile tanq bonū 7 iustū
ut verificet qd sapiēs ait. p. 18. Pccm
cū in pfundū pccm venerit ptēnit. Cō-
temnit siqdez dei iusticiā atqz iudicia 7
pccm ridet ludēs cōmittit. Et si redar-
guitur. illud excusat atqz defendit. Qd
vsurarij erroneā sibi fecere pcciam qua
impijissime vsuras exercēt 7 dicūt nō eē
pccm. Qd adulteri fornicatores 7 so-
domite letant cū male fecerint. ut dicūt
p. 2. c. 7 exultāt i reb⁹ pessimis. luxu-
riamqz suā tāq bonā defendētes dicūt
impossibile fore quēpiam viuē sine illa.
Ecce qlic isti 7 siles puati sūt bono nāe
inclinatiōe. s. quā ad bonos act⁹ tēb. it.
2⁹ nocet pccm hōi ppter cruciationē
Est siqdez sp 7 etiā i b sclo mortali cul-
pe ānera pena inseparabilē. Et sumit rō
fm Bon. i. 2. di. 36. triplicif. ppter pfe-
ctionē dīne eqtatis. 2⁹ ex pulchritu-
dīne vniuersitatis. 3⁹ ex inordinatiōe
culpe 7 pditione pccatis. p sumit rō

ex pfectione dīne equitatis. Tūc enim
equitas ē dē q est iudex oīz ut nō pa-
tias redec⁹ pccm ad modicū eē sine reco-
re iusticie. Omni modo iusticia dī iu-
sticiā supare. 2⁹ rō sumit ex pulchri-
tudine vniuersitatis. Vniūsu nāq ex oīz
dīne pulchritudinē habet. 7 talis ē ista
pulchritudo qualē reuit fieri ad ostē-
sionē sūme sapie dei. 7 ppter h nec ad
momentū eē i ea aliqd inordinatū 7 ita
nec pccm a pena sepe. 3⁹ sumit rō ex
corruptione culpe 7 pditione pccatis.
Nūq enī culpa cōmittit qn mod⁹ spēs
7 ordo circa actionē volūtatīs priuef.
Et dum volūtas volūtarie in suo actu
reordinat semetipsam incuruat. Et dū
incuruat modo spēs 7 ordine puat qm
ad habilitatē ad bonū. Talis aut puat-
tio ē in aīa magna dānificatio 7 lesio.
In Aug⁹ i fma dī ino cētib⁹. Nemo bz
iustū lucy sine iusto dāno. Vbi lucrū
ibi dānū. Lucrū i arēba dānū i pccia.
Tulit velle 7 pdidit fidē. Accepit pecu-
niā 7 amisit iusticiā. Prececa volūtas rō-
nal q ē cā peti ē q media inē sinderisim
7 sensualitatē. Media ē etiā inē teū 7
alias creaturas. Et cū se cōuertit ad h
inferiora ab eo recedit q sursum ē. 7 dum
acqrit puū bonū ut nūc amittit magnū
bonū simplr. 7 q erat media fecit se infi-
mā. 7 dū cū sinderisim discordat incurrit
ex illa repugnātia remozsū quēd. 7 af-
flictionē internā. Id Aug⁹ li. a. confes.
Iussisti dñe. 7 sic ē ut pēa sua sibi sit oīs
inordinat⁹ anim⁹. Ex q cōcludit q ad
culpā inseparabilē sequit pena siue pena
dicat dānificatio quēdā: siue quēdam
afflictio siue inuoluntaria passio. Sed
pena quē ē dānificatio sp sequit 7 actu
7 habitu: qā nūq bō ē in culpa qn sp sit
in damno. Afflictio pō siue remozsus
sp sequit in habitu saltē q quis ppter re-
lectionē intensam vel inconsideratiōē
siue distractionē ai nō sentiat. Talis at
pena cōpnt statui in pñti. in futuro pō
subsequet alia pena cōsumata 7 pfecta
3⁹ pccm nocet hōi rōne interfectionis
Pccm nāq interficit aīam 7 facit eam

mortuaz modo suo. **U**n Aug. in. 13. re
cui. rei. c. 2. inqt. Quis eni aia huma
na veraciter immortalis pbiteat: habet
in quada etia ipsa morte sua. Nam ideo
dicit immortal: qd modo quantulocumq
desinit vivere atq sentire. Cor p^o autez
mortale ideo dicit: qd referi oi vita pot
nec p seipsu aliqten^o vivit. Mors igit
aie fit cum eam referit de^o: sicut corp^o
cu id referit aia. g^o vtriusq rei. i. totius
hois mors e cu aia a deo referit referit
cor p^o. Ita eni nec ex deo vivit ipsa: nec
cor p^o ex ipsa. huiusmodi aut totius hois
morte illa sequit^o quia secundu diuinor^o
eloquioz appellat auctoritas. h^oic sal
uator significauit ubi ait. Cu timete q
babet ptate aiam 7 cor p^o pdere in ge
tena. h^o ille. Et qb^o p^obis bates differet
tia triplicis mortis. p^o mors e cor pal
que fit p separationem aie ab ipso corpe.
Et hec ipsi aie q immortalis e conuenire
no pot. 2° mors est spiritualis q com
petit anime cu p p^otm sepat a deo. Vita
naq aie est rei gratia sine qua mortua
iudicat. 3° mors e getennalis q puat
danatos no oi vita: s^o vita bra. vita glo
riosa. vita felicissima oi iocunditate re
pleta. O q^otu reputati sut crudes qui
seipsos interfecerut sua corpa occiden
do. Sed profecto crudelissimi sut pcto
res qui peccando occidunt 7 p^omit aias
suas. Propterea dixit i ps David. Qui
diligat iniquitatem odit animam suam.
Et Paulus Ro. 6. rationem subdit. o.
Stipendia enim peccati mors: gratia
autem dei vita eterna.

Qualiter peccatum est fugiendu: qd
displicet deo: quia pcto^o trasgredit^o pre
cepta eius cotemnit infinitu bonu 7 p^o
uocat iram eius. Caplm. 3.

Tertia ratio quare peccatum est
fugiendu dicit^o displicentie. Dis
plicet namq 7 abominabile est
omnipotenti deo propter tria. p^opter
trasgressionem. 2° propter derelictionem.
3° propter pronocationem. Primo

peccatum displicet deo propter trans
gressionem: qd p illud transgreditur
homines: 7 contemnunt mandata eius.
Propterea dixit Aug^o i libro p^otra ma
mde os. Peccatum est in veritatis pre
ceptis uel in ipsa veritate errare. Et idē
quem magister inducit in textu. 35. dis.
secudi li. Peccatum est dictu uel factu
uel concupitum contra legem dei. Et
Ambrosius li. de paradiso. Peccatum
est preuaricatio legis diuine 7 celestiu
inobedientia mandatorum. Si g^o dis
plicet patri ut filius eius sua precepta
recuset 7 paruipendat. si cuiq^o boi mor
tali in aliqua superioritate constituto
grave est a suis subditis respici atq co
temni: quantomagis abominabile est
excelso celorum regi si peccando hoies
eiusq mandata violado maiestati sue
iniuria faciunt. O pctores excecati co
gnosce vias vestras. Cognosce erro
res merite damnatiois. Quotienscuq
peccatis mortaliter deum omnipotentē
vilipenditis. Secudo pctm displicet
deo ratide derelictiois: quia quotiens
cunq quis mortaliter peccat derelinqt
ipsum qui est sumu bonu. verum bonu
desiderabile bonu. durabile bonum in
qua quo solo anima repleti potest 7 sa
tiari. pro bono vili pro bono momenta
neo pro bono temporali pro bono quod
sine deo nullu bonu est. Ut enim inquit
Aug^o in li. de li. ar. Peccatum est spre
to incomutabili bono bonis comuta
bilibus adherere. hinc per Hier. 2. c.
de peccatoribus reus conqueritur. o.
Ne dereliquerit fontem aque viue. 7
foderunt sibi cisternas dissipatas que
continere no ualent aquas. Fons aque
viue dicitur ipse deus: quia i eo est ois
boni indeficiens plenitudo. hinc Aug^o
4. li. confess. ait. Redite preuaricatores
ad cor 7 interete ei qui fecit vos. state
in eo 7 stabitis. quiescite in eo 7 quie
ti eritis. bonu quod queritis ab illo est.
Cisterne autem dissipate vocant^o bui^o
seculi bona que absq deo nibil sunt.
Ideo Augustinus. 9. confess. dicebat.

m 4

Omnia copia que deus meus non est ege-
 stas mihi est. Displacere utique cuiusque
 formose puelle si sponsus suus ea vere-
 licta turpissime meretricule adhaereret
 Turbare quodlibet magnus dominus graciosus
 et liberalis si cui famuli eo spreto serui-
 rent alicui domino pauperi parcissimo et aua-
 rissimo. Quanto magis indignari debet
 deus infinitum bonum cum a nobis deseritur
 propter superbiam diabolus: aut corruptibiles
 carnem uel transitorium ac labilem mundum
 propter peccatum displicet deo ratione procatio-
 nis. Per illud utique prouocat et inducit ad
 indignationem et iram. Quod si suauis et dulcis
 est pius clemens et misericors atque te-
 nignus et propitius eius est miseri: tamen
 irascitur indignatur et quasi cogit ut reos dā-
 net quos uoluisset saluare. Cur dāna-
 uit Cayn? propter peccatum. Cur Judā?
 propter peccatum. Cur etiam illos qui in iudicio
 cum diabolo iudicabunt eternis ignibus cru-
 ciandi? propter peccatum. O summa et infinita
 pietas dei. Ubi est dulcedo tua? Cur
 tam durus atque seuerus efficeris hominibus quos
 condidisti? Reuera si peccata non essent de-
 us non commoueret furore. Cum ergo tanta sit
 in peccato iniquitas tantumque periculum: merito
 illud cuncti fugere debent et abhorre. ut sic li-
 berentur a morte damnationis eterne et pue-
 niant in regnum beate uite: in quo uiuit et
 regnat deus per eternam seculorum. Amen.

Feria tertia secunde ebdomade i qua
 oragesima de supbia: qua christus pro et
 exemplo docuit preminenda. Sermo. 33.

Qui autem
 se exaltauerit humili-
 bitur: et qui se humili-
 auerit exaltabit. Verba sunt
 redemptoris nostri. Matth.
 23. c. et in euangelio hodierno. Dominus
 et saluator noster precipit humilitatem cultor
 discipulos suos et nos etiam preceptum monuit
 tam propter quod exemplo euitare superbiam. In
 presenti pro euangelio de testamento et scribas
 et phariseos eo quod ad nihil aliud vaca-

bant: nisi ut in ceteros superbirent. Non
 timebant deum: respiciebant primos: et re-
 putabant se ipsos. Querebantque per se et
 inordinate propriam excellentiam. Et ut in-
 quit Augustinus. 14. de ci. dei. c. 13. Quid est aliud
 superbia nisi per se celsitudinis appetitus?
 Peruersa enim est celsitudo deserto eo cui
 debet animum interere principio sibi quo-
 dammodo fieri atque esse principium. Propterea
 ipsi pharisei et scribe arguebant a proprio: et
 eorum opera condemnabant. Nos pro si ad pe-
 nitentiam redire querimus: a superbia dis-
 cedere debemus: quia non potest cum illa dei gratia
 iueniri. Ea propter in presenti sermone de ipsa
 superbia uictoriam omnium uenenosam regina
 aliqua percurreremus. de qua modo nostro
 tria mysteria proponemus declaranda.
 Primum dicitur diuina odium.
 Secundum specificatio.
 Tertium distinctio.

Qualiter deus propter odium superbie ange-
 los malos eiecit de paradiso. et per scriptu-
 ras aduersus eius predicat. et qualiter com-
 natur superbis. et quod istos humiliat.
Primum mysterium. Cap. 1.
 declarandum de superbia dicitur diuina
 odium. In quo considerandum est
 quod graue sit superbie vitium et odio quod deus
 habet ad illud. Quod quidem colligi potest ex
 quatuor. per angelorum reiectionem. 2. ex
 scripture testificatione. 3. ex multiplici
 comminatione. 4. ex superborum humiliatio-
 ne colligitur aduersus dei ad superbos ex ange-
 lorum reiectione. Deiecit quidem deus et expulit
 angelos malos a celo empyreo in quo condidit
 et erat eos egregios sublimes ac nobil-
 lissimos spiritus. propterea dicit Ysaia. 14. ipsi lu-
 cifero. Quod cecidisti de celo lucifer qui
 mane oriebaris: corruisti in terram quod uul-
 nerabas gentes quod dicebas in corde tuo.
 In celum ascenda super astra dei exaltato
 solus in mensis: sedeto in monte testamenti in
 lateribus aquilonis. Ascenda super altitu-
 dinem nubium: et sillis ero altissimo. Tamen
 tamen ad infernum detraberis in profundum
 lacus. Et licet alii exponant hanc auctori-
 tatem ad iram de rege babilonis: tamen ut
 dicit Hieronimus. potest intelligi de lucifero qui

videt lucifer. i. pulchrior inter angelos
sicut lucifer que est stella matutina in
stellis. Id alio noie vocat ven⁹ a venu
state. Et hoc Bregi. de pe. di. z. Qd⁹ vo
reprobi. de lucifero ait. Hinc primū con
didit quē reliqs angelis eminentiorē fe
cit. Hui⁹ p⁹mar⁹ eminentiā respicit. p⁹ba
cū. d. Cedri nō fuerūt altiores illo i pa
radiso dei: abietes nō adequauerūt sū
mitatē eius. platani nō fuerūt equales
frondib⁹ illi⁹. Qd⁹ lignū p⁹ciosum paradisi
dei nō ē assimilātū illi i pulchritudini
eius: qm⁹ speciosū fecit eū i multis con
tēntis frondibus. Quid nāq⁹ accipi in
cedris abietibus? platani pōt nō illa
p⁹tutū celestiu⁹. p⁹tere celsitudinis agmi
na i etne leticie viriditate plantata que
quis excelsa sunt condita: huic tñ nec
plata sūt nec equata: t⁹ec ille. D⁹iebaf
mane hic lucifer: qā inf⁹ creationē eius
que vocat⁹ hic ortus: i lapsū fuit modi
cū temp⁹. i corruit i terrā: qā p⁹ieci⁹ fuit
in h⁹ acre caliginoso. Vulnerabat gētes
i. alios angelos qbus ipse fuit occasio
cadendi. Angeli enī frequē apparuer
runt boni i mali in sp⁹ humana. i ideo
noie gentiu⁹ i homiu⁹ noiant⁹. sicut Act⁹. i
de duobus scis angelis d⁹. Ecce duo
virī astiterūt iuxta illos in vestib⁹ albis
Et de diabolo dicit saluator Mat⁹. 13.
Inimic⁹ bō sup⁹semauit cācania. p⁹ieci⁹
fuit lucifer in terrā. i. in hūc aerē caligi
nosum q⁹ sup⁹biēdo ascendē volebat sup⁹
astra celi. i. sup⁹ alios angelos i sedere
i mōte testamēti. i. in celo empyreo. uel
sup⁹ eccētiā que d⁹ mōs. i. laterib⁹ aqlo
nis. i. in cordib⁹ frigidis. De ipso insup⁹
Aug⁹. xi. sup⁹ Bēn. ad lram inq⁹. Fact⁹
p⁹tinuo se a luce p⁹itatis auerit: sup⁹bia
tumidus i p⁹rie p⁹itatis delectatiō cor
ruptus. Dic tñ Bōn. i. z. di. 5. q⁹ p⁹ctm⁹
luciferi inchoatū ē in p⁹sumptiōe. Sta
tim enī ut suā pulchritudinē vidit p⁹e
sumpsit. Cōsumatū est in ambitiōe: qā
p⁹esumens de se appetijt qd⁹ oīo sup⁹ a se
fuit. i ad qd⁹ puenire nō potuit. 3° cō
sumatū fuit i inuidie i odij auersione:
qā ex quo obtinē non potuit qd⁹ appetijt

91
deo iuidere cepit i affectū odij p⁹trahē.
Et qm⁹ dicit i auctoritate p⁹reallegata
Isaie q⁹ appetijt deo esse similis. distin
guit Bōn. duplicē silitudinē. p⁹ dicit
equalitatē. 2° imitatiois. Silitudo
imitationis pōt appeti ordinatē i inor
dinatē. Ordinatē. ut appetat silitudo in
bis q⁹ n⁹e sūt aptitudinis i n⁹i dei acce
ptatiois: cuiusmodi sūt p⁹fectiōs i deo
res p⁹tutū. Inordinatē vo ut hō appetat
id qd⁹ nō de cet uel deo n⁹o nō placet: ut
si appetat hōib⁹ p⁹esse uel se de aduersa
rijs vindicare. Silitudo eq⁹litas nūl
lo mō pōt appeti ordinatē: s⁹ inordinatē
aliquo mō ē appetibilis aliq⁹ mō nō. Nā
oimada silitudo nō ē appetibilis: qā nō
pōt cadere i cognitionē siue i intellectū
i id nec i appetitū. Et si aliq⁹ fingat nō
appetit equalitatē: s⁹ suā fictiōis. Alio
ē silitudo eq⁹litas i aliq⁹ p⁹ditione. ut in
dina p⁹sidenna scia. Et sic credo q⁹ pōt
appeti. Notādū ē q⁹ diabol⁹ qdā mō
appetijt silitudinē imitatiois. qdā mō
eq⁹litas. Et h⁹ apparet si attēdat app⁹
tibile i mod⁹ appetēdi. Diabol⁹ enī ap
petijt alijs p⁹esse sua tñ auctoritate. q⁹
appetijt p⁹esse: hoc fuit imitatiois. Et hoc
qd⁹ aliq⁹ obtinūisset si stēsser. Unde
Ansel. i. li. de casu diaboli. ait. Nihil ap
petijt ad qd⁹ nō puenisset. q⁹ autē appetijt
sic p⁹esse p⁹ria auctoritate sine meritis i
sine datore: i ita q⁹ nulli subesser. h⁹ est
soli⁹ dei: i h⁹ ē eq⁹pantie. Dicit ē Bregi.
q⁹ appetijt esse sui iuris: ita q⁹ nulli sub
esser. Et Bern. d. q⁹ appetijt equalitatē
potētie. Et Anselm⁹. q⁹ appetijt p⁹esse
sine meritis. Qui in finia idē dicit. s. q⁹
voluit oib⁹ p⁹esse p⁹ria auctoritate. An
geli etiā miores peccauerūt p⁹ctō sup⁹
bie adherentes lucifero: querētes eē bri
sine meritis. Propēea dicit Ago de scō
Nic. Dēs in eandē maliciā p⁹senserūt i
vnū ordinē p⁹er se societātē fecēr. Tūc
ut ait Job. Apod. iz. factū est p⁹liū ma
gnū i celo. Michael i āgeli a⁹ p⁹liabāf
cū dracone. i draco pugnabat i āgeli
a⁹: i nō p⁹ualuerūt. neq⁹ locus inuē⁹ ē
eoz ampli⁹ i celo. Et p⁹ieci⁹ ē draco ille

magnus serpens antiquus qui vocatur
diabolus : 7 sathanas qui seducit uni
uersum orbem. 7 proiectus est in terrā
7 angeli eius missi sunt cum eo. Prelū
autem illud gestū fuit iuxta tria que in
spiritali natura reperiuntur : que sunt
ratio. facultas. voluntas. Per rationē
nempe electi 7 reprobi angeli contraria
sentiebant. Per voluntatem ad contra
ria afficiebantur. Per facultatē pro ad
contraria nitebantur. Nam electi an
geli sublimiter sentiebāt de deo 7 gratia
eius : 7 ad gratiam 7 gloriā afficieban
tur : 7 pro facultate sibi data pro illis
nitebantur. Angeli pro superbientes 7
contemntes gratias 7 gloriā dei subli
miter sentiebāt de bonitate nature sue :
7 propter hoc ad propriā gloriā afficie
bantur : 7 toto nisu in contrariū elec
tis spiritibus ferebantur. O sensissima
dei iusticia. o rectissimū eius iudicium.
o sapientissimā dispositio. Tam exosa
sunt maiestati eius malorum angelorum sup
bia : ut a celo empyreo semel repullos
nūq̄ amplius ibidem sinat eos redire.
Quinimo ut dixim⁹ i sermōe de iusticia
dei. dānauit eos eternalit̄ p̄niam diffi
nitūā. Nūc Ugo in li. de aia. Supbia i
celo nata est : sed velut imemor quia via
inde cecidit illuc postea redire nō potuit
2° colligit odiū dei ad supbiā ex scri
pturarū testificatione. Scribitur namq̄
Amos. 6. Dicit dñs exercituum : detestor
ego superbiā. Et ps. 8. c. Arrogantiā 7
superbiā 7 viam prauam 7 os bilingue
ego detestor. Et Eccl. 10. Dābilis ē co
ram deo 7 hominib⁹ superbia. Et Jac.
3. c. Deus supbis resistit : humilib⁹ autē
dat gratiā suam. 3° colligit odiū dei
ad superbiā ex multiplici cōminatiōe
fuit nāq̄ i scriptura cōminatiōes plu
rime contra supbtos. Nūc Ysa. 2. Oculi
sublimis hominū humiliati sunt 7 incurua
bitur altitudo viroꝝ. Exaltabit autem
dñs solus in die illa : quia dies dñi ex
ercituum sup omnē superbiū 7 excelsū : 7
super omnē arrogāte. 7 humiliabit. Et
iz. c. Requiescēt faciā superbiā infidelū

7 arrogantīā fortūū humiliabo. Et idē
23. c. Dñs exercituum cogitauit hoc ut
retraheret superbiā omnis glorie 7 ad
igminiā reduceret 7 vniuersos iclytos
terre. Et idem. 28. c. De corone supbie.
Et ibidē. Pedibus cōculcabit corona
superbie. Et ps. 11. Oculos superbiorū
humiliabis. Et sapiens Eccl. 3. Syna
goge superbiorū nō erit sanitas. Et Ma
lachie. 4. Erunt supbi 7 oēs facientes
iniquitatē stipula. Et Osee. 1. Humili
abit supbia isrl̄. Et Ezech. 1. Quiescēt
faciā supbiā potētū. Et Hier. 50. Ecce
ego ad te suple dicit dñs de⁹ exercituum :
quā veniet dies tuus tēp⁹ visitandi tue
7 cadet supbus 7 corruet : 7 nō est qui
suscitet eū. Et Abdie. 1. Superbia cor
dis tui extulit te habitantes in scissuris
petrarū exaltantē solū tuū. qui dicis in
corde tuo : Quis retrahet me in terrā ?
Si exaltatus fueris ut aquila 7 si inter
sidera posueris nidum tuum : inde de
trahā te dicit dñs. O superbi 7 inflati
corde qui cōfidentes in diuitiis : in de
licijs : 7 in rotoꝝ vestro ceterisq̄ tpalib⁹
bonis dicere cōsueuistis : Equis nocet
nobis ? Audite scripturarum voces
rīdentes : Deus ininabilis de⁹ insupa
bilis deus supbtōꝝ inimic⁹. de quo dicit
i ps. 50. Retribuet abundanter faciētib⁹
superbiā. Ipse est etiā qui p̄ Ysa. 41. c.
superbiā ciuitatē alloquit⁹. d. Audi hec
relicata 7 habitās cōfidenter que dicis
in corde tuo. Ego sum 7 nō est p̄ter me
ampli⁹. Non sedebo vidua 7 ignoro abo
sterilitatē. Veniet tibi hec duo subito in
die vna sterilitas 7 viduitas. Uniuerſa
venerunt sup te propter multitudinē ma
leficioꝝ tuorū. 4° colligit odiū dei ad
superbiā ex supbtōꝝ hominū humiliatiōe :
de quib⁹ dixit virgo gloriōsissima i can
tico suo. Luc. 2. Deposuit potentes de
sede : 7 exaltauit humiles. Et hoc con
firmat sapiens Eccl. 10. Initium super
bie hominis est apostatare a deo : qm̄
ab eo qui fecit illū recessit cor eius : qm̄
initium omnis peccati superbia est. Qui
tenuerit illam adimplebitur maledictis

7 subuertet eū i finē. Propterea erone-
rauit dñs conuentū malorū 7 destruxit
eos vsq; i finem. Sedes ducum super-
torū destruxit deus 7 sedere fecit mites
pro eis. Radices gentium superbarū
arefecit 7 plāuit humiles ex ipsis
gentibus. Patet hoc in primis paren-
tibus superbis qui de paradiso fuerunt
electi propter superbiam. ut dicitur Gen.
3. c. In gigantibus qui perierūt in dilu-
uio propter superbiam. Gen. 11. In filiis
filiorum Noe volentibus edificare tur-
rim que pertingeret vsq; ad celū qui cō-
fusi sūt ut nō intelligeret vnus alterū:
7 dispersū est atq; confusū labiū eorum
Gen. 11. c. In Pharaone q̄ supbe terri-
nebat populū dei 7 indurauit cor eius:
7 submersus est in mari rubro. Exo. 14.
c. In Senacherib qui teuz blaphemauit
postq̄ ab angelo omnis eius exer-
citus fuit interemptus. 185. multa bella
torū. 7 ipse a filiis suis iudicio dei per-
cussus est gladio 7 interfectus. 4. Reg.
19. In Nabuchodonosor qui elatus in
superbiam cum deambulare i aula. d.
Nonne est hec babilon magna quam
ego edificaui in domū regni in robore
fortitudinis mee 7 i glia decoris mei?
Qui eiectus a regno septem annis dis-
currendo per nemoza 7 prata: fenu q̄si
bos comedebat: mutatus quasi in be-
stiam. Daniel. 4. c. Quid dicā de An-
tioco: quid de Herode agrippa? quid
de Herode ascalonita? Quid de oibus
qui superbe regnauerunt: aut in regno
assyriorū siue babiloniorū: aut in regno
persarum 7 medorū: aut in regno gre-
corum: aut in regno egyptiorū: aut in
regno sicyoniorū: aut in regno arthenien-
sium: aut in regno iudeorum: uel simi-
liū? Nonne diuina virtus debellauit
eos 7 redegit ad nihilū? Perijt inquit
ps. memoria eorum cum sonitu: 7 dñs
i eternū pmanet. An omittēdi sūt Ro-
mani de quib; dicit Aug. li. 1. de ci. dei. c. i
hoc p̄o quod rei est superbe quoq; aie
spiritus inflatus affectat amatq; sibi in
laudibus dici. Parcere subiectis 7 de-

bellare superbos. Ubi nūc latū totius
orbis dominiū? Ubi legiones 7 exercit?
victoriosissimē? ubi legati 7 nunciū pa-
cem petentes 7 venientes a finib; terre?
Ubi oratores solennes: auri 7 argenti
tam multa pondera pro tributo feren-
tes? ubi senatores 7 patres cōscripti?
ubi ciues honesti? ubi triūphales arc?
7 iocundi ludī? Ubi alta palatia 7 edi-
ficia miranda? ubi teorū templa tam
miro artificio 7 sapienti dūpositiōe cō-
structa? Tritum vsitatūq; est prouer-
biū. Roma quanta fuit ipsa ruina do-
cet. O humana infirmitas. o conditio
fragilis hominū. non est iustū nō equū
superbire contra deum: quoniā non est
qui possit eius potestati resistere. Ipse
Romanos domuit qui totū orbem vi
7 armis ac terrore subegerant. fugien-
da est ergo superbia quā deus tam for-
titer execratur. De qua Cassiodor? sup
ps. 18. ait. Superbia de angelo diabolū
fecit 7 homini mortem intulit 7 cōcessa
beatitudine vacauit: omniū malorū
mater: scelerum fons: vena nequitię.

De superbia diuiditur in quattuor
species scilicet cum quis credit bonum
qđ habet habere a se: uel a deo proprijs
meritis: uel habere quod nō habet: uel
propter bonū qđ habet ceteros spernit.
Secundum / Capitulum. 2.
S mysteriū declarandū de super-
bia dicē specificatio. in quo no-
tande sunt superbie species. Has autē
Breg. in moral. qtuor eē dicit. Prima
cū q̄s existimat bonū qđ habet a seipso
habere. Secunda cum quis bonum
quod habet a deo ascribit meritis pro-
prijs. Tertia cum quis iactat se habē
bonū quod non habet. Quarta cum
quis ceteris despectis singulariter vult
videri. Prima species superbie est cū
quis ex inordinato appetitu proprie ex-
cellentie bonū habitū ut ingenii intel-
lectū memoriā fortitudinē corpis pul-
chritudinē. uel bonū tpale: ut diuitias
gloriā bonorē potētā. uel bonū spūale:

ut gratia: sciam: sapiam: p̄dicationē:
p̄phetiā: et b̄i sibi attribuit uel a se b̄re:
nō autē a deo. Notādū tñ fm̄ L̄v. 2. 2
q. 13. 2. q. estimatio rationis existimat
vle bonū qd̄ bz nō b̄re a deo: s̄ a seipso.
Et hoc p̄tinet ad infidelitatē. cum recta
fides balteat q̄ deus ē auctor: oīuz bo-
norū. 2. cor. 4. 2. estimatio rōnis in
p̄riculari p̄pter aliquā passionē. sic p̄bi
grā. si aliq̄s sentiret i vniuersali formi-
cationē nō eē p̄ctm̄ esset infidelis. Non
autē infidelis censet fornicator q̄ forni-
cationē eligit tanq̄ bonū. p̄p̄tū p̄p̄tū
tie passionē. Ita a fili. si q̄s existimaret
vniuersaliē et absolute deū nō esse oīuz
creatorē esset heresis uel infidelitatis
p̄ctm̄. Sz q̄ aliq̄s p̄pter inordinatum
amorē p̄p̄tū excellētē ita de bonis suis
gloriet ac si ea a seipso balteret p̄tinet
ad supbiā nō ad infidelitatē. Cōtra ta-
les sic supbientes dicit apls. i. cor. 4.
c. Quid bates qd̄ nō accepisti? Si autē
accepisti qd̄ gloriaris q̄si nō accepisti?
Et Jac. 1. 2. De datū optimū et cōtinuū
p̄fectū resurū est. Et. 2. pal. Quasunt
oīa. et que de manu tua accepim̄? dedi-
m̄ tibi. Secūda species supbie ē cū
quis tonū qd̄ habz ascribit sibi et p̄p̄is
meritis credēdo aliquā excellētā eē in
natura uel grā uel fortuna. i. tp̄alibus
suis meritis et p̄tute. p̄ q̄bus videt sup-
bo q̄ deus sibi sit obligat̄. Cōtra quos
est dictū apli. 2. ad Tim. 3. c. Nō ex
opibus iusticie que fecim̄ nos: s̄ scōm
suam m̄iam saluos nos fecit. Tertia
sp̄s supbie est cū q̄s iactat se balere bo-
nū qd̄ nō balet: ut aptū igeniū: capacē
memoriā: industriā in agendis: prudē-
tiā in regimine: pulchritudinē in p̄sona
sciam in mente: uel p̄fectionē in vita et
silia. de quib̄ q̄s gloriat̄. cū tñ illa non
balteat uel nō tantū sic existimat se b̄re.
Et hec existimatio satis piculosa est in
bis q̄ se scōs reputāt p̄pter bonoz operū
exp̄ientia: et in sua scitate cōfidit eo q̄
de facili ruunt. sic p̄z in Petro q̄ dicebat
in seipso cōfidens Lud. 22. Et si opor-
tuerit me mori tecū nō te negabo. Sup

quo p̄to Amb. ait. Si Pet̄ lapsus ē
qui dixerat. Et si cōs scādaliq̄ati fuerit
in te sed nō ego: q̄s alius de se iure pre-
sumat? Deniq̄ et Dauid qui dixit: Ego
dixi in abundantia mea nō mouetor in
eternū: eam sibi iactantiā obfuisse con-
fitef. d. Auertisti faciē tuā a me et fac-
tum cōturbat̄. Que p̄ba nōnē. 6. q. i. c.
Imitare. Ad hāc sp̄z supbie p̄tinet ex-
cusare suos defectus et alleuiare illos.

Quarta species supbie ē cū q̄s ceteri
respectu singulariē vult videri. In hanc
ruit phariseus q̄ seipm̄ iustificabat et dā-
nabat publicanū et cōs p̄tōzes Lud
ig. c. Dicebat enī: Deus grās tibi ago
q̄a nō sū sicut ceteri hoīes: adulteri: ra-
ptores: iniusti: velut etiā hic publicanus
Ieiuno bis i sabbato: decimas de oīuz
que possideo. Hac supbia periclitat̄ q̄si
tp̄ibus istis cōs quis credūt b̄i viuere
quoz officiū ē cōplacere mūdo iudica-
re p̄rimos: detrahēre ceteris: magnif-
care seipso: mēdacia loqui: odia reti-
nere: et iactātē se noiare: bonos reliq̄s
appellare malos: de quib̄ exp̄ressi di-
ces in sequēti tertio mysterio.

De supbia platorū clericorū religio-
sorū et laicorū qualicūq̄ in suo
gradu supbus existit. Caplm̄. 3.

Tertiuū mysteriū cōtemplandū
de supbia dicit distinctio. Pos-
sumus enī fm̄ varios hominū
gradus distinguē q̄druplicē supbiā.
p̄ est prelatoz. 2. religiosoz. 3. cle-
ricorū. 4. laicorū. Prima ē supbia
platoz qui in quattuor supbiunt. p̄ in
hoc q̄ existimātes meritis suis dignita-
tem plationis fuisse adeptos: subditis
suis meliores se esse arbitrātur. Unde
Breg. 34. moral. ait. Prelato i cogita-
tionibus supbia se ingerit: q̄a solo vite
merito super ceteros excreuit. Sz q̄ nū-
cunq̄ quis sit cert̄ q̄ de voluntate dei
sit p̄positus alijs et videat b̄i admini-
strare: nunq̄ tamen potest esse securus
si rebinū suū faciat. nec alijs debet se
preferre. Quotidie nanq̄ p̄tingit mul-
tos l̄ditos meliores eē platis sumpt̄.

Nec sanctiorē dicimus Sixtū Laurē-
 tio q̄a Sixtus papa: Laurenti⁹ subdi-
 tus eius. aut p̄fectiorē Valeriū ep̄m
 Vincentio ei⁹ diacono. Et quis apl's
 dicat. Ro. 13. Non est p̄tās nisi a deo. s.
 opante quo ad bonos: tñ p̄t ē a deo si-
 nente 7 p̄mittēte quo ad malos. Lñ. 8.
 q. i. c. audacter. Hiero. ait. Audacē for-
 tasse aliquid dicim⁹: sed tñ qd scriptum
 est dicim⁹. nō semp p̄nceps ppli 7 iudei
 ecclesie p̄ rei arbitriū dat: sed put me-
 rita nostra reposit. 2. supbiūt p̄lati
 q̄ tanq̄ eēnt dii volunt i oib⁹ etiā in-
 tebtis reuerētiā 7 obedientiā sibi exbu-
 teri: magisq̄ dolent te in obediētiā 7 in-
 reuerentia sibi facta q̄ te trāsgressione
 p̄ceptoꝝ dei. Tales multa seueritate
 utunt erga subditos illos pro leuibus
 causis excoicando 7 alijs censuris ec-
 clesiasticis cōpescendo. Pro q̄b⁹ dñ. 45
 di. in. c. vera iusticia. Vera iusticia com-
 passionē habet: falsa p̄o redignationē.
 Ideo bi qui te falsa iusticia supbire so-
 lent: ceteros quosq̄ respiciūt. nulla in-
 firmantib⁹ mia cōdescendūt. 3. sup-
 biunt p̄lati: q̄a sunt sui capitis 7 redi-
 gnant audire ab alijs que ipsi nesciūt
 vel sequi p̄silia alioꝝ ne minus eis sape
 videant. Cōtra quos ē illud qd scribit
 22. di. c. de p̄stantinopolitana. Stult⁹
 est enī qui adeo se primū existimat: ut
 bona que viderit discere contemnat. Et
 38. di. c. null⁹ ep̄s. dicat. Null⁹ ep̄iscop⁹
 p̄pter opprobriū senectutis uel nobili-
 tatē generis a puulis ul' minimis eru-
 ditis: si quid forte est utilitatis aut sa-
 lutis inquire negligat. 4. supbiūt p̄-
 lati i eo q̄ nō p̄uēnt reprehēdi ab alijs
 in bis que min⁹ benefaciūt. Nō sic egit
 Petr⁹ p̄nceps ap̄loꝝ qui reprehensus
 a Paulo de nimia cōdescensione erga
 iudeos in obseruatione legalū eū au-
 diuit ut dñ ad Gal. 2. c. Secūda est
 supbia religiosoz qui quadruplici pe-
 cant. p̄mo q̄a respiciūt seculares 7 pec-
 catores credentes se inquinari ex eozū
 p̄sortio. similes iudeis de q̄bus dñ Job.
 18. q̄ nolebant introire in pretorium ut

nō p̄aminarēt timentes coinquinari co-
 habitatione infidelū: nec sibi cōsciam
 facientes de morte sp̄i. p̄curata. Cōtra
 q̄s dicit reus Deut. 23. Nō abboiate
 egyptiū. q̄a 7 ipse advena fuisti in terra
 eius. Egyptus interpretat tenebre 7 sūt
 seculares. Ad qd etiā facit illud Hiero
 45. di. i. c. recedite. Recedite. s. inquit
 q̄ p̄sumūt de sua bōitate ad p̄ctōres pol-
 lutos. recedite a nob⁹ nolite nos tāgere
 nolite nobiscū coicare. Nec locutio nō
 illuiat cecū: nō sanat egrotū: nō curat
 infirmū: sed magis occidit 7 in despera-
 tionem p̄clitātē inducit. Detēt quoq̄
 religiosi p̄siderare q̄ aliqui in seculo sūt
 aliqui deo magis grati q̄ aliqui i reli-
 gione. Ex hoc legi i vitis patrū te brō
 Pannutio qui cum ozaret sibi reuelari
 cui assimilaret i merito: audiuit a dño
 q̄ similis erat cuidā symphoniacō qui
 q̄rebat sibi victū ex arte cantadi. Quē
 cum quesuisset Pannuti⁹ 7 inuenisset
 interrogauit qd boni egisset i mūdo isto
 R̄ndit q̄ semel cū esset latro 7 qdā mu-
 lier fuisset rapta quā socij eius volebāt
 opprimere ipse defendit eam 7 literauit
 de manib⁹ eoz. Et alia vice cū inuenis-
 set quandā mulierē p̄ heremū discurre-
 tem 7 lamentantē eo q̄ marit⁹ ei⁹ 7 filij
 ex debito tenerent captiui. ipse errātem
 reduxit 7 redēptionē de dit: 7 pecunias
 tribuit quib⁹ maritū 7 filios redimeret
 Cum aut Pannutius hortaret illuz ut
 defereret mundū: acquieuit. 7 facit reli-
 giosus in scā vita p̄seuerauit. Iterū p̄
 h̄c rogauit Pannuti⁹ cui similis esset.
 Et dictū fuit sibi q̄ similis erat prima-
 rio cuiusdā vici qui erat in p̄mo. Et
 cū venisset Pannuti⁹ ad eū 7 diligenter
 inquisuisset de vita eius: dixit se eē cō-
 iugatū 7 vxorē nō cognoscē nisi causa
 prolis. nō raptoꝝ. nō ledentē alios. se-
 dantē lites 7 hospitalitatē seruātē. Qui
 de mū vxore mortua hortatu Pannutij
 intrauit heremū: 7 sancte vitam finiuit
 Itē tertio rogauit Pannuti⁹ cui assimi-
 laretur. Et responsum fuit sibi q̄ cuidā
 mercatori q̄ iuste lucrans subuenebat

paupibus. Que oia sibi reuelata fuere
 ne eleuaret in supbiam. Quis aut reli-
 giosus nō debeat respicē secularē vitā
 uel abhorre psonā cū expedit: non tñ
 debeat extra necessitatē secularib⁹ nimis
 familiaris existerē uel plus debito con-
 uersari cū eis. 2.º supbiunt religiosi ex
 sua religioe re plurib⁹ se iactantes. pre-
 ferentes statū suū oibus alijs: quāmo
 et alios respicientes et multa mendacia
 fingentes ad se exaltādū et alios repri-
 mendū. Monachi qdē gloriā se p̄z
 habere Benedicti p̄z oīuz religiosorū
 in occidentē et Basilium in oriente
 multosq; scōs ac summos pontifices ex
 monachis extinse. ut Gregorium Ma-
 gāgenū Eugenū Urbanū Petrū Cele-
 stinū. et alios multos optimāq; partes
 elegisse. s. vitā contemplatiuam. Predi-
 catores et miores multa dicūt suos or-
 dines extollendo. Augustinū sūme ve-
 nerant heremitani ut gemmā doctorū
 induentes eum habitu suo. et canonici
 regulares habitu suo. Seruite p̄ginis
 se p̄cipuos seruitores appellāt. Car-
 melite a mōte carmelo sub helia pro-
 p̄ta uirtutū habuisse suspiciāt: parte re-
 gule Basilij suscipientes. Et ita unus-
 quisq; supbe et passionate suū ordinem
 alijs p̄ferre conat. Sed aduertant oēs
 illud qd dixit Petr⁹ Act. 10. c. In uer-
 tate compi q nō ē acceptor psonar re-
 sed in oī gente q timet deū accept⁹ ē illi.
 Metēt insup illud Hiero. 40. di. c. nō ē.
 Nō sunt filij scōz q tenēt loca scōz: sed
 qui exercēt opa eozum. Et illud Greg.
 eadē. di. c. nō loca. Nō loca ul ordines
 creatori nro nos p̄rimos faciūt: s. nos
 ei merita bona cōiungunt aut mala dis-
 iungūt. 3.º supbiunt religiosi in eo q se
 sapiētes existimātes se q uolūt i peniten-
 tijs sensū p̄p̄iū et p̄p̄iā uoluntatē. 4.º
 supbiunt religiosi qui gloriā re diuitijs
 quas habuerūt in seculo: uel re nobili-
 tate generis et bi. Tertia ē superbia
 clericorū q qdrupliciē supbiēdo peccant
 p̄ i supfluo ornatu uestiū. Qui audi-
 re debēt illud qd scribit. 41. di. c. cleric⁹.

Cleric⁹ p̄fessionē suā etiā habitu et in-
 cessu p̄bet. id nec uestibus nec calciāmē-
 tis de corē querat. Qd cōfirmat. 21. q.
 4. c. oīs iactantia. c. null⁹ eoz. c. epi. et
 c. p̄cipim⁹. Et xp̄us dixit: Ecce q mol-
 libus uestiunt in domib⁹ regū sunt. 2.º
 peccāt clerici supbiēdo in amplitudine
 ecclesiā suarū: in picturis sculpturis
 marmorib⁹ ornamentis calicib⁹ uasis
 aureis et argēteis: que licet ad de i bono-
 rem fiant et diuino cultui applicent: tñ
 quo ad supfluitates q ibi sūt: et ad pau-
 perū necessitates rep̄etē n̄ filia sūt. Pro
 qbus. 12. q. 2. c. aurū. Amb. ait. Auz
 batet ecclesia: non ut seruet: s. ut erogat et
 subueniat in necessitatib⁹. Quid ē op⁹
 custodire qd nihil adiuuat? et ibi. Ad
 qd facit ibidē. c. glia. et c. multi edificāt
 3.º peccāt supbiendo clerici re auditiua
 p̄fessionū cū habent magnū p̄curū est-
 mantes se meliores et sciores q sint. 4.º
 supbiunt clerici cū uidēt aut inuident aut
 in p̄dicationib⁹ ecclesias suas impleri. Et
 multq; alijs modis inflant uento supbie
 quos omittim⁹ p̄ honestate. Quarta
 est supbia laicorū q qdrupliciē supbiunt
 p̄ re diuitijs. 30. i. Abimog. 5. ap̄s. o
 p̄cipe diuinibus bui⁹ seculi nō supbe
 sape. Et Aug⁹. Clericis diuitiarū sup-
 bia est. Sed aduertāt illud diuites cōs
 qd dicit in ps. Dormierūt somnū suū et
 nihil inuenerūt cōs uiri diuitiarū in ma-
 nib⁹ suis. 2.º supbiunt laici re nobilita-
 te generis. Nō Salust⁹. Cōmune ma-
 lū nobilitatis ē supbia. S. tales cōsi-
 terare debēt: qā mors sceptrā ligonib⁹
 equat. et moritur uoc⁹ parit et indocet.
 3.º supbiunt laici re opib⁹ et gnē bonis
 re elemosynis re ieiunijs et silib⁹ cū qd
 cōmiserūt multa p̄cā mortalia. et p̄pter
 illa bona opa reputāt se iustos: nō cōsi-
 derātes illud Ecclesiastes. 9. Qui i vno
 peccauerūt multa tōa p̄det. 4.º supbiunt
 laici erutescēdo cessare a qbusdā p̄ctis
 eis p̄suetis. Cōtra qd dixim⁹ i sermone
 re dilatiōe p̄nie. Sūt et alia multa i qd
 cōs p̄dicti p̄ supbiā offendūt deū. Nos
 aut h̄ pauca dixim⁹: qā alimēta q min⁹

sufficiunt auidi sumit. ut Greg. d. 8. p. 3
ex dictis q. q. se exaltat p. supbia humi-
liabit a deo. Et q. se humiliat exaltabit
hic p. gratiam et in futuro p. gloriam. Amē.
Feria quarta secunde ebdomade. de peri-
culoso vitio auidit. de q. xps i euāge-
lio discipulos suos redarguit. Ser. 34

Siquis uo-
luerit maior fieri inter
vos sit vester minister.
Matth. 23. c. 7. i euā-
gelio hodierno. Repre-
hensibile valde ē atq. fugiendū ambi-
tionis vitium qd xps redēptor: nō i lectiōe
euāgelica tribuit et sapiētissime cōfuta-
uit. Querebāt namq. Jacobus et Iohes
filius Ietedei mē mediatē et incedente
bēf p. matū sup ceteros in regno xpi: ut
vni sederet ad dextrā: alii ad sinistram.
Sapiebāt ad huc aliqd frēnū atq. car-
nale. credebātq. p. resurrectionē xpm
et palit regnaturū. Alii etiam discipuli
xpi ad huc rebiles et nō dū i spū solidati
talitā dīci audientes indignabāt. p. p. rea
ipē dñs humilitatis mēgr et illis duobus:
q. q. d. p. terent nesciēt: r. h. d. et. et. et. et.
ut ambitionē euitarēt admonuit. Qm at
p. p. illā p. clitāt multi: i b. sermōe aliq.
ad ambitionis refectionē explicabim.
de q. tria mysteria erunt de claranda.
Primum dicit offensio.
Secundū distinctio.
Tertium abominatio.

De ambitio ē p. t. t. t. q. a. p. cedit a su-
perbia: tū q. a. p. trariaf caritati: tū q. a. op-
ponit magnanimitati. et quod modis bo-
nor appetitur. Caplm. 1.

Primū mysteriū declarandum de
ambitiōe dī offensio. Offendūt
ambitiosi gūit tēu. qd p. b. a. f. ab
Alex. i. z. sūme. et l. bo. z. z. q. i. z. tri-
plici rōne. p. rōne originatiōis. 2. rō-
ne p. ratiōis. 3. rōne oppositiōis. p.
rōne originatiōis. Sic fructus ē infectus
q. ex infecta radice gnāt: ita et acc. bu-
man. q. p. cedit ex p. cō oportz q. sit p. t. m.

94
Sed ambitio q. ē inordinat. appetit. bo-
noris p. cedit ex p. cō. q. ipsa erit peccatū
Inqt enī Aug. in li. de vera religio. q.
ambitio p. cedit ex supbia et cupiditate.
Sed supbia et cupiditas sunt p. cō. p. cō.
ut aut p. potētā ul. dignitatē intēdit q. s.
acquirē apparentē et excellētē bonorifi-
centiā. sic orit. ābitio ex supbia. Sed put
q. s. intēdit acq. p. b. u. i. modi sufficiētā
seu rep. abūdātiā. sic orit. ambitio ex cu-
piditate. 2. p. b. a. f. q. ambitiosi offen-
dūt et peccāt rōne p. ratiōis. q. a. omne
illud qd repugnat et est p. ratiōis caritati est
p. cō. Sed ābitio repugnat caritati. id ē
p. cō. Dicit namq. ap. l. i. Cor. 13. Car-
tas non ē ambitiosa. i. fm glo. ibi. Non
vult aliq. p. p. on. Caritas enī diligit p. p.
mū sic seipm: et id nō vult cū subijcē sibi
s. s. o. tū ē. appetit fūire. p. p. mō: et nō sibi
fūiri. sic fili. l. o. i. s. nō venit mīstrari: s. mī
nistrare: ut dī i p. t. i. euāgelio. 3. o. d. i. f.
q. ābitiosi offendūt et peccāt rōne oppo-
sitiōis. De enī qd opponit p. t. uti morali
q. ē fm regulā rōnis p. cō. ē. Sed ābitio
opponit magnanimitati q. ē p. t. uti mo-
ralis fm p. b. m. 4. et b. i. q. ē p. cō. Ma-
gnanimitati siq. dē aduersat. ambitio sic
inordinatū ordinato. Notandū tū fm
l. bo. q. bonor. importat quandam re-
uerentiam exhibitam alicui in testimo-
nium excellentie vel p. t. uti eius. Circa
excellentiā aut. hominis duo sūt atten-
tenda. p. quidē q. id in quo homo excel-
lit nō bz a seipso: s. ē quasi quoddā i eo
dīnū. et ideo ex hoc nō debet sibi p. n. c. i. p. a.
liter bonor: s. i. p. s. i. t. o. 2. aut. attēden-
dum est q. id in quo excellit d. a. f. homini
a deo ut ex eo alijs p. s. i. t. An in tātū d. z.
homini placere testimoniū sue excellen-
tie qd ab alijs exhibetur: in p. t. ut ex hoc
parat sibi via ad hoc ut alijs p. s. i. t. Trī-
pliciter q. p. t. i. g. i. t. appetitū bonoris ē in-
ordinatū. Uno mō q. a. appetit bō testī-
moniū de excellentia quā nō bz. qd ē ap-
petit bonorē sup suā p. p. ratiōē. ut si ma-
lus desideret bonorem ac si esset bonus:
et nil curans de p. t. uti: desideret regimē
et p. r. e. s. i. d. e. n. t. i. ā q. nō debet nisi virtuosus.

Ex hoc refert Aug⁹. li. 4. de ci. rei. an/ tiquos romanos cū redi cēt idola/ tric: duo construxisse templa inter cetera vnum de virtutis. aliud de honoris. 7 contigua tamē ordinata q ad templū de honoris nō poterat esse accessus nisi p templū de virtutis. Qui quis erraret ut infideles i facto 7 opinione: tñ quo ad ordinē cōstructionis temploꝝ nō errabant. Volebant enī cūctis ostendere q ad honore q multū appetit recte pueniri nō potest nisi p opa virtutis. 2° inordinate appetitur honor: inq̃tū nō refert in reū. iuxta illud apli. Soli deo honor 7 gloria. Sed cupit aliquis illū honore ut quoddā bonū. Sz posset aliq̃s obijcere sic. Quilibz pōt absq̃ vitio appetere illud qd sibi relet p premio. Sz honor est premiū virtutis. ut. d. Ar. i. ethicorū. Ergo quilibet virtuosus sine vitio potest honore appetere. hinc ē qd Iuuenalis. li. 4. satyra. i. ait. Quis emz virtutē aplectit ipsam? Premia si tollas? Et Cassio. li. 2. eplaz. Nutriūt p̃miorū exempla virtutes. nec quisq̃ ē qui nō ad morū sūmā nitat ascendere qñ irremuneratū nō relinq̃t qd p̃scia teste laudat Et Aul. i. q. tuf. Honos alit artes. Respondet Ido. q honor nō ē p̃miū virtutis quo ad ipsū virtuosū. ut. s. b. p̃miū expectere debeat. Sz pro premio expectit brevitudinem que ē finis virtutis. Dicit tamē honor esse premiū virtutis ex pte aliorū qui nō habent aliqd maius qd virtuosoretribuāt q̃ honore q ex hoc ipso magnitudine habet qd p̃bhet testimoniū virtutis. Unde patet q nō ē sufficiens p̃miū ut dī. 4. ethicorū. 3° mō appetit honor inordinate inq̃tū appetit i ipso honore quiescat nō referēs honore ad utilitate aliorū. Appetere ergo honore fin tres modos p̃dictos ē appetē illū inordinate 7 cū pctō. Magnanimitas p̃tendit ad honores ordinate. cū. s. q̃s virtuosos actus p̃sequit intendens ex illis honorare teum 7 adiuuare p̃mios: licet ex p̃sequēti sibi pueniat honor de q gauget 7 contentatur.

De in tribus solent hoies ē ambitiosi s. in appetitu inordinato dignitatis ecclesiastice: aut grad⁹ magisterij uel temporalis domini uel p̃tāis. Caplm. 2. Secundū mysteriū cōtemplādū de ambitioe dicit distinctio. In qua distinguem⁹ triplicē inordinatū appetitū honoris ambitiosum. Primus dicit ecclesiastice dignitatis. Secundus magistralis sublimitatis. Tertius tpalis p̃tāis. Prim⁹ appetitus inordinatus honoris dicit ecclesiastice dignitatis. Sunt quidez multi inhabiles indocti illatī insufficientes indigni qui sūnt dignitates ecclesiasticas illas querūt p̃ fas 7 nefas: illas pcurāt p̃cibus 7 munerib⁹ ad illas habendas 7 acquirēdas adhibēt oē studiū cōm̃s sollicitudinē. 7 qd volendū est: ut i plurib⁹ ipsis cōferūt. Pro qbus dicit in. c. nihil. extra de electione. Nihil est quod ecclesie rei magis officiat q̃ q indigni assumūt p̃clati ad regimē aiariū. Et p̃ clarioꝝ p̃cule hui⁹ noticia q̃tuor dubia occurrunt disputanda. Primū est utrū sit licitū appetere ep̃atū. Secundū dubiū utrū infra dignitatē ep̃alem sit pctm̃ appetere alias dignitates. ut abbatum. prioratū. deconatū. p̃positurā. uel archidiaconatū 7 similia. Tertū dubiū utrū p̃clat⁹ p̃ceet in cōferendo b̃nficiū bono: p̃termisso melioꝝ: siue p̃ceet eligentes min⁹ bonū p̃termisso melioꝝ. Quartū dubiū utrū p̃clat⁹ ecclesie possit cōmittere cōsanguineo suo curā ecclesie p̃stposito melioꝝ. Ad p̃mū dubiū arguit p̃ vna pte q nō sit p̃catum: imo sit licitū appetere ep̃atum. Dicit enī apls. i. Abi. 3. Qui ep̃atū desiderat bonū opus desiderat. Sed licitū est 7 laudabile desiderare bonū opus. ē est laudabile appetē ep̃atū. 2° arguit q̃a stat⁹ ep̃oz ē p̃fectioꝝ q̃ stat⁹ religio forū. Sed licet appetē p̃pter suā p̃fectionem statum religionis. ē statū ep̃alem. 3° arguit p̃ illud quod scribit p̃p. 15. Qui abscondit frumenta maledicet in p̃p̃is. b̃ndictio autē sup caput venditū.

Sed ille qui est idoneus prope vitam et sciam
ad episcopatum: videtur frumenta spiritualia
abscondere si se ab episcopatu subtrahat. per hoc
autem quod episcopatum accipit ponit in statu fru-
menta spiritualia dispensandi. Ergo videtur
quod laudabile sit episcopatum appetere: ipsiusque
vitupabile refugium. 4^a arguitur quia facta
sunt quod in scriptura narratur: proponit nobis
in exemplum secundum illud Romanorum 15. Quicunque
scripta sunt ad nostram doctrinam scripta sunt
Sed legitur Ysaia 6. quod Ysaia se obtulit ad
officium predicationis quod precipue pertinet epis-
copo videtur quod appetere episcopatum sit laudabile.
Sed in peritiam est Augustinus 19. de ciuitate dei. quod dicit
illud quod scribitur 8. quod i. c. qui episcopatum. Locum
superior sine quo regit populum non potest: et si ita
retineatur atque admistretur ut recet: tamen non
decent appetere. Respondet Thomas 2. 2. quod 185
quod in episcopatu tria sunt considerari. Unum est
principale et finale. scilicet episcopalis operatio per quam
utilitati proximorum intendit. secundum illud Iob.
vltim. Nasce oues meas. Secundum est altitudo
gradus. quia episcopus super alios constituitur. secundum
illud Matthei 23. Fidelis seruus et prudens. cor-
datus. Tercium est quod consequens se habet
ad ista: ut reuerentia et honor et suffi-
cientia temporalium. secundum illud 1. Thimothei 5. Qui bene
presbitus presbiteri duplici honore digni batur.
Ans. Appetere quod episcopatum ratione bene circumstan-
tium bonorum: manifestum est quod non licet. eo
quod finis est cupiditas et ambitio. Et dominus
reprehendit ambiciosos phariseos. d.
Matthei 23. Amat primos accubitus in
cenis et primas cathedras in synagogis: et
salutantes in foro. Tertium autem ad secundum
scilicet ad celsitudinem gradus appetere episcopatum est
ambitosum et presumptuosum. Unde dominus Matthei.
20. arguit discipulos primatum querentes. d.
Principes gentium dominantur eorum. Ubi Crisostomus.
d. Per hoc ostendit quod gentile est primatum sapere. et
sic gentium copatione animarum eorum estuati-
one pervertit. Sed appetere primus potest esse
est secundum se laudabile et virtuosum. Verum
quia putat episcopalis actus habet annexam
celsitudinem gradus: presumptuosum videtur quod
aliquis preesse appetat ad hoc quod subditis
presit nisi manifesta necessitate imminente. sic
Bregius. d. in pastoralis. Quia tunc erat lauda-

bile episcopatum appetere quam dubium non erat per
hunc quem ad maiora supplicia peruenire
Unde non de facili inueniebatur quod si non assu-
meret presbitum cum ad hoc aliquis celo caritatis
vinitus fuisset icitatus. Potest tamen quilibet
absque vino presumptionis appetere talia opera
facere: si pertingeret in tali officio esse. vel appetere
se esse dignum ad talia opera exercenda. ita quod
bonum opus cadat sub desiderio: non autem
primatum dignitatem. Unde Crisostomus super Mattheum
ait. Opus quidem desiderare bonum est. pri-
matum autem honoris concupiscere vanitas est.
primatum enim fugiunt se desiderat: deside-
rantem se horret. Ad primum ergo dicendum
quod sicut Bregius. d. in pastoralis. Illo tempore
apostolus dixit illa verba quod ille qui plebibus
presbitus primus ad martyrii tormenta ducer-
batur. Augustinus 10. 19. de ciuitate dei dicit quod apostolus
exponere voluit quod sit episcopus: quia nomen
operis est non honoris. Ad secundum dicendum
quod non est eadem ratio de statu religionis et statu
episcopali. propter duo. primum quidem quia ad statum
episcopalem pergit vite perfectio. et per hoc dominus a
Petro exquirat si plus ceteris eum diligat
antequam ei committeret pastorale officium. Sed
ad statum religionis non pergit perfectio: sed
est via ad perfectionem. Unde et dominus Matthei.
19. non dixit si es perfectus: sed si vis esse perfectus
vade et vende omnia que habes. Et bene differet
tunc ratio est. quia secundum Dionysium. perfectio pertinet
actiue ad episcopum sicut ad perfectiorem. ad
monachum autem passiuie sicut ad perfectum.
Requirat autem quod sit perfectus aliquis ad hoc quod
possit alios ad perfectionem adducere. quod
non pergit in eo qui debet ad perfectionem
adduci. Est autem presumptuosum quod aliquis se
perfectum reputet. non autem quod aliquis ad perfectio-
nem tendat. 2^a non est eadem ratio. quia ille qui
statum religionis assumit: se alijs subiacet
ad spiritualia capienda: et bene cuiuslibet licet.
Ille vero qui transit ad statum episcopalem sublimatur
ad hoc quod alijs prouideat. Et bene sublima-
tionem debet sibi nullum assumere. secundum illud
Hebraei 5. Nemo sibi assumat honorem si
qui vocatur a deo tanquam Aaron. Et tunc Bregius
d. 8. quod i. c. in scripturis. Sicut locum regu-
minis desiderantibus negandum est. ita fugi-
entibus offerendum. Ad tertium argumentum

dicendū q̄ dispensatio spūaliū frumē-
torum non est faciendā s̄m arbitrium
propriū: sed principaliter quidem s̄m
arbitriū 7 dispositionē dei. secundario
aut s̄m argumentū supiorū prelatozū.
Ex quo nō intelligit ille abscondere fru-
menta spūalia cui non competit ex
officio nec et a supiori inūgi si ab alio-
rum correctione aut gūternatione de-
sistat: sed solum tūc intelligit abscondē
si dispensationē negligit cum ei ex offi-
cio incumbat uel inūctū officiū perti-
naciter recusat. q̄a ut dicit extra de re-
nūciatione in. c. Nisi cū pridem. Tūc
in te verā humilitatem custodies cum
p̄ eam locū sublimem effugies 7 p̄ ote-
dientia nō dimittes. Et. 8. q. i. c. in scri-
pturis. Si is qui valet oīpōtētis dei re-
nuerit pascere oues: ostendit se summū
non amare pastore. Ad quartū p̄o
argumentū rñdet Breg. in pastoralī. q̄
Ysaías qui mitti voluit ad predicandū
vidit se antea purgatū p̄ altarj calculū.
Quia ḡ valde difficile ē quēlibet pur-
gatum se cognoscere. ideo nullus pre-
dicare debet nisi mittat. piculosū ergo ē
7 non sine ambitōe etiā viris idoneis
querere 7 p̄tere episcopatū. Sed quid
de illis in quibus nulla cōditio que in
ep̄o est requirenda: penitus inuenit qui
instant satagunt ambiūt: ut p̄moueāt
ad dignitatē episcopālē? O temeraria
presumptio. o inflata elatio. o diabolica
supbia. Audiant tales id qd̄ scribitur
extra de elec. c. cum in cunctis. Cum in
cunctis sacris ordinibus 7 eclesiasticis
ministerijs: sicut etatis maturitas: mo-
rum grauitas. 7 lr̄arū scientia inqui-
renda: multo fortius hec in ep̄o oportet
inquiri: qui ad curam ponit aliorū: in
seipso debet ostēdere qualiter alios opor-
teat in domo dñi conuersari. Glo. verō
sup̄ p̄to. lr̄arū. dicit. Porp̄ defectus scie-
re repellitur aliquis ab episcopatu etiam
iam promotus. ut patet extra de etate 7
de elec. c. p̄gregato. Et. i. q. i. c. vilissimū
dicit. Nullus est amputandus nisi

precellat scientia 7 sanctitate qui est ho-
nore prestantior. Ad idem est. c. nō o3
i. q. 1. Secūdū dubiū erat utrū ultra
episcopalem dignitatē sit peccatū appe-
tere aliquas dignitates seu officia uel
beneficia. ut abbatiam prioratū 7c. Et
videt q̄ nō. quia qd̄ non ē p̄hibitūz per
aliquod ius videt esse concessum. 13. q.
2. c. bebron. §. sequenti. Si ista nullo iu-
re prohibentur. ergo ut licita concedūt
Contrariū hui⁹ videt ē rei veritas. Et
ratio est. quia ubi eadem ratio. l. 7 idē
ius. Nam de similibus idem est iudiciū
ar. di. 5. c. ad eius. Sed ratio quare illi-
citus est appetitus episcopat⁹ est p̄pter
curam quam habet annexā. quia p̄e-
sumptuosum nimis est ut quis se repu-
tet idoneum ad regendas aīas aliorū.
Sed eadem ratio est in quolibet predi-
ctorū. q̄a. s̄ in omnibus ē cura annexa.
nec differunt ab episcopatu nisi s̄m ma-
gis 7 minus. q̄a ut p̄ ep̄us habet curā
vniuersalē totius diocesis sue: s̄ i p̄e-
dictis officijs constituti habēt curam
particularē. ut p̄ vnus parrochie uel
vni⁹ collegij. Taliū aut appetitus non
diuersificat sp̄m s̄ quidditatē peti: sic
appetere furari vni⁹ florenū est eiusdem
speciei cū appetitu furandi mille: licet h̄
sit grauius. Sic in p̄posito de appetitu
ep̄atus 7 aliorū bñficiorū curatorum.
Pretea s̄m Lbo. Ray. hosti. 7 Boff.
Qui petit. p̄ se aliqd̄ predictorū si alias
sit dign⁹ efficiē indign⁹ rōne p̄supitiōis
7 cōmittit symoniā. ḡ peccat mortalit̄.
Et p̄ hac delusiōe faciūt dicta sanctorū.
Dñi Criso⁹. 4. o. di. c. mlti. ait. Quicūq̄
rederauerit p̄matū in t̄ra inueniet cō-
fusionē in celo: nec inter seruos xp̄i cō-
putabit q̄ re p̄matu tractauerit. Null⁹
aut inuenit p̄fusionē in celo aut separat⁹ a
p̄fortio seruoz xp̄i nisi p̄pter mortale. ḡ
7c. Et. i. q. i. c. Principat⁹ Leo papa ait
Principat⁹. i. planio quē aut seditio ex-
to: sit aut ambit⁹ occupauit etiā si mo-
rib⁹ nō offendat aut actib⁹ ipsius tñ in-
tij sui est p̄nitiosus exemplo: 7 difficile
est ut tono pagani exitu que mala sūt

inchoata principio. Sz nō dicat aliqd
pniciosū nisi mortale. Sciendū autē qd
id qd dictū ē. qd nō licet petē bñficiū
curatū: nec peti pōt absq vitio symonie
Aliq illud nō tenet. ut Bern. 7 Huil.
Hanc opi. sequi videt curiales: sed tñ
nō ē tuta. forte posset dici qd qui inten-
deret teo seruire i clero: nō pōt honores
maiores psequendos 7 diuitias in sefo
s qā status ille melior ē q secularis 7
diuinis applicat 7 magis sibi gratus:
7 in eo positus appetit sibi prouideri de
beneficio: 7 petat illud a supioribus ut
possit fm pditionē suā sustentari nō ad
pompan: s ad decentiā. nō batēs intē-
tionē ad curā: nec ad honores 7 gradū
7 ad pinguius bñficiū: s ad sui guter-
nationē ita ptentus de simplici bñficio
sicut de curato: dūmō sibi sufficiens esset
nō peccaret. Appetit enī 7 querit qd est
de iure dīno rebitū. Videlicet qd q altari
seruit de altari rebit viuē. ut. d. apls. qd
ē licitū cuilibz. Et quis cura ānera sit
ei qd sibi cōferat: oculus ei nō est ad s
pncipalitē: s ad sustentationē sibi rebitū
et seruitio ecclesie. Illud autem. s. q sit
curatū est accessoriū 7 p accidēs. 7 ac-
cessoriū naturā sequi cōgruit pncipal-
te re. iur. li. 5. Sz pncipale intentū. s.
sustentatio sui iure ē licitū. 7 qd inde
sequit. nō aliquid illicitū adiungendo
Tertū dubiū erat utrū plar peccet
pferēdo bñficiū bono ptermissio meliori
uel vtz peccet sic eligēs. Et videt qd
sic. Quia. 8. q. i. c. licet. Hiero. ait. Sciāt
cōs 7 certi sint: qā qui prestantior est ex
omni ppo. qui doctior. q sanctior. q oī
sture eminētior ille eligat ad sacerdo-
tium. Sed bñs Ad. in qdā. q. de quo
libet dicit qd aliq pōt dici melior dupli-
citer. vno mō simpliciē. alio mō fm qd.
Simpliciē autē dicit melior qui est san-
ctior: 7 plus batēs de caritate. Scdm
quid dicit melior qui est melior fm ali-
quē respectū. Contingit autē aliquē esse
meliozem simpliciē. i. maioris scitāt:
qui nō est melior qm ad hoc qd pficiat
in ecclesia. Sed alius minoris scitātis

esset melior in regimine: quia forte ma-
gis ecclesiam iuuare poterit uel per lumē
sapientie: uel per auxilium potentie: uel
qā diu in ecclesia deservuit. Ad g tenet
dare platus officiū uel bñficiū meliori
simpliciē: s meliori quo ad s. id si pre-
ferat vñū alci. ppe aliqua cāz q ptineat
ad honorem rei 7 vtilitatem ecclesie. iam
qum ad hoc iste est melior: 7 prelatus
recte facit. pmouēs illū: sic etiā 7 elige-
tes. hec ille. Notādū etiā qd quis min⁹
bonus simpliciē posset pferri magis bo-
no in regimine ecclesie qā vtilior: nō tñ
si scitur esse malus: quis posset iuuare
ecclesiam p sciam 7 potentia: qā in bi⁹ p
maxime requirit bonitas vite. alias sine
peccato cura exerceri non pōt. Hoc enī
nō esset pferre minus bonus: s simpliciē
malum: 7 psequēs q nō ē idone⁹. An
Albertus magn⁹ dicit expse qd pmo
uētes ad ordines nō curā pastoralē: ut
aliqd bñficiū ecclesiasticū scient indignū
absq dubio peccāt mortalter. Nec no-
bilitas excusare pōt qd pmoueat mal⁹:
quia quanto nobilior: tanto nocuior.
Et si dicat qd alius nō sit ita vtilis. oīo
ista ratio nihil valet: qā vtilitas spī-
tualis tpali est preponenda. nec excusat
paucitas ministroy ecclesie. hec Albert⁹
Dicit pō aliq eo ipso bonus quo nō ē
malus. extra de psumptiōib⁹. c. dudū
Quartū dubiū erat. Utrū plar ec-
clesie possit cōmittere cōsanguineo suo
curā ecclesie postposito meliore. Videt
qd nō. qā Hiero. dicit loquēs de Moy-
se qd substituit sibi successorē ē i regimine
iesu naue. 8. q. i. c. si ergo. Nulla cōsan-
guinitatis ratio: nulla ppinqtas habi-
ta cōtēplatio ē. ppinqtas agroy 7 pre-
diorū relinqē bēdicas. gubernatio po-
puli illi tradat quē reus elegerit tui. s.
tali qui bz in semetipso spī rei: 7 pce-
pra rei in conspectu eius sunt. Et idem
Hieronymus. 8. quēstione. i. c. moyses.
Moyse amicus rei cui facie: d facie
locutus est reus prout vtiq successor
res pncipatus filios suos facere 7 po-
steris p opnā relinquere dignitatem:

Et extraneus de alia tribu eligi iesus
 naue ut scirem⁹ principatu i populos no
 sanguini deferendu e: sed vite. Glo. d.
 ibi sup pto tribu. Moyses fuit de tribu
 Levi. Iesus naue siue iosue fuit d tribu
 Ephraim. Ad hoc pposituz recitat etiam
 Policratus. li. 4. q. obsecrante senatu
 ut Adrianus filiu que batabat augu
 stum faceret: respodisse fertur. sufficere
 debet q ego regnauerim cu no merear.
 Principatus eni no sanguini sed meriti
 dandus est. Inutiliter quippe regnat q
 rex nascatur nec meret. Verutame⁹ Lbo.
 in quadaz. q. de quolibz. dicit q aliter e
 dicendu de consanguineo eque idoneo
 aliter de consanguineo min⁹ idoneo. Si
 aut consanguineus sit eque idone⁹ pot
 platus pferre p sanguineu: nisi ex hoc
 forte scandalu oriat: uel aliqui ex inde
 malum exemplū accipiūt. ut qn pbabi
 liter time⁹ q alij prelati inducerent hoc
 exemplo ad dandū suis minus dignis
 Ratio hec. qā in hoc q de p sanguineo
 eque digno nil deperit utilitati ecclesie:
 nec est contra caritatē. Et hoc figuratū
 est. Gen. 4. 7. vbi pbarao Joseph lo
 quens de fratribus suis dixit. Si eē no
 sti in eis viros industrios pstitue illos
 magistros pecoru mcor. Si pō consan
 guineus prelati sit minus idoneus nō
 debet eum pficere ad curā ecclesie pos
 sito melioze. Et sic faciendo 7 pefi
 ciendo illū grauer peccat. Quid tem
 poribus his in beneficioz collatiōe ac
 distributione fiat nō opus est enarrare
 cuz iam manifesta sit oibus ecclesie scē
 iactura. Preficiunt infames. pmouēt
 ambitiosi. exaltāt amici: 7 quasi nulla
 est amplius cura de regimine animaz.
 pualuit ambitio 7 ad lucra tpalia mū
 danamqz pompam oia sunt redacta. O
 reus de celis. o reus oipotens. Inspice
 succurre visita: 7 nō derelinquas ppter
 pctā nostra sponsam tuā eccliam quam
 tuo pcioso sanguine redemisti. Inua
 serūt lupi rapaces gregem tuū: 7 nō est
 qui pascat oues tuas. Secūda⁹ appeti
 tus iordinat⁹ honozis dī magisterialis

sublimitat. Appetunt nāqz multi inde
 bite magisteriale gādū. Et licz fm dōsti
 in sūma sua. li. 5. i rubrica de magistris.
 preceptor cuiuslibet discipline vocari
 possit magister. ut in .l. qb⁹ erga. ff. de p.
 sig. uel qui regimen habet p ceteris. ut
 in .l. i. ff. de exactionib⁹. uel doctor legū
 ut in prohemio. ff. §. penult. Nos tamē
 loquimur de magistris. put sic appellat
 doctores theologie. in qb⁹ reprensibilis
 eē pot magisterij gradus 7 ambitiosus
 reputari quadruplici rōne. p rōne in
 sufficientie. 2° rōne repugnantie. 3°
 rōne supbie. 4° rōne finis. p rōne in
 sufficientie: qn aliqz insufficientes est: qā
 uel indoctus uel adeo paru⁹ doctus ut
 sibi gradus magisterij cōuenire nō pos
 sit. Pro quib⁹ dicit. Gl. di. c. miserū. Mi
 serum est eū fieri magistrū q nunq fuit
 discipul⁹. Et. 59. di. i. c. ordinat⁹. Debet
 ante esse discipulus qsqz doctor esse de
 siderat. Et sic docē pot qd didicit. is. q. i.
 c. sic viue. Multo tpe dīce que postmo
 dum doceas. Et. c. si clericatus. Si cle
 ricatus ntrillat desiderū: dicas qd pos
 sis docere. 7 rōnabilem hostiam offeras
 deo miles anteqz tyro. nec prius magi
 ster sis q discipul⁹. Et de electiōe. c. cū i
 magistrū. In magistrum assumi nō dī
 qui formā discipuli nō assūpsit. de c. ibi.
 Dicit autē dōsti. vbi supra q pmouen
 dus ad magistrū cognosca pot legēdo
 7 disputando si sit idoneus. 2° e re
 prehensibilis 7 ambitiosus magisterij
 gradus rōne repugnantie: qn aliquis
 esset in aliqua religione que talia conti
 neret q sibi magisterij grad⁹ repugna
 ret. sicut de monacho. d. Hiero. is. q. i. c.
 monachus. Monachus non doctoris
 sed plangentis habet officiū. Ad quod
 facit ibidem. c. si cupis. 7. c. alia causa.
 Si aut talis esset religio in qua possent
 religiosi cum obseruantia regule 7 sta
 tutorū suozū vacare etiā studio littera
 rum 7 predicationi 7 instructioni alio
 rum possent bi⁹ viri religionis docti fm
 Alex. in. 4. sūme. ad graduz magisterij
 pmoueri. Quod pfirmat p ea q scribūt

is. q. i. c. doctos. c. moderamine. c. sunt
 nōnulli. c. nos aut. c. i. prochia. c. cuz. p.
 vtilitate. Et b. apparet p. expientia: quia
 quotidie ex ordinib. mendicantiū multi
 sūt magistri i theologia. 3. est repre-
 hēibilis et ambiciosus grad. magisterij
 rōne supbie: qñ alijs querit illū gradū
 iportune se ingerēdo ut excellat et appa-
 reat glōsiosus. qd. pbitet xps. Matb. 23.
 d. Nec vocemini magistri. s. cum elatione
 mētis: qā mgt vester vn. est xps. In qb.
 xbis nō nomē aut gradū dānavit ma-
 gisterij scōm cōs doctores: s. tñ supbiā
 ad quā multi cū noie illo veniūt q. eo
 q. mgti sunt et vocant credūt se oia scire
 spernūt indoctos et qd. ipsi sciūt alijs cū
 difficultate et labore vix coiccare volunt
 4. est rephēibilis et ambiciosus magi-
 sterij gradus rōne finis: qñ aliquis ma-
 gisteriū suscipit nō ppter bonorē dei: aut
 salutē propriā vel vtilitatē proximorū:
 sed ppter tēporalia lucra propter pre-
 lationes obtinēdas et acquirendas di-
 gnitates. Tales siqd. qā a debito fine
 deficiūt bonorē idebit appetūt et iordī-
 nate. Judicet g. vnusq. seipsum. Ego
 nō audeo aliena facta culpāre: precor
 tñ reus celi. ut magisterij dignitas tam
 multis ad salutē accedat q. cā ē dāna-
 tiōis cēne. Tertio appetit iordinat.
 bonoris et ambitiois est seculari prātis
 quō aliqui aspirāt tyrānice dñia tpalia
 vsurpare. Rñdēdū ut meli. itelligat nō
 tādū q. qdrupliciē pōt alijs recte et me-
 rito esse pnceps aut dñs. p. ex diuina
 ordinatiōe. 2. ex ecclesie collatione.
 3. ex legitima successiōe. 4. ex po-
 puli electiōe. Primo ex diuina ordina-
 tione: sicut Saul fuit vnctus i regem a
 Samuele de voluntate dei. ut bates. i.
 Reg. 10. Qui cū fuisset abscondit. domi
 cucurrerūt illi de ppo: et tulerūt eū inde
 sicut fuerat diuinit. reuelatū stetitq. in
 medio ppli. Et Samuel dixit: Certe vi-
 detis quē elegit dñs: qñ nō sit filius ei in
 oi ppo. et clamauit effectus pplis: viuat
 rex. 2. pōt alijs esse pnceps ex ecclie
 collatiōe: qñ. s. ecclesia auctoritate diuina

preferret alicui pncipatū: et p. ipialē
 dignitatē. Papa enī impatorē instituit
 et destituit debet et pōt rationalib. causis
 interuenientib.: sicut factū fuit tēpore
 Stephani secūdi ut dñ. i. chronica mar-
 tiniana quō Aristulphus rex longobar-
 dorū inqetabat romanos: quapropter
 Stephan. roman. pontifex aduertens
 q. Constantin. quint. cōstātinopolitan.
 impator nō poterat iuuare Romanos
 venit i Franciā ad Pipinū regē frācorū
 Qui cū papa veniēs liberauit Roma-
 nos ab iniurijs longobardorū. et p. inuo i
 premio p. tuosi laboris fact. est impator
 et reuersus in Franciā impauit ānis. 13.
 Pipino aut. successit in impio Karolus
 eius fili. mansitq. imp. apud francos
 annis. 35. et mētib. 9. vsq. ad tēpora
 Ludouici tertij. cui. tpe: qā francigene
 nō iuuērūt Romā ab iniurijs lōgobar-
 dorū fuit diuisiū imp. et eo q. vnus im-
 pauit i Italia. ali. i Alemania. et scisma
 durauit vsq. ad Ottonē. qui liberauit
 ecclesiā ab impietate Joh. pape. 12. quē
 cardinales suo adiutorio reposuerunt.
 quare Otto coronā imp. suscepit: et
 eo mortuo impauit fili. ei. Otto secun-
 dus: et p. illū. Otto tert. p. hereditariā
 successiōe. Sed p. mortē Ottonis. 3.
 fuit institutū q. impator eligeret ab ele-
 ctorib. s. maguntinensi. treuerensi. co-
 loniensi. marchione b. adēburgensi. pala-
 tino. duce saxonie. et rege bohemie. De
 prāte p. o. pape sup. impatorē dixi in ser-
 mōe de sacerdotali dignitate. 3. potest
 alijs esse pnceps et dñs ex paterna suc-
 cessiōe. sic de Salomōe dicit. 3. Reg. 2.
 c. Salomō aut. sedit sup. thronū Dauid
 patris sui et firmatū ē regnū eius nimis.
 4. pōt alijs esse pnceps ex electiōe: qñ
 eligit vniformit. et cōcordit ab illis qb.
 bz pesse. his modis exceptis qui dñari
 cupit ambitiois vitio tangit. S. dubi-
 taret aliquis. quid de officijs et dignita-
 tib. secularib. si appetant et p. curent p.
 preces et obsequia: ut officiū potestatis
 senatoris capitanei et bi. nūqd. ē p. m.
 Rñdeo q. si quis huiusmodi appetat et

querat magis curas de honore et lucro quam de iusticia seruanda quam talis peccaret. Si militis si ignorat ea que spectant ad executionem rebita dicti officij: nec iuuari per alium potest. Similiter si paratus est se intro mittere de his ad que sua potestas non extendit. Quis ibi persueuerit fieri. puta si laicus velit de clericis iudicare uel de ecclesia disponere. quod eis prohibetur di. 96. p. totum. Si autem appeteret quos illos gradus celo iusticie et caritatis primorum exigeret: non ratione proprii commodi non peccaret. Sed quos est hic et laudabimus eum. Ideo magnus erit numerus damnatorum.

De abominanda est ambitio: cum qua inducit multa mala: cum qua ois iustus illam fugit: cum etiam qua tollit quietem mentis. Caplm. 3.

Ambitio mysteriorum declarandum de ambitione dicitur abominatio. Abominandum quippe et fugiendum est ubi peccatum propter tria. primum quia multa crimina inducit. 2. quia ois iustus illam fugit. 3. quia quietem mentis tollit. Primo ambitio multa crimina inducit. hoc maxime malum habet abditius quod nec timet deus: nec verecundetur homines: sepe et libenter mentitur adulat sepe simulat humilitatem inclinatur cunctis: seruus est omni et tributarius crudelissimus et venenosus. Quandoque propter ambitionem etiam suus. Romulus quidem occidit fratrem Remum ut solus regnaret. Julius cesar propter est ipse persecutus usque ad mortem cum plurima bella gessit cupiditate impiorum. Absalon suum patrem Dauid temptauit pellere regno ut rex ipse fieret. Et quid historias querimus? quando clara sunt omnia bella que fuerunt in mundo usque nunc? Nec dubium est illa fuisse pro maiori parte perfecta ex liuore apostolici diuina. Propterea Minus rex assyriorum bellis vexauit pueros. propterea magnus Alexander duxit exercitum extra patriam contra Darium imo contra omnes reges orientales. propterea marciales romani semper fuerunt in bello ab ulte condita usque ad tempora Constantini: habueruntque bella plurima aduersus sabinos contra volscos coriolanos. veios. faliscos. pelignos picentes. samnites. taratinos.

cartaginenses. hispanos. mitridatem. egyptum. germanos. cymbros et partos. Et ut bene euitet dicam contra totum mundum. Et quis enumeret quantus hominum sanguis in tot preliis sit effusus? quot milia milium sint extincti: quot ciuitates repopulate: quot violata regines: quot viri usque serui precio venditi? De ambitio tantorum scelerum mater. o venenosaradix ex qua facile patitur ois facinorosis germinare. o bonorum morum dissipatrix. o inimica iusticie. o seminator odio: o fons ois scandali. o confusio religiosorum. o turbarix ecclesie. o resolarix ciuitatum. o tenax destructor generis humani. De opere ambitione namque vix potest aliquis per viam rectam incedere et quicquid imo multotiens qui boni credunt et sancti propter ambitionem efficiunt reprobi et diaboli filii. 2. abominanda est ambitio: quia quilibet iustus eam fugit. Dominus noster ihesus christus cuius factio miraculo de quibus pambus voluissent eum sibi regem facere aufugit. ut bates Job. 6. Moyses cum esset annorum 83. et mitteret a domino ut esset dux populi israel multum excusauit se. d. Quod esset ipse dux? ligue Exo. 4. c. Hieremias cum mitteret a domino et constitueret super reges et regna ad annuncianum verbum dei subtraherebat se. d. ha. ha. ha. domine deus noster nescio loqui. Hierem. i. c. Marcus euangelista ut sacerdotio inhabilis esset deputauit sibi pollicem. Gregorius magnus a clero et populo acclamatus in papam occulte fugit. Ambrosius ne promoueret in archiepiscopum magnam resistendam fecit. Et sic omnes boni et iusti viri ambitionem sunt retestati. 3. abominanda est ambitio: quia quietem mentis tollit. Semper enim ambiciosi habent in corde ignem. semper sunt in cogitationibus. semper in desiderijs martyres: non rei sed principis tenebrarum. Propterea Bernardus li. 3. de consideratione ad Eugenium. ait. De ambitio ambientium crucis: quod omnes torques. oibus places? Nil acius cruciat nil molestius inquietat nil tam apud misericordios mortales celebrius negocijs est. Et idem in sermone 40. Ambitio subtile

malū secretū virus pestis occulta toli
artifex mater bypocrisis linoris parēs
vitiorū origo tinea sanctitatis excecā
trix cordiū. hec ille. Propter hec itaq; oīa
vitari debet abītio: ut sic obtineri pos
sit p humilitatē diuina gratia et in fine
sempiterna gloria: in qua uiuit regnatq;
gloriosus et p infinita seclor secla. Amē.

Feria quinta secunde ebdomade in
q̄dragesima. de vitio vane glorie: quo
laborabat diues ille damnatus: et qd
plurimū timere debent penitētes: quia
oriū solet maxime ex operibus bonis.
Sermo. 35.

Iducebatur
purpura et bysso. Verba
sunt redemptoris nostri ori
ginaliter Luc. 15. c. et i euā
gelio hodierno. Audiui
m ex lectione sci euange
lij damnatū fuisse diuites

in inferno: nō quia diuitias possidebat
sed quoniam male illis utebatur. Erat
enī crudelis proximis et Lagaro men
dico cuius vlcera canes lungebant aia
lia bruta. ipse homo nullam pietatē ex
hibebat. Constituerat finem suū in co
pia bonorum temporalium: et propter illa
superiorem non cognoscebat deum. ex
altabat seipsum et elatus corde cupiebat
honorari. Et propterea iduebat purpura et
bysso gloriā querēs in excelsis ornatu
et imoderato. Et qm plurimi sūt illius
diuites sequaces et imitatores q omne
desiderium suū inflāmāt ad hanc glo
riam temporālē inanem et vacuam: id
circo in presenti sermone de vane glie
vitio aliqua discutiemus de q tria my
steria occurrunt declaranda.

Prīmū dicis diffinitio.

Secundū testatio.

Tertium generatio.

Quid sit vana gloria et quid differat a
gloria sancta que esse potest in bonis et
virtuosis et a gloria beati. Caplm. 1.

Primū mysteriū de vana gloria
dicis diffinitio. in q quid sit va
na gloria videam. Et Alex. in
2. sūme diffinit eā sic. Vana gloria ē
appetitus inordinat et inordinata tele
cratio humane laudis. Nā gloria cla
ritatē quādam significat. Nū glorificari
idem ē qd clarificari ut Aug. dicit sup
Job. Et Amb. i li. de officijs. Gloria
ē clara cū laude noticia. Et Tullius in
rextorj. Gloria est frequens et aliquo
fama cum laude. Laus vero ut Ar. d.
p. rextorj. est sermo elucidans magni
tudinem virtutis. Ideo nomen glorie
importat manifestationem alicuius re
hoc quod apud boies rectorum videtur
sive illud sit aliquod bonum spirituale
sive temporale. Possumus tamen pro
clariori intelligentia distinguere tripli
cem gloriā. Prima dicitur beata. Secū
da sancta. Tertia vana. Prima est
gloria beata de qua in ps. Gloria et vi
uitie in domo eius. Et ps. 149. Exulta
bunt sancti in gloria. Et de hac diffusi
loco suo dicemus. Secūda ē gloria
sancta. Et h fm 2do. 2. 2. q. 132. ē euz
qd cogitat bonū suū dignū laude et ap
probat illud cupiens ab alijs laudari
aut propter diuinū honorem: aut ppter
proximorum salutem. Nam fm Alex.
laudari ppter deū et ppter bonū pxi
mi non est aliud q deus laudari in nobis
Inde nō errat: s sancte appetit gloria
cū virtuose uiuit et nō cōstituit ibi finis
Ad hāc hortat nos xps dicens Math.
5. Sic luceat. l. u. c. b. ut. ui. to. opa. u. et
glo. p. u. q. i. c. ē. Et a. Cor. 13. Sine of
fensione estote iudeis et gentib et ecclesie
ter: sicut et ego oibus p oia placeo: nō
querens qd mihi vtile ē: sed qd multis
ut salui fiant. Et Ro. 12. Proidentes
bona non tū coram deo: s etiā coram
omib et ho b. Et Eccl. 4. Curā bate
te bono noie. Et ps. 15. fama bona im
pinguat ossa. Et Quidius li. de tristib
Deniq non paruas animo dat gloria
vires. Et secunda facit pectora laudis
amor. Jo Aug. in sermone de p̄f. ait.

Solet mouere carissimi qd dñs noster
 ih̄s x̄ps in sermone euangelico cū p̄us
 dixisset. Luceat lux v̄sa corā vobis ut
 videāt v̄stra opa bona ⁊ gloriificēt pa-
 trem v̄strum qui in celis est. postea dicit
 Attendite ne iusticiam v̄strā faciatis
 coram hominibus ut videamini ab eis
 Turbas enī mens parum intelligētis
 ⁊ precepto v̄trius obaudire cupiētis ⁊
 p̄ diuersa ⁊ aduersa discendit. Tam ne-
 mo enī p̄t q̄uis vni dño obtemperare
 repugnātia iulenti q̄ nemo potest etiā
 duobus dominis seruire. qd eodem ser-
 mone saluator ipse testatus est. Quid
 ergo faciat animus v̄tās cum se ob-
 temperare nō posse existimat ⁊ nō obtē-
 perare formidat? Si enī opa sua i luce
 posuerit hominibus intuenda ut faciat
 quod preceptum est. Luceat lux v̄stra
 coram hominibus: reum se teneri arbi-
 trabitur quasi contra preceptum fecerit
 vbi dicit. Attendite ne iusticiam v̄ram
 faciatis coram hominibus ut videami
 ab eis. Qui autē recte intelligit v̄trumq̄
 implet ⁊ seruiet vni v̄rissimo dño qui
 seruū pigrum nō damnet si ea que
 nullo modo poterat imperaret. beccille.
 Et ibi concludit dicēs. Intentio q̄pe
 cordis humani quo dirigat ⁊ quid ex-
 pectet intuendū est. Ex quibus omnib⁹
 colligitur qd non sunt virtutis opa pre-
 termittenda quoniam ad illa sequit laus
 multorum ⁊ redundāt in virtuosorum
 famam dūmodo ibi intentio nō consti-
 tuat finem suum. Tertia est gloria va-
 na que fm̄ Alex. ⁊ Boñ. vbi. s. potest
 esse triplex. Primo ex parte rei. p̄ qua
 quis gloriā querit. ut puta si quis glo-
 riam quereret de sapientia quā non bz
 ⁊ huiusmodi. vel de eo quod est p̄tū
 Propter qd i ps̄ dicit. Quid gloriaris
 in malicia. Vel cum querit gloriā de
 eo quod non est gloria digni: ut de di-
 uitijs. de pulchritudine. de dominijs ⁊
 h̄i. de quibus non est gloriandū eo qd
 transitoria sunt caduca ⁊ vana. Unde
 Ysa. i. dicitur. Omnis caro fenū: ⁊ ois
 gloria eius quasi flos agri. ⁊ glia

est vana ex parte eius a quo quis glo-
 riam querit: puta ab homine principalē
 cuius iudiciū nō est rectum. Unde i ps̄
 Maledicta ossa eorum qui vob⁹ pla-
 cent. supple euz ponitur ibi finis. Tertia
 gloria est vana ex parte eius qui gliaz
 appetit: qui videlz appetitum glorie sue
 non refert in debitum finē: puta ad ho-
 nozem dei ⁊ proximi salutem. Nam ois
 gloria finaliter ad deū est referenda.
 Unde David i ps̄. Nō nob dñe. n. nō.
 s. n. tuo da gloriā. Et x̄ps Job. 40. Ego
 gloriā meam non quero. Si ego glo-
 riam meam quero gloria mea nihil est.

De fugienda est vana gloria: tum q̄a
 p̄ illam offendit deus: tum quia homo
 p̄ eam spiritualiter infatuatur: tū etiā
 quia oēs iusti ipsam conati sūt vitare.
Secundū mysteriū Caplm. 2.
 declaranduz de vana gloria d̄
 testatio. Est siquidem vituz
 graue ⁊ testabile p̄pter tria. p̄ p̄p̄
 offensionem. ⁊ p̄pter infatuationem
 ⁊ p̄pter exemplationē. p̄ vana glo-
 ria est vitium graue ⁊ testabile p̄pter
 offensionem: q̄a p̄ illam offendit deus.
 Morandū autē fm̄ Boñ. vbi. s. qd aliqui
 est peccatuz veniale. aliquādo mortale
 Veniale est cum ex subito motu trahit
 animus ad propriā laudem ⁊ gaudet
 de bona hominuz opinione: tū cū ratio
 excitatur statim reprimit ⁊ subijcit mo-
 tum illum recognoscens deū ⁊ illi se
 humilians. Difficile nanq̄ est primis
 motibus glorie ut non veniat posse re-
 sistere. quia ut dicit Seneca ad Lucil-
 lum. Nulla ē tam excelsa virtus q̄ dul-
 cedine glorie non tangat. Et hiero. ad
 Sabinañum. Naturali ducimur ma-
 lo ⁊ adulatoribus nostris libenter fa-
 uemus. ⁊ q̄q̄ respōdeamus nos indi-
 gnos ⁊ calidus rubor ora perfundat:
 tū ad laudem suam intrinsecus letatur
 animus. Et Criso. d. sup. Matb. Cuz
 cetera vitia locū habeant in seruis dia-
 boli: inanis gloria locum etiam habet
 in seruis x̄pi. Si ergo amor humane

glorie quis sit inanis nō repugnat caritati neq; q̄tuz ad id de quo ē gloria: neq; q̄tum ad intentionem gloriā querentis: non est peccatum mortale: s; veniale. Peccatum autē mortale est vana gloria: quādo contrariatur caritati rei dupliciter. Uno modo ratione materie de qua quis gloriā: ut puta de aliquo falso quod perariatur diuine reuerētie. s̄m illud Ecceh. 28. Eleuatum est cor tuū et dististi. Deus ego sum. Vel cum quis bonuz tpale de quo gloriā pfert deo. aut etiā cum q̄s prefert testimoniū hominū testimonio rei. sicut per quosdam dicitur Job. 12. Qui dilexerunt in agis gloriā hominū q̄ gloriā rei. Alio modo cōtrariatur caritati ex pre ipsius gloriantis qui intentionē suam refert ad gloriā tanq̄ ad vltimū finē ad quem etiā ordinat virtutis opa: et pro illo consequendo non pretermittit facere etiā ea que sūt cōtra rei. Sic faciebāt antiqui romani de quibus dicit Aug. 5. de ciui. dei. c. 12. Veteres i. i. p̄mīs romani q̄tū corū docet et commendat historia q̄uis ut alie gētes ex cepta vna populi hebreorū falsos deos colerent et non deo victimas: sed remonīs imolarent: tamē laudis auidi pecunie liberales erant: gloriā ingentē diuitias honestas volebant. Hanc artem nallime dilexerūt. propter hāc viue voluerūt. p̄ hac mori nō dubitauerūt: ceteras cupiditates bui vnius ingenti cupiditate presserūt. de ille. 2. vana gloria ē vitii grane et detestabile rōne infatuationis: quia i hoc vitio magna ē fatuitas. quā dñs explicauit Math. 23. in parabola de decem virginibus quarum quinq; erāt fatue: et quinq; prudentes. Et prudentes intrauerunt cum sponso ad nuptias: fatue p̄o licet essent virgines: quia tñ oleū recte intentionis ad rei gloriā nō habebant: excludē fuerunt a sponso. Pro quib; dicit Breg. in omel. Sepe vos fratres carissimi admonco p̄aia opa fugere: mundi bui iniquamētā reuitare, sed hodiernā sci

euangelij lectione compello: dicere. ut et bona que agitis cum magna cautela timeatis: ne p̄ hoc quod a vobis rectum geritur: fauor aut gratia humana requiratur: ne appetitū laudis subrepat: et quod foris ostendit intus a mercede euacuetur. Ecce enim redemptoris voce decem virgines et omnes dicunt virgines: et tñ intra bñctū dinis ianuam nō omnes receperunt: quia earum quedā dñe de virginitate sua gloriā foris expectant oleum in vasis suis habere noluerunt. 3. detestabile est et graue vitium vane glorie ppter exemplationē. Dñs quidem sancti dederunt nobis exēplū vanā gloriā fugiendi: ut patz i corū gestis. Cicero etiā. i. de officiis. d. Cauenda est glorie cupiditas. Eripit enī animi libertatē: pro qua magnanimis viris omnis teler esse contemptio. i. cōtemptus. Regimus in vitis patz q̄ cū quidam senex in spelunca requiesceret rogatus est multis precibus a quodaz seculari ut veniret orationē facturū sup filium suū defunctū. Cūq; ille iret occurrerunt multi euz lampadibus in eius occursum: quia homo sanctus erat. Quod cum pcepisset senex finxit se esse stultum et expoliatis vestimenta sua in flumen descendit et stans lauabat ea nudus. Secularis autē ille erubescēs dixit populo. Reuertimini. senex noster infatuatus est. Et veniens ad senē interrogauit eum. d. Quare sic fecisti: quā dñs dicit remonū habet senex? Qui rñdit. Et ego volebam hoc audire. et sic rediit in speluncā suā. Similit̄ fecit bñs frater Juniperus de q̄ sepi scās francisc⁹ dicebat. Vñā multi essent tales iuniperi in hortis nostris. Cum ergo semel p̄faret iret romam et multi obuiam ei venirent p̄p̄ famā sanctitatis sue. eos declinare volens iunxit se ad ludendum euz vno puero ad vnam tabulam: que dum leuabat ur de vno capite et primebatur i alio. Qd illi videntes reputarunt cum leuē et fatuum. Ipse p̄o sub illa specie vanam gloriā euitauit.

De ex vana gloria generant septē peccata que dicuntur septē ei filie. Caplm. 3
Tertium mysterium declarandum de vana gloria dicitur generatio. Secundum enim Gregorium. 21. moral. Inanis gloria generat septē filias. 1^a est iactantia. 2^a est prescriptio nouitatis. 3^a bypocrisis. 4^a pinnatia. 5^a discordia. 6^a contentio. 7^a inobedientia. Nam ut dicitur Lho. xvi. 5. Una illa que de se nata sunt ordinari ad finem alicuius vitij capitalis dicuntur filie eius. Finis autem inanis glorie est manifestatio proprie excellētie ad quam potest homo tendere dupliciter. Uno modo directe. alio modo indirecte. Directe siue per verba: et sic est iactantia. siue per facta. et si sint habentia aliquā admirationē: est presumptio nouitatus quas homines solent magis admirari. Si autem facta sint simpliciter. sic est bypocrisis. Alio modo inquit quis manifestare suā excellētiā indirecte ostendēdo se non esse alio minore. et hoc quadrupliciter. 1° quantum ad intentionē. et sic est petitio alicuius per quam homo nimis inuitis sue scire nolens credere meliori. 2° quantum ad voluntatem et sic est discordia dum non vult a propria voluntate discedere ut alijs concordet. 3° quantum ad locutionē. et sic est petitio: dum aliquis per bis clamorosus contra aliquē litigat. 4° quantum ad factū. et sic est inobedientia: dum. scilicet aliquis non vult exequi superioris precepti. Nos autem tres tamen filias primas. scilicet tria peccata declarabimus. Primum est iactantia. Secundum nouitatum presumptio. Tertium bypocrisis. Primum est iactantia de qua dicitur Ali. in 4. et biborum. quod est ostentatio proprie laudis cum veritas non suadet. Nam sicut cum aliquis a longe vult iactare aliquid manu in altum leuat: ita qui cupit se laudare per bis in altum extollit. Contra quod dicitur. ps. 21. Laudet te alienus et non os tuum: extraneus et non labia tua. Et Tullius in. 8. de officijs. ait. Turpe est de seipso predicare presertim falsa. Notandum tamen quod aliquis potest seipsum laudare tripliciter. 1° meritorie. 2° venialiter. 3° mortaliter. Primo meritorie. et hoc adhuc

tripliciter. aut propter caritatem dei. aut propter caritatem proximi. aut propter caritatem sui. Primo propter caritatem dei: cum. scilicet quis bona propria laudat non propter iactantiam: sed ut pro illis referat gratias deo sicut gloriosissima virgo in cantico suo dicebat. Luc. 2. quia res. bu. a. s. e. e. ex. b. b. m. d. o. g. quia. f. m. m. q. p. e. et. f. n. eius. Hinc est quod Cyprianus in epistola ad Donatum ait. Odiosa iactatio est quod quis non iactatum esse possit sed gratum quicquid non hominis sicuti ascribitur: sed de dei munere predicat. et potest aliquis cum merito laudare seipsum propter proximi caritatem. Est enim quicquid necessarium ad reprimendas retractiones et falsas criminationes maiorum pro fame proprie perueniende enarrare suas virtutes. quia ut scribitur. 6. q. 1. c. Sunt plurimi. Neque manifestum est diatolum qui sicut leo rugiens circuit querens quem deuoret cordibus plebium suadere ut doctoribus suis atque pastoribus retrahant. ut plebes languescētes non tenentibus pastoribus frenis eorum lasciuiant atque in imas ruant. Ioh. Aug. 1. 2. q. 1. c. nolo. dicebat. Conscia necessaria est mihi fama proximo. In sermone quodam qui legitur in festo eiusdem ipse ait. Caritati vestre de nobis ipsis hodie sermo reddendus est. Quia enim ut ait apostolus. Spectaculum facti sumus mundo et angelis et hominibus. Qui nos amat querunt quid laudent in nobis. Qui nos oderunt querunt quid retrahant nobis. Nos autem in utroque medio constituti: et vitam et famam deo adiuvante sic custodire tenemus: ut non erubescant de retractoribus laudatores. Et Paulus. 2. Cor. xi. 7. 12. c. multis laudibus predicat seipsum non propter inanem gloriam: sed propter Corinthiorum salutem. Nam ut dicit Hieronymus in argumento in epistolam ad Corinthios Corinthii sunt acbaici. et ab apostolo audierunt verba veritatis et subuersi sunt multipliciter a falsis apostolis. Quidam a philosophie vertosa eloquentia. alij a secta iudaice legis iducti. Hos renocabat apostolus ad veram et euangelicam

sapientiā. hec ille. Quoniam p̄o multi illoꝝ multa dixerūt Paulo retrahēdo: ex opposito ipse multa loquit̄ seipsum laudando. 3° potest quis cum merito laudare seipsum propter caritatē sui: ut consolet̄ seipsum: quando est in aliqua tribulatiōe possit. sic dicebat Job. 29. c. te se loquēs cū amicis suis. Oculi sui ceco ⁊ pes claudō pater eram pauperum. 2° potest quis laudare se venialiter: cū aliqua de se dicit ex quādā animi leuitate que non sunt contra caritatem dei nec proximi. 3° potest quis laudare se mortaliter. ⁊ hoc ē fm̄ Tho. 2. 2. q. 112. ⁊ fm̄ Alex. in. 2. sūme. cū quis laudat se de eo qd̄ est contra gloriā dei: ut puta de aliquo pctō mortali etiam si dicatur veritas: aut cū quis nimis sup̄be profert de se falsa ut recitat primos uel causa cupiditatis uel glorie: aut cum quis refert aliqua de se in exp̄ssam proximi contumeliā sicut faciebat Soliab. i. Reg. 11. qui dicebat. Ego exprobraui agnib⁹ isrl' hodie. Et sicut peccatum est his modis iactantia: ita etiam ⁊ ironia que est cū quis de se minora dicit ut reputetur bonus. Quod fm̄ Tho. 2. 2. q. 113. p̄t dupliciter fieri. Uno modo cum veritate ut si quis est ignorans ⁊ dicat se ignorantem ⁊ huiusmodi. ⁊ sic non est peccatum nisi per alicui⁹ circūstantiē corruptionē. Alio modo cum falsitate: cū aliquis dicit illud quod in se nec recognoscit nec credit: ut si vir doct⁹ dicat se indoct⁹: aut fortis dicat se esse debile ⁊ similia. ⁊ sic pertinet ad peccatū. Nū Aug⁹ 22. q. 2. c. cū humilitatis. Cū humilitatis causa mentiris si non eras pctōꝝ anteq̄ mentireris mentiēdo effūceris quod vitasti. Veritas non est ite nisi ita te dixeris peccatorem ut etiam esse cognoscas. Et idem i. c. non ita. Ad ita cauēatur arrogantia ut veritas relinquant̄. Et Greg⁹ ibidē in. c. incauti. ait. Incauti sunt humiles qui se mentiendo illaqueant. hec ille. Debet tamen vnusquisq̄ semper estimare se peccato-

rem: ⁊ si non inueniat peccata de quib⁹ possit se excusare saltem sciāt qd̄ nullus p̄t deo ita p̄fecte viuere quin in aliquo deficiat. Propterea dicitur dis. 5. i. c. ad eius. Bonarum mentium est ibi culpā timere vbi culpa nō est. Secūdu peccatum quod ex vana gloria nascitur est presumptio nouitatis. Et consistit in h̄ qd̄ aliquis in actibus exterioribus aliquid inconusuetum facit sine causa rationabili. Sic sunt inuētores nouitatum qui nouos modos aut ceremonias scdm̄ suū caput in dei cultu aut in diuinis officiis adinueniunt: p̄o quibus dicitur. 2. q. 5. c. consulisti. Quod sanctorum patrum documento sanctū non est superstitiosa adinventione nō ē presumēdū. Sic sunt inuētores nouitatum clerici qui in officiādo obmissis antiphonis ut placeant populo cantant diabolica cantica in quibus omnia sunt vana mūdāna atq̄ lasciuia: ⁊ gloriantur in suo cantu artificioso ⁊ modulato. Cōtra quos est. c. cum autem. ⁊ c. cantantes. 82. dis. in. c. vxo in sancta. Gregorius ait. Deum manibus stimulat id est ad irā prouocat qui populum vocibus relectat. Sunt inuētores nouitatum religiosi qui non contenti cōmunibus ordinationibus aliquid singulariter agere volūt in orādo comedendo loquendo: ⁊ in alijs austeritatibus ut p̄e ceteris reputētur. S3 tales confusi remanent nisi speciali instinctu moueantur: sicut Dominicus ⁊ Franciscus ⁊ alij. Sūt ⁊ q̄ plures alij in quolibet genere hominū etiam ⁊ mulierū: qui propter superbiam presumūt semp ut singulares videant̄ adinuenire noua. Tertiū peccatū qd̄ ex vana gloria nascit̄ est hypocrisis. Et ut dicit Isidor⁹ etymol. Hypocrita greco sermone in latino simulator interpretat̄ qui dū int⁹ ē malus bonū se palā offēdit nā in eo est defect⁹ scitatis ⁊ bonitatis: ⁊ tñ simulat ipsam. Alex. in. 2. hypocrisis est amor apparētis bonitatis p̄pter se. Hoc vitiiū maledictus impugatur

a tribus. paphis. 2. a scis. 3. a xpo.
 paphis. Scribit enim An. i. el. eorū.
 Quibusdā est magis ope precū videri
 esse sapiētes q̄ esse 7 nō videri. Et Sen
 ad Lucillū. Nō loquimur sentiam? cō
 cordet sermo cū vita. Et idē ad eundē
 Virtutē tona se q̄ fide q̄ se nō exornat
 7 pingit. Sed idē siue ex tenudato vi
 deat siue impatus ac subito nihil simu
 lando proficiat. Veritas i omne pte sui
 eadē est. Et idē ad eundē. Multo magis
 ad rem p̄inet qual tibi q̄ q̄lis alijs vi
 dearis. Et idē ibidē. Malū vbi se to
 num simulat tūc est pessimū. Et itē ad
 eundē. Illud te admono ne eoz more
 qui nō p̄ficere s̄ cōspici cupiunt facias
 aliqua que in habitu tuo aut genē vite
 nobilia sint. Et Tull. in li. de offi. To
 tius iusticie nulla capitalior ē q̄ eozū
 qui cū maxime fallūt id agunt: ut boni
 viri eē videant. Et iterū i eodē li. Ficta
 oīa celeriter tanq̄ flosculi de cidūt: nec
 simulatū quicquā p̄t esse diuturnū. Et
 Oratius. Nunq̄ te fallant ai sub vulpe
 latentes. Impia sub dulci melle vene
 na latent. 2. reprobaf 7 impugnat
 bypocrisis a doctozibus 7 scis. Un̄ sa
 piens Eccl. i. ait. Ne fueris bypocrita in
 p̄pectu hominū. Et Job. 8. Sp̄s bypo
 crite peribit. Et. 20. Baudū bypocrite
 instar puncti. Et Isa. 9. Dis bypocrita
 est nequā. Et Aug. sup ps. 63. Simu
 lata equitas nō est equitas: sed duplex
 iniquitas: q̄a 7 iniquitas 7 simulatio. Et
 Criso. sup Math. Nulla res sic exter
 minat bonū sicut simulatio. Nā maluz
 sub specie boni celatū dū nō cognoscit
 nō cauet. Et Petr. rauen. i. quodā ser
 mone. Hypocrisis subtile malū secretuz
 viri venenū latens tinea scitaf. 3. re
 probaf bypocrisis a dño ihu xpo quez
 sepe inuenimus p̄tra bypocrisim recla
 masse. Un̄ Math. 5. dixit. Cū facis ele
 mosynam noli tuba canere ante te sic
 bypocrite faciūt. Et Math. 6. c. Cum
 ieiunatis nolite fieri sicut bypocrite tri
 stes. 7 Math. 23. Ne vob̄ scribe 7 pha
 risei bypocrite qui clauditis regnū ce

lorum ante homines. Vos enim nō in
 troitis nec introeuntes finitis intrare.
 Nō dictū est eo q̄ scribe erāt doctores
 legis 7 pharisei erant religiosi apparen
 tes boni existentes mali. q̄bus siles sūt
 hodie multi. Et p̄ his. d. Aug. 83. di. in
 c. nemo. Nemo nocet i ecclesia ampli
 q̄ qui puerse agens nomē uel ordinem
 sanctitatis 7 sacerdotis habz. Et iterū
 Math. 23. xpus ait. Ne vob̄ scribe 7
 pharisei bypocrite qui comeditis tomos
 viduaz. ofones longas ozātes. Istis
 similes sūt hodie qui pmittūt dicē mis
 sas 7 psalteria: 7 plures ofones ut ac
 cipiant tona alioz. Et iterū subdit xps
 Ne vob̄ scribe 7 pharisei bypocrite qui
 circuitis mare 7 aridam ut faciat vni
 profelitū 7 cū factus fuerit facitis eū
 filium getenne duplo q̄ vos. Profeli
 dicebatur qui ex gentilitate puer teba
 ad iudaismū. ad qd multū pharisei la
 borabant ppter inanē gloriā: sicut bo
 die faciūt multi religiosi 7 p̄dicatores
 qui passim 7 indistincte induūt habitū
 religionis uel tertii ordinis quoscunq̄
 viros uel mulieres 7 multiplicāt genē
 s̄ non magnificant leticiā. Et iterū xps
 ibi dicit. Ne vob̄ scribe 7 pharisei by
 pocrite qui decimatis mentā 7 anetū 7
 cyminū: 7 reliquistis que grauiora sūt
 legis. iudiciū 7 mīam 7 fidē. Siles sūt
 hodie illi qui curant de quibusdā leui
 bus: ut puta fratres minores magnuz
 pctm reputātes si q̄s p̄ necessitate por
 taret duas tunicas aut ferret calciāmē
 ta 7 similia. 7 tñ de odio. p̄rimi: de iu
 dicijs falsis: de retractionib̄ veneno
 sis: de luore inuidie: de fastu arrogātie
 de spiritu presumptionis: de ambitione
 bonoris 7 huiusmodi: aut nihil aut pa
 rum curant. Sequit̄ ibi xps. Ne vob̄
 scribe 7 pharisei bypocrite q̄ mūdā qd
 de foris ē calid 7 paphidis: int̄ aut̄ ple
 ni estis inuidia 7 dolo. Et itē ibi. Ne
 vob̄ scribe 7 pharisei bypocrite q̄ siles
 estis sepulchris dealbat̄ q̄ foris parēt
 hominibus speciosa. int̄ vero plena sūt
 ossibus mortuozum 7 omni spurcicia.

Et iterū. Ne vobis scribe et pharisei hypocrite qui edificatis monumenta, prope-
tarum: patres autē vři occiderūt illos.
Ex quib⁹ oibus habet q̄ acriter q̄ue-
duriter propter hypocrisim increpabat
phariseos xps. Modernis autē tpi-
bus o quāta diceret si nūc sicut tūc p̄saret
in terra. Et q̄s explicet quante sit hodie
hypocritarū numer⁹: quāta vitia pctā et
scandala sub sp̄e scitatis et bonitatis sūt?
O deus meus tu vides oia. Facile ē te
cipere indoctas plebes que exteriora tñ
cōsiderant. Sed tu intueris et penetras
etiā intima cordis. Audeo dicere q̄ in
die iudicii multi qui nūc credunt boni
iusti, sobrii, cōtinentes, amatores pau-
peratis, puri, recti, et simplices: videbunt
in societate damnatorū propter maliciam
incontinentiā, lasciviā, castimargiam,
cupiditatem, et alia peccata que nūc ho-
minibus abscondita sūt: tūc pro oibus
sient nota. O hypocrite antixpi discipuli
q̄ iō ad p̄petranda multa facinorosa estis
p̄mpti atq̄ securi eo q̄ populus illa nō
videt: imo scōs esse vos arbitrat. Ecce
in celo testis oīz nostrū te? noster cui
nihil est absconditū. Hinc Seneca ad
Lucillū dicit. Quid p̄dest aliquid ab
hoīe esse secretū? Nihil teo clausū est.
Idcirco ois hypocrisis ē reiiciēda: vi-
uendūq̄ recte atq̄ humiliter: qm̄ deus
humilibus hic dat gratiam et in futuro
sempiternā gloriā: in qua viuit et re-
gnat per eterna secula. Amen.

Feria sexta secūde ebdomade i qua
oragelima. de inobedientia propter quam
deus merito indignatur contra ipsos
inobedientes et suozū preceptorū trans-
gressores. Sermo. 36.

Afferetur
a vobis regnum dei: et
dabitur genti facienti
fructus eius. Verba
sunt saluatoris nostri
originalit Mat. 21

c. et in euangelio hodierno. Inscit⁹ val-
de omnipotens deus contra elatos su-
perbos et inobedientes hoīes. Et cū eos
absq̄ fructu humilitatis et bonoz op̄z
iuenit: merito suis bñficijs pueros in
eternū suppliciu p̄demnat. Hoc mystice
innuit in lectione sci euangelij in q̄ xps
sapientissim⁹ phariseos idurit ut sniam
ferrēt p̄tra malos agricolas: qui patri-
familias nō dederūt fructū vinee i tpe
suo. Dixerunt autē q̄ malos male p̄det.
At et ipse ihs sup̄addidit q̄ regnūz dei
esset auferēdū ab illis q̄ sup̄bissimi erāt
et inflati vane glorie vento: ob quā sine
fructu vere obediētie legis dei viuebāt.
Qm̄ autē h̄ pestis virulenta inobediē-
tie iam inuasit multos cū ipsa sit vnum
ex pctis descendētib⁹ a vana glia: et p̄p̄e
ipsam de⁹ auferat ab hoīb⁹ regnū gr̄e et
glorie sue: idcirco in hoc sermone de ea
crimus tractaturi. Distinguemus autē
triplicem inobedientiam.

Prima dicit phylastorum.

Secunda religiosorum.

Tertia excommunicatorum.

De inobedientia primozū parentum
propter quam abstulit eis deus plurima
beneficia que contulerat. et acriter pu-
niuit pena multiplici. Caplm. 1.

Prima ē inobedientia phylas-
torum siue primozū parentū pro
qua de⁹ abstulit eis regnū suū
et gratiam suā et beneficia illa quibus
eos priuauit qm̄ illos eiecit p̄ peccatū
de terrestri paradiso. Ad qd̄ plen⁹ in-
telligendū cōsiderem⁹ de illa inobediē-
tia tria. p̄ veritatē. 2. p̄ grauitatē. 3.
penalitātē. p̄ cōsiderem⁹ p̄ritatē. Pro
qua disputādū est. vtz primozū paren-
tū pctm̄ fuit inobediētia. Et q̄ sic. p̄ p̄
auctores scripture. In ap̄ls Ro. 5. ait
Per vnius hoīs inobediētiā pctōres
p̄stituti sūt multi. et p̄ vnius obediētiā
iusti p̄stituent multi. Et Aug⁹ in li. de
vera religioe. Adam propter transgressio-
nem obediētie de paradiso eiectus est.
Et idem sup̄ Gen. ad lram. Non potuit
melius et diligētius cōmendari quāti

in alium sit sola inobedientia. cum ideo reus iniquitatis factus est homo: quia eam rem tetigit contra prohibitionem quam si non prohibitus tetigisset non utique peccasset. Et idem. li. 4. de ci. dei. c. 12. Ad debet existimare quisquam leue ac paruū illud fuisse commissum: quia in esca factū est: non quidem mala nec notoria nisi quia prohibita. Nec enim quicquam mali deus in illa tante felicitatis paradiso crearet atque placaret. Sed obedientia commendata est in precepto. Que virtus in creatura rationabili mater est quodammodo omnium custodis: virtutū. Vocataque de vno cibi genere non edendo ubi aliorum tanta copia subiacebat tam leue preceptum ad obseruandum presertim cum nondum voluntati cupiditas resistebat. Quod de pena transgressionis postea subsecutum est tanto maiore iniusticia violatum est quanto facilius posset obseruantia custodiri. Confirmari etiam potest quod dictum est. quia primiparentes propter inobedientiam originalem iusticia sunt priuati. Inde Beatus 3. dixit deus Aduersus. Quis indicauit tibi quod nudus esses nisi quia de ligno de quo preceperat tibi ne comederes: comediisti?

Sed contra potest quis arguere. Primo quod peccatum illud fuit superbia. Nam Ecce 10. dicitur. Initium omnis peccati superbia est. Et eiusdem. 25. c. A muliere sumptum initium omnis perditionis. Et Augustinus in li. de uirginitate. Diabolus in celo voluit esse sicut deus: cadens autem persuasit homini similitudinem voluntatis sue.

Secundo arguitur quod peccatum illud fuit auaricia largo modo sumpta. Secundum enim Beatus 1. super Ezechielem. Auaricia non tantum pecunie est: sed etiam scientie et altitudinis. Sed mulier appetiuit scientiam quando diabolus dixit ei: Eritis sicut dei scientes bonum et malum. Et peccatum id fuit auaricia. Tertio arguitur quod peccatum illud fuit gula: quia comederunt pomum ligni vitæ. Et Ambrosius. d. 35. de ci. sexto die. Bula regnante a paradiso expulsi. Et Hieronymus contra Iovinianum.

Sollicite prouidendum est: ut quod saturitas a paradiso expulsi: esurientes reducat. Respondet Beatus. di. 22. c. 2. li. 1. quod principale peccatum hominis per quod lapsus est: fuit inobedientia. Et ad hanc diabolus conatus est illum adducere. Sed quoniam nemo operatur aliquid malum aspiciens: nec appetit malum nisi sub specie boni. Iohannes clare deprehendens diabolus quod non posset mulierem precipitare nisi proponeret aliquod appetibile: illa temptatio proposuit ad que omnis homo naturaliter inclinatur. Naturaliter autem omnis homo appetit beatitudinem: que est bonum gloriosum copiosum et deliciosum. Unde omnis homo naturaliter appetit excellentiam sufficientiam et leticiam. Et in ordinato appetitu talium consistit iusticia. in imoderato vero culpa. Bula enim est inordinatus appetitus cibi suauiter reficientis. Auaricia est inordinatus appetitus sufficientie. Superbia est imoderatus appetitus excellentie. Diabolus ergo primo promisit mulieri dignitatem excellentiam cum dixit: Eritis sicut dei. 2. subiunxit cognitionis abundantiam cum dixit: Scientes bonum et malum. Postremo subiunxit suauitatem expientiam: cum ostendit lignum pulchrum visu et ad resendum suauem. Quia ergo mulier diabolice suggestioni consensit in appetendo primo esse sicut deus: fuit superba. Deinde appetendo scire bonum et malum: fuit auara. Postremo in expientia suauitatem ligni vitæ: fuit gulosa. Et in hoc fuit transgressionis rea et inobedientie culpa inoluta. Nec est inconsiderans plura genera peccatorum secundum progressum concurrere ad unum flagitium perpetrandum. Item Beatus. Et cur? verbis accipimus quod primi parentes per inobedientiam reliquerunt. 2. phiderem? de inobedientia primorum parentum grauitate. Alterum scilicet fuerit peccatum eorum grauissimum omnium peccatorum. Ad quod respondet Beatus. di. 2. c. 1. li. 7. 33. in declaratione littere. d. quod unum peccatum potest dici grauius altero duodecim modis. secundum modum causalitatis. et sic peccatum diaboli dicitur

esse maximū aliorū. cui⁹ inuidia moris
intrauit in oīte terrar. 2.º mō enor-
mitate. 7 sic pctm̄ Jude dī ēē maximū eo
q̄ vendidit xpm̄. 3.º mō ingratitudine
7 sic pctm̄ illi⁹ dicit̄ esse maius q̄ plura
pcepit dona 7 bñficia. 4.º mō piculosi-
tate. 7 sic pctm̄ ignorantie dicit̄ ēē ma-
ximū: quia piculosū. 5.º mō insepabi-
litate. 7 sic pctm̄ cupiditatis dicit̄ ēē ma-
ximū: q̄a cū cetera vitia senescente hōie
senescant sola auaritia iuuenescit. 6.º
imporunitate. 7 sic sapbia dicit̄ ēē ma-
ximū: q̄a etiā ex ipsis bonis opibus cō-
surgit. 7.º mō pzonitate. 7 sic luxuria dī
esse maximū ad quā hoies magis sunt
pni. 8.º mō maioris gratie impugna-
tione. 7 sic pctm̄ in spm̄ sc̄m dī esse ma-
ximū. 9.º mō rōne maioris offense. 7
sic pctm̄ idolatrie dī ēē maximū. 10.º mō
rōne maioris improbitatis atq̄ libidi-
nis. 7 sic cuiuscuq̄ generis peccatum
potest fieri maius altero. 11.º mō gnāli-
tate. 7 sic peccatus primi parentis dicit̄
fuisse maius: q̄a i totū genus humanū
se diffudit. 12.º mō rōne facilitatis resis-
tendi. Et sic dicit m̄gr sniaz i textu q̄
pctm̄ Ade fuit grauissimū. Nā Aug⁹
li. 4. c. 1. dicit. Magna fuit in pe-
cādo iniquitas ubi tanta fuit in nō pe-
cādo facilitas. Sz adhuc dubiū ē q̄s
eorū grauius peccauit: vir aut mulier?
Ad quod. d. Bon⁹ q̄ si loquamur de
maiori grauitate q̄tū ad ingratitudinē
q̄m peccauit vir q̄ mulier. p eo q̄ abū-
dantiora dona suscepit. Et ideo cum
bñficiorū oblitus bñfactorē suū p̄tēp̄t
7 offendit: magis ingrāt⁹ fuit 7 i sui in-
gratitudine maiori culpabilior extitit.
Si autē loquamur de maiore voluntate
ad libidinē: sic ampli⁹ peccauit mulier
q̄ vir. p eo q̄ magis improba voluntate
peccauit: dū concupiscit deo assimilari.
Et ardenti⁹ appetiuit dū credidit hoc se
obtineat posse qd̄ diabolus ei suggessit.
Et id ip̄e voluntatē magis improba mu-
lier peccauit ex maiore libidine. 7 q̄ tū
ad hoc culpabilior viro fuit. Si autem
loquamur de maiore culpe q̄tū ad

corruptionē p̄sequentē. distinguendū i:
q̄a aliquid pōt dici corrumpere dupliciter.
aut p modū cause: aut p modū occa-
sionis. Si p modū cause: sic q̄a pecca-
tum viri fuit cātransfusionis pcti i po-
steros: ita corrupit se 7 alios: maior
p̄secuta est ex pctō viri corruptio. 7 q̄tū
ad hoc culpa viri dicitur fuisse grauior.
Si vero p modū occasionis: sic quia
peccatū mulieris fuit occasio pcti viri:
7 ita p̄sequens oīz aliorū. hoc modo
mulier pōt dici corrupisse ceteros. non
solū posteros: sed etiā virū suū. Nā non
solū peccauit in se: sed etiā in proximū.
Et q̄tū ad hoc dici pōt in muliere gra-
uius fuisse pctm̄. 3.º cōsiderem⁹ circa
pctm̄ p̄mōz parentū inobediētē penā
litatē. Punxit nāq̄ de⁹ inobediētiam
illā triplici pena. p.º fuit tp̄al. 2.º cor-
poralis. 3.º sp̄ialis. Prima fuit pena
tp̄alis: qm̄ eiecit eos de terrestri paradiso
in quo habitabāt in quiete 7 delicijs ac
iocunditate: priuauitq̄ illos habitatiōe
tam grata. ut dicit Bēn. 3. Secūda
pena fuit corporalis. Nam per illā inobe-
dientiam introducte fuere oēs penali-
tates. cōs latores. cōs āgustie. cōs egrit-
tudines. oīa teniq̄ genera mortis qui-
bus affligit humanū gen⁹. Ut eni do-
cent doctores. i. 3. di. 30. Nā fuisse cul-
pa: non essent hec mala subsequuta. quia
ut dicit Ansel. li. Cur de⁹ homo. c. 1. Ei
q̄ factus est iustus ad b̄titudinē nō d̄z
infligi pena sine culpa. Prop̄ea dixit
de⁹ mulieri: Multiplicabo erinas tu-
as 7 p̄cept⁹ tuos. i. volo ē paries filios.
Ade p̄o dixit. Maledicta ēra in ope
tuo: in doloribus comedes eā cunctis
dieb⁹ vite tue. Spinās 7 tribulos ger-
minabit tibi 7 comedes herbas fere. In
sudore vultus tui vesceris pane tuo do-
ne reuertaris in terrā de q̄ sumpt⁹ es:
q̄a puluis es 7 in puluere reuerteris.
3.º pena fuit sp̄ialis: q̄a p̄p̄ illā inobe-
dientia p̄uat⁹ fuit hō originali iusticia
7 fact⁹ indign⁹ b̄tā visioe dei. Quale
fuit illud malū p̄p̄ qd̄ indignat⁹ de⁹ p
totānoz militia i ira p̄tinuit m̄ias suas

O grandis culpa que non nisi xpi sanguine vnq̃ potuit teleri. O dānosa tñs-
gressio diuini precepti que clausit oib⁹
celū p tot annorū milia. Patet ergo q̃
ablatū sit tēi regnū. i. cōcessa beneficia
ab hoīe instituto ppter inobediētiā.

De inobediētia religiosorū q̃ aliqui
pōt excusari: aliqui interpretari: aliqui
pōt reprehendi ⁊ reprobati. ⁊ de septem
gradibus vere obediētie. Caplm. 2.

Secūda inobediētia est religio-
sorū in quib⁹ possum⁹ inueni-
re precipue triplicē inobediētiā.

1^a dī excusata. 2ª interpretata. 3^a re-
probata. Prima inobediētia est excu-
sata: qñ aliq⁹ nō obediret prelato: aut
quia pcepit aliquid ptra caritatē tēi:
aut ptra caritatē proximī: aut manda-
ret qd̃ uel nullo mō cū magna difficul-
tate fieri posset. xi. q. 3. c. Nō semp malū
ē nō obedire pcepto. Cū enī dñs iubet
que tēo p̃ria sūt: tūc ei obedire nō est.
Et i. c. si dñs. Si dñs ea iubet que ptra-
ria nō sunt: uel aduersa scis scripturis
subijciat dño suo seruus. Secunda
inobediētia est interpretata: qñ aliq⁹
licet obediat: interpretatiue tñ inobediēs
dici pōt: q̃a resunt ei veri obediētis cō-
ditiones. Scdm enī Bern. septem sunt
obediētie gradus. Quorū prim⁹ ē obe-
dire libenter. quem gradū ut ipse ait nō
pōt ascendere q̃ voluntatē p̃cipientis
nō fecerit. hoc dicit ppter multos subdi-
tos qui prelatos stimulant: aut repant
in multis. quib⁹ tūc obediunt cū prelati
ea que volunt ipsi subditi mandant. Et
si qñq̃ i alijs obediunt id facere vident
coacti. Secūda gradus obediētie est
obtemperare simpliciter. Multos enī videm⁹
p̃cipientis imperiū multas facē que-
stiones. dicēdo. Quare? Unde? Quis
pōt hoc facere? Inde sequit̃ murmura-
tio: excusatio: simulatio: ⁊ aduocatio
amicorū. Terti⁹ grad⁹ ē obedire bila-
riter. Bilare enī datorē diligit deus. z.
Cor. 9. c. Quare grad⁹ est obedire ve-
lociter. in cui⁹ figurā xps dixit Zach. 4.
Lud. 19. Festinās descende. Quintus

gradus est obedire viriliter. Inq̃t enim
sapiens in p̃sona obediētis aīe. Manū
suā misit ad fortia. Sextus gradus ē
obedire humiliter. iuxta regulas xpi. d.
Lud. 18. Cū oīa feceritis que p̃cepta
sūt vobis dicite: Serui inutiles sum⁹.

Septim⁹ grad⁹ est obedire indefinē-
tialiter. Quia ut. d. Bern. Quid cū regula p-
test ⁊ ante cursus metā tēficere. Nota
dū tñ fm̃ Bon. in. z. di. 4. 4. q. de obe-
diētia exhibenda prelato a subdito re-
ligioso possum⁹ loqui dupliciter. aut fm̃
p̃fectionē. aut fm̃ obligationē. Si p̃v-
mo mō. sic dicit Bern. q̃ p̃fecta obedi-
ētia finē nescit. Et p̃fect⁹ obediēns nō
solū in his que mādāt: s̃ etiā supra ea
que prelatus mandat p̃mptū bz officiū.
Si autē loquamur de obediētia scdm
obligationē: sic habet terminū ⁊ mēsu-
ram iuxta magnitudinē voti emissi. Nō
enī amplius tenet subditi obedire suis
prelatis nisi i his que p̃miserūt dño ob-
seruare ⁊ nō sunt s̃ria aīe ⁊ regule sue.
Unde si p̃latus aliq⁹ p̃cipiat qd̃ sit sup̃
voti: subditus nō tenet ad illud implē-
dum. Tertia est inobediētia repro-
bata. eoz. s. qui de facto suorū prelatozū
p̃ceptis que iusta que bona que discre-
ta sunt p̃sumūt repugnare. Et qñq̃ to-
talit̃ sine vlla causa: sine alicui⁹ supio-
ris licentia totalit̃ a religione discedere
⁊ apostatare. a quib⁹ auferet tēi gratia:
⁊ dat facientibus fructus obediētie.

De inobediētia excoicatorū: ⁊ q̃re
pōt quis excoicari: ⁊ quō iusta excoi-
catio ē timēda: ⁊ de septē p̃nalib⁹ sepa-
tōib⁹ q̃s excoicatio facit. Caplm. 3.

Tertia inobediētia ē excoicatorū
eorū q̃ p̃p̃ inobediētiā ⁊ trā-
gressiōes suas merito ab ecclia
excoicant. p quib⁹ tē ipsa excoicatione
p̃siderem⁹ tria. p̃ causas. 2ª iusticiā.
3^a p̃nam. p̃ cōsideremus cām. Ut
s. solus p̃ccatū mortale sit cā ut aliq⁹ ex-
coicet. Et videt q̃ nō. q̃a qñq̃ excoicat
inocēs: cū p̃bat crimen p̃tūcie ptra
eum i foro iudicij. nec tñ iudex b̃ faciens
reprehēdit q̃uis in sua p̃scia sciāt illuz

innocentes. g. aliquando debet homo excoicari nō p mortali. S. p. extra de p. sig. c. ex pte. i glo. dicit. Nemo excoicatur nisi p mortali. 7 q. a. aliter nō potest corrigi. Et. xi. q. 3. c. Nemo ep. dicit. Anathema nō nisi p mortali debet imponi crimine. 7 illis qui aliter nō pnt corrigi. R. dicit Ric. in. 4. di. i8. q. excoicatio maior ē gūissima pena quā ecclesia possit inferre. In dicit in p. l. c. Nemo. q. anathema ē eterne mortis damnatio. Et. 24. q. 3. c. Corrupti. d. q. excoicatione nulla maior pena ē in ecclesia. Et ideo sicut dicit glo. ibidem nō est infligenda p leuibus criminib. Inde dicendū q. iudex nullū debet excoicare nisi p mortali p. d. nec p quo cūq. mortali: sed p p. d. p. tūmācie uel cui p. tūmācia est annexa. xi. q. 3. c. absit. 7. c. epi. Quadrupliciter autē hō p. tūmācie incurrit. s. aut q. n. sufficiēter vocatus nō uenit ad iudiciū. nec remanendi habet legitimā causam. 24. q. 3. c. re illicita. Aut ueniens rēdere conuenit. 7 rationē reddere quare rēdere non debet. Aut anteq. reat discedit. xi. q. 3. c. certum est. Aut snie nō obedit ut. 2. q. 6. c. quisquis. p. b. a. Ille autē q. ipedit aut fraudulēt. pcurat ne ad ipsū citatio pueniat. pro citato debet bāteri. Ille etiā q. uenies se nō respētat iudici s. se occultat reputandus est quasi nō uenisset. Ad argumentū in oppositū dicendū. q. etsi ille q. excoicat in p. dicto casu non sit in p. d. mortali: tū iudex fert sniam sicut pro mortali. quia iudex in foro p. tentiono nō debet iudicare s. m. sniam conscie p. p. r. i. c. s. h. m. allegata. id iuxta leges 7 iura pronunciat. 2. de ipsa excoicatione p. sideremus iusticiā. Et querim. vtrū excoicat iuste debet excoicatus reputari. Et uidet q. non. quia. 24. q. 3. c. certū. 7. s. illicita. dicit. Illicita ergo excoicatio nō ledit cum q. notat: sed illū a quo notat. Et. xi. q. 3. c. Si cui ē illata. dicit. Si iniusta est tāto curare eam nō debet quāto apud deū 7 eius ecclesiā neminē p. t. g. uare iniqua

snia. Contra est q. dicit. xi. q. 3. c. snia. Sentētia pastoris siue iusta siue iniusta fuerit timēda est. R. dicit Ric. vbi. s. q. ut dicit. xi. q. 3. c. e. p. s. s. si ergo. q. snia aliquando est iusta ex aio p. o. f. e. r. e. n. t. i. a. iusta p. o. e. r. d. i. n. e. 7 causa. Aliquādo est iusta ex aio 7 ordine: s. nō ex causa. Tunc autē ex cā est iniusta q. n. nullum tēlicū oio est in eo in quē fert excoicatio q. d. sit excoicatione dignū. Ex aio iniusta est snia q. n. nō fert amore iusticie: sed lūore odij uel p. c. i. o. i. a. u. t. f. a. u. o. r. e. a. d. u. e. r. s. a. r. i. o. r. i. u. m. Ex ordine iniusta ē quādo fert iudiciali ordine non seruato. ut d. xi. q. 3. c. seruē. s. itez snia. In omnib. his casibus snia excoicationis iniusta timēda est quousq. p. e. i. qui tulit eam uel p. alium supiorē fuerit reuocata. ex ceptis aliquibus casibus in quib. nō ē timēda. qui ponunt in glo. in p. f. a. t. o. c. sententia. Unus est quando excoicans nō habet p. t. a. t. e. m. excoicandi. Alius est q. n. fertur excoicationis snia p. a. p. p. e. l. l. a. t. i. o. n. e. m. l. e. g. i. t. i. m. ā. 7 p. t. i. n. e. t. i. n. t. o. l. e. r. a. b. i. l. e. e. r. r. o. r. e. m. ut p. z. extra de appellatib. c. ad nostram p. r. e. s. e. n. t. i. ā. 7 de snia exco. c. p. t. u. a. s. Tertius casus cuz p. i. n. d. e. l. i. b. i. t. i. s. e. r. a. c. t. i. o. n. i. b. u. s. a. l. i. q. u. i. s. e. x. c. o. i. c. a. t. u. r. extra. de excess. p. l. a. c. c. i. u. ad quorū dā. Ad auctoritates autē p. m. o. allegatas dicendū. q. intelligit de lesione quo ad reum: 7 de illo qui excoicationē nō cōtemnit: 7 q. n. excoicatio est iniusta ex cā. Tertio considerem. de excoicatione p. n. ā. Nā excoicatio maior dicit anathema: quod interpretat sepatio: eo q. sic excoicatus in p. n. ā. cōtūmācie 7 inobediētie sepatur a septē magnis bonis p. s. e. p. a. t. a. c. e. l. o. : quia nūq. intrabit in illud nisi absoluat ab ea. In xps dixit Math. i8. Quodcūq. ligaueris super terrā erit ligatus 7 in celis. Propterea Criso. xi. q. 3. c. nemo. ait. Nemo conueniat vincula ecclīastica. Non est hō qui ligat sed xps qui hanc p. t. a. t. e. z. x. d. i. t. 7 d. i. o. s. f. e. c. i. t. b. o. i. e. s. t. a. n. t. a. h. o. n. o. r. i. s. 2. o. s. e. p. a. t. u. r. e. x. c. o. i. c. a. t. u. s. a. b. o. i. s. a. c. t. o. e. c. c. l. e. s. i. e. ut patet. 3. q. 4. c. Engeltrudam. Et iō

nullus sacramenti talis est capax: quia
 sacramenta conferuntur existentibus in ec-
 clesia. Unde talis nec absolui potest a
 peccatis in confessione quicunque esset con-
 tritus et dispositus ad faciendum omnia nisi
 prius absoluat a vinculo excoicationis.
 secundum Theodorem in 4. Et si absolueret non
 valeret: sed oporteret eum postea absolui
 iterum. Nec talis potest trahere in matrimonium
 Si tamen contraheret teneret quidem matri-
 monium: sed peccaret mortaliter contrahendo.
 Vel si recepit ordines sacros uel exequit
 eorum actus: uel celebrando uel cantando
 euangelium et huiusmodi efficitur irregularis in-
 digens dispensatione papae. 3. separatur
 excoicatus ab ecclesie suffragio. Dicit
 enim apostolus Romanorum 12. Vniuersi sumus
 corpus in christo. scilicet mysticum et spirituale.
 Clarum est enim quod membrum separatum a corpore
 non recipit partem nutrimenti quod per
 cibum assumitur. Cibum huius corporis sunt
 orationes et alia bona que fiunt in ecclesia.
 sed excoicatus est membrum separatum ab
 ecclesia. Dicit enim Augustinus de sermone apostoli.
 1. q. 3. c. Omnis christianus. Dilectissimi. qui
 a sacerdotibus excoicatur: sathane tra-
 ditur: quia. extra ecclesiam est diabolus
 sicut in ecclesia est christus. Et de hac etiam lo-
 quitur. 2. 4. q. 3. c. apostolice. contra sacerdos.
 c. secunde. et c. corripian. Ex quo excoi-
 municatus non habet partem bonorum que
 fiunt a fidelibus. Unde diabolus huius ma-
 iorem partem seruandi in eum. 4. se-
 paratur a diuino officio. Unde Ihsidorus
 1. q. 3. c. cum excoicato. dicit quod non licet
 cum illo orare. propter quod dicit Ray. an-
 tima et alij doc. quod si excoicatus est in ec-
 clesia quando dicit diuinum officium debet
 admoneri ut exeat. Et si exire nolit. vio-
 lenter debet emitti. Et si fieri non potest
 dimitti debet officium quousque exeat: etiam
 missa si nondum incepit canone. Secus si
 incepisset: quia tunc debet prosegui usque
 ad coionem sumptam: et postea residuum
 exequendo in sacristia dicere. Hoc pro in-
 telligendum est quando excoicatio esset no-
 toria. Nam si occulta est: non est euitan-
 dus excoicatus in publico ne prodatur

crimen. Hodie tamen per decretum constantien-
 prohibita est huiusmodi participatio in di-
 uinis quo ad excoicatos renunciatos
 in ecclesia et notatim. Ipse tamen excoica-
 tus scienter participans in diuinis non euadit
 mortale peccatum. 5. separatur a fidelium
 consortio: quia non potest participare cum alijs
 fidelibus: nec ipsi cum eo in comedendo
 uel bibendo uel salutando uel loquendo
 exceptis casibus qui ponuntur. 1. q. 3. c. qm.
 in textu. et in glo. de quibus loco suo ple-
 nius dicemus. 6. separatur excoicatus a
 a quolibet actu legitimo. Unde nec testifi-
 cari potest nec excusare nec aduocare nec
 iudicare. Et iudicata per eum cum noto-
 rius esset non teneret nec absolvere nec
 ligare nec eligi potest ad prelaturam seu
 dignitatem nec eligere. Solus ad paucis
 tionem admitti potest: sicut et infidelis ut
 conuertatur ex doctrina ad veram penitentiam
 et obedientiam. de off. di. l. c. ep. 1. se-
 paratur per mortem ab ecclesiastica sepul-
 tura: quia non potest sepeliri in ecclesia nisi
 in cimiterio sed extra sicut aialia bruta.
 Nec debet deferri cum modo posito fide-
 lium ad ecclesiam. nec possunt pro eo fieri
 orationes solennes seu officium nisi prius
 absolueret per mortem a sinia. Quod fieri potest
 quando apparent signa contritionis ante
 mortem et quod quesitum absolutionem. Exem-
 plum est de illis scimonialibus quos beatus
 Benedictus excoicauit. propter loquaci-
 tatem suam que per mortem eorum sunt uise
 exire de sepulchris et de ecclesia quando cele-
 brabat et dicebat officium. quas cum beatus
 Benedictus reconciliasset non sunt amplius
 uise exire. sic refert Breg. 2. dial. li. 11.
 Non sint igitur christiani obstinati ad obe-
 diendum spernentes ecclesiasticas censuras
 et excoicationes peripendentes. quia ut dicitur in
 c. nihil. 1. q. 3. Nihil sic debet formidare
 christianus quod separari a corpore christi. A con-
 tumacibus itaque et inobedientibus et ex-
 coicatis auferit deus gratiam suam: quam
 nobis ei obedientibus largiatur in hac
 uita et inde perducens ad etherea regna
 qui sit benedictus in eternum et in secula
 seculorum. Amen.

Sabbato secunde ebdomade i qua
dragesima. re pcat contentiōnis quod
ut plurimū ex vana gloria oriri solet.
Sermo. 37.

Frit patri

O suo. Ecce tot ānis ser
uiui tibi et nūq̄ man
datum tuū p̄teritū.
Luc. 11. c. 7 i euāgelio
hodierno. Propter illū est
eorum qui ianis glorie vento impellū
litenter contendere. Quod vitiiū repre
bensibile inuentū est in filio seniore et
quo euāgelium meminit. Molebat enī
introdire domū sed contendebat nō solū
cum seruis: s̄ etiam cum genitore suo.
Et quoniam ad penitentie integritatem
requirit ut omnia vitia deponant. Cū
p̄o cōtentio que ex vana gloria nascit̄
periculosa possit esse atq̄ damnabilis:
Idcirco de ipsa in hoc sermone dicem⁹
de qua tria mysteria erunt declaranda.
Primum dicit diffinitionis.
Secundū abominationis.
Tertium determinationis.

Quid sit cōtentio et quōd potest fieri
uel p̄p̄ emulatiōē: uel p̄p̄ disputa
tiōē: uel p̄p̄ litigatiōē. Caplin. 1.

Primū mysteriū declarandū dī
diffinitionis. In quo qd sit cō
tentio videamus. Et nō loqui
mur de contentione que est oīo ad con
futandū uel cōfirmandū accomodata
qui color est rhetoricius. ut dicit Tull⁹
in rhetorica: sed loquimur de cōtentici
put ē vitiiū. Et sic diffinit̄ s̄m Alex. in
2. summe hoc modo. Contentio est im
pugnatio vitatis cum confidentia cla
moris. Est ergo cōtendere verbis p̄tra
aliquem tēdere. Hoc aut̄ fieri p̄t tripli
citer. p̄ ratione emulatiōis. 2. rōne
disputatiōis. 3. ratione litigatiōis.

Primo potest aliquis contendere cū
alio rōne emulatiōis et inuidie. Nam
aliqui sunt qui ita diligunt suos et glo
riā eorum: ut non possint sine displicen

tia famam et virtutes aliorum audire
et dicentibus atq̄ narratibus obstant
et contradicunt. Talis fuit cōtentio q̄
fuit in Corinthiis conuersis ad fidem.
quos Paulus reprehendit. Cor. 1. d.
Obsecro vos fr̄es p̄ nomē dñi n̄i ihu
xpi: ut idipsum dicatis oēs: et nō sint in
vobis scismata. Sitis autē p̄fecti in
eodem sensu et i eadem scientia. Signi
ficatum est enim mihi de vobis fratres
mei ab his qui sunt cloes: quia conten
tiones sūt inter vos. Hoc autē dico qd
vniūsq̄q̄ vestrum dicit. Ego quidem
sum Paulus. ego autem Apollo. ego p̄o
Cephe. ego autē xpi. Diuisus est xps?
Et. 3. c. Cum sit inter vos gelus et con
tentio: nōne carnales estis: et scdm̄ ho
minem ambulat? Cum enī quis dicit
ego sum Paulus. alius autē ego Apollo
nonne homines estis? Quid ergo est
Apollo? quid autē Paulus? Ministri
ei⁹ cui credidistis. Et vniūq̄q̄ sicut dñs
redit. Ego plātaui: Apollo rigauit: s̄
deus incrementū dedit. Itaq̄ neq̄ qui
plantat est aliquid neq̄ qui rigat: sed q̄
incrementum dat deus. Existimabant
namq̄ illi Corinthi q̄ qui a meliore et
matore esset baptizatus. ille maiorem
gratiam assequeret: quasi homines da
rent gratias. Similiter etiā cōtendebāt
romani et iudei cōuersi ad fidem. Dicit
enim Hieronym⁹ i prologo in eplaz ad
Ro. Romani qui ex iudeis et gentib⁹
crediderunt hi sup̄ba contentione vo
lebant se alterutrum exaltare. Nam iu
dei dicebant. Nos sumus populus dñi
quos ab initio fouit et dilexit. Nos cir
cūcisi ex genere Abraham et stirpe scā
descendimus. Nos de egypto signis et
virtutibus literati mare sicco pertran
siuimus p̄de. Nos per. 40. annos ex
pera sumus mirabilia magna dei. Nos
soli digni sumus accipere legem: et vo
cem dei loquentis audire. Nobis pro
missus est christus ad quos ip̄e venisse
testat. Dicit enim: Nō sum missus nisi
ad oues que perierunt domus israel. et
vos canes potius q̄ boves appellauerit

o z

Non est ergo equus ut vos hodie idola
 reserentes cōparemini nobis. Ecōtra
 gentiles dicebāt. Quāto maiora circa
 vos rei bñficia narrauerit: tanto ma-
 ioris criminis reos vos esse mōstrabit.
 Semp enī his omnib⁹ ingrati fuistis.
 Nam ipsis p̄dibus quibus p̄rāstis
 mare: postea ante idola ludebat. Mā-
 na vobis fastidiū fuit. 7 semp in deserto
 p̄ra teū murmurastis. Sepe teum ad
 iram prouocastis. 7 ad vltimum xpm
 in lege 7 p̄phetis promissum occidistis.
 Nos itaq; vobis digniores sumus qui
 ut te xpo audiui⁹ mox in eū credidi-
 mus. Ideo p̄ p̄pham te nobis dñs ait
 Popul⁹ quē nō cognoui seruiuit mibi.
 Unde constat nos nō ex industria: sed
 ex ignorātia reliquisse. his ergo alter
 cantibus apl⁹s medius inter eos oēs
 eorū contentiones dirimens ad vnam
 concordia eos adduxit oñdens nullos
 eorū meritis suis esse saluatos: q̄a oēs
 iudei 7 omnes gentiles sub pctō tene-
 bant: s; p̄ rei gratiā liberati sūt. Ideo. d.
 Ro. 2. Non enī est psonarum acceptio
 apud teū. Et. 3. c. Nō est enī distinctio
 oēs enī peccauerūt 7 egēt grā rei. Et. 10.
 c. Omnis qui credit in illū nō pfundet.
 Non est enī distinctio iudei 7 greci. Mā
 idem dñs oīz diues in oēs qui inuo-
 cant illum. Sic 7 discipuli Iohannis
 baptiste forte p̄tendebant de Iobē ba-
 ptista: 7 te xpo. Sic 7 quotidie p̄tēdūt
 aiqui de p̄dicatoib⁹: te doctoꝝibus
 de fundatoꝝib⁹ religionū 7 de scis. Pro
 quib⁹ facit exēplū illud qd̄ ponit in le-
 gēda Iobis baptiste. Qz duo doctores
 erant famosissimi: quorū vn⁹ i magna
 deuotione batebat Iob. inē baptistam
 alius xpo Iohannē euangelistā. Cum
 quilibet satis scū suū cōmēdaret 7 al-
 terum alteri preferret: tandē p̄cluserūt
 se velle facere publicā disputationē ad
 pbandū q̄s maior esset. Sz nocte p̄e-
 cedenti disputationez Iobes baptista
 apparuit suo deuoto. 7 Iobes euange-
 lista suo: reuelantes qd̄ disputationem
 talem dimitterēt: q̄a ipsi bñ p̄cordabāt

in celis: ita 7 ipsi deberent cōcordari in
 terris: 7 remū in supnis viderent hanc
 veritatem. 2. p̄t quis contendē p̄ra
 aliū rōne disputationis. Que sūm Alex.
 si fieret pro declaratione mentis 7 ser-
 uato modo debito: nullū esset peccatū.
 Sz si fieret ex quadā titillatiōe honoris
 7 glorie veniale pctm esset. sicut fuit in
 apl⁹s. de quibus dī Lu. 22. facta ē
 cōtentio inter eos quis eorū videretur
 esse maior. Ipsi enī tunc ut dicit Tho.
 2. 2. q. 38. non p̄tendebant cum inten-
 tione impugnandi veritatem: q̄a qlit
 defendebat qd̄ sibi verus videbat. Erat
 tñ in eorū contentione reordinatio: q̄a
 contendebāt de quo nō erat cōtendēdū
 s; de p̄matu honoris. Nondū enī erāt spi-
 rituales. sicut dicit ibi glo. Iō dñs cō-
 p̄scuit eos. Sz nūq̄ licitū ē disputa-
 re cū hereticis? Ad b̄ r̄s̄idet Alex. i. 2.
 q̄ hereticus aut est ab ecclesia p̄cisus
 p̄pter p̄inacē sniam. aut non. Si p̄mo
 modo tūc non est cum eo habendū cō-
 silium. iuxta illud ps. Nō sedi cū p̄silio
 vanitatis. Et de hoc apl⁹ ad Titū. 3. c.
 ait. Hereticū hominē p̄ primā 7 secūdā
 correctionez reuirta. Unde heretici post
 damnationē nō vocant ad consiliū. sic
 p̄3. 24. q. i. c. maiores. Si vero heretici
 adhuc sūt corrigibiles: licitū ē p̄tendē
 7 disputare cū eis ut ad fidē reuocent:
 uel ut falsitas eorū alijs manifestet. hoc
 aut intelligendū ē de probatis i doctri-
 na: quia piculosus esset simplicib⁹ cum
 hereticis disputare. 3. p̄t quis p̄ten-
 dere cōtra aliū rōne litigationis sicut
 faciunt multi qui omnē sniam p̄oximi
 querunt infringere: 7 clamorosis vo-
 cibus multiplicatq; p̄boruz volunt
 vincere. Et sūm Tho. 2. 2. vbi s̄. si cō-
 tentio fiat p̄pter notabilem impugna-
 tionem veritatis aut iniuriā uel dānu
 p̄oximi. sicut facē solent p̄curatores
 7 aduocati: pctm est mortale.
 Qz abominandū est vitium cōten-
 tionis: tum quia reddit hominē erosū:
 tum p̄pter honorē: tum etiā p̄p̄ scādala
 que inde sequunt. Caplm. 2.

Secundū mysteriū declarādū re-
pentie dicat abhominatio.
Est enī abhominabile pp̄ tria
hoc vitii. pp̄pter cōfusione z pp̄pter
honorationē. 3° propter deriuationē.
Primo pp̄pter p̄fusione. Cōtētio nāq̄
facit ipsos cōtēntiosos abhominabiles z
erosos hoib⁹: siles canib⁹ q̄tū ad actū:
z remonib⁹ q̄tū ab maliciā. Quisnam
nō vitupabit boiez semp clamātē cōtē-
tentē paratū ad oia p̄radicere sentētiā
suā verā uel falsā supbe z p̄tinacitē re-
fendētē? Jō Aug⁹ ait. Nihil ē ita sile
actib⁹ remonū sicut ligitare. Et pp̄. 16.
Homo p̄uersus suscitāt lites. Et. 18.
Labia stulti mīscēt se risis z os ei iur-
gia puocat. Et iterū. 16. Vir impi⁹ sedit
malū z in labijs eius ignis ardesat. Et
1. c. Semp iurgia querit malus: ange-
lus autē crudelis mīttet p̄tra eū. 2°
abhomināda est p̄tentio pp̄pter honora-
tionē. Est quidē homo qui p̄tentiones
fugit dign⁹ honore. Nū pp̄. 20. Honor
est boi qui sepat se a cōtēntionib⁹. Dēs
autē stulti mīscēt se p̄tumelijs. Et Pau.
2. Ebi. 2. Stultas autē sine disciplina
questiōes reuitas: sciens q̄ generāt lites.
Seruū autē dñi non oportet ligare sed
mansuetū esse ad cōs docibilē patientē
cū modestia corripientē eos qui resistūt
veritati. Quāti autē meriti sit apud deū
nō cōtēdere. clarū esse p̄t p̄ illud quod
legit in vitis patrū. Qz orāte scō Ma-
chabario vōx insonuit ad eum. d. Mōdū
ad mensurā duarū mulierū venisti que
habitāt in p̄tima ciuitate. Cūq̄ que-
siuisset Machabari⁹ z inuenisset eas con-
uersationē earū interrogauit. Ipse p̄o
dixerunt q̄ erāt mulieres duorū frat̄z:
z p̄ q̄nq̄ annos simul fuerāt nec verbū
cōtēntiosū fecerāt: nec vnq̄ aliqua earū
dicto uel facto aliā contristauerat. Qd
audiens Machabari⁹ bene edificat⁹ re-
cessit. 3° est abhomināda cōtēntio pp̄
deriuationē. Ab illa siquē sepe deriuat
plurima scandala odia dissensioes rixē:
quādoq̄ post verba venit ad vertera.
Propterea dī Ecq̄. xi. Ab vna scintilla

auget ignis z a doloso auget sanguis.
Et. 28. Lis festinās effundit sanguinē
Qz nō est cōtēndēdū cū potentiorib⁹
se: nec cū diuitibus: neq̄ cū loquacib⁹
z linguosis. Caplin. 3.

Tertū mysteriū cōtēplandū re-
cōtēntione dicat determinatio.
Nam licz non sit cū aliquo cō-
tēndēdū: verū sapiēs enumerat tria
hominū genera. Primi sunt potentes.
Secūdi locupletes. Tertij linguati.

Primi cū quib⁹ nō ē litigādū neq̄ cō-
tēndēdū sunt potētes. Nū Ecq̄. 8. Non
litiges cū boie potente ne forte incidās
in man⁹ illius. Potentes autē dicūt cōs
superbi uel superiores dñi p̄lati z pa-
rentes cū quib⁹ nō est cōtēndēdū. Se-
cūdi sunt locupletes z diuites. Unde
Ecq̄. vbi. 5. dicūt. Non p̄tendas cū viro
locuplete ne forte econtra p̄stiuat tibi
litē. Multos p̄didit aurū z argentū: z
vsq̄ ad cor regū se extēdit z p̄uertit. Et
licz piculosū sit cū talib⁹ cōtēdere p̄bis
tū piculosius est litigare factis. Quot
paupes voluerūt cū diuitib⁹ in iudicio
p̄tendere siue p̄possessionib⁹ ab eis oc-
cupatis siue pro pecunijs z alijs rebus
vsurpatis z tandē diuites p̄ualuerūt.
Ut enī dī sapiēs pp̄. 19. Diuitie addūt
amicos plurimos: a paupe autē z bi q̄s
babuerit separant. Et Jsidor⁹. xi. q. 3. c.
paup. ait. Paup dum nō habet qd offer-
rat. non solū audiri cōtēntis: sed etiam
p̄tra p̄tate opprimis. Cito violat auro
iusticia nullq̄ reus p̄mescit culpam
quā redimere nūmis estimat. Nec rātū
pauperib⁹: verū etiā z diuitibus bi li-
tigia sūt dānosissima. qm̄ ut ait Criso-
stom⁹. li. 4. ep̄lax. Longa questiō litigantium
non tam auget patrimonia q̄ euertit.
Tertij cū quibus nō est cōtēndēdū
sunt boies linguati z sine ratiōe loquē-
tes. Nū Ecq̄. 8. c. Non litiges cum boie
linguato: z non struas in ignē illi⁹ li-
gna. Sūt de bi⁹ genere mulieres garru-
le loquaces z litigiose. Nū vna domus
reple in qua non sit bi⁹ pestis macula.
Cōtēdit mulier nunc cū vno. nunc cū

alio. nunc cū viro. nunc cū socro. nunc cū nuru. nunc cū vicina. estq; contentio illi velut cibus. De hac sapiens. p. 19. dicit. Lecta iugit̃ perstillantia litigiosa mulier. quasi dicat. Quasi qui habitat i domo pstillante qñ vult declinare stillicidiū in vno loco inuenit in alio. ita q nō inuenit requiem. Sic 7 ille qui mulierē habet litigiosam in domo. Ipsa equidē est venenū amarissimū turbās oīa bona q̃a ut scribit. p. 1. 1. Melior ē buccella sicca cum gaudio q̃ domus plena cum iurgijs. Quisnā valet exprimere quot odia aut scandala exorta sunt: 7 i dies oriri vident̃ inter patrem 7 filium: inter fratrem 7 fratrem: inter vicinū 7 vicinū: ppter cōtentiones mulierū? Sed audiunt viri qui sensu 7 ratiōe mulieres superare vident salubre consiliū qd illis damus. Si in domo sūt duo germani simul cohabitātes 7 iuenerint litigantes vxores caueant ne 7 ipsi litigent: s̃ potius vnusq; aduocet suā 7 verbis uel factis corrigat illā. put necessitatib; viderit exp̃dire. Sic faciāt viri vxorib; sic 7 paterfamilias subdijs suis. Iustū nāq; est inuicē supportare 7 non omni vtro cōtrariū referre sermonem. Ideo apostolus Eph. 4. d. Obsecro vos ego vincit̃ i dño: ut digne ambuletis vocatione qua vocati estis cū omni humilitate 7 mansuetudine cū patientia super portātes inuicē in caritate solliciti seruare vnitatē spūs i vinculo pacis: quā nobis largiat̃ reus cōcedens hic grām 7 in futuro gloriā. Amen.

¶ Dñica tertia in q̃dragesima in mane de ira dei que efficac̃ remediū esse potest ad inducendū homines ad penitentia.

Sermo. 38.

Enit ira

dei i filios diffidētie. Doctoris gētiū verba sūt ista oriḡinalit̃ ad Eph. 5. c. 7 in eplā p̃sentis

dñice. Efficacissimū remediū arbitrar̃ sum peccatorib; ut ad penitentia redeāt ante illozū faciem. pponere terribilitatē 7 horrore iracundie dei. Nā ut Aug⁹ ait. 4. li. de doctrina xp̃iana. Plerosq; incredulos misericors dei patientia longa peccare facit intrepidus: quia deū non arbitrant̃ peccatozū suozū ultore. Nos igit huic periculo puidere volentes: in presenti sermone de ira dei erim⁹ verba facturi. Et licz multis insectū gustum habētib; grauiā sint huiuscemodi p̃ba: tñ humilib; 7 reuotis videbunt̃ aiarū languentiū medicina. Inq̃t enī Aug⁹ 23. q. 4. c. ipsa quoq; pietas. Modest⁹ ē medicus furenti frenetico: 7 pater in disciplinato filio. Tñ nō propterea neganda est infirmo medicina: nec a filio disciplina est auferenda. Ad hoc vocati sum⁹ ut clamem⁹ 7 arguam⁹ 7 testem relicta: annūciemusq; tremēda iudicia dei. Per Ysa. enī. 58. c. dñs ait. Clamne cesses: qñ tuba exalta vocē tuā 7 annuncia p̃p̃o meo scelera eoz. Prop̃ea vtar verbis h̃ic. ad Pamacbiū 7 Oceanum. d. Adulari nō possum ne 7 fratrem meū decipiā 7 me sermo pcutiat Salomōis q̃ ait. Verba adulator molia sūt 7 bec feriūt interiora ṽtris. Pro salute itaq; 7 correctione peccatozū de ira dei secure loquimur: de qua tria mysteria principalia erunt cōtemplāda. Primiū dicat̃ cōtēptibilitas. Secundiū terribilitas. Tertiū p̃pinq̃uitas.

¶ De pleriq; contēnunt iram dei: uel quia cogitant deum non esse: uel quia credunt ipsum non irasci: uel quia diu expectant illos reus. Capitulū. 1.

¶ Primiū mysteriū cōtemplandū de ira dei dicat̃ cōtēptibilitas. in q̃ videre lidet quare est q̃ multi audientes loqui de tremēda ira dei: illa nō timent: sed potius ut experientia doct̃ ridendo contēnūt. Et colligi possūt huius erroris tres p̃ncipales rationes

Prima dicitur stulte cogitationis. Secunda false opinionis. Tertia diuturne expectationis. Prima ratio quare a multis non tunc ira dei dicitur stulte cogitationis. quoniam stulte cogitant deum non esse. Pro quibus querimus? Utrum possit aliquis cogitare non esse deum. Et videtur quod non. quia ut ait Anselmus. Deus secundum animi preceptum neminem est quo nihil melius nihilque maius excogitari potest. Sed maius est quod non potest cogitari non esse quam quod potest. Ergo cum deo nihil maius possit cogitari deum esse: ita est quod nullo modo potest cogitari non esse. Sed contra arguitur per tertium Iob. Damascenus dicit enim sic. In tantum prevaluit perniciosa malicia hominum: ut dicant non esse deum. Et Tullius lib. i. de natura deorum ait. Quidam dixerunt totam de deis immortalibus opinionem factam esse ab hominibus sapientibus rei publice causa. ut quos ratio non posset eos ad officium regum ducerent. Respondet. d. Bonifacius. di. 8. p. m. l. q. cogitare cum assensu aliquid non esse potest provenire dupliciter. aut ex defectu intelligentis: aut ex defectu intelligibilis. Defectus intelligentis est cecitas vel ignorantia ob quam quia ignorat rem cogitat ipsam non esse. Contingit autem dupliciter esse cognitionem de aliquo ente. scilicet si est. et quid est. Intellectus autem noster deficiat in cognitione divine veritatis quantum ad cognitionem quid est. non autem quantum ad cognitionem si est. Ex hoc ait Damascenus. Cognitionis existendi deum nobis naturaliter est inserta. Et Augustinus de fide ad Petrum. Nihil tantum novit mens quantum deum esse et se. Et Algor de sancto Hieronimo. Sic deus ab initio cognitionem suam in homine temperavit. ut sicut nunquam quid esset possit comprehendere. ita nunquam quia esset possit ignorare. Quia ergo intellectus noster nunquam deficit in cognitione dei si est. id nec potest ignorare ipsum esse simpliciter. Quia pro deficit in cognitione quid est. ideo frequenter cogitat deus esse quod non est: sicut idolum vel creaturam. vel non esse quod est: sicut deum iustum. et potest cogitari aliquid

non esse per defectum a parte intelligibilis. et huiusmodi defectus potest esse duplex: aut defectus presentie. aut defectus existentie. Defectus presentie utpote quia non semper: non ubique: non ubique totaliter quod non semper est: sed aliquando est aliquando non. aliquando pro potest cogitari non esse. Similiter de eo quod non est ubique: quia eadem ratione qua potest cogitari non esse hic. potest cogitari non esse alibi. Similiter etiam de eo quod secundum partem adest secundum partem abest. Deus autem est totus et ubique et simpliciter. ideo non potest cogitari non esse. Hanc rationem assignat Anselmus in libro contra insipientem. Non solum propter defectum presentie potest aliquid cogitari non esse: sed et propter defectum existentie: quia non est evidens in se et in probando. Sed deum esse est veritas cuius tens in se et in probando. in se: quia est quod nihil maius excogitari potest. In probando pro quia et ductu rationis hoc probarunt philosophi. ergo non potest cogitari nisi insipienter et stulte quod non sit deus. Unde David in psalmo ait. Dixit insipiens in corde suo non est deus. Stulte ergo est qui cogitat vel dicit non esse deum quem profert intellectus rationis naturale lumen. Unde Bernardus in li. de diligendo deum. Inexcusabilis est oio infidelis si non diligit deum toto corde. Clamat nempe in eius inata iusticia: quia se ex toto illum diligere debet cui se totum debere non ignorat hoc ille. Clamat deus esse ois creata natura angeli boves celum et terra et oia que in eis sunt. Unde Augustinus in li. de utilitate credendi ait. Non enim frustra intueri oportet et inaniter ordinem celi: pulchritudinem siderum: vicissitudines temporum: in quorum consideratione non curiositas est exercenda: sed gradus ad eterna faciendus. Et Iob 12. Interroga iumenta et docebunt te: et volatilia celi et indicabunt tibi. Loquere terre et respondebit tibi: et narrabunt pisces maris. Quis ignorat quod omnia hec manus domini fecerit? Mirabilis certe in tanta rerum varietate ordo rerum. Est quidem ordo situatus siue localis: quia quilibet creatura tenet suum locum secundum suam dignitatem.

nam ira et terrena sicut viliora in inferioribus locata sunt. Aqua ut dignior ei seminet. Aer ut perfectior superior est. et ignis ita actius et calidus a nobis elongatur super alia elementa situatus. Celi incorruptibiles: sol et luna et stelle lucentes in speris suis altissime collocatae sunt. Et celi empyrei nobilissimum ubi gaudent sancti cum christo supremum omnium est. Subsequitur et alius ordo qui tempore potest dici. Ordinatissime enim sol facit cursum suum per signa zodiaci infra annum integrum. Et sic transeunt tempora veris. estatis. autumnus. hyemis cum effectibus suis. Transeunt et dies naturales eadem temporis mensura ad motum primi mobilis completum. et ea quae in hyeme mortua videbantur in vere reuiuiscunt et in estate fructificant. Predicat insuper teum esse sacra scriptura tam veteris quam noui testamenti et ois scriptura et philosophorum et poetarum omniumque gentiliu. Qualis temeritas illorum ergo quod tante uirtutis acquiescere nolunt. Tales utique sunt qui dei iracundiam non formidant. Secunda ratio quare a multis non timeatur ira dei. dicitur falsae opinionis. Nam cum multi negare non possint esse teum: opinantur tamen falsae quod in illo ira cadere non potest. Dicunt namque teum esse clementissimum: iram uero clementiae fore contrariam. ideo nec i deo cadere posse. Pro quibus dicit Lactantius in principio libri de ira dei. Aduertit septem Donatus plurimos id existimare quod nonnulli philosophorum putauerunt. non irasci teum: quoniam benefica sit temperatio naturae divinae. nec cuiquam nocere possit. Arguitur me atque optime congruat praeteriti. Arguitur et secundo modo tales. quia nulla passio cadit in deo. sed ira est passio quedam. ergo non cadit in deo. 3. confirmant errorem suum. quia omne peccatum a deo est remouendum. sed ira est unum ex septem uitiis capitalibus. ergo est a deo remouenda. Verum contra sic tenentes siue auctoritates et dicta siue scripture sacrae siue gentiliu et moralium philosophorum. Unde Epistola. 15. In multitudine gloriae

tuae repositi omnes aduersarios nostros. Misisti iram tuam quae te uocauit eos. Et 32. c. Moyses ad deum orans ait. Quiescat ira tua: et esto placabilis super malicia populi tui. Et 4. Regum. 22. Magna ira dei succensa est contra nos. Et Deuter. 32. c. Iratus dominus clausit celum et pluuie non descendunt. Et 2. Paralipomenon. 33. c. Quia humiliati sunt auersa est ab eis ira domini. Et 24. c. Facta est ira dei contra Iudam et hierusalem. Et Job. 9. c. Deus cuius ire resistere nemo potest. Et David psalmus. 2. Apprehendite disciplinam nequando irascatur dominus. Et psalmus. 6. Domine ne in furore tuo arguas me: neque ira tua corripias me. Et psalmus. 11. Fundamenta montium conturbata sunt et commota sunt quoniam iratus est eis. Et psalmus. 11. Ira dei ascendit in iherusalem. Et psalmus. 18. Effunde iram tuam in gentes quae te non nouerunt. Et psalmus. 89. Quis nouit potestatem ire tuae: et per timorem tuum iram tuam dinumerare? Et Ecclesiastes. 5. Ne dicas: cor meum aegelo non est per uerba dei ne forte iratus dominus dissipet cuncta opera tua. Et Ysaia. 5. Iratus est furor domini in populo suo. Et Ysaia. 4. Plangite et ululate: quia non est aduersa ira furoris domini a nobis. Et Trecentum. 4. Compleuit dominus furorem suum: et effudit iram indignationis suae. Et Osee. 5. Effundam quasi aquam iram meam. Et Maum. 1. Alcescens dominus in hostes suos et irascens inimicis suis. Et Romanorum. 1. Reuelatur ira dei de celo. Et Romanorum. 3. Numquid iniquum est deus qui infert iram. Et 1. Thimotheus. 2. Puenit ira dei super illos usque in finem. Et Apocalypsis. 15. Consummata est ira dei. Et 16. c. Audiuimus uocem magnam de celo dicentem septem angelis: Ite et effundite septem phialas ire dei in terram. Et Valerius maximus lib. 1. Lento enim gradu ad vindictam sui diuina praecedit ira: tarditateque supplicii grauitate commouetur. Et Quintilianus de arte amandi. flebitur iratus uoce rogante te. Et Augustinus. 18. de ciuitate dei. c. 12. Apollini delphico instituti sunt ludii musici: ut placaretur

ira eius qua putabant afflictas esse sterilitate grece regiones: quia non defecerunt templi eius. quod rex Danaus cum easdem terras inuasisset bello incendit. Et i. l. ubi s. c. z. dicit de Junone que apud gentiles colebatur pro re. Apud Virgilius nempe Juno inducit infesta troianis. Solo ventorum regi adversus eos irritando dicit. Hens inimica mihi tyrrenum navigat equos. Ilium in Italiam portans victosque penates. Hec ille. Et idem Virgilius commemorat in principio primi libri Eneidos. ob iram Junonis Eneam profugum fuisse cum reliquis troianis. d. Alma virumq; cano troie qui primus ab oris. Italiam fato profugus launias venit Littora. multum ille et terris iactatus et alto. Hi superum seu memorum Junonis ob iram. At et Valerius Maximus. l. i. rubrica de neglecta religione. multa narrat de iracundis diis. Hos vero talia exempla non inducimus ut errores gentilium commitemus: sed ut ostendamus quod etiam secundum illos ira ponenda sit in deo. Pro solutione itaque obiectorum tria sunt notanda. Primum secundum Boetium. in. 3. sen. di. 33. et Ric. in. 4. di. 26. et Av. i. parte. di. 22. quod quandoque dicit aliquid de deo quod in nobis tenet passionem de deo dicit secundum effectum et non secundum passionis defectum. Odium ergo amor ira et similia que in nobis sunt passiones: in deo dicunt secundum effectum quo ad nos. ut tunc dicatur adire cum effectum odii nobis exhibet. tunc irasci cum effectum ire nobis ostendit. Ipse autem deus stabilis manens sine passionem aliqua dat cuncta moveri. Secundum notandum quod non omnia que secundum nomen sonant virtutem dicunt virtutes in re. nec omnia que secundum nomen sonant vitium dicunt illud in re. Propterea inquit Juvenalis. Fallit enim vitium spectat ut vitis et umbra. Et Seneca ad Lucillum. Vitia in nobis sub virtutum nomine repunt. Et Gregorius. 4. di. c. septem vitia. ait. Septem vitia se ingerunt et simonia esse mentiantur: ut tenacitas simonia

effusio largitas crudelitas celus iusticiemissio pietas velit videri. Id non omne quod dicitur ira vitium est aut peccatum. Tercium notandum secundum Boetium. in. 3. di. 15. quod triplex est ira. Quodam est preter rationis imperium. primus. scilicet iracundie motus. Secunda ira est preter rationis imperium quando quis concitatus ira passioni rationem subijcit sequitur inordinate impetum ire. Tertia est ira que est secundum rationis imperium quando quis irascitur secundum quod merito irasci debet. Sic merito irascuntur patres filiis impiis: et prout exigit illorum malicia ordinate corrigunt eos. Sic irascuntur prelati et domini quilibet subditis inobediens. Sic iratus est Christus quando eiecit omnes vendentes et ementes de templo. Dicunt ergo quod deus qui est clementissimus sine sui mutatione sine passione sine peccato sua exigente iusticia irascitur sepe peccatores obstinatos in ira conculcans quando eis effectus ire demonstrat. Hi sunt guerre pestilentie tempestates gradines. sterilitates terre. fames. tremotus terrores de celo et signa magna. Quod presumptuosi peccatores. audiunt ista quod falsa est opinio vestra. Dicebatis enim quod non irascitur deus. Et ecce tot preconiia scripturarum clamant iram dei ab omnibus esse timendam. Tertia ratio quare a multis non timeatur ira dei. dicitur diuturne expectationis. Consuevit equidem deus. propter longanimitatem suam sufferre peccatores iniquos per tempora longa: ut sic per dulcedinem eius attrahantur ad penitentiam. Sed inde multi sumunt audaciam et deteriores facti iram dei non existimant. Verumtamen ut ait Hieronymus. in expositione Hierem. quanto maior est numerus temporum quibus obliuiscimur deum: tanto maior est pena peccati quod nec longitudine temporum potuerit edomari.

Quod terribilis est ira dei eo quod sevit in paruulos et iustos atque orationes supplicantium spernit et abominatur.

Caplin. 2.

Secundū mysteriū cōtemplādū
 te ira dei dicitur terribilitas. Cō-
 siderandū nāq; est qd cū irascit
 reus. 7 prouocat etiā ad tēpaliter fla-
 gellādū boies sibi reuelles: sener⁹ est 7
 terribilis valde maxime ppter tria. 1. ppter
 paruulorū punitionē. 2. ppter iustorū
 afflictionē. 3. ppter oīum detestatiōē.
 Primo reus iratus est terribilis ppter
 paruulorū punitionē: Punit nāq; puulos
 pueros 7 innocentes ppter peccā paren-
 tū. Perierūt nempe 7 suffocati sūt in di-
 luuiō oēs infantes 7 puuli quotq; re-
 periebant in mūdo. Adusti sūt in sodo-
 mis 7 incendio cōcremati oēs qui erāt
 i vteris matrū 7 qui sūgebāt vbera. Et
 tñ sepius vexat mund⁹ aut fame aut pe-
 stilentia aut qualibet alia aduersitate:
 q nō nisi ppter peccata veniunt. paruuli
 qui ea nō cōmiserūt puniūtur pro illis
 7 formidabilis dei iusticia. o tremēda
 dei iracundia cur eos qui te nō leserūt
 exterminas? paruulos cur tam acriter
 punis? 7 rñdebit tibi protinus qd ppter
 peccata parentum. Sed hic oritur du-
 bium. Vtrū filij ppter peccata parentū
 puniri possint. Et videt q non. Nam p
 Ecceh. 18. c. deus dixit. Filius nō por-
 tabit iniquitates pñs. 7 pater nō portabit
 iniquitatē filij. iusticia iusti sup eū erit
 7 impietas impij erit sup eum. Et extra
 de his que sūt a maiore pte capituli. c.
 Quæsiuit. in glo. dicit. Peccata suos de-
 tent tenere auctores. Et idē. C. de penis
 l. sanctam⁹. 7. C. ne vpor. p marito. l. ob
 maritorū. 7. xi. q. 3. c. illud. 7 de sen. exco.
 c. a romana. §. ult⁹. 7. 36. di. c. satis. Et
 Aug⁹ ait. i. q. 4. c. nullius. Nullius cri-
 mē maculat nescientē. Ad h⁹ facit ibidē
 c. placuit. 7. c. iudei. Sed cōtra arguit
 quia Exo. 20. deus dixit. Ego suz dñs
 reus tuus fortis zelotes visitans iniqui-
 tatem patrū in filiis in tertiā 7 quartā
 generationē eorū qui oderunt me. Ad
 idem facit. c. vergentis. extra de heretiq;
 7 idem habet extra de filiis pres. nō or-
 dinādis. c. i. c. ad presentia. c. presentia.
 c. conuolente. 7. c. quoniā. 7. i. q. 4. §.

item. dicit. Chaim peccāte Chanaā fili⁹
 eius maledicā. Rñdet dñs Boñ. di. 33
 secūdi li. q. duplex ē puniō. vna etna
 alia temporalis. filij non puniunt pro
 peccā parētū pena eterna. Unde Ansel.
 de pceptu virginali dicit q paruuli nō
 damnānt p culpa. Ade tñ: s pro culpa
 ppta quā habent. licz non bāt aut eā
 agendo: s contrahendo. Puniūt tamē
 filij p peccato parentū pena tpali eo q
 filij sunt aliquid patris. Et hoc patz per
 sacram scripturam in plurib⁹ exemplis
 Ideo dicit Breg⁹. i. q. 4. c. paruulos.
 Paruulos sodomitarū non excusauit
 ignorantia quin pro paterno scelere ce-
 lesti igne consumerentur. Sed hoc igne
 pena illis diminuta est quibus succes-
 sio paterni sceleris est adempta. Pariē
 etiam demonstratū est peccatis paren-
 tum paruulos aliquando corporaliter
 flagellari. Secundo reus iratus est
 terribilis propter iustorum afflictionē.
 Affligit etiam 7 sepe tonos cum malis
 Sed dubitat hic. Vtrū possit esse in
 aliquo pena sine culpa. Et videt q nō
 quia Hiero. ait. Quicquid patimur pec-
 cata nostra meruerūt. 7 Breg⁹. d. i. col-
 lecta. Nulla eis nocebit aduersitas si
 nulla dominetur iniquitas. Sed cōtra
 est illud Job. 17. Non peccauit 7 i ama-
 ritudinibus moratur oculus meus. Et
 Job. 9. Quis peccauit hic aut parētes
 eius ut cecus nasceret? Et rñdit xpus
 Neq; hic peccauit neq; parentes eius.
 Et exponit Aug⁹ q hoc non dicit: quia
 non peccauerūt: sed quia cecitas nō erat
 pena peccati. Preterea pro peccato ori-
 ginali nō meretur quis nisi semel mori.
 Sed Lazarus non tñ fuit mortu⁹ se-
 mel: s bis. ergo videt q aut mors pma
 aut secunda fuerit ei absq; merito pti
 inflata. Item xps nullū habuit patm:
 7 tamen i eo fuit pena. Rñdet Boñ. di.
 36. secūdi li. q. malum pene dupliciter
 potest ordinari. Vno modo ad malum
 culpe qd puniendo ordinat. Alio mō
 in comparatione ad bonum quod reus
 elicit ex illa pena. Si ergo aliqua pena

infigatur cuius ordinatio principaliter consistat in compatione ad malū culpe puniendum necesse est aliquam culpā precessisse: nec tñ precessisse: s̄ etiam aliq̄ modo coicari inseparabiliter. Pena enī aut ē directe ordinata ad puniendum: aut est ordinata principaliter ad malū excludendū. s̄ modo est pena infernalis. 2° modo est pena purgatoria. Primo modo pena requirit presentiam culpe scdm̄ reformatam et maculam. Secundo modo requirit culpe pñtiam s̄m̄ reatu et sequelam. Si autē pena infligatur principaliter ppter ordinē quē habet ad bonū quod inde elicitur. Aut ergo ppter bonū propriū: aut ppter aliē nū. Si propter bonū propriū: sic requirit q̄ i subiecto illo aliquādo fuerit culpa et q̄ possit esse de futuro. Si autē ppter bonū alienū: sic sufficit pene ut fuerit culpa in alio q̄ in eo qui puniatur. in eo videlicet pro quo pena illa sustinet. per quem modū fuit in xpo cuius mors et passio ordinata erat ad redimendū genus humanū et liberandū et regandū a lapsu in quē ceciderat ex pctō primū parentis. Et sic patet q̄ ois pena aliquo modo respicit culpā. Sed quedā ut presentē i se utpote pena infernalis. Quedā ut preteritā in se: sed presentem in reatu et sequela. sicut pena purgatoria. Quedā p̄o solū ut preteritā et hoc in eo q̄ puniūt. Et sic ē omnis pena iustorū excepto xpo. Quedā p̄o respicit culpā nō in se: s̄ in alio. sicut in xpo. Pōt etiā pena ordinari ad bonū qd̄ inde elicitur. Et sic potest esse in aliq̄ sine culpa talis pene meritoria: q̄ illud malū pene re- compensat p̄ maius bonū qd̄ inde elicitur sicut patet in ceco nato. in Job. in Laqaro. in Tobia: et i quolibet viro iusto. hec Boñ. Alex. autem in 3. summe allegando Job. Dama. dicit. Concedit deus iustū incidere i calamitates propter multas causas. Prima est ut eam que in ipso latet virtutē alijs manifestam faciat. ut Job. i. Secunda est ut non ex recta cōscientia cadat p̄supbiā

ut in Paulo. 2. Cor. 12. Tertia ut alijs erudiant. ut i Laqaro et diuite Luc. 16. Quarta ppter gloriā dei. ut in ceco nato Job. 9. Quinta ppter celū alterius siue imitationē. ut gloria ei⁹ q̄ passus ē magnificata i pugna alijs passio fiat spes future vite ut i martyrib⁹ ad Heb. xi. c. Propterea dicit Aug⁹ li. i. de ci. dei c. 8. hec cū ita sint: boni et mali pariter afflicti sūt. nō ideo ipsi distincti nō sūt: quia distinctū nō est qd̄ vtriq̄ ppassi sūt. Manet enī dissimilitudo passorū etiā i similitudine passionū. Et licz sub eodē tormento non est idem virtus et vitius. Nam sicut sub vno igne aurum rutilat palea fumat. et sub eadem tritura stipule cōminuūtur: frumenta purgant. nec ideo cum oleo amurba confundit: q̄ eodem preli pōdere exprimit: ita vna eademq̄ vis irruens bonos pbat: purificat: eliquat. malos damnat: vastat et exterminat. Unde in eadē afflictione mali tei testantur atq̄ blasphemāt. boni autē p̄cant et laudant. Tercio tei iratus est terribilis eo q̄ qñ p̄ diuturnam expectationē puocat ad iracundiā nō exaudiat obstinatorū voces peccatorum prout plene diximus i sermone de impedimentis orationis.

De cognoscit ira dei propinqua: tum cum quia peccata sūt consummata: tum cum peccatores sunt obstinati: tum cū illam pphete et amici dei pñunciant et cōminantur. Caplm. 3.

Tertū mysteriū contemplandū de ira dei dicitur propinquitās. Quis enim nesciamus certius dinaher quādo p̄p̄nqua sit ira dei ad flagellandum peccatores: possum⁹ tñ id cognoscere ex coniectura signorum. Sūt autē de hoc tria principalia signa. Primo pctōrū consummatio. Secundū populorum obstinatio. Tertū pphaz annunciatio. Prīmū signum ad cognoscendū seu timendū ne p̄p̄nqua sit ira dei est pctōrū consummatio. Quādo consummata sūt pctā et impleta ē mensura

Possunt autem notari septē signa cōsumma-
 tionis peccatorū : q̄b⁹ signis adimplet⁹
 nihil aliud nobis expectandū ⁊ timen-
 dū est q̄ ira vindicta flagellum ⁊ ultio
 diuina. Primū ē horribilitas peccatōū
 multoz. Secūdū multitudo peccatū
 Tertiu impunitas manifestoz scelerū
 Quartū aiadūsiō i peccis. Quintū as-
 fectio ad scelera. Sextū studiū peccadi
 Septimū lōga pseuerantia i peccatis
 he p̄ditiōes explicat⁹ Beñ. 6. c. P̄ia
 cōditio seu p̄mū signū: quia i mūdo tpe
 diluuij erāt magna peccā ⁊ horrenda m̄-
 mis. p̄p̄ea d̄r. Quidēs autē d̄r q̄ multa
 malicia. Qd̄ p̄bū manifeste oñdit horri-
 bilitatē ⁊ turpitudinē multoz peccatōrum
 ⁊ cōmuniter homines talia p̄p̄tra-
 bant. p̄p̄ea subdit⁹: hominū. 3. insup
 peccata illa inuerecunde ⁊ impune fie-
 bant. ideo subiūctū est: esset in terra. i.
 manifesta erāt ⁊ unpunita. 4. fiebant
 peccata tota mentis animaduersione.
 ideo additur: ⁊ cuncta cogitatio. s. non
 partim nō diuīsim: sed i malis integra
 ⁊ p̄iuncta. 5. fiebant tota cordis affe-
 ctione. ideo subditur: cordis. 6. p̄p̄-
 trabantur toto studio. ideo subdit⁹: in-
 tenta esset ad malum. 7. fiebant p̄p̄-
 ueranter. p̄: op̄ea addit⁹: omni tēpore.
 Timeo satis ne hec signa verificentur
 in nobis. Tempore nāq̄ isto nefandis-
 sima scelera cōmitti solent: nec a pauc⁹
 sed a multis. neq̄ puniūt aut corrigūt:
 quoniam illi ad quos spectat corrigere
 uel punire deteriores sunt alijs. Et nō
 est veritas nō iusticia neq̄ rectitudo in
 filijs hominū. f̄iūt peccata cū animad-
 uersione mentis cum oī affectione stu-
 dio ac pseuerantia. O fatui populi cur
 non timetis? Cur nō expauescāt? Cur
 ad penitentiā redire negligitis? Audite
 psal. dicentem. Nisi p̄uersi fueritis gla-
 dium suū vibrauit arcū suū ⁊ tetendit ⁊
 parauit illū. Secūdū signū. p̄p̄in-
 tatis ire rei d̄icāt populo: ū obstinatio.
 Quādoq̄q̄ populi peccatōres obstināt
 ⁊ obdurāt in corde nō moti beneficijs
 rei nō cōminationib⁹ nō p̄dicationib⁹

nō signis non teniq̄ vllō alio modo: s̄
 gnū forte est q̄ p̄p̄e est eis flagellū rei.
 Est re hoc exemplū obstinatissimi p̄p̄li
 iudeoz quē reus relexit p̄pter obstina-
 tionē suā. Nam p̄ multa mala a iudeis
 p̄p̄trata x̄ps viuens in carne in medio
 ipsoz vocauit eos ad p̄niam vitā mi-
 raculis ⁊ doctina. Ip̄si p̄o noluerunt
 audire ip̄sū. In d̄nica autē oliuarū cum
 introisset hierosolymā. ut d̄r Luc. 19. c.
 Quidēs ciuitatē fleuit sup illā dicens:
 O ciuitas ampla. o ciuitas regia. o ci-
 uitas digna. plena p̄p̄lo. affluens diui-
 tijs ⁊ abundās peccis. Lēmet dies i te
 ⁊ circūdabūt te iumci tui vallo ⁊ circū-
 dabūt te ⁊ cōagustabūt te vndiq̄ ⁊ in
 trā p̄sternēt te ⁊ filios tuos q̄ i te sūt.
 nō relinquet in te lapidē sup lapidē eo
 q̄ nō cognoueris temp⁹ visitatiōis tue.
 P̄: op̄ea d̄ic⁹ hiero. in q̄mib⁹ ad bel-
 bidiā. In tantū autē hierusalē amauit
 d̄ns ut fletet eā ⁊ plangeret ⁊ pendens
 in cruce loqueretur: Pater ignosce eis
 quia nesciūt qd faciūt. Itaq̄ impetra-
 uit qd p̄t̄erat ⁊ datū est eis temp⁹ p̄nie
 vsq̄ ad. 42. annū. Post qd pseueranti-
 bus in blasphemā egressi sūt duo vrsi
 de filiis romanoz Nespasian⁹ ⁊ Tit⁹
 ⁊ eos interfecerūt atq̄ lacerauerūt. hec
 ille. Die autē qua crucifixus est ihs x̄i
 filius cōuersus ad mulieres que plan-
 gebant ⁊ lamentabant cum dixit. Filie
 hierusalem nolite flere sup me: sed sup
 vos ipsas flete ⁊ sup filios ⁊ stros: q̄
 venient dies in quibus dicens: Beate
 steriles que nō genuerūt: ⁊ vltra q̄ nō
 lactauerūt. O sarea. o lapidea. o ada-
 mātina iudeoz corda. Nec verbis x̄pi
 crediderunt nec suscepērūt testimoniū
 ap̄loz: qui magna virtute p̄dicabāt re-
 surrectionē magistri sui: s̄ in dies cru-
 deliores facti persequebantur ecclesiā
 lapidauerunt Stephanum. interfece-
 runt Iacobum iustum. ⁊ Paulo con-
 uerso miraculose ac ceteris predicantib⁹
 x̄pm impiissime relictērūt. Noluit tamē
 d̄r aī q̄ iram suā inferret i eos t̄roz
 ⁊ signis celi illos ad penitentiā vocare.

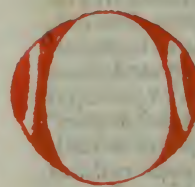
Et ut meminit Josephus i libris de bello iudaico. 7 Eusebius in historia ecclesiastica. 7 Polycratus i libro de nugis curialiū. Stella quedā sub forma gladii stare visa est: quasi imminens de super ciuitati. Cometes etijcialibus flāmis p totū annū visus est ardere. Luna eclipticā p duodecim noctes passa ē continuas: cum die festi plurimi cōuenissent octaua die mensis aplis noctis tpe hora nona tantus fulgor luminis aram templūq; circūdedit: ut dies clarissimū videret: mansitq; spacio hore dimidiē. hoc quidē ignis prosperū visum ē: sed pios pitosq; doctores p: tētū exijciale nō latuit. Janua tēpli q; erat ad orientem cū esset ere solido induta tanti pteritis q; vix a viginti viris sūmo conatu impellentibus clauderet. repente hora noctis sexta p seipsam apta est q; ferreis vctib; teneret. Dic. 21. mai. ppe occasū solis: visi sūt currus 7 quadrigae in omnē regionē p aerem ferri 7 armatorū cohortes nubibus cōmisceri. In nocte penitib; sacerdotēs ingressi tēplum ad dīna officia celebranda: pmo senserunt quosdā strepitū: 7 paulo post audierūt voces clamantes: Discedam; ab his sedibus. Ante quartū annū belli in die festi tabernaculorū: qdā rusticus 7 plebeus Iesus noie: filius Ananie repente clamare cepit: Vox ab oriente vox ab occidente. vox a quattuor vctis: vox sup hierosolimā 7 templū. vox sup sponfos 7 sponsas. vox sup vniuersū populū. Sicq; indefinenter die ac nocte clamabat p vicos 7 plateas discurrendo. Et flagellatus ac percussus etiā ante iudicē flagris usq; ad ossa laceratus ut taceret: ipse quoliter die cuz ciulatu semp illud replicabat addens: Ne hierosolymis. Ne masculū 7 femellis. Nec vnq; i tot pdigijs atq; signis ille dure cervicis populus errores suos corrigere voluit. Ob quā obstinationē altissim; reus in illos iram suam effudit. Q; explicet sine singulib;? Quis audiat sine lacrymis? Quis consideret sine

timore ciuitatis hierosolymitane excidium 7 desolationē? Refert nāq; Josephus in 6. libro de bello iudaico. q; Titus 7 Vespasian; cum exercitu validissimo a romanis missi in die solenni pasce: qn etiā ex circūiacentibus locis innumerabilis populus iuerat hierosolimam ciuitatē obsederūt fecerūtq; in circuitu vallū munitissimū. ita ut null; ciuitatem eriens illud ptransire posset. Ob quā causam in breui ciuitas fame cepit vrgeri: tantūq; inualuit penuria rerū q; ppter famē hēc que referam dic Josephus fuisse mala secuta. 1. q; predones p ciuitatē discurrentes vi intrabant domos 7 rapiebant si quid ibi inuenissent cōestibile. 2. q; filij ex ore parentū 7 econuerso violenter stricto gutture masticatū cibum extrahēbant 7 velut rabidi comedebant. 3. q; etiā simū boum aliq; vilissima sūperūt in cibū. 4. q; multi ptedebāt exire ut herbas colligerēt. 7 capiebantur a romanis: 7 tantus numer; fuit captiuorum ut tute custodiri non possent. quapropter statutum fuit ut euulsis eorum oculis aut amputatis illoz manib; cōpellerēt sic ad ciuitatem redire. 5. q; plures diuites ne iocalia sua puenirēt ad manus romanorū: quos verissimiliter credebant ciuitatē de bellaturos illa regluri uerunt. Cuius rei fama cum tenuisset ad aures romanorū: cōmouit eos ut existinarent captiuos iudeos q; tenebant gēmas in ventre adhuc retinere. Quare vna nocte duoz milium patefacta sūt viscera. 6. q; multi formosi iuvenes in via in plateis publicis i proprijs domibus fame afflicti improuisa morte cadebant. 7. q; inuente sūt mulieres q; filios p: ios comederūt. An refert Josephus de quadā. q; cuz non haberet ad comedendū. lactentē filium in manibus tenēs dixit: Infelici; matris infelicio: fili i bello in fame i direptione cui te referuabo? Vni ergo nūc dmi nate esto abus matri predorib; furo: seculis fabula. Et his dictis filiū

ingulauit et corit. et dimidiū comedēs
 ptem alterā occultauit. Et ecce pfectum
 predones odorēz carnis cocte sentien-
 tes in domū irruūt. et nisi carnē prodat
 mortem minant. Tūc illa retegens in-
 fantis membra: Ecce inquit vobis pte
 optimā referuauit. At illos tātus hor-
 roz inuasit q̄ nec loqui potuerunt. Et
 illa mens est inquit hic filius: meuz est
 petm̄. securi edite quia prior ego come-
 di quē genui. Illi p̄o tremētes et triti
 discesserunt. Q̄t erant in ciuitate illa
 amara spectacula: vbi videbant quoti-
 die tot morientes. Q̄ quot infantes et
 pueri extendentes manū ad vbera ma-
 trum et panem petentes ad pedes illaz
 mortui deficiebāt. Q̄ quot erant ibi fle-
 biles voces. quot lamēta. quot singuli
 quot gemitus et suspiria. Clauserat eis
 deus et struxerat venā misericordie sue
 Tandē post biennū capta fuit ciuitas
 et in predā data: et muri et edificia que
 libet solo equata. et ut Iosephus refert
 decies centena milia iudeorum fame et
 gladio penerunt: et nouē milia vendita
 fuerunt. Si possem in talem ascendere
 speculam: de qua omnē italiā cernerem
 omnesq̄ meā vocē possent audire: pro-
 fecto clamarē. O italia plange. o italia
 time. o italia caue ne ppter obstinaciēz
 tuam in te reſeuat ira dei. Vocauit ipe
 te multis annis: totauit amplis bene-
 ficijs. Misit ad te predatores suos.
 Terruit te signis et prodigijs. Sensisti
 terremotus pestilentias et temporū ste-
 rilem pditionē: Cōminat est tibi rex?
 Sic. Certe hoc fecit ut te induceret ad
 penitentiam. Et tu in dies durior effi-
 ceris in peccatis et malicia perseueran-
 do. Fiunt iam vbiq̄ vsure publice. Via
 sedata sunt spurcissimis viijs carnis
 et ignominiose sodomit. Supbia pom-
 paruz: am occupauit omnes ciuitates
 et terras. Blasphemie dei piuria men-
 dacia iniusticie violentie oppressiones
 pauperū: et similia supabundāt. O ita-
 lia recora. o regio diuitijs plena. Noli
 contemnere deuz. noli exacerbare ma-

iestatem eius. Tertium signū p̄p̄i-
 quitatis ire dei dicat pphetarū annun-
 ciatio. Cognoscimus propinquam dei
 iram: quādo p̄ prophas suos deus illā
 pronunciat. Diebus aut istis multa di-
 cuntur pronuntiata p̄ sanctam Brigi-
 dam que spiritu claruit prophētico: per
 sanctū Methodiū: et p̄ nōnullos alios.
 Ego aut qui dicta ipsorum etiam ori-
 ginaliter legi euz illa clare nō intelligā
 nō audeo quicq̄ temere diffinire. Hor-
 tor tamen omnes populos ut cessent a
 via sua mala: ne forte si in illa pseuerā-
 uerint repente supueinat ira et indigna-
 tio dei: a qua ipse nos liberet qui est be-
 nedictus et laudabilis p̄ infinita secula
 seculorum. Amen.

Dominica tertia in quadragesima
 infra diem. de vitio et peccato discordie
 quod nullo pacto stare potest cum cari-
 tate penitentie: ob qd penitētes ab illo
 sibi maxime cauere debent. Sermo. 39.

O ne re

gnum i seipsū diu-
 sum resolabitur: et
 domus supra domū
 cadet. Verba sūt re-
 temptoris nri ori-
 ginaliter Lud. xi. c.

et in euangelio p̄sitis dñice. Ad potuit
 efficacius aut clarius explicari q̄ per-
 niciosum sit malū aut graue discordia
 damnata: q̄ in verbis dñi nostri ihu xpi
 que dirit contra phariseos. Et licz sua
 fuisset intentio ostēdere remones pcor-
 des eē ad omnē maliciā hominūq̄ per-
 ditionem: verū tamē nos intelligimus
 dissensides quelibet regna validissime
 exterminare. Ad hoc autē astutus dia-
 bolus inuitit: ut caritate abiecta cū dis-
 cordijs odijs et dissensidibz deū omni-
 potentem offendamus. Ea. ppter. p̄ vti-
 litate penitentium in presenti sermone
 contra discordie vitii stulum nostrum
 exacuemus: quomā redemptor noster
 amarum illius effectum qui est regno

rum desolatio aperuit in verbis allegat
in themate: in q^o de discordia tria my
steria erunt declaranda. videlicet.

Primum dicit originatione.

Secundum distinctio.

Tertium offensio.

De tres p^o esse radices uel origina
les cause damnabilis discordie. vana
gloria videlicet: auaricia: uel stulticia
siue leuitas. Caplin. j.

Primū mysteriū declarandū de
discordia dicit originatione. in q^o
videndū est q^o sūt discordie ori
ginales cause. Et assignari p^ont tres cāe
p^o d^o vana glia. 2° d^o auaricia. 3° d^o
stulticia. Prima cā discordie d^o vana
glia. Scdm enī Greg. 32. moral. dis
cordia est vane glie filia. Nam ut dicit
Tho. 2. 2. q. 37. discordia ip^orat quā
dam disgregationē voluntatū: in q^o tu 3
s voluntas vni^o stat in vno: 7 voluntas
alterius stat in altero. Quare volū
tas alicui^o in ip^oro sūtat: puenit ex hoc
q^o aliquis ea q^o sūt sua p^oferat bis q^o sūt
alioz. Nō cū inordinate fit: p^ont ad
inanē gloriā 7 ad supbiā. Et sūm cir
cūstantias p^ont eē p^ont mortale aut ve
nitale. S3 aliq^o p^ont arguere q^o dis
cordia nō ē p^ont. Nam Acq. 23. Pau
lus posuit discordia 7 inter phariseos 7
saduceos: q^o nō fecisset si fuisset p^ont.
Itē dicit Acq. 15. Facta ē dissensio int^o
Paulum 7 Barnabā. Sed Tho. rñdet
ad primū. q^o causare discordia p^ont quam
tolle mala p^ocordia est laudabile. 7 hoc
modo fecit Paulus. Xps enī de seipso
dicit Mat. 11. c. Nō vni pacē mittere
sed gladiū. Ad secundū dicit Tho. q^o
discordia q^o fuit int^o Paulus 7 Barna
bam: fuit p^ont accidens 7 non p^ont. Alterq^o
enī intendebat bonū. sed vni videbat
ē esse bonū. aliq^o aliud. quod ad humanū
refectū p^ontebat. nec erat talis p^ontouer
sia in bis q^o sūt de necessitate salutis. S3
oriz vni dubiū. vtrū auditores diūsoz
magistroz tenētū diūsas opiniōes ex
cusent a p^ont si opiniōes suoz m^og^oz
tenent q^o nō sūt bone. Et rñdet Tho. in

quodlibetis. q^o si diuerse opinionēs do
ctoꝝum sacre scripture nō sūt p^onta fidē
uel bonos mores: absq^o periculo audi
toꝝum vtrūq^o opiniōē sequi p^ont: sicut
varia fuit opiniō inter Aug. 7 Hiero.
de obseruandē legalitū an diuulgatio
nem euangelij. In illis p^ont q^o p^ont ad
fidem uel bonos mores: null^o excusat
si sequat erroneā opiniōē alicui^o ma
gistri. In talib^o enī ignorātia nō excu
sat. Alioq^o inuincit a p^ont fuisse qui
secuti sunt opiniōē Arrii Nestozij 7
aliozū hereticarū. Nec p^ont excu
sationē habere. p^ont simplicitatez si in
talib^o opiniōē erroneā sequat. In ta
libus nāq^o dubijs nō ē de facili p^ont
assensus: sed potius ut dicit Aug^o in 3.
de doctrina xpiana. conuolere q^o debet
regulam fidei quā de scripturarūz pla
morib^o locis 7 ecclesie auctoritate per
ceperit. Qui ergo assentit opiniōi ali
cuius magistri contra manifestū scri
pturę testimoniū siue contra illud quod
publice tenet sūm ecclesie auctoritatem
non p^ont a vitio erroris excusari. Con
cordat Donald^o 7 hosti. Aliqua tñ
sūt que aliquando fuerūt in varia op^o
nionē doctoꝝū anq^o p^ont ecclesiam fieret de
terminatio. Et p^ont tpe potuerūt excu
sari qui vnam uel contrariam tenebāt.
S3 postq^o determinatū ē p^ont ecclesiam 7
firmata altera eā: hereticū esset con
trariū sentire. sicut est exemplū de pau
p^ote xpi: de qua an Jobem. 22. erat
varie 7 contrarie opinionēs. vtrū xpus
cum ap^ois habuit aliqd in cōi. S3 de
terminatū fuit p^ont Jobem. 22. imo
p^ont ecclesiam q^o habuit eo q^o Job. 4. dicit
discipuli eius abierunt in ciuitatez ut
cibos emerent. Et Job. 12. de Iuda d^o
fur erat 7 loculos habens ea q^o mitte
bant p^ontabat. Et hoc ipsū dicit. 12. q^o
i. c. habebat. Qui ergo p^ontariū aliteret
p^ontaciū hereticū haberet. Addit hosti.
q^o q^o sūt diuersa iura 7 opiniōes. scilz
nec contra teum nec bonos mores: bu
manior sententia est preferēda ceteris
p^ontibus. extra de transact. c. si alias.

Standum est ei que meliori iuniat rō-
ni. di. 20. §. i. 7 extra de ferijs. c. capel-
lan. Adde etiā q in his que cōcernūt
forū conscie in dubijs tutior via est eli-
genda. extra de sponsalibus. c. iuuenis
Nec tamē te facili cōtraria opinio ē re-
probanda. Secūda causa discordie
diat avaritiā. Inquit Seneca. in li. de
4. virtutibus. Quicquid viuerēt ho-
mines sup terrā si h duo pnoia tolle-
rent meū 7 tuū. Et Plato i pte drone
ppter pecuniaz possessionē vniuersa
bella nobis fiunt. Et Salustius in cati-
linario. Imperij 7 diuitiaz causa bella
atq certamina oia inē mortales sūt. Et
Lucan. li. 3. Certamen mouistis opes.
Quidē? h p expientia oī die: qñ ppter
auaritiā filius discordat a patre: frat-
a fratre: 7 amicus ab amico. Tertia
causa discordie dī stulticia. Sunt nāq
multi stulti 7 leues qui oia credūt que
a susurrionib⁹ eis dicunt. Susurratio
siquidē aptissimū ē instrumentū ad dis-
cordias seminandas. ppea dixit sapiēs
pp. 26. Cū refecerint ligna extinguet
ignis: 7 susurrione subtracto iurgia cō-
quiescunt. Et Eccl. 28. c. Susurro 7 bis
linguis maledictus. Multos enī tur-
bauit pacem habentes. Lingua tertia
multos cōmouit: 7 dispit illos de gēte
in gentem. ciuitates muratas diuitum
destruxit: 7 domos magnatorū effodit:
virtutes populorū concidit: 7 gētes for-
tes dissoluit: mulieres viratas eiecit 7
priuauit illas laboribus suis. Qui re-
spicit illā nō habebit requiem. nec hēbit
amicū i quo requiescat. f. flagelli plaga
liuor ē facit. plaga aut lingue cōminuet
ossa. lx. c. ibi. Quis nā sufficēt enumerare
discordias que exorte sūt inē ciues inē
vicinos inter dñs inter populos inter
vxoem 7 virū inter fratē 7 fratē ppe
susurrantes? O lingua ignita? o lin-
gua venenata? o lingua immanior 7 cru-
delior oī fera pestifera? Tu lingua su-
surronū instrumentū es diaboli. tu illi⁹
sagitta vulnerās: tu eius acutissimus
ensis. ppter ea susurratio ponit inter

grauia pctā que execrat reus. de quib⁹
sapiens dicit pp. 6. c. Sex sunt q odit
dñs. 7 septimū detestaf aia ei⁹. oculos
sublimes. lingua mendacē. man⁹ effun-
dentes inorū sanguinē. cor machinās
cogitaciōes pessimas. pedes veloces ad
currendū in maluz pferentē mendacia
testem fallacem: 7 cum qui seminat inē
fratres discordiā. Sed culpabiles ad-
buc sunt illi qui a susurrionib⁹ sibi ca-
uere aut nesciunt aut nolunt.

Q triplex ē discordia dñabilis: scis-
matice prauitatis: ciuili parialitatis
7 importabilis societatis. Caplm. 2.

Secundū mysteriū declarandū
de discordia dicitur distinctio.
Distinguit enī triplex discor-
dia: 1. damnabilis 7 piculosa. videlicet. 1. scis-
matice prauitatis. 2. ciuili parcia-
litis. 3. importabilis societatis. Pri-
ma discordia est scismatice prauitatis.
Est aut scisma vitium quo quis sumo
pōtifici subesse recusat 7 mēbris ecclie
sibiectis coicare nō vult. Scisma siquidē
grēcū est nomē: qd latine scissurā sonat
ut dicit. 24. q. i. c. scisma. Est aut pctm
mortale: qā ptrariā caritati eccliasice
vnitatis. Est autem dñia inter heresim
7 scisma: qā heresis opponit directe 7
p se fidei. ut. d. Tho. 2. 2. q. 39. 7 scisma
p se opponit eccliasice vnitati caritati.
Unde Hiero. 23. q. i. c. inē scisma. Inē
scisma 7 heresim h arbitror interesse q
heresis puerū dogma habet. scisma aut
ab ecclia separat. Contra scismaticos
dicit. i. c. i. de summa tri. 7 fide catto. Una
est fidelū vniūsalis ecclia extra quā
nullus oīo saluaf. Et. 24. q. i. c. loquit
Cyprianus ait. Loquit dñs ad Petrū
Ego dico tibi qā tu es Petrus: 7 super
hāc petrā edificabo eccliam meā. Sup
vnuz edificat eccliam. Et quis aplis
oibus p resurrectionē suā parē ptātē
tribuat 7 dicat. Sicut misit me pater 7
ego mitto vos: Accipite spm sanctū:
tū ut vnitatē māifestaret vnitatis eius-
dem originē ab vno incipientē sua au-
toritate disposuit. Ad idē est. c. alim⁹.

c. omnib⁹. c. quoniam vetus. p̄fata causa
 ⁊ questione. Sed hic oritur vñ dubiū
 Quid cum duo uel plures sūt in ecclia
 gerentes se pro papa. ⁊ quilibz horum
 baret suā sequelā. Quis eoz diceret scis-
 matic⁹ cū suis sequacib⁹? Ratio. aut
 constat aut coiter tenet q^d quilibet eoz
 intrusus ē. i. nō canonice electus. Aut
 constat vñ eoz canonice ⁊ rite electū
 videlz a duabus p̄tibz cardinaliū ⁊
 sine violentia. ⁊ postea alius sup̄indu-
 ct⁹. Aut dubitat quis illoz sit canonice
 uel rite electus vnus uel alter. Et in
 primo casu null⁹ eoz est papa: s̄ q̄libz
 eorum scismaticus cum bis qui sciēte
 sequūt ipsū: ⁊ excoicati sunt ipso facto
 extra de elec. c. licet. Et de hoc loquit⁹. c.
 si duo. 19. di. vbi dicit⁹. Si duo forte p̄-
 fas temeritate cōcertantū fuerint or-
 dinati in sūmos pontifices nullū ex eis
 futurū sacerdotē. i. sūmū pontificem per-
 mittimus. Sed illū solū in sede ap̄lica
 p̄mansurū cēsemus quē ex numero cle-
 ricorum. i. cardinaliū noua ordinandē
 diuinū iudiciū ⁊ vniuersitatis p̄sensus
 elegerint. Nec obstat q^d hoc statuit hō
 notius augustus. ⁊ ad impatorē non
 spectat statuere aliquid de electionib⁹
 ecclesie: sicut nec de rebus alijs ecclia-
 sticis. ut. 95. di. c. tene. q̄a ut dicit⁹ i glo
 in prefato. c. Si duo. Honorius fecit il-
 lud rogatu ecclie. ⁊ ecclia approbanit
 ideo rōne approbationis statutū illud
 valet quasi fecisset ecclia. Quando g̃
 constat nullū eoz canonice electū. ut
 quia nō a cardinalibus: s̄ ab alijs: in
 quo casu loquit⁹. c. si quis ex episcopis
 ⁊ c. si quis pecunia. 19. di. Vel si a car-
 dinalibus: nō tamē a duabus p̄tib⁹ car-
 dinaliū. ut in. c. licet. de elec. qui talī ad-
 beret vere scismaticus ē. ⁊ p̄ p̄sentiū pro-
 uidendū esset cū cardinales bñ modū
 essent. Alias si ipsi cardinales aliū eli-
 gerent ille esset verus ap̄licus. Et nō q^d
 ex hoc q^d electio pape symoniace facta
 esset a cardinalibus dūmodo alias rite
 cessare nō pōt nec tolli qñ sit ver⁹ papa.
 Et similiter quātūcūq^d criminofus ⁊

irregularis esset electus. ut. d. glo. in. c.
 si quis pecunia. In secundo casu. i. cū
 constat vñ canonice electum. ⁊ postea
 alius se intrudit. sicut Cornelius papa
 qui Fabiano successit ⁊ p⁹ eū canonice
 creatum Nouatianus quidam papā se
 fecit. ut dicit⁹. 1. q. 1. c. factus est. ⁊ c. no-
 uatianus. Tunc prim⁹ ē verus papa: ⁊
 secund⁹ apostaticus ⁊ scismaticus cum
 sequacibus ei⁹. Sic sub Eugenio. 3. fa-
 ctum est scisma tpe bri Berni. Nā ipso
 Eugenio rite electo alius intrusus est:
 s̄ meriti⁹ ⁊ latore sci Berni. scisma illud
 ablatū fuit remanēte Eugenio in ap̄li-
 ca sede. Deinde sub Jobe. 22. factū est
 aliud scisma. Nam cum ipse declararet
 fore hereticos q̄ assererēt xpm̄ nihil ha-
 buisse in cōmuni etiā mobile. quidā fra-
 ticelli nuncupati de opinione. dixerunt
 ipsū papā Job. hereticū cū successorib⁹
 ⁊ sequacib⁹ ei⁹ ⁊ fecerūt aliū papā Dñs.
 Breui autē circa annū dñi nō gentesimū
 scisma facientes in heresim inciderūt de
 spiritu scō dñatā. de sūma trinitate ⁊
 fide catholica. c. li. 6. Sz reducti fuere
 ad ecclie vnitatē tēpore Eugenij q̄rti
 In tertio vero casu cum dubiū ē quis
 horū duoz sit canonice elect⁹: puta q̄a
 electio p̄mi dicit⁹ facta p̄ metū q̄ cadit
 i constantē virū: Quis a duabus p̄tib⁹
 cardinaliū. postmodū ab eis sit electio
 sine violentia ⁊ metu quocūq^d sicut ac-
 cidit casus circa annos dñi. 1380. nam
 mortuo Greg⁹ xi. cardinales retentes
 p̄cedere ad electionē successoris: ut dī
 fuerunt a romanis cōminati q^d occide-
 rent si non eligerent italicū aliquē. Ele-
 gerunt igit archiep̄m barensē: qui tūc
 erat rome exp̄m̄entes ei q^d eligebant
 eum ad vitandū piculū se fingeāt eli-
 gere. Electo ergo illo qui Urbanus. 6.
 dictus ē: ille ut fert⁹ dixit. q^d si volebant
 eum eligere voluntarie eligerent q̄a in-
 tendebat eē papa. Publicato igit Ur-
 bano papa ⁊ a cardinalib⁹ ipsis ado-
 rato ⁊ consecrato de cōsensu eorum ac
 p̄ncipib⁹ xpianitatis ac p̄ eos signifi-
 cato q^d canonice eēt elect⁹. inde ad aliq̄

p

menses ipsi recesserunt ab eo: et fugien-
 tes ad civitatem fundensem que est in
 principio regni: ibi elegerunt alium qui
 dictus est Clemens. S. qui trāstulit eu-
 riā suā in Aninione: illūq; venerata ē
 p̄ papa tota frācia et hispania et catha-
 lonia. Alteri vero. s. Urbano adhe-
 sit italia alemāia et vngaria. pseueravitq;
 hoc pessimū scisma ultra. 30. annos. Cū
 ergo hic esset dubiū ex ignorātia facti
 quia exceptis cardinalibus et paucis
 alijs tunc presentib; ceteri scire nō po-
 terant si talia sic processerunt uel aliter
 cum diuersi diuersimode referret. et par-
 tīm etiā ignorātia iuris: quia dubium
 erat apud pitissimos: vtrū fuerit talis
 metus qui cadere posset in constantem
 virū uel non: uel etiā quia p̄ electio-
 nem habuerūt tempus ad recedendum: et
 nō fecerūt: imo p̄ signa expressa osten-
 derunt voluntarie et libere factā electio-
 nem. In illo ergo scismate illi proprie
 erant scismatici: qui scientes factū p̄tra-
 iura uel contra cōscientiā faciebāt du-
 cti amore uel odio uel cupiditate uel
 ambitione. Alij p̄o excusabant etiam
 adherendo ei qui nō erat verus papa: quē
 tamen ipsi credebāt verū. Et quia vna
 pars excoicaret alterā: tñ qui simplici-
 ter intrebant excusari videbant. Durāte
 p̄o illo scismate p̄ Urbanū: successit ex
 altera pte Bonifacius non. Bonifacio
 successit Inno. 6. Innocentio. Gregorius
 iz. ex alia pte Clementi successit Be-
 nedictus. iz. Sub his autē scilicet Gregorius
 iz. ex vna parte. et Benedicto ex alia
 factum est aliud scisma āno dñi. 1410.
 Nam recedētib; cardinalib; ab utroq;
 papa: et puenientibus p̄sis concilium
 celebrantib; repositis illis duob; scilicet
 Gregorius et Bene. sub eadem videlicet rō-
 ne. q̄a dicebāt scādalizare facto suo pu-
 blico totā ecclesiā: cum nō vellent cōue-
 nire insimul i aliquo vno loco: ut pro-
 miserant et iurauerāt. tēnū creatus est
 p̄sis Alexander papa qui fuit Petrus
 de candia ordinis minorū: cui successit
 Job. 23. bononie electus. Et euz pene

oēs reges et p̄ncipes xpianitatis diuisi-
 sis Gregorius et Bene. obediētiā reddissent
 Alexandro et successorī suo: tñ adhuc
 maximū dubiū erat vtrū causa p̄p̄ quā
 creatus fuit Alex. videlicet. q̄a Gregorius
 Bñ. scādalizabāt ecclesiā eēt vera: nō
 bilominus ex q̄cūq; triū p̄tū q̄cūq; cre-
 debat simpliciter suū verū papā: et nō
 alios motus conscientie dicamine: pa-
 ratus etiā adherere alteri si hoc sibi cō-
 staret excusatus credidit a vitio scisma-
 tis et sententijs eius. cuius signū ē q̄ in qua
 libet obediētia erant multi pitissimi et
 sancti viri: nam sub Urbano et Boni-
 facio fuit sancta Brigida et sancta ka-
 therina de senis. Sub Clemente et Be-
 nedicto ex alia parte fuit bñs Petrus
 de lucinburgo clarus miraculis. Sub
 Benedicto etiā fuit sc̄us Vincentius de
 ordine predicatorū. Tandem p̄gregato
 concilio pstantie Gregorius. p̄fatus sponte
 renunciavit p̄ Carolum de malatestis
 suū i hoc pcuratore. Job. 23. fugā attri-
 puit. sed captus p̄ impatore ē redijt et tā-
 tem repositus fuit. Benedictus etiā qui
 nec venire nec mittere voluit: repositus
 fuit vbi creatus fuit dñs Oldo de co-
 lumna cardinalis: qui fuit Martinus
 papa. 5. Secūda est discordia ciuili-
 ptalitatib;: quādo ciues relicto amore
 cōmunis boni: cōuertentes omnia ad
 p̄p̄riū cōmodū discordant ad inuicem.
 Nam ut inquit Ar. 2. polit. Ciuilitas
 q̄dā coicatio ē. Et ibidē. Politica ē or-
 do quidam inhabitantiū ciuitatē. Quā
 ergo ciues nō regūt s̄m ordinē nec sūt
 coicatiui: ad dissensū veniūt. Tales
 sunt hodie quasi in omnib; ciuitatibus
 italie tyranni quidā de quib; dici potest
 qd sapiēs ait p̄. 29. Dēs hoies pesti-
 lentes dissipant ciuitatē. Et ut idē ait.
 xi. c. In benedictione iustorū exaltabit
 ciuitas: et ore impiorū subuertet. Impij
 equidem et p̄tiales non reipublice s̄ p̄
 prie vtilitati semp inuigilāt. Contra q̄s
 ait Cassiodorus li. 3. eplārū. Mobilissi-
 mi ciuis est patrie sue augmenta cogi-
 tare. Et Tullius i p̄ de officio. Omnino

qui reipublice presunt seruent duo precepta Platonis. Unū ut utilitatē ciuium sic tueant: ut quęcunq; agunt ad eā referant obliti cōmodorū suorū. Alterum ut totū corpus reipublice curent nedū ptem aliquā tueant reliquas reserāt. Ut enī tutela sic procuratio reipublice ad eorū utilitatē qui cōmissi sūt nō ad eorū quibus cōmissa est gerēda est. Qui autē particiuiū cōsulūt partē negligūt: rem pncipiosissimā i ciuitatē inducūt seditionem atq; discor diam. Vñc apud atthenienses magne discorde orie. 7 in nra reipublica non solum seditiones: s; etiā pestifera bella ciuilia: q̄ grauis 7 fortis ciuis in reipublica dignus principatu fugiet atq; oderit tradetq; se totum rei publice neq; opes aut pntiā cōsectabit: totāq; eam sic tuebit: ut oib; cōsulat nec nō criminib; falsis in odiū aut inuidiaz uocabit oioq; ita iusticie honestatis adhaerecet: ut ea cōseruet q̄ uis grauius offendat: mo: tēq; appetat potius q̄ reserat illa q̄ dixi. Miseria oio est ambitio bonorūq; contentio: re qua preclare est apud eundē Platonem. hec ille. Nam 7 antiqui romani etiā ppter rempublicā domesticas iniurias dissimulabant. Vñ Valerius maxim; li. 4. rubrica de moderatione. Stagipp; teacates hortantibus amicis ut graue in administratione reipublice 7 emulum sibi uetementē aduersariū: sed alioquin pbū 7 ornatū uirū qualibet rōne uel tolleret uel submouēt: negauit se facturum ne quem in tutelam patrie bonus ciuis locum obtineret malus 7 improbus occuparet seq; uetementi aduersario urgeri q̄ patriaz egregio aduocato carcere preoptauit. In eodez libro Valerius. rubrica Qui ex inimicis iuncti sūt amicitia. aliud refert exemplū. Emili; inquit lepidus bis p̄sul. 7 pontifex maximus splendoreq; horū par uirē grauitate diutinas inimicitias cū Fuluiō flacco ciuilez amplitudinis uiro gessit q̄s simul ut censores renūciati sūt i campo repositi existimans eos nō oportē pri-

uatis inimicijs dissidere qui publice sūma iūcti essent potestate. Damnosum uirus in ciuib; italie a diatolo disseminatū. Jam iam ubiq; partialitates abundant. ppter quas omne bonū publicum penitus destructū est 7 euersum omnisq; iusticia cōculcata 7 abiecta. Tertia est discordia ipotabilis societatis eorū qui insimul conueniūt aut i vna domo aut i uicinia aut i religione aut i aula principis aut i q̄cūq; collegio q̄ discor dāt: nec vn; aliū recto oculo respicē ualēt eo q̄ nesciūt seruare regulā Pauli dicent; ad Eph. 4. Cū omni humilitate 7 mansuetudine cum patientia supportantes inuicem in caritate solliciti seruare unitatem spiritus in uinculo pacis. Infelix tps huius conditio in qua ad modicū tolerare socius nescit sociū: frater fratrem: p̄ximus p̄ximū suū. Vñ domus repit in qua nō regnet diabol; discor die. vñ etiā ut sic dicā aliqua cōgregatio eorū q̄ uocatur iusti. Vbiq; secte: ubiq; dissensioes ubiq; uolūtati 7 animorū p̄trarietates. Quantos recipit p̄sūptio. p̄pria 7 sui ipsius elata opinio: qui dū suas discor dias imo 7 odia ignita considerāt formant sibi p̄sciaz: dicūtq; celo 7 caritate odire ac discor dare. Luceo qd scio qd uidi quodue quottidie de mltis qui sci reputant expio. Vñ dico q̄ ubi p̄coe dia nō est nō habitat ipse p̄ps. Dixit enī Math. 18. Vbi fuerint duo uel tres cōgregati in noie meo: in medio eorū sum Et Eccl. 2. sapiens notabiliter ē locus. In tribus inquit beneplacitus est spiritui meo que sūt grata coram deo 7 hoibus. Concordia fratru: amor. p̄ximorū: uir 7 uxor bñ sibi consentiētes.

De discordia offendit ē bonū hois: spirituale. scorpale 7 tpale. Caplm. 3. Eritū mysteriū declaranduz de discordia dicit offensio. Offendit namq; discordia tria resideranda bona. Prīmū bonū spūale. Secundū bonū corpale. Tertiū bonū tpale.

p 2

Primum tonū quod offendit discordia
dicitur spirituale bonū. s. aie. Nam nullū
est peccatū adeo graue qđ discordantib?
nō fiat facile. Et illa siquidē puenerūt
ire. rixē. odia. inimicitie. et lites. conten-
tiones. mēdacia. piuria. blasphemie. bo-
micidia. obstinationes. et contemptus sa-
cramentorū ecclesie. Propt̄ illā pleriq;
per annos et annos nec p̄fiteri nec coica-
ri curant. Propterea figurata ē discor-
dia p̄testiam. de qua Job. Apd. 13. ait
Uidi te mari. i. de amaro corde discor-
dantiū. testia ascendente. i. discordiam
habente capita septē. i. septē capitalia
vitia. et cornua decem. i. transgressionē
decē preceptorū: et sup̄ cornua eius dia-
temata decē. i. gloriā de malo: quoniam
discordantes et partiales letant in malis
suis. Secundū tonū qđ offendit dis-
cordia dicitur corpale. Facit namq; discor-
dia cor: discordantiū triste. Et ut dī. pp̄.
17. Animus gaudens etatē floridā fa-
cit. Spiritus tristis efficit ossa. Et Eccl̄.
30. Jocunditas cordis hec est vita ho-
minis. et iterū ibi. Ante tempus senectā
adducit cogitatus. Tertium tonū qđ
offendit discordia dicitur tpale. Ut enim
Salustius ait in ingurgitino. Concordia
parue res crescūt. discordia maxime di-
labunt. Et Tullius de amicitia. Duce
mus tam stabilis que ciuitas tam fir-
ma que non odijs et dissidijs funditus
possit euerri? Patet hoc per experientia i ro-
mane reipublice desolatiōe. Cur destru-
cta? cur desolata? cur ad nihilū re-
ducta romanorū gloria atq; potētia? fa-
tua certe falsaq; fuit opinio eorum qui
dixerūt romā defecisse eo qđ ibi accepta-
tus sit cultus xp̄i: ob qđ indignati ipso-
rum ciuitatē ipsas odio graui sūt p̄secuti
Et licet Aug⁹ satis copiose cōtra sic di-
centes disputet in li. de ci. dei. Tamē nō
desunt potēte et historiographi qui dicūt
romanorū regnū amplissimū fore deper-
ditum. p̄pter ciuilia bella. Propterea Lu-
canus in principio p̄mi sui libri sic can-
tat. Bella per ematibios plus qđ ciuilia
campos. Jusq; datum sceleri canimus

populūq; potētē. In sua victrici puer-
sum viscera dextra. Cognatasq; acies
rupto federe regni. Certatuz totis con-
cussi virib⁹ orbis. In cōe nefas infestis
obuia signis. Signa pares aquilas et
pila minātia pilis. Quis furor o ciues
que tanta licentia ferri? Ventibus in-
uisis latius pretere cruore? Cūq; sup̄
ba foret babilon spolianda trophais.
Ausonijs vmbraque erraret crassus in-
ulta. Bella geri placuit nullos habi-
tura triumphos. Heu q̄tū terre potuit
pelagiq; parari. Hoc quē ciuiles bau-
serūt sanguine tētre. Unde venit titan
et non vbi sidera fundit. Quaq; dies
medius flagrantibus estuat horis. Et
qua bruma rigens et nescia vere remitti
Astrigit scythicū glaciali frigore pon-
tum. Sub iuga iam serēs iam barbari
iisset arāres. Et in. 2. li. idem ait. Si-
mū brute nephas ciuilia bella fatemur
Qui igit considerat romane vr̄bis in-
teritū de qđ dicit. Roma quāta fuit ipsa
ruina docet. Facile cognoscere poterit
quāta sit discordie vis ad nocendū ad
perdendū ad destruendū et annihilan-
dū omne regnū. Sed adhuc nobis se-
offerunt exempla tot florentissimarum
ciuitatū italicarū quib⁹ vidēt palatio-
rum ruine desolatiōes viarū et platearū
paucitas populorū et pristina dignitatē
ac felicitatis antique omnimoda dimi-
nutio. O Bononia studiorū mat̄. O Fa-
nua regina maris. O Parma. O Esculū
O Placentia. O Assisiū. O Viterbiū. O
alie ciuitates et terre que discordijs et
partialitatib⁹ locū redidit. Vbi ē glia
vestra. vbi populi multitudo. vbi antiq;
diuitie? O discordia maligna. O discor-
dia de testanda. Propt̄ illā nempe ciuis
insurrexit in ciuem: frater in fratrem:
amicus in amicum: et platee ciuitatū
humano sanguine sūt madefacte: atq;
in dies ciuitatū cōditiones deteriorate
eo qđ omne regnū ut dictū est i p̄ncipio
in seipsum diuisū desolabit. a qua deso-
latione literet nos xp̄s ibis dei fili⁹ qui
cū patre et spiritu sancto viuit et regnat

p infinita seculorum secula. Amen.

Feria secunda tertie ebdomade in q^a
d'ageluna. de diuitijs a quarum cupi-
ditate amoreq^{ue} inordinato retrahendi
sunt penitētes qui cupiūt eternas 7 ce-
lestes diuitias possidere. Sermo. 40.

Ejecerunt
autē extra ciuitatem.
Scribunt hec verba
originaliter Luc. 4.
c. 7 in euangelio bo-
dierno. Horribile sa-

tis est audire q^{uod} naçarenū eiecerūt xpm
foras māles ciuitatē. s. multo mag^{is} re-
testabile ē q^{uod} xpiani ipsū re suo corde re-
pellāt. Et licet multa sint vitia atq^{ue} pctā
ppter que xps a multis cōtemnit^{ur}: verū
tū vnū est satis gnāle auaricia. s. ppter
quā pauci sūt bodie q^{ui} xpm velint habē
Et enī dicit Hier. 2. c. A maiore vsq^{ue}
ad minorem cōs studēt auaricia: 7 a p-
pheta vsq^{ue} ad sacerdotē cuncti faciunt
volutū. Est autē auaricia imoderat^{us} amor
pccunie. ut dicit Aug^{ustinus}. p pccuniā itelli-
gendo quēcūq^{ue} tpalia bona q^{ue} possideri
possūt. Nam. i. q. 3. c. totū. dicit. Totum
quicq^{ue} d. boies baten in terra. oia qu op^{er}
dñi sūt pccunia est. Propterea ut boies
ad verā pñiam p diuitiariū cōtemptum
pueniāt: i pñiā sermōe de diuitijs crimⁱⁿ
locuturi: in quo tria mysteria crunt re-
claranda.

Primū dicit^{ur} damnatio.

Secundū conditio.

Tertium malignatio.

De amor inordinatus diuitiarū res-
tendit^{ur} 7 damna^{re} verbo 7 exemplo: tam
a scis q^{uam} a phis moralib^{us}. Caplm. 1.

Primū mysteriū declarandum
de diuitijs dicit^{ur} damnatio. Dā-
nat^{ur} siquidē non solū a sanctis:
verū etiā a gentilibus 7 moralib^{us} phis
Et ut clarius bateat querit^{ur}. vtrū diui-
tes diuitias baten^{tes} aut habere volē-
tes possint eternā salutē acquirere. Et

q^{uod} nō arguit^{ur}. s. p testimonia scāp scri-
pturarū. Deinde p dicta 7 exempla phi-
losophorū. Inquit sapiens Eccl. 3. c. Si
diues fueris non eris imunis a relicto
Et. pp. 28. Qui festinat ditari nō erit
inocēs. Et Dauid ps. 33. Diuites egue-
rūt 7 esurierūt. Et. i. Tbi. 6. Qui volūt
diuites fieri incidūt i tēptanonē 7 la-
queos diaboli 7 desideria multa stulta
7 noxia q^{ue} demergunt boies i interitū 7
pditionē. Et Jac. 6. c. Agite nūc diui-
tes plorate vlulantes i miserijs vris q^{ue}
adueniēt vobis. Diuitie vře putrefacte
sunt: 7 vestimēta vĩa tincis cōmesta sūt
Aurū 7 argētū vřm eruginauit. 7 eru-
go eorū in testimoniū vobis erit 7 mā-
ducabit carnes vestras sicut ignis. Et
Aug^{ustinus} in li. 83. q. Caritatis venenū est
spēs adipiscendorū. Et hiero. ad Eu-
stochiū diuinis euāgelij vocib^{us} into-
nat. Nemo potest duob^{us} dñis seruire. Et
audcat quisq^{ue} xpm mendacē facē: eo 7
māmone seruicēdo? Loaseraf ille sepe
Qui vult vīre p^{er} me abneget semetipsum
7 tollat crucē suā 7 sequat^{ur} me. Et ego
onustus auro arbitror me xpm sequi?
Et idem ad Julianū ait. Diuitē purpu-
ratiū gelēne suscepit flamma. Lazarus
paup plen^{us} vlcereb^{us} cui^{us} carnes putri-
das latebāt canes. 7 vix re micis men-
se diuitis miserā sustinebat aiām. i sinu
Abrahe recipit^{ur} 7 tāto pñarcha parēte
lectat. Difficile imo impossibile ē ut p^{re}-
sentibus quīs 7 futuris fruatur bonis
7 hic ventrem 7 illic mentē impleat ut
de diuitijs tñseat ad diuitias ut i vtroq^{ue}
seculo primus sit. ut 7 in celo 7 in terra
appareat gloriosus. hec ille. At sanct^{us}
scōp xps Luc. 6. c. ait. Ne vobis diuiti-
bus qui baten^{tes} cōsolationē vestrā. Et
idem Matb. 5. Beati inquit paupres
spiritu: qm ipsorū est regnū celozum. Et
Matb. 10. Facilius est camelū intrare
p foramen acus: q^{uam} diuitē intrare in re-
gnū celozū. Venit^{ur} p^{ro} eo eius pgo scāp
sima Luc. 2. c. sic cecinit. Esurientes
impleuit bonis 7 diuites dimisit ianes
Satis etiā damnabiles fore diuitias

p 3

xps et sci exemplo pariter et ope demon-
strarunt. Paup siquidē xps et paupere
matre natus: usq; ad patibulū crucis
paupem vitā duxit. **Uñ** Ber. in sermōe
quodā ait. Omnīū bonorū etna in celis
affluentia suppetebat: s; paupetas nō in-
ueniebāt in eis. Hāc itaq; dei fili? pēu-
piscens descendit ut eā sibi assumeret et
sua estimatione illā faceret preciosam.
De paupetate autē xpi dicit i sermone de
natiuitate: Pauperes adhuc ipse voluit
esse aplos suos. p quib? dicit Criso? sup
Matth. Si bonū esset aurū s; vtiq; re-
disset aplis xps: q; eis ineffabilia cōtulit
bona. Hūc autē nō solū nō redit: s; et iaz
battere pibuit. **Uñ** et Pet? i paupetate
gloriat dicens. Aurū et argentū non est
mibi. **Uñ** i sup atq; gētilēs suo modo
damnabiles et piculosas esse predicant
diuitias tpales et illas fatētur noxias
Uñ Tull? in pte officijs ait. Pecunie
fugienda cupiditas est. Nihil est enim
tā angustū animi tāq; pui q; amare di-
uitias. nihil honestius magnificētiusq;
q; pecuniā ptemnē. Et Seneca ad Lu-
cillū. Aude hospes ptemnere opes: et te
quodq; dignū finge teo. Nemo alius est
teo dignior q; qui opes contemplit. Et
idem in li. de tranquillitate animi inducit
exemplū et verba Zenonis. Zeno inquit
noster cum oia sua audisset submersa.
Iubet me dixit fortuna expedit? pbi-
sopbari. Et **Uñ** Valer? maxim? de Ana-
ragora dicit. q; cū p longā pegrinatio-
nem rediisset in patriā oiaq; sua dū-
pata vidisset retulit. Nō eēm ego salu?
nisi ista periissent. Et de Crate thebano
dicit Hiero. ad Paulinū. et ponit. iz. q. z.
c. glia epi. Crates ille thebanus homo
quodā diuissim? cū ad pbandū athenas
pgeret magnū auri pondus abiecit: nec
putauit se posse et virtutes simul et diui-
tias possidere. Et ptra Zouinianū idez
sic loquit. Legunt plurimi pborū diui-
tias nō tm contempsisse: s; etiā abiecasse
quasi impedimētū sapie et virtutū. Fecit
hoc Socrates quē oīz pborū secte tāq;
sapientie et pntis vnicū fontē venerāt.

Et **Uñ** li. i. di. insti. ait. Nam et abie-
cisse quosdā res familiares suas et renū-
ciasse vniuersis voluptatibus cōstat ut
solā nudāq; virtutē: nudi expeditiq; se-
querent. Concludim? ergo p oia dicta
q; diuites cum quib? virtutes stare nō
possunt eternā salutē nō habebunt. S;
ptra obijci pōt. Dicat enī. p. 13. Redē-
ptio anime vni diuitie. ppe. Et. p. 21.
Propter inopiā multi reliquerunt. Et
Salustius in catilinario. Semp in ci-
uitate quibus opes nulle sūt bonis iui-
rent malos extollūt vetera odere noua
eroptant odio suaz rerū mutari omnia
student. Et **Uñ** 4. et bicoz. Diuitie sūt
utiliū. Et. z. rixero. **Uñ** aliquid neces-
sariozū est substantia. Et ibidē. Omnis
indigentia mala est. Et. i. politice. Res
possessa organū ē ad vitā. Et. z. politice
Cōfert multitudo substantie. Et i euan-
gelio Luc. 19. de Zacheo diuite et prin-
cipe publicanorū xps dixit. Hodie huic
domui salus a teo facta est. Et **Uñ** Matth.
8. c. Centurionē sub se milites habentē
nō damnauit: s; potius approbauit fidē
eius. d. Non inueni tantā fidem in isrl.
Rūdeo ad hāc qōnes. q; diuitie possūt
bateri cum petō et absq; petō. Cū petō
baten? triplici rōne. p. dicit inordinā-
te affectionis. 2. impie iustificatiōis
3. indebite dispensationis. Prima rō
quare damnabiles sūt diuitie dicit in-
ordinate affectionis: cuz quis ad illas
inordinate affici? pstituit: et eis vitē
dinis finē. Et sic intelligūt omnes au-
ctoritates que vidēt cōcludere q; diui-
tes saluari nō pūt. sez qū diuitias dili-
gunt tanq; summū bonū ppendentes
teū. **Uñ** in ps. Diuitie si affluāt nolite
cor apponere. Et Seneca ad Lucillū.
Diuitiarū tibi possessionē nō interdico:
sed efficere volo ut illas intrepide possi-
teas. Quod vno consequeris modo si
te etiā sine illis bē victurū persuaseris
tibi. ppterca Aug? li. i. de ciui. xi. c. 10.
ait. Cum aplos dicit: Qui volūt diuites
fieri incidunt in temptationē et c. pfecto
in diuitijs cupiditate reprehendit: non

facilitate quā precipit alibi dicens. Pre-
cipe diuitibus huius mundi non superbe sapere
neque sperare in incerto diuitiarum: sed in deo
vivo qui prestat nobis omnia abundanter
ad fruendum. Et Hieronymus ad Saluinum de
Hebræo et viduitate. Nec diuiti obsunt
opes si eis bene utatur: nec pauper ege-
stas commendabilior facit si inter so-
res et inopiam petiti non caueat. Alterius
nobis testimonium et Abraham patriarcha
et quotidiana exempla suppeditant
quorum alter in sumis diuitiis amicus
dei fuit. Alii quotidie in sceleribus repre-
hensi penas legibus solunt. De Abraham
insuper idem ad Pamachium ita scribit.
Diues erat Abraham auro argenteo peco-
re possidere: multaque familiam habebat
ita ut ad subitum nuntium armare posset
exercitus iuuenibus electis. Et quatuor
reges qui fugerant in Belan secutus oc-
ciderat: tamen per crebri hospitalitatis offi-
cium dum homines non recusant suscipere
meruit eum. Ex ille. Damna ergo non
diuitiarum possessio: sed illarum nimis super-
fluus amor. Sunt autem et ceteri amoris vi-
tiosi tria principalia signa. Primum
cum quis sine rerum indigentia per-
bitor in diuitiis acquirendis se occupat
et affligit. De quo dicit Ecclesiastes. 4. c.
Unus est et secundum non habet. non fratrem
non filium. et tamen laborare non cessat nec
satiatur oculi eius diuitiis. nec recogitat. o
Cui laboro et fraudo animas meas bonis?
In hoc quoque vanitas est et afflictio pessima.
Secundum signum quod quis inordi-
nate diligit diuitias est: cum illas quod
ipse non eget propter deum pauperibus dis-
pensare recusat. Et de hoc diffusum loquens
in sermone de elemosyna. Tertium signum
est cum quis se diuitiarum seruum facit.
Nam sunt nonnulli qui diuitias etiam ad
proprium commodum necessitate urgente expo-
nere nolunt. Noui et ego Iohannem fusco
venerabilis ecclesie sancte Marie maioris
et vultu canonicum diuissimum quod plura bene-
ficia habentem: eratque ei substantia multa
abundabat vino frumento armentis et
pecuniis. Remanserant etiam ei argentea

vascula indumenta panni liberi et alia
plurima bona quondam fratris eius car-
dinalis sancti Marci. Ipse tamen miser et mi-
serior ceteris: auaricia victus: panem et
aquam sepius comedeat. Mulam cui
insidebat ne famulum precio retineret
ipse solus gubernabat. Ad dormiendum
sine lumine accedebat: calciatus in cul-
tum lectum intrabat. Dum infirmabatur
vix per multos dies cum mori iam time-
re inciperet medicum aduocabat. Lestes
antiquas et laceratas referebat. nec ca-
loribus aut frigore a labore poterat tedi-
neri. pro vno tenario pauperes suffoca-
bat. Semper discurrere semper circuibat
angustus et sitibundus ad thesaurigandum
Crudelis alijs crudelior sibi inimicissimus
deus. O reprobanda conditio. o se-
ralis natura. o tenax reprehensibile ma-
lum: amare plus diuitias quam deum quam pri-
mum quam propriam animam: quam etiam et corporalem
vitam. Propterea Seneca in libro de beata
vita ait. Diuitie apud sapientem virum
in seruitute sunt: apud stultum in impio.

Secunda ratio quare danabiles sunt di-
uitie dicitur impie iustificationis quoniam aut
iniuste acquiruntur aut iniuste possidentur

Tertia ratio dicitur indebite dispensatio-
nis quoniam dispensant aut his quibus dispen-
sari non debent. et de hoc dicemus in sermone
de elemosyna: aut quoniam expendunt. pedita-
liter in his in quibus expendi non debent
ut in superfluis edificijs diuitiis et indu-
mentis et siliis. Absque peccato habent
diuitie cum retinentur in usum: nec propter
illas offenditur deus aut proximus: sed
habent aut per iusta lucra acquisite: aut
per hereditariam successionem: illisque homo
vitatur moderate non constituendo in eis
finem ultimum.

De diuitiis affligunt eos quod illas imode-
rate amant labore timore atque dolore:
quod potius sunt contemnenda quam diligenda.

Secundum mysterium / Capitulum. 2.
de diuitiis declarandum dicitur
conditio. Reperuntur siquidem
etiam in diuitiis cum plus debi-
to diliguntur tres pessime conditiones.

P 4

p^o dicat laboris. 2° dicat timoris. 3° dicat doloris. Prima p^oditio dicat laboris. Affligunt enim diuitie se diligētes triplici labore. Prim^o dicat mentalis.

Secund^o corporal^{is}. Tert^o p^osciential^{is}. Prim^o dicat labor mentalis: q^ua mēs corū q^u diuitias amāt: nūq^{uam} pōt eē quēta eo q^{uod} cū in diuitijs satietatē querant illā in eis nūq^{uam} inueniūt. Propterea dicit sapiens Ecclesiastes. 5. Auar^{us} nō implebit^{ur} pecunia. Et Hiero. ad Demetriadez virginem. Diuitiarū amor insatiabilis est. Et Amb^{rosius}. 4. 1. di. c. sicut bi. Nec satietas vnq^{uam} nec finis adheret cupiditati. Et Boetius in. 2. Si quātas rapidis flatibus incitus pontus versat arenas Aut quot stelliferis edita noctib^{us} celo sidera fulgent. Lātās fundat opes nec retrahat manū pleno copia cornu. Hu manum miseras baud ideo genus cessat flere q^{uod} relas. Et Seneca ad Lucillū. Vidisti aliquādo canē missa a domino frustra panis aut carnis aperto ore capta mentem? Quicquid excipit p^{ri}mus in regum te uorat et ad spem venturi biat Idem euenit nobis quicquid expectatibus fortuna proijcit id sine vlla voluptate diuittimus statim ad rapinam alterius attoniti et erecti. Et idē ad eūdem. Congerant in te quicquid multi locupletes possident. et vltra priuatum pecunie modum fortuna te prouebat: auro tegat: purpura vestiāt. Et ad hoc modus deliciari et opū te perducāt: ut terram marmoribus abscondas: non tū trahere: sed calcare diuitias liceat. Accedant statue et pic^{ture}: et quicquid ars vlla luxurie elaborauerit maiora cupere ab his discēs. Naturalia enim desideria infinita sunt et falsa opūde nāscientia: vbi desinant nō habent. Et Juuenalis. Crescit amor nūmū quātū ip̄a pecunia crescit. Quid igit prodest ei q^{uod} multas habet diuitias si nō quiescat ul^{ter} contentat^{us}? Inquit enim Cicero i parat^{or}is. Contentus esse suis rebus maxime sunt certissimeq^{ue} diuitie. Propterea magis diues est q^{uod} scit contentari i pau

cis q^{uod} qui in multis sp̄ aio angustiat^{ur} et eget. Unde Seneca ad Lucillū. Breuissima ad diuitias p^{er} contemptū diuitiarum via est. Et iterū ad eundē. Qui cum paupertate bene conuenit diues est. Et iterū ibi de contemptu pecunie multa dicunt et longissimis orationibus hoc precipitur ut homines in animo non in patrimonio putent eē diuitias: cumq^{ue} locupletem esse qui paupertati sue coaptatus est. Et itē ibi. Quid mirari? quid stupēs? pompa est. Ostenduntur iste res. nō possidentur. Ad veras pot^{est} te conuerte diuitias. Disce paruo eē contentus et illam vocē magnus atq^{ue} amosus et clama. Hāteamus aquā: hāteamus potentiam. Secundus labor quo diuitie se diligētes affligūt ē cor^{por}alis. Propterea ait Oratius. Impiger extremos mercator currit ad indos Per mare pauperiem fugies p^{er} saxa per ignes. Et sapiens Ecclesiastes. 2. 1. Cūcti dies eius pleni sunt laborib^{us} et erūnis. Tertius labor dicat cōscientialis de quo Aug^{ustinus} in sermone de innocentib^{us} Lucrum inquit i archa. damnuū in cōscientia. Quisnam explicet quor^{um} p^{ec}tis oneratur auarorum p^{ec}scientia misera? Ob cupiditatē nanq^{ue} fiunt rapine furta symonie violentie et predatiōis vsure fraudes proditiōes iniusticie: et ut sic dicā oīa mala atq^{ue} facinorosa. Unde Virgilius in .i. encidos ait. Quid non mortalia pectora cogis auri sacra famēs? q^{uod} si dicat. ad omnia mala. Quoratur aiarum auaritia. o ardens ignis cupiditatis. O pestiferū venenū salutis Magna siquidem incredibilisq^{ue} multitudo gentium p^{ro}pter auariciam temerigitur in infernū. Secunda conditio pessima diuitiaruz dicat timoris. Cruciant nempe se diligētes timore continuo. Nam q^{uod} nimis ad diuitias afficiat semp est pauidus. timet inimicos. nō minus formidat amicos. non confidit in vxore non in filiis nec in fortissimis senis. Abscondit sepe aut in terra aut in muros p^{re} timore pecunias. Terretur

ad sonitū venti. ad motū fenestre. ad sal-
tū muris suspicando semp omnia la-
trones esse. In itineribus ei artorū vni-
bre terrorem incutunt: et vbiq; semper
viuit suspectus. Propterea exclamat Boe-
tius in. 2. de consolatioe dicens: Ope-
clara opum mortalium beatitudo quā
cum adeptus fueris securus eē testis
Et Iuuenalis dicebat. Carabit vacu-
coram latrone viator. Propterea beatus
Franciscus paupertatem complexus la-
trones non timuit dum irruerunt i euz
quando ibat in principio conuersionis
sue de Alisio versus Eugubium. propterea
de illo dñs Boni. sic dicit in rñsorio. Dñ
seminu do corpe laudes recitat gallice
celator noue legis latronib; in nemore
respondet sic pphice. Preco sum magni
regis. Audit in niuis frigore proiect-
iace rustice futur; pastor gregi. Ter-
tia conditio diuitiarū dicit dolo. Af-
ficiunt nempe dolore incredibili se di-
ligentes cum dimittunt aut relinquūt
in morte. Nam morientes nihil de illis
secū ferre possūt. Unde David i ps. Do-
muerunt somnū suū et nihil inuenerunt
omnes viri diuitiarū in manib; suis.
Et Job. 21. c. Diues cū dormierit nihil
secū affert. apiet oculos suos et nihil in-
ueniet. Apprehendet eū quasi aqua in-
opia. Et ut Greg. iquit. 3. moral. Nūq;
sine dolore perditur qd cum amore pos-
sidentur. Propterea qui diuitias estimāt
sicut debent si illas aut viuentes pdant
aut morientes deserant nō contristant.
Propterea Tullius i paradoxis ait de
Bianthe penneo. Nec nō illū laudo sepe
sapientem qui noiatur ut opinor inter
septem cuius cum patriam priuē ce-
pisset hostis ceteriq; ita fugerent. ut mul-
ta de suis rebus secum asportarent: euz
esset admonitus a quodaz ut idem ipse
faceret. Ego inquit facio. Nam omnia
mea mecū porto. Ille hec ludibria for-
tune nec sua putauit que nos etiam to-
na appellamus.

De maligni sunt diuitiarū amatores
eo q subiciunt se terre vilissime et tenui

ant a regula omnis creature: efficiunt
turq; similes idolatris. Caplm. 3.

Tertium mysteriū declarandus
de diuitijs dñi malignatio. Est
quidem peccatū malignū diui-
tias inordinate diligere. quia auaritia
ab auri cupiditate nūcupat. Brauitas
aut eius apparet ex triplici ratione. p
ratione subiectionis. 2. ratione reor-
dinationis. 3. ratione idolatrationis.
Primo apparet grauitas auaricie ra-
tione subiectionis. Et enim inqt Lbo.
2. 2. q. iij. Omne peccatū ex ipso q
est malum in aliqua corruptioe seu pri-
uatione alicuius boni consistit. In qñ
autē est voluntarium consistit in appe-
ritu alicui; boni. Dupliciter q ordo pec-
catorū potest attendi. Vno modo ex pre-
boni quod p peccatū contemnit uel corru-
pitur: quod quāto maius est tanto pec-
catū grauius est. Et fm hoc peccatū qd
est ptra deum ē grauissimū. Alio modo
potest attendi grauitas peccatorū ex pre-
boni cui inordinate subdit humanus
appetitus: quod quāto min; est ac vili;
tanto peccatū reformi;. Inter omnia
aut bona exteriora minimū est et infimū
quod spectat ad tpales diuitias. Nam
si recte consideremus quid sit argentū
quid aurum. quid gemme. quid iocalia
quolibet piosa. quid domus. quid alta
palatia. quid famulorum turba. quid
greges. quid armenta. quid de mqs oia
que diuitie vocari solent: pfecto iueni-
mus non aliud esse preter terrā. Ter-
ra aut in ordine creaturarū infimū bz
locum atq; vilissimū eamq; calcandaz
teus pedibus hominū redit. Vñ Hiero.
ad Demetriadem virginē ait. In acti-
bus apłorum qñ dñi nostri ihu xpi ser-
uebat cruoz. et recens erat in credētib;
fides: vendebāt omnes possessiōes suas
et ponebant precia ad pedes apłorū: ut
docerent pecunias esse calcandas. ppter
hoc insuper Seneca ad Lucillum ait.
Nihil natura quo auariciam nostram
irritaret posuit in aperto. pedibus aurū

calcandū ac premendū redit. 7 quicquid
est propter qd calcamur ac premimur.
Illa vultus nostros erexit ad superos
7 quicquid magnificū mirūq fecerat vi
deri a suspiciētibz voluit ortus occa
susq 7 pperantis mūdi volubilē cursū
tardos siderū incessus si compares to
ti citatissimos si cogites quāta spacia
nunq intermissa velocitate circueant.
Alia teinceps digna miratu siue p or
dinem subeunt: siue subitis causis mo
ta profiliunt: ut nocturni igniū tract
celi patefcentes colūnas ac trates re
fectus solis ac lune inuicē obstantū:
hæc supra nos itura disposuit. Aurum
quidē 7 argentū quasi male nobis cō
mitterē abscondit. Nos fortune mala
nostra tradidimus nos in lucem p que
pugnaremus extulim? nec erubescim?
sūma apud nos haberi que fuerūt ima
terrariū. hæc ille. 2° apparet grauitas
auaricie rōne reordinationis. De ordi
nat siquidem auaricia boies ut priores
fiant qualitet alia creatura. Nam ut. d
Aug⁹. Iudiciū marinū dicit bonitas
est q q̄libet creatura cogit dare seipsaz
Auari p̄o oia vellent appropriare sibi
Contra quorū paritatem 7 crudelitatem
ad priuos dicem? in sermōe re elemo
syna. 3° apparet grauitas auaricie rō
ne idolatrationis. In Paul⁹ Eph. 5. d
q auaritia ē idolorū seruitus. Qd fm
Nicolaū de lira intelligendū ē p quādā
cōformitatē: q̄a ita se habet auarus ad
nūmū: sicut ad idola idolatra. ppter ea
q̄a auari omnē spem suā 7 cōfidentiaz
ponūt in diuitijs. Hec est itaq illa aua
ritia nequissima perditionis mater: pie
tatis inimica: corruptrix animaz: esca
diabolī: 7 materia ois pcti. quā q̄quis
eijcit a se r̄p̄m qui nobis sit. ppit⁹ ut va
leamus sua gratia tēna oia cōculcare
atq ad regna pperare celestia vbi scis
affociati bñdicemus r̄p̄m gl̄iosū 7 lau
dabilē p infinita secula seculor. Amē.

Feria tertia tertiē ebdomade in qua
oragessima. re excreādo 7 piculosissimo

pctō symonie: ppter qd nō parū dam
nificatur atq cōfundit̄ ordo ecclesiæ
hierarchie. Sermo. 4i.

Quemqz
solueritis sup terram
erunt soluta 7 in celo
Verba sunt redēptor
nri originalit̄ Matb
18. c. 7 in euangelio lo
dierno. Contulit saluator noster min
istris ecclesiæ 7 sacerdotibus suis inesti
mabilē dignitatē euz fecit eos spūaliū
dispensatores. Ideo tanto grau⁹ esti
matur si q̄s peccāt eoz relictiū: quanto
plura donoz dei incrementa sumperūt
Maxime aut̄ damna in illis vitiū sy
mone: qd ex auaricia peccare noscitur
Illud siquidē ē cū multoz maloz 7 cō
fusionis dānosissime in ecclesiastica bie
rarchia. Ob eam cām i p̄ti sermone p
vitiū symonie nōnulla crim⁹ discepta
turi. re quo cōtemplabimur tria myste
ria principalia.
Primū dicat diffinitio.
Secundū inductio.
Tertium punitio.

Quid sit symonia 7 vnde tenoiatur
7 quare ē pctm̄ graue: 7 quid intelligit̄
p spūale aut spūalibus annexū. Cap. 1.

Primū mysteriū contemplādū
de symonia dicat diffinitio. Et
Ric. i. 4. di. 25. 7 Tho. 2. 2. dif
finiunt illā sic. Symonia ē stu
diosā volūtas emēdi uel vendēdi aliqd
spūale ul spūali ānexū. Que diffinitio
cōtinet implicite in. c. qui student. i. q. i.
Pro clariore aut̄ re claratiōe notabim⁹
tria. p̄ denominationē. 2° rōnē. 3°
reterminationē. p̄ considerem⁹ teno
minationē. Nā symonia tenoiat̄ a sy
mone. re q̄ habet Act. 8. c. q̄ euz vidit̄
set q̄a p impositionē man⁹ aploz dare
spūs scūs: obtulit eis pecuniā. d. Date
mibi hāc p̄tatem ut cuiusq̄ imposuero
man⁹ accipiat spm̄ scm̄: Det⁹ aut̄ dixit
ad eū. Pecūia tua tecū sit i p̄ditōe 7 c.

Sed nō videt q̄ sit conueniens ista re-
nōlatio: eo q̄ Symon noluit vendere
spiritualia: sed emere. Et ut habetur 4.
Reg. 5. Bieq̄ spiritualia vendidit. Ma-
aman syro. ergo non magis debet dici
symonia q̄ gregia. Rñdet Ric. ybi. s̄
q̄ eduenientius noīat symonia q̄ gie-
gia: quia vitium tam emptionis q̄ ven-
ditionis q̄tum ad voluntatem fuit in
Symone imago. Ad h̄ enim voluit emē
pecunia donū spiritus sancti ut postea
alijs venderet. Si tñ distincte loqui vo-
lumus: possumus vendētes spiritualia
appellare gregias: 7 emētes symonias
cos. 2° consideremus rōnem quare
spiritualium emptio siue venditio sit illi-
cita. 1° est ex pte vendentis. 2° ex pte
emētis. 3° ex pte venditionis. Prima
rō ē ex pte vendētis: quia ille qui vedit
spūalia non est illorū dominus sed dis-
pensator. An. i. Cor. 3. c. aplos dixit. Sic
nos existimet homo ut ministros xpi 7
dispensatores ministerio: uz rei. Se-
cunda ratio est ex pte emētis. Ille qui
emit rem multo minore p̄cio q̄ valeat
inuaste emit. Sed spiritualia sunt tante
nobilitatis 7 pfectionis 7 p sequeus
valoris q̄ nulli p̄cio tpaliū rep possent
adequari. An. 7 de sapia que est res spi-
ritualis. dicūt Sap. 8. c. Preciosio: est
cunctis opibus 7 omnia que desiderat
buendū valēt comparari. Tertia ratio
est ex pte venditōis: quia qui vtit aliq̄
actu ad illud: seu alio mō q̄ ordinauerit
reus unque facit: 7 tanto prius quāto
illud est in se dignius. Ordinauit autē
reus spiritualia gratis conferri debere
hominibus p ministros eius. qd̄ xpus
reclarauit dicens Mat. 10. c. Gratis
accepistis gratis date. s. sacramenta 7
alia spiritualia. An. in concilio Tolle-
tano. 1. q. 1. c. q̄cquid. dicūt. Quicquid
inuisibilis gratie consolatione tribuit
nunq̄ questibus uel quibuslibet p̄mijs
venūdari p̄nitus debet: dicēte domino
Gratis accepistis gratis date. Et sic col-
ligitur q̄ symonia ppter dicta peccatū
est mortale. Et sup addit ratio q̄ null⁹

debet excoicari nisi pro mortali p̄ctō ut
dictū est i sermone de inobedientia. Sz
pro symonia debet q̄s excoicari. Unde
1. q. 1. c. quicūq̄ sacros. dī. Anathema
danti. i. fiat fm̄ glosaz anathema acci-
pienti symonia. 3° p̄siderem⁹ de rēmi-
nationem. quid intelligit p spūalia aut
spūalib⁹ annexa. Et fm̄ doctores spūa-
lia dicūt sacra. s. baptis^m. chrisma. eu-
charistia. ordo. pnia. extrema vinctio. 7
bñdictio nuptiar⁹: p quib⁹ dare pecuniā
uel recipere ut p̄ciū eoz est phibitū: quia
symonia. Annexa pō spūalibus dicūt
Dedicatio eccliar⁹. p̄secratio virginū 7
aliar⁹ rep p̄tinētū ad cultū dinū. bñdi-
ctio abbatū. absolutio ab excoicatione
ul alijs censur⁹ ecclasticis. electio p̄lator⁹
ecclasticor⁹. p̄firmatio eoz. renūcia-
tio. v̄sitatio ipsoz p̄lator⁹: correctio cri-
minū uel resistere a correctiōe i iudicio
ecclie. cura aiarū. ingressus religionis
seu monasterij. ecclia seu bñficiū sim-
plex ul curatū. p̄benda. dignitas ecclie-
siastica. ut archidiaconat⁹. p̄positura
ep̄atus 7 bi⁹. officiū sepulture uel loc⁹
ecclie p̄secrat⁹ ad sepulturā uel ubi iā ē
sepultus aliq̄s. capelle. ius patronatus
ius p̄cipiēdi decimas. Officia ecclasti-
ca ubi ē aliq̄d iurisdictionis spūalis ut
Iconim⁹. Licedomun⁹ 7 bi⁹. Ferre sen-
tentia i iudicio ecclastico: permutatio
dignitatis ecclastice uel bñficiū 7 filia
Pacisci g. p bis symonia ē. An. dī. 1. q.
2. c. quaz pio. Cesset ois pactio cesset
ois p̄uētio. s. emptionis aut v̄ditionis
Mōdū rñ q̄ si quis sine pactiōe exp̄ssa
uel ex actiōe p̄ferat aliq̄d spūale spūaliter
bac intentiōe ut p̄p̄ illud recipiat tēpo-
rale: puta audit p̄fessionē ul dicit mis-
sam: ul p̄fert ordinē siue bñficiū 7 filia
p̄ncipalit⁹ q̄a sperat p̄p̄ h̄ se habitur⁹ pe-
cuniā uel aliud p̄ciū. Et s̄lt⁹ q̄ dat tem-
porale p̄ncipaliter ut recipiat spūale:
puta eucharistiā. ordinē sacrum. b̄ne-
ficiū 7 bi⁹ symonia cōmittit mentalē q̄
mortale est fm̄ Ric. Tho. Ray. Hosti.
7 Innoc. Sz talis symonia mētal⁹ tol-
lit p pniaz. ex de symonia. c. Ad dato.

Ubi autē nō fit pactio uel exactio uel pncipalis intentio ad tēporalia in col-
latione spiritaliū uel receptiōe: s̄ gratiā
et elemosynaliter datur aliqd et accipiat
ad sustentationē nature uel reuerentiā
sacramentorū: uel ad seruandū lauda-
bilē consuetudinē. licite et sine symonia
dari et accipi pōt. Unde Bregg. i. q. 2. c.
sicut ep̄m. ait. Eius oblatio nullā culpe
maculā ingerit que nō ex ambiētes pe-
titione pcessit. Nec symoniaci sunt tñi
qui spiritalia vendunt uel emunt. sed
etiā illi qui i his mediatores sūt. quos
ecclesia grauiter punit. sicut patet. i. q. 2.
c. sicut episcopum.

Quia pecunia ē materia inductiua pccati
symonie. et quod pecunia accipit multi-
pliciter et multiplici munere. Caplm. 2.
Secundū mysteriū cōtēplandū
re symonia dicitur inductio. Est
nāq; huius sceleris materia in-
ductiua pecunia: sumēdo pecuniā lar-
ge. ut in sermone pcedenti dictū est. pro
oi eo qd potest tēporaliter possideri. Potest
etiā pecunia dici quicqd pccio tēporali
seu estimari pōt seu mensurari. Nō solū
pecunia numerata in monetis auri ar-
genti et eris uel ea que cōmuniter con-
sueuerūt emi uel vēdi ut uasa aurea uel
argentea aialia agri. et bi: sed etiā pces
ex quibus acquirūt fauor popularis et
obsequia tēporaliē pstituta. Nā dicit Bregg. i. q. i.
c. sūt nōnulli. Cū viz iustū ppha descri-
beret ait. Beati q; excentiē manū suas ab
oi munere. Quia aliud est munus ab
obsequio: aliud a manu: aliud a lingua
Munus ab obsequio est seruitus: debite
impensa. Munus a manu pecunia est.
Munus a lingua fauor. s. mundanus. Et
per quod libet horū munerū cū inducunt
in spiritalib; pmittit symonia. ut ibidē
Bregg. d. Et ad idē. i. q. 3. c. saluator: Ur-
banus ait. Quisq; res ecclesiasticas. i.
spūalia q; rei dona sunt: nō ad h ad qd
institute sunt: sed ad ppria lucra munē
lingue: uel indebiti obsequij: uel pecunie
largiat uel adipiscit symonia. est.

Quia ad munus a lingua sciendū qd si qd
platus cōfert beneficiū ecclesiasticū seu
dignitatē ecclesiasticā: uel aliqd sacramētū
ad pces alicuius hac intētiōe pncipali
ut ei pcedat pferēt laus uel fama ac-
quirat: uel ut pccatiū euitet symoniā cō-
mittit. Et si pces porrigunt ab alio pro
indigno re beneficiū curato uel simplici:
et ille q; porrigit et q; exaudiat symoniā cō-
mittit: si ad pces factas pncipaliter mo-
uet. Si autē preces porrigit p digno: et
ad idoneitatē respicit. nō ad pces pnci-
palitē: nec rogans nec pferēs male facit
nec symoniā cōmittit. Si p quis p se
pces porrigat re bñficio simplici nō re-
putat symonia si alias est dignus. Nā
si indignus symoniā reputat. Et sicut
symoniā inducūt preces p se porrecte d
bñficio curato. etiā si alias sit dignus:
qā rōne ambitōis et psumptiōis reputat
eo ipso indignus scdm beatū Tho. in. 4.
di. 25. et 2. c. centesima. et Ray. in
sūma sua. Nū ad munus ab obsequio
reputat symonia qñ quis seruiet alicui
plato obsequio inhonesto. Sed q; ad ob-
sequia honesta uidelz ordinata uel ad
utilitatē ecclesie uel plati rationabilem
nō reputat symonia ita tñ q; nō pncipa-
liter seruiēs faciat ppe illud psequendū
Nā Bregg. ait. Ecclesiasticis utilitatib;
deseruiētē ecclesiastica oportet remu-
neratiōe gaudere. i. q. 2. c. ecclesiasticū
Munus a manu ē cum dat pecunia et
bi. Ubi tamen notandū q; pecunia pōt
dari et recipi licite pro spiritali et sine
symonia qñq; rationib;. 1. rōne pmuta-
tiōis. 2. rōne sustentatiōis 3. rōne
prouocatiōis. 4. rōne punitiōis. 5.
ratiōe uitande uexatiōis. Primo rōne
pmutatiōis. pbat sic. Qui uult remissi-
onē pccorū pseq; debet si pōt elemosynas
facere. Unde Danielis. 4. Peccata tua
elemosynis redime. Et Ambrosii. de pe-
dis. i. c. medicina. Peccatū tuū uenūda-
tus es redime te pecunia tua. Debet etiā
quis pro adeptiōe etne uite tēporalia
cūcta dare. iuxta illud Mat. 6. Facite
uobis amicos de māmōna iniquitatē.

2. potest dari pecunia rōne sustentationis. sicut sacerdos p missa quā dicit accipit pecuniam uel pretendā non q illā accipiat. p cōsecratione eucharistie uel pro orationibus 7 bī quasi precii sed ut stipendiū sue sustentationis. **Uñ** Aug. i. q. i. in. c. iudices. ait. Accipiat necessitas sustentationē a populo: mercedem ministrandis a teo. Sic 7 pbe antiqui testamenti si aliqñ recipiebant aliquid in prophetando accipiebant in modū elemosyne ad sustentationē non ad precii pbe. 3. pōt dari pecunia 7 accipi rōne prouocationis. Et sic dāf elemosyne paupibus ad inducendum eos 7 excitandū ut orent p benefactorib⁹ suis nō loco precij. qā ozo spūalis est 7 appreciari nō pōt. 4. rōne punitionis. Ergitur quandoq ab eo q absoluitur ab excoicatione pecunia non p ipsa absolūde: qā hoc esset symonia sed in punitione. S. rōne redimende verationis. Nam anteq ius acquirat alicui in bñficio uel dignitate non licet dare ad redimendā verationē suaz: qā esset symonia. sed postq fuerit adeptus 7 ius sibi acquisitū verationē sibi iniuste factā sup bñficio uel dignitate licet pecunia redimere: sed nō iustā verationē ut si iuste accusaret. 7 huiusmodi.

Qualiter puniunt symoniaci: tñ p priuationem gratie diuine: tñ p suspensionem ordinis 7 bñficij symoniace susceptorum: cum etiā p obligationē ad restituendum. Caplm. 3.

Tertiu mysteriū contemplandū de symonia dicitur puniō. Punitur etenim hoc peccatū multiplici pena. p. dicitur gratie rei peditio. 2. iusta suspensio. 3. restitutio obligatio.

Prima pena dicitur gratie rei peditio. Unde i. q. i. c. qui studet. Breg⁹ naqñ genus ait. Judas omnium redemptor: ez vendidit. mox laqueo suspensus eandē redemptiois gratiā nō obtinuit 7 merito. qā nemo pōt retinē quod vendidit. Symon etiā magus cum eandē grām spūs sci emere vellet: damnationis sue

suaz audiuit a Petro. Dicit etiā Aug⁹ i. q. i. c. Sicut. q. ignis sacrificij q p. 10 annos babylonice captiuitatis sub aq vixerat extinctus est Antiocho Jasoni vendēte sacerdotiū q significauit ignez id est gratiā spiritus sci non lucere i symoniacis sacramētis. Secūda pena qua puniunt symoniaci ē iusta suspensio. Sunt eni notorij symoniaci suspēsi ab ordinibus 7 bñficijs symoniace susceptis. ut i. q. i. c. statuimus. 7. c. q. s. Et hanc suspensionē videt Ambrosi⁹ vocare excoicationē in. c. reperiunt. i. q. i. fm glo. Et tales. s. conferentes ordines uel beneficia 7 officia ecclesiastica 7 ista etiā recipientes p symoniā si sunt clerici debent deponi 7 priuari oi officio 7 bñficio simpliciter si cōuincāt de hoc i iudicio ecclesie. Si sūt laici ut mediaiores symonie debent excoicari. i. q. 2. c. si q. s. Efficiunt etiā infames. 7 quilibz criminofus admittit ad accusationem eozū. c. 7 de symonia. c. tanta. 7. c. si dñs

Tertia pena symoniacoz est restitutionis obligatio. Nam fm lbo. pecunia recepta p symoniā retineri non pōt sed restitui debet. nō conferenti: qā turpiter tēdit. sed debet paupibus erogari: uel illi ecclesie in cui⁹ iniuriā data est applicari. 7 hoc i omni symonia. Et fm lbo. 7 Innocentiū 7 Ray. symoniaco q ad bñficia simplicia ul curata per symoniam recepta p dicit fructus: qā non pōt illos recipere. 7 receptos tenet restituere: reductis expensis factis in utilitatē ecclesie 7 gratia fructuū colligentozum. 7 hoc qā fur est 7 latro in illo beneficio. In veteri autē testamēto. ut bī 4. Reg. 5. c. Bieci ppter symoniā quā cōmisit accipiendo pecuniā a Naamā syro quē Heliseus pbeta curauerat lepra pcellus est cū omnib⁹ posteris eius Sed quid dicā? Quo me vertā? Quaaliter verba cōcludam? Audiuimus ex his que dicta sunt q grave sit vitium symonie. 7 tñ hodie vbiq regnat. vbiq sua tela pñat. Ecclesia rei. o spōsa te cora agni imaculati xpi ibi: quis in te

pfecit tot ignaros idoctos ibabiles ad curā aiarū? Quis ordines dignitates et bñficia tua tam multis indignis tribuit? Audeo dicē q pessima illa et truculenta belua symonia mala h omnia fecerit. Et ne rescendam? ad pticularia tm vnuz tenere firmiter possumus q si symonia cessaret a ministrj ecclie cuncta bene optimeqz disponerēt et animas i pctis alligatas absoluerēt: ac te diaholi laqueis liberarent. se vero non illaquearēt: sed potius velut ministri digni adipiscerēt in hoc seculo rei grām. et in futuro sempiternā gloriā: in qua xps viuit regnatqz p infinita secula. Amē.

feria quarta tertie ebdomade i qua dragesima. de cogitationibus malis et vitiosis vitandis: ppter quas solas et absqz effectu operum exteriorū posset hō damnari. Sermo. 42.

DE corde enī ereunt cogitationes male. Verba sūt redemptoris nri originaliter Matb. 15. c. et i euāgelio bodier. no. Extat apud nōnullos opinio qdē satis falsa et piculosa: qm nō arbitrant esse pctā que p opa extrinseca non ppterant: cū tm fm rei veritatē multo plura sint mala que latent in corde: in die iudicij manifesta fienda q ea que nūc apparent forinsec? et vidēt. Hoc autē euidenter satis aperuit oīuz doctor ihs xps rei filius i lectione sci euangelij. Qua ppter ut qui verā pniām agere volūt totaliter mudent: et quolibz expellantur facinorā: in pñi sermone de cogitationibus dīseremus: de quib? tria mysteria declarato.

Primū dīcī cognitio.

Secundū offensio.

Tertium remediatio.

De cogitationē cordiū certitudinalitē cognosci non pñt nec a remonib? neqz

ab angelis beaq: s bene a solo deo quē nullū latet secretū. Caplm. j.

Primū mysteriū declarandū de cogitationib? dīcī cognitio in quo videndū erit qualiter cogitationes nroz cordiū cognosci pñt. Et h triplici. p respectū remōis. et respectū āgeli. et respectū rei. p videndū ē qliter cogitantes hōiuz cognoscūt respectu remōis. De q dubiū ē pōt. vtrū cognoscat secreta pscie. Et videt q sic. p qa officiū remonū est accusare. Unde Apo d. 12. Proiectus ē accusator fratruū nostrorū. Ergo si in iudicio arguemur de secretissimis cogitationibus: videtur q he non lateant accusatorem nostrum. Secundo arguitur: quia dicit Aug. 12. sup Ben. ad litteram. Alii angeli cogitationes nouerunt: quia multa predicunt que non predicarent si cogitationes nō nouissent. et arguit ex dictis Arj. 2. de anima. Notior est operatio q potentia et potentia q substantia: quia p cognitionē operationis et potētie puenit in cognitionem sbe. Sed lba aīe nō pōt latere diabolū. g nec eius opatio nec ptus. g si cogitatio et affectio sūt passiōes aīe. g nō pñt latē diabolū. Et ptra arguit ex dicto Aug. d. in li. de ecclīasticis dogmatib? Internas aīe cogitationes diabolū non videre certi sum? Rñdet Boñ. et Ric. di. 8. 2. li. q duplex ē cognitio. p certitudinalis. et tali cognitione remones nō pñt sciarū secreta rimari. et ē cognitio coniecturalis que est p aliquos motus seu per aliq signa. Et qm pauca sūt ita secreta qn pdeant i opa exteriora: uel appareāt p signa exteriora faciei uel p signa corpis qd diuersimode mouetur fm diuersitatē affectionū. hinc ē q multe cogitationes nostre replendi pñt a malignis spiritib?: nisi arceantur virtute diuina. he autē cognitio potius est coniecture q certe scie. Ad pñū g argumentū dicit Boñ. q in die iudicij nō solū remon erit accusator: imo

etia et cor nostru. **N**on te exteri: ab? ac-
cusabit diabolus: te secretis pro conscia
ppria. Ad secundu per rursu per dis. iam
facta te duplici cognitione. Ad tertiu
vero. scilicet notio: est opatio quod liba. dicit
Bon. quod veru est de opatione extrinseca
de intrinseca autem anima non habet semper veri-
tatem. Dulce enim res sunt nobis note
quarum virtutes et opationes nos latent.
Nec dicendu quod illud habet locu in opatione
nali: non in opatione voluntaria. Opatio
enim nalis secundum naturam est ita se nali-
ter nata est repugnare. nec se occultare potest:
sicut nec liba: imo per ipsas manifestatur
liba dum plus habet de ratione actualitatis
ac per manifestatidinis et lucis. In opatione
autem voluntaria secus est. Nam cum liba
nali-ter se repugnet: sicut nali-ter est se oc-
cultare non possit: opatio voluntaria sic
voluntarie exiit in eam et voluntarie ma-
nifestat. et ita occultari potest. imo non ma-
nifestat nisi homo velit. Talia autem sunt
quod latent in secreto nostre conscie. Id quod diabolus
vol? videre possit animam propria scire: non
tamen potest illa percipere. Et sic percludit quod cer-
tudinaliter temeris archana pectoris nostri
scire non valent. 2° videndu est qualiter
cogitationes cognoscunt respectu angeli.
Et licet Hermes in li. quibus fecit de quatuor
materiis et quidam alij contendat. probare non
latere ipsos angelos cogitationes nostras
verum in hac parte inherere doctrine sci
Ab. Colligo itaque ex eius dictis in pri-
ma parte summe. quod 51. et in. 2. scripto sen-
tis. 8. ar. 5. ea que per solutionem habet dubij
faciunt. Dico ergo quod cogitationes per se
pliciter considerari. Uno modo putantur in sua
futura ratione. Alio modo putantur in sua pre-
sentia ratione. primo scilicet. putantur cogitationes
sunt future. nali-ter cognosci vel videri ab
angelo nec ab homine possunt. Cuius ratio est. quia
fusa non cognoscunt nisi secundum quod habent esse deter-
minatu in sua causa. Sed cogitationes cordis
non habent determinatu esse in voluntate: quia vo-
luntas se habet ad utrumlibet: et ideo non possunt
cognosci. 2° modo cogitationes cordis possunt
considerari. putantur in sua presentia ratione. Et
habetur duobus modis. vel putantur in suo princi-

pio. vel putantur in signo. primo modo putantur co-
gitationes sunt solum in suo principio. scilicet co-
gitationes in intellectu: et affectiones in
affectu vel voluntate: itaque ex cogitationi-
bus non resultat aliud exterius signum:
puta aliud effectus vel motus in corde:
et sic solus deus cogitationes cognoscit. per
rationem calitatis: quia ille solus cogitationes
cognoscit cui soli subiacet intellectus et
voluntas create rationalis: et quod solus potest operari
in eam. et est eius principale obiectum et finis
ultimus. Sed habet propriu est dei. nec angelo
nec homini potest: sed soli deo. 2° habet probat rationem
entitatis. Nam quanto aliud minus habet de en-
titate: tanto minus habet de cognoscibilitate. sed
cogitationes minimu habent de entitate. ergo et
minimu de cognoscibilitate. Addit et
alia ratio. scilicet intimitas. Nam quanto aliud est
magis secretu vel absconditu: tanto minus
cognosci potest. Sed cogitationes cor-
dis ipsi menti et intellectui et voluntati
sunt valde intime eo quod sunt a principio
intrinseco. scilicet intellectu et voluntate. Quod
patet: quia cogitare dicit actionem intrin-
secam. et ideo ille solus cogitationes cor-
dis potest cognoscere qui ipsi menti potest
se intimare. Talis autem est solus deus.

2° cogitationes considerari possunt
putantur in exteriori signo. et sic cogno-
sci possunt et ab angelo et a demone: ut
dictu est. et ab ipso homine. 3° viden-
dum est et concludendum ex premis-
sis quod cogitationes cognoscuntur ab ipso
deo. Ipsi nihil est absconditu nihil oc-
cultum. cognoscit et quicquid patet et
quicquid latet. Unde Job. 42. c. ait.
Scio quia omnia potes: et nulla te latet
cogitatio. Et Eccl. 1. Non te iustifices
ante deum: quoniam agnitor cordis
ipse est. Et ps. 93. Dominus scit cogi-
tationes hominum. Et i. Paral. penult.
Omnia corda scrutatur dominus: et vni-
uersas mentium cogitationes intelli-
git. Et Heb. 4. Omnia nuda et aperta
sunt oculis dei. Et Job. i. canonice. c.
3. Maior est deus corde nostro et no-
uit omnia. Et 32. dis. c. erutescat. Se-
cretorum cogitator et iudeus deus est.

Et Seneca ad Lucillū. Quid prodest aliqd ab homine esse secretū? Nihil deo clausum est. Ipse cogitationibus nris interuenit. Sic interuenit dico: ut nūq̃ aliqn̄ inde discedat. Et quib⁹ repretendimus quāta sit illorū fatuitas q̃ gaudent delinquētes ab hominib⁹ nō videri nec cogitant reū oīz secretoz oīzq̃ cordiū eē inspectoz. Nū 7 poeta Qui dius li. i. 4. metamorphoseos ait. Aspicunt oculis superi mortalia iustis.

Qualiter in cogitatione pōt eē p̄ctm̄ 7 q̃ alia est cogitatio nature. alia gr̄e. 7 alia culpe.

Secundū mysteriū declarandū de cogitationib⁹ dicat offensio. In quo disputandū venit. utrū in cogitatione possit homo peccare 7 offendere deū. Et arguit. p̄ vna pte q̃ nō. Nam eē p̄ctm̄ aut est in voluntate aut i actu voluntatis. Sed cogitatio est act⁹ intellect⁹. q̃ in cogitatione nō potest esse p̄ctm̄. Sed in p̄trariū ē auctoritas ihu xp̄i i euangelio presenti. Et itē in scripturis sepius confirmat. Unde p̄p̄. i. 5. Abominatio dñi cogitationes male. Et Sap̄. i. Peruerse cogitationes sepant a deo. Et p̄p̄. 8. Deus odit cor machinans cogitationes pessimas. Et Ysa. i. Auferte malū cogitationū vestraz ab oculis meis. Et 55. c. Derelinquat impi⁹ vias suas. 7 vir iniquus cogitationes suas. Et Hier. 4. c. Usq̃q̃ morabunt in te cogitationes noīe? Et Zach. i. Cōuertimini de vijs vestris malis 7 cogitationibus vestris pessimis. Et Mat̄. 9. Cum quidā de scribis dicerent intra se de xp̄o. hic blasphemāt. cum vidisset ihs cogitationes eorū: dixit. Quid cogitatis mala in cordib⁹ vris? Rñdeo itaq̃ ad hanc q̃stionē ex dictis Alex. i. 2. sūme. 7 sancti Ldo. di. 39. secundi li. ar. 2. distinguēdo triplicē cogitationē. Prima est nature. 2. gratie. 3. culpe.

Prima est cogitatio nature: qñ quis cogitat ea ad que nāliter inclināt. ut si q̃s sitiens cogitat de potu. si q̃s gūatus somno cogitat de dormitōe 7 bi⁹. 7 in

talibus cogitationibus nō est peccatū: quia ex his que insūt a natura nec laudamur nec vitupamur ut dicat. 2. ethi.

Secunda cogitatio dicat gr̄e: cū q̃s cogitat bñfacere. Nā ut dixim⁹ i primo huius opis sermōe. Nō pōt q̃s a seipso cogitare bonū. q̃a ut inq̃t Aug⁹ in li. de p̄destinatione scōrū. Prius est cogitare bonū q̃ credere. 7 ipsum cogitare bonū ex deo est. Notandū tñ q̃ nō oīs cogitatio boni a gratia est inspirāte. Nā cū duplex sit bonū. s. quoddā de necessitate p̄cepti. quoddā de superogatione perfectionis. licet p̄mū bonū semp sit homini inspiratū a deo. nō tñ semp secundū. qñ imo posset 7 qñq̃ diabolus permittente deo talia bona suggerere: ut sub illorū sp̄e inducēt ad gūiora mala. puta posset tēptare aliquē ut p̄niaz faceret quā fecit br̄s Franciscus. ut sub illa specie aut facēt illū de se multū p̄sumere: aut ad fatuitatē peruenire. Propt̄ea laudo ut cum similes cogitationes ascēdunt in corde velie homo recurrere ad diuiz p̄siliū p̄ter 7 auxiliū 7 p̄tere bonorū 7 scōrū viroz iudiciū. Tertia est cogitatio culpe. quādo q̃s cogitat de p̄cto aliquo. Et h̄ cogitatio pōt eē aliquādo meritoria. aliqn̄ venialis. aliqn̄ mortāl̄. Pōt esse cogitatio de p̄ctis meritoria cū quis cogitat uel ut debeat uel conteras sicut dicebat Eszechias Ysa. 38. c. Recogitabo tibi. o. a. m. i. a. a. mee. Vel cogitat quis p̄ctā ut illa cognoscat. sicut qui habet cōfessiones audire varia peccata recogitat qualicūq̃ illa possit delectari siue punire. Quādoq̃ cogitatio de peccatis pōt eē venialis. s. cum quis illa cogitat cū aliquali delectatione: nō tamē ex p̄posito nec ex reiteratione: s̄ potius ex quadā subreptione. Quāq̃ insup cogitatio de p̄ctis ē p̄ctm̄ mortale: qñ vñ reliz quis cogitat illa cum sensu reiteratione ex delectatōe 7 cōplacētia p̄cti mortāl̄. Et q̃ quis nō seq̃l̄ act⁹ extenoz: tñ volūtas deprauat 7 maculat interi⁹. p̄p̄ea graue piculū iminet bis q̃ nullā sibi p̄sciaz faciūt de cogitationib⁹ turpib⁹.

7 inuidis. Idcirco seruanda est Hiero. regula ad Demetriade pginē. d. Dium operū 7 cogitationū tuarū speculatozē tuū reū crede. Ideo caue ne qd loquarū aut cogites qd oculos dñe maiestatis offendat. Ite ille.

De vitari possunt pctā cogitationū p exercitiū ofonis. lectionis. opandis 7 p euitationē locutōdis 7 auditōdis ocio forū pborū: 7 nutritōdis ipsarū cogitationū. 7 p amaritudinē. Caplm. 3.

Tertiu mysteriū declarandū de cogitationib⁹ dñe remediano. in q notabim⁹ tria pncipalia remedia: qb⁹ cogitationū pctā redinari possint. Prīmū ē egeratio. Secundū euitatio. Tertiu amaricatio. Prīmū remediū ē egeratio aut in lectiōe. aut i ofone. aut i corpali occupatiōe. Et re h ita dicit Hiero. ad Saluinā te nebridio 7 viduitate. Sp i manib⁹ tuis dina sit lectio 7 tam crebre oratiōes ut oius cogitationū sagitte qb⁹ adolecētia pcuti solet huiusmodi elypro repellat. Et idē ad Rusticiū mōachū 7 te pscra. di. 5. canūp. Facito aliqd opis ut diabol⁹ te sp inueniat occupatū. Et idē ad Demetriade pginē. Nec id tibi ab ope cessandū est quia teo ppitio nulla re indiges: s ideo cū oib⁹ laborandū ut p occasione opis nil aliud cogites nisi quod ad dñi pñet seruitatē. Propterea Eccl. 33. dicat. Mula maliciā de euit ociositas. Secundū remediū dñe euitatio Qui vult cogitationes malas aut fugere aut vincē euitet tria. Primo malā locutionē. s. ociosoz vortoz. qā ut inqt apls. i. Cor. 15. Corrūpunt bonos mores colloquia mala. Et Ar. 1. politico 203. Ex ofe de facili qdāq turpiū fit: 7 ipsū facē. Et Hiero. in epitaphio scē Paule. Immū dīcia 7 turpe pbiū atq lasciuū nūq est de ore pginēo pferendū: qb⁹ signis libidinofus anim⁹ ofendit. 2. euitet auditōnē. ut nō solū nō loquar: verū etiā nō audiat que sordida sunt 7 vana. 7 cum videt qsq de filiis colloquētes velut de serpētib⁹ discedat ab eis. 3. euitet

nutritionē. ut si cogitaciōes irruāt non nutriet illas. nō retineat. nō i delectatio nē illoz pñentiat. s. conef eis repugnare ipsasq a se repellē qñ pñ. In Hiero. ad Eustochiū inquit. Nolo sinas cogitaciōes crescere. nihil in te babyloniciū uel confusionis adolescat. Dū puus est hostis interfice. neqñ elidat in semine Quia enī impossibile est in sensu boīs nō irruere motū medullaz calore. ille laudat ille pñicatur beatus q statū ut cepit cogitat⁹ interficit 7 allidit eos ad petrā petra aut erat xps. Tertiu remediū dīat amaricatiōis. Sicut mēs cum a dulcedine lactis filios puulos volētes retrahere sup mamillas amara quedā apponē solēt: ut illoz gustu cessent vte ra suggere. Sic amaritudo mētis cogitaciōib⁹ inuidis admitta eas amaras 7 inspidas reddit. Est aut triplex amara memoria. p. mortis. de q sapiēs Eccl. 41. Q mors q amara est memoria tua.

2. amara memoria est vltimi iudicij: de quo ecclia cātat ppheticū illud. Dies illa dies ire dies calamitatis 7 miserie dies magna 7 amara valde. 3. memoria est amara dñi nri ihu xpi passio. Cū q stimulat aculeis cogitationū malarū: si diligēte recogitat se moriturū: aut in dei iudicio rationē se redditurū: aut videat xpm p se i cruce patiētē: facile victor euadet. Ergo retineamus corda nostra ne impleat malicia malarū cogitationū: ut sic valeam⁹ adipisci i b sēlo dei gratiā 7 i futuro glām. Amē.

Feria qnta tertie ebdomade in qdra gesima. de religiosa vortozum emissione illorūq obseruantia: a qua multi reficiunt. qā p⁹ ipetratas gratias vota promissa nō soluūt.

Sermo. 43.

Adperauit

febri 7 dimisit illā. Scribunt hēc pba originali ter Luc. 4. c. 7 in euāgelio hodierno. Subuenit reus virtute sua iufinita

q

necessitatibus hominū: si tñ ipsi religiosa
 pietate ad eius auxiliū confluant: sicut
 patet in lectione euāgelica in qua nar-
 rat benigna cōdescensio xpi ad sanādū
 socrū Symonis a magnis febrib⁹. fecit
 tñ illud rogatus a suis: Sic ⁊ quotidie
 curant infirmi a varijs languoribus:
 quib⁹ humanū p̄sidū succurrere mīme
 valet: tñ adiutorio salutē recipiunt.
 Id aut ut plurimū impetrat nō solū per
 deuotas orōnes s̄ etiā p̄ fidelū votozū
 emissiōē. Facto nāq; voto teo ⁊ sanctū
 eius q̄ plurimi icolumitatis beneficiū
 sūt adepti. Quia p̄o magna est igrati-
 tudo emittere vota ⁊ illa non exoluere:
 p̄pterea in hoc sermone de voto aliqua
 necessaria penitentib⁹ pcurram⁹. Nam
 Deut. 23. dicit. Cū votū voueris dño teo
 tuo nō tardabis reddere q̄a requirit illud
 dñs deus tu⁹. Et in psal. 49. Redde al-
 tissimo vota tua. Et 15. Nouete ⁊ red-
 dite dño teo vltro. De voto itaq; tria
 mysteria p̄ncipalia erūt declarāda.
 Primū dicit diffinitio.
 Secundū p̄hibitio.
 Tertū dispensatio.

Quid sit votū. ⁊ de septē p̄ditionibus
 que requirunt ad hoc ut habeat ratio-
 nem virtutis. Caplm. 1.

Primū mysteriū declarandū de
 voto dicit diffinitio. in quo qd
 sit votū videamus. Et ex dictis
 sci Th. 2. 2. q. 88. ⁊ Ric. di. 38. quarti
 sumo hāc diffinitionē. Votū ē p̄ceptio
 melioris. p̄positi aī deliberatiōe firmata
 Et qua diffinitio colligunt septē con-
 ditiōes que requirunt i voto ut rebite fiat
 videlicet. 1. dñi deliberatio. 2. p̄missio
 3. superogatio. 4. ordinatio. 5.
 formatio. 6. honestatio. 7. distinctio.
 Prima cōditio que requirit i voto dñi
 deliberatio. ut. s. fiat ex voluntate delibe-
 rata. Nam ut dicit Ric. vbi. s. Votum
 dicit a volendo. Nñ sicut in nobis est
 duplex velle. scilicet plenū qd ē velle re-
 liberatiū. ⁊ semi plenū: qd est velle ex

subreptione. sic dico qd est duplex votū
 s. votū quod habet plenā rōnē voti. ⁊ re-
 rōne talis voti est qd sit factum ex deli-
 beratione: quia ut dicit. 2. 0. q. 3. c. p̄s
 cleric⁹. Nullū votū nisi voluntariū. Et 15.
 q. i. c. nō est. Volūtariū sibi militē eligit
 xps. Et ē aliud votū qd nō habet plenā
 rōnē voti. eo qd non fit cū deliberatione
 sed ex quadam subreptione: ⁊ ideo non
 obligat. Sed in hoc oritur dubiū. an
 teneant vota que fiunt in angustijs: ut
 puta a mulieribus tēpore partus: ⁊ a
 nauigantib⁹ tēpore tēpestatis. ab infir-
 mis tēpore infirmitat⁹ ⁊ siliā. Et quidā
 absolute. ⁊ male rñdent qd nō. Cōtra q̄s
 dicit Huil. Qd est distinguendū: q̄a aut
 vota p̄dicta fiunt ex intentāe deliberata
 ⁊ sic tenent ⁊ obligāt. ut pateri. c. sunt q̄
 opes. 15. q. 4. Si p̄o fiant ex subreptiōe
 nō tenet: i angustijs tñ magis subripit
 mens q̄ i pace ⁊ quiete. eo qd p̄m Aug.
 in li. 83. q. Passiones trīstibiles p̄o ba-
 tent alterare vsū rationis q̄ passiones
 relectabiles. Secunda cōditio que re-
 quirunt i voto dñi. p̄missio. Scdm. n. Ric.
 ⁊ Tho. vbi. s. P̄positū solū ad faci-
 endū aliqd bonū nō facit votū sed p̄o
 positū firmatū. p̄missiōe. Et si fiat corde
 etiā sine oris expressione: adhuc tenet ⁊
 ligat in foro p̄scie. Exp̄ssio enī voti per
 vocē refert ad interiorē deliberationē.
 S3 h̄ occurrit vnū dubiū disputandū
 Vtrū omne votū publicū p̄ exp̄ssionem
 vocis factū corā alijs sit votū solenne.
 Et rñdet Ric. qd p̄ria ē inter votū publi-
 cū ⁊ solēne: q̄a qdlibet votū corā multis
 ⁊ in publico factū publicū dici potest:
 sed non quodlibet tale potest dici solē-
 ne. Nñ enī dicit votum solenne nisi qd
 in se habet aliqd annexū ut in publicū
 debeatur venire ⁊ per quod vouens ponit
 sub alteri⁹ hominis potestate. Et tale ē
 votum in susceptione sacri ordinis: per
 quem suscipiens constituitur minister
 ecclesie ad deo publice seruiciū ⁊ p̄missiō
 sub episcopi potestate. Unde tale votū
 esset solenne: etiā si predictū ordinē ab
 episcopo recipiet i secreto. P̄o fessio etiā

in religioe facta in manu eius q̄ eā po-
test recipere habet in se aliquid annexū
quo debeat in publicū venire. vñ talis
p̄fessio solennizat votū etiā si fiat i oc-
culto. Solennizat ḡ votū p̄fessione
in religione 7 p̄ sacri ordinis susceptio-
nem. ut p̄ extra. qui clerici uel uouētes
cursus. an glo. 7. c. q̄ votum. **H**ortā-
dum tñ ut dicat in glo. 2. 1. q. i. c. n̄ uolue-
res. 7 extra de p̄uersa. p̄u. c. ex p̄te. q̄ in
p̄pria domo vti v̄stib⁹ monachalib⁹ 7
votū facere nō solennizat votū. Tertia
p̄ditio q̄ requirit in voto dicat supero-
gatio. Debet fieri votum de bono super-
erogatiōis 7 nō de bono necessario: q̄a
ad bonū necessariū homo tenet etiā sine
voto. S3 m̄gr̄ sn̄iaz. dis. 33. q̄rti. dic q̄
votoz aliud ē cō. aliud singulare. Cōe
est qd̄ cōs in baptismo faciūt. cū sp̄dēt
renūciare diabolo. ut b̄ de conse. di. 4.
c. p̄ma igit. 7. c. p̄mū interroget. Et tale
votū fit de his que sūt necessaria ad sa-
lutē. Ibi tñ diminute iuenit ratio voti
Singulare votū ē cū aliquis sp̄ote pro-
mittit se seruaturū aliqd̄ bonū ad qd̄ nō
tenet. q̄uis teneat p̄ votū. hinc d̄r. i. 1.
q. i. c. sūt quedā. Sūt qdā que etiā non
vouētes debent. qdā etiā que nisi voue-
rimus non debent. h̄ postq̄ ea deo pro-
mittim⁹ necio reddē p̄stringimur. S3
hic emergit vnū dubiū. **A**ltri vota que
sunt sub aliq̄ p̄ditioe: p̄ditione illa ces-
sante sint obligatoria. Et r̄ndet Ray. i.
sūma. q̄ duplex est p̄ditio. **U**na ḡn̄alis
ut si vixero. si potero. si de⁹ voluerit. que
semp̄ intelligunt etiā si nō apponant. ut
p̄ 3. 2. 1. q. 2. c. beata maria. Alia ē cō-
ditio sp̄alis: puta cū quis vouendo dic̄
p̄mitto facē tale bonū si impetrauerō sa-
nitatem. si p̄ditio resiciat votū nō obli-
gat. Facit ad h̄ qd̄ scribit 32. q. 8. c. nō
solum. Et extra de conditione apposita
in dispensatione. c. verū. 7 de resti. spo. c.
olim. Quarta conditio que requirit
in voto dicat ordinatio. Debet votū fieri
ipsi deo. q̄a cū vouere sit actus lat̄ie soli
deo debet. S3 dubitat circa hoc. quia
vota fieri solent etiā sc̄is. S3 dicit Ric.

q̄ vota que sūt sanctis nō plene habēt
rationem voti p̄ compationē ad sc̄os: s̄
ad deum. Qui enī vouet sc̄o Jacoto ei⁹
ecclesiā visitare. Locutio siue m̄etalis
siue vocalis qua dicit se visitaturū sc̄m
Jacobū fit sancto Jacoto. sed obliga-
tio ad implendū illud quod dicit. p̄p̄ie
7 simpliciter loquendo non fit nisi deo.
Unde quod est materiale i illo voto fit
sancto. 7 qd̄ ē formale fit deo. Quidā
p̄ditio que requirit in voto dicat forma-
tio. Hec namq̄ est forma voti ut fiat deo
de re bona ad bonū finem. p̄pterea dicit
Ric. q̄ votum factū p̄pter malū finem
non tenet: nam magis de p̄ndet votum
a suo fine q̄ a sua materia. q̄a s̄m p̄bm
z. m̄etaph. Finis est causa causaz. sed
votum factū de materia mala. p̄pter finē
bonū non tenet. Idcirco vouens se fa-
cturū aliquid qd̄ ē absolute bonū: non
tamen p̄pter hoc intendens nisi finē ma-
lū: grauit̄ peccat 7 nō tenet votū: q̄a
tal̄ aut intendit p̄ illud votū se posse p̄se-
qui finē illū: aut nō. si nō iam nō obli-
gat se p̄pter finē illū. q̄a sicut dicit p̄hs
3. et b̄icoz. Electio nō est impossibiliū.
ergo a simili nō est alicui⁹ impossibiliū
ad p̄sequendū. Si sic errat. q̄a s̄m Aug⁹
in li. 83. q. Deo volente 7 auctore nō fit
bō deterior. Deterior aut̄ fit bō p̄ cōsecu-
tionem finis mali. **S**epta conditio q̄
requirit in voto dicat honestatio. Debet
votū fieri de re honesta 7 m̄ā bona. p̄p̄ea
dicat. 22. q. i. c. i malis. In malis pro-
missis rescinde fidē. in turpi voto muta
decretū. qd̄ icaute vouisti ne facias. im-
pia ē p̄missio q̄ scelē adimplet. S3 du-
bitat hic de Iep̄the: de q̄ b̄r Judid. xi. q̄
interfecit filiā suā sicut reuerat. Et tñ
ad Heb. xi. numerat̄ inter illos qui per
fidē vicerūt regna. ḡ videt q̄ possit fieri
votū de re mala 7 inutili. R̄ndet Ric. q̄
votum Iep̄the nō fuit obligatoriu⁹ nisi
ad imolandū animal occurrēs imola-
titiū. Et quo ad h̄ fuit licitū 7 placens
deo: qd̄ oñdit victoria subsecuta. vnde
in occidendo filiā suā fuit fatuus 7 im-
pius. de qua impietate postea p̄mittit.

q 2

Septima conditio que requiritur i voto dicitur discretio. Debet namque fieri votum discrete prudenter et moderate. Nam sic prohibita est indiscreta penitentia. ita prohibetur et votum eius. Sed quod de votis stultum ut sunt vota illorum qui volunt non comedere caput: aut non comedere pedes: aut non comedere columbos. uel non lauare manus et similia? Respondet Theologus. quod talia vota teridenda sunt potius quam seruanda. Accipimus ergo ex dictis quanta in unoquoque debet esse maturitas in uiuendo: quanta insuper diligentia in complendo quod voto promissum est. Id dicit Ricardus. quod omne votum licitum obligat uolentem ad illud quod uoluit adimplendum nisi in quattuor casibus. Unus est propter impotentiam adimplendi. Secundus propter auctoritatem superioris dispensandi. Tertius propter defectum conditionis apposite: ut dictum est superius. Quartus quando illud quod tempore voti facti fuit licitum postea fit illicitum.

De uolere interdictis septem generibus personarum in quibus est limitata ratioabiliter facultas uolendi. Capitulum. 2.

Secundum mysterium principale de voto declarandum dicitur prohibitio. Nam prohibentur septem gradus personarum uolere. Primi sunt episcopi. Secundi clerici. Tertii religiosi. Quarti pueri. Quinti filii familias. Sexti serui. Septimi uxores. Primi qui non possunt uolere sunt episcopi. Ipsi enim non possunt facere uotum quo dissoluatur vinculum ecclesie sine licentia domini pape. extra de renuntiacione. c. nisi cum prudenter. Est enim episcopus ecclesie sue sponsus. ut dicitur in c. inter corporalia. et de translatione episcopi et electi. Idcirco non potest emitteere vota que essent in preiudicium sue cure. extra de voto et voti redemptio c. magna. Secundi qui non possunt uolere sunt clerici beneficiati: qui non possunt uolere peregrinationem aut aliud propter quod habeant relinquere ecclesiam sine licentia prelati sui. de consensu. di. 5. c. non oportet. Excepto quod possunt uolere et votum implere etiam episcopo contradicente de intradu religio-

ne. ut p. 19. q. 2. c. due sunt. Et similiter de accipiendo crucem. ut habetur extra de voto. et de re. c. ex multa. Tertii sunt religiosi. pro quibus dicitur. 2. o. q. 4. c. monacho. Monacho non licet votum uolere sine consensu abbatis sui: si autem uoluerit frangendum erit. Respondetur autem potissima sententia Ricardus. quare religiosus nihil uolere potest est. quia pensata humana infirmitate et religionis onere non posset se ad aliquid ultra suam professionem obligare quod non posset implere sine qualicumque preiudicio uel preiudicii periculo obseruationis cuiuslibet eorum ad que ex sua professione tenetur. et absque periculo reddendi se interdum onerosum prelato suo uel alicui: seu aliquibus fratribus suis: propter sollicitudines et modos singulares quos interdum haberet illi qui essent ad plura quam alij obligati. Propterea tamen est altitudinis religionis votum quod omnia alia ipsi commutari possunt. Et ideo ecclesia considerans huiusmodi alitudines et humane nature infirmitatem uoluit auctoritate rei voto religionis nullum posse votum aliud superaddi. propter periculum transgressionis uitandam. Dicitur tamen super dicto. c. monacho. dicitur monachum non posse uolere esse intelligendum de voto abstinentie per quod alij scandalizant. Quarti sunt pueri ante annos pubertatis: quia pro illo tempore non habent expressum usum rationis et liberi arbitrij. Et ut dicitur extra de regu. et trans euntibus ad religionem. c. sicut tenor. Carentes usu liberi arbitrij uolere non potest quia non potest consentire. Quinti sunt filii familias. Nam filii familias quia subest patri in his que ad regimen domus et familie pertinent non potest de illis votum facere seu de pertinentibus ad illa sine prioris auctoritate. Sexti sunt serui. qui non possunt uolere aliquid eorum que ipsos impediunt a seruitio domini suorum sine ipsorum auctoritate et voluntate. sicut patet. 34. di. c. ex antiquis. et c. si seruus. Septimi sunt uxores. pro quibus notandum quod uir et uxor sibi sunt mutuo debitores in reddendo debitum carnale. Id quilibet eorum

phibet vouere de nō reddendo sine licē-
tia alterius. Sed q̄a in dispensatiōe do-
mus 7 regimine familie mulier ē subie-
cta viro 7 nō ecōuerso. Ideo de p̄tinen-
tibus ad illa mulier nō p̄t emittere vo-
tum sine licentia viri. sicut p̄. 33. q. 5. c.
Manifestū. §. ex p̄missis. 7. c. noluit.
Ideo Numeri. 30. c. d. teus. Si vouerit
vxoꝝ 7 iuramento se constringent: ut p̄
ieiuniū uel ceterarū rerū abstinentiā af-
fligat aiam suā: in arbitrio viri erit ut
faciat siue nō faciat. Et forte hec est cā
eo q̄ mulieres magis ad vouendū p̄ne-
sūt q̄ viri. Nec reprehēdim⁹ eas q̄a vo-
uent. sed quia in discrete vota facē solēt
Sūt 7 sepe incōsiderate ac leues 7 vota
emittunt irrōnabilia 7 stulta. p̄ quibus
nō expedit ut sacerdotē p̄ absolutione
requirāt. Vir in hoc casu auctoritatem
habet soluendi: nō ex vi clauū que in
ipso nō est: sed auctoritate p̄sidentie
quā in vxoꝝē habet. Et cum vxoꝝ obedire
nollet viro dicenti sibi nolle eam sua
vota complere: p̄t p̄bis sup addere ver-
tera: ita tñ ut in oib⁹ modestiā gerat.
Voluit sic h̄ pauca dixisse: q̄a noui mu-
lierū importunitatē que viros q̄nq̄ af-
fligunt 7 vexant ut sub votoꝝ occasiōe
licentiam eis largiant vagandi discursu
endi ac exp̄ndendi p̄cunias dom⁹ cū
damno 7 detrimento familie.

De dispensatione votoꝝ ad declara-
tionem dubioꝝum que sup illa possent
oziri.

Capitulum 3.

Tertium mysteriū de voto de clarā-
dum dicē dispensatio. p̄o cui⁹
plenioꝝe declaratione septē du-
bia sunt disputanda: p̄mū virū exp̄-
diat homini vouere. Secundū utruq̄ sit
magis laudabile 7 meritoꝝius aliquid
facere cum voto uel sine voto. Tertium
vtr̄ exp̄diat inducere iuuenes ut voto
se obligent ad religiōis ingressū. Quar-
tum vtrū votū possit cōiecturari. Quin-
tum vtrū quodlibet votū cōmutari pos-
sit in votū religionis. Sextū vtr̄ omne
votū sit dispensabile. Septimū vtr̄ sol⁹
papa possit i votis dispensare. p̄mū

dubiū utq̄ exp̄diat hōi vouē. Et arguit⁹
q̄ non. p̄ q̄a null⁹ debet se p̄uare ma-
gno dono dei. sed libertas hoīs est ma-
gnū donū dei: quā i pte se p̄uat p̄ votū
q̄ nō debet homo vouere. 2⁹ arguitur
q̄a null⁹ debet se exp̄nē piculo alicui⁹
transgressionis. sed vouens exp̄nit se
piculo cui non erat exp̄positus an⁹ votū
q̄ non exp̄dit vouere. 3⁹ arguit⁹ quia
nullus debet aliquid facere quo suū ag-
grauetur p̄ctm si peccat. sed religiosus si
peccat graui⁹ p̄ctm cōmittit q̄ seculari:
sicut dicit Ansel in li. de similitudinibus.
q̄ nō exp̄dit vouere religionis ingressū
7 multo fort⁹ nec q̄cūq̄ aliud bonū.
In p̄tariū est ois scriptura 7 laudabil⁹
v̄sus fidelū. R̄ndet Ric. q̄ vouere cū
discretionē exp̄dit homini p̄ h̄ q̄ firmat
amplius voluntatē suā in bono: 7 p̄ ma-
gna pte excludit a se male faciēdi liber-
tatez 7 facit actū p̄tutis latrē. 7 iō vo-
uendo meret. Ad p̄mū argumentū
r̄ndet Ansel in li. de similitudinib⁹. q̄ ob-
ligatio ad bonū non repugnat libertati
simpliciter. ut etiā plene dictū est in ser-
mone de obedientia dei. Ad secundū
dicendū q̄ vouens discrete nō exp̄nit
se piculo transgressionis nisi p̄ accidēs.

Ad tertium dicendū q̄ licet religiosus
gravius peccet q̄ secularis: tñ de p̄ctō
penitēs maiorē misericordiā p̄sequitur
q̄ secularis. Secundū dubiū vtrum
magis sit laudabile 7 meritoꝝius facere
aliquid cum voto q̄ sine voto. R̄ndet
Ric. 7 Tho. q̄ sic. Qd̄ declarāt triplici
ratioe 7 vna similitudine. Prima rō
est. q̄ opus inferioris virtutis magis ē
meritorium impati a supiori virtute q̄
nō impati. Sed latrē supior vir⁹ ē q̄
abstinentia. 7 op⁹ abstinentie ad qd̄ mo-
uetur homo ex voto est impatum ab ea.
Vouere enim actus est latrē. q̄ magis
meritoꝝius est opus abstinentie ad quod
mouet homo ex voto. Secunda rō ē
hec. Quanto opus p̄cedit a voluntate
magis firmata i bono: tanto ē p̄tiosius
7 ex cōsequēti ē magis meritoꝝius. Ad
opari enī virtuose requiritur firmiter 7

q 3

imobilitate operari. ut. d. phus. 2. et bi. c. 4. Sed ceteris paribus voluntas firmitior est in bono cum voto quam sine voto. Tertia ratio est hec. Deum cum acceptet opus propter operantem ratio magis acceptat illud: quanto est ab homine ad sui servitium specialius deputato. sed ceteris paribus bonum specialius deputatur et dedicatur ad sui servitium cum voto quam sine voto. Ad idem etiam est similitudo quam ponit Anselmus in libro de similitudinibus: in qua comparat secularem facientem bonum opus illi qui domino dat de fructu arboris sue quantum vult: et religiosus illi qui domino dat totam arborem cum fructu: quod magis est domino acceptum quam primum.

Tertium dubium. utrum expediat inducere iuvenes ut voto se obligent ad religionis ingressum. Et respondet notabiliter Ricardus quod sic. si adsint rebite conditiones ex parte iuuenis et ex parte inducentis et ex parte obligantis. Qui enim vult inducere iuvenem aliquem ab obligatione predicta: debet diligenter considerare quod iuuenis rebita habeat etatem pro ingressu religionis que ad minimum proplectitur septem. id est. annorum. extra de regulis. c. i. et c. significatum est. Et quod putantur etas illa in propositis suis licitis et honestis habeat stabilitatem: et quod ad considerandum quid illa religio pondetur et obligatio: habeat discretionem sufficientem. In inductione etiam debet esse diligens aspirantis religionis ad cuius obligationem inducit expressio: et ois suggestionis et falsitatis exclusio: nec debet esse nimis importuna persuasio. Aspirantis enim religionis celatio: et paucitatis suggestio operantem deceptione. receptio autem ratione ignorantie diminuit de ratione voluntarii. Tunc enim nimis est importuna persuasio quando fit cum rerum temporalium promissione vel cum indebita comminatione vel cum nimia sollicitudine. Debet autem inducens cavere a tali importuna persuasionem. quia talis persuasio operatur in iuvene vel ipsum inclinatur ad obligandum se ex subreptione. Et predicta obligatio fieri non debet nisi ex plena voluntate et deliberatione. Ex parte etiam obligantis tria sunt observanda. scilicet. ut fiat pura deliberatione. et stabilitatis

propositi examinatione. Et quod fiat cum discretionem. ut. scilicet. obligans obliget se ad ingrediendum ut eam experiat. Et si deinde decesserit sibi gratiam remanendi. et religioni placuerit remaneat. Aut si propositum infra annum mutatum fuerit libere possit exire absque hoc quod teneatur aliam religionem intrare. Debet etiam observare quod fiat cum reuotione. Et debent observari predicta: quia obligantes facte sine deliberatione discretionem et reuotionem frequenter malos exitus habent.

Quartum dubium. utrum votum possit commutari. Et respondet quod sic. ut beatus Bernardus in libro de magnitudine voti et voti redemptione. Ratio est secundum Ricardum quia secundum Bernardum in libro de precepto et dispensatione. Iniquum proculdubio foret si ea que sunt pro sola caritate instituta contra caritatem tenerentur. Votum autem fieri debet ex caritate et pro caritate. Unde eius obligatio tenere non debet contra caritatem. Teneret autem contra caritatem si non liceret illud commutari in melius. Votum ergo potest in melius bonum commutari. non tamen hoc auctoritate propria fieri debet: sed auctoritate superioris: quia nullus fieri debet iudex in sua causa. Quintum dubium. utrum quodlibet votum commutari possit in votum religionis. Respondet Ricardus quod volens facere professionem in religione si actualiter vel habitualiter vult remanere obligatus ad vota que in seculo fecerat non commutat in votum religionis: tamen propter quod devenit ad noticiam prelati sui hoc factum. poterit ipsum ab illis votis absolvi: maxime si ignorabat ipsum esse ligatum ipsis votis tempore professionis. Si autem actualiter seu habitualiter intendit amplius illis votis non teneri: sed solo voto religionis sue: ab illis absolvi potest per religionis votum. propter religionis voti altitudinem et perfectionem. Unde et de voto. et voti redemptione. c. scripture. dicitur. Reus fracti voti aliquatenus non habet qui temporale obsequium in perpetuum religionis observantiam noscitur commutasse. Et de pre. di. i. c. mensura. §. his auctoritatibus. Non est necessaria certa satisfactio peccati: cuius totum vite tempus impendit sui servitio conditoris. Et tamen si rex vel imperator vouerit

q̄ vsq̄ ad triennū uel septennū milita-
bit in terra sancta. ⁊ tenebit secum duo
uel tria milia militum: uel vnus alius
dux uel comes exstans dux totius ex-
ercitus cruce signatorū: ⁊ de cuius ab-
sentia desolaret. uellet religionē intrare:
in hoc casu uidet mibi summi pontifex
consulendus. Certū tñ ē q̄ p̄sona me-
dioctis a voto transmarino absolueret
p̄ religionis ingressum. Septimū du-
bium. vtrū omne votū sit dispensabile.
Et arguit q̄ nō. Primo quia soluē p̄-
missum est de iure nature. sed ea que sūt
de iure nature sūt indispensabilia. ergo
nullum votum est dispensabile. Se-
cundo arguit. q̄a qui nō facit quod p̄-
mittit mentis. sed nullus potest in men-
tatio dispensare. quia s̄m p̄bm. 4. eth.
Mendacium s̄m seipsum prauū est ⁊
fugiendum. Cum ergo omne votum sit
p̄missio. nullum votū est dispensabile.
Tertio arguit. q̄a extra de statu mo-
nasteriū. c. cum ad monasteriū. dī. Ab-
renūciatio proprietatis ita monachali
regule est annexa ut nec contra illā sū-
mus pontifex valeat dispensare. ergo nō
omne votū est dispensabile. Quarto
arguit. q̄a nullus votū est dispensabile
qd̄ in melius cōmutari non potest. Sed
votum religionis non potest in melius
cōmutari cum oīa alia vota in ipsū cō-
mutari possint. q̄ nō oē votū est dispen-
sabile. Ad hāc q̄dē licet multi multa
dicant. tamē Ric. in. 4. ⁊ Ldo. ibidem
q̄uis aliter dicat. 2. 2. Iohes neapo-
litanus in quodlibetis. Inno. ⁊ Hosti.
⁊ coīter omnes doctores tenēt q̄ omne
votum qd̄ est de his que sūt superoga-
tionis est dispensabile: quia dispensatio-
nis i quolibet tali voto potest causa rō-
nabilis inueniri. s. p̄fectus maiorū boni
uel mali euitatio: siue p̄ comparationē
ad rem publicā: siue p̄ comparationē
ad uolentem. Reformatio enim pacis
inter regna maius bonū est cōmunitati
q̄ cōtinentia vnius p̄sonē. In tali etiā
casu si p̄sona que cōtinentiam uouerat
nubaret p̄ceptum domini pape: suū

obediētia magis meritoria est sibi q̄
continentia: q̄tūz ad premiū substan-
tiale. Unde An. i. ethicorū. Amabile
ē bonū vni soli: melius s̄o ⁊ diuinius
genti ⁊ ciuitatibus. Nitatio etiā com-
munis mali: ut uitatio discordie inter
regna q̄ sūt in pace. ⁊ probabilis trās-
gressio voti si p̄bilitas sit uehemens
posset esse rationabilis causa dispensan-
di in quocunq̄ superogationis voto.
Recta enim ratio dictare uidet esse ali-
quem in ecclesia loco tēi qui periculis
cōmunitatum ⁊ personarum pensatis
infirmis uel utilitatib⁹ ⁊ damnis pos-
sit rationabiliter obuiare. Ad p̄mū
argumentum dicendū q̄ obligatio in
votis non est de iure nature absolute:
sed sub hac conditione. scilicet quousq̄
per superiores ex causa rationabili fue-
rit relaxata. Ad secundum dicendū
q̄ qui non soluit quod p̄misit menti-
tur si sibi nō remittat obligatio: ⁊ sol-
uere possit. sed obligatione remissa non
mentis: quia amplius rebitor non est.

Ad tertium dicendū. q̄ q̄uis sum-
mus pontifex non possit facere q̄ sit mo-
nachus absq̄ abrenūciatione proprie-
tatis: quia hoc esset facere contradic-
toria simul: tamen pōt de monacho fa-
cere non monachum si causa rationa-
bilis affuerit. Ad quartū dicendū
q̄ q̄uis votum religionis commutari
non possit in melius bonum priuatum:
potest tamen cōmutari in melius bonū
cōmune. Talis etiā conditionis posset
esse ille qui uouit q̄ illud bonū siue vo-
tum commutari posset in aliud bonum
magis expediens sibi: q̄uis non posset
cōmutari in maius bonum simpliciter.

Septimū dubiū. vtrū sol⁹ papa possit
in votis dispensare. Et rident doc. q̄ in
votis maiorib⁹: sicut sūt votū cōtinen-
tie religiois ⁊ crucis: sol⁹ papa dispen-
sare potest: quia in votis istis nō est dis-
pensandū nisi propter ecclesie cōm vti-
litatē uel aliquā magnā necessitatē. Et
ideo ipsoz dispensatio merito referuari
rebit illi ad quē p̄tinet tot⁹ eccle. cura

Scdm̄ p̄o morem curie vota pegrina-
tionis ad visitanda ap̄loz limina ⁊ sci
Jacobi in compostella vident romano
pontifici reseruata. In oibus aut̄ alijs
votis que respectu predictoruz dicuntur
vota minora p̄nt epi dispensare. ut b̄
extra de voto ⁊ voti redēp. c. i. Inferio-
res aut̄ epi in nullo voto dispensare p̄nt
nisi eis fuerit specialiter cōmissuz. exce-
ptis p̄latis religiosis qui dispensare p̄nt
in votis suoz subditoz. Religiose itaqz
curare debent omnes circa vota sua se
gerere: ut illa discrete emittant emissā
compleant: aut si complere nō p̄nt a su-
pioribz dispensationē. pcurēt. ut sic me-
reant in hoc seculo balere dei gratiaz ⁊
in futuro sempiternā gl̄iam: in q̄ viuūt ⁊
regnat de⁹ p̄ infinita seclōz secla. Amen.

⁊ Feria septa tertie ebdomade in qua
oragesima. de m̄ia ad. primū batēda. ⁊
pia largitione elyarū. Sermo. 44

Dicit ei ihe-
sus. Da mihi bibē. Scrī-
bunt lex p̄ba Job. 4. c.
⁊ in euāgelio hodierno.
Censenda sunt duriora
saris pectora eoz qui xp̄o ih̄u pietatez
exhibere nolūt. Cōtulit quidē ipse nob̄
innumerabilia bona: ⁊ q̄qz de illis a no-
bis petit ut sic ampliora supaddat. De-
tebat namqz hodie bibere a samaritana
ut illā satiaret aqua admirabili ⁊ sua-
uissima gratie sue. Sic ⁊ sepe ab hoibz
exigit m̄iam ⁊ clementiaz p̄ suo amore
primis exhibendā quaten⁹ largiat eis
copiosius p̄mia eterne vite. Quia vero
hoc maxime deet penitētes ut p̄ elyarū
largitiones satisficiāt. p̄ p̄ctis suis. Id
circo in p̄nti sermone de elya aliq̄ pcur-
remus quā xp̄s a samaritana poscebat
o. Da mihi bibē. De ipsa utaqz elya tria
mysteria principalia erūt declaranda.
Primū dicit̄ inductio.
Secundū conditio.
Tertium distinctio.

⁊ De septē sūt illa quib⁹ inducimur ad
m̄iam. primis exhibendā ⁊ ad prompte
elyas largiendum. Caplm. 1.

Primū mysteriū d̄ elya declarā-
dū dicit̄ inductio. In q̄ videre
retem⁹ atqz notare septē rōnes
p̄cipuas q̄re vnusqzsqz p̄mpt⁹ esse d̄z ad
elyas liberalit̄ largiendū. p̄ d̄r aucto-
ritas. 2. p̄formitas. 3. exēplaritas.
4. p̄petas. 5. societas. 6. gratiositas.
⁊ felicitas. Prima rō inducēs oēs
ad elyas liberaliter largiendū dicit̄ au-
ctoritas. Vis enī auctoritas scriptu-
rarū hoc clamat. b̄ dicit. b̄ p̄dicat. Nā
David ps. 40. B̄tis qui intelligit sup-
egenū ⁊ paup̄em in die. m. li. eum dñs.
Et Thob. 4. Noli auerit̄ faciē tuā ab
ullo paup̄e: ita enī fiet ut nō auertat a
te facies dñi. Et. 12. c. Bona ē oīo euz
ieiunio ⁊ elya. Et Ecd. 3. c. Ignē ardēt
tem extinguit aqua. ⁊ elya resistit p̄ctis
Et. 1. c. facere elyam ne respicias. Et
29. c. Donec thesaurū tuū in p̄ceptis
altissimi: ⁊ p̄derit tibi magis q̄ aurū.
Conclude elyam in sinu paup̄is: ⁊ hic
orabit p̄o te ⁊ literabit te ab oī malo.
Et. p̄p. 19. Fenerat oīo q̄ miseret pau-
peris: ⁊ vicissitudinē suam reddet ei. Et
Ysa. 58. Frange esurienti panē tuū. ⁊ e-
u. qz. induc. i. d. t. cū ui. nu. opi. e. ⁊ c. tuā
ne despereris. Et Job. i. canonica. 3. c.
Qui habuerit libz hui⁹ mūdi ⁊ viderit
frēm suū necitatē b̄ntem ⁊ clausit vi-
siera sua ab eo. quōd caritas dei manet i
illo? Et Hiero. 86. di. c. qui clementiā
Qui clementiaz nō bz nec indut⁹ ē vi-
scera m̄ie ⁊ lachrymarū. Quis sp̄ualis
sit nō adimplet legē xp̄i. Et Amb. i. li.
de officijs. Natura ius cō generauit.
vsurpato p̄o ius priuati fecit. Nā sūt
multi qui nullā habent in agris aut in
vineis portionē: totū inopie de copia
quā redit dñs diuind⁹ ē cōsulendū: ut
⁊ ipsi de o. p̄ t̄re fecunditate b̄ndicāt no-
biscā: quos iō sub diuersis molestijs la-
torare p̄mittit dei sapia ut ⁊ miseros p̄
patia: misericordes p̄o coronet. p̄ b̄ni-
uolentia. Et idē. 4. ⁊ di. c. sicut bi. Neqz

eni min⁹ est criminis bñti tollere: q̄ cū
possis 7 batendas indigentib⁹ renega-
re. Esurientiū panis est quē tu retines:
nudoz indumentū est qd̄ recludis: mise-
rozu redemptio ē 7 absolutio pecunia
quā tu in terra refodis. Et idem. 86. di-
c. in singulis. Misericordia coris ē vs⁹:
id̄ preceptū cōe oibus officijs oib⁹ eta-
tib⁹ necessaria: 7 ab oib⁹ referenda. Nō
publicanus. nō miles excipit. nō agri-
cola. nō urbanus diues 7 paup. cōs in
cōe admonent ut pferat nō batenti. Et
p̄ps in euāgelio Lud. xi. Date elyam 7
oia mūda sūt vobis. Et. c. 12. Nēdite q̄
possidetis 7 date elyam. Hoc ipsū collit-
gitur ex dictis moralitū p̄bop. Hinc ē q̄
Nulli⁹. i. de officijs ait. Quicqd̄ sine re-
trimento cōmodari pōt id tribuat cuiq̄
ul̄ ignoto. Et Quidi⁹ in li. de pōto. Re-
gia crede mihi res est succurrere lapsis
Cōueniens hōi est loiem seruare volu-
ptas. Et Plato in thimeo. Bonos vi-
ros recte cōmodos ē. Theologi insup
elyam laudant. d. sup. di. 15. quart. li. q̄
ipsa ē tertia ps satisfactio. Assignat
nang magister in tētu tres ptes satis-
factionis. p¹ est ieiunium. 2° ofo. 3°
elya. Que sū Ric. sufficient enumerat
tam ex pte bonoz p que satisfaciendū ē
q̄ ex pte carū pti: q̄ etiā ex pte eozū p
quos pctm̄ cōmittit. De bonis eni nōs
retemus satisfacere. Et sū Ar. i. etib.
c. 20. Aria batem⁹ bona. f. bona fortu-
ne. bona corporis. 7 bona aie. De bonis
exteriorib⁹ seu fortune satisfaciunt p
elyam. sub qua comprehendit totū qd̄
expēdit in primoz utilitatē. De bonis
co: pis satisfaciunt p ieiunū. sub q̄ com-
prehendit quicqd̄ p̄tinet ad corpis af-
flictionem. De bonis aie satisfaciunt p
ofonez. sub qua comprehendit quicquid
eo exibit p latie p̄tutē. 2° sufficiē-
ter enumerant satisfactōis ptes ex pte
causaz pti. Nam sū Job. i. cano. 2. c.
Tres sūt p̄tōzū cause. f. cōcupiscētia
carnis que p̄tōt possibile est exciditur
p ieiunū. 7 cōcupiscētia oculoz: cōtra
quā ordinat elya. 7 supbia vite: p̄ quā

ordinat oratio. 3° sufficienter enume-
rantur satisfactiois ptes ex pte eozū
p quos peccat hō. Cōtra vñ. 7 p̄ hō ordi-
natur oratio. peccat p̄ seipsū. 7 cōtra hō
ordinat ieiunū. peccat p̄ primū. 7 p̄ hō
ordinat elya. Et sic vñdiz resonat elye
landes. Secunda rō quare vnusq̄q̄
p̄mptus debet ēē ad elyas liberalitē lar-
giendū dicit cōformitas. Sum⁹ nang
p̄formes 7 inuicem membra. Ro. 2. c.
Et ut dicit. i. Cor. 12. c. Si quid patif
vnū membrozū compatiunt ei oia alia
membra. p̄pterea ait sapiens Eccl. 1. c.
Vnicuiq̄ mādauit reus re. p̄mo suo
Et hō modo Seneca ad Lucillū ex-
plicauit. d. Nō pōt quisq̄ teate regere
qui se tm̄ intuet: qui oia ad utilitates
suas conuertit. Alteri viuas oportet si
vis viuere tibi. Et idē in li. de bñ vita.
Vbicunq̄ hō est bñficio locus est. Sz
circa hoc dubitat. vtz dare elyaz cadat
sub precepto. Et rñdet Ric. q̄ sic dicēs
elyam esse sub precepto legis nature. q̄
iubet aliū esse faciendū qd̄ sibi quisq̄ fieri
vellet. Lud. 6. c. 7 di. i. de cretorū. c. i. 7
di. 9. c. sana. 7. r. q. i. placuit. Est etiam
elya sub precepto legis diuine: sicut p̄
i p̄bis allegat i prima rōne vbi iducit
p̄ps. xi. 7. 12. c. Lud. qui dare elyam iu-
bet. Est ad huc elya sub precepto legis
positiue. sic p̄ 46. di. c. p̄fice. Tertia
ratio inducens homies ad elemosinas
liberaliter largiendū dicit exemplaritas.
Exemplū qd̄ batem⁹ a deo ab angelis
7 ab oi creatura ut coicatuū esse debet
mus. Deus quidē preter illā coicatuū
intrinsecā que est in p̄ductione diuinaz
psonaz voluit ad huc extrinsecā cōicare
seipsū in p̄ductione ois create nāe. Vñ
Aug⁹ i qd̄mb⁹ vñis testināt. Bon⁹ ē
q̄a fecit existere que nō erāt. Et in. 3. de
trini. Nolūtas dei est prima 7 sūma cā
omniū sp̄cierū 7 motionū. Nihil enim
fit qd̄ te itelligibili atq̄ aula sūmi ipa-
toris nō egrediatur. Angeli insup sunt
coicatuū: q̄a ut Dio⁹ dicit i li. de ange-
lica hierarchia. Per angelos supiores
coicant gradatim secreta mysteria dei

angelis inferiorib⁹. Dia etiā corpa ce-
lestia coicant influentiā suam corpib⁹
inferioribus. Omnia tandē que i celis
que in terris sūt: sua beneficia coicant
hoi rōnali. ut sic 7 ipe homo discat hoi se
coicare. Nam qui potest 7 non vult esse
benefic⁹: imāior atq⁹ crudelior omni
belua esset habendus. **Q**uarta rō in-
ducens hoies ad promptā elyaz largi-
tionez dicit. pprietas. Quicquid eni fit
paupib⁹ ppē xpm: pprie fit 7 ipsi xpo.
Un^o **V**ic^o. ad **N**epotianū. Mēsulā tuā
paupes 7 pegrini nouerunt: tu cū illis
xpm cōuinā noueris. Et xps **M**ath. x.
Qui vos recipit me recipit. Et **M**ath.
xxv. Quod vni ex minimis meis fecistis
mibi fecistis. Est de hoc exemplū in scō
Martino. qui dum paupi nudo prem-
clamydis sue redisset: nocte sequenti
vidit xpm illa vestitū: audiuitq⁹ eū dicē
tem: **M**artin⁹ adhuc catte cum in⁹ hac
me veste pterit. **Q**uinta rō ē societas
Est quidē elyā socius fidelis: qā aiā
nūq⁹ deserit. imo sibi fauet 7 assistit: dū
citaf ante tribunal eterni iudicis. Pro-
pterea legitur in vita **J**ohis elyarij. q⁹
fuit quidā trelonari⁹ diues valde: noie
Petrus. hic paupib⁹ dur⁹: cū ad domū
suā accedebant eos funbund⁹ expelle-
bat. Cum ergo semel paupes inter se de
eius auaricia 7 illiberalitate colloque-
rentur quidā eoz dixit. Quid vultis in-
dare 7 ego hodie elyā ab eo accipiā?
Et facientibus cū eo pactum: ad domū
eius venit 7 elyāz postulauit. At **P**etr⁹
domū rediens 7 paupem p⁹ forib⁹ vidēs
cū eius famulus panes siliginis in do-
mū deferret. ille lapidē nō inueniēs: pa-
nem vnū ex illis arripuit 7 cum furore
paupem percussit. Quē ptinus accipiēs
paup⁹ ad socios redijt. 7 q⁹ de manu ei⁹
elyā accepit indicauit. p⁹ duos dies
infirmatus ad mortē diues ille vidit se
ante iudiciū stare: 7 mauros quosdam
sup⁹ staterā mala eius appendē. Et alēa
qūt pte statere quidam de alibati tristes
stabant. eo q⁹ nihil qd ibi apponerēt in-
uenire valebant. **T**ūc vnus eoz dixit.

Nere nihil habemus nisi vnū panē sili-
ginis: quē ante duos dies vi coact⁹ de-
dit: quē duz sup⁹ staterā ponerēt eqūitas
ut sibi videbat facta est. Dixerūt ei: ad-
auge ad siliginem hāc: alioq⁹ inauri te
appretendēt. Euigilans autē 7 libatus
dicebat pape: si vna siligo quā p furore
iactauit: ita pfuit: quāto magis omnia
sua bona indigentib⁹ elargiri. Et extūc
liberalissimus pauperibus semper fuit.
Sexta rō inducens hoies ad elyāz 7
pietatis opa dicitur gratiositas. Facit
equidē elyā babilē hoiem 7 idoneuz ad
rei gte susceptionez. **U**nde **A**ct. x. tale
ponit exemplū. Vir quidā erat i cesarea
noie **C**ornelius centurio cohortis que
dicitur italica. religiosus 7 timens deū cū
oi familia sua: faciens elyāz multas ple-
bi. 7 reprecās deū semp. Is vidit i visu
manifeste qsi hora diei nona agelū rei
introcūte ad se 7 dicentē sibi: **C**orneli.
At ille intus in eū timore correptus
dixit. Quis es dñe? Dixit autē illi. **S**er-
ues tue 7 elyē tue ascenderūt in memo-
riam i cōspectu dei: 7 nūc mitte viros in
Joppen: 7 accersi **S**ymonem quen dā
qui cognoscit **P**etrus. 7 dicet tibi quid
te oporteat facere. **O**btinuit itaq⁹ **C**or-
nelius elemosynis mediātib⁹ gratiā ut
ad ipsū baptizādū mitteret **P**etr⁹. **S**e-
ptima rō dicitur felicitas. Pro ipsa vtiq⁹
felicitatem eterne vite cōsequimur. **U**n^o
i. **T**imo⁹ 4. ap⁹lus ait. Pietas ad oia
valet promissionē habens vite que nūc
ē 7 future. Qd xps declarauit **M**ath.
xxv. vbi ad regnū celozum vocaturū se
dixit eos q⁹ misericordie opa dilexerūt.

De septē cōditiones requirūt ad hoc
ut elyā debito modo fiat. **C**ap⁹lm. 2.
Secundū mysteriū declarandū
de elyā dicit cōditio: in quo ex-
plicande sunt septē qualitates
siue conditiones que notant in verbis
Sacti. i. d. **L**uc. 19. Ecce dimidiū bono-
rum mcoz dñe dō paupibus. vbi inuif
q⁹ elyā debet eē. p⁹ prompta. 2° copiosa
3° bona. 4° ppria. 5° ordinata. 6° li-

lteralis. 1° discretia. *h*elya debet esse prompta. ppter ea dicit: ecce. q̄ si dicat Zachus. q̄ cum fieri potest elemosyna non est tardanda: non differenda: non perastinanda: sicut multi faciunt q̄ nō nisi post multas p̄ces 7 diuturnū tempus elemosynas erogare volūt. ppter ea dicit sapiēs. p̄. 3. Ne dicas amico tuo: Uade 7 reuerte. Cras enī dabo tibi: cum statim possis dare. Et Seneca. li. 2. de beneficijs. Ingratus est beneficiū quod diu inter dantis manus hesit. Et ut ait Macrobius libro. 2. saturnaliū Pars beneficij ē quod petis si cito neget Meritū satis reprehensibiles sunt qui mortē expectant ut bona supflua quib⁹ nō egent paupibus tribuant. Pro quibus facit sapiēs verbū illud scē Lucie que sue matri dicit. Qd moriens das ideo das: quia tecū ferre nō potes. Solet etiā deo p̄mittente sepius euenire q̄ auarozū diuitiū bona que p̄ mortem in pias causas distribuere disposuerūt rapiant dilanient 7 distrabāt a parētib⁹ a domesticis a cōsanguineis lingant 7 quādoq̄ ab extraneis versutia 7 calliditate illa querentib⁹. Quare cōsulerem dum est oib⁹ quibus supabundat diuitie ut velint ipsi p̄ se collocare illas in celo: nec expectare ut p̄ mortē id faciāt alij. quia ut diximus sepe fallunt. 2° elemosyna debet ēē copiosa: propterea dicit Zachus: dimidiū. Unde Tobie 4. Si multū tibi fuerit abundanter tribue. Neq̄ timenda est paupertas si clye ample fiant. Non enī deus vult supari ab aliquo d̄ liberalitate: sicut videri pōt exemplum de hoc in. 2. dial. li. de Bonifacio funden. episcopo: Cui ex paucis vniū vinū collectus paupibus largiēti illud miraculose multiplicauit de⁹. 3° elemosyna debet esse donati. de bonis rebus non infectis aut marcidis: ppter ea dicit Zachus: bonorum. 4° debet esse elemosyna propria: ut fiat de proprijs bonis. non de alienis. id dicit Zachus: meorum. Unde. i. q. 1. c. non est. Greg⁹ ait. Nō est putanda elemosyna si pau-

peribus dispenset quod ex illicitis reb⁹ acquirif. Glo. aut ibi dicit. Non enī cā pietatis faciēda est iniquitas. ut p̄. 14. q. 5. c. forte. 32. q. 4. c. sic nō sūt. 33. q. 5. c. si dicat. 21. q. 2. c. si tu abstines. 22. q. 2. c. ne q̄s. Et. 14. q. 5. c. nolite. Aug⁹ ait. Nolite velle elemosynas facē de tenore 7 vsuris. Et. i. c. elemosyna. Greg⁹ ait. Elemosyna redēptoris nr̄i oculis illa placet que non ex illicitis 7 iniquitate cōgerit: sed que de rebus cōcessis 7 bene acquisitis impendit. 5° elemosyna debet esse ordinata: ut. s. fiat. p̄ rei honore: p̄ proximi salute: 7 p̄ propria vtilitate. non pro vana gloria ac bui⁹ seculi pompa. Nō Zachus addidit: dñe i. pro tuo amore 7 honore qui dicens ei elemosynā facio. ppter ea p̄s Math. 6. c. dicit. Cū facis elemosynā noli tuba canere ante te. sicut hypocrite faciūt in synagogis 7 vicis: ut bonoificentur ab hominibus: Amen dico vobis recepit mercedē suam. 6° elemosyna debet ēē liberalis: ut nō fiat pro susceptis seruitijs. Nam sunt pleriq̄ qui paupes latore cogūt: 7 postea illis noie elemosyne aliquid tribuūt: cum tamen merces latoris potius q̄ elemosyna debeat appellari. ppter ea dicit Zachus: v. id est nō vendo: sed liberaliter dono. 1° elemosyna debet esse discretia: ut ref bis q̄ indigēt 7 nō bis q̄ abūdant. Qd dictū est propter illos qui habentes aut vici nos aut attinentes qui paupertate 7 egestate grauāt elemosynas faciūt: ad exornandas ecclesias: aut ecclesiastica ornamenta ampliāda. Qd nō dānam⁹: nisi dñi fame periri p̄mittit. p̄mi indigētes Propterea dicit Amb. 12. q. 2. c. aurū Aurū habet ecclesia. non ut seruet: s̄ ut erogat 7 subueniat i necessitatib⁹. Quid ē opus custodire quod nihil adiunat? An ignoram⁹ quantū auri atq̄ argēti de templo dñi assyrii sustulerūt? Nōne melius cōstat sacerdos ppter alimoniā pauperū si aliqua subsidia desūt: q̄ si sacrilegus cōtaminet 7 asportet hostis? Nonne dicturus ē dñs: Cur passus es

tor inopes fame mori? Et certe bate-
bas aurū ministrasses alimonias. Cur
tor captiuū in cōmertiū ducti: nec redē-
pti ab hoste occisi sūt? *Neli?* fuerat ut
vasa viuentiū seruasses q̄ metallozū:
bis nō posset r̄sum referri. Quid enim
dices? Timeo ne templo rei ornarē
esset. *Nūdeo.* aurū sacramēta nō q̄rūt
neq; auro placent: que auro nō emunt.
Ornatus sacroz: redemptio captiuoz
rū ē. Et vere illa sūt vasa p̄ciosa que re-
dimūt aias a morte. Ille v̄r thesaur⁹
dñi qui opat qđ sanguis ei⁹ opatus est.
Et Hiero. ad Demetriadē virginē inq̄t
Alij ecclesias edificet: v̄stant parietes
marmorū crustis: s̄ ubi aliud p̄positū.
xpm v̄stire i nudis: v̄sitare in languen-
tibus: et subuenire in oppressis. hec ille.
De septē sunt opa m̄ie qđ necitatib⁹
p̄rimi est subueniendū. Caplm. 3.

Tertiu⁹ mysteriū declarādum de
elemosyna dīcā distinctio. Di-
stinguit eqđē in elyas spūales
et corpales. Elye spūales sūt cū dāf ul
fit aliqd spūale ad subueniendū spūali
indigentie p̄rimi. Et cōtinens i hoc p̄su
Consule castiga voce solare remitte fer-
ora. Elye corpales sūt cum dāf uel fit
aliquid corpale ad subuentionē corpāl
indigentie. Que sūt septē et p̄tinēt in h̄
versu. Visito poto cito redimo tego col-
ligo condo. s. p̄ ē v̄sitare infirmū. 2.
potare sitientem. 3. cibare esurientem.
4. redimere incarceratū. 5. v̄stire nu-
dum. 6. recipere hospitē. 7. sepelire mor-
tuū. Et qm corpales elye magis se offe-
rūt et occurrūt necessarie: qā m̄to plu-
res sunt q̄ corpāliter q̄ qui spūaliter af-
fligunt. id corpales elyas explicabim⁹

Prima itaq; elemosyna ē v̄sitare in-
firmos et tribulatos. Et de hac sapiens
1. c. Ecq. ait. Non te pigeat v̄sitare in-
firmū: ex his enī in dilectōe firmaberis
Et Jacq. i. Religio munda et immaculata
apud teum et patrē hec est: v̄sitare pu-
pillos et viduas in tribulatione eozū.
Nū in vitis patrū. frater quidā in t̄ro
ganit quēdā senē. d. duo frēs sūt quoz

vnus ieiunat sex dieb⁹ multū laborās:
alius p̄o seruit egrotantib⁹. Cui⁹ opus
magis acceptū ē deo? Respondet senex
Si frater ille qui sex diebus laborās ie-
innat appendat se per nares non potest
esse equalis illi qui infirmantib⁹ reser-
uit. Secundū opus misericordie seu
secunda elya est potare sitientē. Et de h̄
xps Mat. 23. ait. Qui potū de derit vni
ex minimis istis calicem aque frigide
tū in nomine discipuli: Amen dico vo-
bis non perdet mercedē suā. Tertia
elemosyna ē cibare esurientē. Et de hac
Elobie. 4. Panem tuum cum egenis et
esurientibus comede. Quarta elya
ē redimere captiuos. Et de hac Ecq. 4.
Libera eum qui iniuriā patit et ma-
nu supbi. Quinta elemosyna est v̄-
stire nudū. Et de hac Luc. 3. xps dicit.
Qui habet duas tunicas det vnāz nō
habenti. Sexta est colligere hospites.
hec aut hospitalitas multa bona facit.
Primo ad susceptionem gratie p̄pat.
quod figuratū est Luc. 11. in h̄ q̄ duo
discipuli xpm cognouerunt cū cum ad
hospitium inuissent. Secūdo bona
temporalia multiplicat. ut patet in illa
vidua que Heliam in hospitio suo sus-
cepit cui farina et oleū non defecerunt.
3. Reg. 17. c. Tercio a malo tpali ser-
uat. ut p̄ in Raab que recepit nuncios
filiōz israel. et ideo a morte saluata ē.

Quarto xpm recipit. Nū in vitis pa-
truz legit q̄ qdā Martin⁹ noie mona-
chus valde honorabilis in suo mona-
sterio visitatōis grā ad aliud monaste-
riū tendebat. perges itaq; lep̄osū quen-
dā in via volentē ad suū hospitium redire
et p̄ lassitudine nō valētē cepit. vir autē
rei eiusdē lep̄osū lassitudinē miseratus
paliū quo v̄stiebat in terrā p̄tin⁹ piecit
et expandit: ac resus per lep̄osum posuit
eūq; suo palio vndiq; cōstrictū sup bu-
merū leuauit secumq; reuertēs detulit.
Cūq; iam monasterij forib⁹ appropin-
quaret. abbas eiusdem monasterij ma-
gnis clamare vocibus cepit. Currite et
ianuas monasterij citius apite: qā frāe

Martin⁹ venit portās dñm xpm. Statim p̄o ut Martin⁹ ad monasteriū portam puenit. is qui leprosus ēē putabatur collo eius eriliens: et i ea sūt apparēs qua recognosci ab hominib⁹ solet redēptor: humani generis deus et homo ihs xps ad celū Martino aspiciente redijt: ei⁹ ascendens dixit. Martine tu non erubuiſti me sup̄ terrā ego te non erubescam sup̄ celos. Qui sanct⁹ vir mor⁹ ut esset monasteriū ingressus ei pater monasteriū dixit: frater Martine ubi est quem portabas? Cui ille r̄spondens dixit. Ego si sciuissē quis erat: tenuissē p̄tes eius. et narrabat: quia dum cū portasset mīne pondus eius sensisset. De prima elemosyna est sepelire mortuos. Et de hac diffusius dicem⁹ cū agem⁹ de pietate defūctorū. Ergo benigno corde impendamus nostris p̄mis pietatis opa ut sic valeamus in hoc seculo acquirere dei grām et in futuro sempiternam gloriam: in qua uiuit regnatq⁹ deus p̄ infinita seculorū secula. Amen.

Sabbato tertiē ebdomade in q̄dra gesima. de simulato vitio adulationis q̄ sepius pharisei utebantur cum xpo loquentes. Sermo. 45.

O Irerunt ei Magister. hec mulier modo reprobata est in adulterio. Simulatiū phariseorū p̄ba sūt ista originaliter Job. 8. c. et in euāgelio bo dierno. Sequūt plimi venenosos mores virulētoſq⁹ modos scribarū et phariseorū qui xpm blande reuerēterq⁹ magistrū vocantes: eius tamē doctrinā nō solum spernebant: verū etiā alijs vilem contemptibilem exosamq⁹ reddere satagebant. Ipsorum autē vestigia retinent adulatores qui suis mellitis verbis veritate neglecta falsitatē fouēt. Ea propter in hoc sermone de vitio adulationis pulchra quedam et vtilia ap̄nemus:

de qua tria mysteria sūt declaranda.

Primū dicat diffinitio.

Secundū offensio.

Tertium remediatio.

Quid sit adulatio: et qualiter potest quis quandoq⁹ laudare aliqū cū merito: et quandoq⁹ cū peccato. Caplm. 1.

Primū mysteriū declarandū de adulatione dicat diffinitio. In q̄ quid sit adulatio videam⁹. Et ex dictis Alex. in. 2. volumine sūme p̄t sic diffiniri. Adulatio est peccatū pueruens ex sermone vane laudis alicui facite intentione placendi. Pro cui⁹ declaratione notāda sūt tria videlicet. Primū notandū fm̄ Tho. in scripto sup̄ li. 4. et bi. q. circa humana colloquia per que maxime homines ad inuicem conuiuiunt et conuersant fm̄ nature sue proprietate respectu aliorū aialū que sibi in cibis uel in alijs huiusmodi coicāt: non autē in colloquijs in quibus prope consistit conuic⁹ humanus quo ad relectare aliū uel contristare: triplex differentia reperit. Quidā enī sūt qui i suis colloquijs tenent medium in laudādo uel contristando. et tales vocātur affabiles uel amici. Quidā p̄o alij sunt qui tenent excessum in contristando: et relectum in relectādo. et tales agrestes discoli uel litigiosi noiant. Quidā p̄o alij sunt qui tenent excessum in relectando et relectū in alijs contristādo. et tales placidi uel adulatores vocāt. Primo. n. dico q⁹ quidam sūt q̄ in suis colloquijs tenent mediū i relectādo uel contristādo alios eo q⁹ tales relectant uel contristāt alios sicut oportet et qñ oportet et scdm̄ alias circūstantias. et tales sūt laudabiles et vocant affabiles uel amici. habens enī hanc virtutē affabilitatis uel amicitie: qñq⁹ laudat alios: et relectat fm̄ q⁹ erigit debitus ordo necessitatē et rōnis. Quādoq⁹ p̄o refugit relectare: et eligit contristare. et hoc duobus modis. Uno modo ex p̄p̄sius qui contristat: puta si nō sit sibi honestū talia colloquia audire. ut cuz aliq⁹ loquit p̄ba turpia

uel etiā si sit sibi nociuū: puta cū alijs
 loquit̃ in detrimentū eius. Alio modo
 ex pte illius quē cōtristat: puta si dicat
 uel faciat aliquid quod ad ppiā ipsius
 magnā inbonestātē ptineat. uel etiā si
 multū sit nociuū. 2° quidā alijs sūt q̃
 tenent excessū in cōtristando alios 7 re-
 sectum in delectando. Supabundant
 enī in alios pristando: 7 uolunt p̃ari
 oibus que dicūt uel fiunt ab alijs. Et
 isti agrestes vocant̃. 3° quidā alijs sūt
 qui in suis colloquijs tenēt excessus in
 delectando 7 resectū in pristando. Hi
 enī in suis sermonibus 7 in rebus alijs
 quib⁹ coiscant 7 puerfant̃ cuz alijs oia
 que ab alijs dicuntur uel fiunt laudāt
 siue bona sint siue mala ad hoc q̃ tele-
 crabiles se eis exhibeant 7 in nullo p̃-
 dicunt eis quibus cōuinit̃ ne eos con-
 tristent: existimantes q̃ oportet oibus
 p̃uicere sine tristitia. Et tales si hoc nō
 faciunt ppter aliud nisi ppter delecta-
 tionē vocant̃ placidi uel placenteri.
 Si aut̃ hoc faciunt ppter adipiscendaz
 pecuniā uel quicqd̃ aliud qd̃ potest pe-
 cunia estimari blanditores seu adula-
 tores vocant̃. Secundū notandū q̃
 cum adulatio cōsistat in sermone lau-
 dis alteri exhibite ut est dictū: sic homo
 pōt aliq̃ez laudare bene 7 male put. s.
 debite circūstantie seruans uel p̃eter
 mittunt̃. Nā pōt aliquis fm̃ lxx. z. z.
 q. iij. aliq̃ē delectare laudando cū tri-
 pliciter. put̃ deus bonozet. 2° ut p̃ri-
 mus adiuuet̃ ne in tribulatiōe deficiat
 3° ut virtus in p̃mo augeat̃ uel ut
 etiā conet̃ in bono proficere. Tunc his
 tribus modis uelle laudare aliq̃ē uel
 uelle placere qd̃ est licitū 7 meritoriuū 7
 p̃tinet ad rōnē amicitie uel caritatē nec
 adulatio dici pōt. Alio^o pōt q̃s male
 laudare aliq̃ez. p̃ qñ laudat te aliq̃
 sibi dubio uel incerto. In Eccl. xi. Nō
 laudes virū in specie sua. Ibi glō. Nec
 iuxta sp̃m̃ corporis exultimes qualitatez
 mentis. 2° aliq̃s male laudat aliū qñ
 laudat te futuro. In Eccl. xi. Nō mor-
 tem ne laudes quenquā. 3° aliq̃s male

laudat aliū te illicito. s. qñ laudat te
 vitio. fm̃ illud ps. Laudat peccator in
 desiderijs aie sue. Uel fm̃ Alex. in. z.
 sūme pōt aliquis p̃ adulationē laudari
 aut respectu mali: aut respectu boni. re-
 spectu mali duob⁹ modis. p̃ laudando
 malū tanq̃ bonū. 2° malū diminuēdo
 Respectu boni fit ponendo 7 laudando
 bonū esse qd̃ nō est. aut augendo bonū
 7 laudando ipsū magis q̃ sit. Ter-
 tium notandū q̃ adulatio aliquādo ē
 p̃ctm̃ veniale aliq̃ mortale. Veniale
 peccatū est tribus rōnibus fm̃ Alex.
 7 lxx. Prima ratio est. cum aliq̃is
 adulat̃ sola auaritate alios delectandi
 7 nō intentione nocendi. Secūda est
 cum aliq̃is adulat̃ sola intentione vi-
 tandi aliqd̃ malū sine alteri⁹ detrimēto
 Tertia cuz aliq̃is adulatur inten-
 tione cōsequēdi bonū aliqd̃ necessariū
 Sed peccatū ē mortale duab⁹ rōnibus
 Primo ratione criminis: cū. s. quis ali-
 quem laudat te peccato. Talis agit p̃
 caritatē proximū: q̃a p̃bet ei occasiōē
 in malo p̃seuerandi. p̃pterea Aug⁹ sup
 illo p̃to psal. Laudat peccator. 7c. ait.
 hec est magna ira dei ut sit correctio
 7 adsit laudatio. Adulatiū enī lingue
 ligant aīas i petis. Delectat enī illa fa-
 cere i quibus nō solū nō metuit repre-
 hensor: s̃ etiā laudatur peccator. 2°
 adulatio est p̃ctm̃ mortale ratiōe inten-
 tionis cum aliq̃is adulat̃ alicui hac
 intentione 7 fine ut fraudulenter siue
 corporaliter siue spiritualiter ei noceat.
 Qualiter se habet adulatio in com-
 paratione ad homicidiū 7 ad retractio-
 nem: 7 ad illum cui fit. Caplm̃. z.
P Ecūdū mysteriū cōtemplandū
 de adulatione dicūt̃ offensio. in
 quo ap̃riendum est q̃ grauius
 offendit 7 peccat adulator. Et ad b̃ cla-
 rius intelligēdū tria dubia disputem⁹.
 Primū dubiū. Utrū p̃ctm̃ adulatio-
 nis sit g̃uius p̃ctō homicidij. Et respō-
 det Alex. q̃ adulatio 7 homicidium in
 grauedine se habent sicut excedentia 7
 excessa. Qd̃ ps. q̃a homicidiū ē graui⁹

peccatū adulatione: duplici rōne. Prima est quia lingua adulatoris non nocet ita efficaciter sicut gladius persecutoris. Ad p[er]p[et]rat[ur] quia gladius persecutoris effectiue occidit q[uo]d sufficiens causa mortis. Lingua autē adulatoris nō ita efficaciter nocet. quia null[us] potest esse alteri sufficiens causa peccandi. Ergo cum gladius persecutoris sit causa mortis efficiens. et lingua adulatoris sit causa peccandi nō efficiens sed occasionaliter: ideo homicidium est grauius peccatū adulatione.

Secunda ratio est: quia malū irrecurabile est grauius malo recuperabili. Sed nocumētū homicidij est irrecurabile. nocumētū p[er] adulationis ē recuperabile. g[ra]t[ia] 7c. Et alia p[ro]p[ter]te adulatio ē graui[us] peccatū homicidio: duplici ratione. Prima est. quia peccatū quanto est magis nociuū in peccatorib[us] reb[us]: tanto grauius est. Sed lingua adulatoris plus nocet in peccatorib[us] bonis. In bonis spiritibus q[uo]d gladius persecutoris qui nocet in corporibus t[er]m[in]is. g[ra]t[ia] 7c

Secunda ratio ē. quia peccatū quāto occultius nocet et minus caueri potest tanto est grauius. sed peccatū adulationis occultius nocet. Magis enim potest caueri a manu persecutoris q[uam] a lingua adulatoris. g[ra]t[ia] 7c. Secundū dubium. Utrum adulator ita grauius peccet sicut ille cui adulatur. Respondet Alex. ubi s[ed] duobus modis. Primo simpliciter et absolute sine aliq[uo] distinctiōe. q[uod] ille qui adulatur alii et nocet ei: plus peccat et plus nocet sibi q[uam] illi cui adulatur. Ratio est. quia sibi nocet tanq[uam] sufficiens causa peccandi. Alijs autē nocet et est causa peccati occasio[n]aliter t[er]m[in]is. 2° r[es]pondet cum distinctiōe. Nam distinguendū est de illo cui alius adulatur. Aut eni ille nō assentit adulationi: aut assentit. Primo cū quis non assentit adulationi: tunc adulator peccat mortalit[er] ex intentione inducēdi illum ad peccatum mortale q[uo]d t[er]m[in]is in eo fuit. licet ille adulationi nō assentiret. Secundo vero cum aliquis adulationi

consentit et acquiescit: tūc de tali distinguo. Quia est quidā qui recipitur crescendo adulatori plus de seipso q[uam] sibi: et talis cum recipit ab adulatore min[us] peccat q[uam] adulator. Est alius qui nō solū credit adulatori: s[ed] etiā fouet ipsū et p[er]curat ut fiat adulatio. et talis p[er] peccat q[uam] adulator. Tertium dubium. utrum adulatio maius sit peccatū q[uam] retractio. R[es]pondet Alex. q[uod] retractio est grauius peccatū. Primo ex p[ar]te radice: quia retractio ex deteriore radice surgit q[uam] adulatio. scilicet odio et ex inuidia. in quibus retractio: similitudines diaboli tenet. Adulatio p[ro]p[ter] ex libidine placēdi. p[er]cedit uel ex vanitate cordis. Secundo retractio est grauius peccatū q[uam] adulatio ex p[ar]te finis: quia adulatio intēdit magnificare nomē. retractio p[ro]p[ter] n[on] itit[er] auferre uel reprimere nomē. uel adulator querit refectiones eius cui adulatur. retractio p[ro]p[ter] querit diffamationem eius cui retractat. S[ed] nescio quid dicam de adulatione quādo tot inueniunt adulatōres: tot etiam adulatoribus aures beniuolas accomodantes q[uo]d fit ut ueritas conculecet et malicia supabundet.

De tribus remedijs quibus est utendum ut euitentur fraudes et receptiones adulatorum. Cap[itu]l[um] 3.

Tertium mysterium declarandum de adulatione dicitur remediatio. Possunt eni tria remedia cōtra adulatōres apponi. Primū est receptionis p[er]sidio. Secundū tōne p[er]scie cōditiō. Tertium p[ro]p[ter] miserie inspectio. Primū remediū est receptionis cōsideratio. Ab illo eni semp[er] cauendum est qui semp[er] recipit. sed ois adulator ē talis. Ubi Aug[ustinus] sup[er] ps[almum]. Adulatio ē fallaci laude seductio. Et idē sup[er] ps[almum]. Pl[ur]i p[er]sequitur lingua adulatoris q[uam] manus p[er]sequētis. Et Hieron[imus] sup[er] ps[almum]. Nihil est quod tam facile corumpat mentes hominū sicut adulatio. Plus enim nocet lingua adulatoris q[uam] gladius persecutoris

Et Beda sup. Luc. Ipa peccati nutrit
adulatio est que sicut oleum flammis ita in
culpa ardēbus solet administrare fo-
mentū. Et Cassiodorus in eplis. Adu-
latio blāda oibus applaudit oib⁹ salue
dicit. prodigos vocat liberales. auaros
parcos ⁊ sapientes. lasciuos curiales.
garrulos affabiles. obstinatos cōstan-
tes. pigros maturos ⁊ graues. hec sa-
gitta leuiter volat cito infigit. Et Se-
neca ad Lucillum. Malū boiez blande
loquentē agnosce tuū laqueū esse. Ha-
bet enim suū venenū blanda oratio. Et
p. i. Si te lactauerit pe. oēs ne acce-
scas eis. Secundū remediū est tōne
p̄scie conditio. Nam bona p̄scia semper
minus epistimat de se. Propterea xpus
Luc. 11. dixit. Cū bona feceritis q̄ prece-
pta sūt vobis dicite: serui iustis sum⁹:
quod debuim⁹ facere fecim⁹. Et Breg.
di. 3. in. c. ad eius. Bonarū mēnuz est
ibi culpam agnoscere vbi culpa nō est.

Tertiū remediū contra adulationē
est p̄prie miserie inspectio ul' recognitio.
In Breg. xi. q. 3. c. inter verba. ait Ine-
p̄ba laudantiū uel vitupantiū ad men-
tem recurrendū est. Et si in ea nō iueni-
tū qd de nobis dicit magnā tristicā
generare debet. Et rursus si in ea nō in-
uenitur malū qd de nobis boies loquū-
t in magnā leticiam debemus p̄silire. Et
Seneca ad Lucillū. Intus teipsū con-
sidera nō qualis alijs credas. Et idē
ad Lucillū. Alexander cū in obsidione
cuiusdā vrbis circūisset muros ictu sa-
gitte percussus cum rep̄ello sanguine
siccū vulnerē dolor crescēt ⁊ crux obstu-
puiſset. Omnes inquit iurāt me eē filiū
Jouis: sed vulneris hoc me boiem eē cla-
mat. Verū hodie p̄ficat dictū Hiero.
ad Sabinianū vbi ait. Naturali duci-
mur malo ⁊ adulatoribus nris libentē
faucemus ⁊ q̄q̄ respondeam⁹ nos indi-
gnos ⁊ calidus rutor ora p̄fundat: tñ
ad laudem sūmā intrinsecus aia letat.
Idcirco ut dixi paulo añ. Languet ve-
ritas ⁊ iusticia conculcat: q̄a adulatio
apud viros magnos ⁊ sc̄i hui⁹ potētes

obtinēt magnū locū. Abstineam⁹ igit
nos ab hoc dānabili vitio: ut meream⁹
in h̄ seculo p̄cipēs fieri diuine gratie ⁊
in futuro sempit̄ne glorie: in qua viuūt
gloriosus te⁹ p̄ ifinita sc̄loz sc̄la. Amē

Diſnica quarta i quadragesima i ma-
ne. de sacro cultu dierū festozū illorūq̄
debita veneratione. Sermo. 46.

Rat p̄ori
mū pasca dies fest⁹ iu-
teozū. Scribuntur de c
p̄ba Job. 6. c. ⁊ in euā-
gelio p̄ntis dñice. Ma-

gnificat euāgelista miraculū factū a x-
p̄o: dum satiauit ex paucis panib⁹ atq̄ p̄
seculis tot milia hoīuz: p̄pter circūstā-
tiā diei festi. Cum x̄o inter xp̄ianos sa-
crozū dierū obseruantia religiosa peni-
tus sit extincta: quib⁹ merito cōuenire
p̄t: qd Ysa. p̄. dñs ait. R̄las v̄stras ⁊
solēnitates v̄ras odiuit aia mea: facta
sūt mibi molesta. laboravi sustinēs: Et
cum extenderitis man⁹ v̄stras: auertā
oculos meos a vobis. Idcirco in p̄nti
sermone p̄ reformationē presentū de fe-
stis erimus tractaturi: de quibus tria
mysteria principalia declarabim⁹.

Primū dicit approbationis.

Secundū retractionis.

Tertium obseruationis.

De vsus sacrozū festozū approbat⁹ ⁊
commendat⁹ a gentilibus: a iudeis: ⁊ a
xp̄ianis. Caplin. j.

Primū mysteriū de festis decla-
randū dicit approbatiōis. Naz
sunt multi asserentes vanū esse
uel inutile obseruare ⁊ celebrare festa:
quibus festozū vsū approbatū tripliciter
ostēdemus. p̄ gentiles. ⁊ p̄ iudeos
⁊ p̄ xp̄ianos. Primo ostendim⁹ vsū
festozū approbatū p̄ gentiles. Ipsi nāq̄
licet p̄m errores suos festa tñ solenniter
celebrabāt. In Narrō i vltimo volūte
rerū dinarū narrat qd romani p̄ma die
Januarij celebrabāt festū Jani. Jan⁹

Non fuit quidā q̄ regnauit in partib⁹ illis
 ubi est Roma a q̄ mons Ianicul⁹ dicit⁹
 est. Et ex dieb⁹ Quidij re fastis colligit⁹
 q̄ eadē mēse celebrabāt festū Minervae
 q̄ erat re a telloy. Et q̄ i februario bāt
 bāt festū re e felicitat⁹. 7 festū Fauni quē
 dicebāt reū montū. In martio agebāt
 festū Martis rei telloy. In aprili festū
 fortune quā dicebāt re. i. In madio fe-
 stum re flore: q̄ fuit ministra Veneris
 7 dicebat habē prātē sup flores. Erant
 eis 7 alia festa q̄ causa breuitat⁹ omitto
 Pro quib⁹ dicebat Tibull⁹. Luce sacra
 requiescat hum⁹ requiescat arator. Et gra-
 ue suspensio vomē cesset opus. Et Se-
 neca ad Lucillū. Festis maxime diebus
 aio impandū est: ut tunc voluptatibus
 solus abstineat: cum in illas oīs turba
 percubuit. Secūdo oñdīm vñ festoy
 approbatū ēē p iudeos. Ipsis enī festa
 custodienda frequē pcepit re⁹. Unde
 Leuit⁹. 19. ait. Sabbata mea custodite
 ego dñs reus vester. Et. 26. c. Ego dñs
 re⁹ vester. custodite sabbata mea 7 pa-
 uete ad sanctuariū meum. Et Deut⁹. 5. c.
 Obserua diē sabbati ut sanctifices eū.
 Et Exodi. 16. de manna colligēdo dixit
 Sex dieb⁹ colligite. i. diē ā septima fab-
 batū ē dñi. idcirco nō inueniet⁹. Et Hiere
 17. Sanctificate diē sabbati sicut pcepi
 patrib⁹ vris. Et Ysa. 56. Dēm custodi-
 entē sabbatū ne polluat illud: 7 tenētē
 fedus meū adducā in montē scīm meū:
 7 lētificabo eos i domo orōnis mee. Et
 Ezech. 20. Ego dñs re⁹ vester: i pcept⁹
 meis ābulate: 7 mādata mea custodite
 7 facite ea: 7 sabbata mea sanctificate:
 ut sit signū int me 7 vos: 7 sciatis q̄a ego
 dñs. Pro re claratiōē tñ huius vocabuli
 sabbatū notādū. Quā aliter denominant⁹
 dies a gentilib⁹. aliter a iudeis. aliter ab
 ecclesia. Bēniles etenī denomināt dies
 a plant⁹. Et hoc dicit Alber⁹ magn⁹
 in suo introductorio in astronomia. Quā
 sapientib⁹ egyptijs 7 chaldeis vñsum ē
 q̄ luna dominaret i pma hora diei lune
 7 diē illā voluerūt denominare ab ipsa
 luna. Et q̄ mars dominaret i pma hora

diei martis. Et mercur⁹ i pma hora
 diei mercurij. Et iupit i pma hora diei
 iouis. Et ven⁹ i pma hora diei venetis
 Et saturnus i pma hora diei sabbati.
 Et sol i pma hora diei dominice. Et
 sic scdm pdictos septē planetas. septem
 dies ebdomade noiabāt. Hebrei reno-
 minabant dies. d. pma sabbati. f. dñi
 ca die. q̄si die pma post sabbatū. Iuxta
 illud. Vespē aut sabbati que lucet in
 pma sabbati. Et sequentē diē dicebant
 secūda sabbati 7 sic ordinate alios etiā
 sabbati 7 cetera. vsq̄ ad septimū diē
 quem appellabāt sabbatum. Quod fm
 magistrū i bistoria scolastica 7 Dama-
 scenū interpretat⁹ requies. eo q̄ illo die
 requieuit dñs ab oī opre qd patrarat:
 ut batur Ben. 2. c. Quandoq̄ etiā
 apud hebreos tota ebdomada dicitur
 sabbatū. iuxta illud Luc. 13. Ieiuno bis
 i sabbato. Septimū tñ diē ppe dicebāt
 sabbatū quē ipsi sanctificabāt: 7 vltra
 istū diē habebāt ipsi iudei alias solēnita-
 tes. Ecclesia autē denominat dies. d. diē
 dñi: re quo pleni⁹ i sequētib⁹ dicim⁹.
 7 diē sequētē secūda feriā. aliū tertiam.
 aliū quartā. aliū quintā. aliū septimā. 7
 sequētē diē sabbatū. Tertio oñdimus
 approbatū vñsum festoy p xpianos. Nam
 sancta mater ecclesia statuit sub pcepto
 aliquos dies festos a fidelib⁹ celebran-
 dos qui ponunt p maiori parte re cōse.
 di. 3. c. pronūciādū. Et extra re fer. in. c.
 pquest⁹. hi sūt. oēs dies dñici p totum
 annū. Natiuitas dñi. sancti Stephani
 Jobānis euāgeliste. Innocētū. Silue-
 stri. Circūcisio dñi. Epiphania. Tres
 dies resurrectionis. Ascēsiō dñi. Pentē-
 cū duobus diebus sequētibus. Quat-
 tuor solēnitates picipales bte Marie
 pginis. scilz. natiuitat⁹. purificationis.
 annūciatiōis. 7 assūptiōis ei⁹. Natiuitas
 Jobānis baptiste. duodeci apostolorū.
 sci Laurentij. re dicatiōis sci Michael.
 oīuz scōz. 7 sancti Martini. Celebrāde
 sunt etiā ille festiuitates quas singuli
 episcopi cū suo clero populo indixerint
 celebrandas. Insuper re conse. di. 3. in

c. crucis. statuit Eusebius qd festū crucis in tertia die mai solenniter celebret. In clemēтина 70. Si reū. re reliquijs 7 veneratiōe scōrū. mandat celebrari festū corpi xpi. Sunt 7 alia festa p p̄suetudinez ecclie totius introducta. sicut sci Nicolai. sci Antonij abbas. 7 quedā alia que fm morē patrie celebrāda sūt. Quare religiosus laudabilisq̄ apparet sanctorum festorum vsus.

Quare sabbatū mutātū est in dñicā 7 cur alia festa sūt supaddita. 7 de p̄cō illoz q̄ festa nō custodiūt. Caplin. z.

Secundum mysterium re festis declarandū dicitur tēterminatio. In quo tēterminare dubitare cōtingit circa quedam nō imerito apienda: 7 maxime ut iudeis nos reprebēdendibus rñdere valeam. Dubitat ergo de tribus. p̄ re sabbati mutatione 2° de festoz additione. 3° de peccato 7 offensione. Primo dubitat de sabbati mutatione. Nam ut p̄z ex dictis. De mādauit sabbatū custodiri. Ero. insup 20. dixit. Memēto ut diē sabb̄i scifices. Dicunt ergo iudei. Cur ecclia sabbatum mutauit in dominicā? Respōdet Alexander de ales in 3° volumine summe qd hoc factus est iuste 7 sancte. ppter tria. Primo ppter declarationem mysteriozū. Secūdo ppter exclusionem errorū. 3° ppter multitudinez priuilegiozū. Prima ratio est. ppter declarationem mysteriozū. Nam assignatio septime diei est pure ceremonialis. 7 oēs ceremonie veteris legis: ut dixim⁹ i sermone de obedientia rei: vmbra erant 7 figura legis gratie 7 euāgelij. Scōm at Aug. in. 4. sup Gen. ad lrām. dici probabiliē pōt obseruandū sabbatū iudeis fuisse p̄ceptū i vmbra futuri que spiritalē requiē significabat: cuius q̄tis ipse dñs ihs xps qui non nisi qñ voluit passus est in sepulture sue mysteriū cōsumauit. Cum q̄ p sepulturā xpi figura sit adūmpleta: nō ē ampli⁹ necessarium

diē sabbati custodire: quimo solēnicare. i. in sabbato festū facere more iudeorum. p̄b̄bitum est 7 peccatū. Nū de p̄se. di. 3. c. peruenit. Greg⁹ ait. Peruenit ad me quosdā pueri spiritus boies: p̄raua inter vos aliqua 7 sancte fidei aduersa seminalle: ita ut in diē sabbati aliquid opari. p̄b̄lenter: quos qd aliud nisi antixpi p̄dicatores dixerim⁹ qui veniens diē sabbatum atq̄ dñicū ab oī faciet ope custodiri. Quia. n. moysi se 7 resurgere simulat haberi vult in veneratiōe dñicū diez. Et q̄a populū iudaicare cōpellit. ut exteriorē ritum legis reuocet: 7 sibi iudeozū p̄fidiaz subdat: coli vult sabbatū. Secunda rō quare non seruatur sabbatū sed mutātū est in dñicā: est. ppter exclusionē error. Nā gentiles dñica diē consueuerāt colere 7 adorare solē. Et itaq̄ ab hoc errore retraherēt: sancta mater ecclia statuit diē dñicum sanctificandū. Tertia rō quare sabbatum mutātū est in dñicam: est. ppter multitudinē priuilegiozū. Et enī dicitur. 15. di. i. c. quod diē dominico. Dies dñica tantis diuinarum dispensationū mysterijs est consecrata: ut quicquid a dño in signē ē cōstitutū: in hui⁹ dici dignitate sit gestū. In hac mūd⁹ sūpsit exordū. In hac p̄ resurrectionē 7 mo: s interitū: 7 vita cepit p̄ncipiū. Et de p̄se. di. 3. c. sabbato. dicat. Diē dominicam ob venerabilē resurrectionē dñi nostri ihu xpi nō solū in pasca celebram⁹: v̄p̄ etiam per singulas quasq̄ ebdomadas ipsius dici imaginē frequentam⁹. Col ligunt autem duodecim priuilegia dici dñice. Primū est quia fuit prima diuz dierū. Secūdū quia erit vltim⁹ dies presentis vite in seculi hui⁹ fine. Tertiu⁹ est q̄a illā nulla p̄cessit nox. Quartū q̄a sicut infra patebit: nulla ei nox subsequet. Quintū quia in ea creauit celum 7 terram deus. Sextū quia i ea cēs angeli a deo creati sūt. 7 toni i celo gloriificari fucere: 7 mali de celo expulsi sunt. Septimū q̄a fm Drosium i diē illa primo p̄cepta sūt data filiis isrl.

129
Octauū quia in illa die incarnat^{us} est
xps. Nam ut testat^{ur} magister historiariū
Et die qua dixit reus: fiat lux: visitauit
nos oriens ex alto. Et xps incarnatus
est. In huius mysteriū 7 figurā datum
fuit manna in dñica die. sicut ait Ori-
genes sup exodū. Monū qā in die dñi
ca xpus destructis inferni claustris ca-
ptiuā ducens captiuitatē ac sanctorū
animas de limbo eripiens triumphalē
surrexit a mortuis. Decimū qā i dñica
die erit resurrectio mortuorū: 7 reddet
unicuiq; iuxta opera sua. Undecimū
quia i die dominica spiritus sanctus in
linguis igneis missus ē i aplos. Duo-
decimū quia in dñica die erit initium 7
continuatio sine fine laudum dei 7 dñi
nostri ihu xpi. Secundo dubitat^{ur} de
festoz additione: cur videlicet supaddi-
ta sunt vltra diem dominicū alia festa.
Et assignari potest triplex ratio. Pri-
ma dicit^{ur} confutationis. Secūda gratifi-
cationis. Tertia imitationis. Pri-
ma ratio dicit^{ur} confutationis. Supad-
dita sunt sanctorū festa ut confutaretur
error eoz qui differant ante diem iudi-
cij animas sanctorū non conscendere
celum. Ad ostendēdū q̄ tales mentiūf
statuit ecclesia sanctorū suffragia 7 pa-
trocinia in eozū solennitatibus implo-
rari predicans 7 cōtestans illos i celo
regnare cum xpo. Ad hunc etiā errorē
eliminandū ecclesia cantat. Baudent
in celis anime sanctorū qui xpi. x. sunt
se. Quod etiā colligi potest ex dictis scri-
pture atq; doctozū sanctorū. Nam Luc.
23. xps dixit latroni. Hodie mecū eris
in paradiso. Et glo. sup illo v̄to. Luc.
xi. Pueri mei mecum sunt in cubiculo.
ait: Pueri sunt apostoli qui sunt in eāna
requie. Et Breg. in 4. dial. Justozum
anime mor ut bui^{us} carnis claustra ex-
eunt in celestibus sedibus recipiuntur.
Et extra de celebrandē mis. c. cū martir
dicit^{ur}. De sanctis omnibus sentiendum
est q̄ non indigeant orationibus nris
pro eo q̄ cū sint pfecte beati omnia eis
succedunt ad votū. Et extra de baptis-

mo 7 eius effectū. c. de bitū. scribitur sic
Iudeus seipsum baptizans si cōtinuo
decessisset ad patrias protinus euolas-
set. Et de pe. dis. 1. c. q̄ egerit. dicit^{ur}. Qui
cūq; bene post penitētiā vixerit sicut
ante penitētiā viuere debuit: post re-
conciliationem quādoq; defunct^{us}
fuerit: ad deū vadit: ad requiem vadit
7 regno dei non priuabitur. Secūdo
superaddita sunt alia festa. ppter grati-
ficationē. Nam ex debito gratitudinis
cōmemorare debemus beneficia nobis
collata. sicut sunt beneficia natiuitatis:
passionis: ascensionis. 7 consimiliū fe-
stuitatum. In solēnitatibus etiā be-
Marie virginis feriandum est propē
summas pfectiōes quas in se habuit:
propter innumeras gratias quas ipsa
impetrante suscipimus. Ceteras pō so-
lennitates sanctorū quas statuit eccle-
sia catholica celebrari: obseruare insup
obligamur: quia 7 ipsi impetrāt nobis
misericordiā dei. In David i psal. ait.
Leuauit oculos meos in montes vnde
veniet auxiliū mibi. In montes. id est
in sanctos. Tertia ratio quare vltra
diem dominicū supaddita sunt festa
sanctorū est propter imitationē: ut
in eozū solennitatibus illorum gesta
recolentes conemur eos q̄tūm possu-
mus imitari. Ideo Aug^{ustinus} in sermōe de
martyribus ait. Quotienscūq; fratres
carissimi 7 c. sanctorū martyriū solen-
nia celebramus: ita ipsis intercedenti-
bus spectemus a domino cōsequi tēpo-
ralia beneficia: ut ipsos martyres imi-
tando accipere mereamur eterna. Ab
eis enī in veritate sanctorū martyruz
festiua gaudia celebrantur qui ipsoz
martyrum exempla sequūtur. Solen-
nitates enim martyrum exhortationes
martyriozū sūt: ut imitari non pige-
at: quod celebrare delectat. Sz nos vo-
lumus gaudere cum sanctis 7 tribula-
tiones mundi nolumus sustinere cum
illis. Qui enī sanctos martyres uel in-
quantum potuerit noluerit imitari: ad
eorū beatitudinē nō potuerit peruenire.

De ieiunio
117

Tertio dubitat de peccato et offensione
An peccet mortaliter non seruantes festa.
Et respondeo quod sic. quia faciunt contra preceptum
dei. Hinc est quod in veteri lege ut habetur Numeri
ix. Cum inuenit esset homo colligens li-
gna in die sabbati. per Moysen et Aaron
reclusus est in carcerem. dixitque dominus ad
Moysen. Morietur homo iste ob-
ruat eum lapidibus omnis turba extra ca-
stra. Cumque eduissent eum foras ob-
ruerunt lapidibus et mortuus est sicut prece-
perat dominus. Potest tamen aliquis si laborat
aut aliquid aliud faciat diebus festis ex-
cusari a peccato propter tria. primum propter ne-
cessitatem. ut patet extra de feriis. c. de quibus
Et in glo. ibi super verbo necessitas vergeat
dicis. puta si res esset pitura. Et sunt plura
exempla. ff. de feriis. l. i. z. et. 3. Et ubi
res celeritate desiderat. ff. de dano isec.
l. i. Secundo excusantur laborantes in
festis propter pietatem. puta secundum glo. in psall.
c. de quibus. causa rebus personarum: quia in
opibus misericordie dierum distinctio
non est habenda. ut patet. 16. di. c. v. in a.
Et de consue. di. 5. c. v. n. Tertio excu-
santur laborantes diebus festis propter medi-
cinitatem. quoniam si opus medicum esset et paruum
quia secundum theologos. Quod medicum est ratio ap-
prehendit quasi nihil. Sed quis explicet
quantum in christianis circa festorum sanctificationem
nem iuentur abusus? Nam cupiditate
et auaricia ducti diebus festis mercata
frequenter et nundinas. quod prohibetur in. c.
i. extra de feriis. Nonnulli etiam absque ne-
cessitate vendunt et emunt: missas et alia
officia negligenter conducent merces in
curribus equis et mulis: et faciunt alia
opa seruilia non sine peccato. Nec illud pec-
catum leue putandum est quo ingratus et
miser homo indignatur reddere deo partem
temporis sibi concessi.

Qualiter festa seruanda sunt cum deuotione
cordis oris et operis. quod tamen a christianis multis non fit: imo videtur
contrarium. Capitulum 3.

Tertium mysterium de festis dicitur
obseruationis. Obseruanda sunt
festa a fidelibus cum omni deuotione

ne et sanctificanda tripliciter. per corde. 2.
ore. 3. opere. primum sanctificanda festa corde
ut unusquisque memor sit dei et beneficiorum
eius. Nam in precepto solo de sanctifica-
tione sabbati positum est hoc vocabulum
memento: ad tenendum quod tali die ad
spiritualium contemplationem animus sit reuo-
candus. hinc Iheronimus ait. Purgandus
est primo animus atque et specialius rerum co-
gitationibus segregandus. ut puta acies
cordis ad deum vere et simpliciter dirigat
Optima autem est regula a nobis tradita
in tractatu de virtutibus et in sermone de
prudencia: in qua ponitur septem de quibus
unusquisque memor esse debet. Insuper secundum
quosdam cum preceptum de sanctificatione festi
sit affirmatiuum et obliget semper: sed non ad
semper: tenet homo ex debito die dominico
uel semel in ebdomada deo vacare atque
deum recognoscere in aliqua hora: licet
non in qualibet: aliter peccat mortaliter
Proinde qui est in mortali culpa: et non
ceteris: uel dat operam ut ceteris in die
dominico: de nouo mortaliter peccat: quia
transgreditur diuinum preceptum: quo precipitur
diebus dominicis esse vacandum deo: et ma-
xime conuenit oportet congruis horis: ut
puta dum dicit missa uel dicitur vesper. Tenet
autem ad propositum proficendi et satisfaciendi
loco et tempore opportuno. Quod qui non facit
nouam incurrit culpam transgressionis pre-
cepti de sanctificatione sabbati atque obser-
uatione in propria culpa. Secundo festa
sunt sanctificanda ore. ut in ipsis oremus et
laudemus deum: sibi que suscepimus beneficia
gratias referamus. Nam de psal. di. 3. c. ieiun-
nia. dicis. Die dominica nihil aliud agendum
est nisi deo vacandum. Nulla operatio in
illa die seculi agatur. sed tantum in hymnis psal-
mis et canticis spiritualibus dies illa transi-
gatur. Tertio sanctificanda sunt festa opere
visitando ecclesias: audiendo diuina.
De auditione pro missarum dicam diffusius
in sermone de missa. Sed de mundo a scan-
dalis: quia christianis diebus festiuis magis
inhonorant deum et sanctos quam diebus alijs. Quo-
tot pompis: quot vanitatibus: quot
fastuositatibus in diebus festiuis ornant

co:pus ⁊ cōfundit spiritus. Tunc qdē
felicioꝝ est qui exq̄sitiōi ⁊ excessu bellum
ordinat cōtra teū. Tūc mulieres emu-
la p̄ccatione infano studio ac conatu
altera alterā in vanitatibus supare cō-
tendit. Tūc gestant stellas ac laminas
aureas ul' argēteas vario fulgore splē-
dētes: nec nō perlari torques cingētes
collū ⁊ similia. Tūc ecclesijs rei mala
plurima p̄petrant. Tūc insistent boies
p̄bibitis ludis. Tūc mulieres choreis
vacāt ⁊ dissolutiōib⁹. p̄pterea dicat de
p̄se. di. 3. c. irreligiosa. Irreligiosa p̄sue-
tudo est quā vulg⁹ p̄ scōrū solēnitates
agere consuevit. Populi qui teterēt of-
ficia diuina attendere saltationib⁹ tur-
pibus inuigilāt: cantica nō solū mala
canentes: sed etiā religiosōrū officijs p̄-
strepunt. Sunt ⁊ alia plurima q̄ com-
mitti solent temporibus teo ac sanctis
dicatis. Nos nō conemur ab illis oib⁹
abstinere: solēnitatesq̄ sacras reuerēt
ac debite celebrare: sicq̄ impetrabimus
in hoc seculo rei grām ⁊ in futuro sem-
piternā gloriā: ad quā nos ille p̄ducit
qui uiuit ⁊ regnat in sc̄la sc̄loꝝ. Amen

Dñica quarta i quadragesima infra
diem. de pietate quā uiui exhibere debēt
mortuis ac defunctis. Sermo. 41.

Acepit er-
go ibs panes ⁊ cum
gratias egisset distri-
buit discumbētib⁹.
Scribunt hec uerba
Job. 6. c. ⁊ in euan-
gelio bodierno. Qui de celo descēdit in
uterū virginis sola caritate motus: ipse
uero pariter ⁊ exemplo docuit nos sup
omnia erga nostros. p̄imos benignolē-
tiam pietatēq̄ seruare. Ecce i promptu
est sacra lectio euāgelica i qua narrat
q̄ benigne ⁊ clementer famelicā turbā
xp̄s p̄auit in deserto. nos nō si regni ei⁹
ac beatitudinis uoluerim⁹ p̄cipuos esse
retemus q̄ tum possumus. p̄imoz no-

stroꝝ indigentia miseriamq̄ releuare.
Quoniam autē circa defunctos multi sūt
inhumani atq̄ crudeles. cū i supiorib⁹
dixerim⁹ de misericordia uiuis exhiben-
da: Idcirco in presenti sermone de pie-
tate que mortuis atq̄ defunctis debet
erimus locuturi. Distinguem⁹ hō hanc
in tres ptes p̄ncipales.

Prima dicat sepulture exhibitio.

Secunda testamētōrū executio.

Tertia suffragioꝝ coicatio.

De defunctorū corpa sūt sepelienda. ⁊
qualiter ecclesiastica sepultura p̄desse
potest vel obesse. Caplm. 1.

Prima pars pietatis que debet
defunctis dicat sepulture exhibi-
bitio. Et p̄bui⁹ declaratiōe tria
sunt disputanda. Primū utrū defun-
ctorū corpa sint sepelienda. Secūdu
utrū p̄sit mortuētib⁹ ecclesiastica sepul-
tura. Tertiū utrū obit i p̄cto mortali
recedentib⁹. Circa primū dubiū pos-
set aliquis arguere q̄ corpa defunctorū
nō sint sepelienda. Nam dicit Virgili⁹
Facilis iactura sepulchri. Et Seneca
de remedijs fortuitoꝝ. Si nihil sentio
nō p̄tinet ad me iactura corporis i sepul-
chro. Et idem in li. de tranquillitate ai-
minabat. Iteodoro p̄bō mortē in se-
pultā. Cui rīdet. Sanguis i tua p̄tate
est. sed te ineptū dico si putas mea in se-
esse supra terrā an infra putrefieri. In-
quit etiā Tullius in q̄onib⁹ tusculanis
q̄ Socrates ⁊ Anaxagoras credide-
runt sepulcras supuacuas: nilq̄ mali
atq̄ inonesti eē iacere cadauer squa-
lidum abiectū ⁊ inhumatū. quem ritū
seruabāt Caspij omnes. Diogenes in
sup Cinicus iussit se ibumari. p̄ijci vo-
lucibus canib⁹ ⁊ feris. d. Quid feratū
mibi nil sententi oterit laniatus? Re-
fert adhuc Eusebius li. i. de euangelica
p̄patione. q̄ bircani apacis generis
aibus p̄ijcere defunctorū corpa p̄sue-
uerūt. Sed contra tales damnatos
mores inhumanasq̄ finias est omnis
scriptura tam sc̄p̄ q̄ moralīū p̄biloso-
phoꝝ. In Gen. 23. laudas de pietate

Abraham qui sepeliuit Saram mortuam in hebron in terra chanaan: et sepeliuit eam in spelunca agri. Et Beñ. 25. 7. 13. q. 2. c. hebron. dicit q. Isaac et Ismael sepelierunt Abraham in spelunca duplici. Et Beñ. 49. Jacob in extremo vite benedictioe data filiis suis precepit eis dicens: Ego congregor ad populū meū. Sepelite me cum patribus meis in spelunca duplici que est in agro hebron in terra chanaan quaz emit Abraham. Et Josue ultimo batetur qualiter eo mortuo sepelierunt eū filij israhel in finibus possessionis sue. Ibidem etiam batetur qualiter ossa Josaphat que tulerant de egypto sepelierunt in sicheem. et quod Eleazarū filiū Aaron sepelierunt in gabaad fratres et filij ei. Et Judicū. 16. fit mentio de sepultura Samsonis. Et. 1. Regū. 25. de sepultura Samuelis. Et. 2. Paral. 1. 9. de sepultura Salomōis. Et. 1. Mach. 9. c. de sepultura Jude Machabei. Et. 2. Regū. 2. c. dixit David viris Jabez Galaad qui sepelierant Saulē. Benedicti vos a domino: qui fecistis misericordiā hāc cum dñō vestro Saul et sepelivistis eum. Et. 2. 1. dis. de cretorū. c. nūc aut. in glo. dicit. q. si quis mandaret corpu suū nō sepeliri: qd et fecit Marcellin⁹ papa in retestationē idolatrie cōmisit. nō ē implendū. Et Valer⁹ li. 5. rubrica de ingratia. reprehēdit athenienses q. Melciadem i carcere mortuū sepeliri nō permiserūt nisi Cymo eius filius carcerem p eo intrasset. Unde Valerius ait. Nec te Cymo silentio involuā quoniam pī tuo sepulturā volūtarijs vinculis emē nō dubitasti. Et idem Valer⁹ li. 1. rubrica de somnijs. narrat qualiter Symonides poeta pēgre vadēs cum navis in qua erat appulisset ad littus et corpus inhumatū iacēs vidisset: sepulture mādavit. huiusmodi beneficio is qui sepultus fuerat motus nocte sibi in somnis apparuit eūq. ne pīmo die nauigaret monuit. qui somnio parens in terra remansit. Illi pō q. inde recesserant navi-

gantes i eius cōspectibus pcellis et fluctibus absorpti sunt et suffocati et ipse letatus est qui vitā suam magis somnio q. navi cōmiserat. Et idem Valer⁹ li. 5. rubrica de humanitate. cōmēdat Cēsarem qui caput sui hostis Pompei sibi p regem egypti testinatum honorifice cremari et sepeliri fecit. Ibidem etiā laudat Hannibalem qui successiue tres romanos Paulum Braccum et Marcellum hostes ipsius honorifice sepeliuit. Respondendū est ergo ad dubiū propositū fm Ric. in. 4. di. 45. q. de functoz corpa sunt sepeliēda ppter tria. Primo ppter astruendā resurrectiones futurā. ppter quā Paulus mortuos vocat dormientes. Et ergo subleuet spes ad resurrectionem vere fiendam corpa sepulture tradunt. Secundo corpa sepeliuntur ppter amouēdū horrore. Unde Quintilianus libro. 5. declamationū ait. Ad operiendam feditatē subtrahendāq. dolori materiā mortuus viuētū causa sepelitur. Tercio corpa de functoz sunt sepelienda ppter meritationē ut illa sepelientes ppter misericordiā mereant. Ppter hec oia Aug⁹ li. 1. de ciui. dei. c. 14. ait. Nō sunt contemnenda et abijcienda corpa mortuorum maximeq. virozū iustozū atq. fidelium: quibus tanq. organis et vasculis ad omnia opa bona sanctus vīus et spiritus. Si enī paterna vestis et anul⁹ ac si quid huiusmodi tanto carius ē potius quanto erga parētes maior affectus. nullo modo ipa spernēda sūt corpora: que vtiq. multo familiarius atq. pīunctius q. quelibz indumenta gestamus. Nec enim non ad ornamentū vel adiutorium quod adhibetur extrinsec⁹ sed ad ipsam naturā hominis pertinet. Unde et antiquozum iustozum funera officiosa pietate curata sunt et exequie celebrare et sepultura pūsa. Ipsiq. duz viuerent de sepeliendis uel etiam transferendis suis corporibus filiis mandauerūt. Et Tobias sepeliendo mortuos reum pmeruisse teste angelo cōmē-

datur. Ipse quoque dominus die tertia
resurrecturus religiose mulieris bonuz
opus predicat predicandus pimentat
ut vnguentum preciosum supra mem-
bra eius effuderit atque h ad eum sepeli-
endum fecerit. Et laudabiliter pmemoratur
in euangelio qui corpus eius de cruce
acceptum diligenter atque honorifice tegendum
sepeliendum curarunt. hec Augustinus
Secundum dubium erat. utrum pro sit
in caritate morientibus ecclesiastica se-
pultura. Loquor de his qui habent ali-
quod purgabile. Et respondet Ric. q. non
per se sed per accidens. et hoc triplici ra-
tione. Prima est propter inspicientium
exaltationem in quantum. Inspicientes se-
pulturam memoriam retinent defuncto-
rum et pro eis orant. Unde Aug. li. de
cura pro mortuis agenda ait. Monu-
mentum eo quod moneat mentem. id est ad
moneat nuncupatur. Hinc Greg. li. 4.
dial. Petro cum interroganti et dicenti
Putamus ne animabus eorum aliquid
prodesse possit si mortuorum corpora in
ecclesiis fuerint sepulta. Respondet cum
grauia peccata non reprimunt hoc. prodest
mortuis si in ecclesiis sepeliuntur quod eo-
rum proximi quoniam ad eadem sacra
loca conueniunt suorum quoque sepulchra
aspiciunt recordantur et pro eis domi-
no preces fundunt. Nam quos pecca-
ta grauia reprimunt non ad absolutio-
nem sed potius ad maiorem damna-
tionis cumulum. eorum corpora in ec-
clesiis ponunt. hec ille. Secunda ratio
est propter ministroz ecclesie orationem
quia illi qui ecclesie reseruiunt tenentur
ceteris paribus pro illis frequentius et
specialius orare. Tertia ratio est pro-
pter sanctorum deuotionem. Credendum
namque est quod sancti illi ad quorum bono-
rem fabricata est ecclesia: orant pro eo
qui sepelitur in illa: uel eius cimiterio
propter reuerentiam et deuotionem ipsi
eligitis sepulturam ibidem. Unde Aug.
13. q. 2. c. non existimemus. ait. Quod uero
quisque apud memorias martyrum se-
peliatur. hoc tantum mihi uidetur pro-

desse defuncto: ut commendans eum
martyrum patrocinio affectio pro illo
supplicationis augeatur. Notandum
tamen circa electionem sepulture quod qui-
libet adultus compos sue mentis: libere
potest ubicunque uoluerit in loco magis
religioso eligere sepulturam. Unde Bra-
tianus. 13. q. 2. §. 2. ait. Ubi quisque tu-
mulandus sit in voluntate eius persistit.
Exciipiuntur religiosi qui non possunt
sibi eligere sepulturam: sed in suis mo-
nasterijs et ecclesijs sepeliuntur: nisi quia
moriuntur essent adeo remoti a mona-
sterijs sui ordinis quod non possent com-
mode reportari ad illa: quia tunc possent
eligere. extra eo. c. religiosi. li. 6. Impu-
beres etiam non possunt sibi eligere se-
pulturam: sed parentes eorum possunt
eos sepelire ubicunque uoluerint: si con-
suetudo terre hoc habeat. alias non. extra
de sepul. c. in nostra. in rex. et in glosa.
et in. c. de vxore. in glo. Insuper qui non
est compos sue mentis: non potest eligere
sepulturam. extra de success. ab intesta. c.
cum dilectus. Pro uero si non eligit se-
pulturam sepeliri debet ubi sepultus est
suius maritus. Et si plures habuit sepeli-
ri debet ubi sepultus est uetus. Et licet
multa dicantur de sepulture electione
tamen multum statum consuetudini. ut
dicit Ric. ubi supra. Potest etiam quis
eligere sepulturam in loco minus religi-
oso dimissa antiqua. ut patet extra eo.
li. 6. c. cum quis. Tertium dubium
erat. utrum obsit ecclesiastica sepultura
in peccato mortali recedentibus: quia dicit
13. q. 2. c. quibus. et c. cum grauia. Impius
nocet in loco sacro sepeliri. Respondet
Ricardus quod impio non nocet ecclesia-
stica sepultura nisi in quantum hanc sepul-
turam sibi indignam propter huma-
nam gloriam procurauit. Sed quid
dicemus de sumptibus et expensis que
sunt in funere etiam honorum et in
caritate morientium? Nonne melius
esset si darentur pauperibus et indigen-
tibus quam sic illas exponere ad quan-
dam quasi pompam et inanem gloriam?

Respondet Ric. ubi sup q pompa ere-
 quiarii si fiat fm p̄suetudinem patrie ⁊
 nō cū nimio excessu nō ē reprehensibil.
 Quinimo facit ad cōsolationē uiuorū
 ⁊ subleuationē sp̄i ad resurrectionē fu-
 turam. Ad. n. tenet homo de necessitate
 facere omne bonū qd potest. faciēs autē
 sumptus in sepultura quos posset alibi
 melius collocare. nō facit eos iniquitū
 est opus minus vtile: sed inq̄tuz vtile.
 Notandū tamē q nō debent in ecclesia
 seu cimiterio ul loco sacro infrascripti
 sepeliri. Primo nullus infidelis nec
 iudeus: nec paganus nec hereticus. ut
 p3 de p̄sc. di. i. in. c. ecclesia. ⁊ c. sequenti.
 ⁊. 24. q. 2. c. sane. Et si sepulti essent ta-
 les in ecclesijs debent exhumari ⁊ p̄ici
 extra. Secundo interdictis sepultura
 ecclesiastica morienti in torneamēto. Et
 exponit Hosti. etiā si quis ibi vulnus le-
 tale accepit. licz postea supuixerit: qui
 p̄uis peniteat ⁊ ei eucharistia nō neget:
 carebit tñ ecclesiastica sepultura. extra
 de torneamētis. c. i. Hoc tñ de illo intel-
 ligitur qui venit cā exercendi se in tor-
 neamēto. Et etiā fm Buil. de armigeris
 eorū qui eis in armis seruiunt. extra de
 torneamentis. c. 2. Sed de astutibus
 euz curiositate. Tercio p̄bitet sepul-
 tura bis qui seip̄os occidūt. ut patz. 13
 q. 2. c. quibus. ⁊. 23. q. 5. c. placuit. Qd
 intelligendum est fm Builielmū. si in-
 terfecerūt se ex desperandē uel iracūdia.
 Secus si ex fortuitate ⁊ bi. Unde in. c.
 ex pre. extra de sepul. dicit Bern. q si q̄s
 p̄pter fugaz p̄cipitaret se in aquā: quia
 inde sic credebatur euadē non imputatur
 ei etiam si cōtrariū eueniat. Quarto
 negat sepultura ei de quo certum est ⁊
 manifestū nō fuisse p̄fessū ul nō coicas-
 se semel in anno. extra de p̄. ⁊ re. c. ois.
 Et hoc intellige nisi in articulo mortis
 signa contritionis ⁊ huiusmodi emen-
 datōis ostendat. Quinto expellitur
 a sepultura ecclesie monachus qui re-
 perit p̄oprietarius in fine vite qui d3
 i sterquilinio sepeliri. extra de statu mo-
 nachorū. c. sup qdā. Sexto blasphemus

dei si moriat absq̄ penitentia p̄ q̄
 blasphemauerit nō sepeliet in loco sacro
 extra de maledictis. in fine. Septimo
 generaliter quilibet notorius peccator
 si moriat absq̄ penitētia i ipso mortali
 peccato priuandus est ecclesiastica sepul-
 tura. 13. q. 2. c. nō estimem. Ad p̄-
 bandū aut cōtritionē alicuius p̄ccatoris
 morientis sufficit vnus testis. 26. q. 5.
 c. qui recedūt. Itē interdictis sepultura
 tpe interdicti illis de illo loco ubi est po-
 situm interdictū dum durat. Item ex-
 cōmunicatis ex cōmunicatione maiori
 in illa morientibus ⁊ etiā minori scdm
 Buil. quādo hoc est notorium. Sūt ⁊
 alia multa circa hāc materiā que ideo
 dimittimus: quia nō est necessarius ut
 populis predicent. Sacerdotes autem
 ⁊ curati: quia taliū debent habere sciam
 videant titulu3 de sepul. li. 3. ⁊. 6. de re-
 talium. Ideo hanc partem concludere
 volentes dicimus q magna est pietas
 satisq̄ cōmendabilis defunctorū corpa
 sepelire. Hinc p̄ter ea que dicta sūt lau-
 datur ⁊ magn⁹ Alex. qui ut. Q. Cur-
 tius refert. inuento Dario a suis dereli-
 cto vulnerato ⁊ extincto i vehiculo vi-
 so corpore fudit lacrymas: fecitq̄ eū
 more regio sepeliri.

De executione testamentorū ⁊ q di-
 latio eorū p̄iudicat animab⁹ testatorū
 si sint in purgatorio. Caplin. 2.

Secunda pars pietatis defuncto-
 rum dicit testamentorū executio
 in quo adhuc tria dubia occur-
 runt de claranda. Primū vtz testamē-
 ta possint infringi. Secūdū vtrū exe-
 cutores teneant statim illa exequi. Ter-
 tium vtruz dilatio executoris p̄iudicat
 anime testatoris. Ad primū dubiū
 posset aliquis arguere q nullū testamē-
 tum sit infringendū. Nam ut scribitur
 extra de testa. c. iudicantis. Volūtas tes-
 tatoris debet p̄ omnia adimpleri. Sed
 testamentū continet vltimā voluntate3
 testatoris. ergo ⁊c. ⁊. 16. q. i. c. cōsidera-

tio. dicit. Consideratio ecclesie utilitas
 hoc postulat ex iusta dispensatione testa-
 toris seruandū arbitriū. Sed contra est
 qd̄ bates. 6. q. i. i. c. admonē. vbi Greg⁹
 ait. Admonere te volumus ne pie testu-
 torum voluntates tua qd̄ absit remis-
 sione cassentur. Ibi dicit glo. sup. verbo
 pie. secus si sunt iniuste. ergo testamēta
 iniusta sunt infringenda. Rñdet Ric.
 in. 4. di. 4. 5. q. aut testamētū ē rōnabi-
 liter factū: ita qd̄ nō sit contra equitatē
 iuris naturalis nec diuini nec positīui.
 Et tunc nullo modo est infringendum.
 Aut testamētū est irrationabiliter fa-
 ctum: 7 tunc licitum est 7 debet illud
 infringere. Est aut testamētū irratio-
 nabile triplici ratione. 1. ratione testatoris
 2. ratione rei testate. 3. ratione modi
 testandi. Primo ratio testatoris: cū
 scilicet nō pōt facere testamētū. Nā neq
 episcopus neq religiosus neq fatuus
 pōt facere testamentū. Dicit tñ Ric. q
 ep̄s aut bates bona que sibi puenerunt
 ex hereditate uel artificio aut doctrina
 anteq̄ esset episcop⁹. Aut nō habet nisi
 redditus ecclesiasticos 7 mobilia q̄ sibi
 ex illis redditibus puenerūt. De p̄mis
 bonis: quia p̄prietas illorum est sua pōt
 licite facere testamentū. extra de testa. c.
 quia nos. Et. c. relati. 7. iz. q. i. c. epi.
 Si tamē ep̄s ecclesiaz leserit damni ec-
 clesie debet de rebus eius resarciri. 7 de
 residuo si quid fuerit testari pōt. De red-
 ditibus aut ecclesiasticis 7 de mobilibus
 que post sui cōsecrationē acq̄sierint epi:
 quia talia dicit cōseruari eidē ecclesie:
 cui⁹ ratio est q̄a q̄ intuitu seu p̄sideratu
 ecclesie receperunt illorū bonorū p̄prie-
 tas sua nō est: s̄ illorū sūt tñ dispensa-
 tores 7 administratores: nō possūt fa-
 cere testamentū. Et q̄uis de reb⁹ ecclie
 non possint aliquid donare iure testa-
 menti: possunt tamē donare de mobilib⁹
 causa elemosyne siue sint sani siue i egri-
 tudine etiā mortali constituti. Et q̄bus
 colligitur qd̄ non est idem dispensare 7
 testari. Unde episcopus p̄mittit de bo-
 nis ecclesie elemosynam facere 7 non

testari. extra de testa. c. ad hoc. Testato-
 rem enī oportet esse dominū rerū de qui-
 bus facit testamentum. Sed dispensa-
 torem nō oportet esse dominū rerū de
 quibus facit elemosynam. Unde extra
 c. c. quia nos. in glo. dicit. Clerici de re-
 bus ecclesie nullū pōt facere testamen-
 tum cum earum p̄prietas nō sit sua.
 Similiter religiosus cum nō habeat p̄-
 prium non potest facere testamentū. ut
 patet. 19. q. 3. c. quia. 7 in. c. relatum. Et
 si dicatur de Paulo primo heremita qd̄
 in testamento reliquit collobium suum
 i. tunicā sup̄iorem Athanasio alexan-
 drino episcopo. 7 tunicam interiōrē b̄to
 Antonio. Respondet Ric. qd̄ quīs Pau-
 lus primus heremita fuerit religiosissi-
 mus sanctitate: non erat tamen in reli-
 giosis statu. Unde nō est simile de here-
 mitis 7 de illis qui sunt in statu religio-
 nis. ut patet in. 5. sequenti post p̄alle-
 gatum. c. relatus. Adhuc fatuus non
 potest facere testamentum. extra de suc-
 cess. ab intesta. c. cū dilectus. Et in illis
 quibus non est permīssum facere testa-
 mentum. 5. furiosi. Illuz enim qui fa-
 cit testamentum oportet esse compotem
 mentis sue p̄ illo tempore quo facit te-
 stamentū. Secundo testamētū est
 irrationabiliter factū ratione rei testate
 cum quis facit testamentū de re quā
 non habet. Sicut dicitur de Lixthopo
 Ipse enim cum in extremo vite venisset
 testamentū condidit in quo multa mi-
 lia ducatorū in pios vsus dimittebat.
 Cum vero circumstantes interrogarent
 quis esset executor tante pecunie distri-
 buende. Respondit truffatorie. hic est
 punctus unde tractum est vocabulum
 illud aut vulgare p̄ouerbiū. Qui sta-
 el puncto diuise Lixthopo. Sunt 7 alij
 qui testantur de bonis que habent tamē
 ad illos nō pertinentib⁹ eo qd̄ acquisita
 sunt p̄ vsuras malos contractus rapi-
 nas iniusticias fraudulentias 7 huius-
 modi. 7 retentur p̄sonis certis. Secus
 vero quādo illoꝝ restitutio ē incerta.
 Tercio testamētū est irrationabiliter

factum ratione modi testandi: puta cū quis exhereditat suos heredes qui ex hereditari non meruerunt dans totum alijs. Talis facit cōtra equitatez iuris naturalis etiam si det ecclesie. Et testamentum tale nō est seruandū. ppter ea dicit ab Aug. in sermōe de cōmuni vita clericor. 7. 15. q. vlg. c. q. cūq. Qui cūq. ex hereditato filio heredē facit ecclesiam. querat alijs qui suscipiat non Augustinū. Et infra. De laudabile factum sancti Aurelij carbaginensis epī Quidā enim cum filios nō haberet nec speraret: res suas oēs retento sibi vsu fructu donauit ecclesie. Nati sunt illi filij. Reddidit episcopus: nec opināti ea q̄ illi donauerat. In potestate habebat episcopus nō reddere: sed iure fori 7 nō iure poli. i. quada3 naturali equitate. ut dicit glo. ibidem. Secundū dubium vtrum executores testamentorū teneā cito. s. infra annū executionē complere Et respondet Ric. in. 4. di. 45. q. aut testator: tempus determinat infra qd testamentum vult esse impletum. aut nō Si sic. non tenent executores tentione necessitatis vsq. ad illud tempus testamentum implere: nisi viderēt citius ex plendo se posse facere aie defuncti vtilitatem maiorem. Tunc enim 7 si i foro iudicij compelli nō possent ad citius implendum: tamen ad hoc eos consciētia debet compellere: quia p̄supponēdū est q. voluntas defuncti fuit ut illo modo 7 illo tempore testamentū impletū quo esset expedientius anime sue. Si autem non determinat tempus infra quod vel sit testamentū impleri. tunc dico: q. aut executores habent libere bona: de quib. possint statim testamentū implere. aut nō habent. Si habent. tunc implere tenentur q̄ citius p̄nt: quia debitorēs sūt illis quibus legata sunt facta. Et sicut dicit. ff. de re. iu. In omnib. obligatiōibus in quibus dies nō ponitur p̄senti die debetur. Unde illi executores qui p longum tempus tardant suā executionem implere: necatoribus egentū cō-

parantur. propterea dicitur. 13. q. 2. c. q. obligatiōes. Qui obligatiōes defunctorū aut negant ecclesijs: aut difficile reddunt tanq. egentū necatores ex cōmunicentur. Et s̄m glosam ibidē h nō intelligitur de obligatiōibus voluntarijs: sed de illis bonis que relicta sūt ecclesijs. Et. c. sequenti adhuc dicit. Qui obligatiōes defunctorū retinent: 7 illi qui ecclesijs tradere temozantur ut infideles sunt ab ecclesia abijciendi. Executores etiā si illa bona retinēt p̄ seipsis sūt sicut fures 7 raptores. 7 sacrilegiū cōmittunt. sicut patet. 13. q. 2. c. clerici. 7. 17. q. 4. c. sacrilegijs. Unde si executores infra annū saltē amonitione epī pias voluntates defunctorū nō implēt cum possent si vellent. p̄ episcopū debēt impleri. ut notat extra de testamētis. c. nos quidem. 7. c. tua nobis. in glo. 7. c. Job. in textu. Si autē executores non habeant bona in promptu de quib. possint infra annū testamentū implere. nō credo propter hoc q. deuoluat potestas eor. p̄ annū ad episcopū. Tenent tamē facere quod in se est ut bona habeant 7 habita debent distribuere q̄ citius possunt. Tertiū dubiū erat. vtrū dilatio executionis i aliquo p̄iudicet anime testatoris. Et respondet Ric. q. sic. cui. duplex est ratio. Una quia quanto citius ecclesie 7 paupes quibus legatum est recipiunt illud quod testator eis legauit: tanto feruentius 7 certius orant p̄ anima defuncti. 7 orare tenent: 7 quāto tardius recipiunt quod eis legatū est: tanto tepidiores sūt ad orandū 7 magis tardant orare. p̄ anima eius. s. testatoris defuncti. Acceleratio aut feruentium orationū pro anima defuncti multum valet ad eius alleuiationem 7 celeriozem expeditionem. Alia ratio ē quia sicut defuncti in caritate aliquid purgabile secū portantes in hac vita meruerunt ut elemosine si pro eis tentur eis profint non ad augmentum gratie: sed ad alleuiationem 7 abbreviationem pene: Sic testator testamentū faciens 7

in caritate recedens testamentū suū faciēdo meretur ut eius executio p^o mortem valeat nō ad augmentū gratie: sed ad alleviationem et abbreviationem pene sue. Et ideo quanto testamentū suū citius executiōi remandaf: tanto citius alleviatur: et quanto tardius sui testamenti executio implet: tanto tardius ceteris paribus incipit alleviari et tardius liberatur. Si tamen legata sua nunq̄ solueretur non propter hoc perpetuo remaneret in pena quia propter hoc multo tardius liberaretur ab ipsa. Ex predictis patet quod gravissime peccant et quod magnā perditionem faciunt hi qui executiones testamentorum sibi commissas nō complent quod citius possunt habita cōpenti oportunitate.

Quomodo hi qui sūt in purgatorio iuvare possunt per suffragia viutorū. et de suffragiorum fructu. Caplin. 3.

Tertia pars pietatis que refunctis debet dici suffragiorū cōmunicatio. Et pro huius intelligentia tria dubia erunt discutienda. Primum utrum suffragia viutorum possint refunctis. Secundum utrum suffragia facta determinate pro uno prosint omnibus existentibus in purgatorio. Tertium utrum refunctis prosint suffragia facta a vivis existentibus in peccato mortali. Ad primum dubium posset aliquis arguere quod suffragia viutorū non prosint refunctis. Nam Apoc. 14. c. dicit. Oportet enim illorum sequantur illos. ergo videtur quod non iuvantur operibus alienis. Et Ecclesiastes. 9. dicit de mortuis quod non habent partem in opere quod sub sole geritur ergo idem quod prius. Sed in contrarium est illud quod scribitur. 2. Machab. 12. Sancta et salubris est cogitatio pro refunctis exorare: ut a peccatis solvantur. Et Augustinus in ench. ait. Nō est negandum defunctorum animas pietate suorum viventium relevari cum per illis sacrificiis mediatoris offertur: vel ele-

mosyne in ecclesia fiunt. Respondet R. c. quod animarum quedam sunt beate iam in celo. quedam sunt damnate in inferno pro peccato originali et actuali: ut pro originali solo. quedam sunt in caritate suam expletes penitentiam in purgatorio. Beatis non prosunt viutorum suffragia: quia non indigent. Unde Augustinus in en. 14. dicit quod sacrificia siue altaris siue quarumcunque elemosynarū pro defunctis valde bonis gratiarum actiones sunt. Et idem habetur extra de celebra. miss. c. Cum Martine. Damnatis etiam suffragia non prosunt ut ostensum est supra eodem sermone. Sunt tamen consolationes viutorum. Animabus autem existentibus in purgatorio prosunt viutorum suffragia nō ad augmentum gratie gratū facientis: sed ad penam earum mitigationem et abbreviationem. Quia ut dicit Aug⁹ in ench. Cum viverent in hac vita meruerunt ut eis prodesse: si pro eis fierent. Ad auctoritatem pro Ecclesiastes dicendum quod pro tanto mortui dicuntur nō habere partem in opere que sub sole geritur: quia tali operi non cooperantur: habent tamen partem in fructu operis. Sed pro confirmatione vera dictorum notanda est sententia Greg. que ponit. 13. q. 2. in. c. anime defunctorum. Anime inquit refunctorum quattuor modis solvuntur: aut oblationibus sacerdotum. aut precibus sanctorum. aut carorum elemosynis. aut ieiunio cognatorum. Quia enim sacre hostie oblatio plurimum prodest refunctis: apparet ex illo exemplo quod Greg. recitat. 1. 4. dial. li. Inge. n. quod cum quidam monachus suus nomine Iustus ad extremum veniens tres se habere occultos aureos indicasset: et hoc in gemis morituius fuisset: precepit Greg⁹ fratribus ut corpus eius cum tribus aureis in sterquilino sepeliret. Tandem eundem fratribus

Breg^o pcepit ut vsq; ad dies. 30. omni die. p eo hostia imolaret. Qui cum iussa cōpleisset. is qui defunctus fuerat in die 30. cuidā fratri sibi germano apparuit. Quē germanus requisivit dicēs. Quō es? Cui ille rēdit. buculq; male fui: sed iam mō tene sū: qā hodie coionē recepi. Similit^r Breg^o in preallegato li. ostendit quantū orationes profint existentibus in purgatorio. Narrat n. de Palscalio: q cū vir mire sanctitatis et totus extiterit: et suo tēpore duo fuissent sūmi pōtiffices electi: puenissetq; tandē ecclesia i vnū: Ipse tñ Palscalius quasi ex errore aliū papam pretulit: et in hac sententia vsq; ad mortē pmāsit. Qui cū esset defunct^o et dalmaticā feretro superpositā demoniacus tetigisset: statim sanatus ē. Post multuz pō tempore is cum Germanus capuanus episcop^o balneū ob gratiam sanitatis petiisset: predictū Palscium diaconē stantē et obsequentē inuenit: q viso vehementer extimuit. Et quid ille tantus vir faceret inquisiuit. Qui pro nulla alia causa se i illo loco penali deputatū asseruit: nisi quia i illa causa pōtiffi q pl^o iusto sensit: et addidit. d. Quēso te reprecare deū pro me: atq; in hoc cognosces q ex auditu sis si hnc rediens me non inueneris. Qui cū p eo orasset et illuc p^o paucos dies redisset. pdictū Palscium in eodem loco minime inuenit. Sunt et alia exēpla: que breuitatis cā dimittimus. Secundū dubiuz erat. Vtruz suffragia facta determinate pro vno. p sunt omnib^o existentib^o in purgatorio. Et rēdit Ric. q ad causandum penam cōcurrit virtus agentis: et dispositio patientis: quia actus actiuozū sunt in patiente dispositi. ut dicit. 2° de aia. Potest ergo diminui alicuius pena: uel per diminutionē virtutis ex pte agentis: uel per diminutionē dispositiōis ad patiendū ex pte patientis: sicut et per augmentationē cuiuslibet istorū pena potest augeri. Unde icqualiter dispositi ad patiendū ab equali virtute inequalit^r patiuntur. Propterea dicit Auicena. 6°

parte naturalū. Q multū dispositus ad tristitiā ex modica causa fortiter tristat. Qd aut dictū est videmus in exēplo. Pena enim magnū onus portantis diminui potest: uel per diminutionē grauitatis oneris: uel per aliquā confortationē virtutis illius qui portat onus: quā minuit in ipso dispositio ad patientiū ab onere. Sic dico q isto duplici modo cōuenit intelligere diminui penā existentū in purgatorio. Et quantū ad diminutionē pene modo primo suffragia facta determinate pro vno tñ alijs non profunt: quia sic virtus eorum non attingit nisi ad illū ad quē determinat^r et cui applicant^r per intentionē agentis. S; modo secūdo suffragia facta p vno profunt alijs: qā misericordia dei patiente suffragia facta pro quocūq; i purgatorio omnib^o alijs innotescūt. Et qā sese diligunt ex caritate: nec sibi inuicem inuident. imo oēs gaudent de pene illi^o alleviatione pro quo facta sunt suffragia. Quodlibet aut gaudiū reddit gaudentē minus dispositū ad penam contristantē. quia fm sententiā Ar. 2° et bi. c. ultimo. Cuiusq; tristitie repugnat fm formā generis: quocūq; delectatio: et ideo mitiget eam. Notandū tñ q si suffragia fierent pro pluribus: nō tantū pdescent euilibet quantū si fierēt pro illo solo: qā si tantū pdescent: sequeret^r q ille q p vno defuncto tenet dicere missas vnā: et vnā p alio. si diceret vnā pro illis duobus euilibet solueret illud ad qd sibi tenetur. Preterea bonū finitū quod sufficeret ad plenariam liberationē vnius anime de purgatorio sufficēt ad liberationē oīuz aliarum ad equalē penam obligatarū. Preterea pfectudo ecclesie esset inutilis: que suffragia aliquando facit pro specialibus personis. que omnia falsa sūt. Fuere tñ quidam dicentes q suffragia facta pro pluribus tantū p sunt euilibet quantum si fierent pro vno solo: sicut candela accensa pro pluribus: et lectio lecta pro pluribus tantū quēlibet inuāt quātū inuarent si pro eo solo candela

accendere uel lectio legere. Et rñdet Ric. q. de exempla nō valēt: q. a lumē candelę et vox doctoris se coicant p. nature necessitatē. Suffragia autē coicant p. suffragantis intentionē. Tertium dubium erat. vtrū defunctis p. sint suffragia facta a viuis existentib⁹ in pctō mortali. Et rñdet Ric. in. 4. di. 45. q. malus faciens aliq. bona opa p. defunctis: aut facit ea sicut actor: aut sic minister. Primo mō illa nō p. sunt defunctis: etiā si ea faciat mediāte bono ministro: nisi aliq. p. accidens in q. tū paupes sci p. elys receptis ab illo malo excitantur ad orandū p. illis defunctis p. quib⁹ ille malus homo eis elys redit. Si autem facit ea ut minister distinguendū ē: q. a aut facit ea ut minister public⁹ rei et ecclesie: ut sacerdos qui celebrat missam uel exequias mortuorū. aut facit ea ut minister alicuius p. uate p. sone. Primo modo dico q. p. sunt defunctis: q. a malicia ministri non tollit efficaciam sacri. Si autē facit ea ut minister p. uate p. sone aut illa p. sone q. n. sibi p. cepit tale opus fieri et q. n. factū ē erat in caritate: aut nō. Primo mō dico q. p. sunt defunctis p. o quibus fiunt: Et siue ille qui mādauit fieri migrauerit de hac vita: siue nō. q. a h. op⁹ principaliter ipse est qui hoc fieri mandauit. Si nō erat in pctō mortali: aut hoc erat quādo mandauit fieri. aut q. n. opus executioni mandatū est. Si p. modo dico q. illa opa nō p. sunt defunctis p. quib⁹ fiūt: q. uis sit in caritate p. illo tpe quo suū mādātū executioni remandaf: nisi tunc illud itē fieri remandef aut remandationē factā de nouo acceptet: quia opus ipsius nō est nisi in q. tū illud fieri mādāt: uel acceptat. Si autē erat in pctō mortali q. n. remandaf op⁹ bonū executioni: qui erat in caritate q. n. p. cepit fieri. dico q. tunc opa p. sunt defunctis p. quib⁹ fiunt: maxime q. a sunt a precipiente rōne illius actus volūtati quam habuit quādo ea fieri p. cepit. veritū cū nemo sciat vtz odio an amore dignus sit: nō debent hoies retrabi a

coicandē suffragiorū erga defunctos. Et potissimū tenere debet vnusq. q. s. firmiter q. s. semp. valet missa et alia bōa que facit homo ut minister ecclesie. Supradicte itaq. sūt pietatis ptes: quā debent viui mortuis exhibere. Et si quis posset ad purgatoriu usq. descendere: audiret p. secto clamātes et eulātes q. plurimos ac voce querula lamentātes. Audiret quidē patres et mīres. d. O filij ingrati quib⁹ bona nostra dimissim⁹ succurrite nobis. Audiret viri suas vxores vocantes. O vxores impie in quib⁹ confidentiā habentes: diuitias nostras vob⁹ dimissimus: sbuenite miseris et nos adiunatē: ut eruamur ab his atrocissimis penis. Audiret et alij clamantes. O cōmissarij. o executores testorū nrōrū expēdite fideliter que vobis cōmissimus. Multi nāq. sunt et q. n. innumerabiles: q. citius a purgatorio liberarēt si viuētes illos iuuarēt. Idcirco p. curent cōs benigne et caritatiue orare p. defunctis aliq. pietatis opa illis impendē: ut sic mereamur i hoc seculo rei obtinē grām et in futuro sempiternā glām. Amen.

Feria secunda quarte ebdomade in quadragesima. de purgatorio: et atrocissimis penis: quib⁹ puniūt aie illorū qui nō satisfecerūt in hac vita de peccatis suis. Sermo. 48.

Ipsē autem
ib⁹ nō credebat semet
ipsū eis. Scribunt bec
vba Job. 2. c. et i euā
gelio bodierno. Rara
fides inuenit in hoibus hui⁹ mūdi: qui
cum sepe blandiant multū amicis: co
rumq. se fateant tenuiolo: adueniēte
tū necessitate aduersitateq. ingruēte re
ficiunt. p. pterea saluator noster q. pui
tebat se tpe passionis sue ab oib⁹ de
relinquendū non credebat semetipsum
eis qui crediderant in noie eius p. pter
signa q. faciebat. Quo exēplo edocem

ut et nos dum possumus: dum viuim?
dū facultas adest: anime nostre salutē
accuratissime procuremus. Neq; fiden-
dum est multum in parentibus: aut fi-
lijs. in viris aut vxoribus. i. domesticis
uel amicis: quoniā ut dictū est in prece-
denti sermōe: consueuerūt tales caros
suos defunctos tradē obliuioni. Et qm̄
pleriq; penitentiā negligūt de suis pec-
catis in hac vita implere: estimātes mi-
tissimā satisq; leuē penam esse. et qnq;
nullam penam. s. purgatorij. Idcirco i
presenti sermone de ipso purgatorio eri-
mus locuturi. de quo tria mysteria erūt
reclaranda.

Prīmū dicē veritatis.
Secundū penalitatis.
Tertium iocunditatis.

De p̄tate et loco purgatorij: et de istis
qui post hanc vitam anteq̄ euolent in-
digent purgari. Caplm. j.

Primū mysteriū reclarandū de
purgatorio dicē veritatē. in quo
tria sūt dubia absoluēda. Pri-
mū vtrū sit ponere penā purgatoriā p̄
hanc vitam. Secundū vtrū aliq; loc?
sit p̄p̄rius ad purgandū animas de-
putatus. Tertū qui sūt bī qui vadūt
in purgatoriū. Ad primū dubiū rñ-
ret Bōn. di. 20. q̄rti. q; sicut dicit scri-
ptura et auctoritates sanctorū: et plures
reuelationes: et rationes concordant: et
ecclesia vniuersalis cōfirmat que orat
p̄ persistentibus in purgatorio: absq; du-
bio post hanc vitam est ponere penā pur-
gatoriam. Et hoc colligit ex vbo xpi. d.
Math. 12. Qui dixerit v̄bū cōtra spi-
ritū sanctū nō remittet ei neq; in hoc se-
culo neq; in futuro. In qua snia datur
intelligi quasdam culpas in hoc seculo
quasdam in futuro posse relaxari. Ideo
Breg. 2. di. c. q̄lis. ait. Qualis binc
quisq; egredit: talis i iudicio presentat.
Sed tamē de quibusdā culpis esse ante
iudicium purgatorius ignis credēdus
est: pro eo qd̄ veritas dicit: quia si quis

in spiritum sanctū blasphemā dixerit:
neq; in hoc seculo remittet ei: neq; in fu-
turo. Et Math. 5. Esto cōsentiens ad-
uersario tuo cito. i. sinderis i murmurāti
in malo aut angelo ad oppositū de cer-
tanti. dum es in via cū eo: ne forte tra-
dat te aduersarius tuus iudici. i. xpo: et
iudex tradat te ministro. i. angelo: et in
carcerē mittaris. i. p̄ angelū i purgato-
riū deducaris. Amen dico tibi nō eris
inde donec reddas nouissimū quadran-
tem. Hoc idem de carcere huius mundi
nō potest intelligi: eo q; nec ibi ponūtur
oēs tales. Nec de carcere ifernali: quia
ibi nūq; soluitur nouissimus quadrās
rebite pene. S; de carcē purgatorij ha-
bet intelligi: qā de illo eribit q̄s quādo
soluerit nouissimū quadrātē. Et adhuc
est in promptu ratio quare sit ponenda
pena purgatoria. Nam ut dicit Aug?
et ponit a magistro in lra. aut homo pu-
nit: aut deus punit. sed frequēter aliqui
puertunt in fine qui nō puniūt in p̄nti
ergo necesse est q; puniant a xpo. s. non
in igne ifernali siue eterno. ergo i igne
purgatorio. Itē si nō esset pena pur-
gatoria post hanc vitam. ergo qui p̄durat
in culpa vsq; ad mortē. cū nullā susti-
nuerit penā repositat de malicia sua cō-
modū. quod est falsū. Et si quis obijce-
ret q; p̄mior: est deus ad miserendum
q̄ ad condemnandū. sed de cedentem in
mortali pctō statim condēnat. s. de ceden-
tem in caritate statim glorificat. Itē
potentior est caritas ad eleuandū q̄ sit
mortalis culpa ad reprimendū. sed cul-
pa mortalis statim demergit in abyssū.
ergo caritas statim eleuat in celū. ergo
non est ponere post mortē aliq; suppli-
cium. Item status p̄ mortē respōdet
statui qui est in via. sed in via nō est nisi
duplex status. s. bonorum et malorum.
ergo similiter post mortē. Ergo aia a
co:pe recedens: uel est i paradiso cum
bonis: uel est in inferno cū malis. Rñ-
ret Bōn. ad primū. q; nō est simile glo-
rificare de cedentē i caritate statim: sicut
condemnare de cedentem i mortali. qm̄

iste qui in mortali est: nihil habet quod sit dignū vita. Et ideo sūme ē disposit⁹ ad damnationem eternā. 7 ppter h̄ statim damnatur iusta retributione. Sed ille qui est in caritate: cū caritas simul stet cum veniali culpa: 7 reatu pene: pōt i se habere aliquid dignū pena. Et quia gloria non potest simul stare cum pena sūm forū cōmune: necesse est prius rebitum illud solui p penā purgatoriam.

Ad secundū dicit Bōn. q pondus caritatis habet in se aliqđ retardans ut culpā aliquā paruulā: uel reatum. S3 pondus peccati nihil habet eleuās uel retardans. ideo non est simile re ascēsu pēti. Ad tertū pō dicēdū q licz duplex sit status pncipalis. s. bonoz 7 malozum. tamē qui habet iusticiā i duplici est differentia. Aut eni est i statu pfectozum pfectione completa. 7 talis nō habet cremabilia: nec aliqua rebita. 7 huic statui debet vita eterna. Alij sunt in statu impfectoz. 7 bi habent cremabilia ut plurimū. 7 etiā rebita. ideo o3 pmiū rebita solui: 7 cremabilia cremari anteq̄ introducant i patriā. Et bi purgantur pena purgatoria. Similiter carentes iusticia in duplici sūt differentia. Quidā sūt in statu paruuloz. 7 bi carent iusticia originali. 7 bis cōpetit status in limbo sine pena sensibili. Aliqui sunt in statu adultozum: qui carent iusticia psonali siue gratuita p propriam culpam. Et talibus competit status infernalis. Et sic p3 q ratio illa nō valet posset etia3 dici q pena purgatoria nō dicit status: sed magis transitū re statu ad statū. Secundū dubiū absoluentū erat. Tertū ad purgationē aiaruz sit aliquis locus spāliter reputat⁹. Et rñdet Ric. di. zi. qrti. q in inferno sūt quattuor loca se habentia sūm supius 7 inferius. In loco maxime infimo sunt damnati p pctō actuali. In illo qui est imediate supra illuz sunt dānati p solo pctō originali. In loco qui cōsequens est supra illū sunt aie que purgāt: quia ibi re lege cōmuni purgant: q̄uis aliq

alibi purgant ex aliqua causa speciali. s. uel ut uiuentib⁹ aliquid nūciēt: uel ut suffragia p se impetrent. 7 ut patens do vbi peccauerūt dei iusticiā aliqbus sensibilibus manifestent. In quarto loco nō sunt alique anime: sed ante xpi aduentum ibi erant anime sanctorum patrum: que penitentiam suam in purgatorio expleuerāt. Et ille q recedentes a corpe nihil purgabile portauere. Locus aut p̄fat⁹ dicebat sinus Abrahę. quia Abrahā primus ab infidelib⁹ se separauit: 7 fidei signaculum distictiū accepit. Ideo locus requiet que rehetur anime propter fidē caritate formatā sinus Abrahę dictus est. Hugo tamen libro secūdo re sacramentis pte i3. c. 1. negare videtur aliquem vnū locum determinatū esse purgationi aiarum dicēs. pbabilius esse ut in bis p̄tissimum locus singule penam sustinere credantur in quibus culpam cōmiserunt. sicut multis sepe documentis probatum est. Alia pō si qua sunt harum penarū loca non facile assignari uidef. S3 sententia ista Hugo. nō acceptatur a doctozibus nisi intelligatur: ut dicit Bōn. sū dispensationem diuinā. 7 nō sū cōmunē legem: quia improbable ē ut omnes anime que parissus peccauerunt. parissus puniātur. Ideo sū legē cōmunem credendum est q sicut limb⁹ fuit inferius: sic 7 locus purgatorius: qui locus pars inferni creditur a quibusdam. ppter illud verbū Breg. in. 4. dial. Sub eodem igne electus purgat⁹ 7 damnatus cremat⁹. Tertū dubiū absolucndum erat. Qui sūt qui vadūt ad purgatorium. Et dicere possum⁹ sū doctozes q sunt tria hominum genera. Primi quidem sunt qui cum venialibus moriunt. Nam sicut dicit magister sup illo p̄to. i. Cor. 3. c. Si q̄s sup edificat sup fundamentū hoc aurū. argentū lapides p̄ciosos. lignū. fenū. stipulam: vnusquisq op⁹ manifestū erit. Dico. n dñi re clarabit: q̄a in igne reuelabit⁹: 7 vnusquisq op⁹ quale sit ignis. pbabit

Per lignū fenū ⁊ stipulā intelligunt venialia peccata p quādā similitudinē: qā venialia in eodē subiecto cū caritate existentia pnt p ignem purgatorij ⁊ spiritualem ignem caritatis ⁊ dilectionis cōsumi: sicut lignū, fenū, stipulāq; cōsumunt p ignē. ⁊ qā tardius cōsumitur lignū q̄ fenū: ⁊ fenū q̄ stipulā, ideo per lignū significānt venialia grauiora, p fenū media, p stipulā minora. **S**ecundū qui vadūt in purgatorij sūt q̄ pniaz ante obitū suū nō egerūt: sicut cōtingit his qui absq; p̄fessione moriunt p̄riti.

Tertij sūt bi qui iniuncta sibi pniaz nō compleuerūt. Nam pnia in p̄fessione a sacerdote iniuncta: aut est maior: aut equalis: aut minor. Si autē est maior: tūc id qd homo plus fecerit cū moritur in augmentū sue glorie cedit. Si ē cōlis tūc sufficit ad totius pene dimissionē. Si autē fuerit minor: tūc id qd residuū est ex virtute diuine iusticie i purgatorio emendatur: ne aliquod peccatūz remaneat unpunitum.

De voluntate illorū qui patiuntur in purgatorio. ⁊ de grauitate penarū. ⁊ de ministro p quem reus infligit penas illas. **C**aplm. z.

Secundū mysterium principale de purgatorio declarandū dicit p̄ualitatis. i. quo tria dubia sūt apienda. videlz. Prīmū vtrū pena illa sit voluntaria. Secundū vtrū sit maxima oīz penarū tpaliū. Tertū vtrū p mysteriū demonū infligat. Ad primū dubiūz rōdet Bōn. q̄ aliqua pena dicit tripliciter voluntaria. Vno mō qā assumit a voluntate imperante: sicut ē p̄nalis pena. Alio modo qā sustinet a voluntate acceptate. sicut est pena martirij. qā adeo placet q̄ ea liberari nō vellent. Tertio modo est quedā pena q̄ acceptatur ⁊ sustinet a voluntate celesante. ut puta pena que est cū patientia ita q̄ eius oppositū est in desiderio: sic cum amans ⁊ desiderans sanitatē infirmatur. sustinet quidē infirmitatē tanq̄ penā diuinā inflictā. attamē ab ea libe-

rari pcurat. ⁊ illud minime habet rōnē voluntarij. Hoc modo est voluntaria pena purgatoria in viris iustis: q̄ voluntarie eam sustinent: ⁊ desiderāt vehementer ad patriā puenire. ⁊ ab alijs sibi auxiliū p̄teriri. **S**ecundū dubiū vidēdū erat. vtrū pena purgatoria sit maxima oīz penarū tpaliū. Et fm̄ dōc. rōdet q̄ sic. ⁊ pbat tripliciter. p̄ auctoritate. ⁊ rōne. 3^a exēplo. p̄ pbat auctoritate. Inq̄ enī Aug⁹ de pe. di. z. c. vlt. ⁊ dī. z. c. qui in aliud seculū. Qui in aliud seculū distulit fructū p̄uersōis purgā: dū ē igne purgādis. Hic etenim ignis etī nō sit eternus: miro tū mō grauis ē. Excellit enī oēm penā quā vnq̄ passus est aliquis in hac vita. Nunq̄ in carne tanta inuenta ē pena tpalis. ⁊ pbat rōne. Et fm̄ Bōn. p̄r sumi rō ex diuina iusticia eo q̄ reus iustus penā nō accipiat fm̄ q̄ punitiua tūc: s̄ fm̄ q̄ plus ē in ea ratio ordinis recti. Scdm̄ hoc q̄ ē intelligendū q̄ est pena sumpta: ⁊ pena inflicta. In pena sumpta nō tū placet deo ordinatio pene ad culpā: s̄ ordo ⁊ rectitudo que est in voluntate assumēte. In pena inflicta placet ordinatio pene ad culpā. Quā ergo pena penitentū in p̄nti plus est. pena morientū ē inflicta in purgatorio: p eo q̄ iam nō est temp⁹ agendi sed recipiendi. Id modica pena in p̄nti plus satisfacet. ⁊ magis ē de ea p̄nta diuina iusticia: q̄ de magna i futuro. Ric. p̄o sumit rōnem ex cā ipsius pene. Nam pena causat dupliciter. s̄ ex absentia boni amati: ⁊ p̄ntia mali aditi. Et vtroq; mō pena purgatorij maior ē qualibet pena tēporali. Anime enim in purgatorio qā mor⁹ earū non retardat mole corpis: vehementissime desiderant cum deo p̄fecta fruitione p̄ungi. Et id ex huius p̄iunctionis absentia vehementissime affligunt maxie cū videant tēp⁹ aduenisse: quo cum deo p̄fecte cēt cōiuncte: s̄ dum erant i corpib⁹ penā suis peccatis debita p̄soluissent. Sic ignis affligens aiam in purgatorio magis ē actiuus igne n̄ro: qui tamen inter alia

elemēta marie est afflictio. Ideo pena purgatorij lōge grauior ē q̄ alia pena i hoc mūdo. Qualit̄ aut̄ aīa parit̄ ab illo igne declaratū est in p̄cedentib⁹ sermōe s. 14. huius op̄is. 3. p̄bat̄ grauitas p̄ne purgatorij exemplo. V. t̄et̄ nāq; i legēda sancti Bregi q̄ postq̄ orauit. p Traiano: apparuit ei angelus ⁊ dixit: Quia p dānato rogasti duorū tibi dāf optio. Aut. n. i purgatorio duob⁹ dieb⁹ cruciaberis. aut certe toto tēpore vite tue fatigaberis dolorib⁹ ⁊ infirmitatib⁹. Qui p̄legit toto tēpore vite sue dolorib⁹ cōcūti potius q̄ duob⁹ dieb⁹ in purgatorio cruciari. Un̄ factū ē q̄ sp̄s uinceps aut febr̄ib⁹ laborauit. aut podagre molestia p̄ssus fuit. aut validis dolorib⁹ cōquassat⁹. aut dolore stomachi miserabiliter cruciat⁹. Un̄ i quadā epistola sic loq̄. d. Ante podagre: tantisq; dolorib⁹ p̄mor: ut vita mea mihi grauiissima pena sit. Quotidie. n. in dolore reficio: ⁊ moris remediū expectādo suspiro.

Tertū dubiū p̄positū fuit. Utrū pena purgatorij p̄ ministeriū remonū iſligat̄ Et quibusdā videt̄ q̄ sic. eo q̄ in scripta aut vix aut nūq̄ legat̄ q̄ bon⁹ angel⁹ bonos vexauerit. Sed vexatio bonorum solū a malis fuit. sicut exēplū habet̄ de Job. ⁊ Antonio: ⁊ alijs scis ⁊ amicis dei. Mali v̄o vexati sūt a bonis ⁊ a mal⁹ Et ratio videt̄ esse fm̄ eos. q̄a qui vexat alterū ⁊ affligit quodāmodō odiū habet. Diabolus aut̄ odit bonos ⁊ malos ob suā crudelitātē. ideo utroq; affligit cū sibi p̄mittit̄. boni v̄o nō odiunt nisi malos ⁊ ideo illos solos affligunt: sicut afflixerūt sodomitas ⁊ egyptios. Sed opinio ista stare nō potest. q̄a non de cet illū q̄ iuste ⁊ aliquo triūphauit postea puniri p̄ ipsū. Sed aīe que sūt i purgatorio adberendo iusticie vicerūt diabolū. Ergo nō esset cōueniēs ut punirent̄ remonū ministerio. Propt̄ea alij dixerūt q̄ pena purgatorij iſligit̄ angeloz ministerio. Sed h̄ nō videt̄ p̄babile. q̄ tā grauit̄ affligat̄ ⁊ puniat̄ cōciues suos. nec hoc de facili p̄ scripturā posset p̄bari

Id dicendū fm̄ Ric. ⁊ Bos. De q̄uis boni angeli ⁊ mali assistant morientib⁹ boni ad iuuādū. mali ad nocēdū si p̄nt. tñ in loco penaliſſi purgatorij nō p̄nt nūq̄ aīe misterio remonū: nec misterio bonoz angeloz: s̄ sola diuina iusticia ignē purgatorij sicut iſtrumētū applicante ad punitionē earū.

De iocunditate quā habent existētes in purgatorio. tum p̄pter certitudinē ⁊ suā salute. tum p̄pter p̄firmationē i gr̄a. tum p̄pter auxiliū viuoz. Caplm. 3.

Tertū mysteriū declarandū ⁊ purgatorio dicit̄ iocunditatis. Nam inē acerbitatē penarū sentiūt aīe i purgatorio existētes multā iocunditatē. maxime p̄pter tria. Primo p̄pter certificationē. 2. p̄pter subuentionē. 3. p̄pter sanctorū affectionem.

Primo gaudet̄ anime in purgatorio p̄pter certificationē. q̄a iam certificate sunt ⁊ gloria ⁊ beatitudine ad quā debēt puenire. Notandū tñ fm̄ Bos. in 4. di. 20. De aīe ille maiorē certitudinē habet q̄ ille q̄ in via sūt: sicut habebāt anime que erāt in limbo. Et illa certitudo media est inter certitudinē patrie. ⁊ certitudinē vie. In patria est certitudo tentationis euacuātis expectationē ⁊ timorē. In via autē est certitudo expectationis mixta timori. q̄a q̄libet labi p̄t dum est viator. In purgatorio v̄o est medio mō s. certitudo expectationis. q̄a nondū obtinuit. sed est euacuatio timoris: p̄pter literi arbitrij cōfirmationē. q̄a oīo fit q̄ teinceps peccare nō p̄t. Nam p̄firmati sūt in gr̄a: nec valent malū velle: nec dum agetur: qd̄ eis accedit ad leticiā ⁊ iocunditatē. Propt̄ea sapientie. 3. dicit̄ Sp̄s illoz immortalitate plena est. Nec acceptāda est quorūdā opinio eoz qui dicunt q̄ p̄ acerbitate penarū ita abso:tes sp̄s ut vbi sit ignoret. ⁊ ex h̄ dubitet vtrū sit in inferno: uel in purgatorio: aut extra. Sicut cū anima ex dulcedine p̄tēplatiōis rapit̄ extra se ut nesciat vtrū i corpore an extra corp⁹ h̄ videat: sic suo modo dicunt in penis se habere.

Sed certe hō nō videt posse rationabilē
sustinere. q̄a cū spiritus carni p̄unctus
pos̄it ab huiusmodi penis adeo absor-
beri ut vsū ratiōis amittat. Spiritus
separat⁹ q̄ immortalis est non videt adeo
absorberi: cū fortior sit ad sustinendum
magnā penā in se q̄ in corpore parua. Et
cōtra dictā opinionē faciunt exempla:
que Greg⁹ ponit i. 4. dial. li. vbi dicit.
Quidam in purgatorio existentes in
grauib⁹ penis petierūt adiutorū pro li-
beratione. ergo sciebāt se aliquādo libe-
randos. Insuper in omelia de diuīte: 7
Laçaro dicit q̄ dānati supra se electos
cōsiderant vsq̄ in diem iudicij. Si ergo
pena illa infernalis ip̄oportione
grauior est q̄ purgatoria. 7 illa nō ab-
sorbet vsū ratiōis damnatis qui sūt op-
pressi verme desperatiōis 7 culpa: quāto
magis nec ista pena absorbebit spiritus
iustorū qui fortificati sunt bona cōscia
7 sp̄ 7 diuina gratia. 2.º gaudēt aīe
existentes in purgatorio. ppter subuen-
tionē. quādo subueniūt eis per suffragia
viuorū. de quib⁹ diximus in precedenti
sermone. Innotescit autē eis predicta
subuentio quadruplici. Primo diuina
inspiratiōe. 2.º angelica reuelatiōe.
ut dicit. i. 3. q. 2. c. fatendū. 3.º morien-
tū noui intimatiōe. 4.º experientie co-
gnitiōe: q̄a per suffragia que impendunt
eis experiunt sibi diminui penā. Conue-
niens nāq̄ est ut innotescat eis a quib⁹:
7 que suffragia fiant: ut cum de purga-
torio fuerint liberati: 7 in gloriā ange-
lorū assumpti: gratias suffragatoribus
suis impendāt: pro eis apud largissimū
miseratōrē oīz rēū intercedentes. Ad
enī possibīle est ut igratitudo uel aliqd
q̄d cūq̄ vitium locum habeat in gloriā
sempiterna. Tertio gaudēt aīe i pur-
gatorio. ppter sanctorū affectiōē. Su-
perni quidē ciues orant 7 rogant dñm
Ihm xpm pro illis primis suis: quos
cruciari cernūt. Scdm. n. Bon. i. 4.º di.
45. Duo inducunt sanctos orare p his
qui in purgatorio sunt. Primū est corū
necessitas: q̄ indigent ab alijs releuari.

Secundū ē rei voluntas qui vult q̄ vnū
membrū releuet aliud. Tertū addi pōt
s. futura iocūditas seu felicitas. scilicet
ut corū gloriā accidentalē augeat cū
videant eos futuros cōciues suos. Nū
credendū est q̄ angeli sancti semp vī-
tant eos: 7 cōsolant. Propter q̄ omnia
ad prudentiā spectat dum viuimus in
hoc seculo penam quam possumus pro
peccatis nostris exoluere. Sin hō. illā
i purgatorio dolenter luemus: vbi licet
prop̄ rationes iam tactas aliqua leti-
cia aderit. non tū tanta erit ut Bon. ait
quāta erit afflictio. Id sollicitē cogite-
mus q̄ ventura sūt. 7 oculos aperiā-
mus in tempore opportuno: ut sic placeamus
rēū quē offendimus: impetremusq̄ ab
ipso hic gratiam 7 in futuro seculo sem-
piternam gloriā. Amen.

Feria tertia quarte ebdomade. de iu-
dicio curioso 7 temerario: propter quod
multi qui se iustos credūt: peccatores sunt:
7 inimici atissimi dei. Sermo. 49.

Dolite iudi-
care s̄m faciem. sed iu-
stum iudiciū iudicate.
Verba sunt redempto-
ris nostri originaliter
Job. 1.º c. 7 i euāgelio
hodierno. Debeuit nobis saluterimus
documentū satisq̄ necessariū saluator: nō
dñs Ihs xps dum dixit p̄ba i tēmate
nostro. pposita. qm̄ ob curiosū iudiciū
multi qui se bonos existimāt sepe nume-
ro mali sūt. Scdm hō Alex. suam i. 3.º
volumine sūme duplex est iudiciū. Vnū
publicū 7 ordinatū: qd quidē est actus
iusticie. Aliud hō usurpatū 7 temerariū
quo q̄s. primū suū iudicat: uel reputat
bonū aut malū. De hoc itaq̄ iudicio de
quo loquit⁹ est xps: 7 nos in p̄ntē sermōe
dicem⁹. in quo triplex iudiciū subdistin-
guemus declarandum.
Primū dicit dubietatis.
Secundum veritatis.

Tertium temeritatis.

De peccatu est iudicare in reteriozem partem aliena facta q nobis dubia sunt: 7 quare dubia sunt in meliozem partez interpretanda. Caplm. 1.

Primu iudiciu usurpatum dicitur dubietatis: Cuz quis proximū suū ex operibus dubijs iudicat malū. Nam multa sūt opa que bene fieri possūt 7 male. sicut ieiunare. orare. eleemosynas facere. audire missas. visitare ecclesias. 7 similia. in quib⁹ si q̄s diffinitive iudicaret. primū talia male facere utputa ppter vanam gl̄iam. aut aliquē alium malū finē: peccaret p usurpatio nem iudicij. Idcirco in his seruanda ē regula: que ponit i glo. Ro. 14. sup illis verbis. Qui nō manducat manducātē non iudicet. vbi dicit. Dubia sūt in meliozē partem interpretāda. Et q̄ ita sit pbari potest tripliciter. p auctoritate. 2° ratione. 3° exemplo. Primo pbat auctoritate. Lm. 33. di. c. habuisse. In rebus ambiguis absolutum nō debet esse iudicium. Et. xi. q. 3. in. c. graue. Graue satis est ut in re dubia certa res sentētia. Et. 30. q. 5. c. incerta. Incerta nullatenus iudicemus: quousq̄ veniat dñs: qui latentia producat in lucem. 7 illuminabit abscondita tenebrarum. 7 manifestabit cōsilia cor dñi. Ad h̄ facit ibidem. c. nullum. 7. c. iudicantem. Et idem ponitur in glo. super. c. nauiganti. de usur. 7 in. c. ex litteris. de pbatioib⁹. Ad idem est illud dictum extra de reg. iur. Estote inq̄t misericordes 7 c. Hoc loco nihil aliud precipi existimo nisi ut ea facta que dubiū est quo animo fiant in meliozem partem interpretemur. 2° pbatur q̄ dubia sunt in meliozem partem interpretanda. ratione. Et hoc tripliciter. Primo propter diuinā maiestatem. Secundo propter proximī caritatem. Tertio propter propriā utilitatē. Primo propter diuinā maiestatem. Dubiorum enim 7 secretorum iudiciū re⁹ sibi reseruat: qui dixit. Hier. 17. p̄a

uum est cor hominis 7 inscrutabile: q̄s cognoscet illud? Ego dñs scrutā⁹ cor 7 probans renes: qui do unicuiq̄ scdm viam suā. Et. 32. di. c. erutescāt. Deus secretorum cognito: 7 iudex est. Hinc ē quod scribit. 2. q. 1. c. nomen p̄elbyteri diuine pietatis potestati facere videretur iniuriam: si illius iudiciū meo vellē iudicio puenire. Et. 15. q. 6. c. si ascēdenti⁹ bus. Nō p̄nt humano cōdemnari exa minē: que deus suo reseruat iudicio.

Secunda ratio est. ppter proximī caritatez. Scdm enī Lm. 2. 2. q. 96. Ex hoc ipso q̄ aliquis habet malā opinio nem de aliquo absq̄ sufficiēti causa iniuriatur ei: 7 contemnit ipsū. Nullus autē debet alium contemnere absq̄ cogente causa. Ideo vbi nō apparent manifesta indicia de malicia alicuius: debet⁹ ut tonū habere: in meliozē partē interpretando quod dubium est. Et si diceret q̄ iudiciū debet esse magis de eo qd ut in pluribus accidit. s̄ ut in pluribus accidit ut male agant. q̄a ut dicit Ecclesiastes. p̄. Stultorum infinitus est numerus. ergo dubia magis retemus interpretari in malū q̄ in bonū. Respōdet Lm. q̄ ille qui in meliozem partem aliorum facta interpretatur: frequenter fallitur. Sed melius est q̄ aliquis fallatur habens bonā fidē de aliquo homine malo q̄ rarius fallatur habēs opinio nem malam de aliquo bono: quia ex h̄ fit iniuria alicui. nō autē ex primo. Idē Seneca li. 4. de beneficijs ait. Sancti⁹ est prodesse etiam malis. ppter bonos q̄ bonis obesse. ppter malos. Ideo lex facit ut patiatur potius innocentem absolui: q̄ nocentem cōdemnari. s̄. de p̄mis. l. absentem. in principio. Tertia ratio est propter propriā utilitatē: q̄a sic homo curat iudiciū rei. scdm illud Lm. 6. Nolite iudicare 7 non iudicabimini. Notandus tamen fm Alex. in 2. volumine summe. q̄ proximorū nostrorū facta dubia nobis p̄nt ēē tripl̄r. Primo ex ignorantia principij. Nam ut dicit extra de sen. exco. c. cū volūate

12

Voluntate ac proposito maleficia distinguuntur. Ideo nescimus sepius ex quo principio procedant aliorum opera, propterea in talibus iudicium curiosum cauere debemus. 2° potest esse aliquod dubium ex ignorantia medijs: quia multoties mutatur voluntas. Nam multi aliqua bona exercentes: mala intentione mutari possunt et e converso. 3° potest aliquid esse dubium ex ignorantia finis. Ideo dicitur, xi. q. i. c. sacerdotibus. Nescimus quis in terribili rei iudicio qualis sit futurus. Etenim Paulus egregius predicator dicit. Nolite ante tempus iudicare quoad usque veniat dominus.

3° probatur quod dubia sint in meliore premissis transferenda exemplo. Legimus namque quod sanctus frater Leo socius beati Francisci dum infirmaretur in loco sancte Marie de angelis vidit in visione multitudinem fratrum processionaliter incedentium. Inter quos vidit unum a curio oculis radijs precebat lucidissimum: et qurens ab uno illorum quis esset ille cuius oculi ita splendebant audiuit quod erat frater Bernardus. de quinta ualle primus socius beati Francisci. qui semper de his que videbat in alijs: in melius iudicabat. Quando enim videbat aliquos male idutos dicebat. Isti melius seruant paupertatem: quam tu frater Bernardus. Cum pro inspirabat diuites preciosa indumenta deferentes cordis compunctio dicebat. Forasan illi sub vestibus delicatis humiliores sunt quam tu frater Bernardus. Ac per hunc modum semper in dubijs bene de alijs sentiebat. His pro dictis visio disparuit.

De non peccat qui manifesta damnat mala: et iudicat. et qualiter primorum peccata non sunt curiose exploranda. Capitulum. 2.

Secundum iudicium dicitur veritatis. Ipsius autem est cum quis de manifestis: aut virtutibus: aut uitijs primi sui recte sentit. De quo David in psalmo ait. Recte iudicate filij hominum. Et Ar. i. et bi. Unusquisque bene iudicat: que bene cognoscit. Et de regi. iur. c. Estote misericordes. Quod enim scriptum est. Ex fructibus eorum cognoscetis eos. de manifestis dictum est. que non possunt bono animo

fieri. ut stuprum: blasphemie: furta: ebrietates et similia. de quibus nobis permittitur iudicare. Et. xi. q. 3. c. Si quis dixerit iniustum iustum: et iustum iniustum. uterque abominabilis est apud deum. Et ibidem in. c. si quis loquem. xi. c. de uobis. inducit illud Ysa. 5. Ne uobis qui dicitis bonum malum et malum bonum: ponentes tenebras lucem et lucem tenebras. Verumtamen aliud est aliena facta subtiliter et curiose inquirere et inuestigare: aliud eo quod manifesta sunt et mala illa condemnare. Primum vitium est et reprehensibile. propterea Bernardus. ait. Noli esse aliene vite aut temerari iudex: aut curiosus explorator. Secundum uero et si non sit malum. tamen ita faciendum est. ut primo peccatori cuius peccata sunt manifesta compassio habeatur. Nam multi reperiuntur qui magis aliena facta quam sua iudicare contendunt. De quibus dicit Bernardus. li. 2. de ira. Aliena uitia ante oculos habemus: a tergo nostra. Et Marcialis cocus. Ad fratris culpam aquile tu lumina portas. Ad propria pro nulla: uel ceca geris. Et Crisostomus in li. de concupiscentia. In alienis delictis seueri et amarissimi iudices residemus: nostras autem trates oculis inspicimus. proprijs non uidemus. Sed ut inquit Tullius li. 3. q. tuscu. Prope stulticie est aliorum uitia cernere suorum obliuisci. Ideo saluator noster Mattheus 7. c. ait. Quid uides festucam in oculo fratris tui: et tratem in oculo tuo non uideres? Aut quid dicis fratri tuo: Sine eijus festucam de oculo tuo. et ecce trates est in oculo tuo? Hypocrita. Eijce primum tratem de oculo tuo: et tunc uideris eijcere festucam de oculo fratris tui. Et hoc uisum puerbum est. Tollere festucam si uis de fratris oculo. Que tua conturbat lumen tolle tratem. Et Gregorius in moral. dicit illud quod ponit. 3. q. 1. c. qui sine peccato. Qui sine peccato est uestrum primus in illa lapide mittat. Ad aliena quippe peccata puniendi ibant et sua reliquerant. Reuocentur itaque intus ad conscientiam: ut prius propria corrigant: et tunc aliena reprehendant. Est ad hoc propositum illud quod

scribit. 3. q. 1. c. iudicet. 7. c. i. graubus.
7. c. postulat. 7. c. sacerdos. Solent aut
hoc vitio multū infici laici 7. seculares:
qui subtiliter pscrutari querūt sacerdo-
tum 7. religioso: uz vitā. Et si peccatum
aliqđ veniale in eis viderint. damnant
illos: spernit doctrinā: cōtemnit ipsoꝝ
officia 7. orantes. reputant ipsos ma-
los: ac apto ore vbiq; crudeliter tra-
bunt: nec cogitant quot impietibus
ipsi sūt inuoluti: quot pijs: blasphe-
mijs: vsurj: furtis: rapinis: fornicatio-
nibus: adulterijs: sodomijs: atq; filijs?
Pro quibus. i. q. i. in. c. multi. Breg^o ait
Multi seculariū hoīz cum plus sacer-
dotum vitā q̄ suā discutiunt in magnū
p̄emptionis diuinop̄ sacfoꝝ crimē in-
currunt. Magna enī trabe vulneratos
oculos habentes: tamq; negligētes: fel-
stucā tenuem in alioꝝ oculis sp̄ciunt:
quā dum incaute auellere festinant: in
erroris foucā dilabūt. Ite ille. Idcirco
salub: e est documentū fructuosū
ut quilibet suis defectibus se accuset: 7.
humiliet. nō autē alioꝝ petā p̄suptuose
p̄iudicet. Unde b̄tus fr̄sciscus dixit
in regula de fratribus suis. Quos mo-
neo 7. exhortor: ne respiciant neq; iudi-
cent homines quos viderint mollibus
vestimētis 7. colorat̄ indutos: vti cibis
7. potibus delicatis. S. magis vnusq;sq;
iudicet: 7. respiciat semetipsum.

Q̄ temerariū est iudicare de primo
malū p̄ quo dēiq; signū: nisi esset signū
violētum. Caplin. 3.

Mertū iudiciū quo quis alium
iudicat dicit̄ temeritatis. Et est
cum quis male sentit de primo
suo diffinitive p̄p̄ aliquod indehiēs
signū suspitionis. de quo sit mentio. 2.
q. i. c. multi. 7. 2. q. 3. c. temerariū. No-
tandū tamē fm̄ Alex. q̄ triplex est su-
spicio: fm̄ quam quis p̄t malū de pro-
prio suo presumere. Prima dicit̄ vio-
lenta. Secunda leuis. Tertia teme-
raria. Prima dicit̄ violenta suspicio.
s. cum apparent oīa signa mali: 7. nulla
boni. ut si adulē habitaret cū adultera

de quibus 7. si nō videat̄ quid faciāt. tñ
propter h̄ signū cobabitatiōis iud-
icare illos nō est peccatū. Propter talia
iudicauit Salomon de filio illius me-
reticis q̄ alia meretrici illa dormiente
abstulisset. de quibus dicit̄. 2. Reg. 3.
7. extra de p̄sump. in. c. asserite. Nā cū
dixisset Salomō: Asserite mibi gladiū
7. diuidite infantē viuū 7. date dimidiā
partem vni. 7. dimidiā alteri: qđ non
dixit diffiniendo: sed potius temptādo
7. inquirendo veritatē. ut dicit glo. sup
ocō. c. asserite. Clamauit mulier cuius
filius erat viuus ad regē: Cōmota sūt
quippe viscera eius sup filio suo: Obse-
cro dñe date illi infantē viuū: 7. nō oc-
cidatur. Ecduerso illa dicebat. Nec m̄
nec tibi. sed diuidatur. Rñdit rex: 7. ait.
Date huic infantē viuū: 7. nō occidat̄.
Ite ē enī mater eius. Secūda suspi-
cio dicit̄ leuis: qñ sūt leuia signa mali:
7. fortia ac plura boni: ut si mulier lo-
quatur cū aliquo viro religioso honeste
7. in honesto loco ac cōdecēti. 7. similia
7. sic iudicare malū peccatū est. Scien-
dum tamē fm̄ Tho. vbi supra. q̄ aliud
est ex huiusmōdi signis dubitare de ma-
lo proximi. aliud illud affirmare. Pri-
mū p̄tinet ad humanā temptationem:
sine q̄ nō ducit ista vita. fm̄ illud apli
i. Cor. 1. Teptatio vos non app̄tēn-
dat nisi bñana. Affirmare vō 7. existi-
mare p̄o bis signis malū de p̄rio suo
p̄ctm̄ ē. Unde Aug^o sup illud. i. Cor. 4.
Holite ante tēp^o 7. c. ait. Et si suspiciōis
vitare non possumus: quia boies sum?
iudicia tamē. i. diffinitiuas snias p̄tine-
re temus. Notandū ad huc fm̄ p̄fectū
doctozē q̄ suspicio de malo alterius p̄t
tripliciter puenire. Primo ex longa ex-
perientia. Unde Ar. 2. li. etbi. dicit q̄
senes sūt maxime suspiciosi eo q̄ mul-
totiens exp̄a sunt alioꝝ defect̄. Senes
enī inquit cācogēs sūt. Est enī cācogia
in deterius existimare oīa. 2. puenit
talīs suspicio mali ex eo q̄ aliq; male
afficit ad alterū. Cum enī quis alium
contemnit uel odit: facile opinat̄ malū

te ipso: quia unusquisque facile credit quod appetit. 3° puenit suspicio mali ex hoc quod aliquis in seipso malus est. ex quo conficius sue malitie facilliter malum de alijs opinatur. propterea sapiens Ecclesiastes. r. c. ait Stultus in via sua ambulans. cum ipse sit insipiens: omnes stultos existimat. Et Seneca in li. de moribus. Hoc batet ois affectus ut in quo ipse insanit: ceteros putet insanire. Tertia suspicio dicitur temeraria: cum quis oia bona in malam partem trahit. Unde Crisostomus in quodam sermone ait. Sunt quidam pueri qui de oibus male iudicant. Dicunt enim si quis studet et humilitati vacat hypocrita est. Si recreandi gulosus est. Si societati secularis est. Si simplicitati fatuus est. Si aliorum correctioni presumptuosus est. Si silentio et paci simulator est. hec ille. Quis ergo explicet quod multos lucretur diabolus. propter temeraria et presumptuosa iudicia? In quibus tanto maius periculum imminet: quanto minoris culpe esse credunt. Evitemus itaque illa quod tunc possumus: ut sic vere penam agentes assequamur hoc in seculo dei gratiam: et in futuro sempiternam gloriam: in qua vivit gloriosus deus per infinita secula seculorum Amen.

Feria quarta quarta ebdomade in qua dragesima. de sacratissimis indulgentiis et relaxationibus: quas facit ecclesia in remissionem pene peccatorum. Sermo. 50.

Ubi enim nemo potest operari. Redemptor nostri pro nobis ista originaliter Job. 9. c. et in euangelio beati

sermo. Ostensum est in superiori sermone quod gravis erit quod tunc timenda purgatoria pena: que servat his qui in hac vita pro suis peccatis satisfacere negligunt. Et quam plerique excusare se possent. d. vires aut tempus illis ad satisfaciendum non sufficere: Idcirco clementissime providit dominus noster

illis christus concedens thesaurum ecclesie misericordis suis pro loco et tempore peccatoribus dispensandum. Fiunt namque in ecclesia per prelatos et superiores relaxationes et indulgentie in quibus qui faciunt quod debent: peccatorum suorum remissionem lucrantur. Et ante hoc clarius intelligatur: statui hodierna die de indulgentiis proba facere ut penitentes peccatores intelligentes illarum virtutem inungent cum studio eas acquirere. non exprecantes noctem mortis et purgatorie pene: quando amplius non poterunt operari. De ipsis ergo indulgentiis tria mysteria principalia proponimus declaranda. Primum dicitur diffinitio. Secundum concessio. Tertium fructificatio.

Quid sit indulgentia. et qualis prodest in foro dei ad diminutionem pene purgatorie: et de clauibus a christo collatis sacerdotibus. Capitulum.

Primum mysterium de indulgentiis declarandum dicitur diffinitio. in qua quid sit indulgentia videamus. Et respondet franciscanus de maiori tractatu de indulgentiis quod indulgentia est remissio peccatorum. Quod intelligendum est de remissione pene temporalis: ad quam peccator remanet obligatus per remissionem culpe et pene eterne. Ipsa namque pena et culpa eterna remittuntur in contritione cum peccator iustificatur. Et quia ut tactum est sermone septimo huius operis. c. i. licet in baptismo ois pena que per peccatum debetur: penitus relaxetur merito passionis christi: tamen cum homo peccata iterat reddit se indignum tanto beneficio. Ideo in contritione nisi esset multum ferventissima non remittitur ei tota pena. sed minoratur ut dicit magister sententiarum. di. 19. tertium. Quod tunc debet et exprimitur salua divina iusticia. Remanet itaque ut in pluribus obligatus peccator: ad temporalis satisfaciendum penamque temporalem exolvendam. Hanc pro taxare batet sacerdos in confessione: qui ut dictum est in sermone per arbitrio penam potest iniungere. Et quia raro potest ut quis totam penam temporalem rebita exerceat possit et adimplere. ideo quod eam in

hac vita nō soluitur in purgatorio acriter punient. Sz cū quis facit illud p quo indulgētie pcedūt: a dicta pena libat p^l et minus fm indulgētie qualitatē. Notandū tñ fm Ric. et Bon. dñ. 20. qrti. q fuerūt quidā qui voluerūt distinguē forū rei et forū ecclie. Et ibi dixerunt indulgentias valere qrtū ad forū ecclesie non qrtū ad forū rei. Ratio aut ipsozū erat. qā nullus inferior pōt absoluerē a pena ad quā ligat supior. Sed deus remittendo culpā ligat ad aliquā penam tpalem. q videt q null^l possit de illa aliquid dimittere. Et ppter ea dicūt indulgentias valere in foro ecclesie: remittēdo penas taxatas a iure ul a iudice. nō tñ aliquid remittendo de pena taxata a deo. Verūm ista opinio satis impia est et cōtraria rōni. quia si sic esset. tunc ecclesia absoluerēdo a penis satisfactorijs trāsmutaret ad penas purgatorij: et ad gūiora supplicia. Id simpliciter dicēdū ē q relatio satisfactorijs q fit in indulgentijs valet etiā in foro rei. qā de^l bz p condonato qd sic cōdonat. Modus aut intelligendi qualiter fieri pōt talis est. Presupponēdū nanq est q bonum obtinemus ex triplici merito. s. ex merito pprio. et ex merito capitis. et ex merito ecclesiastice vnitatis. Et q ita sit in se manifestū est. qā quilibz meret sibi p gratiā quā batet. Qz xps meruerit nob nemo dubitat: nisi q fide caret. q ecclesia mereat nobis. et ei^l merita patēt p pba Aug. d. i. li. de pnia. Credēdū est q cōs orādoes et elemosyne ecclesie. et opera iusticie succurrūt recognoscēti mortaliatē suā. p hunc modū: sicut triplex est meritū obtinēdi bonū: sic et meritū liberandi a malo: Meritū. s. ppriū. Et hoc est meritū nostre cōtritiōis. et p hoc meremur liberari a pena ecclie: ita q sūt h duo: sicut in angelis grā et gloria. 2° est meritū xpi. et hoc operatur in sacramētis et prāte clauū. et p hoc remittitur pars pene. 3° est meritū ecclesiastice vnitatis. et p illud ad huc fit remissio. Et sic fm triplex meritum fit triplex

pene pdonatio: ut sic currat misericordia cum iusticia. et in qualibet est mutatio maioris i min^l. Unde pena eterna primo mutat in tpalem cū remittit culpa. 2° tēporalis magna et supra vires cōmutatur in penam cōpetentē viribus in sacerdotis absolutione. et qd residuum est referuat in purgatorio. 3° pō pena illa: ad quā quis tenet mutat in minorem in indulgentijs. Hoc aut pōt facere ecclesia ex diuina auctoritate. Tesaurum enī meritōzū. s. xpi martyriū cōfessozum ac virginū recōmendauit ecclesie dispensandū. cum ecclesie in pñtis tradidit clauēs regni celozū. Et p hoc solui potest ratio eozum qui dicūt q inferior nō pōt absoluerē a pena ipsoita a supiore. Nam licz nō possit auctoritate ppropria potest tñ auctoritate ipsi^l supioris. Mel pōt dici q prelati dāns indulgētiās nō absoluit oio cōdonādo: s. soluendo de tesauo ecclesie. Sed aliquis posset obijcere q ecclesie non sūt dare clauēs quia clauēs aut sūt ad claudendū: aut ad aperiēdū. Sed dicat Apō. 3°. Xps aperit et nemo claudit: claudit et nemo apit. ergo ecclesie nō sūt dare clauēs. Verūm in pñariū est qd xps dixit Petro Math. 16. Tibi dato clauēs regni celozum. Ex quibus pñis patet q mediante Petro ecclesia clauēs accepit. Quod nō. 24. q. i. c. manet. c. qd cūq c. omnib^l consideratis. Respondet ergo Ric. di. 18. quart. q clauēs regni celozū date sūt ecclesie. Et accipiunt hic clauēs ad similitudinē clauū materialū p quas hostiū claudit et apitur. Clauēs enim ecclesie sūt quedā potestas data ecclesie in prelatis suis ad aperiēdū et ad claudendū hominib^l regnū celozū: quod claudit homini p pñm uel p obligationē ad penā. p pñm. et aperit p remotionem vtriusq. Est autē potestas triplex aperiēdi celū et claudēdi. Pñia est auctoritas q ē in solo deo: q sol^l apit effectiue p infusionē gratie: et claudit p missiue pmittēdo iusto iudicio hominē ruere in pñm gratiam nō conferendo.

Secunda est clavis excellentie q̄ est in xpo ratione humane nature: qui celum aperit p̄ meritū passionis sue. et claudīt p̄ p̄tatem iudiciale sibi traditam.

Tertia est clavis ministerij. s. in prelatis ecclesie: qui celū aperit ministrando sacramēta: que opant in merito passionis xpi et virtute. Ad auctoritatē ergo Apod. dicendū q̄ clausura regni celorum potest tripliciter accipi. uel pro illa qua erat clausum generi humano ppter peccatū primorum parentū. uel p illa qua claudet omnibus reprobis in iudicio p̄ finem diffinitū. uel pro illa qua clauditur interim homini p culpā et penā remittendas. Prima clausura fuit vniuersalis et nō p̄tuta. et hanc xpus apuit merito passionis sue. Et de hac dicit: apuit nemo claudit. Alia s̄r clausura erit p̄tuta de qua Math. 23. Clausa ē ianua. et de hac dicit: claudit et nemo apuit. Alia clausura est p̄ticularis: et nō p̄tuta. et hanc prelati ecclesie possunt ministerialit̄ ap̄ire: p̄p̄tēa nō mediocriter errāt hi qui dicunt indulgentias non valere. cum tota ecclesiā rōnabilē p̄trariū asserat et affirmet.

De auctoritate p̄cedendi indulgentias et illarū varia cōcessione: et de causis p quibus concedunt. Caplm. 2.

Secundū mysteriū de indulgentijs declarandū dicit concessio in quo de ipsarū cōcessione tria p̄sideremus. p̄ auctoritatē. 2° varietatem. 3° causalitatē. Primo p̄sideremus auctoritatē quis. s. habet auctoritatē indulgentias concedendi. Et r̄n̄ vent de cl. Bon. et Ric. vbi s̄. q̄ illi soli p̄nt indulgentias dare: quibus dispensatio thesauri ecclesie cōmissa est. et s̄m mensurā cōmissionis sue. Et q̄a xpi vicario cōmissa est plenitudo potestatis ab ipso xpo. ut patet extra de peni. et re. c. cum ex eo. Ideo potest dare indulgentias p̄ totā ecclesiā militantē: et tantas quātas sibi dare placuerit si adsit rōnabilis causa. Alij autē batēt t̄rtū de hac potestate quantū eis a xpi vicario con-

cessum est. Ipse autē p̄ ius cōmune b̄ nō cōcessit nisi episcopis. uel electis i ep̄os et suis legatis. Et ideo nulli alij p̄nt indulgentias dare: nisi ex speciali cōmissione. nec p̄nt legati dare indulgentias nisi in prouincia sua. nec ep̄i nisi in suo ep̄atu. Archiep̄i tamē possūt eas dare in ep̄atibus suffraganeorū suorum. ut p̄ extra de pe. et re. c. nostros. in textu. et in glo. Isti tamen in redicatione basilice siue de dicet ab vno siue a pluribus nō debēt extendere indulgentias vltra annū nec in anniuersario redicationis vltra 40. dies. Limitata ē enī eis p̄tēs a papa: ne p̄ imoderatas remissiones clauē ecclesie p̄temnerēt: et p̄nialis satisfactio enervaret. extra de pe. et re. c. cum ex eo. Et si diceret q̄ omnis sacerdos habet clauē. ergo potest indulgentias concedere. Respondet Bon. q̄ clauis non ē tota rō virtutis indulgentias faciēdi: sed potestas clauis cum iurisdictione et auctoritate thesauri dispensandi: q̄ ordinarie solis cōpetit ep̄is et sacerdotibus si eis ab episcopis cōmittat. 2° consideremus circa cōcessiones indulgentiarū varietatē. Scdm̄ enī q̄ appareret ex vsu ecclesie solent indulgentie variari tripliciter. Concedunt namq̄ aut s̄m numerū dierū uel annorū. aut s̄m partē p̄tēd̄. aut s̄m plenariā remissionem. Quando concedunt s̄m numerū dierū uel annorū. ut puta q̄a dant centū dies uel centū annos de indulgentia. tūc qui illā lucrant absolunt a p̄nā quāz facere debuissent p̄ peccatū suis p̄ centū dies: uel p̄ centū annos: siue i hac vita siue in purgatorio. Quando p̄o p̄cedūt indulgentie s̄m partē peccatorū. ut puta quia concedit tertie uel quarte partis remissio peccatorū. tunc q̄ illas lucrant absolunt a p̄nā quā tenebāt exoluere p̄ illa pte: siue illa p̄nā sit centū annorū: siue mille: siue plurium. Quando autem concedunt indulgentie s̄m plenariam remissionē. tūc qui illas lucrant absoluntur ab oī p̄nā: ita q̄ si tunc ex hac vita recederēt: statim ad celū euolaret

7 inter ciues celi nullo obstaculo impe-
diti collocarent. Tercio p̄sideremus
circa concessione indulgentiarū causa-
litatem. pro qua causa concedi possunt
7 debent indulgentie. Et r̄idet Bōn. q̄
sicut videmus in pollicis 7 coicari-
būmanis: q̄ thesaur⁹ reipublice. p̄pter
duo maxime consuevit. p̄ferri 7 coicari
exterius: Sic in spiritalibus ē intelli-
gendū. Proferit namq̄ thesaurus extra
p̄pter gloriā principis: sicut faciunt
reges curiales. quemadmodū fecit rex
Assuerus ut habet Hester. i. c. Alio mō
p̄pter utilitatē cōmunitatis siue necessi-
tatem. Unde q̄n ledit cōmunitas p̄fer-
rantur stipendia 7 donatiua militibus
ut eant ad pugna: Sic thesaur⁹ ecclesie
ad his qui habet dispensare duplici ex
causa debet aperiri. s. p̄pter gloriā prin-
cipis 7 laudem. Aus. p̄o 7 honor dei ē
i sanctis suis. Et sancti honorat in cō-
structione basilicarū. visitatione earū
dem. cōmemoratiōe virtutū suarū. Et
idem fit in predicationibus 7 sermoni-
bus. Ideo pro his oibus indulgentie
recte fiunt. Cōmunis autē utilitas ē re-
fensio terre sancte: refensio fidei. p̄mo-
tio studiū. 7 p̄sumilia: p̄ q̄b⁹ adbucrete
indulgentie p̄cedunt. Et si diceretur q̄
non licet dare spiritalia. p̄ tēp̄orali-
bus quia illud esset symoniaci. Sed i istis
indulgentiis dant spiritalia. p̄ t̄p̄alib⁹
s. remissio pene. p̄ pecunijs 7 alijs reb⁹
loco elemosyne oblatis. ergo videt q̄
nō licet cōcedere hi⁹ indulgentias. Re-
spondet Ric. 7 Bōn. q̄ nō dāt spūalia
p̄ t̄p̄alibus nisi p̄ accidens. Cum enim
dant indulgentie p̄ ecclesijs uel hospi-
talib⁹ cōstruendis: nō dāt ut in illis
temporalibus sistatur: s. p̄pter utilitatē
spiritualem consequentē. Unde nō dāt
pro t̄p̄alibus nisi in q̄tū ordinātur ad
spiritalia. Ideo quando prelati dat
indulgentiā. nō dat eam pro elemosyna
exteriori nō considerans datū s. fructū
videlz quia ex radice bone voluntatis
procedit.

De fructu indulgentie respectu existen-

tium in mortali: 7 eorū qui sunt in pur-
gatorio: 7 illorum qui post illarum ac-
quisitionem erunt propter alia peccata
dampandi. Caplin. 3.

Tertū mysteriū de indulgentiis
deklarandū dicit fructificatio:
in q̄ de fructu indulgentie circa
tria p̄cipue dubitat. s. vtrū indulgentie
profint existentib⁹ in mortali peccō. 2°
vtrū profint his qui sūt in purgatorio
3° vtrū p̄sint his qui illas lucrantur 7
postea p̄pter alia sua peccata dampnāt
ad infernū. Ad primū dubiū r̄idet
Ric. q̄ nō potest fieri remissio pene ma-
nente culpa. Et iō cū p̄ indulgentias nō
remittat culpa existentib⁹ i mortali pec-
cato: nō remittit eis p̄ indulgentiā ali-
quid de pena. Si tamē aliquis existēs
in mortali peccato facit illud qd p̄tinet
in forma indulgentie: prudenter facit:
q̄a bona facta in peccō mortali aliq̄ mō
peccatozē disponunt de congruo ad pe-
nitentiā: 7 illa mediante ad susceptionē
remissionis peccōzū p̄ diuinā misericor-
diam. hec Ric. Bōn. p̄o dicit q̄ ad hoc
ut indulgentie valeant requirē duplex
conditio ex parte dantis. s. p̄as uel au-
ctoitas: de qua supra dictū est: Et bo-
nesta ac rationabilis cā. Unde nō esset
credenda indulgentia alicuius valoris
si q̄s daret eam euntib⁹ videre tornea-
menta. Similiter ex pte accipientis du-
plex conditio requiritur. s. confessio cū
vera contritione. 7 fides cū vera reuo-
tione: ut vere de peccatis sit penitens. 7
vere confidens q̄ pastoris indulgentia
sibi valeat. 2° cōtingit dubitare vtrū
indulgentie valeāt his q̄ sunt i purga-
torio. Et quibusdā visus est q̄ sic. 7 ar-
guunt q̄ omnes aīe scē aut sunt de ec-
clesia triumphāte: aut militāte. S; aīe
existentes in purgatorio scē sūt. nec sūt
de ecclesia triumphāte: q̄a in ea nulla ē
pena. s. sūt de ecclesia militāte. Sed oib⁹
habentib⁹ grām i ecclesia militāte profint
indulgentie. s. p̄sunt illis q̄ sūt in pur-
gatorio. Alij p̄o tenēt dīū. q̄a ut scri-
bitur de pe. dis. i. c. si cui. s. alij contra

Dñs par ius soluēdi voluit eē ligādi.
Si prelati ecclesie nō pñt ligare illos
qui sūt in purgatorio. ergo nec eos sol
uere. Qd verū non esset si illis pdesent
indulgentie. Rñdet Ric. q indulgēne
nō profunt illis q nō sūt re iurisdictione
illius qui eas cōcessit. ut p3 extra de pe.
7 re. c. q aut. Nec illis qui non faciunt
illud pro quo dant indulgentie: q̄uis
voluntate habeāt faciendi. Nā licet nō
potenti opari voluntas reputet. p facto
q̄tum ad p̄mū essentiale. nō tamē hoc
est verū q̄tū ad quodlibet p̄mū acci
dentale. Unde nec p facto reputat q̄tū
ad remissionē pene p indulgentias obti
nende. Illi aut qui sūt i purgatorio nō
sunt sub iurisdictione p̄latorū ecclesie:
qd satis dat intelligi: cū dixit dñs Pe
tro. Quicunq̄ solueris sup terrā 7c.
pcedendo ei p̄tate sup eos tm̄ qui sunt
viuentes in hac mortali vita. Non pñt
etiā bi qui sūt in purgatorio facē illud
p quo dat indulgētia. idcirco indulgē
tie eis nō pñt directe. Indirecte tamē
eis profunt in q̄tū existētes in hac vita
faciunt. p eis illud qd cōtinet in forma
indulgentie. maxime si tenent indulgētie
sub hac forma. Quicunq̄ fecerit hoc uel
illud p se uel pro patre suo defuncto uel
alia psona in purgatorio existente: da
mus tot dies indulgentie. Et sic etiam
fm cōm opinionē doctorū. pñt p mo
dum suffragij: 7 nō p modū indulgētie
Ad argumentū vero factū p opposi
tione p̄ria dicit Ric. q illi q sūt in pur
gatorio: cū ecclesia militate quodā mō
coicant in pena. 7 cū triumphāte cum
impossibilitate peccādi. cū utraq̄ i car
itate. Et ideo q̄a p̄scti sūt cū militante
ecclesia p caritate 7 maxime auxilio in
digent. q̄a non sunt in statu in q̄ possunt
penā assumere voluntariā: p quā citius
admitteret ad visionē bt̄az. ideo ecclesia
p̄t eos iuuare coicando eis merita vi
uorū: nō tm̄ p modū auctoritatis. p quā
directe iuuant illi q̄bus directe. p̄sunt
indulgentie. 3° ptingit dubitare. Utrū
indulgentie. p̄sint bis q̄ illas lucrantur

si post illarū adeptiōē. ppter alia p̄tā
p eos cōmissa dānent in inferno. Sed
ad intelligendā hāc difficultatē neces
se est scire an p culpā sequētem p̄tā di
missa redeant. Et ad hoc nos dicimus
ex sen. Ric. in. 4. 7 dñi Bon. di. 22. q
p̄tā dimissa redire itelligi p̄t dupliciē.
aut q̄tuz ad culpā. aut q̄tuz ad penā.
Primo mō p̄tā dimissa redire nō pñt:
quia nulla res annihilata redire potest
eadē numero nisi p diuinā potentia. in
illud Auicēne. 3. metaph. Qd annila
tum est nō redit. Peccatū aut cū remi
tatur annihilat. 7 p opationē diuine po
tentie reuerti nō p̄t. q̄a ut inqt Aug⁹ li.
83. q. Deo auctore nō fit homo deterior.
Dicunt tm̄ p̄tā dimissa redire in q̄tum
sequens culpa magis graual q̄ si p̄tā
illa nō fuissent dimissa. Quātū p̄o ad
penā. utrū dānatus p p̄tis que cōmisit
post p̄tā dimissa: puniat tm̄ p illis. p
quibus dānat⁹ est: aut p alijs dimissis.
7 sic p̄tā redibunt q̄tum ad penā. Rñ
det Ric. q̄ pena que debebat p peccatis
dimissis: aut ē tota expleta ante sequēs
mortale p̄tm̄. aut nō. Si nō. tunc dico
q̄ remanet obligat⁹ p̄tōr ad solutionē
residui pene: si in illo p̄tō mortali mo
riatur. p p̄tis illis remissis q̄ ad culpā
nō quo ad penā. Et id p̄ illis in inferno
pena eterna puniet. Sed p accidēs q̄a
in p̄tō mortali nulla pena ē satisfacto
ria in cōspectu dei: Et ideo quātūcūq̄
puniat semp remanebit obligatus ad
penā. Illa tm̄ pena erit minus intēsa q̄
si illa p̄tā nō fuissent ei dimissa. Si p̄o
pena ē soluta āte sequēs mortale: p̄tā
remissa nō redeūt nisi in q̄tū aggrauāt
sequēs p̄tm̄. p̄t quā aggrauatiōz sibi
maior pena debet. p̄t hoc dñs Thom. 2°
Ad iudicabit reus bis in idip̄sū. Et re
pe. di. 1. p̄sus finem. Diuina clementia
dimissa p̄tā ulterius in ultionē venire
nō patit. Cum ergo existētib⁹ in car
itate p indulgentias remittat pena ip̄al
p p̄tis rebita. si post. ppter alia peccata
sequētia: tales in inferno damnent⁹: nō
amplius punient⁹ p p̄tis illis: p quib⁹

iam remissionem pene indulgentiis mer-
diantibus obtinuerunt. Ergo currant
peccatores sitientes ad fontem pietatis et
clementie domini nostri ihesu christi. et de suis pec-
catis vere confessi penitentes: indulgen-
tias que conceduntur percipere acquirere
ut sic a pena liberati scendere valeant re-
gna celorum: ubi christus dei filius regnat
cum patre et spiritu sancto per infinita
secula seculorum. Amen.

Feria quinta ante ebdomadam in qua
dragesima. et viduitate seruanda. et de
eius laudibus atque precationibus quibus
sublimatur. Sermo. si.

Hec vidua

erat: et turba ciuitatis multa cum illa: quam cum vidisset dominus magna motus super illam dixit illi. Noli flere. Scribunt hec verba Lucas. 1. c. 7. in euangelio hodierno. Nihil est pietate multa saluator noster erga viduam: unicuique filium suum morte iam eternam volenter et amare lugentem. Ipsam quidem ut euangelica lectio testatur. per solatus est verbis. remanens suscitatum filium ei benigne restituit. Quo exemplo clarescat quanta sit vidualis status gratia: quantum sue rector: quantum etiam meriti. Sed quoniam multi sunt qui ignorant precium eius. id ad instructionem penitentium hodierna die de viduitate perficiamus sermonem. de quod tria mysteria principalia erunt declaranda. Primum dicis observationis. Secundum commendationis. Tertium regulationis.

Qualiter primum maritum melius est tenere et obseruare viduitatem quam de nouo nubere. tum propter indicium castitatis. tum propter signum caritatis. tum etiam propter beneficium libertatis. Capitulum. 1.

Primum mysterium dicis obseruationis. in quo declarandum est quod post primum maritum melius est obseruare et tenere viduitatem quam ad secundas

nuptias transire. Et assignari possunt tres principales rationes. prima est propter indicium castitatis. 2. propter signum caritatis. 3. propter beneficium libertatis. Prima ratio est propter indicium castitatis. Quam enim mulier nubuit toties signum est magne incontinentie. Tunc Hieronymus. 5. Iovinianum refert quod Porcia minor cum laudaret quendam bonam moergeratam quam secundum acceperat virum. respondit. Felix et pudica matrona nunquam propter selem nubuit. Et Valerius libro 2. Qui vno fuerat potente in matrimonio corona pudicitie honorabatur. Verum disputandum est. verum secundum nuptie sunt licite. Et nonnulli arguunt quod non. Nam Crisostomus. 31. q. 1. c. hac ratione ait. Secundam. si vxor accipit secundum preceptum apostoli licitum est. secundum autem veritatis rationem fornicatio est. Item ratio videtur quod bigamus non potest promoueri ad sacros ordines. sed pena non infligitur nisi per culpam. Et in bigamia est culpa. Sed in primo est auctoritas Hieronymus. 4. 31. q. 1. c. apian ait. Aperiant quod aures obtreccatores mei et videant me secundas et tertias nuptias in domino concessisse. Et iterum in eodem. c. ait. Non damno bigamos: imo nec trigamos: si dicunt potest octogamos. Et Augustinus. 1. c. deus inquit. Deus masculum et feminam propagandi generis causa nuptiali castitate coniungit: et secundas nuptias que in vnoquoque testamento permittuntur licitas esse monstrauit. Et idem Augustinus exponens illud apostoli. quod si dormierit dicat. De si dormierit vir eius: non dicat primum uel secundum uel tertius. nec nobis diffiniendum est quod non diffiniuit apostolus. Unde nullas rebo dare nuptias: nec eis verum dicit inferre numerositate. Respondet tunc in. 4. dist. 42. scilicet. Ric. Bonum. Petrus de palude libro 7. ceteri. quod non tamen secundum nuptie sunt etiam tertie et quarte. et plures sunt licite. Ratio quia per mortem alterius coniugium tollitur impedimentum primi matrimonij. Unde dicit Petrus de palude. quod si quis resuscitaretur a mortuis non posset ad vxorem vinctam redire: quia non amplius sua vxor esset: nec ipse vir eius nisi de nouo contraheret. propterea dicit apostolus 1. Cor. 7.

Si dormierit vir eius liberata est a lege
viri: cui vult nubat tñ i dño. Beator
tamē erit si sic pmanerit fm meū pñlū

Ad dictū ergo Criso. rñderi potest q
improprie 7 largissime fornicationē su
mit. s. p natur alio pcupiscētie ardore: q
maxime cōsuevit mouere ad secundas
nuptias cōtrahendas. Ad secundū
pō argumentū dicit Boñ. q non posse
ascendere ad sacros ordines: nō ē pena
qā etiā nec mut⁹ uel ali⁹ nāliter impedi
tus potest ascēdere ad sacros ordines:
qd nō sit ei in penā: s. qā non est idone⁹
Sunt gl̄icate secunde nuptie 7 plures:
7 nō sunt inordinabiles. Id̄ hiero⁹ ad
Beruntā iquit. Vide qualia sūt secu
da matrimonia: que lupanarib⁹ pferūf
Aut enī. s. ap̄ls. Melius ē nutere q⁹ vri
Adolescentula vidua: que p̄tinere non
pōt: maritū potius accipiat q⁹ diabolū.
Ap̄lus pō. i. Cor. 7. ait. Dico inuptis
7 viduis. bonū est illis si sic pmaneat sic
7 ego. q si nō cōtineāt nubant. melius
est enī nutere q⁹ vri. Et hiero⁹ in epla
ad Beruntā narrat de quodā rome q
habuerat. 20. viros: quas sepeliera.
Et de muliere q sepeliera. 22. maritos
qui fuerunt copulati in fūmonio: 7 fuit
magna expectatio quis eoz efferret ad
sepulchrū ab alio. 7 vicit maritus. In
hiero. sequit. d. Obsecro ut illa testimo
nia nō noueris: quib⁹ incōtinentib⁹ 7
miseris subuenis: s. poti⁹ lecites quib⁹
pudicitia coronat. Facit isup ad vidui
tatis laudem q⁹ 7 turtures illā seruāt.
Quod Amb⁹ in exameron ait. Discite
mulieres quanta sit viduitatis gratia:
que etiā i quibus predicat. Secūda
ratio quare melius ē obseruare vidui
tatem q⁹ transire ad secundas nuptias
est ppter caritatis signū. ut. s. ostendat
vros quanta caritate virū defunctū di
lexerit. Unde Virgili⁹. 4. encidos. Ille
meos primus qui me sibi iunxit amo
res Abstulit. ille habeat secuz: seruetq⁹
sepulchro. Et hiero⁹ ptra Iovinianuz
scribit. q cum Valeria rogaret secūdū
virū accipere. rñdit se hoc nō posse facē:

qā primus adhuc viuebat. q diu enim
inquit virero: vir meus p amorē viuet
in corde meo. Et iterū ibidez recitat. q
dum Martia Catonis nollet iterum
nutere: 7 virū defunctū semp lugēt: in
terrogata quē diem haberet vltimū lu
ctus ait: Quē 7 vite. Querere tñ posset
hic aliq⁹. vtruz secunde nuptie sint sa
cramētales. Rñdet Boñ. q duplici⁹
est loqui de secundis nuptijs. aut in se:
aut in relatione ad primas. Si in se sic.
Cum sit ibi consensus exp̄silius inf le
gitimas psonas: est vtiq⁹ sacm. nec est
ibi carnis diuissio: sed vnio carnis viri
7 mulieris. Si autē loquamur in com
paratione ad precedentiē. sic manet in
eis sacramēt ratio incōpleta. ppter car
nis diuissio: quā in primis carnē suā
vniuit cuz vno. in secundis cū alio. Et
talis diuissio tollit te plenitudine signi
ficationis. Tertia rō quare meli⁹ est
viduitatē seruare est ppter beneficium
libertatē. Vidua enī sua est dñā: 7 i pa
ce viuit. 7 si viruz accipiat dīcrimini se
exponit: ut forte inueniat irosū. litigiosū
7 se tribulatē. Unde hiero⁹ p Iovinianū
num narrat. q cū quedā rogaret ut se
cundo nuteret: respōdit se hoc nō facē:
quia bonū habuerat virū: 7 si secūdū
acciperet aut ille esset bonus aut mal⁹.
Si bonus: semp esset in timore ne illum
pderet. Si malus semp esset in dolore:
qā post bonū virū aliū nunq⁹ sustineret
Propter assertiōes iā tactas colligi pōt
quanta est p̄eminētia viduitatis. Ner
untū ut predictū ē: si que mulieres p
virozū mortē voluerint nutere faciant
animo litero. Notandū tñ q aliquē le
ges dicūt mulierē nō posse nutere infra
temp⁹ luctus. i. vni⁹ anni p⁹ mortem
viri. ut patet. C. de secundis nuptijs. l. i.
Tamen p licentiaz apostoli 7 auctori
tatem potest id fieri immediate p⁹ mor
tem. 7 infamia nutentis atoletur: quia
in his seculares leges nō redignantur
sacros canones imitari. ut patet extra
de secundis nuptijs. c. super illa. 7. c. cū
secundum.

Qualiter cōmendabilis ē viduitas
tum ppter diuinā visitationē: tum n ppter
acceptationē: tum etiā ppter diuinam
preceptionem. **Caplm. 2.**

Secundū mysteriū cōtemplādū
de viduitate dicat cōmendatio-
nis. Ostendit q̄tum sit cōmen-
dabilis triplici ratione. p̄ rōne diuine
visitationis. 2° rōne diuine accepta-
tionis. 3° ratiōe diuine preceptionis.

Primo ratione diuine visitationis.
q̄a deus viduas gratiosissime visitauit
Unde. 3. Reg. 17. Tempore famis mis-
sus est a deo Helias ad viduā sarepta-
nam: que postq̄ redit comedē Helie iux-
tā vrbū eius: hydria farine ei⁹ nō defecit
miraculose: et lechit⁹ olei nō ē iminut⁹
omnib⁹ illis diebus. Et Iudith p totū
bater⁹ q̄ grata fuerit viduā illa oip̄tēti
deo: cui tantā contulit grām: ut p̄p̄ijs
manibus interficeret Holofernē: libera-
retq̄ populū ab impetu et furore illius.
Lud. 10. 2. c. dicat q̄ erat Anna p̄p̄e-
tissa vidua vsq̄ ad ānos 84. q̄ vixerat
cum viro suo annis. 7. a p̄gnitate sua.
Et hec nō discedebat de tēplo. ieiunijs
et obsecrationib⁹ seruans deo die ac no-
cte. Huic ihs paruul⁹: sicut et Symeo-
ni prebuit se videndū: illaq̄ dignatus
est visitare: que cōfitebat dño: et loque-
batur de illo oibus qui expectabant re-
demptionē israel. Secūdo dignitas
viduitat⁹ apparet rōne diuine acceptatiōis
Lud. nanq̄. 21. scribit⁹ quātum accepta
fuit oblatio vidue paupercule. de qua
etiā Hiero. in epla ad Julianū sic loq̄t⁹
Paupercula vidua: que duo era misit in
gaçophilacium: cunctos in oblatione
muner⁹ dei dicat supasse locupletes: que
nō pondere sui: sed offerentiū voluntate
pensant. Tertiā rōne diuine pre-
ceptionis. Dedit nanq̄ deus preceptū
omnib⁹ regibus: principibus: iudicib⁹
et aduocatis: oibusq̄ hoibus ut vidua-
rum causas tuerēt: neq̄ illas opprime-
rent et molestarēt. Unde **Ysa. 1.** dñs ait
Querite iudiciū. subuenite oppresso. iu-
dicat pupillo. defendite viduā. Et **Eso.**

22. ait. Vidue et pupillo nō noceritis
Si leseritis eos vociferabunt ad me: et
ego audiam clamorē eorū: et indignabit⁹
furoz meus: pcutiāq̄ vos gladio. et erūt
vires vestre vidue. et filij vestri pupilli
Et **p̄diere. 22.** Facite iudiciū et iusti-
ciam et liberate vi oppressū de manu ca-
lumniatoris. Aduenā et pupillū et vi-
duā nolite cōtristare: neq̄ opprimatis
iniquē. Et iterū **diere. 5.** dñs de his q̄
viduas spernūt et abijciunt sic loquit⁹.
Preterierunt sermones meos pessime.
Causam vidue non iudicauerunt. cām
pupilli nō direxerūt: et iudiciū pauperū
nō iudicauerūt. Nunq̄ sup his nō vi-
sitato dicit dñs? aut sup gentē huiusce-
modi nō vlciscet aia mea? Et **Job. 22**
ait. Viduas dimisisti vacuas et lacer-
tos pupilloz cōminuisti. p̄pterea circū-
datus es laqueis. et cōturbat te formi-
do subita. **Jacobus 20. 5. c. ait.** Religio
p̄o mūda et imaculata apud deū et pa-
trem hec est. visitare pupillos et viduas
in tribulatione eorū. Sed hodierna die
nō solū nō visitant. q̄nimo et rant⁹: ex-
p̄oliant⁹: et turbant a multis: rapiuntur
sua bona et querūt iusticiā: nec inueniūt
illā. Et quod his deterius est. vltra dā-
num rerum patiūt falsas grauesq̄ cri-
minationes. Lacerat reliquas melestias
que eis inferūt. Viduarū p̄secutores
o lupi rapientes illarū bona. o crudeles
aduocati et iudices. o falsi notarij. o in-
iqui testes q̄s docebit vos fugere a ven-
tura ira? Et eni patz ex dictis. inter oia
peccata grauiā maximū scelus ē oppri-
mere viduas.

**De vidue et tēt eē mortificate et alie-
ne a p̄uersatione hominū: ac deuotioni
seruenter inuigilantes. Caplm. 3.**

Tertiū mysteriū declarandū de
viduitate dicat regulatiōis: In
quo scire licet q̄ tres sūt regule
quas vidue seruare tenent. Prima dñ
mortificatiōis. Secunda cōuersatiōis
Tertia deuotionis. Prima regula
viduarū dicat mortificatiōis. Detēt vi-
due eē mortificate et castigate ieiunijs

vigilijs et disciplinis: aliter i eis pudicia tuta esse non potest. Unde Paulus i. Timotheo. 5. Vidua que in delicijs est uiuens mortua est. Et Hiero. in epistola ad Furiam ait. Vidua si apostolus corpius suum in seruitute redegit ne cum alijs predicaret ipse reprobis efficeret: quod tu iuuenula adhuc in feruore iuuentutis posita dapibus et vino plena: poteris esse castitate secura? hec ille. Reprehensibiles itaq; sunt vidue ille: que ocio vacantes comedunt et bibunt splendide: committunt satis: poliunt cutem et ornantur: licet se vidualibus induant vestimentis.

Secunda regula viduarum dicitur conuersationis. Debent euitare quantum possunt conuersationem hominum. non solum secularium sed sacerdotum et religiosorum: ac quorumcumque qui spirituale vitam profitentur: quoniam reuera nihil tam viris quam mulieribus adeo est periculosum sicut crebra et frequentata etiam sub specie boni conuersatio et colloquutio maxime ubi etas consentit ad vitium. Hinc Hiero. ad Nepotianum ait. Matrem ita tu vide. ne per illam videre cogaris quarum vultus ita cordi intercant. et tacitum viuat sub peccatore vulnus. Et Iobes baptista sanctam matrem habuit pontificisq; filius erat: et tamen nec matris affectu nec patris opibus vincebatur: ut i domo parentum cum periculo viueret castitatis. hec ille. Et. 32. dist. c. hospitium. Hospitium tuum aut raro aut nunquam mulierum pedes terant: quia non potest toto corde habitare cum deo: qui feminarum accessibus copulatur. Si igitur periculosum est viris volentibus seruire deo cum mulieribus conuersari: quanto magis et mulieribus ipsis: que debiliores sunt animi: inferiorisq; nature? Debent enim vidue cauere omnes malas suspitiones. Hinc Hiero. ad Saluinum. Caueto omnes suspiciones et quicquid rationabiliter fingi potest: ne fingatur ante te vita. Debent adhuc vidue libenter inhabitare domum: audireq; Hieronymum d. ad Eustochium. Rarus tibi sit egressus in publicum: matres tibi querant in cu-

biculo. Et non tamen viros: sed et matronarum non frequentare domos: cum Hiero. dicat iterum ad Eustochium. Nolo habere consortium matronarum: nolo ad nobilium accedas domos: nolo te frequenter videri: ut contemnas quod esse nolueris. Cur facis iniuriam viro tuo? Ad hominis coniugem tei sponsa quid properas? Disce in hac parte sanctam superbiam. Scito te illis esse meliorem. hec ille. Tertia regula viduarum dicitur deuotionis. Debent itaq; esse deuote: timentes: diligentes: considerantes: et colescentes dei. Unde et apostolus. i. Timotheo. 5. ait. Si quid vidua filios aut nepotes habet: discat primo domum suam regere: et mutuam vicem reddere parentibus. Hoc enim acceptum est coram deo. Que autem vere vidua est et resoluta: speret in deo et instet obsecrationibus et orationibus die ac nocte. Huiusmodi viduis comparatur deus: easq; consolatur tribuens in hoc seculo suam gratiam: et in futuro sempiternam gloriam: in qua uiuit et regnat deus per infinita seculorum secula. Amen.

¶ Feria sexta quarte ebdomade i qua dragesima. de diuinitate domini nostri ihesu christi: quilibet verus fuerit homo: fuit etiam verus deus: eiusdem cum patre et spiritu sancto nature. Sermo. 52.

Tes christe filius dei viui qui in hunc mundum venisti Scribunt hec verba Iob. xi. c. et in euangelio hodierno. Deridet etiam a gentilibus quod a iudeis imaculata fides nostra: quoniam predicat confitetur et adorat christum crucifixum tanquam verum deum dominatorem celi et terre. Verum veritas ista tam multipliciter est declarata: ut amplius merito negari non possit. Ad confusionem tamen omnium eorum qui contrarium tenent: asseruntq; christum purum hominem fuisse non deum: in presenti

sermone curabimus ostendere qd xps est verus deus dei filius ab eterno a patre genitus: eiusdem cu patre et spiritu sancto substantie sue nature. Et diffu- se de sua diuinitate loquemur. Illam confitebat deuotissima Martha cum dicebat verba pmissa i tunc mate. Qua- re cum oibus veritas elucescat qd filius virginis qui pro nobis in cruce ppe- dit fuerit deus verus: diuinitatez eius tri- pliciter insinuabimus.

Primo auctoritate.

Secundo experimento.

Tertio ratione.

// Quomodo auctoritate veteris testa- menti et Sibyllarum ostendit xpm verum deum et hominem fuisse. Caplm. i.

Primo insinuemus auctoritate qd xps fuerit verus deus. Et ad- duci pnt vtriusq; pagine scrip- pture veteris scz ac noui testameti. In Ysa. 9. c. ait. Paruulus natus e nobis et filius datus est nobis. p. lxx pba p- nuncians xpi humanitate. Deinde se- quit: Et vocabitur nome eius admi- rabilis. consiliarius. deus fortis. pater fu- turi seculi. princeps pacis. Et ut dicit Nicolaus de lira. Translatio septuaginta interpretu habet: et vocabitur nome ei- magni filij angelus. Et translatio chal- daica dicit: Et vocabit nome ei- pma- nens in secula Messias. in qb- verbis exprimit xpi diuinitas. Et Hier. 23. scri- bitur. Ecce dies veniunt dicit dñs. et sus- citabo David. g. iu. Translatio chalda- ica habet: statu a Messia iustu. Et seqt: Et hoc e nome qd vocabut eu dñs iust- noster. Et fm Nico. de lira. ybi nos po- nimus: dñs. in hebreo ponit nome rei i Tetragramaton. qd e nome significas solā essentia vna diuinā. ut dicit Rabbi Salomon. Per h- vo verba diuinitas et humanitas xpi manifestat. Et Baruch. 3. c. hic est deus noster: et nō estimabitur alius ad illū. Post hec in terris visus ē et cum hominibus conuersatus est. Et Sibylla erythrea: ut Aug- meminit

is. li. de ciui. dei. versus quosdam com- posuit de fine mudi. Quoru pme littere iuncte sonat: Ihs xps fili- dei saluato- Alie etiam Sibylle nasciturū predixe- runt xpm filium dei et virgine immacu- lata. he omnes fm Irido cibumol. li. 7 Lact. in. i. li. diuinariū insti. recē fuere. Prima persica que fuit de persis. Se- cunda libyca. Tertia telpbica in tēplo telpbici Apollinis genita: q an troia- na bella vaticinata est cuius plurimos versus opusuo Homer- inseruit. Quar- ta chymeria in Italia. Quinta ery- threa: de qua paulo ante tactū est noie Crophila in Babylone orta: que gre- cis Ilion petentibus vaticinata est p- turam esse Troiam. et Homerum men- dacia scripturum. Dicta aut erythrea quia in eadez insula eius inuenta sunt carmina. Sexta Samia a Samo in- sula vnde fuit cognominata. Septima cumana que et cumea: de qua Virgili- Ultima cumei venit iā carminis etas. Dicta autem cumana a cumis ciuitate que est in campania: cuius sepulchru adhuc est in scilia. Octaua bellepon- tia. in agro troiano nata. Nona phry- gia. Decima tyburtina. Ab his omni- bus diuinitas xpi per multa ante tem- pora q in vterum virginis descendisset prophetata fuit. Quorum dicta si et sil- collecta legerim. tamē quia vnde origi- nalis fuissent extracta inuenire nō po- tui: hic minime volui inserē: pte illud quod dictum est per Aug. de Sibylla erythrea. Memini etiam me legisse et vidisse in castro papienti prophetiam Sibylle telpbice: que de xpo sic conti- nebat. In vltima etate humiliabit de- et humiliabitur proles diuina. iūgetur humanitati deitas: et puellari officio edu- cabitur deus et homo. Signa precedēt apud iudeos mulier vetustissima scilicet helisabeth puerum concipiet. stella o- bis mirabitur. ducatum prestabit scilz magis. ad ortū. scilicet xpi. hic batens pedes. i. annos. 33. eliget sibi de piscato- ribus electis numerum duodenariū:

vnūq; diabolū. *f. Judā.* Non in gladio
 belloue Eneadē vrtez: regesq; subijciēt
 sed in banno piscatoris reiectū ē pau-
 perie supabit diuitias. 7 supbiā pculca-
 bit. huic quartus: aialia. id ē euāgel. ste
 surgent in testimoniū sectantes iusticiā
 legemq; irrep: etensibilē. huic cōtradi-
 cetur a testia. *f. antiq; pō:* 7 surget stella
 mira. *i. pau.* qtuor aialū bñs imaginē.
 Erit aut testia horribilis. *f. Augmeb*
 ab oriente veniens: cuius rugitus vsq;
 ad gentes punicas audietur. Hnc usq;
 Sibylla: que satis apte diuinitatez xpi
 pnunciauit. In bistorijs pō romanor;
 legitur q tpe Constantini impatoris 7
 Helene matris eius inuentū fuit in ci-
 uitate Cōstantinopolitana sepulchruz
 quoddā: in quo iacebat homo laminā
 auream habens i pectore: i qua scriptū
 erat. *Ihus xps fili⁹ dei uasces de virgi-
 ne Maria.* Credo in eū. *Q* sol sub Cō-
 stantini 7 Helene temporib; itez me vi-
 rebis? Simile exemplū inuenit in cro-
 nicis regū castelle. *Dicif. nabi* q apud
 Toletū in quodā saxo inuentus ē liber
 satis vetustus: qui scriptus erat littera
 hebraica. greca. 7 latina. loquēs de tri-
 plici mūdo in ystico. Et in illo inter ce-
 tera dicebat. In principio tertij mūdi
 xps filius dei nasces de p;gine Maria.
 7 p salute hominū patiet. At 7 Chalcē-
 dius sup. 2. thimei Platonis de stella
 que apparuit magis in ortu xpi sic loq;
 Non fuit stella illa morbi 7 mortē re-
 nuncians: s; aduentus dei venerabilis
 quā cum suspexissent chaldeorū. pfecto
 viri sapientes 7 in consideratione rerū
 celestijū satis exercitati quesisse dicūtur
 recētē ortū dei. Iosephus pō in. 18. an-
 tiquitatū li. de xpo ait. Fuit aut pdictis
 temporibus sapiens vir si virū eū noia-
 re fas est. Erat eni mirabiliuz operum
 effector. 7 docto: hominū eorū qui libē
 que vera sunt audiunt. 7 multos quidē
 iudeor; multos quoq; ex gentilib; sibi
 adiunxit. Xps hic erat. Hūc accusatiōē
 primor; nostre gentis viro: ū: cum p-
 latus in cruce agendū de creuisset: non

de crucerunt bi qui ab initio dilexerunt
 eum. Apparuit enim eis tertia die itez
 viuens fm q; diuinitus inspirati pphē
 uel hec uel alia de eo innumera miracu-
 la predixerūt. Angelus autē q; virgini
 conceptū nascenti dei nunciauit. *Lud.*
i. c. subdidit. Quod eni ex te nasces sem
 vocabit fili⁹ dei. Et Iohes baptista de
 xpi diuinitate sic dixit. *Vidi 7 testimo-
 niū pibui:* qā hic est filius dei. Idipū
 dixit Matbanael *Iob. i. 7 Petr⁹ Matth*
16. Audiamus itez 7 Paulū *heb. i. d.*
Multifariaz multisq; modis olim te
loquens patribus in pphis nouissime
diebus istis locutus est nobis in filio:
quem constituit heredem vniuersorum:
p quē fecit 7 secula. Et *Ro. i. d.* ante
 pmisserat pphas in scripturis sanctis
 de filio suo. Et ad Titum 2. Apparuit
 gratia saluatoris nostri dei. Et ne pli-
 ritate dicendi tedij audientib; ingerat
 dimissis alijs testimonijs que xpm ac-
 clamant deū verū: subnotabimus vocē
 illam paternā: que insonuit in monte
 ut patet *Matth. i. 1.* Hic est filius meus
 dilectus i quo mihi bene cōplacui ipsū
 audite. Et *Iob. 12.* cum xpus dixisset.
 Pater clarifica filiū tuū: audita est vox
 d; celo: Et clarificauit: 7 itez clarificato
 Et quidā de turba confusū sonū illius
 vocis audietes dicebāt tonitruū factū
 esse. Alij autē dicebāt angelū illi fuisse
 locutū. Sed nō de sūt heretici maledicti
*f. Cherintus Debion Paulus Samo-
 scetanus Fotinus 7 alij qui fm Ebo. i.*
4. siime cōtra gentiles tam preclara va-
lidissimaq; de xpi diuinitate testimonia
infirmare: 7 rejicere satagūt. Aut eni
 q; de similibus idē est iudiciū. *Sz* cōs
 illi in quibus deus inhabitat p gratiam
 vocant in scripturis filij dei p nūcupa-
 tionez 7 adoptionē. 7 tamē nō sūt eius-
 dem nature siue substantie euz ipso deo
 ergo a simili dicet de xpo q; ē dei filius
 p picipationē: p adoptionē: uel nūcu-
 pationem: nō aut p naturam. Probare
 autē possumus p scripturas q; iusti vo-
 cantur dei filij 7 dii. *Uñ David in ps.*

ait. Ego dixi dñs estis: et filij excelsi cōs.
Et Job. i. c. dicat. Dedit eis p̄tātē filios
rei. h. b. q. cre. i. no. c. 9. Et Job. x. Illos
teos dixit ad quos sermo rei factus est
Et p̄me sue canonice. c. 3. Videte qualē
caritatē redit nob̄ dñs: ut filij rei nomī
nemur. et sim⁹. Et. R. o. 8. Ipse enī spūs
testimoniū reddit spūi nr̄o q̄ simus filij
rei. Et Jac. i. Nolūtariē enī genuit nos
p̄bo veritatē. Huiusmodi p̄batidib⁹ be
retici venenosi suum virus effuderunt.
Cōtra q̄s egregi⁹ Aug. in. li. de ecclia.
Ad rog. de p̄po ita loquit. Natus ē fm̄
p̄tātē nature ex deo rei fili⁹: nat⁹ ē fm̄
p̄tātē nase ex boie boīs fili⁹: ut nō ap
pellatiō: nō adoptiō: s̄ natura i vtrac⁹
natiuitate nascendo filij nomē haberet.
Et q̄ dicto doc. theologi. di. x. tertij li.
colligunt vnā p̄positionē. q̄ h̄ locutio:
Fili⁹ fili⁹ rei p̄ adoptionē nullo modo
est admittēda: siue p̄ferat simplicitē: siue
cū determinatiōe: utpote si addat iquāti
bomo: quia filiatio respicit p̄sonā eo q̄
f̄ps est vnus fili⁹: et nō duo filij. licz i eo
sunt due natiuitates. s̄. eterna et tēporal.
Adoptio autē presupponit quandā ex
traneitatē: q̄ nullo modo cōuenire pōt
p̄sone f̄pi. Ad illud p̄o q̄d be retici ob
h̄ciūt. s̄. de filiib⁹ idē esse iudiciū. Rñdet
Abd. in. 4. li. sūme p̄ra gētilēs. Qz aliē
scriptura loquit de p̄po q̄ sit fili⁹ rei. aliē
de nobis. De ipso. n. dixit Job. 3. et Job
6. q̄ tēscēdit de celo. q̄ erat anteq̄ de ce
lo tēscēdisset. Dicit enī vnigenitū Job. i
Et Job. 8. ipse dixit. Anteq̄ Abrahāz
fieret ego sum. Que oīa diuinitatē eius
veritatē ostendūt.

De experimento miraculorū f̄pi ostē
ditur eius diuinitas: tū propter speciē
operum: tum propter modū: tū p̄pter
documentum. Capitulu. 2.

Secūdo insinuem⁹ expinēto uel
exemplo q̄ f̄ps fuerit ver⁹ reus
eiusdē cū patre nature. Et re h̄
ipse f̄ps dixit iudeis in tēplo in po: tici
Salomōis qñ circūdederūt eū in tēro
gantes si esset f̄ps. Loquor vobis: et nō
creditis. opa que ego facio in noīe p̄ris

mei: h̄ testimoniū p̄bibet de me Job. x.
Et cū p̄p̄ huiusmodi verba voluissent
eū lapidare dixit: Vos dicitis q̄a blasphē
mo q̄a dixi fili⁹ rei sū. Si nō facio opa
patris mei: nolite credere mihi. Si autē
facio et si nō creditis mihi: opib⁹ credite
ut cognoscatis et credatis: quia pater
in me est et ego in patre. Et h̄ dicit Abd.
in. 3. pte. q. 43. Qz miracula f̄pi fuerunt
sufficiens testimoniū diuinitatē sue p̄p̄
tria. p̄ p̄pter speciē op̄ez. 2. p̄pter
modū. 3. p̄pter documentū. Primo
p̄pter speciē op̄ez que trāscendebāt cōm
p̄tātē create nature. p̄pterea fieri nō po
terāt nisi p̄tute diuina. Alii Job. 9. Ce
cus illuminat⁹ dicebat: A seculo nō ē
auditiū: q̄a apuit q̄s oculos ceci nati:
nisi esset hic a deo: nō poterat bec signa
facere. 2. miracula q̄ fecit f̄ps fuerūt
sufficiēs testimoniū diuinitatē sue: quia
faciebat miracula p̄pria virtute et au
toritate. Unde Luc. 6. scriptū ē. Vir⁹
de illo ep̄ibat et sanabat cōs. Et Luc. 7.
Resuscitans adolēscētulū. impatiue lo
cutus est: Adolēscens tibi dico surge.
Et qñ resuscitauit Lazariū Job. xi. ait.
Lazare veni foras. Neq̄ audiendi sunt
qui dixerūt aiam beatā. et p̄cipue aiam
f̄pi virtute p̄pria posse miracula facere
Qñ ut dicit Ric. di. 14. 3. li. Miracula
nō possunt fieri aliqua creatā p̄tute. Alii
q̄uis f̄ps quia est de⁹ et bō: possit ratiōe
diuine potentie miracula facere. hoc tñ
aia eius nō pōt. Vñ Ric. li. i. de trinitate
c. 2. ait. Illa p̄digia et signa que fuerūt
facta ad cōfirmationē fidei nr̄e. nō nisi
p̄ diuinā virtutē fieri potuerūt. Et si di
cat q̄ i suscitatiōe Lazari f̄ps egit gr̄as
deo patri. Rñdet q̄ aliud est gr̄as refer
re: et aliud suffragiū impetrare. propterea
f̄ps dixit loquēs ad patrē. Ego. n. scie
bam q̄ sp̄ me audis. sed p̄pter populū q̄
circūstat dixit ut credat. q̄a tu me misisti.
Ideo i preratiua voce clamauit. Lazare
veni foras. Alii p̄o q̄ miracula fecerūt
nō ea fecere p̄tute p̄pria: sed virtute rei:
uel p̄tute ipsi⁹ f̄pi incarnati. Alii et Petr⁹
ut scribis in actib⁹ ap̄loz dixit ei q. 40.

Anis iacuerat infirmus ad portā tēpli :
 In noie ibi surge ⁊ ambula. Tercio
 miracula sunt sufficiens testimoniū xpi
 diuinitatē ppter documētū: qā filiū dei
 se p̄dicabat. Vñ Job. 5. dixit. Pater me⁹
 vsq; mō operat. ⁊ ego operor. Et Job.
 6. Sicut misit me viues pater ⁊ ego uiuo
 ppter patrē. Et Job. 7. Si me sciretis
 forsitā ⁊ patrē meū sciretis. Et Job. 8.
 Ego ⁊ pater vnū sum⁹. Et Job. 16. Exi
 iui a p̄re ⁊ ueni in mūdū. iterū relinquo
 mūdū ⁊ vado ad patrē. Nisi hoc fuisset
 verū nequaquā ei astitisset diuina virtus
 in miraculoꝝ patratiōe. Nam ipsibile
 est ipsū deū tam scelesto mendacio ferre
 testimoniū per opera infinite virtutis: q̄
 sūt miracula vera. Et b. Greg. i omelia
 de ephīa p̄tra duos iudeos sic pulchre
 loquit. Dia elemēta auctore suū uenisse
 testata sunt. Ut eni de his quasi quodā
 humano vsu loquar: deū hunc celi esse
 cognouerūt: qā protin⁹ stellā miserunt.
 Mare cognouit: qā sub eius plantis
 se calcabile p̄buit. Terra cognouit: qā
 cōtremuit. Sol cognouit: qā lucis sue
 radios abscondit. Saxa ⁊ parietes co
 gnouerūt: qā tēpore mortis ei⁹ scissa sūt.
 Infernus cognouit: quia hos quos te
 nebat captiuos reddidit. Et tñ hūc quē
 deū oia elemēta insensibilia senserunt:
 adhuc infidelīū iudeoꝝ corda deus esse
 minime agnoscunt: ⁊ duriora sapis ad
 p̄niam scādi nolunt: enīq; confiteri ab
 negāt: quē elemēta ut dixim⁹ aut signis
 aut scissionib⁹ deū clamant.

Quod apparet diuinitas xpi rōne scifica
 tidis aīaz. remissiois peccatoꝝ. ⁊ p̄du
 ctionis mūdi. Caplm. 3.

Tercio insinuem⁹ diuinitatē xpi
 ratione. Quēquāq; enī attribuit
 sūm veritatē alicui illa que non
 possunt puenire nisi soli deo. ille ē deus.
 Sed xpo attribuit sūm veritatē ea que
 pueniunt soli deo. ergo ipse est de⁹. Sūt
 autē illa p̄ncipalia tria. Primū est aīaz
 sanctificatio. Secūdu p̄ctōꝝ remissio.
 Tertiū mundi p̄ductio. Primū qd
 deo conuenit est animarū sanctificatio.

Id ipse Leuit. 19. c. ait. Ego dñs q̄ san
 ctifico vōs. Hoc ipsum dicit de xpo. Vñ
 deb. vltimo. Jbus ut sanctificaret per
 suū sanguinē populū exera portā pass⁹
 est. Secūdu quod deo puenit ē p̄ctōꝝ
 remissio: Propterea per Ysa. 43. ipse sic
 loquit. Ego sum qui delco iniquitates
 vestras. Sed ⁊ de xpo Math. 2. ange
 lus dixit Ioseph. Ipse enī saluū faciet
 populū suū a peccatis eoz. Et hoc
 Math. 9. c. habet. Quē cū qdā ex scribis
 murmuraret intra se: quia xps dixerat
 paralitico. Confide fili remittuntur tibi
 peccata tua. Xps respōdit. Ut quid co
 gitat mala in cordibus vestris? Quid
 est facilius dicere: remittit tibi peccata
 tua. an dicē: surge ⁊ ambula? Nesciat
 aut quia filius hoīs habet potestatem
 dimittendi peccata. tunc ait paralitico:
 Surge tolle lectū tuū ⁊ vade in domū
 tuā. Tertiū qd deo cōuenit est mūdi
 p̄ductio. Hinc est quod p Ysa. 48. c. ait
 Ego ipse: ego primus: ⁊ ego nouissim⁹
 Manus quoq; mea fundauit terrā: ⁊
 tētera mea mensa est celos. Sz de xpo
 etiam dicitur Job. 1. In principio erat
 verbū ⁊ i. Omnia p ipsum facta sunt: ⁊
 sine ipso factū est nihil. Et mundus per
 ipsū factus est: ⁊ mūdus cū non cogno
 uit. Non cognouerūt iudei: quia i p̄o
 pria venit⁹ sui eum non receperūt. Nō
 cognoscūt infideles: quia ip̄s purum
 hominē existimantes deū verū adorare
 recusant. Nō cognoscūt ⁊ mali xpiani:
 qui ut dicit Paulus ad Titū. 2. confi
 tent se nosse deū: factis autē negant. O
 mundanoꝝ superbia detestanda. O te
 meraria mentis hūane curiositas. O
 deniq; ingratitude maligna. Certe ille
 qui in cuna vagiit. in p̄sepio p̄anis fuit
 inuolutus. in terris cum hominib⁹ cō
 uersatus est. in cruce in medio latronū
 p̄pendit. in sepulchro vsq; in diē tertiū
 latuit. ipse verus deus est. q̄ a mortuis
 resurgens ascendit in celū: ⁊ sedet a d̄
 xtris dei. Ipse ppter nimīā caritatē suā
 qua dilexit nos: cum in forma dei esset:
 nō rapinā arbitrat⁹ ē esse se equalē deo.

Exinanivit semetipsum formam servi accipiens: in similitudinem hominum factus et habitu inuentus ut homo. ut dicitur Phil. 2. c. Dimensa pietas. o ardentissima caritas patris nostri dei. de quo dicitur Job. 3. Sic deus dilexit mundum ut filium suum unigenitum daret: ut omnes qui credunt in illum non pereant: sed habeant vitam eternam. Hoc Gregorius considerans Christum in cruce nudatum. clavis confossum. vulneribus plenum. coronatum spinis. extinctum morte crudeli: cum admiratione ad deum ac pietate clamabat. O inestimabilis dilectio caritatis: ut servum redimeres. filium tradidisti. Nos propter quod cum ipso tam servitium amorem recolentes referamus gratias benefactori nostro deo et domino Iesu Christo: cui sit laus et gloria per infinita seculorum secula. Amen.

Sabbato quarte hebdomade in qua dragesima. de veritate: qualitate seu temporalitate horribilis illius testis. scilicet antichristi: qui appebit in ultimis temporibus cum presumpta fuerit iniquitas hominum. Sermo. 53.

Ego sum lux mundi: Qui sequitur me non ambulat in tenebris. Verba sunt redemptoris nostri originaliter scripta Job 8. c. et in euangelio hodierno. In ultimis temporibus cum presumpta erit iniquitas hominum apparebit deo permittente horribilis illa testis que vocabulo eodem dicitur antichristus. scilicet Christo pertrahitur. propterea saluator noster promouit omnes ut solidi essent atque constantes in fide: neque desererent ipsum saluatorem: quod et exemplo salutis viam nobis ostendit. Erat enim lux vera que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Job. 1. Qui autem tempore persecutionis antichristi multi deficient: qui Christum derelinquentes: antichristum sequuntur et colunt. currentes luce relicta propter tenebras errorum ac vitiorum. Idcirco in presenti sermone. per eruditionem presentium de antichristo erim tractaturi. eo quod non ipse sed Christus est omni studio atque conatu sequendus.

De ipso itaque antichristo tria mysteria principalia declarabimus. Primum dicam veritatis. Secundum qualitatis. Tertium temporalitatis.

De per auctoritates scripture et testimonia sanctorum ostenditur futurus antichristus. Caplin. 1.

Primum mysterium de antichristo declarandum dicam veritatis: in quo apte telemus ostendere qualiter verum est quod antichristus sit venturus: quod ecclesia dei arctius expugnabit: et christianos credulissime persequetur quod fecerit unquam quicumque alius christiani nominis inimicus. Ad hoc autem probandum sunt auctoritates scripture et secundum testimonia que sequuntur. Scribit namque Beatus Hieronymus. 49. c. quod Jacob patriarcha in extremo vite sue predicans filiis que ventura erant: dixit de Dan. fiat Dan coluber in via cecastes in semita mordens ungulas equi ut cadat affessor eius retro. Et licet ut dicit magister in historiis scholasticis intelligat iudei hanc prophetiam de Samsonem: qui fuit de tribu Dan. ut pater Iudith. 13. Et iudicavit populum ut babetur ibi 16. c. Tamen glossa ordinaria dicit ibi sic. Dan non solum coluber sed cecastes vocatur: qui serpens esse cornutus perhibetur: quo digne antichristi aduentus asseritur: quoniam contra sanctos morsu pestifero et cornu peccatis armabit. Ambrosius quoque libro de benedictione patriarcharum dicit prefatam prophetiam de antichristo debere intelligi. Aut enim. Antichristus futurus est de tribu Dan. seuus iudeus et tyrannus humanis qui populum iudicabit. et tamquam sedens in via serpens reijcere temptabit eos qui viam ambulant veritatis. Idem ille. Sicut enim duodecim fuerunt apostoli. de quorum numero cecidit unus: loco cuius successit Matthias. sic in numero duodecim tribuum filiorum israel una tribus ruit scilicet Dan: que in antichristo persequetur Christum: loco cuius Apoc. 1. in visione beati Job.

t 2

suppletur tribus Manassen: qui fuit
 fili? Joseph. ut dicit Beñ. 38. Quare
 pphā Jacob recte pronunciauit anti-
 xpm futurū. Daniel. 10. xi. c. ita inquit
 Adhuc aliud temp? erit. s. antixpi. fm
 Nicolau de lira. 7 faciet rex. i. antixps
 iuxta voluntatē suā: 7 eleuabit 7 ma-
 gnificabit aduersū omnē teū. 7 aduer-
 sum teum teoz loquetur magnifica. 7
 diriget. i. pperabit. donec cōpleat ira-
 cundia. s. tei pperata quippe ē diffini-
 tio: quasi dicat. sic est determinatū i tei
 prescia. Et teum patrū suorū nō repu-
 tabit: 7 erit in cōcupiscētijs feminarū:
 nec quēq? teozū curabit: qā aduersum
 vniuersa consurget. Et Daniel. 8. c. Cū
 creuerint iniquitates: consurget rex impu-
 tens facie. s. antixps. inuerecū? ad oē
 malū: etiam intelligens. ppositides. Et
 roborabitur fortitudo eius: s. nō i viri-
 bus suis. s. qā i viribus diatoli. Et sup
 q? credi potest vniuersa vastabit. Et p-
 sperabitur 7 faciet. Et interficiet robu-
 stos. s. illos qui inuenient firmi in lege
 tei nolentes ei obedire. 7 pplm scōp fm
 voluntatem suā: 7 diriget volus in ma-
 nibus eius: 7 cor suū magnificabit. Et
 in copia rerū oīz occidet plurimos: 7
 contra principē principū. s. teū p surget
 Et sine manu pteref. s. qā illū te? inter-
 ficiet: nō p manū hoīs: sed angeli. De
 ipso etiā antixpo pphauit Job. i. sua
 canonica. c. 2. Audistis qā antixpus
 venit. i. veniet tpe suo fm Nicolaum de
 lira. Et Apd. 13. Job. ait. Vidi te ma-
 ri testiam ascendente: habentem capita
 septē. 7 cornua. x. 7 sup cornua eius. x.
 diademata: 7 sup capita ei? noia? blas-
 phemie. Et testia quā vidi similis erat
 pardo: 7 pedes eius sicut pedes vrsi: 7
 os eius sicut os leonis. 7 dedit illi ora-
 co virtutē suam. 7 potestātē magnā. Et
 vidi vnū de capitib? suis: quasi occisus
 in mortē 7 plaga mortis eius curata ē.
 Et admirata est vniuersa terra post te-
 stiam. 7 adorauerūt oracone qui dedit
 potestātē testie. Et adorauerūt testia. o
 Quis similis testie: 7 quis poterit pu-

gnare euz ea? Et datū est ei os loquēdo
 magna: 7 blasphemias. Et data ē ei po-
 testas facere menses. 42. Et apuit os
 suū i blasphemias ad teū blasphemare
 nomen eius: 7 tabernaculū eius: 7 eos
 qui in celis habitāt. Et datū ē illi facē
 tellū cū scis 7 vincere illos. Et data est
 illi ptās in omnē tribū 7 populū 7 lin-
 guam 7 gentem. Et adorauerūt eā cōs
 qui habitāt terrā: quozū nō sūt scripta
 noia in libro vite agni qui ocalus ē ab
 origine mūdi. Sanctus etiā Metto-
 dius: quem cōmendat Hiero? i. plogo
 sup Danielē. de quo etiā meminit mgr
 bistorie scholastice. c. 4. super Beñ. ita
 de antixpo dicit in libro quodā suo: in
 quo tractat de primis 7 nouissimis tē-
 poribus. Veniet filius pditionis q? dicit
 antixps: 7 putans q? sit deus exaltabit
 cornua ei? nimis. Et Paul? 2. Thessa.
 2. c. Reuelabit ille iniqu? quem dñs
 ibs interficiet spū oris sui: 7 destruet il-
 lustratione aduentus sui. Cui? aduē-
 est fm opationē sathane in omni pte
 7 signis 7 pdigijs mendacib?: 7 i omni
 seductōe iniquitates bis q? peunt. De
 antixpo etiā Dama. dicit in 4. li. suarū
 sniarū. Decet scire qm opo: tet antixpm
 venire. Et Aug? 20. li. de ciui. tei. c. 19
 Ad veniet ad viuos 7 mortuos iudicā-
 tos xps: nisi prius venerit ad seducen-
 tos in anima mortuos aduersari? eius
 antixps. Sed in quo templo sessur? sit
 incertū est. utrū in illa ruina templi: qd
 a Salomone constructū est: an i ecclia
 Et saluator noster Job. 5. ait. Ego veni
 in noie patris mei: 7 nō accepistis me.
 Alius veniet i noie suo: 7 illū accipie-
 tis. Et Math. 24. Cum videritis ab-
 dominationē desolationis: que dicta ē
 a Daniele. ppha stantē in loco sancto q?
 legit intelligit. Predixerat qppe Daniel
 9. c. In dimidio ebdomadis reficiet vo-
 stia 7 sacrificiū. 7 in templo erit abbo-
 minatio desolationis. Quod de clamās
 hilari? sup Math. dicit. Lotū iudiciū
 aduentus futuri ponit. d. Cū videritis
 te. De antixpi enī tpi? tē locutus est

ap̃ba. Abominatio eni ex eo dicta ē q̃
aduersus teū venies: nomē dei sibi ven'
dicet. Desolatiois aut abominatio. q̃a
bellis ⁊ cedibus terraz desolaturus sit.
Deprehendimus ergo p̃ tot testimonia
verū eē q̃ antixps̃ veniet. Sed nōnulli
hanc veritatē subterfugere querunt. d.
venisse iam antixps̃m. Nam aliqui sūt re-
nētes hereticos omnes antixps̃os fuisse
Alij opinant̃ illū fuisse Heronē. Qui
dam vero arbitrat̃ q̃ fuerit spurcissim⁹
Maugmeth. Sed primis respondem⁹
nō esse negādū hereticos omnes mysti-
cos antixps̃os posse vocari. Quia ⁊ Job
i. canonicē. z. c. Antixps̃i aut multi sūt.
Et Hieronym⁹ sup̃ illo p̃to Mat̃. z. 4.
Multi venient in noīe meo. d. ego sum
xpus. inq̃t. Ego reor oēs heresiarchas
antixps̃os eē: ⁊ ibi noīe xpi docere q̃ p̃tra-
xps̃m sūt. Verū nō obstat quin verus
⁊ realis antixps̃s venire debeat. Contra
secundos p̃o dicere possumus q̃ Hero
nō fuit antixps̃s verus. tum q̃a p̃ ipsuz
inuenti sunt ⁊ alij crudelissimi p̃secuto-
res xpiānoꝝ. ut Domitianus. Antoni⁹
Seuerus. Maximian⁹. Decius. Au-
relianus. Dioclitianus. Maximinus
⁊ ceteri. tum q̃a antixps̃s regnare debet
p̃ tres ānos cum dimidio. sicut patet in
auctoritate sup̃ius allegata Apoc̃. vbi
dicit̃ q̃ data est illi p̃tās facere menses
42. Et Daniel. iz. c. d̃f. q̃ p̃secutio ei⁹
durabit p̃ temp⁹. i. p̃ ānū ⁊ t̃pa. i. p̃ duos
annos ⁊ dimidiū t̃pis. i. dimidiūz anni
fm̃ expositionē Hiero. Hero autē scdm̃
Horosum ⁊ Eutropiūz regnavit ānis
i. 4. Non potuit etiā Hero esse antixps̃s:
q̃a antixps̃s interficiendus ē ab angelo:
⁊ Hero interfecit seipsum. ut qui alijs
crudelis extiterat: in seipso crudelitatis
officiū exerceret. Sed adhuc quidaz
dixerunt Heronē resurrecturū ⁊ futurū
antixps̃m. de quib⁹ dicit Aug⁹ li. 20. de
ci. t̃ei. Multū mihi mira hec opinantiū
tanta p̃sumptio. Alios p̃o qui dixe-
runt Maugmeth fuisse antixps̃m puin-
cere possumus ex verbis christi dicētis
Mat̃. z. 4. Nisi breuiati fuissent dies

illi non fieret salua omnis caro. Perse-
cutio autē Maugmeth duravit iam per
ānos octingentos. Persecutio autem
antixps̃i licz grauior ⁊ tribulior futura
sit qualibet alia: abbreviabit̃ p̃pter ele-
ctos. Quare expectandus est antixps̃s
de quo Paulus. z. Thessa. z. c. ait. q̃
reuelabit̃ ille homo peccati filius perdi-
tionis: qui aduersatur ⁊ extollit̃ supra
omne quod dicitur deus.

De qualitatibus seu conditionibus
antixps̃i q̃tum ad eius natiuitatē: ma-
lignitatem. ⁊ potestatem. Caplm̃. z.
Secundū mysteriū reclarandū
de antixps̃o dicē qualitatē. in
quo notare debemus triplicem
ei⁹ conditionē. Prima dicē natiuitatē
Secunda malignitatis. Tertia p̃tātē

Prima antixps̃i cōditio dicē natiui-
tatē. Scdm̃ Methodiū nascet̃ i Choro-
zaim. nutrit̃ in detbsaida. Sed q̃bus-
dam videtur q̃ nascet̃ in Babylone. ut
dicit glo. sup̃. z. Thessa. Et Hiero⁹ sup̃
Danielē. Verū nec hoc videt̃ p̃sonūz
veritati: nisi intelligam⁹ babylonē my-
stice: put significat cōfusionē eo q̃ Ba-
bylon illa magna cecidit. ⁊ facta est in-
habitabilis. Ex quo dubiū videt̃ i quo
loco determinate sit nasciturus antixps̃s
De gente p̃o credibile est ⁊ verisimile q̃
nasciturus sit. ut Hiero⁹ dicit sup̃. xi. c.
Dan. de populo iudeorū. De modo autē
licz quidam dicant q̃ ope demonis ge-
nerabit̃ succubi. s. qui assumpto corpe
in specie mulieris supponet se viro. ⁊ in-
cubi qui. s. postea in specie viri cōmisce-
bit se mulieri. Tamen hoc nulla auctori-
tate p̃bati p̃t. Et ut Hiero⁹ dicit ad Pau-
linū. Qd̃ de scripturis scis auctoritatē
nō habet: eadē facilitate p̃temnis qua
p̃bat. Idcirco interēdū est snie Dama.
qui ait. Non ex fornicatiōe generabit̃
⁊ suscipiet omnē actum sathane. Se-
cunda conditio antixps̃i dicē maligni-
tatis. Erit quidē homo mal⁹ virtuosus ⁊
nequ⁹: sicut unq̃ aliquis fuerit in hac
vita. Sed apud nōnullos dubiū videt̃
Altrū antixps̃s erit diabolus incarnat⁹

quemadmodū xpus suū deus incarna-
tus. Et quibūdam videtur quod sic. quia Gregorius
16. moralium. ait. Caput iniquorum diabolus
est. quod ultimis temporibus illud vas perditionis
ingressus antichristus vocabitur. Tercium
Hieronymus expresse prius dicit super illo sermone
Danielis. 1. c. Ecce oculi hominis erant in
cornu illo. Non putemus inquit iuxta quod
runda opinionem illud cornu. id est antichristum
diabolū esse vel remonē: sed vniuē de hominibus
in quo sathan habitatur est corpaliter
Quod dictū intelligendū ē. nō quod istud fiat
per assumptionē et vniōē in supposito: quia
ut puto inconueniens ē suppositū quod
cūq; creatū posse nām extraneā assu-
mere: quia hoc est privilegium singulare super
positū increati. Quare dicendū ē quod dia-
bolus in antichristo habitabit per totale illius
hominis possessionē. Et ad hūc intellectum
trahenda sūt verba Gregorii. Hoc etiā ipsū
sentire videtur Iohannes Damascenus. qui de anti-
christo ait. Prescians deus iniquitatē future
voluntatis eius pcedet in eo habitare sa-
thanā. Erat itaq; antichristus homo purus et
verus: id est diabolus familiarissimus: ex cuius
commertio multa scire et facere poterit.
Ubi Gregorius. 29. li. moralium. ait. Sicut. n.
cedrus arbuta cetera in altū crescēdo
deserit. ita etiā antichristus mundi gloriam tem-
poraliter obtinēs: mēsuras hominum et ho-
mines culmine et signorum potestate trāscē-
det. Spiritus quippe in illo est qui in sub-
limibus positus potentiā nature sue nō
perdidit vel reiectus. Cuius idcirco virtus
nūc minime ostendit: quia dispensatiōe diuine
fortitudinis ligatus. Tercia antichristi cō-
ditio dicitur pertransire. Accipiet namque potestatem
a deo sinente et permittente super vniuersā
terrā. Attrahet namque paucis distaret
exceptis ad se omnes gentes: facietque non
solum obliuisci: verū etiā blasphemari
nomē illud: quod est super omne nomē. nomen
scilicet domini nostri ihesu christi. Multaq; ipse loquetur
et dicit pertransire honorem eius: et regnum matris:
ac diuini secretorum celorum inducetque omnes po-
pulos ut ipsū colant per deo. Et ut dicitur
Matth. 24. c. Erat enim tūc tribulatio
magna qualis nūquam fuit ab initio mundi

usque modo. neque fiet. Inuadet siquidem ille
homo pertransire vniuersū orbem terrarū manu
armata: congregabitque in preliū copias
incredibiles: nec erit qui possit se defendere
a furore illius. Largietur adhuc ampla
munera: et largissima dona his qui ei ser-
uare sua adhibebunt. Seducet et alios si-
gnis et prodigiis mendacibus. Et ut dicit
Matth. 24. Surgent pseudo christi: et pseu-
do prophete: et dabunt signa magna: ita ut
in errorem inducantur si fieri poterit etiam electi
Cessabunt tūc deo permittente omnia mira-
cula vera. Cruciabuntur per christo illi qui ser-
uantes erunt. et nulla consolatione visita-
buntur. Quid erit tunc tātas nouitates
inspicere? Quanta horribilitas videre
dirui templa et ecclesias dei: religiones
deleri: preminui virtutes: prophetari sacra
et pollui reges: ac torqueri sine ulla pie-
tate christianos. Quanta ignominia oc-
cupabit tunc mundū quā licet vnicuique
per libito ad carnalitates ad spurciciam
omnes: et ad lasciuias laxare habenas.
Sed breue erit tempus illud in quo pro-
pheta dicit diabolus antichristus. Quā ut per
dictū est per tres annos cum dimidio deo
intente interficietur ab angelo.

¶ Quoniam aliquos vicinū ē tempus anti-
christi. tum prophetiarum prenuiciatione. tū etia-
tum annumeratione. tum etiā iniquitatum
consumatione. Caplm. 3.

Tertium mysterium declarandum de
antichristo dicit temporalitas. in quo vi-
tendum est an primum sit et vicinū
tempus quo apparere debeat pessimus anti-
christus. Et saluo iudicio meliore: dicunt
quidā quod sic propter tria. Primo propter
prophetiarum prenuiciationē. Secundo pro-
pter etatum annumerationē. Tercio pro-
pter iniquitatum consumationē. Primo
propter prophetiarum prenuiciationē. Aiant enim
abbas Joachum spiritu claruisse propheti-
co. Ipse sermo papalisticus reperitur: in quo mul-
ta futura de statu ecclesie prenuiciavit.
Ibi quoque ponit duos post istum qui Paulus se-
cundus vocat summos pontifices esse su-

turos. post quos 7 tertius tepingit qui coronā exhibet antiſpō. Sz ego dico qd licz multa predixerint Joachim. scā Brigida Methodius Merlin? 7 ceti qui spm habuerūt. pphie. tñ ut in vides dicta eorū nō intelligunt. Nam de Hi colao Calisto Pio 7 Paulo pōficib? maximis nihil inuentū est. qd Papalī sta sonet fm veritatē. Quod si verū sit relinquo arbitrio sapientū dicendum. Et ppter ea reprehensibiles potius iudico qd laude dignos eos qd pphias que in scriptura sacra nō habentur nimis curiose legere 7 interpretari studēt: qm scpius inveniunt recepti. Scio etenim etiā graues ac sanctos viros in hoc ipso fecisse. Nam quidā egregius 7 sanctus predicator diebus nostris cathalogo scōrū ascript? bono celo duc? publice 7 sepissime predicauit. imo sup inde tractatū copiosissime scripsit. Qd suo tēpore natus erat antiſpō. habebat ipse quasdam prophetias: aliquasq rationes qbus inducebat: ut ita crederet 7 pdicaret. Sz reuera euidentia facti declarat ipsum fuisse receptū. Et sic nō audeo p aliquā pphetiā quā nō intelligo temere diffinire qd tēp? iam imineat antiſpō.

Secunda rō que mouit aliquos ut dicerent proximū iam fore antiſpō tēp? est ppter etatū ānumerationē. Dicūt enī nos esse in sexta etate mundi ex qua pterierunt 1466. anni. Et ex cōsequētī in breui mund? habebit finē. Et cū antiſpō ante qd mundus finiatur venturus sit. ergo veniet in breui. Sed quid ad hō dicendū sit diffusius habebit in sermōe de contemptu mundi. Tertia ratio qd pleriq astruere nitunt? antiſpō cito eē venturū est. ppter iniquitatū cōsumationē. Dicunt enī impletā iam 7 cōsumatā esse mensurā iniquitatū 7 pctōrū ac p hoc instare tēp? de quo. z. Abi. 3. c. dicit. In nouissimis diebus instabunt tpa piculosa 7 erunt boies scipſos amātes. cupidi. elati. supbi. blasphemī. parentib? nō obediētes. ingrati. scelesti. sine affectione. sine pace. criminatores.

incontinentes. imites. sine benignitate pditores. proterui. tumidi. voluptatum amatores magis qd dei. habentes qdēz spēs pietatis. virtutē autē eius abnegātes. h. illi. Quia pō oia supradicta inuoluerunt boies mortales miserōsq 7 potissimū eos qui nomē xpianū. pfitēt? ppter ea 7 si rō tertia nō cōcludat de facto qd vicinū sit tēp? antiſpō. satis tñ efficitur est ad nos monēdū ut illud timeamus tēp?. Heu heu. quis sine horrore cogitare queat qd tñ hodie supabundauit iniquitas 7 refrigerata ē caritas multorū? xpiana religio. o recora 7 inuiolata fides. psequunt? te hodie. returpanet 7 inficiunt nō tñ aligenigene: s. 7 tui qui fideles 7 xpiani vocari gloriāf. Illi sunt qui modicā aut nullā habent ad dei cultū reuerentiā. Illi qui ecclesiasticas dignitates pro explendo ambitionis sue appetitu furantur 7 rapiūt. Illi sunt qui collocauerunt vineas dñi sabaoth. id est ecclesiam sanctam. non agricolis fidelibus: sed ut ita dicā atrocissimis hostibus. Illi sunt qui ecclesiaz bona lacerant. dissipāt. in vſus malos expendunt 7 reuorant: sicut lupi. Illi sunt qui principantur imperant 7 dominantur populis sine iusticia. sine veritate. sine clementia. Illi sunt qui precepta dei viuentes negligūt 7 ptenunt. Non colunt deum. non amant. non venerantur. 7 blasphemant nomen ei? scm. 7 in illo piurant. dies festos nō seruāt. parentes aspernant. inuidi sūt. iracundi litigiosi. seditiosi. perculsores. homicide humanū sanguinē crudeliter effundentes. Non erubescunt quasi iam publice adulterari. fornicari. 7 qd his sedius ē contaminari fetidissimo vitio sodomie. Auaritie autē locū dederūt ita ut nulla sit ap̄lius veritas. nulla fides. nulla caritas. etia. Lucrant p vſuras. fraudes. simulariēs receptiōes 7 alios idebitos modos. Licentiarūt linguā ut loquaf criminatiōes. mēdacia. testimonia falsa. retractiones. suſurratiōes. scurilitates. cōtumelias. improperia 7 cōuitia.

Aperuerant cor suū ad cōcupiscendū
hui⁹ seculi bona : ⁊ ad desiderandū de-
lectari in petis carnis. Fregerunt mul-
ti votū qđ deo fecerant. Finxerūt multi
bonitatē vite. acceperūt ouīū vestimēta
intrinsicus autē sunt lupi rapaces. O
quāta peccata ⁊ qđ enormia latent sub
omīa pelle. o magne de⁹. o sapiētissime
dñe : tu oīa vides : tu oīa teniq; nosti.
Nos p̄o merito ppter tanta facinora
timere debem⁹ ne in nos desuiat ira sua
sinatq; p̄ antip̄m v̄xari mūdū tempe-
state magna. A qua nos liberet redem-
ptor noster piissim⁹ : qui cū patre ⁊ spū
sancto vivit ⁊ regnat p̄ infinita secula
seculorum. Amen.

Domina de passide in mane. de ho-
nore parentū exēplo xp̄i : qui i euange-
lio suū patres honorare se asserit. s. quo
ad dilectionē : subiectionem. ⁊ conuer-
sationem. Sermo. 54.

Ho honori-
fico patrē meū. Verba
sūt redemptoris nostri
originaliter Job. 8. c. ⁊
hodierno euangelio an-
notata. Facti sunt adeo ut p̄limū impij
filij ad parentes suos. ut merito quilibz
pater aut mater dicē possit illud Ysa. i.
Filios enutriui ⁊ exaltaui : ipsi autē spre-
uerunt me. Trigitur etiā ⁊ ipsi iuvenes
⁊ adolescentes ac pueri parētes colen-
do ad verā penitentiā reducant : in p̄nti
sermone de honore parentū dicē statui.
Nam Exodi. 20. c. dñs deus dixit. Ho-
nora patrē tuū ⁊ matrē tuā : ut sis lon-
geus sup̄ terrā. Xps̄ p̄o in euangelio
hodierno patres se honorare fatetur. ut
sic nos etiā suo exemplo instrueret qđ
agere debemus. De ipso itaq; parentū
honore tria mysteria declarabimus.
Primū dicat dilectionis.
Secundum subiectionis.
Tertium conuersationis.
De honorandi sunt parentes propter

beneficiorum multiplicatē. ppter pa-
rentū caritatē. ⁊ ppter irrationabilium
exemplaritatē. Caplm. j.

Primū mysteriū declarandū de
parentū honore dicat dilectio-
nis. Debent vtiq; filij qđ parētes
honore volūt illos diligere ⁊ ex corde
amare ppter tria. Primo ppter bñfi-
ciorum multiplicatē. Secundo ppter
parentū caritatē. Tertio ppter irratio-
nabiliū aialū exemplaritatē. Primo
filij debent parentes diligere ppter bñ-
ficiorū multiplicatē. Quisnā expli-
cet quorū a parentibus filij bñficia rece-
perunt ? Ab illis equidē sumptū esse
quod bonū tam grande est. ut ipsum sit
fundamentū omnīū aliorū bonorū. Nā
qui nō habet eē : nullū aliud bonū habē
potest. nō diuitias. nō gloriā. nō famā.
non sciam. nō virtutes. nō grām. nō vi-
tā eternā. Ipsū etiā esse bonū ab omni-
bus est desiderabile. Nū Ar. 2. ⁊ de aia
inquit. Dia appetunt esse. ⁊ illius causa
agunt q̄cunq; agūt fm nāz. Propt̄ hoc
bonū a parentib⁹ habitiū libro de rebdo-
madibus Boetij ait. Omniū bonorū
ipsū eē bonū est. Hic etiā sapiēs Eccl. 1. c.
ait. Honora patrē tuū ⁊ gemitū m̄ris
tue ne obliuiscaris. Memēto quoniam
nisi p̄ illos nō fuisses. Et hiero in epla
de honore parentū ait. Honorandi sunt
parētes. qā p̄mo sūt nobis eā nascēdi.
Hoc beneficio mo⁹ Coriolan⁹ roman⁹
consul ab vrbis rome obsidione cessa-
uit. Scribit nāq; de illo Eutropius qđ
postq̄ vicerat volcos ⁊ coriolos : vnde
postea nomē accepit exul factus roma-
nis ad volcos in exilium mittitur. cum
quibus gratiose viuēs ab eis cōtra ro-
manos dux factus ē. Et p̄ multas ci-
uitates ⁊ terras ab eis adeptas ad fos-
sas qnq; miliū passū ab vrbē castra po-
suit. secundus p̄ Tarquiniū supbū : qđ
p̄tra patriā duxisset exercitū. Populas
inde romanū agrū custodib⁹ inter po-
pulares posuit. qđ fm Frontinū de re
militari. faciebat ut discordia oziret inf-
p̄es ⁊ pplm. Multitudo tādē ingens

pacem expectans: senatū mouit. ut ad Coriolanū oratores mitteret. Qui cū nō obtinuissent: iterū missi alij nō recipiuntur in castris. Mittunt postea sacerdotes cū suis insignibus velati: qui minus fecerūt q̄ priuī. Tūc matrone ut scribit Valerius sub rubrica de pietate erga parentes. ad Lecturā matrē Coriolani. Volunniāq; vxorē frequentes cōueniūt ut ipsa mater et vxor Coriolani duos eius filios i hostiū castra ducerent: et vtrē precib⁹ literarent: quā armis tutari difficile erat. Cuz q̄ ad castra ventū ē: nūciat Coriolano adesse ingens mulierū agmen. qui sprecuit eas. mox quidā familiarū: nisi me inquit recipiāt oculi: mater tua. piunx et liberi tui adfunt. Tunc Coriolanus cum matre obuiē amplexus ferret: dicit mater. Priusq̄ amplexū accipiā dicā ad hostem: an ad filiū venerim. et vtrū captiua in castris tuis sum. In hoc me longa vitā senectus traxit ut exulē te reīde hostem viderē. Potuisti populari hanc terrā que te genuit et nutriuit? Si ego te non reperissem roma non oppugnaretur. Si filiū non haberē: litera in patria mortua essem. Atq; reīde ac liberorū amplexus ab omni turba mulierū strauere virū. Tunc ad matrē p̄sus ait. Expugnasti et viciasti irā meā. Patriā ergo vtero tuo dono: repenteq; aggrō romanū armis hostibus liberauit. Recordatus fuit ergo Coriolan⁹ q̄tū matre debebat: in cuius vtero suscepit esse. Hinc Hiero⁹ de bonorū adis parētib⁹. ait. Preterea patribus amoris mixta formidō: qui prius sunt nobis causa nascēdi. Exhibete patribus filij qd vos potestas paterni nois cogit: que adeo est eorū meritis attributa: ut ipsa de vobis erigat quod natura iutare nō potuit. Ad a tribus quoq; debita impēdite reuerentiam: que vobis vteri liuore seruientes pondus corporis vestri tolerāt: atq; ignotam portātes infantīā: famulatū quendā exhibent nascituris. Illo tpe nō tñ sibi m̄f elurit. nec acceptos sola digerit

citos. Materno victu alitur et ille qui latet: eiusq; mēbra alterius comestione pascuntur: ut homo futurus alienis moribus saturet. hec ille. Sunt et alia bñficia filijs a parētib⁹ oblata. Nam ut in pluribus ipsi filios nutriunt. aut nutrire faciunt. ipsos in etate infantili cū magna diligentia ab oibus contrarijs ptegunt et defendūt. Ipsi eis puidēt de vita et tegumēto. Ipsi eis alludunt: applaudūt et blandiūt ut a plāctu reuocent. Ipsi eos docēt ut loqui sciāt: imo ut sepissime ut bonos mores sequantur. ppterca Hiero⁹ de honore parentū. ait. Memēto q̄ parentū eē q̄ talis es: q̄tū manibus incrementa sumpisti. 2° filij debent parentes diligere. ppter parentū caritatem. Nam quātūcūq; filij diligāt patrem et matrem: tñ ab his plus diligunt. Et hoc fm Ar. 8. et bi. puenit ex triplici ratione. Prima ratio est diuturnitatis temporis. Nam quanto amor magis durat: tanto vehementior pficiat. Amor aut parētū ad filios diuturnior est q̄ filiorum ad parētes. Statim enī cum filij nascunt parētes diligunt eos: non tamē statim filij diligūt parentes: quia non statim sunt tante cognitionis ut possint cognoscere quid sit diligendū. diuturnior est ergo amor parentū ad filios q̄ econuerso. et fortior est et vehementior. Secūda rō est certitudinis proliis. Parentes igitur sūt magis certi de sua prole: q̄ ipsa de parentibus. Et sic matres plus q̄ patres. Tertia rō est vnionis. quia filij vniuntur parentibus eo q̄ ab ipsis habent esse. et nō econuerso. Ideo dicit Alex. in 3. volumine summe. q̄ de amore filijs exhibendo nō datur pceptū: sicut nec de amore sui ipsius. quia ad hoc sufficiēt inclinatur natura. Unde sicut humor ascēdit a radice ad ramos: et non econuerso. sic naturaliter a parentibus ascendit amor ad filios et non econuerso. Idcirco amor parentū ad filios est naturalis. Amor p̄o filiorum ad parentes debet esse gratuitus. Hinc Hieronymus in epistola

de honorandis parentibus ait. Sit tibi grata vita ipsorum: quibus carior est vita tua quam propria. Redde amoris vicem colende pietatis. De hoc autem amore parentum ad filios est exemplum de Dauid clementissimo. 2. Reg. 18. Cum enim Absalon filius eius temptasset eum pellere regno: ac Dauid contra eum mouisset exercitum: cum ipse Dauid remansisset in porta ciuitatis: precepit Joab. et Abisai quibus commissa erat summa belli. d. Seruate mibi puerum Absalonem. Itaque egressus est populus contra Absalonem et suos in campum et factum est prelium. Detellatque est ab exercitu Dauid gens Absalonis. Accidit autem ut Absalon occurreret seruis Dauid sedens mulo. Cumque ingressus fuisset mulus subter condensam quercum: adhesit caput ei quercui. et illo per capillos suspensus mulus cui insederat pertransiuit. Quod cum nuntiatum fuisset Joab. tulit tres lanceas in manu sua: et insixit eas in corde Absalonis. Cumque adhuc palpitaret cucurrerunt decem iuvenes armigeri Joab et interfecerunt eum. Cum vero nunciatus curreret ad Dauid. qui sedebat inter duas portas: et speculator diceret. Nunc teo aliquem uenientem: dixit Dauid. Si bonus est iste nuncius. Et appropinquans nuncius ad Dauid ait: Salue rex. Benedictus dominus deus: qui dispersit omnes contrarios regi meo. Et ait rex. Est ne pater puero Absaloni? Qui respondit quod interfectus erat. Dauid pater piissime. o pater amantissime. Non cogitauit Absalonis rebellionem: non dixit. Nolebat filius meus subripe regnum meum: ideo merito est interfectus: imo paterno amore uenietus. Ostrictus est lachrymas fundere. et ascendit cenaculum postea: et fleuit: et sic loquebatur. Filium Absalonem Absalonem fili mi: quis mihi tribuat ut ego moriar. propter Absalonem fili mi: Fili mi Absalonem. Ducebat ergo patrem affectu Dauid animum. ut de mortuo filio licet sibi inimico non gauderet: sed potius angustaretur. Tertio filii reuerentia pa-

rentes diligere propter beatorum et irrationabilium animalium exemplaritate. Ipse equidem seuiissime fere et animalia siluestria: serpentes feroces: volucresque rapaces ad parentes suo modo pietatem exhibent et amorem. De ciconia enim in li. de natura animalium legitur. quod senescens pater aut mater eius ab ea nutritur alis confouetur: et Ciconia filia quicquid potest beneficia parentibus indulget. Quare ut dicit Ambrosius in exameron. Auis pia romanorum antiquo more appellari solebat. Sed dum hec loquimur: admirari debemus unde est quod in multis filiis tanta iniquitas reperitur. Nam usque adeo plerique in patrem aut in matrem crudeles effecti sunt: ut non solum eos odiant: non solum non amant: sed mori illos desiderant et affectent. imo visum est temporibus nostris. scilicet 14. 10. in ciuitate Bari filium gladio interimere propriam matrem. Genimina viperarum. Ovis humanitatis inimici. o inter bonos et optimos filii. o socii proditorum Jude. Ecquid nequius cogitari aut dici potest uel audiri: quam erga parentes vestros vestra iniqua et mala voluntas? Sed ut arbitrari possum triplex est causa: cur filii parentes exosos habent. Prima causa est filiorum superbia. propter quam egre ferunt si a parentibus corrigantur: si illorum reprimantur audacia. si moneantur ut bene uiuant. Contra tales est aureum illud dictum Salomonis. Audi fili mi disciplinam patris tui: et ne dimittas legem matris tue: ut addatur gratia capiti tuo: et torques collo tuo. Secunda causa que filii odiant parentes est auaritia. Cupiunt eadem dominium et potestatem habere super paternis et maternis bonis. et cum id assequi non valeant. contra parentes concipiunt odium. Nonnulli vero viduas matres et uelut nunc precibus: nunc blanditijs falsis inducunt ut de sua dote liberam eis faciant donationes. Qui cum id obtinent nullam de matribus curam gerunt. Et propterea caute agendum est et quam diu quis potest esse honorum suorum

dominus non det alicui bona sua. Et h sapiēs Eccl. 33. c. ait. filio 7 mulieri. fra tri 7 amico non res prestatem super te in vita tua. 7 non res alienis possessio nem tuā: ne forte peniteat te 7 repceceſ pillis Tertia cū est quare multi filij parētes odiunt. illozū luxuria. Ut eni dī. i. Esdrē. 4. c. Multi tementes facti sūt. ppter vxoꝛes suas. Propter illas qñq filij parentes molestant. expellūt de do mo. 7 quasi amplius videre non possūt. Filij diligite vxoꝛes vestras: sed non imoderato amore ut parentū vestroꝛū obliuiscamini. Memento te semper q magis diligunt vos parentes vestri q vxoꝛes vestre.

Qualiter filij debent esse parentibus subiecti. 7 de triplici gradu superiorita tis: spiritualis. temporalis. 7 corporalis.

Capitulum. 2.

Secundū mysteriū reclaranduz de honore parentuz dicit subie ctio. Debent vtiq filij esse parē tibus subditi: illisq obedire. Et de hoc dicitur Col. 3. filij obedite parentibus vestris per omnia. Et Eph. 6. filij obe dite parentibus vestris i domino. hoc eni iustum est. honora patrem tuum 7 matrem tuam: quod est mandatū pīmū in promissione ut bene sit tibi 7 sis lon geus sup terras. Et Hiero⁹ in epistola de honorandis parentibus ait. Imita mini filium Machabeū: qui matri sua tenti mortem obediuit. 7 durū imperiū gratanter aggressus est. ne offenderet genitricem. Et redemptor noster humi litatis magister. ut dicit. Luc. 2. c. erat subdit⁹ illis scilicet Ioseph: 7 virgini matri. Et Deut. 1. c. quando lex cur rebat seueritatis 7 iusticie dixit deus. Si genuerit homo filium contumacez 7 proteruum qui non audiat patris ac matris imperium: 7 coartatus obedire cōtempserit: apprehendens eum: 7 du cent ad seniores ciuitatis: 7 ad portam

iudicij: dicentq ad eos. fili⁹ noster iste proteruus 7 contumax est: monita nra audire contemnit: commestationibus vacat. 7 luxurie atq cōuiujs: lapidi bus eum obruat populus ciuitatis. 7 morietur ut auferatis maluz de medio vestri: 7 vniuersus israel audiens per timeſcat. Notandum tamen fm Alex. in 3. q. triplex est gradus superioritatis fm quem debet esse ordinata obedien tia. Prima est superioritas spūalis.

Secunda temporalis. Tertia cor poralis. Prima est superioritas spi ritualis. in qua est prelatus cui obedie dum est in spiritualibus 7 non in tem poralibus nisi per accidens inquantuz temporalia quandoq ordinari possunt ad aliquem finem spiritualem. Se cunda est superioritas temporalis: in qua p̄est dominus tēporalis qui man dare potest ea que concernunt publicū 7 cōmune bonum. ei⁹ sub pena peccati obediendum est ut dicitur. 41. q. 3. c. qui resistit. c. si bonū. c. Julianus. Et di. 8. c. que contra mores. Tertia ē superio ritas corporalis: in qua paterfamilias p̄est filijs 7 omni domui sue. Et scdm hanc pater potest precipere ea que per tinent ad necessitatem uel utilitates. Et scdm hoc filij debent parentibus obedire. Unde si parentes mandarēt illa que pertinent ad superiores spirituales: ut puta q filij ieiunarent in pane 7 aqua: quod est officiū confessorū: aut man darent ea que pertinent ad superiores temporales sine ipsorum voluntate et auctoritate non esset eis obediendum. Multo minus etiam non debent filij parentibus obedire in his que cederēt in detrimentum proprie salutis 7 esset contra diuinū honorem. Unde Hugo de sancto Victorē ait. Obedire debem⁹ parentibus in omnibus: exceptis his in quibus dei patris dilectio offende retur. Et Hieronym⁹ ad Furiam. Ho nora patrem tuum: sed si te a vero pa tre nō separat. tamdiu scito sanguinis copulā: q diu ille suū nouerit cōditore.

Alioquin tibi David prius clamat et dicit. Audi filia et vide: et obliuiscere populum tuum: et domum patris tui et propinquos et reos teorum tuorum. hec ille. Ex quibus omnibus colligimus quod grauiter errant hi qui filios aut filias non ex leuitate: sed ex voluntate bona deo seruire volentes impediunt: ac a proposito bono reuocare nituntur. de quibus diffusius in sermone de religione dicemus. Nunc autem hortari tantum sufficiat iuuenes. propter christum non dubitare parentibus non obedire. Ipse enim dixit Mattheus. x. Qui amat patrem aut matrem plus quam me non est me dignus. Sic confortabat sanctus Sebastianus iuuenes illos fide et sanguine ac passione germanos Marcum. s. et Marcellianum dum pro fide christi decollari debebant. Ad quos aduenire parentes: ut eos a seculo proposito reuocarent. Aduenit et primo mater que soluto crine scissisque vestibus vteram ostendens aiebat. O predulces filij circūdat me inaudita mestitia et intolerabilis luctus.heu me miseram: amitto filios ad mortem ultro tendentes: quos si mihi hostes auferrent per media sequeretur bella raptiores. si violenta iudicia concluderent: carcerem irrumperem mortura. Nouum hoc percundi genus est. in quo carnis exoritur rogatus ut feriat. vita optat ut peat mors inuitat ut veniat. Nouus hic luctus. noua miseriam in qua natozum iuuentus sponte amittit: et parentum miseranda cogitur senectus ut veniat. Hec dicente matre pater senior adducitur manibus seruulorum: et puluere asperso capite beatus voces dabat ad celum. Ad mortem ultro proficiscentibus filiis vale dicitur adueni ut que mee sepulture paraueram. in filiorum sepulturas expendam infelix. O filij baculi senectus mee: et geminum viscerum meorum lumen: Cur sic mortem diligitis? Venite huc iuuenes: et flete super iuuenes sponte perituros. Venite huc senes et mecum super filios plangite meos. Deficite plorando oculi mei: ne videam filios meos gladio cecidi. Aduenerunt etiam coniuges cum filiis lamentantes. Inter hec ceperunt

corda martyrum mollescere. quos tamen sanctus Sebastianus suis verbis dulcissimis confortauit. adeo ut pro christo animose pati non dubitarent. Et sic decollati sunt. Quo exemplo edocentur iuuenes. non esse illis curandum: si in his que ad anime salutem proprie: et ad dei spectant bonorum: a parentibus contrarium precipitur: et ob hoc sint eis inobedientes: ut deo pareant.

De filiis debent cum parentibus conuersari cum benignitate: cum humilitate. et cum pietate. Capitulum. 3.

Tertium mysterium declarandum de bonorum parentum de pueris et de debent utique filij cum parentibus conuersari ut debet et expedit tripliciter. Primo cum benignitate. Secundo cum humilitate. Tertio cum pietate. Primo cum benignitate: ut sint eis benigni ad consolandum eos: non ad perstrandum. Nam ut inquit Hieronymus. Habet quidam senectus infantiam. Solent utique senes esse tediosi suspiciosi. querulosi. imundi. et in domo inutiles. Non tamen propterea filij debent per impatientiam probris illos exaspere. Unde Hieronymus inquit. Nemo pater aspiciat probris ledat. hoc ora filiorum aspiciat quod pater ledat audire. Et idem Hieronymus de bonorum deis parentibus ait ad filios. Audite filij salutiferam iussione: et precepta legis affectu rebus amoris implete. Seruite patribus futuri patres. et matres vestras tenera diligite pietate: ut vestre coniuges mereantur matrum nomine nuncupari. Nemo pater aspiciat verbis ledat: ne fiat amara dulcedo. Hoc tamen sit inter parentes et filios quod domino iubente natura continuit. Affectum sonet quicquid lingue dixerint liberorum. Inter caros coniunctasque personas pietatis iura seruient. Hoc filiorum ora loquatur: quod delectat parentes audire. Et iterum super dicto libello idem ait. Meret enim cecitatis sue subire supplicium: qui parentum vultu vel toro non vultu respexerit. et elatus oculis leserit pietatem. Si quicquam sapientis filij: eo animo videte venerabiles facies: quam uos ipsi conspiciunt et eorum labris dulcibus osculis inherere:

q̄a eoz oscula ad huc habetis i mēbris.
 Senibus seruire p̄facile ē: quos nemo
 potat nemo nutrit succo corp̄is sui. Fo-
 ueatur itaq̄ parentū senectus: ⁊ factis
 eozū vicissitudo reddat. hec ille. Con-
 trariū aut̄ faciētib⁹ multa mala cue-
 niunt. Unde idē Hiero⁹ vbi supra. Ir-
 reuerēs aut̄ filius qd̄ a dño ip̄e mereat
 Salomonis dicta testāf. Contumelijs
 afficiens patrē ⁊ contemnēs senectam
 matris: cōfundet ⁊ in obprobrijs erit.
 filius derelinquens custodire discipli-
 nam patris: meditabit̄ sermōis malicie
 Maledicenti patrē ⁊ matrem extinguet
 lumen. ⁊ pupille oculoꝝ eius videbūt
 tenebras. Audi fili patrē qui genuit te
 nec p̄tempseris quia senuerit mater tua
 Parcat patri lingua quā genuit. ⁊ ma-
 trem suā nemo crudeli verbo percutiat.
 Sic te rapiet fili iuuenilis etas aucto-
 ritas ut noueris vnde sis natus. Me-
 mento scripture sancte: vbi spū scō lo-
 quente dictū ē. Qui maledixerit patrē
 aut matrē morte moriāf. hec ille. Que
 oia breuib⁹ v̄bis cōprehendens sapiēs
 Eccl̄. 3. c. ait. Fili suscipe senectā p̄ris tui
 ⁊ nō contristes eum in vīta illius. Si
 defecerit sensu veniā dā illi. Suscipe in-
 quit senectā laboriosam ⁊ onerosam re-
 cordās infantie tue quādo flebas: tur-
 babas domū: inquietabas dormientes
 fatigabas m̄res: fedabas p̄anos. ⁊ alia
 faciebas quib⁹ infantilis etas solet esse
 molesta. Sicut enī tolerauit pater aut
 mater imo suscepit. ⁊ adiunxit infantia
 tuam. sic ⁊ tu suscipe ⁊ nō abhorreas se-
 nectā illoꝝ. Sequit̄. Sapiēs i aucto-
 ritate p̄allegata. d. Patris tui. nō alieni
 non canis. nō inimici: s̄ patris tui cari
 genitoris amatoris ⁊ benefactoris. Q̄
 dulce vocabulū pater aut mater. o q̄
 gratū p̄bū filius aut filia. Hinc Hiero⁹
 ad matrē ⁊ filiā in gallijs cōmorantes
 ait. Mater ⁊ filia noia pietatis officio-
 rum vocabula vincula nature sunt. hec
 ille. Caueant autē filij ne qd̄ absit res-
 cientes sensu parētes verideāt ⁊ male-
 dicāt: sicut ⁊ Cham qui maledict⁹ fuit

eo q̄ Hec patre suo dormiente eum dis-
 cooptum irrūit. ut bat̄f Beñ. 9. c. 2.
 filij debent cū parentib⁹ conuersari cū bu-
 militate illos reuerendo atq̄ timendo.
 Maxime autē filij debent timere ne sua
 culpa aut defectu a p̄re ul' a matre ma-
 ledicant. Est enī hoc modo paterna aut
 materna maledictio sagitta vulnerans
 ⁊ penetrans intima cordis filioꝝ mā-
 loꝝ. In Aug⁹. 22. li. de ci. dei nar-
 rat q̄ apud Cesariā Cappadocie qdā
 nobilis matrona fuit viri reſtituta so-
 latio. ⁊ filios habens: septem mares ⁊
 tres feminas. Quadā autē vice mater
 ab eis offendit: ⁊ maledictionem filijs
 imprecas. Subito imprecationes m̄ris
 diuina vindicta subsequit̄. ⁊ oēs pena
 horribili: ⁊ simili feriunt. Nam omnes
 tremore sunt horribiliter percussi. Quap-
 pter nimīū dolentes ⁊ ciuiū suozū ocu-
 los nō ferentes: p̄ totum orbem vagari
 ceperūt. Et quocūq̄ ibant oīes in se p̄-
 uocabant aspectū. Ex his autē duo frat̄
 ⁊ soroz Paulus ⁊ Palladia hyponiam
 venerūt. ⁊ Augustino qd̄ sibi aduenerat
 narrauerūt. Cūq̄ iam. iij. diebus ante
 pasca ecclesiā bti Stepbāi frequētātes
 sanitatē ab ipso martyre multis p̄ci-
 bus postulassent in ipso die pasce: cum
 frequens populus p̄sens esset oratiōe
 facta ante altare sancti Stepbani am-
 to frater ⁊ soroz surrexerūt parit̄ sani.
 O filij supbi. o filij parentib⁹ v̄stris in-
 sultantes. o filij irreuerētes. inobediē-
 tes ⁊ cōtumaces timete p̄cniā ⁊ mater-
 nā maledictionē. Timete insup ⁊ diui-
 nū iudiciū. Nā sicut longa vita speran-
 da est ab illis qui parentes honorāt. ut
 habetur Exo. 20. c. Ita ⁊ brevis vita
 ⁊ infelicitate plena a malis filijs ē per-
 timeſcenda. 3. debent filij cū parētib⁹
 conuersari cū pietate illis. s. in infirmi-
 tibus necessitatib⁹ ⁊ antiquitate pie
 subueniendo cui⁹ facultas adest. Unde
 Hiero⁹ vbi sup̄ ait. Exolue fili qd̄ reſtes
 ⁊ officia debita qualicūq̄ exbite famu-
 latu. parentib⁹ p̄o nemo reddere potest
 quantū tenet. Et Amb⁹ sup̄ Luā. ait.

Si paucis inquit matrē. nō reddidisti ei cruciatus: quos. p te passa est. nō labores quibus te gestauit. nō alimenta que tibi ministravit. Audi etiā Hiero. o ingrate fili ubi s. d. Quid ipa memoriam nutrimenta: et tenere infantie dulces iniurias: quas nutritoris affectus de suis parabolis sumit? Quid cibos in matre confectos: qui femineis manantibus ex membris lacteū solū in succū: et fauces inuvalidas liquido sapore perfundit? Cogente natura sumit infantem de matre qd bibat. et tēte nō nato hoc sibi currentibus labris eliciunt: q nō sit necesse mordere. Seruiūt matris posteris pectora. seruiūt ipsis i cunabulis manus et terga. mēbris de uoluta lactetium gratos artus accipiūt. Optat mī paraulū crescē. optat cito videre maiorē: cūq; numerj iuuenū miscere festinat nūq; sibi forsitan seruitur. His tot tantisq; precedentib; factis: parentibus et matri tota debet alacritate serui. h ille Prout fecit illa filia licz pagana: quaz laudat Valerij rubrica de pietate erga parentes. Hec matrē adiudicatā ut fame moreretur i carcere p dies plurimos fingens se visitationis causa ad eā accedere uelle. impetrato a carceris custode aditu: tamē tene exculsa ne sibi alimēta portaret: pprio lacte sustentauit. Quod dū iudici inotauisset matri donauit vitā admirans filie pietatez. Curent igitur seruare filij que dicta sūt. patres vero et matres caueant ne ipsis. p quibuslibet minimis resecib; maledicāt. Hoc ideo dico qā solent plures mulieres nō posse loqui absq; maledictiōibus et blasphemis. O feroces matres cur filios vřos quos portastis in vtero tot maledictiōibus iugulatis? Et tamē ppitius sit deus oibus tam parētib; q filiis cōsulor: ut hac die q primū intraueris domū anteq; comedere incipiat omnes filij et filie corā patrib; et matrib; genūflexi veniā petant et postulent bñdici. At et ipsi parentes eos amplexantes: dulciter osculent et benedicant: sicq; ac-

quiret in hoc seculo rei gratia: et in futuro etna gloria: in qua uiuit et regnat: Marie virginis filius amozosus redēptor: nř ihs: qui ut nobis daret exēplū honorādi parētes: ut dicit Lucas: erat subditus illis Ioseph et Marie: ut dictum est supza. Amen.

Dominica de passione infra diem. de maledictionibus diuersaz creaturarū: irrationabilū: et intellectualiū: et ipsi rei omnū creatoris. Sermo. 33.

Emonium

bates. Iudeoz blasphemātū xpm xba sūt ista originaliter Job. 8. c. et euāgelio bodierno

Contremiscūt viscera mea: et cor meū fit gelidum totū cū cōsidero de testabile horribileq; xpianozū abusu: qui psumpserunt iam publice relaxare linguas suas ad maledictiōes et ad blasphemias dei et scōp celi. Est autē h malū adeo cōmune: adeo generale: adeoq; āniquū atq; inueteratū. ut ppter ea videat plerisq; aut paruū: aut satis leue pccm: uel certe nullū. Quo fit ut iam i vicis. i plaitis. in domo. in foro. in ciuitate. i agro resonet cōtumelia dei summi. et bñdicte matris ei: et alioz scōp. Et licz nōnulli cōfiteantur et accusent se maledicendo et blasphemando peccasse. nihilominus nolūt credē pccib; q̄ritatē. Ea ppē in pñti simone de pctō maledictiōis: sub q et blasphemā intercludem: aliq; necessaria studebim; declarare: ut sic qui ad pñiam verā voluerint redire: intelligāt qm ipsi cauendū sit a maledictis. Nā et iudei pessimi dñō ihu xpo maledicentes. merito vidēt abhorrēdi: multo fortius et ipsi xpiani: q fidem ei profitent. Distinguemus q̄ triplicē maledictionē. Prima est facture irrationalis. Secunda creature intellectualis. Tertia nature diuinalis.

De nō debent xpiani maledicere creaturis irrationabilib; eo q ordinant ad hominē p subuentionē: significationē:

per modū continentis. Caplm. 4.

Prima maledictio est factare irrationalis: cum. s. q. maledicit terre. lapidibus. arborib. aialibus. pluuię. ventis. soli 7 lune. ac silib. Et de hac maledictiōe scūs **Ab.** 2. 2. q. 10. inq. Maledicē reb. irrōnabilib. in q. tū sunt creature rei ē pctm blasphemie. maledicere aut eis fm se p. siderag est ociosū 7 vanū. 7 p. sequēs illicitū.

Sed posset aliquis arguere ofidēdo nō ēē illicitū maledicere creaturę irrationalib. Primo q. ut b. **Reg.** 1. Audita Dauid morte Saulis 7 Jonatix maledixit montib. gelboe. 2. q. xpus ut b. **Matth.** 21. 7 **Marc.** 11. maledixit ficulnee: in qua non inuenit nisi folia. 3. q. **Job.** ut dicit eiuse. n. 3. maledixit diei suo. 7 dicebat. Pereat dies i qua natus sum: 7 nox in q. dictū est: conceptus est homo: dies illa vertat in tenebras. Rūdet **Ab.** vbi s. q. te maledictio 7 maledictio p. p. e. p. punire ad illā rem cui p. bonū aut malū p. n. gere. Irōnali creature. Iplis g. irrōnabilibus dicit p. n. gere bonū aut malum in ordine ad creaturā rōnālē. p. p. quā sunt. Ordinantur autē creature irrōnales ad hōiem triplicē. Primo p. modū subuentionis: in q. tū ex eis subuenitur humane necessitati. Et hoc modo a teo **Ben.** 3. post pctm primorū parentū maledicta est terra. vt. s. p. eius sterilitatem homo puniret. Et **Deut.** 28. teus dixit. Si audire nolueris vocē dñi tui. ut facias 7 custodias oīa mādāta eius 7 ceremonias quas ego p. cipio tibi hodie veniēt sup te omnes maledictiōes iste 7 app. elendēt te. Maledictus eris in ciuitate. maledictus in agro. maledictus horreū tuū. 7 maledicte reliquie tue. maledictus fruct. ventris tui. 7 fruct. terre tue. armenta toū tuorū. 7 greges ouū tuarū. 2. ordinant creature irrōnales ad hōies p. modū significationis. Et sic xps maledixit ficulnee. in significationē synagoge 7 iudaice gentis: q. nō habebat nisi folia. s. b. a. legis sine fructu.

Et p. p. terea merito tenebat arefcē. 7 asferi i ab ea regnū dei. q. d. significatū fuit in ficulnea a p. maledicta. 3. ordinant creature irrōnales ad ipsū hōiem p. p. modū p. n. tēis: aut t. p. is: aut loci Et sic **Job.** maledixit diei in qua natus erat. p. p. terea culpā originalē: quā nascendo p. t. a. t. erat. Ita q. maledictio illa nō arguit in eo aliquam impatientiā: s. t. m. arguit 7 explicat q. die qua natus est 7 p. ceptus p. t. a. t. originalē culpā: que radix est omnū passionū quas patim i hac vita. Dauid insup maledixit montib. gelboe: ad explicandā cedē q. in eis facta fuerat. p. p. terea dicebat cū fletu 7 lachrymis: Mōtes gelboe nec ros nec pluuiā veniat sup vos: i quib. ceciderūt incliti israel Saul 7 Jonathas amabiles 7 rectori. aquilis velociores. leonibus fortiores. Filie isrl sup Saul flete. Et ego voleo sup te frat. m. Jonatha Quare nō ē trahē dū in cōsequētiā: ut vnusq. p. suo libitu facturis irrōnabilibus maledicat.

2. hō nō tenebat maledicere creaturis intellectualibus. s. creature infernali: creature terrestri: 7 celesti. Caplm. 2. **S**ecūda maledictio est creature intellectualis. q. ad huc triplex ē p. ē creatura intellectualis infernalis q. ē diabolus: cui in q. tū creatura dei ē nō licet maledicē. **Matth.** i. epla Jude. Cū alfecaret Michael cū diabolū de corpore Moysi: nō fuit ausus i eū iudiciū inferre blasphemie. Altercatio autē illa ut dicit glo. erat: q. diabolus volebat inuenire corp. Moysi: q. d. p. mortē ut b. **Deut.** 33. teo volēte vbi sit i. g. r. a. t. 7 diabolus volebat ut sciret. ut sic trahēt pplm ad idolatriā. S. angel. p. b. t. e. b. a. t. 7 tū cū diabolus p. t. e. n. d. ē. s. n. o. l. e. b. a. t. b. l. a. s. p. h. e. m. a. r. e. eū. Idcirco Hiero. 24. q. 3. c. s. i. g. i. t. u. r. a. i. t. Si igit Michael nō fuit ausus diabolū 7 certe maledictionis dignissimo iudiciū inferre blasphemie: quāto magis nos ab oī maledictio puri ēē tētemus? Merebat diabolus maledictū: s. p. os archangelī blasphemā exire nō rebit.

Secūda creatura intellectualis dici potest terrestris. s. homo : cui potest quis tripliciter maledicere. Primo ex cōfor: mande dei et amore iusticie. Et de hac dicit. 24. q. 3. c. cū sci viri. Cum sancti viri maledictionis sniam pferūt : nō in hac ex voto vltionis: s. ex iusticie amore prozumpunt. Sic Bēn. 9. dixit Noe. Maledictus Chanaan seruus sit fratru suozū. Sic Act. 8. Petrus maledixit Symoni. d. Pecunia tua tecū sit in pditione. Secūdo pōt qd vbi maledicere ex quadā leuitate uel subreptione: sicut solēt multi facere: licet ociose et bestialiter : qui nesciūt loqui cū socio sine maledictiōe. d. Sis suspensus p gulas: nascat tibi vermis canis. et similia. 3° pōt quis vbi maledicere ex liuore: odio et aio malo. et hoc cum sit cōtra caritatē peccatū est mortale. Tertia creatura intellectualis dicitur celestialis : cui nullo pacto maledicere licet. Sed tēu qd referam? Nam tāta est corruptela xpiani: ut pro nullo ducāt blasphemare scōs et gloriosam virginē Mariā. Et sicut bi qui boni sunt deuotionē habent ad virginē. et vltra illā suū patronū et aduocatū fecerūt scām Antonii. aliqui scām Frācis. aliqui scām Nicolai. aliq scām katherinā et buusmodi. Ita pessimi et maligni blasphematores blasphemant pginē beatā: et p sua mala deuotione aliqui scām Antonii. aliq Franciscum. Clarā et bī. Ingratissimi peccatores. o furentes animi. o venenosa et amarissima lingua. o tenuis pditissimi homines. Ecquid mali fecere vobis sci? In quo nocuerūt vobis? An non assidue pro vra salute intercedūt ad dñm? Adhuc et pgo illa piissima mater gratie: fons misericordie. p vobis indefessa est aduocata? Quid ergo blasphematis illā et reliquos scōs? Sed reuera si seruaretur illud qd dicit in. c. statuimus. extra de maledic. s. q publice blasphemantes teū uel virginē sanctissimā: ul aliquē scōz publica pnia. p. 1. ebdomada puniēt. in quarū. s. qualiter septa

seria in pane et aq ieiunarent: facerētq alia que continentur ibi. pfecto nō ita de leui prozumperēt blasphemias. Et licet pnie sint arbitrarie ut tactum est in precedentibus. tamen laudo ut bi qui audiunt pfeSSIONES ipsos blasphemos nō ita de leui absoluāt: qā facilitas vnie tribuit incentiuū relinquēdi. ppea arguēt illos aspe: increpēt dure: et penitentia iniūgāt salutiferā et fructuosam Quisnam nō videt quāta diligētia op sit ad blasphemos et maledicos emendandos? Difficile est vtiq malā cōsuetudinē terelinquere. Q vere mala consuetudo qua boies xpiani iniuriāt deo et scis eius. In hac soli xpiani demersi sunt: quoniā non est aliqua natio neq iudeoz neq gentiliū et paganoz: i qua tot sint blasphemie et maledictiones sic in populo xpiano.

De peccatū maledictionis et blasphemie dei est graue: tū rōne abboiationis: tum rōne supationis: tum etiā ratione contrariationis. Caplm 3.

Tertia maledictio est nature diuinalis. cuz. s. quis de deo male loquitur conuitia et contumelias maiestati sue inferēdo. et de b dicit Ric. de scō Nic. Sceleratissimū gen^o pccū ē quādo quis in dei vituperiū relectatur Et glo. sup illo pto Ysa. 48. c. Ad pfm terribilem et c. Omne pccm blasphemie compatum leuius est. Et itez ibi. Nihil est horribili^o blasphemia: que ponit os suū in celū. Quātū pō graue sit peccatū maledictionis et blasphemie colligi pōt ex triplici rōne. Prima dicit abboiationis. Secūda supationis. Tertia contrariationis. Prima dñ ratio abboiationis. In veteri siquidem testā abboiabantur patres antiq vsq adeo peccatū blasphemie q ex mandato dei de blasphemia cōuictū lapidabāt. Mñ Leuit. 24. dixit dñs. Educ blasphemū extra castra: et ponāt omnes q audierūt manus suas sup caput eius. et lapidet euz ois populus. In sup priores illi patres audire retestabāt eos q blasphemabāt.

Id acq. 9. Arbitrantes licet falso Ste-
phanū blasphemare cū dixit. Videro ce-
los aptos. 7. i. Cōtinuēt aures suas ne
s. fm glo. audirēt blasphemātē. 7. nō so-
lū audire: s. etiā noiare nō audebāt vo-
cabulū maledictōis. Nū cū accusarent
Habel. ut bates. 3. Reg. 22. benedixit
deo 7. reg. i. maledixit. Et Job. ut hēf
eiusdē. p. offerebat holocausta pro filiis
suis. Dicebat. n. Ne forte peccauerit filij
mei. 7. benedixerint deo. i. maledixerint.
Similiter 7. tēporib⁹ bis abdiabulis est
blasphemia apud infideles. nam q̄cūq;
blasphemaret deū i. trīs turcop aut sar-
racenozū grauiē puniret. Ob quod aut
nunq̄ aut satis raro sentiunt ibi verba
blasphemie 7. maledictionis. O xpiani
p̄ncipes. o p̄tates seculares. o cuiuslibet
reipublice patres. curate 7. vos legibus
bonestis punire blasphemos: ne teteri⁹
ores infidelib⁹ habeamini. 2. ratio
oñdens grauitatē maledictōis 7. blas-
phemie rei dicit sup̄atōis. Superat. n.
tria peccata ḡuissima 7. execrāda. Pri-
mū est pctm paganozū seu infidelū. q̄a
ut ait Lbo. 2. q. 13. Infidelis ea de
deo dicit 7. loquit q̄ licet falsa sint. tñ cre-
dit esse d̄a. Xpian⁹ nō blasphemās lo-
quit cōtra v̄ritatē quā credit. Secūdū ē
pctm homicidaz. Et enī dicit Lbo ibidē
q̄tū ad nocumētū maius pctm est ho-
micidū q̄ blasphemā. eo q̄ magis no-
cet homicida dōi iterfecto: q̄ blasphem⁹
deo blasphemato. Sed q̄tū ad obiectū
maius pctm est blasphemā q̄ homici-
dū: quia homicida licet interficiēdo ho-
minē offendat deū. tñ p̄ncipalit̄ intēdit
offendere boiem. Sed blasphem⁹ 7. ma-
ledicus intendit p̄ncipaliter 7. directe
offendere ipsū deum. Tertiū ē pctm
iudeoz crucifigētū xpm. Unde Aug⁹
ait. Magis peccāt blasphemantes deū
triūphantē in celis: q̄ q̄ crucifixerūt eū
ambulantē in terris. Rō b⁹ ē fm Alex.
in. 2. sūme. Nū q̄a iudei nō cognouerūt
ipsū esse deū. Nū aplūs ait. Si cognō-
uissent: nūq̄ deum glorie crucifixerūt.
S; q̄ deū blasphemant cognoscūt illū

esse deū. Nū etiā quia iudei nō pmiserūt
ei fidē in baptismo: sicut xpiani. Nū q̄a
fit maior iniuria ratione maioris stat⁹.

Tertia rō oñdens grauitatē peccati
maledictōis 7. blasphemie dicit p̄trari⁹
ationis. Contraria nāq; blasphemā 7.
maledictio rei. p̄ nature. 2. scripture
3. creature. Primo p̄trari⁹ nature
q̄ dicitat bñfactorē suū esse cognoscēdū
Nam 7. suo modo hoc faciūt aues celi 7.
piscēs maris 7. bestie terre: quāto mag⁹
ad id obligat homo rationalis. 7. tñ int̄
oia bñficia: que magna 7. multa sunt a
bono deo tōi collata: bñficiū lingue est
vnū singulare p̄stantissimū 7. egregiū
O blasphemator ingrate. o feralis mēs
o ipudica lingua: Cur nō solū deo tuo
grās nō agis: s. qd per⁹ est illū crudeliter
maledicas? Cur non solū bñfactori tuo
laudes nō impēdis: s. illū potius turpis
vilipēdis? Cur tantū bñfactorē nō solū
nō recognoscis: s. potius ita inboneste
blasphemās? Dedūt tibi ipse linguā: ut
tu cū illa laudares eū: 7. bñdiceres no-
men sanctū ei⁹. 2. blasphemā p̄riat
scripture. Ipsa vtiq; admonet 7. hortat
nos ut bñdicam⁹ deū. Nū Lbobie. 4. c
scribit. Omni tpe benedic deū. Et Eccl̄.
39. Bñdicite dñm in oibus operib⁹ suis
Et Dauid psal. 15. Benedicā dñm q̄ tri-
buit mibi intellectū. Et psal. 33. Bñdicā
d. i. o. r. s. l. e. i. o. m. Et psal. 144. Per sin-
gulos. d. t. e. r. l. n. t. i. e. r. i. s. Et Ro.
12. Benedicite 7. nolite maledicere. 3.
blasphemā p̄trari⁹ creature. Dis enī
creata laudat 7. bñdicat deū. Nū Aug⁹
in sermone vnus martyris inquit. Dia-
quecūq; fecit deus laudat deū. Audistis
in benedictōib⁹ 7. audistis in oī solen-
nitate qñ legunt: qñ oia laudant deū:
celestia. terrestria. āgeli. boies. lumina
celi. artores terre. flumina. maria. q̄cqd
re⁹ creauit siue in celo: siue in terra: siue
i mari. laudat deū. hec ille. Et scā mater
ecclesia in matutinis cātat bymnū triū
pueroz. in camino ignis cēs creaturas
inuitantiū ad laudes 7. bñdictionē rei.
Quid respondetis igit o blasphemā ad

voces oīuz etatur ap: Angeli celi lau-
 dant et dicūt clamātes: Benedic⁹ te.
 Sol. luna. stelle. et oīa celestia corpora
 dicūt: bñdict⁹ te. Terra. aq. aer. ignis
 et cuncta q̄ in eis sunt dicūt: bñdict⁹ te.
 Boni et recti viri dicūt: bñdict⁹ te. Et
 vos q̄ morē oīuz aliarū rerū maledicū:
 nisi forte dixeris q̄ exēplū sumis ab his
 qui sūt dñati in inferno. et quib⁹ dicis
 Apoc. 16. Blasphemauerūt teū celi p
 doloribus et vulnerib⁹ suis. O q̄ iferna
 les boies. o blasphemī diabolici q̄ non
 nisi cū dñatis blasphemādo et maledi-
 cendo pformatis et pcoradatis. Idcirco
 apparet q̄ q̄ue sit petm̄ vestz. Propterea
 clamauit Ysa. i. c. Ne gēti peccatrica: po-
 pulo graui iniquitate. semini neq̄. filiis
 sceleratis. blasphemauerūt teū Isrl.
 abalienati sūt retrorsū. Et merito p̄pba
 cōminat blasphemātib⁹ et maledicētib⁹:
 q̄a ppter blasphemias et maledictiōes
 indignatus teus etiā in p̄senti seculo
 blasphematores flagellat et exēminat.
 Est te hoc exēplū. 4. Reg. 19. et Sene-
 ckerib⁹ ob cuius blasphemā angel⁹ vna
 nocte exercitus illius aggrediens. 185.
 millia boīuz iteremūt. ipso tandē Sene-
 ckerib⁹ appzīs filiis iteremto. Refert
 insuper Breg⁹ in. 4. dial. li. De Rome
 puer. 5. annorū. blasphemus in brachijs
 patr⁹ exis: iusto iudicio rei a diabolo
 suffocatus est. Propt̄ hoc peccatū etiā te
 mittit pestilentias. famē. et guerras. ut
 dī. 31. q. 2. c. flagitia. i. glo. et i. Auten.
 ut nō luxuriēs p̄ra naturā. Et ut ego
 vidi dieb⁹ meis Italia sepi⁹ flagellata ē
 multis tribulatiōib⁹ et pestilentijs. puto
 ppter fetorē sodomie: et impietate blas-
 phemie. Itā licz multa sint alia peccata
 que cōmittunt: hec tñ duo cōtaminare
 vident q̄si cām carnē: Et ut te blasphe-
 mia dicā. nō sūt ab ea mūdi et puri dñi
 nō ciues. nō rustici. nō agricole. nō arti-
 fices. nō viri. non mulieres. et qd̄ auditu
 horribile est. nō sacerdotes. nō religiosi.
 Ex oī nāq̄ statu grādīs mltitudo extat
 que loquit̄ p̄ba blasphemie. O Italia
 tāto vitio tēp̄uata. o populi tāto scelere

returpati: timeo ne reseruiat q̄ nos fu-
 roz dei. Corrigat igit̄ vnusq̄s seipm̄ et
 refrenet linguā suā: cōsq̄ parit laudem⁹
 et bñdicam⁹ teū: q̄ bñdictus ē et lauda-
 bilis p̄ infinita secula seculorū. Amen.

Feria secūda q̄nte ebdomade. et pctō
 inuidie q̄ laborabāt p̄barisei q̄ xpm̄ Jhm̄
 Sermo. 56.

O Iserūt prin-

cipex et p̄barisei ministros
 ut apprehenderent Jhesū.
 Scribunt hec p̄ba Job.
 1. c. et in euangelio bodi-

erno. Cōmonebant p̄barisei et scribe q̄
 p̄ssimū Jhesū ex luore et inuidia: quia
 non poterāt sufferre ut alicui maior bo-
 norū exhiberet q̄ ipsis. et p̄p̄ca nō ē mi-
 randū si ita seueri fuerūt cōtra innocē-
 tissimū filiū p̄ginis. Id̄ Bilter⁹ p̄z. ait
 Ita obliquat inuidia ut rectū natura nō
 videat. Et Seneca ad Lucillū. Perit cō-
 iudiciū cū res in affectu trāsīt. Hoc aut̄
 vitium satis infestat mīseros mortales:
 adeo ut vix possit aliq̄s imo null⁹ eua-
 tere laqueos inuidorū. Idcirco in p̄senti
 sermone de inuidia erimus dicturi. et
 qua tria mysteria proponimus p̄ncipa-
 liter declaranda.

Primū dicis diffinitio.

Secūdū offensio.

Tertū conditio.

Qualiter diffinit a doctozibus quid
 sit inuidia: et q̄ dolor ex bono alterius
 potest puenire ex timore: ex defectu: et ex
 malignitate. Caplm̄. 1.

Primū mysteriū declarandū de
 inuidia dicis diffinitio. in q̄ vi-
 tendū ē qd̄ sit inuidia. Et Jobes
 Dama. li. 2. suarū finiaz ait. Inuidia ē
 tristitia de alienis bonis. Pro cuius de-
 claratiōe notādū sū Alex. 2. volumie
 summe. et Thoz. 2. q. 31. De dolorē
 alteri bono p̄t tripliciter puenire. Pri-
 mo ex timore proprio cū quis dolet de
 bono alicui⁹. q̄a verisimilit̄ timet sibi ul-
 alijs nocumētū inferri. Et hunc dolorē

Arj. in. 2. rixto. dicit nō esse inuidiā : sed effectū timorē. & q̄ Breg^o li. 2. 2. moral. ita ait. Eucnre plerunq̄ solet : ut non amissa caritate iūmici nos ruina letificet. & rursus ei⁹ bonū sine inuidie culpa p̄stiter. cū ruēte eo quosdā bñ erigi cre dim⁹. & p̄ficiēte illo q̄sdā iūste opp̄mi formidam⁹. Rōnabilē nāq̄ vn⁹ quisq̄ magis diligēte seip̄m q̄ alios : & cōde bonū & multoq̄ p̄ticulare uel vnus. Sic letabāt de malo p̄baradis filij Isrl⁹ q̄ Ero. 15. dicebāt. Cātem⁹ dñō : gloriose n. honorificat⁹ ē. equū & ascēsorē p̄iecit in mare. & dū erāt i captiuitate in manu ei⁹ dolebat de p̄sp̄itate illi⁹. Idip̄m fecerūt de p̄sp̄itate & aduersitate holofernis aliorūq̄ q̄ p̄lin rei r̄rare p̄sūperūt. 2° p̄t puenire dolor de alteri⁹ tono ex defectu. cū. s. q̄s dolet nō q̄ p̄m⁹ bonū illud bateat. sed q̄ illud sibi deficiat. & si q̄s dolet ex defectu boni quod nō est vere bonū. male agit sic dolendo : ut si quis doleat : q̄a nō fornicat. sicut multi faciūt & filia. Si nō doleat q̄a nō bz bonū qd ē vere bonū & honestū. recte agit. Et cum dolor tal⁹ circa honesta versat⁹ fm Arj. 3. rixto. vocat⁹ zel⁹. De h⁹ dicebat Paul⁹. 2. Cor. 14. c. Emulamī spūalia. & hiero. ad Letā de institutiōe filie. bateat socias cū quib⁹ addiscat. quib⁹ inuideat. quaz laudib⁹ mordeat. 3° p̄t puenire dolor de alteri⁹ tono ex malignitate & iniquitate qm displicet mult⁹ absq̄ ipsorū cōmodo uel incōmodo q̄ alij bateāt bonū. Et h⁹ ut plurimū euenire solet ex inani glia. In Breg^o ri. moral. ait. Prima nāq̄ soles ianis glie ē que dū opp̄sam mētē corrūpit : inuidiā mor gignit. q̄a dū vānois potētiā appetit : ne quis hāc alijs adipisci valeat. tateat. Et ex h⁹ ē q̄ inuidia solet eē inē pares : q̄a vnusq̄sq̄ ap̄petit alios i glia fm suū statū aut gduz supare. In nūq̄ rustici aut agricola inuidebit doctozī de scia : nec mulier inuidebit militi de strenuitate ul⁹ fortitudine : nec mercator aut ciuis religioso de fama sanctitatē. & sic de alijs. Sz vnusq̄sq̄ inuidet alteri de his bonis : q̄ uel ipse bz

uel habere intēdit. Et tñ si hoc fiat aio deliberato cum sit p̄tra caritatē : peccatū est mortale. Caritas inquit apls. i. Cor. 13. c. nō emulatur.

De maligna bestia inuidie semp offēdit virtuosos & scōs viros. ut ex multis patet exemplis. Caplm. 2.

Secundū mysteriū de claranduz de inuidia dicit offensio hēc. n. bestia maligna offendit semper virtuosos & scōs viros. Unde Valen⁹ li. 4. de amore & dilectiōe ait. Nulla tam modesta facilitas est : que malignitatis dētes vitare possit. Et Seneca de p̄solatione ad Paulinū. Inimica ē sp̄ alienis p̄fectibus inuidia. Et Quidi⁹. i. de remedio amoris. Sūma petit liuor p̄flant altissima venti. Summa petunt de p̄tra fulmina missa iouis. Et Orat⁹. Sept⁹ ventis agitat ingēs Pinus : & celle grauiore casu Decidunt turres : feriuntq̄ sumos fulgura montes. Et hiero⁹ in epitaphio scē Paule. Semper virtutes p̄sequit inuidia : feritq̄ sumos fulgura mōtes. Etenī cōs scī emulos habuerūt. In paradiso quoq̄ serpens fuit : cuius inuidia mors intrauit in orbē terraz. Ipse quoq̄ dñs nr̄ Jhs xps celo ē crucifix⁹. hēc ille. hēc est. n. illa inuidia de qua dī Sapie. 2. qd i auctoritate hiero. ē iam dictuz. De. s. per illam mors intrauit in mundū. hēc est illa fera pessima : prope quā frēs Ioseph cū interficere tēptauerūt. & tandē vendiderūt bīsmaeliq̄. dicentes patri : q̄ fera pessima de uozasset eū. hēc est. ppter quā Saul odio graui cōmor⁹ fuit p̄tra Dauid : temptans sepius illū p̄m̄ere. qd & fecisset. nisi Jonathas p̄monuisset eū. ut tēf. i. Reg. 18. Inuidebat autē ei Saul : quia post interfectū Holiab. & rebellatos philistcos ad eū puelle cantabant : Saul percussit mil⁹ le : & Dauid decem milia. Quid dicam de antiquis Romanis : qui toto orbe clarissimi. & sue reipu. zelatores fuere p̄cepui⁹ Adne inuidie morib⁹ laniati extiterē⁹ Patet hoc i furio Camillo : de quo scribit Horozius & Titus Liuius

v z

q̄ cum romanus exercitus p̄ceē con-
 tinuos ānos magnas clades accepisset
 creatus dictator cū capanetibus 7 fa-
 liscis magna cum p̄spitate conflixit. 7
 victis duob⁹ populis: predā inter mili-
 tes paritus ē. Deinde Neentū ciuita-
 tem obsedit: quā tādē cepit. Ista victo-
 ria fuit cū tanta gloria romanorū q̄ di-
 ctator sublati ad celū manibus p̄car⁹
 est q̄ si cui reorū romana felicitas ni-
 mia videret eius inuidia sub aliquo suo
 incommodo satiare: atq; inter preces
 subito lapsu recidit. Qd̄ omen fm̄ Na-
 lerium ad sui damnationē: qua postea
 p̄cessus est p̄tinuisse tradit. Nam postq̄
 ad vrtem triūphās redijt. tribuni mul-
 tiq; ciues Camilli virtuti emuli: diffa-
 mabant gloriā eius cōtendētes hostilē
 predam nō equo iure fuisse diuisam. 7
 ista pendente inuidia faliscorū ciuitatē
 romano subegit impio. Post qd̄ a. 2.
 Apulegio tribuno plebis accinct⁹ p̄p̄
 inequā Neentū prede distributionē:
 intercurrente illis diebus adolescētis
 sui filij morte. ut hinc i publico 7 inde
 priuato cruciaret in cōmodo: in epiliū
 pellitur damnat⁹. iij. milibus eris. Ca-
 millus p̄o ab vrte discedēs humiliter
 deos precatus est: ut si hoc iniuste pate-
 retur: q̄primū se ciuib⁹ 7 ingrate patrie
 necessariū fieri vellent. Qd̄ subsecutus
 est. Nam gallisenones obsessam vrtem
 p̄ter capitolij cepere. Quare missū ē
 ad Camillū p̄ auxilio: qui mox veniēs
 ingratā patriā ab hostibus liberauit. ut
 dicit Aug⁹ li. 5. de ci. dei. c. 18. De Sci-
 pione insup̄ africano dicit Valer⁹ ma-
 ximus q̄ cū p̄ plurimos triumphos vo-
 caret ad reddendū cōputus re pecunie
 quantitate: tanq̄ indignat⁹ tale fertur
 reddisse responsū. Cum frater meus totā
 vobis subiugauit asiaz. 7 ego totā afri-
 cam. nec opes asiane fratrem meū: nec
 africane me diuitem fecerūt: sed inuidia
 fecit vtrūq; gloriosū. Et ut scribit Livi⁹
 tanta fuit inuidia ciuū contra Scipio-
 nem q̄ euz accusaret a tribunis plebis
 nil aliud ad obiecta respondit. sed dixit:

Quirites. hoc die vici carthaginē ma-
 gna speratē. 7 accipe leges nostras iussū
 Recordor eni hunc diem anniuersariū
 illum esse: quo ante aliquot annos vici
 Hannibales. Et ut scribit Valerius re-
 fiducia sui. laureā suā capiti suo impo-
 suit 7 subiunxit. Equū est diē hūc lib⁹
 7 iniurijs semp̄ immunē esse. Me ergo i
 capitolij ad Jovez optamū 7 Miner-
 uaz: ceterosq; deos qui capitolio 7 arci
 president cōferā salutandos: eo q̄ i die
 isto: 7 sepe ac feliciter p̄ repu. dimicauit.
 Nosq; omnes horroz venire mecū: ora-
 res deos: ut vobis mei similes duces
 omni tpe largiant. His dictis 7 senatū
 totū 7 vniuersū equestre ordinē 7 cun-
 ctam plebē comitē habuit re eo q̄ pau-
 cissimi cū tribunis remāserūt. qui tan-
 tē ut inquit Valer⁹. dolore anxi atq;
 inuidia tatescentes: 7 pudore obruti se
 turbis imiscuere: 7 cum ceteris p̄secuti
 sūt reū. Scipio autē nō modo capitolij
 sed p̄ totā vrtem omnia reorū templa
 cum populo romano circuiuit: nō mi-
 nore honore reus triumphans re inui-
 dis. q̄ victor olim triumphauit de ho-
 stibus. 7 cū videret necesse esse aut suc-
 cumtere emulis: aut vlcisci. neutri ex-
 periri re creuit: s̄ potius voluntariū sibi
 elegit epiliū. abijtq; Linternū suam vil-
 lulā asperam solitariā 7 incultā. baud
 p̄cul a Cumis ciuitate capanie. Digīt
 inuidia rapacissima. o virtutū emula. o
 p̄stulentissima oīuz virtuosorū inimica.
 Et dictis vtiq; claz est qualē ipsa vir-
 tuosis 7 sanctis quietē aut pacē habere
 nec sinīt nec patitur.

De triplici mala cōditione inuidie. s.
 pp̄ia flagellatione. caritatiua opposi-
 tione. 7 diatolica assimilatione. Cap. 3.
Tertij mysterij declaranduz re
 inuidia dicē cōditio. Est vtiq;
 triplex mala conditio pp̄ quā
 inuidia est abomināda. Prima dicē
 pp̄ia flagellatio. Secūda caritatiua
 oppositio. Tertia diatolica assimi-
 latio. Prima mala p̄ditio inuidie dicē
 pp̄ia flagellatio. Est vtiq; officiū eius

flagellare et affligere propriū subiectum. Propterea Iudor⁹ in libro differētiarū ait. Inuidus aīo medullit⁹ estuans a semetipso liuoris. propriū sp⁹ exigit penas. Et Hiero⁹ ad Asellam de fictis amicis exclamat. d. O inuidia primū tuimor⁹ dap. Et Socrates dicebat. Utinā iudi i oibus ciuitatibus oculos et aures haberent: ut de omnib⁹ pfectib⁹ torquerentur. Quot enim sunt hoīz feliciū gaudia: tot sunt inuidorū gemitus. Et Oratius. Inuidia seculi nō iuenerē tyranni Maius tormentum. Secūda mala cōditio inuidie dicitur caritatiua oppositio. Opponit siquidē caritati. primi. Illā tamē caritatē docent nos scī et ipse sanctus sancto rū xps Ihus. Cū Paulus i. Cor. i. c. ait. Sectamini caritatē. Et. i. c. c. ait. Omnia opa v⁹ra fiāt in caritate. Et Eph. 3. c. In caritate radicati et fūdati. Et. 4. c. In caritate crescamus. Et. 5. c. Estote imitatores dei sicut filiū carissimū. et ambulate in dilectione sic et xps dilexit nos. Et ad Col. 3. c. Super omnia caritatem habentes. Et Job. i. cano. 3. c. Qui nō diligit fratrem suum in tenebris manet. Et xpus ihus Job. i. c. Mandatū nouū do vob⁹ ut diligatis inuicē. Et. i. c. In hoc cognoscēt omnes qā mei discipuli estis: si dilectionē habueritis ad inuicē. Aduertenter igitur spirituales considerēt bi qui p pniā se affligunt: cogitēt religiosi qui seculū derelinquūt ut deo seruiant: q⁹ tū malū sit inuidia: que cū caritate stare nō potest. Ipsa equidē sola venenū est cuiuscūq⁹ alterius boni. qā ut inquit Aug⁹ sup Job. Dilectio sola discernit inter filios dei: et filios diaboli. Signent se omnes signo crucis. baptizentur. omnes cantent alleluia. intrent ecclesias. impleāt parietes basilicarū: non discernunt filij dei a filiis diaboli nisi caritate. Magnūz indicīū. magna discretio. Quicq⁹ vis bates: si nō habes caritatē nihil bates. Alias putes si non bates: habebat et legē implesti. hec Aug⁹. Tertia mala cōditio inui-

die dicit⁹ diabolica assimilatio. Ipsa siquidē assimilāt homines malignis spiritibus. Nam quid aliud ē alterius inuidere felicitati q⁹ diaboli officiūz exercere? Ideo xps inuidis pbeis. Job. 8. c. ait. Vos ex pte diaboli estis. Nos vero curemus esse filij dei: omnē inuidiam a cordibus nostris expellentes: ut sic valeamus in hoc seculo acquirē dei grām et in futuro sempiternā gloriā: in qua viuit et regnat ipse benedictus deus per infinita secula seculorū. Amen.

Feria tertia quīte ebdomade i qua dragesima. de pctō retractionis: a q⁹ abstinere et tent qui verā pniā deoq⁹ acceptam agere volunt. Sermo. 51.

Quidam enī dicebant: qā bonus est: alij autē non: s⁹ seducat turbas. Scribunt hec verba Job. 1. c. et i euāgelio hodierno. Loq⁹ vnusq⁹ de alio p⁹ q⁹ ei afficit: ita q⁹ qui diligit non saturatur laudibus. qui vero inuidet aut odit: libet⁹ retrahit et vitupat. ppterea pbeī inuidentes xpo seq⁹ celsq⁹ sui causa retractionū moribus lacerabant. Nec potuit piissimus ihs vitare oblocutor⁹ tentes: quinimo ut p⁹ i hodierno euāgelio publice a multis accusatus est. et noiatus pctō: et malus. Ista nāq⁹ solet esse pessima inuidorū cōditio: ut omnia in malā partē interpretēt⁹ et trahant: ac de omnibus male dicant. Venit inquit xps Luc. 7. Jobes baptista nō mādūcans nec bibens. et dicit⁹ demoniū habet. Venit filius hominis manducans et bibens: et dicunt peccator vini est. Cū pō retraction apud q⁹ plures minimū pctū esse reputet. Ideo in hoc sermōe de ipsa aliqd⁹ disseram⁹ oñdētes q⁹ tu⁹ expēdiat penitentib⁹ a tali vitio penit⁹ abstinere. de quo tria mysteria principalia crunt declaranda.

Prīmū dicitur malignatio.

Secundū modificatio.

Tertiuſ offeſſio.

Quia maligna ſit detractio. tū reſpectu
ptarietatis. tum reſpectu generalitatis. tū
etiā reſpectu crudelitatis. Caplm. j.

Primū mysteriū de claranduz de
retractione dicitur malignatio
Est siquidē pctm̄ h̄ satis mali
gnū 7 graue triplici rōne. Primo ra
tione ptarietatis. 2° rōne generali
tatis. 3° rōne crudelitatis. Primo
rōne ptarietatis. Contrariā siquidem
fame que ut inquit Alex. in. z. sūme.
preciosissima est diuz bonozū tēporaliū
Et hoc exp̄ssius dixit Sapiens. p̄p. zi.
Melior est nomē bonū q̄ diuitie multe.
Et Eccl. 4. i. Curam bate de bono noie.
Et Aug⁹ id psuadebat. iz. q. i. c. nolo
d. Qui fidens p̄ſcie: famā suā negligit
crudelis est. Est ḡ fama p̄ciosa corona
diuz hoīuz: siue maiorū siue minorū: siue
dominorū siue ciuiū: siue platorū siue
subditorū: siue seculariū siue religiosorū
siue viroz siue mulierū. Fame itaq; gra
uis aēs nitore suo venustat atq; reco
rat. Cū ḡ detractio hanc ipugnet: non
dz pctm̄ leue censerī. Propterea ab Alex
sic diffinit. Detractio est aliene fame per
occulta p̄ba renigratio. Notādū tñ q̄ ē
differentia int̄ cōtumeliā. cōuitiū. ipzo
peritū. susurratiōē. 7 retractionē. Con
tumelia fm̄ Ato. z. 2° q. 12. est exp̄ssio
defect⁹ alteri⁹ corā eo p̄ verba ad ipsum
de bonoranduz. Et si fiat aio corrigendi
nullū est pctm̄. q̄a etiā 7 sancti h̄ fecerūt
Vñ Luq. 24. xps dixit discipulis cūtib⁹
i Emaus. O stulti 7 tardi corde ad cre
dēdū. 7c. Et Math. 15. dixit phariseis.
Hypocrite. bñ. p̄phetauit de vobis Ysa.
Et Paul⁹ Gal. 2. O iſensati galathe q̄s
vos fascinauit? Si p̄o contumelia fiat
aio solatiandi: aut nullū peccatum: aut
veniale ē: dūmodo fiat discrete. q̄a lud⁹
noxi⁹ ē i culpa. z. q. 1. c. qualis. Si aut
ptumelia fiat aio iuriādi: q̄a p̄tra cari
tatē est: pctm̄ ē mortale. Et h̄ Math. 5
xpus dixit. Qui dixerit fratri suo fatue:

reus erit getenne ignis. Est ergo cōtu
melia cum refert defectus culpe: siue de
fectus ille sit fm̄ veritatē: siue nō: in vi
tuperiū alicuius. Cōuitiū est cuz refert
defect⁹ nature uel p̄ne. ut q̄ diceret ceco
Dece. 7 surdo: O surde. 7 claudio: O
claude. aio iniuriandi. Et sic. i. Reg. i.
Fenēna q̄ multos batebat filios: ami
ſit illos: q̄a inproperabat anne: q̄ ſteril
erat. Improperū etiā est cum refertur
alicui beneficiū sibi collatū ad ipsū con
fundendū. Et de hoc sapiēs Eccl. 4. i. ait.
Cū te deris ne inproperes. sed imiteris
deū. Et. 20. c. Datū inſipieſ nō erit tibi
vñle. nam oculi ei⁹ septēplices sūt. Exi
gna dabit: multa iproperabit. Idarco
Seneca li. 2. de bñficijs ait. Qui dedit
bñficiū taceat: narret qui accepit. Ista
tñ quādoq; sumunt vñū p̄ alio. Susur
ratio est cū refert malū de alio in ei⁹ ab
ſentia ut p̄naſ in discordia cū primis
suis. Et de hac plene dictū ē in sermone
de discordia. Detractio p̄o est cū dicitur
malū de alio i abſentia ei⁹ ut ſua fama
renigret. Et ut inquit Ato. 2. 2° q. 14.
Susurratio 7 detractio pueniūt i mā 7
forma. sed differunt in ſine: q̄a mā tam
susurratiōis q̄ detractiōis ē malū. p̄
mi. forma p̄o ē dicē illud i abſentia ei⁹.
S; ſinis susurratiōis ē discordia. ſinis
p̄o detractiōis ē infamia. Quot docti
propter detractiōis creduntur indocti.
Quot virgines credūt corrupte. Quot
vidue continētes 7 caste: luxurioſe cre
dunt 7 vane. Quot penitētes hypocrite
Quot dñi iusticie amatores tyranni.
Quot teniq; boni reputant mali. Ideo
ait Ambro⁹. Tolerabilioreſ sūt fures
q̄ diripiūt bona nostra: q̄ detractoreſ q̄
lacerāt famā noſtrā. 2° rō ostendens
malignitatē detractiōis vocat generali
tas. Sunt namq; multa peccata que 7
ſi cōmittant: nō tñ in oib⁹ locis: nec oī
tēpore: nec ab omnib⁹ personis. Quidā
aut detractiōis nullū excipit locū: nullū
temp⁹: nullāq; personam. hinc est quod
glo. super illis verbis p̄p. 24. c. Cū de
trahentib⁹ ne cōmſcearis. ait. Propter

hoc vitium piclitas fere totū gen⁹ huma-
nū. Et Hiero⁹ ad Celantiā. Raro iue-
nies q̄ ita irreprehensibilē velie exhibē
vitā suā: ut nō libenē reprehēdat alienā.

Tertia rō oñdēs malignitatē retra-
ctionis dicit crudelitas. Est enī pecca-
tū h̄ satis crudele. p̄pterea dicit. 5. q. 1.
c. sūma iniquitas. Sūma ē iniquitas frēs
retrahere ⁊ accusare. q̄a oīs q̄ retrahit
fratri suo homicida ē. Qd̄ intelligēdū ē
p̄ quādā silitudinē. q̄a sic homicida ex-
tinguit. p̄mi corp⁹: ita ⁊ famā retra-
cto⁹. Et hoc cōparat leoni reuozanti bu-
manas carnes. An̄ Ecceh. 18. c. dicitur
Leo facit ē. didicit rape p̄dā: ⁊ comedē
boies. Et Greg⁹. 13. li. moral. exponens
illud Job. Quare p̄sequimini me sic ⁊
carnibus meis saturamini? ait. Hi sūt
q̄ aliene vite retracūde pascūt: ⁊ aliozū
p̄culdubio carnib⁹ saturāt. Et glo. sup
illo p̄to. p̄. 23. Noli ēē i p̄uiijs pota-
tozū: nec in cōmessatōib⁹ eoz q̄ portāt
carnes ad vescēdū. Carnes inq̄t ad ve-
scēdū: est in locutione teroganōis vi-
cissim vitia p̄mi dicere. Hoc ḡ p̄ctm̄
feralē facit boiem: imo oī fera p̄iozē.
Quia ut dicit Jac. 3. c. sue cano. Dēs
nāq̄ aialū volucrū ⁊ serpentū nāc ab
homine comite sūt ⁊ domant. Lingua
aut̄ domini null⁹ vnq̄ domare potuit:
neq̄ p̄t. Dicit retractio p̄ctm̄ dāna-
bile. Tu nēpt es que multos ad tar-
tara festinantissime cōpellis. Quia ut
Jac. 5. c. dicit. Si quis putat se religio-
sum ēē nō refrenās linguā suā: s̄ sedu-
cens cor suū. bui⁹ vana est religio.

De tribus modis cōmitti retractio-
nis vitii. s. p̄ modū iniquū. astutum. ⁊
simulatū. Caplm. 2.

Secundū mysteriū declarandū
de retractione dī modificatio.

Solet equidez p̄ctm̄ istud plu-
ribus modis cōmitti: quos tñ nos ad
tres p̄cipuos reducem⁹. Prim⁹ dicit
iniqu⁹. Secund⁹ astut⁹. Terti⁹ simulat⁹.

Primus est mod⁹ iniqu⁹: cū quis p̄-
rimū infamare studet cū iniquitate. Qd̄

p̄t fieri tripliciter. p̄ reuelando p̄ctā sua
secreta: nō seruando p̄ceptū de fraterna
caritate: re q̄ xp̄us dixit Matth. 18. Si
peccauerit i te frater tu⁹ vade ⁊ corripe
eū inter te ⁊ ipsū solū. 2° fingēdo re-
p̄mo mala que nō cōmisit. 3° scriben-
do p̄tra ipsū famosos libellos uel sicut
hodie fieri solet inuictiuas lenocinio ver-
bozū fucatas componēdo ⁊ cantilenas.

Secund⁹ mod⁹ retrahendi dicit astu-
tus. Sūt nāq̄ alij cum astutia retra-
hentes p̄mo ad huc tripliciter. p̄ta-
cēdo. Nā cū interrogat te alius⁹ vir-
tutibus: licz nullū malū dicāt. tacēt tñ
verū ⁊ bonū qd̄ saunt: dicit eq̄z tēnt.
Sicut si q̄s interrogaret te aliq̄ puella
nubili an̄ esset honesta. ⁊ ille sciret sic ēē
tñ aut taceret aut diceret. Nō me inter-
pono te alienis faci: talis vtiq̄ ⁊ si nō
directe. indirecte tñ p̄mi sui famā le-
deret. Id̄ dicebat Hilbertus p̄r. Gra-
uis rapacitas cū verā alterius glia ⁊
sūmēdacio nō corripis: silētio p̄teris.
Liuor enī excellētā p̄p̄riā semp co-
gitans: alienā obscurat. 2° astuti re-
trahunt negando. cū. s. si malū nō di-
cant te p̄ximo. negant tñ bona que te
illo ab alijs narrant ⁊ predicant. 3°
astuti retrahunt venenādo: cū. s. multa
bona dicunt te aliq̄ venenando cū aliq̄
malo interposito. sicut pleriq̄ faciunt sp̄
addētes: sed uel si. Dicit enī. Si talis
nō haberet illū defectū: uel illū ē. quot
virtutibus quib⁹ floret laudare a cum-
cris. uel dicit: Talis ē doctus uel p̄o-
bus: s̄ reficit i humilitate ⁊ huiusmōdi.
Sicq̄ retractores astuti ne videantur
retrahē laudāt ut tādē vitupēt. ⁊ s̄l cū
melle porrigunt ad bibendū venenum.
Venena ait Hiero⁹ ad Iethā. non dāt
nisi melle circumdata. Tertius mod⁹
retrahēdi dicit simulatus: qui est p̄p̄ri-
by p̄ocritarū. Ipsi etenim retrahūt tri-
pliciter. p̄mo tolendo. fingunt nāq̄
voco. vultu. p̄bis. gestu. susp̄ijs tolen-
ter ⁊ ex caritate referre criminationes
⁊ diffamationes p̄ximo⁹ suoz. cū tñ
id̄ faciāt ex impietate: liuore ⁊ inuidia.

z hypocrite detrahunt augendo: cū
narrāt aliqd factū minimū verbis suis
aut factis ampliantes illud 7 adaugē
tes. 3° hypocrite detrahunt noīando
cū. s. nominant multos cum laude. 7 p^o
aliqui alteri detrahunt. Hi modi 7 si nō
hoc ordine: nihilomin⁹ in substantia pro
maiori parte ponunt ab Alex. de ales i
secundo volumine summe. 7 a scō Tho.
2° 2°. q. 13.

Quod per detractionē offendunt detra
hentes: audiētes: 7 patiētes. Cap. 3.
Ertiū mysteriū contemplandū
de detractione dicitur offensio.
Est etenim peccatū h^o offensiuū val
de. Offendit namq tria hominū genera
Primi sunt detrahentes. Secūdi au
dientes. Tertij patiētes. Primi q^os
detractio offendit sunt ipsi detrahentes
Nam vltra hoc q^o mortaliter peccāt fm
Scotū. in. 4. di. 15. tenent ad restitutio
nē fame. Qd fm Ric. 7 Tho. fieri habet
ad arbitriū boni viri. Et de modo resti
tuendi talem famam etiāz satis ample
scripsit scūs Bernardinus in quadra
gesimali de xpiana religione. Ideo nō
curauit h^o multū hic ampliare. Verūtē
cum paucissimi repiāt q^o famam velint
restituere his quibus detrahūt: magnū
piculum est detrāhere. Secūdi quos
detractio offendit sunt audientes. Illi
enī qui detrahentib⁹ teniolum prebent
auditiū: peccatuz nō effugiunt. Idcirco
Bern. ad Eugenū inq^o. Nolle detrāhē
7 audire quid horū damnable⁹ sit non
facile dixerī. Et Aug⁹. Ne accōmodes
aures tuas detractioni. Detrahenti enī
aīe 7 audienti. vtrūq^o esca mortis ē de
tractio. Et. xi. q. 3. c. nō solū. Non soluz
ille reus est qui de alio malū profert. s.
q^o cito criminib⁹ aurē prebet. Propterea
caute agēdū ē ut nō solū nō detrāham⁹
sed ne detrahentes quidē audire velim⁹
Ad hoc aut quinq^o sūt opportuna reme
dia. Primū ē elongatio. ut si fieri pōt
elonet se vnusq^oq^o ab his quos detra
here videt patos. Et de hoc sapiēs p^o.
4. ait. Detrahentia labia pcul sint a te.

Secūdū remediū est cōtristatio. Nā
si quis non potest se a detractorib⁹ elon
gare. ostēdat eis detrāhere volētib⁹ vul
tū tristēm: significans se nō libenter au
dire: 7 conficādo caput. spuendo i ter
ram. post tergum respiciendo. 7 facien
do similia refrenet dicentis audaciam.
Quia ut inquit sapiēs p^o. 25. Ven
tus aquilo dissipat pluuias 7 vult⁹ tri
stis linguaz detrahentē. Et Hieronym⁹
ad Rusticum monachum. Sicut sagit
ta si mittatur in duram materiam: non
nūq^o reuertitur in mittentē. 7 vulnerat
vulnerantem. Ita 7 detractor cum tri
stem viderit vultū audientis: imo non
audientis: sed obturantis aures suas
ne audiat iudiciū sanguinis. alio cōtri
cescit. pallet vultus. salua siccat. Et. 6
q. i. c. Ex merito. dī. Nemo inuito audi
tori libenter refert. Tertū remediū
est reprehensio. sicut xps fecit dū disci
puli detrāhebant Magdalene: quib⁹
dixit Math. 26. Quid molesti estis
huic mulieri: bonū opus 7c. Et ad hoc
ppositū Job. 29. dixit. Conterebā mo
las iūqui. 7 de dentibus illius auferēbā
predam. Quartū remediū est cordis
stabilitio ut nō credatur cito omne ma
lū quod dicis: q^o multi multa loquū⁹:
7 sepius falsa q^o vera. Et ut dicit Eccl.
. 19. Qui cito credit leuis est corde. De
xpo 7 Jobe baptista: ut tactū est multi
male loquebā⁹. Duo senes iudices tāq^o
adulterā mentiēdo accusabant Su
sannā instantes ut lapidaretur. ut patz
Danielis. 13. Sancta Marina virgo
que in habitu virili incognita alijs deo
seruiebat in monasterio: infamata fuit
q^o impregnasset iuenculaz quandam
Ob quod fere usq^o ad mortē extra mo
nasterium ab inde pniā egit. Hiero⁹
etiā gloriofus in epla ad Alsellam de fi
ctis amicis pqueris valde sic. d. Si tibi
putē a me gratias posse referri nō sapiā
Potens ē deus sup psonam meā sancte
anime tue restituere qd merē. Ego enī
indignus: nec estimare vnq^o potui nec
optare: ut tātū mī i xpo largire⁹ affectū

Et licet me sceleratū quidā putent. et oī-
bus flagitijs obrutū. et pro peccatis meis
etiā hec parua sint. tamē tu bene facis
quod ex tua mente malos etiā bonos pu-
tas. Periculosum quippe est te seruo al-
terius iudicare. et nō facilis venia pra-
ua dixisse te rectis. Veniet veniet dies
illa. et mecum dolebis ardore non paruo
Ego probrosus: ego versipellis et lubri-
cus. ego mēdax et sathane arte decipi-
ens. Quid enī tutius est. uel hec credi-
uisse: uel fingisse te insonantibus. an etiā
te nostris credere noluisse? Osculabā-
tur quidam mī manus et ore viperis retra-
hebant. dolebāt labijs corde gaudebāt
Nidebat dominus et subannabat illos:
et miserum me seruū suū futuro cum eis
iudicio reseruabat. Quintū remediū
est cordis compassio: ut cum quis au-
dit aliquos retrahentes. referētes etiā
veritatē. cōpatiatur proximis suis pec-
catoribus: cōsideretque quia sūm cōmu-
nem legem. ut Lact. ait li. 6. nemo potest
esse tam circūspectus tam prudens quā
non aliquando labatur. et ideo quilibet
magis timēde rebus suis lapsu quā re pec-
catis alienis gaudere. Tertij quos
detractio offendit sunt patientes illi vi-
delicet quibus retrahit. Nam vltra hoc
quod illorū fama denigrat cum sepius in-
notescat eis quod male dicat de illis. affli-
guntur et contristantur. Sed reuera co-
nari debent ut potius letentur et iocun-
dentur: quoniam tales detractioes. cri-
minationes et oblocutiones false faciūt
ad laugmentū glorie. Cū xps Matth. 5
dixit. Beati eritis cum maledixerint vo-
bis homines. et persecuti vos fuerint et di-
xerint omne malum aduersum vos mē-
tientes propter me. gaude et exultate
quia merces vestra copiosa est in celis.
Seruanda insup est regula Gregorij. q.
xi. q. 3. c. inter verba. ait. In verba lau-
dantium uel vituperantium semper ad-
mentem est recurrendū. Et si non inue-
nitur in nobis malū quod de nobis ho-
mines dicunt: in magnam retinemus le-
ticiam proficere. Et rursus. si non inue-

nitur in nobis bonū quod de nobis ho-
mines loquuntur: magnam tristitiā ge-
nerare debet. Videant itaque retractores
et bilingues quanta mala faciūt retra-
hendo: Penitētes ergo prohibeant lin-
guam suam a malo. et labia sua nō lo-
quantur iniqua: ut sic diuine gratie mu-
nera in seculo hoc possint participare: et
tandem peruenire ad eternum regnum
beatorum. in quo xpus saluator noster
cum patre et spiritu scō viuūt et regnat p
infinita secula seculorū. Amen.

¶ Feria quarta quinte ebdomade i qua
dragesima. de piurij vitio: a quo maxi-
me penitētes cauere debent. Sermo. 58.

Non estis ex
ouib⁹ meis. Verba sūt
redēptorū nri originali-
ter Job. x. c. et in euan-
gelio hodierno. Quod
de iudeis locut⁹ ē xpus
i p̄bis premis: hodie nō imerito dici
potest de xpianis malis. Ipsi etenim vocē
xpi contemnentes: diuina mādāta ob-
seruare non curant: quinimo grauius
offendūt quā ceterae nationes: quā sub qua-
cunq; falsa religione viuūt. Inter cetera
aut mala atq; peccata: que ab eis com-
mitti solent est illud vni⁹ execrandum
valde. violatio scz et fractio iuramenti.
Istud namq; peccatum ita inoleuit: ut a
multis ob publicā cōmunē perniciōisq;
psuetudinem minimū esse credatur. Ea-
ppter pro presentium eruditione in hoc
sermone de piurio verba faciemus: qm̄
piuri ex ouibus xpi esse nō possūt. Pro-
ponem⁹ ergo de piurio pncipaliter tria
mysteria declaranda.
Primū dicit diffinitio.
Secundū commissio.
Tertium malignatio.

¶ Quid sit piuriū: et an iurare sit licitū:
quot sunt iuramenti comites. et que sit
iuramenti forma. Caplm. 1.

Primū mysteriū declarandū de
piurio dicit diffinitio. i. q̄ vidē
da sūt quattuor. Primū qd ē
piuriū. Secundū vtrū iurare sit licitū.
Tertium quot sūt iuramēti comites.
Quartū q̄ sit iuramēti forma. Pri
mū videndū est. qd est piuriū. Et rñdet
Ray. in sūma sua. d. Peruriū est men
daciū iuramento firmatū. Et q̄a dicit
iuramento. notandū sūm Alex. de ales
in 3. sūme. q̄ duplex ē iuramentū. Unū
asseritoriū: cū. si iurando asserit aliquid
sic esse ul' nō esse. Secundū ē iuramētū
pmittoriū cum pmittit aliquid fieri uel
nō fieri. Et in vtroq̄ mentiēdo piuriū
consistit. Sed hoc plenū declarabit i se
quenti mysterio. Vgo p̄o de scō. Auct.
quid sit piuriū exp̄ssius declarat sic
Peruriū est falsa uel indiscreta iuratio
seu iuramenti transgressio. Secundū
vidēdū. vtrū iurare sit licitū. Et q̄ sic
videt p̄mo exēplo tē. Ipse etenim iu
rauit. Unde Gen. 22. Per me metipsū
iuravi dīc dñs. Et ps. 109. Iuravit dñs
et nō penitebit eum. Et Hier. 4. 4. Ecce
ego iuravi i noīe meo magno ait dñs.
Et Amos. 4. Iuravit dñs deus i scō
suo. Et Luc. 1. Iusiurandū qd iuravit
ad Abrahā patrē nostrum 7c. 2. q̄
iurares sit licitū patet exēplo patrū tam
veteris q̄ noui testi. Scribit enī Josue
14. Iuravit Moyses in die illo dicens
Terrā quā calcavit pes tu⁹ erit posses
sio tua: et filiorū tuorū in eternū. quia
secutus es dominū tuū. Et Ju
dic. 21. Iurauerūt filij isrl' in masphat
et dixerūt. Nullus nostrum dabit filijs
Beniamin de filiab⁹ suis. Et 2. Reg.
21. iurauerunt viri David. d. Jam nō
egredier⁹ nobiscū i bellū: ne extingua
lucernā isrl'. Et 2. Paral. 24. dñs te si
lijs Juda et Beniamin q̄ venerāt i bē
rusalē. Iurauerūt dño voce magna. et i
iubilo et clangore tube. Et Ro. 1. iura
uit Paul⁹. d. Testis ē hī te⁹ cui seruo
i spū meo: et i euāgelio filij eius. q̄ sine
inimicā memoria vñ facio sp̄ i orōni
bus meis. Et Phil. 1. Testis ē mihi te⁹

quō cupiā oēs vos i viscerib⁹ ihu xpi.
Et hiero⁹ in descriptiōe Pauli p̄mi be
remite inq̄t. Testor teū et angelos eius
vidisse monachos 7c. 3. q̄ iurare sit li
citū pbat ex ordinatiōe ecclie et sacroz
cōciliorū. Nam ordinata sūt iuramēta
romanoꝝ impatoꝝis. ut patz in cle. ro
mani p̄ncipes. d. iureiurj. heretici abiu
rātis heresim. ut nō. re. p̄se. di. 2. c. Ego
Berēgan⁹. et ex. re. here. c. Ad atolen
dā. Prelatoꝝ. ut d. electi. i. c. significasti
et sic de alijs iuramētis q̄ sacri canōes
ponūt. 4. q̄ iurare sit licitū pbat au
ctoꝝitate. Un Deut. 6. Dñm teū tuum
timebis: et illi soli seruiēs. et p̄ nomē illi⁹
iurabis. Et Deut. 32. Jurabis in noīe
eius. Et ps. 62. Laudabūť oēs q̄ iurāt
in eo. Et Hier. 4. iuravit. Viuit dñs in
veritate et in iudicio et iusticia. Ad idē
facit qd scribit. 22. q. 1. c. c. c. nō ē. c. in
nouo testō. c. ut nouerit. c. a. tu ma
lum nō facis. c. et iurabit. c. cōsidera. c.
si p̄cū ēēt. 5. pbat q̄ sit licitū iurare
rōne. Nā act⁹ latrē est licit⁹. s. iurare p
teū ē act⁹ latrē. q̄a sic hiero⁹ i glo. sup
illud Matb. 5. Reddes dño iuramen
ta tua. ait. Hoc p̄ qd q̄sq̄ iurat venerat.
Venerari autē teū act⁹ latrē est. s. act⁹
iurandi p̄ teū ē licitus. S3 p̄ arguūt
aliq̄ ex auctoritate saluatoris. d. Matb
5. Ego dico vobis: nō iurare oīo. Et ex
auctoritate Jac. 5. c. 5. sue canonice ait
An oīa frēs mei nolite iurare. Rñdet
Aug⁹ i li. de mēdacio. et in eplā ad ple
beculaz. q̄ in his auctoritatib⁹ p̄dictis
nō p̄bitet iuramētū in q̄cūq̄ casu. S3
interdicat imoderat⁹ et nimī vsus eius
ne sic pueniat i piuriū. Tertū vidē
dū. quot sūt iuramēti comites ut debito
modo fiat. Rñdet hiero⁹. 22. q. 2. c.
aiaduertēdū. q̄ sūt tres. s. veritas. iudi
cium et iusticia. Idē ponit. in. c. 7. si xps
ex. re. iureiurj. Prima p̄ditio ul' comes
iuramēti est veritas: ut. s. fiat cū p̄itate
Secūda ē iudiciū ut fiat discrete. Ter
tia cōditio est iusticia: ut fiat re. re iusta
et licita. Quartū vidēdū erat. q̄ sit iu
ramēti forma. Et rñdet Inno. et Ray.

q̄ alia fuit forma iuramēti in vet̄i lege
i qua iurare solebāt. d. Quis te? viuit
aia mea. ut pz. i. Reg. 24. 7. 25. Alia
fuit forma iuramēti i ecclia pzimitiua.
Tūc eni iurantes dicebant: Testis est
mibi dē. ut d̄ dictū ē de Paulo. Hodie
p̄o forma iuramēti solet esse: ad sacra
rei euāgelia. Omnib⁹ tñ modis quib⁹
teus iuratur iuramentū est.

Quot modis cōmittat̄ per iurium. 7
q̄ q̄ttuor sūt iuramēta indebita s. falsa
iniusta. incauta. 7 omīssa. Caplm. 2.
Secundū mysteriū cōtemplādū
de piurio dicat̄ cōmissio. an quo
ex dictis notare debem⁹ q̄ per
iuriū cōmitti potest quadupliciter fm̄
quattuor indebita iuramēta. Primū
est iuramētū falsū. Secundū iniustū.

Tertū incautum. Quartū omīssū.
Primo cōmittit̄ piuriū respectu iura
menti: cum quis iurat falsū siue iura
mēto assertorio: siue p̄missorio. Ad
uertendū tñ fm̄ Aug. 22. q. 2. c. loies
q̄ aliq̄s p̄t iurare falsū cū intētiā fal
lendi. 7 talis peccat 7 piurus est. Aliq̄s
p̄t iurare falsū sine intentione fallendi
7 tunc si adhibuit diligentia debita ne
iuraret falsū: licet illud iuret nō peccat
Quia ut dicit̄ in dicto. c. Ream linguā
nō facit nisi rea mens. Potest etiā quis
iurare verū cū intentione fallendi. 7 tal
peccat. 7 q̄tum in se est piurus efficitur

Secundo cōmittit̄ piuriū in iuramē
to iniusto uel illicito. 7 tūc peccat⁹ est
sic iurare. 7 peccat⁹ est tale iuramentū
obseruare. Quā Isidor⁹ in. c. In malis
22. q. 4. In malis p̄missis rescinde
fidē. in turpi voto muta te cetū. Quod
incaute vouisti ne facias. Impia p̄mis
sio ē q̄ scelere adimplet. Ad idem ē. c. si
aliquid. c. nō solū. c. vnusq̄sq̄. c. i cōmu
tabilis. c. magne. c. nō semp. c. diffinitio
c. si ad pctū. 7. c. mulier. Propterea nō
excusaf̄ herodes q̄ iussit amputari ca
put Johis baptiste ne violaret iusturā
dum. Iurauerat namq̄ dare puelle sal
tanti quicquid p̄teret: licet dimidiū rei
gni eius. At illa p̄t̄t. d. Da mibi i di

seo caput Johis baptiste. ut d̄r Marci
6. c. Ideo dicit Amb. li. de officijs. He
rodes saltatrici p̄miū turpiter p̄misit
crudeliter soluit. Turpe est q̄ regnū p
saltatione p̄mittat. Crudelē q̄ mors
p̄phete pro iurisiuradi religia donat.

3° cōmittit̄ piuriū i iuramēto incauto
siue indiscretō: in quo test̄ iudiciū. si
cut solēt facere multi: q̄ p̄o minima re
iurant p̄ deū: p̄ scōs scāsq̄: p̄ corpus 7
sanguinē xp̄i. 7 hī. q̄ audire debēt x̄bū
sapiētis. d. Eccl. 23. Jurationi non as
suefeat os tuū: Multi eni sunt casus i
illa. Et iterū ibi. Vir multū iurans im
plebit iniquitate: 7 nō discedet a domo
eius plaga. Qui aut̄ sic consueuerūt iu
rare difficile corrigunt. Nū 7 ego scio
in ciuitate quadā italie ep̄m quendā q̄
nesciebat loqui: nisi diceret p̄ corp⁹ xp̄i
7 in noie diaboli. Cui p̄o null⁹ auderet
illū corrigē: dñs ciuitat̄ caritate mot⁹
tōc officiū i se suscepit. quare inuitauit
ep̄m ut secū p̄anderet: 7 finito p̄adio
dñs traxit ep̄m ad partē: satisq̄ reuerē
7 honeste dixit ei. Pater reuerendissime
multi de te aiunt q̄ non scis x̄bū pro
ferre sine iuramento 7 inuocatione dia
boli. At ep̄s in impatientia p̄sus r̄ndit
In noie diaboli: 7 q̄s tēme ita dicit: p̄
corp⁹ xp̄i nō ē verū. Cui dñs. Jam a te
ipso testimoniū accepi. siq̄s ep̄s ille cū
rubore discessit. Illi p̄o siles plurimi in
ueniūt. q̄ etiā dñ p̄fitem⁹ ob iuradi lon
gam cōsuetudinē iurare nō crutescunt.

Quarto cōmittit̄ piuriū i iuramento
omīssō. cū. s. nō seruant̄ ea q̄ seruari de
bēt 7 possūt etiā iuramēto firmata. Si
seruarēt reges. p̄ncipes. duces comites
marchiōes. barones. officiales publici
capitanei. potestates. rectores. iudices
aduocati. procuratores. notarij. 7 certe
multi alij que iure iurādo p̄miserūt. q̄t
iusticie cessarēt. q̄t impietates cressent
q̄tne mala deficerēt. De p̄latis aut̄ curā
aiay habētib⁹ nihil dico. tñ vnū asserto
q̄ multi ex his q̄ i dignitatib⁹ sūt p̄sti
tuti tam sp̄ualib⁹ q̄ tp̄alib⁹: ex euidentia
facti: ipsozūq̄ opib⁹ piuri cē cōgscūt.

De piuriū ostendit peccatū malignū
7 graue. tum ppter transgressionē. tum
ppter puocationē. tū ppter assimilationē.
nem. tum etiā ppter punitionē. Cap. 3.

Mertū mysteriū re piurio decla-
randū dicit malignatio. Est si
quidē pccatū satis graue atq; mali-
gnū quadruplici rōne. p rōne trāsgres-
sionis. 2. rōne puocationis. 3. rōne
assimilationis. 4. ratione punitionis.

Prima rō dicit trāsgressio. Trāsgres-
siōne siquidē ipsi piuri pceptū dñi
qui ait **Exo. 20. c.** Non assumes nomē
dei tui in vanū. Et **Leuit. 19.** Nō piurab
in noie meo. Quātū confundi debent
xpiani piurātes qñ apud infideles tan-
tam vñ bāter iusiurandū. ut **Marcus**
Regulus mori potius elegerit q̄ iura-
ta per illum violare. Inquit enī **Aug.**
de illo li. i. de ciui. dei. **Marcus Regulus**
impator populi romani captiu⁹ apud
cartaginēses fuit: qui duz sibi mallēt
a romanis suos reddi: q̄ eoz tenere ca-
ptiuos ad hoc impetrandū bñe p̄cipue
Regulū romā miserūt prius iuratione
constrictū: si quod volebāt minime per-
egisset rediturū esse cartaginē. p̄xit
ille atq; in senatu contraria psuasit: qā
nō videbatur esse vtile romane reipub.
mutare captiuos: nec a suis post hoc ad
hostes redire cōpulsus est: tñ qā iuraue-
rat id sponte cōpleuit. Cartaginēses
autē ut dicit **Valerius** s̄ rubrica de cru-
elitate. eum grandib⁹ cruciatib⁹ nece-
uerūt. iclusū quippe angusto ligno: vbi
stare cogere: clauisq; acutissimis refer-
to: ut se in vllā ptem sine penis atrocis-
simis inclinare nō posset: etiā vigilādo
pemerūt. O xpiani piuri. o violatores
fidei. O fractores iuramēti. aiaduertite
7 cōsiderate q̄ vitupabile est q̄ue dam-
nabile pccatū vestrū. 7 i exemplo **Marci**
Reguli discite quanta diligentia teneri
debeat iusiurandū. 2. pccatū periuriū
est graue atq; malignū rōne puocatio-
nis. Ex illo nanq; puocat⁹ deus ad in-
dignationē 7 iram. quia sicut inuocā-
tes nomē ei⁹ p̄tegit⁹ defendit. Ita illud

falsificantes 7 cōtemnentes abhorret 7
psequit⁹. Dixit enī **Jobel. 2. c.** Omnis q̄
inuocauerit nomē dñi saluus erit. Et
p **David** in ps. Protegā eum: quoniam
cognouit nomē meū. Et p̄p. 18. Tur-
fortissima nomen dñi. Sic ecōuerso ex-
pugnat illos q̄ nomē eius irreuerenter
tractant: Propterea **Asdrubal** a cartba-
ginēsis missus ad romanos legat⁹
p pace firmanda. postq; **Scipio** reuicit
Hannibalē. ut dicit **Litus** **Liuius** euz
orasset i senatu: fletissetq; ad misericor-
diā patres: vñ eozū q̄ p̄ oib⁹ cartba-
ginensium fraudes celarat dicenti. Per
quos reos iurabitis nob: quos alias
iurādo fefellistis? Rēdit p eodē quos
tam aduersarios exp̄mur cōtra iurata
frangentes. Legit etiā in vita s̄ **Nico-**
lai q̄ vir qdā ab vno iudeo quādā sū-
mā pecunie mutuo accepit: iurās sup
altare sancti **Nicolai** q̄ p̄citus posset:
eam sibi redderet. Tenente illo diu pe-
cuniā: iudeus eā expostulat. sed ille eā
sibi reddidisse affirmat. Ducit res ad iu-
diciū 7 iuramentū indicat⁹ rebito: r. At
ille baculū cauatus: quem auro minu-
to impleuerat secum retulit: ac si ei⁹ ad-
miniculo indigeret. Volens igit facere
sacramentū: iudeo ibidem exstenti ba-
culum tenendū redit. Iurauit itaq; q̄
plus reddiderat q̄ acceperat. facto iura-
mento baculū suū reperiit. quē iudeus
ignarus astutie sibi reddidit. Rediens
autē qui fraudē fecerat in quodā biuio
oppressus somno corruit. Currusq; euz
impetu veniens eum necauit: 7 plenum
auro baculū fregit 7 aurū effudit. Au-
diens hoc iudeus concitus illuc venit.
Cumq; dolū vidisset. 7 a multis ei sug-
gereret ut aurū recipet omnino renuit:
nisi qui defunctus fuerat ad preces bti
Nicolai ad vitā rediret: asserens si hoc
fieret se baptisma suscepturū. Cōtinuo
igit q̄ defunct⁹ fuerat surrexit. 7 iude⁹ in
xpī noie baptizatus est. In ciuitate p̄o
Liti fuit quidā q̄ **Antoni⁹** p̄dul⁹ dice-
batur quē ego cognoui. bic dum coraz
officialib⁹ iurasset falsū: addidissetq;

Precoz teū celi ut si mentiar faciat me
 morte subita interire. statim cecidit i eodē
 loco 7 miserriū expirauit. 3° piuriū
 est peccatū graue atq; malignū rōne af-
 similationis. Facit utiq; boiem similem
 p̄ditori Jude: qui xpm osculando 7 sa-
 lutādo tradidit inimicis suis. Sic per-
 iuri inuocantes nomē xī veritatē ius-
 ticiam opprimūt 7 occidunt. 4° pi-
 rium est pctm graue atq; malignū rōne
 punitionis. Nam p̄ ciuiles leges punif
 ut patet ex textu multarū legū ciuiliū
 quas causa breuitatis omitto. Nam vi-
 demus iuramētū violantes truncatide
 man⁹ affici: ita ut oib⁹ sint eos viden-
 tibus in exemplū. 7 ut sibi caueant mo-
 nimentū. P̄ leges autē canonicas punif
 piuriū grauit. ut pz. 22. q. 5. c. q̄ piurat
 c. si q̄s coact⁹. c. si q̄s puic⁹. I3 hodie ut
 factū ē in p̄cedentib⁹: p̄nie sint arbitra-
 rie. Sūt etiā piuri infames. ut patet. 6.
 q. 1. c. infames. Et quib⁹ oibus colligi-
 mus quātū bi qui ad penitentiā venire
 volunt: curare debēt ut abstineant a per-
 iurio. Hoc siquidē pctm ē quo magis
 xp̄ianozi numer⁹ ad tartara ruit. Hoc
 pctm est q̄ nutriū fraudes: receptiōs
 simulationes 7 iniusticie. Hoc pctm est
 p̄pter qd̄ opprimūt paupes. et anē vi-
 due. pupilli 7 orphani tribulāt. Quia
 ut sup̄ius dictū ē: si bi q̄ uel ecclesie uel
 reipublice p̄sunt seruarent iuramēta
 sua: cuncta recte sancte iustissimeq; fie-
 rent: essentq; de oib⁹ ibi xpi: q̄ nobis
 omnibus suā largiatur gratiā 7 in fine
 sempiternam gloriā. Amen.

Feria quinta post dñicā de passione
 de Maria magdalena. s. de triplici eius
 statu. videlicet offensionis. conuersiōis
 7 gratificationis. Sermo. 59.

Remittuntur
 ei pctā multa: qm̄ dile-
 xit multū. Verba sunt
 redemptoris nostri ori-
 ginaliter Lucā. 7. c. 7 in

euangelio hodierno. Relucet in exem-
 plo Marie magdalene benignitas 7 cle-
 mentia saluatoris nri xī. Suscepit pe-
 nitentē 7 pctā oia remisit illi. P̄ opea
 scā mater ecclesia legit hodie euangelii
 in quo res tam pia: tamq; dulcis exp̄i-
 mitur 7 narrat: ut sic pctōres nō diffi-
 dant de clemētia ibi xpi bñdicti. Qua-
 re equū ē ac rationabile ut 7 nos tota
 mente contēplemur Marie magdale-
 ne penitentiā 7 cōuersionē. Ipsa ē que
 in pctis teū offendēdo diutius fuerat
 imozata. Ipsa est que corde cōpuncta
 xpm audiuit pctā sua sibi remittentem.
 Ipsa est in qua prius abundauit relictū
 7 postremo sup̄abundauit 7 grā. Qua-
 p̄pter de ea loqui volentes. in p̄sentiser-
 mone triplicē eius statū cōsideremus.
 Primus dicat offensionis.
 Secundus conuersiōis.
 Tertius gratificationis.

De statu offensionis Marie magda-
 lene. in quo videndū est: an hec mulier
 fuerit soror Lacari. 7 an pctm ei⁹ fue-
 rit corde 7 ope perpetrātū. ac que potuit
 esse causa peccati eius. Caplm. 1.

Primus status Marie magda-
 lene quē considerare debem⁹ dī
 offensiōis. Hoc notat in euāge-
 lio. cū dicit: Ecce mulier que erat in ci-
 uitate peccatrix. s. notoria publica 7 in-
 famis. Virgilius. 4. enei. fama maluz
 q̄ non aliud velocius ullū Mobilitate
 viget: viresq; acq̄rit cundo. Parua me-
 tu primo: mox sese atollit i auras. In-
 greditq; solo 7 caput inter nubila p̄dit
 Pro cuius clarioze noticia tria dubia
 emergunt declaranda. Primū. vtrum
 ista peccatrix: de qua Lucas meminit
 fuerit Maria magdalena soror Lacari
 Secūdū. vtrū hui⁹ mulieris peccatricis
 pctm fuerit tm̄ corde: aut simul 7 ope
 perpetrātū. Tertū. que potuit esse cā ut
 Maria magdalena rueret 7 peccaret.

Ad primū dubiū dixerunt aliqui q̄
 hec peccatrix cui⁹ mētiōē Lucas facit
 nō fuit Maria magdalena. sed quedā
 alia. tum quia nomē eius nō exp̄imis.

tum quia videtur eis inconueniens nobilissimā mulierē: qualis fuit Maria magdalena. ad tantā infamiā infamēq; vitā potuisse puenire. Sed ego dico q; qui hanc opinionē sequitur minus bene sentiunt. Nam si Lucas nomē illius peccatricis non expressit. hoc fecit ad te notandū sū morem scripture q; in statu peccati non deo erat cognita per ap probationem. Dicitur enī vīginib; stultis a deo q; omnia nouit cognitōe simpliq; noticie Math. 25. Nescio vos. q; illas nō cognoscebat: ut approbaret q; ab eo p peccatū erāt separate. Sic et Luce 16. exprimitur nomen Lazari: qui erat scriptus in libro vite. et taceatur nomen diuitis q; erat reprobat; Sic a simili dicimus de Maria magdalena. Quā hē autē ip̄a nobilis genere et soror Lazari tāta potuit infamia deturpari reuelabimus in tertio dubio. Hic vero p̄prie debem; dicere qd Lucas de ipsa Maria magdalena vere et realiter ē locut;. Ad h; autē facit p̄mo auctoritas Aug. q; in libro de p̄sensu euangelistarū asserit hanc peccatricem Mariam magdalenam fuisse. Et hoc ipsū asserit Greg. qui i omelia p̄sentis euangelij sic ait. Cogitanti mihi de Marie penitētia flere magis licet q; aliquid dicē. Cui; enī uel sareum pectus ille huius peccatricis lachryme ad exemplum penitendi non emolliuit; Cōsiderauit nāq; quid fecit et noluit moderari qd faceret. Sup̄ conuiuentes ingressa ē. nō iussa uenit. in epulas nō erubescit. Hanc p̄o quā Lucas peccatricem mulierē vocat: Jobes Mariā nominat. Illam esse Mariā credim;. de q; Marcus septem temonia electa fuisse testat;. Et quid p̄ septem temonia nisi vniuersa vitia designāt; hec ille. Job. aut. xi. c. ait. Maria erat que vnxit dominū vnguentō: et extersit pedes eius capillis suis: cuius frater Lazarus infirmabatur. Marcus etiā vlt. c. sic de ipsa scribit. Surgens ibi mane prima sabbati: apparuit p̄mo Marie magdalene. de q; eiecerat septem temonia. In

sup̄ pater hanc peccatricem Mariā magdalenā fuisse: eo q; ecclesia i festo Marie magdalene legit euāgelij b; peccatricis. Et in historia beate Marie magdalene habetur q̄liter ip̄a reuelauit sacerdoti cuidam qui eam in heremo iuenit q; ipsa fuisset famosa illa peccatrix. quare non est dubiū qd Lucas loquitur de ipsa. Secundū dubiū erat. vtrum huius peccatricis scilicet Marie magdalene peccatū fuit t̄m corde: aut simul et opere perpetrātū. Et ad h; ē triplex mod; dicendi. Quidā enī dicunt ipsam fuisse virginem corpore et carne: s; t̄m mente corruptā. Contra illos tamen ē auctoritas ecclesie que in festo eius nō facit officiū virginū. cum tamē sū oēs doc. mentalis virginitas recuperet p̄ p̄nā. Cōtra istos etiā est. quia ecclesia nō iudicat de peccatis occultis et mentalibus: s; de manifestis et opere perpetratis. Cū ergo euangelista noiat illā peccatricem: et in ciuitate notat. seq̄t q; de peccatis eius manifestis et nō secretis scripserit. Alij doctores dicunt q; Maria magdalena fuerit publica meretrix. qm̄ de illa Criso; sup̄ Math. ait. Tunc illa prostituta lupanar exiuit: qm̄ discipulus getsennā intrauit. Et Hiero; ad Furiam. Meretrix illa in euangelio: que pedes domini lachrymis lauit. et crine deterxit. et cōfessionis sue honorauit vnguento. manifeste depingit ecclesiaz de gentibus congregatā. Et idē in p̄logo d̄see p̄pbe. Hec ē illa mulier meretrix et adultera: de qua loquitur domin; ad iudeos dicens: Meretrices et publicani precedent vos in regno celozū. Propter huiusmodi p̄ba dixerūt aliqui p̄fatā secundā opinionē. S; ego dico q; satis durū est: imo nec credibile mulierē generosam nobilissimis parentib; ortam et diuitijs abundante loca spurcissima p̄o precio inhabitasse. Doctores autē Criso; et Hiero; loquūt de ea. ut sup̄ dictū est. ad tenorādū q; vita eius: licet in p̄pria domo: tam lasciuia erat tamq; dissoluta ut videret quasi vna ex mero

tribus: que solent in lupanarib' ino-
rari. Et propterea est tertius mod' dicēdi:
cui ego adhxreo tenēs viam mediaz q'
Maria magdalena i sua domo relicto
7 ocio vacans vsq' ad suā cōuersionē
omne temp' suū: omnēq' vitā volupta-
tibus exposuit: ornādo caput: poliendo
crines. vnguendo faciē. componēdo ve-
stes. cantando vanas cantilenas. lo-
quendo lasciuā. conuersando cū iuue-
nibus: 7 ex consequenti de facili alia fa-
ciendo: que nō licet homin' loq'. **Ter-**
tii dubiū erat. que potuit esse causa ut
Maria magdalena rueret 7 peccaret.
Et dico q' potuerūt eē tres. Prima cā
fuit ei' formositas 7 pulchritudo. Erat
siquidē pulchra 7 formosa naturaliter
atq' pulchritudinē illā āplīabat cū or-
natu vano inhonesto ac meretricio. Tal'
vtiq' pulchritudo cū inhōestate habet
aspectus. vultus. 7 gest' sociata. in ma-
gnū ponit discrimen mulieres: qā ut in-
quit Aureolus Treophrast'. Mulier
pulchra cito adamas. 7 difficile est cu-
stodire quā multi amāt. Et sapiēs pp'.
J. inquit. Fallax species 7 vana est pul-
chritudo. Propterea Hiero' reprehēdit
acri' ornātū inhonestū mulierū. Unde
ad Furiam ait. Ornatus iste nō dñi est
velamē: s' anti xpī. Aut loquēdū nobis
ut vestiti sumus. aut vestiendū ut loqui-
mur. Lingua psonat castitatē. 7 totum
corpus pferat impudicitia. Et idē ad
sacras virgines de cōtinentia virginali
Propheci' ille sermo nō pferat de vob'
filie eozū composite circūornate: ut si
multitudo templi 7 realbate ab extra: ut
monumenta que auro relucēt: intus
pō plena sunt ossib' mortuoz. He non
filie regis xpi sed regis Tyri. He semp i
munerib' vult' i pudicitia diuites ple-
bis 7 captiūt 7 captiūt. Impudicissim'
mulierū affect' : semp in auro. semp in
gemmis. semp in ornamentis extrinse-
cus gloriā ponūt. Nō sufficit eis libido
innata nature: sed occasiōē querūt ex-
plende libidinis. Affectant pculdubio
ut oculi viro: nū aurū contemplantēs. 7

gemmas tandē figant in faciē. 7 furtiuis
oculoz suoz nunt' facili' incitēt ad li-
bidinosū incēdiū. hec ille. Sic Maria
magdalena dissoluta 7 vaga vanitati-
bus re dita: offerebat seipsā viris dili-
gendā amore vano 7 vitiōso. 7 ex pñti
solicitādā. Secūda cā qre ad tā la-
sciua vitā reuenit. fuit vbertas 7 abun-
dantia bonoz spaliū: ob quā satiffa de-
bat corpi in oibus relictis suis. pasce-
bat illud splēdide. bñ comedebat. bite-
bat 7 dormiebat. refugiebatq' q'scunq'
latores. Qd quātū piculi sit nō solū mu-
lierib' s' etiā viris declarat de' p Ecceh
33. d. Hec fuit iniquitas sororū tue Sado-
me. saturitas panis. 7 abūdātia. 7 ocū
ipsi'. 7 filiarū ei'. Tertia cā qre Ma-
ria magdalena tanta flagitia enormia
pmisit. fuit libertas. Scdm. n. Aug. i li.
de recē cordis. qtuor s' custodie mulierū
q'b' adiunat ut honeste viuāt. 1^a est ti-
mor rei. 2^a timor legū adulteras pu-
nientū. 3^a societas viri. 4^a verecūdia
mūdi. De hac sic dicit Hiero' ad furiā
Teneras i feminis fama pudicitie ē:
7 quasi flos pulcherrimus cito ad leuē
marcessit aurā. maxime vbi etas p'sentit
ad vitiū. 7 maritalis reest auctoritas:
cuius vmbra tutamē est vroz. hec ille
Cū g' Magdalena nec reuz nec leges
timeret: essetq' absq' viro. 7 in libertate
sua: qā patrimoniu diuisū erat int' La-
zarū 7 ipsam 7 Martbā: facile ē credē
7 opinari q' fronte fecerit meretricis. 7
sine rubore ac verecūdia sue libidini sa-
tisfecit. ita ut p excellētiā dicere p'cca-
trix. **O** Maria magdalena q' vilis est
in tali statu conditio tua. o quantū te
nigrata est fama tua. o quāta igminia
ppe tuā lubricā vitā circūdedit paren-
telam tuam. Sed his omnib' grau' ē:
quia facta es rei inimica. 7 ei' angelis
ac sanctis omnib' odiosa valde. **O** in-
felix 7 excecata. o miserrima aia cur tā-
to studio. pcuras perdere celū: offendē-
reū: 7 in interitū currere damnatiōis
eterne? Et quid aliud est esse peccatrice
nū eē i piculo grādī dānatiōis future?

Meriti qđ audimus de Magdalena:
qđ peccatrix erat. hodie dici pōt de innu-
merabilib⁹ quasi mulierib⁹ adulteris:
fornicarijs. incestuosiss⁹ et omni flagitio
ac de decore infectis. O impie creature
o carnales et lasciuie mulieres cogiscite
statū vestrū: et scitote qđ nihil magis pōt
vos ledere qđ peccatum. sicut patet de
Magdalena.

Qualis Maria magdalena cogno-
uit peccm suū. et corde contrita ad pedes
ib⁹ humiliter satisfecit. Caplm. 2.

Secundus status Marie mag-
dalene: quē cōsiderare debem⁹
dicis punctionis. Hunc explicat
Lucas cū dicit. Et cognouit: quia ib⁹
accubuit in domo pharisei attulit ala-
bastro 7c. vbi ponunt tria de ipsa Ma-
gdalena. Primū est cognitio. Secūdu
satisfactio. Tertiu contritio. Primū
est cognitio: qđ dicit: ut cognouit. Co-
gnouit siquidē bona que omisit. mala qđ
cōmisit. damna que incurrit. Cognouit
peccatorū suorū magnitudinē. turpitu-
dinē et multitudinē. Cognouit dei p̄tra
peccatores seueritatem. erga penitētes
pietate. et circa iustos liberalitatē. Quid
ista cognouit cum. ppter peccm aia ceca
efficiat⁹? Iuxta illud qđ de peccōrib⁹ dī
Bap. 2. Execrabit illos malicia eorū.
Et Sopbonie. i. Ambulabunt ut cecī:
qđ dño peccauerūt. Et ut Ar. inqt. 2.
de aia. Nihil videt nisi i lumine. Et di-
cere possum⁹ qđ cognitionē accepit oīz
supradictorū p lumē irradiātis grē dei:
qui etiā peccōrib⁹ et malis quātum est de
se offert claritatē et splēdorē gratie sue.
Quidā autē pie dicunt Magdalenam
audiuisse predicantē xpm. qđ satis veri-
simile ē retestantē qđ peccā aie ad dei ima-
ginem formate. O qđ acuta qđ penetra-
bilis: qđue ardentissima erant verba ib⁹
xpi predicā. Loquebat siquidē ex in-
timis cordis cū admirādo seruoze bu-
liebat eius mēs: ut aias eriperet de dia-
boli laqueis. Asperit ergo sic predicās
et vidit Magdalenaz extrinsecus et in-
trinsec⁹. Clamare forte cepit. O anima

mea pro cuius amore deus homo face-
sum: cur me psequeris? cur mūdū am-
plexeris? cur patrē oīz deū ita supbe
cōtemnis? Quid tibi in fine succedet
pro vanitatibus tuis? O plena oī mi-
seria: cur nō erubescas carnalē ducē yu-
tam? An nō p̄sideres qđ peccatorū finis
interitus est? Vita p̄ns nihil ē: mūd⁹
cū suis bonis. p̄ditor et labilis est. Redi
ad cor tuū et p̄sidera vias tuas. Reuer-
tere reuere a via tua mala: reuere
ad me qui te patienter expecto. oulciſſi-
me iuito: clemētissimeq; suscipio. Veni
re pone peccā tua. et veni ad me secura. ve-
ni in quā o aia mea dilecta. et ego remit-
tam tibi peccā cūcta qđ cōmisisti. Nō enī
veni vocare iustos sed peccōres ad peni-
tentia. Huiusmodi autē similibusq; p̄bis
potuit xps peccatricē Magdalenā ex-
tare illuminare et inflāmare. qre men-
tem mutauit. mūdū ptemnere cepit. et
voluntatē. pposito se emēdandi: ac bene
faciendi impleuit. qđ mystice designat
i alabastro. i. in vase de alabastro facto
s̄m Cirillū: qđ attulit plenū vngueu-
to p̄cioso. Secūdu qđ ponit de Ma-
ria magdalena i eius cōuersione dicit
satisfactio. Per que enim peccā peccauer-
at: p eorū opposita satisfacere curauit
s̄m Breg. i. omelia. Peccauerat siq̄dez
p presumptionē et audaciā. satisfecit cū
verecundia et erubescētia: quia ingressa
domū pharisei nō stetit ate: s̄ retro xpm
Et stans inquit euāgelista retro secus
pedes 7c. Peccauerat p supbiā. satisfecit
cuz humilitate tota inclinata ad pe-
des ib⁹. Peccauerat p vanū oculorum
affectū. satisfecit cū lachrymarū iundā-
tia. Peccauerat p inordinatū capillorū
decorē. satisfecit p illoz cōtemptū: pe-
des ib⁹ cum illis abstergendo. O felix
cōmutatio excelsi de r̄ra facta: qđ paulo
ante adeo erat aliena: nunc studiosissi-
me illi conatur adhxere. Tertiu qđ
ponitur in Marie magdalene conuer-
sione dicit p̄nitio. Erat vtiq; abundās
olor. p petis eius i corde illius: quē p
lachrymas ostēdebat. Tot enī ab eius

oculis lacryme defluebant: ut sufficeret ad lauandū pedes ihu. Pieq; possumus contemplari q; licet nihil diceret p̄to. in corde tā suo loquebat ad dñm: O tunc ihu. o pastor aiarū. o spes vnicā salutaris mee miserere mei. Ego sū illa infelix ingrataq; peccatrix que te offendit. Ego sū illa que lasciuo gestu. vano aspectu: nimioq; ornatu multorum aīas illaqueaui. Ego sum illa que mundum cum suis bonis magis dilexi q̄ te reus meū benefactorē meū. fontē indeficientem oīs boni. heu me miseram. heu me dolentē nimīū. heu me quid feci. peccauit. inique egi. sed tu pius et misericors indulge mihi. Ecce pedes tuos teneo q̄ me pegrinando quesierunt. Ad venisti vocare iustos: s; peccatores ad pñiam. Ad respicias cor cōtritu et humiliatū. O ihu dulcis. o ihu clemētissime. o fili dei bñ. dicti sana aīam meā. suscipe penitentes consolare lacrymantē. ad te veni. ad te fugi. ad te totis viscēribus clamo miserere mihi peccatrici: que parata sum de cetero obtemperare voluntati tue. Talia uel similia in contrito corde Magdalene versabantur.

Qualiter post conuersionē Maria magdalena multiplicem gratiā a dño ihu xpo est consecuta. Caplm. 3.

Tertius status Marię magdalene quez considerare debemus dicitur gratificandis. Inuenit namq; Magdalena cōtrita grāz apud xpm. qui tria beneficia ei exhibuit admiranda. Prīmū dicit defensionis. Secundū remissionis. Tertium cōsolationis. Prīmū beneficiū dicit defensionis. Factus etenim fuit xpus defensor eius qui defendit illā a pbariseo intra se murmurante. ut patet in euāgelio. a Martha sorore sua de illa cōquerente. ut dicit Lūd. x. c. et a discipulis indigne ferētibus cum vngeret caput eius. ut nōd Mat. 26. c. Secundū beneficium dicit remissionis. Remittunt dicit xps ei peccata multa. Et p̄sensus ad illā addidit. Remittunt tibi peccata tua. Omellistū p̄bū

o iocunda snla. Ecquid potuit audiri meli? quid vtili? quidue fructuosius? Beati aut psal. quorū remisse sunt iniquitates. et q. t. s. p. O felix pñia Magdalene: que xps ad se traxit. fecitq; ut peccatrice animā antea p̄pē peccatā relectā de libro vite iustificaret. et in numero p̄scriberet electorū suorū. Tertium beneficium collatū a xpo Magdalene fuit cōsolationis. Fecit etenim eam dignā cōsolationibus suis spiritu alibus: ita ut merito dicere posset illud ps. Consolationes tue lenificauerunt aīam meam. Quisnam explicet qualis fuit consolatio Magdalene quādo stabat et audiebat vrbū xpi? quando cōuersabatur cū gl̄iosissima Maria matre eius. quādo angelos vidit resurrectionē suā illi annunciantes. qñ p̄ma resuscitatū xpm in specie tortulani asperit et vocata ab eo Maria: cognouit illū esse: voluitq; pedes eius tangere. et tunc nō fuit p̄missa: quando p̄ cum alijs mulieribus tenuit pedes eius dum eis apparuit in via. qñ p̄ exiliū pueniens cū Lazaro et Martha et ceco nato: quē xps illuminauerat et beato Marimino: alijsq; xpianis Marsiliā. post illi? patrię cōuersionē: postq; miracula plurima supne cōtemplationis auida asprimā heremū petiit et in loco angelicis manibus p̄parato p 30. annos incognita māsit: in quo nec aquarū fluentia: nec arborū: nec herbarū erant solatia. ut ex hoc manifestaret q; nō terrenis refectionibus s; celestibus epulis satiabatur. Qualiter enī die septē horis canonicis ab angelis in ecclesia eleuabatur. et celestium agminū gl̄iosos carnis corporalibus auribus audiebat. Quanta adhuc fuit ei iocunditas: cū dispositione rei in extremo vite sue a sacerdote quodā inuenta est quē ad beatū Mariminū misit ut die resurrectionis dominice oratorū solus ingrederet tpe quo ad matutinū surgere consueuerat: quō et fecit: viditq; in oratorio Marię magdalene spacio duorū cubitorū eleuata a terra et stantē in medio angelorū.

x

Quantū fuit Magdalene gaudium
qñ postremo cōuocato vniūso clero ab
ipso ep̄o scissimū sacramentū cū multa
lachrymarū inundatione suscepit: 7 añ
altare pstrata aiam emisit ad celos. O
admirabilis de⁹. o pater misericordiaz
qui obliuisceris oīuz iniquitatū quas fe-
cit impi⁹: si ad pñiam reuertatur. Ecce
ostēdisti nobis in Maria magdalena
quanta est bonitas tua. quāta patiētia
quāta caritas. quāta gratia. Tu illam
peccantē supportasti. a te fugientem te-
nuisti. obaudiētē aduocasti. reuertētē
suscepisti. 7 penitentem iustificasti: atq;
iustificatā in celo eē iussisti. Cui⁹ merit⁹
maiestatē tuā supplices reprecamur. ut
nobis largiatur hic gratiā 7 in futuro
sempiternam gloriā. Amen.

⁹ Feria sexta quinte ebdomade i qua-
dragesima. de horrendo peccato homi-
cidij: ad quod consequi solet desperatio
7 impenitentia. Sermo. 60.

Digitaue-
runt ut interficerent
eum. Scribunt hec
vba Joh. xi. c. 7 in
euangelio todierno.
Nescit quiescere ma-
ligna mēs inuidoz que semp proximo
machinas mala: 7 exquirat volos. Neq;
peccm aliqđ tam graue est: ut sibi facile
non appareat. Propterea scribe 7 pbiel
statuerūt i cogitatu pessimo interficere
xpm. qđ tandē ope compleuerūt. Sic 7
pleriq; boies nequā. ferales: atq; crude-
les ad suā iram explēdā sepiissime suos
proximos occidere non formidant. Et
qm homicidij peccm solet sequi despatio
Idcirco ad tantū piculū deuitandū in
pñu sermōe de homicidio erim⁹ locuturi
qā penitētibus satis pdesse potest bui⁹
materie declaratio. De homicidio ergo
tria principalia mysteria proponemus
aperienda.
Primū dicē diffinitio.

Secundū modificatio.
Tertium punitio.

⁹ Quid sit homicidiū. 7 de his qui in-
ficiunt seipsoz: 7 de occasione brutorū:
7 qualiter quādo qđ homicidiū fieri pōt
absq; peccato. Caplin. j.

Primū mysterium de homicidio
aperiendū dicē diffinitio. i quo
qd sit homicidiū videam⁹. Et
fm Ray. i sūma sua. 7 hosti. in ti. de ho-
micidio. Homicidiū est hoīs occisio ab
hoīe facta. 7 dicē ab hoīe 7 cedo cedis:
quasi hoīs cediū. Pro cui⁹ cōclusionis
declaratio tria sūt dubia declaranda
Primū vtz sit licitū occidere volucres
piscēs 7 bi⁹. Secundū vtrū hō peccet
interficere seipsū. Tertū vtrū homici-
diū fieri possit absq; peccato. Ad pri-
mū dubiū rñdet Aug⁹ li. i. de ci. dei. d.
qđ fuit 7 est error: mande opz tenentīuz
qđ nō sit licitū hōi interficere bruta 7 ir-
rōnabilia. Cuius erroris impietas ap-
paret. qā reus bñdictus oīa supradicta
ad vsum hoīs deputauit. Un⁹ Ben. 9. d.
reus. Crescite 7 multiplicamini 7 re-
plete trā. 7 sit timor vester atq; tremor
sup cuncta aialia terre: 7 sup oēs volu-
cres celi cū vniuersis que mouent i tra
Des pīscēs marī manui vře traditi sūt
7 oē qđ mouet 7 viuūt erit vobis i cibū
Propterea Aug⁹ vbi s. ait. Iustissima
ordinatiō creatorī 7 mors 7 vita corū
nrīs vsib⁹ subdit. Ex qđ inqt Lbo. 2. 2.
q. 64. qđ null⁹ peccat vtendo re sua ad
hoc ad qđ est ordinata. Et ordinatione
aūt dina ut pdictū ē gnāliter plāte sūt
ppē aialia: 7 vtrāq; ppter boīem. Vnus
aūt eoz in cibū maxime necessari⁹ ē. qđ
sine occisiōe fieri nō pōt. Hinc 7 Ar. i. i.
politice inqt qđ venatio ē qđsi qđdā iustū
bellū: qđ hō rōnalis rebelles sibi bestias
reuincit: 7 ad suū vsū puerit. ppē qđ oīa
in diffinitōe dī qđ homicidiū ē hoīs 7 nō
bruti. Ad secundū dubiū suere non
nulli qđ dixerūt qđ nō peccat qđ interficit
seipsū. qā inuēti sunt pstantissimi viri qđ
sibiipsis mortē intulerūt. Nā Samson

interfecit seipsum. ut pz Judid. 10. Cato
 resorin? ut dñ i speculo b ipsi fecit Idē
 7 Cato vicensis. ut refert Lact. i. 3. li.
 idipsum pfirmas de Cleante. de Crispo.
 de Zenone. 7 de Empedocle. Corn? ar?
 mat? equo in biatu fre se picipitavit. ut
 Aug? meminit. li. 5. de ci. rei. Sz 3
 hāc opinionē ē pñtas rei. qā ut inquit
 Aler. i. 3. 7 Ato. 2. 2. vbi dñ. Nulli licet
 sibi ipsi mortē inferre qdrupli rōne. p
 hoc est p rōnē nālē. qā vnaqueq; res ni
 titur cōseruare seipsaz. Nā Ar. i. 2. de
 aia ait. Dia appetit ēē: 7 illi? cā agūt
 quicqd agūt fm nām. Et Boeti? in. 3.
 de solā. De nanq; aial tueri salutē la
 borat: mortē pñciēq; vitat. 2. rō ē
 qā est p caritatē: q vnuq; se tenet se di
 ligere. 3. rō ē qā ē p coitatē: qā qlibet
 bō est p coitatis. 4. qā est p tēu: sic q
 alienū suū interficit. Quare p nullo ca
 su dñ se qd occidere. Neq; etiā occasiō
 vitandi pñā: qā fm regulā apli nō sūt
 faciēda mala ut inde eueniāt bona. De
 Samsonē pō 7 pginib? qbusdaz q tpe
 psecutiōis se i casurū fluuiū picipitauit
 7 tñ int scōs habet. ait Aug? li. i. de ci.
 rei q nō peccauerūt se occidēdo. qā fe
 cerūt illud ex reuelatiōe 7 instinctu spūs
 sci. Cauendū tñ est bodie ut non credat
 oi spūi: qā diabol? transfigurās se i an
 gelū lucis mltos de cipe pñeuit. Ad
 tertiu dubiū cū qrebat. vtrū homicidiū
 fieri pōt absq; pctō. dico q sic. i. triplici
 actu. Prim? dñ casualitatis. Secūda
 necessitatē. Terti? vtilitatis. Prim?
 act? dicat casualitatis cū qd aliū inter
 ficit nō volūtate: s casu. ut inqt Ray. in
 sūma sua. Casu fit homicidiū. ut cū qd
 pñciat lapidē ad auē uel ad aial 7 aliū
 transiēs ex insperato occidit. uel incidit
 arborē ad cui? casu aliq; opprimis. Sz
 distinguēdū ē. qā interficiens casu: aut
 dabat operā rei licite. aut illicite. Si il
 licite. utputa si pñciēbat lapidē pñsus
 loca p q pñuenerūt boies trāsitū facē. 7
 filia. hic homicidia reputat. ut. i. 5. q. i. c.
 merito. 7. 5. ex pmissis. Nā si clericus
 ludo uel exercitaciōe viriū: uel venatiōe

iaculū mittens aliū pñit: qā hoc ab eo
 debet esse penitus alienū. homicidiū reus
 efficit. ut pz. 50. di. c. clerico. 7 extra de
 pñump. c. i. Si pō interficiēs casu dabat
 operā rei licite: ut qā mār cā discipline
 pñterabat discipulū: uel qā reponebat
 aliq; fenū de curru. uel arborē pñiam
 sibi necessariam incidebat 7 filia. hic si
 adhibuit diligentia quā potuit videlicet
 respiciendo 7 pclamādo nō nimis tar
 de uel remisse: s tpe pgruo 7 alterita q
 si aliq; erat ibi uel veniebat pōat fugē
 7 sibi cauere. 7 magister nō excessit mo
 dū in pñterando discipulū nō imputa
 bis ei homicidiū si casu pñngat. Si autē
 dabat opaz rei licite: 7 nō adhibuit di
 ligentia debita. homicidiū iputabit ei.
 Huiusmōdi distinctio ponit di. 50. c. sepe
 pñngit. 7. c. si duo frēs. 7 extra de homi.
 c. Iohes. 7. c. qdā ut asseris. Secūda
 actus in quo homicidiū nō est pctū dñ
 necessitatis. cū quis aliū interficit se re
 fendendo ne occidat ab eo. Nōndū tñ
 fm Ray. in sūma sua. q aut necessitas
 occidendi fuit euitabilis: qā pōat eua
 dere absq; occasiōe. 7 tñ ē reus homici
 dii. aut fuit necessitas inuitabilis: qā
 occidit boiem sine odi meditatiōe: imo
 cū dolore ai se 7 sua literando cū alias
 nō poterat euadere. 7 sic occidens non
 peccat: nec astringit ad pñiam nisi ad
 cautelā. ppter ambigū duplicitatē. ut
 pz. 23. q. 5. c. excoicatoz. Et licet quidā
 dixerint q istud intelligit de laicis tñ
 7 non de clericis: Verūm verior est opi
 nio 7 cōmunior q cleric? interficē pōt
 in necessitate inuitabili: 7 non peccat
 nec efficit irregularis. sicut habet extra
 de homi. i. c. significasti. 7 ex de sen. exco.
 c. dilecto filio. li. 5. 7 in cle. si furiosus.
 de homici. quia ut dicitur. ff. de iusti. 7
 iure. l. ut vim vi. Quid vi repellere licet
 cū moderamē inculpatē tutele. Ter
 tius actus in quo homicidium non est
 peccatum dicitur vtilitatis. cum scilicet
 quis alium occidit uel in bello iusto pu
 gnando. uel ex auctoritate officij inris
 ordine seruato maleficos puniendo.

f z

Nam Eto. 22. dixit reus. Non patier
maleficos viuere sup terrā. Et quod dicit
Lto. 2. 2. vbi s. q. sicut licitū est occi
dere animalia bruta: in q̄tuz naturalit̄
ordinant̄ ad vsū hominū. sicut inspectum
ordinat̄ ad pfectū: Sic cū ois ps ordi
netur ad totū. sic inspectū ad pfectum.
Omnis enī pars naturaliter est ppter
totū. vnde 7. p salute totius corpis lau
dabiliter precipit̄ mēb:ū putriduz. Id
circo cum quolibz singularis psona cō
paret̄ ad totā coitatē sicut ad totū: vn̄
homo piculosus coitati 7 corruptius
aliōz: laudabiliter 7 salubriter occidit̄
ut bonum cōseruetur. quare nec iudez
peccat reos ad mortē pdenando ex te
bico officij 7 amore iusticie. nec mini
ster peccat si iussus a iudice occidat cō
tēnatus. ut bates expresse. 23. q. 3. c. mi
les. c. cum minister. c. officia. c. lex eterna.
7. c. qui peccat. Et vnā huiusmodi seue
ritas abundaret in illis: ad quos spectat
aliōz crimina punire. Verūm tōdie pu
niunt nō rei 7 malefactores amore iu
sticie. s. illi tñ qui licet rei sint fautores
tamē non baten.

Quod non solum manu sed etiā multis
alijs modis homicidiū damnabilē cō
mitti potest. Caplm. 2.

Secundū mysteriū de homicidio
aperiendū dicit̄ modificatio. in
quo vidēdū est quot modis ho
micidiū cōmittit̄. Et loquēdo de homi
cidio pprie dico qd cōmitti potest tripl̄
p̄ suasionē. 2. auxiliariā. 3. opatiā.
Primo suasionē uel consilio. Et fm
Buil. hoc intelligit̄ de consilio exhorta
tionis uel approbationis: nō de consilio
simplicis opinationis. Si q̄s enī que
renti alicui in genere. an liceret xp̄iano
clerico uel laico paganū occidere: non
aio persuadendi sed exponēdi quid hoc
casu sentiret. responderet hoc esse licitū
non fieret irregularis. licet ille cui talit̄
r̄fideret paganū postea iterificeret ex cō
fidentia illius r̄fisionis. licet etiā iste er
rasset in r̄fiden do. Inuo. 40. in glo sup
c. ad audiētiā. extra de homici. dicit̄ sic.

Intelligit̄ cōsiliū uel mādātū de disse in
mortē alicuius. quādo suauit̄ illud. uel
rogauit uel mādauit: uel alias p̄soluit
utilitatē sequere ex homicidio osten
dendo. Secūdo cōmittit̄ homicidiū
auxiliariā. cum. s. quis auxiliat̄ occi
sori astando. ministrādo arma. monē
do. p̄fortando. 7. b. 1. Et enī dicit̄ Ro. 1.
Nō solū qui faciūt: sed etiā q̄ cōsentiūt
faciētibz digni sūt morte. 3. cōmit
titur homicidiū opationē. 7. hoc multi
pliciter. Primo veneno aut venenosis
medicinis. Sic occiderūt Alexandrū
magnū Cassander Philippus 7 Sol
la filij antipatri fm. 2. Curtiū. Dede
runt nāq in potū venenū sibi: quo bau
sto fm Justinū in media portione velut
telo confossus ingemuit: reportatusq̄ ē
a cōuiuio semianimis. Maluoli autē
dicebāt cū ebrietate p̄ire. Quarto itaq̄
die indubitata morte: sentiens tumul
tuantes milites: q̄a rex occidebat insu
dijs pia oratiōe sedauit. cūctisq̄ tepte
rā p̄rigens eos osculatus ē: sicq̄ te
fecit āno etas sue. 30. Venenosis insup
berbis atq̄ medicinis carnales q̄daz
7 libidinosē matres filios suos adduci
vtero laticātes perimūt. Medici autē 7
aromatarij uel incuria uel negligentia
uel malicia dū venenosas medicinas
egrotis tribuūt: in hūc errozē plabūt.
Laceo reliqua que dicere possem tā de
mulieribus q̄ de viris: quoniam sufficē
tebet eis qui venenis vtunt̄: stimulo cō
scientie sue. Secūdo cōmittit̄ homi
cidii opre cum maleficijs 7 incanta
tionibz. Vidi ego Janue cōbustā 7 af
fixam palo quandā sclauā: q̄ suū dñm
ac dominā cuz bis diabolicis supstio
nibz interfecerat. 3. cōmittit̄ homici
diū ope p̄cunendo manu. Sic Cayn
interfecit fratrem suū Abel. ut dicit̄ Gen
4. 7. hoc vnq̄ peccatū satis graue ē atq̄
crudele. tum quia est p̄tra p̄ceptū dei
qui ait Eto. 20. Non occidas. tum q̄a
est contra opificiū eius qui corpus 7
aiam mirabili sapientia sua vniuit. Est
etiā hoc peccatū cōtra corpus p̄p̄riū

7 sepe cōtra aiam ei⁹: q̄a dum interficiē
nō est p̄rie⁹. Est p̄tra parētes interfecti
qui ex̄citant 7 p̄mouent ad odiū. Est p̄
rempu. quia homicida oēs leges: oiaq̄
iura sp̄nit. Est p̄tra angelū custodiētē
qui nō parū te suo custodito interfecto
redignat. O igit̄ homicida p̄tinat 7 su-
perbe. o p̄cōr: nequissime. o ci uelicio: o i-
fera p̄ssima. cōtine manū tuā. noli seu-
re in p̄rimos tuos. Si peccasti hacten⁹
age penitentiā. Si in p̄posito es occidēdi
desine ab ira: 7 terelinq̄ue furore. vince
teipsum: 7 noli peccatū tam horrendū
tāq̄ teo exosum immortali cōmittere.
Noli nāq̄ q̄plures: qui t̄adē leti facti
sunt: eo q̄ mutauerūt cōsiliū suū. Pro-
pterea dico 7 itē dico. Nolite locū da-
re diabolō. nolite effundere sanguinem
hoīs: q̄m̄ in cetera p̄cā homicidū ma-
ximi est nocuementi. Unde posito q̄ ho-
micida haberet in potestate uel destruere
celū 7 terrā 7 oia que in eis sūt: dūmodo
talis destructio nō ueniret i dānū hoīz:
uel interficere hoīem: ma⁹ malū cōmit-
teret illū interficiēdo q̄ tenuitudo cūcta
corpora celestia: 7 oia alia que sūt in h̄
mūdo. Maiorē siquidē iniuriā faceret
te o hoīz interficiēdo: q̄ si sine hoīs dāno
celū priuaret luminarib⁹ suis: aerē vo-
lucib⁹: terrā arborib⁹: 7 mare aquis.

De oīs leges tam diuine q̄ humane
acriter 7 grauissime dānant ac puniūt
homicidas. Caplin. 3.

Tertiu⁹ mysteriū aperiendum de
homicidio dicitur puniō. Puniō
siq̄de3 homicidū grauiē triplici
pena. Primo pena legali. 2° pena cō-
scientiali. 3° pena diuinali. Primo
puniō pena legali. Scriptū quippe est in
lege veteri Exo. 22. c. Qui percussit ho-
minē uolens occidere: morte moriatur.
Idē dicit lex ciuilis. ff. ad. l. cor. de sicca
l. i. 7. C. ad. l. cor. de sicca. l. is qui cum
relo. Scdm̄ h̄o legē canonicā homicida
ē irregularis. 7 nō p̄t p̄moueri. 7 ei⁹
iā p̄mo⁹. sicut patz. Jo. di. c. si q̄s uiduā.
Et. si. di. c. aliquantos. 7 de p̄ni. di. c.

periculosa. 7 c̄ ne cleri. uel mō. c. si niam
sanguinis. 7 c̄ de homici. c. sicut dignū.
7. c. significasti. 2° puniō homicidū
pena cōscientiali. Nam in foro penitentie
fm̄ Ric. in. 4. homicida astringi debet
ad satisfaciendū. 7 q̄ uis nō possit resti-
tuere vitā. obligatur t̄m̄ ad restituendū
alia bona. p̄ illo damno: p̄pensata q̄lita-
te lesi: 7 quantitate dāni: 7 possibilitate
dānificantis. Et hāc restitutionē debet
facere ad arbitriū boni viri. Et q̄ talis
teneat ad restitutionē patz. q̄a quauto
hō aliū plus dānificat: tāto magis ad
restitutionē teneat. Bona autē corporis
bona exteriora excedunt. Scotus autē
in. 4. di. i. 5. dicit q̄ p̄ satisfaciēdo homici-
dū expedit homicide primo q̄ exponat
vitā suā i causa iusta: utpote p̄tra ecclie
inimicos. uel p̄tra hereticos seu alios in-
fideles. 7 hoc ordinando laborē 7 peri-
culū suū i satisfaciōne illi⁹ quē ipse oc-
cidit. ut si cui nō potest i corporalib⁹ satis-
facere: satisfaciāt i spiritalib⁹ bonis. 2°
si p̄dicti casus nō occurrant totā vitam
suā i orōne 7 p̄nia debet ordinare ad illi⁹
subleuationē quē ipse occidit. 3° quodq̄
si interfect⁹ alios sustētabat. s. patrē uel
matrē: aut alios sibi p̄pinquos seu pau-
peres: obligat talis interfectoz omnib⁹
illis ad tātā restitutionē: quātā illis ab-
stulit p̄ interfectionē illi⁹. S; ego puto
Scotū omnia supradicta intellexisse de
quādā congruitate: non necessitate. 7
p̄cipue primū. s. de exponenda vita pro
aia interfecti. De si ipse intelligi uoluit de
necessitate exp̄dire: Ego salua reueren-
tia sua id nō credo neq̄ teneo. Qm̄ ut
inquit Hiero⁹ ad Damasū papam. Lex
iusticie tenet elementā non habebat:
Sed quicūq̄ adulter fraudator homi-
cida. 7 ut breuiter dicā qualicūq̄ mo-
tali crimine detinebat: nulla uenia p̄nie
laxabat a crimine. oculū p̄ oculo: dentē
p̄ dente. aiam p̄ anima intebat exoluē.
Sed misit te filiū suū natū ex muliere:
factū sub lege qui austeritatē legis euā-
gelij gratia temperauit. hec ille. Et pro-
pterea mihi uidetur q̄ occisori penitenti

satisfaciatur quolibet alia satisfactio sibi
 imposita ad arbitrium discreti confessoris
 absque hoc quod vitam suam exponat periculo
 mortis: quia talis obligatio satis esset
 dura atque periculosa. Induceret namque
 quoslibet homicidas in desperationem
 et reus benignus desperationem maxime
 odit. quia ut ait Hieronymus ad Rusticum mo-
 nachum. Nihil sic offendit reum sicut cor
 ipsemet. Solum desperationis crimen est:
 quod veniam consequi non potest. 3° punitur
 homicidium pena diuina. Est utique sepius
 sine reus homicidarum seculum ultor et
 robustissimus persecutor: cuius iudicio fit
 ut homicide ferientes gladio gladio fe-
 riantur. Et omnes que in scripturis habentur
 et notissima sunt. Patet etiam hoc in exemplis
 gentiliu. Crudelis et homicida Cyprianus
 Justinus et Paulus Horatius in bello occi-
 sus fuit: cuiusque caput in virem humano
 sanguine plenum missum est. Crudelis et
 homicida Nero: ut diximus in sermone de
 antichristo. interfecit semetipsum. Domicianus
 fuit Eutropium et Horatium qui senatores
 nobilissimos occidit: multos etiam cosos
 brinos suos: a cubicularijs suis occisus
 est anno etatis sue. 45. Hannibal cartha-
 ginensis: qui ex crudelitate captiuos Ro-
 manos oneribus et itinere fessos. ut dicit
 Valerius sub rubrica de crudelitate. sue-
 cisa prima parte pedum relinquebat: quos
 dumque fratres et propinquos ferro usque ad
 mortem decertare cogebat: veneno se ex-
 tingit. Nam fugerat post cartaginem
 reuicta ad Antiochum regem: ad quem a
 senatu Romano missi fuere legati qui
 regem ad pacem cogerent: Hannibalemque de-
 poscerent. et cum Hannibal de fuga atque
 salute oio desperasset: veneno hausto
 quod more regio sub gema ferebat indusum
 obiit. sicque ab his qui ad eum peruenissent
 missi fuerant exanimis est inuentus fuit
 Eutropium. De insecto autem etiam Celsus
 sic scribit Suetonius. Nullus fere triennio
 superuixit: nullusque naturali morte obiit
 Nam pars naufragio pars prelio resun-
 cta est. Quidam se illo pugione quo Ce-
 sarem vulnerauerunt occiderunt. Diebus

etiam nostris multa nobis exempla mo-
 strata sunt. Ex quibus unum tacendum mihi
 nime puto. In ciuitate Eugubij quidam
 iuuenis nomine Petrus impedire volens
 testamentum patris iam defuncti: unum de
 executoribus Laurentium. scilicet strotijs de
 Florentia filium domini Pale. manu propria
 interfecit. Eram ego Padue: ubi et dominus
 Palas supradictus etiam morabatur: egoque
 sibi nunciaui dolendum casum et inopi-
 natum filij hostians illum plurimum ad pa-
 tientiam. Sequenti pro quadragesima
 cum Senas accessissem repperi ibi homi-
 cidam illum qui sepius ad me veniens
 precabatur ut ab ipso interficeretur: que
 Florentie tunc erat per meas litteras sibi
 veniam impetrare. quod cum obtinere non valu-
 issem ille miser in ciuitate Senarum stare
 decreuit. et dum habitaret in quodam ho-
 spitio venerunt duo ex Florentia precio
 ducti qui hospitum pecunia corrumpentes:
 in eius celario prefatum iuuenem occiderunt:
 amputaueruntque digitum eius bis qui illos
 miserat pro signo ferendum. Dum autem simul
 irent in itinere duo illi ceperunt contedere
 unusque in socium irruens ipsum peremit.
 At ille captus est. et fuit iuris regulas
 vite priuatus in partemque diuisus tamquam
 duorum homicidiorum peccatissimus reus. Qui
 igitur terribilis iusticia dei: qui homicidis
 etiam in hac vita rependit vicem. Timeate
 igitur illam omnes qui prompti estis
 ad iras: et ab homicidio vobis caueat
 ut sic valeatis acquirere in hoc seculo dei
 gratiam et in futuro gloriam. Amen.

Sabbato quinte ebdomade in quadra-
 gesima. de sacratissima coione: ad quam
 omnes fideles se debent disponere et preparare
 Sermo. Cii.

Quam mandu-
 cat meam carnem et bibit
 meum sanguinem in me
 manet et ego in illo. Ver-
 ba sunt redemptoris no-
 stri originaliter Job. 6. c. Amplius non
 est differendum dicere et loqui de sanctis-
 sima coione: quoniam iam appropin-

quod tempus quo fideles cuncti ad illam
deuote sumendam esse debent expediti.
Sunt tamen multi qui obliui salutis sue coi-
care aut negligunt. aut renuunt: et con-
temnunt: quibus in hoc sermone ostendere
statui quanta sit necessitas suscipiendi
sanctissimum eucharistie sacramentum. Opus
equidem est cum fratribus veritatis cōterere du-
riciem obstinatorum: quoniam nihil periculo-
sius aut damnabilius ipsis potest eue-
nire quam separari ab amore. a tenuolen-
tia et a gratia domini nostri ihesu christi. Ipse
vixit in verbis in themate allegatis se man-
surum pollicetur cum eo qui eius carnem
māducat et sanguinem bibit in sacramen-
to altaris. Ut igitur impantē corda du-
rissima eorum qui cōmunionē fugiunt: de
ipsius necessitate locuturi tria myste-
ria proponimus declaranda.

Primum dicat obligationis.

Secundum exclusionis.

Tertium conditionis.

De obligantur ad cōiunctionem homines
tum ob memoriam passionis christi. tum pro-
pter ecclesie preceptum. tum etiam propter christi
cōmunionem. Capulum 1.

Primū mysterium de cōmunionem
declarendū dicat obligationis.
Obligantur siquidem homines ad
coicandū suscipiendūque sanctissimū sacramen-
tum nostri ihesu christi triplici ratione. primum re-
cordationis. 2. ratione preceptionis. 3.
ratione cōmunionis. Primo ratione re-
cordationis. Institutū siquidem fuit sa-
cramentū altaris a domino ihesu christo ut fi-
deles sui illud sumentes recordarētur
amoris quem nobis ostendit dominus. pro nostra
salute passionē acerbissimā. crudelēque
mortē patētissime tolerauit. vñ Matth.
26. et Luc. 22. ipse ait. Hoc facite in me-
am cōmémorationē. Et Paulus. i. Cor.
11. ait. Quotiescūque māducabitis pa-
nem hunc et calicem bibetis: mortē domini
annūciabitis donec veniat. Et idē ponit
in finem de pse. di. z. c. scriptura. c. quia pas-
sus. c. semel propter nos et propter te. c. semel imo-
latus. In c. quia christi corpus. Eusebius ita
loquitur. Quia corpus assumptum abla-

turus erat ab oculis. et illaturus fide-
libus necessarium erat ut die cene sacramentum nobis
sui corporis et sanguinis consecraret: ut co-
leretur iugiter per mysterium quod semel offer-
rebat in precium. ut quia quotidiana et
indefessa currebat. pro diuina salute redem-
ptio. perpetua esset redemptionis oblatio
et penitus victima illa iugiter viuere in
memoria: et semper penitus esset in gratia. hec
ille. Cum ergo sacramentum hoc venerabile fi-
deliter et deuote sumptum christum passus ad
mentē reuocet. ingratiissimi. profecto cen-
sendi sunt illi qui saltē semel in anno coi-
care nolunt. Obstinate mentes que tanti
benefactoris: nec etiā praro recordari
vultis. Impia anima peccatrix. nō sic fecit
erga te fili? dei benedicti. Nunquid ipse
te obliuioni tradidit. Animus semper
fuit in memoriam tuam nascendo. sugendo vte-
ra. in cuna vagiendo. peregrinando. vi-
gilando. ieiunando. orando. predicando
patiendo. et moriendo. Propter te namque
omnia ista fecit. semper te videbat. semper te vi-
ligebat. semper tecum in corde suo colloque-
batur atque dicebat. O anima relicta. o
anima insignis et nobilis. propter te sum
factus homo. propter te sum carne vestitus
propter te sero quoscunque labores. propter
te tenique affixus in cruce pendens. Quare
reliquit spiritus subdit illud Ieremias. 3. Reco-
rdare paupertatis et transgressionis. i. af-
flictionis mee. potationis fellis et absin-
thij. O ferrea mens cur non audis vo-
cem amorosi ihesu? Cur illum non inspici-
cis. et pro suo amore ac cōmādo tuo vitia
et peccata deponis? Cur sacramentū eius
in memoriam ipsius ut rebus nō accipis?
Cur nō compateris doloribus crucia-
tibus et afflictionibus eius? Quibus
omnibus grauior est ingratitudo tua.
Audi ipsum o peccator: audi inquam:
audi te cruce ad te clamantem et dicen-
tem secundum Verbum. Vide homo que pro te
patior. vide penas quibus afficio. vi-
de clauos quibus confodio: non est
dolor sicut quo crucior. cum sit tantus
dolor exterior: intus est tamen dolor
gravior: tam ingratum dum te exterior.

f 4

Ad hanc ergo ingratitudinē euitandā facit cōmuniō altissimi sacramenti: qđ ut p̄dictū ē signū est memoratiuū dñice passionis. Secundo obligantur homines ad cōmuniōnē rōne p̄ceptiōis. Precepit nāq; sancta mater ecclesia fidelibus cūctis ut cōmuniōnē suscipiāt. De hoc autē pro varietate temporū varia facta sunt statuta. In ecclesia siquidem primitiua dum sanguis xp̄i recens ferebatur in corde credentiū coicabāt oēs quotidie. ut patz Act. 2. c. 7. et p̄se. di. 2. c. pacta. Lapsu vero ip̄is vsus coionis reductus ē ad dies dñicos. Et de h̄ dixit Aug⁹ de conse. di. 2. c. quotidie. Quotidie eukaristie cōmuniōnes accipere nec laudo nec vitupo. Omnibus tñ diebus dominicis cōmunicandum horoz. Succedente nō tempore statutū fuit ut ter in anno homines coicarent. videlicet in pasca. dñi natali. et pentē. ut expresse patet de cōse. di. 2. c. 7. si nō frequentius. 7. c. seculares. Motādū tamē quia quod dicit de cōse. di. 2. c. in cena dñi. s. qđ cōmunicandū erat in die cene: intelligitur de consilio nō de p̄cepto. Tempore vero in quo caritas refriguit ecclesia obligauit laicos ad cōmuniōnē tñ semel in anno. sicut patz extra de pe. 7. re. in. c. omnis ytriusq; sexus. Et tñ tanta est in multis nequitia maleq; voluntatis obduratio: qđ nō solū nō coicant semel in anno: verū etiā sine coione per annos 7 annos perdurant. 3. obligantur ad cōmuniōnē rōne cōmuniōis. Dicit enī xp̄s cōmunicantē Joh. 6. c. Nisi manducauerit carnē filij hominis: 7 biberit eius sanguinem: nō habebitis vitam in uobis.

Excusant a peccato qui nō cōmunicant semel in anno propter punitiōē uel defectum. 7 de his qui indispositi sūt Caplm. 2.

Secundū mysteriū declarandū de cōmuniōe dicit exclusio. Excludunt etenī a cōmuniōe nōnulli qui coicare nō debent iuxta statu-

tum ecclesie p̄fatum. s. semel in anno propter tria. Primo ppter punitiōē. Secundo ppter refectionem. Tercio propter indispositionem. Primo ppter punitiōem. Nam nōnullis interdicta est cōmuniō semel in anno: licet contriti sint 7 cōfessi: ppter punitiōē p̄cedentium peccatorū. Unde. 33. q. 2. c. latozē dicit de patricida aut matricida: qđ nō debet cōmunicare vsq; ad tres ānos. Et ut dicit Ric. in. 4. Nulli notorio 7 manifesto ac infami peccatori cum ad penitentiam reuertitur: est statim eukaristia ministranda. tum propter reuerentiam sacramenti. tum ut probetur conuersio vera uel ficta. tum ne alij pusilli scandaligentur. Posset tamē contrariū fieri ubi articulus pietatis uel necessitatis aliquādo aliter fieri suaderet: puta quia esset tam feruida penitentia: cōpunctio 7 lachrymarū abundantia: qđ etiam alios ad deuotiōnē prouocaret: uel mortis periculum imineret. Nam in extremo uite nulli penitenti est eukaristia negāda. ut p̄bat. di. 50. c. penitēs. 7. 26. q. 6. c. si p̄elbyter. 7. c. cognouimus. 7 de elec. in. c. licet. Secūda rō quare aliqui excludunt a cōmuniōe dicit refectionis: siue refectionis. quādo s. aliquis deficit sensu aut ratione fatuitatis aut ratione etatis. De etate autē i qua quis ad cōmuniōnē sit in ducendus. dicit Alex. in. 4. sūme qđ standum est arbitrio boni viri: qui potissime considerare habet an ille qđ cōmunicare debet tantaz habeat fidem 7 discretionem ut distinguere sciat inter sacramentū in quo realiter continet xp̄s. 7 materiales panem seu uinū. Tertia ratio quare aliqui excludunt a cōmuniōe dicit indispositionis: quia non sūt dispositi cū firmo proposito a uitijis abstinere: qui ut dicitur in tertio mysterio si sic coicauerint peccāt. Et rursus si nō coicauerint semel in anno: a peccato nō sunt immunes. Et si dicatur qđ non uidetur peccare qui cōmuniōnē omittit qđ se ad illaz indispositum uidet: cum hoc accedat ad

sacramenti reuerentiam. Respondeo 7 dico qd non peccat propter reuerentiaz sacramenti: sed propter indispositionem suam: eo qd quilibet peccator tenet dispo-
nere se ad correctionem 7 emendatio-
nem. Ex quo dicit Alex. in. 2. sūme qd
quando peccator cogitat de sua mala
vita: 7 excitat intrinsecus a rei gratia
gratis data: 7 extrinsecus a verbis scri-
pture: a voce predicatorū: ab exemplis
bonorū viroz: ut peccata reponat: si in
tali actu non agit operam ut cōteratur:
de nouo mortaliter peccat: peccato. s. ne-
gligentie: ad quod sequunt alia pct. s. f.
cōtēptus diuine gracie: obduratio cor-
dis. 7 ipenitētia. Idcirco friuola ē atq;
periculosa excusatio illius qui dicit: coi-
care nolo quia non sum disposit⁹ pctā
relinquere. Nam licet non sit cum pctō
coicandū. tamē a peccato est abstinē-
dū. Quot retinet illaqueatos diabo-
lus. o quot sunt fornicatores. adulteri
sodomite. vsurarij. 7 similes: q nullam
i suo corde mentionē faciūt de emenda-
tione sua. O insensati. o reprobi. o ma-
ligni inimici creatorj vestrī rei. o dam-
nandi cruciatib⁹ eternis: cur duritiam
vestrā voluntatemq; in malo pseueran-
tem non inspicitis? Flete super vosmet-
ipsos. Flete inquā: quia in breui p di-
lectione momētanea luctis penas eter-
nas. Heu heu quāta crudelitas. quāta
impietas. quāta feralitas nō compati
proprio piculo. proprio damno atq; ia-
cture. O luxuriosi domate vestrā libi-
dinem. O auari refrenate vestrā cupi-
ditatē. O supbi deponite iras. rācores
7 odia. 7 nolite fugere. nolite cōtēnere
xp̄m teū. Ipse ē qui ad nos venit. Ipse
nobis offert seipsum in sacramento al-
taris. Sz dicit aliq;: Ecquis scire pōt
si sine peccato 7 mundus sit? Inq; enī
sapiens Ecclesiastes. 9. Nemo scit utrū
odio uel amore dignus sit. Et David i
ps. Delicta quis intelligit? Cui ego re-
spōdeo. qd et si certitudinaliter de coi-
ge nullus se sciat esse in caritate. tamen
p coniecturas 7 signa potest vnusq; se

id credere atq; tenere. Sunt autem be-
coniecture: volo: de peccatis cōmissis:
ppositum ab illis in posterū abstinēdi:
humilis 7 diligens cōfessio: prompta
satisfactio: ad bonū operandū expedita
voluntas. Verūtm̄ ut predictū est si qd
omnino se ad hoc indispositū viderit: a
sacra cōmunionē omnino abstineat.

De tribus cōditionibus que p̄cipue
obseruari debēt ab his qui sanctissimū
sacm̄ deuote sumere volunt. Caplm. 3

Ertū mysteriū declarandū de
cōmunionē dicis cōditio. Coi-
care siquidē volētes debent cor-
pus xp̄i cum deuotione. fide. ac reuerē-
tia suscipe. quibus necessaria sūt maxi-
me tria. Prīmū est mundicia. Secū-
dum diligentia. Tertium reuerentia.

Prīmū quod coicantibus ē necessa-
rium dicis mūdicia. que est triplex: Pri-
ma est mundicia mentalis: ut. s. mens
munda sit ab omni pposito malo 7 ab
omni actu cuiuscunq; peccati mortalis
Et de hac dicit apls. i. Cor. xi. c. Pro-
bet autē seipsum homo: 7 sic de pane illo
edat: 7 de calice bibat. Qui enī mandu-
cat 7 bibit indigne: iudicium sibi man-
ducat 7 bibit. Notandū tamē qd potest
quis dici indignus isto sacramento du-
pliciter. Aut rōne proprie iniquitatis
7 sic est indignus omnis existēs in pec-
cato mortali. Aut ratiōe proprie par-
uitatis 7 infirmitatis. 7 sic quilibet etiā
quāticunq; sanctus indignus est. Pro-
pterea ois coicans dicit: Dñe nō sum
dignus. Sed illi qui propter suā impie-
tatem 7 malitiam indigni sunt: iudiciū
sibi manducāt 7 bibunt: dum scissimū
sacramentū suscipiūt. O sacerdotes o
religiosi eukaristiā frequentantes no-
tate verba: signate mysteria. Ne mūdo
a scādalis. Ecquis enumerat quot sūt
qui polluto ore presumūt accipe corp⁹
xp̄i? Verūtm̄ circa h dubiū oritur. utrū
peccet sacerdos dāns eukaristiā illi
quem scit esse in pctō mortali. Et rūdet
Ric. in. 4. q. talis peccator aut nō pnt

eucharistiā sibi dari. 7 tūc sacerdos dā-
do peccaret. Aut petit. 7 tūc distinguo
q̄a aut suū pctm̄ ē occultū: aut manife-
stum. Si manifestū. tūc sacerdos dā-
do sibi eucharistiā peccaret: quia legi-
timā contra ipsū habet exceptionē: quā
sibi publice obijcere pōt. Et accipio hic
manifestus non pro omni eo qd̄ p̄bri
pōt: qd̄ magis p̄prie dicif manifestabile
q̄ manifestū. Nō si sacerdos sciret par-
rochianū suū esse in crimine: qd̄ legi-
time contra eū posset p̄bare: ita q̄ illud
crimen nescirent cum ipso nisi duo uel
tres testes p̄ quos hoc probare posset:
non p̄pter hoc tēteret eucharistiā negare
illi in publico p̄tenti: q̄a iam inferret
sibi penā ante criminis probationē. qd̄
fieri non tēbet. ut ponif. xi. q. 3 in. c. eo p̄.
Sed accipio hic manifestū p̄ notorio.
Est aut̄ pctm̄ notoriū: uel p̄ sniam uel
per confessionē factam in iudicio. aut
evidentiā rei: que tergiversatione aliq̄
celari nō potest. extra de cōba. cle. 7 mu.
c. ultimo. Si aut̄ pctm̄ suū est occultū:
Aut petit i occulto. 7 tūc sacerdos sibi
dando peccaret: q̄a habet contra eū le-
gitimā exceptionē quam sibi in occulto
obijcere pōt. 7 ipsū tēbet monere ne p̄-
tat in publico. ut h̄r de p̄se. di. 2. c. nō p̄-
bitat. Aut petit i publico. 7 tūc est di-
stinguendū. q̄a aut est de aliena parro-
chia. 7 tūc peccaret sibi dādo. Aut est
de parrochia sua. 7 i tali casu sacerdos
tenet sibi dare: quia contra eū nō habet
legitimā exceptionē: quā ei in publico
obijcere possit. c̄p̄ de offi. iudi. ordi. c. si
sacerdos. Sic x̄ps coicauit Judā quē
sciebat proditorē: ne pctm̄ eius occultū
panderef. ut dicif. i. q. i. c. x̄ps. 7. 1. q. i. c.
aduersitas. Illi ergo qui cū pctō mor-
tali coicare p̄sumūt: Jude similes effi-
ciuntur. Secunda mūdicia necessa-
ria coicare uolentibus dicif confessio-
nalis. Debet namq̄ quis ante sacramēti
suscceptionē mundare se p̄ confessionem
factā sacerdoti. Sed hic dubitare con-
tingit. utrū contrit⁹ nō confessus peccet
mortaliter coicando. Et r̄ndet Ric. q̄

distinguendū est. q̄a aut talis habet co-
piam confessoris idonei: 7 temp⁹ suffi-
ciens ad cōfitendū: 7 loquelā liberam:
aut non. Primo suscipiendo hoc sacm̄
mortaliter peccat. quia ad hoc q̄ homo
sit dign⁹ hoc sacramētū suscipe: req̄rīf
q̄ reconciliet̄ deo 7 ecclie que reconcili-
atio est p̄ confessionē 7 absolutionē.
Secundo modo subdistinguendū est:
q̄a aut iminet scandalū p̄sone sue: aut
cois hoc ē populi: aut quia iam incepit
sacm̄ mysteriū si sacerdos est. 7 i quolibet
istozū casuū licitū est coicare cū p̄-
posito cōfitendi. Si tū nō adest aliquis
predictozū casuū tenet expectare quo-
usq̄ habeat copiam cōfessoris. Tertia
mūdicia que requirit̄ in uolentibus cō-
municare dicif corporalis. Pro cuius
intelligētia notandū fm̄ Bōn. 7 Ric. i
4. di. 9. q̄ alia est imundicia corporalis q̄
est p̄iuncta spūali. sicut polluto proue-
niens ex crapula: uel ex turpib⁹ cogita-
tionibus p̄cedētib⁹. 7 cū hac nō licet
ad sacramētū accedere. Alia ē imūdi-
cia pure corporalis nullū horrozē imūdi-
cie in aia generās: ut imūdicia in pede
7 hec non impedit. Unde pollutio pue-
niens ex infirmitate: uel debilitate nāe
nō impedit vsū sacramenti: licet lauda-
bile sit ob reuerentiā abstinere. Similiē
imundicia menstruoz non p̄bitet mu-
lierē coicare: q̄a est imundicia pure na-
turalis. Simile pōt dici de illa infirmi-
tate: que Leuit. iij. vocat fluxus semis.
Et si diceref q̄ tales in x̄pi lege reputa-
bantur imūdi: 7 arcebant̄ ab ingressu i
templuz: 7 ab esu agni. R̄ndent p̄fari
hoc q̄ istud non tenet hodie. q̄a lex data
est in onus 7 in figura: 7 p̄ illas imūdi-
cias significabant̄ imundicie spūales.
Dicat tamē Bōn. q̄ deus diligit mūdici-
am corporalem que excitat reuotionez
mentis: 7 abluatur imundicia corpora-
lem: que est uia ad irreuerentiā mentis.
Unde qui imundis manibus tractaret
corpus x̄pi: p̄pter irreuerentiā sacri nō
eēt immunis a pctō. Secundū princi-
pale qd̄ req̄rīf 7 est necessariū coicātib⁹

dicis diligentia: que adhuc triplex esse potest. Prima est diligentia exaiationis. Debet quidem quilibet qui vult coicare exaiare diligenter seipsum: ut confiteatur de omnibus peccatis mortalibus: et quibus memorem esse potest. quoniam si quis omisisset confiteri aliquod peccatum mortale: propter suam voluntariam negligentiam: licet persuaderet sibi quod propter confessionem aliorum esset mundus: coicando peccaret mortaliter. et si quis faciat diligentia sua non recordaret nisi de vno peccato: et de illo distaret confiteretur in particulari: et de obliis in generali coicando gratiam Christi obtineret secundum Scriptum in .4. di. 9. Immo multotiens oblita peccata virtute sacramenti ad memoriam reducunt. Et tunc tenet homo pro susceptum corpus Christi quod citius potest confiteri de illis in speciali. quod etiam tactum est a nobis: dum diximus de reiteratione confessionis. Secunda diligentia est feruens orationis. Debet utique qui coicare batetur: per aliquod spacium ante orare feruenter. Tertia diligentia est pie meditationis. Debet etiam pie meditari et contemplari clementiam et amorem domini nostri Iesu Christi qui nobiscum esse dignatus in venerabili sacro.

Tertium quod est necessarium coicantibus dicis reuerentia. Debet namque corpus Christi sumere cum reuerentia et honore genuflecti videlicet et pectora sua tumentes. d. Centurionis perba Matthei. 8. Domine non sum dignus etc. Et de hoc reuotissimum est exemplum illud: mentes sollicita speculandum: quod de beato Hieronymo Eusebius in eius transitu narrat. Scribit enim sic. Quidam frater ad locum accedens sanctissimum corpus Iesu Christi secum tulit. quod ubi Hieronymus vir domini videre potuit: nobis ei auxiliantibus prostravit se in terram prostratus et voce et lachrymis quoniam tuus poterat clamabat d. Domine quis ego sum ut sim dignus quod sub tectum meum intres? Meruit hoc peccator homo? Certe dominus non sum dignus. Numquid ego melior sum quam omnes patres mei? Tu Moysi noluisse vno ictu oculi te monstrare. Cur nunc tantum

te humilias: ut patiaris ad homines descendere publicanum et peccatorem? Cumque proximus esset sacerdos: erigens se vir gloriosus genibus flexis cum cunctis tenentibus magnis lachrymis et suspirijs: et quod pluries percutiens pectus suum dixit. Tu es dominus meus et deus meus: qui pro me passus es. an forte alius? Certe tu es ille: qui cum deus esses solus ante tempora et sine principio genitus a deo patre eterna et inuestigabili generatione: qui cum ipso patre spiritu sancto vnus deus es permanens illud quod eras et es. Intra vnus puelle corpusculum te clausisti factus homo. Tu nempe es ille quem in Iordane baptizante Iohanne vix subito paterna celitus intonuit. Hic inquit est filius meus dilectus: in quo mihi bene complacui: ipsum aude. Et spiritus sanctus in te in columbe specie descendens te esse vnum cum patre et idem in substantia declarauit. Tu bone ihu pro me crucis tam grandis in tuo ictu quod cerno presens corpe sustulisti supplicium: ut mortem quam meis incurrerem flagitijs interimeres. et aias antiquorum quas dudum diabolica nequitia infernalibus mansionibus tenebat recupares. et totam humanam naturam: que corruerat in morte perpetuam: tuo cum ipsa pacificato patre: ad vitam interminabilem reuocares. Tu es vita vitalis et amabilis: atque iocunda. Multaque alia addidit verba mysterijs deuotissimis plena: quibus finitis vir domini gloriosus sacramentum suscipiens ad terram supinus rediit. Deinde manens in modum crucis supra pectus tenens Symeonis prophete vaticinium decantauit. Quo finito apparente luce quadam mirabili: ex hac vita migravit. Elato rem itaque omnes ut cum omni reuotione qua possumus sacramentum hoc frequentem: ut sic mereamur in hoc seculo participes fieri diuine gratie: et in futuro sempiternae glorie: in qua videbimur deum sicuti est: qui viuunt et regnant per omnia secula seculorum. Amen.

Domínica oliuari in mane. de ptem-
ptu mudi: ad quē nos xps rex regū in-
duxit pto piter 7 exemplo. Sermo. 62

Ecce rex tu⁹
venit tibi māsuet⁹ sedēs
sup asinā. Scribuntur
hec pba Math. 21. c. 7
in euangelio hodierno.

Inuigilandū ē accuratissime ab oibus
nobis: ne recipiamur a blanditijs. pdi-
toris mudi. Allicit equidē nos appa-
renti suauitate: dulcis armonia bono-
rū tpaliū. Cui si pberim⁹ aures mētis
imemores facti glie celestis: ruemus i
pelagus vastissimū iferni tenebrosi: sic
illi qui syrenarū cant⁹ nō curāt euitare
De quibus sic dicit Hiero⁹ ad matrē 7
filiū in gallijs cōmorātes: Narrāt gen-
tiliū fabule cantib⁹ syrenarum nautas
i sara precipites. 7 ad D. plxi cytharā
arbores testuā: ut filiciū dura mollita
hinc 7 Hiero⁹ i plogo Josue dic. Nos
ad patriā festinantes mortiferos syre-
narū cantus surda telemus aure per-
transire. Propterea saluator noster in oī
vita sua pto pariter 7 exemplo ptenere
mundū nos docuit: Pro cui⁹ ptemptu
hac die māsuetus 7 humilis sedere vo-
luit sup asinā. Et qm rarissimi sūt q ei⁹
exemplū sequant⁹: pluresq inueniuntur
dilectores q pteptores mudi. Idcirco
in pnti sermone de mudi ptemptu di-
cemus: notabimusq tres principales
rationes quare sit contēendus.
Prima rō dicit diuine ordinationis.
Secunda finalis cōsummationis.
Tertia maligne conditionis.

Quia mund⁹ contēendus est: eo q deus
ita ordinauit. 7 de causa. pductiua mū-
di 7 tpe ac unitate. Caplm. 1.

Prima rō qre ptenend⁹ ē mūd⁹
dī diuine ordinationis. Ordina-
uit eni de⁹ ut hō dilgeret ipsū deū
sūmū bonū. nō aut mūdū. In mōr sen.
i. di. secūdi li. ait. fecit de⁹ rōnale crea-

turā ut sūmū bonū intelligeret: intelli-
gendo amaret: amādo possideret possi-
tendo frueret. Sz p hui⁹ pti. pleniorē
intelligētia tria sūt de mūdo declarāda
Primū dī cālitās. Secūdu tpalitas
Tertiū unitas. Primū declarādū dī
causalitas. vtrū. s. cā efficiēs. pductiua
mūdi fuerit ipse de⁹. Et circa h sūt tres
opiniōes. Prima pboz. qui nescien-
tes intelligere quō aliqd fieret ex nūbi-
lo. sūt multa falsa de mūdo locuti. sicut
patet de Democrito 7 Epicuro. qui ut
Lactant⁹ ait in. i. di. insti. dixerunt oīa
fortuito esse facta. Cōtra quos licz alij
pbi dixerūt mūdū esse factū. ut p3 p re
celo 7 mūdo. 7 z. methauroz. tū erra-
uerūt aliq asserentes illum factū esse a
deo de sui essentia. Sz h positio sequen-
tib⁹ pbi apparuit improbabilis q rei
essentia nobilissima 7 oīo inuariabilis
fieret corpaliū 7 variabiliū materia: q
de se est impfecta. nisi pficiat p formam.
Anaxagore aut opinio fuit ut dīc Ar.
i. phicozū. 7. z. de aia. 7 in. i. de gnātiā
q mund⁹ erat factus ex principijs exi-
stentibus. s. materia 7 forma. Sed for-
me latebant i materia ante q intellex-
illas distingueret. Platonicū pō posue-
runt mūdū ex principijs existentibus
materia 7 forma. sed materiā posuerūt
p se. 7 formas separatas. Abales milie-
sius ut refert Lactant⁹. i. i. di. insti. dicit
deū ex aqua cūcta formasse. Unde ma-
teriā rerum posuit in humore. 7 princi-
piū causamq nascendi constituit in
deo. Omitto quid senserit Crisippus: qd
Cleant⁹: quid Zeno: quid Empedocles
7 ceteri qui ideo errauerūt: quia nescie-
runt contemplari omnipotētiā dei: que
ex nullo potest facere aliquid. Unde ex
nullo creauit angelos: ex nullo mām
primā: ex nullo creat animas nostras.
Propterea dicit magister. di. i. z. secūdi
li. Creare est ex nullo aliquid facere.
Hoc aut nos intelligimus ex reuelatiōe
dei facta Moysi eximio. pphāz. q i pn.
Ben. ita scripsit. In pncipio creauit de⁹
i. ex nullo. pduxit fin glo. celū 7 terrā.

Ex quo de p[ro]p[ri]is dicitur illud Lactantij i
l. di. insti. Omisissis terrenis b[ea]t[us] p[ro]p[ri]e au-
cto[rit]atib[us] nihil certi asserentib[us]: aggre-
diamur viā rectam: quos equidē si pu-
tarem satis idoneos ad bene viuendū
duces esse: et ipse sequeretur et alios ut se-
querentur hortaretur. Sed cū magna in se
se concertatione dūsideat: secumq[ue] ipsi
plerūq[ue] discorudent. apparet eor[um] iter ne-
quaq[ue] esse directū. Siquidez sibi quicq[ue]
ut est libitū proprias vias impresserūt:
confusionēq[ue] maximā inquirentib[us] ve-
ritatem reliquerūt. Nobis autē qui sa-
cramentū religionis accepim[us] cum sit
veritas reueiata d[omi]ni: omnes vtriusq[ue]
sepus sine v[er]lo discrimine ad celeste pa-
bulum conuocamus. hec ille. Sileant
ergo p[ro]p[ri]i et erroribus suis circa produ-
ctionem mundi imponentiam finem.

Secūda opinio est hereticor[um]. Nam
manichei ut cōmemorat Aug[ustinus] in li. de
nā toni. Ponentes duo principia. vnu
s. v[er]ū oīz inuisibiliū. Aliud diatolum
oīz visibiliū: dixerūt mundū istū visi-
bilem factū fuisse atq[ue] productū a dia-
tolo tenebrarū principe. hanc autē here-
sim p[er]ditissimā conantē ipsi probare au-
cto[rit]ate ratione. et exemplo. Auctori-
tate cōtendunt probare. d. q[uod] diabolus
in scripturis vocat[ur] princeps et v[er]ū mūdi
bui[us]. Vñ Job. i. z. xps ait. Nūc iudiciū
ē mūdi: nūc princeps mūdi bui[us] eijcie-
tur foras. Et Job. i. z. Venit enim prin-
ceps huius mūdi: et me nō batet q[uod]cūq[ue].
Et de se Job. i. z. Pilato dicit. Regnū
meū nō est de hoc mundo. z[er]o arguit
manichei rōne sic. Nullū malū ē a deo.
quia ut b[ea]t[us] B[ea]t[us] i. i. vidit deus cuncta q[ue]
fecerat: et erant valde bona. Et Dio[genes] in
li. de di. no. ait. A summo bono non egre-
ditur nisi sumū bonū. sed mūd[us] ē mal[us]
ergo non est a deo. Q[uod] autē sit malus p[ro]p[ri]e:
q[uia] si esset bonus eēt diligendus: q[uia] s[ecundu]m
Dionysiu[m] vbi s[ed]. Bonū ē naturalit[er] di-
ligibile. sed oīs predicat mūdū fore cō-
temnendū. Unde Job. i. cano. z. c. ait
Nolite diligere mūdū: neq[ue] a que in
mūdo sunt: quia si quis diligit mūdū

non est caritas patris in eo. Et Jac. 4.
scribit. Adulteri an nescitis quia ami-
cicia huius mūdi inimica ē deo? Qui-
cūq[ue] ergo voluerit amicus hui[us] seculi
esse: inimicus dei cōstituet[ur]. Et Job. 1.
de mundo xps dicit. Non p[otes]t mundus
odisse vos: me autē odit q[uia] testimoniu[m]
p[ro]bit[ur] de illo: quia opa eius mala sūt.

3° sup[er]inducunt manichei ad suū er-
rorem p[er]firmandū exemplū. q[uod] Marth[us].
recitat. 4. c. q[uod] ostendit diabol[us] xpo oīa
regna mundi. p[er]mittens se ea illi datūz
si cadens adorasset eum. g[er]o videt q[uod] ipse
erat d[omi]n[us] mūdi. S[ed] certe mentiū[ur] ma-
nichei et scripturas cōrumpūt: d[icit] tra-
hūtq[ue] a veritate sensus. Q[uod]m ut ait m[ag]i-
st[er] h[isto]riar[um] scolasticar[um] in p[ri]ncipio B[ea]t[us].
Et Alex. i. z. sūme. et Bon[ifacius] Ric. di. i.
secūdi li. Mūd[us] i scriptura multiplici[ter]
accipi p[otes]t. Nā aliq[ui]d accipit p[ro] deo.
aliquādo p[ro] oī creatura seu omni crea-
ra natura. aliq[ui]d p[ro] ipso boīe. aliq[ui]d p[ro]
vita presenti. aliquando p[ro] vitiosa vita
malor[um]. Probat hec acceptio multiplex
satis clare. Nam Job. i. dicit[ur] de xpo rei
In mūdo erat. i. in patre s[ecundu]m Aug[ustinus]. Et
mundus p[er] ip[su]m fact[us] est. i. oē q[uod] rep[re]s[en]-
t[atur] siue in celo siue in terra. Et mūd[us]. i. h[omo]
eum. s. x[ristu]m incarnatū non cognouit:
q[uod] dictū refert ad iudeos. Q[uod] etiā homo
intelligat noīe mundi. patet p[er] illud q[uod]
dicit[ur] Job. 3. Sic deus dilexit mūdū ut
filiū suū vnigenitū daret: ut oīs qui cre-
dit in illū nō p[er]eat: s[ed] habeat vitā etnā
Q[uod] etiā mūd[us] accipiat p[ro] vita presenti
patet in p[ro]p[ri]is xpi. d. Job. i. z. Exiui a pa-
tre et veni in mūdū. iterū relinquo mū-
dum et vado ad patrē. Q[uod] etiā mūd[us]
accipiat p[ro] vita malor[um] et iniquor[um] boīz
colligit[ur] ex p[ro]p[ri]is xpi Job. i. z. discipulis
d. Quia de mundo nō estis: sed ego ele-
gi vos de mundo: p[ro]pterea odit vos mū-
dus. Diabolus itaq[ue] dicit p[ri]nceps mūdi
nō q[uod] ab ipso mūd[us] creatus sit: s[ed] quia
est oīz malor[um] caput s[ecundu]m illud B[ea]t[us] reg[is].
i. z. moral[is]. Caput iniquor[um] diabolus est
Et h[uius] modo mūd[us] dicit[ur] mal[us]: et merito
odiendus atq[ue] sp[er]nendus. Explicauit

hoc ipsū **Johes** cuz subdidit in aucto-
ritate p̄allegata. Nolite diligere mū-
dū. **Omne** qd̄ ē i mūdo cōcupiscētia
carnis est. 7 cōcupiscētia oculorū. 7 su-
perbia vite. **Dicit** itaq; diabolus princeps
malorū rōne p̄tracta. Et a Paulo vocat̄
deus huius seculi nuncupatiue. sicut ab
eodez **Pbil.** 3. gulosorū venter dicitur
deus. Et p̄tec dicta satis sufficiēti rō-
nē est ad auctoritates: ac rōnem quas
manicheus induxerat. Ad exemplum
nō dicimus qd̄ diabolus qñ p̄omitte-
bat p̄p̄o. mendaciē loquebat. Voluisset
vtriq; recipe cum mēdacio suo: sicut re-
cepit in paradiso terrestri p̄mos hoies
7 quotidie recipit sibi credētes. Pro-
pterea **Joh.** 8. p̄p̄us de ipso dixit. In ve-
ritate non stetit: q̄a veritas non est i eo
Cum loquit̄ mendaciū ex p̄p̄iis lo-
quitur: q̄a mēdax est 7 pater ei. Stent
ergo confusi manichei cuz diabolū p̄e-
suo: 7 de mundi productione amplius
non loquant̄. **Tertia** est opinio vera
scōp̄ qd̄ mundus est in esse productus a
deo: quā ecclēsia i symbolo ap̄stolorū
predicat. d. Creatorem celi 7 terre. Et
i symbolo patrū factorem celi 7 terre
vi. om. 7 inui. **Que** veritas colligit̄ ex
dictis scripture vtriusq; testi. **Unde** sa-
piens **Ecc̄.** i. ait. Unus ē altissim⁹ crea-
tor oipotens rex metuendus nimis. Et
Judith. 13. **Benedict⁹** deus qui creauit
celū 7 terram. Et **David** in ps. 88. Tui
sunt celi 7 tua est terra: ortem terrarū
7 plenitudinē ei⁹ tu fundasti: aquilonē
7 mare tu creasti. Et **Ysa.** 48. Ego pri-
mus 7 ego nouissimus. **Manus** mea
fundauit terram: 7 v̄tera mea mensa
est celos. Et **Joh.** i. Omnia per ipsum
facta sunt. Et **Eph.** 3. In deo qui crea-
uit omnia. Et **Col.** i. In ipso cōdita sūt
vniuersa q̄ sūt i celo 7 i terra visibilia 7
inuisibilia. Et **heb.** i. In initio tu dñe
terrā fundasti. 7 opa manū tuarū sūt
celi. Et **Act.** 4. Dñe tu fecisti celum 7
terram. Et. 17. Deus qui fecit mundū
7 omnia que i eis sūt. Et **Apoc.** x. Ju-
rauit per viuētem in secula seculorū:

qui fecit celum 7 terram. Hoc insup̄ ut
p̄missus est p̄bi q̄ plures confirmant
licet in modo producendi deficiāt. **Uñ**
Lact. li. i. di. insti. **Di.** p̄t̄us inquit re-
tustissimus poetarū deū verū 7 magnū
p̄mogenitū appellat: eo qd̄ añ ipsū nihil
sit genitū: s̄ ab ipso sūt cōcta generata.
Et **Macrobi.** li. i. de somno **Scipidis**
ait. Deus qui prima causa est: vocatur
vni⁹ omnū que sūt: queq; vidēti esse
p̄nceps 7 origo est. Et ut inquit **Aug.**
li. xi. de ci. xxi. Exceptis p̄phetiis vo-
cabus mund⁹ ip̄e ordinatissima sui mu-
tabilitate 7 mobilitate: 7 rerū omnū
pulcherrima specie: quodāmodo tacite
7 factum se esse. 7 nisi a deo ineffabiliter
atq; inuisibiliter se fieri potuisse procla-
mat. Et idem li. x. cōf̄e. Interrogauit de
deo meo celum. solem. lunam. 7 stellas
Et rñderūt. **Neg** nos sum⁹ qd̄ queris.
Et dixi oib⁹ que circūstant fores car-
nis mee. **Dicite** d̄ deo meo aliqd̄. Et ex-
clamauerūt voce magna. **Ipsē** fecit nos
Interrogatio mea: intentio mea: 7 rñ-
sio eorū species eorū. **hec** ille. Et quib⁹
omnibus considerare debemus qd̄ ad-
miranda sit sapiētia creatoris q̄ timē-
da 7 veneranda potētia: q̄ ue laudāda
ac benedicēda bonitas. que nobis fuit
notissima dum inspicimus mūdū istū
ab illo productū de nihilo: in quo oia
sunt ordinatissima 7 nihil est sup̄flūū
atq; diminutū. **Secūdū** de mūdo re-
clarandum dicitur temporalitas. Et h̄
videndum est. vtrum mundus fuerit a
deo productus ex tempore: aut ab eēno
Et quibusdam visum est **Aristotelē** te-
nuisse qd̄ mundus fuerit ab eterno. pro-
pterea quia primo p̄bicoz dicit qd̄ ma-
teria est ingenita. Et in primo de celo 7
mundo qd̄ celum est ingenitū: 7 nullū
ingenitū incipit esse. q̄ vniuersitas rez
nō incipit esse. Propterea **Boet.** i. di. se-
cundi li. ait. **Excellēti⁹** inē p̄hos **Ar-**
istoteles finē qd̄ sancti ei imponūt: 7 com-
mentatores exponūt: 7 p̄ba eius p̄ten-
dunt i hunc errorem dilapsus fuit. **Qui-**
dam tamē moderni dicūt illū nequaq̄

senſiſſe neq; intendiſſe. pbare q; mund⁹
oio nō cepit: ſ; q; nō cepit motu nālī. **Bon.** Et ſanctus **Tho.** q. 4. 5. pme ptis
dicit. Non pōt probari demonſtratiue
mundū ſemper fuiſſe. nec rationes q̄s
ad hoc **Ar.** inducūt ſūt demonſtratiue
ſimpliciter: ſed ſm quid. ad cōtradictōē
dū poſitionibus antiquoz ponētū inci-
pere ſm quosdam modos in p̄tate im-
poſſibiles. Et q; ita ſit apparet ex tribus

Primo q̄a tam in .8. p̄bicoz: q̄ i pri-
mo de celo ⁊ mundo p̄mittit quaſdam
opiniones. ut **Anaſtazo** ⁊ **Empedo-**
clis ⁊ **Platonis** p̄tra quos rōnes p̄tra-
dictorias inducit. 2. q̄a vbiq; de
hac materia loquū inducit teſtimonia
antiquoz. qd nō eſt demonſtratoris: ſ;
p̄ſuadentis. 3. q̄a expreſſe dicit in
p̄mo topicoz. q; quedā ſunt probleu-
mata dialctica: de quibus rationes nō
bāt. 4. vtrū mūd⁹ ſit eternus. Et cū
pbat materiaz ingentit. hoc facit ideo
q̄a materia nō bāt ſubiectū de quo ſit
⁊ ſic. pbat celū ingentit: quia nō bāt
ſubiectū ex quo generet. ideo materia ⁊
celū nō inceperūt p̄ generationē ut qdā
ponebant. Sed quicquid **Ar.** ſenſerit
⁊ ceteri p̄bi de eternitate mundi. a nob
paruiſaciendū ē: qm ſcriptura ſacra te-
ſtatur mundus nō fuiſſe ab eterno. **Un**
p̄p̄. 8. Sapientia dei deus dei filius cū
patre eternus ⁊ cum ſp̄itu ſancto ait.
Dominus poſſedit me in initio viarum
ſuar: anteq; quicq; faceret a principio
ab eterno ordinata ſum: ⁊ ex antiquis
anteq; ēra fieret. Ipſe ad huc ibs b̄ndi-
ctus deus incarnatus **Joh. i. 1.** inquit
Pater clarifica filiū tuū claritate quā
habui anteq; mūdus fieret. **Un** aperte
innuit mūdū ab eterno nō fuiſſe. **Rō**
aut eſt ſm **Tho.** vbi ſ. Quia voluntas
dei eſt cauſa rerū. ut nō. de p̄ſe. di. 2. i. c.
reuera. ⁊. c. oia. Sic ergo neceſſe ē oia
eſſe ſicut neceſſe ē deū velle: cum neceſ-
ſitas effectus ex neceſſitate cauſe reſpen-
deat. ut dicitur. 5. metaph. Abſolute q;
loquendo non eſt neceſſe deū aliquid
velle niſi ſeipſū. Unde nō eſt neceſſariū

deū velle q; mundus ſemp fuerit: ſed
eatenus mundus eſt quaten⁹ de⁹ vult
ipſū eſſe. cū eſſe mūd⁹ ex dei volūtate de-
pendeat ſicut ex ſua cauſa. Et ſi dicatur
Cur de⁹ nō cōdidit mūdū anq; cōderet
Rōdet Aug. li. i. ſup **Gen.** 5. manex-
os: q̄a noluit. Et ſi adhuc petat cur no-
luit. Adhuc rōdet q; non poſſum⁹ aſſi-
gnare cām volūtat⁹ dīne: q̄a tūc eſſet
dare aliquid mai⁹ volūtate dīna. qd ē
falſum. Ideo magiſter ſen. i. di. 2. li. ait
Volūtat⁹ dei cā querēda nō ē. Tūc
ergo de⁹ mūdū p̄duxit. cū voluit ⁊ ſibi
placuit. Qd etiā p̄firmat **Macrobius**
li. 2. de ſōno **Sapientis. d.** Quis non
hinc eſtmet ipſū mūdū cepiſſe. ⁊ nec
longā retro ei⁹ etatē: cū ab hinc vltra
duo retro annoz mīlia de excellentium
rerū geſtarum memoria. nec greca qdē
extet hiſtoria. Nam ſup **Minū** nihil in
libros p̄clarū redactū eſt. Si enī ab
initio imo an initū fuit mūd⁹. cur per
innumerabiliū ſeriem ſeculoz nō fuerit
cultus: quo nūc vtimur inuentus: non
litteraz vſus: quo ſolo fulciſ eternitas?
Huiusmodi oia vidēt eternitati rerum
repugnare. dū opinari nō faciūt certo
mūd⁹ principio paulatim ſingula q̄q;
reperiſſe. Tertiū de mūdo de clar. adū
dicit vnitatē. Circa quod queriſ. vtrū
mūd⁹ ſit vn⁹ aut p̄les. Et licz **Anaſtazo**
⁊ **Democritus** dixerint eē infinī-
tos mūdōs: tū ſcriptura mūdū noſat
in ſingulari. q̄a vnus eſt ⁊ nō p̄les. **Rō**
eſt ſm **Tho.** vbi ſ. Quia vnus ē ordo
in rebus creatis exiſtens. p̄p̄ea mūd⁹
dicit vnus vnitatē ordinis: ſm q; qdā
ad alia ordinant. Nam quecuq; ſunt
a deo: ordinē bāt ad inuicē: ⁊ ad ipſū
deū. Quare necē ē q; oia ad vnū mun⁹
dū pertineant. Hinc **Ar.** xi. metaph. ex
vnitatē ordinis in reb⁹ exiſtentis. p̄clu-
dit vnitatē dei gubernantis. fecit ergo
deus vnū mūdū: licz cōſtet ex diuerſis
diſtinctisq; partib⁹ ⁊ naturis. Omnū
vero que ſūt finē voluit eſſe hominē ra-
tionale. ſm illud p̄bi. Sumus quodā
modo finis omnium eorum que ſunt.

Dicit tñ Bñ. i. di. secundi. qđ bñ dicit
finis sub fine. Sz teus est finis princi-
palis 7 ultimus: qñ omne officiū: cōm
motū: cōm opationē cuiuscūq; create
nature teus ad vsū bñs reputauit. Illi
nanq; seruiūt elementa. obsequiūt cele-
stia corpa. 7 assistūt ad custodiā āgeli.
Et cur ista nisi ut omnia diligant beni-
gnissimū teū: qui non ideo fecit mūdū
ad bñs vsū ut inde ipse contemneret
s; potius ut ab hōie cognoscere 7 ama-
retur. ppter tot exhibita bñficia? Quid
ingratiūssima anima que creaturam in
amore pponis creatori tuo: bonū sūmū
7 increatū negligis atq; spernis. p bono
vilissimo 7 creato. Ad sic aia peccatrix
non sic. Euigila 7 suspice celū. contem-
plare ibi teum creatorē benefactore 7
7 gloriūficatōē tuū tibi dicentē atq; cla-
mantem. Noli diligere mundū. dilige
me q̄ illū ad te tā ordinate creauī. Noli
me obliuioni tradere. Noli p momen-
tanea dilectione perdere eterna gaudia
7 obligare te ad eterna supplicia.

¶ Quid mundus est cōtemnendus: quia
finietur 7 cōsumabitur. 7 quid cognos-
ci potest a nobis de huiusmōi fine 7 cō-
sumatione. Caplm. 2.

Secunda ratio quare ptemnēd⁹
est mundus dicit finalis cōsu-
mationis. Habet nāq; mūd⁹
iste cōsumationē 7 finem: nec durabit
semp. Ad cuius clariōē intellectus in
hac parte circa tria dubitare cōtingit.
Primo circa noticiā gnālē. Secūdo
circa noticiā certitudinalē. Tertio cir-
ca noticiāz cōiecturalē. Primo cō-
tingit dubitare de fine mundi circa no-
ticiā generalē. Chrī. s. in generali co-
gnoscere possum⁹ 7 scire qđ mūdus ha-
bit finē. Et nūdeo qđ sic. eo qđ sancte
scripture omnesq; doctores id tenent 7
cōfiteant. Unde Jo. i. ca. c. 2. ait. Trāsit
mundus 7 cōcupiscentia ei⁹. Et i. Cor.
7. Paulus ait. Pterit figura bñ mūdī
Et xps Luā. 21. 7 Marci. 13. 7 Matb.
24. Celum 7 terra trāsibūt. Et Dauid
in ps. Opā manuū tuarū sunt celī. Ipsi

pibunt tu aut pmanebis. 7 omnes sicut
vestimentū veterascent. 7 velut amictus
mutabis eos: 7 mutabunt. Et sapiens
Ecclīastes. 3. Dia tēp⁹ habet: 7 suis spa-
tijs trāscent vniūsa sub sole. Et Aug⁹
in. q. noui 7 veteris testi. Et. 12. super
Ben. ad lrām. Incōueniēs est mūdū
eternū dicere: quē cum videm⁹ passioni
subiectū 7 p singula senectute reficere
credimus 7 finiri. Et Breg⁹ in moral.
exponens illud Job. 14. c. Ad resurget
homo donec atterat celū. 7 nisi bñ mūdī
finis aduenerit: humanū gen⁹ a somno
mortis nō euigilabit. Sed posset aliq;
arguere contra ex dictis phoz 7 etiam
scōrū. Nam Plinius li. i. historie nālis
ait. Mundus minime esse credi par est
eternū inensū neq; genitū neq; interi-
turū vnq;. Et Ar. li. i. de planetis. Mū-
dus totalis est ppetu⁹ 7 sempitern⁹: nec
cessabit vnq; generare aīalia 7 plantas
7 omnes suas species. Et idem in. 2. de
generatiōe. Semp cōtinua erit gnātio
7 corruptio 7 nūq; deficiet. Ric. etiā in
4. 43. di. dicit qđ fuit opinio quorundā
phoz qđ cum oīa naturalia p influen-
tiā corpū celestīū disponant: qñ oēs
partes celi redibunt ad primū sue crea-
tionis locū: tunc oīa generabilia 7 cor-
ruptibilia eadez numero que ante fue-
rant reuertentur. Et hoc p naturā vni-
uersalem: que sicut dicit Auicēna. in. 6.
metaph. est virtus infusa in substantias
celoz gubernās vniuersitatē gnātionū
Illa aut celi dispositio erit in cōplemē-
to. 36. milīū annoz ab illo instanti quo
creatū est firmamētū. Hanc pō opinio-
nē reidēdo cōmēorat Aug⁹. 12. de ci.
dei. c. 13. d. qđ si tenuerit p fitebāt Pla-
tonē iteq; lecturū i acadēmia: easdēq;
futuras scholas: illosq; phos qui ante
fuerunt. Verū oēs pbi qui de mundi
eternitate loquūt: aut ex pte ante: aut
ex parte post. ut inquit Aug⁹. 9. c. pfari
li. 12. dicunt qđ putant nō qđ sciūt. Et
contra ponentes annoz rerūq; illam
reuelationē supdicto. c. 13. inq;. Absit
ut nos ista credamus. Semel enī xpus

mortuus est p peccatis nostris. surgēs autē a mortuis iam nō mori: mors ei vltra nō dñabit. 7 nos post resurrectionem semp cū dño erimus. hec ille. Sūt tñ nonnulli obijcientes ex dictis sacre scripture. Nam Eccl. i. dicif. Generatio preterit 7 generatio aduenit: terra autē in eternū manet. Et de sole luna stellis ceterisq celestibus corpibus David ps 139. ait. Statuit ea i eternū 7 in seculū seculi. ergo nō deficient. 7 ex cōsequenti mundus durabit i eternū. 7 semp erūt terra elementa 7 celestia corpora. Cui obiectioni respondere possum⁹ ex dictis Scoti. i. 4. dīf. 43. q. i. rñsic ad secūdū argumentū: cum quo cōcordant ceteri theologi in. 4. dī. 48. Dicimus ergo q mundus potest considerari dupliciter. s. q̄tuz ad suā substantiā siue essentiā: 7 q̄tuz ad suas opationes. Mundus ergo manebit q̄tū ad substantiā: s nō q̄tuz ad opationē. Unde Ric. dicit q cessabit motus corpū celestū. quia ut habet Apoc. x. angelus iurauit q tempus ampli⁹ nō erit. s impossibile est esse motū sine tpe. ergo motus celi cessabit: non quidē p naturā: sed p voluntatē intelligentiarū mouentūz obediētū voluntati creatoris in desinendo mouere sicut ex amore eius modo sibi obediūt i mouendo. Quapropter cōuenienter a pho. i. z. metaph. dī. Causa prima mouetur i ratioe amati 7 desiderati. Si tñ phus i suo pto sanū habuit intellectū. Tūc aut placebit creatori ut ampli⁹ intelligentie corpora celestia nō moueāt: quia tunc habebit finis motus corpū illorū. Intelligentie enī mouēt illa corpora ut p motū corū fiat renouatio in fluentiarū: 7 contempantia: que requirit ad generationē 7 corruptionē quousqz impleatur numer⁹ electorū. Omne aut qd p aliquē finē mouet: illo fine habito rōnabile est q ab illo motu quiescat. Tho. etiā in. 4. summe contra gentiles c. vltimo ait. Quia omnia corporalia quodāmodo sūt ppter hominem: cōsumato electorum numero necesse est ut totius

creature corporee status imutet⁹ ut cōgruat statui hominū qui tūc erunt. Et qā tūc hoies incorruptibiles erūt: a tota creatura corporea tollet⁹ generatiōis 7 corruptionis status. Et sic nō germinabit amplius terra. non ambulant in siluis animalia. non volabunt aues in aere. non fiet vicissitudo temporum. nō alternatio diei 7 noctis. nō videbūt homines inhabitare terrā. non repient ciuitates. castella. 7 oppida. non edificia. non agriculture. non exercitia 7 artes. non erūt domīnia principatus 7 regna. Si autē quereret. ergo quid erit? Respondeo q i fine seculi oēs homines morient⁹: 7 omnes postea resurgent. Exurget autē flāma cōflagrationis: 7 diluuiū ignis. fm illud pphē. Ignis añ ipsū precedet. Et de illo dicit glo. sup. z. c. z. Abissa. 7 Beda in glo. sup. z. p. c. 3. c. q tantū ascendet quantū aq diluuii fuit altior sup omnes montes terre. Et licz aliqui voluerint contendere q diluuium illud fiet naturaliter: eo q illius ignis generatio erit naturalis: qā virtute ignis elementi 7 corpū celestūz generabitur in materia terrestri aquea 7 aerea. Et allegant Senecam in li. de qdnib⁹ naturalib⁹. 7 Ar. i. z. metaph. qui aiunt. Dixit Empedocles arsuram esse terrā cū vniuersa sidera conueniēt in signo cancri: 7 vniuersalē inundationem futuram cum eadem turba siderū cōueniēt in capricornio. Tamē Ric. in. 4. dicit q sicut purgatio mundi per aquā diluuii fuit supnaturalis ad purgandum mundū de viciis malis. fm q manifeste innuit ter. sacre scripture: Ita 7 illi⁹ ignis productio erit supnaturalis. Nec est in cōueniens q ei⁹ productionem precedat vehemens siccitas naturaliter generata illius ignis productioni concordans. non tñ sicut dispositio necessaria: sed congrua. Quare autē pma purgatio mundi fuit p aquā 7 secūda erit p ignē. Dicit Bon. 4. dīf. qrti. q rō est: quia sicut i principio arbor regnauit p cupiscētie: sic in senectute

mundi frigus auaricie. Refrigescet eni caritas multoz. 7 ideo q̄a purgatio oꝝ fieri p̄ cōtrariū: sicut purgatio ardoris p̄cupiscentie facta est p̄ aquā. sic purgatio frigoris malicie 7 auaricie fiet p̄ ignē. Post resurrectionē p̄o erit. p̄ amicis rei dies longissima iocundissima atq; leta qui nunq̄ habet noctē: quādoquidem oēs electi cū aia simul 7 corpe pregnabunt hinc cū x̄po. Pro dānatis autē reprobis fiet nox amara 7 tenebrosa que p̄ infinita secula protrahet. in qua nūq̄ reerunt luctus. gemitus. suspiria. 7 ve. quādo 7 ipsi cum aia simul 7 corpe tremendas penas inferni lucent. 2° p̄tinēgit dubitare circa noticiā certitudinalē vtrū possit aliquis certitudinaliter scire quantum tempus sit vsq; ad consummationē seculi. Et r̄ndet Ric. 4. 1. di. q̄rti. q̄ non. q̄a ut tactū ē sup̄ius: p̄sumatio seculi nō dependet a causa naturali: sed a voluntate diuina. Id̄ x̄ps dixit Math. 25. Nescitis diē neq; horā. Et Marci 13. De diē autē illa 7 hora nemo scit: neq; homo neq; angeli celoz: neq; filius. Et fm̄ Aug. sumis hic fili? p̄ capite rōne membrorū. 7 nō rōne proprie p̄sone: qm̄ x̄ps nouit oia: oīuzq; sciam habuit. ut dicit in. 3. sen. s̄ nulli mēbro suo reclarauit q̄ diu erit mūdus duratur? hinc Luc. 12. dixit. Estote parati: quia quā hora non putatis filius hoīs veniet. Et Marci. 13. Videte vigilate 7 orate. nescitis enī quādo tempus sit. 3° p̄tingit dubitare circa noticiā coniecturalem Vtrū. scz p̄ coniecturas aliquas posset quis asserere modico tpe mundus fore duraturū. Et qdā dicit q̄ sic. inducentes suo modo tres principales cōiecturas. Prima est etatus antiquitas. Dicunt enī etates mundi etati hoīs comparari. qd̄ Aug. sentire videt sup̄ Job. 1. 22. h. de ciui. dei. in fine. Sicut ergo sex sunt etates hoīs. 7 in sexta nō potest diu viuē. ita ergo in sexta etate diu durare nequit. Prima etas hominis est infantia: que durat vsq; ad septimum annum. Secunda est pueritia vsq; ad

14. annum. Tertia est adolescētia vsq; ad. 25. annū. Quarta est iuuentus vsq; ad. 30. Quinta est senectus vsq; ad. 80. Sexta ē de crepitus vsq; ad mortē. Cū autē ad illā puenit iā certus est q̄ mors nō multū tardabit. Et licz quādoq; senes cōfortent seip̄os dicantq;: adolescentes etiā moriunt. allegantes illud dictū Tullij in li. de senectute. Frustra sperat adolescens se diu victurū. Quid enī stultius q̄ incerta p̄ certis habere: qm̄ etiā illa etas multo plures q̄ senectus mortis habet casus. Facilius enī adolescētes i mortuos incidūt. graui? egrotant. tristius curant. tamē vrbana conforatio hī? senectū est quāz facit sancta Marcella. de q̄ Hiero^o i epla ad Primum cipiam ait. Orbata patris morte: viro quoq; post nuptias septimo mense priuata est. Cūq; eā cerealis Inus: clarū inter consules nomen est: ppter etatem 7 antiquitatē familie: 7 insignē: qd̄ maxime viris placere consuevit. de corē corpi ac moꝝ t̄pantiā ambiciosus p̄tereret: suasq; lōgeu? pollicerē diuitias: s̄ nō quasi in vxorem. 7 qm̄ in filiā vellet donationes transfundere: Albinag mater tam clarū p̄sidiū viduitate domus vltro appeteret. Illa r̄ndit. Si vellem nutre 7 nō eterne me pudicitie dedicare: vtiq; maritum quererē nō hereditatem. Illos mandante: posse 7 senes diu viuere 7 iuuenes cito mori. eleganter lussit. Iuuenis qdē p̄ cito mori sed senex diu viuere non potest. hec ille. Si ergo mors vicina est senectuti. ergo finis iminet mundo iam senescenti. Est equidē prima etas eius ab Adā vsq; ad Noē. Secūda a Noē vsq; ad Abrahā. Tertia ab Abrahā vsq; ad Dauid. Quarta a Dauid vsq; ad captiuitatē babilonis. Quinta a captiuitate babilonis vsq; ad x̄pm. Sexta a x̄po vsq; ad finē mundi. Ex ista autem sexta etate fluxerūt. 1466. anni. quare videt q̄ parū est illud qd̄ superest. Secunda p̄iectura quā sumūt alij de x̄p̄initate finis mūdi ē anti x̄pi vicinitas. Afferūt

eni fm. pphias antipm fore te. primo
venturū. post cuius aduentū nō multū
durabit mundus. Tertia coniectura
est peccatorū cōsumata iniquitas. Refri-
guit quippe caritas multoz: et ex omni
pte supabundat malicia. et ingratitudo
occupauit cunctos habitatores terre.
Merūtū euz coniecturis huiusmodi aut
similib? non audeo ego affirmare qd
te vicinitate finis mūdi: sequēs in hoc
Aug. qui .li. is. te ciui. rei. c. 33. ait. Fru-
stra ānos qui remanēt: huic seculo cō-
putare ac diffinire conamur: cū hoc sci-
re non esse nostrū ex ore veritatis audi-
uim?. Quos tamē alij qdringētos alij
qngētos alij etiā mille ab ascēsiōe dñi
usq; ad vltimū ei? aduentū cōpleri posse
dixerūt. Quēadmodū autē quisq; eoz
astruat opinionē suaz longū est temō-
strare: et nō est necessariū. Coniecturis
quippe vtun? humanis non ab eis ali-
quid certū te scripture canonice aucto-
ritate pfertur. Omnū pō te hac re cal-
culantiū digito resoluit: et quiescere iu-
bet ille qui dicit. Non est vstrū nosse tē-
pora uel momēta que pater posuit i sua
ptate. hec ille. Quare ut optime hāc pte
concludam: omni curiositate dimissa
dico qd satis debet esse omnibus nobis
quia cito deficiemus: et in breui rapiet
nos violentissima mors. Tūc g nobis
deficiet qm vita presenti priuabimur.

De contēnendus est mund?: quia est
falsus et vanitate plenus: sicut apparet
in exemplis eozū qui dilexerūt illum: et
quia dilectores suos ducit in damna-
tionem.

Caplm. 3.

Tertū mysteriū siue tertiā ratio
quare contēnendus est mund?
dicat? maligne conditionis. Re-
peritur siquidē in huius mundi tpalib?
tonis inplex mala cōditio. Prima dñ
falsitas. Secunda vanitatis. Tertia
dānabilitatis. Prima cōditio bonoz
but? mūdi dicat? falsitatis. Sūt nāq; hec
bona huius mūdi falsa nō vera: si in eis
finis pstituat: qm ad veritatē boni quod

nos beatos facere debet requirit? exclu-
sio omnis mali: et cuiuscūq; contrarij.
Sed in hac vita nullus euitare potest
labores. dolores. angustias. calamita-
tes et erūnas: quibus premitur morta-
lium gen?. Ex quo Hiero? ad Heliodo-
rum de vita Heptiani ait. Vbiq; luct?
vbiq; gemitus. et plurima mortis ima-
go. Et Boetius. li. 2. te consol. Quis
est inquit tam compositae felicitatis: ut
nō aliqua ex pte cū status sui qualitate
rictet? Anxia. n. res ē humanoz bono-
rū peditio: et q uel nūq; tota pueniat uel
nūq; tota ppetua subsistat. Huic cēsus
exulterat: s ē sibi pudori te gener sāguis
hunc nobilitas notū facit: s angustia
rei familiaris inclusus mallet eē igno-
tus. Ille vtroq; circūsus vitā celitez
reflet. Ille nuptijs felix: orbus literis
alieno censū nutrit heredi. Alius p ole-
lata: filij filieue delictj mestus illachry-
mat. Idcirco nemo facile cum fortune
sue conditōe pcor dat. hec ille. Quare
quasi p miraculo narrat felicitas. Q.
Metelli. te quo Valerius li. 1. ru te fe-
licitate ait. Q. Metellus nasci in orbe
terrarū principem voluit fortuna. parē-
tes ei nobilissimos redit: adiecit animi
ratissimas vires et corpis vires: ut suffi-
cere laboribus posset: vtrozem pudicitia
et fecunditate cōspiciā: cōsular? tecus
imperatoria potestate: speciosissimi triū-
phi: preteritū largita est. Fecit ut eodē
tempore tres filios cōsulares: vnuz etiā
censozem triumphalez videret. et quar-
tū pretozē: utq; tres filias nuptui da-
ret: earūq; sololem sinu suo exciperet.
Hunc vite actum eius finis consenta-
neus excepit. Nam vltimo senectutis
spacio defunctū: leuiq; genere mortis
inter oscula: complexusq; carissimoz
pignozum extinctum filij et generi bu-
meris suis per urbem latū rogo impo-
suerūt. hec ille. S3 rarissima sūt huius
madi exempla. Propterea dixit Leuca?
felix qui potuit mundi euitare ruinas.
Quinimo audiū? oīuz regū: oīuz pnci-
pū: oīuzq; mēatū nū sepi? deflētē qrele

y z

stinū p Arthabanū prefectū suū occidit. Darius ut cōmemorat. **Q.** Curtius ab Alex. magno superatus a suis captus apud tharam oppidū Partbie tēte? in vebiculo cathenis ⁊ cōpāib⁹ aureis vulneribus cōfossus ⁊ letaliter vulneratus dimissus: sicq⁹ miserabiliter expi⁹ raut. Alex. magnus post tot celebres gloriosasq⁹ victorias: subiectionēq⁹ vniuersē asie imo pene totius orbis: p Cassandri filiū antipatru. ut **Q.** Curtius dicit venenatus ē. Nam Cassander ille ⁊ Pblippus ⁊ Solla fratres eius mīnistrare regi solcāb: in potu illi venenū tederūt: quo hausto fīm Justinū i media portione velut telo cōfossus ingemuit. tēptatissq⁹ ē a cōiunio semianimis. Malinoli autē dicebant eum ebrietate perire: quod? Solinus sentit in li. tē mirabilibus mundi. Cōi quez est Tullius li. i. tē diuinatione. ⁊ Justinus. ⁊ **Q.** Curtius. Quarto itaq⁹ die Alex. indubitata morte sentiens tumultuantēs milites: quia rex occidebat insidijs: pia oratione sedauit: cūctisq⁹ tēpteram porrigens eos oscular⁹ est. tantem moritur anno etatis sue. 33. ⁊ mentē vno cum regnasset annis. 12. p. 20. ut ps. i. Machab. i. c. Romulus fūdato vrbis rome. ut ponit Titus Liui⁹ apud paludē capite tempestate magna orta ⁊ tonitruis circūdatus nute nūq⁹ apparuit: ⁊ noie Quirini inter tēos cōsecratus est. Seruius Tullus septus romanorum rex a Tarquinio supio occisus ē: Pyrrbus rex Epyrotarū: qui romanis bella intulit in fauorem tarentinorū: venitq⁹ romā vsq⁹ p: enesse a romanis tandē victus ad patriā rediens fīm Justinū Spartianis inditū bellū quibus relictis Argos inuasit vbi feruente magis q⁹ caute pugnans ictu saxi e muris iacti mactatus est. Vāmbal p. nozū dux qui ānis. 14. in italia roma nos cōtruiuit: pōtea i africa a Scipione tēvictus. pfugus: ⁊ dānatus exilio ad Antiochū magnū regē syrie veniēs ut Justinus meminit. quā a romanis

petebatur: fugereq; neq;ret: veneno rapi-
 ptim hausto: qd mox regio sub gemma
 ferebat inclusu obijt. Sicq; ab his qui
 ad eum pprehendendū missi fuerant ex
 animis inuent⁹ est. Pompeius magni
 Pompei genitor: fm Horosium fulmie
 pculsus perijt. Pompeius magnus filius
 eius qui. 22. reges orientales. ut ait
 Horosius superauerat: a Cesare deuictus
 cū fugisset in Alexandriā ad Ptolomeū
 regem: cui teste Eutropio Pompeius a
 senatu tutor datus fuerat ppter iuue-
 nilē etatē eius. cuius regnum sūma fide
 seruauerat. 7 pāna pietate restituerat:
 p silio Theodoti Fotini 7 Achille: siue
 timore ne Pompeius Alexandriā oc-
 cuparet: seu respectu infelicitate eius:
 siue credens placere multū victori Ce-
 sari: p Achillē pfectū regni occisus ē.
 Florus autez dicit in .4. l. Pompeius
 suo gladio trucidatus sub oculis vpo-
 ris sue: litorozūq; suoz morit. Cesar ut
 Suetonius narrat: mortuo Pompeio
 in eodē mense: sed interiect⁹ dieb⁹ quin-
 quies triūphauit. Primo de Gallia 7
 Bitannia. 2. de Egypto. 3. de Pbar-
 narce 7 Ponto. 4. de Iuba 7 Africa.
 7 5. de Hispania. Fuitq; illi gloria mul-
 ta in vsurpato imperio annis tribus. 7
 mensibus septē. Tandē Caio Cassio.
 7 M. Bruto cōtra cum cōspirantibus
 princeps orbis. 23. plagis cōfossus oc-
 cubuit anno. 56. etatis sue. Mar⁹ An-
 toni⁹ nepos Iulij Cesaris ex sorore Iu-
 lia ab Octauiano Augusto victus in
 Alexandria ab eodē Cesare obfessa fm
 Plutarchū gladio se peremit dū annus
 ageret etatis. 56. Caius Ballicula im-
 perator Roman⁹ tert⁹ ab Octauiano
 sceleratissim⁹ auar⁹ 7 libidinosus: adeo
 ut duabus sororibus stuprū intulerit:
 crudelis omnib⁹ 7 exosus Rome i pa-
 latio occisus est. ut batur in cronica
 Martiana cū regnasset annis tribus
 mensibus. 7. dieb⁹ octo. Nero iperator
 qntus ab Augusto: qui nat⁹ est pmissis
 pedibus ut scribit Plinius. li. 1. historie
 naturalis. vitiosus: auarus 7 lasciuus

ab vte fugies fm Eutropiū. 32. ius
 etatis sue. 7 imperij. 14. seipsum interfe-
 cit. Domitianus imperator fm Suetor-
 niū 7 Eutropiū a cubicularijs suis. 7.
 vulneribus occisus ē anno etatis sue
 36. 7 cum de decore sepult⁹. Helius pu-
 nar imperator vulnerib⁹ obtruncat⁹ est.
 Mauritius imperator ob inuidiā occi-
 sus est. cū imperasset anno vno. Anto-
 nius imperator: tertio imperij sui anno
 interfect⁹ est a tumultu militari Rome
 cū matre sua. Maximian⁹ impator: cū
 imperasset annis trib⁹ apud Aquileiā
 deferentibus cum suis militibus: cum
 filio suo adhuc puero occisus est. Hor-
 dianus imperator 6. imperij sui anno
 postq; de Persis triūphauit venies Ro-
 mam prope vltē: fraude Philippi occi-
 sus est. Decius imperator: cū imperasset
 annis duobus in bello barbaro perēpt⁹
 est. Valeri⁹ imperator: a rege Persarū
 deuictus est: 7 in seruitutē redact⁹. Max-
 q; diu vixit rex eiusdē prouincie sedem
 ceruicab⁹ eius imponendo: solitus erat
 equū ascendere. Aurelianus imperator:
 fraude sui serui occidit. Tacit⁹ impera-
 tor: septimo mense iperij sui subita mor-
 te preoccupat⁹ est. Probus imperator:
 sexto anno imperij sui militari tumultu
 vexatus est. Clarus imperator: fulmine
 perijt. Dioclitianus imperator: veneno
 extinct⁹ est. Constant⁹ filius Cōstāntini
 magni a ducibus fratris sui Cōstāntij
 perēpt⁹ est. Julianus apostata a sancto
 Mercurio milite miraculose occisus ē
 Valens imperator 4. imperij sui anno
 a Gottis in bello perēpt⁹ est. Et ne si
 oia bi⁹ exempla dicerem⁹ tedū oziret i
 mēibus auditor: Concludim⁹ breuē
 q; cūcta huius seculi blandimēta ama-
 ritudine sunt permixta. Nec potest homo
 ab illa se liberare pro libito voluntatis
 sue. Non enī potuere p:dicti potentes
 imperatores 7 reges cūcare illam cum
 oī potētia sua. nō valuerūt se ab illa re-
 fendere viri fortes. Non Antheus: nō
 Hercules: non Samson: non Hector:
 non Achilles. non teniq; quilibet alij.

Requiverūt etiā 7 ipsi philosophi cum
 philosophia sua declinare malignitate
 seculi. Quinimo passi sunt 7 ipsi inco-
 moda multa. persecutiōes. captiuitates
 exilia. cruciatus 7 d. in a rerū. Propter
 que omnia merito mādus est paruipe-
 tendus. Secunda conditio bonorū
 huius mūdi dicitur vanitas. Posito. n. q.
 cūcta. feliciter dilectorib⁹ eius ad votū
 succederēt. tñ vana sunt: caduca 7 bre-
 uia: nullusq; pōt in illis diut⁹ imorari
 Dia nāq; que i mūdo sunt: cito i breui
 deficiunt. Jō ait Vgo li. i. de aia. Dic m
 vbi sunt amatores mūdi: q ante pauca
 tpa nobiscū fuerūt? Nihil ex eis māsīt
 nisi cineres 7 vermes. hoies fuerūt sicut
 tu: comederūt. biberūt. riserūt. duxerūt
 in bonis apparentib⁹ dies suos: i pūcto
 autē descendunt ad inferna. Hic caro
 eorū vermib⁹: illic aia eorū eternis repu-
 rat supplicijs donec rursus infelici col-
 legio colligati sempiternis inuoluant
 incendijs. hec ille. Cui psonat snia Ba-
 rucb pph. e. c. 3. d. Ubi sūt pnceps gētiū:
 7 qui domināt sup bestias que sūt super
 terrā: qui ludunt in auib⁹ celi: qui argē-
 tum thesaurizant 7 aurū in quo pfidūt
 hoies: 7 non est finis acq̃sitiōis eorū: q
 argentū fabricant: 7 solliciti sunt: nec ē
 inuentio opeꝝ illoꝝ? Exterminati sunt
 7 ad inferos descenderunt. Dicite igit o
 amatores mūdi. vbi sunt tot clari viri:
 qui reputabāt beati? Ubi sūt reges As-
 syriorū: Belus Nin⁹ Semiramis Za-
 men⁹ Arius Arbalius Ferres Ara-
 metres Bolchus Balles Alchadas
 Manuchus Matbalen⁹ Sper⁹ Ma-
 nul⁹ Sparabus Aminites Boloth⁹
 Bolosparis Lāpredes Sosofores Mi-
 tircus Abātanes Abimeus Eupales
 Oftratenes Bagepes Sardanapal⁹:
 q regnauerūt cū tanta gloria: successiue
 fm Pau. Porosū li. i. annis mille cētū
 60. vsq; ad Sardanapalum? Ubi sunt
 reges Persarū atq; medorū: rex Darius
 rex Cyr⁹ Cambises Ferres Artaxer-
 res 7 ceteri? Vbi sūt reges Atheniēsiū:
 Cecrops Branaus Amphitriton Eri-

chthon⁹ Pācleon Ericte⁹ Pauchyon
 Egeus Theseus Meneste⁹ Demofon
 Alcibites Obsides Themistes Melap⁹
 Clodrus Archipus Alexip⁹ Fabrias
 Magetes Digenitus Agamestor Es-
 chilus? Ubi sūt reges Lacedemoniorū:
 Heracleus Egis 7 Abetrat⁹ Latotes
 Doristus Agestiscus Archilaus Alex-
 ler⁹ Calchamines? Ubi sūt reges Sic-
 cioniorū: Bessip⁹ Egialchus Europ⁹
 Abelcinus Apis Egialcha Thelphon
 Elgiorus Melapus Eratbus Drak⁹
 Orithop⁹ Maratus Polyb⁹ Siccion
 Inach⁹? Ubi sūt Ptolomei 7 Pbara-
 ones: q regnauerunt in Egypto. Pto-
 lomeus prim⁹: a quo fm Iustinū alij
 dicti sunt Ptolomei ppter claritatem
 nois eius. Ptolomeus Philadelphus
 Ptolomeus Euergetes: Ptolomeus
 Philopater: Ptolomeus Epiphanes:
 Ptolomeus Philometor: Ptolomeus
 Pbyton: Ptolome⁹ Euergetes seruus
 Ptolomeus Alexander: Ptolomeus
 Dionysius? Ubi sunt iudices 7 reges
 iudeorum: Moyses Josue Othomel
 Ayoth Sāgara Deltora Barach Be-
 deon Abimelech Thola de Isachar
 Hyair Baladites Iephte Atesā Belo-
 nica Abdō Samson Heli 7 Samuel?
 Hi cōs fuerūt iudices successiue. Regū
 aut prim⁹ fuit Saul. post quē regnaue-
 runt David Salomon Robōā Abias
 Asa Josaphat Joram Ochozias Jo-
 bas Jobatan Amasias Ozias Achā
 Eccebias Manasses Amō Joachim
 Sedecbias Aristobol⁹ Alexāder He-
 rodes. Ubi sunt reges latinorū: Jan⁹
 Saturnus Picus Faunus 7 Latīn⁹?
 Ubi sunt reges Albanorū: quorū fm⁹
 fuit Ascani⁹ Ence filius: qui condidit
 Albā fm Titū Livii cui successerunt
 postburi⁹ Silvius filius eius sic dicit⁹
 qa i silua 7 venatōe nutritus ē. Ence
 filius Latinus filius Alba filius
 Egipus filius Capis filius Carpētus
 filius Tylerius qui suffocatus in ty-
 beri fluuio nomen dedit. Nam ante Al-
 bula dicebat: Agrippa filius Arcinul⁹

Auentin⁹ Procas Anul⁹? Ubi sunt
reges Romanor⁹? prim⁹ Romul⁹. 2⁹
Numa p⁹pilius. tert⁹ Tullus hostil⁹.
quart⁹ Ancus. q⁹nt⁹ Tarquin⁹ prisc⁹.
septus Seru⁹tullus. septim⁹ Tarqui-
nius supb⁹? Vbi tot gloriosi senatores
consules dictatores iurissimiq⁹ duces
qui floruerūt i v⁹te: Brutus Lucius
Tarquinus Collatin⁹ Spuri⁹ Cassius
Coriolanus Caius Flavius Lucius
Virginius Luci⁹ q⁹ntus Cincin⁹at⁹ Fu-
rius Camillus Appius Claudius. Q.
Cecilius Metell⁹ Balbaricus Sci-
pio asina Scipio ap⁹bricanus Scipio
emilianus Curius dētar⁹. Q. Fabius
Caius Flaminius et ceteri? Ubi sūt tot
imperator⁹es qui ibi regnauerūt: quorū
aliq⁹ p⁹cedētib⁹ nomiaui⁹? Ubi sūt
tot sapientes seculi p⁹bi astrologi histo-
riog⁹p⁹bi oratores et poete? Ubi Abales
milesius Chylo lacedemonius Solon
atheniēsis Periāder corinthi⁹ Pitbac⁹
mithilene⁹ Byas prienne⁹ Pythagor⁹ as-
famius Plato Socrates Aristoteles
Diogenes Anaxiales Xeno Empedo-
cles Epicur⁹ Anaxagoras Democrit⁹
heraclit⁹ Leucipp⁹ Hyparc⁹. bi omnes
p⁹bi. Haliabragel. Albumasar Prolo-
meus. bi astrologi. Hieronymus egypti⁹
Berofus ebalde⁹ Manethā Sutori⁹
Chalinic⁹ Dyodor⁹ Possidon⁹ Theon
Andronicus Ap⁹brican⁹ Tertulianus
Pbrygius Dares Trogus Pompeius
Iustin⁹ abbreuiator ei⁹ Ioseph⁹ iude⁹
Titus Liui⁹. bi historiographi. Lysias
Demostenes Hegesias Cyreneus An-
tiochus Alcalonita Apollonius Ri-
conius Cicero Cato censorim⁹. bi ora-
tores. Quidius Iuuenalis Lucanus
Virgalius Oratius Terentius Persi⁹
Liballus. bi poete. Ubi sunt teniq⁹ cōs
quos etiā diebus nostris et vidimus et
cognouimus: quos mūdus tulerat in
sublimi? Perijt certe memoria eorū cū
sontu: ut ait p⁹pheta: et dñs in eternum
p⁹manet. Q⁹ cito q⁹ue repēte euāescūt
velut fumus oia que in hoc mundo cre-
dunt et reputant bona. Qd considerās

Salomon in. 2. Ecclesiastes. c. dixit.
Magnificauī op⁹ra mea. edificauī do-
mos. plātaui vineas. feci hortos et po-
meria: et cōseui ea cuncti generis arbori-
bus. Extruxi mibi pascinas aquarū:
ut irrigarē siluas lignor⁹ germinantē:
Possedi seruos et acillas multaq⁹ fami-
liā habui: armēta q⁹q⁹ et magnos ouīū
greges vltra cōs qui fuerunt ante me in
ir⁹lm. Coacernauī mibi argētū et aur⁹ et
substantias regū ac puinciariū. Feci m⁹
cantores et cātatrices et delicias filiorū
homīnū. Scypbos et vrceos i misterio
ad vna fundenda: et supergressus sum
opibus cōs qui fuerunt ante me i ir⁹lm
Sapientia quoq⁹ p⁹seuerauit mecum. et
omnia que desiderauerūt oculi mei nō
negauī eis: nec prohibui cor meū quin
omni voluptate frueret⁹ et oblectaret se
in his que parauerā. Et hanc rat⁹ sum
partē meaz si yterer labore meo. Cūq⁹
me cōuertissem ad vniuersa op⁹ra que
fecerant manus mee: et ad labores in
quibus frustra resudauerā: vidi in om-
nibus vanitatem et afflictionē spiritus
et ai et nihil p⁹manere sub sole. Quanta
autē fuerit magnificentia et gloria Sa-
lomonis patet Primo si consideretur
eius potentia: et diuitiarū copia: et fa-
me claritas. ac deliciarum affluentia.
Nam ut habetur. 3. Regi. i. c. Liūente
David patre et ipso imperante et volēte
vinctus fuit in Regē. et dixit omnis po-
pulus. viuat rex Salomon. Et ascendit
vniuersa multitudo post eum: et popu-
lus canentiū tibijs: et letantiū gaudio
magno: et insonuit terra a clamore eor⁹
Et ut dicat. 3. Regi. 4. c. Regnauit sup⁹
omnē ir⁹l. et erat in ditione sua habens
omnia regna secū a flumine terre p⁹bi-
listim vsq⁹ ad terraz Egypti offerentiū
sibi munerā: et seruientiū ei cunctis die-
bus vite eius. Erat autem cibus Salo-
monis per singulos dies. 30. chori si-
mule: et 40. chori farine. x. boues pin-
gues. et 20. boues pascuales: et centi 3
arietes: excepta venatione ceruorum et
cap⁹: carū atq⁹ bubalorū et antiū altiliū.

Dabatur. 40. milia pſepia equorum curialium. 7. 12. milia equeſtriū. Et ut ſcribitur. r. c. pſepi. li. Regina Sabba donauit ei. 30. talenta auri. 7. aromata multa nimis 7. gēmas pſcioſas. Scōm autē Catholicon apud aliquos ē. 50. li. bzarum. ſm alios. 12. Jn. 2. 80. li. pſall. c. 2. narraſ qualiter Salomon volens edificare domū rei. 7. palatū ſuum numerauit. 10. milia viroſū portantiū bu- meris ſuis. 7. 80. milia qui cederent la- pides in montibus: pſepoſitoſq; eozū tria milia ſepcentos. Fecitq; fieri edifi- cia ſpſcioſa valde. diffundebatq; fama eius per vniuerſum oztem: 7. tamē de- prauatum ē cor eius: ut adamaret mu- lieres alienigenas. Habiuitq; omnē de- lectionem in quibuſcūq; ſm ſenſualē appetitum. nihilominus omnia pſerie- runt 7. reſecerunt. Jō ipſe pſquerit in. c. i. Eccliaſtes. d. Vanitas vanitatū 7. oia vanitas. Ob quod Criſo⁹ ſup Job. ita pulchre loquit. Vanitas vanitatū inq; Salomon 7. omnia vanitas. hūc ver- ſiculum ſi ſaperent qui in potentia ver- ſantur: in parietibus ſuis omnib⁹ 7. ve- ſtibulis ſcriberent. in domo. i. foro. 7. in egreſſibus. 7. ante omnia in cōſcientijs ſuis ut ſemp eum 7. oculis cernerent 7. corde ſentirent. quoniā multe ſunt rerū facies 7. imagines falſe: que recipiunt incautos. Jſtud oportet q̄tidie carmē ſalutare: 7. in pſandijs 7. in cenis: 7. in omnibus conuentibus litenter vnum- quēq; proximo ſuo canere. a proximo ſuo litenter audire: quia vanitas vani- tatū 7. omnia vanitas. hec ille. Que verba non inerito ponderanda ſunt: ut ſic cognoſceatur mundi miſeria. Ter- tia conditio bonozum huius mundi dī- d. Inatio. Jpſa etenim ſe diligētes ducit i d. Inationē cēne mortis. Et ut Greg⁹ ait. Momentaneū eſt quod delectat: ſi quod cruciat eſt eternū. Ideo Aug⁹ in quodam ſermone inquit. Nulla maior inſania q̄. p. delectatione momentanea perdere eterna gaudia: 7. obligare ſe ad eterna ſupplia. Audite ergo o mortu-

les homines: 7. cōſiderate que dicta ſūt: ad mentēq; vſtrā currite 7. reducite cor 7. animū ad amorem dei: 7. ad beatitu- dinez eius inardſcat deſideriū vſtrū: 7. euocate affectum a proditore mundo illumq; ſpernite: ut ſic poſſitis in hoc ſe- culo adipiſci dei gratiā: 7. i futuro ſem- pternam gloriā. Amen.

// Feria ſecunda ebdomade ſancte. de myſterijs ſacramenti eukariſtie: quozū noticia fideles excitat 7. inflammāt ad feruorē 7. deuotionē. Sermo. 63.

Memoria fe- cit mirabiliū ſuozū mi- ſericors 7. miſerator do- minus eſcā redit timē- tibus ſe. Illuminati p- pte ſba ſūt iſta originaliter pſal. iio. Oſtendit nobis dñs ihs xps ardentiſ- ſimam caritatē ſuā non ſolum in cruce 7. paſſione: verū etiā 7. multis alijs di- uerſiſq; modis: 7. potiſſimū cum inſti- tuit ſanctiſſimū ſacramentū pſcioſiſſi- mi corporis 7. ſanguinis ſui. Quoniam autē tanto ſeruentius xpianozū anime cum reuerentia 7. deuotionē ad illud ſu- ſcipiendū animari poſſūt: quanto cla- rius eius myſteria cognoscunt 7. intel- ligunt. Idcirco in pſenti ſermōe de eo aliqua aperiemus: qm ſi xps illud fecit in memoriā eius 7. ſuozū mirabilium: niſi nos tanti beneficii recordareſi me- rito de ingratitudinis vitio veniremus culpandi. De ipſo itaq; ſacramento ve- nerabili tria myſteria erūt a nobis re- claranda.

Primū dicē institutionis.
Secundū figurationis.
Tertium fructificationis.

Qualiter xps inſtituit ſacramentū eukariſtie in cena: 7. ordinauit aplos ſacerdotes: 7. quare hoc ſacramētū cō- ſicitur i ſpſcie panis 7. vini: 7. ſub dupli- ci ſpſcie: 7. an ſub vtraq; debeat ſumi.

Caplm. 1.

Primū mysteriū declarandum
dicit institutionis. In quo con
tingit dubitare circa septem. p
circa tempus. 2° circa psonā. 3° circa
ordinē. 4° circa materiā. 5° circa spz
6° circa additiōē aque. 7° circa ob
ligationem. Primo circa temp^o du
bitatur. Quare h^o sacramētū institutū
fuit tēpore legis gratie: nō ante. Ad
quod rñdet Alex. in. 4. sūme. 7. Boñ.
di. 8. qñ. q. istud fuit cōueniens ppter
duo. p ppter rem contentā: que ē cor
pus xpi verū. ut plen^o declarabit in se
quenti sermone. 2° fuit cōueniens ppe
efficaciā: que est caritatis vīculū. que
in noua lege apparere 7 abundare de
buit. Et ex hoc institutū est iminēte pas
sione in signū amoris quē xps ad gen
tū humanū habebat. Nam nō solū voluit
dare nobis sua. i. obsequia omniū creatu
rarum. 7 suos. i. angelos in adiutoriū:
sed etiā seipsū dedit in filiū p carnis as
sumptionē. fm illud Ysa. 9. filius da
tus est nobis. Dedit se in sociū p nature
nostre conformationem. fm illud apli
Pbñ. 2. Habitu inuentus ut hō. Dedit
se in magistrū p doctrine predicanonez
fm illud Job. 13. Nos vocatis me ma
gister 7 dñe: 7 bene dicitis: sum etenim.
Dedit se in lucē p exempli opationē. fm
illud Job. 13. Exemplum enī dedi vobis
ut quē admodū ego feci. ita 7 vos faci
tis. Dedit se in patrē p gratie regenera
tionez. fm illud Job. 1. Quotquot aſe
receperūt eū: dedit eis patrē filios rei
fieri his qui credūt in nomine eius. De
dit se in holocaustū medullatū p passio
nem. 7 tandē dedit seipsū in cibū ad spi
ritualem refectionē. Dīflāmata cari
tas ibi xpi. O ardens amor clemētissi
mi cordis sui. Supabundanter pfecto
ostendit nobis quātū nos ipse dilexit. 7
ppter ea tūc sacramētū est institutū: cū
amor eius bulliebat atqz fervebat. In
Job. 13. dicit. Cum dilexisset suos qui
erant in mūdo: in finem dilexit eos. i.
fm glo. maiora signa dilectiōis osten
dit. Secundo dubitatur circa horā.

Et ut colligitur ex dictis euāgelistarū
xpus hoc sacramētū instituit hora cene
quando iā comederāt ipse 7 apli agnū
pascale. Ex quo pleriqz non bene in
telligentes dicere voluerūt q hoc sacra
mentū non debet confici ante prandiu:
s post cenā. Arguūt enī sic. In operan
do telemus nos conformare xpo tāq
exemplari. iuxta illud Exo. 25. Inspi
ce 7 fac fm exemplar quod tibi in mō
te monstratum est. sed xps hoc sacramē
tum post cenā confecit. ergo 7 a nobis
debet confici post cenam. Contra istos
vero est tex. de cōse. di. 1. in. c. sacramen
ta. Sacramenta inquit altaris non nisi
a ieiunis hominibus celebrentur. Rō ē
fm Ric. in. 4. di. 8. ppter maiore solen
nitatē 7 sobrietatem ministerij. 7 maio
rem reuerentiā sacramenti. Nec valet
obiectū. eo q xps rationabiliter psecit
post cenam: quia voluit terminare figu
ram 7 legem in esu agni pascalis. 7 in
troducere veritatē i institutionē sacri. hī
autē ratio non cōuenit ad hoc ut a no
bis debeat post cenam cōfici. Et sic hoc
sacramētū cōfici debet a ieiunis. ut pz
de cōse. di. 2. in. c. liquido. Et fm Ric.
vbi supra sumit hic ieiunij pro priua
tione cuiuslibet alimēti ante. i. qz su
mat cibū uel potum. si etiā postea in die
pluries comesturus sit. In casu tñ ne
cessitatis iminēte mortis piculo potest
hoc sacm post alios cibos sumi. Etiā si
sacerdos ante missam lauerit os suum
7 casu aliquo gutta illi⁹ aque intraue
rit in stomachū: non ppter hoc tenet
dimittere missam: precipue i die solēni:
quia hoc non videtur impedire dignam
preparationē presbyteri: nec reuerentiā
sacramēti. Et de similibus idem iudiciū
habeatur. Tertio contingit dubitare
circa ordinem: quando. i. apli. fuerunt
a xpo ordinati sacerdotes: 7 acceperūt
consecrandi potestatē. Ad quod rñdet
Ric. in. 4. di. 24. q. Tertio querit in q
actu cuiuslibet ordinis imprimatur
eter. in responsiōe ad argumētū. q xps
ordinauit aplos sacerdotes: cum dedit

eis potestates conficiendi. Luc. 22. 7
Matth. 26. dicens. Hoc facite in meam
commemorationem. 4.º dubitat circa ma-
teriam in qua sacram est conficiendum. Et
rident voc. i. 4. vi. xi. q. materia pgrua
huius sacramento est panis de frumento
et vinum de vite: eo q. xps ita instituit. 7
br. rationabiliter. Primo qd. q. tu ad vsus
huius sacri: qui est maducatio. Sicut. n.
aqua assumit in sacro baptismi ad vsu
spiritualis ablutionis: q. corporalis ablu-
tio conuenienter fit in aqua: Ita panis 7
vinum quibus coiter hoies reficiunt in b.
sacro assumuntur ad vsu spiritualis ma-
dicationis. Secundo q. tu ad effectus
considerati in vnoquoq. sumentium.
quia ut Amb. dicit super eplam ad Cor.
hoc sacramentum valet ad tuitionem cor-
poris et anime. Ideo caro xpi sub specie
panis: pro salute corporis: Sanguis po-
sub specie vini. pro salute anime offertur.
3.º q. tu ad effectum respectu ecclesie que
constituitur ex diuersis fidelibus: sicut pa-
nis conficitur ex diuersis granis: et vinum
fluit ex diuersis vuis. Notandum tñ fm
Tho. in. 3. pte. q. 24. ar. 3. in rñsione ad
tertium argumentum. q. si farine triticee ad-
misceretur aliqua quantitas modica et pua
alterius farine poterit ex inde confici pa-
nis: qui est materia huius sacramenti: q.
modica pmissio non soluit spem. secus
si esset magna. 5.º dubitat circa spe-
ciem quare. s. sacram h. conficitur s. duab.
speciebus. Ad qd. rñdet Alex. re. ales q.
hoc principaliter fit duplici rñe. Prio
pp. duplicis nature nre a xpo suspensione
ad vtriusq. redemptionem. ut ostendit xps
totam humanam nam. i. gnam et corpus
assumpsisse ut vtriusq. redimeret. Panis
enim ad corpus refertur. vinum ad animam.
Secunda rñ est pp. duplicem xpi imo-
lationem. s. in vita et morte. Nam expe-
ctatio et preparatio ad mortem fuit mora
quedam. que ergo fuit in vita representat
speciem panis. que autem in morte spem vini.

Sexto circa additionem aque. Vtrius
aqua sit de substantia siue integritate sa-
cramenti. Ad qd. rñdet Bon. in. 4. vi.

xi. d. q. de integritate huius sacramenti sunt
quattuor. s. materia. forma. ordo. et in-
tentio consecrantis. De congruitate autem
bene esse sunt que sunt bis annexa. Nam
ergo cum non sit aliquod bonum non est de ne-
cessitate sacri: s. annexum est materie. s. vino
qua adiungitur vino: et in ipsum conuertitur.
et postmodum in sanguinem: et ideo est de con-
gruitate apponenda. tñ admiscenda est
vino. ut dicitur extra de cele. mis. c. vltio.
Cur ratio multiplex est fm Alex. Pri-
ma propter exemplum domini. Probabiliter
enim creditur q. dominus hoc sacramentum instituit in
vino aqua permixto. ut dicit Damascenus. et
Cyprianus. re. cose. vi. 2. c. scriptura.
Secunda ratio est propter signum vniionis
corporis mystici cum capite. Vñ re. pse. vi.
2. c. cum ostendit. Cum in calice vino
aqua miscetur: xpo populus adunatur: et
credentius plebs ei in quem credit copu-
latur et iungitur. i. copulanda et iungenda
significat per fidem et dignam sacri susceptionem.
Ex quo Ric. in. 4. vi. xi. refert q.
pp. b. significacionem tantum debet apponi
de aqua et de vino q. aqua possit trahi
ad naturam vini. Populus enim trahendus est
ad xpm. Et id multum sunt illi rephesibiles
qui plus ponunt de aqua q. de vino. Est
quidem perniciosus abusus. ut dicit in. c.
punitiosus. et de cele. mis. Tertia ratio quare
aqua admiscetur vino est propter fluxum aque
de latere xpi. a quo lacteato. ut bñ Job.
19. continuo exiit sanguis et aqua. Io-
de cose. vi. 2. c. in sacrorum oblationibus
dicit. Non debet in calice domini aut vinum
solum: aut aqua sola offerri: sed vtriusq. p-
mixtum: quia vtriusq. ex latere xpi in passionem
sua. pfluxisse legitur. Notandum tñ fm ma-
gist. sen. c. penultimo. xi. di. q. rñ. q. si sa-
cerdos consecret vinum sine aqua vere con-
uertitur in sanguinem. Nam et greco: uni-
ecclesia dicit aquam non apponere sacro
ut ait Inno. re. officio misse. parte. 3. c.
26. et tñ ecclesia non negat ipsos confi-
cere sanguinem xpi. Ille tamen qui aquam
non apponeret reprehendendus esset. pp.
rationes iam dictas. Septimo dubi-
tatur circa obligationem. vñ. s. populus

rele at coicare sub vtraq; specie. Ad qd
rñdet scñs *Ab. 3. pte. q. 80. q. circa vsu*
huius sacri duo possūt cōsiderari. vnuz
ex pte ipsius sacramēti aliud ex pte su
mentū. Ex pte ipsius sacramēti puenit
q; vtrūq; sumat. s. eo 2° 7 sanguis : qā
in vtroq; cōsistit pfectio sacri. Et id qā
ad sacerdotē pñet hoc sacm cōsecrare
7 pficere : nullo modo releat corpus xpi
sumere sine sanguine : put plene patz de
pse. di. 2. in. c. cōprimi. Ex pte autē su
mentū requirit sumā reuerentia 7 cau
tela : ne aliquid accidat qd vergat in in
iuriam tanti sacramēti. Qd precipue
posset accidere in sanguinis sumptōe :
qui quidem si incaute sumeret de facili
posset effundi. Et quia crescēte multitu
dine populi xpiani i qua cōtinent senes
7 iuuenes : quorū quidā nō sūt tāte di
scretionis : ut cautelā debītā circa vsuz
huius sacramēti adhiberēt. Id pvide
obseruat ut populo sanguis sumēdus
non detur : s. solū sumat a sacerdote. 7
etiā fm aliq; non dat sub vtraq; specie
ppter piculuz erroris. ne. s. cois popul
crederet xpm non esse totum sub vtraq;
specie.

De figuris que precesserunt sacra
mentū eukaristie : 7 de septem proprietatibus
manne appropriatis huic sacra
mento. Caplm. 2.

Secundū mysteriū declaranduz
de sacramento eukaristie dicē
figurationis. fuit nāq; 2gruū
hoc sacramentū pfigurari fm *Alex.*
7 *Boñ. in. 4. di. 8. propter tria.* Primo
propter dignitatē : quia predicandū 7
expectādū erat sic donū dei excellentissī
mū. ideo figure huius sacramēti pēire
debuerūt in quibus resfulceret expecta
tio fidelū : 7 dignitas huius sacramēti
famofioz ostenderet. Unde figurarum
pmissio non fuit aliud q; fame eius di
uulgatio. Secūda ratio est propter
difficultatē. Inter cetera enī sacramēta
hoc est difficillimū ad credendū. imo in

ter cetera credibilia. ideo hoies debuerūt
ad hoc assuefieri quadā figurarū ma
nudactione. Tertia ratio fuit ppter
significationē : quia hoc sacramēto xps
passus significatur 7 continetur. Con
gruebat autē xpm passum aliqua figu
ra pdesignari. Similitē autē 7 hoc sacra
mentū quo significat 7 continetur. Pre
cesserūt autē nō vna sed plures figure.
quia sic dicit *Aug. in. 4. de trini.* Dpo
tebat quia p multa eramus a deo de cisi
q; multa vitam venturā conclamarēt
s. xpm. Et scdm *Alex.* licz res pfigurata
tantis figuris sit vna fm substantiā. tñ
illius sunt multi effectus 7 multe pro
prietates siue conditiōes : quarū mul
tiplicitatē respiciūt ipse figure diuerse.
Magister vō sem. dimissis alijs figuris
que assignari possent. tñ quattuor enu
merat. sacrificiū scilicet *Melchisedech* :
agnum pascale. manna : 7 sanguis
qui fluxit de latere xpi. Que figure suf
ficienter enumerant duplici rōne. Pri
ma est respectus siue relatio figurarum
ad legem nature mosaice 7 euangelice.
ut. s. p oblationē *Melchisedech* ostē
datur fuisse pfiguratum sacramentū
in lege nature. Per agnum pascale 7
manna in lege scripture. Et p sanguinē
qui fluxit de latere cbristi in lege gratie.

Secunda ratio est si attendamus ad
ea que pfigurantur. Nam in hoc sacra
mento est visibilis forma. 7 hec pfigu
rata est in sacrificio *Melchisedech*. 7 ē
res contenta. 7 hec figurata est in agno
pascale : 7 res significata tñ. 7 h in mā
na. Et virtus dans efficaciam. 7 hoc in
sanguine qui defluxit de latere xpi. Cle
rū tñ solerter est aduertendū q; i man
na quod pluit dominus patribus in de
serto *Exo. 16.* septem additiones repiunt
conuenientes huic sacramento ineffa
bili. Prima est modus generationis.
Secunda est locus resensionis. Terc
tia tempus recollectionis. Quarta ter
minus mensurationis. Quinta ritus
preparationis. Sexta ausus reserua
tionis. Septima gustus saporationis.

Prima conditio erat madus genera-
tōis: q̄a in nocte inuisibiliter de celo re-
scendebat. Quid enī designat p nocte
nisi fidei nostre status? Sicut enī in re-
gno celozū nulla ē obscuritas tenebro-
sa: 7 in inferno nulla p̄luciditas appa-
rere. Sic in p̄senti pegrinatōe non est
lux clara visionis tēfice sicut i celo. nō
obscura tenebrositas eterne dānatōis
sicut in inferno: sed nocturna fidei lux
stellari 7 lunari non quidē solari lumē
illustrata q̄bus luminibus videmus 7
cognoscimus hoc sacm. Secunda
cōditio illius māne erat locus rescen-
sionis: q̄a rescendebat in deserto circa
castra filiozū isrl̄ solum: eisq̄ refecit cū
intraverūt terrā p̄missōis. Sic hoc sa-
cramentū nō nisi in eccl̄ia. 7 i eius fide
vera cōsecrat. atq̄ in deserto p̄ntis
vite t̄mmodo frequētat. Cū autē ad re-
promissam viuentiū terrā ventū fuerit
iam non amplius hoc sacrificiū offeret
sed gloriosus ihs in cōsummato felicitatē
loco p̄cipietur ineffabiliter exaltatus.

Tertia cōditio erat tēp̄ recolectio-
nis. Sex enī diebus poterat repiri. p̄ce-
pitq̄ Moyses ex parte dñi: feria sexta
p̄ sabbato colligi. Sabbato autē egressi
quidā de populo ut colligerēt nō inue-
nerūt. Sic 7 istud viuificū sacramentū
nō nisi sex diebus p̄ntis pegrinationis
reficere batet: sed sabbato sempiternae
quietis inueniet̄ rex n̄ ihs x̄ps nō my-
stice sacramento velatus sed manifest⁹
7 de core regio gl̄iosus. Quarta cō-
ditio est terminus mensurationis: quia
p̄ singula capita mensurā gomoz ex pte
dñi Moyses colligi instituerat. nec qui
plus collegit plus habuit: nec qui min⁹
minus inuenit. Sic quidē istud mira-
bile sacm nequaquā p̄ncet minozē ibm
in minozē hostia q̄ in maiori. nec plus i
pluribus q̄ in vna. Quinta cōditio
erat ritus p̄paratōis: q̄a illud manna
ignē optime sustinebat. nā māna liqui-
dum colligebat simile coziando: 7 p̄
ignē ponebat: 7 efficiebat durū: teinde
atritab. 7 ex eius farina cōficiēbatur

panis. Sed si ponebat ad solē liquefie-
bat: 7 contate scebat. Sic istud benedi-
ctum sacramentum p̄fecte ignē sustinet
teuotū 7 feruentis amoris: atq̄ ratiōis
ab amoris fornace p̄cedētes p̄fecte cō-
cludūt but⁹ sacri irrefragabilē vitatē.
Sed sol curiositatis humane 7 fanta-
stice rōnis ad p̄scrutanonē sacramenti
p̄ perfidiā eū liquefcere facit. Sexta
conditio est ausus reservationis. Nam
p̄capiens Moyses q̄ nullus seruaret
ex eo vsq̄ i mane: q̄ voluerūt reseruare
inuenerūt q̄ scatūre cepit vermibus
atq̄ cōputruit. Sic hoc sacramentū re-
seruatū ab his qui ad illud nolūt acce-
dere scatet vermibus: quia ipsi tales re-
teriorantur 7 indurant. ut patet. 82. di.
in. c. p̄elbyter. Septima p̄ditio erat
gustus saporatōis: q̄a vnicuiq̄ sapie-
bat iuxta desiderij sui appetitū. Aliqui
enī cū summa delectatione resceban̄ cibo
illo sapidissimo. nōnulli p̄o murmurā-
tes dicebant. Aia nostra nauseat super
cito isto leuissimo. Sic h̄ sacratissimū
sacm sumentibus diuersimode sapit:
fm̄ diuersas dispositiones quas in eis
format uel desiderij caritatis uel inde-
uotio malignitatis. Quot sunt obsti-
nati pctōres 7 presumptuosi. qui corp⁹
x̄pi sumentes nullū ex eo p̄cipiūt gustū
Alij p̄o q̄ mirabiliter p̄pter teuotionē
7 fidem recreāt̄ 7 consolant̄: De quo 7
si multa possent exempla narrari. vnū
tamē referā qd̄ rome cūenit. Ape nāq̄
Eugenij quarti. quedā notabilis 7 spi-
ritualis domina deo teuotissima fr̄a
cēsa nomine de pontianis singulis die-
bus festis sacramenti cōmunionem de
manu sacerdotē reuerētissime suscipie-
bat: sentiebatq̄ delectationē admirā-
bilem adeo ut sepius post cōmunionē
p̄ magnū temporis spaciū raperet i ex-
tasm. Quodam p̄o die dñ in ecclesia
sancte Cecilie transylerim expectaret
accipere cōmunionē: sacerdos ille qui
celebrabat: aut leuitate duc⁹: aut dia-
bolica temptione deuictus tempta-
uit sibi dare hostiam non consecratam

Cumq; ori eius appropinquasset recu-
savit illā sumere dicens. Parcat tibi de-
o pater sacerdos: qui me non solum re-
cipere credidisti. sed etiam idolatriā fa-
cere voluisti. Quibus verbis cōmotus
sacerdos veniā petijt: et peccatus postea
pessus: rem alijs studuit enarrare.

De septē fructibus quos acquirunt
bi qui fideliter et deuote sanctā cōmu-
nionē suscipiunt. Caplm. 3.

Meritū mysteriū declarandū de
sanctissimo sacramento dicitur
fructificationis. Deuote enim
coicantes multos fructus consequuntur
et precipue septē. Primus dicitur grati-
ficatio. Secundus remissio. Tertius
satisfactio. Quartus defensio. Quintus
releuatio. Sextus cibatio. Septimus
glorificatio. Primus fructus
dicitur gratificatio. Cōfert enim sacramen-
tum deuote coicantibus gratiā. Ratio
est fm Tho. 3. pte. q. 19. Tum quia i eo
p̄tinetur xp̄us: qui sicut veniens in mū-
do: venit cum gratia. fm illud Job. i.
Gratia et vitas p̄ibm xp̄m facta ē. Ita
veniens in isto sacramento. Tum quia
representat passio eius: que fuit gratie
effectiua. Tū quia sumit sub specie cibi
nutriētis. Tū sicut cibus prestat vitā:
ita et hoc sacramentus. p̄pterea vocatur
eucharistia. i. bona gratia. Nam dicitur
sacrificiū respectu preteriti. scz passio-
is xp̄i quā representat. Et dicitur cōmunio
respectu presentis quasi cois vnio: quia
vnit membra cum corpore. uel in corpore
mystico. et dicitur viaticū respectu futuri:
quia est prefiguratiū vite. et quia pas-
sio vnio et gloria sūt ex gratia. id noia-
eucharistia. Secundus fructus deu-
ote coicantiū dicitur remissio. Remittūtur
namq; p hoc sacramentū pctā venialia.
ut habetur de p̄se. dis. 2. c. cum omne. c.
si quoties. 7. c. an benedictionē. Quan-
tum aut sit istud. sc. remissionē venialiū
habere: patere potest si consideret q̄tū
ipsa aīam ledant. Nam licet eternā dā-
nationem nō inducant. tamē inferunt

duo p̄cipua nocumenta. Primū ē q̄a
diminuūt feruorem caritatis. Secun-
dum quia obligant ad penā tpales. Ex
quo dicit Bon. an. 4. di. 20. q. si q̄s mo-
ritur tū venialia habens vadit ad pur-
gatorium. Tertius fructus deuote
coicantium dicitur satisfactio. Hoc siquē
sacramentū satisfacit p peccatis. Scom
eni Tho. 3. parte. q. 19. hoc sacramentū
simul est sacrificiū et sacramentū. Sed
rationē sacrificij habet in q̄tū offertur
Rationē p̄o sacramenti in q̄tū sumitur
Et ideo effectū sacramenti habet in eo q̄
sumit. effectum autē sacrificij in eo qui
offert: uel in his p̄o quibus offert. Si
ergo cōsideret ut sacramentū: habet du-
plicem effectus. Uno modo directe ex
vi sacramenti. Alio modo quasi ex qua-
dam concomitantia. Ex vi quidē sacri-
directe bz illū effectū ad quē ē institu-
tū. nō ē aut institutū ad satisfaciendū: s̄
ad spūaliē nutriendū p vnionē ad xp̄m et
ad membra eius: sicut et nutrimentum
vnit nutritio. Sz quia huiusmodi vni-
tas fit p caritatē: ex cuius feruore ali-
quis consequit remissionē nō solū cul-
pe: sed etiā pene. Inde est q̄ ex psequēti
p quandā concomitantia ad principa-
lem effectū homo consequit remissionē
pene: non quidem totius: sed fm modū
sue deuotionis atq; feruoris. Si autē
consideretur in q̄tū est sacrificiū habet
vim satisfactiua. et prodest his p̄o q̄b
offertur tam viuīs q̄ defunctis. Sed in
satisfactione magis attendit affectus of-
ferētis q̄ qualitas oblationis. Quis
ergo hęc oblatio ex sui quāritate suffi-
ciat ad satisfaciendū pro omni pena. tū
fit satisfactoria illis p̄o quibus offert. ē.
uel etiā p̄o offerentibz fm quāritatem
sue deuotiois: et nō p̄o tota pena. Hinc
Aler. papa. de p̄se. di. 2. in. c. nihil. ait.
Nihil i sacrificijs mai⁹ esse cepit q̄ co-
pus et sanguis xp̄i. nec vlla oblatio hac
potior est. sed omnes precellit. que pura
p̄scia dñi est offerenda. Quartus fru-
ctus deuote coicantiū dicitur defensio.
Defendit vtiq; h sacramentū p̄seruādo

a peccatis futuris. Vt. n. ait *Ab. vbi. s.*
 Peccatū ē quedā mors spūalis anime.
 Vnde hoc modo p̄seruat aliq̄s a pctō
 futuro: quo p̄seruat corpus a mo:
 te futura. quod quidem fit dupliciter.
 Vno mō inq̄tuz boīs natura interior
 roborat contra interiora corruptiua. ⁊
 sic p̄seruat a morte per cibū ⁊ medicā
 nam. Alio modo p̄ hoc q̄ munif cōtra
 exteriores impugnādoēs. ⁊ sic p̄seruat
 p̄ arma: quib⁹ munitur corp⁹. *Utrōq̄*
 autē modo hoc sacramentuz conseruat
 a peccato. Nam primo quidem p̄ hoc q̄
 x̄po coniungit per gratiā roborat spūa
 lem vitā hominis tanq̄ spūalis cib⁹
 ⁊ spūalis medicina. scōm illud psal.
 Panis cor hominis confirmat. Et Aug⁹
 sup̄ Job. ait. Securus accede. panis ē
 non venenū. Secundo inq̄tū est signū
 passionis x̄pi p̄ quā victi sunt demones
 repellit p̄forū ipugnationē. *Uñ Criso?*
 sup̄ Job. ait. Ut leones flāmā spirātel
 re mensa dñi recedim⁹ terribiles demo
 nibus facti. Notandū tamē q̄ licz hoc
 sacramentū inq̄tuz est de se bateat vir
 tutem p̄seruatiuā a peccato. nō tamē
 aufert vī possibilitatem peccandi. eo q̄
 homo in statu vie est huius conditiōis
 q̄ potest flecti in bonum ⁊ in malum.
 Quintus fructus deuote coicantiū
 dicat releuatio. Si enī homo post deuo
 tam coionē in peccatuz rueret facilius
 ab illo surgere potest: q̄ si ante illud nō
 coicasset. Ratio est. q̄a ut diximus: per
 sacram cōmunionē anima roboratur ⁊
 fortificatur: ⁊ ideo facilius est forti re
 surgere q̄ debili. Sextus fructus de
 uote coicantium dicatur cibatio. Cibatio
 vtiq̄ hoc sacramentū spūaliter animaz
 ⁊ multotiens miraculose reficit ipsum
 corp⁹. Dicat enī de beata Katherine de
 Senis. q̄ sepius cōmūde suscepta p̄
 dies plūmos sine cibo ⁊ potu persistebat
 absq̄ aliqua sui corporis lesiōe. Se
 ptimus fruct⁹ dicat gloriificatio. Facit
 etiā hoc sacramentū ad augmentū glo
 rie que sequitur ad augmentuz gratie.
 Quarto enī aia proficit ⁊ crescit in grā:

tanto copiosiorē gloriā. p̄meret. Sed q̄
 deuote ⁊ humiliter suscipit sacramentū
 eukaristie proficit in gratia: ut tactū est
 superius. idcirco abundanti⁹ gloriā
 obtinebit. Currite igit omnes ⁊ p̄scien
 tijs a peccatis emūdati sacram cōm
 munionē accipite. q̄a saluator n̄r dixit
 Job. 6. Si quis manducauerit ex hoc
 pane viuet in eternū. hic p̄ gratiam ⁊ in
 futuro p̄ gloriā: in qua viuet ⁊ regnat
 ipse ih̄s de i filiis cū patre ⁊ spiritu scō
 per cuncta secula seculorū. Amen.

Feria t̄ia ebdomade sancte. de v̄itate
 sac̄i eukaristie: in quo vere ⁊ realiter
 continet ipse x̄pus. Sermo. 64.

Quero mea
 vere ē cib⁹ ⁊ sanguis
 meus vere est potus.
 Verba sunt redēptō
 ris nostri originalie
 Job. 6. c. Inter cetera
 fidei nostre credibilia maximū ⁊ admi
 rabile ē realis ac vera existētia corporis
 ⁊ sanguinis x̄pi in sacramento altaris
 sub speciebus panis ⁊ vini. Hoc vtiq̄ nisi
 fides credat sermo nō explicat. Verū
 ad confundendā p̄fidā infideluz con
 solandosq̄ fideles qui id credunt: in h̄
 sermone de veritate altissimi sacramēti
 verba faciem⁹. Est etenim necessariū sim
 pliciter credere ⁊ firmiter confiteri qd̄ a
 domino ih̄u x̄po audiui⁹ dictuz: car
 nem. suam vere esse cibum: ⁊ suū san
 guinē vere esse potū. In sacramento al
 taris: in quo vere ⁊ realiter continetur
 Ad quod probandū ⁊ fideliter persua
 dendum procedemus tripliciter.
 Primo per auctoritates.
 Secundo per rationes.
 Tercio per exempla.
 De omnes tam t̄xologi q̄ sacra cō
 cilia: ⁊ doctores antiqui tenent ⁊ confi
 tentur dominū ih̄m x̄pm realiter esse in
 sacramēto altaris sub speciebus panis
 ⁊ vini. Caplin. j.

Primo probanda ē veritas cor-
poris et sanguinis xpi in sacra-
mento altaris p̄ auctoritates.
Primo theologorum. Secundo con-
ciliorum. Tercio doctorum. Primo
itaq̄ theologi omnes Ric. s. Bon. Tho
Sco. et ceteri. di. x. q̄rti. li. dicunt q̄ opi-
mo quorundā fuit et error pessimus q̄
xps nō esset i altari nisi tñ sic in signo.
et dicat mādūcari: quia signū eius tñ
accipitur. Sed iste error contra pietatē
fidei est. q̄ tantū beneficiū sibi a deo da-
tū recognoscat et gratias agit. q̄ in car-
ne sua et natura propria sit nobiscum.
Est etiā contra sacramēti dignitatē per
excellentiā. i. quo relucet diuina poten-
tia et bonitas altius ceteris sacramētis.
Nam cetera sacra excellit: et q̄si consū-
matū est aliorū omnium: sicut caritas
omniū virtutum. Manifestatur namq̄
omnipotentia dei in op̄is singularitate.
Cum enī panis in corpus xpi ver-
tegrum in multis altaribus conuertit
nullo remanēte cōmuni ostendit se re-
posse supra omnē potentiā opatiuaz in
cōuersione. Et per hoc q̄ idem in pluri-
bus locis: supra imaginatiuam. et per
hoc q̄ tam magnum et integrum in tam
parua specie facit existere nō cōtractū:
ostendit se posse supra potentiā intelle-
ctiuam. Error igitur pretactus retrahit
est a quodā Berengario rome coram
iis. episcopis. ut bates et conse. di. z. in
c. ego Berengarius. Ideo catholice di-
cendus est s̄m franciscū de marone in
quodam sermone de corpore xpi. q̄ sub
specie panis que videtur in hostia quat-
tuor esse creduntur. Primo quidem cre-
ditur ibi esse corpus xpi ex vi verborum
q̄a verba consecrationis de solo corpore
faciunt mentionē. Secundo est ibi san-
guis xpi ex concomitantia immediata
quia sanguis immediate disponit corpus
ad vitam. Tercio est ibi anima xpi ex
concomitantia. p̄p̄inqua: quia licet aia
nō viuificet corpus nisi mediante san-
guine: tamē pertinet ad eandē naturā.
et ideo cōcomitatur ipsū propinque.

Quarto ē ibi diuinitas verbi ex cō-
comitātia remota: quia licet diuinitas
cum tribus precedentibus faciat vnū
suppositū: tamē nō p̄tinet ad vnā nām.
Similiter etiā i calice ista quattuor: cō-
credunt: sed alio ordine. Primo est ibi
sanguis ex vi verborum. p̄ eo q̄ p̄ba p̄seca-
tionis calicis de solo sanguine faciūt
mentionē. Secundo est ibi corpus ex cō-
comitātia immediata: quia corpus san-
guinis ē immediatū receptaculū. Tercio
est ibi aia ex p̄comitātia. p̄p̄inqua: q̄a
p̄tinet ad eandē nām humanā. Quarto
est ibi diuinitas ex cōcomitātia remota
q̄a nō p̄tinet ad eandē naturā. q̄uis ad
idē suppositus. Et ista quattuor signi-
ficauit saluator noster ibi esse. d. Job.
6. Ego sum panis. per hoc d̄s intelligi
corpus. Et subiūgit: viuus. per hoc de-
notans animā p̄ quā corpus viuificat.
et q̄a anima sine corporeo sanguine vi-
uificari nō potest: ideo subintelligit hic
sanguis. Deinde addit: qui de celo de-
scendi. p̄pter diuinitates. Quare totus
xps cōtinet sub specie panis: et totus sub
specie vini. Secundo ad ostēdendā
veritatē sacramenti facit auctoritas sa-
crozū cōaliorū. Scribit enī ē de cele-
stis. in. c. cum Marthe. Dicit hoc sacm̄
mysterium fidei: q̄m aliud ibi creditur
q̄ cernatur. et aliud ibi cernit q̄ credat
Species panis et vini cernit: et credit
p̄ritas carnis et sanguinis xpi. Et in. c. i.
de sū. tri. et si. ca. sic scribit. Ina est fidei
liū vniuersalis ecclia extra quā nullus
oīo saluaf. in qua idē ipse sacerdos ē et
sacrificiū ibi xps: cui corpus et sanguis
in sacro altaris sub sp̄ibus panis et vi-
ni veraciter continet transubstantiat
pane in corpus et vino in sanguinē vir-
tute diuina: ut ad p̄ficiendū mysterium
vnitatis accipiamus ipsi de suo qd̄ ac-
cepit ipse de nostro. Sed propter dicta i
pall. c. cū mart̄e. nōnda sūt s̄m fran-
de marone quattuor docimēta. Primū
q̄ i hoc sacro. p̄p̄rie nō videt xps oculo
corporeali. q̄a accidentia que ibi cernūt
non sunt in corpore xpi sicut in subiecto.

Et si querat quare xps in hoc sacramēto corpus suū redit nobis velatū sub accidentibus. Responderi potest qd id fecit ppter quattuor rationes. Prima ē propter humilitatē: ut. s. homines i hoc sacramento humiliarē credentes ea que sunt supra intellectū. in hoc enī sacramento valde necessaria est captiuitio intellectus in obsequiū xpi. Secunda ratio est propter fidelitatē: ut. s. fides habeat meritū. quia ut Breg. dicit in omel. fides non habet meritum vbi humana rō prebet experimentū. Tertia ratio est propter indignitatē. s. quo ad malos qui indigni sūt clare cōspicere corpus dñi i bu xpi. Quarta ratio ē ppter imbecillitatē quo ad oēs: qā claritatem corpis i bu xpi nullus viator naturaliter posset inspicere. Secundum documentū qd licet ppter ibi nō videtur xps: tamē nō errant fideles qui dicunt dñm se vidisse in manib⁹ sacerdotis: quia nullus errat cuius sba pnt verificari eo modo quo verificatur scriptura diuina. in qua dicit qd aliqui viderunt deū oculo corpali: sic de Moyse dicit qd vidit dñm cernendo corpale rubum. Exo. 3. nō qd ibi viderit diuinitatē: sed quia dñs assistebat illi rudo. Et ita corp⁹ xpi suo modo assistit speciebus que in hoc sacramento cernunt.

Tertium documentū qd in hoc sacramento adoratio nō est dirigēda ad illud quod cernit: s. ad illud qd credit tñ: qā illud est dignū adoratione. Quartū documentū qd ante completa sba consecrationis hostia non est adoranda donec eleuatur a sacerdote uel adoraf: qā nō dum ibi constat esse corpus xpi. 3. ad ostendendā veritatē sacramenti sūt auctoritates sanctorū doctorū. Ex quib⁹ omnibus quattuor tñ inducimus nominatissimos et famulos doc. s. Amb. Aug. Breg. et Hilarium. Ambrosius enī in li. de sacramentis. et ponit de pfe. di. z. in. c. panis. ait. Panis est i altari vstitatus ante verba sacramentorū. vbi autē accessit cōsecratio: de pane fit cor-

pus xpi. Et idē in li. de officiis. et bñ in c. ante benedictionē. de cōse. di. z. An benedictionem alia species noīatur. p benedictionē corpus significat. Et idē de cōse. di. z. in. c. reuera. ait. Hoc quod conficim⁹ corpus ex virgine est. Et idē de cōse. di. z. i. c. omnia. ita pulchre loquitur. Omnia quecūq; voluit domin⁹ fecit in celo et in terra. et quia voluit sic factum est. Ita licet figura panis et vini videat: nihil tñ aliud qd caro xpi et sanguis post consecrationē credenda sunt Vñ ipsa p̄tas ad discipulos hoc inq̄ caro mea est p mūdī vita. Et ut mirabilius loquar nō alia plane qd que nata est de Maria: et passa est in cruce: et resurrexit de sepulchro. Et Aug. de pfe. di. z. c. nos aut. dicit. Nos aut in specie panis et vini quā videmus: res inuisibiles. i. carnē et sanguinē honoramus. Et idē in. c. non omnis. Non omnis panis sed accipiens benedictionem xpi fit corpus xpi. Et idē in epla ad Hyrenēū Perfectus panis de celo: corp⁹ ē ex virgine. Breg. autē in omel. pascale. et bñ in. c. quid sit. de conse. di. z. Mysteriorum fidei dicit quod credere debet qd ibi salus nostra consistat. Prouidēs enī nobis dñs de dit hoc sacramentū salutis: ut quia nos quotidie peccamus: et ille iam mori nō potest: p illud sacramentū remissionē consequamur. Quotidie. n ipse comeditur et bibitur in veritate: sed integer et viuus atq; imaculatus pmanet. Et id magnū et pauendū mysteriū est: quia aliud videt: et aliud intelligit. Hilarius de conse. di. z. c. corp⁹. ita loquitur. Corpus xpi qd sumit de altari figura est: dum panis et vinū extra videtur. veritas autē: dum corpus et sanguis xpi in veritate interior credit. Cōfiteri igitur debemus et indubie credere dñm i bu xpm i sacramento altaris vere et realiter contineri.

Quarationibus fidelibus probari potest non demonstratiuis veritas carnis et sanguinis xpi in sacramento eukaristie. Caplin. z.

Secundo pbanda est veritas cor-
poris et sanguinis xpi in sacro
admirabili eucharistie prones:
nō quidē naturales et demonstratiuas s
fideles ac persuasivas. Et colligi possūt
principaliter tres. Prima dicitur distan-
tialia. Secunda conceptua. Tertia
cōmutatiua. Prima dicitur distantiā a
Maior enī distantia est ut dicit Boetius.
di. r. quarti. inter ens non ens: q̄ inter
ens et ens. Si ergo rē potuit de nihilo
pducere omnia que sunt in celo et in tra-
cur nō poterit mutare vñ ens in aliud
ens. et conuertere panē in carnē. et vinū
in sanguinē? Ideo Ambrosius in li. de sacris
ait. De totius mundi operibus legistis
quia ipse dixit: et facta sūt: ipse manda-
uit et creata sunt. Sermo igitur q̄ potuit
ex nihilo facere quod nō erat. nō potat
ea que sunt in id mutare qd nō erat? Nō
est enī min⁹ dare q̄ mutare nouas na-
turas rebus. Secunda ratio dicitur
ceptiua. Si corpus xpi supnaturalit
et miraculose potuit a virgine concipi:
cur nō poterit in sacramēto ex miracu-
lo realiter contineri? Ideo ait Ambrosius
vbi supra. Quid hic queris nature or-
dinem in xpi corpore: cū preter naturā
sit ipse dñs natus ex virgine? Sed non
imerito dubitari potest vtrū nobilior sit
virtus transubstantiandi panē in carnē:
et vinū in sanguinē xpi: virtute virginis
ipsū concipientis. Et nōnulli tenere vo-
luerunt q̄ sic. tum quia sacerdos pficiat
corpus xpi paucioribus verbis q̄ con-
ceperit virgo. tum quia virtus conce-
ptionis in virgine terminata fuit ad cor-
pus xpi impassibile et imortale. Contra
istos tamē sic asserentes dicit Boetius. r.
di. quarti. q̄ dupliciter est loqui de vir-
tute transubstantiante et de concipiente.
Vno modo. put sunt in suo fonte et pri-
mo principio: ut dicat virtus concipiendi
que opata est conceptione principalit
et propria auctoritate: et similis virtus
transubstantiandi: et sic nō est compa-
ratio fm̄ magis et minus in se: cum sit
vna et eadem virtus diuina nō intensa

nec remissa. Sed si ipsa comparetur ad
manifestationē factā p̄ hos effectus iu-
dicandū est q̄ se habent sicut excedētia
et excessa. licet enī vtrūq̄ sit nobilissimū
et ostēdat potentiā esse sumā. in p̄ceptiōe
tamē magis laudat maiestas diuina.
et in transubstantiandē magis captiuat
ratio nostra. Secundo mō possumus
loqui de hac duplici virtute. put dicat
coicari creature fm̄ q̄ dicat q̄ virgini
data est p̄as concipiendi. et sacerdoti
p̄ verbū potestas cōficiendi. et sic loquē-
do simpliciter p̄tus p̄cipiendi dignior
excellēti⁹ et nobilior est. tū quia sub-
iectum magis nobilitat. Maius enī ē
esse matrē dei q̄ esse sacerdotē. tū quia
actio est singularior et p̄clarior. Ma-
ius enī est concipere q̄ cōficere: quia
terminus actionis plus accipit a cōci-
piente matrē q̄ a cōficiēte sacerdote
Accepit enī a matrē humanitatē esse
In consecratione vero corporis xpi non
accipit esse. Idcirco respondendū ē his
qui contrariū tenere voluerunt dicentes
virginē concepsisse xpm̄ mediātib⁹ plu-
ribus verbis q̄ sacerdos pficiat. Quos
nescio si ifanos aut igno-antes nominē
eo q̄ comparatio ista nulla est: quia p̄ba
sunt de necessitate p̄secrationis. nō autē
p̄ceptionis. Unde si sacerdos nunq̄ p̄-
ferret verba nunq̄ consecraret. Beatis-
sima autē virgo nō concepit xpm̄ ex vi-
vertor: sed ex merito virtutū suarū. ob
qd̄ posito q̄ eū dixit. Ecce ancilla dñi
obmutuisset. remanentibus in ea tamē
virtutib⁹ supradictis adhuc cōcepisset
xpm̄. Similiter male intelligunt q̄ vir-
tutē transubstantiandi hoc modo p̄se-
runt virtuti concipiendi: q̄ illa termi-
natur ad corp⁹ impassibile et imortale.
et c. Nam arguit quasi corpus xpi con-
secratiōe fieret. Sed certe nō fit. Nam nō
fit eius humanitas: quia facta est in con-
ceptione. non fit gloria corporis: quia
facta est in resurrectione. nō fit perfecta
etas. quia etas. 33. annorū spacio ē p̄se-
cta. vnde argumentū reficit ut dixim⁹:
quia arguit ac si faceret. s̄ p̄ p̄secratiōe

nihil nouū fit: sed hoc solū fit. ut quod erat in celo pfectū 7 glorioſus idem ſine mutatione ſui ſit in ſacramento virtute tranſubſtantiandi. Tertia rō manu ducens nos ut firmiter credam⁹ corp⁹ xpī eſſe in ſacramēto altaris dicat com⁹ mutatiua. Nam legimus ſepius fuiſſe p diuinā virtutē imutātā naturā. Ideo Amb⁹ in. c. reuera. de pſe. di. z. inquit. Forte dices aliud video quomodo tu mihi aſſeris q corpus xpī accipiāt? Et h nob ad huc ſupeſt ut. plem⁹. quantis i giſ vtimur exemplis. ut probemus hoc non eſſe quod natura formauiſſet: ſed qd benedictio cōſecrauit: maior ēq vim eē benedictionis q nature: qā benedictiōe etiā natura ipſa mutat. Virgā tenebat Moſes. pſecit eam 7 facta eſt ſerpens Rurſus apprehendit caudā ſerpentis 7 in virge naturā reuertitur. Vides q pphetica grā bis mutataz eſſe naturā: 7 ſerpentis 7 virge. Currebāt egypti flumina puro meatu aquaz ſubito de fontium venis ſanguis cepit erumpere. nō erat potus in fluuijs. Rurſus ad. pphē preces cruoz ceſſauit fluminū. aquarū nā remeauit. Circiſcluſus erat vndiqz populus hebreoz. hinc egyptijs valla tus: inde mari clauſus. Virgā leuauit Moſes ſeparauit ſe aqua: 7 i murōz ſpeciem ſe congelauit: atq inter vndas via pedestrī apparuit. Jordaniſ retro ſum puerſus ptra naturā: in ſui fontis reuertitur exordiu. Hōne claret naturā uel maritimo: uel fluctuū: uel fluuialis curſus eſſe mutātā. Sitiēbat popul⁹ patrū. tetigit Moſes petrā: 7 aqua de petrā fluxit. Nunqd nō pſeſ naturā opata ē gratia: ut aquā vmeret petra: quā nō batebat natura? Marath fluuius amariffim⁹ erat ut ſitiens popul⁹ bibē nō poſſet. miſit Moſes lignū in aquā 7 amaritudinē ſuā aquarū natura de poſuit: quā infuſa ſubito gratia tpauiſ. Sub Elyſeo. pphā vni ex filijs pphaz exculſū eſt ferrū de ſecuri: 7 ſtatim imer ſum. rogauit Elyſeu qui amiſerat ferrū Miſit Elyſeus lignū i aquā 7 natauit

ferrū: vtiqz 7 h pſeter naturā factū eſſe cognouimus. Brauior eſt ferri ſpecies q aquarū liquoz. Aduertim⁹ ergo maiorem eſſe gratiā q naturā. 7 ad huc tñ pphetice bñdictiōis miramur grām. q ſi tantū valuit humana bñdictio ut naturā cōuerteret: quid dicem⁹ de ipſa cōſecratione diuina vbi ipſa pba dñi ſaluatoris opantur. Hā ſacramētū iſtud quod accipis xpī ſermonē cōſecratur. hec Amb⁹. Qui in talib⁹ 7 ſimilib⁹ exēplis nobis oſtendit quāta pōt magnus 7 excellus deus: cui⁹ patrī atq ſpūti in eſſe 7 infinite aſcribunt omnia miracula ſacramenti altaris.

Qualiter miracula 7 exempla opata in ſacramēto altaris oſtēdūt vere ibi eſſe corpus xpī. Caplm. 3.

Tertio probanda eſt vritas ſacrī p exempla. Nam deus benedict⁹ 7 ſi nō ſemp qñq tamē ad cōfuſionē cordiū inflato: uel multa de hoc ſacrō oſtendit mira atq ſtupēda. Inter que illud vñū ē celeſterrimū ac memoria dignū qd euenit duz ſcūs Antoni⁹ de padua Arimini p̄dicabat. Ibi nāq heretic⁹ qdā aderat: q male ſentebat de corp⁹ xpī: atq in contemptū corp⁹ xpī hoſtias nō cōſecratas ſepius aſino ſuo pretebat in cibū. Cuz p hoc inotuiſſet Antonio fidei deſenſori acerrimo: illū ad ſe vocatū dure redarguit: veritatēq ſacrī ei fideliter pſuaſit. Cum p ille p̄tinax in ſuo ſenſu maneret: aſſereretq aſinū ſuū pſepe tali cibo fore repaſtum: cōuenit cum eo Antom⁹: ut de hoc experientia fieret 7 p dies tres aſinus ſine cibo trāſiret. 7 die tertia Antoni⁹ i foro celebrata miſſa. 7 reſeruato ſacrō illud intra hoſtias nō cōſecratas repōneret atq illo modo aſinus famelic⁹ iuitaret ad pabulū. qd cū factū fuiſſet cor: a multitudine maſtina: aial illud appropin⁹ quans ſpore in aqua corp⁹ xpī intra hoſtias nō pſecratas reuenter reconditū erat ex miraculo dei cognouit dñm ſuū. 7 caput 7 pedes inclinās humilic⁹ adorauit. neq cura ſibi fuit de cibo: quo

indigebat. cūq; verteribus ab illo heretico angere et trahere et volueret semper faciebat ut prius. ob qd hereticus ille et alij q plurimi oi errore reposito ad veram fidē redierūt. Antonius autē reo gratias referēs sacm honorifice i loco debito posuit et cōservauit. De multis etiā comptū est q ex pūilegio spāli corp⁹ xpi viderūt: aut in specie pueri: aut carnis: aut sanguinis. Qd sit fm Lto. 3. pte. q. 16. p imutationē oculorū eorūz qui sic vident: quorū oculi inutant ac si expresse viderent exteri⁹ carnem aut sanguinē uel puerū nulla trāsmutatiōe facta ex pte facti. Qd patet ex eo quia alijs videt sub spē panis. Nec tamen id pūnet ad aliquā deceptionem: qā talis species diuinit⁹ format in oculo ad ali⁹ quā pūtatē figurādā: ad hoc. s. q manū fectet vere corpus xpi esse sub hoc sacro sicut etiā xps absq; receptiōe apparuit discipulis euntib⁹ in Emaus. Dicit enī Aug⁹ in li. q. euāgelij. q. euz fictio nra refert ad aliquā significatiōez non est mendaciū: s. aliqua figura. Sūt itaq; multa hui⁹ sacri pclarissima testimonia que tū oia si recitent sufficere nob tēter xbbū xpi dicentis. Hoc est corp⁹ meū. re quo dicere possum⁹ qd Isaac dixit dñi filiū tangebāt. Nor quidē vox Jacob ē sed manus man⁹ sūt Esau. Naz itactu et i odoratu Esau eū reputabat. in voce tñ Jacob eum confitebat. Sic in h ad mirabili sacro sensibus nostris. s. visui odoratu. gustui. et tactui accidētia panis se offerunt: sed ipsi auditui veritas carnis xpi. Digis ineffabile sacramētum. o inexplicabile signū amoris ihesu xpi. o teniq; triumphale pūilegiū nobis exhibitiū. Non est enī aut fuit aliqñ tam grādus natio: que habeat reos appropinquātes sibi: sicut adest nobis re⁹ noster. Ergo omni reuotione qua possumus celebremus hui⁹ sacri mysteria quo nobis adueniat gratia. et tandem perennis et eīna gloria: in qua ipse dñs ihs viuit et regnat cum patre et spū scō p infinita secula seculorūm. Amen.

Feria quarta ebdomade sancte. re sacramēto eukaristie: ad quod reuote suscipiendum fideles inuigilare debent.

Sermo. 65.

Accipit panem et gratias agens fregit et dixit. Accipite et manducate. hoc est corpus meū: quod p vobis tradet: hoc facite in meā cōmemoratiōe. Doctoris gentiū xba sūt ista. i. Cor. xi. c. Satis vtile et proficuum esse arbitrat⁹ sum: si ad huc re sacro ineffabili eukaristie nōnulla dixerō: qm quanto magis illius preconia fidelib⁹ innotescunt: tanto ardentius excitant ad illi⁹ vsū: reuotāq; suscepiōe. Idcirco pte ea que dicta sūt: adhuc videbim⁹ qdaz nō imerito re hoc bñdicto sacro dilucidanda. pponemus itaq; tria pncipalia mysteria: que aplos in xbis pallegetis explicauit et anotauit. videlicet. Primū dīct trāsubstantiationis. Secundū manducationis. Tertū consecrationis.

Primū dīct trāsubstantiationis. De trāsubstantiatiōe panis in carnē et vini i sanguinē xpi. et re pditionib⁹ admirādis ipsi⁹ trāsubstantiatiōis. Cap. 1. Rūmū mysteriū annotatum ab aplo dñi trāsubstantiandi. Quia xps panē accipies: et grās agēs panē illū bñ dixit et psecrauit: pueritq; lbam ei⁹ i lbam corp⁹ sui: sic et i sacro isto lbā panis in lbaz corp⁹ xpi. et lbā vini in lbam sanguinis ei⁹ vere puerit. Ad qd plen⁹ intelligendū qtuor sunt dubia declaranda. Primū virū in cōsecratione sit vera trāsmutatio siue conuersio panis in corp⁹ xpi: an panis sit maneat cū corp⁹. Ad qd rñdet Alex. i 4. su. volumine. q. aliqui errantes dixerunt q in hoc sacro nō est aliqua puerisio. sed ad platiōe xporū siue conuersione aliqua sit diuina pūte: ut corp⁹ xpi sit ibi. Tamen hec positio est pstraria scōz auctoritati. ut pz. Est etiā p pūgnitātē sacri: diuinit⁹z vilitatē meriti.

Nam multiplex est ratio quare cōgruit ut panis conuertat in corpus xpi et nō maneat simul. Prima est vitatio idolatrica. Si enim sub sacro maneret panis fortassis quōq; indistincte adoraret cū dñō. Secunda ratio ē efficacior: redu-ctio ad ipsū xpm p̄tendendū. Sp̄s enī panis que mō reducit imediate ad dñm xpm compr̄tendendū et r̄scendū tunc mediate reduceret q̄a primo redu-ceret ad compr̄tensionē panis: et post ad compr̄tensionē dñi. Tertia rō est sp̄ualior: refectio. mō enī illa refectio ē sp̄itualis oīo: tūc esset etiam carnalis quia tunc abus carnalis assumeretur: et nō solū sp̄ualis. Quarta rō est veri-tatis insinuatio. s. ut credat q̄ sit tñm cib⁹ anime: et non corporis: et q̄ hoc ato sit vnio sp̄itualis: non co:palis. Opinio ad hoc p̄tacta minuit vilitatē meriti: quia ponendo q̄ accidentia non possūt esse sine subiecto in itendo rōm b̄ huma-nis meritū fidei dūminuit. Ideo dicēdū q̄ tota substātia panis cōuertit in sub-stantiam corp̄is xpi remanētib⁹ acci-dentibus sine subiecto. Secūdū du-bium declarandū. vtrū in ista cōuersiōe ānibiles substātia panis. Et ad hoc re-spondet Ric. in. 4. dī. xi. d. q̄ quis post cōuersiōē substantie panis in substā-tiā corp̄is xpi nihil de substātia panis remaneat. tñ quia substātia corp̄is xpi in quā conuersa est aliquid est: ānibila-ta non est. vnde substātia panis nō est in nīlū redacta: sed in melius cōmu-tata. s. in corp⁹ xpi. non tamē fm Alex. de pane illo accipit esse corp⁹ xpi: s̄ ipsa essentia panis sine omni mutatione fa-cta in corpus xpi mutat in illud. Ideo Ugo. li. 2. de sacris p̄t. 8. c. 9. ait. Non sic corpus xpi in pane cōsecrari dicim⁹ ut de pane corp⁹ xpi esse accipiat: nec q̄i corpus nouū subito factum de mutata essentia: sed in ipsū verū corpus mutatā essentia. nec ipsā substantiā panis et vini in nīlū redactam quia desit esse quod fuit: sed mutataz potius: quia cepit esse aliud qd non fuit. Tertiū dubiū re-

clarandū. vtrū illa cōuersio fiat in in-stanti uel successiue. Et r̄ndet Ric. vbi supra. q̄ sit in instāti. quia ut accipi pōt a cōmentatore. 4. metaph. Ois succes-sio in mutatione causat ul' ex resistētia mobilis ad motorē: uel mediū ad moto-rem. uel ratione viriusq; et puto q̄ sub resistētia ipsius mediū debeat comp̄e-lexendi diuībilitas spaciū p̄ cōpationem ad limitatiōē virtutis i motore. vnde q̄uis corpale mediū āgelo nō resistat: tamē quia limitate p̄tutis est: nō posset se transire ab oriente in occidentē per-transendo spaciū in instāti. Virtus autē conuertens substātiā panis i cor-pus xpi non est limitata. Illa enī con-uersio fit p̄ virtutē diuinā: que infinita est. Nec sibi resistit substātia panis: q̄a tota natura p̄fecte subdit virtuti diui-ne. Nec est aliquod mediū p̄ quod ista conuersio fiat. hoc enī nō habet locū. p̄-prie loquendo: nisi de mutatione locali Panem enī nō esse corpus xpi nīl pō-sitiuū dicit: et tamen si esset mediū non oporteret q̄ causaret successiōē i diuina op̄atione. Deus enī vnū lapidē trans-ferre posset ab oriente in occidentē per totū mediū in instāti. Non enī oportet q̄ diuībilitas mediū causet successiō-nem in mutatione: nisi cū hoc mutans sit limitate virtutis. Quartū dubiū declarandū. vtrū virtus transubstantia-tiua principalius respiciat sacerdotem q̄ verba. Et r̄ndet Ric. dī. 8. quarti. q̄ virtus predicta p̄ncipalius respicit sa-cerdotē: q̄a quando dñs op̄at aliquid effectū mediante instrumēto animato cuiusmodi est seruus fm phm p̄ politi-corū: et inanimato. virt⁹ dñi p̄ncipali⁹ respicit instrumētū aiatū q̄ inaiatum. In transubstantiatione autē sacerdos se habet sicut instrumētū aiatū: et verba sicut inaiatum. id virt⁹ dñi p̄ncipaliter op̄antis p̄ncipalius respicit sacerdotē q̄ verba. Secūda ratio est. quia qñ plura instrumenta p̄ ordinē se habētia concurrunt ad eundē effectū: ut man⁹ et p̄na ad scripturā. virtus p̄ncipalis

motoris principalis respicit illud instrumentū qd est sibi ipinquit et mediā te quo aliud instrumentū mouet. vnde vtus scribens principalis respicit manū qd pennā. Ad transubstantiationes autē cōcurrunt plura instrumenta p o: dincm se habentia. s. sacerdos et verba: quorū sacerdos ē ppinquior: pncipali agentis: quia sibi est similior: et eius resp sentat psonā. Est etiā plationis vtōrū causa. ideo vtus trāsubstantiatiua pncipalius respicit sacerdotē qd vba. 3^a ratio est qd vtrū trāsubstantiatiua sacerdotē respicit pmanente rōne characteris qui in sacerdote pmanet. vba autē sicut sunt transeūtia respiciūt trāseūntē nō p aliquē trāsitū ex pte virtutis: put est in pncipali agente: s. p transitū ipso: um vtōrū. fm quid tamen predicta virtus respicit pncipalius verba qd sacerdos: tcm: in qtrū vba magis re ppropinquo se habent ad effectū qd sacerdos. fm quez modū etiā dicit pteit qd virtus scribens principalis respicit pennā qd manū.

De multiplici manducatione corpis xpi: et de dubijs que circa illam haberi possunt. Caplm. 2.

Secundū mysteriū qd ānotauit aplos i themate dicit manducationis: asserens qd xps dixit. Accipite et māducate. hoc ē corp⁹ meū. Ad quod plen⁹ intelligēdū quattuor sunt dubia declaranda. Primū. quot sunt modi manducandi corpus xpi. Et rñdet magister in. 4. di. 9. q. est duplex. vnus sacralis: ali⁹ spūalis. que dñstinctio fm Bon. orit vno mō a dispositiōe sumentū quia quidā accedūt male dispositi: et bi manducant sacramentaliter quidā bene: et bi spūaliter. Secūdo accipit a modo sumendi: qd quidā suscipiūt ore corpis: et nō cordis. et bi sacraliter. Quidā vō ore cordis. et bi spūaliter. Comedere igit sacm spūaliter ē illud suscipere cū fide informata caritate. Comedere autē sacraliter est illud suscipere cum fide sine caritate. Qui manducat sacramentaliter: tñm suscipiūt sacm: sed

non effectū illius. Qui vō manducant spūaliter effectū gratie cōsequūt. Secūndū dubiū. vtrū mali sumāt corpus xpi veraciter. Et rñdet Tho. 3. pre. q. 80. et Bon. in. 4. di. 9. q. circa hoc quidam antiqui errauerūt dicentes qd corp⁹ xpi verū a malis nō sumit: qd nō dect tāta maiestātē et carnē tam scām et purā in corpus peccatis subditū inroure. Ideo asserēbāt qd corpus xpi verū a speciebus abscederet. ex quo peccato: ipso labijs ore polluto ptingeret. Sz hoc ē erroneū eo qd manentib⁹ spēbus corp⁹ xpi sub eis esse nō desinit. Species autē manet qd diu lba panis manēt: et sibi adesset. Manifestū est autē qd lba panis assumpta a pctōre nō statim cōdesinit: s. manet qd diu p calorē nālem digerat. Nā tam diu corp⁹ xpi lba spēbus sacralibus manet etiā a pctōre: s. sumptū. Quare doc. cōs dicūt qd pctōres veraciter et sacraliter: sz nō spūaliter corp⁹ xpi suscipiūt. qd cātat ecclesia in pfa in festo corpis xpi dices. Sumūt boni: sumūt mali: sorte tñ ieqli vite uel iteritus. Et Aug⁹ sup Job. ait Multi de altari accipiunt: et accipiēdo moriunt. Ad idem est. c. sicut Judas. c. et sancta. re cōse. di. 2. Tertū dubiū vtrū peccator qui cū certa scia in pctō sumit corpus xpi: sumat illud dānabillē. Et qd sic pz p dictū apli. d. q. iudiciū sibi māducat et bibit. qd nō est fm Bon. qd ipsū corp⁹ aliquā maculā det aie: s. qd pctō: ipsū cōtemnit dū se ppare non vult et mundare. Sed aliqō obijcē pōt si manducare corp⁹ xpi cū pctō pctm ē: qd a similiz vidē. q. quorūcūqz existēs in pctō mortali videt corp⁹ xpi peccat mortalitē. Rñdet Tho. et Bon. qd vñsus nō ptingit ad lbam corpis xpi: s. solum ad spēs sacrales: s. ille q māducat non solū sumit spēs sacrales: s. etiā xpm qui est sub eis. et sō a vñsic corpis xpi null⁹ baptizatus. phile. nō baptizati autē nō sunt admittēdi: etiā ad inspectionē bñt⁹ sacm. ut pz p Dion. in li. ange. hierar. sed ad manducationē nō debent accedē nisi illi qui bñ dispositi et mandati sunt.

quare non est simile videre et sumere hoc sacramentum. Quartum dubium est. utrum accedere ad hoc sacramentum cum conscientia peccati sit gravissimum omnium peccatorum. Et quibusdam videtur quod sic. Primo quia glossa super illud. i. Cor. xi. c. Qui manducauerit. etc. De indigne manducate ait. ac si ipsum occiderit punietur. hoc peccatum ipsum occiderentium videtur fuisse gravissimum. Et hoc peccatum. et arguitur quia Hieronymus dicit in quadam epistola. Quid tibi cum feminis que ad altare cum domino fabularis? Dic sacerdos. dic clericus qualiter cum eisdem labijs filium dei oscularis: quibus osculatus es filiam meretricis? O Juda osculo filium hominis tradis. Et quibus verbis videtur quod fornicator accedens ad mensam ipsi peccat sicut peccavit Judas peccato enormi et gravissimo. Respondet tamen Thomas. ubi super. quod aliquod peccatum potest dici gravius alio dupliciter. uno modo per se. alio modo per accidens. Per se quidem secundum rationem sue speciei: que attenditur ex parte obiecti. et secundum hoc quod id est quod peccatum est maius: tanto peccatum est gravius. et quod divinitas ipsi est maior humanitate ipsi: et ipsa humanitas est potior quam sancta humanitas. Inde est quod gravissima peccata sunt que committuntur in ipsam divinitatem: sicut est peccatum infidelitatis et blasphemie. Secundario autem sunt graviora peccata que committuntur in humanitatem ipsi. Tercio autem loco sunt peccata que committuntur contra sancta que pertinent ad humanitatem ipsi. Et post hoc sunt alia peccata contra puras creaturas. Per accidens autem unum peccatum est gravius alio ex parte peccantis: puta peccatum quod est ex ignorantia vel infirmitate levius est peccatum quod est ex precepto vel ex certa scientia. Et eadem ratio est de alijs circumstantijs. Secundum hoc ergo comparare in peccato mortali in quibusdam potest esse gravius. sicut in his qui ex actuali contemptu in conscientia peccati ad hoc sacramentum accedunt. In quibusdam vero minus grave puta in his qui ex quodam timore ne reprobentur in peccato cum conscientia peccati hoc sacramentum suscipiant. Sic ergo pater

quod hoc peccatum est multis alijs gravius secundum suam speciem: non tamen omnibus gravissimum. Ad primum ergo dicendum quod peccatum indigne sumendum hoc sacramentum comparatur peccato occiderentium ipsum secundum similitudinem. quia utrumque committitur contra corpus ipsi. non tamen secundum criminis quantitatem. Peccatum enim occiderentium ipsum fuit multo gravius. Primo quidem quia illud peccatum fuit contra corpus ipsi in sua specie propria. hoc autem est contra corpus ipsi in specie sacramenti. Secundo quia illud peccatum peccatum est ex intentione nocendi ipso. non autem hoc peccatum. Similiter fornicator accipiens corpus ipsi comparatur Jude osculanti ipsum quod tamen ad similitudinem criminis. quia uterque ex signo caritatis ipsum offendit. non tamen quantum ad criminis quantitatem. Nec tamen similitudo non minus comparatur alijs peccatoribus quam fornicatoribus. nam per alia peccata mortalia agitur contra caritatem ipsi: cuius signum est hoc sacramentum: tanto magis quanto peccata sunt graviora. Secundum quod tamen peccatum fornicationis magis redidit hominem ineptum ad perceptionem huius sacramenti. in quantum. scilicet per hoc peccatum spiritus maxime carni subijciuntur. et ita impeditur fervor dilectionis qui requiritur in hoc sacramento. Plus tamen ponderat impedimentum ipsius caritatis quam fervor eius. unde etiam peccatum infidelitatis: quod fundit separat hominem ab ecclesie unitate simpliciter loquendo maxime hominem ineptum reddit ad suspensionem huius sacramenti. unde gravius peccat infidelis accipiens hoc sacramentum quam peccator fidelis. et magis contemnit ipsum secundum quod est sub hoc sacramento presertim si non credat ipsum vere sub hoc sacramento esse. quia quantum est in se diminuit sanctitatem huius sacri: et prout ipsi operantis in hoc sacramento: quod est contemnere ipsum sacramentum in seipso. Fidelis autem qui cum conscientia peccati sumit contemnit hoc sacramentum non in seipso: sed quantum ad usum indigne accipiens.

// De potestate consecrandi concessa sacerdotibus rite ordinatis secundum formam

ecclesie: qui soli consecrare possunt.
Capitulum.3.

Tertium mysterium quod apostolus apostolus
notavit dicitur consecrationis.
ibi. Hoc facite in mea commemoratio-
ne. In quibus verbis sunt fructus.
data sunt potestas consecrandi apostolis: quod
ut dictum est in precedentibus fuerunt tunc a
christo ordinati sacerdotes. Sed hic quatuor
tuorum dubia adhuc occurrunt apertenda.
Primum. utrum angeli habeant potestatem
consecrandi. Et respondet Alex. in. 4.
quod non. eo quod reus talem potestatem ipsis
non dedit. et hoc congrue. Primo quia virtus
transubstantiandi elementum in corpus
christi et sanguinem data est verbo sensibili
unde cuius est proferre verbum sensibile:
eius est ministerialiter mediante verbo
tali consecrare. Inquit enim Aug. i. q. i.
in. c. de trinitate. Accedit verbum ad elemen-
tum et fit sacramentum. Secunda ratio est
quia si facta ministrarent homini per ange-
los. esset homo in sua reparatione sub-
iectus angelice nature: et sic non esset per
christum solum restitutus in pristina dignita-
tem. Secundum dubium. utrum aliquis non
sacerdos possit consecrare. Et respondet Boetius.
non. imo si omnes homines mundi non sa-
cerdotes essent sancti et iusti: et per annos et
annos dicerent verba consecrationis super
debita materia cum intentione consecran-
di nunquam consecrarent. Ideo scribitur de
sacerdotibus. et sic. ca. c. i. Hoc utique sacramentum
nemo potest conficere nisi sacerdos qui
rite fuerit ordinatus secundum claves ecclesie:
quas ipse concessit apostolis eorumque suc-
cessoribus istis christus. et ecclesia cantat sic. Sa-
crificium istud instituit: cuius officium com-
mitti voluit solis presbyteris quibus sic
progruit: ut sumat et vent ceteris. Et. 25.
di. in. c. perlectis. dicat. Ad presbyterum
pertinet sacramentum corporis et sangui-
nis domini in altare dei conficere. Tertium
dubium. utrum sacerdotes mali et peccato-
res possint consecrare. Et respondet Boetius.
in. 4. di. 13. quod sic. quia officium consecran-
di non est ex propria sanctitate: ut qui-

dam heretici dicunt: sed ex auctoritate.
Alex. 2o in. 3. parte. q. 81. ait. Ad hoc ex hoc
ipso aliquis desinit esse minister christi quod est
malus: quia dominus habet bonos et malos
ministros: qui cum auctoritate habent
consecrandi: consecrare possunt. Unde
Aug. i. q. i. c. intra. ait. Intra catholicam
ecclesiam in misterio corporis et sanguinis
domini: nihil a bono maius: nihil a malo
minus perficitur sacerdote: quia non in merito
consecrantis: sed in ipso perficitur creatoris
et in virtute spiritus sancti. Ad idem est. c.
ut evidenter. c. populus. c. cum scriptura. c.
multi secularium. et c. sacerdotes. Quar-
tum dubium. utrum sacerdotes heretici. schis-
matici. excommunicati vel degradati possint con-
ficere. Et respondet Boetius. in. 4. di. 13. quod aliqui
voluerunt distinguere quod sacerdotes mali
quidam occulti sunt mali: et tales possunt
consecrare. Alii vero sunt manifeste mali
et ab ecclesia preclusi: sicut heretici: et alii
predicti: et tales non possunt. Et ad hoc
allegant dictum Aug. i. q. i. c. extra ca-
tholicam. Extra catholicam ecclesiam non
est locus veri sacrificii. Et Hieronymus i
c. o. dicit. qui dicit. Ode dominum sacrificia
hereticorum: et a se projicit. et quotiens in
nomine eius congregati fuerint retestat
feto: et eorum: et claudit nares suas. Ha-
bent etiam ibi. c. non oportet. Sed tamen
positio ista falsa est: ut patebit. Ideo di-
cendum et melius quod sacerdotes omnes
pre-nominati consecrare possunt: quia
potestas consecrandi ex karissimum ut inquit
Alex. et omnes theologi pertinet ad ca-
racterem sacerdotalis ordinis. Character
autem indelebilis est. Ideo dicendum quod
in sacramento duo attenduntur. scilicet sacramenti
veritas que consistit quantum ad rem pri-
mam: et sacramenti utilitas: que consistit
quantum ad rem ultimam: que est incorpo-
ratio vel unio: quantum ad corpus mysticum
Si de veritate sacramenti loquamur ve-
ritas salvatur ubi ex parte ministri est
ordo et intentio. et verbi prolatio: cum ad-
est debiti elementum. Si autem loquamur
quantum ad utilitatem. dicendum quod sacerdos
non perficit ad utilitatem suam et assistentium

Malus occultus ad damnum suum tunc: nihilominus ad utilitatem assistentium qui tunc ote audiunt missam. Sed precibus et hereticus ad damnationem suam: et omnes assistentium. Quia ergo in precibus et hereticis manifestis priuatur sacramentum omni fructu: quis sit ibi cor per Christi verum. Ideo loquuntur sacri canones ipsorum sacramentum facientibus restantes non ratione operis operis: sed damni. Ric. 10 in 4. dicit quod prefatos sacerdotes posse hoc sacramentum perficere intelligitur dupliciter aut de iure: aut de facto. Primo modo non omnes sacerdotes potest hoc sacramentum conficere: quia nec irregularis nec suspensus: nec interdictus: nec excoicatus: nec schismaticus: nec hereticus: nec degradatus hoc sacramentum potest de iure conficere: quia cuiuslibet predictorum prohibitus est potestatis sacerdotalis usus. unde conficiendo grauissime peccant. Secundo modo scilicet de facto quilibet ipsorum potest ut predictum est. Consideret itaque laici quanta est sacerdotalis dignitas: quanta sacerdotibus data est potestas. Non sint ipsi sacerdotum iudices: et ex consequenti sacramentorum contemptores. de quo plenius diximus in opere de virtutibus. Reuerentur et colant illos ut patres: ut dominos et tanti sacramenti ministros. Preparent se omnes cum omni humilitate et reuerentia ad sacramentum coniungendi: ut illorum manibus suscipiendam. Ipsi vero sacerdotes studeant per viribus nitorem mentis et anime conseruare: uereque munde et caste: ut sic digne conficere possint et dispensare fidelibus absque proprio retrimento: imo cum merito et benedictione rei sacratissimi corporis filii eius domini nostri Iesu Christi: qui est benedictus et laudabilis per infinita secula seculorum. Amen.

¶ Feria quinta in cena domini. de exemplis a Christo nobis exhibitis: in quibus cum sequi debemus et precipue tempore sacre eucharistie communionis.

Sermo. 66.

Exemplum
eni de diuobis ut quem admodum ego feci: ita et vos faciat. Dissimili ibi uerba sunt ista Ioh. 13.

c. et in euangelio hodierno. Suscepturi sanctissimum sacramentum hodierna die uel in prima solennitate pascale diligenter ac sollicitate inuigilare debemus: ut ad illud accedamus cum omni mundicia: puritate ac reuerentia. Id autem facere poterimus si uoluerimus imitari exempla uirtutum: que docuit nos ipse Christus in ultima sua cena. In illa namque docuit nos omnes quid coicando essemus facturi. Idcirco in presenti sermone per moralem declarationem euangelij de exemplis moralibus spiritualiter in eo contentis: et a domino Iesu Christo nobis oblatis erimus tractaturi: quoniam ad illa Christus Iesus nos in uerbis in throno premixis inuocat. In quibus totum euangelium hodiernum complectendo septem exempla reuocissima declarabimus.

Primum dicit memorande mortalitatis.

Secundum consummande caritatis.

Tertium tolerande aduersitatis.

Quartum premetnende prosperitatis.

Quintum obseruande castitatis.

Septimum exercende humilitatis.

Septimum de siderande felicitatis.

Qualiter Christus docuit nos exemplo suo memores esse mortis acerbissime: quam pro nobis peccatoribus ex caritate et amore patientissime tolerauit. Caplm. 1.

Primum exemplum quod Christus nobis exhibuit dicitur memorande mortalitatis. Ipse etenim memor erat mortis sue: quod euangelista exprimit. d. Ante diem festum pasce sciens Iesus quia uenit hora eius ut transiret ex hoc mundo ad patrem. Pro quorum istorum declaratione tria sunt notanda. Primum quid per hoc nomen pascha intelligatur. Et ad hoc sic dicit Augustinus super Ioh. Pascha non sicut quodam estimant grecum nomen est: sed hebreum. Opportunissime tamen

occurrit in hoc noie quedā congruentia
vtriusq; linguar. Quia eni pati grece
pascba dicit. ideo pascba passio putata
est. uel hoc nomē a passione sic appella-
tum. In sua yō lingua hoc est in hebreā
pascba transitus dicit: propterea q̄ tūc
primūz pascba celebrauit populus dei
qū ex egypto fugiēs rubrū mare p̄trā-
siuit. Scdm autē Rico. de lira dicebat
pascba iudeorū transitus: eo q̄ tunc an-
gelus transiit p̄ egyptū interficiēs pri-
mogenita egyptiorū: 7 filios israel sal-
uans. Secūdu notandū q̄ pascbale
festū apud iudeos incipit a vesp̄ra
dicit: in qua luna erat. 14. Dies autē festi-
uus apud eos incipit a vesp̄ra vnius
diei. 7 durat vsq; ad vesp̄am sequētis diei
Unde Leuit. 23. c. dicit a deo. A vesp̄e
vsq; ad vesp̄um celebrabitis sabbata
vestra. 7 sic dies pasche solēnis erat lu-
na. 15. propter quod eundē diem: quem
Iohes noiat ante diē festū pasche. pp̄
naturalē distinctionē dierū: Marcus
nominat primū diem agimorū: quia a
vesp̄e p̄cedentis diei incipiebant come-
dere agima. Quare fm̄ hiero. omnesq;
theologos di. xi. quārā. tenendū est q̄
ibis fecit cenā luna. 14. 7 passus ē luna
existente. 15. Tertiū notandū q̄ sicut
xp̄s reco: dabat mortis d̄ proximo sibi
imminentis: ita 7 qui vult coiccare mortē
xp̄i ad suā mentem reuocare debet. hoc
docuit apl̄s cū dixit. i. Cor. xi. Quo-
tienscūq; manducabitis panē hunc 7
calicē bibitis: mortē dñi annuntiabitis
donec veniat.

Qualiter xp̄us nos docuit exemplo
suo ut memores sumus imense caritatē
sue: qua nos dilexit. Caplm. 2.

Secūdu exemplū qd̄ docuit nos
xp̄s dicit cōsumande caritatē. i.
de quo euangelista scribit: Cū
dilexisset suos qui erant in mundo: in
finē dilexit eos. i. fm̄ glo. maiora signa
dilectionis ostendit. Dilexit namq; dñs
seruos suos iustos 7 sanctos: reos 7
peccatores: pro eis patiedo 7 morien-
do. Ob quod hieronym' ad Damasum

papaz de filio prodigo ait. Que maior
potest esse clemētia: q̄ ut dei filius bois
putaret. recē mensū fastidia sustineret
partus expectaret aduentū. p̄ singulas
adolefceret etates: 7 p̄ tumelias vocū
alapas 7 flagella crucis. p̄ nobis fieret
maledictus: ut nos a maledicto legis
absolueret. Et apl̄s Ro. 5. inquit. Cō-
mendat suā caritatē teus i nobis: qm̄
cum adhuc peccōres essemus: xp̄us pro
nobis mortu' est. Si ergo xp̄s tantū di-
lexit nos: ut sanguinē suū 7 vitā daret
p̄ nobis: nos retemus 7 illū diligere:
ac pro eius amore. primorū odia re-
nere. An nō heretici uel ingrati habē di-
sumt illi qui xp̄m nō diligunt. pro qbus
mori dignat' est? Propterea scribitur
sic de conse. di. 2. in. c. iterat. Semp xp̄i
mors p̄ seculi vitā posteris est nūciāda
ut discant qua caritate dilexit suos qui
pro eis mori dignatus est. Cui omnes
retemus ricem rependere caritatis. q̄a
ad hoc prior dilexit nos cū essemus ge-
henne filij. ut eum diligeremus a morte
iam liberati. Et Cassio. in li. de dilectōe
dei ait alloquēs aiām sic. Audi anima
mea 7 auribus p̄cipe diuinā clemētiā
Quis abyssū tam ineffabilis gr̄e consi-
derauit? Quis de fonte tante dulcedi-
nis gustauit 7 non amauit? Quare nō
diffundis i reū vniuersos affectus q̄s
dirigis ad vanitates 7 insanias falsas?
Cur queso diligis aliquid preter illum
qui tam benigne: tam misericorditer a
tot miserijs te redemit? Iugi scrutinio
7 assidua meditatione reuelue qualē
vngēitus dei patris cuz esset splēdor
7 figura substantie eius post exmanitō-
nē vsq; ad formā serui. post lacrymas
post labores. post sudores. post cōtume-
lias. post flagella. post sputa. p̄ liuores
post coronā spineam: pro te affixus in
cruce quādoq; p̄p̄dit. Manus eleua-
bat ad patrē in sacrificium vesp̄tinū:
ut te ad amplexus amicales iuitaret
Vide anima mea ne ingrata sis in tāto
cumulo beneficiorū. Ingratitudo enī
est p̄emptoria salutis. h̄c ille. Quādo

ergo xpus conspiciat hoīem q nō diligit
conquerit te illo: ut Aug⁹ inqt in li. 3.
J. beres. d. Cum essez vnic⁹ patris mei
reconcaliaui te. cū inter mōtes 7 siluas
errares quesui te. bumeris meis portaui
te. latoz auī. sudauī. caput meū spinis
apposui. man⁹ meas 7 pedes clauis ob
ieci. lancea latus meuz apur: ut te mihi
copularem: 7 tu diuideris a me?

// Qualiter xps nos exēplo suo docuit
aduersa libenti aio tolerare: 7 in tribu
lationibus esse patientes. Caplm. 3.

Tertiu exemplū qd nobis xpus
dedit dicit tolerande aduersita
tis. Tolerauit. n. Judā prodit
torem suū equo 7 patienti animo. quez
in cena retinuit: coicauiqz euz cū alijs
discipulis: ne eius pctm occultū face
ret manifestū. ut bates. i. q. i. in. c. xps.
7 hoc euangelista expresse euz dixit. Et
cena facta. s. q. tuz ad esū agni pascalis
non tamē cōpleta qm ad alia cibaria.
Sequit^r: cū diabolus iam misisset i cor
ut traderet eum Judas Symonis sca
rionis. s. fm Nicolaum de lira: quia die
pcedenti cū vendiderat suggestionē dia
boli hanc pditionē in cor ipsius mittēz
Sequit^r ter. Sciens quia omnia dedit
ei pater in manus: 7 qā a deo exiuit. 7
ad deū vadit. Que pba exponēs Breg⁹
4. moral. ait. Sciebat. n. q i manu sua
ipsos etiā psecutores acceptat: ut ipse in
se ad rsum pietatis intorqueret quicqd
eorum contra se malicia pmissa seuiret
Quanta erat patientia 7 longanimitas
benedicti ibi xpi: quando in cena
illa respiciebat pditores. videbatqz cor
eius malignū. 7 tamē nō ejiciebat euz:
nō ostendebat sibi turbulentā faciē: nō
inferebat contumelias illi 7 conuicia:
sed modis oibus mansuetissimis qm
in se erat: querebat reuocare illū a cogi
tatu maligno. O patientia inuictissimi
xpi ibi benedicti. hanc docuit nos pto
cum dixit Luce. 21. In patientia vstra
possidebitis animas vstras. Et Matth⁹
5. Beati qui psecutionē patiunt^r ppter
iusticiā: quoniam ipsoz est regnū celozū.

De patientie aut laudibus multa dicta
sunt a nobis in opere de virtutib⁹. ideo
pauca te cūufficiant.

// Qualiter xps nos exēplo suo docuit
ptēnere pspira mundi hui⁹. 7 ne in illis
fiduciam habeamus. Caplm. 4.

Quartū exemplū qd xps nobis
dedit fuit ptēnende pspiritatē.
De quo euāgelista scribit. Sur
git a cena 7 ponit vestimenta sua. i. depo
nit. p hoc inuens deponendū esse omnes
seculi huius affectū: neqz cōfidentū eē
in bonis pntis vite. Quod Hiero⁹ dixit
sic scribens in epla ad Crupantius. Si
fieri pōt imitare Ioseph. 7 Egyptie dñe
palliū derelinque. nudus xpm nudum
sequere. Nec solū a xpo eiusqz sanctis:
vz etiā a gentilibus sepe monemur ut
huius vite gaudia parvipendamus: re
spiciamusqz omnia bona eius. Unde 7
Seneca ad Lucallū ait. Noli huic tran
quillitati confidere. Et iterū ad eundē.
Clamo vitate que vulgo placent q cas
sus ad oē fortuitū bonū suspiciosi pau
diqz subsistite. Et sera 7 piscis sepe aliq
oblectatione decipimur: munera ista fortu
ne putatis insidie sunt. Quisqz vestruz
tutam agere vitam volet. ista fuscata te
neficia reuiter q plurimū: in quibus hoc
quoqz miserrimi fallimur: quod dū ha
bere putamus in precipitia cursus iste
reducit: 7 huius eminentis vite exitus
cadere est.

// Qualiter xps exemplo suo nos
docuit obseruare 7 custodire sibi valde
acceptā virtutē castitatis. Caplm. 5.

Quintū exēplū a xpo nobis da
tum fuit obseruande castitatis
Quod euāgelista explicauit cū
dixit. Et cum accepisset linteū precin
xit se. Nos etiā lumbos pinctos habē
re debemus. fm illud Luc. 12. Sint lūbi
vestri pincti. Que pba exponēs Breg⁹
in omelia. ait. Lumbos enī precingim⁹
cum carnis luxurias per continentiam
coartamus. Sed ut dicit Aug⁹: quem
allegauim⁹ in sermone de luxuria. Inc

omnia xpianor certamina duriora sunt
prelia castitatis: in quibus quotidianum
est pugna et rara victoria. Quanta mul-
tudo damnata propter vitia carnis. Equis
explicet quot sunt illi qui ut persisterent in
miseriis et turpitudine confiteri et coica-
re postponunt. Quis etiam enumeret quot
inveniuntur qui post perpetrata nefan-
dissima et fetidissima peccata carnalia:
pre verecundia illa non confitentur. et sine
vera emendatione conscientie accedunt
ad sacram communionem. Infelix conditio
talium sic facientium: qui iudicium dei
manducant et bibunt.

Qualiter xpus exemplo suo nos do-
cuit ut humilitatis exercitia non recu-
semus. Caplm. 6.

Sextum exemplum quod xpus
nobis tribuit dicitur exercende hu-
militatis. De quo euangelista
subdit. Deinde misit aquam in peluim:
cepit lavare pedes discipulorum: et ex-
tere linteamina quo erat praecinctus. Quod
erat videre regem angelorum et dominum celi
et terre genuflectum ante pedes discipulo-
rum. et manibus propriis contrectantem et
lavantem pedes illos sordidos et luto-
sos. Interroga cum anima mea: et dic illi
Cur o bone ihesu tantum te humilias: ut
refatigatus et madefactus sudore pedes
discipulis tuis laues? Et respondebit tibi
protinus. O anima mea. Caritas quam me
trahit usque ad exinanitionem usque ad for-
mam servi: ipsa me sic humiliare com-
pellit. Quinimo et maiora a humilitatis
officia suscipere coget. cum die crassa
crucifixus et nudus cum latronibus repu-
tator. Sed discite a me omnes: quia mitis
sum et humilis corde.

Qualiter xpus exemplo suo nos do-
cuit ut resideremus supernam felicitatem.
Caplm. 7.

Septimum exemplum quod xpus nobis
reducit dicitur residerade felicitate.
quia Petrum inducit ut residera-
ret habere partem secundi. Dicit ergo Iohannes
Venit ergo ad Symonem Petrum. Et di-
xit ei Petrus. Domine tu mihi lauas pedes?

In passu hoc dubitare solent quidam
vtrum xpus laverit pedes discipulorum
aliorum prius quam Petri. Et Origenes dicit
quod sic. quia incepit lavare a minoribus
Sed non videtur verisimile: ut dicit Hieronymus. de
lira. si transisset per omnes alios: quin aliquis
eorum vel plures recusassent hanc lotio-
nem. sicut et Petrus. Et ideo alii docent.
dicens quod primo venit ad Petrum. propter quod
alii discipuli audita reprehensione Pe-
tri non fuerunt ausi ultra iam recusare.
Ergo euangelista dicit: cepit lavare
et. et postea subdit. Venit ergo ad Symonem.
non est per hoc intelligendum quod alios
laverit ante ipsum. sed euangelista prius
dixit factum in generali. postea explicat
modum in particulari incipiens a Petro
qui dixit. Domine tu mihi lavas pedes?
i. vis lavare pedes mihi peccatori: et tu
qui es filius dei. quasi dicat. nullo modo
recet. Sicut prius dixit in principio sue
conversionis Luc. 5. Eri a me dominus: quia hoc
patet. secundum. Respondit illi et dixit ei. Quod ego
facio tu nescis modo. scies autem postea. i.
secundum Crisostomum. humilitate built doctrine. Et
quod humilitas sufficit in teum ducere. Dicit
ei Petrus. Non lavas mihi pedes in eternum. i.
nunquam secundum Augustinum. ac si diceret. Numquam susti-
nebo ut tu laves pedes meos. Et secundum
Hieronymum. de lira. licet Petrus hoc faceret tanto
celo: tamen indiserete hoc faciebat: quia cum
xpus non posset errare non tebebat voluntati
eius aliquid modo resistere. Idcirco respondit ei
ihesus. Si non lavero te non habebis partem mecum
Quod moraliter et literaliter intelligi potest. Mo-
raliter quippe intelligendo: nullus potest ha-
bere partem cum xpo in gloria celesti: nisi loquatur
fuerit a macula peccati. iuxta illud Apostoli.
2i. Non intrabit in ea aliquid coinquinatum.
Si autem intelligat te lotione corporali tra-
liter. tunc secundum Origenem. dubium est quod ille qui
ob reverentiam ihesu non permittebat lavare
pedes suos. non habebit partem cum filio dei.
Et respondet Hieronymus. de lira. quod sicut aliquid
est illicitum non est sui naturae: sed tamen quia
prohibetur: ut patet de ligno vento primo
parati: ita similiter aliquid est necessarium
ad salutem: non est sui naturae: sed propter preceptum

rei uel prelati. 7 sicerat in proposito. Ex quo eni xps volebat simpliciter hoc facere. Petrus de necessitate salutis te nebat hoc sustinere. Sed euz a xpo fuit reprehensus rñdit. Dñe nō tñ pedes meos sed 7 man⁹ 7 caput. q. d. prius sustinere a te p totū corp⁹ lauari q̄ a te separi. q̄a q̄uis esset durū sibi ut m̄gr suus ei seruiret: tñ grauius illi erat ab ipso separi. Unde dicit in itinerario Clementis q̄ qñcūq; Petr⁹ memor erat dulcissime societatis xpi: resoluebat in lachrymas ita q̄ facies eius adusta videbat ex frequentī lachrymarū fluxu. Dixit ei ihs: q̄ lotus est. s. p. baptisimū nō indiget nisi ut pedes lauet. i. affectus. q̄a ut dicit Aug⁹ in expositiōe huius passus: Si aliquis baptizatur statim moriatur euolat ad patriam: nec indiget aliqua alia lotionē. s. si supuiat indiget lotionē pedū. i. affectionū mētis. Subdit adhuc xps. Nos mundi estis: s. nō oēs. ubi Aug⁹. Hoc qd sit ne quererem⁹ ipse euāgelista patefecit adiungens: Sciebat eni qñam esset qui traderet euz. Et Origen⁹. Qz ḡ dicit: vos mūdi estis. refert ad. xi. quod pō subdit: s. nō omnes. dicit ppter Judam existentē in mūdū. Sequit euāgelista. Postq̄ ḡ lauit pedes discipulo: uī suoz accepit uestimenta sua 7 cū recubuisse: iterū dixit eis. Scitis qd feceri uobis? Nos uocatis me magister 7 dñe sum etenī. Si ergo laui pedes uob ego dñs 7 magister. 7 vos reletis alter alterius lauare pedes. i. pietatis. benignitatis. 7 humilitatis obsequia inuicē exhibere: qm̄ hec est uia p quā acquiritur beata uita. Ergo ut sacra coīo nobis pficiat: remus opam ut in his septē premissis exemplis imitemur dñm ihesum xpm̄: ut sic tandē admittamur ad cenā illam magnā: in qua oēs electi pascū reficiuntq; beā uisione rei: q̄ est bñdict⁹ in secula seculorū. Amen.

“ FERIA quinta in cenā dñi. de celebratione misse: ac eius significatiōe. necnō 7 illius auditione. Sermo. 61.

Sacrificate sacrificiū iusticie: 7 sperate i dño. Illuminati pphe p̄ba sunt ista ps. 4. Possit ac debet oēs fideles sperare vterē fructū se fore suscepturos ex frequentī oblatione sacrificij imaculati rei nri ihu xpi: qui quotiens cūq; misse debite celebrant offeret p vī uis atq; defunctis. Et licz non oēs esse possint parati semp 7 quotidie scissimū sacramentū suscipere. vtrūq; nō priuant suauissimo eius fructu cū assint fide liter 7 deuote qñ a sacerdotib⁹ psecraf. Unde Aug⁹ de conse. dis. 2. in. c. ut qd ait. Ut quid paras tentē aut ventrem? crede 7 manducaasti. Quoniā autē ple riq; cor: batentes auidū 7 indeuotū negligenter suo tpe ad missas audiendas cōueniūt: aut illas audiunt minus reuerenter. Idcirco i hoc sermōe te missa loquamur ad quā nos inuitat. pp̄ba in verbis p̄p̄siis exhortans etiā eos qui nō sunt sacerdotes ut uelint adesse in celebratione tanti mysterij: sperantes ob id consequi copiosa munera gratie rei. De missa itaq; tractaturi tria mysteria principalia declarabimus. Prīmū erit de celebratione. Secundū de significatione. Tertiū de auditione.

“ Qz triplex regula est obseruanda in celebratione misse. scilicet loci. temporis 7 modi. Caplm. 1.

Primū mysteriū de missa declarandū est de eius celebratione. Nā licz ut ait Ago li. de sacris Missa nil aliud est q̄ consecratio eu karistie. que ideo dicit missa: q̄a mittit hostia ul oblatio. Vel sic dicit magister di. 13. q̄rti. Missa dī q̄a mittit celestis missus. qui ut exponit Inno. ē magni p̄lij angelus. Iste inquit mittit ad cōsecrandū: q̄a ille ē sacerdos inuisibilis dñs ihs xpus qui consecrat 7 conficit hoc sacramentū vbiq; conficiatur.

Nel dicit missa: quia populus fidelis p
ministerium sacerdotis: preces et vota et
oblatores deo mittit. Tamen celebranda
est cum obseruatione triplicis regule.

Prima est loci. Secunda temporis

Tertia modi. Prima regula obser
uanda in celebratione missae est loci. Ut
enim inquit Ric. in 4. dist. 13. Coiter non
licet missa celebrare in loco non sacro: quia
sic instituit ecclesia. ut patet de conse. di. i.
c. sicut. c. missarii. c. hic ergo. et c. nullus
presbyter. Cuius institutionis ratio fuit:
quia in sacramento altaris quod in missa
consecratur. princeps ille qui est summe scis
et totius nostre sanitatis causa effectiue
inquit deus: et merito inquit homo
In casu tamen magne necessitatis permit
tunt iura celebrari in loco non sacro: si
tamen tabula sit consecrata: ceteraque sancta
mysteria ad illud officium pertinentia ibi
affuerint: sicut cum ecclesie omnes fue
rint incense. uel cum boies essent in ita
nere: uel cum adesset alia aliqua legiti
ma et rationabilis causa. in quibus ca
sibus cum licentia episcopi celebrare licet
in loco non sacro. Concedit tamen fra
tribus predicatoribus et minoribus ex
gente legitima causa: ut puta dum essent
predicantes verbum dei in publicis cam
pis uel plateis: aut in similibus celebrare
cum altari viatico absque licentia ab episcopo
postulata uel impetrata. quod patet ex
te priuilegio. et priuilegio. ex c. c. in his. ubi sic
baret. In his que ad cultum diuinum sa
cere dignoscuntur: non maligna sed beni
gna esset potius interpretatio facienda
Unde imitari compellimur quod cum fra
tribus predicatoribus et minoribus du
perimus indulgentiam: ut ubique fuerint
sine probialis iuris preiudicio: cum alta
ri valeant viatico celebrare. Quidam
nimis stricte interpretando indulgentiam
nostram nituntur asserere: quod per eam dicti
fratres preter prelatorum assensum facere
hoc non possunt. propter quod eos cele
brare iuxta indulgentiam apostolicam non
permittit. Cum autem nihil eis conferret
memorata indulgentia: sine qua platis

annuētibus id liceret eisdem: fraterni
tati tue mandamus quatenus interp
tatione huiusmodi reprobata: dum tamen
ab alijs que iuri parrochiali pueniunt
pro: sus abstineant. dataz eis sic licentia
celebrandi auctoritate nostra non disse
ras publicare: ita quod dicti fratres aliquaz
ex indulgentia nostra videantur in huius gra
tiam consecuti. hec ibi. Due verba sunt
Honorij tertij. Et sicut in loco sacro ut
dictum est coiter missae sunt celebrande:
ita etiam celebrari debent super altari con
secrato. Notandum tamen secundum Ric. ubi supra
quod quis ante tempus Siluestri celebra
retur super altare ligneum: quod cito poterat
transferrari: quia propter persecutionem non
erat fidelibus certus locus ad manen
dum. tamen postea instituit ecclesia ut cele
braretur super altare lapideum. Alii de conse.
di. i. in. c. altaria. dicunt. Altaria si non sunt
lapidea chrismatis vinctio non consecratur
Cuius ratio fuit: quia altare debet esse
de materia forti: quia consecrari debet.
et ideo non debet esse de terra. Et quia in
ecclesia debet esse copia altarium: ut hoc
mysterium frequentetur: ideo altare non
debet esse de auro: uel de argento: quod non
faciliter possunt dari. In veteri autem
lege: quia non sic multiplicabantur alta
ria: nihil opus erat si de auro fierent. Con
uenientius etiam est altaria fieri de lapide
quam de ligno propter significationem: quia ut
dicit glossa. in dicto. c. altaria. Altare si
gnificat christum: qui dicitur petra. Sed occa
sione dictorum apud multos dubitatur
Utrum celebrans super altare non consecra
tum aut fractum sit irregularis. Et respondet
Ric. quod non: eo quod irregularitas est de iure
positiuo: et hoc non est de iure positum. Sciens
tamen celebrans super altare non consecratum
grauiter peccat etiam si hoc faciat ex ignoran
tia crassa quamuis minus grauius quam si hoc
faceret scienter: quia ecclesia ordinauit
super altare consecratum debere celebrari. ut
patet de conse. di. i. c. ecclesie. et est de conse.
ecclesie. uel alta. c. i. et c. quod in dubijs.
Secunda regula seruanda in celebratione
missae dicitur temporis. De quo sciendum

fm Ric. qd qd hoc factm pñet ad tēp⁹
 gratie: qd p diem significat. iuxta illud
 apli Ro. 13. *Hor precessit dies aut ap⁹*
propinquauit. id coiter loquēdo missa
debet celebrari in die artificiali 7 nō in
nocte: incipiendo diē artificialem non
tñ ab ascensu solis sup horizōtē nostrū
sed ab illa parte tēporis qua potest per
pendi esse sup horizōtē nostrū aliqua
acris illustratio p aliq̄s radios solis:
que illustratio ē manifestatio solis ori
turi. In nocte tñ natiuitatis dñi media
nocte uel circa horam illam celebratur
missa. 7 antiquitus celebrabatur in pñci
pio noctis resurrectionis. Et hoc ppter
privilegiū illaz noctiū. Et de hoc dicat
de pñcra. di. i. in. c. nocte sancta. Nocte
sancta natiuitatis dñi saluatoris mis
sas celebrant pñbyteri 7 hymnū ange
licū in eis solenniter recantēt: quoniā
etiam eadem nocte ab angelo pastozū
bus est nūciatus. Et subito facta est cū
angelo multitudo celestis exercit⁹ lau
dantiū eum 7 dicentiū: Gloria in ex
cellis deo: 7 in t. p. b. v. Quare autē
celebrant tres missē in die natalis dñi
rō est fm Archi. in tractatu quē fecit de
offi. ecclie: qd vna missa. s. ante diem si
gnificat temp⁹ ante legē qñ eramus in
tenebris. Secunda missa in auroza si
gnificat temp⁹ sub lege qñ nōdū plena
rei cognitio habebat. Tertia in die si
gnificat tēp⁹ grē qñ iā plena cognitio
habet. De hora aut missē sciendū ē q in
stituta est fieri coiter tribus horis. scilz
hora tertia sexta 7 nona. Celebratio. n.
missē ē memoriale passiois xpi: qui fm
Aug. in li. de cōcordia euangelistarū.
crucifixus fuit hora tertia linguis iu
teorū. hora sexta manib⁹ militū. 7 hora
nona expirauit. Consuetudo tamē ē ut
nō dicat solennis missa hora nona nisi
in diebus ieiuniorū: 7 maxime qñ epi
faciūt ordinationes. Missē aut puatē
dicti pñt ab auroza vsq̄ ad sextā. Sed
dubiū orit̄ apud plerosq̄ quare in pa
raecue non celebrat missa. Et rñdē q
id rōn abuliter sit: qd duplicatē represen

tatur ab ecclesia passio xpi. Uno modo
 in q̄tuz fuit in xpo fñse 7 absolute: ut
 moueant corda eorū ad compassionē:
 7 quia ipsa dies i qua passus fuit ipsaz
 passionē satis efficaciter representat: sta
 tuit ecclesia ut illa die nō consecret corp⁹
 xpi: sed qd in precedenti die reseruatū
 est sumat. Sanguis tñ nō reseruatur ppe
 effusionis piculū. Quia aut effect⁹ pas
 sionis illius seu influentie ad nos pñ
 nue proueniūt seu in nos descendūt. id
 statuit ecclesia vt excepta die predicta
 quotidie in ecclesijs missa celebretur.

Tertia regula seruanda in celebra
 tione missē dicat̄ modi: qui cōsideratur
 aut respectu calicis: aut respectu lumī
 nis: aut respectu indumentoz. Si respec
 tu calicis. 7 tunc aduertendū est ut dic
 Ric. qd nō licet celebrare in calice lapi
 deo ppter eius ineptitudinē. nec ligneo
 ppter humiditatē. nec vitro ppter fras
 gilitatē. nec ereo uel de auricalco: quia
 ob vini virtutē eruginē colligeret. 7 vo
 mitū puocare posset: sed debet esse calix
 de auro uel de argēto. Et si q̄s tā paup
 est q non possit habere calicē aureū uel
 argenteū habeat stagnēū: ut patz exp̄sse
 de pñcra. di. i. c. vasa. 7. c. et calix. Se
 cundo cōsiderat̄ mod⁹ in celebratione
 missē respectu luminis. Nam sacerdos
 nō debet celebrare sine igne seu lumine.
 7 hoc primo ppter ecclie cōstitutionē: q
 replēdit celebrātes sine igne. ex de cele.
 mis. c. ultimo. Secūdo ppter ipsi⁹ ignis
 significationē. Significat enī dilectio
 nis feruorez p quē xps p nobis passus
 hoc factm instituere voluit. Etiam eius
 lumē 7 calor significat qd factm opat̄ i
 celebrante digne: 7 suscipiente augmen
 tum illuminationis in intellectu: 7 fer
 uorē caritatis in affectu. Tercio cō
 siderat̄ modus celebrandi respectu in
 dumentoz. Nullus vtiq̄ celebrare dz
 sine vestibus ab episcopo benedictis. de
 quibus sic dicat̄ de pñcra. di. i. c. vestimēta
 Vestimenta ecclesie qd dñō ministrat
 7 sacrata esse debent 7 honesta: quib⁹ in
 alijs vsibus nō debēt frui q̄ ecclesiasticē

quan
 3 missae in una
 festi celebrantur

7 deo dignis officiis: que nec ab alijs
debent cōtingi aut offerri: nisi a sacra-
tis doibz: ne ultio que Balthasar regem
percussit sup hoc transgredientes veniat
corruere eos faciat ad ima. Et ut dicit
glo. in. c. se. sup vito polluant. Et veste
alicuius dñe uel alterius nō debet fieri
casula uel alius ornatus ecclesie. Que
aut 7 quot sint vestes ille que requirūt
ad celebrationē misse refert Inno. in li.
re offi. misse. pte. i. c. io. d. Sep sūt indu-
menta coia ep̄is 7 p̄elbyteris. videlicet
amictus. alba. cingul. stola. manipul. 7
casula. In multis tñ locis inualuit cō-
suetudo ut cingul nō bñdicat. Quicūq;
g celebraret sine huiusmodi vestib⁹ gra-
uiter peccaret. Sint g sacerdotes dili-
gentes 7 solliciti: ne omittant quicūq; re-
bis que ordinata sūt ab ecclesia.

Quorū que requirūt in celebratiōe
quedā significant p̄tinētia ad incarna-
tionē: quedā ad passionē: quedā p̄o ad
resurrectionē. Caplin. 2.

Secundū mysterium de missa re-
clarandus est de eius significa-
tione: i quo videre debemus qd
significant illa que requirunt ad missę
celebrationē ultra ea que requirunt
ad essentiam sacramēti. Et respon-
det Ric. q per illa significantur tria.
Primo quedā p̄tinētia ad incarna-
tionē. Secundo quedam p̄tinētia
ad passionē. Tertio quedā p̄tinētia
ad resurrectionē. Primo significat
quedam p̄tinētia ad incarnationē
7 natiuitatē xp̄i. Nā sacerdotis calcia-
tio incarnationis est representatio. In
p̄sona enī filij dei dñi in psal. In idumea
extendam calciamentum meum. i. hu-
manam naturam: quāz assumā. Unde
sacerdos cum xp̄m representet missam
non debet dicere discalciatus. Amictus
in capite representat diuinitatē amictū
humanitatem. Caput enim xp̄i est deus.
Alba camisia nouitate vite significat
quā xp̄s habuit 7 docuit 7 tribuit i ba-
ptismo. cona siue cingul⁹ significat xp̄i
iusticiā. iuxta illud p̄pheticum. Et erit

iusticia cingulum lumborum ei⁹. Ma-
nipulus positus in leua per quam vita
presens designatur significat qd xp̄s in
via manipulum portauit virtutū 7 me-
ritorum. Stola que collo sacerdotis in-
cumbit significat obedientiā. quāz xp̄s
p̄pter salutē humani generis subiit fa-
ctus oediens vsq; ad mortē. Casula q
alijs vestimentis supponit xp̄i caritatē
significat: que omnes alias p̄tutes ex-
cellit. Introitus sacerdotis ad altare ad-
uentus xp̄i significat: 7 introitus misse
desiderius aduentus eius significat. Et
ideo in missa solenni non debet intrare
sacerdos quousq; inceptus sit introitus
misse: quia ante xp̄s fuit desideratus q
veniret. Et qā in aduentu xp̄i fuit aperta
vena misericordie. ideo post introitū sub-
ditur Kyrieleyson: qd interpretat: dñe
miserere: qd nonies dicitur computando
ibi xp̄el: ut p̄ misericordiam xp̄i nouem
afficiemur ordinibus angelorum. P̄
hoc subiungitur: Gloria in excelsis deo
ad representandū hymnū: quem angeli
pastoribus nato domino concantant:
quem sacerdos inchoat: quia angelum
magis consilij representat. Et chor⁹ cō-
cinenso prosequitur: quia subito facta
est cum angelo multitudo militie cele-
stis laudantium. 7c. Orationes autē
que subsequūt representant orationes
quas xp̄s post suā natiuitatem fecit pro
populo. Epistola que premitur euāge-
lio significat predicationē precursoris
Baptiste. Graduale significat lamen-
tum penitentie: qā Jobes p̄niam predi-
cabat. Et quia post luctū sequitur con-
solatio. iuxta illud Mat̄. 5. Bti qui
lugēt qm̄. 7c. Ideo p̄ graduale cantat
alleluia: quod significat ineffabile gau-
diū angelorum 7 hominū in eterna fel-
licitate laudantium deū. Diaconus su-
scipiens codicem euāgelij benedictio-
nem a sacerdote postulat ad significan-
dum qd nullus debet predicare nisi mit-
tatur. Lectio enim euāgelij predicationē
christi significat. Et debet legi in
loco magis eminēti qd epla. iuxta illud

Sup montē excellū ascēde tu qui eu. an-
gelicas syon. 7 quia corde creditur ad
iusticiam. ore autē cōfessio fit ad salutē
ut ostendat ecclesia qd euangelij verbū
corde recipit. mox post euangelij fidei
symbolum ore recantat: qd tamē sacer-
dos incipit ut significet qd xps ore ppo
xpianā fidem docuit. Offertoriū quod
cantat significat sacerdotem oblaturū
sacrificiū laudis. Qui atqz dicat ore
m^o: pmitit. dñs vobiscū. ad significandū
qā nisi dñs sit nobiscū ad salutē nostrā
orare nō possum⁹. 2° significat i missa
qdā pntentia ad xpi passionē. Nam p^o
offertoriū fit silentiū: 7 dicunt oratōes
tacite: ad representandū illud temp⁹ quo
xpus nō ambulabat palā inter iudeos
cū eum interficere cogitarēt. quia tamē
appropinquante passionē iterū palam
ambulauit: ad hoc significandū excla-
mat sacerdos: Per omnia secula seclorū
Prefatio autē est quedā gratiarū actio 7
diuine laudis cōfessio: representās illā
gratiarū actionē quā sancti reddūt xpo
in celo. Sanctus representat laudē quā
sibi cecinerunt pueri beatorū in dñica
palmarum. eleuatio corporis xpi repñtat
eleuationē xpi in cruce. remissio deposi-
tionem eius de cruce. positio sup palaz
in uolutionē in syndone munda. pala-
eni syndonē representat. ideo dicitur de
cōse. di. i. c. consulto. Consulto oīuz con-
stituimus ut sacrificiū altaris nō in fe-
rico panno aut tincto quisqz celebrare
presumat: sed i puro linteō ab epō cō-
secrato terreno. lino. pcreato: atqz con-
tecto. sicut corpus dñi nostri ihu xpi in
syndone linea mūda sepultū fuit. h. ibi.
Cum autē sacerdos dicit. Nobis quoqz
pccōribus. representat cōtritiōē 7 con-
fessionē latronis alterū increpantis. 7
misericordiaz pntentis: eo qd Centurio
7 qui cū eo erāt reuertebant pccitentes
pccōra sua. Quando sacerdos excla-
mans dicit. Pater noster. 7c. reductio ē
ad memoriā illius clamoris: quē emi-
sit xps in hora mortis. d. Pater in man⁹
7c. Altare crucē significat. Calix sepul-

chrum. Patena lapidē quo sepulchruz
fuit clausum. 3° significant in missa
quedā pntentia ad xpi resurrectionē
Nam cum sacerdos dicit. Pax dñi. 7c.
Insinuat qd vna sabbatorū stetit ihus
in medio discipulorū suorum 7 dixit eis.
Pax vobis. Et quia tūc redit eis pntē
remittendi peccata: ideo chorus excla-
mat. Agnus dei. 7c. quod ter repetitur
ad significandū qd petim⁹ nobis dimitti
pccā cogitationis. locutiōis. 7 opatiōis
p quorū remissionē veniem⁹ ad eternaz
pacē. Pccōio significat gaudiū aploz
de xpi resurrectione. Ite missa est. repe-
sentat illud qd dictū est aplis p^o ascen-
sionem i celū. s. hic Ihs qui assumptus
est 7c. Deo gratias: representat aplos
regressos in bierusalē cum gaudio ma-
gno vnanimiter perseverātes in orōne.
Significat etiā qd p beneficio redem-
ptionis nostre cuius mysteriū repñtat
in missa debemus esse in cōtinua grāz
actiōe. Si quis p^o quereret: cur nō dr
Ite missa est. i. qualibet missa. Rspōdet
Bon. di. 13. quart. in declaratiōe littere
qd quedā missa celebrant specialiter
ad honore sanctorū. 7 quia ipsi sūt beati: 7
coram deo. ideo in talibus licentia po-
pulus: 7 dicit. Ite 7c. quasi festinate in-
gredi in illam requiē. Quedā missa spe-
cialiter celebrant ad salutem viuorū. 7
quia nō sumus certi de salute nostra: id
debem⁹ cōtinue solliciti esse: ne p nram
ignauā in nobis missa efficaciam repeat
Ideo dicit in missa. Benedicam⁹ dño.
Quedā missa specialiter dicit⁹ ad reqz
defunctorū. 7 in illis dicit. Requiescant
i pace. Si autē adhuc aliquis quereret:
quis adiuenit ritū celebrandi missam
cum tot conditionibus. audiat. Ric. d.
in declaratione lre. di. 13. qrti. Missam
beatus Petrus aplos prim⁹ oīuz An-
tiochie dicit celebrasse cōm quod dicit
Ago. li. 2. de sacris. pte. 8. c. vltimo. Et
de pse. di. i. c. Jacob⁹. dr. Jacob⁹ frater
dñi fm carnē: cui primū tradita est bñe
rosolymitana ecclesia. 7 Basilius cesa-
riensis epus tradiderunt nobis missa

celebrationē. i. missę celebrande ordinē
fm glo. ibidē. Et p^o alij alia addiderūt
ad solēnitatē 7 reuocem. ut habet. di. xi.
c. Ecclesiasticarum.

An sit melior missa sacerdotis boni
q̄ mali: 7 an sit re obligatione audire
missaz: 7 q̄lit missa sit audiēda humilit̄
reuerentē 7 deuote. Caplm. 3.

Tertiu mysteriu declaranduz re
missa dicat auditio: an quo con-
siderabim⁹ ad huc tria videlicet
Primo meliorationē. Secūdo obli-
gationē. Tertio reuotionē. Primo
p̄siderem⁹ meliorationē. vtrū melior sit
missa boni sacerdotis q̄ mali. Et q̄bus
dam videt⁹ q̄ nō ppter verba Hreg. qui
in registro ait. heu in q̄ magnū laqueū
incidunt qui diuina 7 occulta mysteria
plus ab alijs sanctificata fieri posse cre-
dunt: cū vnus idē spūs sanct⁹ ea myste-
ria occulte atq̄ inuisibilē opando san-
ctificet. Sz in cōtrariū ē illud qd̄ scribit⁹
i. q. i. c. ipsi sacerdotes. vbi sic habetur.
Quanto sacerdotes fuerint digniores:
tanto facili⁹ in necessitatib⁹ p^o quibus
clamāt exaudiūt. Ad idē facit. c. ibidē
sacerdotes. 7. c. sacrosancta. Rñdet Lto
3 pte. q. 82. q̄ in missa duo sunt cōside-
randa. s. ipsū sacramētū: qd̄ est p̄ncipale
7 oratiō: q̄ i missa fuit p̄ viuis 7 mor-
tuis. Quātū ergo ad sacramētū nō mi-
nus valet missa mali sacerdotis q̄ boni
q̄a vtrobiq̄ idē p̄ficiat sacm. Ad quod
facit. c. cū scriptura. i. q. i. 7. c. significa-
tis. 7. c. non quales. 7. c. dñs. 7. c. non
nocet. De orōne aut̄ que fit in missa: di-
cēdū q̄ pōt considerari duplici. Vno
mō inquātū habet efficacā ex reuotio-
sacerdotis orātis. 7 sic nō est dubiū q̄
missa melioris sacerdotis ē magis fru-
ctuosa. Alio mō orō pōt cōsiderari in-
quātū p̄fert a sacerdote in p̄sona toni⁹
ecclesie: cui⁹ sacerdos ē minister: quod
quidē ministeriū etiā in pctōrib⁹ manet
Unde quātū ad h̄ est fructuosa nō solū
oratio sacerdotis peccatoris 7 missa: s̄
etiā cōs alię eius orōnes quas facit in
in ecclesiasticis officijs: i quib⁹ gerit p̄sonā

ecclesie. Oratiōes tñ eius p̄uate nō sit
fructuose. Hreg⁹ q̄ loquit⁹ de veritate sa-
cramēti i auctoritate p̄allegata ad p̄tē
pirariū. Et quo Bon. o. Si quis liben-
tius audiat missam melioris sacerdotis
credo q̄ bene facit: dum tñ credat ipsū
in substantialib⁹ nō supercedere pecca-
torē: alioqn̄ piculose erraret. Secū-
do p̄siderem⁹ missę obligationē. re qua
sic loquit⁹. c. missas. re p̄se. di. i. Missas
dicē dñico secularib⁹ audire totas sp̄ali
ordine p̄cipim⁹: ita ut ante benedictiōē
sacerdotis egredi popul⁹ nō p̄sumat. Vbi
circa tria dubitare contingit. Primo
vtrū clerici 7 religiosi teneant seruare h̄
statutū: q̄a dicat secularib⁹. Et respōdet
Jo. an. in rosario sup dicto. c. q̄ si ad h̄
tenent laici: multo magis 7 clerici: qui
totaliter rediti sunt diuino cultui. ut p̄
iz. q. i. c. duo sunt genera. 2° dubitat⁹
vtrū eadem sit obligatio audire missam
alijs diebus festiuis: que 7 dieb⁹ dñicis
Et dicēdū q̄ sic. q̄a re s̄ilib⁹ idē est iudi-
ciū. Nam statutū re auditio missę factū
fuit ut saltē p̄ illo tēpore vacaret diuis.
Et q̄ p̄cipit q̄ tota missa audiat. ut p̄ i
p̄allegato. c. missas. 7 in. c. cōs fideles. 7
in. c. cū ad celebrandas. Sed alia festa
ab ecclesia p̄cepta sunt supaddita dieb⁹
dñicis. ut in illis vacet diuinis. ideo po-
pulus in illis festis predictis audire mis-
sas tenet. Et hoc colligit⁹ ex his q̄ dicūt
extra re parrochijs i. c. ut dñicis dieb⁹
7 festiuis. 3° cōtingit dubitare. vtrū
peccet qui non audit missam a proprio
parrochiano. Et dicūt coiter to. c. q̄ nō:
dummodo nō fiat ex cōtēptu. 7 p̄p̄ius
sacerdos nō requirat. q̄ si requireret indi-
crete 7 indebite nō esset audiēd⁹: puta
si requireret impediēs reuotionē 7 salutē
parrochiano: ut puta si requireret aliquē
parrochianū: ut audiret missaz suā: dñ
ille vellet pegrinari: vel p̄ iplendo aliq̄
voto: vel p̄ cōsequēda aliqua indulgē-
tia. Mā requisitio sacerdotis i tali casu
irrationabil⁹ esset 7 iniusta. Similit̄ etiā
cū populus ire vellet ad audiendū p̄bū
rei ab aliq̄ illud p̄dicātē: q̄ auctoritatē

2

bateat predicandi: sicut habere solent
religiosi medicantes: iniquum, pculdubio
esset si sacerdotes astringere vellēt suos
subditos aut omisso verbo dei missas au-
dirent i parrochia, in quo etiā casu sub-
diti ei nō obediētes meo iudicio nō pec-
cant: qā ut inq̃t Bern. in li. de p̃ceptuē
7 disp̃satiōe. Iniquū, pculdubio foret
si ea que sūt p sola caritate instituta p̃tra
caritatē tenerent. sed observare statutū
de auditiōe missę in p̃pria parrochia ē
institutū pro caritate, ergo nō debet ser-
uari cōtra caritatē. Esset autē cōtra ca-
ritatē si populus cois impediret ne posset
cibari: 7 recreari spiritali doctrina: 7
maxime qā ut in pluribus ipsi curati 7
parrochiani aut nō predicāt: aut p̃dica-
re nesciūt: 7 tñ ut diximus in sermōe de
verbo dei, 7 bāterur extra de offi. iudicis
ordi. c. inter cetera. Inter cetera que ad
salutē spectāt populi xpiani pabulū 7 bi-
dei maxime noscat necessariū, quia sicut
corpus materialis: sic aīa spiritali cibo
nutritur. Si ergo necessitas corporalis
aut tēp̃oralis excusat a pctō nō audien-
tes simpliciter missam, 7 ex p̃sequenti si
illā nō audiāt i parrochia multo fortē
necessitas sp̃ialis excusabit: q̃ ut dictū
est inest populo coi ad audiendū verbū
dei. Hortandi tñ sunt oēs tā viri q̃ mu-
lieres: ut suos parrochianos reuerēf:
cōsuetasq̃ faciāt oblatiōes. 7 cum eoz
bñdictione se transferāt cū adest legiti-
ma cū ad missas alibi audiendum, imo
laudare si ipsi patres sacerdotes cū p̃e-
dicaf verbū dei ab aliquo famoso viro
surgerēt bono mane: 7 celebrata missa
populos suos admonerēt ut p̃fluerent
ad predicationes: ipsiq̃ p bono exēplo
vna cū illis idem facerēt, qm̃ ut dictum
est satis indigent seculares dirigi p̃vbi
dei in viam salutis. 3° consideremus
missę reuotionē. Audiēda etenim est bu-
militer, reuerenter: ac deuote. Sunt tñ
multi qui dū missa celebrat ponunt se
p̃p̃ os sacerdotis, p̃spicientes si de illo
passeres ereāt ac musce. Alij sacerdotē
p̃ueniūt fortiter clamantes: Gloria in

excelsis. Credo. 7 similia. Nam dum sa-
cerdos facit pausam postq̃ dixit visibi-
lium 7 inuisibiliū, ante q̃ sequat: Et in
vnu dñm ihm xp̃m: 7 illi submurmura-
tes dicūt. Et in vnum dñm. 7c. Multi
adhuc nō curant audire ea q̃ sacerdos
i missa dicit: sed suas oratiōes 7 officia
genusleri dicunt: qui tñ q̃ diu sacerdos
alte loquit̃ aut cārat astare debent misse
cū silentio 7 intēre audire: ut dicitur de
cōse. vi. i. in. c. applica. Qñ p̃o sacerdos
secretas ofones 7 canōnē dicit, tñc pos-
sunt 7 ipsi dicere ofones 7 orare, nō tñ
cū strepitu faciēdo pis. pis. pis. 7 turbā-
do mentē sacerdotis. Pleriq̃ etiā volūt
audire missas quasdā peculiāres omīssa
p̃pria missa dici dñici aut festi p̃cepti.
q̃ si sciēter id faciūt nō excusant a pctō
nisi audiant missam p̃pria. Qñ d̃f c̃p̃ de
cele. mus. c. quidā. Quidā laicorū habent
in cōsuetudine ut per singulos dies au-
diāt euāgelii: In principio erat verbū:
7 missas peculiāres. B̃ est de sancta tri-
nitate. 7 de sancto Michaele. Et ideo
statutū est ut vlteri⁹ hoc non fiat nisi suo
tpe. Et nisi aliquis velit p̃pter reuerētiā
sanctę trinitatis nō p̃ alia de noticiā au-
dire. Sz si voluerint ut missę sibi cātenf
de eodē die missas audiāt pro salute ṽ-
uoz ac etiā de fūctorū, hecibi. Quare ut
finē huic sermoni temus audiēde sunt
missę cū oi mansuetudine 7 seruoze, qm̃
sic audiētes p̃sequūt̃ i B̃ seculo dei grām
7 i futuro sempit̃nā gloriā: in q̃ viuūt 7
regnat de⁹ p̃ c̃na secula seculorū. Amē.

Feria q̃nta in cena dñi. de sacro ba-
ptismatē: p qd̃ efficiūt̃ lōies dei filij pmit-
tētes in illo abrenūciare diabolo 7 a
pompis. Sermo. 68.

Qui lotus
est non indiget nisi ut
pedes lauet: s̃ ē mūd⁹
totus. Verba sūt redē-
ptoris nostri Joh. 13.
c. 7 i euangelio hodiernō. Multa debet
esse mūdūa mentis omnib⁹ q̃ p̃ facim

baptismi regenerati facti sunt principes et
heredes celestis regni domini ihesu christi. Per
baptismum namque filii dei efficiamur. in illo
promittentes abrenunciare diabolo: et om-
nibus pompis eius. ut notat per psalmum. di. 4.
c. prima igitur. et c. primum interroget. Quam
ante plerique tanti beneficii inmemores: et cor-
suum ad mundana atque terrena puerunt
quipedantes non solum repromissam beati-
tudinem: verum etiam habitum dignitatem et
gratiam per baptismum. Idcirco de ipso in primum
sermone aliqui discutiunt: ut intelligeres
tanti sacramenti virtutem preminentiam et
sublimitatem: conemur iuxta saluatoris
nostri finem in verbis allegatis per thema
te lauare pedes. i. mentis affectioes mun-
dane ab omni inquinamento et turpitudine
inordinati amoris cuiuscunque boni creati
de ipso itaque baptismate locuturi tria
mysteria proponimus declaranda.

Primum dicat diffinitionis.

Secundum obligationis.

Tertium fructificationis.

Quid sit baptismus et de eius institutione
ac materie determinatione: necnon et for-
me obseruatione. Caplm. i.

Primum mysterium de baptismo
declarandum dicat diffinitionis: in qua
quid sit baptismus videamus. Et licet
Igo li. 2. de sacramentis per. 6. c. 2. dicat
Baptismus est aqua diluendis criminibus
sanctificata per verbum dei. In pruenientior
est diffinitio magistri qui in. 4. di. 3. ait.
Baptismus est ablutio corporis exterioris
facta sub forma prescripta scripturarum. Secum. n.
Ric. super prefata diffinitione duplex est materia
baptismi. scilicet remota: que est aqua. et propinqua
que est ablutio in aqua. Diffinitio igitur Igo
nis exprimit materiam remotam: et illa magistri
materiam propinquam. Pro declaratione autem
clarioribus huius primum: tria adhibere de baptis-
mo consideremus. Primo eius institu-
tionem. Secundo materie determinationem.

Tertio forme obseruationem. Pri-
mo eius institutionem consideremus. quoniam scilicet
baptismus fuit institutus. Et alii dixerunt
quod fuit institutus per resurrectionem quoniam christus
dixit apostolis Matthei ultimo. Euntes do-

cete omnes gentes baptizantes eos in nomine
patris. et c. Alii autem dicunt quod fuit institutus
ab illo tempore quo christus ipsum sanctificauit
Sicut ut. d. d. d. i. 4. li. c. i. Christus sanctifi-
cauit baptismum quoniam fuit baptizatus. igitur tunc
fuit institutus. Et glo. super illud Luc. 3.
Ihu baptizato. et c. Baptizatus inquit est
dominus mundari non indigens: sed tactu mundi
carnis aquas mundas ut vim habeat
abluendi. Sicut Ric. i. 4. dicit quod christus ba-
ptismi sacramentum primo instituendum insinuaui.
secundo instituit. tertio institutum obseruari
precepit. Primum fecit facto et verbo. Facto
quoniam a Iohanne baptizatus fuit: in quo baptis-
mo insinuaui baptismum fore in aqua fi-
endum: quia ipse in aqua baptizatus fuit:
et in nomine trinitatis iunctum in suo baptis-
mo apparuit persona patris in voce: et per-
sona filii in carne: et persona spiritus sancti
in columbe specie. nec tunc aliquam virtutem
regenerandis contulit aquis: nisi quod ex
tunc ordinata fuit aqua ad hoc ut in ea
institueretur regenerationis sacramentum. Si enim
haberetur illa aqua que corpus eius tenuit ser-
uari deberet cum maria reuerentia propter
mundissimam et sanctissimam carnem quam
tetigit. Verbo etiam insinuaui baptismum
quoniam Iob. 3. c. dixit Nicodemus. Nisi quis
renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto
non potest introire in regnum dei. Secundo
christus baptismum instituit quod fecit facto et
verbo. Facto. quoniam ut dicit Iob. 3. baptis-
cauit per discipulos suos qui de mandato
eius baptizare ceperunt. Et ut dicit Nicodemus.
de lira sequendo Augustinum. Primum ipse christus
baptizauit discipulos suos baptismum suo
scilicet aqua et spiritu sancto. quod etiam ponitur
de consecratione. di. 4. c. quoniam ab hierosolymis.
et c. si eos. Deinde verito instituit quando
misit discipulos suos binos ad predi-
candum et baptizandum. de qua missione
bates Luc. 9. Tertio christus institutum baptis-
mum obseruari precepit quoniam post resur-
rectionem dixit discipulis. Euntes. et c.
Sanctus per Ioh. in. 3. per. 4. 66. dicit quod
baptismus institutus fuit ante passionem
christi: sed necessitas videtur hoc sacramento
idcirco fuit post passionem et resurrectionem:

z z

tum quia in passione xpi terminata sunt
 figuralia sacramenta: quibus succedit
 baptismus et alia sacramenta noue le-
 gis: tum etiam quia per baptismum figura-
 ratur homo passioni et resurrectioni xpi
 in quantum morietur peccato: et incipit nouam ius-
 titie vitam. et ideo oportuit xpm pati propter
 et resurgere quod hominibus indiceret necessi-
 tas se configurandi morti et resurrectioni
 Et licet apostoli baptizassent ut dictum est ante
 passionem xpi. tamen secundum Ric. ad hunc pu-
 blicabant baptismum ut necessarium ad salu-
 tutem: et lex non obligat quousque sit promul-
 gata. Secundo consideremus circa bap-
 tismum materie reterminationem. Est enim
 baptismi materia aqua. ut ait Ric. et oes
 doc. tam theologi quam canonice. compre-
 hendendo sub aqua abluitionem: que fit
 in ea. Et loquendo de baptismo secundum quod di-
 stinguitur a baptismo sanguinis: et fla-
 minus: de quibus dicemus in sequenti
 mysterio. Ratio est secundum Aug. in li. de sa-
 cramentis: quia omne sacramentum simi-
 litudinem quandam habet ad ipsam rem
 cuius est sacramentum. Aqua enim est re-
 presentatiua effectuum baptismi et ratione
 nature et ratione usus. Nam aqua est
 naturaliter frigida. ratione cuius repre-
 sentat fomitis repellitionem. Est etiam na-
 turaliter humida humiditate apta ad
 abluendum. ratione cuius representat a for-
 dibus peccati purgationem. Est etiam na-
 turaliter diaphana et clara. ratione cuius
 representat gratie illuminationem. Quia
 etiam quantum ad usum est multum utilis: re-
 presentat sacramentum baptismi esse in
 effectu valde utile. Et quia est ad habendum
 valde facilius: representat sacramen-
 tum baptismi esse quantum ad obseruationem
 facile. Et quia etiam quantum ad usum est
 multum communis: representat sacramentum
 baptismi quantum ad necessitatem esse commune.
 Nec potest esse aliqua artificialis aqua
 materia baptismi: sed naturalis tantum. quia
 baptismus institutus fuit sacramentum
 necessitatis quantum ad omnes. Et ideo Christus
 ipse instituit nisi in aqua: que
 facilius posset haberi. et coiter ab omnibus

tam pauperibus quam diuitibus. quod non est
 verum de aliqua aqua: nisi naturali. Et si
 diceretur quod ignis esset conueniens materia
 baptismi: quoniam secundum Dionysium et Damascenum
 vim illuminandi. Et Iohannes baptista
 Mat. 3. prenuicians christi baptismum
 dixit. Ille vos baptizabit in spiritu sancto
 et igne. Respondet Theodorus. quod propter rationes iam
 tactas aqua et non ignis est materia bap-
 tismi. Dicitur etiam Ioh. 3. secundum expositionem
 Hieronymi. refertur ad spiritum sanctum: qui super disci-
 pulos in linguis igneis apparuit. ut
 dicitur Act. 2. Vel per ignem potest intelligi
 tribulatio. ut Crisostomus. dicitur etiam super Mat.
 quia tribulatio peccata purgat et con-
 cupiscentiam. quare ignis accipit ibi me-
 taphorice. Quam autem ut superius commemor-
 rauimus materia propinqua baptismi
 est ablutio in aqua: unde baptizare in
 greco tantum valet quantum lauare in la-
 tino. secundum illud Iudith. 12. Descendebat
 in vallem Berulic et baptizabat se. Pro-
 pterea apud nonnullos de immersione in
 aqua dubitatur. vtriusque sit necessaria. Et
 respondet Theodorus. in 3. parte. q. 66. et Bonifacius. et
 Ric. in 4. di. 3. quod quis tutius sit bap-
 tizare per modum immersionis: quia hoc habet
 coloris usus: potest tamen baptismus fieri
 per modum aspersionis uel per modum effusionis
 secundum illud Ezech. 36. Effundam super vos
 aquam mundam. Sic apostoli baptizauerunt
 tria milia hominum una die: non immergendo
 sed aspergendo. Et beatus Laurentius bap-
 tizauit Romanum effundendo. Quamquam
 immineret necessitas uel propter paucitatem
 aque: uel propter debilitatem ministrum: qui
 non potest sustentare baptizandum: uel
 propter damnum quod baptizandus ex
 immersione timeret: et verisimiliter dubi-
 taret: potest baptismus sine immersione cele-
 brari. quia licet ablutio aque sit de neces-
 sitate sacri: modus tamen abluitionis per
 accedens se habet ad sacramentum. Secundum
 Ioh. Ric. cum totum corpus non posset ab-
 lui: abluenda est pars principalior: ut
 caput. et maxime facies: quia in ea riget
 sensus. Non credo quod si caput pueri bap-
 tizaretur antequam pars corporis crearet:

quod aliquādo faciendū est. ppter periculum mortis. puer baptizatus est. Si p̄o manus uel p̄s abluit ante q̄ aliq̄ pars alia appareat: uolūt aliqui dicere q̄ puer baptizatus esset: quia anima ē i qualibet parte corporis tota. Comuni⁹ tamē tenet q̄ de lege cōi nō esset baptizatus: q̄uis forte diuina pietas in tali casu vicem suppleat baptisimi. 7 ideo sp̄ q̄n̄ piculū mortis iminet abluendū est illud de puero qd̄ p̄t abluī siue sit p̄p̄ siue sit multū. *h. c. Ric.* Dubitat ad huc a multis An imersio effusio uel asp̄sio debeat esse vna uel trina. Et r̄ndēt doc. sup̄ius notati q̄ vnitas uel multitudo imersionū nō est de substantia baptisimi: sed solum de tene esse. ideo utrūq̄ licite fieri p̄t. s. semel 7 ter immergē. q̄a vnica imersione significat vnitas mortis xpi 7 vnitas diuinitatis. Per trinā autem imersionem significatur tridūz sepulture xpi. 7 etiā trinitas p̄sonarū. Sed ut dicit *Tho.* diuersis ex causis fm̄ ordinationē ecclesie quādoq̄ institutus est vnus modus: quādoq̄ alius. quia enī a principio nascentis ecclesie quidā de trinitate male sentiebant: xpm̄ purū hominē estimantes: nec dei filiū dictū fm̄ veritatē nature: s. tm̄. ppter meritū eius quod precipue fuit in morte. ideo non baptizabant in noīe trinitatis: sed i cōfiguratiōe mortis xpi. 7 vna imersio: quod reprobātū fuit i primitiua ecclesia: statutūq̄ ut baptizaret in noīe p̄ris 7 c. 7 tunc immergendo. sicut pater de p̄se. di. 4. c. postq̄ ros. 7. c. si q̄s ep̄us aut p̄br 7. c. de trina. 7. c. eodē modo. 7. c. multi. Postmodū h̄o inoleuit quod nūdā hereticorū 7 scismaticorū error. qui fm̄ Auḡ sup̄ *Job.* male sentiebant de vnitate diuinitatis. ideo in retestationez erroris eorū fuit statutū in cōsilio *Tholetano* ut vna tm̄ fieret imersio. sicut batē de conse. di. 4. c. ppter vitādū. Sz cessante tali causa cōiter obseruat in baptismo trina imersio. ut potest colligi extra de baptismo 7 ei⁹ effectū. c. i. 7 ideo graui peccaret aliter baptizans quasi ritū ec-

clesie non obseruans: nihilomin⁹ tamē esset baptismus. Occurrit autē p̄p̄ de eta dubitare circa talē casū. Quidā exiēstens sup̄ pontē nō potens balere aquā ad baptizandū puerum. 7 verisimiliter timens cū cito moriturū intendēs puere saluti pueri: p̄icit eum in aquā cū intentione baptizandi. p̄ferens p̄ba: in q̄bus cōsistit debita forma. postea puer eu adit aliquo casu: ut talis debeat reputari baptizatus. Et aliquibus videt q̄ sic. quia ibi concurrūt debita forma: debita materia: 7 debita intentio. *Ric. aut di. 4.* q̄rti tenet p̄riū. qm̄ cū p̄ima mā baptismi sit ablutio in aqua: qd̄ aqua abluif: primo aqua coopit in toto uel i parte. 7 postea discoopit. vñ p̄p̄ p̄mū baptismus representat xpi sepulturā. 7 ppter secundā resurrectionē. q̄uis aut puer in casu predicto p̄ actū illius qui ipsū p̄icit in aquā immergat. nō tamē ē actus ordinatus ex sui natura ad h̄ ut puer abluatur: sed ad hoc ut submergat. Et ideo si aliquo casu puer extrahatur de aqua puer esset baptizatus: qm̄ illa imersio p̄tū fuit ex sui natura nō ordinabatur ad eleuationez pueri de aqua sed ad submersionē. Tertio circa baptismū cōsiderem⁹ forme obseruationē. Est. n. forma baptismi: Ego te baptizo in noīe patris 7 filij 7 spiritus sancti. ut batē extra de baptismo. c. i. Et ut dicit doc. nulli licet mutare aliquid p̄tū ad illud qd̄ est de essentia forme. 7 si mutat. nihil agit. 7 ultra hoc culpa incurritur. Si autē aliquid qd̄ p̄tinet ad formā extrahatur de ecclesie mutat: nihilomin⁹ minus est sac̄m: sed culpa incurritur. Verū ab ap̄lis qui baptizabāt in noīe dñi ihu. ut batē *Act.* 8. c. nō fuit mutata forma p̄tū ad intellectū. q̄a i noīe xpi tota trinitas intelligit. sed solū p̄tū ad vocē. nec hoc ipsi potuissent nisi ex familiarit cōsilio sp̄s sci. Et h̄ fuit ut dicit *Tho.* ut nomen xpi qd̄ erat adiosum iudeis 7 gentibus honorabile redderetur. Nec p̄t dari baptismus. d. In nomine trinitatis non exprimendo p̄sonas. nec

in noie vnius persone. non exprimendo alias: qm̄ sacra batet efficacā ab institutione xpi. 7 ideo si pretermittat aliquid eorū que xpus instituit circa aliquod sacm̄ efficacā caret: nisi ex spali dispensatione eius qui virtutē suam sacris nō alligauit. Xpus autē instituit sacm̄ baptismi dari cū inuocatione trinitatis: 7 id qd̄ dēst ad inuocationē plenā trinitatis tollit integritatē baptismi. Nec obstat qd̄ in noie vni⁹ persone intelligat alia sicut i noie patris intelligit filius: aut qd̄ ille qd̄ noiat vnā solā psonā potest habē rectā fidē re trib⁹: qd̄ ad sacm̄ sicut requirit materia sensibilis: ita 7 forma sensibilis. vnde nō sufficit intellect⁹ vel fides trinitatis ad pfectionē sacramenti nisi sensibilibus verbis trinitas exprimat. vnde in baptismo xpi vbi fuit origo sacrificatio nostri baptismi affuit trinitas sensibilibus signis. s. pater in voce. filius in bñana natura. 7 spūs scūs i colūba. Notandū tū ut inquit **Tho.** qm̄ greci baptizant in noie patris 7 filij 7 spūs sancti. tñ dicūt baptizet seruus xpi: 7 non ego te baptizo. qd̄ ipsi faciūt ad euitandū antiquoz errorem qui virtutem baptismi baptiste attribuebant. d. Ego sum Pauli. ego Cephe. 7 nihilomin⁹ quia in illa forma exprimit actus exercitatus p ministrū cum inuocatione plena trinitatis: verū pficit sacramentū. qm̄ ego nō est re lba forme: sed ponit ad maiorē expressionē intētiōis. Nec sufficit verba corde cogitare nisi vocalit̄ exprimant. quia ut inqt **Boñ.** In vocali exp̄ssione vertoz signi⁹ ficat pfecta fidei p̄fessio: que consistit in verbo 7 in corde. Significat etiā qd̄ re generatio facta est p verbū incarnatū: qd̄ optime significat per verbū voce inductum. hinc **Aug⁹** ait. i. q. i. c. retrabe Detrahe verbū. aqua qd̄ erit nisi aqua? Accedit verbū ad elementū: 7 fit sacm̄. Unde ista tanta virtus aque ut corpus tangat: 7 eo: abluat nisi faciente p̄bo? Et idē **Aug⁹**. Baptism⁹ inqt ē unctio i aq̄ p̄bo vite sanctificata. Propē p̄dicta ut plenior bateatur cognitio de forma

baptismi. sciendum est sūm **Ric.** 7 **Boñ** qd̄ forma pōt variari sex modis. Primo subtrahēdo. Secundo addēdo. Tertio interponēdo. Quarto corrupēdo. Quinto p̄bū p p̄bo ponēdo. Sexto transponēdo. Primo variat forma subtrahēdo. Et quātū ad hoc sciendū qd̄ si subtrahat aliquid de essentia forme non remanet virtus baptismi. Et quia tota ista pars In noie patris 7 f. 7 s. s. p quā exprimit pncipalis baptizans 7 sanctificat elementū: est de essentia forme. ideo si te b subtrahat aliquid non remanet virtus baptismi. In alia autē pte forme que est: Ego te baptizo. sunt aliqua p̄tinetia ad essentia forme. s. exp̄ssio actus baptizandi. 7 persone baptizate. eo qd̄ illa terminat baptizandi actus. Unde si aliquod p̄dictoz subtrahat nō remanet virt⁹ baptismi. Exp̄ssio autē ministri nō videt esse de essentia forme: quā xpus tradidit in baptismi institutionē. qd̄ a ministro baptizans nō batet p̄tutē. 2. variat forma addendo. Et ut ait **Ric.** circa hoc p̄sideranda sūt duo. vñ ex pte addēt. aliud ex pte additi. Si. n. addens illud qd̄ addit intēdit esse de essentia forme volens baptizare i alia forma q̄ baptizaret ecclesia tollit virt⁹ baptismi. ad quā requirit qd̄ baptizans intendat facere quod facit ecclesia. si etiā illud qd̄ addit ē corruptiuū forme nō remanet virt⁹ baptismi. ut si postq̄ dictū est: 7 spūs sancti: addat bī⁹ re terminatio: creati: vel minoris q̄ pat 7 fili⁹ 7 bī⁹. Si autē addēs nō intendat mutare ritū ul⁹ formā ecclie. 7 illud qd̄ addit non est corruptiuū forme. non tollit p hoc virt⁹ baptismi. vnde si baptizans terminata forma qua vtit ecclesia supaddit illud: 7 beata virgo adiuvet te aut aliquid cōsimile. vel si in principio forme addat nomē. ppriū: post b. pno: men ego. dicēdo: Ego Jobes baptizo te. 7 c. nō tollit virt⁹ baptismi. Tertio variat forma interponēdo seu iterum pendo. Et circa b aduertēdū qd̄ cū act⁹ baptizandi sit act⁹ vni⁹: si fiat interpositio talis que corrupat vnitatem actus

7 maxime si corrumptur p[er]tinuitatē int[er]
tionis baptizantis nō remanet virtus
baptismi. vnde si baptizans postq[ue] dixit:
Ego te baptizo in no[m]i[n]e patris: inep[er]nat
vna longā narrationē: uel vadat ad fa
ciendū aliq[ui]d negociū: 7 postea reuertat[ur]
7 dicat. 7. f. 7. s. s. nō est puer baptizat[us].
Si autē interpositio sit modica: ita. f. q[ue]
nō discontinuet intentionē baptizantis:
neq[ue] actū s[ecundu]m v[er]bū co[n]f[er]ens. 7 interpositū nō
sit forme corruptiū. nō p[ro]pter h[oc] imp[er]
ditur virtus baptismi. Nū si baptizans
postq[ue] incepit actū t[er]minat: uel dicat ta
ceatis uel aliq[ui]d simile. 7 postea pficiat:
non p[ro]pter hoc impedit[ur] virtus baptismi

Quarto variat forma corrumpe[n]do. 7
tunc si corruptio v[er]borū sit talis q[ue] nō
remaneat eadē significatio: nec s[ecundu]m in
stitutionē p[ri]me impositionis nec s[ecundu]m ac
comodationē vsus: impedit[ur] virtus ba
ptismi. Si autē sit talis q[ue] quis non re
maneat significatio s[ecundu]m institutionē p[ri
me impositionis: remanet t[ame]n s[ecundu]m acco
modationē vsus: Tūc si nō fiat tal[is] cor
ruptio ex malicia uel t[er]ribilitate: s[ed] ex igno
rantia uel defectu lingue: nō p[ro]pter h[oc] im
peditur virt[us] baptismi. Nū de cōse. di. 4.
c. retulerūt. Zacharias papa Bonifa
cio ep[iscop]o ita scribit. Retulerunt nunci[us] q[ui]
fuerit in eadem puincia sacerdos qui
latinā linguā p[er]n[on]t[ur] ignorabat. 7 dū ba
ptizaret nesciens loqui latine infringēs
linguā dicēt. Baptizo te in no[m]i[n]e p[at]ris 7
filii 7 sp[iritu]s sancti. 7 p[er] hoc tua reuerē
da scit[as] p[er]siderauit eos baptizare: sed
scilicet frater. si ille q[ui] baptizauit nō er
rorem inducens aut t[er]ribilitate: sed p[er] sola
ignorantia rōne locutid[is] infringēdo
linguā. ut s[ed] dixim[us] h[oc] baptizans dixisset:
nō possum[us] p[re]sentire ut t[er]reno baptizet[ur].
Variat forma s[ecundu]m p[er]to p[er]t[er]nēdo. 7
tūc si accipiat s[ecundu]m p[er] sua m[od]a q[ue] v[er]b[is] po
nē s[ecundu]m p[er]to nō impedit[ur] virtutē baptis
mi: q[ui]a in qualib[et] lingua licitū ē bapti
zare. Quis male facit latin[us] si baptiza
ret i[n] lingua greca uel hebre[us]: nisi ex aliq[ui]
casu imp[er]itia lingue latine incurrisset: 7 i[n]
linguis alijs eēt p[er]it[us]. Si autē accipiat

s[ecundu]m p[er] sua m[od]a 7 forma sit. u[el] sua forma
t[ame]n: cū forma s[ecundu]m sit significatio. ponere
s[ecundu]m p[er]to ex[em]pli de c[on]t[ra]ntia forme: imp[er]
dit virtutē baptismi: q[ui]a tal[is] mutatio cor
rumpit formā. Nū si diceret: In no[m]i[n]e ge
nit[ri]s 7 genit[ri]s. nō eēt baptism[us]: eo q[ue] p[er]
nomē p[at]ris 7 nomē filij significatur ipse
p[er]sone p[ri]ncipal[is] p[er] genitorē aut[em] genit
tū significat[ur] act[us] notionalis. 6° va
riatur forma t[er]sponēdo. 7 tūc si fiat tal[is]
t[er]spositio q[ue] mutet sensū orōnis quam
h[ab]et ex vi ordinis p[er]torū impedit[ur] h[oc] ba
ptismi. ut si dicat: Ego p[at]ris 7 filij bapti
zo te in no[m]i[n]e sp[iritu]s sc[ilicet]i. q[ui]a ex vi ist[us] ordi
nis p[er]tor[um] sensus ē. Ego q[ui] sū p[at]ris 7 filij
7c. 7 hoc q[uo]d dico in no[m]i[n]e nō accipit nisi
resp[ec]tū sp[iritu]s sc[ilicet]i. Si autē t[er]spositio nō mu
tat significatiōem orōnis: quā h[ab]et ex vi
ordinis p[er]torū. tūc dico q[ue] si nō fiat ex
malicia: sed ex ignorātia. nō impeditur
p[er]tus baptismi. Si autē fiat ex malicia
impedit[ur] p[ro]pter defectū intentionis in
baptizante.

Qualiter omnes tenent baptizari de
necessitate. 7 de potestate baptismat[is]. ac
de conditionibus que seruari debent in
baptismo. Caplm. 2.

Secundū mysterium de baptismo
deklarādū d[icitur] obligatiōis: in q[ui]
tria adhuc habem[us] nō imerito
exq[ue]reret[ur] p[er]siderare ad h[oc] ut p[er] ista dilu
cidior appeat. p[er]siderabim[us] p[er]t[er]nē. 2°
necessitates. 3° q[ui]tate. p[er] cōsiderem[us]
baptismi p[er]t[er]nē. q[uo]d. f. p[er]t[er]nē habeat bapti
zādū. 7 circa h[oc] q[ui]nq[ue] dubia solēt emergē
Primū. vtrū ad diaconū p[er]tineat ba
ptizare. Et arguit quidā q[ue] sic. p[er] q[ui]a sit
iniūgil a d[omi]no officiū baptizandi 7 p[er]di
candi. s[ecundu]m illud Mat[th]. vlē. Eūtes vo
cete 7c. s[ed] ad officiū diaconi p[er]tinet euā
gelizare. q[ui] videt[ur] q[ue] etiā ad officiū diaco
ni p[er]tineat baptizare. 2° arguunt. quia
b[ea]tus Laurēti[us] cū esset diacon[us] p[er]les ba
ptizauit. Sed p[er] est q[uo]d dicit Helasius
papa. 93. di. c. diacones. vbi ait. Diacon[us]
nec p[ro]p[ri]ā constituim[us] obseruare m[od]u[m]
r[ati]ōis: nec vltra tenorē paternis canonib[us]
reputatū quippiā t[er]ptare p[er]mittimus

Et. i. Absq̃ ep̃o uel p̃elb ytero bapti-
care nō audeant. nec p̃edicis ordini-
bus fortasse longius constitutis neces-
sitas extrema cōpellat. Ad idē est ter-
te conse. di. 4. in. c. p̃stat. Pro solutiōe g̃
p̃sens dubij r̃ndet Abo. 3. pte. q. 61. q̃
sicut celestiu ordinu proprietates 7 eoz
officia ex eozu noibus accipiuntur: ut
dicit Dio⁹ in li. de cele. hierar. ita etiā ex
noibus ecclesiasticorum ordinu accipi
potest quid ad unūquēq̃ ptineat ordi-
nem. Dicunt autē diacones quasi mini-
stri: q̃a ad eos nō ptinet aliquod sac̃m
p̃ncipaliter: 7 quasi ex proprio officio
p̃bet: sed ministeriū adhibere alijs ma-
ioribus in sacramētoru exhibitione. sic
bates. 93. di. in. c. diaconi. i. c. nō oportet
7 in alio. c. diaconi. 7 in. c. legim⁹. 7 i. c.
diis. Quare ad diaconu nō ptinet q̃si
ex proprio officio tradere sacramētum
baptismi: sed in collatione bui⁹ sac̃i 7
alioru assistere 7 ministrare maioribus
hinc Iñdozus li. 2. de officiis ait. Ad
diaconu ptinet assistere 7 ministrare ma-
ioribus sacerdotib⁹ in oibus que agūt
in sacramētis xp̃i i baptismo. s. in ebri-
mate. in patena. 7 calice. Ad primū g̃
dicendū q̃ ad diaconu ptinet recitare
euangeliū in ecclesia: 7 predicare ipsuz
postmodū cat̃eticandis. Unde 7 Dio⁹
dicit q̃ diaconi habēt officiū sup̃ imū-
tos. inter quos ponit cat̃e cuminos. s.
docere. i. exponere euangeliū ptinet p̃pe
ad ep̃iscopu. vñ nō seq̃r q̃ ad diacones
ptineat officiū baptizandi. Beatus h̃o
Laurentius baptizauit necessitatis cā.

Secundū dubiū est. vtruz baptizare
sit officiū p̃elbyterozu. Et respondet
Abo. q̃ sic. eo q̃ sacerdotes ad hoc cōse-
crantur ut sacramētū corp̃is xp̃i cō-
ficiant. Illud autē est sacramētū eccl̃ie
vnitatis. Per baptismuz autē aliquis fit
p̃iceps ecclesie vnitatis. quia ianua est
7 fundamentū alioru sacramētoru ut
dicit te conse. di. 4. c. cuz itaq̃. Unde 7
baptiz⁹ accipit ius accedendi ad mē-
sam domini: quia sine baptismo alia sa-
cramēta cōferri nō p̃nt. ut bates. i. q. i. c.

si q̃s p̃ignorantiā. Ideo sicut ad sacer-
dotem ptinet consecrare eukaristiaz: ad
quā p̃ncipaliter ordinat sacerdotu:
ita ad propriū officiū sacerdotis ptinet
baptizare. Eiusdē enī videt esse op̃rari
totum 7 partem in toto disponere. Et si
diceret q̃ solū ep̃iscopozu est baptizare
quia ip̃ozu est docere ut dicit Dio⁹ in li.
ecclesiastice hierar. R̃ndet Abo. q̃ offi-
cium docendi 7 baptizandi dñs apl̃is
iniunxit: quozu vicem gerūt ep̃i. aliter
tamē 7 aliter. Nam officiū docendi cō-
misit eis xp̃s: ut ip̃i per se illud exercerēt
tanq̃ p̃ncipalissimū. Unde 7 ip̃i apl̃i
dixerūt Act. 6. Nō est equū nos tere-
linquere verbū dei: 7 ministrare mēsis.
Officiū autē baptizandi cōmisit apl̃is
ut p̃ alios exercenduz. Unde. i. Cor. i.
dicit apl̃s. Non enī misit me xp̃s bapti-
zare: sed euangelizare. 7 hoc ideo quia
in baptizando nihil opatur meritum 7
sapientia ministri: sicut in docēdo. nec
tamē p̃ hoc excludit quin ep̃iscopi pos-
sint baptizare. Nā 7 apl̃s dicit se quos-
daz baptizasse in epl̃a vbi sup̃. Ter-
tiu dubiū. vtrū laicus possit baptizare.
Et r̃ndet q̃ ad misericordiam eius qui
vult omnes hoies saluos fieri ptinet ut
in his que sunt de necessitate salutis hō
de facili remediū iueniat. Inter omnia
autē alia sacramēta maxime necessitatē
est baptism⁹: qui est regeneratio hois i
vitam sp̃ualem: quia pueris aliter sub-
ueniri nō potest: 7 adulti nō possunt aliē
q̃ p baptismū plenā remissionē p̃sequi
7 q̃tum ad culpam. 7 q̃tum ad penā.
Et ideo ut homo circa remediū tam ne-
cessariū defectiū pati nō possit. institu-
tum est ut etiā laicus imminente neces-
sitate baptizare possit. ut bates te conse.
di. 4. c. constat. 7. c. in necessitate. Non
debet tamē laicus facere illa sacramē-
talia baptismi q̃ faciūt sacerdotes: que
ptinent ad solennitatē: nō autē ad neces-
sitate baptismi. 7 ideo solum a sacer-
dote fieri debent. cuius est solenniter ce-
lebrare. Quartū dubiū est. vtrū mu-
lier possit baptizare. Et respondet Abo.

q̄ sicut ne laicus debet baptizare p̄ntē clericus: nec clericus p̄ntē sacerdos: ita et femina non debet baptizare nō soluz p̄sente clerico uel sacerdote: sed nec etiā p̄sente viro siue masculino. In necessitatē tamē articulo potest absq̄ solēnitatē baptizare. ut batēz de cōse. di. 4. c. mulier. Quintū dubiū est. utrū ille q̄ nō est baptizatus possit baptizare. Respondet *Tho.* q̄ p̄ ecclesiam determinatum est q̄ non baptizati siue sint iudei siue pagani possunt baptismi sacramētum conferre. dūmodo in forma ecclesie baptizent. ut patet de p̄se. di. 4. in. c. ro manus ponat. et in. c. a quodam. Si autē forma ecclesie nō fuerit obseruata sacramētū baptismi nō confertur. Et sic intelligendū est illud *Beg.* secundi in. c. q̄s a paganis. de cōse. di. 4. Quos a paginis baptizatos asservisti. ecclesie forma nō obseruata: ut tenuo baptizet in nomine trinitatis mandamus. *Ho.* randū autē q̄ si talis baptismus a pagano siue infideli suscipitur necessitate urgente debite sit. Si nō extra articulum necessitatis hoc fieret: vterq̄ grauē peccaret. s. baptizans et baptizatus. et p̄b impediret baptismi effectus: licet nō tolleretur ipsum sacramētū. Et si diceret quōd ille qui nō est baptizatus cum nō sit minister ecclesie p̄dē baptizare? Respondetur q̄ ille qui non est baptizatus quis nō p̄tineat ad ecclesiam reuel sacramento. potest tamen ad eam p̄tinere intentiōe et similitudine actus. inq̄tuz s. intendit facere quod facit ecclesia. et formas ecclesie seruat in baptizando. et sic opat̄ tātū exteri⁹ ut minister p̄p̄ri: qui interius baptizat. ut notatur de p̄se. di. 4. c. si inter bonos. et c. baptismus. et c. cum baptizat. Secundo considerare mus baptismi necessitatē. Et circa hoc quinq̄ adhuc dubia sūt app̄rienda. p̄ utrum omnes teneantur ad susceptiōnē baptismi. Et respondet q̄ post diuulgationē institutiōis eius omnes tenēz baptizari. *Un̄ Aug⁹* de fide ad Petri dicit illud quod scribit. i. q̄. i. in. c. velis

firmissime. Firmissime tene: et nullaten⁹ dubites: exceptis illis qui pro xpi nomine suo sanguine baptizantur nullū hominem accepturum vitam eternam: q̄ nō hic amabilis suis fuerit per penitentiā fidemq̄ conuersus. et per sacramētum fidei et penitentie. i. per baptismum liberatus. Et *Criso⁹* idem dicit in sententia de consecra. di. 4. c. nō potest. Tante autem dignitatis est baptism⁹: q̄ etiā sanctificati in vtero debent baptizari ut inquit *Boet.* in. 4. di. 6. et hoc triplici ratione. Prima ratio est. p̄pter bonū obedientie: quia deus p̄cepit ut omnes renascantur aqua. Secunda est p̄pter humilitatē. q̄a vnusquisq̄ debet se reputare peccatorem: et indigere xpi redemptione. Tertia ratio est p̄pter vnitatem: ut ab alijs membris xpi homo nō discordet. Secundū dubiū utrū sine baptismō possit quis saluari. Et r̄ndet *Tho.* q̄ sacramētū baptismi dupliciter p̄t alicui deesse. Vno modo et re et voto. quod contingit illis qui nec baptizantur nec baptizari volunt: quod manifeste ad contemptū sacramenti p̄tinet q̄tum ad illos qui habent vsū liberi arbitrii. et tales salutē consequi nō possunt. Alio modo potest sacramētuz baptismi alicui deesse re sed nō voto: sicut cū aliquis desiderat baptizari: sed aliquo casu p̄uenit morte anteq̄ baptismū suscipiat. tal̄ autē sine baptismō actuali salutem consequi potest. Unde *Amb⁹* dicit de *Valentiniano* q̄ catholicus mortuus fuit: Quē regeneratur⁹ eram amisit. verūtamē ille gratiā quā poposcit non amisit. Et de hoc *Aug⁹* de cōse. di. 4. in. c. baptismi. ita ait. Baptismi vicē aliquādo implere passiōez et latrone illo cui nō baptizato dictum est: Hodie mecum eris in paradiso: *Beatus Cyprianus* non leue argumentū assumit: quod etiam atq̄ etiā considerans inuenio non tū passiōem pro nomine xpi id quod baptismō teerat posse supplere sed etiam fidem et conuersionem cordis si forte ad celebrandum mysteriū

baptismi in angustijs temporu succurri non potest. **be. c. bi.** Cui consonat notabile dictu. **Inno. tertij. in. c. applica. extra de presbytero** non baptizato. Propter ista autem magister sententiaru ceteris theologi distinguunt tria baptismata. Primum vocant fluminis. s. spūs sancti: quo baptizantur hi qui baptizari vellent: ut dictū est et non possunt. Secundū vocant baptismū fluminis. i. aque. de quo loquimur.

Tertium dicit baptismū sanguinis cum quis non valēs baptizari aqua: patitur per fidem xpi et moritur per confessionem eius. cui ianua celi aperitur. ut dicitur de consue. di. 4. c. cathecumini. Et si obijceret quod non est nisi unū baptismā. in illud apostoli Eph. 4. Unus est: una fides: unū baptismā. Respondet **Tho.** quod tria baptismata predicta unū dici possunt propter unitatem spūs sancti: a quo habent potentiam et gratiam. Vel potest dici quod unū est baptismā sacramentū. s. fluminis: seu aque. alia propter duo licet conferant salutem. tamen non sunt sacramentū ut dicit **Boetij. in quarto. di. 4.** Tertium dubium. utrum baptismus sit differendus vel accelerandus. Et respondet **Tho.** quod circa hoc est distinguendum de baptizandis. Nam aut sunt pueri aut adulti. si sunt pueri non est differendum baptismā. Primo quidem quia non expectat eis maior instructio aut plenior conversio. Secundo propter periculum mortis: quia eis non potest alio remedio subveniri nisi per sacramentū baptismi: quibus baptismus predest. propter fidem offerentium et ecclesie. ut dicit **Aug. de consue. di. 4. c. illud perscrutari.** Et **Isidorus** ibidem in. c. puuli. Si autem argueret quod actus actiuorum sunt in patiente et dispositio secundum Aristotelem in. 2. de anima. s. in paruulis nulla precessit dispositio ad susceptionem effectus baptismi. ergo baptismus non potest causare suū effectū in paruulis. Respondet **Ric.** quod illa propositio debet intelligi de actiuo limitate virtutis. Deus autem a quo sunt principaliter effectus baptismi agens est infinite virtutis. Minor etiam argumenti realiter intellecta falsa est. quia fides ecclesie aliquo modo ad susceptionem ba-

pismi disponit: quare pueri precipue commode fieri potest sunt baptizandi. Si pro de adultis loquimur: quibus subueniri potest per baptismum desiderium ut supra dictū est: tunc eis ut ait **Tho.** non statim cum convertuntur est sacramentū baptismi conferendum: sed oportet differre usque ad aliquid certū tempus. Primo quidem propter cautelam ecclesie: ne recipiat confectio sacramentū a creditib' fictis. Unde de presue. di. 4. in. c. iudei. dicitur. Iudei quorum perfidia frequenter ad vomitum rediit. si ad leges catholicas venire voluerit: octo menses inter cathecuminos ecclesie limen introeant. et pura fide venire noscuntur: hanc rem baptismi gratiam mereantur. Secunda ratio dilationis est utilitas eorum qui baptizantur: qui aliquo tempore spacio indigent ad hoc quod plene instruantur de fide. et exercitentur in his que pertinent ad christianā vitam. Tertia ratio est sacramenti reuerentia: ob quam antiquitus adulti baptizabantur in duobus precipuis solennitatibus. pascha. s. et pentecoste. ut batur de presue. di. 4. c. de cathecumini. et c. duo tempora. et c. venerabilis. Potest tamen omitti dilatio predicta aut propter necessitatem puta cum aliquis baptizari cupiens esset in articulo mortis persecutionis et naufragij. ut expresse batur de consue. di. 4. i. c. hi qui. Aut quando illi qui sunt baptizandi apparent perfecte instructi in fide et ad baptismum idonei. sicut **Philippus apostolus** statim baptizauit eunuchum. ut batur **Act. 8. c. et Petrus Cornelius**: et eos qui cum ipso erant **Act. xi.** Quartū dubium. utrum peccatores ad baptismum accedentes teneant sua peccata confiteri Respondet **Tho.** quod duplex est peccatorum confessio. una que fit interius reo. et hec requiritur ante baptismum ut. s. homo peccata sua recogitans de eis doleat. Non enim potest inchoare nouam vitam: nisi cum peniteat veteris vite. ut **Aug. dicit** in li. de penitentia. Alia vero est confessio peccatorum exterior que fit sacerdoti. et talis confessio non requiritur ante baptismum Primo quidem quia talis confessio cum

respiciat psonas ministri ptinget ad pñe sacramentū. quod nō requirit ante baptis-
mū: quia est ianuā omnīū sacramē-
torum. Secundo quia cōfessio exterior
que fit sacerdoti ordinatur ad hoc q̄ sa-
cerdos cōfiteatē absoluat a peccatis: 7
liget ad opa satisfactoria: que baptis-
mū non sunt imponēda. fm̄ illud Amb.
in glo. Ro. xi. Bñā tēi in baptismo nō
requirit gemitū neq̄ planctū: uel etiam
opus aliq̄d sed solā fidem. 7 oīa gratis
condonat. Que uerba notant de pñe. di.
4. in. c. sine penitētia. Baptisandi etiā
nō indigent remissione peccatorū p̄ cla-
ues ecclesie: quibus omnia remittūtur
p̄ baptismū. Sufficit ergo bis q̄ bapti-
zantur confessio generalis: quā faciūt
fm̄ rituz ecclesie abrenūciantes sabbane:
7 omnibus opibus ei⁹. Si tamē ex sua
re uotione uellent confiteri audiēdi sūt:
non ad hoc q̄ satisfactio eis imponat: s̄
ut contra peccata consueta eis spūalis
uite informatio tradatur. Quantum
dubū. utrū pueri in decori 7 infidelium
sunt inuitis parentibus baptisandi. Et
respōdes fm̄ sentētiā Ric. di. 64. 7 Tho
2. 2. q. 10. 7. 3. parte. q. 68. q̄ filij infi-
deliū aut habent vsum rationis 7 ānos
discernōnis aut nō. si sic quoniā p̄tum
ad ea que sunt iuris diuini uel natural
incipiunt sue p̄tatis esse. ideo pp̄ia vo-
luntate inuitis parentib⁹ baptisari p̄nt
Si p̄o nondū habent vsum liberi arbitrij
baptisari non debent: quoniā nunq̄ b̄
fecit ecclesia. 7 hoc duplici ratiōe. Una
quidem est propter p̄iculū fidei. Si eni
pueri nondū vsum rationis habentes
baptismū susciperent: postmodū cū ad
p̄fectam etatem puenirent: de facili pos-
sent a parētib⁹ induci ut relinquerent
q̄d ignoranter susceperūt: quod verge-
ret in fidei retrimentū. Alia ratio est q̄a
repugnat iusticie naturali. Filius eni ē
aliquid patris: 7 primo quidē a paren-
tibus nō distinguit fm̄ corpus q̄ diu i
matris vtero continet. Postmodū p̄o
postq̄ a matris vtro egredit ante q̄ ba-
teat vsum liberi arbitrij p̄tinet sub p̄ntū

curas: sicut ibi quodā spūali vtero. Dē diu
eni vsum rōnis nō habet puer: non differt
ab aliā irrōnali. vnde sicut bos ul' equ⁹
alicui⁹ ē: ut vtaf eo cū voluerit sicut p̄po
instrō fm̄ iura ciuilia. ita te iure nālī ē
q̄ filius ante q̄ bateat vsum rōnis sit sub
cura p̄ris. q̄re inuitis p̄tib⁹ nō debet fili⁹
baptisma dari. Ipsi etiā infideles adulti
nullo mō coacti sūt baptisādi. ut p̄. 45
di. c. de iudeis. q̄a ut ibi b̄ tales nō sūt
inuiti saluādi: s̄ volētes: ut integra sit for-
ma iusticie. Si ē eni pp̄ij arbitrij volū-
tate bō serpēti obedies p̄it: sic vocāte se
grā tēi. pp̄a mē p̄uerit q̄sq̄ credēdo
saluaf. Notandū tñ fm̄ Ric. sequendo
sniam Inno. tertij. in. c. maiores. c̄. de
bap. 7 eius effectū. q̄ aliq̄s p̄t cogi ad
baptismū suscipiendū duplici coactiōe.
Prima ē coactio absoluta: q̄n quis ba-
ptisat inuitis 7 penit⁹ p̄tradicēs: qui lz
abluaf exterius 7 baptisat fm̄ rebitam
formā: tñ nec rem nec caracterē suscipit
sacri. 2. ē coactio p̄ditionalis: q̄n q̄s
terrorib⁹ atq̄ supplicijs violēt attrahit
7 ne retrimentū incurrat: baptismū susci-
pit sacm̄: tal' sic 7 is q̄ fide ad baptis-
mū accedit caracterē suscipit xp̄ianitatē
ip̄ressū: 7 ip̄e tanq̄ p̄ditionalit volēs: lz
absolute nō relit cogēd⁹ ē ad obseruan-
tiam fidei xp̄iane. Tertio p̄sideremus
baptismi q̄litate. Debet nāq̄ baptism⁹
p̄ferri q̄n a ministris ecclesie dat cū q̄nq̄
p̄ditionib⁹. p̄. oī vnitatis. 2. simultatē.
3. modalitatis. 4. paternitatis. 5.
sacralis solēnitatis. p̄. cōditio q̄ ob-
seruari dōz i baptismō dicis vnitatis. Nā
vn⁹ dōz baptisare 7 nō plures. q̄m si p̄les
baptisaret: aut dicerēt. nos te baptisā-
mus. 7 b̄ nō eēt pueniēs: q̄m bō nō ba-
ptisat nisi ut minister xp̄i: 7 vicē eius
gerēs. Nū vn⁹ ē xp̄s. ita oī vnū ē mi-
nistriū: q̄ xp̄m rep̄ntet. 7 ideo 3. ia intē-
tio videt excludē baptismi sacm̄. Aut
plures baptisaret 7 vnusq̄sq̄ dicerēt. ego
te baptisō. 7 sic q̄libet exp̄rimēt suā in-
tentionem q̄ ip̄e singularitē baptismū
p̄ferret. 7 tūc manifestū ē q̄ ille q̄ prius
p̄ba. p̄ferret daret baptismi sacramētū.

Alius nō q̄ tuncunq̄ ius baptizandi
bateret si verba p̄nūciare p̄sumeret: eēt
puniendus tanq̄ rebaptizator. Si autē
oio s̄l̄ p̄ba p̄ferret: aut hoīez imgeret
uel asp̄geret essent puniendi de inordi-
nato modo baptizandi. 7 nō de iteratiōe
baptizandi: q̄a quilibet q̄tū in se baptiza-
ret: nec tradēt aliud 7 aliud sac̄m: sed
xp̄us qui est vn̄ interī baptizans vnū
sac̄m p̄ cōs p̄ferret. Si autē quereret an
possit vn̄ plures s̄l̄ baptizare. dicendū
q̄ i casu necessitatis sic sub hac forma:
Ego vos baptizo 7c. nec p̄ hoc diuersi-
ficaret forma ecclesie: q̄a plurale nō est
nisi singulare geminātū: p̄sertim cū plu-
raliter dicat Mat̄. vlt̄. baptizantes
eos 7c. hec L̄to. 2^a p̄ditio que in ba-
ptismo p̄ferēdo requirit̄ dicat̄ similtas
ut. s̄l̄ sint p̄ba. plata cū ipsa ablutiōe.
Dicit tñ Ric. di. 3. q̄rti. q̄ verba 7 ablu-
tiōe s̄l̄ eē p̄t̄ intelligi tripliciter. aut p̄
realē existentiā vn̄ in alio. aut p̄ eorū
coexistentiā in intentiōe. aut in t̄pe. Si
multas s̄m modū primū nō requiritur
q̄a nec possibilis est: eo q̄ p̄ba nō sunt
nata esse i ablutione. nec eōuerso. Si
multas modo secundo req̄rit̄ de necessi-
tate explicite: in q̄tū necessariū ē q̄ ab-
luens 7 p̄ba p̄ferens intēdat circa ba-
ptizandū facere quod facit ecclesia. Si
multas autē tertio modo aliq̄ modo re-
quir̄t̄ de necessitate: 7 aliquo modo nō.
Necessariū enī ē q̄ baptizans sic abluat
7 p̄ba p̄ferat: q̄ s̄m cōm vsuz illa duo
videant̄ p̄tinere ad actū vnū: qd nō eēt
verū si in mane ablueret. 7 in sero verba
p̄ferret: uel eōuerso. nō est tñ necessa-
rium q̄ simul punctualiter vtrūq̄ inci-
piat 7 terminet. s̄ sufficit q̄ platio ver-
borū incipiat aq̄ ablutio terminet̄:
uel eōuerso. Debet tñ baptizans illa
facē simul: quātomagis p̄t̄ bono modo
3ª cōditio que i baptismo est seruāda
dicat̄ modalitas. Nam ut inquit Ric. 7
Bon̄. Sacerdos debet puerū tenere per
latera: 7 versa facie ad aquā debet imer-
gere. Quare autē facie magis ad aquā
7 nō ad celum baptizandus tenet̄: debet

esse in signum humilitatis 7 reuerētie.

4^a cōditio que in baptismo seruāda
est dicat̄ paternitatis. Debet nāq̄ aliq̄s
adesse q̄ baptizandū leuet de sacro fonte
ut Dio⁹ dicit in li. de eccle. hierar. Rō ē
s̄m L̄to. quia spiritalis regeneratio q̄
fit p̄ baptismū assimilatur quodāmodo
generationi carnali. Unde dicit̄ i. Pet̄.
2. Sicut modo geniti infantes ratio-
nabiles: sine dolo lac concupiscite. In
generatiōe autē carnali paruulus nup̄
nat⁹ indiget nutrice 7 pedagogo. vnde
etiam i spiritali generatione baptismi
requirit̄ aliquis qui fungat̄ vice nutrici
7 pedagogi. instruendo eum qui est no-
uitius in fide: de his que p̄tinent ad vi-
tam xp̄ianam: ad quod p̄lati vacare
non possunt circa omnes curam populi
occupati. Et debet esse vn̄ qui leuat de
sacro fonte. ut dicat̄ de consecra. di. 4. c.
non plures. Si tamē plures essent: cū
omnibus cōtrahitur cognatio sp̄ualis
ut bates eē de cognatione spiritali. c.
q̄uis. li. 6. Et q̄ leuat etiā d̄z eē seculari
non religiosus aut monachus. ut dicat̄
de conse. di. 4. c. nō licet. 7. c. monachi.
Debet etiā esse fidelis non infidelis. ut
patet de consecra. di. 4. c. in baptismo
Ratio est scdm̄ L̄to. quia infidelis nō
est membrū ecclesie: cuius personā ge-
rit tenens ad sacramenta. Et si de facto
siue i necessitate leuat uel tenet: seu ba-
ptizat: non contrahit aliquā cognatio-
nem spiritalē. Qui autē leuat de sacro
fonte aliq̄: eius pater spiritalis dicat̄
ut patet. 30. q. i. in. c. ad limina. i. s̄. filia
7 in. c. omnes. 7. 3. q. 3. c. ita. vbi dicitur.
Ita diligere debet homo eum qui se su-
scepit de sacro fonte sicut patrem. Et de
conse. di. 4. i. c. vos ante omnia. de hoc
Aug⁹ ita loq̄t̄. Vos ante oia tam viros
q̄ mulieres: qui filios i baptismo susce-
pistis moneo ut vos cognoscatis fide-
iutores apud deum extitisse p̄ illis q̄s
visi estis de sacro fonte suscipere. ad eos
semp̄ admonete ut castitatē custodiant
iusticiā diligāt: caritatē teneāt. Dicit tñ
L̄to. q̄ patres spirituales moderno t̄pe

ad hoc nō ita stricte obligantur. quia ut plurimum hi qui baptizantur parentes habent xpianos: de quibus presumēdū est qd suos filios diligēter instruāt. Si tamē quocūq; modo sentirent p̄rium tenent sūm modū saluti spūaliuz filioz curā ip̄edere. S; nō licet effari qd mala: qd fraudes: quocūq; lenocinia s; nomie compaternitatē 7 cōmaternitatē fiant. Taceo illa ne scandalizet bi qui teum timentes dū compadres fiunt sacramentū baptisimī fideliter reuerentur. Unūq; sc̄p iudicet seipsum 7 videat si q̄s ille est qui compaternitatis iura fidēq; polluat: 7 qd graue ne phandumq; scelus cōmittat. Quinta conditio que i baptisimo seruari debet dicitur sacramentaliū solennitas. Nam ut inquit Tho. 3. sacramentalia non sunt re substantia sacramenti. sunt tamē ad tene esse ad excitandū reuotionē fidelū: 7 reuerentiā ad sacramentū. Scdm̄ p̄o Boñ. di. 6. qrti. Vido eoz qd sūt ad solennitā: ē sacramenti baptisimī sūm cōm ecclie consuetudinē hic est. Primo exsufflatur. 7 hoc fit ut ūtus diaboli exterior expellat 7 interior expellenda significet. sicut p̄ dicto Rabani. de institutione clerici. corū. Et Aug. in li. de symbolo. re p̄se. di. 4. c. postq. 7. c. sicut nostis. Secūdo signū crucis fit i pectore 7 in fronte. ut demon cognoscat se pellendū tam i oculo cordis qd in ap̄o p̄fessionis. Rabanus autē ubi sup̄a. 7 in. c. postea. dicit. Postea signat baptizandus signaculo sancte crucis: tam in fronte qd in corde ut ab eo tpe apostata diabolus in suo vase pristino sue interēptiōis cogitēs signaculū iā sibi reinceps illud sciat cē alienū. Tertio sal in ore ponit. ut seq̄ Rabanus in. c. ex hinc. ut p̄ sal typicuz sapientie sale condit⁹ fetore careat iniquitatis. ne a vermibus peccatoz vltra putrefiat. sed magis illesus seruetur ad maiore gratiā percipiendā. Significat ergo sal qd p̄ baptismū sapientie sapor p̄paratur: 7 fetor fornicis restringitur. Quarto fit linitio aurū 7 nariū cum

spūto. 7 re hoc dicit Rabanus ubi sup̄a in. c. postea. Postea tangunt ei nares 7 aures salua: 7 dicit ei x̄p̄s euāgelicū quod ihs qm̄ surdū 7 mutū sanauit tangens eum spūto linguaz eius: 7 mittēs digitos in auriculas eius dixit. Effeta quod ē adāpire. hoc enī sacm̄ hic agit ut p̄ saluā typicā: 7 sacerdotis tactum sapientia 7 virtus diuina salutē eiusdē caritatemini operet: ut aperiātur ei nares ad accipiendum odorē nouicie rei: ut apiant ei aures ad audiendū mandata rei. Quinto fit inunctio i pectore 7 spatulis: ut significet gratia vinctiōis ad reū amandū: 7 ad bona opa faciendū. re quo etiā loquit Rabanus in. c. deinde. Sexto p̄ baptismū fit inunctio chrismatis i vertice: ut dicit ibidē Rabanus. i. c. postq. ut x̄p̄i regni baptizatus particeps fiat: ut a x̄po x̄p̄ian⁹ vocari possit. 7 talis vinctio fit in capite: quia ut inquit Amb. in li. de sacramētis Sapientis sensus in capite eius. P̄ caput ergo sūm Boñ. anima resignat que p̄ baptismū impuribilis reddit ad contemplandum eterna. Christina enī confectū est ex oleo lucente 7 balsamo cōseruante. Septimo baptizatus vestit vestimento candido. re quo Rabanus in. c. post baptismū. inquit. Post baptismū tradit xpiano vestis candida: que significat innocentia 7 puritatē xpianā: quā post ablutas veteres maculas studio sancte cōuersatiōis imaculatā seruare debet ad representandum ante tribunal x̄pi. Amb. p̄o in. c. accepisti. sic ait. Accepisti post baptismū vestimēta candida: ut esset indicium qd exueris voluntatem peccatoz. 7 indueris immodestie caste velamina. Neq; p̄p̄ea tenendū ut ait Tho. qd non liceat xpianis alijs vestibus vti: qm̄ vestis illa: ut dictū ē dat p̄ tunc in mysterio spūalis significatiōis. Ultimo ponit cereus in manib⁹. ut sit lucerna pedibus eius verbum dñi 7 lumen seminis eius. Debet ergo cū necessitas non cōtra dicit facta predicta reuote celebrari cū alijs baptizatur:

quorū etiā nō inmemores esse debēt hi q
sūt baptizati. Recordare o aia xpiana
qualiter in sacro fonte diatolo abrenū
cians ihu xpi mēbrū effecta es. Recor
dare quē admodū in baptismo grā tibi
cōcessa est. ut fm virtutē 7 voluntatem
rei viuere posses. Recordare insup quō
in baptismo viam ingressa es eterne sa
lutis. Noli o infelix peccatū tantorū
beneficiōz oblita diatolo coiccare. Noli
opa bona negligere. Noli viā paradisi
deferere: sed curre post xpm in odorem
unguentorū illius: cuius nomē est oleū
effusum. a quo xpo xpiani dicunt. ut dī
extra de sacra vñctione. c. cum venisset.

De p baptismū delef culpa remittitur
pena: 7 confert gratia. Caplm. 3.

Tertū mysterū declarandum de
baptismo dicit fructificatio: in
quo de fructibus siue effectib⁹
baptismi libet dicere. Et notari possunt
tres principales effectus. Primus dī
deletio culpe. Secundus remissio pene.
Tertius collatio gratie. Prim⁹ effe
ctus baptismi dicitur deletio culpe. Per
ipsūz etenī delef omnis culpa tam ori
ginalis q̄ actualis. ut docet magister
sen. in. 4. di. 4. Et de hoc dicit Aug⁹ de
cōse. di. 4. in. c. a paruulo. A paruulo
recenter nato vsq ad de crepituz senem
sicut nullus prohibendus est a baptis
mo: ita nullus est qui nō peccato mor
riatur in baptismo: sed paruuli tm ori
ginali. maiores autē omnibus etiā mo
riuntur peccatis que male viuendo ad
diderunt originali. Et idem Aug⁹ in. c.
ut consideret ait. Nullo excepto dictū ē. s.
ab aplo. Quicūq baptizati sumus in
xpo: in morte ipsius baptizati sumus.
Et ideo dictum est ut pbaret nos mor
tuos esse pccō. Et glo. super illud Ero.
i. 4. Unus ex eis nō remāsit. iquit. Via
peccata ablata sunt in baptismo: poten
tia diatolica est submersa. Dicit g dñs
Boñ. q i baptismo omnis culpa delef:
7 restituitur homo in pristinā innocen
tiam q̄tum ad animā. Si autē queras

ratio huius. dicit q est diuina liberali
tas: que tantā huic sacramento contu
lit efficaciam. Sed posset aliq̄s arguere
sic. Diuersorūz morborū diuerse sunt
medicīne. g cū culpe sint diuerse: nō tm
specie: s̄ gnē. utpote originalis 7 actual⁹
7 venialis 7 mortal. ergo ad hoc q̄ cu
rentur necesse est q̄ diuerse adhibeātur
spirituales medicīne. Respondet Boñ.
q̄ remediū potest morbum respicere du
pliciter. aut quia principaliter sit ad s:
aut q̄a hoc curat tanq̄ annexū. Scdm
g q̄ diuersi sunt morbi spūales: diuer
se sūt etiā medicīne sacramētales pnci
palit ad illos ordinate. Si aut morb⁹
habeat aliū morbū cōiunctū: 7 medicī
na pfectam habeat virtutē curandi nō
tm curat principalem: sed etiāz annexā
7 sic facit baptismus. Secund⁹ ba
ptismi effec⁹ est remissio pene. Remittit
siquidē baptizato omnis pena peccato
debita. In Aug⁹ i li. de baptismo pa
uulozum. 7 habetur de conse. di. 4. in. c.
p baptismum. inquit. Quicquid ab ho
mine dictū factum 7 cogitatū est: totū
atolef: 7 quasi nō factū habet. Et glo.
sup illo p̄bo psal. quozum tecta sūt pec
cata. dicit. Ita sunt tecta peccata in ba
ptismo q̄ reus canon vult punire. Si
autē diceret q̄ hoc nō videt cōsonū co
q̄ Ansel. in li. cur de? homo ait. Si pcc
atus nō puni⁹: ino: dinatū dimittitur
7 reus nihil ino: dinatū relinquit. Re
spondet Ric. q̄ xps p passionē suā suffi
cienter exoluit penā peccatū debitā: que
in baptismo remittunt. Sed adhuc nō
nulli arguūt ostendētes q̄ p baptismū
non remittatur omnis pena. Primo q̄a
ut habetur de conse. di. 4. in. c. ne absir.
iu deis venientib⁹ ad baptismū indicen
da est penitentia 7 abstinencia. 40. diez
Secūdo quia videmus paruulos ba
ptizatos qui nullum peccatum cōmife
runt: post baptismū multis penalitib⁹
subiacere. 7 constat q̄ non iniuste. ergo
baptismus nō remouet oēm penā. In
quit enī Aug⁹. i. 3. de trini. c. i. 6. Omnia
huius seculi mala: dolores: laboresq̄s be

minū veniunt re peccatorū. 7 maxime re peccati originis meritis. Tercio arguunt quia baptizatus ante xpi passionem adhuc paradysus nō intrabat: sed clausura illa erat pena peccati. ergo per baptismū non remittit illa pena. Ad primū rōdet Ric. q̄ illa pnia nō indicit iudeis propter sacramenti efficaciam: sed propter eius reuerentias. 7 iudeorū recipientium baptismū probationē. vñ eis non indicēbat post susceptionē baptismi: sed ante. 7 q̄uis sic obseruaret quōdam. tamen modo nō oportet obseruari: sed quod innuit glo. i. p̄ allegato c. ne absit. nisi esset contraria consuetudo. Ad secundū respondet Bon. dicens q̄ distinguēdū est re penis. Quedam enim sunt pene eternales. 7 quedā temporales. Ab omni eternali absoluit baptismus telendo omne culpam. De penis autē tpalib⁹ adhuc est distinguēdum: quia quedā cōtrahunt. ut fames sitis: passionēq̄ contemporanee vite. Quedā imponunt 7 assumunt: ut ieiunia corporalia 7 spiritalia exercitia. 7 laboriosa opera. Baptismus ergo ut dictum est absoluit ab omni pena eternali 7 ab omni pena temporalis satisfactoria siue assumpta: nō autē ab omni p̄tracta utpote a fame siti 7 ceteris similib⁹. Rō autē est: quia ad hoc ipsū nō ordinauit 7 ratio quare non ordinauit est: q̄a cōgruum fuit q̄ huiusmodi penalitates i nobis propter tria relinqueret. P̄rio p̄pter manifestandam equitatē diuini iudicij. ut illa sententia quā dictauerat re morte Ade 7 posterorū eius immobilis permaneret. vnde ab illa nemo euadit.

Secunda ratio fuit ad ostendendū fructum passionis xpi: a qua virtutem sacramentū habet ut penas remittat p̄sonales nō naturales: quia remedium respicit p̄sonā nō naturā. Tercia rō fuit propter hominē adiuuandum. Per huiusmodi etenim penalitates adiuuatur homo ut spiritalit̄ viuat: 7 pugnans cozonetur. Tho. 2o. q. 59. tertie partis dicit q̄ baptismus habet virtutem quā

ferendi penalitates presentis vite. nou tamen eas aufert i presenti vita: quod fitum ut baptizati conforment̄ xpo: q̄ licet a principio sue conceptionis fuerit plenus gratia 7 veritate: habuit t̄ corpus passibile: quod per passionē 7 mortē est ad vitam gloriosam resuscitatum. ita 7 xpianus in baptismo grāz consequit̄ q̄tum ad aiam: habet tamē corpus passibile: in quo proximo possit pati: sed tandem resuscitabit ad impassibilem vitam. Vnde ap̄s Ro. 8. ait. Qui suscitauit ibm xpm a mortuis uiuificabit 7 mortalia corpa nostra p̄ inhabitantē spiritū eius i nobis. Penalitates ergo virtute baptismi auferētur a iustis in resurrectione quādo mortale corpus hoc induet incorruptionē 7 immortalitatem. Ad tertū argumētū respondet Ric. q̄ baptismus modo ap̄t celi ianuam baptizato q̄tum ad efficaciam: q̄uis hoc nō posset facere an passionē: quia particularis remotio clausionis predicte q̄tum ad efficaciaz dependet ex vniuersali remotioe illius clausionis q̄tum ad sufficientiam: que per xpi passionē facta est. Tercio baptismi effect⁹ ē collatio gr̄e. Et enī nūq̄ glo. ad Titū. 4. c. in expositione verborū ap̄li dicēt. Saluos nos fecit p̄ lauac̄ regenerationis 7 renouationis spirit⁹ sc̄i quem effudit in nobis abunde. Lauac̄rum regenerationis est sacramentum baptismi: in quo datur gratia spirit⁹ sc̄i 7 copia virtutū. Sed nōnulli dubitāt an pueri in baptismo consequant̄ grāz 7 virtutes: cum nondum habeant vsū liberi arbitrij. Et dicit Tho. 3. parte. q. 69. q̄ quidā antiqui posuerunt q̄ pueris in baptismo non dantur gratie 7 virtutes: sed imputatur eis character eb̄isti: cui⁹ virtute cū ad perfectam etatem venerint consequuntur gratiam 7 virtutes. S3 hoc patet eē falsū dupliciter. Primo quidem q̄ pueri sicut 7 adu'ti in baptismo efficiuntur membra christi. vnde necesse est q̄ a capite recipiant influxum gratie 7 virtutis.

Secundo q̄a fm hoc pueri recedentes post baptismū nō puenirent ad uitā eternā. quia ut dicit ad Ro. 6. Gratia rei uitā eterna. Causa autē erroris fuit quia nescierūt distinguere inter habitū 7 actū. 7 sic vidētes pueros inhabiles ad actus virtutū: crediderūt eos p̄ baptismū nullaten⁹ p̄tē habere. Sz ista impotentia operandī nō accidit pueris ex defectu habitū. sed ex impedimento cor: pali: sicut 7 dormientes q̄uis habeant habitus virtutū. impediunt tamē ab actibus. ppter somnū. Ite. *Ab.* Ex quibus omnibus colligimus quantū debeat deo nos qui baptizati sum⁹: quibus tam liberaliter sua dona dignatus ē impartiri. conari insup omni studio tenemur virtutes amplecti: ad q̄s nos faciles reddidit in susceptione baptismi. ut sic mereamur i hoc seculo gr̄e profectum: 7 in futuro eterne vite premium. Amen.

Feria sexta in parascue. de dolorib⁹ anxietatibus 7 amaritudinib⁹ xp̄i ihu quos in sua passione. p totius humani generis salute sustinuit. Sermo. 69.

Dolores nostros ip̄e portauit. Ysa. pphe p̄ba sunt ista. 33. c. Passione dñi nři ihu xp̄i tam acerbissimā q̄

ignominiosā hodie recolētes a lachrymis cōtinere minime debemus. quimo flentes iuitare debem⁹ insensibiles creaturas ut in dolo suo cōpatiant filio virginis in cruce pendenti. d. illud Senece in p̄ma trage. Lugeat ether: magnusq̄ parēs etheris alti. Tellusq̄ ferax: 7 vāga ponti mobilis vnda. Tuq̄ ante oēs qui per terras tractusq̄ maris fundis radios. Noctemq̄ fugas ore recoro. Quidnā flebilis cōmemorari potest: q̄ mors illa senissima rei 7 saluatoris nři ihu xp̄i? Talis memoria inq̄t Ber requirit lachrymas. Ad illas eteni nos

puocat sancta mater ecclesia hodie nigris induta. Ad illas nos excitat xp̄s ih̄s i doloribus suis. Ad illas insuper nos trahit virgo illa p̄ssima: spes vni⁹ ca mundi. Nam si pie volumus cōtemplari videbimus eaz vultu mesto. facie squalida. sparso crine: ac scissis vestib⁹ stantē ante crucem: 7 querula voce dicentem. *O fili mi: quē de spū scō concepitum teū verū hominē peperit: video te inter duos latrones cruci affixū 7 vultu neribus plenū.* *O fili mi: quem adorāt angeli: caput spinis tenes coronatū.* *O fili mi: quē tanta diligentia dum tenellus eras enutriu: quem semp dilexi semp amauit: q̄a tu me dilexisti 7 amasti gentricē tuā: ecce i cruce mortuus es 7 extinctus.* *O pater eterne: compatere mihi sue miserrime matri 7 plange me cū tuū ac meū filiū.* Et quia id tue nature non conuenit: p̄cipe illud creaturis tuis. *O angelia spiritū 7 vos mortuo vestro plangite meū.* *O celestia corpora: quo:ū pulchritudinem vincebat de cora facies filij mei. plangite illū ista die instar leprosi refozmē factū.* *O insensibilia elementa. o terra cū tuis arboribus 7 plantis. o aqua cum tua claritate 7 admirabili fluxu. o aer cū tua facilitate. o ardens ignis cum tua viuacitate: plāgite meū factorē vestrū filiū meū.* *O reges terre: principes 7 quilibet domini: plangite meū dñm dominantū filiū meū.* *O populi oēs: 7 tu p̄cipue o popule xp̄iane: quos xp̄s tantū amauit: ut 7 mori p vobis eligeret: plangite illū meū tam dñm mortuū filiu meū.* *O virgines. o vidue. o continentes. o senes. o paruuli. lūgite meū benignissimū dñm vrm.* *O matres que filios genuistis soluite crinē: 7 p mesta colla capilli fluant implentes aerem vocibus 7 dicentes meū.* *Fili mi ih̄s: ihu fili mi: hodie p peccato: ib⁹ passus 7 mortuus es.* *O lumen oculorū meorū. o spes 7 solatium vite mee. o gaudium 7 iocunditas mea: quomodo factus es mihi amaritudo 7 dolor: vulnerasti cor meum. 7*

transfodisti illud pungenti gladio. His aut similibus verbis piissima virgo nostram duritiem rumpere satagit. Et quia non sumus a nobis sufficientes horum mysteriorum ut retemus cum deuotione compunctio: fletu: et lachrymis recordari. opus est ut supernum imploremus aut filium. Et licet in omnibus alijs predicationibus consueuerimus virginem interpellare. tamen quia hodie circa filij lamenta est occupata: gaudiumque angelice salutationis conuersus est illi in tristitiam et merorem. ideo ad crucem humiliter confugemus. illamque salutabimus: verba quibus ecclesia vtriusque referret. O crux que spes unica habet passionis tempore auge pijs iusticiam reus dona veniam. Et tu pater de celis reus concede nobis omnibus: ut per merita crucis filij tui corda nostra flectere mollireque valeamus: quatenus cum lachrymis loqui et audire possimus passionem eius. Hac itaque suscepta fiducia de ipsa passionis locuturi ad christi dolores conuertemur sermonem: quos in verbis in nostro theatro allegatis ysaias prenucciavit. Ut autem ordinate incedamus distinguemus in tres principales articulos horum diuinam predicationem: in quorum quolibet quatuor dolores christi pie contemplantur.

In primo articulo quatuor dolores.
Primus dolor dicitur orationis.
Secundus comprehensionis.
Tertius reductionis.
Quartus contradictionis.

In secundo articulo quatuor.
Primus presentationis.
Secundus sententiationis.
Tertius crucifixionis.
Quartus inspectionis.

In tertio articulo quatuor.
Primus illusionis.
Secundus colloctionis.
Tertius incompassionis.
Quartus separationis.

Qualiter christus in oratione vehementer doluit propter contristationem. propter pe-

nitentiam: et propter confortationem.

Primi articuli dolor primus.

Primus dolor quem christus ipse pro nobis tulit. et nos pie illum meditari debemus. dicitur orationis. Doluit namque dei filius in laboriosa oratione quam post cenam fecit ad patrem: Cuius doloris vehementia colligi potest ex tribus.

Primo ex contristatione. 2° ex petitione.

3° ex confortatione. Primo apparet vehementia doloris christi ad orandum cum ex contristatione. Ad quod intelligendum notare debemus. quia Job 18. dicitur quod post cenam egressus est ihesus cum discipulis suis trans torrentem. Cedron ubi erat hortus in quem introiit ipse et discipuli eius. Et licet Math. 26. Marc. 14. et Luc. 22 narretur quod hymno dicto exierunt in montem oliuarii: Tamen Augustinus de consensu euangelistarum dicit quod idem est locus. Hortus enim ille erat trans torrentem. Cedron ad pedes montis oliueti. Ibi postquam discipulus dixit scandalum quod passuri erant premonuisset Petrum in se nimium confidentem qualiter cum ter ante quam gallus bis cantaret esset negaturus: Venit cum eis in villam: que dicitur Bethsemani. et dixit discipulis suis. Sedete hic donec vadam illuc et orem. Et assumpto Petro et duobus filiis Zebedei: cepit contristari et mestus esse: et ait illis. Tristis est anima mea usque ad mortem. Et hic theologi querunt vtrum anima christi fuerit passio tristitie. Et arguunt quidam quod non. Nam sapiens Eccl. 30. c. tristitiam dissuadet dicens. Tristitia non res anime tue: et non affliges te metipsum in consilio tuo. Et iterum ibi. Tristitiam longe expelle a te. multos enim occidit tristitia et non est utilitas illi. Arist. in sup. 3. stropi. ait. Eadem sunt magis eligenda sine tristitia quam cum tristitia. Sapiens in sup. p. 12. ait. Non conuertabit iustum quicquid ei acciderit. Sed Ric. et Bon. di. 15. tertij. respondent quod absque dubio sicut magister sen. refert. et text. euangelicus confirmat. in anima christi fuit passio tristitie. Sicut enim ex coniuncta rei amate cum apprehensione eiusdem causatur

in appetitu sensitivo passio delectatio:
sic ex coniunctio rei odite cū apprehen-
sione eiusdem causat in appetitu passio
tristitie. 7 q̄a res de primo 7 certitudi-
naliter futura p̄siderat q̄si iam p̄sens
p̄pter euentū instantē p̄pinq̄tatē 7 infal-
libilitatē. ideo nō solū respectu rei odite
cū est p̄ns: s̄ etiā respectu rei odite infal-
libiliter 7 de proximo ventura est passio
tristitie. Nā fm p̄bm in. 2. r̄t̄o. Illi
qui iā de capitant nō timēt vidētes sibi
necessitatē iminere: s̄ tristant. Et id q̄a
sensualitas aie x̄pi mortē recusabat cū
apprehendit ipsam ut de primo infalli-
biliter venturā. causata fuit i ei⁹ appetitu
passio tristitie. Aliē tū fuit i eo tristitia
q̄ i nobis. In nobis enī frequēter cau-
satur ē 7 p̄ter impius rōnis. qd vitupa-
bile est ut p̄ p̄ auctoritates sup̄ allega-
tas. In x̄po nō fuit nisi fm impium
rōnis: q̄ ungebatur sensualitatem tristari
moderate fm exigentiā sue nāe. 7 id in
ipso nō fuit tristitia rōnē p̄vertens neq̄
p̄turbans: nec de necessitate. Ob quod
Hierō⁹ sup̄ Mat̄. ait. Dñs n̄r ut veni-
tatē p̄baret assumpti boīs vere quidē cō-
tristat⁹ est. Sed ne passio in aīo illius
dñaret p̄ passionē cepit p̄tristari. Aliud
enī est contristari: aliud incipere p̄tristari
he cille. Considerem⁹ ḡ q̄ benigne dñs
orbis tribus illis discipulis aduocatis
eos forte amplectendo: 7 nūc sup̄ vnuz
nunc supra aliū repterā extendendo cū
suspicijs 7 anxietate mltā dicebat. Deu
filiū mei: discipulū mei carissimū. Tristis
ē aīa mea vsq̄ ad mortē. Scdm̄ Iherico.
de lira. dictio x̄s q̄ accipi p̄t dupliciter.
vno modo intensiue: q̄a tāntū itensa erat
q̄tum poterat esse. alio modo extensiue
quia durauit vsq̄ ad horā mortis. 2°
apparet v̄bementia doloris x̄pi ex p̄ti-
tione. Dimissis vtiq̄ trib⁹ illis quibus
dixit. Sustinete hic 7 vigilate mecum.
Auulsus est ab eis q̄tū iact⁹ ē lapidis
ut Lucas meminit. 7 positis genib⁹ ora-
bat dicēs. Pater mi si possibile ē trāseat
a me calix iste: verūtm̄ nō sicut ego volo
sed sicut tu. Et venit ad discipulos suos:

7 inuenit eos dormientes: 7 dixit Petro
Sic? Non potuisti vna hora vigilare
mecū? Vigilate 7 orate ne itretis in tē-
ptationē. Spiritus quidē p̄mp⁹ est: caro
aut infirma. Iterū secūdo abiit: 7 ora-
uit ut prius. Et venit iterū 7 inuenit di-
scipulos dormientes p̄ tristitia. 7 relin-
quit iterū secūdo abiit: 7 orauit. Vbi doc.
t̄ro. querūt vtrū illa oratio fuit a rōne
aut a sensualitate. Et r̄ndet Boñ. di. 12.
tertij. q̄ de ipsa dupl̄ possum⁹ loq̄. aut
q̄tū ad mām. aut q̄tū ad formā. Si lo-
quimur de ipsa q̄tū ad mām: cum mā
orōnis respiciat desiderū p̄tēns talis
fuit p̄titio sensualitatis: cui⁹ desiderij
erat ad nō moriendū. ut magister sen-
dicit in littera. Si aut loquamur de p̄-
dicta oratione q̄tū ad formā: sicut cuz
forma p̄titio respiciat discretionē p̄-
ponentis. 7 talis mod⁹ p̄ponendi sit a
discretionē rōnis: cōcedēdū est q̄ talis
oīo fuit volūtatē rōnalis. Ad qd me-
lius intelligendū notandū fm Boñ. 7
Ric. q̄ cū in x̄po sint plures nature in-
tellectuales. videlz diuina 7 humana
necesse est in x̄po plures ēē voluntates:
qd magister i t̄r. p̄ multimodas aucto-
ritates scd̄z ostēdit. Vnde si numerētur
voluntates x̄pi fm nās due sūt. s̄. diuina
7 humana. sed fm p̄sonas tres sūt. s̄. vo-
luntas diuina. 7 voluntas aie rōnalis. 7
volūtas appetitiua sensitiva: que exten-
so noīe volūtatē volūtas dicit: q̄a mo-
uetur p̄ apprehensionē. q̄a p̄p̄e loquēdo
de noīe volūtatē voluntas nō inuenit
nisi in p̄te aie rōnali. fm p̄bm. 3°. de aīa.
Igit̄ tanq̄ verus homo cogitans imo-
clare vidēs dñs ibs x̄ps que sibi para-
bantur in primo passionē que marty-
ria i suo corpore toleratur⁹ erat: volūtatē
quādā pietatis dicebat. Pater si possibi-
le est transfer a me calicē istū: verūtm̄ q̄a
sic est voluntas tua ut p̄ humano gnē
moriendo 7 patiēdo satisfaciā: ecce
me p̄omptissimū 7 paratū. fiat non qd
ego volo voluntate sensualitatis: s̄ qd
tu: q̄a ego idem volo volūtatē rōnis. Q̄
tunc ibi dicit: tot veritatē q̄ cepisti facē 7

docere. tu nobis dixisti ut orantes loquere-
mur patri tuo sibi hoc quod tu in tua
agonia sepius replicasti. fiat voluntas
tua. Ob quod Leo papa in sermone de
passione ait. Hec vox oēs fideles instru-
xit. oēs confessores accendit. oēs mar-
tyres coronauit. Nam quis mundi odia
quis temptationū turbines. quis posset
psecutorū supare terrores: vbi xpus in
oibus et p omnib⁹ pñ diceret: fiat vo-
luntas tua? Discant g̃ hāc vocē cōs ec-
clesie filij: ut cum aduersitas violenter
alicui⁹ temptationis in cūbit separo tre-
more formidinis accipiāt tolerantiam
passionis. hec ille. 3° appet vehementia
doloris xpi in sua ofone et pfortatione
Nam vrgens enī erat dolor ei⁹ ut et an-
gelus ad eū pfortandū mitteret. Appa-
ruit in q̃t Lucas et angelus pfortās eū.
Apparitiō autē illa s̃m Nico. d̃ lira. fuit
in visione corporali. vbi ostendit q̃ in eo
erat vera humanitas: que confortabat
ptra tristitiā insurgentē in presensitiua
et apprehensione mortis iminentis. Et
fact⁹ in agonia. pliri⁹ orabat. Erat autē
hec agonia reluctatio sensu alit⁹ mor-
tem horrentis. et rōnis ipsaz acceptatis
q̃a p̃tute diuina quelibet ps pmittebat
agere et pati qd erat sibi. ppiū. Et fact⁹
est sudor eius sicut gutte sanguinis de-
currentis i crā. Et vehementi enī anxie-
tate fiebat: ut nō solū humores exirent
p sudorē. s̃ etiā aliqd de sanguine sudo-
rem tingere. Scdm̃ p̃o opinionē aliq̃rū
hoc sup̃naliter factū est: ut sic xps suuz
sanguinē iam p salute n̄ra effundere in-
cipet. Sed non imerito querē q̃s posset
vtrū dolor xpi patientis fuit dolor: acer-
bissim⁹: ita q̃ excesserit cōm dolorē quo-
rumcūq̃s patientiuz. Et rñdet Ric. in
tertio. et Bon. di. is. et Lxo. tertia pte. q
66. q̃ quis dolor xpi nō fuerit maxim⁹
oīuz dolorū simpliciter: cū dolor d̃nā
toz sit eo maior. fuit tamē maxim⁹ oīuz
dolorū huius vite ppter tria. p̃ ppter
cām passionis. 2° ppter modū patiēdi
3° ppter pditionē patientis. Primo
si consideret causa ob quā xps passus

fuit: in eo doloris afflictio magna fuit.
Non enī patiebat p culpa. ppria: imo
p aliena. nō p amicis: sed pro inimicis:
et etiam p his quos videbat ingratos.

2° si cōsideret modus patiēdi: fuit
in eo dolor acerbissimus. tum prop̃ ge-
neralite: quia in omnibus membris af-
fligebat. tum etiā. ppter continuitatem
q̃a suspendiū eius continuabatur: et clau-
adeo affligebat pendente. Ob qd mors
confictorū in cruce est acerbissima: quia
configunt in locis neruosis et maxime
sensibilibus. 3° si cōsideret q̃litas siue
pditio patiētis: maxima fuit in eo affli-
ctio. ppter maximā cōplexionis equali-
tatē: et ppter sensus viuacitatē. In q̃a
nullus potuit ei equari nec i equalitate
complexionis: nec in viuacitate sensus
dolor illius fuit oīuz dolorū acutissim⁹.
Addit etiā Lxo. q̃ si cōsideret puritas
doloris xpi: dolor iste fuit maxim⁹. Nā
in alijs patientib⁹ mitigat tristitia in-
terior et etiā dolor exterior et aliqua cō-
sideratione rōnis p quādā teruatiōnē
seu redundantiā a sup̃iorib⁹ viribus ad
vires inferiores: qd in xpo patiente nō
fuit. Unicusq̃ enī viriū pmissit agere qd
est sibi. ppiū s̃m Dama. Jo xps Tren.
i. c. ait. Vos omnes qui trāstis p viā:
attendite et videte si est dolor: similis sic
dolor me⁹. Cui⁹ magnitudinē nos col-
ligere possum⁹ cū videm⁹ xpm suā pas-
sionē cogitātē sudorē sanguineū emit-
tere. Vbi es o aia i d̃nalis? Quid agis?
D insignita imagine dei tui: Melis ob-
secro xpo ihu oranti. sudāt. gemēt. la-
chrymanti. et agonizanti. p salute tua as-
sistere misericorditer. Noli dormire illi
qui nō dormiuit ipse tibi. Inspice men-
culo cōpassio quāta pro te passus ē
a die natiuitatis sue usq̃ ad horā p̃ntē:
et nūc vigilans et orans frequēter patri
seip̃si offert: mortē acerbissimā. hodie fo-
re passurū. Et q̃a hō est cogitat in seip̃so
et sibi ipsi loquit. Hec me filiū m̃ris mee
hinc ad modicū captus ero. ligat⁹. fla-
gellatus. velusus. spinis coronatus. et
inter duos latrones in cruce pfixus.

faciam omnia libenter ut obediam patri meo: et redimam humanum genus. Sed teum me quanta sustineo tormenta. O quanta est tristitia mea et amaritudo cordis mei. Compaterere illi anima dura: et collige in corde tuo guttulas illas sanguinis quas sudando pro te fudit in terram.

De in comprehensioe vehementer voluit propter Jude damnationem. propter suam ligationem. et propter discipulorum turbationem.

Primi articuli dolor secundus.

Secundus dolor quem Christus pro nobis sustinuit dicitur comprehensio. quasi. ministri iudeorum comprehenderunt eum: et velut mancipium vilissimum ligauerunt. Fuit autem tunc vehementer dolor eius propter tria. Primo propter Jude damnationem. Secundo propter suam ligationem. Tertio propter discipulorum turbationem. Primo fuit vehementer dolor Christus propter Jude damnationem. Ipse namque turbam duxit ad locum in quo Christus orauerat: postquam erat cum discipulis suis. Sciebat enim ipse locus illum: quia frequenter conuenerat illic cum discipulis suis. Dederat autem signum his qui Christum comprehensuri erant. dicens. Quicumque osculatus fuero ipse est: tenete eum. Hoc autem signum secundum gloriam reddit eis ne loco Christi caperent Iacobum minorem: qui erat similis Christo in facie. Accedens ergo Judas ad Christum osculatus est eum: et dixit. Aue rabbi. Cui Iesus Amice inquit ad quid venisti? quasi dicat secundum aliquos. Tu ostendis amicitiam signo: et prodicionem agis de facto. Vel melius secundum alios. O Juda amice mihi quem ego dilexi: quem ad apostolatum vocavi. cui familiare me reddi. cui pedes in cena laui. cui nunquam displicui: osculo me tradis? Cur ista contra me facis? O amice mihi Juda: cui si ad penitentiam redire volueris: veniam sum prestare paratus. Cur me derelinquas? Cur a tuo proposito malo animum tuum non reuocas? Amice mihi si adhuc me amicum habere volueris: licet me tradas in manus inimicorum meorum: reuertere tamen ad me et ego suscipiam te. O vere benignissimum

et mansuetissimum dominum: qui licet toleret de iniuria quam sibi Judas inferebat: magis tamen ac magis affligebat de damnatione eius. Nam licet Christus qui videbat omnia dolore non modico afficeretur quasi Judas concepit animo illum vendere: quando Judas ad principes sacerdotum accessit et 30. argenteos in manu recepit. quando a cena exiit: et ad colligendum cohortem et ministros sollicitus propter autem insuper suo ferido ore ausus est proditorie osculari faciem ipsius de coram. et os eius preciosissimum. plus tamen angustabat eum videbat Judam propter suam obstinationem fore damnandum. Sed hic dubitat verum si Judas non tradidisset Christum et iudei non crucifixissent eum fuisset humanum genus redemptum. Et respondet Alexander. i. 3. volumine sume quod sic. quia in tali casu sola voluntas patiendi sufficeret ad redemptionem siue ad liberationem. ideo non excusatur Judas a peccato: neque iudei. Et si dicatur Romanus 8. Proprio filio suo non precepit deus sed pro nobis omnibus tradidit illum. Et Ysa. 53. Tradidit in mortem animam suam. ergo sicut pater et filius non peccauerunt: a simili non peccauit Judas neque iudei. Respondet Thomas 3. parte. q. 41. quod eadem actio diuersimode iudicatur in bono vel in malo secundum quod ex diuersa radice procedit. Pater enim tradidit Christum passioni ex caritate. quod intelligi potest. vno quidem modo secundum quod sua eterna voluntate preordinauit passionem Christi ad humani generis liberationem. secundum illud Ysa. 53. Dominus posuit in eo iniquitatem omnium nostrum. Secundo non preterendo eum a passione: sed exponendo prosequentibus. ut Augustinus dicit. Ipse pro filius tradidit seipsum passioni propter humilitatem: et ex obedientia factus pro nobis obediens usque ad mortem. ut dicitur Phil. 2. Judas coopatus est passioni Christi ex cupiditate et iniquitate. Pilatus ex humano timore. Et pharisaei ex timore et inuidia. ideo ipsi vituperant. et potissimum in gratissimum Judas: de quo sic exclamat Bernardus. O Juda mercator pessime. o proditor auarissime: cur non pretiisti a misericordia

197
 trigit illos argētos? Et q̄a paupcu-
 la erat aut mendicasset aut seipsam po-
 tius vendidisset: redissetq̄ ubi p̄cium
 ne filiū suū p̄deres innocētē. 2° fuit
 v̄temens dola: xpi p̄pter suā cōp̄elē-
 sionē ⁊ ligationē. q̄n̄. s. a ministris illis
 ligatus fuit. Ad qd̄ plenius intelligen-
 dum querēdū prius nobis est. v̄t̄ ipse
 filius v̄i benedicti volēs passionē susti-
 nuit. Et r̄ndeo q̄ sic. quod paret tripli-
 citer. Primo ex scripture p̄firmatide
 Ande Ysa. 53. dicat. Oblat^{us} est. q̄a ipse
 voluit. 2° ex p̄nūciatōe. P̄nūciavit
 quidē passionē suā q̄n̄ dixit. Math. 16.
 q̄ oportet ire hierosolymā ⁊ m̄lta pati a
 seniorib^{us} ⁊ scribis ⁊ p̄ncipib^{us} sacerdotū:
 ⁊ tr̄a die resurgere. Et Math. 17. c. q̄n̄
 post transfigurationē p̄cepit discipul^{us}
 suis. d. Memini d̄feritis visionē donec
 filius hoīs a mortuis resurgat. Et iterū
 Math. 20. q̄n̄ assūpsit duodeci discipu-
 los suos secreto: ⁊ ait illis. Ecce ascen-
 dūm^{us} hierosolymā ⁊ filius ip̄is tradet^{ur}
 p̄ncipibus sacerdotū ⁊ scribis. ⁊ cōdē-
 nabit^{ur} eū morte. ⁊ tradent^{ur} eū gentibus
 ad illudendū ⁊ flagellandū ⁊ crucifi-
 gendū. 3° patet q̄ voluntarie xpus
 se obtulit passioni ex facti probatione.
 Nam iudeos ⁊ eos qui cūz ip̄is erant
 solo v̄rbo p̄tute sua in terram p̄stravit.
 Quippe cū interrogasset eos quē q̄rit?
 Illiq̄ r̄ndissent. Ibm̄ Macarenū. ut
 eis dixit. Ego sum: abierunt retro: suz
 ⁊ ceciderūt i terrā. ut sic declararet v̄rē
 diuinitatis ei^{us}. Ob qd̄ Aug^{ustinus} sup̄ Job.
 inquit. Vbi nūc militum cohorz? Vbi
 terroz ⁊ murmur armorū? Vbi v̄t
 turbā cūijs ferocē: armisq̄ terribilē: sine
 telo v̄llo percussit. repulit. stravit. Deus
 enī latebat in carne ⁊ sempiternus dies
 ita membr̄ occultabat^{ur} humanis ut la-
 ternis ⁊ facib^{us} quereret a tenebris. bec
 ille. Et ut Criso^{stomus} sequit^{ur}. Demū ne quis
 dicat q̄n̄ ipse iudeos ad hoc induxit ut
 ipsum occiderent: seipsum in manibus
 eoz tradēs manifeste ostendit eis oīa q̄
 sufficiebant eos reuocare: Sed q̄a per-
 manebant in malicia ⁊ nullā habebant

exculpationē: tunc seipsuz in manib^{us} eoz
 tradidit. ideo iterum interrogauit eos
 postq̄ a terra surrexerūt. Et illi r̄nderūt
 sicut prius. Quib^{us} ipse dixit. Dixi vobis
 q̄a ego sū. si ergo me queritis finite vos
 abire. Tunc Symon Petrus gladio p̄-
 cussit Malcū seruū p̄ncipis: absaditq̄
 auriculā eius dextera. Si quis autē que-
 reret vnde gladi^{us} erat Petro. Criso^{stomus} dic^{it}
 q̄ audiens iudeos contra xpm̄ conspi-
 rasse armauerat se. Theophilus v̄o ait
 q̄ habuerat ipsū in cena pro vsu agni.
 3° xps auricula illi^{us} sanata ut Lucas
 refert Petri caritative redarguit dicēs
 Mitte gladiū tuū in vaginā. An pu-
 tas q̄a nō possum rogare patrē meum:
 ⁊ exhibebit mibi mō plus q̄. i. z. legiōs
 āgeloz. Vbi Hiero^{nimus}. Quasi dicat. Nō
 idigeo. i. z. ap̄loz auxilio. etiā si c̄s me
 defenderēt: q̄ possum habē. i. z. legiones
 angelici exercit^{us}. Nū legio apud v̄rēs
 sex millibus hoīuz p̄plebat^{ur}. De. i. z. legi-
 onib^{us}. ⁊ z. millia angelozū sunt i quoz
 genus hoīuz lingua diuisa est. bec ille.
 Subdidit xps. Quomō ergo iplebunt^{ur}
 scripture p̄phetaz? Calicē quem dedit
 mibi pater nō vis ut bibā illū? Deinde
 dixit turbis. Quāq̄ ad latronē crucif^{ixi} cū
 gladiis ⁊ sūstibus comprehendere me?
 Quotidie apud vos eram docēs i tē-
 plo: ⁊ nō me tenuistis. Sed hec est hora
 v̄stra ⁊ ptās tenebray. hora v̄stra dicit^{ur}
 s. vobis concessa ad me cōp̄rehendēdū:
 ⁊ ptās tenebray: quia diabol^{us} tenebray
 p̄nceps eos ad hoc incitabat. Tunc illi
 comprehenderūt ibm̄: ⁊ ligauerūt eum.
 O flebile spectaculū. o dolendū malum
 o lachrymabile factū videre illos i xpm̄
 seutentes: Nā ut pie possumus contem-
 plari irruerūt in eum frementes ⁊ rugi-
 entes leonū moze. Alij ceperunt eum p̄
 capillos suos: ⁊ violenter in terrā pro-
 iccerūt. Alij gratiosas manus suas ca-
 pientes retro v̄rterunt. Alij funib^{us} du-
 ris illas ligauerūt. Alij catbenā collo-
 cius ip̄osuerunt. Alij p̄timeliosis p̄bis
 iniuriabant sibi. Alij teniq̄ pugnis ⁊
 p̄mis suorū ensum percusserunt eum.

Quid vides o anima mea? Quid audis?
 Quid loquor? de quo dicimus quod tanta
 patiebatur, quod ligatus erat: et tam viliter
 oppressus et fatigatus? Nonne ipse est ihus
 dei et virginis filius? Nonne rex iherosolymorum
 angelorum? Nonne creator, gubernator,
 redemptor, glorificator, et benefactor tuus?
 Cur igitur non ploras: cur non clamas ad
 sidera? Tibi mihi saluamini anime mee, amice
 propter me miseram peccatricem: tam diu
 re vinctus es et catenatus? Emolli cor
 tuum ad pietatem: et commiserationem: et se-
 quere illum in meditatione deuota quocumque
 de cetero perget. 3° fuit vehemens do-
 lor: propter turbationem discipulorum
 Discipuli etenim talia que in christum fiebant
 conspiciebant: et ex hoc territi fugerunt
 eo relicto. et hoc predixit zacharias pro-
 pheta. 13. c. Percutiam pastorem et disper-
 gent oues gregis. 3° b incidit questio
 Alterius prophete predixerunt mortem christi et
 passionem. Et respondeo quod sic. Nam Zacharia. li.
 4. induit verba Sibylle. d. Et in manus
 impias infidelium postea veniat. dabunt
 autem deo alapas incestis manibus. et
 impurato ore expuent venenatos spu-
 tos. Dabit deo ad verbera simplici semini
 dorsum. et colaphos accipies tacebit me
 quis agnoscat quod verbum sit. uel unde ve-
 niat ut inferis loquatur: et corona spinea
 coronetur. Ipsa enim insipiens gens teum
 tuum non cognouit: sed spinis eum coro-
 nabit: et horridum illi fel miscuit. Recubi.
 Sed ex parte adhuc sancti propter te passi-
 onem christi multipliciter preueniunt. Dic-
 namus Ysa. 5. c. Incuruabis homo et humiliabis
 altus uel robustus viros. Et idem exponens
 illud Deuter. 32. Deus qui te genuit tere-
 liquisti. dicit in hebreo. Terebinte. i. terbi-
 litas et obliuisceris teum. Mole ele ele
 mole lecha. i. vulneratus uel occisus tuus
 uel afflictus. Et Terebinte. i. c. Hieremias di-
 cit. Plorabis plorabis in nocte et lachry-
 me illius in maxilla eius. Blo. rabbi Moysi
 babet. Plorans erit. i. ipsa Hierusalem: et
 plorare faciet teus sanctus. Et Terebinte. 3.

Hieremias inquit. Dabit percutienti se
 maxillam saturabis opprobriis. Quibus
 verbis consonat dictum Michae. 5. c. In
 virga inquit percutiet maxillam iudicis israel.
 i. christi. Nam Ysa. 53. dicit. Adonai iudex
 noster. Adonai dato: noster. Adonai rex
 noster. ipse autem saluabit nos. Et Ysa. 53. c.
 de christo passuro ita locutus est. Domine quod
 credidit auditui nostro. i. passionis christi
 mysterio: quod ego et alii prophete audiui
 a spiritu sancto? Et beatus achab domini cui re-
 uelatus est: quasi dicat. paucis. Et ascen-
 deret sicut vir gultus coram eo. i. christus coram
 deo patre: et sicut radix. i. sursum fructificans
 de terra sitienti. i. de virgine non hume-
 ctata uel secundata humano semine. Et
 non est ei spiritus neque de cor. i. in passione et
 vidimus eum: et non erat aspectus: et testi-
 ficauimus eum respectu et nouissimum vi-
 rorum: virum dolorum et scientem infirmitatem:
 et quasi absconditus vultus eius: et respectus
 super verecundia. unde nec reputauimus
 eum. Vere languores nostros ipse tulit
 et dolores nostros ipse portauit: et nos
 reputauimus eum quasi leprosum et percussum
 a deo et humiliatum. Ipse autem vulneratus
 est propter iniquitates nostras. et attritus est
 propter scelera nostra. Disciplina pacis
 nostre super eum et lino: et ei sanati sumus.
 Deus nos quasi oues errauimus. unus
 quisque in viam suam declinauit: et dominus pos-
 suit in eo iniquitatem eius. beatus ille
 qui autem predicta propheta ad litteram intel-
 ligat de christo patet per rabbi Moysen qui
 hoc tenet ut dicit Michae. de lira De tribu-
 latione etiam christi exponit de iudeis. illud
 Ysa. 51. Timoris domini. quod sequitur ad
 illa verba: Reges super eum spiritus timoris
 domini. et c. Nam i. li. Sanbedri ipse. i. distin-
 beley taliter scriptum est. Nabaribo. i. et
 molestabit eum in timore domini. Ibi dicit
 Rabbi Alexandri docet quod honoraret
 eum dominus precepto tribulationum et tor-
 mentorum. Et David in psal. 2. i. qui de
 christo secundum Michae. de lira intelligit in perso-
 na christi ita dicit. Deus meus meus. i. pater
 ratione diuinitatis et ratione humanitatis. respice
 in me. i. positum in afflictione: quare me

reliquisti. s. in manib⁹ iudeor⁹. longe
a salute mea. s. corporali. p⁹ba relictorum
inco⁹ru. i. populi que sua fecit sustinēdo
p⁹ eis penā. Deus me⁹ clamato p⁹ diem
s. circa hora nonā. 7 nō exaudies: quia
oratio illa. pcedebat ut dictū est q⁹rum
ad suā materiā a voluntate sensualitatē
7 nō ad insipientiā mibi. s. hoc contingit
q⁹ non sum exauditus: imo magna fuit
sapia sic redimere genus humanū. Tu
aut⁹ i sancto habitas. i. oia sancte facis
In te sperauerūt patres nostri: 7 lib⁹ a
sti eos. s. de seruitute egypti 7 captiuita
te Babylonis. Que liberatiōes fuerūt
quedā figure liberationis hominū. pp⁹
mortē meā facite. Ego aut⁹ sum p⁹mis. i.
vītus abhominabilis: 7 nō hō. s. non vtens
rōne q⁹ntū ad opimōnē iudeorū: q⁹ dice
bant eū remoniacū opprobriū hominū
s. maiorū: 7 p⁹beor⁹. 7 abiectio plebis. s.
populi cois. Omnes videntes me veri
scrūt me. locuti sūt labijs: 7 mouerunt
caput. s. dicentes. Sperauit in domino
eripiat eum: saluū faciat eū. qm̄ vult eū
Qm̄ tu es qui extraxisti me de ventre. s.
sup naturam fecisti me nasci de virgine
Sp⁹s mea: q⁹ a p⁹so fuit sp⁹s future glo
rie q⁹ ad corp⁹. In te plectus sū ex v⁹o.
i. tibi in supposito p⁹bi vnit⁹ a cōceptio
nis principio. de ventre matris mee de
meus es tu. i. tū meum te cognoui. q⁹a
aia xpi ab instanti cōceptionis fuit re
pleta p⁹utib⁹. Ne discesseris a me: qm̄
tribulatio prope est: 7 nō est qui ad
iuuet. Circūdederunt me viruli multi:
tauri pingues. s. iudei petulātes. 7 auā
ri obsederūt me. Alperuerūt sup me os
suū: sicut leo rapiens 7 rugiens. Sicut
aqua effusus sum: 7 dipsa sunt oia ossa
mea. i. discipuli. Factū est cor meū tāq⁹
cera liq⁹scēs in medio ventris mei. Aruit
tanq⁹ testa p⁹tus mea: 7 lingua mea ad
lexit faucibus meis. 7 in puluerē mori
reduxisti me. Qm̄ circūdederūt me ca
nes multi: consiliū malignantiū obse
dit me. Foderūt manus meas 7 pedes
meos. dinumerauerūt omnia ossa mea
Ipsi p⁹so p⁹siderauerūt 7 inspererūt me.

diuiserunt sibi vestimenta mea: 7 super
vestē meā miserūt sortem. Et itē p⁹s. 2.
quē apli Act. 4. c. de xpo intelligendū
testati sunt: de eius passione ita inquit.
Quare fremuerūt gentes 7 populi me
ditati sunt inania. Astiterunt reges t⁹
i. Herodes: qui vocabatur rex Galilee
Marci. 6. 7 Matth. 14. Et Pont⁹ p⁹
latus qui tenebat p⁹o tunc locum im
perato⁹is. Unde Centurio sub eo con
stitut⁹ vocat⁹ regulus Job. 4. Et prin
cipes cōuenerūt in vnu aduersus dñm
7 aduersus xpm̄ ei⁹. Ad hoc etiā ē p⁹o
p⁹bia illa Jacb. 12. dicēs. Videbunt in
quē trāsixerūt. Sūt 7 alie p⁹les de xpi
passione. p⁹phie: q⁹s omittim⁹ breuitatē
cā: 7 ad discipulos reuētimur i captiōe
xpi p⁹teritos 7 fugiētes. Neq⁹ credēdū
est id fuisse sine angustia cordis magi
stri sui etiā 7 sine fletu ac planctu ipso
rū. Puto etenim q⁹ postq⁹ viderunt turbā
xpm̄ ligantē ab illo aliquātulū elōgari
fugiendo cū ciulatu 7 suspirijs dicebāt
O mgt clementissime oī melle suauior:
quō videm⁹ in te seuire maliciā iudeor⁹
Ihu 7 nos miseri qd faciem⁹ tā gratiosū
p⁹res omittētes? Reliqm⁹ oia ut leque
remur te: 7 nūc certificati sum⁹ q⁹ p⁹ntia
tua p⁹uabimur: qm̄ occidēt te p⁹bei. His
7 silib⁹ q⁹relatiōib⁹ discipuli mesti ma
gistrū solū in p⁹sequētū manib⁹ ac cru
telissime eū tractantiū reliquerūt.

De xps vehement⁹ voluit in reductiōe
pp⁹ discipuli negationē: p⁹pter Anne
interrogationē. 7 pp⁹ alape p⁹ulsionē.

Primi articuli dolor tertius.

Tertius dolor quē xps p⁹o nob⁹
p⁹ctō:ibus sup⁹ortauit dicat⁹ de
ductionis. qm̄ ut bates Job. 18.
vinctus ductus est ad Annā primū. i.
p⁹mo. cui⁹ causa subdit⁹: Erat enī socer
Caiphe. 7 q⁹ eundo ad domū Caiphe
batebant transire ante domū istū An
ne ad intrauerūt domū ei⁹ ob ipsius re
uerentiam. Beda p⁹o dicit: quia forte
diuinitus factū est: ut qui erāt affines
sanguine sociarent⁹ in scelere. Tunc aut⁹
fuit vehemens dolor xpi p⁹opter tria.

Primo propter negationem. Secundo
 propter interrogationem. Tertio propter
 percussione. Primo fuit xelmes do-
 lor ille propter negationem quando a disci-
 pulo negatus fuit. Et ena inqt Jobes
 sequebat ihu Symon Petrus et ali
 discipul. i. Jobes fm Aug. Discipul
 aut ille erat notus pontifici. et introiit
 cum ihu in atriu pontificis. Petrus aut
 stabat ante hostiu foris: que Jobes in
 introduxit. Cui ancilla hostiaria dixit.
 Numquid et tu es discipul es lois isti?
 Dixit ille. Non sum. Erat aut Symon
 Petrus stans: et calefaciens se. et ibi se-
 cundo ministris dixit. Non su. Et etio
 rñdit cognato illius: cui? absceidit au-
 riculā dicenti. Nōne ego te vidi i bozo
 cum illo? Sz dubitat hic de hac nega-
 tione Petri: eo q videt diuersimode ab
 euangelistis narrari. Nam Matheus
 dicit secundā negationē factā ad vocē
 ancille. Et Jobes dicit ad vocē ministro-
 rū ad ignē stantiū. Similit Matheus
 dicit tertiā negationem factā ad vocem
 illoz qui stabant. et Jobes ad vocē co-
 gnati illius: cuius Petrus absceidit au-
 riculam. Rñdet Nico. de lira sequendo
 Aug. de consensu euangelistarū. q pñ-
 cipalis intentio euangelistarū erat ex-
 primere tertiā Petri negationē. et in hoc
 omnes conueniūt. De psonis autē ac-
 cusantib? siue de negatiōis loco nō erat
 principalis intentio. et probabile est q
 multi ad pba Petri circa eū et p similia
 verba dicebant: improprio ei magis-
 trum suum. et ideo vnus euangelistaz
 exprimit vnā psonā accusantē. et alius
 aliam. vnde fm veritatē hystorie prima
 negatio fuit facta ad hostiariē vocē pñ-
 cipaliter. Secunda ad vocē illoz qui
 stabant ad ignem. fuerunt tamen exci-
 tati ab alia ancilla. et tertia facta ē mul-
 tis cum accusantibus: inter quos prin-
 cipalis erat cognat? illius: cuius Pe-
 trus absceiderat auriculam. De hac aut
 negatiōe Petri Criso? in sermōe ita ait
 Idcirco aut diuine puidencie secretū
 pmisit. ut pñnus ipse lateret Petrus: q

erga peccantes duriorē finiam. pñij ca-
 sus intuitu tēperaret. Petrus eni o: bis
 terraz doctoz et magister peccauit: et ve-
 niam impetravit. ut hec indulgētie no-
 ma et regula iudiciūbus preteret. Id-
 circo non angelis arbitroz cōmissā sa-
 cerdotij ptatē: ne cum ipsi minime pcc-
 carent: in peccatoribus sine misericor-
 dia iudicarent. homo passibilis sup ho-
 mines ordinat: ut dñ ipse in alijs suas
 recolit passiones mitē apud eos se pre-
 teat et benignū. h ille. Scōm aut Nico.
 de lira. qdā voluerūt tenere q Petr? nō
 negauit xpm ex timore mortis: sed ex
 amore nolens ab eo separi. Dicebat. n.
 q si dixisset se eē discipulū xpi statū fuis-
 set eiectus et separatus ab eo. Sed hoc
 patet esse falsū. ppter pba xpi. qui pñ-
 dicens Petro q eum esset negatur? et
 videns q esset se multū psumēs sub-
 didit. Spirit? quidē promptus ē: caro
 aut infirma. Et q negatio sua ex timorē
 re puerit testatur Rabanus: qui ait.
 Palam corā omnib? negauit. q se ma-
 nifestari expauit. Et de h Leo papa sic
 dicit. Ob hoc autē hesitare pmittus est:
 ut in ecclesie pñcipē remediū penitē-
 tie recōderetur: et nemo auderet de sua
 pteute pfidere. Et hicro? sic refert. Scio
 quosdā pio affectu erga aplm Petruz
 locum hunc ita interpretatos: ut dice-
 rent Petrū hominē negasse nō deū. et eē
 sensum. Nescio hominē: qa scio deū. h q
 friuolū sit prudens lector intelligit. Si
 eni iste nō negauit. ergo mentit? ē dñs:
 qui dixerat. Et me negabis. Et iterū
 Leo papa in quodā sermōe sic loquit
 felices o apłe sancte lachryme tue: que
 ad diluendā culpā negationis virtutē
 sacri habuere baptismatis. Affuit eni
 de ptera dñi ihu xpi q latente te pñ? q
 reijceris exciperet: et firmitatē standi
 in ipso cadente periculo recepisti. Cito
 itaqz ad soliditatē redijt petra tanq re-
 cipiens fortitudinē: ut qui tñc i xpi ex-
 pauerat passione. i suo post supplicio nō
 timeret. Et Breg. i. 3. moral. ita scribit.
 Ideo intus et caritatis calore Petrus

torpuerat. et ad amorē pñtis vite quasi ad psecutorū prunas infirmitate estuāte recalcabat. Et quibus constat q̄ Petrus ex timore magistrū negauit: quēz tamē ipse pie respexit: penitēteq̄ misericorditer ad se recepit. Secūdo fuit veltēmens dolor xpi p̄pter interrogationem. Interrogabat namq̄ cum pontifex Anna et discipulis suis: et de doctrina eius. Scdm Criso. interrogabat eum velut seditiosum: et nouarū rerum factorem redarguere volens. Sed hic dubium oritur. vtrū iste Anna et ceteri psecutores xpi cognouerunt eūz. Et q̄ non p̄bāri possit ex p̄to apli. i. Cor. 2. c. dicens. Si cognouissent nunq̄ dñm glorie crucifixissent. Et de hoc etiā Act. 3. c. Petrus loquens iudeis dixit. Scio q̄ pignoratia fecistis: sicut et principes nostri. Verūtū Tbo. 3. pte. q. 4. 1. et Ric. i. 3. dicit q̄ iudei nō coguerūt xpm p̄p̄e ignozantiam crassam et affectatā: qm̄ euidentia signa habebāt aduentus ei⁹: et videbant miracula: que fiebāt p̄ ipsū sed p̄pter odiū et inuidiam noluerunt eum recipere. Ideo Job. 5. xpus dixit. Si nō venissem et eis locut⁹ nō fuisset peccatum non haberent. Tercio fuit veltēmens dolor xpi p̄pter percussione. Narrat. n. euangelista q̄ p̄bariseo rñdit Ego semp̄ docui in synagoga et in templo: quo omnes iudei conueniunt. et in occulto locut⁹ sum nihil. Quid me interrogas? Interroga eos q̄ me audierunt quid locut⁹ sū ipsis. Ecce bi sciūt que dixerim ego. Hoc autē eūz dixisset vnus assūctens ministrozū redit alapa ibi dicens: Sic respondes pontifici? O admiranda patientia mansuetissimi ihu. percussus in facie ictu graui: manu furibunda: adeo ut fm̄ quosdā tentes oris eius remouerent: et os sanguinem expueret: nihil tamē cōtumeliose locutus est illis: sed sic magis innocentia suā defendit dicens: Si male locut⁹ sū testimonii p̄bite de malo. si autē bene: cur me cedi⁹? Vbi Aug⁹ ait. Quid ista responsione verius: mansuetius: iustus?

Sed hic dubitat⁹ an xps sic respondendo bene fecerit. cū ipse dixerit Matth. 5. Si quis te percussit in maxillā dexterā prebe ei et alterā. Ipse autē hoc non fecit sed magis pcutientē se correxit. Ad qd̄ rñdet Aug⁹ q̄ illud p̄ceptū non dat absolute. sed magis fm̄ preparationez animi. quia homo debet habere animūz preparatum ad hoc faciendum vbi videret hoc exp̄dire ad honorem dei et utilitatem ecclesie: alias autē non. imo aliquando exp̄dit iniuriarib⁹ respondere ad ipsozū et aliozū instructionez sicut fecit hic xps: qui licet ita responderit tamen nō solum alteram maxillā iterū percussuro: sed totum corpus figendum parauit in crucis ligno.

¶ Q̄ xps veltēmenter voluit in contradictione p̄pter falsam testificationez p̄pter publicam criminationem: et p̄pter sibi factam versionem.

Primi articuli dolor quartus.

Quartus dolor quem xps sustinuit in passione pro nobis dicit⁹ contradictio: quādo a domo Anne ligatus missus ē ad domū Capite pontificis: in qua veltēmenter voluit p̄pter tria. Primo p̄pter falsam testificationē. Secundo p̄pter publicam criminationem. Tercio p̄pter versionem. Primo fuit veltēmens dolor xpi p̄pter falsam testificationē. Ut enī dicit Matthe⁹. Principes sacerdotū: et omne consilium querebāt falsum testimoniū contra ihm: ut eum morti traderent: et non inuenerunt: cum multi falsi testes accessissent. Refert enī Nicodemus in euangelio suo q̄ eūz multi surrexissent aliquis eozū dicebat. Ego vidi xpm̄ miracula facientē. Alter asserbat. Et ego vidi eum. et audiui verba. vritatis predicantē: et similia. Pleriq̄ locuti sūt spiritu sancto mouente linguam eozūz contra voluntatem suā. Nouissime autē venerunt et duo falsi testes: et dixerunt. Hic dixit. Possum testificare templū dei:

7 post triduum reedificare illud. Sed h
oritur questio quomodo isti dicunt falsi
testes. qñ Job. 2. xpus dixerat. Solui
te templum hoc. 7 in tribus diebus exci
tato illud. Ad quod rñdet Hiero⁹ sup
Matth. quem sequit Nicolaus de lira
q illa yba que dixit xps intelligunt de
templo corporis sui ut ibidem dicit. Et h
sonant yba ibidez posita: que xps dixit
non precipiendo sed predicando eis qd
essent facturi. Unde sensus e. Soluite
i. soluetis templum hoc. s. corpus meum p
mortē. 7 i trib⁹ dieb⁹ excitato illud p re
surrectionē. 7 non destruā dixit uel pos
sum destruere. Inquit ergo Hiero⁹. Fal
sus testis est qui non eodem sensu dicta
intelligit quo dicitur. Possent etiā dici
predicti falsi testes ex falsa intentione:
quia intendebāt pcurare mortē inno
centis. Secūdo fuit vehemens dolor
xpi propter publicā criminationē. Hā
cum taceret 7 nihil responderet ad ea q
sibi obijciebāt: quasi responsione indi
gna: princeps sacerdotū q ex impatien
tia de tribunali surrexerat ait illi. Ad
iuro te p teum viuū: ut dicas nobis si
tu es xps filius dei. Dicit ei ihs. Tu di
xisti. Ad quod respondet. ppter reuerē
tiam diuini nominis inuocati. Et sub
didit. Verūm dico vobis amodo vide
bitis filium hominis sedentē a dextris dei
7 venientem i nubibus celi. Tūc prin
ceps sacerdotum scidit vestimenta sua
dicēs. Blasphemaui. quid adhuc ege
mus testibus? Audistis blasphemiam
Quid vob videt? Abi Hiero⁹ ait. Pon
tificem quez de solio sacerdotali furoz
excusserat: eadem rabies ad scindēdas
vestes prouocat. Et Criso⁹ in omel. in
quit. Hoc fecit ut accusationē redderet
grauiozem: 7 quod verbis dicebat: fa
ctis extolleret. Qui aut erant cum pon
tifice frementes dixerunt. Reus ē mortē
Abi Origenes ait. Qñ putas fuit er
roris ipsam principālē omnium vitā reā
mortis pronuciare. 7 p tantorū resur
gētū testimonia nō respicē fontē vitę:
de quo in omnes viuētes vita fluebat.

te ille. Quis nō falso illi violēta mor
te dignū acclamassent xpm: tñ dubium
hic inādit. vtrū i ipso necessitas fuit ad
moriendū morte naturali. Et respondet
Ric. in. 3. di. 15. q in ipso fuit necessitas
moriendi q̄tum ad humanā naturam
que necessitas non fuit cōtracta nec p
pter peccatū rebita: sed fuit voluntarie
assumpta. Voluntarie enī filius dei ta
lem assumpsit naturāz humanā: q nisi
eam miraculose cōseruaret: necessariū
erat q corp⁹ eius resolubile 7 mortale
senio defecisset: q̄uis valde diu duras
set propter excellentissimā completio
nem. Fuit ergo i eo necessitas morien
di ratione nature assūpte relicte suo re
gimini naturali. nō tñ fuit necessarium
illum mori morte qua mortuus est. nisi
p compatiōē ad diuinā p̄coordinatio
nem. S; adhuc nōnulli dubitant vtz
necessitas moriēdi i xpo subiecta fuerit
eius volūtati humane. Et quidā tenēt
q sic. Primo qā fm Ansel. in li. cur de
bomo. Sapientie 7 iusticie dei repugnat
cogere mortē pati sine culpa illuz quē
iustum ad eternam fecit beatitudinem.
sed homo xps nunq̄ habuit culpam. 7
fuit factus iustus ad eternā beatitudi
nem. ergo repugnasset sapientie 7 iusticie
dei q xps mortē sustinuisset si noluisset
Alij nō contrarium asserunt. qñ mori
ex conditione nature 7 posse mori nūq̄
aliqua creata p̄tute repugnare videret
s in xpo fuit necessitas moriēdi ex cō
ditione nature. q cū voluntas humana
sit creata non potuit illa voluntate fieri
imortalis. Rñdet Ric. ad istaz. q. q ut
tactū est aliqui dicunt q necessitas mo
riēdi i xpo subiecta fuit voluntati hu
mane. Dicunt enī q p compatiōēz ad
necessitatem moriēdi xps inq̄tum bō
tenuit mediū inter statum innocentie 7
nature lapsē. In pmo enī statu nec nā
nec volūtas suberat necessitati moriē
dis. sed in nobis tam natura q voluntas
subiungunt necessitati moriēdi: nō sic in
telligendo q necessarium sit voluntatē
mori: s quia corpus a morte p̄seruari

non potest. In natura autem humana
 xpi natura suberat necessitati moriendi
 sed voluntas preerat ita qd non potuisset
 mori nisi voluisset. Cui opinioni vi-
 detur cōcordare Damasceni. li. 3. c. 19. dicēs
 qd non precedebant in dño voluntatē
 naturalia. Nihil enī coactū in ipso cō-
 sideratur: sed oīa voluntaria. Alij autē
 dicunt contrarium: quia ille solus pōt
 mutare cursum 7 legem nature: qd na-
 turam instituit 7 ordinavit. cum ergo i
 natura humana xpi fuit necessitas mo-
 riendi ex conditione nature. ergo p alij
 quam voluntatē creati tanq̃ p causam
 efficientē non potuisset pseruari a mor-
 te. si tamē ex teliteratione mori noluis-
 set: diuina voluntas eum a morte pser-
 uasset. Huic opinioni secūde magis q̃
 prime Ric. interere videt: licet vtraq̃
 sit sustentabilis. Nihilominus propter
 dicta alia suboritur questio. Vtrū xps
 p voluntatē sepaueit miraculose aiām
 suam a suo corpore. an pō fuerit sepa-
 ta vi afflictionū ei illatarum. Et respondet
 Ric. qd xps mortuus fuit p violentiaz
 afflictionū ei illatarū: concurrente ve-
 ltemētia doloris cōpassionis qd mortē
 accelerauit. Vbi 7 Petrus Act. 2. dixit
 iudeis de xpo. hūc p manus iniquorū
 affligētes interemistis. Et c. 3. Aucto-
 rem vero vite interfecistis. Et si arguē-
 et dicto Aug. i. 4. de trini. c. 13. vbi ait.
 Longa morte cruciabant ligno suspēsi
 Vbi latronib⁹ ut iā moderē 7 de ligno
 iam ante sabbatū reponerēt crura con-
 fracta sūt. xps autē qd mortuus inueni-
 est miraculo: nō p violentiā mortu⁹ ē affli-
 ctionū illarū. Rūdet Ric. qd ibi Aug⁹
 accipit miraculū p mirabili: qd mira-
 bas Pilat⁹ 7 sui quōd ita cito eēt mortu⁹
 eo qd eām accelerationis mortis eius
 nō cōsiderabāt. Cui⁹ accelerationis cā-
 fuit veltemētia doloris cōpassionis: 7 te-
 nerrima cōpletio: quā hēbat. 7 pfecta p
 totā noctē fuerat afflicti⁹. 7 i crucifigē-
 do eū crucifigētes grau⁹ extendēdū
 mēbra eius qd illoz qd crucifigi fuerunt

cū eo: qd plus eū odiebāt. Fuit tñ aliq̃
 modo mors illa miraculosa: qd nisi dis-
 pēsatue diuina potētia pseruasset bñtū
 dñem aīe xpi in suū corp⁹ redundare:
 corp⁹ xpi nulla interueniēte morte glo-
 rificatū fuisset. Qd si fuisset factū nlla
 virtute creata potuisset illa aīa a corpe
 suo separari. licet Ric. Et qbus oib⁹ colli-
 gimus dñm nrm ihm xpm pro caritate
 sua voluisse vnire aīe sue corpe passibi-
 bile 7 mortale: ut sic p nobis pctōrib⁹
 patiēdo 7 moriēdo p nris debitis satis-
 faceret. Iudei autē criminabant eū fore
 reum mortis tanq̃ malefactorē: sedu-
 ctore 7 blasphemū. 3. fuit veltemens
 dolor xpi. ppter veniētiā. qñ. s. vltq̃ ma-
 ne dimissus ē i man⁹ seruoꝝ vilissimoz
 qd expuerūt in faciē ei⁹. 7 colapbis eum
 ceciderūt. Alij autē palmas i faciē eius
 dederūt. d. Prophetica nob⁹ xpe qd ē q
 te pcussit. Et ut inqt Marc⁹ relauerūt
 faciē eius. 7 hoc fecerūt fm aliq̃s: ne vi-
 dētes dignissimā faciē illā pietate vin-
 cerēt. Vbi bñdicte qd dura nox h est:
 in qua a pncipio usq̃ ad finē quietem
 nescis. s. nūc vno mō: nūc alio corpe 7
 aīo fatigaris. O amantissime iuuentis
 qd tu me pctōrē dilexisti: quē euz tot la-
 boribus passionibus 7 cruciatib⁹ redi-
 mere voluisti. O mens humana cur tñ
 dura es ut dño tuo cōpati negligas: q
 p compassiōe tua sputis returpas. ala-
 pis ceditur. 7 ab indignissimis psonis
 viliter ptractas? Deu me quid erat in-
 spicere illos seuiētes i eum. alios tra-
 hētes capillos ei⁹: nōnullos sudariū
 leuātes spuere i os eius: quosdā impo-
 tunis vocib⁹ clamare i aures ei⁹: hos
 pugnis pcutere pect⁹ ei⁹: illos extensa
 manu pserare collū ei⁹. Vbi mi qd tu
 nos dilexisti. Sz nos miseri te non dili-
 gim⁹. Vince o humanū cor vince tor-
 pore tuū gen⁹ humanū. 7 cōm affectuz
 tuū porrige ihu xpo. Ecce qd iā appo-
 pinquat dies. 7 mors te pmo. p amo-
 re tuo sibi parat. Sed vbies o Maria
 mater? Vbi habitas? An ignoras que
 circa dilectissimū filium tuū geruntur?

Dicunt namq[ue] quidā q[uod] Jobes euange-
lista dimisso ihu i domo Caiphe cucur-
rit versus bethaniam ad domum Magda-
lene. ubi virgo remanserat q[uam] xps cum
discipulis suis venit hierusalem ad cenā
faciendā: et ibi clamās ad hostiū: a vir-
gine o: ante tremente et attonita audie-
bat. Surge filia et videamus quid nobis de
filio meo significas. Aptā fuisse hostia
domi: et intrauit Jobes ciulans. flens
et lachrymans. dicensq[ue]: Heu me vene-
randa mater q[uam] durus tibi nūci[us] adue-
nio. et cum pre singulis virgo loq[ui] va-
leret. interrogabat a virgine collachry-
mante Ubi est filius meus? ubi est ihs
meus? Quid actū ē de filio? Quiuit ad-
huc an iudei interfecerunt eū? Heu me
dolentē nimis. Et Jobes rīdere poterat
atq[ue] dicere. nondū mortuus est. s[ed] puto
hodie morti erit tradendus. Cōprehē-
derunt enī illū in nocte ministri iudeor[um]
et retinuit eū vinctū in domo Caiphe:
asseruntq[ue] neq[ue] illi phet[et] et sente debere
morti adiudicari. Q[uod] gelidum tūc fa-
ctū est cor illud virginis: quātoue do-
lore repleta fuit aia eius. Que statim
exiit domū cū Jobe et Magdalena:
alijsq[ue] comitantib[us] Hierusalem festina
petens. Cum autē intrauit civitatē trans-
cuntes q[ui]sdā interrogabat. d. allud Cāg
3. Nūc quē diligit aia mea vidistis filiū
meū vnicū? Et illi interrogabant. qual
est dilect[us] tuus? Et illa. Dilectus meus
candidus et rubicundus: filius meus
pulcher et decorus: sanctus: morigerat[us]:
p[er]tutibus redimitus: gratia plen[us]:
etatis. 33. annorū: et mihi carissim[us]. Q[uod]
fili mi ihu ubi te inveniā? Circuib[us] ci-
vitatē p[er] vicōs et plateas ut te queram.
ut te inueniam. ut te videā. ut cōplectar
ut alloquar priusq[uam] moriaris. Perrexit
tandē usq[ue] ad domū pontificis ubi mul-
titudine cōgregatā inuenit. q[uam] ad Pi-
latū ihs xps mittendus erat. Tempta-
bat ad filium. p[er]perare: et nō p[er]mittere.
Clamabat altisona voce. fili mi ihesu:
Ihesu fili mi. Audiebat tunc forte fili[us]

lamentantē matrē et adaugebat angus-
tia mentis eius. Nam quāto inter eos
amor erat vehementior: tanto vtriusq[ue]
dolor compassionis intensior. Compa-
tiebatur vtriq[ue] mater filio: cōpatiebatur
filius compassive matri. S[ed] ut te uoti
hanc partē exoluam[us] querendū ē. vtrū
virgo glorioza magis dilexerit filiū suū
q[uam] aliq[ua] alia mater filios suos. Ad quod
ego rīdeo q[uod] sic. et p[ro] hoc m[ul]tiplici rō-
ne. Primo rōne claritatis. Clare enim
virgo cognoscebat. et certissima erat q[uod]
a filio sūme diligebat. et eū firmi[us] cre-
deret ipsū esse deū in suo vtero incarnatū.
sciebat illū eam diligere pre ceteris
creaturis et humanis et angelicis: quare
cor eius inflāmbat ut illū diligeret: a
quo sciebat magnope se fore dilectam.

Secūdo hoc p[ro] rōne sanctitatis. Dil-
ligebat xps filiū suū copiosissime: quē
plenū sanctitate gratia o[mn]iū virtute di-
legendū cōsebat. Tercio hoc p[ro] rōne
totalitatis. fuit enim beata virgo ita
m[ul]tū xpi ut ab ea sola spū scō cooperante
corpulentaz substantiā acciperet. Quare
amor qui debet esse patris et matris ad
filiū: erat in virgine sola ad xpm ab ea
genitū. Quarto hoc p[ro] rōne diutur-
nitatis. Amor enim quāto diuturnior
tanto vehementior. Cum ergo filiū suū
virgo dilexerit p[er] annos. 33. absq[ue] vlla
p[er]turbatione. p[er]sequēs est q[uod] cum dilige-
bat in etate florenti iam p[er]stitutū vltra
q[uam] dici possit. Quinto hoc p[ro] rōne fa-
miliaritatis. Nūc enī inuentus ē ali-
quis filius qui ita blandē ita reuerētē
ita dulciter: ita familiariter cōversaret[ur]
cum parentibus suis: sicut xps facie-
bat cum virgine matre. Non enī dubi-
tare quispiam posset q[uod] p[er] tot ānos quī-
bus xps cum matre conuixit nō fuerit
liquefactum cor eius in amorem illius
a quo totiens vocari matrē se sensit:
quem et ipsa filiū sepe noiabat. Quare
firmiter teneo q[uod] virginis amor ad xpm
vincebat omne[m] amorem quorūcūq[ue]
parentū: qui tenerime filios suos dili-
gunt aut dilexerunt.

Quia ipse in presentatione vehementer
voluit propter accusationem. propter fla-
gellationem. et propter coronationem.

Secundi articuli primus dolor.

Secundi articuli primus dolor
est ubi ipse dicit presentandis. Cum
enim Pilato fuit presentatus do-
luit vehementer. et precipue propter tria.

Primo propter accusationem. Secundo
propter flagellationem. Tercio propter co-
ronationem. Primo voluit vehementer
propter accusationem. Ad quod intelligi-
tum commemorandum est quod euangeliste
tradunt. videlicet quod mane adductus fuit
ihesus a domo Capite ad domum Pilati pre-
sidentis in pretorium. Erat autem pretorium lo-
cus ubi audiebant et examinabant rei:
et ipsi non introierunt iudei in pretorium:
ut non contaminaretur ingressu domus
gentilis: sed manducarent pascha. id est agni-
mos panes: quia iudeis per dies .8. co-
medebatur. Impia cecitas. alienige-
ne iudicis pretorio contaminari timebat:
et fratris innocentis sanguinem non time-
bant. Exiit ergo Pilatus ad eos foras
dicens. Quam accusationem affertis aduersus
hunc hominem? Responderunt. Si non esset hic
malefactor: non tibi tradidissemus eum.
Ubi Augustinus. Interrogant atque rideant
ab imundis spiritibus literati. ceci v-
rentes. mortui resurgentes: vtrum sit ma-
lefactor. Addiderunt etiam quod Lucas dicit
Hunc inuenimus subuertentem gentem
nostram. et prohibentem tributa dari Cesari. et
dicentem se ipsum regem esse. Dixit eis Pilatus
Accipite eum vos: et secundum legem vestram
iudicate eum. quasi dicat. si sufficit vestra
examinatio: sufficiat et vestra sententia
Nam ut dicit Nicon. de lira. Romani aliqui
minora iudicandi permiserant iudeis re-
tinentes sibi penam mortis: et causam san-
guinis. Ideo per hanc rationem inhibebat
ne ipso mors inferretur. Et ideo illi inter-
rentes eum morti adiudicari ridebant
Hobis non licet interficere quemcumque. Intro-
iit ergo iterum in pretorium Pilatus. et
interrogauit illum. Tu es rex iudeorum?
Ubi queritur. quare Pilatus sic eum in-

terrogabat. Et respondet Nicon. de lira. quod cum
iudei accusassent eum de tribus videlicet.
quia subuerterat gentem. et prohibuerat
tributa dari Cesari. et dixerat se esse regem
De duobus primis Pilatus non curauit
inquirere. Non de primo: quia ipse gen-
tilis erat: et non iudeus. non etiam de se-
cundo: quia sciebat illud esse falsum. sed
tamen de tertio: eo quod romani nomen regium a
iudeis abstulerant. Respondit ihesus. A temet-
ipso habes dicis: an alij tibi dixerunt de me?
quod. Respondit. Cocepisti hanc opinionem de me per
temetipsum? Vbi Crisostomus ait. Non ignoras
interrogat: sed ab ipso accusari iudeos
volens. unde sequitur euangelista. Respondit
Pilatus. Numquid ego iudeus sum? Res-
pondit. Tu et pontifices tui tradiderunt te mihi.
Quid fecisti? Respondit ihesus. Regnum meum
non est de hoc mundo. Quasi dicat. non
quero temporalem dominationem. Dixit ei Pilatus
Ergo rex es tu? Respondit ihesus. Tu dixisti
quia rex sum ego. Ego in hoc natus sum:
et ad hoc veni in mundo: ut testimonium
perhibeam veritati. Omnis qui est ex ve-
ritate audit vocem meam. Dixit ei Pilatus
Quid est veritas? Et non expectato responso
exiit ad iudeos. Ego nullam in eo in-
uenio causam: et ut liberaret eum de furore
ipso: tamen proposuit secundum consuetudinem quam ha-
lebant. scilicet in solennitate pasche ut unum reum
morte peterent liberandum: an vellent per
ipsum esse illum: uel Barrabam: qui in carceribus
propter maleficia sua detinebatur: et populo
erat odiosus. Clamauerunt autem omnes
Non hunc sed Barrabam. Quasi gladio
fenebatur tunc cor virginis matris quam
audiebat horribiles illos clamores iu-
deorum petentium potius liberationem Bar-
rabe latronis quam filij sui innocentissimi.
Dixit Pilatus iudeis. Quid igit faciam
de ihesu: qui dicit Christus? Dixerunt omnes. cru-
cifigatur. Et ille quid inquit mali fecit?
Respondit. Comouit populum per vniuer-
sam iudeam incipiens a galilea usque huc
Quare Pilatus misit illum ad Herodem
galilee tetrarcham: qui illis diebus hiero-
solyminis erat. Et cum ihesus benedictus
nullum verbum coram eo dixisset spreuit

illum Herodes cum exercitu suo: et illi
sit indutus veste alba et remisit ad Pilatum
Pilatus autem convocatis principibus sacer
dotum dixit eis volens eripere Christum de ma
nibus eorum. Ego nullam causam inuenio in
homine isto ex his in quibus eum accusas.
Sed neque Herodes. Nam remisit eum ad
nos: et ecce nihil dignum morte actum est ei.
At illi clamabant: Nos legem habemus et
secundum legem debet mori. Dixit eis Pilatus.
Corripiam eum et dimittam. Pilate si in
nocens est: cur corripies? Si reus: cur
dimittes? Quod quod laboriosa fuit mors ihesu
Christi tam diu malignis consiliis: crimina
tionibus: accusationibus: et clamoribus
exquisita. 2. voluit Christus vehementer
propter flagellationem. quam ut refert Marcus
Pilatus tradidit illum militibus flagellandum
Ut enim doc. dicitur ligauerunt illi illum de
nudatum ad columnam quandam et flagella
uerunt eum a planta pedis usque ad caput
Et ut ait Gregorius Nazianzenus: caro Christi fla
gellata propter liuores sanguinis ex omni parte
scaturiebat: quo etiam terra sub pedibus
ihesu et columna ipsa atque flagella ma
refiebant. Et ut arbitror propter crudelitatem illam
flagellationem cum soluisset eum propter debi
litate nimiam et doloris intensitate in terram
cecidit sanguine suo irrigata domus noster
ihesus. Sed hic theologi querunt. verum in
Christo fuit vera dolorum passio. Et quidam: licet
non dicere voluerint: quod non arguentes di
cunt primo ex dicto Hilarii. d. in. x. li. de
trinitate. Virtus corporis sine sensu pene
vim pene in se reseruentis excepit: verus
autem dolor non est sine sensu pene. ergo 7. c.
2. adducit dictum Dionysii: qui ad
Jobem euangelistam ita scribit. Absit ut
ita insaniam ut credam scire aliquid pati secundum
corporis passiones: sed solum credo nos iu
dicare ipsos sentire. Si ergo sci non sen
tiant passiones nisi secundum iudicium: et non secundum
experientiam. ergo patiendo non habent do
lorem verum: et per consequens multo minus nec
sanctus scilicet Christus. 3. conantem probare opi
nionem istam exemplo Moyse qui ieiunauit
40. diebus. et 40. noctibus sine
aliqua corporis lesione propter continuam

contemplationem. Si ergo perfectio contemplationis aufert passionem et sensum famis: pari ratione videtur quod aufert sensum doloris in carne passibili. Sed in Christo fuit continua contemplatio et perfectissima. ergo videtur quod nulla fuit in eo doloris experientia. Sed contra hanc opinionem est omnis scriptura sacra. Unde in ipso ipso persona Christi dicitur. Afflictus sum et humiliatus sum nimis. Et iterum. Ego sum pauper et dolens. Et iterum. Super dolorem vulnerum meorum adiderunt. Propterea dicitur theodorus. d. 16. et in libro. quod vera doloris passio fuit in Christo quam in eo fuit caro passibilis et perorabilis fuit etiam virtus sentiendi secundum quam anima compatitur corpori lesio. Et quam hoc duo verum dolorem faciunt. scilicet vera lesio et verum lesio sensus. et hoc duo vere fuerunt in Christo in dubitanter tenendum est quod in ipso vera fuit doloris passio. Ad dictum autem Hilarii respondetur quod secundum quosdam dictum illud retractauit. Vel potest dici quod Hilarius in isto predicto non excludit sensum doloris a Christo secundum humanam naturam: sed secundum diuinam. Unde illa verba referenda sunt ad personam Christi. Vel ut magister sen. exponit dicere possumus quod Hilarius non vult ostendere Christum non habuisse verum dolorem: sed non habuisse causam doloris: quam passus est propter delicta nostra. Ad secundum pro. scilicet. verbum Dionysii dicitur Bonifacius. quod Dionysius non vult dicere nec sensit quod beatus Jobes et alij sancti non experiant dolorem in corpore mentis: sed vult commendare constantiam mentis quam non magis commouebat ex experientia sensus quam commoueret ex sola consideratione et iudicio rationis. Ad tertium pro quod obiebat de Moyse dicendum quod etiam dulcedo contemplationis quadammodo ipsum reficeret et a sensibus exterioribus abstraheret. adeo ut naturales virtutes quodammodo consumperet: ut non ita consumeretur: et cibum requireretur. tamen quod tanto ipse ieiunauit sine sui lesione hoc fuit per speciale beneficium et diuinum miraculum. et id non habet locum in proposito: quia Christus in passione sua non exercuit miracula potentie: sed potius usus est armis patientie. 3. voluit

vehementer xpus ppter coronationē qñ
milites duxerūt eum in atriu pzetorij. ⁊
induerūt eum purpura: ⁊ imposuerunt
capiti eius coronā spinē: ⁊ circūdede-
runt eū. ⁊ veniebāt ad eū illudentes: ⁊
d. Aue rex iudeorū. ⁊ expuebant in euz
⁊ dabant ei alapas: ⁊ percutiebant ca-
put eius. Et caput illud angelicis spiri-
tibus tremendū. ut Bern. ait. spinarū
tensitate pungebat. Nā corona illa de
iuncis marinis ad modū spinarū acutis
erat confecta. ut dicit Rico. de lira. At
Pilatus fecit ibi sic coronatū ⁊ pur-
pura vestitū velut cōtēptibilē ⁊ abiectū
exire. Dixitq iudeis. Ecce homo. quasi
dicat. punitus est. ideo te tētibz suffi-
cere. At illi magis clamabāt. Crucify-
ge. crucige eum. Et p multa addiderūt
Si hunc dimittis nō es amicus cesarij.
Omnes enī qui se regem faciunt p̄radicit
cesari. Et cum talia agitarent misit ad
Pilatus vxor eius. d. Nihil tibi ⁊ iusto
illud. Quasi dicat. nullo mō eū cōdēnes:
sed magis dimitte. Multa enī sū hodie
passa p visum. ppter eum. quia ut dicit
Rabanus diabolus apparuerat ei mo-
uens eam terroribus ad liberationem
xpi: volens sic impedire huius salutem.
Sed dubitat vtrū visio predicta facta
fuerit in somno uel vigilia. Et respondet
Rico. de lira q hoc nō balatur expresse
creditur tñ magis q fuerit in somno.

⁊ xpus in sententiā tēte vehementer do-
luit. ppter onerationē: ppter associationē
⁊ ppter lamentationē.

Secundi articuli dolor secundus.

Secundus dolor secundū articuli
dicit sententiātionis. Videns
namq Pilatus nō posse iudeo-
rum furorem sedare nec mitigare: qñ
imo audiebat eos magno cū tumultu
clamantes. Si hūc dimittis nō es ami-
cus Cesaris. accepta aqua lauit man⁹
corā populo. d. Innocēs ego suz a san-
guine iusti hui⁹. Vos videris. Lbi Re-
migus ait. Ad os erat apud antiquos

ut cū vellet quis ostendere se immunē esse
ab aliq crimine: accepta aqua lauare
manus suas corā populo consueuerat
Et respondēs vniuersus populus dixit:
Sanguis eius sup nos ⁊ sup filios no-
stros. Quare Pilatus humano timore
victus pro tribunali sedens fm ordinē
curie sue sniam iniustā ptra ihm ptulit
ut crucifigeret. Tūc amāntissim⁹ noster
ihus cruciatus est ppter tria. ppter
onerationē. 2. ppter associationē.
3. ppter lamentationē. Primo cru-
ciatus est propter onerationē. quando
scilicet crux onerosa ⁊ dura humer⁹ suis fuit
imposita. Tūc enī cum de domo Pila-
ti versus montē caluarie ducereť añq
reuenisset ad locū: ut dicit i quadā bi-
storia: afflictā ⁊ mesta mater ei⁹ obuiā
illi processit: volens illū tangere ⁊ am-
plecti. Quā ut filius asperit merore cō-
fectam: cecidit fatigat⁹ sub cruce. Ipsa
etiā mater dulciss. ma quasi mortua in
terrā ruit. Ob qd in loco illo in hui⁹ fa-
cti memoriā capella a fidelibus cōstru-
cta fuit: que sancta Maria de sp̄simo
nuncupat. Tandēz iudei angariāuere
homine Cyrenēū noie Symonē ut tol-
leret crucē ihu. Qui ut aiunt quidā cū
sepius temptasset ihus illā p̄tare: p te-
bilitate ferre ampli⁹ nō valebat. Curre
o anima mea curre velocit⁹ ⁊ humeros
tuos subiice illi cruci: i qua ihus rei fili⁹
opabitur salutē tuā: imo o iuz saluan-
torum. Sz hic doc. querūt. quare xpus
benedictus pati voluit mortem crucis.
Et respondet Lbo. 3. pte q hoc fecit. ppter
septē rationes. Prima rō est propter
exemplū virtutis. Dicit enī Aug⁹ in li.
83. q. Sapiētia rei hominē ad exemplū
q recte viuerem⁹ suscepit. Pertinet autē
ad vitam rectā ea que nō sunt metuen-
da non metuere. Sunt autē homines qui
quis mortē ipsam nō timeant: genus
tamen mortis horrescant. Et ergo nul-
lū genus mortis recte viuenti homini
metuendū esset: illius hois cruce osten-
tendū fuit. Nihil enī erat inter oīa gnā
mori illo gnē expectabili⁹ ⁊ formidabili⁹

Secunda ratio est. quia hoc genus mortis maxime conueniens erat satisfactioni pro peccato primi parentis. Unde Augustinus dicit in quodam sermone de passione. Contempsit Adam preceptum accipiens ex arboris: sed quicquid Adam perdidit: Christus in cruce iuenit. Et Ambrosius de Christo ita ait. De parentis proplasti fraude facta condolens quoniam primi noxialis morte mortu corruit. ipse lignum tunc: notauit damna ligni ut solueret. Hoc opus nostre salutis ordo et poposcit multiformis perditionis ars ut artem falleret et medelam ferret inde hostis unde leserat. Et iterum ecclesia dicit. Omnipotens eterne deus qui salutem humani generis in ligno crucis constituisti. ut unde mors oriebat inde vita resurgeret: et qui in ligno vincebat in ligno quoque vinceret. Tertia ratio est. quia ut dicit Crisostomus in sermone de passione. In excelsis ligno: et non sub tecto passus est: ut etiam ipse aeris non muniret. Sed et ipsa terra simile beneficium sentiebat recurrentis de latere sanguinis stillatione mundata. Et idem Crisostomus super Iob. inquit. Audies suspensionem intelligas in altum: ut sanctificaret aere qui sanctificauerat terram ambulando in ea. Quarta ratio est. quia per hoc Christus in cruce mortis ascensum nobis parauit in celum: ut Crisostomus dicit. Quinta ratio est. quia hoc competit vniuersali saluationi totius mundi. Nam figura crucis: ut ait Gregorius nascentem a medio condita in quatuor extrema partita. significat virtutem et providentiam eius qui in ea pendit ubique diffusam. Crisostomus etiam dicit quod in cruce expansis manibus mortis ut altera manu veterem populum: alia eos qui ex gentibus sunt trahat. Sexta ratio est. quia per hoc genus mortis diuersae virtutes designantur. Unde Augustinus dicit in libro de gratia veteris et noui testamenti. Non frustra tale genus mortis elegit: ut latitudinis et altitudinis et longitudinis et profunditatis: de quibus apostolus loquitur magister existeret. Nam latitudo est in eo ligno quod transversum desuper figitur. hoc ad bona

opera pertinet: quia ibi extenduntur manus. Latitudo est in eo ligno: quod usque ad terram trahitur: quo crux stat sustinet et perseverat quod longanimitati tribuit. altitudo est in ea ligni parte: quae ab illa quae transversa figitur versus sursum relinquitur. hoc est ad caput crucifixi: quia bene sperantium superna expectatio est. Jam vero illud ex ligno quod fixum occultatur. unde totum illud erigitur significat profunditatem gratuite gratiae. Et sicut etiam Augustinus dicit super Iob Lignum in quo fixa erant membra patiens ad cathedram fuit magistri docentis.

Septima ratio est. quia hoc genus mortis plurimis figuris respondet. Ut enim Augustinus dicit in sermone de passione. In diluvio aquarum humanum genus archa lignea literavit. De egypto dei populo recedente Moyses mare rubrum diuisit: et Pharaonem prostravit: ac populum dei redemit. Idem Moyses lignum in aqua misit et amaritudinem eius in dulcedinem commutavit. Ex lignea petra de spirituali petra salutaris unda proferretur. Et ut Amalech vinceret: contra virgum Moyses expansis manibus extendit. Et lex dei archae testamenti credidit lignum ut his omnibus ad lignum crucis per quosdam gradus venias.

Secundo cruciatur est Christus ingenti dolore propter associationem. Associatur namque est cum duobus latronibus sicut perdidit Iherusalem. Et cum sceleratis reputatur est. Ubi docet quod vtrum hoc conueniens sit factum. Et respondet quod in hoc alia fuit intentio iudeorum: alia ordinatio dei. Quod tamen ad intentionem iudeorum sic dicit Crisostomus. Duos latrones vtrumque crucifixerunt: ut eorum suspicionis fieret princeps. sed non ita euenit. Nam de illis nil dicimus. huius autem ubique crux honoratur. Reges diademata deponentes: assumerunt crucem in purpura et diademantibus maximis in mensa sacrata. ubique terrarum crux emicat. Quod vero ad dei ordinationem Christus cum latronibus crucifixus est. Primo quia ut dicit Hieronymus super Mattheum. Sicut per nos in maledictum crucis factus est. sic pro omnium salute inter noxios quasi noxius crucifixus

Secundo ut dicit Leo papa in sermone de passione. Duo latrones vnus ad dexteram: alius ad sinistram crucifigitur ut in ipsa patibuli specie tenotaret illa que i iudicio ipsius hominum omnium facienda est discretio. Et Aug⁹ dicit super Job. Ipsa crux si attendas tribunal fuit. In medio enim iudice constituto: vnus qui credidit liberatus: alter qui insultauit damnatus est. iam signabat quid facturus est de viuis et mortuis: alios positurus ad dexteram: et alios ad sinistram. Tertio secundum hilarium duo latrones leue ac dextre affigunt: omnem humani generis diuersitatem vocari ad sacramentum passionis domini ostendentes. sed quia per diuersitatem fidelium atque infidelium fit omnis secundum dexteram et sinistram diuisio. vnus ex duobus ad dexteram situs fidei iustificacione saluatur. Tertio cruciatus est Christus acerbato dolore propter lamentacionem quando ut meminit Lucas: sequebatur illum multa turba populi et mulierum que plangebant et lamentabant eum. Cum quibus etiam ipse compatiendo presertim dixit futuram illius ciuitatis calamitatem et desolationem. Sed hoc bic querunt. cur ibi Christus in hierusalem pati voluit. Et respondent quod hoc conuenienter factum est multiplici ratione. Primo quod quia hierusalem erat locus a deo electus ad sacrificia sibi offerenda: que quidem figurata sacrificia figurabant Christi passionem que est verum sacrificium. iuxta illud Epistolam 5. Tradidit semetipsum oblationem et hostiam deo in odorem suauitatis. Secundo quia virtus passionis eius ad totum mundum diffundenda erat: ideo in medio terre habitabilis pati voluit. id est in hierusalem. Unde dicit in psalmo. Deus autem rex noster ante secula operatus est salutem in medio terre. id est hierusalem: que dicitur esse terre habitabilis umbilicus. Tertio quia hoc in arime pueniebat humilitati eius ut scilicet turpissimum mortis genus elegit etiam ad eius humilitatem pertinuit quod in loco tam celebri confusionem pati non recusauit. Unde Leo papa dicit in

sermone epistolam. Qui formam serui suscepit hierusalem precelegit natiuitati. et bethsalem solymam passioni.

De in crucifixione Christus vehementer doluit propter potationem. propter conclauiationem. et propter eleuationem.

Secundi articuli dolor tertius.

Tertius dolor secundum articuli per crucifixionem. quando crucifixus fuit cum in monte caluarie. ubi nimio dolore agiatus est propter tria. primum propter potationem. secundum propter conclauiationem. tertium propter eleuationem. Primo nimio dolore agiatus est Christus propter potationem quia ut inquit Mattheus. Dederunt ei vinum bibere cum felle mixtum. Ubi querendum est quare illo vino sic amaro potauerunt eum. Et dicit Hieronimus. de lira. quod aliqui dicunt id factum fuisse. ut citius Christus moreretur et sic milites eius custodia citius excederent: qui debebant eum custodire quousque exspirasset. Sed ipse Hieronimus aliter dicit. Nam legimus in quodam libro hebraico: qui apud eos intulatur liber iudicum ordinarius: quod quia Salomon dixerat psalmi 31. Date siceram merentibus: et vinum bis qui amaro sunt animo ut bibant et obliuiscantur egestatis sue. et ideo seniorum iudeorum statuerant ut condemnati ad mortem darent vinum aromaticum ad bibendum: ut facilius tolerarent passionem. In hierusalem autem erant matrone deuote et compassiue: que hoc vinum et siceram a potum inebriantium dabant ex deuotione. Iudei ergo ex nimia crudelitate moti tale vinum datus pro Christo et alijs duobus latronibus acceperunt sibi secundum quod dictum erat Amos. et. Vinum damnatorum bibebat: et loco eius posuerunt acetum cum felle mixtum. Tale potum cum gustasset ibi non voluit bibere. Nec contradicit Marcus cuius terebat. Et non accepit: quia non accepit ad bibendum: sed ad gustandum solum ut sic impleret in eo quod dictum est in psalmo. Et dederunt in escam meam fel. et in siti mea potauerunt me aceto. Secundo multo dolore fatigatus est Christus propter conclauiationem. quando. scilicet cruce iam parata atque

disposita: et in terra collocata secundum eam in
opinionem crucientes nequa illi magno
impetu dum ibi Christus ad terram piecerunt
ut clavis eius confingerent. Et licet euan-
geliste non omnia dicant: quia tamen essentialia
scribere curauerunt. nihilominus etiam
credere possumus: quod ita nudatus et ge-
nussus ibi ut se super crucem extenderet
oculis ad celum levatis in corde suo dixit.
Suscipe se pater et me dilectum filium
tuum quem tibi offero in sacrificium immacu-
latum pro salute humani generis. et remis-
sione peccatorum. Ecce iam non offerunt tibi le-
galia sacrificia hircorum: aut agnorum: vel
simulium. sed caro innocentis mei filii tui
Triginta et tres anni elapsi sunt quibus
hanc crucem semper aspiciens in illam mori
pro humani generis redemptione percipui
et desideravi. Tandem percipiens se super
crucem: manus suas et pedes liberalissi-
mo gestu extendit. Acceperunt autem clavos
crucifixo: et affixerunt eum. Malleorum
autem ictus et sonitus audiri poterat a proxima
matre: cuius cor clavis illis acutissimis
mis: qui manus et pedes ossa et carnes
filii sui rumpebant confangebant. Crucis
fixi sunt etiam cum eo duo latrones: quos
plerique voluerunt tenere fuisse cruribus
alligatos tamen. Sed ego dico quod fuere eorum
clavati. quia ut inquit Augustinus super Iob
pendentes in ligno: clavis ad lignum
manibus perfixi: producta morte necabantur
Scripsit autem et titulum Pilatus et posuit super
crucem. Erat autem scriptum. Iesus nazarenus
rex iudeorum. litteris hebraicis grecis et
latinis. Ubi querit a doctoribus cur hac
triplici lingua de ovolente titulus ille fuerit
scriptus. Et respondet Crisostomus. Credibile est
multos gentiles simul cum iudeis propter
festum pervenisse. et ideo ut nullus ignoraret
non in una lingua. sed in tribus scripsit.
Et Augustinus dicit. Tres lingue ibi propter
ceteris eminebant. hebraica. propter iudeos
in dei lege gloriantes. greca propter gentium
sapientes. latina propter romanos multos
ac pene omnibus tunc gentibus impantes.
Theophrastus non inquit. Significat autem super
scriptio triplici sermone signata dominum esse

regem practice. philosophice. necnon et o-
logice. Nam per latinas litteras figuratur pra-
ctica: eo quod romanum imperium potentissimum
satisque officiosum in expeditionibus fuit.
Per grecas vero philosophia figuratur
Brevis namque erga naturalium speculationem
nem insudaverunt. Demum per hebraicas
et ologia portendit dominum in deo esse credita-
rerum divinarum agnitio. Dicebant ergo Pilatus
pontifices iudeorum. Noli scribere Rex
iudeorum. sed quia dixit Rex sum iudeorum.
Respondit Pilatus. Quod scripsi scripsi. Milites
autem diviserunt sibi vestimenta sua et
tunicam mittentes sortem. erat autem tunica
inconsutilis. id est sine futura de super contexta
per totum: super quam miserunt sortes. Et licet
Marcus dicat quod sortes miserunt super
eis. id est alijs indumentis christi. tamen secundum Matheum. de
lira. illud debet intelligi per synecdocham. id est
super aliquid eorum. id est super tunicam. Tertio
vestitus est ihesus multo dolore quam crucem
fuit elevata a terra. et posita in foramine
atque plantata: in qua iam natus erat fru-
ctus nostre saluationis: antequam in morte cal-
varie refigeret. In ipso autem motu et ele-
vatione crucis: ac plantatione pondus
corpius per tres clavos vel quatuor secundum
quosdam sustinebat. Pro membris illa debili-
tata incredibili cruciabantur dolore. Sed
et tunc mestissima mater filium intuens com-
temptibile. persusibile. respectum. de formam
grandi angustia plenum. plagis attritum
in medio latronum pendente. adiutorio
Magdalene et Iohannis quam potuit cruci
propinquam se fecit. Ubi mutatam cernens
aspectus filii sui venustatem et elegantiam
considerans quam gravi supplicio retine-
batur. lamentabiles voces emittebat. Hoc
autem expressit Iob. quem dixit. Stabat autem
iuxta crucem ihesu mater eius: et sorores matris
eius Maria Cleopha. et Maria mag-
dalene. Sed dubium hic est. quia Luc. 23.
dicit. Stabant omnes non cito a longe.
Sed dicit Matheo. de lira. sequendo Augustinum.
in li. de sensu evangelistarum. quod in tanto
intervallo erant. ut et iuxta dici possent:
quia in conspectu eius presens aderat: et a lon-
ge respectu turbe propinquum circumstantis

cum Centurione et militibus. Pretereun-
tes autem blasphemabant eum mouentes ca-
pita sua et dicentes: Nab qui destruis
templum dei: et in triduo illud reedificas.
Salua te caput tuum. si filius dei es. Responde
nunc te cruce. Similiter et princeps sa-
cerdotum illudentes eum scribis et seniori-
bus dicebant. Alios saluos fecit: seipsum
non potest saluum facere. Ihs autem in tot
psecutionibus et maledictis dixit nobis
illud primum in cruce omnis patientie
exemplum: Pater dimitte illis: quia nesciunt
quid faciunt. ope implens quod ipse do-
cuit quando dixit. Oate. psequantibus
et caluniantibus vos. Improgabant
etiam ei latrones qui crucifigi erant cum eo.
Lucas ipse dicit quod unus tantum blasphemauit
barabam: alius reprehendit. Sed Aug.
in libro de consensu euangelistarum. dicit
quod Iobes loquitur in plurali ponens plu-
rale pro singulari. Item visitatus loquendi
modum. Vel potest dici secundum Hieronymum
quod primum uterque blasphemauerit. et in-
ter deum credidit in christum. et priorem ne-
gationem sequenti confessione emendauerit.
Unde Hieronymus sequitur. In duobus la-
tronibus uterque populus et gentilius et iu-
deorum primo dominum blasphemauit: postea
signorum multitudine alter exterius egit
penitentiam. et usque hodie iudeos increpat
blasphemantes. hec ille. Dixit ergo la-
tro penitens. Domine memeto mei dum
ueneris in regnum tuum. Respiciens autem
Ihs benedixit huic latronis petitionem
fidem. spem atque caritatem. respondit ei secun-
dum uerbum quod in cruce protulit. d.
Hodie mecum eris in paradiso. O felix. pro
missio. O breuis tante felicitatis adim-
pletio. Nullus ante latronem hoc uerbum
audiuit. Promissa siquidem fuit patribus
et prophetis eterna uita per christum: sed nulli
sicut latroni ita breui spacio resignata.

¶ In inspectione christus vehementer doluit
propter querelationem. propter recordatio-
nem. et propter commendationem.

Secundi articuli dolor quartus.
¶ Quartus dolor secundi articuli
dicitur inspectionis. Cum enim te
cruce inspicisset matrem a primo
dolore vulneratum est cor eius et precipue
propter tria. Primo propter querelationem
Secundo propter recordationem. Ter-
tio propter commendationem. Primo do-
luit christus propter querelationem. Audie-
bat namque querelas matris ingeminantis
et dicentis sibi uocabulum illud quod per triginta
et tres annos cum tanta dulcedine utri-
usque commemorauerat. In passione uero
illud proferebat cum corde pleno dolore
merore et amaritudine. Poterat ergo ipse
illa sanctissima lamentari et dicere. Fili
mi aie mee olim consolatio et gaudium: nunc
autem gladius penetrabilior omni mucrone
acutissimo. Fili mi quem noui mensibus in
utero tenui: quem paruo lacte pavi: quem
totiens infantem et paruulum panis inuol-
ui: in cuna reposui. et amorosis ample-
xibus stringi inter uetera mea. et oscula-
ta sum. O quam infelix mihi et tibi facta est
dies ista. Et quis poterit mederi vulneri-
bus dolorum meorum: et mitigare angustiam
miselle matris tue: cum inspiciam te filium
meum ut leprosum factum: qui speciosus eras
pro filiis hominum. ut maleficum et reum
cum iniquis reputatum? Qui sanctus
sanctorum es: ut fatuum et stultum cer-
no: in quo recordati sunt omnes thesauri
sapientie dei: ut hostem et omnium inimicum:
cum: qui omnibus affabilis benignus
et humanus semper assististi. et super omnia
velut oblitus mei uidue matris tue. Nam
ecce iam morieris: et nil mihi dicas. Et
quid faciam ego sine te filio meo? Quo
diuertam? Ad quem confugiam? Tu
mihi pater. tu mihi frater. tu mihi bla-
mus filius eras. tu mee diuitie. tu mee de-
litie. tu mea gloria. O me te solatium: qui tantum
filium in cruce video deficere. O amantissi-
me fili loquere mihi matri tue: loquere
ut audiam uocem tuam cigno canore dul-
ciorē. Loquere inquam ut sic saltem audies
verba tua patientior: siam ad toleran-
dum que me cruciat pro amore tuo o penam

Nō teneges mibi quod postulo. Eravi
di me et verbo tuo consolare ne deficiā
in hac tribulatione. O fili mi lumē ocu-
lorum meorum condescēdisti latroni mi-
sericorditer loquēs ei. Acquiesce itaq;
voto matris tue: et dic mibi quid factu-
ra sis. Cui me orphāā derelinquis?
His uel similib; querelis pulsabat me-
stissima mat̄ aures afflictissimi filij sui:
qui nō minorē penā experiebat in mēte
propter tenacitūdinē matris q̄ sentie-
bat in corpore a planta pedis usq; ad ca-
pitū verticē vulnerato. Ideo s̄m quē-
dam deuotū: tacitus in suo corde dice-
bat carmē illud vulgare siue ei⁹ senten-
tiā. Matre mia benedicta molto te ve-
go afflicta. El tuo lacrimare e vna sa-
gitta. Che il cuor mio ha passato. Non
piangere o matre mia. El tuo lacrima-
re e pena mia. Supposita sū ebio sia-
da morte resuscitato. Secūdo voluit
x̄ps ppter recordationē. In talib; nāq;
mysterijs recordabatur: et in seipso p̄fere-
bat dicēs. O mi mater quō oīa gaudia
que te me suscepisti conuersa sunt tibi
in mero: et luctū? Vbi nam sūt angeli
in mea natiuitate cantantes? Vbi pa-
stores ad presepe venientes? Vbi orien-
tales reges i cuna me adorantes? Vbi
grata p. 30. et tres annos vtriusq; con-
uersatio et familiaritas? Vbi tot et tāta
te me p̄dicata miracula: ppter que oīa
letabatur cor tuū? Heu me nūc vides
tantū filiū tuū factū in terribi omni po-
pulo. et abiectissimā mortē pati. 3° vo-
luit x̄ps ppter cōmēdationē q̄n agiens
os suū mellisflūū dixit ei. Mulier ecce
filius tuus. s. Jobes euāgelista: q̄ secū
iuxta crucem astabat. Et ut doc. dicunt
non vocauit eam materno noīe: sed cōi-
ne ex tenacitudine noīis materni: si ex-
primere aggrauare anim⁹ eius. De-
inde cōmendans eam discipulo dixit.
Ecce mater tua. q. d. Deputo te ad eius
obsequiū. Et ex illa hora accepit eā dis-
cipulus in suā. s. curā et diligentia. Quot
olorum aculeis punctū fuit tūc
cor virgineum ex vna parte: cum mu-

lieris non matris audiuit vocabulum:
licet ex pte altera aliquantū cōsolaret:
quia filius amantissimus eius ibs eā
cōmendauerat dilecto discipulo. Ideo
Aug⁹ ait sup b̄ passū Job. Ex illa hora
et. Hec nimirū est illa hora: ex qua ibs
aquā cōuersurus i vinū dixerat matri.
Quid mibi et tibi est mulier? nōdū ve-
nit hora mea. Tūc enī diuina factur⁹:
non diuinitatis: sed infirmitatis matrē
velut incognitā repellēbat. Nunc autē
humana iam patiens ex quo fuerat fa-
ctus hō: affectu cōmendabat humano.
Vocalis igit insinuat locus et exēplo
suo instruit preceptor bonus: ut a filijs
pijs impendat cura parentibus tanq̄
lignū illud vbi erāt fixa mēbra moriēti
esset catēdra magistri docentis.

De x̄ps vehementer voluit in clama-
tione ppter mūdi horrore: ppter sui cō-
fusionē: et ppter patris derelictionem.

Tertij articuli primus dolor.

Primus dolor tertij articuli dī
clamatōis. Ostendit enī i da-
more suo imensitatem doloris
et p̄tissimū ppter tria. 1° ppter mundi
horrorem. 2° ppter sui cōfusionem. 3°
ppter patris derelictionē. Primo oī-
dit x̄ps imensitatē doloris in mūdi hor-
rore. quādo. s. insensibiles creature cru-
celitatē q̄ in ipsū fiebat horētes modo
suo patienti ibi compati vise sunt. A
septa namq; hora tenebre facte sunt sup
vniuersam terrā usq; in horā nonā. Et
ut Lucas inquit. Sol obscuratus est. et
velum templi scissum est i duas partes:
a summo usq; deorsū. et petre scisse sūt. et
terra mota est. Vbi apparet p̄turbatio
corporū supiorū primo. et inde inferio-
rum. Qualiter autē fuit illa tunc solis
eclipsis doctores varie sūt opinati. Hiero-
nymus namq; dixit q̄ ille tenebre fue-
runt facte p̄tractionē radiorum solis
diuina virtute. Origenes autē dixit q̄
b̄ factū ē p̄ inēpositionē nubium tēfariū
S; in hoc magis credēdū est Dionysio
ariopagite: qui dicit i eplā ad Policar-
pum hoc fuisse p̄r inēpositionem lune

inter terrā et solē: sicut fit i eclipsi solis. Et ibidē dicit q ipse hoc vidit tunc ex-
istens in Egypto ubi est aeris puritas. Vidit igit lunā ab oriente ascendentes
p̄sus meridiē et supponētē se soli. Hiero-
autem et Origenē non loquuntur de illa
eclipsi asserēdo q sic fuerit ut dicit s q
potuit sic fieri. Quare sequendo Dio-
nysum dicimus q illa eclipsi non po-
tuit esse naturalis: sed miraculosa. et hoc
multiplicit. Primo q̄a luna erat. 15. et
tunc dicit a sole p̄ diametru celi. Ecli-
psis aut solis nō pot fieri naturaliter nisi
tpe cōiunctōis solis et lune: ppter quā
dicit Dionys. q mirabat. quia non erat
tēp̄ cōueniēs ad talē p̄iunctionē. Se-
cundū miraculū fuit. q̄a trāsacta eclipsi
luna rediit ad orientē: ita q in vespere
fuit in oriēte sole et iūte in occidentē: et
sic ortus eorū sunt ad p̄istitū statū re-
stituti. Tertiū miraculū fuit. q̄a pars
orientalis solis primo fuit obscurata: et
iterū vltimo illuminata. contrario autē
modo fit in eclipsi naturali. Quartū
miraculū fuit q̄ luna fuit immobilis sub
sole p̄ tres horas. In naturali p̄o eclipsi
cōtinue mouetur sub sole: ut etiā refert
Criso. Quintū miraculū fuit. q̄a illa
eclipsi abstulit lumē vniuersis partib⁹
terre: licet aliq̄ hoc velint intelligi tū de
terra Judee. Verūtū ut appareat ex dictis
Dionysij fuit in Egypto: fuit in grecia:
et fuit Rome: et sic in alijs mūdi partib⁹
Unde Hieronim⁹ ait. Cum dñs patibulo
affixus est maximo terremotu p̄ urbem
Romā facto: sara in montibus scissa:
maximariq̄s vrbū plurime partes pl⁹
solita concussione ceciderūt. Eodemq̄
die ab hora diei. 6. sol in totū obscurat⁹
et terra nos subito obducta terrestis: adeo
ut stellas tūc diurnis horis vel potius i
illa horreda nocte toto celo visas fuisse
referat. Eusebi⁹ etiā in chronica asserit
se legisse q̄ tunc in Bithynia que est in
Asia fuit magnus terremot⁹: et maior
solis obscuratio q̄ unq̄ fuerit: et q̄ dies
hora sexta in tenebras iam noctē versus
fit. ita ut stelle viderent in celo: et q̄ in

Nicea q̄ ē vrbs Bithynie multas edes
terremotus subuertere. De illi⁹ eclipsi
miraculo Dionysij i ep̄la ad Apolopha-
nū qui secū erat in Egypto illo tēpore
postea sic scripsit. Cū reperim⁹ q̄a et erat
notissimū solē pati molestias nō debere
aio ad te vaste perire sacrari⁹: adhuc
nescim⁹ tante rei mysterium. Quid inq̄
speculū doctrine Apolophani his secretis
ascribis: atq̄ tu mihi ore diuino. et non
humani sensus sermone? Et tunc Dionysij
diuinari p̄mutandēs sunt rerum.
In historia vero scholastica legitur q̄
pbi ad hoc adducti sūt ut dicerēt. Aut
teus nature patit⁹: aut ordo nature per-
uertitur. De turbatiōe corporū inferiorū
clara sunt oia. Tūc de velo sciendum est
fm̄ Nico. de lira. q̄ erat iuxta templum
inter sanctū et sanctum sanctorū. Cuius
scissio significauit ipletionē veritatis in
morte xp̄i: que latebat in figuris veteris
testamēti. Secundo fuit imensus do-
lor xp̄i. ppter sui confusione: quādo cō-
siderabat q̄ p̄fibilis patiebatur: quia
precedēti dōmunicā ab oī populo ita ve-
nerabiliter fuerat susceptus. Erat etenim
passio ei⁹ ignominiosissima: et respecta
valde: de qua alias teo dante suo loco
dicem⁹. 3⁹ imensus fuit dolor xp̄i. ppter
patris derelictionē. Ideo clamās circa
horam nonam voce magna dixit. Hely.
hely. lama cababani. Quod est inter-
pretatū. hely. i. deus meus. lama. i. quare
cababani. i. dereliquisti me? Ubi glosa
dicitur deus euz dereluisse in morte: q̄a
potestati persequentium eum exposuit.
Subtraxit enī protectionē: sed non sol-
uit vniōē. Quidam aut illic stantes. s. i.
milites Romani fm̄ Hiero. idioma be-
braicū ignozantes dicebant. helyam
vocat iste. At et mater p̄ba illa audiēs
et intelligens: illo rumq̄ vim considerās
vndiq̄ experiebatur merore.

De xp̄us vehementer voluit in pota-
tione propter amaricationē: propter pec-
catoꝝ obstinationē: propterq̄ matris
lamentationē.

Tertij articuli secundus dolor

43

Secundus dolor tertij articuli dicitur potationis: quando iterum clamans dicit: Sitio. oblataque fuit ori eius sponsia potu amarissimo repleta. Tunc doluit xps propter tria.

Primo propter amaricationem. Secundo propter peccatorum obstinationem. Tertio propter matris lamentationem. Primo doluit xpus propter amaricationem: quia sponsa illa ori eius sic apposta amaricauit labia et eius lingua. Quare iterum clamans dicit. Consummatum est. scilicet totum iam corpus meum doloribus et passionibus circumdatum est. Nam lingua que sine leide hucusque fuerat reservata. modo amaritudine est repleta. Vel consummatum est mystice intelligendo opus redemptionis humane. 2º doluit vehementer xpus propter peccatorum obstinationem. Non enim minus sitiebat peccatorum salutem: quam corpus sui in cruce extensus fatigati recreationem. Dicebat etenim sitio. i. salutem omnium quia pro omnibus patior: pro omnibus sanguinem meum patri offero: pro omnibus morior. Venite ad me omnes corde compuncti: et emendati ac correcti vestra recreate mentem meam. Quod grauis tunc illi animi dolor urgebat cum videbat innumeros esse: qui a peccatis ad penitentiam nunquam redirent: quibus nec passionis sue virtus prope eorum puritatem esset in aliquo profutura. Ut enim dicitur theologi licet xpi passio sufficientissima fuerit pro salute omnium. tamen illius effectum non consequuntur illi qui peccata reponere nolunt. Quare cum omnibus posset sufficienter: non tamen omnibus efficienter. Unde sicut erga xpm erudeles fuerunt illi qui eum potauerunt felle et aceto: ita peccatores qui ad penitentiam redire nolunt. Audite illum audite o peccatrices anime: pro vobis clamat amorosissimus Iesus: pro vobis dicit: Sitio. Cur ergo sate corda non respicitis? Cur tam clementissimus domino non compatimini? Hinc Bernardus ait. Ascendit in altum crucis ut ab omnibus videretur. voce magna clamauit: ut ab omnibus audiretur. clamori lacrymas addidit: ut ei homo compatere. Qui ad

eius vocem non excitatus ad clamorem non compungitur: grauior est terra et fetidior sepulchris. Tertio doluit xpus vehementer propter matris lamentationem. Potuit igitur tunc virgo benigna filium audiens in cruce dicentem: Sitio. multis singultibus lacrymis ac suspensibus dicere. Heu heu me. quid video? Quid audio? Vniuersae creature celorum terre admiramini paupertatem filij mei. Ipse enim qui diuinitatis sue potentia satiat angelos: pascit etiam prudentia sua volucres celi et pisces maris: bestias ac vniuersa pecora campi: atque hominibus cunctis quotidianum panem distribuit. clamat in cruce: Sitio. et renegat sibi paululum aque immo tribuitur sibi potus amarissimus. O fili fili fili mi amorosissime: cur tibi de meo pectore lac illud porrigere non valeo: quod totiens dum paruulus eras supisti? O fili mi cur non possum tibi ministrare in cruce sitienti cibum et potum: quem colo et acu ita diligenter dum in erate infantili eras acquirere? Poterat etiam tunc illa feruentissima Magdalena et ipsa flendo dicere. O magister care: o magister bone. Et cur ego indigna tua discipula in hac tanta necessitate tibi subuenire non possum? O damnata seuitia iudeorum: cur tanto furore inflammaris aduersus dominum et magistrum meum? Que omnia ipsi domino Iesu ad dolorem accedebant.

De xpo vehementer doluit cognoscens generale scandalizationem iudeorum ingratitude. et multorum incompassionem.

Tertij articuli tertius dolor.

Tertius dolor tertij articuli dicitur cognitionis. Doluit etiam summo opere ibus noster amorosissimus propter suam scientiam et cognitionem: quia ut inquit sapiens Ecclesiastes. i. Qui addit scientiam: addit et dolorem. Et licet omnia xpus cognosceret presentia preterita et futura. Verum in cruce positus cognoscebat et considerabat precipue tria unde tristabatur atque dolebat. Primo generale scandalizationem. Secundo

indeorum in gratificationem. Tercio multorum incompassionem. Primo cognoscebat generale scandalificationem. Videbat utique quod virgine matre duntaxat excepta in qua sola ut doc. dicunt remansit fides diuinitatis sue: ceteri omnes a fide resecerunt. nam apostoli et omnes discipuli videntes ignominiam crucis: putauerunt eum purum hominem et non deum.

2º considerabat spiritus et cognoscebat indeorum in gratificationem: et quorum ingratitude dolens in seipso: dicebat illud quod ecclesia hodie recantat. Popule meus quid feci tibi: aut in quo contumaxui te? Rñde nubi. Ego propter te flagellavi Egyptum cum primogenitiis suis: et tu me flagellatum tradidisti. Ego te eduxi de egypto demerso Pharaone in mare rubrum: et tu me tradidisti principibus sacerdotum. Ego ante te preui in columna nubis: et tu me adauxisti ad pretorium Pilati. Ego te paui manna per desertum et tu me cecidisti a lapidis et flagellis. Ego tibi tibi septem regala: et tu modo capiti meo coronam spineam. Ego propter te Chanaanorum reges percussisti: et tu percussisti ariditate caput meum. Ego te exaltavi magna virtute: et tu me suspēdisti in patibulo crucis. Tercio cognoscebat et considerabat spiritus in cruce multorum incompassionem. Sciebat etenim quotquot futuri erant qui non solum sibi compati non debebant: verum etiam et crucem ipsam et passionem ipsius forent versuri. Verbum namque crucis ut apostolus inquit per euntibus quidem stulticia est. Quot innumerabiles ut sic dicam viri et mulieres inter christianos reperiunt: qui hodie passionem christi recolentes nec minima pietate flectunt: nec curant dare operam ut in commemoratione tanti mysterii: et si non oculis corporis: saltem oculis mentis fleant et lachrymentur. Quinimo multi sunt qui aut luxuria aut avaritia aut superbia excecati dominum ipsum spiritum habent in tenui: rursus sibi crucifigentes filium dei. pro quibus omnibus ipse mississimè dominus sua caritate dolore attrahetur.

batur vehementer.

Quod spiritus vehementer doluit dum inclinato capite emisit spiritum. et te lamentatione matris eius.

Tertij articuli dolor quartus.

Quartus dolor tertij articuli de separationis. Doluit dominus spiritus dum clamans ad patrem dicens: In manus tuas domine commendo spiritum meum. inclinato capite tradidit spiritum. Ibi Crisostomus ait: Per hoc quod moriens vocem emisit magnam: aptissime se verum deum esse ostendit. Quia homines cum moriuntur vix tenuem vocem emittere possunt. Caput autem inclinavit: ut ex modo moriendi ostenderet quod moriebatur ex obedientia patri. Cōprobata autem fuit veritas morientis eius ut patet ex tertio euangelij. Iudei. n. quomodo parasceue erat. dices veneris: i cuius vespera incipit sollemnitas sequentis sabbati: ut non remaneret in cruce corpora sabbato: Erat enim magnus dies ille sabbati: et propter se: et propter pasce sollemnitate: rogauerunt Pilatum ut frangerentur crucifigentium crura: et te cruce tollerentur eorum corpora. Venerunt ergo milites et frangerunt crura latronum. Ad ipsum autem crucis venissent ut viderent eum iam mortuum non frangerunt eius crura. Sed unus militum lancea latus eius aperuit: et continuo exiit sanguis et aqua. Sanguis ad nostram redemptionem. Aqua ad peccatorum ablutionem. Sciendum tamen secundum Iob. 3. pte. q. 66. ar. 4. in responsione ad tertium argumentum. Quod aqua illa non fuit humor fleumaticus ut quidam dixerunt. sed aqua miraculose egrediens a corpore mortuo: sicut et miraculose prodijt sanguis ad comprobandum veritatem dominici corporis. contra Manicheorum errorem. ut. s. per aquam que est unus ex quattuor elementorum numero: corpus christi vere fuisse compositum ex quattuor elementis: Per sanguinem vero ostendetur esse compositum ex quattuor humoribus. Itaque post tot labores cruciatus et penas rex angelorum et dominus in crucis supplicio fuit extinctus.

Quale nouum. Quo merito p amor
re 7 pietate tanti domini omnes homi
nes lugere debent senes 7 iuuenes. mu
lieres 7 viri. Noueri siquidē debēt eo
rum corda: cum intuentur mortuū in
latrones benignū ihm 7 matrē semiui
uam inter brachia Magdalene 7 Jo
hannis ac aliarū mulierū deuotarū ca
rentem. O q̄ durus esset qui temperet
a lachrymis: vidēs virginem illā iuxta
cruce interfectum filium lamentantē
Puto q̄ pre lachrymis 7 clamoribus
precedētibz rauce facte fuerāt fauces
eius. tamen voce qua poterat clamans
dicebat. O fili mi vīta angelorum: quō
extinctus es: 7 amplius non loqueris
O fili mi lumen oculorum meorum: q̄s
mibi ret ut moriar pro te? O fili mi in
cuius cōceptu partu 7 ortu tantam su
scepi leticiā. quomodo omnia mibi n̄sa
sunt in tristitiam. O pater eterne desle
7 plango vnigenitum filiū tuū ac meū
7 pre dolore quasi deficio. Adiuua me:
7 quasi dolore mortue mibi succurre o
gabriel angele. Et vbi sūt verba q̄ mibi
dixisti? Dixisti nanq̄ mibi. Aue. i. sine
re. 7 hodie circūdederūt me angustie vn
diq̄s. Dixisti mibi q̄ eram plena gratia
7 hodie plena sum tot tribulationibus.
Dixisti mibi q̄ eram in mulieribus be
nedicta: 7 hodie suz a iudeis maledicta.
Dixisti mibi q̄ erat benedictus fructus
ventris mei: 7 ecce fructus est hodie cru
cis maledictum. O me miseram tot pe
nis atrocissimis agitatam. Fleuit ergo
hodie xps saluator noster in cruce. Fle
uit mater eius Maria peccatorū diuz
aduocata. Fleuit Magdalena. fleuit
Iohannes. fleuit Petrus. fleuere disci
puli ceteri. fleuit sol dum obscuratus ē
fleuit terra dum contremuit. fleuit tem
pli velum dñi scissum est. fleuerunt saxa
dum sunt scissa. fleuere sepulchra dum
sūt apta. Plūge ergo 7 tu o popule xpiā
ne: 7 dum passionem xpi cōmemoras:
age ei quas potes totis viribz gratias:
ut sic ipse participes nos efficiat me
ritis sanctissime passionis sue: qui cum

patre 7 spū sancto viuūt 7 regnat deus
p immortalia seculorū secula. Amen.

Sabbato sancto. de sepultura corporis
xpi. 7 eius morte. quam semp animo re
uoluere debemus. Sermo. 10.

Rat enim
magnus dies ille sab
bati. Scribuntur lxx
n̄ba Job. 9. c. Deuo
tissimus hic dies sab
bati pia deuotice a no
bis est recolendus: in quo domini nostri
ihu xpi mors occurrit non in merito con
templanda. Diximus nanq̄ in pcedēti
sermone quantis doloribus agitatus
xpus cruce pro nobis descendit. ibiq̄
tradidit spiritum. Nunc vero ad decla
randa sue mortis mysteria dirigendus
est stilus. Neq̄ enī quicq̄ aut de uotius
aut conuenientius meditari hodie fide
les possent. Propterea magnus dicitur
dies iste sabbati: non solum fm littera
lem intellectum iudeorum: verū etiā fm
mysticū spiritum alemq̄ intellectū. Ma
gnificauit enī illum xps benedictus per
mortē 7 sepulturam suaz. de qua loqui
volentibus tria mysteria se ingerunt de
claranda.

Primū est ex parte carnis.

Secundū ex parte anime.

Tertium ex parte sepulture.

An caro xpi fuerit mortua. 7 an fue
rit a diuinitate separata. 7 vtrum per
mortē carnis sit mors attribuenda per
sone verbi. Caplm.).

Primū mysterium declaranduz
de morte xpi est ex parte carnis
Circa quā tripliciter dubitare
contingit. Primo circa mortificationē
nem. Secūdo circa separationē. Ter
tio circa attributionem. Primo con
tingit dubitare circa mortificationem:
vtruz. s. per separationē anime a corpe

247
 xpi. caro eius fuit mortua. Et q sic pz.
 quia in symtolo dicit de xpo q mortu⁹
 est ⁊ resurrexit. Et hoc catat ecclesia cu
 dicit. Ipse eni xrus est agnus: qui ab-
 stulit peccata mundi: qui mortem nostrā
 moriendo destruxit: ⁊ vitam resurgen-
 do reparauit. Dominus autē Boñ. di.
 zi. tertij. dicit q caro illa fuit mortua:
 eo q caruit vsu ⁊ cōplemēto vite. Res
 enim corporalis nō ē viuificabilis ni-
 si ab aliqua forma spiritali ipsam cō-
 plente ⁊ sibi pportionabili. Quā ergo i
 ipsa separatione anime. caro xpi caruit
 huiusmōdi forma. ideo xre mortua fuit
 Et q uis baleret diuinitatē vnitā. non
 tamē ab ea viuificabatur: nō pp̄ defectū
 a pte viuificantis: s̄ ppter impropor-
 tionem a parte viuificabilis. Secū-
 do contingit dubitare circa separatio-
 nem. Utrum. s. in morte caro xpi fuerit
 a diuinitate sepata. Et respondent doc.
 q non. Unde Leo papa in sermone in-
 quit. Tanta est vnio dei ⁊ hoīs: ut nec
 supplicio posset dirimi nec morte dissi-
 gi. Et Aug⁹ contra Felicianū. Xps in se-
 pulchro carnē suā nō tuleruit. Que
 pba magister sen. ponit in littera di. zi.
 tertij. Quare autē nō fuit diuinitas a
 carne separata fm Boñ. p̄t esse ratio
 triplex. videlz literalitas ex parte assu-
 mentis. dignitas ex pte assumptibilis.
 ⁊ utilitas ex parte assumptōis. Litera-
 litas inquā ex parte assumptōis. quia
 quādo deus dat aliquod donū. nō sub-
 trahit illud sine culpa. Si ḡ nulla cul-
 pa interuenit: nō decuit diuinā literali-
 tatem carnem quā sibi literaliter vni-
 uerat a se separare. Dignitas etiam ex
 parte assumptibilis fuit in causa: quia
 sicut caro illa ppter sui dignitatē non
 debuit videre corruptionē: ita nec ipsā
 decuit a verbo separari. Utilitas autem
 ex parte assumptōis ad hoc ipsū facie-
 bat. Ad hoc eni fiebat illa vnio diuini-
 tatis ad humanā naturā ⁊ carnis ad
 animā. ut procuraret nostra salus. Et
 quoniam separatio anime a carne ordi-
 nabatur ad hoc ut nostra salus pcura-

retur: separatio autē carnis a diuinita-
 te ad nihil utilis erat. Ideo firmiter est
 tenendū q nunq̄ diuinitas fuit a car-
 ne illa sanctissima sepata. Tertio cō-
 tingit dubitare circa attributionē. Atq̄
 s. ppter mortē carnis sit mors p̄sone
 verbi attribuenda. Et respondent doc.
 theologi q absq̄ dubio concedendum
 est filium dei pro nobis fuisse mortuū:
 prout in symtolo dicitur. Quod etiam
 Ambrosius expresse testat. d. Tantu-
 fuit peccatum nostrum ut saluari non
 possemus: nisi vnigenitus dei fili⁹ mo-
 reretur pro nobis rebitoribus mortis.
 Hoc autem sibi xre attribuit: non fm
 naturam diuinā: sed fm humanā. non
 p̄ essentiam: aut p̄ interentiam: sed per
 idiomatum cōmunicationem. ⁊ hoc in
 nullo terogat diuine dignitati ⁊ mul-
 tum consonat pietati. Nullum eni x-
 rum maioris dignationis ⁊ clementie
 resonare p̄t i auribus cordis nostri q̄
 q vnigenit⁹ dei filius p nobis sit mor-
 tuus. qd ut predictū est intelligi debet
 non fm naturā diuinā sed humanā per
 idiomatum cōmunicationē: q̄ ut inq̄t
 Aug⁹ quem magister inducit in textu.
 Si quis dixerit atq̄ crediderit eum
 passum anathema sit.

// An anima xpi fuerit a carne sepata
 etiam separata diuinitate: ⁊ an post in-
 stans separatiōis sit effecta impassibil.
 ⁊ an ex benignitate recessit ad inferos

Caplm. 2.

Secundū mysteriū declarandū
 de morte xpi est ex parte anime
 Circa quā adhuc contingit tri-
 pliciter dubitare. Primo circa separa-
 bilitatē. Secundo circa impassibilita-
 tem. Tertio circa benignitatē. Pri-
 mo ptingit dubitare circa separabilitatē
 An. s. anima xpi a carne sepata fuerit
 etiam separata diuinitate. Et respondet
 m̄r sniariū. quē sequūt ceteri theologi
 di. zi. q sicut nūq̄ fuit diuinitas sepa-
 ta a carne ita nec ab anima. An. Job.
 Dama. inquit. Si mortuus ē ut homo

7 sancta illa aia ab eius corpe diuisa ē.
 diuinitas tñ inseparabilis ab utroq; per
 māsit. Rō autē huiusmodi inseparabilitatē
 fm̄ Bōñ. pōt cē mplex. Prima. quia
 reum nō decebat. qui indissolubili ma
 trimonio animam illam sibi copulaue
 rat. Unde sicut non decebat virum relin
 quere uxorem: sic non decebat verbuz ab
 anima separari. Secunda rō est. qā
 nobis nō expediebat: eo q si facta fuisset
 separatio. anima illa non habuisset
 potentiam ad eripiendum genus capti
 uum: nec mediatrix effectum ad recō
 ciliandum: 7 neutrum erat nobis expe
 diens. Tertia ratio est. qā anime illi
 nō congruebat. tum quia erat innocen
 tissima: tū quia erat beatissima. Quia
 enī beatissima erat nolebat a verbo se
 parari. 7 quia innocentissima non po
 terat contra voluntatē suā separari ab
 eo. quia iam punita fuisset sine culpa.
 Hinc Dama. ait. Anaxima sit qui diē
 verbū deposuisse quod semel assumpsit.
 Sed cōtra hoc aliqui instant obijcien
 tes illud Job. x. Prātē bateo ponendi
 animā meā: 7 iterū sumendi eam. ergo
 si iste sermo est persone filij dei: videt q
 filius dei animā deposuit i morte. ergo
 i morte anima fuit a dō separata. Ad
 hoc respondet Aug. q. verbuz illud est
 psonē filij dei ratione carnis assumpte.
 Erat enī i potestate eius separare aiaz
 a corpe. 7 iterū corpi illam reunire. Id
 aliud est ibi deponēs: aliud vnde depo
 nit. deponēs est virtus diuina. vnde de
 ponit est corpus. Secūdo contingit
 dubitare circa impassibilitatē. vtrū aia
 xpi post instās separatiōis impassibilis sit
 effecta. Ad qd rñdet Bōñ. vbi s. q. ex
 certitudine auctoritatis hoc nō ē deter
 minatū. sicut etiā magister tangit. in. 3.
 di. 18. Verūtñ. pbabile est 7 rōni mag
 psonū q statim p separationē habuit im
 passibilitatē. Si enī nō patiebatur anima
 xpi nisi dispensatiue: 7 ppter nostrā salu
 tem. si iam nō erat tempus 7 locus merēdi
 iam aia xpi nō debebat nec poterat pati.
 Nec solū de aia xpi. pbabile ē q statim

post separationē a corpe facta sit impassi
 bilis: sed etiā de qualiter aia viri sancti
 in qua nō repitur reatus alicuius pccati.
 Et si diceretur: cur caro xpi nō fuit im
 passibilis facta ante resurrectionē: sicut
 7 anima. Respondet Bōñ. q. hoc fuit ex
 duplici causa. Prima quidē: quia aia
 ppinquior erat glorie q caro. Erat enī
 beata fm̄ aliquā sui pte. Secunda p
 causa: quia dilatio impassibilitatis in
 carne faciebat ad fidei nostre cōfirma
 tionē. videlz ut ostenderet xps veraciē
 passus 7 mortuus fuisse. non sic dila
 tio impassibilitatis i anima. Ideo ma
 gis dilata fuit impassibilitas corpis q
 impassibilitas aie ex dispensatiōe diuina.
 3° ptingit dubitare circa benignitatē
 vtrū. s. ex benignitate aia xpi tescēdit ad
 inferos. Et q sic p. 3. qā i symbo aploz
 dicit. Descendit ad inferos. Et Act. 2.
 Hunc deus suscitauit solutis dolorib⁹
 inferni. Et Job. Dama. ait. Descendit
 ad inferna aia tescificata: ut quēadmodū
 bis qui in terra sunt tati 7 bis qui i tene
 nebris 7 vmbra mortis sedent supluce
 scat. Sciendū tamē fm̄ Bōñ. di. 22.
 tertij li. q. nomine inferni aliquādo in
 telligit pena. aliquando loc⁹ pene. 7 fm̄
 hoc dupliciter potest aliquis dici tescen
 dere ad inferos: aut quia tescendit ad
 penā: aut qā tescendit ad locum pene.
 Primo modo non conuenit xpo. In eo
 enī nō fuit pena damni: nec fuit pena
 sensus. Secūdo modo competit xpo
 Descendit enī psum ad illā partē in q
 erant illi qui tenebant merito pccati
 primi parentis: que quidē pars psumit
 limbus appellari. Ad illā inquā partē
 tescendit non compulsus necessitate: s
 sua voluntate 7 pte. Ratio autē quare
 voluit tescendere ad eripiendos illos q
 tenebant ibi compediti cum etiā pos
 set facere hoc non tescendendo: fuit du
 plex. videlz. ppter pfolationē vincetoz:
 7 ppter pfusionē aduersariorum. ppter
 pfolationē vincetoz: qā magna fuit eis
 consolatio de pntia ipsius aie ibi xpi:
 7 maxima fuit dignationis ostensio in

hoc q̄ ip̄e p̄sonalit̄ voluit descendere ad
eos. f̄e. it̄ etiā hoc. p̄p̄e p̄fusione aduer-
sariozū ut ip̄i demones p̄funderent ex
sua p̄n̄tia. 7 sicut vicerat eos ī fra in nā
assumpta: sic aīa ei⁹ de eisdē triūpharet
apud inferos de eisdē ipsos iuitos ex-
poliando. Descēdit itaq; aīa illa ad cō-
solandos scōs p̄res. ad letificandos: 7
b̄tificādos. Viderūt nāq; q̄primū illis
sep̄t̄ aut̄ d̄initatē eius. vñ in loco in-
fernali ex̄ites habuerūt p̄adisiū 7 apt̄ā
rei visionē: que nō ē aliud q̄ vita eīna.
Sed adduc̄ q̄s querere posset v̄itū aīa
x̄pi morā p̄trare ī inferno vsq; ad horā
resurrectiōis. Et r̄ndet Bon. 7 Ric. ubi
s. 7 Lbo. 3. pte. q. 53. q̄ sicut x̄ps ut n̄ras
penas in se susceperet voluit corp⁹ suū in
sepulchro p̄n̄ita etiā voluit aīam suā
ad infernū descendere. corp⁹ aut̄ ei⁹ m̄a
sit in sepulchro p̄ diem integrū: 7 duas
noctes ad cōp̄robandā veritatē mor̄is
sue. Nū etiā tantundē credendū ē aīam
eius fuisse in inferno: ut simul aīa eius
educeret de inferno. 7 corp⁹ de sepulchro
Et quo Aug⁹. i. 8. li. de ci. dei. c. 44. ait.
P̄op̄eta in ventre ceti triduo fuit. 7 tū
illū significauit i. p̄fūdo inferni triduo
futurū q̄ dñs est oīz p̄p̄barū. Et in li.
de fide ad Petrū de aīa x̄pi loquēs dicit
penas in inferis die tertio reuertēte idē
x̄ps fm carnē qua in sepulchro iacuit
de sepulchro resurrexit. S; nōnulli ar-
guunt: q̄a Luce. 22. x̄ps dixit latroni.
Hodie mecū eris ī paradiso. ergo videt̄
q̄ aīa x̄pi illa die qua mortu⁹ est fuit in
paradiso. 7 sic descendens ad infernum
nullā morā ibi contrahit. Ad qd̄ r̄ndet
Aug⁹ exponens verbū predictū q̄ noīe
paradisi nō intelligit̄ ibi locus empyrei
nec locus paradisi terrestri: s; ipsa apta
7 clara visio ipsius dei. De hoc vero de-
scensu x̄pi ad inferos sic pulchre loquit̄
Aug⁹ in quadā sermone. Mox ut x̄ps
piratā tradidit vn̄ta sue diuinitati aīa
ad inferozū profunda descendit Cūq;
tenebrarum terminū quasi quidam de-
predator splendidus ac terribilis atti-
gisset aspicientes cum impij actartaree

legiones territi inquirere ceperunt. d.
Inde est iste tam fortis: tam terribilis
tam splendidus: tam preclarus? Mū-
dus ille qui nobis subdātus fuit: nunq̄
nobis talem mortuum misit: nunq̄ in-
feris talia munera testinavit. Quis ē
iste qui sic intrepidus nostros fines in-
gredit̄: 7 nō solum nostra supplicia nō
veretur: verū etiā 7 alios de vinculis
nostris absoluit? Ecce ipsi qui sub n̄ris
solebant suspirare to:mentis insultant
nobis de p̄ceptione salutis. Et nō solū
iā nihil verent̄: sed insup nobis mināt̄.
Nunq̄ hic sic mortui sup̄bierūt: nec ali-
quādo sic leti potuerūt esse captiui. Ne
quid buc istum adducere voluisti o p̄n-
ceps noster? Perijt̄ omnis leticia tua. i
luctum conuersa sūt gaudia tua: dum
tu x̄pm suspendis i ligno ignoras quā-
ta damna sustineas i inferno. P̄ istas
crudelium voces infernalium: ecce inu-
merabiles sanctorū populi lachryma-
bili voce clamabāt: Aduenisti redem-
ptor mundi. aduenisti quē desiderātes
quorūdie expectabamus. Descēdisti p̄
nobis ad inferos. noli nobis recesse: cū
reuerfus fueris ad sup̄eros. Ascende
domine ih̄esu inferno spoliato 7 aucto-
rē mortis suis vinculis irretito: 7 red-
de iam leticiam mūdo. Succurre inqui-
unt: iam seuas ex̄tingue penas: 7 mi-
serando resoluē captiuos: dum hie es
absoluē reos. cum descendēis defende
tuos. hec ille. Q̄ ingenti leticia ani-
marum in limbo existentūz tunc men-
tes perfuse sunt cum viderunt benignis-
simum ih̄esum tam diu expectatūz: tam
diu desideratūz: tam diu deniq; accla-
matum. Viderunt inquā animam eius
7 diuinitatem: cui erat vn̄ta. Viderunt
christum redemptorem mediatorem 7
glorificatorem suū. neq; locus ille etiā
luce corporali ex p̄sentia anime christi
illustratus. ut Ric. dicit erat eis ampli⁹
penosus. Expectauerūt ergo ut predi-
ctum est anime ille sancte cum summa
leticia i eodē loco tempus resurrectio-
nis christi.

Qualiter xps depositus fuit de cruce
et de afflictione matris eius: necnon et
de eius sepultione. Caplm. 3.

Tertium mysterium declarandum
de morte xpi et de sepulture.
Ad quod pie volentes attendere
tria considerare debemus. 1. subuentio-
nem. 2. afflictionem. 3. sepultionem. 1.
considerare debemus subuentionem: qualiter
scilicet Ioseph ab aramatbia et Nicodemus
licentia a Pilato obreta: deposuerunt xpm
de cruce. Ipsi enim qui erant discipuli oc-
culti ihu ferentes secum instrumenta ve-
nerunt ad crucem ad cuius pedes iacebat
mesta mater cum Maria magdalena: et
Maria iacobi: et matre filiorum Zebedei:
et euangelista Iohanne ceterisque mulieribus que
secute fuerant Iesum a galilea ministrantes
ei. ut Mattheus refert. Cum autem Ioseph et
Nicodemus virgines reuerenter salu-
tassent lachrymantibus oculis ei dixerunt
Veni mus o mater mesta: ut filium tuum et
magistrum nostrum deponamus de cruce: re-
condamurque ut moris est honorifice in
sepulchro. O pietas comendabilis boni
viro: non nobilium te uotio digna laudem
Ioseph ab aramatbia: qui a Pilato pe-
tijt ut sepelire posset preciosum corpus ihu
Sed si quis quereretur quare per beatam
licentia nullus ex eis accessit: sed solus iste Ioseph
Respondet Crisostomus. quod nullus audebat sicut
iste: qui insignis iudeorum erat: et Pilato
notus. Dicebat enim ille Ioseph ab ara-
matbia: ex quo iam dixerat. ut ait Beda
ipsa est ciuitas: que per Regem dicitur rama-
tha de qua fuit Samuel. 2. consideremus
afflictionem. Surgens Maria mater
cum angustia multa brachia extendebat.
ut dilectum filium tangere posset. Et
cum auxilium fuerit clauis de manibus et
pedibus susceptum cum contristantium auxilio
eum inter brachia sua. indeque in terram
positum adorabat eum. Deinde cum multa
caritate dolore mixta contractabat sua
scissima membra. tangebat caput. et spineam
coronam extrahere ab illo. osculabatur
illud multipliciter perforatam: et cruce re-
perit. atque dicebat. O caput dignum dia-

temate et corona impiali: quod turpiter co-
ronatum te vidi buculus corona spinea.
inspiciebat liuidam faciem: et illam meretrix
rues osculabatur eam atque subdebat. De
cora facies et speciosa nimis: ex qua per tot
annos tantum gaudium suscepi: quod facta
es ut leprosa. Suscipiebat te inde perfo-
ratas manus amoroze osculas illas refe-
rens semper piissima verba prophetice querele.
Dic enim et latius agebat manu oscula
illi applicabat. Fili inquit inquit inquit inquit
fuit crudelissimas manus illa: que te lancea per-
forauit. nec puto posset aliquis plene inue-
stigare qualem ergo repositum de cruce filium
dolent lamentabatur. Magdalena enim et
Ioseph et Nicodemus: ceterisque assistens per
compassionem flebant et ipsi. 3. consideremus
sepultionem qualiter hora comprehensum iam in-
minere Ioseph et Nicodemus instabant
ut corpus sepeliret. Quare Nicodemus
per lumen mixturam myrris et aloes quasi li-
bras centum: et huiusmodi unctioe a putrefac-
tione seruatiua corpus non indigeret: quoniam
corpus eius corruptum non posset nec debebat
tamen Nicodemus non intelligens ex deuotione
sua ad vngendum corpus. per tulit un-
ctionem predictam. Acceperunt ergo corpus ihu:
et ligauerunt eum linteis. id est per amaris linteis in-
uerunt cum aromatibus: sicut mos est iudeis se-
pelire. Erat autem in loco ubi crucifixus est
locutus. et in hoc monumento nouum: in
quo nondum quisquam posset fuerat. Ibi ergo per
passum iudeorum: quia iuxta erat monumentum
posuere ibidem. quod omnia in mysterio facta sunt
Iam ut inquit Theophrastus. sepeliri voluit corpus
nonabili. per quod ad comprobandam veritatem
mortis. Ad enim aliquis in sepulchro ponit
nisi quod iam vere mortuus est. Unde Pilatus ut beatus
Marci. 15. ante quam procederet ipsum sepeliri
diligenti inquisitione cognouit eum esse
mortuum. 2. quia per hoc quod corpus de sepul-
chro resurrexit deas spiritus resurgendi per
ipsum his qui sunt in sepulchro. secundum illud
Iob. 5. Deus qui in monumentis sunt audiet
vocem filii sui. et qui audierint uiuent.
3. ad exemplum eorum qui per mortem
spiritu aliter moriuntur peccatis: qui
abscondunt a conturbatione hominum

Unde dicit Col. 3. Mortui estis et vita vestra abscondita est cum christo. Modus etiam sepeliendi rationabilis fuit. Nam in in hoc sepultus est ad resignandum quod per mortem et sepulturam ipsius liberamur a morte: quam incurrimus propter peccatum. Ade in hoc padisi commissi. In aliena etiam positus est sepultura: ut dicit Augustinus in quodam sermone. quia per aliena moriebatur salute. et etiam propter abundantiam paupertatis per nobis suscepte. Nam qui remus in vita non habuit ut Theopbilus refert: post mortem quoque in alieno sepulchro reconditus. et nudus existens a Joseph coopitur. Erat insuper monumentum novum. ut Hieronymus ait. ne post resurrectionem ceteris corporibus remanentibus superesset aliis fingere. Et ut Augustinus dicit. Sicut in Marie virginis utero nemo ante illum: nemo post illum conceptus est: ita in hoc monumento nemo ante illum: nemo post illum sepultus est. Aduoluit etiam fuit sacrum magni ad monumenti hostium: ut sic appareret omnia veritas sepulture sue. Quare ut participes simus mortis et sepulture christi: sepehamus et nos vitia nostra atque peccata: sicque confurgemus cum ipso accipientes hanc gratiam et in futuro beatam gloriam. Amen.

Dominica resurrectionis domini nostri ihesu christi. de iocunditate particulari: generali. et matematici resurrectionis eius. Sermo. xi.

Hec dies quam fecit dominus exultemus et letemur in ea. Scribitur huiusmodi perba ps. ii. Sicut amara fuit credentibus in ihm christum passio eius: ita iocunda debet esse resurrectio illi. Propterea gaudere unusquisque et letari debet ac iocundari: cum audit vere ex mortuis christum surrexisse. Hoc enim docet nos et instruit sancta mater ecclesia domini sepius replicat. propter hanc

dictum a nobis assumptum. per tunc mare. In diuinis namque officiis diurnis nocturnisque horis huius temporis exultandum esse predicat. per victoriam. per gloriam. proque magnificentia christi resurgentis. Letabundum profecto novum ab angelo nunciatum est: cum dixit. Surrexit non est hic. Surrexit inquit ille qui per amorem nostro patitur mori non recusauit: ut nos mortuos peccato resuscitaret ad vitam. Quia propter ut diem istum cum spiritali leticia compleamus: in hoc sermone de resurrectione christi iocunditate verba faciemus. Subdistinguemusque sermonem in tres principales partes triplicem. scilicet. iocunditatem.

Prima dicitur particularis.

Secunda generalis.

Tertia materialis.

De iocunditate quam habuit ipse christus in resurrectione: et de mirabilibus actibus operantis a potentia diuina in ipso resurgente.

Capitulum. i.

Prima iocunditas resurrectionis christi dicitur particularis que. scilicet. fuit in anima benedicta ipsi ihesu christi: dum corpus suum iterum sibi vniuit efficiens illud perpetuo gloriosum. Ad quod plenius intelligendum notandum est quod in ipso christo resurgente quatuor actus mirabiles operata est virtus et potentia dei. Primus fuit sanguinis reassumptio. Secundus corporis mutatio. Tertius anime vnio. Quartus sepulchri penetratio. Primus actus fuit sanguinis reassumptio. Nam reassumpsit corpus christi clausum existens in sepulchro sanguinem proprium qui extra erat dispersus: quod non nisi per diuinam virtutem fieri potuit. Ratio autem prefate reassumptionis sanguinis secundum Theod. in 3. pre. q. 54. est: quia quicquid ad naturam corporis humani pertinet: totum fuit in corpore christi resurgentis. Manifestum est autem quod ad naturam corporis humani pertinent carnes et ossa et sanguis et alia huiusmodi. ideo omnia ista in corpore christi resurgentis fuerunt. Dicunt etiam philosophi quod sanguis est sedes anime. et quia viuificat corpus sanguine mediante. Quare indubitanter

sanguine suū resurgēs xps ad suū cor-
pus reduxit. **U**trū autē totū sanguinez
assūperit: ita q̄ nulla p̄cula siue gur-
tula de illo in terra remanserit due sunt
opiniones. Prima est sci **A**bo. q̄ vbi
s. ar. 3. in r̄sione ad argumētū. 3. dicit
q̄ totus sanguis q̄ de corpe xpi fluxit:
cū ad veritatē humane nature p̄tineat
i xpi corpe resurrexit. Sanguis autē ille
qui in quibusdā ecclesijs pro reliquijs
conseruat nō fluxit de corpe xpi. sed mi-
raculose dicatē effluxisse de quadā ima-
gine xpi p̄cussa. **A**lia est opinio **f**ran-
ci marone. q̄ ait. Non est incōueniens
si aliquid de sanguine xpi fuso dicatē eē
in aliquib⁹ ecclesijs: q̄a forte corpus in
vita incorruptibili nō indiget tāto san-
guine sicut in vita mortali. Et lz vtrūq̄
opinio sit sustētabilis: tamē secūda ma-
iorem firmitatē videtē habere. tum quia
totus sanguis nō p̄tinet ad veritatē hu-
mane nature. **N**ū 7 sanct⁹ **A**bo. in suo
quolibet. 30. q. 3. dicit. Cum ergo xps
ante passionē comederit 7 biberit nihil
p̄bitet in eo fuisse aliquē sanguinē hu-
manē: qui ad veritatē humane na-
ture nō p̄tinet. 7 quē nō oportet i resur-
rectione ad corpus eius redire. tum q̄a
in plerisq̄ solennissimis locis ostendit
verus xpi sanguis. Nam in capella regi-
francie est de sanguine xpi. 7 de spinea
corona sanguine tincta. In puincia p̄-
uincia apud sanctū Maximinū in cō-
uentu fratrum predicatorū in festo scē
Marie magdalene ostendit ampulla
cum sanguine xpi. Apud Esculum in
puentu fratru predicatorū est spina cū
sanguine xpi. **A**lia insup spina cuz san-
guine est **R**acaneti in cōuentu fratru
beremitarū. In ciuitate 30 mantue in
abatu sancti **B**enedicti in ecclesia sci
Andree est de sanguine xpi quē aspo-
rauit **L**onginus cur⁹ corpe⁹ req̄esat ibi-
tem. In alemania 30 in ciuitate **H**u-
remberge est ferrū cuz quo **L**onginus
lanceauit latus xpi sanguine resper-
sus. Et sic in multis p̄tibus xpianorū verus
ostenditur sanguis xpi. Facit etiā ad

confirmationez secunde opinionis au-
toritas sumi pontificis. Nam p̄ **P**ium
maximū scriptū est ut sequit⁹. Pius epi-
scopus seru⁹ seruorū dei. dilectis filijs
abbati monasterij btē **M**arie **F**anto-
nensis diocesis: 7 cantori ecclie **F**an-
tonēsis ac priori priorat⁹ sci **E**utropij
extra muros **F**antone salutē 7 aposto-
licā benedictionē. Illius qui se p̄ dñici
sa:uatione gregis in p̄cui imolari nō
abnuat vices: q̄ quis imeriti gerentes in
terris ad ea curis yrgemur indefessis:
per que cunctorū xpi fidelib⁹ erga sal-
uatorem suū crescat deuotio: ac ipsorū
quib⁹ sit ab eis dubietat⁹ semotis scru-
pulis p̄ amplius succedat salus aiarū.
Exhibita siquidē nobis nuper p̄ pte di-
lectorū filiorum guardiani 7 puentis
domus ville **R**upelle: ordinis fratrum
minorū **F**antonē. diocesis petino cō-
tinebat. **O** licet 7 tanto tpe curi⁹ memo-
ria non extitit in ecclesia dicte domus:
ut pie credid⁹ quedā portiuncula p̄cui-
sissimi sanguinis domini nostri ihu xpi
in ligno crucis pro redemptionē huma-
ni generis salubriter effusi. 7 per eosde
guardianum 7 conuentus certis anni
tpibus xpi fidelibus solenniter ostendī
ac inibi ab eodem tpe citra ab eisdem fi-
delibus venerari cōsuetā fore inbita-
tur. 7 honorifice conseruetur. **N**ōnulli
tamen curiosi plus q̄ oporteat sapere
satagentes: quo spū ducti nesciunt: pu-
blice ac priuate asserere non verentes
q̄ nil de p̄fato sanguine remansit in
terris: fideles ipsos a pia eorū deuotio-
ne quā bacenus gesserūt ad p̄fata san-
guis portiunculā i dicta ecclia colen-
dā retrahere conant⁹ in nō modicū in-
colarū p̄tū illarū ac guardiani 7 con-
uentus p̄dictorū scādaliū atq̄ grauamē
Quare p̄ pte dictorū guardiani 7 puen-
tis nobis fuit humiliter supplicatum:
ut sup bis sibi 7 fidelib⁹ eisdem oppo-
tune. puidē benignitate aplica dignare-
mur. **I**llos igit q̄ de p̄missis certā no-
ticiā nō habemus: attēdētes q̄ veritati
fidei nullaten⁹ repugnat affirmare re-

rempore nostru de sanguine p̄fato ob
 ipsius passionis memoriā aliquā ptem
 in terris reliquissē: ac p̄pterea de uotiōz
 ipsoz fideliū plurimū p̄seruari: ⁊ scan-
 dalis ipsis q̄tum i nobis ē obuiare cu-
 pientes. h̄i su p̄plicationib⁹ inclinati di-
 serendi uelle p̄ aplica scripta manda-
 mus: quaten⁹ uos uel duo aut vn⁹ ve-
 strum si ⁊ postq̄ uocatis q̄ fuerint euo-
 candi de p̄missis uobis legitime con-
 siterit oib⁹ ⁊ singulis tam exemptis q̄
 nō exemptis cuiuscunq̄ p̄eminētie sta-
 tus dignitat⁹ gradus ordinis uel cōdū-
 tidis fuerint auctoritate n̄ra sub penis
 ⁊ censuris ecclesiasticis. nēdictos fide-
 les ab oī p̄ia eorū deuotiōe quā hactē-
 nus gesserūt ad p̄fatā sanguinis h̄i p̄-
 tunculā in eadē ecclia uenerādā: ut p̄-
 ferf quoq̄ modo retrabē. Guardianō
 quoq̄ ⁊ conuentui p̄dictis ne p̄ illatas
 eis retroactis t̄pib⁹ p̄missorū occasiōē
 iniurias quasuis p̄sonas ad iudiciū
 euocari facere p̄sumāt dicta auctori-
 tate district⁹ imbitere curetis cōtradi-
 ctōres p̄ censurā ecclēsticā appellatiōē
 postposita cōp̄scendo nō obstantib⁹ cō-
 stitutionib⁹ ⁊ ordinationibus aplicis
 necnō domus ⁊ ordinis p̄dictorū iura-
 mento: cōfirmatiōē aplica uel quauis
 firmitate alia rotozatis: statutis ⁊ cō-
 suetudinibus ceterisq̄ cōtrariis q̄bus-
 cunq̄: aut aliquib⁹ coiter uel diuisim
 ab aplica sede indultū existat. q̄ inēdici
 suspēdi. uel excoicari nō possint p̄ litteras
 aplicas nō facientes plenā ⁊ expressaz
 te uerbo ad uerbu ⁊ in dulto h̄i men-
 tionē. Datū rome apud sanctū Petrum
 anno incarnatiōis dñice. i. q̄. quinto
 decimo kal. augusti. Pontificat⁹ nostri
 an̄o tercio. Propt̄ que omnia satis ra-
 tionabile esse uidet⁹ q̄ aliqd̄ de uero x̄pi
 sanguine effuso inueniat⁹ in terra. Ut
 p̄o talis sanguis sit tanta ueneratione
 dignus: quāta sanguis qui est in euka-
 ristia. apud plerosq̄ dubium est: qm̄ si
 vnitus est diuinitati: adorand⁹ eēt ado-
 ratione latrē. Si p̄o nō est vnitus diui-
 nitati: tūc hono: latrē nō relex̄ ei: sicut

sanguini in eukaristia. Quid autē tenē-
 dum sit. an. s. a sanguine fuso sit sepa-
 ra diuinitas uel vnita nō ē diffinitum uel
 determinatū cū altera opinionū sustineri
 possit. ut p̄ p̄stitutionē nouā factaz a
 sūmo p̄tifice Pio secūdo: qui p̄disputa-
 tam m̄āz istā in sui p̄ntia p̄ uocissimos
 viros statuit ⁊ ordinauit q̄ null⁹ de ce-
 tero s̄b pena excoicationis auderet dā-
 nare quācūq̄ opinionē p̄dictā cū v̄q̄
 sustineri possit absq̄ errore. Ego p̄o ad-
 hereo opinionī doc. mei Fran. qui ait.
 q̄ licz aia x̄pi ⁊ caro nāq̄ fuerint a di-
 uinitate separe: Sanguis tñ separat⁹ a
 corpore: ex cōsequētī erat separat⁹ a diuini-
 te. Cui⁹ signū ē: q̄a l̄z dicam⁹ filius rei
 fuit sepultus: ⁊ filius rei rescedit ad in-
 feros. nō tamē dicim⁹ fili⁹ rei fuit effu-
 sus sup̄ terrā. Ista autē idiomatū coica-
 tio est nota talis vnionis s̄m Aug. i p̄
 te trini. Secund⁹ actus quē opata est
 virtus dina in x̄po resurgente fuit cor-
 poris mutatio. Et si corp⁹ nō sit mutatū
 s̄m substantiā: quia eiusdem nature re-
 surrexit. fuit tñ mutatū s̄m qualitatem
 Erat enī s̄m Breg. in omel. eiusdē nāe
 s̄ alter⁹ glorie. Nō potuit ḡ fieri creata
 p̄tute ut corp⁹ exanire aī ⁊ uulnerib⁹
 plenū sanaret⁹ impassibilē addit⁹ alijs
 dotibus corporis gloriōsi. Tert⁹ act⁹ fuit
 aīe ad corp⁹ vnio. Nō enī p̄t nisi dina
 p̄tute aīa sepaata eidem corp⁹ vniri: qd̄
 melius ⁊ diffusius explicabitur in ope-
 re de uirtutibus. in sermone de resurre-
 ctione generali. Quartus actus fuit
 sepulchri penetratio. Eruiit nanq̄ x̄ps
 de sepulchro clauso: sigillato: ⁊ custo-
 dito. Sed nonnulli circa hoc dubitant
 propter uerbum Math. dicēt. Angel⁹
 autē domini rescedit de celo: ⁊ accedēs
 reuoluit lapidem. Ad quod respondet
 Beda. d. Accedens reuoluit lapidem
 non ut egressuro dño ianuā pandat: s̄
 ut egressus eius iam facti hominib⁹ p̄-
 stet indicium. Qui enī mortalis clauso
 p̄giniis v̄o potuit nascēdo mundū in-
 gredi. ipse facit immortalis clauso sepul-
 chro potuit resurgendo exire de mundo

Consideremus ergo quanta leticia fuit mens xpi pfusa cum de sepulchro exiit qui prius passibilis fuerat gloriosum et impassibilem se conspexit. Et puto quod primum eleuans in celum oculis gratias retulit patri: qui cum de morte iam fecerat triumphare.

De iocunditate quam habuerunt ex resurrectione xpi victi. discipuli. mulieres. et angeli. Caplm. 2.

Secunda iocunditas dicitur generalis: que quadrupliciter subdividitur: qui potest. Prima victorum. Secunda discipulorum. Tertia mulierum. Quarta angelorum. Prima iocunditas fuit victorum. eorum. scilicet qui victi retenti fuerant in limbo: quos inde resurgens xps penitus eduxit. et liberauit per Zacharias. prophetam prenunderat. 9. c. d. Tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti victos tuos de lacu: in quo non erat aqua. Que verba sunt in Apocalypsa. et littera intelligunt de xpo. cui. prophetam loquitur in secunda persona: et quo ante dixerat in tertia persona. Sed dubium hic oritur. utrum xps omnes animas que erant in inferno liberauerit. Ad quod respondet Bonaventura. di. 22. tertij. li. quod xps non liberauit nisi animas electorum suorum. et eorum qui erant membra ipsius. Quis enim passio xpi omnibus suffecerit. non tamen influit nisi in eius membra. et ideo illi soli per passionem xpi saluati sunt: qui vel erant eius membra quando passus est: vel futuri erant per conversionem ad ipsum. Quoniam igitur multi erant in inferno: qui nec membra xpi erant: nec futuri erant quia non erant in statu merendi. non deus deus eripuit de inferno: sed tantum electos. Unde Gregorius in quadam omelia infra octauam pasce ait. Quod ante passionem suam dixit in resurrectione sua deus impleuit. Si exaltatus fuero a terra omnia traham ad meipsum. Omnia enim trahit qui de electis suis apud inferos nullum reliquit. Dicitur abstulit utique electa. Unde etiam recte per os Ioseph dicit. Ero mors tua mors: morsus tuus ero inferne. Quia enim i electi

suis funditus occidit mortem: mors mortis extitit. quia vero in inferno partem abstulit: partem reliquit. non occidit funditus: sed momordit infernum. Hic ille. Non fuerunt ergo ab inferno liberati per christum damnati per suam diffinitivam: siue propter peccatum actuale: siue etiam propter peccatum originale. Nam ut inquit Thomas. 3. pte. q. 52. Pueri qui cum originali decesserant nullo modo fuerant coniuncti passioni xpi per fidem et dilectionem. ideo non fuerunt ab inferno liberati. Et licet sancti patres adhuc tenerentur astricti reatu originalis peccati in quantum respicit humanam naturam. tamen erant liberati per fidem xpi ab omni macula peccati. et ideo capaces erant illius liberationis quam xps attulit descendens ad inferos. Parvuli pro quibus non fuerant a peccato originali mundati: neque per fidem propriam: quia nondum habuerunt usum liberi arbitrii: neque per fidem parentum: aut per aliquid quod fidei sacramentum. quia non erant in statu in quo essent capaces gratie xpi: nec merita xpi poterant eis suffragari: nec satisfactio eius propter deum Ade ad eos batebat extendi: liberati nequaquam fuere. Sed adhuc dubium est. an liberati fuerint anime que erant in purgatorio. Et respondet Thomas. ubi supra. quod passio xpi non habuit tunc maiorem efficaciam quam bateat nunc et ideo illi qui fuerunt tales: quales nunc sunt illi qui in purgatorio cruciantur: liberati non fuerunt. Siqui autem inuenti sunt ibi tales quales etiam nunc satisfactione completa liberantur: nil prohibet eos a purgatorio fuisse liberatos. Fuit ergo iocunditas illa omnium patrum qui in limbo retinebantur: quibus gaudium accidentale accrevit locum illum derelinquendo: in quo tam diu habitauerant in tenebris et merore. Secunda fuit iocunditas discipulorum. Ipsa etenim resurrectionis die apparuit xps discipulis cunctibus in Emmaus: ut patet Lucæ ult. Ite apparuit discipulis congregatis in unum ut dicitur Ioh. 20. Et tunc non aderat Thomas. Apparuit adhuc et Symoni: sed ubi aut quando nescit. nisi forte quando

redibat a monumento cum Iose. Ad ultimum. Vel ut dicitur i historia ecclesia-
stica apparuit ei in caverna i qua fletu
to manebat. nam postq̄ negavit xpm i
cavernam quandā intrauit. q̄ modo dī
gallicatus. vbi se totū ad lamenta pnie
cōuertit. Ibi ut quibusdā placet i ipsa
resurrectionis die magister benignissī-
mus visitauit eum: certificans illum de
sui remissione peccati. Ob quod Petr⁹
mūro gaudio fuit affectus. Similic le-
tatus est ex resurrectione xpi Ioseph ab
arimathea. Legitur namq̄ in euāgelio
Nicodemi q̄ iudei indignati ptra ipsū
eo q̄ xpm sepelierat. ceperunt ipsū: 7 in
quodam cubiculo diligenter clauso 7
sigillato eum recluserūt: volentes post
sabbatū eum occidere. Et ecce xpus in
ipsa nocte resurrectionis ad eum intra-
uit: 7 osculū ei dedit. 7 inde saluis sigil-
lis eum educens in domū suam in ar-
mathea ipsū adduxit. Tertia fuit io-
cunditas mulierū que ipsa die resurre-
ctionis viderunt eū. Vidit namq̄ illum
Maria magdalena in specie tortulani
ut dī Joh. 20. Videt 7 illū secū postea
7 alie Marie: quib⁹ a monumento res-
urrectis apparuit ihs occurrens illis
7 dicens. Aue. Ille autē accesserunt
7 tenuerunt pedes eius: 7 adorauerunt
eum. ut patet Math. 28. c. Quarta
fuit iocunditas angelorū q̄bus accidit
tale gaudiū accrevit pro gloria xpi re-
surgentis. pro liberatione patrū de lim-
bo. etiā 7 pro totius leticia ecclesie mi-
litantis.

De iocunditate quā habuit mater ihs
xpi ex resurrectione eius: sicut multipli-
citer probatur. Caplm. 3.

Tertia iocunditas principalis
dicitur maternalis. Sup ceteros
etenim p xpo resuscitato lenifica-
tum est cor pginis matris. Sibi namq̄
ut pie credis prius q̄ ceteris benedictus
filius eius apparuit: qd pbari pōt qua-
drupliciter. p ex testificatione. 2º ex
ptarij cōfutatione. 3º ex celebratione.
4º ex puenienti rōne. Primo pbari

potest ex testificatione. Testatur eni hoc
Amb. in li. de virginib⁹. d. Vidit Ma-
ria resurrectionem dñi. Et pmo vidit 7
credidit. vidit Maria magdalena: q̄
uis ista adhuc nutaret. 2º probat ex
ptarij cōfutatione. Aliis cui nōnulli
xpm virgini matri id nō apparuisse: q̄
nullus euāgelistarū hoc asserit. Sz ad
hoc doc. dicunt q̄ euāgelistarū officiū
fuit solūmō resurrectionis testes indu-
cere. matrē autē ad testificandū p filio
inducere eos nō recuit. Si eni pba ex
tranearū feminarū deliramenta visa sūt
quomō nō magis matrē p filij amore
crederet delirare? Ad scripturū g euā-
geliste q̄ xps apparuerit virgini matri.
s. p constanti tereliquerūt illud. Ter-
tio pbat ex celebratione. Ad insinuandū
namq̄ q̄ xps resurgēs a mortuis
appareret virgini matri sancta romana
ecclesia ipsa resurrectionis die stationez
celebrat apud sanctā Mariā maio:ez
vbi tpe magni Breg. dñi ipse in die pas-
ce missam cantaret: 7 pax dñi pronun-
ciaret: angelus dñi alta voce respondit:
Et cū spū tuo. Ob qd cū ipsa die papa
ibidē celebrat in hui⁹ miraculi testimo-
niū: nil sibi cū dicit pax 7c. respondetur

Quarto pbat ex cōuenienti ratione
Rationabile etenim fuit ut filius resurre-
ctionis sua pri⁹ matrē lenificaret: quā am-
plius ceteris voluisse constat. Contem-
plari ergo de uote possumus q̄ scissima
illa virgo ipsa resurrectionis nocte oīo-
nibus intenta filiū suū: quē sepulchro
clausū reliq̄rat vidē ardētissime cupie-
bat. Neq̄ eni ignara erat illū die tertia
a mortuis resurrecturū. Ob qd uel cor-
de uel ore dicere poterat. O pī esne ecce
iam tēp⁹ instat ut filiū tuū 7 meū a mor-
tuis reuoces. Suscita g illum 7 ad me
mitte cito merore p sua passioē cōmittā
O fili mi dulcissime: o fili mi amātissi-
me quē vidi plagis repletū. spinis coro-
natū. crudeli morte extinctū. 7 in sepul-
chro repositū: qñ video te ex mortuis
triūphasse? Dixisti o fili mi: 7 toties di-
xisti. Die tertia resurgā. Ecce iā dies tertia

iminet. Surge dñe in requiē tuā: et veni
ut videā te solatiū aīe mee. Et dñi hec et
filia p̄go glōsa rogaret. ecce cū ingēti
lumine: de corā facie aspectus affabili
apparuit ei fili? Salve inq̄ens mater: et
de cetero misericordie regina. Cessent
āmodo dolo: oīsa suspina: amara lamē-
ta. et copiose lachryme. Ecce ego ip̄e sū
qui in vtero tuo steti: quē p̄pisti: quem
pauisti lacte p̄gineo: quē tenerrime edu-
casti: quē tantop̄e dilexisti: quem deniq̄
defleuisti trāssira dolo: is gladio. Ego
sum ib̄s fili? tuus: q̄ infernū excoliui.
Inde patres eduxi: et cēnitatis aditum
reueria morte referui. Gaude o mat̄
venerāda: q̄a data ē in oīs pt̄is i celo et
in t̄ra: et in die meo flectet oē genu. Tu
p̄o p̄ me in regno celozū sup̄ oēs hoīes
et angelos exaltaberis. Non posset p̄fecto
mens n̄ra inuestigare q̄ benigna fuerit
visitatio illa: q̄ blanda et amabilia p̄-
ba matris et filij: q̄ gratiosi et iocundi
vtriusq̄ i alterū aspectus: q̄ etiā reue-
rentes morigeratq̄ reciprocū gest̄. p̄
que oīa decessit filius matre in leticia et
desiderijs simul remanente. Letemur ḡ
et nos cū illa desiderantes videre suum
dilectū filiū sedentē ad dexteraz patris
cum quo et spiritus sanctus vivit et re-
gnat p̄ eterna secula. Amen.

Feria secunda post dñicā resurrectionis.
de tēporalitate. qualitate. et veritate
resurrectionis xp̄i. Sermo. 12.

Resurrexit
dñs vere. Scribunt
hec p̄ba Luc. ultimo
c. et i euāgelio hodi-
erno. Iocundissima re-
surrectionis dñi n̄ri
ib̄u xp̄i facta a fidelib̄ cūctis diligentib̄
sime pariter et deuote ad mentē sunt re-
uocanda: qm̄ p̄ illa exurgere pōt cūcto-
ruz anim̄ ad sp̄m future et immortalis
vitę. Idcirco p̄fē ea que dicta sūt i ser-
mone p̄cedenti: restant adhuc plurima

ad immerito apienda. Ipse etenim xp̄us
mortis peccatq̄ destructor multafariā
resurrectionis sue veritatē patefacē vo-
luit mūdo: ut sic nullus qui in eū credē
nollet inexcusabilis reddē. Et ut euā-
gelica lectio p̄nē diei baret: discipulis
euntib̄s i Emaus: in specie pegrini se
ostendit: que in fractōe panis cognō-
uerūt ex mortuis vere surrexisse. Nūq̄
de hac resurrectione glōsa clara baret
noticia. de ipsa in hoc sermone locuturi
tria mysteria pponemus declaranda.
Prīmū dicat t̄palitatis.
Secundū qualitatis.
Tertium veritatis.

Quare xp̄s accelerauit resurrectionē
suā: nec illā distulit vsq̄ ad gnālē diu-
resurrectionem. Caplm. 1.

Primū mysteriū declarandū de
resurrectione dñi t̄palitatis: in q̄
possum⁹ subdistiguē triplex tēp⁹
Prīmū dñi tēp⁹ acceleratū. Secūdū
tēp⁹ retardatū. Tertium tēp⁹ tēmiatū.
Prīmū dicat tēp⁹ acceleratū. Acce-
lerauit enī xp̄s resurrectionē suam: nec
illā distulit vsq̄ ad resurrectionē gnālē
rōnabilē p̄p̄t̄ia. Prima rō fuit p̄p̄
corpis dignitatē. Cū enī illud corp⁹ di-
gnissimū foret ex eo q̄ erat reificatum
siue dinitati vnitū: nō fuit recens ut tā
diu s̄b puluē iaceret. Qd̄ p̄nūciauerat
p̄p̄ba. d. Nō dabis sc̄m tuū. i. cor. p̄ sci-
ficatū: q̄a i oī scitate p̄ceptū et cū dinita-
te vnitū: vidē corruptionē. 2^a rō fuit
p̄p̄ fidei firmitatē. Si enī nō surrexis-
set fides p̄isset: nec x̄rū tēū cū aliquis
credidisset. sicut p̄ in discipulis: de qb̄
nūc euāgelista loq̄r. Ip̄i etenim i via tri-
stes et dolentes colloquebāt de his que
acciderāt: nō q̄si credētes. ut Theop̄bi-
lus ait. s̄ sic stupentes in reb̄ extraneis
p̄p̄ea xp̄s rephēdit eos. ut p̄ i l̄rā euā-
gelij. 3^a rō fuit p̄p̄ resurrectionis n̄re
exēplaritatē. Si enī xp̄s resurrexit. ḡ et
nos sp̄are possum⁹ resurrectionē nostrā
An̄ Pau. i. Cor. 15. ait. Si xp̄s p̄dicat

q̄ resurrexit a mortuis : quōd q̄dā i vob̄
dicūt q̄ resurrectio mortuorū nō ē? Et
Breḡ in om̄i. inq̄t. Exēplo dñs mō
strauit qd̄ p̄misit in p̄mo: ut sicut illum
fideles resurrexisse cognoscūt. ita in se
ipsis sine mūdi p̄mita resurrectiōis spe
rarēt. Et idē itē ait. Ad pl̄ q̄ triduanā
mortē esse voluit : ne si illo resurrectio
differet in nobis oīo desparet. Sz cir
ca h̄ dubitare p̄tingit. vtrū x̄ps p̄m̄ fue
rit resurgētū. Et q̄ sic videt eo q̄ Ap̄d
i. vocat p̄mogenit̄ mortuorū. Et i. Cor̄.
15. ap̄ls ait. X̄ps resurrexit a mortuis
p̄mitie dormientiū. Ubi glo. q̄ p̄ tpe
et dignitate. Cōtrariū tñ videt : q̄a i v̄
teri testō per Heliam et Eliseū aliq̄ resu
scitati legunt. Similit̄ et x̄ps aū passio
nē suā tres mortuos suscitauit. In sup̄
Mat̄. 21. dicit q̄ in cetera miracula i
passione x̄pi visa monumēta apta sūt : et
multa cor̄pa scōp̄ q̄ dormierāt surrexe
rūt. q̄ nō videt q̄ x̄ps fuerit p̄m̄ ad re
surgēdū. Rūdet L̄co. 3. pte. q. 53. q̄ re
surrectio est repatio a morte i vitā. Du
plici autē aliq̄s eripit a morte. Uno
in actu .s. ut viuē incipiat: qualiter cūq̄
etiā post moriet̄. Alio ut aliq̄s literet̄
nō solum a morte. s̄ etiā a necessitate. et
qd̄ plus ē a possibilitate moriēdi. et hec
est vera et p̄fecta resurrectio : cui⁹ respcū
p̄ma dicit̄ imperfecta. Loquendo ḡ de re
surrectione p̄fecta x̄ps est p̄m̄ resurgē
tium : q̄a ipse resurgēdo p̄mo puenit ad
vitā penit̄ imortalem. fm̄ illud Ro. 6.
X̄ps resurrexit ex mortuis. iā nō moriet̄
mors illi vltra nō dñabit̄. Sed resurre
ctione imperfecta q̄dā aliq̄ surrexerūt aū
x̄pm̄ ad p̄mōstrādū q̄si i quodā signo
resurrectionē ipsi⁹. De illis autē de quib⁹
dicit Mat̄. 27. variē loquunt̄ doc. Nam
hierō sup̄ Mat̄. sentire videt q̄ surre
xerūt aū x̄pm̄ iterū morituri. In p̄mone
p̄o de assūptiōe p̄ginis h̄ sub dubio re
relinq̄t. Remig⁹ p̄o ait. Indubitā cre
dere debem⁹ ut q̄ resurgēte dñō a mor
tuis surrexerūt: ascendēte illo ad celos
pariet̄ ipsi ascenderūt. Et licet sustineri
posset opinādo q̄ resurrexerint aū x̄pm̄

iterū morituri. tñ magis p̄sonū est pie
tati q̄ resurrexerint p̄ x̄pm̄: nō itēz mo
rituri: tñ q̄a mors est pena peccati. et ipsi
erant ab oī p̄cō vltimate purgati: tum
q̄a cor̄pib⁹ cor̄p̄ vnite fuerūt aie gloriifi
cate. Ex qua vnione fm̄ Aug. in epla
ad Dioscorū efficiūt cor̄pa impassibi
lia et glorioza. Resurrectio autē illoz po
nitur ab euāgelista ante resurrectionē
x̄pi p̄ quādā anticipationē. p̄pterea ipse
ait. Et exētes de monumētis p̄ resur
rectionē eius. i. x̄pi fm̄ Mico. de lira: et
nerant in scām ciuitatē et apparuerunt
multis. Secundū temp⁹ notatū i re
surrectione x̄pi dicit̄ retardatū. Licet. n.
surrexerint ante resurrectionē gnālē. nō
tñ statim ut mortu⁹ est resurrexit: s̄ di
stulit vsq̄ in diē tertiū. et hoc rōnabili⁹
p̄pter tria. Primo p̄pter significatio
nem. ut. s̄. hoc significaretur q̄ lux sue
mortis curauit n̄rā duplicē mortē. et
iō vna die integra et duab⁹ noctib⁹ ia
cuit i sepulchro. ut p̄ diē intelligat lux
sue mortis. p̄ duas noctes nostra du
plex mors. hanc rōnē assignat glo. sup̄
illud Lūd. vlt. Oportuit x̄pm̄ pati. et c.
2. rō fuit p̄pter restaurandoz p̄figu
rationē. quā tangit Petr⁹ rauē. d. Tres
dies voluit x̄ps esse sue sepulture : que i
celo sunt restauratur⁹: que in terra re
paturus: que apud inferos redēptur⁹.
3. rō fuit p̄pter p̄bationē. ut. s̄. p̄baret
veritatē mortis eius: ut sic clar⁹ eluce
sceret vitas resurrectionis. Tertium
temp⁹ annotandū de resurrectione x̄pi
dicit̄ determinatū. Surrexit enī die ter
tia. qd̄ p̄dixerat Mat̄. 12. Sicut inq̄t
Jonas fuit in ventre ceti trib⁹ diebus
et tribus noctib⁹: sic erit fili⁹ hoīs i cor
de terre. i. i sepulchro fm̄ glo. trib⁹ dieb⁹
et tribus noctib⁹. Notādū tñ fm̄ Aug.
li. 4. de tri. q̄ h̄ intelligit̄ p̄ synecdochen
ut p̄ma dies accipiat fm̄ p̄tē sui postre
mam. secunda dies fm̄ se totā et inter
grā. etiā fm̄ p̄tē sui p̄mā. et sic erūt tres
dies. et q̄libet horū dierū suā noctez ba
buit p̄cedētē. Tūc enī fm̄ Bedā muta
tus est ordo : et cursus dierū ac noctiū.

S z

Antea enī dies p̄cedebant ⁊ noctes se-
quebāt. post passionē autē hic ordo mu-
tatus est: ita q̄ noctes p̄cedūt ⁊ dies se-
quūt. ⁊ h̄ mysterio cōgruit. qm̄ hō p̄mo
de die gratie cecidit in noctē culpe: post
passionē autē xpi ⁊ resurrectionē de no-
cte culpe rediit ad diem gratie. De hora
p̄o resurrectionis varie loquūtur toc.
Nam quidā vident dicē q̄ surrexit me-
dia nocte. quidā p̄o q̄ surrexit in auro-
ra. R̄d autē hui⁹ diuersitatis est. p̄eo q̄
p̄siderant diuersimode in illa dilatione
congruentiā q̄ tū ad numerū horarum
Nam aliqui incipiunt temp⁹ cōputare
ab hora sexta qua crucifix⁹ est ⁊ tenebre
facte sūt sup̄ vniuersam terrā. ⁊ isti pro-
tendunt temp⁹ vsq̄ ad mediā noctē inf̄
diē sabbati ⁊ diē dñice. ⁊ sic cōputant
36. horas: q̄a tunc erat equinoctiū ver-
nale qm̄ xps dñs passus est. Aliqui in-
ceperunt computare a sero in q̄ positos
fuit in sepulchro. ⁊ p̄tendūt temp⁹ vsq̄
ad diluculū diē dñice. ⁊ tam isti q̄ illi
tandē considerāt congruentiā tante di-
lationis. Ideo enim dñs distulit p. 36.
horas. ut in hoc significet liberatio ⁊ vi-
ctoria p̄fecta. Ille enī numerus ē ex se-
nario numero in se ducto: qui quidē est
numerus perfectus fm̄ arithmeticum.
Est ⁊ alia conueniētia. quia in 36. ho-
ris sunt due noctes: ⁊ vnus dies: ita q̄
salua est ibi proportio simplicis ad du-
plum ut significet sicut p̄dictū ē q̄ xps
vna simplici sua vetustate abstulit du-
as nostras vetustates. Licet ergo ut ait
Boñ. dist. 22. tertij. li. predicte opinio-
nes videantur differre. tñ cōueniunt in
assignādo t̄pis cōgruentiā. Et posset dici
q̄ in hora sibi nō p̄tradunt: q̄a dupli-
citer dicit res fieri. aut quādo sit fm̄ ve-
ritatē: aut quādo innotescit. Et illi q̄ ho-
ram mediā noctis assignāt resurrectio-
nis tempus determināt qm̄ p̄mo fuit. q̄
p̄o mane assignāt temp⁹ determināt qm̄
inotuit. Vel certe resurrectio fuit inter
horas medię noctis. ⁊ mane dñice. ⁊ q̄a
mediū tenoiat ab extremis. id aliq̄ di-
cūt fuisse i media nocte. aliq̄ p̄o i mane.

Et xps resurrexit inuisibiliter. ⁊ rati-
⁹ feliciter. Caplm. 2.

Secundū mysteriū declarandū
de resurrectione xpi dicit qualiter
tatis. in quo sciendū est q̄ xps
resurgere voluit a mortuis cum triplici
qualitate ⁊ conditione. Surrexit enim
p̄inuisibiliter. 2.⁹ veraciter. 3.⁹ feliciter
Primo surrexit inuisibiliter. q̄a nullus
mortalium eū vidit resurgentē. Ad quod
intelligendū querūt toc. vtz resurrectio
xpi i suo actu debuit omnib⁹ manifesta-
ri. Et quibusdā videt q̄ sic. p̄mo quia si
publico pctō debetur publica p̄nia. fm̄
illud. i. Timoth. 5. Peccantē corā oib⁹
argue. ita merito publico debet p̄miū
publicū. sed claritas resurrectionis est
p̄miū humilitatis passionis. ut Aug⁹
dicit sup̄ Job. Cum ḡ passio xpi omni-
bus fuerit manifestata eo publice pa-
tiente. videt q̄ gl̄ia resurrectionis ipsi⁹
debuit omnib⁹ manifestari. Secūdo
arguit. quia discipuli viderūt xps actu
ascendentē in celo. iuxta illud Act. 1.
Videntib⁹ illis eleuatus est. ergo a sili-
tebucrit ipsi⁹ videre actu a mortuis re-
surgentē. Tercio arguit. q̄a illi quib⁹
fuit manifestata resurrectio xpi testes
fuerunt resurrectionis: qd̄ testimoniū
ferebant publice predicando: quod nō
cōuenit mulierib⁹. ḡ videt q̄ inconue-
nientē p̄mo illis q̄ ceteris fuerit mani-
festata. R̄ndet Ab. 3. pte. q. 55. q̄ eorū
que cognoscunt: quedā cognoscūt cōi-
lege nature. quedā p̄o ex sp̄ali munere
gratie: sicut ea que diuinitus reuelant.
quorum ut Dio⁹ dicit in li. cele. hierar.
hec est lex diuinitus instituta: ut a teo
immediate supioribus reuelent: quibus
mediantib⁹ referāt ad inferiores. sicut
patet in ordinatione celestium sp̄ituum
Ea p̄o que p̄tinent ad futurā gloriā
cōz boi⁹ cognitiōz excedūt. fm̄ illud
Isa. 64. Oculis nō vidit reus absq̄ te
que p̄pasti expectantib⁹ te. Ideo bi⁹ ab
boie non cognoscūt nisi dimittit reuelata
Quia ergo xps resurgēs non resurrexit

ad vitam mortale sed imortale et glorio-
sam. id resurrectio illius debuit ordina-
te prius angelis: deinde per angelos homi-
bus reuelari. In Hilarius. super Mattheum
dicit quod ideo angelus primus resurrectionis
est index: ut quodam famulatu paterne
voluntatis resurrectionem nunciaret. Et ut dicit
Actuum. Dedit enim manifestum fieri non o-
mnibus: sed relictis per ordinem a deo. Ad
primum ergo argumentum dicendum quod passio Christi
pacta est in corpore adhuc batente nam
passibile: que contra legem nota est omnibus. et
ideo passio Christi omnino per se immediate manifesta-
ri potuit: Ipsa autem resurrectio simplicitate
supernaturalis et miraculosa fuit. Ad secundum
autem argumentum dicendum quod ascensio Christi
quodammodo ad terminum a quo non transcedebat
hominum eodem notitia: sed solum ad terminum
ad quem. Et ideo discipuli potuerunt videre
ascensionem Christi quodammodo ad terminum a quo. id
est quod eleuabatur a terra. non autem viderunt
ipsum quodammodo ad terminum ad quem: quia non vi-
derunt quod recipere in celo. sed resurrectio
Christi transcendebat eodem notitia: et quodammodo
ad terminum a quo: secundum quod anima rediit ab
inferis: et corpus re sepulchro clauso exi-
uit. et quodammodo ad terminum ad quem: secundum quod
adeptus vitam gloriosam. Et ideo non debuit
fieri resurrectio sic quod ab hominibus videretur.

Ad tertium vero argumentum dicendum quod
mulieri non permittitur docere in ecclesia pu-
blice: sed bene permittitur aliquis domestica ad-
monitione instruere. Apparuit ergo Christus primo
Marie magdalene: ut sic mulier prima
fuit nuncia mortis ita esset nuncia vite.
Ex quo Cyrillus ait. femina que quandoque
fuit mortis ministra: venerande resurre-
ctionis mysterium prima percipit et nunciat.
Adeptus est ergo femine genus et ignomi-
nie absolutionem et maledictionis repu-
dium. Similiter etiam per hoc ostendit quod
quodammodo ad statum glorie pertinet nullus retri-
mentum patiens sexus femineus. Ostendit
etiam et Christus. quia iam non venerat vocare in
seos sed peccatores. et quia peccatores et meretrices
ad penam redeuntes precedent in
regno celorum. Superest adhuc et alia ratio
quare mulieribus prius apparuit: eo quod

ipse ipsum ardentissime amauerunt. ut
ut ab eis sepulchro discipulis receden-
tibus non recederet: et precipue ipsa fer-
uentissima Magdalene que stabat ad
monumentum foris plorans. ut dicit Iohannes. 20
que a Christo sibi apparente interrogata mu-
lier quid ploras? existimans quod hortu-
lanus esset respondere. Tulerunt dominum meum
et nescio ubi posuerunt eum. Domine si tu sustu-
listi eum dicito mihi ubi posuisti eum. et ego
eum tollam. O ardens amor: Marie ma-
gdalene. Colloquebatur magistro suo re-
seipso cum tanta affectione. quare Christus
benefecit eam notando Mariam se cogno-
scendum illi reddere atque voluit prius quam disci-
pulis sibi apparere. 2. surrexit Christus
veraciter quia verum corpus habuit. Contra
quod aliqui arguunt. Primo quia verum cor-
pus non potest esse cum alio corpore in eodem lo-
co: sicut erat corpus Christi. nam intrauit ad
discipulos ianuis clausis. ut dicit Iohannes.
20. Secundo quia verum corpus non euane-
scit ab aspectu intuentium nisi forte cor-
rumpatur. sed corpus Christi euauit ab oculis
discipulorum eum intuentium. ut dicit Iudeus.
vl. Tertio quia cuiuslibet veri corporis est
determinata figura. sed corpus Christi appa-
ruit discipulis in alia effigie. ut patet Marci
vl. ergo videtur quod Christus per resurrectionem
non habuit verum corpus humanum. Ad
primum argumentum respondet Iohannes. quod corpus
Christi per resurrectionem non est miraculo: sed
ex conditione glorie sicut quidam dicunt clau-
sis ianuis ad discipulos intravit simul
cum alio corpore in eodem loco existens.
Vel dicendum quod non ex natura corporis: sed
potius ex virtute diuinitatis vnite illud
corpus ad discipulos: licet verum esset: ia-
nuis causis intrauit. In Augustinus super Iohannem
20. Noli corpus ubi diuinitas erat clau-
sa hostia non obstitit. Ille quippe non eis
apertis intrare potuit: quo nascente vir-
ginitas matris inuolata permansit. Ad
secundum argumentum dicit Iohannes. quod qui-
cunque habet corpus glorificatus in po-
testate sua habet videri quantum vult: et non
videri quando non vult. hoc tamen Christus ha-
buit non solum ex conditione corporis gloriosi:

sed etiā virtute diuinitatē sue. Euanuit ergo ab oculis discipulorū: nō q̄a corrumperetur aut resolveret i aliqua iuſibilia: sed quia sua voluntate reſcit ab eis videri. uel eo preſente: uel eo abſeſcente p̄ totē agilitatē. Et ſi adhuc quereretur cur poſt reſurrectionem nō eō uerſabat cū diſcipulis ſicut ante continue. reſpōdet **Tho.** q̄ circa reſurrectionem xpi duo erant diſcipulis declaranda. ſ. ipſa veritas reſurrectionis: ⁊ glia reſurgentiſ. Ad veritatem autē reſurrectionis manifeſtandam: ſufficit q̄ eis pluries apparuit: ut dicit in tertio myſterio. Ad gloriā autē reſurrectionis manifeſtandam noluit continue puerſari cum eis: ſicut prius ſecerat: ne uideret eis ad talē vitā reſurrexiſſe: qualē prius habuerāt. Ad tertium dicēdū q̄ apparuit diſcipulis ſicut voluit ſine ſui mutatione: quia ſic erat in poteſtate eius. Et quibus concluſimus q̄ verū corp⁹ habuit ⁊ veraciter reſurrexit. 3° ſurrexit xps ſeliciter. q̄a in reſurrectione corpus habuit glorioſum: q̄d apparet triplici ratione. Primo quidē quia reſurrectio xpi fuit exemplar ⁊ cauſa nre reſurrectionis. Sancti autē in reſurrectione habebūt corpa glorioſa: ut dicit apls. i. Cor. 15. Unde cum cauſa ſit potior cauſato: ⁊ exēplar exēplato: multo magis corpus xpi glorioſum fuit cū reſurrexit. Secūdo hoc apparet. quia p̄ humilitatem paſſionis meruit gloriā reſurrectionis. Tertio. quia anima xpi a p̄ncipio ſue conceptionis fuit glorioſa p̄ fruitionem ⁊ viſionē diuinitatis. Eſt autē diſpenſatione factum ut ab anima gloriā non redundaret in corpus. ad h^o q̄ myſterii noſtre redemptionis ſua paſſione impletet. ⁊ ideo pacto hoc myſterio anima xpi ſtatim i corpus in reſurrectione reſumptum ſuam gloriā tenuit: ⁊ ita factum eſt corp⁹ illud glorioſum. de quo Pbil. 3. apl⁹ dicit. Reſormabit corp⁹ humilitatis noſtre conſiguratum corpori claritatis ſue. Sed nōnulli obijciūt p̄pter cicatrices quas

in corpore poſt reſurrectionem retinuit que ad quādā corruptionē p̄tinere videntur. Ad quod reſpondet **Tho.** q̄ cicatrices ille erāt in corpore xpi poſt reſurrectionē non ad corruptionē ⁊ reſorimitatē: ſed ad dignitatez ⁊ decorē. ut **Aug⁹** dicit. 22. li. de ci. dei. Quare autē cū cicatricibus reſurrexit: plures a doctoribus assignant rōnes. Prima rō ē propter gloriā xpi. Unde **Beda** ſup **Lud.** Non inquit ex impotentia curādi cicatrices ſeruauit: ſed ut in p̄petuū victorie ſue circūſerat triūphū. 2° rō fuit ad confirmandam fidem circa reſurrectionem. Tertia ratio ut patri p̄ nob ſupplicans quale genus mortis p̄ homine protulerit ſemp oſtendat. Quarta ratio ut illas in iudicio ad conſuſionem reproborū demonſtret. **Uñ Aug⁹** in li. de ſymbolo ait. In iudiciis vulnera demonſtraturus eſt ſua ut conuincens eos p̄itas dicat. Ecce hominē quē crucifixiſtis: videte vulnera que infixiſtis: agnoſcitis latus quod pupugiſtis: qm̄ p̄ vos: ⁊ propter vos apertus eſt: nec inſtrare voluiſtis.

Quia ſufficienter xps declarauit reſurrectionem ſuam verbo. nuncio ⁊ argumento.

Caplm. 3.
S Ertiū myſterii declarandū de reſurrectione xpi dicit veritatis. Voluit namq̄ clemētiffim⁹ ſaluator noſter veritatez reſurrectionis ſue declarare ſufficienter. q̄d fecit tripliciter p̄ verbo. 2° nūcio. 3° argumento. p̄ declarauit xps p̄tate reſurrectionis ſue verbo: quādo. ſ. ante paſſionē p̄nūciauit illaz. Unde **Matth. i. 7. p.** tranſfigurationē ſuā dixit. Remini diſcitis viſionem hanc donec a mortuis filius hois reſurgat. Et **Matth. 2. 6.** poſtq̄ dixit q̄ filius hois erat crucifigendus: ſubadi. Et etiā die reſurgēt. Et **Matth. 2. 8.** paſſione ſua iam de p̄mo iminēte dixit. Poſtq̄ reſurrexero p̄cedā vos i galileam. 2° declarauit p̄tate reſurrectionis ſue nūcio. q̄. ſ. ipſo volente an-

gelus dixit mulieribus. Surrexit: non est hic. *Marci. viij. 7. Matth. 28. 3.* id declarauit argumento. *In Act. 13.* Prebuit seipsum viuū in argumētis multis p^o passionē suā. *Non dū tū ut inquit Lto. 3. pte. q^o argumentū dī dupliciter.* Uno mō quēcūq^o rō rei dubie faciens fidē. Alio mō aliq^o sensibile signū: q^o inducit ad alicui^o vitatis manifestatiōnē. Primo mō spūs nō pbauit discipul^o resurrectionē: q^o talis pbatio argumētatiua pcedit ex aliquib^o p^oincipijs q^o si nō essent nota discipulis: nihil p ea eis manifestaret: q^o ex ignotis nō pōt ali^o qd fieri notū. Si autē eēt eis nota nō trāscēderēt rōnē humanā. 7 id nō eēt efficacia ad fidē resurrectionis astruēdā que rōnē humanā excedit. Oportet enī pncipia ex eodē gnē assumi: ut dī. i. p^osterior. Si at accipiat argumētū secūdo mō. sic spūs resurrectionē suā dī argumētis declarasse inq^o tū p quedā signa euidentissima vere se resurrexisse oñdit. *Oñdit aut illa pp^o duo.* p^o q^o nō erant corda eoz disposita ad h^o q^o de facili fidē resurrectionis accipēt. *In dixit eis Lūd. viij. 3.* Stulti 7 tardi corde ad credēdū. *Et Marci. viij. 3.* Exprobrauit icrudelitātē illoz. 2° ut p bi^o signa eis ostensa efficac^o testimoniū illoz reddēt. Ipsa at argumēta ul^o signa oia sū sūpta ostēdūt verā 7 glōsaz resurrectionē. *De p^o a fuit resurrectio oñdit spūs ex pte corp^o 7 ex pte aie.* p^o ex pte corp^o circa quod tria oñdit. p^o q^o eēt v^o solidū nō fantastiū uel rarū sic aer. p^o h^o q^o palpabile p^obuit. Vñ ipē dixit *Lūd. viij. 3.* Palpatez videte: q^o spūs carnē 7 ossa nō bz sicut me videt^o habēt. 2° oñdit q^o eēt corp^o humanū oñdendo eis verā effigie: quā ocul^o intuerēt. 3° oñdit q^o eēt idē corp^o nūero oñdendo vulnerū cicatrices. ob q^o dixit *Lūd. viij. 3.* Videte man^o meas 7 pedes meos: q^o ego ipse sū. 2° oñdit veritatē resurrectionis ex pte aie iterato corp^o vnite. 7 h^o p opa triplicis vite. p^o quidē p op^o vite nutritiue. in hoc q^o cu^o discipulis manducauit 7 bibit. ut legiē

Lūd. viij. 3. Et si dicēt q^o āgeli i assūptis corpibus comederūt 7 biberūt. ut patz *Beii. 18. de āgelis q^o Abrahā suscepit hospitio. 7 tū ex h^o nō cōcludit^o q^o angeli bātē v^o corpora sibi nāliter vnita. g^o nec p h^o q^o spūs comedit posset argui q^o habuerit suū verū corp^o iterū aie vniti. Rñdet Lto. q^o ē alia rō de angelis. alia de spō. Nam angeli apparētes nō asserbāt se v^oies eē: sicut asseruit spūs se v^orum v^oiem eē. Etā aliter spūs māducauit: 7 aliter angeli. Nā q^o corpora ab angelis assumpta: nō erāt corpora viuā uel aiata. nō erat vera comestio: l^o eēt vera cibi p^otrino: 7 iniectio in interiorē ptem corp^ois assūpti. *In angel^o dixit Lōb. 1. Cū essem vobiscū videbar quidē māducare 7 bibere vobiscū: s^o ego cito inuisibili vtor. Sed q^o corp^o sp^oi vere fuit aiatus: vera fuit eius comestio. quia ut Aug^o inq^o. Nō ptās s^o egestas edendi corp^oib^o resurgētū auferē: q^ore spūs vere māducauit ptate nō egestate. *Idē dē inq^o. Māducauit p^o resurrectionē: nō q^osi cito idigēs: nec q^oi nos i resurrectionē quā expectam^o cibis egere significās: s^o ut eo mō nāz corp^ois resurgētis astruēt. 2° oñdit veritatē resurrectionis p opa vite nutritiue. i h^o q^o discipulis ad introgata rñdebat: 7 pntes salutabat. i quo oñdebat se 7 videre 7 audire. 3° p opa vite intellectiue: in h^o q^o cū eo loquebāt 7 de scriptur^o disserebāt. 7 ne qd^o tēset ad pfectiōz manifestandis: oñdit se habere diuinā nām p miraculū. q^o fecit in captura pisciū. 7 vlt^o p h^o q^o eis vidētibus ascēdit i celū. Nāz ad huc oñdit intrās ianuis clausis pmittē se videri 7 nō videri. Vñ *Breg^o io mel^o. Palpādā carnem dñs p^obuit: quā clausis ianuis introduxit: ut etiam post resurrectionē ostenderet corpus suū eiusdē nature: 7 alteri^o glōrie. Ipse itaq^o redemptor mūdi qui tot argumētis veritatē suē resurrectionis: ut tactū est pfirmavit. voluit tandē de illa certiores nos reddere cū ad se attraxit oēs populos: cōsp^o natiōis falsorū v^orum cultu penitus extincto.****

Quomodo nāq; nisi vinceret deus et hō se-
dens in gloria patris credidissent in eū
nō soluz populares et rudes: verū etiā et
docti pbi ac potētissimi reges et pncipes
D vere efficacissimū signū ad credendū i
xpm resuscitatū: quē adorāt ut dixim?
tot milia milium eoz q; credūt et sperāt in
illū. Ipse igit ē in cui⁹ semore erat scri-
ptum. Hic est rex regū: et dñs dñanuz
Apoc. 19. Ipse est cui data est ois ptās
in celo et i terra: qui surrexit vere regna-
tur cū patre et spū scō in eternū. Amē.

Feria tertia p⁹ dñicā resurrectionis
de resurrectione o. u. z generali ante iudi-
cium: cōtra illos quibus hec videt⁹ ve-
ritas impossibilis. Sermo. 13.

Videte ma-
nus meas et pedes me-
os: quia ego ipse sū. Ver-
ba sunt redē ptoris nri
Luc. 24. c. 7 in euan-

gelio hodierno. Cū audim⁹ a mortuis
suscitatū dñm ihm xpm spm nraz sub-
leuare pelem⁹ ad futurā oīz resurrec-
tionē. Qm̄ aut plerisq; incredulis et cu-
riosis impossibile videt⁹: ac nullo pacto
verisimile q; rursus aie suis corporib⁹
reunientur: sicq; oēs hoies tandē resur-
gent. Idcirco in pñti sermōe de generali
resurrectione aliqua discentem⁹: qm̄ hāc
saluator: noster resurgens idē numero
pemonstrauit in seipso. sicut p; in vobis
allegatis in the mate: in quib⁹ ad gnālē
resurrectionez animū reuocantes tria
mysteria declarabimus.

Primū dicat veritatis.

Secundū generalitatis.

Tertiū qualitatis.

De veritate resurrectionis generalis
pbat⁹ p auctoritates. rōnes. et exempla.

Rūmū mysteriū / Caplm. 1.
De resurrectione generali de cla-
randū dicat veritatis in quo po-
nitur talis cōclusio: q; numero electoz
cōpleto oēs aie reunient⁹ corpib⁹ suis:

et resurgent hoies illi idēz fm naturā q;
prius fuerūt. Probat⁹ aut hōc tripliciter
p auctoritate. 2⁹ rōne. 3⁹ exemplo.

Primo auctoritate. Scribit⁹ enī Job.
19. Scio enī q; redemptor me⁹ viuūt. et i
n. d. b. t. s. f. 7 rur. c. pel. m. 7 in. c. m. u. s. m
quē vi. s. e. i. 7 n. a. 7. o. m. c. s. ppter que
pba hīcō? dicat de Job. ad Paulinū.
Et de ceteris sileam resurrectionē eoz
pōtū sic pphat: ut nullus de ea uel ma-
nifestius uel clari⁹ scripserit. Et Ezech.
37. et us ait. Ecce ego intromittā i vos
spūm et uiuetis: et dato sup vos neruos et
succrescere faciā sup vos carnē: et super-
tendam in vobis cutē. et dabo vobis spūm
et uiuetis: et scietis qā ego dñs. Et Isa.
26. dicat. Viuent mortui: interfectiq;
vstri resurgēt. Et Daniel. 12. Multi de
bis q; dormiunt in terre puluere cūgi-
labunt: alij in vitā eternā. alij in oppro-
briū: ut videant semp. Et Sopho. 3. Ex-
pecta me in die resurrectionis. Et Ione
3. Subleuabit te corruptiōne vitā meā.
Et ps. 138. Tu cognuisti sessionē meā: et
resurrectionē meā. Et z. Machab. 7.
Rex mūdi de functos nos p suis legib⁹
in eterne vite resurrectione suscitabit. Et
1. Cor. 15. Dēs qdē resurgem⁹. Et ibidē
Stella differt a stella i claritate: sic erit
et resurrectio mortuoz. Et 1. Thessal. 4.
Nolum⁹ vos ignorare de dormiētib⁹
ut nō c. s. 7. c. qui. s. nō. b. Si. n. c. q; ihs
m. e. 7. r. i. 7. d. e. q. d. p ihm ad. cū eo. Et
Luc. 14. Retribuet tibi in resurrectione
iustozū. Et Job. 5. Procedēt qui. b. s. in
resurrectione vite: qui p. o. m. c. m. r. iu-
dicij. Et Math. 22. In resurrectione
neq; nubet neq; nubent. Et ne multa di-
cant⁹ i viroq; simbolo resurrectio mor-
tuozū recantat. De qua etiā i. c. l. de sū.
trini. 7 si. ca. Innocentius terti⁹ ait sic:
Dēs cum suis ppijs resurgēt corpib⁹:
que nūc gestant ut recipiāt fm opa sua
siue bōa fuerint siue mala. illi cū diato-
lo pñā ppetuā. et isti cū xpo gloriā sem-
piternā. Sed cōtra hāc veritatē arguūt
nōnulli multipliciter. Primo infirmat⁹
testimoniū scripturaz ap⁹ asserentes q; qdē

quid in eis dicit de resurrectione est spiritaliter intelligendum: licet etiam corporaliter loqui videantur. sicut cum dicimus multa de deo corporalia: quod incorporeus est que per metaphoram aliquid spirituale designant et arguunt. quod autem Cor. 15. dicit. Caro et sanguis regnum dei non possidebunt. 3° arguunt. quod dicit Avicenna. 3. metaph. Quod annihilatum est non reducitur. sed forme corporum humanorum ad ultimum annihilantur quia nihil de eis remanet nisi materia prima. ergo ille forme eadem numero nunquam reuertentur. 4° arguit. quoniam contigit ut aliquando boves carnis reseruantur humanis: et solus talis nutrimento nutrantur. Caro ergo eadem in pluribus hominibus reperitur. Ad est autem possibile quod in pluribus resurgat nec aliter videtur vniuersalis resurrectio et integritas: si unicuique non restitueretur quod habuit videtur impossibile quod hominum resurrectio sit futura. Ad primum argumentum respondet Tho. in. 4. sume per gentiles. d. quod possibile quidam dixerunt tenuerunt spirituale intelligenda dixerunt per scripturam de resurrectione. quod apostolus. 2. Timothei. 2. reprobatur. d. possibile et humane excederant a veritate. d. resurrectionem iam esse factam. Contra eorum igitur opinionem est euangelicus textus. Job. 19. ubi de vtraque resurrectione spirituali. et corporali expressit dominus est locus. Aut enim. Amen amen dico vobis quia venit filius hominis. et sic est. q. m. au. u. fi. dei: et qui au. vi. Quod ad resurrectionem spiritualem animarum pertinere videtur: que iam tunc fieri incipiebant: cum aliqui per fidem christum adtrebant. Sed postmodum corporale resurrectionem exprimit. d. Venit hora in qua. o. q. in. m. sunt. au. uo. fi. dei. Manifestum est autem quod in monumentis non sunt anime: sed corpora. quod patet hic resurrectio corporum. Ad secundum argumentum dicit Boetius. i. 4. di. 43. quod apostolus loquitur ibi de carne et sanguine quantum ad corruptionem: non quantum ad substantiam: ut intelligat quod carnalis viuere regnum dei possidere non poterunt. et sumis ibi caro per hominem per synecdochem. Ad tertium argumentum respondet Ric. in. 4. di. 43. quod Avicenna loquitur de potentia nature que

limitata et finita. virtus autem diuina eorum sit infinita per idem corpus in numero res formare. et anime sue unire. Ad quartum argumentum respondet Tho. in. 4. sume per gentiles. c. 81. quod non est necessaria: nisi quod quicquid fuit in homine materialiter resurgat in eo. Et iterum si aliquid de eis supplet per potentiam dei. Ad hoc ergo quod resurgat homo idem numero non requiritur quod quicquid fuit materialiter in eo finem totum tempore vite sue resumatur: sed tantum quantum sufficit ad complementum debite quantitatis: et precipue illud resumendum videtur quod perfectius fuit in forma et specie humanitatis subsistens. Caro ergo comesta resurget in eo in quo prius fuit anima rationalis perfecta. in secundo modo si non solum carnis humanis passus est: sed et alijs cibis poterit resumere tantum de alio quod ei materialiter aduenit: quod erit necessarium ad debitam quantitatem corporis restaurandam. Si igitur solum humanis carnis sit passus resurget in eo quod a generantibus traxit: et quod de fuit suppletis omnipotentia creatoris. De et si parentes ex solis humanis carnis passus fuerint: ut sic et eorum semen quod est superfluum alimentum ex carnis alienis generatum sit: resurget quidem semen in eo qui est natus ex semine. loco eius cum carnes comeste sunt suppletis aliunde. hoc enim in resurrectione seruabitur. quod si aliquid materialiter fuit in pluribus hominibus: resurget in eo: ad cuius perfectionem magis pertinebat. Unde si fuit in uno ut radicale semen in quo est generatus. in alio modo sicut supplementum superueniens: resurget in eo qui est generatus ex hoc sicut ex semine. Si igitur in uno fuerit ut pertinet ad perfectionem individui: in alio ut deputatum ad perfectionem speciei. resurget in eo ad quem pertinebat secundum perfectionem individui. Unde semen resurget in genito: et non in generante. Et costa Ade resurget in Eva: non in Ada in quo fuit sicut in nature principio. Si autem secundum eundem perfectionis modum fuit in utroque: resurget in eo in quo primitus fuit: que omnia fient virtute illius cui nihil est impossibile.

Hinc Aug^{li}. 22. de ciui. dei. c. 20. ait.
Absit ut ad resuscitanda corpora viteq;
reddenda nō possit omnipotētia creato-
ris oīa reuocare: que vis testie uel ignis
assumpsit. uel in puluerē cinerēue col-
lapsum: uel in humorē solutū: uel i au-
ras est exalatū. Absit ut sinus ullus se-
cretūq; nature ita recipiat aliquid sub-
tractū sensibus nostris: ut oīus creato-
ris aut cognitionē lateat: aut refugiat
ptātem. hec ille. 2° probat ueritas gnā-
lis resurrectionis rōne: que triplex esse
potest. Prima dicit repationis. Se-
cunda pfectionis. Tertia completio-
nis. Prima rō ostēdens futurā corpo-
rum resurrectionē dicit repatiōis. Ut
enī dicit Ansel. i li. cur deus homo. Si
homo nō peccasset nūq; moreretur. si cum
anima simul et corpe ad beatā gloriā
assumeretur. ergo si sps pfecte reparauit
hominē lapsū reuocauit illū ad talē statum
reducere: in quo simul anima et corpus
glorificaretur. Cū autē hoc nō fiat in pnti
qā cōs morimur. ergo aut cōs resurge-
mus post mortem. aut humani generis
reparatio fuit minus sufficiens: qd est
falsum. Idcirco saluator noster uoluit
a mortuis resurgere. ut dictū est in pre-
cedentib;: quatenus et nos de resurre-
ctione nostra spem habeamus indubi-
tatam. Unde et Paul^{us}. i. Cor. iij. ait. Si
autē sps p dicit qd resurrexit a mortuis:
quō quidā dicit i uobis qd resurrectio
mortuorū non est? Si autē resurrectio
mortuorū non est. neq; sps resurrexit.
Secunda rō dicit pfectionis. Ut enī
inquit Ric. resurrectio corpe facit ad
pfectionē uniuersi. Est enī triplex sub-
stantia. s. pure corporalis: et pure spūalis
et corpalis et spūali composita. Si autē
ergo a corporibus separate nūq; cor-
poribus itē unirentur: sequeretur qd in hac
parte uniuersus perpetuo sua pfectione
careret. Preterea anima nata est ut sit
pars substantie compositae ex corpalis et
spūali natura. pars autē habet de cōi-
lege imperfectū esse extra totū. Inconue-
niens autē ē ut tam nobilis substantia

perpetuo careat naturali pfectione sui ē
Insup cum anima sit corpis forma: et
forma naturalē inclinationem habeat
ad materiam: anima ex consequēti na-
turalem inclinationē habet ad perfici-
endum humanū corpus et regēdū. sed
nulla naturalis inclinatio est frustra. qā
ut dicit in 3. de anima. Natura nihil facit
frustra. Et i. i. de celo et mūdo. Natura
non facit aliquid factū vacuum. Et si
hoc est uerū de natura naturata: multo
fortius de natura naturante: hoc est de
instituto create nature: qui ipsam nō
naturalitē nec de necessitate: s. libera vo-
luntate instituit. Frustra autē et uana
esset in anima separata p dicit inclinā-
tio si nūq; esset humano corpi iterum
unienda. Tertia rō dicit cōpletionis
Nam ut ait Isidorus in pte sūmo bo-
no. c. 29. Qui mente tractauerunt qd
pficerent corpe simul et animo puniē-
t et corpe. Spectat ergo ad cōpletā rōnē
punitiōis iniquorū et manifestationē
diuine iusticie: ut mali cum suis p p-
corpibus ppetuo puniantur. Sic etiā re-
quirat supabundantissima clementia et
liberalitas summi dei ut electi sui cū p-
p- corporibus eternaliter letentur et
gaudeant. fuerūt namq; corpa ipsa in-
strumenta et organa animarū ad uirtu-
tum opa exercenda. Ipse etenī sancti p-
spī amore carnē suā crucifixerūt cum
uitijs et pcupiscētijs. Et ut ait Paulus
Heb. xi. Alij dissentī sunt nō suscipiē-
tes redemptionē: ut meliorem inuenirēt
resurrectionē. Alij p ludibria et p-
experti: insup et uincula et carceres: la-
pidati sunt. secti sunt. temptati sūt. in oc-
cissione gladij mortui sunt. Circuei-
erūt in melioris: et in pellibus caprinis egen-
tes. angustiani. afflictī: quibus dignus
non erat mundus. in solitudinibus er-
rantes. in montib; et speluncis et in ca-
uernis terre. Tercio probat exemplo
ueritas resurrectionis gnālis. Et Aug^{us}
li. 22. de ciui. dei. refert exemplū illud
qd Valer^{ius} recitat li. i. in rubrica de mi-
raculis. Et Macrobi^{us} li. p. de somno

Scipionis. Et Plato in li. de repub. q. quidā p̄heretres natione p̄p̄bil? miles officio cū vulnerib? i p̄elio accepit vitam effudisse crederet. cū. iz. die inter ceteros vna pemptos iacens tandē cēt bonorand? igne subito seu recepta aia seu retenta quicqd̄ emeris dieb? egerat videratve tanq̄ publicū p̄fessus iudū cūz humano generi enūciavit. Faciūt ad huc ad resurrectionē corporū appo? bandā exempla eoz q̄ surrexerunt p̄ solam virtutē dei tam in veteri q̄ in nouo testō. Scribit nancq. 3. Reg. 11. q. belias precib? suis filiū vidue suscitauit: q̄ iam mortu? erat. Et de ipso diē die ronym? in plogo in Jonā. Scm̄ Jonā tebrei affirmāt filiū fuisse mlier? vidue Sareptane: quē belias p̄p̄ba mortuū suscitauit: m̄e postea dicēte ad eū. Hūc cognoui q̄ vir te es tu: 7 verbū dei in ore tuo verū est. Et. 4. Reg. 4. c. b. q. Delise? exinctū filiū mulier? p̄cib? suis ad vitā reuocauit. Luc. 7. c. ponitur resurrectio adolescentis. Et Mat. 9. resurrectio filie archisynagogi. Et Job. 31. resurrectio Lazari quattuor dies in monumēto iā habētis. Et Act. 20. c. narrat de Paulo q̄ dum p̄dicaret apud Troadē: qdā adolescēs noie Eurych? sup fenestrā cūz mergeret somno graui cecidit de tertio cenaculo deorsū 7 sublatu oblat? est mortu?. Ad quem cūz descendisset Paul?: incubuissetq̄ super eū: adolescēs ille p̄tin? viuēs 7 incolūmis resurrexit. Et ut breui? p̄c̄ istā cōcludamus omīssis alijs in mediū adducem? memorabile illud exemplum de. 1. dormientib?. qd̄ Alexod? 7 Rufinus insimul scripserūt. In ciuitate ḡ Eptesi orti sūt. f. Maximian? Malch? Martian? Jobes Seraphion 7 Constantinus. Hi cū accusati essent Decio tūc Eptesi exīti q̄ xp̄iani essent: dato eis respiscendi spacio usq̄ ad reditum Decij: q̄ puinciā visitatur? erat dimittunt. At illi interim p̄mōuū suū in paupes expendētes anito cōsilio i mōrē Celid secesserūt: 7 ibi esse secretius te?

creuerunt. Diu ḡ latentib? sic vñ? eozū f. Malchus mutato habitu ne cognosceret ad emendū panes ciuitatē intrabat. Cū autē Decio redisset 7 eos ad sacrificandū p̄quiri iussisset: Malch? territus ad socios rediit: qui sedētes 7 colloquētes in luctu 7 lachrymis sicut te? voluit dormierūt. Mane autē facto cūz inotuisset Decio illos in spelunca latere iussit os spelūce lapidib? obstrui. ut ibi fame morerent. Mortuo ḡ Decio post annos. 195. tpe Alexodisij imperatoris pullulauit heresis eoz q̄ negabāt resurrectionē mortuoz. In p̄tristat? Alexodisus induit alicio p̄ singulos dies flebat. Qd̄ misericors te? vidēs thesaurū sue pietat? apur: misitq̄ in cor cuiusdā burgensis Eptesi: ut in illo monte edificaret stabulū pastorib? suis. Cementarijs ḡ spelūcā ap̄ientib? surrexerūt scī. 7 putabant se vna nocte tñ? dormisse. Malch? p̄o ad vrbē descendē disposuit ut panes emeret. 7 qd̄ te ipsis diceretur sentiret. 7 cum reuēisset ad os spelūce videns lapides miratus est. Veniens autem ad portā vrbis vidit signū crucis superius repictum. Inspectit cum admiratione 7 timore. pariter vrbē ingreditur in qua neminem cognoscebat audiebatq̄ boies colloquentes te p̄p̄o sicq̄ stupefact? 7 attonitus accessit ad eos q̄ panes vendebāt: cū argenteos protulisset mirati venditores dicebant ad inuicē: q̄ ille iuuenis ātiquū thesaurū inuenisset. Malch? p̄o eos adinuicem loqui vidēs territus rogabat eos ut ipsum dimitterent: 7 panes 7 pecuniam retinerent. At illi tenentes eū dixerūt. In es tu q̄ thesauros impatoris inuenisti? Indica nobis 7 erimus socij tecū: 7 celabim? te. At ille q̄si insanus stabat. Illi p̄o clamare ceperūt. q̄ thesaurum absconditū inuenisset: adduxerūtq̄ eū ad ep̄m ciuitatis noie Martiniū: 7 ad p̄consulē noie antipsem Qui dū vidissent argēteos: interrogassetq̄ Malchum vbi illos reperisset: procidens ante eos Malchus dixit:

*7 7° Jov
mich*

Propterea dicite mihi ubi est Decius imperator: qui veri fuit in hac ciuitate. Episcopus dixit. Filius non est hodie in terra quam Decius imperator nominat. Hic fuit ante longum tempus. Malchus dixit. In hoc ego stupet et nemo mihi credit. Sed sequimini me: et ostendam vobis socios meos qui sunt in monte Celion. et ipsi credite. Hoc enim scio quod a facie Decii imperatoris nos profugimus: et veri sero vidi quod ingressus est Decius hanc urbem. si tamen haec est ciuitas Ephesi. Tunc episcopus dixit. percussit. Nihil est quod vult dominus ostendere in iuvene isto. Perreperunt ergo cum eo et populi plurima multitudo: et inuenerunt sicut Malchus dixerat. videntesque facies sanctorum glorificauere dominum: nuntiaueruntque rem tam grande imperatori qui moris ex Constantinopoli Ephesum veniens iuit ad locum ubi sancta morabatur ample. atque illos dicebat: Sic video vos tanquam si viderem dominum resuscitantem Lazarum. Tunc dixit sanctus Marcellianus. Crede nobis. quod propter te suscitauit nos deus. Vere enim resurreximus et viuimus: et sicut infans est in utero matris non sentiens lesionem et viuunt. sic fuimus viuentes iacentes et dormientes. et non sentientes. Ex his dictis consolatur totus populus fuit christianorum. et cunctis vidensibus inclinantes capita sua in terram spiritum domino tradiderunt. Surgens autem imperator cecidit super eos flens. et reosculans eos. Et cum iussisset fieri loculos aureos: in quibus mitterent. in ipsa nocte apparuerunt imperatori. d. ut sicut batitenuis in terra iacuerat: et de terra surrexerat. ita eos dimitteret: donec illos deus iterum suscitaret. Iussit ergo imperator locum illum in honorem et memoriam eorum ornatis lapidibus decorari.

An resurrectio erit generalis respectu electorum. damnatorum. et paruulorum. Capitulum. 2. Secundum mysterium de resurrectione generalitatis: in quo apprehenditur est an resurrectio erit generalis. et triplici respectu. Primo respectu electorum. 2. damnatorum. 3. paruulorum. Primo videndum

est si resurgent electi. Et licet ex precedenti firmius habeatur quod sic. tamen nonnulli arguunt in contrarium. Et primo quia interior est anima ad contemplandum deum a corpore exuta quam corpori iuncta. sed nihil debet fieri quo anima electorum sint minus libere ad contemplandum deum. ergo electorum anima iterum corporibus non reuinent. Secundo arguunt. quia non debet participare in premio quod prestat impedimentum in merito. si corpus prestat impedimentum anime in merito: quia ut dicitur ad Gal. caro concupiscit aduersus spiritum. ergo non debet participare cum anima in premio. participaret autem si iterum anima vniuerse electe. 3. arguit. quia non potest esse resurrectio: nisi a morte in vitam reparatio. si non esset vires morientis. ergo non esset resurrectio. Dicitur enim in symbolo. quod christus victor est iudicare viuos et mortuos. ergo aliqui iudicabunt qui nunquam morientur. Et dicitur ad Marcellam ait. Quosdam in fine seculi adueniente christo non esse mortuos: sed viuos repositos in immortalitate repente mutandos. Et Augustinus li. 2. de baptismo paruulorum dicit. Quibusdam in fine largietur ut mortem istam repentina commutatione non sentiant. Ad primum argumentum respondet Ricardus. quod licet anima unita corpori tali qualem habet modo non sit ita libera ad contemplandum deum sicut a corpore exuta. tamen hoc non est verum de corpore glorificato qualem habebunt electi in resurrectione. Ad secundum dicitur dicendum secundum Ricardum. quod in corpore nostro duo sunt. scilicet anima. et haec non prestat impedimentum merito et virtutibus que prestat impedimentum merito. et ideo in electis non resurgit virtutibus corporis sed natura. Ad tertium refert Ricardus quod falsum est dicere quod non esset vires morientis cum dicitur Beatus. 3. ad Adam. Puluis es et in puluerem reuerteris. que sententia cecidit super animam qui secundum legem nature ab eo erant resuscituri. Unde Paulus Rom. 8. d. Sicut per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit et per peccatum mors: ita in deo homines mors pertransiit in quo deus peccauerunt. Et Hebr. 9. ait. Statutum est omnibus semel mori. Quare dicendum est quod ad soluendum rebus tunc originalis peccati anima vires morientis.

In symtolo vero dicitur quod ipse iudicabit
mortuos qui iam mortui sunt. et viuos
qui. viuunt in presenti licet sint mortui.
ri. Vero etiam p. tanto dicit quosdam
non mortuos: quia post mortem quasi statim
resurgent. Aug. autem dicitur suum corripit
li. 2. retractationum. c. 23. Secundo vi-
dendum est si resurgent omnes adulti et nati
Et hoc ppter p. b. p. b. e. d. Non resurget
impij in iudicio. Ad quod rñdet Ric. q.
illud p. b. intelligit uel de resurrectione
spirituali in presenti iudicio misericor-
die. uel de resurrectione corporali glorio-
sa: quod p. ex p. b. sequentibus ubi subdit.
Neque p. b. es in cōsilio iustor. Ter-
tio videndum est an resurget puuli qui cum
solo originali recesserunt. Et quibusdā
videtur quod nō. eo quod resurrectio erit ppter
plenā retributionē meritorū. s. paruuli
tam purgati a peccato originali quam illi
qui i peccato originali recesserunt: nō me-
ruerunt nec temeruerunt. nec illi nec
isti resurgent. Sed in contrariū est senten-
tia theologorū. Iō Ric. dicit quod puu-
li qui cū originali recesserunt resurgent
Ratio est. quia p. p. b. originali obligat
homo ad penam dāni. p. c. tñ autē origi-
ginale p. b. ab illa aia p. sui vnionē cum
infecta carne. et ideo pueniens est ut aie
puulorū carentia visionis dei p. p. tuo
patiantur suis corporibus vnite: p. quorū
p. tagionē incurrerūt obligationem ad
penam. Ad rōnē g. in cōtrariū dicendum
quod p. quis in puulis non sit actus merendi
uel temerendi: in illis tñ i quibus remis-
sus est peccatū originale est radix merē-
di. s. gratia gratū faciens: et in illis quibus
nō est remissū est radix temerendi. s. ba-
bitualis cōcupiscentia. et ideo resurget
tam isti quam illi. Et quibus omnibus conclu-
dimus resurrectionē corporū futuram
ad omnes homines se extendere.

Qualiter mortui resurgent respectu
loci: dispositionis et finis. Caplm. 3.
Eritū mysteriū de resurrectione
generali dicitur qualiter: in q.
aperiendus est qualiter mortui
resurgent. et h. triplici respectu. Primo

respectu loci. Secundo respectu dispo-
sitionis. Tertio respectu finis. Primo
videndum est qualiter mortui resurgent
respectu loci. in quibus. s. locis resurre-
cturi sunt. Et dicit Ric. q. si corpora mor-
tuoꝝ siue illorū pulueres fuerint i mo-
numentis: ibidē reformabuntur et surgēt
iuxta illud Ecce ego aperiam
tumulos vestros. et educā vos de sepul-
chris vestris popule meus. Et glo. sup
illud Math. 21. Monumenta apta sunt
et c. d. Monumenta apta sunt in typū re-
surrectionis future. Si autem corpora nō
erunt in monumentis: resurgent in illis
locis in quibus tpe resurrectionis erit p.
principalior corporis. Si autem illo tpe cō-
tingat alicui corporis ptes esse i pluribus
locis: utpote quia medietas cordis esset
in vno loco. et medietas in alio. et sic de
capite et alijs membris: tñ resurrectio
fiet in loco vbi deus voluerit. Si autem in
vno loco esset cor totum: et in alio totū
caput: tunc quidā dicunt quod resurrectio fiet
in eo loco vbi erit cor. quia ipsius format
priusquam cetera membra. ut dicit Arj. in
13. de animalibus. Et sic dicit Auicenna.
Cor est primū membrū in vita. et est primū
principiū venarū et neruorū. et ab ipso
tanquam a primo principio verius et p. totū
corpus influentia anime vitaliū mortuū
causatiua: quia ab ipso est prima
origo spiritū qui sunt relatiui influen-
tie ipsius anime. Circa cor etiam alia me-
bra congregantur. sicut contra centrū. et
est illud quod vltimo morit in vno. Alij
dicunt quod homo resurget vbi tunc erit ca-
put. quia ut habetur. ff. de reli. et sumpt. fune-
l. cū in diuersis. Ibi est locus sepultura:
vbi est caput eius sepultū. Amb. etiam
in glo. sup illud ps. Nide humilitatem
meā et eripe me. dicit quod caput totū cor-
pus dirigit et sensibus implet. et ibi ex-
presse videtur attribui sibi primatū in
omnes partes totius corporis. Quicquid
autem de hoc sit: relinquam ipsi deo. cui
p. tute: ut dictū ē resurrectio mortuorū
fiet. Secundo videndum est qualiter
mortui resurgent respectu dispositionis

7 hoc q̄tū ad tria. p̄ q̄tū ad etatē. 2°
 q̄tum ad quantitātē. 3° q̄tū ad refoz-
 mitatē. Primo q̄tū ad etatē q̄ritur
 si oēs resurgent in eadem etate. Et rñ
 ter Ric. in. 4. dñ. 44. q̄ etas p̄t accipi
 dupliciter. Uno mō p̄ toto tpe quo vi-
 xit homo ab instāti sue formatiōis vsq̄
 ad instans sue reformationis. 7 sic nō
 omnes in eadē etate resurgēt. Alio mō
 p̄ statu corpis 7 p̄tutis: q̄ ex annis i bu-
 mano corpore relinquit: fm̄ quē modum
 accipiendi etatē dicim⁹ q̄ Adam fact⁹
 fuit i etate virili. Et sic oēs i eadē etate
 resurgent: q̄a omnes resurgent in statu
 corporis 7 naturalis p̄tutis quā habi-
 turi erāt si tātū vixissent uel habuerunt
 qui tātū vixerūt: que ē in tpe ad qd̄ ter-
 minas mor⁹ p̄ficiēdi: qui circū de lege
 cōi est illud temp⁹ quo xps mortuus ē.
 Propterea glo. Eph. 4. quam magister
 sen. inducit in ter. dicit. Omnes in eadē
 etate resurgent in qua xps mortu⁹ est 7
 resurrex̄: cuiusq̄ etas mortui fuerit
 Et Aug⁹. 22. li. de ciui. dei. c. 15. inquit
 Quod cōmemorauit apls de mensura
 etatis plenitudinis xpi. sic accipiamus
 dictū ut nec vltra nec infra iuuenilem
 formā resurgāt corpa mortuorū. sed in
 ea etate ad quā xpm̄ puenisse cognoui-
 mus. Secūdo q̄tū ad quantitātē que-
 runt doc. vtrū omnes resurgēt in eadez
 forma. Et rñdet Ric. q̄ nō. sed quilibet
 resurget in ea quantitāte 7 mensura siue
 statura: q̄ vnicuiq̄ indiuiduo debebat
 in termino mor⁹ p̄ficiēdi fm̄ naturalē
 p̄tutē caloris extendentis humidum 7
 humidū suscipientis extensionē. Si autē
 p̄ errorē nature uel p̄ nimīā supabūdā-
 tiam materie eēt indebitus quantitatis
 excessus. uel diminutio siue defect⁹: di-
 uina potentia supplebit uel ressecabit p̄
 ut plene p̄nit Aug⁹ li. 22. de ci. dei. c.
 15. Tercio q̄tum ad refozmitatē q̄rit
 vtrū corpa resurgentū resurgent cum
 refozmitatibus suis. Et quidā arguit
 q̄ sic. Primo quia cicatrices sūt refoz-
 mitates in corpore. sed corpus xpi resur-
 rexit cū cicatrici⁹: ut p̄3 Job. 20. ergo

multo fortius resurgēt alia corpa cum
 suis refozmitatib⁹. Secūdo arguunt
 q̄a Aug⁹ dicit. 22. de ci. dei. c. 11. q̄ mu-
 lieres i sexu semineo resurgēt. sed semi-
 neus sexus est ex defectu nature 7 p̄et-
 eius intentionē: q̄a sicut dicit Ar. i. 16.
 de animalibus. Femina ē vir occasional⁹.
 i. impfectus. ergo aliq̄ refozmitas erit i
 illis resurgentib⁹. S; i cōtrariū est au-
 ctoritas Augi. in Ench. d. Resurgent
 corpa scd̄ū sine vllō vitio seruata inte-
 gritate nature. Rñdet ḡ doc. theo. q̄ sic
 accipi p̄t ex finia Augi. 22. de ci. dei. c.
 19. Omnis refozmitas reducitur uel ad
 illā que est ex pte coloris. uel ad illā q̄
 est ex pte figure. uel ad illā que ē ex pte
 diminutionis p̄tū. uel ad illā que ē ex
 pte supabundantie. Quocūq̄ mō acci-
 piat refozmitas nullo pacto erit i cor-
 porib⁹ electorū. Corpa autē damnato-
 rū resurgent sine refozmitate que est ex
 pte diminutionis p̄tū. q̄a ut ap̄s dicit
 i. Cor. 15. Mortui resurgent incorrupti
 i. sine diminutione fm̄ glo. Sed verum
 resurgant sine refozmitatibus alijs du-
 bium est. Et quidam dicunt q̄ refoz-
 mitates alie manebūt in eis ad maiore
 confusionē illoz. Alij ḡo dicunt q̄ re-
 surgent sine illis: q̄a in reparatione cor-
 poris resurgentis magis attendet nāe
 p̄fectio q̄ conditio que prius fuit. Hoc
 tñ Aug⁹ in ench. relinqt indetermina-
 tū. d. q̄ nos fatigare nō debet eorū icer-
 ta habitudo uel pulchritudo: quoz erit
 certa 7 sempiterna dānatio. Ad p̄mū
 ḡ argumētū rñdet Aug⁹. 22. de ci. dei.
 c. 20. q̄ cicatrices i corpore xpi: 7 in cor-
 poribus martyz: ut etiā tactū est in ser-
 mone p̄cedenti nō erūt ad refozmitatē
 sed ad dignitatē 7 refozē. Ad secun-
 dum argumētū notandū q̄ ut Aug⁹
 dicit. 22. de ciui. dei. c. 11. Alij volue-
 runt dicere q̄ omnes resurgent in sexu
 virili. p̄pter verbū apli: qui ait Eph. 4.
 Donec omnes occurrām in virū perfe-
 ctum. Et sic Aug⁹ exponit. Vir dicitur
 ibi nō a sexu sed a p̄tute. non corporis sed
 mētis: p̄ quē modū mulier sancta vir ē.

Et fm hoc dicitur in ps. Beatus vir q
non abiit in cōsilio 7c. qd intelligi etiā
potest de muliere. Dicendū ergo q sicut
viri resurgēt in sexu virili: sic mulieres
in femineo: qā hoc exigit natura indiu
dū. 7 cōgruit pfectiōi speciei. 7 erit oc
casio laudandi sapientiaz rei. Et ut ait
Aug⁹ ubi sup. Membra feminea non
erunt accommodata veteri vsui. sed nouo
de cori: quo nō alliciat aspicientis pec
catiscentia que nulla erit: s̄ dei laudet
sapientia atq; clementia. Quis igitur
mulier genere p̄ter intētiōē nature
p̄ticularis. est tamē te intētiōē nature
vniuersalis: que vtrunq; sexū req̄rit: ad
p̄fectionē humane speciei. nec erit post
resurrectionē in illo sexu cōfusio. qā sic
dicit Aug⁹ nō erit ibi libido que cōfu
sionis causa est. Nā prius q̄ peccassent
nudi erāt: 7 nō cōfundebāt vir 7 femina
Und nec post resurrectionem vestibus
opus erit. Tercio videndū ē qualiter
mortui resurgent respectu finis. Et ad
hoc dicimus q ut ex p̄cedentib⁹ colligi
potest: finis damnatorū erit: ut euz cor
porib⁹ eternaliter crucient. Finis autē
electorū erit: ut cū corporib⁹ in p̄petuū le
tent 7 cōsolent. Sed dubiū in hoc orit̄
vtrū electorū beatitudo maior erit p̄ iudic
ciū q̄ ante. Et r̄s̄det Ric. di. 49. q̄ ma
ior erit extēsiue. eo q̄ modo nō habent
nisi beatitudinē aie. tunc autē erunt beati
7 in anima 7 in corpore. Beatitudo etiā
cuiuslibet anime erit maior extēsiue: qā
nūc gaudet de bono. p̄prio. tūc autē gau
debit 7 de suo 7 de corporis bono. Aliq
tū dicunt q nō erit maior intēsiue. S̄
contra eos est auctoritas magistri. d. i
ter. Peracto iudicio ampliorē gloriā
sue claritatis deus monstrabit electis.
nō q̄ aia sit receptura maiorē glie ba
bitū. sed quia augebit p̄fectio sue nālis
p̄tutis. Quāto autē p̄fectior ē nālis aie
virtus: tanto cū equali adiutorio sup
naturali tēū clari⁹ videt. Et ut p̄fectior
futura sit p̄ corporis resurrectionē natu
ralis anime p̄tutis. Ric. pbat sic. Quāto
res habet p̄fectiorē essendi modū: tāto

p̄fecti⁹ p̄t habere sue virtutis opationē
S̄ anima beata p̄ sui corporis resūptio
nem habebit p̄fectiorē essendi modū
q̄ modo: quia ois pars habet p̄fectio
ē modum essendi in toto q̄ separata. id ba
tebit p̄fectiorē naturalem p̄tutes q̄
modo. P̄terea natura recta nō appetit
naturaliter habere aliquid quo habito
non fieret p̄fectior fm modum essendi
nec fm virtutē. S̄ si cuiuslibet aie beate ē
natura recta 7 quilibz naturaliter appe
tit resurrectionem corporis p̄p̄ij. ergo per
illam resurrectionē quilibet fiet p̄fectior
fm essendi modū vel fm virtutē. Per
fectiorē ergo habebunt anime essendi
modum 7 virtutem post resurrectionē
corporum q̄ ante. 7 p̄ consequēs maior
rem beatitudinem. Et autē anima i cor
pore corruptibili imp̄fectiorē habet
suam opationem naturalem q̄ separata
hoc est p̄ accidens. s̄ rōne corruptibili
tatis corporis. Quia ut dicit Sap. 9.
Corpus quod corrumpitur aggrauat
animam. Sed ut dicit Aug⁹. i. super
Gen. versus finem. Cum anima h̄ cor
pus iam non animale: sed per futuram
cōmutationem spirituale receperit per
fectum habebit nature sue modum obe
diens 7 imperans: viuificata 7 viuifi
cans tam ineffabili facilitate: ut sit ei
glorie quod fuit sarcine. Erit itaq; illa
generalis resurrectione sup̄admiranda
leticia 7 iocunditas amicorū dei: qui ex
affectu experientur q̄ fructuosus ē. p̄p̄e
r̄m quoscūq; subire labores. Ecceuer
so p̄o dānati miseri ex pene acerbitate
cognoscent quāta est stulticia: quanta
temeritas negligē aiam: 7 fouere corp⁹
contemnere celum 7 querē mundū: res
sistere deo 7 seruire diabolō. Sollicite
igit p̄uidendū est ut ab ipsis impijs
separati p̄ bona opera 7 veram penitētiā
ānumerari valeamus angelicis choris
ordinibz sanctorū: collaudantes 7
benedicentes eum p̄ immortalia secu
lorum secula. Amen.

Finis quadragesimalis.

Faint, mostly illegible handwritten text in two columns, likely in a historical script such as Italian or Spanish.

Ant' manotto & sua not'

